ભાગ-૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જૈન ગૂર્જર કવિઓ

ભાગ ૧

[વિક્રમ બારમા શતકથી સોળમા શતક સુધીના ગુજરાતી ભાષાના જૈન કવિઓની તેમની કૃતિઓ સહિત વિસ્તૃત સૂચી]

સંગ્રાહક અને સંપ્રયોજક

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ

સંશોધિત-સંવર્ધિત બીજી આવૃત્તિના

સંપાદક

જયંત કોઠારી

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય

મુંબઈ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

Jain Gurjar Kavio Vol. I
Descreptive catalogue of Jain poets and their works in Gujarati Language from V. S. 12th to 15th century ed. Mohanlal Dalichand Desai, revised by Jayant Kothari 1986, Mahavir Jain Vidyalaya, Bombay

બીજી સંશોધિત આવૃત્તિ નવેમ્બર ૧૯૮૬
નકલ ૫૦૦

કિંમત રૂ. ૧૦૦

આવરણ : શૈલેશ મોદી

વિક્રેતાઓ
આર. આર. શેઠની કંપની
૧૧૦–૧૧૨ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, કેશવબાગ, મુંબઈ ૪૦૦ ૦૦૨
ગાંધી માર્ગ, ફુવારા પાસે, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧
નવભારત સાહિત્ય મંદિર
૫૩૧, કાલબાદેવી રોડ, ઘોબી તલાવ, મુંબઈ ૪૦૦ ૦૦૨
ગાંધી માર્ગ, પતાસા પોળ સામે, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧
ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન
ગાંધી માર્ગ, રતનપોળ નાકા સામે, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧
રન્નાદે પ્રકાશન
મહાલક્ષ્મીની પોળ, રાયપુર, અમદાવાદ ૩૮૦ ૦૦૧

પ્રકાશક
જયંતીલાલ રતનચંદ શાહ, જગજીવન પોપટલાલ શાહ
રમણલાલ ચીમનલાલ શાહ
મંત્રીઓ, શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય
ઑગસ્ટ ક્રાન્તિ માર્ગ, મુંબઈ ૪૦૦ ૦૩૬

મુદ્રક
ભીખાભાઈ એસ. પટેલ
ભગવતી મુદ્રણાલય, ૧૯, અજય એસ્ટેટ, દૂધેશ્વર રોડ, અમદાવાદ ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રકાશકીય નિવેદન

સ્વ. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈના દળદાર, સંશોધનાત્મક ગ્રન્થ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની સુધારાવધારા સાથેની આ દ્વિતીય આવૃત્તિ પ્રગટ કરતાં અમે અત્યંત આનંદ અને ગૌરવ અનુભવીએ છીએ.

સ્વ. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈએ 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' અને 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' ભાગ ૧, ૨ અને ૩ જેવા દળદાર ગ્રંથો દ્વારા ગુજરાતી સાહિત્યની અમૂલ્ય સેવા બજાવી છે. લગભગ ચાર દાયકા જેટલો સમય એમણે આ ગ્રન્થોના લેખનકાર્ય પાછળ આપ્યો હતો. વકીલ તરીકેની પોતાની વ્યાવસાયિક કારકિર્દીના ભોગે એમણે જૈન સાહિત્યના ક્ષેત્રે આ મૂલ્યવાન પ્રદાન કર્યું હતું. કોઈ એક યુનિવર્સિટીને શોભે એવું કાર્ય એમણે એકલે હાથે ખંત, ચીવટ અને પરિશ્રમપૂર્વક, અનેક જૈન જ્ઞાનભંડારોની હજારો હસ્તપ્રતો જાતે વાંચી-તપાસીને કર્યું હતું. એમણે આ કાર્ય માટે તન, મન, ધનથી જે ભોગ આપ્યો તેનો વિચાર કરતાં તેમના પ્રત્યે સબહુમાન મસ્તક નમે છે.

મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય અત્યંત સમૃદ્ધ છે. એમાં જૈન સાધુ-કવિઓનું યોગદાન ઘણું મોટું છે. એમાંનું ઘણું બધું સાહિત્ય હજુ પણ અપ્રકાશિત છે. એ દિશામાં કાર્ય કરનાર વ્યક્તિઓને સહાયરૂપ થાય એવો આધારભૂત સંદર્ભગ્રન્થ તે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' છે. ઘણાં વર્ષોથી આ ગ્રન્થ અપ્રાપ્ય રહ્યો છે. વળી આટલા દાયકાઓ દરમિયાન બીજી ઘણી હસ્તપ્રતો પણ મળી આવી છે તથા કેટલીયે કૃતિઓ પ્રકાશિત થઈ છે, એટલે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં આપેલી કેટલીક માહિતીમાં આવશ્યક સુધારાવધારા કરવાની સ્થિતિ ઊભી થાય છે. એથી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની નવી સુધારેલી અને સંવર્ધિત આવૃત્તિ પ્રગટ કરવાનું શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયે ઠરાવ્યું. એ કાર્ય માટે અધિકારી અને સુસજ્જ એવા પ્રો. જયંતભાઈ કોઠારીને 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નું નવેસરથી સંપાદન કરી આપવા અમે વિનંતી કરી. એમણે અમારું આ નિમંત્રણ સહર્ષ સ્વીકાર્યું એથી અમને ઘણો આનંદ થયો છે. એ માટે અમે એમના અત્યંત ઋણી છીએ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની પ્રથમ આવૃત્તિનું પ્રકાશન શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કૉન્ફરન્સ, મુંબઈએ કર્યું હતું. બીજી આવૃત્તિના પ્રકાશનમાં લગભગ બે લાખ રૂપિયા જેટલો ખર્ચ થાય તેમ છે. એ ખર્ચ ઉઠાવવાની જવાબદારી શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયે સ્વીકારી છે. શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કૉન્ફરન્સના પ્રમુખ શ્રી દીપચંદભાઈ ગાર્ડીએ આ પ્રકાશન માટે સંમતિ આપી તે માટે અમે એમનાં તથા શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કૉન્ફરન્સના આભારી છીએ. સ્વ. દેશાઈના સુપુત્ર શ્રી જયસુખભાઈ વગેરે સૌ સ્વજનો પ્રત્યે પણ આ પ્રસંગે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરીએ છીએ. જે ત્રણ વર્ણનાત્મક હસ્તપ્રતસૂચિઓની સામગ્રી અહીં પૂર્તિ રૂપે સમાવી છે તેનાં સંપાદક તથા પ્રકાશક-સંસ્થાઓના પણ અમે ઋણી છીએ.

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની આ બીજી આવૃત્તિના પ્રકાશનમાં જે વિદ્વાનોનો તથા સંસ્થાઓનો અમને તથા સંપાદક પ્રો. જયંતભાઈ કોઠારીને સદ્‌ભાવભર્યો સહકાર સાંપડ્યો છે તે સર્વેનો અમે આભાર માનીએ છીએ. અમને ખાતરી છે કે આ ગ્રન્થની ઉપયોગિતા ભવિષ્યના સંશોધકોને ઘણી મોટી રહેશે. આવા સંદર્ભગ્રન્થના વેચાણને બહુ અવકાશ ન હોય એ દેખીતું છે. એટલે જ, માત્ર વિદ્યાપ્રીતિથી પ્રેરાઈને શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયે કરેલું આ પ્રકાશન, એની સાહિત્યિક સેવા દ્વારા, સાર્થક નીવડશે એવી અમને પૂરી શ્રદ્ધા છે.

આ કાર્યમાં અંગત રસ લઈને વિદ્યાલયના ડાયરેક્ટર શ્રી કાંતિલાલ કોરાએ ઉત્સાહપૂર્વક જે સેવા આપી છે તે માટે તેમના પણ અમે આભારી છીએ.

વિદ્વદ્‌ભોગ્ય ગ્રન્થોના પ્રકાશનની પરંપરા વિદ્યાલયે આરંભથી જ સ્વીકારેલી છે. એમાં આ ગ્રન્થ દ્વારા સુંદર ઉમેરો થાય છે. વિદ્યાલય માટે એ ગૌરવરૂપ બની રહેશે એવી અમને શ્રદ્ધા છે.

મુંબઈ
૨૬ ઑગસ્ટ ૧૯૮૬

જયંતીલાલ રતનચંદ શાહ
જગજીવન પોપટલાલ શાહ
રમણલાલ ચીમનલાલ શાહ
મંત્રીઓ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બીજી આવૃત્તિના સંપાદકનું
નિવેદન

સુદીર્ઘ સાહિત્યયજ્ઞ

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' એ મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈનું ગુજરાતી સાહિત્યને એક અનેરું ને યશકલગીરૂપ પ્રદાન છે. એક માણસ એકલે હાથે આટલી ગંજાવર સામગ્રી એકઠી કરી શકે અને આવી ચુસ્ત વૈજ્ઞાનિક વ્યવસ્થાથી ને વિષયની પોતાની સર્વ જાણકારીને કામે લગાડીને રજૂ કરી શકે એ ઘટનાનો ગુજરાતી સાહિત્યમાં તો જોટો જડવો મુશ્કેલ છે. ૧૯૨૬માં 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નો પ્રથમ ભાગ બહાર પડ્યો ત્યારે શ્રી દેશાઈ ૧૫ વર્ષથી આ વિષયમાં કામ કરી રહ્યા હતા. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નો ત્રીજો ભાગ ૧૯૪૪માં પ્રગટ થયો. એટલે શ્રી દેશાઈનો આ સાહિત્યયજ્ઞ ૩૩ વર્ષ ચાલ્યો એમ કહેવાય. એમણે હસ્તપ્રતભંડારો, વ્યક્તિગત હસ્તપ્રતસંચયો, સૂચિઓ, મુદ્રિત ગ્રંથો આદિ જે સાધનોનો અહીં ઉપયોગ કર્યો છે એની સંખ્યા ૨૦૦ કે વધારે થવા જાય છે. આ હકીકત શ્રી દેશાઈના અસાધારણ પરિશ્રમની ગવાહી પૂરે છે. આજથી ૫૦–૭૫ વર્ષ પહેલાં આ બધાં સાધનો સુધી પહોંચવામાં કેટલી અગવડ હશે એનો વિચાર કરીએ ત્યારે શ્રી દેશાઈની સાહિત્યપ્રીતિ ને સંશોધનનિષ્ઠા વિશે પરમ આદર થયા વિના રહેતો નથી.

સામગ્રીની પ્રચુરતા અને વૈવિધ્ય

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' મુખ્યપણે છે એક સંકલિત હસ્તપ્રતયાદી. પરંતુ શ્રી દેશાઈએ એમાં કેટલીક પૂરક સામગ્રી પણ જોડી છે. ગ્રંથની સામગ્રી પર એક નજર નાખતાં જ પ્રભાવિત થઈ જવાય એવી એની સમૃદ્ધિ છે. એની પ્રથમાવૃત્તિનાં કુલ ૪૦૬૧ પાનાંમાં નીચે મુજબની સામગ્રીનો સમાવેશ થયેલો છે:

૧. એનાં ૨૯૯૯ પાનાંઓમાં શ્રી દેશાઈએ આપેલા ક્રમાંક મુજબ ૯૮૭ જૈન કવિઓ + ૧૪૧ જૈન ગદ્યકારો + ૯૦ જૈનેતર કવિઓની તથા એમની અનુક્રમે ૨૦૫૫ + ૮૫૦ + ૯૦ કૃતિઓની નોંધ આપવામાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આવી છે. જૈન કર્તા-કૃતિની નોંધમાં એક જ ક્રમાંકમાં ક, ખ વગેરે કર્યું છે તો બીજી બાજુથી ગદ્યકારો ને ગદ્યકૃતિઓની નોંધ કેટલેક સ્થાને બેવડાઈ છે તે જોતાં ૧૦૦૦ જેટલા જૈન ગ્રંથકારો અને એમની ૨૫૦૦ જેટલી લાંબી ગણનાપાત્ર કૃતિઓની નોંધ છે એમ કહેવાય. સ્તવનસઝાયાદિ લઘુ કૃતિઓ આ સિવાયની.

૨. ૨૨૬ પાનાંમાં ઉપરની સામગ્રીની અનુક્રમણિકાઓ છે જેમાં કર્તા, કૃતિ, ગદ્યકાર, ગદ્યકૃતિ, સ્થલસ્થાનાદિ ને રાજકર્તાઓનાં નામોની શબ્દાનુક્રમણિકા (છેલ્લા ચાર પ્રકારની અનુક્રમણિકા ત્રીજા ભાગમાં જ છે) તથા કૃતિઓની સંવતવાર અનુક્રમણિકાનો (આ પહેલા બે ભાગમાં જ છે) સમાવેશ થાય છે. ત્રીજા ભાગમાં કૃતિઓની અનુક્રમણિકા પ્રકારવાર વર્ગીકૃત કરીને આપવામાં આવી છે.

૩. ૮૩૬ પાનાંની પૂરક સામગ્રીમાં આશરે ૫૦૦ જેટલાં કથાનામો (કથાનાયકોનાં નામો)ની, એને માટેની મૂળ આધારસામગ્રીના નિર્દેશ સાથે નોંધ કરતો 'જૈન કથાનામકોષ' (૨૨ પાનાં), ૨૫૦૦ જેટલી દેશીઓની, એ જ્યાંજ્યાં વપરાયેલી હોય તે સ્થાનના નિર્દેશ સાથે નોંધ કરતી 'દેશીઓની અનુક્રમણિકા' (૨૭૨ પાનાં), વસ્તુતઃ ગુજરાતીની પૂર્વપરંપરાને વર્ણવતો 'જૂની ગુજરાતી ભાષાનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' (૩૨૦ પાનાં), 'જૈન ગચ્છોની ગુરુપટ્ટાવલી' (૨૧૪ પાનાં) અને 'રાજાવલી' (૮ પાનાં)નો સમાવેશ થાય છે.

સામગ્રીની આ પ્રચુરતા અને વૈવિધ્ય 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નું એક સંદર્ભગ્રંથ તરીકે અસાધારણ મૂલ્ય સ્થાપી આપે છે.

વૈજ્ઞાનિક અભિગમ અને ચોક્કસ વ્યવસ્થા

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની વિશેષતા એની પ્રચુર સામગ્રીમાં જ નથી, એ સામગ્રીની રજૂઆતમાં પ્રગટ થતાં ઝીણવટભરી ચોક્કસ વ્યવસ્થા ને આધુનિક વૈજ્ઞાનિક અભિગમમાં છે. આ સંદર્ભમાં કેટલાક મુદ્દાઓ તરફ લક્ષ ખેંચવું જોઈએ :

૧. આ હસ્તપ્રતોની સાદી યાદી નથી, વર્ણનાત્મક સૂચિ છે. એમાં કૃતિઓના આરંભ-અંતના ભાગો તથા લહિયાઓની પુષ્પિકાઓની પણ નોંધ લેવામાં આવી છે. આ સામગ્રીનું દસ્તાવેજી મૂલ્ય ઘણું મોટું છે. એમાં માહિતીની વિશ્વસનીયતાના આધારો સાંપડે છે, ખોટું વાચન કે અર્થઘટન થયું હોય તો એ પકડવાની સગવડ રહે છે અને નોંધાયેલી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અનેક ઝીણી વીગતો અન્યત્ર કોયડાઓ ઉકેલવામાં કામમાં લઈ શકાય છે.

૨. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં કર્તા-કૃતિઓની નોંધ એમને સમયના ક્રમમાં ગોઠવીને અને સૈકાવાર વહેંચીને આપવામાં આવી છે. આથી કાલાનુક્રમિક સાહિત્યવિકાસનું ચિત્ર આપણને સાંપડે છે. કોઈ કર્તા કે કૃતિ વિશેની માહિતી તો શબ્દાનુક્રમણિકાની મદદથી ગ્રંથમાંથી શોધી જ શકાય છે, તેથી આ રજૂઆતમાં કાલાનુક્રમિક ચિત્રનો અદકેરો લાભ છે એમ કહેવું જોઈએ. એ ગોઠવણી કરવામાં શ્રી દેશાઈને ખાસ્સો શ્રમ ઉઠાવવો પડ્યો હશે, સમયનિર્ણય માટે મથામણો પણ કરવી પડી હશે.

૩. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં કર્તાઓ અને કૃતિઓને સળંગ ક્રમાંક આપીને રજૂ કરવામાં આવ્યાં છે. આ પદ્ધતિનો લાભ શબ્દાનુક્રમણિકામાં સરસ રીતે ઉઠાવ્યો છે. ત્યાં કર્તાનામ કે કૃતિનામની સાથે પૃષ્ઠાંક ઉપરાંત એના ક્રમાંકનો પણ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે. આથી કોઈ એક આંકડામાં સરતચૂકથી કે મુદ્રણદોષથી ભૂલ થઈ ગઈ હોય (જે થવી સહજ છે) તો એ કર્તા કે કૃતિનું સ્થાન શોધવા માટે આપણી પાસે બીજી એક ચાવી રહે જ છે.

૪. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં કર્તા-કૃતિ અંગેની સઘળી માહિતી એક ચોક્કસ વ્યવસ્થિત ક્રમમાં આપવામાં આવી છે. આ વ્યવસ્થાની સમજ શ્રી દેશાઈએ પોતાના નિવેદનમાં (અહીં પૃ. 19-20) આપી છે તેથી એ પુનરુક્ત કરવાની જરૂર નથી.

૫. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની શબ્દાનુક્રમણિકાઓ સ્થળસ્થાનાદિ અને રાજકર્તાઓનાં નામો સુધી વિસ્તરી છે અને સંવતવાર અનુક્રમણિકા પણ અલગ આપવામાં આવી છે એ શ્રી દેશાઈની એક સંશોધક તરીકેની લાંબી નજરનો પુરાવો છે. આવી અનુક્રમણિકાઓ અનેક કોયડાઓ ઉકેલવામાં ચાવીરૂપ બને છે અને વિવિધ પ્રકારનાં બીજાં સંશોધનોમાં પણ એનો ઉપયોગ થઈ શકે છે.

કેટલીક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' એક ખજાનો છે, પણ એ ખજાનાનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવા માટે કેટલીક બાબતો અવશ્ય લક્ષમાં લેવી પડે તેવી છે. એની સામગ્રીમાં થોડી ભેળસેળ છે, પ્રકાશનકાર્ય લાંબા સમયપટ પર ચાલ્યું અને છેક છેલ્લે પ્રાપ્ત થયેલી સામગ્રી પણ એમાં દાખલ કરી દેવામાં આવી એથી મૂળ વ્યવસ્થા થોડીક ખોરવાઈ ગઈ છે, તે ઉપરાંત

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સામગ્રી રજૂ કરવાની પદ્ધતિમાં કેટલીક ઝીણવટ છે જે લક્ષ બહાર રહેવા સંભવ છે. એવી થોડીક બાબતો તરફ અભ્યાસીઓનું ધ્યાન દોરવું જોઈએ :

૧. પ્રથમાવૃત્તિમાં મૂળ સામગ્રીમાં બેત્રણ તબક્કે પૂર્તિ થઈ છે તેમજ શુદ્ધિ પણ થઈ છે. વળી ગદ્યકૃતિઓ અને એમના કર્તાઓની અલગ નોંધ થઈ છે. આથી એક જ સૈકાનાં કર્તા-કૃતિઓ તેમ જ એક જ કર્તા-કૃતિ પણ એકથી વધુ સ્થાને નોંધાયેલાં છે. પૂરું ચિત્ર મેળવવા માટે આ બધાં સ્થાનોને જોવાં પડે, જે આપણે ત્યાં ઘણી વાર થયું નથી અને તેથી અપાયેલાં ચિત્રો અધૂરાં રહ્યાં છે. પાછળથી થયેલી શુદ્ધિ લક્ષમાં ન લેવાથી પહેલાંની ખોટી માહિતી પણ ચાલુ રહી છે. (આ નવી આવૃત્તિમાં આ સ્થિતિને સુધારી લેવામાં આવી છે.)

પોતાની સામગ્રીતપાસમાં સહજ રીતે પ્રાપ્ત થયેલાં જૈનેતર કર્તા-કૃતિઓની નોંધ પણ શ્રી દેશાઈએ પોતાના ગ્રંથમાં સમાવી છે. આ નોંધ પહેલાં જૈન ગ્રંથકારોની નોંધની સાથે સમાવિષ્ટ હતી. પછી પરિશિષ્ટ રૂપે મુકાઈ. આમ એ નોંધ પણ બેવડાઈ. (આ આવૃત્તિમાં છેવટે પરિશિષ્ટ રૂપે જ એ સામગ્રી આપવાનું વિચાર્યું છે.)

૨. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં સંપાદકે પોતે જોયેલી હસ્તપ્રતો ઉપરાંત બીજેથી મળેલી સામગ્રીનો પણ ઉપયોગ કર્યો છે. અન્યત્રથી મળેલી સામગ્રીમાં ઘણી વાર આરંભ-અંતના ભાગો ન મળ્યા હોય ને પુષ્પિકા કે ભંડારનો નિર્દેશ પણ ન મળ્યો હોય. એટલેકે એ કેવળ નામયાદી હોય. આવી સામગ્રીની અધિકૃતતાના પ્રશ્નો સ્વાભાવિક રીતે જ રહેવાના. એ સામગ્રીને એ દૃષ્ટિએ જોવી જોઈએ.

૩. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં માહિતીપૂર્તિનું કામ શબ્દાનુક્રમણિકાની કક્ષાએ પણ થયું છે. જેમકે, અજિતદેવસૂરિની કૃતિમાં ગચ્છનો નિર્દેશ ન હોય પરંતુ પછી શ્રી દેશાઈને એ પલ્લીવાલગચ્છના હોવાનું જણાયું હોય તો શબ્દાનુક્રમણિકામાં અજિતદેવસૂરિના નામની બાજુમાં એ ગચ્છનો નિર્દેશ કરી દે છે.

૪. કૃતિનો સમય અનુમાનથી નક્કી કર્યો હોય ત્યારે કેટલીક વાર આધાર અપાયો છે ને કેટલીક વાર આપવાનો રહી ગયો છે. આવાં સ્થાનોએ કોઈ વિરોધી પ્રમાણ ન હોય તો સમયનિર્દેશને અધિકૃત માની ગુરુપરંપરા વગેરેમાંથી એનો આધાર શોધવાનો પ્રયાસ કરવો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જોઈએ.

૫. કૃતિનો રચનાસંવત દર્શાવવાની 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની રીત લાક્ષણિક છે. કૃતિનો રચનાસંવત ન મળતો હોય ને લેખનસંવત મળતો હોય ત્યારે એ કૃતિની બાજુમાં 'લ.સં.૧૮૬૯ પહેલાં' એમ લખે છે. આનો અર્થ એવો ન કરવો જોઈએ કે કૃતિનો લેખનસંવત ૧૮૬૯ પહેલાંનો છે. એનો અર્થ એ છે કે કૃતિની પ્રતનો લ.સં.૧૮૬૯ છે તેની પહેલાં એ રચાયેલી છે.

૬. સંવતવાર અનુક્રમણિકામાં લેખનસંવતનો પણ સમાવેશ છે ('લ.' સંજ્ઞા સાથે) અને એને અનુષંગે નામનિર્દેશ છે તે લહિયાનો છે ('લે.' સંજ્ઞા સાથે) એ લક્ષમાં ન રહે તો લહિયાઓને આપણે કર્તા ઘટાવી દઈએ અને લેખનસંવતને રચનાસંવત. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નો વિનિયોગ ધણું અવધાન ને ધણી ચોકસાઈ માગે છે.

૭. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' એ ગુજરાતી સાહિત્યની સૂચિ છે પણ એમાં કેટલીક હિંદી-રાજસ્થાની કૃતિઓનો પણ સમાવેશ થયો છે. ત્યાં સામાન્ય રીતે ભાષાનો નિર્દેશ કર્યો છે, તેમ છતાં ક્વચિત્ રહી ગયો હોય એવી પણ સંભાવના છે.

૮. શ્રી દેશાઈએ પોતાની સર્વ સજ્જતા કામે લગાડીને ને ચોકસાઈથી પોતે રજૂ કરેલી સામગ્રીનું અર્થઘટન કર્યું છે. આમ છતાં વિભિન્ન કારણોથી એમની કેટલીક ભૂલો થઈ ગઈ છે. એ ભૂલો પકડવાની ચાવી એમની સામગ્રીમાં જ પડેલી હોય છે. અભ્યાસીએ આ ભૂલો પકડવાની સજાગતા ને સતર્કતા બતાવવી જોઈએ.

આ નવી આવૃત્તિ : શુદ્ધિ અને વૃદ્ધિ

આ નૂતન આવૃત્તિમાં પહેલી આવૃત્તિની મર્યાદાઓ નિવારી લેવામાં આવી છે, કેટલીક વ્યવસ્થાઓને વધારે વિશદ બનાવવામાં આવી છે અને અન્ય આધારોની મદદથી કેટલીક શુદ્ધિવૃદ્ધિ કરવામાં આવી છે. આ અંગેનો ખ્યાલ વાચકોને આપવો જરૂરી છે :

૧. પ્રતિઓમાં વહેંચાયેલી સઘળી સામગ્રીને સંકલિત કરી લીધી છે અને ગદ્યકૃતિઓ ને કર્તાઓની સામગ્રી પણ અલગ ન રાખતાં મુખ્ય સામગ્રીની સાથે લઈ લીધી છે. આથી એક કર્તા ને એક કૃતિ હવે એક જ સ્થાને આવી જાય છે.

૨. સઘળી સામગ્રીને સૈકાવાર સમયના નવા ક્રમમાં ગોઠવી દીધી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

છે. આથી સ્વાભાવિક રીતે જ જૂના કર્તાક્રમાંક અને કૃતિક્રમાંક બદલાઈ જાય છે. સમયનો ક્રમ કૃતિઓના રચનાસંવત, કર્તાઓના જીવન-સમય કે કૃતિઓના લેખનસમયને આધારે ગોઠવ્યો છે. એવું કશું ન હોય અથવા માત્ર લેખનસમય હોય ત્યારે ભાષા વગેરે કારણથી કૃતિને પ્રથમ આવૃત્તિમાં અમુક સમયની માનવામાં આવી હોય ત્યારે સામાન્ય રીતે એ સ્વીકારી લેવામાં આવ્યું છે. ક્વચિત્ એ છોડવાની ફરજ પણ પડી છે, પણ ત્યાં નોંધ મૂકી છે.

સમયનો આ ક્રમ એકદમ ચુસ્ત હોવાનું કહી શકાશે નહીં. એક કર્તાની કૃતિઓનો રચનાકાળ બે સદીમાં ફેલાતો હોય ત્યારે કોઈ વાર પહેલી કૃતિના રચનાસંવતને લક્ષમાં રાખીને કર્તાને અમુક સદીમાં મૂકચા હોય તો કોઈ વાર એમની મોટા ભાગની કૃતિઓ જે સદીમાં પડતી હોય તે સદીમાં એમને મૂકચા હોય. આ પુનઃસંપાદન ક્રમશઃ થતું હોઈ પાછળ આવતી સામગ્રીને આગળ લઈ જવાનું કેટલીક વાર અશકય થઈ જવાનો સંભવ છે. જેમને સદીવાર અભ્યાસ કરવો હોય એ થોડું આજુબાજુ જોશે તો લાભ થશે.

૩. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં કેટલીક વાર કર્તા કે કૃતિનો વિશેષ પરિચય આપવામાં આવ્યો છે. પ્રથમ આવૃત્તિમાં આ પરિચય કોઈ વાર કર્તા કે કૃતિના નામની તરત જ નીચે તો કોઈ વાર કર્તા-કૃતિવિષયક સઘળી નોંધને અંતે તો કોઈ વાર પાદટીપ રૂપે મૂકવામાં આવ્યો છે. અહીં એ પરિચય કર્તા કે કૃતિના નામની નીચે જ મૂકવાની એકધારી પદ્ધતિ અપનાવી છે.

૪. કૃતિના પ્રકાશનસ્થાનની માહિતી ઘણી વાર હસ્તપ્રતયાદીની સાથે ભેળવી દેવામાં આવી હતી. અહીં 'પ્રકાશિત' એવા અલગ સ્પષ્ટ નિર્દેશ સાથે એ માહિતી આપવામાં આવી છે.

૫. હસ્તપ્રતોનો નિર્દેશ પણ એકધારા ( ) કૌંસના ઉપયોગથી સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે. હસ્તપ્રત અંગેની માહિતીને ચોક્કસ ક્રમમાં મૂકવાનો પ્રયાસ કર્યો છે – જેમકે, પહેલાં પુષ્પિકા, જો હોય તો; પછી લખ્યા સંવત, પછી પત્રસંખ્યા-પંક્તિસંખ્યા, પત્રક્રમાંક, પછી એનું પ્રાપ્તિસ્થાન, પછી એ પ્રાપ્તિસ્થાનમાં હસ્તપ્રતનો ક્રમાંક.

૬. કેટલીક સંક્ષેપસંજ્ઞાઓ બદલાવીને વધારે વિશદ કરી છે કે નવી યોજી છે. જેમકે કૃતિનામની બાજુમાં એની રચનાસંવતનો નિર્દેશ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

માત્ર 'સં.' સંજ્ઞાથી હતો ત્યાં 'ર.સં.' સંજ્ઞા દાખલ કરી છે.

૭. હસ્તપ્રતોના એક જ પ્રાપ્તિસ્થાનનો નિર્દેશ જુદીજુદી રીતે થયેલો જોવા મળ્યો તે શક્ય બન્યું ત્યાં એકસરખો કરી લીધો છે. કેટલેક ઠેકાણે સ્પષ્ટતાને અભાવે એમ ને એમ રહેવા દેવું પડયું છે, તો આ આવૃત્તિનું છપાઈકામ સંપાદનની સાથેસાથે ચાલતું હતું તેથી કેટલેક ઠેકાણે સુધારો કરવાનું શક્ય બન્યું નથી અને બેવડાપણું રહી ગયું છે.

૮. હસ્તપ્રતોમાંથી ઉદ્ધૃત અંશો (કૃતિના આરંભ-અંતના ભાગ કે પુષ્પિકા)ની જોડણી યથાવત્ રાખી છે. 'ર' હમેશાં દીર્ઘ લખાયો છે તે લેખનદોષ જ હોવા સંભવ છે, છતાં આ પ્રકારની ભૂલ સુધારી નથી; પણ બાકીના લખાણમાં જોડણી સુધારી લીધી છે. ઉદ્ધૃત અંશોમાં વાચનદોષ કે છાપદોષ અર્થદૃષ્ટિએ સુધારવા જેવા લાગ્યા તે સુધારી લીધા છે, તેમ છતાં ભ્રષ્ટ પાઠો નિવારી શકાયા નથી કેમકે એમાં કેટલુંક સાહસ થઈ જવાનો સંભવ હતો તેમજ એ કામ વધારે સૂઝ ને શ્રમ માગે એવું હતું.

૯. આ નવી આવૃત્તિમાં પ્રથમાવૃત્તિની મૂળ સામગ્રીમાં બેત્રણ પ્રકારે શુદ્ધિ થઈ છે :

(૧) પ્રથમાવૃત્તિમાં પાછળથી જે સુધારા કરવામાં આવેલા તે અહીં મૂળ સામગ્રીમાં આમેજ કરી લેવામાં આવ્યા છે.

(૨) શ્રી દેશાઈથી પ્રાપ્ત સામગ્રીનાં ખોટાં અર્થઘટનો થઈ ગયાં હોય કે એ પરથી ખોટાં અનુમાનો થઈ ગયાં હોય કે અન્ય સરતચૂકો ને છાપભૂલો થઈ ગઈ હોય તે બધું ધ્યાનમાં આવ્યું ત્યાં સુધારી લેવામાં આવ્યું છે.

(૩) 'ગુજરાતી સાહિત્યકોશ'ને નિમિત્તે મધ્યકાલીન જૈન ગુજરાતી સાહિત્યની અન્ય ઘણી સામગ્રીમાં ને ઘણાં પૂરક સાધનોના ઉપયોગમાં જવાનું થયું. એનાથી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની કેટલીક સામગ્રી ઉપર નવો પ્રકાશ પડયો. એનો પણ અહીં લાભ લેવામાં આવ્યો છે.

આ ત્રણે પ્રકારના મહત્ત્વના સુધારાઓનો ખાસ નિર્દેશ દરેક કર્તાને અંતે આ નવી આવૃત્તિના સંપાદક તરફથી [ ] કૌંસમાં આપવામાં આવેલી નોંધમાં કરવામાં આવ્યો છે.

૧૦. આ નવી આવૃત્તિમાં કેટલીક વૃદ્ધિ કરવામાં આવી છે તે આ પ્રમાણે છે :

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) કર્તા કે કૃતિ વિશે કોઈ પૂરક માહિતી અન્યત્રથી મળી હોય તો અહીં ઉમેરી લેવામાં આવી છે.

(૨) કૃતિની હસ્તપ્રતો મુદ્રિત હસ્તપ્રતયાદીઓમાં નોંધાયેલી હોય તો તે હસ્તપ્રતયાદીઓનો ઉલ્લેખ સમાવી લેવામાં આવ્યો છે.

આ પરત્વે એક ખુલાસો કરવો જોઈએ. એક હેજૈન્નાસૂચિ[1]માં જ પૃષ્ઠાંક આપવામાં આવ્યા છે, કેમકે એમાં કર્તા કે કૃતિનો કોઈ વર્ણાનુક્રમ નથી. ગૂહાયાદીમાં કર્તાનામનો વર્ણાનુક્રમ છે, મુપુગૂહસૂચીમાં પ્રકારવાર કર્તાનામનો વર્ણાનુક્રમ છે ને લીંહસૂચી તથા આલિસ્ટઑઇમાં કૃતિનામનો વર્ણાનુક્રમ છે. અન્ય હસ્તપ્રતયાદીઓમાં અંતે કૃતિ તેમજ કર્તાના વર્ણાનુક્રમ આપવામાં આવ્યા છે. આ વર્ણાનુક્રમથી એમાં જોઈતી કૃતિની નોંધ કયાં છે તે શોધી શકાય તેમ છે.

(૩) કૃતિપ્રકાશનની નવી માહિતી મળી હોય તો તે સમાવી લેવામાં આવી છે.

આ ત્રણે પ્રકારનાં ઉમેરણો [ ] કૌંસમાં મૂકયાં છે.

૧૧. આ નવી આવૃત્તિમાં એક વિશેષ પૂર્તિ કરવામાં આવી છે. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં જે કવિઓ નોંધાયા ન હોય તેમની કૃતિઓની તથા જે કવિઓ નોંધાયા હોય તેમની નવી કૃતિઓની નોંધ બીજી હસ્તપ્રતયાદીઓમાં મળે જ. પરંતુ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની સામગ્રીરજૂઆતની વ્યવસ્થા એટલીબધી ચુસ્ત છે કે એમાં આ બધું વચ્ચે ઉમેરવામાં ઘણી અગવડ હતી. એ કામ મોટું પણ થઈ જાય. વળી ઘણી હસ્તપ્રતયાદીઓ કેવળ નામસૂચિ છે એટલેકે વર્ણનાત્મક સૂચિ નથી. આરંભ-અંતના ભાગો ન હોઈ, એના ખરા-ખોટાપણાને ચકાસી ન શકાય અને અનુભવ એવો હતો કે આ યાદીઓમાં ઠીકઠીક ભૂલો છે. એવી વણચકાસાયેલી સામગ્રી નાખવાથી આ ગ્રંથની અધિકૃતતા ઊલટી ઘટે. છેવટે ત્રણ વર્ણનાત્મક સૂચિઓ – કેટલૉગગુરા, જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અને જૈહાપ્રોસ્ટા – શ્રી દેશાઈને હાથવગી નહોતી થયેલી, તેની સામગ્રીનો અહીં પૂર્તિ રૂપે સમાવેશ કર્યો છે. એમાં પણ માહિતી સુધારવાના પ્રસંગો આવ્યા છે. એ સુધારાઓનો સંપાદકીય નોંધમાં સ્પષ્ટ નિર્દેશ કર્યો છે.

૧૨. પ્રથમ આવૃત્તિના ત્રણે ભાગોમાં કર્તા-કૃતિનામની વર્ણાનુક્રમણિકાઓ અંતે આપવામાં આવેલી અને પહેલા બે ભાગમાં તો સંવત-

૧. સંક્ષેપાક્ષરોની સમજૂતી આગળ આપવામાં આવી છે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વાર અનુક્રમણિકા પણ આપવામાં આવેલી. આ નવી આવૃત્તિમાં છેવટે એકસાથે સઘળા પ્રકારની અનુક્રમણિકાઓનો એક ગ્રંથ કરવા વિચાર્યું છે તેથી આ ગ્રંથમાં કર્તા-કૃતિનામની વર્ણાનુક્રમણિકા કે સંવતવાર અનુક્રમણિકા નથી આપવામાં આવી. માત્ર વિષયસૂચિથી ચલાવ્યું છે.

પ્રથમ આવૃત્તિમાં પહેલા ભાગમાં 'જૂની ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ' મૂકવામાં આવેલો તે અહીં લીધો નથી, કેમકે આ જાતની પૂરક સામગ્રીના અલગ ગ્રંથ કરવાનું વિચાર્યું છે.

૧૩. નવી આવૃત્તિમાં દેખીતી રીતે જ જૂની ગ્રંથવ્યવસ્થા ન રહી શકે. પહેલી આવૃત્તિમાં પહેલા ભાગમાં વિ.સં. સત્તરમી સદી સુધીની સામગ્રી અપાઈ હતી. આ નવી આવૃત્તિમાં પાછળથી ઘણી સામગ્રી આગળ આવતાં પહેલા ભાગમાં વિ.સં. સોળમી સદી આગળ અટકવાનું બન્યું છે. ગ્રંથો સમાલી શકાય એવા કદના કરવા એ ખ્યાલ પણ રહ્યો છે, ભલે ગ્રંથોની સંખ્યા વધે. એટલે આ પ્રકારના ૮થી ૧૦ ગ્રંથ કરવાના રહેશે એવી ધારણા છે.

૧૪. છેલ્લે એક વાત સૂચના રૂપે કહેવી જોઈએ. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની પ્રથમાવૃત્તિની કોઈ સામગ્રી અહીં છોડી નથી. કોઈ સંસ્કૃત કૃતિની માહિતી, એના આરંભ-અંતના ભાગ કે હસ્તપ્રતની પુષ્પિકા વગેરે આપવામાં આવેલ હોય તોયે એ સાચવી લીધું છે – કર્તાપરિચયના ભાગ તરીકે. કયાંક માહિતી અધૂરી હોય ને પૂર્તિ ન થઈ શકે તેમ હોય તોપણ એમ ને એમ રહેવા દીધી છે. જેમકે, કેટલીક વાર કૃતિનામની પૂર્વે પ્રકાશિત હોવાની નિશાની + કરી હોય પણ નીચે કયાં પ્રકાશિત છે એ નોંધવાનું રહી ગયું હોય; હસ્તપ્રતની પુષ્પિકા નોંધી હોય પણ હસ્તપ્રત કયાંની કે કોની છે તે જણાવ્યું ન હોય. પુષ્પિકાની બાબતમાં તો એવું લાગ્યું છે કે એ કૃતિ જ્યાં પ્રકાશિત થઈ હોય ત્યાંથી એ લેવામાં આવી હશે પણ ખાતરી વિના જોડી દેવાનું ઇષ્ટ ગણ્યું નથી.

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની ગ્રંથાવલિ ઘણા સમયથી અપ્રાપ્ય હતી. મધ્યકાલીન જૈન ગુજરાતી સાહિત્ય વિશે કામ કરનારને માટે તો આ અનિવાર્ય સંદર્ભસાધન. એથી એના પુનર્મુદ્રણની માગ અવારનવાર થયા કરતી હતી. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ તરફથી 'ગુજરાતી સાહિત્યકોશ'ના મધ્યકાલીન સાહિત્યને લગતા ખંડ માટે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નો બહોળો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ને ઝીણવટથી ઉપયોગ કરવાનો અવસર આવ્યો. એથી એની અનેક ગલીકૂંચીઓની જાણ થઈ ને શ્રી દેશાઈના શ્રમ અને સૂઝ માટે અપાર આદર થયો. સાથેસાથે ગ્રંથની કેટલીક મર્યાદાઓ લક્ષમાં આવી અને એમાંની માહિતી સુધારવાના પ્રસંગો પણ આવ્યા. અમને લાગ્યું કે આ ગ્રંથનું માત્ર પુનર્મુદ્રણ ન કરવું જોઈએ, એની પુનઃસંયોજિત પરિશોધિત આવૃત્તિ જ પ્રગટ કરવી જોઈએ. એથી આ મૂલ્યવાન ગ્રંથની મૂલ્યવત્તા ઓર વધશે અને બીજી આવૃત્તિની અનિવાર્યતા સિદ્ધ થશે. પણ આમ કરવા જતાં કામ જટિલ બને અને થોડું વધારે ખર્ચાળ પણ બને. હિસાબ માંડતાં લગભગ બે લાખ રૂપિયાનો અંદાજ થયો. આ સાહસ કોણ કરે? શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયે આ બીડું ઝડપ્યું. 'જૈન સાહિત્ય સમારોહ'ની પ્રણેત્રી સંસ્થા આ જવાબદારી માથે લે એમાં પરમ ઔચિત્ય પણ હતું. આ માટે શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયને જેટલા ધન્યવાદ આપીએ એટલા ઓછા છે.

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ના આ પુનઃસંસ્કરણમાં ડૉ. રમણલાલ શાહની વિદ્યાપ્રીતિએ ઘણો મહત્ત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે. એમણે કેટલાંક ઉપયોગી સૂચનો પણ કર્યાં. અન્ય વર્ણનાત્મક સૂચિઓમાંથી જે પૂર્તિ કરવામાં આવી છે તે એમના સૂચનને આભારી છે. પુનઃસંપાદનની નીતિરીતિ અંગે ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણીના પરામર્શનનો સતત લાભ મળ્યો છે અને એમણે મુદ્રિત ફરમાઓ જોઈ જવાની તકલીફ ઉઠાવી શુદ્ધિ પણ સૂચવી છે. કેટલાક સંક્ષેપાક્ષરોની ઓળખ નક્કી કરવામાં લક્ષ્મણભાઈ ભોજકની જાણકારી ઉપયોગમાં આવી છે. કીર્તિદા જોશીએ સંપાદનની શ્રમભરેલી કામગીરીમાં મને સહાય કરી છે. આ સૌનો હું ઋણી છું.

જેમના 'ગુજરાતી સાહિત્યકોશ'ની સામગ્રીનો અહીં શુદ્ધિવૃદ્ધિ માટે આધાર લેવામાં આવ્યો છે એ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ના પુનઃસંસ્કરણ માટે સતત જિજ્ઞાસા બતાવી મને પ્રેરનાર મુનિશ્રી પ્રદ્યુમ્નવિજયજી અને શીલચન્દ્રવિજયજી, પહેલા ભાગની એક-એક નકલ ફાજલ પાડી આપનાર ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના નિયામક ડૉ. ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા અને પાલનપુરનું શ્રી વીર વિદ્યોતેજક પુસ્તકાલય – આ સૌના સદ્‌ભાવભર્યા સહકારનું પણ સુખદ સ્મરણ થાય છે.

અમદાવાદ
૧ ઑગસ્ટ ૧૯૮૬

જયંત કોઠારી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રથમ આવૃત્તિના સંપ્રયોજકનું
નિવેદન

[પહેલા ભાગમાંથી]

શ્રીમતી જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સ તરફથી જૈન સાહિત્યના ઉદ્ધાર અર્થે મૂળથી પ્રયાસો થયા છે અને તેને અંગે તેણે જુદાજુદા ભંડારોમાંના ગ્રંથોની ટીપો કરાવી યા મંગાવી એકત્રિત કરી હતી. સંસ્કૃત-પ્રાકૃત સાહિત્ય માટેની સૂચિ 'જૈન ગ્રંથાવલી' એ નામથી તેણે પ્રકટ કરી છે તે પરથી ઘણો પ્રકાશ પડ્યો છે.

વિશેષમાં તેણે ગુજરાતી યા ભાષાસાહિત્ય માટે રા. મનઃસુખલાલ કિરતચંદ મહેતાએ પ્રયોજેલી રાસાઓની યાદી – ટીપ 'જૈન રાસમાળા' એ નામથી પ્રકટ કરી અને ત્યાર પછી તેમાં ન આવેલ એવા બીજા રાસાઓ-ચોપાઈઓની વધુ ટીપ મેં તૈયાર કરેલી તે 'જૈન રાસમાળાની પુરવણી' એ નામથી પ્રકટ કરી હતી. આ બંને ટીપમાં નાની ભાષા પદ્યકૃતિઓ – સ્તવન સઝાય સ્તોત્રાદિ તેમજ ગદ્યકૃતિઓ – બાળાવબોધોની સૂચિ આવેલી નથી. શ્રીમતી કૉન્ફરન્સ દેવીએ આ રીતે 'જૈન રાસમાળા'ના બે ભાગ ટીપ તરીકે પ્રકટ કરી ગૂર્જર સાહિત્યમાં જૈનોનો મોટો ફાળો હતો એવો ખ્યાલ આપ્યો હતો તે માટે તેને ધન્યવાદ ઘટે છે.

આ ખ્યાલ માત્ર સપાટી પરનો નહીં, પણ ખરેખરો સાચો અને પ્રમાણપૂર્વક આવી શકે તે માટે દરેક રાસ-ચોપાઈ, ફાગ, ઢાળ, સ્તવન, સ્તુતિ, ચોવીશી તેમજ અન્ય પદ્યકૃતિના રચનારને શબ્દાનુક્રમે લઈને તે દરેક કૃતિઓનું વીગતવાર વર્ણનાત્મક 'લિસ્ટ' – સૂચિ, તેનો પરિચય, તેનો સમય અને કૃતિઓ સંબંધીની માહિતી દરેક ભંડારોની ટીપો મળી તે પરથી, પણ વિશેષે ભંડારોમાંની પ્રતોને જાતે તપાસી તેમાંથી તેના આદિ અને અંતના ભાગો, લેખકની પ્રશસ્તિ વગેરે ઉતારી લઈ તે ફેરિસ્ત એક પુસ્તકાકારે પ્રકટ કરાવવા માટે હું એક સંગ્રાહક તરીકે માત્ર પ્રીતિ-શ્રમની ખાતર આજથી આશરે પંદર વર્ષથી તે માટેનો સંગ્રહ કરતો આવ્યો છું.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આ સર્વ સંગ્રહ કરવામાં અથાગ પરિશ્રમ, પ્રતો જોવા-તપાસવામાં ને તેમાંથી ઉતારા કરવામાં પુષ્કળ સમયનો વ્યય મેં એક 'ધૂળધોયા' તરીકે આનંદથી ભોગવ્યો છે. આ સંગ્રહ માટે બીજા સજ્જનો પૈકી મુનિમહારાજો, ભંડારના માલેકો – સંઘો યા સંઘના શેઠો, વિદ્વાનોએ પ્રતો જોવા માટે થોડા સમય માટે મોકલવા રૂપે તેમજ જોઈ જવા માટે સગવડ કરી આપવા રૂપે તેમજ જુદીજુદી સહાય અને સલાહ રૂપે ટૂંકમાં આ સંગ્રહ માટે જે-જે અપેક્ષાઓ રહેતી તે પૂરી પાડવા રૂપે કૃપા બતાવી છે તે માટે તે દરેકનો ખરેખર મારા પર, સમાજ પર અને સાહિત્ય પર ઉપકાર થયો છે.

પહેલાં પ્રથમ જે મુદ્રિત રાસાઓ આદિ બહાર પડેલા તે એકઠા કરી તેમાંથી તેમજ કૉન્ફરન્સ પાસેની આવેલી ટીપો પરથી તૈયાર કરેલી સૂચિઓ પરથી, હકીકત નોંધી લીધી. પછી મેં જાતે પ્રવાસ શરૂ કર્યો. વડોદરા અને અમદાવાદ જઈ આવ્યો. વડોદરામાં પૂજ્ય પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી, મુનિમહારાજ શ્રી ચતુરવિજય-જિનવિજયાદિએ સર્વ પુસ્તકો જોવાની સગવડતા કરી આપી હતી, પરંતુ થોડા દિવસના ફાજલપણાથી પૂરું કામ નહોતું થયું તેથી મુનિશ્રી જિનવિજયજીએ પ્રશસ્તિઓ લખી-લખાવી મને મોકલાવી આપી હતી. અમદાવાદમાં મુરબ્બી ભાઈશ્રી કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદી વકીલની ભલામણથી મુનિ શ્રી ગુલાબ-વિજયજીએ કેટલાક રાસોની પ્રતો જોવા આપી હતી તેમાંથી પ્રશસ્તિઓ તેમની પાસે જ રહી કેટલાક દિવસો અખંડપણે ચારચાર કલાકો ગાળી લખી લીધી હતી. સને ૧૯૧૫માં ઉક્ત પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજીએ મારી દ્વારા સુરતની ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના પ્રદર્શનમાં લગભગ સવાસો ઉપરાંત પ્રતો મોકલી હતી તેનો ઉપયોગ પણ કર્યો. આ વખત સુધી છેવટની પ્રશસ્તિ જ નોંધવાનું લક્ષ રહ્યું હતું. ભાવનગર સંઘ તરફથી મુરબ્બી શ્રી કુંવરજી આણંદજીએ પંદર રાસની પ્રતો મોકલાવી હતી. ત્યાર પછી કૉન્ફરન્સ દ્વારા બીજા કેટલાક સંઘોને પ્રતો ઉછીની મોકલવા માટે વિનંતિપત્ર લખતાં મોરબીના સંઘ તરફથી કાનજી સંઘવીએ, ગારિયાધરના સંઘે, ઘોરાજીમાંના માણેકચંદજીના સંગૃહીત ભંડારના સેક્રેટરી રા. વનેચંદ પોપટે, ભરૂચના સંઘ તરફથી શેઠ અનોપચંદ મલુક-ચંદે પ્રતો મોકલાવી હતી. આ બધી પ્રતો જોવાઈ ગયા પછી તે-તે સ્થળે મોકલાવી દીધી, પછી અમૃતસર કૉંગ્રેસથી આવતાં આગ્રામાં શ્રીયુત દાલ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચંદજી દ્વારા ત્યાંની અમુક કૃતિઓ મેં જોઈ-તપાસી.

સન ૧૯૨૧માં ઑક્ટોબરની છૂટીમાં લીંબડીનો મોટો ભંડાર હું જાતે જઈ જોઈ આવ્યો, અને ત્યાં રા. છોટાલાલ હરજીવન પારેખ અને રા. કેશવલાલ લગડીએ સારી મદદ તથા સગવડ મને કરી આપેલી. સન ૧૯૨૩-૨૪માં પૂનામાં જઈ, મુંબઈ સરકારે ખરીદેલી હસ્તલિખિત પ્રતોનો જે સંગ્રહ પહેલાં ડેક્કન કૉલેજના મકાનમાં રાખેલો હતો ને પછી સર ભાંડારકર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં લઈ જવામાં આવેલો છે તે ત્યાંથી સાક્ષર મુનિશ્રી જિનવિજયજી દ્વારા જોઈ આવ્યો; તેમજ તે મુનિશ્રીએ પાટણના હાલાભાઈ ભંડાર ને સાગર ભંડારમાંનાં પુસ્તકોની પ્રશસ્તિઓ પોતે ઉતારેલી હતી તે પૂરી પાડી. આ દરમ્યાન વિજયધર્મસૂરિનું ચોમાસું મુંબઈમાં થતાં તેમના પ્રસિદ્ધ શિષ્યો મુનિશ્રી ઇંદ્રવિજયજી તથા મુનિશ્રી વિદ્યાવિજયજીને મેં મારો સંગ્રહ જોવા આપ્યો, અને તેઓશ્રીએ પછી કૃપા કરી પોતાની પાસે તે વખતે જે હસ્તલિખિત પ્રતો હતી તે અને તે ઉપરાંત પંડિત હરગોવિન્દદાસ પાસે ઈડરની બાઈઓનો ભંડાર તથા ઉદયપુરના ભંડારોમાંનાં પુસ્તકોમાંથી તૈયાર કરાવેલ પ્રશસ્તિસંગ્રહ મને જોવા આપતાં તેનો ઉપયોગ કર્યો. રાજકોટ શ્રીપૂજ્યના અપાસરામાં યતિ નાનચંદ્રજીએ પોતાની પાસેનાં પુસ્તકો બતાવ્યાં.

આ પછી ૧૯૨૪ના સપ્ટેમ્બરથી આ પુસ્તક અમદાવાદના ડાયમંડ જ્યુબિલિ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં છપાવા ગયું... આ પુસ્તક છપાતું ગયું અને સાથેસાથે બીજા ભંડારોની તેમજ અન્યત્ર જોવા મળ્યે જતી હસ્તલિખિત પ્રતોમાંથી વિશેષ નોંધ કરવાનું પણ ચાલુ રાખવામાં આવ્યું.

મુંબઈમાં માંડવી પરના શ્રી અનંતનાથજી મંદિરના ભંડાર હા. મેનેજર માસ્તર ખીમજી હીરજી લોડાયા, જૈન એસોસિએશન ઑફ ઇંડિયા તથા શ્રી મોહનલાલજી જૈન સેંટ્રલ લાયબ્રેરી હસ્તકનો ભંડાર, સ્વ. યતિ નાનચંદજીના શિષ્ય મોહનલાલજી પાસેનો મુંબઈમાં પાયધુની પરના શ્રી શાંતિનાથજી મંદિરમાં રાખેલ સંગ્રહ તેમજ મુંબઈનો ભુલેશ્વરમાંનો દિગંબર પન્નાલાલ ઐલક સરસ્વતી ભુવનનો સંગ્રહ જોવા મળ્યા. શેઠ જીવણચંદ સાકરચંદે શેઠ દેવચંદ લાલભાઈ પુસ્તકોદ્ધાર લાયબ્રેરી સુરતથી પ્રતો મંગાવી આપી. જોધપુરથી મુનિશ્રી કલ્યાણવિજયજીએ રદ્દી જેવાં છૂટક પાનાંઓ મોકલ્યાં. રાજકોટના દેરાસરમાં પણ તેવાં પાનાંઓ જોવા મળ્યાં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિશેષમાં ખાસ નોંધી રાખવા યોગ્ય ઉપયોગી સંગ્રહ ગત વર્ષ એટલે સન ૧૯૨૫માં જોવા મળ્યા. તે વર્ષની મેની છૂટીમાં હું વડોદરા ગયો હતો ને ત્યાં પંડિત લાલચંદ ભગવાનદાસ ગાંધીના પ્રીતિપૂર્વક સહકારથી પ્રવર્તક શ્રી કાંતિવિજયજીનો, મુનિશ્રી હંસવિજયજીનો, અને વડોદરા સરકારની સેંટ્રલ લાયબ્રેરીનો – એ ત્રણ સંગ્રહમાંનાં ભાષા-પુસ્તકો જોવા મળ્યાં; અને ઑકટોબરની છૂટીમાં અમદાવાદ ગયો હતો ત્યાં વકીલ કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદીના તેવા જ પ્રીતિપૂર્વક સહકારથી ડેહલાના અપાસરાના ભંડારો જોવાની સુંદર તક મળી હતી તેમજ ત્યાંની જૈન-શાલાનો નાનો ભંડાર પણ જોયો.

ત્યાર પછી આ વર્ષના એપ્રિલ માસમાં મુંબઈમાં શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયના મકાનમાં ભરાયેલ આઠમી ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના અંગેના પ્રદર્શનમાં મૂકવા માટે મેં 'જૈનયુગ'ના તંત્રી તરીકે જૈન હસ્ત-લિખિત ભાષાનાં પુસ્તકો સર્વે સંઘ, સાધુ, યતિ તેમજ ગૃહસ્થોને વિનતિ[૧] કરતાં આવેલાં પુસ્તકો પૈકી ખાનગામવાળા યતિવર્ય શ્રી બાલ-ચંદ્રજીએ, મુંબઈના કચ્છી ગૃહસ્થ શા. વર્ધમાન રામજીએ તેમજ સુરતથી રા. લક્ષ્મીચંદ સુખલાલે મોકલેલાં પુસ્તકોને પણ જોવાનો લાભ મળ્યો. મુંબઈની વિલ્સન કૉલેજના સંસ્કૃતના પ્રોફેસર વેલનકર કે જેઓ સર્વે જૈન પુસ્તકોનું અંગ્રેજીમાં વર્ણનાત્મક કેટલોગ તૈયાર કરે છે તે પૈકી ભાષા-પુસ્તકોની તેમની નોંધો રા. કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદી દ્વારા મળી તેનો અને સિનોર ભંડારમાંનાં પુસ્તકોના આદિ-અંતભાગો મુનિશ્રી અમર-વિજયજીએ પોતાના વિદ્વાન શિષ્ય મુનિ ચતુરવિજય પાસે લખાવી મોકલ્યા તેનો પણ લાભ લીધો. વળી આ વર્ષના મેની છૂટીમાં રાજકોટમાં રા. ગોકુળદાસ નાનજી ગાંધી હસ્તકનો મુનિ વિનયવિજયજીનો પુસ્તકભંડાર પણ જોવાની તક મળી હતી.

આ સર્વેમાંથી આ પુસ્તકને ઉપયોગી જે-જે મળ્યું તે નોંધી લીધું છે અને આ પુસ્તક છપાતું હતું તેથી તેમાં જેટલું ન આવી શકયું તેટલું આ પુસ્તકના બીજા ભાગના પરિશિષ્ટમાં મૂકવામાં આવશે...

અનેક મદદથી આ પુસ્તકમાંનો સંગ્રહ એકત્રિત કરી શકયો છું અને તેથી તેના યશના ભાગી તે સર્વ સજ્જનોને લેખું છું અને તેમનો દરેકનો અંતઃકરણપૂર્વક ઉપકાર માનું છું. આવા મહાભારત સંગ્રહકાર્યમાં

૧. જુઓ જૈનયુગ સં. ૧૯૮૨ના માધનો અંક, પૃ.૨૦૭.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

એકલપંડે એક સાહિત્યસેવક બીજાઓની સહાય સામગ્રી વગર વિશેષ ન કરી શકે એ સ્વાભાવિક છે. એ સર્વ સત્પુરુષોનો મારા પ્રત્યેના તેમના સદ્‌ભાવભર્યા પ્રેમ અને વર્તન માટે હું ઋણી છું. એમનું અનુકરણ કરી અન્ય મહાશયો આવા સાહિત્યના કાર્યમાં પોતાથી બની શકે તે સહાય આપી સાહિત્યના ઉદ્ધારના પવિત્ર કાર્યમાં નિમિત્તભૂત બનશે. આવો સંગ્રહ ગમે તેટલી મહેનત છતાં સંપૂર્ણ બની શકે નહીં; છતાં તેને બને તેટલો સંપૂર્ણ કરવાની અને તે માટે સામગ્રી પૂરી પાડવાની દરેક સાહિત્યોત્કર્ષ ચિંતકની ફરજ છે. હજુ તો ઘણા ભંડારો જોવા બાકી છે. રાજપુતાનામાં જેસલમેર, બિકાનેર, જોધપુર આદિ, ને ગુજરાતમાં પાટણ, ખંભાત, અમદાવાદ આદિ તેમજ અન્ય જુદાંજુદાં ગામોમાં ત્યાં-ત્યાંના સંઘ હસ્તકના, કેટલાક યતિવર્યો અને શ્રીપૂજ્યો પાસેના, સંવેગી મુનિમહારાજાઓ પાસેના ભંડારો છે (કે જેની ટીપ માટે જુઓ 'મુદ્રિત જૈન ગ્રંથ નામાવલિ' એ પુસ્તકના પ્રથમના પૃ. LVથી LXII પર જ્ઞાનપુસ્તક ભંડારો). તેમને મારી ખાસ વિનંતી છે કે પોતાની પાસેનાં પુસ્તકો જોવા-તપાસવાની સગવડ કરી આપવા તેઓ કૃપાવંત થાય.

પહેલાં આ સંગ્રહનું નામ 'જૈન દેશી કવિ નામાવલિ' – જૈન કવિ નામાવલિ આપવાનું મેં ધાર્યું હતું અને આ સંબંધીનો ઉલ્લેખ 'જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સ હેરૅલ્ડ'ના ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૭ના (માઘ સં. ૧૯૭૩ના) અંકમાં તેના તંત્રી તરીકે 'તંત્રીની નોંધ'માં પૃ.૩૯ અને ૪૦માં મૂકેલી નોંધમાં મેં કર્યો હતો, પરંતુ 'દેશી' નામને બદલે 'ગૂર્જર' કે 'ગુજરાતી' મૂકવું ઠીક થઈ પડશે અને 'નામાવલિ' એ મૂકતાં આખું નામ લાંબું થાય તે ઠીક નહીં તેથી તે કાઢી નાખી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' (એટલે ગુજરાતી ભાષાના જૈન કવિઓ) એ ટૂંકું અને અર્થપૂર્ણ નામ રાખવું એવી એક સાક્ષરની સૂચના થતાં તે ટૂંકું નામ સ્વીકાર્યું છે. પહેલાં તેની યોજના કવિઓના અક્ષરાનુક્રમ પ્રમાણે ગોઠવી હતી, પરંતુ શતકવાર તેમાંના રચનાસંવત પ્રમાણે કવિઓને ગોઠવવાની યોજના કરવાની એક સજ્જને કરેલી સૂચના મહત્ત્વની લાગતાં શતકવાર ગોઠવણ કરી છે.

*

આ સંગ્રહની યોજના એ પ્રમાણે રાખી છે કે ૧. કર્તાનું નામ, ૨. તે કયા ગચ્છમાં કેની પરંપરામાં, તે પરંપરાથી કયા મુનિના શિષ્ય છે તે પરિચય, ૩. તેની નીચે રચનાસમયાનુક્રમે કૃતિ, ૪. તે કૃતિનો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રચનાસમય, ૫. તે સાથે તે રચનાનું સ્થલ, ૬. તેની નીચે તે કૃતિનો આદિભાગ, ૭. તે કૃતિનો અંત ભાગ – કવિની પ્રશસ્તિવાળો, ૮. તે પ્રશસ્તિ નીચે તે જે પ્રતમાંથી લીધેલ હોય તે પ્રતના લેખકની પ્રશસ્તિ લખ્યા સાલ લખ્યા ગામ વગેરે, ૯. તે પ્રતિનાં પાનાં અને પંક્તિની સંખ્યા, ૧૦. તે પ્રતિ કયા ભંડારમાં મળે છે તે, ૧૧. પ્રસિદ્ધ થયેલ હોય તો તે કયાં પ્રસિદ્ધ થયેલ છે તે. (તે પ્રસિદ્ધ થયાનું બતાવવા માટે + આ ચિહ્નનો ઉપયોગ કૃતિ પાસે કર્યો છે.)

આ ચિહ્ન સિવાય આ પુસ્તકમાં વાપરેલાં બીજાં ચિહ્નો અને ટૂંકા અક્ષરો સમજવા માટે 'સાંકેતિક અક્ષરોની સમજ' આ પછી જુદી મૂકી છે.

*

આવું પુસ્તક કોઈ સંસ્થાના કે રાજ્યાશ્રય જેવા આશ્રય વગર પ્રકટ ન થઈ શકે, કારણકે આના ગ્રાહક અતિ અલ્પ જ હોય. તેથી મુંબઈની જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સ ઑફિસે આ પ્રકટ કરવામાં બતાવેલી ઉદારતા અને કાર્યદક્ષતા માટે તેને ધન્યવાદ ઘટે છે. જૈન સાહિત્યના ઉત્કર્ષ માટેનું તેનું આ કાર્ય યશસ્વી રહેશે. આની પ્રથમ આવૃત્તિનો કૉપીરાઈટ મેં તેને આપી દીધેલ છે. બીજી આવૃત્તિ થાય કે નહીં એ એક પ્રશ્ન છે.

*

મુંબઈ, ૨૬-૬-૧૯૨૬
જ્યેષ્ઠ વદ ૧, શનિવાર,
સં. ૧૯૮૨

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ

[બીજા ભાગમાંથી]

આ ગ્રંથનો પ્રથમ ભાગ શ્રીમતી જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સ તરફથી વિ.સં.૧૯૮૨માં બહાર પડી ગયો તે માટે તેના કાર્યવાહકોને ધન્યવાદ ઘટે છે...તે સંબંધી જુદાજુદા વિદ્વાનો અને પત્રકારોના અભિપ્રાયો આ બીજા ભાગના પરિશિષ્ટ પાંચમામાં આપવામાં આવેલા છે, તે પરથી તેની આંતરિક કિંમત જનતાને જણાશે.

વિશેષમાં પ્રસિદ્ધ સાક્ષરવર્ય શ્રી આનંદશંકર બાપુભાઈ ધ્રુવે નડિયાદની ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના પ્રમુખ તરીકેના ભાષણમાં મારા

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંબંધે નીચેના ઉદ્‌ગાર કાઢ્યા હતા :

"જૂની ગુજરાતી અને અપભ્રંશના ગ્રંથોનો ઉદ્ધાર કરવામાં ચમનલાલ દલાલનો વિદ્વત્તાભર્યો પરિશ્રમ જગજાહેર છે. તે ઉપરાંત મોહનલાલ દલીચંદ શાહે (? દેશાઈએ) પણ આ દિશામાં બહુ ઉપયોગી સેવા કરી છે.

*

મુનિ જિનવિજયજી, મોહનલાલ દલીચંદ વગેરે જૈન ભાઈઓ જૂની ગુજરાતી અને અપભ્રંશયુગના પડ ઉકેલવા મથી રહ્યા છે."

રા. હીરાલાલ ત્રિભોવનદાસ પારેખ બી.એ.એ હમણાં બહાર પડેલી 'કવીશ્વર દલપતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહ સૂચી' તૈયાર કરી તેના પ્રવેશકમાં જણાવ્યું છે કે :

"એમણે (દી.બા. કેશવલાલભાઈએ) તો ગુજરાતી ભાષાનું મૂળ છેક હેમચંદ્રના અપભ્રંશના સૂત્રોમાં લગભગ તેરમા સૈકા સુધી ખોળ્યું છે; અને એ અભિપ્રાય વજુદવાળો છે એમ, સ્વ. દલાલે ચૌદમા સૈકાના પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યોનો સંગ્રહ ગા. ઓ. ગ્રંથમાળામાં છપાવ્યો છે તે પરથી, તેમજ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' ભા.૧માં રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈએ સં. ૧૨૪૧ની 'બાહુબળી (? ભરતેશ્વર બાહુબલિ) રાસ'ની હાથપ્રત નોંધી છે તે આધારે, કહી શકાય.

*

અદ્યાપિ અન્યત્ર વિશાળ સાહિત્ય જૈન ભંડારોમાં સુરક્ષિત પડેલું હશે. તે કેટલું સમૃદ્ધ, વિસ્તૃત, બહોળું ખેડાયલું, અને એવું વિવિધ જાતનું છે, કે જેનો કંઈક ખ્યાલ આવવા અમે વાચકબંધુને શ્રીયુત મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈ સંપાદિત 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ ભા.૧' એ નામની હાથપ્રતોની યાદી જોવાની ભલામણ કરીશું.

*

આપણે જોઈ ગયા છીએ કે ગુજરાતી ભાષાનું મૂળ છેક વિક્રમના બારમા સૈકા સુધી ગયેલું છે, અને તેરમા સૈકાની કેટલીક જૈન કૃતિઓ મોજુદ છે, એમ રા. મોહનલાલ સંપાદિત 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ ભાગ ૧'માંની યાદી વાંચતાં જણાય છે. પ્રસ્તુત સંગ્રહમાંની હાથપ્રતોમાં પણ નરસિંહ મહેતા પૂર્વેના જૈન ગ્રંથો નોંધાયલા જણાશે."

શ્રી અંબાલાલ ખુલાખીરામ જાની બી.એ.એ પોતે સંપાદિત કરેલ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

'વિષ્ણુ-ભીમકૃત હરિલીલા ષોડશકલા'ના પોતાના વિદ્વત્તાભર્યા વિસ્તૃત ઉપોદ્ઘાતમાં આ સંગ્રહ-ગ્રંથનો ઉલ્લેખ એવી રીતે કર્યો છે કે "જુઓ સાક્ષર શ્રી મોહનલાલ દલીચંદે સંયોજન તેમજ સંવિધાનપુરઃસર રચી પ્રકટ કરેલો મહામૂલો મહાભારત સૂચિગ્રંથ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' ભાગ ૧લો."

ઉક્ત પ્રથમ ભાગ છપાવા દરમ્યાન અને છપાયા પછી અત્યાર સુધી આ સંગ્રહને બને તેટલો સંપૂર્ણ કરવા માટે જુદાંજુદાં સ્થળોએ રહેલા ભંડારો જોવા-તપાસવાની સતત મહેનત મારા તરફથી ચાલુ રહી છે. તે ભંડારોનો અત્ર ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે. સં.૧૯૮૨ની વિજયાદશમીએ ખંભાત જવા મુંબઈથી નીકળી ત્યાં દસેક દહાડા સ્થિતિ કરી ત્યાંના વિજયનેમિસૂરીશ્વર જ્ઞાનમંદિરમાંનો ભંડાર અને ત્યાંની જૈનશાળામાંનો મુનિ શ્રી લાવણ્યવિજયનો ભંડાર એ બેમાંના ભાષાના કાવ્યગ્રંથો – રાસ ચોપાઈ આદિ હસ્તલિખિત ગ્રંથો જોવાની તક મળી હતી અને કેટલુંક નવીન સાહિત્ય મળી આવ્યું હતું. આ માટે શેઠ મૂળચંદ પાનાચંદ, શેઠ કસ્તૂરચંદ અમરચંદ, શેઠ નાનજી અમરચંદ વગેરેનો ઉપકાર માનું છું. આ ઉપરાંત ત્યાં રા. હીરાલાલે રા. કેશવલાલ ભોગીલાલ દ્વારા શ્રી શાંતિનાથના મંદિરમાં રહેલ તાડપત્રોના ભંડારનું દર્શન કરવાનો સુપ્રસંગ પ્રાપ્ત કરાવ્યો હતો તે માટે તેમનો ઉપકૃત છું.

સં.૧૯૮૩ની મેની છૂટીમાં પાટણ શ્રી ભોગીલાલ હાલાભાઈને ત્યાં રહી ત્યાંના ફોફલિયાવાડાના, સંઘના તથા સાગર ઉપાશ્રયના ભંડારો ત્યાં પંદરેક દિન નિવાસ કરી જોયા-તપાસ્યા, તે માટે શેઠ ભોગીલાલનો પરમ ઉપકાર સ્વીકારું છું. ત્યાંથી અનેક સામગ્રી ઉક્ત ગ્રંથમાં આવેલ કૃતિઓની ત્રુટિઓ પૂર્ણ કરવામાં મળી. આ સંગ્રહગ્રંથમાં મુકાયેલ કૃતિઓમાં મુખ્યપણે પ્રવર્તક શ્રીમન્ કાંતિવિજય, જિનવિજય આદિની સહાયથી પાટણના ભંડારોમાંની કૃતિઓની અંતિમ પ્રશસ્તિઓ લગભગ આવી ગઈ હતી, ને તેનાં આદિનાં મંગલાચરણો વગેરે નહોતાં લખાયાં તે અત્ર લખી લેવામાં આવ્યાં અને એ રીતે તે સંગ્રહ તેટલો સંપૂર્ણ બની શક્યો. નવીન બહુ જૂજ હતું. વિશેષમાં ગુજરાતનું એક વખતનું છસો-સાતસો વર્ષ સુધીનું પાટનગર, જૈન મુત્સદ્દી અને મંત્રીઓનું કાર્યક્ષેત્ર અને એક મુખ્ય જૈન શહેર એવું આ પાટણ જોવાનું સદ્ભાગ્ય પહેલપ્રથમ પ્રાપ્ત થયું.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઑક્ટોબરની છૂટીમાં સુરતમાં શેઠ જીવણચંદ સાકરચંદ ઝવેરીના મિત્ર શેઠ ભુરાભાઈ નવલચંદ ઝવેરીને ત્યાં રહી ત્યાંના જૈન ગ્રંથભંડારો નામે શ્રી સીમંધર સ્વામીના મંદિરાંતર્ગત જૂનો ભંડાર, વડા ચૌટાના ઉપાશ્રયનો ભંડાર, વડા ચૌટાનો બીજો મારા મિત્ર રા. ડાહ્યાભાઈ મોતીચંદ વકીલ બી.એ.એલએલ.બી. હસ્તકનો ભંડાર, શ્રી મોહનલાલજી જૈન શ્વે૦ જ્ઞાનભંડાર, જિનદત્તસૂરિ ભંડાર અને જૈનાનંદ પુસ્તકાલય ભંડાર જોયા. શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ મંદિર તથા સગરામપુરાના ઉપાશ્રયમાંની થોડી પ્રતો પણ જોઈ. આ જોવાકારવવામાં ઉક્ત શેઠ ભુરાભાઈ, રા. ડાહ્યાભાઈ વકીલ, શેઠ ચુનીલાલ ગુલાબચંદ દાલિયા, રા. મગનલાલ બદામી વકીલ, શેઠ બાલુભાઈ ઉત્તમચંદ, રા. ઠાકોરભાઈ, શેઠ પાનાભાઈ ભગુભાઈ, રા. પોપટલાલ પૂંજાભાઈ, શેઠ રતનચંદ ખીમચંદ આદિએ જે સહાય આપી છે તે માટે તે સર્વેનો આભાર માનું છું. (વિશેષ માટે જુઓ જૈનયુગ, ભાદ્રપદ-આશ્વિન ૧૯૮૩નો અંક 'પાટણ અને સુરતની જ્ઞાનયાત્રા' એ નામની મારી તંત્રી તરીકેની નોંધ પૃ.૪–૫.)

સં.૧૯૮૪માં નાતાલની રજામાં અમદાવાદ જઈ શ્રી વીરવિજયના અપાસરાનો ભંડાર રા. અમૃતલાલ ચુનીલાલ દ્વારા જોવાની સુપ્રસિદ્ધ આગેવાન રા. કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદી બી.એ.એલએલ.બી. વકીલે ગોઠવણ કરી આપી, ને તે ભંડારના સાચવનાર શેઠ મણિલાલ ગોકળદાસ જકાભાઈએ પૂરી સગવડતા કરી આપી તે માટે તે બધાનો ઉપકાર. ત્યાં ચાર દિવસ કાર્ય કર્યા પછી પાલણપુરમાં શ્રી જિનવિજય અને પં. સુખલાલ સાથે જઈ ત્યાંના સુપ્રસિદ્ધ શેઠ (હાલ સ્વ૦) ચંદુલાલ કોઠારીને ત્યાં ઊતરી ત્યાંના ડાયરાના અપાસરાનો ભંડાર મુનિ ધીરવિજયની સહાયથી જોવાનું સદ્‌ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું ને પછી આરાસણના ભવ્ય અને ઉત્તમ શિલ્પકલાની મૂર્તિ સમાં જૈનમંદિરોની તીર્થયાત્રા કરી ત્યાંના શિલાલેખો શ્રી જિનવિજયની મહત્ કૃપા અને વિદ્વત્તાના યોગથી ઉતારી લીધા. (વિશેષ માટે જુઓ 'જૈનયુગ'નો પોષ ૧૯૮૪નો અંક, તેમાં 'અમારી જ્ઞાનયાત્રા તથા તીર્થયાત્રા' એ નામની મારી તંત્રી તરીકેની નોંધ પૃ. ૧૩૨–૧૩૪ તથા 'અમારો પ્રવાસ' એ નામનો પંડિત સુખલાલજીનો લેખ પૃ.૧૩૯થી ૧૪૫) આ વર્ષની મેની છૂટીમાં ખેડા જઈ શ્રીયુત રતિલાલ મોહનલાલ દલાલને ત્યાં ઊતરી ત્યાંના અગ્રેસર શેઠ બાલુભાઈ મોહનલાલ દ્વારા મોટા મંદિરમાં આવેલો પુસ્તકભંડાર (નં.૧), મુનિ ભાગ્યરત્ન

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાસેનો ગ્રંથભંડાર (નં. ૨), રસુલપરામાં ભાવસાર શ્રાવકોથી વહીવટ કરાતા દેરાસરમાંનો ગ્રંથભંડાર (નં. ૩) અને ત્યાંની સુમતિરત્ન જૈન લાયબ્રેરીમાંના ત્રણ દાબડા તેના મંત્રી અને 'ખેડા વર્તમાન'ના તંત્રી રા. સોમચંદ પાનાચંદ શેઠની કૃપાથી તપાસ્યા. આ કાર્યમાં મુનિ ભાગ્યરત્નની સહાય ખાસ નોંધવા જેવી છે. તેમનો હૃદયપૂર્વક આભાર માનું છું. (વિશેષ માટે જુઓ 'જૈનયુગ'ના સં. ૧૯૮૪ના જ્યેષ્ઠના તથા આષાઢ-શ્રાવણના અંકમાં 'અમારો ખેડાનો જ્ઞાનપ્રવાસ' પૃ. ૩૫૪–૩૫૬, ૪૦૧ અ –૪૦૯.) નડિયાદમાં ઑકટોબર ૨૬–૨૮ તારીખે ભરાયેલી નવમી ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં ભાગ લઈ પછી રાજકોટમાં રા. ગોકુળદાસ નાનજી ગાંધી પાસેનાં હસ્તલિખિત પુસ્તકો પૈકી થોડાંની ઉપયોગી પ્રશસ્તિઓ ઉતારી. (જૈનયુગ, કાર્તિક–માગશર સં.૧૯૮૫નો અંક, 'અમારો પ્રવાસ' પૃ. ૧૬૩–૧૬૫.)

સં.૧૯૮૫માં કલકત્તાના આગેવાન બાબુશ્રી પૂરણચંદ નાહર એમ. એ.બી.એલ.ની કૃપાથી પોતે મહામહેનત અને પુષ્કળ દ્રવ્યના વ્યયથી ત્યાં સ્થાપેલ ગુલાબકુમારી લાયબ્રેરી (વિશેષ માટે જુઓ 'જૈનયુગ'નો સં. ૧૯૮૫ના ભાદ્રપદથી ૧૯૮૬ના કાર્તિક સુધીનો અંક પૃ.૧૧૫–૧૧૬)-માંથી વેબરનું કેટલોગ, પોતે કરેલ પ્રશસ્તિસંગ્રહ અને કેટલીક પ્રતો પ્રાપ્ત થઈ, તેમાંથી ઉપયોગી નોંધ કરી લીધી. ઑકટોબરની છૂટીમાં વઢવાણ કેંપવાળા રા. રતિલાલ લખમીચંદ શાહ સાથે ઝીંઝુવાડા જઈ ત્યાં શ્રી ઉમેદ-ખાંતિ જૈન જ્ઞાનમંદિરમાંની હસ્તલિખિત ૪૨૭ પ્રતો પૈકી ભાષામાં લખાયેલ રાસ ચોપાઈ આદિ જોઈ લીધાં તેમાંથી મારા સંગ્રહમાં આવેલ રાસ વગેરેથી કાંઈ નવીન ન સાંપડયું, છતાં તેમાં આપેલી લેખક (લહિયા)ની પ્રશસ્તિઓ વગેરે ઉતારી લીધું. (વિશેષ માટે જુઓ 'અમારો જ્ઞાનપ્રવાસ ૧ ઝીંઝુવાડા'એ નામનો લેખ જૈનયુગ, ભાદ્રપદ ૮૫–કાર્તિક ૮૬નો અંક પૃ.૧૦૭–૧૧૧, અને આષાઢ–શ્રાવણ ૧૯૮૬નો અંક પૃ. ૪૨૭–૪૩૦.) ત્યાં છએક દિવસ રહી વીરમગામ સુપ્રસિદ્ધ આગેવાન વકીલ શ્રી છોટાલાલ ત્રિકમલાલને ત્યાં ત્રણ દિવસ વાસો કરી તેમની સહાયતાથી ત્યાંની લાયબ્રેરીની થોડી પ્રતો, તથા સંઘના ભંડારની પ્રતો જોઈ લીધી.

સ્વ. મુનિશ્રી ભક્તિવિજયજીના શિષ્ય મુનિ જશવિજયે મારા પર છૂટકછૂટક અનેક નાની કૃતિઓ મોકલી અને તેમના આદેશથી હસ્તરની

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

છૂટીમાં વડોદરા રાજ્ય પાંચમી પુસ્તકાલય પરિષદ પાટણ તરફથી આમંત્રણ આવતાં પુનઃ પાટણ જઈ તે પરિષદ તરફથી ભરાયેલા પ્રદર્શનનો (જૈનયુગ, વૈશાખ-જેઠ ૧૯૮૬નો અંક પૃ. ૩૭૯-૩૮૨) અને ઉક્ત મુનિશ્રીની પાસેના ગ્રંથસંગ્રહનો અનેકવિધ લાભ લીધો. ઉક્ત મુનિ જશવિજય અનેક પુસ્તકોની શોધખોળ કરી સંગ્રહ કર્યે જાય છે અને તેના ખપીને આનંદપૂર્વક વિના સંકોચે સહાય આપતા રહે છે તે માટે તેમને ધન્યવાદ ઘટે છે. મારા પર તેમની ઘણી કૃપા છે તેથી તેમના સંગ્રહનો લાભ લઈ રહ્યો છું ને હજુ પણ ઠેઠ સુધી લઈ શકીશ. તેમનું ઋણ ભૂલી શકાય તેમ નથી.

*

આ ભાગમાં (પ્રસ્તાવના તરીકે) 'જૈનો અને તેમનું સાહિત્ય' એ સંબંધી મારો લખેલો એક વિસ્તૃત નિબંધ પ્રથમ ભાગના નિવેદનમાં જણાવ્યા પ્રમાણે આપવાનો વિચાર હતો પરંતુ તેને સપ્રમાણ સંશોધિત વર્ધિત આકારમાં પુનઃ લેખારૂઢ કરી મૂકવાનો અને ખાસ કરી જૈન આગમસાહિત્યનો ઇતિહાસ ઉમેરવાનો મારા સહૃદય મિત્રો અને ખાસ કરી મારા સુહૃદ રા. મોહનલાલ ભગવાનદાસ ઝવેરીનો આગ્રહ થતાં તેમ કરવાનો અથાગ પરિશ્રમ આરંભ્યો. તેનું નામ 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' રાખી શ્રીમન્ મહાવીર પ્રભુના આગમસાહિત્યથી શરૂ કરી એકએક પ્રકરણ લખાતું ગયું, સાતસાત પ્રકરણોનો એક વિભાગ કરવામાં આવ્યો, ને જેમજેમ તૈયાર થાય તેમતેમ ૫૦-૧૦૦ પૃષ્ઠ છાપવા મોકલાતાં ગયાં ને તેનું કદ વધી પડ્યું. મૂળ ધારેલાં ત્રણથી ચારસો પૃષ્ઠ, ને થઈ ગયાં તેથી લગભગ બમણાં, એટલે છ વિભાગમાં હીરવિજયસૂરિના સમય સુધીનાં ૫૬૦ પૃષ્ઠ છપાઈ ગયાં ત્યારે તે ઇતિહાસને જુદા જ પુસ્તક રૂપે બહાર પાડવો યોગ્ય થશે એમ સમજાતાં અઢારમી સદીના કવિઓનો આ બીજો ભાગ કે જે કચારનો (સને ૧૯૨૮ના સપ્ટેંબર પહેલાં) છપાઈ ગયો હતો તે હાલ પુસ્તક રૂપે તુરત પ્રકટ કરી દેવામાં આવે છે. તેની ઉક્ત પ્રસ્તાવના - જૈન સાહિત્યનો ઇતિહાસ હવે પછી થોડા માસમાં જુદા પુસ્તક રૂપે બહાર પડશે; અને ત્યારે શ્વેતામ્બર જૈનોએ આર્ય સંસ્કૃતિની ભવ્ય ઇમારતમાં કેટલો સુન્દર ફાળો આપ્યો છે તે જણાશે.

*

ગુજરાતને ચરણે પ્રથમ ભાગ ધરતાં મેં જે આશા રાખી હતી તે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઘણે અંશે ફલિત થઈ છે તેથી વીસ વર્ષના મારા પરિશ્રમના ફલ રૂપે તૈયાર થયેલ આ બીજા ભાગની કદર પણ સમસ્ત ગુજરાત એટલે ગુજરાત–મહાગુજરાત અવશ્ય કરશે એવી ખાત્રીભરી આશા છે. આ પ્રકટ કરવામાં આપણી મહાસંસ્થા નામે શ્રીમતી જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સને જૈન શ્વે૦ સમાજ અચૂક ધન્યવાદ આપશે અને તેનું ઋણી ગુજરાતી સાહિત્ય પોતાના અસ્તિત્વ સુધી રહેશે.

પ્રથમ ભાગ અને આ બીજો ભાગ બંને થઈને વિક્રમ તેરમીથી અઢારમી સદીના ગુજરાતી ભાષાના જૈન કવિઓની જે નોંધ કરે છે તે પરથી અત્યાર સુધી ગુજરાતી સાહિત્યના પદ્યસાહિત્ય સંબંધી જે-જે સિદ્ધાંતો (theories) યા અનુમાનો બંધાયાં હતાં તેમાંનાં ઘણાં સ્વતઃ ઊડી જાય છે ને કેટલાંકમાં પરિવર્તન કે વૃદ્ધિ કરવામાં પ્રામાણિકતા સિદ્ધ થાય છે. આ સર્વથી ક્રાંતિકારક સ્થિતિ ઉપસ્થિત થવાથી આશ્ચર્યચકિત થવાનું નથી. જેમજેમ શોધખોળ થતી જાય, ને તેને પરિણામે જૂનું ઉપલબ્ધ થતું જાય તેમતેમ પૂર્વકાલે વિદ્યમાન ઉપલબ્ધ સામગ્રી અને સાહિત્ય પરથી ઘડેલાં અનુમાનોમાં શુદ્ધિ કે હાનિવૃદ્ધિ કરવી જ પડે એ કુદરતી છે. તેમ કરવામાં સાંપ્રદાયિક મોહ કે પ્રાંતિક યા કોમી અભિનિવેશ અંતરાયભૂત થવો ન ઘટે. સાહિત્યની માલેકી સાર્વજનિક છે અને તેને તો ગમે તે સ્થળેથી પ્રાપ્ત થતાં વધાવવું જ જોઈએ.

આ વક્તવ્યને સમર્થન કરતું રા. હીરાલાલ ત્રિ૦ પારેખનું નીચેનું કથન સમસ્ત ગુજરાતના સાહિત્યપ્રેમીઓ લક્ષમાં રાખશે :

"જૈન સાહિત્ય અને બ્રાહ્મણ સાહિત્ય, એ સંજોગવશાત્ પડેલા કૃત્રિમ ભેદો છે. ભાષા અને સાહિત્યની દૃષ્ટિએ, એ બંને સાહિત્યોનો પદ્ધતિસર અને ઐતિહાસિક રીતે અભ્યાસ થવાની જરૂર છે; તે પરથી બંને સાહિત્યની વિવિધતા અને સમૃદ્ધિનો પરસ્પર સંબંધ, એકબીજા ઉપર થયેલી અસર, દરેકની વિશિષ્ટતા અને પ્રજ્ઞના ઉત્કર્ષમાં દરેકે શો હિસ્સો આપેલો છે, તે બધાની સરખામણી અને તુલના કરવાનું અને તપાસવાનું, બની આવશે. તેથી એ કૃત્રિમ ભેદને હવે વિશેષ અવકાશ કે ઉત્તેજન ન આપતાં, સઘળું સાહિત્ય એક જ ભાષાસાહિત્યની દૃષ્ટિએ અવલોકાય અને તેનો યોજનાપૂર્વક અભ્યાસ થાય, એ ઇચ્છવા-યોગ્ય અને ઇષ્ટ છે."

એમ થતાં ગૂર્જર સાહિત્યરૂપી મહાવૃક્ષ અનેક રીતે અને અનેક દિશામાં ફૂલ્યુંફાલ્યું થઈ ભારતના – અલબ્ત જગતના સાહિત્યમાં પોતાનું

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

યથાસ્થિત મૂલ્ય અંકાવશે. જય હો ગૂર્જર સાહિત્યનો !

ત્રીજે માળે, તવાવાલા બિલ્ડિંગ,
લોહારચાલ, મુંબઈ
તા. ૭-૧-૧૯૪૧ બુધવાર,
પોષ વદ ૩ સં.૧૯૯૭

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અભિપ્રાયો

['જૈન ગૂર્જર કવિઓ' (પ્રથમ આવૃત્તિ)ના ભાગ પ્રગટ થતા ગયા તેમતેમ પત્ર રૂપે તેમજ અવલોકન રૂપે ઘણા અભિપ્રાયો વ્યક્ત થયેલા. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની પ્રથમાવૃત્તિના બીજા-ત્રીજા ભાગમાં તથા 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ'માં એ અભિપ્રાયો છાપવામાં આવેલા. અહીં એમાંથી મહત્ત્વના અંશો ઉદ્ધૃત કર્યા છે ને એમને ઉચિત શીર્ષકો આપી રજૂ કર્યા છે.]

મોહનભાઈ જો ન જન્મ્યા હોત

આ ગૌરવભરેલા ગ્રંથના 'સંપ્રયોજક' શ્રીયુત મોહનલાલ દ. દેશાઈ આ વિષયમાં, અમારા સમવ્યસની અને સમસ્વભાવી ચિરમિત્ર છે. જૈન સાહિત્ય અને જૈન ઇતિહાસના પરિશીલનનો તેમને ઘણો જૂનો રોગ છે. જે વખતે અમને કલમયે ઝાલતાં નહોતી આવડતી તે વખતના એ જૈન ઇતિહાસ અને જૈન સાહિત્યના વિચારઘેલા અને અનન્ય આશક બનેલા છે. કોઈ ૨૦-૨૨ વર્ષથી જે એક પોતાના પ્રિય વિચારરૂપ સુપુત્રની એ પ્રતિપાલના કરતા આવ્યા છે તેના લગ્નોત્સવ સમાન સૌભાગ્યભરેલા સુપ્રસંગ જેવો, આ ગ્રંથને પ્રકાશમાં મૂકવાનો તેમના માટે સુઅવસર આવેલો ગણાય. અને એ સુઅવસરને જોવા મોહનભાઈ સફળ થયા તે માટે અમે એમને વધામણી આપીએ છીએ.

આ યુગના જૈન વ્યવસાયી ગૃહસ્થોમાં મોહનભાઈ જૂના જૈન ગુજરાતી સાહિત્યના અભ્યાસી તરીકે સર્વાગ્ર છે એમ જો કહીએ તો તેમાં જરાયે અમને અતિશયતા નથી લાગતી. કયાં તો વકીલાતનો વહેતો ધંધો અને કયાં આ અખંડ સાહિત્યસેવા! ખરી રીતે જ્યાં આ બે પ્રવૃત્તિઓને જરાયે મેળ નથી ત્યાં મોહનભાઈ આવું અત્યુત્તમ ફળ નિપજાવી શકયા તે માટે એમના ઉદ્યોગની શી વર્ણના કરી શકાય! કેવળ સાહિત્યપ્રવૃત્તિ એ જ જેમના જીવનનિર્વાહનો ખાસ ઉપાય હોય અને એ જ જાતનું જીવન જીવવા માટે જેઓ સરજાયા હોય તેવા પુરુષો પણ, જે કાર્ય મોહનભાઈએ કરી બતાવ્યું છે તે કરી બતાવવા ભાગ્યે જ ભાગ્ય-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શાળી નીવડે છે. મોહનભાઈ જો ન જન્મ્યા હોત તો કદાચ જૈન ગૂર્જર કવિઓની ઝાંખી કરવા જગતને ૨૧મી સદીની વાટ જરૂર જોવી પડત.

...સૂંઠને ગાંઠિયે ગાંધી જેવા બનેલા સાક્ષરવર્ગમાંના મોટા ભાગને તો આ ગ્રંથનાં પૂરાં પાનાં ફેરવી જવા જેટલું ધૈર્ય પણ હોવું કઠણ છે ત્યારે મોહનભાઈ તો આવા અનેક ભાગો લખી, સુધારી, છપાવી બહાર પાડવાના હજી તો મોટા મનોરથો કરી રહ્યા છે. ભગવતી શ્રુતદેવતા એમના આ મહનીય મનોરથોને સફળ કરવાની શુભ તક આપે.

જૈન સાહિત્ય સંશોધક — **જિનવિજય**

ફાલ્ગુન સં.૧૯૮૩ — આચાર્ય, ગુજરાત પુરાતત્ત્વ મંદિર

આવી સેવા બજાવનાર કોઈ નથી

તમારી મહેનત અથાગ છે. તમે જૈન ગુજરાતી સાહિત્યની જેવી સેવા બજાવી છે તેવી જૈનેતર ગુજરાતી સાહિત્યની સેવા બજાવનાર કોઈ નથી.

તા. ૨૫-૧૧-૧૯૨૬ — **કેશવલાલ હ. ધ્રુવ**

મારા સામર્થ્યની બહાર

આવા આકરગ્રંથનું અવલોકન લખવું એ મારા જેવાના સામર્થ્યની બહાર છે.

તા. ૯-૮-૧૯૩૧ — **નરસિંહરાવ ભોળાનાથ દિવેટિયા**

આની કદર કોણ કરી શકે ?

આવા સંગ્રહની કદર સામાન્ય રીતે વાંચનાર કરતો નથી. સંગ્રહની ગણના મૌલિક ગ્રંથથી ઊતરતી કરાય છે પણ આવા શાસ્ત્રીય સંપાદનની કિંમત સાહિત્યમાં ઘણી મોટી છે અને તેની મહેનત તો તે પ્રકારનું કામ કર્યું હોય તે જ સમજે છે.

પ્રસ્થાન, દીપોત્સવી અંક ૧૯૮૩ — **રામનારાયણ વિ. પાઠક**

અંધારી ગુફામાં મશાલ લઈ જનાર

જૈન સાહિત્યકારોએ ગૂર્જરી વાણીની શી-શી સેવા કરી તેની આજ પ્રતીતિ પડે છે. નરસિંહ મહેતાની પૂર્વે પણ પાંચ-છ સદીઓ સુધી ગૂર્જર સાહિત્યનું ગૌરવ, મધપૂડામાં મધુ પૂરતી મધમાખીઓની માફક પુષ્કળ જૈન કવિઓ સંધરી રહ્યા હતા – અને તે કેવળ એક જ દિશામાં નહીં : ઇતિહાસ, વાર્તા, કાવ્યો, સુભાષિતો, અલંકારશાસ્ત્રો અને કઠોર વ્યાકરણ : એવી સર્વદેશીય સાહિત્ય-આરાધનામાં સાધુઓ સુધ્ધાં શામિલ હતા...

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

*

પાંચ સદીઓની આ અંધારી ગુફામાં મશાલ લઈ જવાનો યશ રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈને મળે છે...સવા વર્ષથી એ બંધુ 'જૈનયુગ' નામનું માસિક કાઢી, ઇતિહાસ, ભાષા અને સંસ્કૃતિની દૃષ્ટિએ ચૂપચાપ સંગીન સંશોધનકાર્ય કર્યે જાય છે. પણ કમભાગ્યે જનસમુદાયની આંખો આડે પંથદૃષ્ટિના કાચો જડાયા હોવાથી એમના પ્રયાસો બહુ થોડાની જ નજરે ચડતા હશે.

સૌરાષ્ટ્ર — **રા. કેતુ**
તા. ૫-૨-૧૯૨૭ — 'કલાને મંદિરે'

અપૂર્વ સાહસ

ગૂર્જર સાહિત્યમાં પ્રાંતિક અસ્મિતાની જે જવાલા પ્રગટ થઈ છે તેને અજવાળે-અજવાળે આપણી ભાષા તથા ઇતિહાસના ઊંડા ભૂતકાળની ગુફામાં પ્રાચીનતાના અનેક આશકો આજે પરિભ્રમણ કરીકરી આપણા અસલી બળનું પ્રેરણાસ્થળ શોધી રહ્યા છે. એ ત્વરિત ગતિથી ખોદાઈ રહેલા સંશોધનપ્રદેશમાં પ્રસ્તુત ગ્રંથના કર્તાએ કરેલું અપૂર્વ સાહસ આજે ગુજરાત સહર્ષ વધાવી લેશે.

સૌરાષ્ટ્ર, તા. ૫-૨-૧૯૨૭ — **'નવો કાલ'માંથી**

મૂલ્યવંતાં કવિરત્નોનો પરિચય

રા. રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈએ પ્રાચીન જૈન સાહિત્યરૂપી અત્યાર સુધીમાં અપ્રકાશિત રહેલી રત્નખાણુમાંથી મહાન અને મૂલ્યવંતાં કવિરત્નોનો...પરિચય કરાવ્યો છે. એ સાધુજીવન જીવનારા મહાત્મા જૈન કવિઓએ પોતાના સમયમાં પોતાના સહબંધુ, અલ્પજ્ઞ વા જિજ્ઞાસુ અને જ્ઞાનપિપાસુ જનસમૂહને પોતાની આખ્યાનકૃતિઓ દ્વારા ધર્મ, તત્ત્વ, સાહિત્ય, ઉપદેશ, ભક્તિ, નીતિ, સંસાર સંબંધમાં આવશ્યક માર્ગદર્શક જ્ઞાનજ્યોતિ દાખવી, અને તેમનામાં ઉન્નત જીવન જીવવાનું બળ ઉદ્ભાવ્યું અને સદાગ્રહ પ્રેર્યો છે...

...તેમણે સાથેસાથે આ ગ્રંથ 'રેફરન્સ' તત્ત્વદર્શી સૂચક આકર-ગ્રંથ તરીકે અભ્યાસકોને તેમ પર્યેષકોને પણ ઉપયોગી થઈ શકે તે સારુ તેના અંતભાગમાં વિવિધ સૂચિઓ અને અનુક્રમણિકાઓ અને આરંભમાં પણ વિસ્તૃત વિષયાનુક્રમણી સંયુક્ત કરી છે...

ગુજરાતી, તા. ૨૭-૧૧-૧૯૨૭ — **અંબાલાલ બુલાખીરામ જાની**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અનન્ય પ્રીતિપરિશ્રમ

પ્રયોજકે આ ગ્રંથ તૈયાર કરવામાં લગભગ પંદર વર્ષ ખર્ચ્યાં છે એ એક જ વાત આ પુસ્તકની મહત્તા સૂચવવા બસ થશે. ભાષાનો ક્રમિક વિકાસ કેવી રીતે થયો, કયાકયા કવિએ ભાષાસાહિત્યના અંગને કેવી રીતના શૃંગાર સજ્યા અને એ દરેક કવિની પ્રતિભા કેટલી ધારદાર હતી તે બતાવવા માટે પ્રયોજકે પ્રસ્તાવનામાં કહ્યું છે તેમ 'ધૂળધોયા' તરીકેનો આનંદ અનુભવી શકે તે જ કંઈક પોતાનો અધિકાર સ્થાપી શકે અને અમને જાણીને આનંદ થાય છે કે માત્ર જૈન સાહિત્યસેવકોએ જ નહીં પણ ગુજરાતી સાહિત્યના સર્વ ઉપાસકોએ રા. દેશાઈના આ ગ્રંથ તેમજ તે પાછળના અનન્ય પ્રીતિપરિશ્રમની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરી છે.

જૈન, તા. ૧૮-૩-૧૯૨૮

A Wonder to Stare at

The publication is the most monumental bibliographical work...He says that so many collections of mss. in private possessions of priests remain to be examined ...If all this booty be gathered, what a vast literature will be revealed! It would be really a wonder to stare at.

'ઑરિજિન ઍન્ડ નેચર ઑફ્ ધ ડાયલેક્ટ (ઑર ડાયલેક્ટ્સ) ઑલ્ડ અપભ્રંશ' એ નિબંધ — **મધુસૂદન ચિમનલાલ મોદી**

A Tresure House of Old Poems

This is a treasure house of old poems written by Jain poets in Gujarati...The collection is the result of Mr. Desai's persistence and assiduity as he has hardly left a single Jain Bhandar unexplored, wherever and whenever he could help it...We congratulate Mr. Desai in his *magnum opus*...

મૉડર્ન રિવ્યૂ, જાન્યુઆરી ૧૯૨૭ — **કૃષ્ણલાલ મો. ઝવેરી**

અનંત ધૈર્ય

સાહિત્ય એક સાધના છે – તેમાં અનંત ધૈર્ય કેટલું આવશ્યક છે તે તમારા આ પ્રકાશન ઉપરથી સમજાય છે.

તા. ૧૮-૧૨-૧૯૨૬ — **'સુશીલ'**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

A Book for Book-makers

Your book is really a book for book-makers.

તા. ૧૭-૨-૧૯૨૭ **નાનાલાલ ચીમનલાલ મહેતા**

એક જ પુસ્તક પૂરતું

'પ્રાચીન ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યની શ્રીવૃદ્ધિ પણ મોટે ભાગે જૈનોને જ આભારી છે' આ સત્યને બહાર લાવવામાં રા. દેશાઈનું આ એક જ પુસ્તક પૂરતું છે.

તા. ૫-૮-૧૯૨૭ **પં. હરગોવિંદદાસ ત્રિ. શેઠ**

અનેક રીતની શાસ્ત્રીય રચના

આ ગ્રંથને...અનેક રીતે શાસ્ત્રીય સ્વરૂપે રચવા માટે ગુજરાતના સાહિત્યસેવકોએ ભાઈ મોહનલાલને ખરે જ ધન્યવાદ આપવો ઘટે.

પાટીદાર, પોષ ૧૯૮૪ **નરસિંહભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ**

અનુપમ જ્ઞાનવિલાસને ઇતિહાસમાં અચળ કર્યો

જૈન કાવ્યસાહિત્યના મહાભારત બે ભાગ,
અવલોકનથી ઊપજ્યો અંતરમાં અનુરાગ. ૧
જતિ સતી ગુરુ જ્ઞાનીનો અનુપમ જ્ઞાનવિલાસ,
અચળ કર્યો ઇતિહાસથી, એ નહિ અલ્પ પ્રયાસ. ૨
ગુજરાતી સાહિત્યમાં જૈન કવિ વર વીર,
શુદ્ધ સ્વરૂપે દાખવ્યા, મોહન મતિ ગંભીર. ૩
શ્વેતાંબર મંડળ મલી તેનો કર્યો પ્રકાશ,
કૃહાન અભિવંદન કરે, ઈશ્વર પૂરે આશ. ૪

તા. ૧૩-૯-૧૯૩૧ **કહાનજી ધર્મસિંહ કવિ**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાંકેતિક અક્ષરોની સમજ

[પ્રથમાવૃત્તિના ભાગ ૧ અને ૨માં કેટલાક સાંકેતિક અક્ષરોની સમજ આપવામાં આવી હતી. પરંતુ એમાં સમજ આપવામાં ન આવી હોય એવા સાંકેતિક અક્ષરો વપરાયેલા જોવા મળ્યા છે. અહીં એ સાંકેતિક અક્ષરોની સમજ મળી શકી તેટલી ને તેવી આપવામાં આવી છે. એમાં શ્રી દેશાઈના પ્રથમ આવૃત્તિનાં નિવેદનો, 'જૈનો સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' (દેશાઈ) અને 'યુગપ્રધાન જિનચંદ્રસૂરિ' (નાહટા)ની તથા કેટલીક વ્યક્તિગત મદદ પણ મળી છે. આ સાંકેતિક અક્ષરોની સૂચિ બતાવશે કે એના વપરાશમાં એકસૂત્રતા રહી નથી. એક જ નામના એકથી વધુ સાંકેતિક અક્ષરો યોજાઈ ગયા છે તે ઉપરાંત આખા નામનો પણ ઉપયોગ થયો છે. અહીં કેટલાક સાંકેતિક અક્ષરોનો મેળ વપરાયેલા આખા નામની મદદથી બેસાડ્યો છે.

અહીં આધારસામગ્રીના અને અન્ય એમ બે પ્રકારના સાંકેતિક અક્ષરોને જુદા પાડ્યા છે. સાંકેતિક અક્ષરો જેમને માટે ન યોજાયા હોય એવી આધારસામગ્રીનો પણ, પૂરી સૂચિ કરવાના હેતુથી, નામનિર્દેશ કર્યો છે.

[ ] આ પ્રકારના કૌંસમાં મૂકેલી સઘળી સામગ્રી આ બીજી આવૃત્તિના સંપાદક તરફથી મૂકવામાં આવી છે. * એવી ફૂદડી સાથે મૂકેલા સાંકેતિક અક્ષરો પૂર્તિની સામગ્રીના છે, 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની મૂળ સામગ્રીના નથી.]

ક. આધારસામગ્રી અને તેના સાંકેતિક અક્ષરો

—	અગરચંદ ભેરુદાન બાંઠિયા લાયબ્રેરી, બિકાનેર
અનંત ભં.	અનંતનાથજીનું જૈન મંદિર, માંડવી, મુંબઈનો ભંડાર
* અનુપ.	અનુપ સંસ્કૃત લાયબ્રેરી
અબીર.	[બિકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર અંતર્ગત અબીરચંદજી સંગ્રહ]
અભય.	* અભય જૈન ગ્રંથાલય સંગ્રહ, બિકાનેર [જુઓ નાહટા સં.]
અમર. ભં.	અમરવિજય મુનિ – સિનોર કે ડભોઈમાંનો ભંડાર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આ. ક. ભં.	શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પાલીતાણાની પેઢીમાં સોંપાયેલો સ્વ. અંબાલાલ ચુનીલાલનો જ્ઞાનભંડાર
આગ્રા ભં.	[વિજયલક્ષ્મીસૂરિ જ્ઞાનભંડાર, બેલનગંજ, આગ્રા હોવાનું જણાય છે. જુઓ વિ. ધ. ભં.]
—	આત્માનંદ સભા, ભાવનગર [જુઓ ભક્તિવિજય ભં.]
[આલિસ્ટઑઇ	આલ્ફાબેટિકલ લિસ્ટ ઑવ્ મૅન્યૂસ્ક્રિપ્ટ્સ ઇન ધ ઑરિએન્ટલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ બરોડા વૉ. ૨, સંપા. રાઘવન્ નમ્બિયાર, પ્રકા. ઑરિએન્ટલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, વડોદરા, ૧૯૫૦. જુઓ સેં. લા.]
—	[* ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી]
ઈડર ભં.	[ઈડર સંઘનો ભંડાર હોવાની શક્યતા]
—	ઈડર બાઈઓનો ભંડાર
—	ઈડર ગોરજી ભંડાર
ઉદયપુર ભં.	[શીતલનાથ મંદિર ભંડાર, ઉદયપુર હોવાની શક્યતા]
—	ઝીનાવાળા મોરારજી વકીલનો ચોપડો
એપિ. ઈંડિ.	એપિગ્રાફિકા ઈંડિકા
ઐ. રા. સં.	ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહ, પ્રકા. યશોવિજય ગ્રંથમાલા, ભાવનગર
—	* ઑરિએન્ટલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, વડોદરા [જુઓ સેં.લા.]
કચ્છી દ. ઓ.	કચ્છી દશા ઓસવાલ પાઠશાલા, માંડવી, મુંબઈનો ભંડાર
[કવિસૂચિ	કવીશ્વર દલપતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહની સૂચિ, તૈયાર કરનાર હીરાલાલ ત્રિભોવનદાસ પારેખ, પ્રકા. ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી, અમદાવાદ, ૧૯૩૦]
કમલમુનિ	[વિશેષ પરિચય પ્રાપ્ત નથી]
ક. મુ.	[ઉપર્યુક્ત કમલમુનિ ?]
કલ.સં.કૉ.કેટે.	[કલકત્તા સંસ્કૃત કૉલેજ કૅટલૉગ]
ક. વિ.	કલ્યાણવિજય મુનિ
—	કવિ દલપતરામ સંગ્રહ, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી, અમદાવાદ [કવિસૂચિમાં સમાવિષ્ટ]
—	કાથવટે[ના હસ્તપ્રતોવિષયક] [રિપોર્ટ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કૃપા.	[કૃપાચંદ્રસૂરિનો ભંડાર, બિકાનેર]
કીલ.	[કીલહોર્નના હસ્તપ્રતોવિષયક રિપોર્ટ]
[કૅટલૉગગુરા	કૅટલૉગ ઑવ્ ધ ગુજરાતી ઍન્ડ રાજસ્થાની મૅન્યૂસ્ક્રિપ્ટ્સ ઇન ધ ઇન્ડિઆ ઑફિસ લાયબ્રેરી, પ્રકા. ઑકસફર્ડ યુનિવર્સિટી પ્રેસ, ૧૯૫૪]
કૉ.	[કૉડાય, કચ્છનો ભંડાર ?]
કૉડાય.	[કૉડાય, કચ્છનો ભંડાર]
ક્ષ.	ક્ષમાકલ્યાણકૃત ખરતરગચ્છની પટ્ટાવલી
ક્ષમા.	[ઉપાધ્યાય ક્ષમાકલ્યાણજી ભંડાર ? જુઓ યુગપ્રધાન જિનચંદ્રસૂરિ]
ખં. ભં.	ખંભાતના ભંડાર [કેટલાક ભંડારોનો અલગ નિર્દેશ આવે છે. જુઓ અહીં જ આગળ.]
[ખેડા. ભં.	નં. ૧ – મોટા મંદિરમાં આવેલો પુસ્તકભંડાર; નં. ૨ – મુનિ ભાગ્યરત્ન પાસેનો ગ્રંથભંડાર; નં. ૩ – રસુલપરામાં ભાવસાર શ્રાવકોથી વહીવટ કરાતા દેરાસરમાંનો ગ્રંથભંડાર. ખેડાના ભંડારો લા. દ. ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિર, અમદાવાદમાં આવી ગયા છે.]
—	ખેડા સંઘ ભંડાર
ગા. ભં.	ગારિયાધરનો ભંડાર
ગુ.	[ગુલાબકુમારી લાયબ્રેરી, કલકત્તા હોવા સંભવ છે.]
—	* ગુલાબકુમારી લાયબ્રેરી
ગુ.વિ.ભં.	ગુલાબવિજયજી પંન્યાસ કે જે અમદાવાદમાં વીરવિજયના ઉપાશ્રયમાં રહે છે તેમની પાસેનો ભંડાર
ગૂ.વ.સો.	[ગૂજરાત વર્નાકયુલર સોસાયટી જુઓ કવિ દલપતરામ સંગ્રહ]
[ગૂહાયાદી	ગૂજરાતી હાથપ્રતોની સંકલિત યાદી (સને ૧૯૩૭ સુધીની), તૈયાર કરનાર કેશવરામ કાશીરામ શાસ્ત્રી, પ્રકા. ગુજરાત વર્નાકયુલર સોસાયટી, અમદાવાદ, ૧૯૩૯]
જે. રે.	ડૉ. જેરિનોની જૈન રેપર્ટરી (ફ્રેંચ ભાષામાં)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગોડીજી.	[ગોડીજી જૈન જ્ઞાનમંદિર, પાયધુની, મુંબઈ ?]
—	ગોડીજીનો ભંડાર, ઉદયપુર
ગો. ના.	ગોકુળદાસ નાનજી ગાંધી, રાજકોટ
ઘો.	[ઘોઘા ભંડાર જ હોવા સંભવ]
—	ઘોઘા સંઘ ભંડાર [લા. દ. ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિર, અમદાવાદમાં આવી ગયેલ છે]
ચં. ભં.	ચંચલબહેનનો ભંડાર, ફતાશાની પોળ, હરકોર શેઠાણીની હવેલી, અમદાવાદ
ચિ. ડા.	(સદ્‌ગત) ચિમનલાલ ડાહ્યાભાઈ દલાલ એમ. એ.
—	ચેનસાગર ભંડાર, ઉદયપુર
ચૈત્ય.આ.સં.	ચૈત્યવંદન સ્તુતિ સ્તવનાદિ સંગ્રહ, ૩ ભાગ, પ્રકા. શિવનાથ ઝુંઝાજી જૈન પુસ્તકાલય, ૪૯ વેતાલ પેઠ, પૂના
જય.	[ઉપાધ્યાય જયચંદ્રજીનો ભંડાર, બિકાનેર કે જયપુર પંચાયતી ભંડાર (ખરતર) ?]
જશ.(વડવા/ ભાવનગર)	[જશવિજય ભંડાર, વડવા, ભાવનગર. હાલમાં આત્માનંદ સભા, ભાવનગરમાં]
જશ. સં.	મુનિ જશવિજયજીનો સંગ્રહ [એમણે પછીથી પાટણમાં રહીને કરેલો જે હાલ કેસરબાઈ જૈન ભંડાર, પાટણમાં છે તે અભિપ્રેત જણાય છે]
જિ.	શ્રી જિનવિજય સંપાદિત પ્રાચીન જૈન લેખસંગ્રહ
જિ. ચા.	[શ્રીપૂજ્ય જિનચારિત્રસૂરિ સંગ્રહ. જુઓ શ્રીપૂજ્યજી-નો સંગ્રહ]
—	જિનદત્ત ભંડાર, મુંબઈ
—	જિનસાગરસૂરિ શાખા ભંડાર, બિકાનેર.
જિ. વિ.	જિનવિજય (પુરાતત્ત્વમંદિર)
—	જૂનો સંઘ ભંડાર, પાટણ [જુઓ સંઘ ભંડાર]
જેસ. ભં.	જેસલમેરનો ભંડાર
જેસલ.ભ.ભં.	[જેસલમેર ભદ્રસૂરિ જ્ઞાનભંડાર]
જેસલમેર ભાં. સૂચી	જેસલમેર ભાંડાગાર સૂચી
જૈ.એ.ઈ.ભં.	જૈન એસોસિએશન ઑફ ઇન્ડિયા, મુંબઈ હસ્તકનો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

	ભંડાર
જૈ.ગૂ.ક.	જૈન ગૂર્જર કવિઓ
જૈ.પ્ર.	જૈન પ્રબોધ, પ્રકા. ભીમશી માણેક
—	જિનપ્રતિમા લેખસંગ્રહ [જુઓ ખુ.]
* જૈ. ભં.	?
જૈનાનંદ.	[જૈનાનંદ લાયબ્રેરી, ગોપીપુરા, સુરત]
જૈ. વિ. શા. જ્ઞા. ભં. અમદાવાદ	જૈન વિદ્યાશાળા જ્ઞાનભંડાર [દોશીવાડાની પોળ] અમદાવાદ
જૈ. શા.	જૈનશાળા [અમદાવાદ]
—	જૈન સંઘ જ્ઞાનભંડાર, પાટણ [જુઓ સંઘ ભંડાર]
[જૈહાપ્રોસ્ટા	જૈન-હાન્ડશીપ્ટેન પ્રોઇસિશેન સ્ટાટ્સબિબ્લિ-ઓથેક, સંપા. વાલ્થેર શુબ્રિંગ, લિપઝિગ, ઓટ્ટો હારાસોવિટ્ઝ, ૧૯૪૪ (જર્મન ભાષામાં)]
—	જ્યોતિવિંદ ભગવાનદાસ
ઝીં.	[ઝીંઝુવાડા, ઉમેદખાંતિ જૈન જ્ઞાનમંદિર]
ડા. પાલણપુર	[ડાયરા ઉપાશ્રયનો ભંડાર, પાલણપુર]
ડા.અ.ભં. (પાલણપુર)	[ઉપર્યુક્ત ભંડાર ?]
—	ડા. ત્રિ. પ્રશસ્તિસંગ્રહ
—	ડાહ્યાભાઈ મોતીચંદ વકીલ, સુરત
[ડિકેટલૉગભાંઇ	ડિસ્ક્રિપ્ટિવ કેટલૉગ ઑવ્ મૅન્યૂસ્ક્રિપ્ટ્સ ઇન ભાંડારકર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, પૂના
ડે. ભં.	ડેહલાના અપાસરાનો ભંડાર, અમદાવાદ
ડે. કૉ.	ડેક્કન કૉલેજ, પૂનામાં સરકારી ખરીદેલી હસ્તપ્રતોનો સંગ્રહ રહેતો હતો તે, જે હાલમાં કેટલાક વખતથી સર ભાંડારકર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, પૂનાને સોંપાયેલો છે. [ડિકેટલૉગભાઇમાં સમાવિષ્ટ]
—	ડી. કે. કલકતા સં. કૉલેજ કે. [જુઓ કલ. સં. કૉ. કેટે.]
ડો. અ. ભં. (ભાવનગર)	[જુઓ ભાવ. ભં.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ડૉ. ત્રિ.	ડૉ. ત્રિભુવનદાસ લહેરચંદ શાહ
—	તખ્તમલજી દોશી, દેશનોક ગામ, બિકાનેર પાસે
તિલક ભં.	[તિલકવિજય ભંડાર, મહુવા]
દાન.	[બિકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર અંતર્ગત દાનસાગર સંગ્રહ]
* દિ. જયપુર	[જયપુરનો દિગંબર જૈન ભંડાર અભિપ્રેત જણાય છે.]
દે. લા.	શેઠ દેવચંદ લાલચંદ પુસ્તકોદ્ધાર ફંડ, સુરત
દે.લા.પુ.લા.	શેઠ દેવચંદ લાલચંદ પુસ્તકોદ્ધાર લાયબ્રેરી, સુરત
ધા.પ્ર.સં.	ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ [જુઓ બુ.]
ધો. ભં. / ધો.સ. ભં.	ધોરાજી સ્વ. માણેકચંદજીએ સંગ્રહેલ સર્વજ્ઞ મહાવીર જૈન પુસ્તક ભંડાર
—	નાથાલાલ છગનલાલ પાલણપુરવાળા
ના. ભં.	નાનચંદજી યતિનો શાંતિનાથ મંદિર, પાયધુની, મુંબઈમાંનો ભંડાર
નાહટા સં.	[અગરચંદ નાહટાનો સંગ્રહ જે અભય જૈન ગ્રંથાલય સંગ્રહના નામથી પણ ઓળખાય છે]
[નાહર.]	નાહર પૂરણચંદજીના જૈન લેખ સંગ્રહ
* નાહર.	[ઉપર્યુક્ત ?]
નિ.વિ.(ચા.)	[નિત્યવિજય લાયબ્રેરી, ચાણસ્મા હોવા સંભવ છે]
—	પંચાયતી જૈન શ્વેતાંબર ભંડાર/અભયસિંહ ભંડાર, જયપુર
પાદરા ભં.	[પાદરા જૈન સંઘનો ભંડાર અભિપ્રેત લાગે છે]
પા. ભ.	[શેઠ પાનાચંદ ભગુભાઈ, સુરતનો નિર્દેશ જણાય છે]
પા. ભં.	પાટણના ભંડારો ૧, ૨, ૩, ૪ એમ જુદા પાડવા માટે જણાવેલ છે, પણ તે દરેક કયો છે તે જાણી શકાયું નથી [પાટણના આ ભંડારોનો એમના અલગ નામથી પણ નિર્દેશ થયો છે તે જુઓ. પાટણના ભંડારોની પ્રસિદ્ધ થયેલ યાદી તે હેજૈજ્ઞાસૂચિ.]
પાલનપુર	[પાલનપુર તપાગચ્છ ઉપાશ્રયનો ભંડાર ?]
પા. લં. ભં.	?

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પી.	[પીટર્સનના હસ્તપ્રતવિષયક રિપોર્ટ]
પી. પ.	[ઉપર્યુક્ત રિપોર્ટ નં. ૫ જણાય છે]
પુ.	?
પુ. મં.	[(ગુજરાત) પુરાતત્ત્વ મંદિર અભિપ્રેત જણાય છે]
પૂ. અ.	જુઓ રા. પૂ. અ.
પ્ર. કાન્તિ.	[પ્રવર્તક કાન્તિવિજયજી જ્ઞાનભંડાર, પાટણ અભિપ્રેત જણાય છે]
પ્ર. કા. ભં.	પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી પાસેનો ભંડાર, નરસિંહજીની પોળમાં, વરોદરા
પ્ર.કા.ભં.છાણી	પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજીનો છાણીમાંનો ભંડાર
પ્રા. તી. સં.	પ્રાચીન તીર્થમાલા સંગ્રહ, પ્રકા. યશોવિજય ગ્રંથમાલા, ભાવનગર
[*પ્રુ.સ્ટે.લા.	પ્રુશિઅન સ્ટેટ લાયબ્રેરી]
પ્રે. ર. સં.	શેઠ પ્રેમચંદ રતનજી, ભાવનગર પાસેનો સંગ્રહ
—	ફાર્બસ [ગુજરાતી] સભા, મુંબઈ
બડે.	[જુઓ રત્ન. ભં.]
બાલ.	યતિ બાલચંદ, બામગાંવ
—	* બિકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર
—	* બિકાનેર જિનહર્ષસૂરિ ભંડાર
બી. ડી.	ભાઉ દાજી
બુ.	બુદ્ધિસાગરસૂરિ પ્રયોજિત જૈન ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ
*બૃ. જ્ઞાન.	બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર [જુઓ બિકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર]
—	બ્રિટિશ મ્યૂઝિયમ
ભ. ભં.	ભરૂચમાંનો ભંડાર
—	ભક્તિવિજય ભંડાર, ભાવનગર [આત્માનંદ સભા]
ભાવ. ભં.	ભાવનગર, ડોસાભાઈ અભેચંદનો જૈન સંઘનો ભંડાર [જુઓ ડો. અ. ભં. (ભાવનગર)]
—	* ભારતીય વિદ્યામંદિર, મુંબઈ ['ભારતીય વિદ્યાભવન' જોઈએ]
ભાં. ઇ.	[ભાંડારકર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, પૂના. જુઓ ડે. કો.]
ભી. મા.	ભીમશી માણેક, હાલ બારિયા બિલ્ડિંગ, પાયધુની,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

	મુંબઈ
ભુવન.	?
મ. ફી.	સ્વ. મનસુખલાલ ફીરતચંદ
મ. જૈ. વિ.	[મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, મુંબઈ]
—	* મણિસાગરસૂરિ સંગ્રહ, કોટા
મ. ધ.	સ્વ. મણિલાલ ધંકોરભાઈ વ્યાસ
મ. ધ. સં.	સ્વ. મણિલાલ ધંકોરભાઈ વ્યાસનો સંગ્રહ
મહર.	[બિકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર અંતર્ગત મહરચંદજી સંગ્રહ]
મહિમા.	[બિકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર અંતર્ગત મહિમાભક્તિ સંગ્રહ]
—	* મહોપાધ્યાય વિનયસાગરજી સંગ્રહ, કોટા
—	માણેકમુનિનો ચોપડો
માણેક ભં.	માણેકવિજય યતિ, ઈડરનો ભંડાર
મારી પાસે	[મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈનો સંગ્રહ]
માં. ભં. / માંગરોલ.	માંગરોલના સંઘ હસ્તકનો ઉપાશ્રયમાંનો ભંડાર
મિશ્ર.	મિશ્ર બંધુઓ
મુક્તિ.(વડોદરા)	[મુક્તિકમલ જૈન મોહન જ્ઞાનમંદિર, વડોદરા]
—	* મુનિ પુણ્યવિજયજી સંગ્રહ [જુઓ મુપુગૂહસૂચી]
—	મુનિશ્રી જિનવિજયજી પાસે [જુઓ જિ. વિ.]
—	મુનિ સુખસાગર
[મુપુગૂહસૂચી	મુનિરાજશ્રી પુણ્યવિજયજી સંગ્રહગત ગૂજરાતી હસ્તપ્રતસૂચી, પ્રકા. લાલભાઈ દલપતભાઈ ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિર, અમદાવાદ, ૧૯૭૮]
મુ.વિ.(છાણી) / મુ.વિ.શા.સં. (છાણી)	[મુક્તિવિજય શાસ્ત્રસંગ્રહ, છાણી]
મો. (સુરત)	મોહનલાલજીનો ભંડાર, સુરત]
* મોતી.	મોતીચંદજી ખજાનચી સંગ્રહ
—	મોદી સાગર ઉપાશ્રય, પાટણ [જુઓ આ પછી]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મો. મો. પાટણ (સાગર ઉપાશ્રય	[મોકમચંદ મોઢીનો ભંડાર, સાગર ઉપાશ્રય, પાટણ. સાગર ઉપાશ્રય ભંડાર અલગ પણ ઉલ્લેખાયેલ છે]
મો.ભં.	મોરખી સંઘનો ભંડાર
મો.સેં.લા.	શ્રી મોહનલાલજી સેંટ્રલ લાયબ્રેરી, પાંજરાપોળ ગલી, લાલબાગ, મુંબઈ
—	યતિ નેમચંદ-નેમવિજય
યશોવૃદ્ધિ.	[સાથે 'મહુવા' પણ મળે છે તેથી યશોવૃદ્ધિ બાલાશ્રમ, મહુવા સમજાય છે]
રત્ન ભં.	રત્નવિજયનો ભંડાર કે જે હાલ ડેહલાના અપાસરાના ભંડાર સાથે રાખવામાં આવેલ છે તે, વહીવટકર્તા શેઠ મંગળદાસ તારાચંદ ઝવેરી, દોશીવાડાની પોળમાં, અમદાવાદ
—	રાજકોટ મોટા સંઘનો ભંડાર
—	* રાજસ્થાન પ્રાચ્ય વિદ્યા પ્રતિષ્ઠાન, જોધપુર [જુઓ રાહસૂચી]
રા.પૂ.અ.	રાજકોટ શ્રીપૂજ્યના અપાસરાનો ભંડાર, સ્વ. યતિ નાનચંદજીના શિષ્ય મોહનલાલના હસ્તકનો
રામ. ભં.	[રામલાલ સંગ્રહ, બિકાનેર જણાય છે]
[રાહસૂચી	રાજસ્થાની-હસ્તલિખિત-ગ્રન્થસૂચી ભાગ ૧ તથા ૨, પ્રકા. રાજસ્થાન પ્રાચ્ય વિદ્યા પ્રતિષ્ઠાન, જોધપુર, ૧૯૬૦ તથા ૧૯૬૧]
રૉ. એ. સો.	રૉયલ એશિયાટિક સોસાયટી, ટાઉન હૉલ, મુંબઈ
લ.	?
લ. સુ.	[લક્ષ્મીદાસ સુખલાલ, સુરત]
લા. ભં.	લાવણ્યવિજય મુનિનો જૈનશાળા, ખંભાતનો ભંડાર
લા.વિ.સૂ.જ્ઞા. ભં. ખંભાત	[લાવણ્યવિજયસૂરિ જ્ઞાનભંડાર ? વસ્તુતઃ ઉપર્યુક્ત ભંડાર જ હોવો જોઈએ]
લીં. ભં.	લીંબડીનો ભંડાર (આ કાઠિયાવાડમાં મોટામાં મોટો ભંડાર છે)
[લીંહસૂચી	લીંબડીના જૈન જ્ઞાનભંડારની હસ્તલિખિત પ્રતિઓનું સૂચીપત્ર, સંપા. મુનિશ્રી ચતુરવિજય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

	પ્રકા. આગમોદય સમિતિ, મુંબઈ, ૧૯૨૮]
લે. પાટણ લે. વ. ભં. લે. સાગર ઉ. પાટણ	[લેહરુભાઈ વકીલ ભંડાર, સાગર ઉપાશ્રય, પાટણ]
—	વખતજી શેરી ભંડાર [જુઓ સંઘ ભંડાર, વખતજી શેરી, પાટણ]
વડા ચૌટા ઉ.	વડા ચૌટા ઉપાશ્રય, સુરત
વ. રા.	વર્ધમાન રામજી, હેમરાજ શેઠનો માળો, મુંબઈ યા નલિયા (કચ્છ)
વ. સે.	વડોદરા, સેંટ્રલ લાયબ્રેરી [જુઓ સે. લા.]
વિ.અ.જ્ઞા.ભં. સાણંદ	?
—	વિજયધર્મસૂરિ
વિજાપુર.	[વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર ભંડાર. બુદ્ધિસાગરસૂરિ જ્ઞાનમંદિર કે સંઘનો જ્ઞાનભંડાર ?]
વિ.દા. (છાણી) વિ.દા.શા.સં.(છાણી)	[વિજયદાનસૂરિ શાસ્ત્રસંગ્રહ, છાણી હોવાનું સમજાય છે]
વિદ્યા.	વિદ્યાવિજય મુનિ તે વિજયધર્મસૂરિના શિષ્ય
વિ.ધ.ભં.	સ્વ. વિજયધર્મસૂરિનો ભંડાર કે જે હાલ વિજયધર્મલક્ષ્મીલાયબ્રેરી, બેલનગંજ, આગ્રામાં રાખવામાં આવ્યો છે
વિ. નં.	?
વિ.ની.સૂ.ભૂ. (ખંભાત)	[વિજયનીતિસૂરિ ભંડાર, ખંભાત, હાલમાં જૈન-શાળા, ટેકરીમાં]
વિ.ને.ભં.	વિજયનેમિ સૂરીશ્વર જ્ઞાનમંદિર, ખંભાત
વિમલ.	[નીચેના બેમાંથી કોઈ ?]
—	વિમલ ભંડાર, કાળુશાની પોળમાંનો
—	વિમલગચ્છ ભંડાર, વિજાપુર
વિ. મે. અમદાવાદ	?
—	વિરમગામ સંઘ જ્ઞાનભંડાર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિ.લ.સુ. જ્ઞા. ભં. ખંભાત	[વિજયલબ્ધિસૂરિ જ્ઞાનભંડાર, ખંભાત જણાય છે]
વિ. વિ. રાધનપુર	?
વિ. વીર. સૂ. જ્ઞા. મં. રાધનપુર	?
વિ.વી.સં. જ્ઞાન-મંદિર, રાધનપુર	?
વિવેક. ભં.	વિવેકવિજય યતિનો ભંડાર, ઉદેપુર
વી. ઉ. ભં.	[વીરવિજય ઉપાશ્રય, અમદાવાદનો ભંડાર. જુઓ ગુ. વિ. ભં.]
વીકા.	[વીકાનેર–બિકાનેરનો કોઈ ભંડાર જણાય છે]
વી. જ્ઞા. ભં. રાધનપુર	?
વી.સં. જ્ઞાન-મંદિર, રાધનપુર	?
વી. પા.	વીરબાઈ પાઠશાળા, પાલીતાણા
—	વૃદ્ધિચંદ્ર ભંડાર, ભાવનગર
વે.	[પ્રો. વેલનકર સંપાદિત કેટલૉગ]
વેબર.	[વેબરનું કેટલૉગ]
—	શા. વર્ધમાન રામજી, મુંબઈ [જુઓ વ. રા.]
શાંતિ. ભં.	શાંતિનાથ ભંડાર, ખંભાત
—	શેઠ પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજી સંગ્રહ
—	શેઠ માણેકચંદ હીરાચંદનો બંગલો, ચોપાટી દિગંબર જૈન મંદિર, મુંબઈ (ડા. ત્રિ. પ્રશસ્તિસંગ્રહ)
—	* શ્રીપૂજ્યજીનો સંગ્રહ [જુઓ જિ. ચા.]
સ. ભ.	[દિગંબર પન્નાલાલ ઐલક સરસ્વતી ભવન, મુંબઈનો સંગ્રહ જણાય છે]
સ.મા.ભી.	સઝાયમાળા, ભીમશી માણેકની પ્રગટ કરેલ
સ.મા.સં.	[સજ્ઝાયમાલા સંગ્રહ ?]
સંધ. ભં.	[પાટણ કે પાલનપુર ?]
સંધ. ભં. પાટણ	[ફોફલિયાવાડ કે વખતજી શેરી ?]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

—	સંઘ ભંડાર, પાલણપુર [જેનો ભંડાર કહેવાય છે]
—	સંઘ ભંડાર, ફોફલિયાવાડ, પાટણ
—	સંઘ ભંડાર, વખતજી શેરી, પાટણ
—	સંઘવી[ના પાડાનો] ભંડાર, પાટણ
સા. ભં. સાગર ભં.	સાગરગચ્છનો ઉપાશ્રય, મણિયાતી પાડો, પાટણમાંનો ભંડાર
સાણંદ ભં.	[સાણંદનો કોઈ ભંડાર જણાય છે. જુઓ વિ. અ. જ્ઞા. ભં. સાણંદ]
સિનોર ભં.	[સિનોર સંઘનો ભંડાર જણાય છે જે હાલ ડભોઈમાં છે. જુઓ અમર. ભં.]
સીમંધર.	[સીમંધરસ્વામી ભંડાર, સુરત]
સુ. લા. (ખેડા)	[સુમતિરત્ન જૈન લાયબ્રેરી]
સેં. લા.	સેંટ્રલ લાયબ્રેરી, વડોદરા [જુઓ વ. સેં. આલિસ્ટ-ઑફ ભા.૨માં આની યાદી પ્રસિદ્ધ થયેલ છે]
—	હરજી જૈનશાળા/જ્ઞાનભંડાર, જામનગર
હા. ભં.	શેઠ હાલાભાઈ મગનલાલ જ્યાં રહેતા તે ફોફલિયા-વાડ, પાટણનો ભંડાર
હં. ભં.	હંસવિજયજી પંન્યાસનો ભંડાર, નરસિંહજીની પોળમાં, વડોદરા.
—	હિન્દી સાહિત્યના સન ૧૯૦૦ની ખોજનો રિપોર્ટ
[હેજેજ્ઞાસૂચિ	પાટણ-હેમચન્દ્રાચાર્ય જૈન જ્ઞાનમંદિરસ્થિત જૈન જ્ઞાનભંડારોનું સૂચિપત્ર ભા. ૧, પ્રકા. શ્રી હેમચન્દ્રાચાર્ય જૈન જ્ઞાનમંદિર, પાટણ, ૧૯૭૨]

ખ. અન્ય સાંકેતિક અક્ષરો

+	આ ચિહ્ન મુદ્રિત કૃતિ સૂચવે છે	આં.	(૧) આંચલિક ગચ્છીય
?	આ ચિહ્ન શંકા સૂચવે છે	ઉ.	(૧) ઉપાધ્યાય (૨) ઉપાશ્રય
અ.	[અસાડ]	ઉદય.	ઉદયપુર
અમ.	અમદાવાદ	ઉપ.	[ઉપકેશગચ્છ]
અં.	(૧) અંચલગચ્છીય (૨) અંક	ઉપા.	[ઉપાધ્યાય]
આ.	(૧) આગમિક ગચ્છીય (૨) આશરે, આસપાસ	ઋ.	ઋષિ
		ઐ.	ઐતિહાસિક

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કા.	[કારતક]
કૃ.	[કૃષ્ણપક્ષ]
ખ.	ખરતરગચ્છ
ખં.	[ખંડ]
ગ.	(૧) ગચ્છ (૨) ગણિ
ગા.	[ગાથા]
ગ્રં.	[ગ્રંથાગ્ર]
ગુ.	[ગુજરાતી]
ચૈ.	[ચૈત્ર]
ચો.	[ચોપાઇ]
જ.	[જન્મ]
જે.	[જેઠ]
જેસલ.	[જેસલમેર]
જૈ.	જૈન
જો.	[જોશી]
જ્ઞા.	[જ્ઞાતિ]
જ્યે.	[જ્યેષ્ઠ]
ત.	તપાગચ્છ
દા.	દાબડો
દિ.	દિગંબર
દો.	[દોશી]
દ્વિ.	[દ્વિતીય]
નં.	નંબર
પ.	(૧) પત્ર (૨) [પરી, પરીખ ?]
[પ.ક.	પત્રકમાંક]
[પ.સં.	પત્રસંખ્યા (૨–૧૧ એમ બે આંકડા હોય ત્યાં બીજો આંકડો દરેક પત્રમાં પંક્તિની સંખ્યા સૂચવે છે)]
પં.	(૧) પંક્તિ (૨) પંન્યાસ
પા.	[(૧) પાડાંતર (૨) પાનાં]
પિં. પીં.	પિંપલગચ્છીય
પુ.	[(૧) પુસ્તક (૨) પુસ્તકાલય (૩) ?]
પૃ.	[પૃષ્ઠ]
પો.	[(૧) પોથી (૨) પોષ]
પૌ.	પૌર્ણમિક (પૂનમિયા) ગચ્છના
પ્ર.	(૧) પ્રકાશિત (૨) પ્રકાશક–પ્રકટકર્તા (૩) પ્રતિમા [(૪) પ્રથમ (૫) પ્રવર્તક, પ્રવર્તિની]
ફા.	[ફાગણ]
ફૈ.	?
બા. બાલા.	બાલાવબોધ
બૃ.	[બૃહત્]
ભ.	[ભટ્ટારક]
ભં.	ભંડાર
ભા.	(૧) ભાગ (૨) ભાદ્રપદ માસ (૩) [ભાર્યા]
મહો.	[મહોપાધ્યાય]
મા. માગ.	[માગશર]
મુ.	[મુનિ]
મૌ.	[મૌક્તિક]
ર.	રચ્યા, રચના
ર.સં.	રચ્યા સંવત
રા.	રાસ
લ.	લખ્યા
લગ.	[લગભગ]
લ. સં.	લખ્યા સંવત
લિ.	લિખિત, લિપિકૃત

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

લું.	[લુંકાગચ્છીય]
લે.	લેખક [લિપિકાર]
લેાં.	લેાંકાગચ્છીય
વ.	?
વડેા.	વડેાદરા
વા.	વાચક=ઉપાધ્યાય
વાસ્ત.	[વાસ્તવ્ય]
વિ.	વિક્રમ
વી.	[વદીનું ભ્રષ્ટ રૂપ ?]
વિવ.	[વિવહારી, વ્યવહારિક ?]
વે.	[વેવહારી, વ્યવહારિક ?]
વૈ.	[વૈશાખ]
વૅા.	વૅાલ્યુમ–પુસ્તક
વ્ય.	[વ્યવહારિક]
શિ.	શિષ્ય
શુ.	શુદિ, શુકલપક્ષે
શ્રા.	[(૧) શ્રાવક, શ્રાવિકા (૨) શ્રાવણ]
શ્રે.	[શ્રેષ્ઠી]
શ્લે.	શ્લેાક
સ.	સઝાય
સં.	(૧) સંવત (૨) સંસ્કૃત ભાષા (૩) સંગ્રહ
[સંપા.	સંપાદક]
સા.	[સાહ (શાહ)]
સૂ.	સૂરિ
સ્ત.	સ્તવન
સ્તેા.	[સ્તેાત્ર]
સ્વ.	સ્વર્ગવાસ, સ્વર્ગસ્થ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મહત્ત્વની શુદ્ધિવૃદ્ધિ

[અહીં મહત્ત્વના મુદ્રણદોષો કે સંપાદનદોષોની શુદ્ધિ ઉપરાંત કેટલીક પાઠશુદ્ધિ પણ દાખલ કરી છે. આ મુજબ ગ્રંથમાં પહેલેથી જ સુધારા કરી લેવા ભલામણ છે, જેથી અશુદ્ધિઓથી દેરવાઈ જવામાંથી બચી શકાય.

'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ની પ્રથમ આવૃત્તિમાં કૃતિઓના ઉદ્ધૃત ભાગોમાં ઠીકઠીક અશુદ્ધ પાઠો દેખાય છે. એનાં કારણો ઘણાં હોઈ શકે. મૂળ હસ્તપ્રત ભ્રષ્ટ પાઠવાળી હોય, શ્રી દેશાઈનો વાચનદોષ થયો હોય કે ગ્રંથમાં મુદ્રણના દોષ રહી ગયા હોય. આથી પાઠશુદ્ધિનું ક્ષેત્ર ઘણું મોટું ને અઘરું બની જાય છે. એ થોડું જોખમી પણ ખરું કેમકે એ જૂની ભાષાની સજ્જતા માગે અને મૂળ હસ્તપ્રત આપણી પાસે ન હોય ત્યારે આપણે ભળતી રીતે સુધારી નાખીએ એવું બને.

અહીં એવા પાઠોની જ શુદ્ધિ સમાવી છે જે સ્પષ્ટ રીતે ભ્રષ્ટ લાગ્યા છે ને જેની શુદ્ધિ ઘણી સહજ રીતે થઈ શકી છે. ખાસ કરીને શબ્દસંધિને ફેરવવામાં તો કશું ખોટું નથી હોતું. તેમ છતાં સુજ્ઞ જનો જે સ્થાનોએ જાતે જ સુધારા કરી લઈ શકે તેમ છે તેવાં સ્થાનો તો અહીં ટાળ્યાં જ છે. પાઠશુદ્ધિ પાછળ ડૉ. ભાયાણીનો અત્યંત સદ્ભાવભર્યો શ્રમ પડેલો છે તેની સાભાર નોંધ લેવી જોઈએ.

વૃદ્ધિમાં કેટલીક પાછળથી સૂઝેલી કે મળેલી માહિતી સમાવી છે.]

પૃ./પં.	શુદ્ધિ		
૧/૫	મમ્મહમાણુ	૨/૩૧	આરાહિયઇ
૧/૬	વિહલિયજણુહા	૬/૪	તિત્થુદ્ધરણુ સ
૧/૯	અનુ છિંદહિં	૬/૬	પાલિસુ દઢ઼ઢ
૧/૧૧	પર મહુ	૬/૨૪	માઉસાલિ સુંમઇ સીયલરઉ
૧/૧૩	રત્નત્રય	૯/૪	પુર વણ
૨/૨૮	ઉઇકખહુ	૯/૧૭	સલહિજએ
૨/૨૯	કિ ન	૯/૨૬	જાખુ જુ આછઇ
		૧૧/૧૦	અનુ સંઠિઉ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૨/૭ પહુ
૧૨/૮ દુઇવિ સુમરેવિ
૧૩/૧૩ ૧૩૫૮
૧૩/૨૧ દેસિ નેા
૧૩/૨૬ હીણાહિઉ કંચિ વિ
૧૬/૫ સુખ
૧૭/૨૪ ધમીય રેાલુ
૧૮/૫ જયવંતઉ મ્હેાઉ જાં
૧૮/૮ **ચીબાગ્રામે**
૧૯/૯ પઢિયાંશાતના
૧૯/૩૦ નત્થી
૨૦/૪ અજ્ઞાનપણુઇ
૨૦/૨૨ પ્રધલેા
૨૦/૨૭ પાલએ
૨૦/૩૦ **ઇગહત્તઇ**, લલિયંગઉ
૨૧/૨૧ સારય સસહર
૨૩/૨૮ **અનુ સરસુયદેવી**
૨૫/૨૫ સુસદ્દા
૨૬/૩,૪ સિદ્ધ
૨૮/૧૧ (૪૩)+
૨૮/૨૦ (૪૪)[+]
૨૯/૨૬ **તંદુલવેયાલીય**
૩૦/૧૮ **વયરાટ**
૩૧/૯ (૪૭)[+]
૩૨/૨૬ સામિસાલ
૩૩/૩ પરઘર
૩૩/૭ **ખંભ**
૩૬/૧૩ સસિહરબિંબુ
૩૬/૧૬ તાતપુત
૩૭/૭ (૫૫)[+]
૩૭/૮ પરમપપઇ
૩૭/૯ સુ જ્જ, અમ્હહ રસણુ
૩૮/૭ મુજ્ઝ
૩૮/૨૯ (૬૧)[+]
૩૯/૧ રાઉ લિઉ
૩૯/૧૪ ગુણાણુરાઇણુ
૪૦/૫ શ્રેયંસઇ
૪૦/૧૩ વીરુ પહૂતઉ
૪૪/૩૧ સંઘ ભં. વખતજી શેરી પાટણ
૪૮/૧૦ ગયણુાંગણિ ધ્રુ થિર
૪૯/૧૧ સંઘ ભં. પાટણ
૫૦/૧૨ સંઘ ભં. પાટણ
૫૧/૨૬ કિત્તિઅ ગજ્જઈ
૫૩/૨૫ પ ક.૧૨૨થી
૫૩/૨૬ (૯) ભાં. ૪.
૫૩/૩૦ બી.ડી. ૨૯૫ નં. ૧૯૬૩
૫૩/૩૦ (૧૪)
૫૪/૨ (૮૨)[+]
૫૫/૧૦ પ્રાચીન મધ્યકાલીન
૫૫/૧૧ પૃ. ૨૫–૨૭ તથા ૧૧૨,
૫૬/૨૯ ૧૫૦૬
૫૮/૧૪ સંઘ ભં. પાટણ
૫૮/૨૨ (૯૬)[+]
૬૦/૨ નમહ સુ
૬૧/૨૧ રેામંચિહિં
૬૨/૨૫ વખતજી શેરી
૬૫/૧૩ મુગતિ થિકુ અલજ્યા
૬૬/૪ સરવર વસીય
૬૬/૨૮ ઉપલીયાસર
૬૮/૧૨ **બાહુબલી**
૬૯/૫ દુરમતિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૬૯/૩૧ સંઘ ભં. પાટણ
૭૦/૧૮ ભા.૩ પૃ.૪૪૩, ૬૯૬ તથા
૭૨/૬ સમ્મગિરિ વિમ્ભગિરિ
૭૪/૧૬ હંસ વાહણિ
૭૭/૨ સમરવિ સારદ
૭૭/૨ સાર દયાપર
૭૭/૧૬ કંસધ્વંસમવેત્ય
૭૭/૧૬ જરાસંધ
૭૭/૩૦ હીરાલીરમણીય-
૭૭/૩૦ કર્ણે
૭૭/૩૧ કોમલપાણિ-
૭૮/૧૪ ધામ ત્વદીય
૭૮/૨૧ જયઉ
૭૮/૨૨ વક્ત્રારવિંદ
૮૦/૧૪ ધણી
૮૧/૫–૬ રદ કરો
૮૧/૧૬ સુરનરવરિંદ
૮૧/૧૭ અઇસય
૮૧/૧૭ દેહમાણ વસહંક
૮૨/૨૨ ભાવન
૮૬/૨૩ સંઘ ભં. પાટણ
૮૭/૧૨ વિષય ઉમૂલિય
૮૭/૧૭ એકોતરઈ
૮૭/૨૧ ન વાહિઆ
૯૧/૧૧ સવિનિ જણઇ
૯૨/૨૪ મતિમાનિઇ
૯૪/૧ ગુરો
૯૭/૮ દેપાલ
૯૭/૨૩ અલિયુગ
૯૮/૬ (૧૫૩)+
૧૦૦/૨૪ ગુણ વન્નીઇ
૧૦૧/૩૧ મઝ મનિ
૧૦૨/૧૭ નિય નિય
૧૦૨/૨૫ જીવદયાનઉ
૧૦૩/૪ પત્રીહઈ
૧૦૪/૯ સંતિ
૧૦૫/૭ સંઘ ભં. પાટણ
૧૦૬/૬ વીરહ
૧૦૬/૧૯ કવણ દીજે
૧૦૭/૮ પરિ ભાસિયઉ
૧૦૭/૧૨ નરાહિવ
૧૦૭/૧૩ સુરાહિવ
૧૦૭/૧૯ ઉરિ હારો
૧૦૮/૨૩ સુરવર
૧૧૦/૭ કક્કસૂરિ
૧૧૧/૨૬ રેસ
૧૧૬/૨૮ પ્રીયમેલઉ
૧૧૨/૫ પાસ
૧૧૨/૧૭ શિષ્ય કર્તા
૧૧૨/૧૯ (૧૭૦)+
૧૧૨/૨૧ બેવિ
૧૧૬/૨૭ હા.૨ નં.૬
૧૧૮/૧૯ નેવાસો
૧૧૮/૨૦ તેજિગ
૧૧૮/૨૪ તેજિગ
૧૨૦/૧૩ પુન્ય
૧૨૦/૧૯ મુગતિ-રમણિ
૧૨૦/૨૩ ભણી
૧૨૧/૧૨ મંદરગિરિ
૧૨૩/૧૮ બાઇ
૧૨૬/૨ મનિ
૧૨૭/૨૫ ધાનત જૈ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૨૮/૮ સુહકરણું
૧૨૮/૧૦ સુપસન્ના
૧૨૮/૧૨ ગણુહર-પમુહા
૧૨૮/૧૫ અમીય-પયાસો ગુણાણુ આવાસો
૧૨૮/૧૬ સુપુરિસ વૃંદો
૧૨૮/૨૪ ધર્મિ
૧૨૯/૧૫ એહને
૧૨૯/૨૮ **ઉદયવલ્લભસૂરિ**
૧૩૧/૧૬ સંઘ ભં. પાટણ
૧૩૨/૫ (૨૦૬)[+]
૧૩૨/૧૮ સુ જિ વકખાણિજ્જઇ
૧૩૩/૨ સંઘ ભં. પાટણ
૧૩૪/૨૦ સંઘ ભં. પાટણ
૧૩૫/૯ (૨૧૦)[+]
૧૩૫/૨૫ સંઘ ભં. પાટણ
૧૩૬/૬ વરીયલા
૧૩૬/૮ ધૂય
૧૩૬/૧૦ દાનપ્રભાવિઇ
૧૩૬/૧૦ વલી આવિઉ
૧૩૬/૧૩ વાજ્ઝ તઇ
૧૩૬/૧૪ હોઇજ્જે
૧૩૬/૩૧ સિવહું
૧૩૭/૧૮ પારિ તઈ
૧૩૭/૨૧ તૂય એ
૧૩૭/૨૭ (૨૧૪)[+]
૧૩૭/૨૮ ધૂરિ
૧૩૯/૧૦ જોયણુ સઉ
૧૪૦/૩૧ ૧૭૫
૧૪૫/૯ ઊંકારાક્ષર
૧૪૫/૧૬ દઈ-ન વયણુનિધિ
૧૪૫/૨૯ તિહાં થિ(૨)
૧૪૬/૨૪ **નરગ**
૧૪૭/૫ નરગ
૧૫૨/૧૭ સામિણિ
૧૫૫/૪ ત્રીજઇ
૧૫૬/૯ આગર-નાયક
૧૫૬/૨૦ આસ જી
૧૫૬/૨૧ સિવપુરિ
૧૫૬/૨૯ સરિ સરિ
૧૫૬/૩૦ જણુ જણુ પંડિત
૧૫૭/૧ ભાવ સિઉં
૧૫૯/૨૬ શાલેાટે
૧૬૦/૧ વસ્તુ
૧૬૧/૭ વ.૨ અં.૩
૧૬૧/૨૧ સહિસ મુણિ
૧૬૧/૨૭ શર નામી
૧૬૨/૬ સંઘ ભં. પાટણ
૧૬૬/૧૮ સંઘ ભં. પાટણ
૧૬૬/૧૯ સંઘ ભં. પાટણ
૧૬૭/૩ કાને
૧૬૮/૩ ધ્રુય
૧૬૯/૨૭ ખર ખરવઇ હ
૧૬૯/૩૦ સંઘ ભં. પાટણ
૧૭૦/૯ **પનર બાસિઠઈ**
૧૭૨/૧૬ સંઘ ભં. પાટણ
૧૭૨/૨૨ રવિ (સેામ)
૧૭૨/૨૬ કેરડુ
૧૭૭/૧ **શુમતિસૂરિ**
૧૮૩/૧ સંઘ ભં. પાટણ
૧૮૪/૧૩ જિનવર ભાલે
૧૮૫/૧ જંપઇ જઇ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૯૮/૧૩ સદા મે
૨૦૩/૮ જાઇ
૨૦૫/૩૧ અષ્ટ કલ્પાચલ
૨૧૨/૭ સંધ ભં. પાટણ
૨૧૨/૨૭ **વામા**દેવિ
૨૧૮/૧૮ નવ ૨
૨૨૧/૪ કિ સગ્ગ
૨૨૧/૧૯ અલિયમસાર
૨૨૧/૧૯ લહુઅવર્ણ વિચાર
૨૨૧/૩૨ વિન્થરઉ
૨૨૧/૩૦ સંધ ભં. પાટણ
૨૨૭/૧૯ આસ રે
૨૨૮/૧૪ નવનિધ વલી
૨૨૮/૧૮ અમીઅમય
૨૨૮/૨૪ સહૂકો ષમજ્જે
૨૨૮/૨૬ અમઅરસ
૨૩૦/૧૩ પસાઉલઉ
૨૩૨/૩ તિનઊપ
૨૩૨/૯ ૨. સં.
૨૩૫/૨ ત્રયથી
૨૩૮/૧૭ સંધ ભં. પાટણ
૨૪૪/૧૨ મારગ ઠાવએ
૨૪૫/૧૧ જગિ ભાણુ
૨૪૭/૨૮ સિરિ ગિરિસિષર
૨૪૯/૩ મંડલ દૂ
૨૪૯/૮ ૬, સંધ ભં. પાટણ
૨૪૯/૮ (૩) સંધ ભં. પાટણ
૨૫૫/૩૧ એ મઇ
૨૫૬/૩ ધરિ
૨૬૧/૧૭ (૩૬૫)[+]
૨૬૨/૨૪ (૩૬૬)[+]
૨૬૬/૨૦ જીપંતુ
૨૬૭/૭ મોટિમમલ
૨૭૦/૨ દા. ૨૨
૨૭૦/૧૧ **ચિત્રકૂટિહિ** રાજઇ
૨૭૦/૨૧ [+] ૨૬ કરો
૨૭૦/૨૫ (૩૭૭)[+]
૨૭૨/૯ **પરિમાણુ**
૨૭૩/૧૩ દુક્કર દુક્કર
૨૭૪/૭ મયણાહિ
૨૭૪/૮ ભણિયાણુ
૨૭૫/૧૫ માલંતડેની
૨૭૬/૭ **વિવે**કસાગરગણિ લ.
૨૭૬/૮ નં.૪૫૬
૨૭૭/૧૦ નં. ૨૦૫૦
૨૮૦/૧૪ સવિચારઇ
૨૮૨/૧૪ અધિકો નઇ
૨૮૩/૨૩ અનુક્રમિ
૨૮૪/૮ સરસ
૨૮૪/૧૦ મનિ
૨૮૪/૨૪ ઉમ્માહ
૨૮૮/૨૮ છંદહિ
૨૯૦/૨૫ અધિકેરૂં
૨૯૩/૧૪ ભન્વાય
૨૯૪/૧૦ ભો અસુરાઇયા
૨૯૩/૧૨ **અંત**-જિનશાસન
૨૯૭/૨૪ પુરિસુ મનહ
૩૦૪/૩૧ પ્રકીર્ણકે
૩૦૫/૨૮ નઇ
૩૦૬/૧૦ પપપંકય
૩૦૭/૧૩ ઊરિ
૩૦૭/૧૪ સિરજ્જ, પાલિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૦૭/૧૫ નિરવાણિ
૩૦૭/૨૨ સદા ચરણ
૩૦૭/૨૮ પરચઇ જિહે
૩૦૭/૩૦ રૂ
૩૦૭/૩૧ રૂ, રૂ
૩૦૮/૧,૨ (બધે)રૂ
૩૦૮/૧૧ રૂ
૩૦૯/૧૮ વિચરઇ
૩૦૯/૨૩ સંઘ ભં. પાટણ
૩૧૭/૨૫ ૨૪૫૮
૩૧૮/૧૨ ન ગાંજીએ
૩૨૫/૨૬ કરઉ
૩૩૬/૫ સંઘ ભં. પાટણ
૩૩૬/૨૦ ચઉરાણેા
૩૩૬/૨૭ ૧૫૯૭
૩૫૨/૨૯ પેા.
૩૫૪/૪ સંઘ ભં. પાટણ
૩૬૦/૪ સંઘ ભં. પાટણ
૪૧૦/૧૧ ૩૧.
૪૨૪/૨૪ **માલ ઉઘટણું**
૪૪૬/૮ **તપા ગુર્વાવલી**

વૃદ્ધિ

૪/૨૦ કૌંસમાં ઉમેરેા : ૨. સંપા. લાલચંદ ગાંધી.
૫/૩૦ કૌંસમાં ઉમેરેા : જિનપતિસૂરિના શિષ્ય
૨૯/૧૨ પછી કૌંસમાં ઉમેરેા : [પ્રકાશિત : ૧. સ્વાધ્યાય પુ.૮ અં.૩.]
૩૧/૨૫ કૌંસમાં ઉમેરેા : ૨. સંપા. પ્રબોધ પંડિત
૩૭/૧૬ પછી કૌંસમાં ઉમેરેા : [પ્રકાશિત : ૧. નાહટા દ્વારા સંપાદિત, કોઈ સામયિકમાં.]
૫૪/૬ પછી ઉમેરેા : [૧. પ્રકાશિત : સ્વાધ્યાય પુ.૧૧ અં.૧.]
૫૫/૧૧ કૌંસમાં ઉમેરેા : ભા.૧ પૃ.૧૧૨ પર મલધારગચ્છના હીરાનંદ મુનિનેા ૨.સં. ૧૫૬૫નેા 'વિદ્યાવિલાસ પવાડેા' નેાંધાયેલેા તે હીરાનંદ મુનિ અહીં એ કૃતિના લહિયા તરીકે મળે છે, ને ઉક્ત સંવત લેખનસંવત તરીકે. ત્યાં ભાં.ઇ.ની આ જ પ્રત નેાંધાયેલી હતી.
૫૮ અંતે ઉમેરેા : [પ્રકાશિત : ૧. જૈન સત્યપ્રકાશ, વર્ષ ૧૪ અં. ૧૦, પૃ.૧૭૩ (ભૂલથી જિનદેવને નામે).]
૬૯/૨૭ પછી ઉમેરેા :
પહિલેા ગુણઠાંણેા મિથ્યાત, જે નવિ જાંણે જિણધમ્મ વાત,
પંચમિથ્યાતેં વાહ્યો ભમઇ, હરિહર બંભદેવ મનિ ગમઇ. ૨
૬૯/૩૧ ઉમેરેા : (૨) સં.૧૭૭૮ જ્યે. વ.૪ લિ. શ્રી હુગલી બંદિર મધ્યે પં. રંગપ્રમેાદ મુનિના સુશ્રાવિકા પરમ ભક્તિવંત બીબી જનેા-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પોજી સ્વવાચનાર્થ. પ.સં. ૫–૮, ગુ. નં.૬૬–૧૪.

૭૦/૧૮ કૌંસમાં ઉમેરો : ભા.૩ પૃ. ૬૯૯ પર અમરમાણિક્યશિષ્ય સાધુકીર્તિને નામે મુકાયેલી 'ગુણસ્થાનક ચોપાઈ, ઉપર નોંધેલી કૃતિ જ છે. અહીં એક જ કૃતિ બે જુદાજુદા સાધુકીર્તિને નામે મુકાયેલ છે. એ કૃતિ આ વાચક સાધુકીર્તિની હોવાનો સંભવ વધારે જણાય છે.

૯૭/૧ પછી ઉમેરો : [પા. પહુતીય સિવરતિ સમરતિ, હિવ રિતુતણીય વસંત.]

૯૮/૫ કર્તાનામમાં ઉમેરો : [રત્નસૂરીશિષ્ય]

૧૦૦/૨૧ પછી ઉમેરો : [પ્રકાશિત : ૧. સં'પા. હ. ચૂ. ભાયાણી.]

૧૧૯/૧૧ પછી ઉમેરો : [પ્રકાશિત : ૧. સં'પા. રણજિત પટેલ.]

૧૨૦/૮ પંક્તિ બદલો : [પ્રકાશિત : ૧. સ્વાધ્યાય પુ.૧૦ અં.૩.]

૧૨૭/૨૮ કૌંસમાં ઉમેરો : [છેલ્લી કડી ઘાનતની કૃતિની ઉતારાઈ ગઈ લાગે છે.]

૧૩૩/૧૩ પછી ઉમેરો : [પ્રકાશિત : ૧. સ્વાધ્યાય પુ.૧૦ અં.૪.]

૧૩૬/૩ પછી ઉમેરો : [પ્રકાશિત : ૧. સ્વાધ્યાય પુ.૧૪ અં.૩.]

૧૪૮/૬ કૌંસમાં ઉમેરો : કર્તા ખરેખર ૧૫મી સદીમાં જ્ય છે. જુઓ અહીં પૃ.૪૪૮.

૧૫૪/૨૪ કૃતિનામમાં ઉમેરો : [અથવા ઓલંભડા બારમાસ]

૧૫૪/૨૯ છેડે ઉમેરો : [જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧.]

૧૮૩/૬ પછી ઉમેરો : પ્રકાશિત : ૧. આનંદકાવ્ય મહોદધિ મૌ. ૩જું.

૨૨૫/૧૨ કૌંસમાં ઉમેરો : લીંહસૂચી.

૩૦૦/૧૩ પછી ઉમેરો : [પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૧, પૃ.૮૧–૮૪.

૩૦૩/૭ પછી ઉમેરો : પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

૪૩૮/૮ પછી ઉમેરો : (૧) લિપિકૃત' ઋ. પ્રતાપચન્દ્ર સ્વયાત્મા અર્થે. પ્ર.સં. ૧૨–૧૫ (૧૭), પ્રુ. સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૬.૨૮૭/૨૫૪૭.

૪૫૭/૧૨ કૃતિનામમાં ઉમેરો : [અથવા વૈરાગ્ય ચોપાઈ]

૪૫૮/૧૦ કૌંસમાં ઉમેરો : અને ૧૧૩. નં. ૭૭૬ની કૃતિ ભૂલથી બે વાર નોંધાયેલી છે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અનુક્રમણિકા

પ્રકાશકીય નિવેદન	3
સંપાદકનું નિવેદન	5
સંપ્રેાજકનું નિવેદન	15
અભિપ્રાયેા	28
સાંકેતિક અક્ષરેાની સમજ	33
મહત્ત્વની શુદ્ધિવૃદ્ધિ	47
અનુક્રમણિકા	54
વિક્રમ બારમી સદી	
૧. વાદિદેવસૂરિ	૧
૨. જિનવલ્લભસૂરિ	૨
૩. પલ્હ	૨
વિક્રમ તેરમી સદી	
૪. શાલિભદ્રસૂરિ	૪
૫. નેમિચંદ્ર ભંડારી	૫
૬. આસગુ	૬
૭. ધર્મ	૭
૮. ધર્મ (?)	૮
૯. વિજયસેનસૂરિ	૮
૧૦. પાલ્હણ	૯
૧૧. અજ્ઞાત	૧૦
વિક્રમ ચૌદમી સદી	
૧૨. અભયતિલક	૧૧
૧૩. જિનેશ્વરસૂરિ	૧૨
૧૪. વિનયચંદ્ર	૧૨
૧૫. અજ્ઞાત	૧૪
૧૬. જગડુ	૧૪
૧૭. સેામમૂર્તિ	૧૫
૧૮. અજ્ઞાત	૧૫
૧૯. પદ્મ	૧૬
૨૦. જિનપ્રભસૂરિ	૧૭
૨૧. પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિશિષ્ય ?	૧૭
૨૨. વસ્તિગ	૧૮
૨૩. ગુણાકરસૂરિ	૨૦
૨૪. અમ્બદેવસૂરિ	૨૧
૨૫. ધર્મકલશ	૨૨
૨૬. જિનપદ્મસૂરિ	૨૨
૨૭. સેાલણ	૨૩
૨૮. સારમૂર્તિ	૨૩
૨૯. રાજકીર્તિ (?)	૨૪
૩૦. અજ્ઞાત	૨૪
૩૧. અજ્ઞાત	૨૫
૩૨. અજ્ઞાત	૨૫
૩૩. અજ્ઞાત	૨૬
૩૪. અજ્ઞાત	૨૭
વિક્રમ પંદરમી સદી	
૩૫. રાજશેખરસૂરિ	૨૮
૩૬. હલરાજ	૨૮
૩૭. શાલિભદ્રસૂરિ	૨૯
૩૮. સાલિસૂરિ	૩૦
૩૯. જયાનંદસૂરિ	૩૧
૪૦. તરુણપ્રભસૂરિ	૩૧
૪૧. વિજયભદ્ર	૩૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૨. વિનયપ્રભ ૩૨
૪૩. જિનોદયસૂરિ ૩૪
૪૪. જ્ઞાનકલશ ૩૫
૪૫. વિદ્વણુ ૩૫
૪૬. પૃથ્વીચંદ્ર ૩૭
૪૭. મેરુતુંગસૂરિ ૩૭
૪૮. જિનરત્નસૂરિ ૩૭
૪૯. મેરુનન્દનગણિ ૩૮
૫૦. દેવસુંદરસૂરિશિષ્ય ૩૯
૫૧. દેવસુંદરશિષ્ય ૪૧
૫૨. મુનિસુંદરસૂરિ ૪૧
૫૩. કુલમંડનસૂરિ ૪૨
૫૪. સાધુહંસ ૪૨
૫૫. સાધુરત્નસૂરિ ૪૪
૫૬. અજ્ઞાત ૪૪
૫૭. સમયપ્રભ ૪૫
૫૮. માણિક્યસુંદરસૂરિ ૪૫
૫૯. જયશેખરસૂરિ ૪૬
૬૦. સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય ૫૦
૬૧. જિનવર્દ્ધનગણિ ૫૧
૬૨. હીરાનંદસૂરિ ૫૨
૬૩. સોમસુંદરસૂરિ ૫૫
૬૪. સોમસુંદરસૂરિઆદિશિષ્ય ૫૮
૬૫. ભલઉ ૫૮
૬૬. દયાસાગરસૂરિ(?) ૫૯
૬૭. જયસાગર ઉપાધ્યાય ૫૯
૬૮. દયાસિંહ ૬૨
૬૯. માંડણ ૬૩
૭૦. મેઘો(મેહો) ૬૪
૭૧. દેવરત્નસૂરિશિષ્ય ૬૫
૭૨. ગુણરત્નસૂરિ ૬૬
૭૩. ભાવસુંદર ૬૮
૭૪. સાધુકીર્તિ(વાચક) ૬૯
૭૫. સર્વાનંદસૂરિ ૭૦
૭૬. તેજવર્ધન ૭૧
૭૭. મંડલિક ૭૧
૭૮. અજ્ઞાત ૭૨
૭૯. સમુધર ૭૨
૮૦. અજ્ઞાત ૭૩
૮૧. ચંપ(કવિ) ૭૩
૮૨. અજ્ઞાત ૭૫
૮૩. ગુણસમુદ્રસૂરિશિષ્ય ૭૬
૮૪. રત્નમંડનગણિ ૭૬
૮૫. જિનભદ્રસૂરિ ૭૯
૮૬. કાહ્ન ૭૯
૮૭. સમરો ૮૦
૮૮. જિનશેખર ૮૧
૮૯. કર્ણસિંહ ૮૨
૯૦. માલદેવ ૮૨
૯૧. અજ્ઞાત ૮૩
૯૨. રાજતિલકગણિ ૮૩

વિક્રમી સોળમી સદી

૯૩. માણિક્યસુંદરગણિ ૮૫
૯૪. સાધુમેરુ ૮૫
૯૫. મુનિસુંદરસૂરિશિષ્ય ૮૭
૯૬. હેમહંસગણિ ૮૮
૯૭. અજ્ઞાત ૯૦
૯૮. ધનદેવગણિ ૯૦
૯૯. ધર્મસુંદર ૯૧
૧૦૦. વિદ્યાકીર્તિ ૯૧
૧૦૧. સંઘકલશગણિ ૯૧
૧૦૨. જિનસૂર[?] ૯૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૦૩. ઉદયધર્મ ૯૪
૧૦૪. આનંદમુનિ ૯૫
૧૦૫. રત્નાકરસૂરિ ૯૬
૧૦૬. અજ્ઞાત ૯૬
૧૦૭. શુભશીલગણિ ૯૮
૧૦૮. રત્નસિંહસૂરિશિષ્ય [રત્નસૂરિશિષ્ય] ૯૮
૧૦૯. સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય ૧૦૧
૧૧૦. અજ્ઞાત ૧૦૩
૧૧૧. ઋષિવર્ધનસૂરિ ૧૦૩
૧૧૨. સંવેગદેવગણિ ૧૦૪
૧૧૩. આણંદમેરુ ૧૦૫
૧૧૪. મતિશેખર ૧૦૭
૧૧૫. સોમજય ૧૧૨
૧૧૬. હેમહંસ ૧૧૨
૧૧૭. ધર્મદેવગણિ ૧૧૩
૧૧૮. જિનવર્ધન ૧૧૩
૧૧૯. આજ્ઞાસુંદર ૧૧૩
૧૨૦. રામચંદ્રસૂરિ ૧૧૪
૧૨૧. જયચંદ્રસૂરિ ૧૧૪
૧૨૨. મેરુસુંદર ૧૧૫
૧૨૩. લક્ષ્મીસાગર(સૂરિ ?) ૧૧૮
૧૨૪. મલયચંદ્ર ૧૧૮
૧૨૫. વિમલધર્મશિષ્ય ૧૨૦
૧૨૬. (બ્રહ્મ)જિનદાસ ૧૨૧
૧૨૭. સોમચંદ્ર ૧૨૭
૧૨૮. ઉદયવલ્લભસૂરિ ૧૨૯
૧૨૯. દેપાલ ૧૩૦
૧૩૦. જ્ઞાનસાગર ૧૩૯
૧૩૧. વચ્છ–વાછો ૧૪૨
૧૩૨. વચ્છ ભંડારી ૧૪૭
૧૩૩. મંગલધર્મ(જ્ઞાનરુચિ ?) ૧૪૮
૧૩૪. કક્કસૂરિશિષ્ય ૧૪૯
૧૩૫. જયવલ્લભ ૧૫૦
૧૩૬. સોમકુંજર ૧૫૧
૧૩૭. દેવકીર્તિ ૧૫૧
૧૩૮. પુણ્યનંદિ ૧૫૨
૧૩૯. જિનરત્નસૂરિશિષ્ય ૧૫૨
૧૪૦. અજ્ઞાત ૧૫૩
૧૪૧. સીહા ૧૫૪
૧૪૨. કુંગર ૧૫૪
૧૪૩. ઉદયવંત ૧૫૫
૧૪૪. કરમસી ૧૫૫
૧૪૫. શાંતિસૂરિ ૧૫૫
૧૪૬. સારવિજય ૧૫૬
૧૪૭. અજ્ઞાત ૧૫૬
૧૪૮. ભાવો ૧૫૭
૧૪૯. ખીમરાજ ૧૫૮
૧૫૦. લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્ય ૧૫૮
૧૫૧. જિણદાસ ૧૫૮
૧૫૨. ખીમો ૧૫૮
૧૫૩. પદ્મશ્રી ૧૫૯
૧૫૪. દેવપ્રભગણિ ૧૬૦
૧૫૫. પેથો ૧૬૧
૧૫૬. લાવણ્યસમય ૧૬૨
૧૫૭. ઉદયધર્મ ૧૮૬
૧૫૮. નન્નસૂરિ ૧૮૭
૧૫૯. ખેમરાજ ૧૯૦
૧૬૦. સંવેગસુંદર ૧૯૨
૧૬૧. સિંહકુલ ૧૯૪
૧૬૨. શાંતિસૂરિ ૧૯૬
૧૬૩. કલ્યાણતિલક ૧૯૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૬૪.	જિનસાધુસૂરિ	૧૯૭	૧૯૩ક.	હર્ષમૂર્તિ	૨૩૬
૧૬૫.	હરિકલશ	૧૯૯	૧૯૩ખ.	હર્ષમૂર્તિ	૨૩૭
૧૬૬.	સુંદરહંસ	૧૯૯	૧૯૪.	અજ્ઞાત	૨૩૮
૧૬૭.	કીર્તિહર્ષ	૨૦૦	૧૯૫.	રત્નસુંદર	૨૩૮
૧૬૮.	ક્ષમાકલશ	૨૦૧	૧૯૬.	ધર્મસમુદ્રગણિ	૨૩૯
૧૬૯.	મૂલપ્રભ ? ભાવપ્રભ ?	૨૦૨	૧૯૭ક.	લક્ષ્મીરત્નશિષ્ય	૨૪૪
૧૭૦.	જયરાજ	૨૦૩	૧૯૭ખ.	લક્ષ્મીરત્નસૂરિ	૨૪૫
૧૭૧.	હંસધીર	૨૦૪	૧૯૮.	હેમવિમલસૂરિ	૨૪૬
૧૭૨.	ધર્મદેવ	૨૦૪	૧૯૯.	લખમણ	૨૪૭
૧૭૩.	કુશલસંયમ	૨૦૮	૨૦૦.	દેવકલશ	૨૪૯
૧૭૪.	નેમિકુંજર	૨૧૦	૨૦૧.	સુંદરહંસ	૨૫૦
૧૭૫.	અજ્ઞાત	૨૧૨	૨૦૨.	ચઉઆ	૨૫૧
૧૭૬ક.	લબ્ધિસાગર	૨૧૩	૨૦૩.	અજ્ઞાત	૨૫૧
૧૭૬ખ.	લબ્ધિસાગરસૂરિ	૨૧૪	૨૦૪.	અનંતહંસ	૨૫૨
૧૭૭.	હર્ષકુલ	૨૧૪	૨૦૫.	અનંતહંસશિષ્ય [?]	૨૫૩
૧૭૮.	લાવણ્યસિંહ	૨૩૫	૨૦૬.	સહજસુન્દર	૨૫૪
૧૭૯.	અજ્ઞાત	૨૧૬	૨૦૭.	લાવણ્યરત્ન	૨૬૬
૧૮૦.	સિંહકુશલ ? સિંહકુલ ?	૨૧૬	૨૦૮.	ચંદ્રલાભ	૨૬૯
૧૮૧.	ધર્મરુચિ	૨૧૮	૨૦૯.	અમીપાલ	૨૬૯
૧૮૨.	ઈશ્વરસૂરિ	૨૧૯	૨૧૦.	ગજેન્દ્રપ્રમોદ	૨૭૦
૧૮૩.	કડુઆ	૨૨૩	૨૧૧.	કમલસંયમ ઉ૦	૨૭૦
૧૮૪.	આણંદ	૨૨૪	૨૧૨.	ભાવસાગરસૂરિશિષ્ય	૨૭૧
૧૮૫.	પદ્મસાગર	૨૨૪	૨૧૩ક.	જયવલ્લભ	૨૭૨
૧૮૬.	રાજશીલ	૨૨૫	૨૧૩ખ.	જયવલ્લભ	૨૭૩
૧૮૭.	જયવિજય	૨૨૮	૨૧૪.	મુનિચંદ્રસૂરિ	૨૭૩
૧૮૮.	અજ્ઞાત કવિ	૨૨૯	૨૧૫.	ભાનુચંદ્ર-ભાણચંદ્ર	૨૭૪
૧૮૯.	હીરાણંદ	૨૨૯	૨૧૬.	સૌભાગ્યસાગર-સૂરિશિષ્ય	૨૭૪
૧૯૦.	હંસસોમ	૨૨૯	૨૧૭.	ભુવનકીર્તિ	૨૭૬
૧૯૧ક.	જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ	૨૩૦	૨૧૮.	ચારુચંદ્ર	૨૭૭
૧૯૧ખ.	જ્ઞાનચંદ	૨૩૩	૨૧૯.	સિંહદત્તસૂરિ	૨૭૯
૧૯૨.	ઉદયભાનુ	૨૩૪			

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૨૦.	લાભમંડન વા.	૨૭૯
૨૨૧.	વિનયસમુદ્ર વા૦	૨૮૦
૨૨૨.	ભીમ	૨૮૫
૨૨૩.	સાધુરત્નસૂરિ	૨૮૭
૨૨૪.	પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ	૨૮૮
૨૨૫.	પાર્શ્વચંદ્રસૂરિશિષ્ય	૩૦૫
૨૨૬.	ચઉહથ (ચોથો)	૩૦૬
૨૨૭.	નંદિવર્ધનસૂરિ	૩૦૭
૨૨૮.	બુધરાજ (કચરાય)	૩૦૭
૨૨૯.	હેમકાંતિ	૩૦૮
૨૩૦.	અજ્ઞાત	૩૦૯
૨૩૧ક.	ગુણનિધાનસૂરિશિષ્ય	૩૦૯
૨૩૧ખ.	શ્રીવંત	૩૧૧
૨૩૨.	વિજયદેવસૂરિ	૩૧૨
૨૩૩.	મહીચંદ્ર	૩૧૫
૨૩૪.	આણંદપ્રમોદ	૩૧૬
૨૩૫.	શુભવર્ધનશિષ્ય (સુધર્મરુચિ ?)	૩૧૮
૨૩૬.	જયમંદિર	૩૨૧
૨૩૭.	બ્રહ્મમુનિ–વિનયદેવસૂરિ	૩૨૧
૨૩૮.	દેવસુંદર વા૦	૩૩૩
૨૩૯.	કલ્યાણજયશિષ્ય	૩૩૩
૨૪૦.	સંયમમૂર્તિ	૩૩૬
૨૪૧.	મતિસાગર	૩૩૭
૨૪૨ક.	અજ્ઞાત	૩૪૧
૨૪૨ખ.	અજ્ઞાત	૩૪૧
૨૪૩.	ભાવકલશ	૩૪૨
૨૪૪.	વિશાલસુંદરશિષ્ય	૩૪૨
૨૪૫.	શિવસુંદર	૩૪૩
૨૪૬.	સમરચંદ્ર–સમરસિંહ	૩૪૩
૨૪૭.	સમરચંદ્રશિષ્ય	૩૪૯
૨૪૮.	અજ્ઞાત	૩૫૦
૨૪૯.	કવિયણ	૩૫૧
૨૫૦.	લીંબો	૩૫૨
૨૫૧.	લાવણ્યદેવ	૩૫૪
૨૫૨.	કુશલહર્ષ	૩૫૫
૨૫૩.	ધર્મસિંહગણિ	૩૫૬
૨૫૪.	દોલત[દલપત] વિજય	૩૫૭
૨૫૫.	ગજરાજ પંડિત	૩૫૮
૨૫૬.	કક્કસૂરિશિષ્ય	૩૫૯
૨૫૭.	પુણ્યરત્ન	૩૬૦
૨૫૮.	કુશલભુવનગણિ	૩૬૧
૨૫૯.	ગજલાભ	૩૬૧
૨૬૦.	વાસણ	૩૬૩
૨૬૧.	અજ્ઞાત	૩૬૪
૨૬૨.	રાજરત્નસૂરિ	૩૬૪
૨૬૩.	જયહેમશિષ્ય	૩૬૫
૨૬૪.	ગુણધીરગણિ	૩૬૫
૨૬૫.	મહીરત્ન	૩૬૬
૨૬૬.	ઉદયધવલ	૩૬૬
૨૬૭.	મહિમાસાગર ઉ૦	૩૬૬
૨૬૮.	સંઘમાણિક્યશિષ્ય	૩૬૭
૨૬૯.	નરશેખર	૩૬૭
૨૭૦.	વિદ્યારત્ન	૩૬૮
૨૭૧.	પાતો	૩૬૯
૨૭૨.	પરમત ભાવસાર	૩૭૦
૨૭૩.	વિદ્યાધર	૩૭૦
૨૭૪.	લક્ષ્મીકલ્લોલ	૩૭૧
૨૭૫.	અજ્ઞાત	૩૭૧
૨૭૬.	અજ્ઞાત	૩૭૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૭૭.	અજ્ઞાત	૩૭૩	૨૮૩.	ભાવ ઉપા.	૩૭૬
૨૭૮.	અજ્ઞાત	૩૭૩	૨૮૪.	નયસિંહગણિ	૩૭૯
૨૭૯.	અજ્ઞાત	૩૭૪	૨૮૫.	જ્ઞાનાચાર્ય	૩૮૦
૨૮૦.	પુણ્યલબ્ધિ	૩૭૪	૨૮૬.	વિજયભદ્ર	૩૮૬
૨૮૧.	જિનમાણિક્ય	૩૭૫	૨૮૭.	અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ)	૩૮૮
૨૮૨.	કનક કવિ	૩૭૫			

પૂર્તિ

વિક્રમ અગિયારમી સદી

૨૮૮.	પં. ધનપાલ	૩૯૧

વિક્રમ બારમી સદી

૨૮૯.	વર્ધમાનસૂરિ	૩૯૨
૨૯૦.	જિનદત્તસૂરિશિષ્ય	૩૯૩
૨૯૧.	ધર્મસૂરિશિષ્ય	૩૯૪

વિક્રમ તેરમી સદી

૨૯૨.	લખણ (લક્ષ્મણ)	૩૯૪
૨૯૩.	અજ્ઞાત	૩૯૫
૨૯૪.	વજ્રસેનસૂરિ	૩૯૬
૬.	આસિગુ	૩૯૬
૨૯૫.	જિનપતિસૂરિશિષ્ય	૩૯૭
૨૯૬.	જિનપતિસૂરિશિષ્ય	૩૯૭
૨૯૭.	સુમતિગણિ	૩૯૮
૨૯૮.	(શાહ) રયણ	૩૯૮
૨૯૯.	ભત્તઉ	૩૯૮
૩૦૦.	જયમંગલસૂરિ	૩૯૯
૧૦.	પાલ્હણુ	૪૦૦
૩૦૧.	અજ્ઞાત	૪૦૦
૩૦૨.	અજ્ઞાત	૪૦૧
૩૦૩.	(કવિ) છલ્હ	૪૦૧
૩૦૪.	અજ્ઞાત	૪૦૧
૩૦૫.	અમરપ્રભસૂરિશિષ્ય	૪૦૨
૩૦૬.	અજ્ઞાત	૪૦૩
૩૦૭.	દેલ્હણુ	૪૦૪

વિક્રમ ચૌદમી સદી

૧૩.	જિનેશ્વરસૂરિ	૪૦૪
૩૦૮.	જિનેશ્વરસૂરિશિષ્ય	૪૦૫
૩૦૯.	લક્ષ્મીતિલક	૪૦૮
૧૭.	સોમમૂર્તિ	૪૦૮
૩૧૦.	પદ્મરત્ન	૪૦૯
૩૧૧.	ઠ. ફેરુ	૪૧૦
૩૧૨.	લખમસીંહ	૪૧૦
૩૧૩.	જિનચંદ્રસૂરિશિષ્ય	૪૧૧
૩૧૪.	ચારિત્રગણિ	૪૧૧
૩૧૫.	સહજજ્ઞાન	૪૧૨
૩૧૬.	જિનચન્દ્રસૂરિશિષ્ય	૪૧૨
૩૧૭.	હેમતિલકસૂરિશિષ્ય	૪૧૩
૩૧૮.	જિનપ્રભસૂરિશિષ્ય	૪૧૪
૩૧૯.	જયધર્મ	૪૧૪
૩૨૦.	અજ્ઞાત	૪૧૫
૩૨૧.	અજ્ઞાત	૪૧૬
૩૨૨.	અજ્ઞાત	૪૧૭
૩૨૩.	શાંતિભદ્ર	૪૧૭
૩૨૪.	અજ્ઞાત	૪૧૮
૩૨૫.	અજ્ઞાત	૪૧૮
૩૨૬.	વીરપ્રભ મુનિ	૪૧૮
૩૨૭.	જિનચન્દ્રસૂરિશિષ્ય	૪૧૯

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૨૮.	અજ્ઞાત	૪૧૯
૩૨૯.	અજ્ઞાત	૪૨૦
૩૩૦.	રામભદ્ર	૪૨૩
૩૩૧.	અજ્ઞાત	૪૨૩
૨૬.	જિનપદ્મસૂરિ	૪૨૪
૩૩૨.	અજ્ઞાત	૪૨૪
૩૩૩.	અજ્ઞાત	૪૨૫
૩૩૪.	ધર્મસૂરિ	૪૨૫
૩૩૫.	અજ્ઞાત	૪૨૬
૩૩૬.	અજ્ઞાત	૪૨૬
૩૩૭.	અજ્ઞાત	૪૨૬
૩૩૮.	શાંતિસૂરિ	૪૨૮
૩૩૯.	મંત્રી ધારિસિંહ [?]	૪૨૮
૩૪૦.	અજ્ઞાત	૪૨૯
૩૪૧.	અજ્ઞાત	૪૨૯
૩૪૨.	અજ્ઞાત	૪૨૯
૩૪૩.	અજ્ઞાત	૪૩૧
૩૪૪.	રાજશેખર	૪૩૧
૩૪૫.	અજ્ઞાત	૪૩૨
૩૪૬.	અજ્ઞાત	૪૩૨
	વિક્રમ પંદરમી સદી	
૪૨.	વિનયપ્રભ (બોધિખીજ)	૪૩૩
૪૯.	મેરુનંદન	૪૩૪
૩૪૭.	રત્નશેખરસૂરિ	૪૩૫
૩૪૮.	કાન્હ	૪૩૬
૩૪૯.	પહુરાજ	૪૩૬
૩૫૦.	જયસિંહસૂરિ	૪૩૭
૫૫.	સાધુરત્ન	૪૩૭
૩૫૧.	રાજતિલક ?	
	વિજયતિલક ?	૪૩૮
૫૯.	જયશેખરસૂરિ	૪૩૮
૩૫૨.	ગુણચંદ્રસૂરિ	૪૩૯
૩૫૩.	જયતિલકસૂરિશિષ્ય	૪૩૯
૩૫૪.	જયકેશરમુનિ	૪૪૨
૩૫૫.	જયતિલકસૂરિ	૪૪૨
૩૫૬.	મેરુતુંગસૂરિશિષ્ય	૪૪૩
૩૫૭.	અજ્ઞાત	૪૪૩
૩૫૮.	અજ્ઞાત	૪૪૪
૩૫૯.	રત્નસાગરસૂરિશિષ્ય	૪૪૪
૩૬૦.	અજ્ઞાત	૪૪૫
૩૬૧.	અજ્ઞાત	૪૪૫
૬૦.	સોમસુન્દરસૂરિશિષ્ય	૪૪૬
૩૬૨.	જયાનંદસૂરિ	૪૪૭
૧૩૨.	વચ્છ ભંડારી	૪૪૮
૩૬૩.	જિનવર્ધનસૂરિ	૪૪૮
૩૬૪.	અજ્ઞાત	૪૪૯
૩૬૫.	સિદ્ધસૂરિ	૪૪૯
૩૬૬.	દેવદત્ત	૪૫૦
૩૬૭.	ભૈરઈદાસ	૪૫૦
૩૬૮.	જિનભદ્રસૂરિ-શિષ્ય [?]	૪૫૧
૩૬૯.	જિનભદ્રસૂરિશિષ્ય	૪૫૧
૩૭૦.	ધનરાજ	૪૫૨
૩૭૧.	અજ્ઞાત (જયસાગરોપાધ્યાય)	૪૫૩
૬૮.	દયાસિંહગણિ	૪૫૩
૩૭૨.	અજ્ઞાત	૪૫૪
૩૭૩.	જયશેખરસૂરિશિષ્ય	૪૫૪
૩૭૪.	અજ્ઞાત	૪૫૫
૩૭૫.	અજ્ઞાત	૪૫૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૭૬.	અજ્ઞાત	૪૫૬	૧૨૬.	(બ્રહ્મ)જિનદાસ	૪૭૪
૩૭૭.	સજ્જણસુત	૪૫૬	૪૦૨.	અજ્ઞાત	૪૭૬
૩૭૮.	અજ્ઞાત	૪૫૭	૧૨૯.	દેપાલ	૪૭૬
૩૭૯.	અજ્ઞાત	૪૫૮	૪૦૩.	અજ્ઞાત	૪૭૬
૩૮૦.	પદ્માનંદસૂરિ	૪૫૮	૪૦૪.	કલ્યાણચંદ્રગણિ	૪૭૭
૩૮૧.	અજ્ઞાત	૪૫૯	૪૦૫.	અજ્ઞાત	૪૭૮
૩૮૨.	અજ્ઞાત	૪૬૦	૪૦૬.	અમરરત્નસૂરિશિષ્ય	૪૭૮
૩૮૩	અજ્ઞાત	૪૬૦	૪૦૭.	લખમસીહ	૪૭૯
૩૮૪.	માણિક્યસૂરિ	૪૬૧	૪૦૮.	જયાનંદ(યતિ)	૪૮૦
૩૮૫.	ધનપ્રભ	૪૬૧	૧૩૯.	જિનરત્નસૂરિશિષ્ય	૪૮૦
૩૮૬.	અજ્ઞાત	૪૬૧	૪૦૯.	ધનસાર પાઠક	૪૮૧
૮૭.	સમરો	૪૬૩	૧૪૫.	શાંતિસૂરિ	૪૮૨
૩૮૭.	અજ્ઞાત	૪૬૩	૧૫૦.	લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્ય	૪૮૨
૩૮૮.	કીર્તિરત્નસૂરિશિષ્ય	૪૬૪	૪૧૦.	કીરતિ	૪૮૩
૩૮૯.	કવિયણ	૪૬૪	૪૧૧.	કોલ્હિ	૪૮૪
૩૯૦.	જયમૂર્તિગણિ	૪૬૫	૧૫૬.	લાવણ્યસમય	૪૮૫
૩૯૧.	અજ્ઞાત	૪૬૫	૪૧૨.	ઉદયહર્ષશિષ્ય	૪૮૫
૩૯૨.	અજ્ઞાત	૪૬૬	૪૧૩.	પદ્મમંદિર	૪૮૬
૩૯૩.	સુંદરસૂરિશિષ્ય	૪૬૭	૪૧૪.	અજ્ઞાત	૪૮૬
૩૯૪.	અજ્ઞાત	૪૬૮	૧૫૯.	ખેમરાજ	૪૮૭
	વિક્રમ સોળમી સદી		૪૧૫.	સાલિગ	૪૮૭
૩૯૫.	વિજયતિલક ઉપા૦	૪૬૮	૪૧૬.	હેમવિમલસૂરિશિષ્ય	૪૮૮
૩૯૬.	અજ્ઞાત	૪૬૯	૪૧૭.	વિનયરતન વા.	૪૮૯
૩૯૭.	અજ્ઞાત	૪૬૯	૪૧૮.	હેમધ્વજ	૪૮૯
૩૯૮.	અજ્ઞાત	૪૭૦	૪૧૯.	અજ્ઞાત	૪૯૦
૩૯૯.	અજ્ઞાત	૪૭૦	૧૬૫.	હરિકલશ	૪૯૦
૪૦૦.	અજ્ઞાત	૪૭૧	૧૭૬ખ.	લબ્ધિસાગરસૂરિ	૪૯૩
૪૦૧.	વિનયમૂર્તિ	૪૭૧	૧૮૨.	ઈસરસૂરિ	૪૯૪
૪૦૫.	રત્નાકર મુનિ	૪૭૨	૪૨૦.	રંગ? મેઘરત્ન?	૪૯૪
૪૦૯.	સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય	૪૭૩	૪૨૧.	કમલધર્મ	૪૯૫
૪૧૪.	મતિશેખર વા૦	૪૭૩	૧૯૬.	ધર્મસમુદ્ર	૪૯૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૦૬.	સહજસુંદર	૪૯૬	૨૮૩.	ભાવ ઉપાધ્યાય	૫૦૫
૪૨૨.	ભક્તિલાભ	૪૯૬	૪૨૬.	અજ્ઞાત	૫૦૬
૨૧૨.	ભાવસાગરસૂરિશિષ્ય	૪૯૭	૪૨૭.	આગમમાણિક્ય	૫૦૬
૪૨૩.	જયવલ્લભ	૪૯૭	૪૨૮.	અજ્ઞાત	૫૦૬
૪૨૪.	અજ્ઞાત	૪૯૮	૪૨૯.	માણિક્યરાજ	૫૦૭
૨૨૧.	વિનયસમુદ્ર	૪૯૮	૪૩૦.	ઉદયરત્ન	૫૦૭
૨૨૪.	પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ	૫૦૧	૪૩૧.	ધણચંદ	૫૦૭
૨૩૭.	પ્રભમુનિ		૪૩૨.	ખેમ	૫૦૭
	(વિનયદેવસૂરિ)	૫૦૨	૪૩૩.	અજ્ઞાત	૫૦૭
૨૩૮.	દેવસુંદર	૫૦૩	૪૩૪.	દયારત્નશિષ્ય	૫૦૭
૨૭૦.	વિદ્યારત્ન	૫૦૩	૪૩૫.	ગોવિંદ (આચાર્ય)	૫૦૭
૨૮૨.	કનક	૫૦૪	૪૩૬.	જયપ્રભ	૫૦૮
૪૨૫.	ઉ. હર્ષપ્રિય	૫૦૪	૪૩૭.	અજ્ઞાત	૫૦૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જૈન ગૂર્જર કવિઓ

ભાગ ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિક્રમ બારમી સદી

૧. વાદિદેવસૂરિ

(૧) + શ્રી (મુનિચંદ્ર) ગુરુસ્તુતિ ગા.૨૫

આદિ – નાણુ ચરણુ સંમત્ત જસુ રયણુત્તઉ સુપહાણુ,
જયઓ સુ **મુણિસુરિ** ઇત્થુ જગિ મોડિઅ મમ્મહખાણુ. ૧
ઉવસમ-રયણુ-સમુદ્દ સમુ વિહલિયજલહાડડસારૂ (સાહારૂ ?)
વંદઓ **મુણિસુરિ** ભવિયજણ જિમ છં(છિં)દઉ સંસાર. ૨

અંત – જાહે પસન્ના તુહ નયણુ તહ માણુયહ સયકાલ,
હિય-ઇચ્છિય સુહ સંપડહિં અનુછિદ્દહિં દુહસાલ. ૨૪
દૂસમ રયણિહિં સૂર જિમ્વ તુહ ઉદ્ઠિઉ મુણિનાહ,
સિરિ **મુણિચંદ** મુણિંદ પરમહુ ફેડઈ કુગ્ગાહ. ૨૫

હાલની ગૂજરાતી ભાષા.

આદિ – જ્ઞાન ચરણ સમ્યક્ત્વ જેનું રત્નમય સુપ્રધાન,
જયો સ **મુનિસુરિ** અહીં જગે મોડયો મન્મથ સ્થાણુ. ૧
ઉપશમ-રત્ન-સમુદ્ર સમ વિકસિત જલ આસાર,
વંદો **મુનિસુરિ** ભવિકજન જેમ છેદ્યો સંસાર. ૨

અંત – જ્યારે પ્રસન્ન તવ નયનો તથા મનુજોને સદા કાળ,
હૃદય-ઇચ્છિત સુખ સાંપડે પછી છેદાય દુઃખજાળ. ૨૪
દુઃષમ રજનિમાં સૂર્ય જેમ તું ઉઠ્યો મુનિનાથ,
શ્રી **મુનિચંદ્ર** મુનીંદ્ર પરમ ફેડે કુગ્રાહ. ૨૫

પ્રકાશિત : પં. બહેચરદાસના હાલની ગૂજરાતીમાં અનુવાદ સહિત ને તેમના વક્તવ્ય સહિત જૈન શ્વેતાંબર કૉન્ફરન્સ હેરેલ્ડ, પુ.૧૩ અંક ૯થી ૧૧, સપ્ટે.થી નવેંબર ૧૯૧૭, પૃ.૩૩૧થી ૩૩૫. (જૈન ગ્રંથાવલી, પૃ.૨૦૫ નં.૧૧૪)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૨. આ કૃતિને જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૪૭૬માં અપભ્રંશ ભાષાની ગણી છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨. જિનવલ્લભસૂરિ (ખ૦)

સં. ૧૧૬૭ લગભગ હયાત.

(૨) [+] નવકાર માહાત્મ્ય ૧૩ છપ્પા

આદિ – કિં કપ્પતરૂ રે અયાણુ ચિંતો મન ભિંતરિ,
કિં ચિંતામણિ કામધેનુ આરાહો બહુપરિ.
ચિત્રાવેલી કાજ કિસઇ દેસાંતર લંઘઈ,
રયણ-રાસિ કારણ કિસઈ સાયર લંઘઈ.
ચવદહ પૂરવ સાર જગે લધ્ધો એ નવકાર,
સયલ કાજ મહિયલ સરઈ, દુત્તર તરઈ સંસાર. ૧

અંત – અડ સંપય નવ પય સહિત ઈકસઠિ લઘુ અકખર,
ગુરુ અકખર સત્તેવિ એહ જાણુઉ પરમકખર,
ગુરુ **જિણવલ્લભસૂરિ** ભણઈ બહુ સુકખહ કારણ,
નરય તિરિય બહુ રોગ સોગ ભય દુકખ-નિવારણ.
જલ થલ પવ્વય વણ ગહણ સમરણ હોઈ ઈક ચિત્ત,
પંચ પરમેષ્ટિ મંત્રહ તણી, સેવા દેજ્યઉ નિત્ત. ૧૩

(૧) પ.સં.૨–૧૧, મુક્તિ.નં.૨૩૮૭. (૨) સં.૧૮૩૧ મગસિર વદિ ૨ રવિવાર પાલીતાણા નગરે પં. હર્ષધીરેણ સ્વહેતવે લિ. પ.સં. ૨, મુક્તિ.નં.૨૩૮૬.

[પ્રકાશિત : નમસ્કાર સ્વાધ્યાય ભા.૩.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૩. કૃતિની ભાષા મોડા સમયની જણાય છે. એ રીતે કર્તા ઉક્ત જિનવલ્લભસૂરિ માનવા કે કેમ એ વિચારવા જેવું છે.]

૩. પહ્હ

(૩) + જિનદત્તસૂરિ સ્તુતિ (અ.) ૧૦ ષટ્પદ

આદિ – જિણ દિટ્ઠઇ આણંદુ ચડઇ અઈ રહસુ ચઉગ્ગુણુ,
જિણ દિટ્ઠઇ ઝડહડઇ પાઉ તણુ નિમ્મલ હુઇ પુણુ
જિણ દિટ્ઠઇ સુહુ હોઇ કટ્ઠુ પુવ્વુચ્છિઉ નાસઇ,
જિણ દિટ્ઠઇ હુઇ સિદ્ધિ દૂરિ દારિદ્દુ પણાસઇ.
જિણ દિટ્ઠઇ હુઇ સુઇ ધમ્મમઈ અણુહહુ કાઇ ઉઇ ખહહુ,
પહુ નવફાણુ મંડિઉ **પાસ** જિણુ, **અજયમેરિ** કિન પિકખહુ. ૧

અંત – વકખાણિયઇ તં પરમ તત્તુ જિણ પાઉ પણાસઇ,
આરહિયઈ ત **વીરનાહુ** કઇ **પહહુ** પયાસઇ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ધમ્મુ તુ દય સંજુત્તુ જેણુ વરગઇ પાવિજ્જઇ,
ચાઉત અણુખંડિયઉ જુ વંદિણુ સલહિજ્જઇ,
જઈ ઠાઉ ત ઉત્તિમુ મુણિવર હવિ પવર વસહિ હેા ચઉર નર.
તિમ સુગુરૂ સિરેામણિ સૂરિવર **ખરતર** સિરિ **જિણુદત્ત** વર. ૧૦

(૧) ઇતિશ્રી પટ્ટાવલી ષટ્પદાનિ સં. ૧૧૭૦ વર્ષે અશ્વયુગાદ્ય પક્ષે ૧૧ તિથૌ શ્રીમદ્ **ધારા**નગર્યાં શ્રી **ખ**રતરગચ્છે વિધિ માર્ગ પ્રકાશિ વસતિવાસિ શ્રી **જિણુદત્ત**સૂરીણાં શિષ્યેણુ **જિન**રક્ષિત સાધુના લિખિતાનિ (૨) ઇતિશ્રી પટ્ટાવલી સં.૧૧૭૧ વર્ષે **પત્તન** મહાનગરે શ્રી **જય**સિંહ દેવ વિજયિ રાજ્યે **ખ**રતરગચ્છે યેાગીન્દ્ર યુગપ્રધાન વસતિવાસિ **જિનદત્ત**-સૂરીણાં શિષ્યેણુ **બ્રહ્મ**ચંદ્રગણિના લિખિતા. શુભં ભવતુ શ્રીમત્ **પાર્શ્વ**-નાથાય નમઃ સિદ્ધિરસ્તુ. બંને તાડપત્રીય પ્રત.

પ્રકાશિત : ૧. અપભ્રંશ કાવ્યત્રયી પૃ.૧૨. ૨. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ, પૃ.૩૬૫થી ૩૬૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૪. કૃતિને અપભ્રંશ ગણવી જોઈએ.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિક્રમ તેરમી સદી

૪. શાલિભદ્રસૂરિ (રાજગચ્છ – વજ્રસેનસૂરિના પટ્ટધર)

(૪) [+] **ભરતેશ્વર બાહુબલિ રાસ** ૨.સં.૧૨૪૧ ફાગણ પંચમી

આદિ – **રિસહ** જિણેસર પય પણમેવી, **સરસતિ** સામિણિ મનિ સમરેવી,
નમવિ નિરંતર ગુરૂ ચરણ,
ભરહ નરિંદહ તણઉં ચરિત્તો, જે જગિ વસુહીંડઈ વદીતા,
બાર વરસિ બિહું બંધવહં. ૧
હઉં હિવ એ ભણિસુ રાસહ છંદિહિં, તં જણુમણુહર મણુઆણંદિઈ,
ભાવિઈ ભવીયણુ સાંભળઉં,
જંબુદ્દીવિ ઉવજ્ઝાઉર નયરો, ધણકણુ કંચણ રયણિહિં પવરો,
અવર પવર કિરિ અમરપુરો. ૨

અંત – **રાયહ** એ ગચ્છસિણુગાર **વયરસેણસૂરિ** પાટધર. ૨૦૩
ગુણગણુહં એ તણઉ ભંડારૂ, **સાલિભદ્રસૂરિ** જાણીઇ એ.
કીધઉ એહ તીણિ ચરિતુ, **ભરહ** નરેસર રાસુ છંદિઈ. ૨૦૪
જે પઢઈ એ વસહ વિસોહિ (વદીત), સો નરૂ નિતુ નવનિહિ
લહઇ એ.
સંવત એ **બાર એકતાલિ**, ફાગુણ પંચમિઈ એઉ કીઊ એ. ૨૦૫

(૧) પ.સં.૧૦, વિ.ધ.ભં. (૨) સેં.લા. (૩) પ.સં.૬, ગા.૩૪૦, પ્ર.કા.ભં. નં.૬૭૮.

[પ્રકાશિત : ૧. ભારતીય વિદ્યા, વર્ષ ૨ અંક ૧.]

(૫) + બુદ્ધિ રાસ અથવા **હિતશિક્ષા પ્રબુદ્ધ રાસ**

આદિ – પણમવિ દેવિ **અંબાઈ**, પંચાણુણ ગામિણિ વરદાઈ
જિણસાસણિ સાંનિધિ કરઈ સામિણિ,
સુર સામિણિ તું સદા સોહાગિણિ. ૧
પણમિય ગણહર **ગોયમસામિ**, દુરિય પણાસઈ તેહનઈ નામિ,
વર્દ્ધમાન સામીનઉ સીસ, પ્રણમ્યાં પૂરઈ સયલ જગીસ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સહગુરૂવયણે સંગ્રહ કીજઈ, ભોલા લોક સીષામણ દીજઈ,
કેઈ બોલજ લોકપ્રસિદ્ધા, ગુરૂ ઉપદેસઈ કેઈ લદ્ધા. ૩

અંત – **સાલિભદ્ર** ગુરૂ સંકલીય, એ સવિ ગુરૂ ઉપદેસ તુ,
પઢઈ ગુણઇ જે સાંભલઇ એ, તેહ સવિ ટલઈ કલેસ તુ. ૫૩
(પાઠાંતર – ધરમ કરઉ સુધ ભાવસ્યું એ, અવિચલ સુખ લહેસિ. ૬૨).

(૧) સં.૧૬૩૨ વર્ષે માગશિર વદિ ૧૪ ભોમે **સ્તંભતીર્થે રાજ**-**ચંદ્રેણ** લિખિતં. પ.સં.૨–૧૪, ગુ.વિ.ભં. (૨) પ.સં.૩–૧૩, મો.ભં. (૩) ઉપાધ્યાય શ્રી **મતિકીર્ત્તિ**ગણિગજેંદ્રાણાં શિષ્ય પં૦ **મહિમા**કુમાર-ગણિ તત્ શિ૦ **જય**લાભેન લિલેખ. સુશ્રાવિકા પુણ્યપ્રભાવિકા **રાજ**કુંઅર પઠનાર્થં. આ.ક.ભં. (૪) પ.સં.૩–૧૨ બી.ડી.૨૦૯ રા.એ.સો.નં.૧૯૪૧. (૫) લ.સં.૧૫૧૪, બીજી કૃતિઓ સાથે, સે.લા. (૬) લ.સં.૧૫૯૭, એક ચોપડામાં, વિ.ને.ભં.નં.૩૨૬૧. (૭) નાના નેમિરાસ સાથેની એક પ્રતમાં વિ.ને.ભં.નં.૩૧૭૧. (૮) પ.સં.૩, ગ્રંથમાન ૬૪, લીં.ભં.દા.૩૦ નં.૨ (૯) પ.સં.૫, લીં.ભં.દા.૩૦ નં.૫. (૧૦) પ.સં.૩–૧૧, દે.લા.પુ.લા.નં.૯૩૩. (૧૧) પ.સં.૩–૧૧, હા.ભં. દા.૭૦ નં.૧૧૫. (૧૨) પ.સં.૨–૧૫, મ. જૈ.વિ.નં.૪૩૦. (૧૩) પ.સં.૩–૧૨, મુક્તિ. નં.૨૩૩૯. (આમાં **'હરિભદ્ર** સૂરિહિં સંકલીય' એમ છેલ્લી કડીમાં આપેલ છે.) (૧૪) પ.સં. ૩–૧૨, પાદરા નં.૨૪. (૧૫) ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૧૨૦ (આમાં 'હિતશિક્ષા પ્રબુદ્ધ રાસ' એવું નામ છે).

આ રાસની પ્રતિઓ પુષ્કળ મળે છે.

[આલિસ્ટઓફ ભા. ૨, કેટલોગગુરા, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી ('શાલિભદ્ર રાસ' એ નામથી પણ), લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૪૯, ૧૪૯, ૧૬૨, ૪૧૭, ૪૧૮, ૪૩૫, ૪૯૬, ૫૦૬, ૫૨૩, ૫૬૩, ૬૨૬).]

[પ્રકાશિત : ૧. ભારતીય વિદ્યા, વર્ષ ૨ અંક ૧.]

['બુદ્ધિ રાસ'ના કર્તા શાલિભદ્રસૂરિ 'ભરતબાહુબલિ રાસ'ના રચનારથી ભિન્ન નથી એમ પ્રમાણો વિના નિશ્ચિત કહી શકાય તેમ નથી. – લા. ભ. પંડિત]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૧–૨, ભા. ૩ પૃ. ૩૬૫.]

૫. નેમિચંદ્ર ભંડારી (ખ૦ જિનેશ્વરસૂરિના પિતા)

જિનપતિસૂરિનો સમય સં.૧૨૨૩થી ૧૨૭૭. આ વિદ્વાન શ્રાવક કવિએ પ્રાકૃતમાં 'ષષ્ટિશતક' રચ્યું છે. [વિશેષ પરિચય – જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૪૯૩.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૬) + જિનવલ્લભસૂરિ ગુરુગુણવર્ણન ૨.સં.૧૨૪૫ આશરે

આદિ – પણમવિ સામિ **વીર** જિણુ, ગણુહર **ગોયમ** સામિ,
સુધરમ સામિય તુલનિ સરણુ, જુગપ્રધાન સિવગામિ. ૧
તિત્થુરણુદ્ધસ મુણિરયણ, જુગપ્રધાન કમિ પત્તુ,
જિણવલ્લહસૂરિ જુગપવર, જસુ નિમ્મલઉ ચરિત્તુ. ૨

અંત – સલ્લુદ્ધાર કરેસુ હઉ, પાલિ સુદઢ્ઢ સમ્મત્તો,
નેમિચંદ ઇમ વિનવઇએ, સુહગુરૂ ગુણગણરત્તો. ૩૪
નંદઉ **વિહિ** જિણમંદિરહિં, નંદઉ **વિહિ** સમુદાઓ,
નંદઉ **જિણપત્તિસૂરિ** ગુરૂ, **વિહિ** જિણ ધમ્મ પસાઓ. ૩૫
– ઇતિ **નેમિચંદ ભંડારિ**કૃત ગુરૂગુણવર્ણન.

(૧) છેલ્લાં થોડાં પદ્યોવાળી ત્રુટિત પ્રત, સેં.લા.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ. [૨. નેમિચન્દ્ર ભંડારી રચિત ષષ્ટિશતક પ્રકરણ ત્રણ બાલાવબોધો સહિત.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૩૯૬ તથા પૃ.૧૪૭૪–૭૫ પર **ભૂલથી** બે જુદા કવિક્રમાંક ને કૃતિક્રમાંકથી આ એક જ સામગ્રી રજૂ થઈ છે. કૃતિની ભાષા મુખ્યત્વે અપભ્રંશ ગણાય.]

૬. આસગુ (શાંતિસૂરિશિષ્ય શ્રાવક)

(૭) [+] **જીવદયા રાસુ** ગા.૫૩ ૨.સં.૧૨૫૭ આસો શુ. ૭

આદિ – ઉરિ **સરસતિ આસિગુ** ભણઇ, નવઉ રાસુ જીવાદય સારૂ,
કંતુ ધરિવિ નિસુણઉ જણુ, દુત્તરૂ જેમ તરહુ સંસારૂ. ૧

અંત – **વાછા** મંત્રિ તણુઇ પાછોપઇ, વેહલ મહિનંદન મહિ રોપઇ,
તસુ સુખહે કુલચંદ ફલુ તસુ કુલિ **આસાઈતુ** અછંતુ;
તસુ વલહિય પલ્લી પવર કવિ **આસિગુ** બહુગુણસંજુ. ૫૧
આત ઉપરિયા કવિ **જાલઉરઉ**, માઉસાલિસું મઇસીયલરઉ,
આસી દવદ્દોહી વયણુ કવિ **આસિગુ જાલઉરહ** આયઉ;
સહજિગપુરિ પાસહ ભવણિ, નવઉ રાસુ ઇહ તિહિ
નિપ્પાઇઉ. ૫૨
સંવતુ **બારહસય સત્તાવન્નઈ, વિક્કમ** કાલિ ગયઇ પડિપુંનઇ,
આસોયહ સિય સત્તમિહિં હત્થોહત્થિં જિણુ નિપ્પાયઉ;
સંતિસૂરિ પયભત્તયરિય રયઉ રાસુ, ભવિયહ મણમોહણુ. ૫૩

(૧) પ.ક.૧૯૦થી ૧૯૩, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૩૯૫.]

૭. ધર્મ (મહેંદ્રસૂરિશિષ્ય)

(૧) એક મહેંદ્રસિંહસૂરિ અંચલગચ્છમાં ધર્મઘોષસૂરિના શિષ્ય અને સિંહપ્રભસૂરિના ગુરુ થઈ ગયા છે. જન્મ સં.૧૨૨૮, દીક્ષા ૧૨૩૭, આચાર્યપદ ૧૨૬૩, મરણ ૧૩૦૯. તેમણે સં.૧૨૯૪માં 'શતપદિકા' ગ્રંથ રચ્યો છે. (૨) બીજા મહેંદ્રસૂરિ હેમાચાર્યના શિષ્ય સં.૧૨૪૧માં થયા છે. તેઓ સં.૧૨૪૧માં રચાયેલ સોમપ્રભાચાર્યના 'કુમારપાળપ્રતિબોધ'-ના શ્રવણ કરનાર હતા. તેમણે હેમચંદ્રકૃત 'અનેકાર્થસંગ્રહ' પર 'અને-કાર્થકૈરવાકરકૌમુદી' નામની ટીકા રચી છે. (૩) ત્રીજા મહેંદ્રસૂરિ વાદિ-દેવસૂરિના શિષ્ય હતા કે જેમના શિષ્ય પ્રદ્યુમ્નસૂરિએ 'વાદસ્થલ' ગ્રંથ રચ્યો છે. (જુઓ જેસલમેર ભાં. સૂચી, પૃ.૬૦. – પંડિત લાલચંદ.) આમાંથી આપણા કવિના ગુરુ પહેલા મહેંદ્રસિંહસૂરિ લાગે છે.

(૮) જંબૂસ્વામી ચરિત અથવા **જંબૂસામિચરિય** ર.સં.૧૨૬૬

આદિ – જિણુ ચઉવીસઇ પય નમેવિ ગુરૂ ચલણુ નમેવી,
જંબૂ સામિહિં તણઉં ચરિય ભવિઉ નિસુણેવી,
કરિ સાનિધ **સરસત્તિ** દેવિ જિમ રયં કડાણઉં,
જંબૂ સામિહિં ગુણુ ગહણુ સંખેવિ વષાણઉં. ૧

અંત – **વીર** જિણંદહ તીથિ કેવલિ હૂઉ પાછિલઉ,
પ્રભવઉ બઈસારીઉ પાટિ સિદ્ધિં પુહુતુ **જંબૂ** સ્વામિ,
જંબૂસામિ ચરિત પઢઈ ગુણઈ જે સંભલઈ,
સિદ્ધિ સુખ અણંત તે નર લીલાહિં પામિસિઈ. ૪૦
મહિંદસૂરિ ગુરૂ સીસ **ધરમ** ભણુઈ હો ધામીઊ હ.
ચિંતઉ રાતિ દિવસિ જે સિદ્ધિહિ ઊમાહીયા હ,
બારહ વરસ સએહિં કવિતુ નીપનૂં **છાસઠઈ**.
સોલહ વિજ્જનએવિ દુરિય પણાસઉ સયલ સંઘ. ૪૧

(૧) પ.સં.૩, પ્ર.કા. ભં. (૨) પ.ક. ૧૯૩થી ૧૯૯, નાહટા સં.
[આલિસ્ટઑફ ભા.૨.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨–૩, ભા.૩ પૃ.૩૯૭.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૮. ધર્મ (?)

(૯ ક) સ્થૂલિભદ્ર રાસ ગા. ૪૭

આદિ – પણમવિ **સારસણદેવી** અંનઇ **વાએસરી,**
થૂલિભદ્ર ગુણગહણુ, સુણિ વરહજ્જુ કેસરિ. ૧

અંત – બહુત કાલુ સંજમુ પાલેહિં, ચઉદહ પૂરબ્બ હિયઇ ધરેહિ,
થૂલિભદ્ર જિણુ **ધમ્મુ** કહેઇ, દેવલોકિ પહુતઉ જ્જએવિ. ૪૭

(૧) પ.ક. ૨૨૫થી ૨૨૮, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

(૯ ખ) સુભદ્રાસતી ચતુષ્પદિકા ગા. ૪૧

આદિ – જં ફલુ હોઇ ગયા **ગિરિનારે,** જં ફલુ દીન્હઇ સોનાભારે,
જં ફલુ લકિખ નવકારિહિં ગુણિહિં, તં ફલુ **સુભદ્રા**-ચરિતિહિ
સુણિહિં. ૧

અંત – **સુભદ્રા** મંદિર પહુતી જ્જવ, સાસૂ સસુરઊ હરખિઉ તાવ,
જિણવર **ધંસુ** કરહુ એ કવિત્તે, જિણુ સાસણુ હુઇ પર જયવંતો.
પઢહિ ગુણુહિ જે જિણુહરિ દેહિ, તે નિશ્ચઇ સંસારૂ તરેહિ,
સુભદ્રા સતી ચરિતુ સંભલહિ સિદ્ધિ સુકખુ લીલઇ તેંલહહિં. ૪૨.

(૧) પ.ક. ૧૮૮થી ૧૯૧, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩, પૃ.૩૯૭-૯૮. અહીં 'ધમ્મુ' શબ્દ નામવાચક નહીં પણ સામાન્ય 'ધર્મ' અર્થનો વાચક શબ્દ જણાય છે, તેથી આ કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક ગણાય. પણ શ્લેષથી નામ ગૂંથવાની પ્રથાને લક્ષમાં લઈ 'ધર્મ' કર્તાનામ હોય એવો તર્ક કરવામાં આવ્યો હોય એમ જણાય છે.]

૯. વિજયસેનસૂરિ (નાગેંદ્રગચ્છના મહેન્દ્રસૂરિ – શાંતિસૂરિ–આનંદસૂરિ–અમરસૂરિ–હરિભદ્રસૂરિશિષ્ય.)

મહામાત્ય વસ્તુપાલના ધર્માચાર્ય. તેમણે આબુ પર વસ્તુપાલ તેજપાલે કરાવેલી નેમિનાથની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા સં.૧૨૮૭ ફાગણ વદિ ૩ રવિને દિને કરી હતી. વળી સં. ૧૨૮૮માં ગિરનાર પર્વત પર વસ્તુપાલે કરાવેલી અનેક જિનપ્રતિમાઓની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. તેમના શિષ્ય ઉદયપ્રભસૂરિએ 'ધર્માભ્યુદય (સંઘપતિચરિત) મહાકાવ્ય' વગેરેની રચના કરી છે.

(૧૦) + રેવંતગિરિ રાસો

ગિરનાર પર્વત સંબંધી આ રાસને ૪ કડવમ્ (કડવાં) છે. તે દરેકમાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અનુક્રમે ૨૦, ૧૦, ૨૨ અને ૨૦ કડીઓ છે.

આદિ – પરમેસર તિત્થેસરહ પયપંકય પણમેવિ,
ભણિસુ રાસુ **રેવંતગિરે અંબિકદેવિ** સુમરેવિ. ૧
ગામાગર પુરવણ ગહણ સરિ સરવરિ સુપએસુ,
દેવભૂમિ દિસિ પચ્છિમહ મણુહરૂ **સોરઠદેસુ.** ૨

અંત – રંગિહિ એ રમઇ જો રાસુ સિરિ **વિજયસેણિસૂરિ** નિમ્મવિઉ એ,
નેમિ જિણુ તૂસઈ તાસુ **અંબિક** પૂરઇ મણિ રલી એ. ૨૦

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩–૪, ભા.૩ પૃ.૩૯૮.]

૧૦. પાલ્હણ

(૧૧) [+] **નેમિરાસ** અથવા **આબૂરાસ** (ઐ.) ગા.૫૦ ૨.સં.૧૨૮૯ વસંત

આદિ – પણમેવિણુ સામિણિ **વાએસરિ**, અભિનવુ કવિતુ રયં પરમેસરિ,
નંદીવરધનુ જાસુ નિવાસો, પભણઉ **નેમિ** જિણુંદહ રાસો. ૧

*

નમિ વિચ્ચિ રાણઉ થુણિ **નમિ**, બીજા મંદિર નિવેસુ,
ત પુહવિહિ માંહિ જો સલહિજ એ, ઊત્તિમ **ગૂજરૂ** દેસુ;
ત **સોલંકિય** કુલ સંભમિઉં, સૂરઉ જગિ જસવાઉ,
ત **ગૂજરાત** ધુર સમુધરણુ, રાણઉ **લુણપસાઉ.** ૯૦

અંત – **બાર** સંવચ્છરિ **છિયાસિય**એ, પરમેસરૂ સંઠિઉ,
ચેત્રહ તીજહ કિસિણુ પખિ, **નિમિ**-ભુવણિહિ સંઠિઉ. ૩૯

*

કેવિ **ચડાવલિ નેમિ** નમીજઇ, **રાસુ** વયણુ **પાલ્હણ** પુજ કીજઇ,
બાર સંવચ્છરિ નવમાસીએ, વસંત માસુ રંમાઉલુ દીહે. ૪૯
એહુ રાહુ વિસ્તારિહિં જાએ, રાખઇ સયલ સંઘ **અંબાઈ,**
રાખઈ જા ખુજુઆ છઇ ખેડઈ, રાખઇ બ્રહ્મ **સંતિ મૂઢેરઈ.** ૫૦

(૧) આબૂ રાસ સમાપ્ત : પ.ક્ર.૧૮૭થી ૧૮૯, નાહટા સં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૩૯૮. ત્યાં ભૂલથી કર્તાનામ 'રામ (?)' આપેલ છે. 'પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય'માં 'રામુ'ને સ્થાને 'રાસુ' પાઠ છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૧. અજ્ઞાત

(૧૨) કેસી ગોયમ સંધિ ૬૮ કે ૭૦ કડી

આદિ – અત્થિ પસિદ્ધ સુદ્ધ સિદ્ધાંત, કહીઉ જુ **ઉત્તરજ્ઝયણિ** મહાંત,
કેસી ગોયમ ધમ્મવિચારો, સંધિબંધ સુ કહીજ્જઈ સારો.

અંત – ધ્યય કરવિ વિચારૂ સંજમ-ભારૂ, પાલેવિણુ જે મુકખ ગયા,
તે **ગોયમ કેસી** ચિત્તિ નિવેસી ઝાયહ (ઝાઇ) ભવીય
આણંદ મયા. ૭૦

(૧) પ.સં. ૩–૧૧, જૂની પ્રત, સંઘભંડાર પાટણ, દા.૭૨ નં. ૭૬. (૨) પ.સં. ૪–૯, વિશેષ જૂની ને સારી પ્રત, જશ. સં. (૬૮ કડી). (૩) સંવત્ ૧૫૫૧ વર્ષે ચૈત્ર શુ. દ્વિને પૂજ્યારાધ્ય પં. કમલમંડન ગણિ શિષ્ય **સં**ઘમંડન ગણિ ભણુન કૃતે **સહ**જધર્મ ગણિના લિખિતં **સિદ્ધ**પુર નગરે પ્રભાવક શ્રાવક શ્રેણિસુંદરે. શુભં ભવતુ લેખકપાઠકયોઃ. કલ્યાણમસ્તુ. પ.સં.૨–૧૫, મારી પાસે.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય. ૨. સંધિ કાવ્ય સમુચ્ચય.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૧૦ તથા પૃ.૧૪૭૪. પહેલાં આ કૃતિને ચૌદમી સદીમાં મૂકી પછી તેરમી સદીમાં મૂકી છે. આ કૃતિને અપભ્રંશ ભાષાની ગણવી જોઈએ.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિક્રમ ચૌદમી સદી

૧૨. અભયતિલક (ખ૦)

આ કવિએ સં.૧૩૧૨માં હેમચંદ્રસૂરિકૃત સંસ્કૃત 'દ્વયાશ્રય' પર વૃત્તિ રચી પાલણપુરમાં પૂર્ણ કરી છે. વળી જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૫૮૯.

(૧૩) + મહાવીર રાસ ગા. ૨૧ ૨.સં.૧૩૦૭ વૈ. શુ. ૧૦

આદિ – પાસનાહ જિણદત્ત ગુરો અનુ, પાયપઉમ પણુમેવિ,
પભણિસુ **વીરહ રાસુલઉ** અનુ, સંભલહુ ભવિય મિલેવિ. ૧

*

ભીમપલ્લી પુરી **વિહિ-ભવણિ**, અનુસંઠિઉ **વીરૂ** જિણિંદુ,

*

તસુ ઉવરિ ભવણુ ઉત્તંગ વર તોરણું, **મંડલિય** રાય આએસિ
અઇસોહણું
સાહુણા ભુવણપાલેણ કારાવિયં, **જગધરહ** સાહુકુલિ કલસ
ચડાવિયં. ૬
હેમ-ધયદંડ-કલસો તહિ કારિઉ, પહુ **જિણેસર** સુગુરૂ પાસિ
પઇઠાવિઉ.
વિક્કમે વરિસ **તેરહઇ સત્તરુત્તરે**, સેય વઇસાહ દસમીઇ
સુહવાસરે. ૭

અંત – અભયતિલક ગણિ પાસિ, ખેલહિં મિલવિ કરાવિઉ,
ઇય નિય મણિ ઉલ્લાસિ, રાસુલડઉ ભવિયણુ દિયહું. ૨૧

(૧) પ.ક.૨૨૮–૨૨૯, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

પ્રકાશિત : ૧. જૈન યુગ પુ.૨ પૃ.૫૭. તેની ગૂજરાતી છાયા પં. લાલચંદે કરેલી તે જ માસિકના પૃ.૧૫૭માં છપાઈ છે તેમાં તે વિદ્વાન્ મહાશયે કર્તાની તેમજ આમાંના ઐતિહાસિક પુરુષોની ઘણી માહિતી શોધખોળથી ભરેલી આપી છે. [૨. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ. ૩. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ. ૩૯૯.]

૧૩. જિનેશ્વરસૂરિ (ખ૦)

આચાર્યપદ સં. ૧૨૭૮, સ્વ. સં. ૧૩૩૧. વિશેષ માટે જુઓ પં. લાલચંદનો લેખ, જૈન યુગ, પુ.૨ પૃ.૧૫૮ અને જૈન ગૂર્જર કવિઓ, પ્રથમ આવૃત્તિ, ભા.૨ પૃ. ૬૭૭.

(૧૪) ચાચરી ગા. ૩૦

આદિ – ભગતિ કરવિ વહુ **રિસહ** જિણુ, **વીરહ** ચલણુ નમેવિ,
હઉં ચાલિઉ મણિ ભાઉ ધરિ, દુઇણિ જિણ મણિ સુમરેનિ. ૧

અંત – ગાવિ નયરિ પુરિ જિણુ ભુયણિ, જે **ચાચરિ** પભણંતિ,
વયણિ **જિણેસરસૂરિ** ગુરૂ, તે સિવ સુહુ પાવંતિ. ૩૦

(૧) પ.ક. ૨૩૧થી ૨૩૨, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૦.]

૧૪. વિનયચંદ્ર (રત્નસિંહસૂરિશિષ્ય)

આ આચાર્ય હતા. તેમણે સં.૧૩૨૫માં 'પર્યુષણા-કલ્પસૂત્ર' પર નિરુક્ત રચેલ છે. તેમના ગુરુ રત્નસિંહસૂરિ એ તપગચ્છમાં થયેલા સૈદ્ધાન્તિક શ્રી મુનિચંદ્રસૂરિના શિષ્ય હતા ને વિક્રમ તેરમી સદીમાં વિદ્યમાન હતા. તેમણે ટીકા સહિત 'પુદ્ગલષટ્ત્રિંશિકા – નિગોદષટ્ત્રિંશિકા' આદિ ગ્રંથો રચેલા છે.

(૧૫) + બારવ્રત રાસ ૨.સં.૧૩૩૮ ગા. ૫૩

અંત – **તેરસઈ અઠ ત્રીસી,** સાવયધમ્મુવએસ સવિ,
રયણસિંહસૂરિ સીસિ, **વિનયચંદ્રસૂરિ** ઉદ્ધરીય.
પાસ જિણંદ પસાઇં, સાનિધિ **સાસણદેવિ** તણુઇં
જે ઉપદેસ કરાઇ, તે મણુવંછિય સુહ લહઇં. ૫૩

(૧) સંવત્ ૧૪૮૦ વર્ષે આશ્વિન શુદિ નવમ્યામ્. પ.સં.૨. લીંબડી સ્થાનકવાસી નાગજી સ્વામી પાસેથી મુનિ પુણ્યવિજય અને મુનિ જશવિજયે ઉતારેલી નકલ.

પ્રકાશિત : ૧. ઉપર્યુક્ત નકલ પરથી જૈનયુગ, પુ. ૫ પૃ. ૪૩૦થી ૪૩૪. તેમાં આદિની સાડી નવ ગાથા નથી.

(૧૬) + નેમિનાથ ચતુષ્પદિકા

આ ૪૦ ટૂંકનું કાવ્ય છે, તેમાં બારમાસ લઈ દરેક માસે રાજેમતી પતિવિરહથી કથન કરે છે એવું કાવ્યમય વર્ણન કવિએ કરેલું છે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – સોહગસુંદરૂ ધણુલાવન્નુ, સુમરવિ સામિઉ સામલવન્નુ;
સખિ પતિ રાજલ ચડિ ઉતરિય, બાર માસ સુણિ જિમ
બજ્જરિય–૧

નેમિકુમરૂ સુમરવિ ગિરનારિ, સિદ્ધી રાજલ કન્નકુમારિ–આંકણી.

અંત – પંચ સખી સઈ જસુ પરિવારિ, પ્રિય ઊમાહી ગઇ **ગિરિનારિ**,
સખી સહિત **રાજલ** ગુણરાસિ, લેઇ દિખ પરમેસર પાસિ. ૩૯
નિમ્મલ કેવલનાણુ લહેવિ, સિદ્ધી સામિણિ **રાજલદેવિ**,
રયણસિંહસૂરિ પણમવિ પાય, બારઇ માસ ભણિયા મઈ
ભાય. ૪૦

નેમિકુમરૂ સુમરવિ ગિરનારિ, સિદ્ધિ રાજલ કન્નકુમારિ—
યતિશ્રી **વિનયચંદ્રસૂરિકૃત** નેમિનાથ ચતુષ્પદિકાઃ

(૧) સં. ૧૩૫૩ ભાદ્રવા શુદિ ૧૫ રવૌ ઉપકેશગચ્છીય **મહિયંદ્રેણ** લિખિતા. પુ. (૨) લિ.સં.૧૩૫૮, સે.લા. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨.]

પ્રકાશિત: ૧. જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સ હેરૅલ્ડ, પુ.૯ અંક ૮–૯, ઑગસ્ટ–સપ્ટે. ૧૯૧૩. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ. ૩. ૧૩મા–૧૪મા શતકનાં ત્રણ પ્રાચીન ગુજરાતી કાવ્યો. ૪. પ્રાચીન મધ્યકાલીન બારમાસા સંગ્રહ ભા. ૧.]

(૧૭) [+] આનંદ પ્રથમોપાસક સંધિ

આદિ – અરહં દેવો સુગુરૂ સુદ્ધં ધમ્મં ચ પંચ નવકારો,
ધન્નાણ કયત્થાણું નિરંતરં વસઇ હિયયંમિ. ૧
જય ન કણુસિ તવ ચરણું ન પઢિસિ ન ગુણેસુ દેસિનો દાણું,
ત કિઇત્તિયં ન સક્કિસિ જં દેવો ઇક્કુ અરિહંતો ૨

અંત – સિરિ **રયણસિંહસૂરિ** ગુરૂવએસિ, સિરિ **વિણયચંદ્રિ** તસુ
સીસલેસિ.

અજ્જયણુ પઢમુ એઉ સત્તમંગિ, ઉદ્ધરિઉ **સંધિબંધેણ** રંગિ. ૧૭૪
જં ઇહ હીણા હિઉ કિંચિવિ સાહિઉ, તં સુયદેવી મજ્જ ખમઉ.
ઇહ જુ પઢઇ ગુણઇ વાચઇ નિસુણઇ, મુત્તિ નિયંબણિ સો રમઇ. ૧૭૫

(૧) પ.સં.૩–૧૯, ગો.ના. (૨) પ.સં.૧૬, શ્લોક ૮૧, લીં.ભં.દા.૨૩.
(૩) પ.સં.૫, શ્લોક ૭૪, લીં.ભં. દા.૩૯ નં.૪૭. [લીંહસૂચી.]

[પ્રકાશિત: ૧. સંધિકાવ્ય સમુચ્ચય.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૫–૬, ભા.૩ પૃ.૪૦૦. આ કવિને નામે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મૂકેલી 'ઉપદેશમાલાકથાનક છપ્પય' પછીથી ઉદયધર્મને નામે મૂકી છે. 'આનંદ પ્રથમોપાસક સંધિ'ની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૧૫. અજ્ઞાત

(૧૮) + સપ્તક્ષેત્રિ રાસુ ૨.સં.૧૩૨૭ માહ શુદ ૧૦ ગુરુવાર

આદિ – સવિ અરિહંત નમેવી સિદ્ધ સૂરિ ઉવઝાય,
પનર કર્મભૂમિ સાહૂ તીહ પણમિય પાય. ૧

અંત – સંવત **તેર સત્તાવીસઈ** માહ મસવાડઇ
ગુરૂવારિ આવી ય દસમિ પહિલઇ પખવાડઇ,
તહિ પૂરૂ હૂઉ રાસુ સિવસુખ નિહાણૂં
જિણુ ચઉવીસઇ ભવીયણુઇ કરિસિઇ કલ્યાણૂં. ૧૧૮
જાં સિસિ રવિ ગયણુંગણિહિ ઊગઈ મહિમંડલિ,
તા વરતઉ એઉ રાસુ ભવિય જિણુસાસણિ,
નિમ્મલ જ ગ્રહ નક્ષત્ર તારિકા વ્યાપઈ
જયવંતુ શ્રીસંધ અનઈ જિણુસાસણુ. ૧૧૯

(૧) સં.૧૫૩૮ વર્ષે આશ્વિ શુ. ૨ દિને. શ્રીમતિ કંસારી નગરે. સં. **માકા** ભાર્યા સં. **માણિકદે** સુતા શ્રા. **ચં**ગી ભણુનાર્થં. શ્રી **ત**પાગચ્છ નાયક ભટ્ટારક પ્રભુ શ્રી **લ**ક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્ય પં. **જિનપ્રમોદગણિભિ** લિખિતઃ પ.સં.૫-૧૫, ઈડર ગેારજી ભંડાર (ઈડરની **બા**ઈઓનો ભંડાર) નં. ૧૬૨.

પ્રકાશિત : ૧. શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરિકૃત ભજન પદ સંગ્રહ, ભા.૪. ૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬, ભા.૩ પૃ.૪૦૧–૦૨.)

૧૬. જગડુ (જિનેશ્વરસૂરિશિષ્ય)

(૧૯) + સમ્યકત્વમાઈ ચઉપઈ

સં.૧૨૭૮ પછી ને સં.૧૩૩૦ પહેલાં જિનેશ્વરસૂરિની વિદ્યમાનતામાં આ રચના જણાય છે.

આદિ – ભલે ભણુઉં માઈ ધુરિ જોઈ, ધમ્મઇ મૂલુ જુ સમકિતુ હોઇ,
સમકિતુ વિણુ જો ક્રિયા કરેઈ, તાંતઈ લોહિ નીરૂ ઘાલેઈ. ૧

અંત – હાસામિસિ ચઉપઈસંધુ કિયઉ, માઈતણુઉ છેહુ મઈ નિયઉ,
ઊણુઉ આગલઉ કિંપિ ભણેઉ, **જગડુ** ભણુઈ સંઘુ સયલુ ખમેઉ. ૬૨
શ્રીનંદઉ સમુદાધરિ રહઇ, નંદઉ વિહિ મંદિરૂ કવિ કહઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નંદઉ **જિણેસરસૂરિ** મુણિંદુ, જા રવિ ઊગઇ ઊગઈ ચંદુ. ૬૩
માઇ તણુઉ અખસરૂ ધુરિ કિયઉ, ચડસઠિ ચઉપઈયાબંધુ થિયઉ,
સુદ્ધઈ મનિ જે નર નિસુણંતિ, અણુંતસુખુ સિદ્ધિહિ પાવંતિ. ૬૪
[આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૮, ભા.૩ પૃ.૪૦૨. પહેલાં કૃતિની રચના સં.૧૩૩૧ પછી જણાવેલી તે મત પાછળથી ફેરવ્યો છે.]

૧૭. સોમમૂર્તિ

૨૦. + જિનેશ્વરસૂરિ દીક્ષા વિવાહ વર્ણના રાસ ૨.સં.૧૩૩૧ પછી

આ ૩૩ ટૂંકનું પ્રાચીન કાવ્ય છે. નાયક ખરતરગચ્છીય જિનેશ્વરસૂરિની દીક્ષા દશ વર્ષે ખેડા ગામમાં જિનપતિસૂરિ પાસે લેવાઈ, અને મરણ સં.૧૩૩૧માં થયું. તે વખતે પટ્ટધર જિનપ્રબોધસૂરિ થયા. આથી આ કાવ્ય સં.૧૩૩૧ પછી તુરતમાં રચાયેલ છે, અને તેથી તે સમયની ભાષાના નમૂનારૂપ છે.

આદિ – ચિંતામણિ મણિ વિ વિયત્થે સુહિયય ધરેવિણુ **પાસ** જિણુ,
જુગપવરૂ **જિણેસરસૂરિ** મુણિરાઉ થુણિસુ હઉ ભત્તિ આપણુઉ. ૧
ગુરુ નિયહિયય ઠવહુ વરમોતિયં હારૂ સુગુરૂ **જિણેસરસૂરિ**ચરિયં,
ભવિયજણુ જેણુ સા મુત્તિવર કામિણી, તુમ્હ વરણંમિ ઉચ્છંઠિય એ.૨

અંત – એહ વીવાહુલઉ જે પઢહિં જે દિયહિ પેલાપેલિય રંગભરિ,
તાહ **જિણેસરસૂરિ** સુપસન્નુ ઈમ ભણઈ ભવિય ગણિ
સોમમુત્તી ૩૩

પ્રકાશિત : ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય. ૨. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ, પૃ.૩૭૭થી ૩૮૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૭, ભા.૩ પૃ.૧૪૭૫.]

૧૮. અજ્ઞાત

(૨૧) સ્તંભતીર્થ અજિત સ્તવન ગા. ૨૫ ૨.સં.૧૩૪૧

આદિ – લાવન્નમય કલિયં સોહગ્ગ વિલાસ બંધુરં ધણિયં
પણમેવિણુ જિણુ**અજિયં** તસ્સે ભણામિ કિં ચરિયં. ૧

અંત – જો નયરિ **પહલણિ** સૂરિ **જિણેસર** હત્થિ કમલિ પયટ્ઠિઉ,
વિચ્છમા **તેરહ** **ઇગુણવીસઈ** બહુય, દેવ અહિટ્ઠિઉ.
તિત્તીસ ભૂરિ ગુરૂવએસહિં **થંભ** નયરિ સમાણિઉ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઈક્કતાલ વચ્છરિ હેમમંદિરિ, દેવ સુવિહિ સંધિ નિવેસિઉ. ૨૪
સો અજિય સામિઉ સુગઈ ગામિઉ, અંભ નયરહ મંડણો,
જઈ ધંમકારણુ કુગઈ વારણુ, રોગસોગ વિહંડણો,
ભો ભવિય લોયહ થુણઉ ભાવિહિ, સુવણ મગ્ગ પયાસણો,
જિમ તુમ્હિ પાવઉ મુખ નિરૂપમ, સયલ દુકખહ નાસણો. ૨૫

(૧) પ.ક.૨૭૬થી ૨૮૧, સં.૧૫૧૯ લગભગની પ્રતિ, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૨. સં.૧૩૪૧ તે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાનું વર્ષ જણાય છે. કાવ્ય પછીથી પણ રચાયું હોય તેવો સંભવ નકારી શકાય તેમ નથી.]

૧૯. પદ્મ

(૨૨) + સાલિભદ્ર કક્ક લ.સં.૧૩૫૮ પહેલાં

આદિ – ભલિ ભંજણુ કમ્મારિબ્બલ વીરનાહુ પણમેવિ,
પઉમુ ભણુઈ કક્ક ખરિણુ **સાલિભદ્ર** ગુણ કેઈ. ૧

અંત – ઈહ કલિયઉ કક્કડ કુલઉ, ઈકહત્તરિ કડુયાહ,
ભવિયઉ સંજમુ મણિ ધરઉ, પઢઉ ગુણહુ નિસુણેહુ. ૭૧

(૧) લ.સં.૧૩૫૮, સેં. લા. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.

(૨૩) + દુહામાતૃકા લ.સં.૧૩૫૮ પહેલાં

માતૃકા એટલે બારાખડી, દરેક વર્ણ લઈ તે પર ઉપદેશ આ ૫૭ ટૂંકના કાવ્યમાં આપેલો છે.

આદિ – ભલે ભલેવિણુ જગતગુરુ પણુમઉં જગહપહાણુ,
જાસુ પસાઈ મૂઢ જિય પાવઈ નિમ્મલુ નાણુ. ૧

અંત – મંગલમહાસિરિ સરિસુ સિવફલદાયગુ રમ્મુ
દુહામાઇ અખિયઈ **પઉમિહિં** જિણવરધમ્મુ. ૫૭

(૧) લ.સં.૧૩૫૮, સેં.લા. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.

(૨૪) નેમિનાથ ફાગુ

રાગુ મારૂણિ

આદિ – **મિલિયગિરિ** રલિયામણઉ, દક્ષિણુ વાયઉ વાઉ,
કામિણિ મન સોહામણઉ, પહુલઉ ઋતુ તણુઉ રાઉ. ૧

અંત – હંસસરોવરિ જિમ મિલ્યા, મહુયર જિમ વણરાય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પઉમ ભણઇ તિમ સામિય, ચલણે મુજ્જ મનુ જાઇ. ૧૩
રેવયગિરિ રુલિયામણઉ, સોહઇ સુરવર સાર,
વિઘા-ભાવિહિ પણુમઉ, જિમ પામઇ ભવપાર. ૧૪

(૧) પ.ક્ર. ૩૦૭–૦૮, સં.૧૫૧૬ની લખેલી પ્રત કે જેના ૩૧૪ પત્રે છેવટે લખ્યું છે કે 'સંવત્ ૧૫૧૯ વર્ષે ફાગુણ સુદિ ૧૧ દિને **શ્રી આસા**-પલ્યાં **મતિકલા** સાધ્વી યોગ્યં.' [પ્રત કયા ભંડારની છે તેનો નિર્દેશ ચૂકી જવાયો લાગે છે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૧૧–૧૨, ભા.૩ પૃ. ૪૦૬–૦૭. આ કવિ અહીં નં.૨૬ના જિનપદ્મસૂરિ હોય એવો તર્ક કરવામાં આવેલો, પણ સમય જોતાં એ સંભવિત જણાતો નથી.]

૨૦. જિનપ્રભસૂરિ

(૨૫) પદ્માવતી ચોપાઈ

આદિ – શ્રી જિણશાસણુ અવધાકારિ, ઝાયહુ સિરિ **પઉમાવય** દેવિ.
ભવિય લોય આણંદયરિ, દુલહઉ સવેય જમ્મ લહેવિ. ૧

અંત – **પઉમાવય ચઉપઇય** પઢંતિ, હોઇ પુરિસ તિહુઅણ સિરિ કંતિ,
ઇમ પભણુઇ નિય જસ કપ્પૂર, સુરહી ભવણ **જિણપ્પહસૂરિ**.

(૧) લિ૦ **માનસિંહેન**. પ.સં.૧–૧૭, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૫૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૫. કર્તા મુખ્યત્વે અપભ્રંશના કવિ છે. આ કૃતિ પણ મુખ્યત્વે અપભ્રંશ ભાષાની હોવા સંભવ છે.]

૨૧. પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિશિષ્ય ?

(૨૬) + કચ્છૂલી રાસ ૨.સં.૧૩૬૩, કોરંટામાં

આદિ – ગણવઇ જો જિમ દુરીઉવિહંડણુ, રોલનિવારણુ તિહુયણમંડણુ;
પણુમવિ **સામી**ઉ પાસ જિણુ,
સિરિ **ભદ્દેસર**સૂરિહિં વંસો ખીજી સાહહ વંનિસુ રાસો, ધમીયરોલુ નિવારીઉ,
સગ્ગખંડુ જિમ મહીયલિ જાણઉં, અટ્ઠારસઉ દેસુ વખાણઉં
ગોવલિ ધન્નિ રમાઉલઉ,
અતલ કુંડ સંભમ **પરમાર** રાજ કરઇ તહિં **છે** સવિચાર, **આબૂ**
ગિરિવરૂ તહિં પવરો.

અંત – **સાત્રીસઇ** આષાડિ **લખમણ મયધર** સાહુ સૂએ
છયણી નયર મઝારિ આરિઠવણુઉ **ભીમિ** કિએ,
કમલપ્રભસૂરિ નિયપાટિ સઈ હાથિ પ્રજ્ઞાસૂરિ ઠવીએ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ષમીઉ ષમાનીઉ જીવુ અણુસણિ આવા સૂધુ કીએા.
ષણિ પહુત્તઉ સુરલોઇ ગણહરૂ ગંગાજલવિમલો.
તાસુ સીસુ ચિરકાલુ પ્રતપઉ **પ્રજ્ઞાતિલકસૂરે.**
જિણુસાસણિ નહચંદુ સુહગુરૂ ભવીયહં કલપતરો
તા જગે જયવંત ઉમ્ડાઉ જે જગિ ઊગઇ સડસકરો
તેરત્રિસઠઇ રાસુ **કારિંટાવડિ** નિમ્મિઉ
જિણુહરિ દિંતસુસંત મણુવંછિય પૂરવંઉ.

(૧) સંવત્ ૧૪૦૮ વર્ષે **ચી**ત્રાગ્રામે શ્રી **નરચંદ્ર**સૂરિણાં શિષ્યેન શ્રી રત્નપ્રભસૂરીણાં બાંધવેન પંડિત **ગુણ**ભદ્રેણ કચ્છૂલી શ્રા પાર્શ્વનાથ ગોષ્ઠીકા **લી**'બા ભાર્યા ગઉરી તત્પુત્ર શ્રાવક **જ**સા ડૂંગર તદ્ભગિની શ્રાવિકા **વી**'ઝી **તી**લ્હી પ્રભૃત્યેષાં સાહાય્યેન પ્રભુશ્રી **શ્રી**પ્રભસૂરિવિરચિતં ધર્મ-વિધિપ્રકરણું શ્રી ઉદયસિંહસૂરિરચિતા વૃત્તિ શ્રી ધર્મ્મ-વિધિ ગ્રંથસ્ય કાર્ત્તિક વદિ દશમી દિને ગુરૂવારે દિવસપાશ્ચાત્ય ઘટિકાદ્વયે સમયે સ્વપિતૃ-માત્રોઃ શ્રેયસે શ્રી ધર્મ્મવિધિ ગ્રંથમલિખત્. આમ એક પ્રતને અંતે લખેલું છે. આ જ પ્રશસ્તિ પી. પ. ૧૧૬માં ઉદયસિંહકૃત 'ધર્મવિધિવૃત્તિ'ની નીચે પ્રકટ થઈ છે તેમાં સંવત્ વર્ષ ૧૪૧૮ છે.)

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૮–૯, ભા.૩ પૃ. ૪૦૨–૦૩. પહેલાં પ્રજ્ઞા-તિલકસૂરિને નામે મૂકેલી કૃતિના કર્તા તરીકે પછીથી પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિ-શિષ્યની સંભાવના કરી છે, જે યથાર્થ જણાય છે.]

૨૨. વસ્તિગ

પ્રસિદ્ધ જૈન કવિઓમાં આ કવિની ગણના થાય છે. સ્વ. ચીમનલાલ ડાહ્યાભાઈ દલાલે 'પાટણના ભંડારોમાં સાહિત્ય' વિશેના લેખમાં 'ચિહુંગતિ ચોપાઈ'ની એક બીજી પ્રતમાંથી મંગલાચરણથી આદિ આમ મૂકી છે: 'શેત્રુંજ વંદિય તીરથરાઉ, પ્રભરત્ના ગુરૂ કરૂં પસાઉ.' આ પરથી કર્તાના ગુરુનું નામ પ્રભરત્ન અથવા રત્નપ્રભ હશે.

(૨૭) + વીસ વિહરમાન રાસ કે **સ્તવ** ૨.સં.૧૩૬૮ માહ શુદ ૫, શુક્ર
આદિ – વિહરમાન **તિત્થયર** પાય-કમલ નમેવિય, કેવલધર દુન્નિ કોડિ
સવિ સાધુ નમેવિઅ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જિણુ ચઉવીસઇ પાય નમેસુ, ગુરૂયાં સહિગુરૂ ભત્તિ કરેસુ,
સમરિય સામિણિ **સારદ** દેવિ, પઢિસિઉં **જિણુ** વીસઇ સંખેવિ. ૧
સંવત **તેર અઠસટ્ઠઇ** મ.હ મસવાડઇ, પાંચમિ હુઇ શુક્રવારિઇ
પહિલઇ પખવાડઇ.
ઇય (તઉ) આરંભિઅ અભિનવ રાસો, જિમ હુઇ ભમણુ મરણુ
વિણાસો.
મુઝ મૂરખ નવિ બોલવા ઠાઉ, પુણુ ગુરૂયાં શ્રી સંઘ પસાઉ. ૨

અંત – કાલ તં ગહિલઉં વીનવઉં એ, **નરેસૂયા**, તમ્હ ચઉ સેવક હોઇ,
મૂરખી પઢિયાં શાતના એ, નરેસૂયા, તે સહૂ ક્ષમા કરઉ એ.
લોટા ગણે વસ્તિગ ભણઇ એ **નરે**૦ સામિ એ વીનતી અવધારી.
કર્મ નટાવઈ નચાવીઉ એ **નરે**૦ ચઊદહ રજ્જહ મઝારિ. ૮
તે ભવ બીહતઉ વીનવઉં એ **નરે**૦ સામિઅ કરઉ પસાયઉ,
એતલઉં માગઉં લાજતઉ **નરે**૦ દિઉ અમરાપુરિ ઠાઉ. ૯
વીસ **જિણેસર** ગાયસિઉં એ **નરે**૦, લેસિઉં નામ ઉચ્ચાર,
ચિહૂં ગતિ મીડઉં વાલિઉં એ **નરે**૦, છૂટિસુ ભવ સંસાર. ૧૧
તારામંડલ જં અછઈ એ **નરે**૦, અનઇ સૂરિજ ચંદ,
તિમ એઉ નંદઉ સૂરિ ગુરો, **નરેસૂયા**, ચઉવિહ સંઘ આણંદ.

(૧) પ.સં.૨–૧૫, એક પ્રાચીન પ્રત, જશ. સં. (૨) પ.સં.૨–૧૫, મોટી સાગર ઉપાશ્રય, પાટણ, દ્વા. ૭

પ્રકાશિત: જૈનયુગ, પુ. ૫ પૃ.૪૩૮થી ૪૪૦.

(૨૮) ચિહુંગતિ ચોપાઈ લ.સં.૧૪૬૨ પહેલાં

આ ચિહુંગતિ (ચાર ગતિ – મનુષ્ય, તિર્યંચ, નરક, દેવ) એ સંબંધીની ૯૪ ટૂંકની ચોપાઈમાં અનેક પ્રકારની યોનિમાં ભટકતા જીવને કેવાંકેવાં ભયંકર દુઃખ ભોગવવાં પડે છે, તેનું વર્ણન કરીને કવિ કહે છે કે જીવને અરિહંત દેવ અને સાધુ ગુરુ એ મોટા પુણ્યને બળે પ્રાપ્ત થાય છે. માટે દૃઢ ચિત્તે જિન ધર્મ પાળી પાંચમી ગતિ (મોક્ષ)ને પામવી. (મ. બ.)

આદિ – **સેત્તુંજ** વંદિઅ તીરથરાઉ, **ગોયમ** (ગુરૂયા) ગુણહર કરઉ પસાઉ.
વાગવાણિ હઉં સમરઉં દેવિ ચિહું ગતિગમણુ કહૂ સંખેવિ. ૧
ચિહુંગતિ માંહિ કાંઈ નચ્છી સાર, દીસઈ દુખ તણુ ભંડાર,
ચિહુંગતિ તણું તીહાં નહીં કોઈ ગંમુ જિહિ ચિત્તિ એક વસઈ
જિણુધમ્મુ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – મૂરખમાહિ મૂ પહિલી લીહ, જિણુ ધર્મમાહિ વસઉ સવિ દીહ,
કાલઉ ગહિલઉ બોલિ ઠાઉં, તેઉ પુણુ સહગુરૂ તણુઉ પસાઉ. ધુ.
રામતિની છઈ મૂ ધણી ટેવ, ગુરૂયા સંઘની નિતુ કરૂ સેવ,
અજ્ઞાન પણુઇ આસાતન થાઈ, **વસ્તિગ** લાગઈ શ્રીસંઘ પાય. ૯૪

(૧) સંવત્ ૧૪૬૨ વર્ષે આશ્વિન શુદિ દશમ્યાં ગુરૌ લિખિત. પ.સં. ૬–૧૦, સંઘનો ભંડાર, પાટણ, દા. ૭૫ નં. ૯૪. (૨) પ.સં. ૭–૧૪, હા.ભં. દા. ૮૩ નં. ૭૧ (૩) સં. ૧૫૯૫ વર્ષે જેઠ સુદિ ૧૨ ગુરૌ લ. **સ્તં**ભતીર્થે શ્રાવિકા **ચ**ટુબાઈ **સો**નાઈ પઠનાર્થં. પ.સ. ૧૦, શાંતિનાથ ભં., ખંભાત, દા. ૧૧૨ નં. ૭. (૪) મ.બ.સં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ.૨૩ ભા. ૩ પૃ.૪૦૩–૦૪ તથા પૃ.૪૨૪–૨૫. આ કર્તાને પહેલાં સં.૧૫મી સદીમાં અને પછીથી સુધારી સં.૧૪મી સદીમાં મૂકચા છે. વિકલ્પે અપાયેલા 'વસ્તો' 'વસ્તુપાલ' એ કર્તાનામ માટે આધાર નથી અને ગુરુનામનો તર્ક પણ એક પાઠને આધારે જ છે. ભા.૧માં નોંધાયેલી 'રાત્રિભોજન સઝાય'ને 'રહનેમિ રાજીમતી સઝાય'ના કર્તા મુનિ વસ્તા જુદા જ અને ઘણા મોડા સમયના જણાય છે.]

૨૩. ગુણાકરસૂરિ (પદ્માનંદસૂરિશિષ્ય)

(૨૯) + શ્રાવકવિધિ રાસ ર.સં.૧૩૭૧

આદિ – શ્રી જિનાય નમઃ. અથ શ્રાવકવિધિ રાસ.

પાય-પઉમ પણુમેવિ, ચઉવીસ વિ તિત્થંકરહ,
શ્રાવકવિધિ સંખેવિ, ભણુઇ **ગુણાકર**સૂરિ ગુરૌ. ૧
જિહિ જિણુમંદિર સાર, અનઇ તપોધન પામિય એ,
શ્રાવક જન સુવિચાર, ધણું તૃણુ ઈંધણુ જલ પ્રથલો. ૨
ન્યાયવંતુ જહિં રાઉ, જણુધણુ ધન્ન રમાઉલઉ એ,
સૂધી પરિ વત્રસાઉ, સૂધઈ થાનકિ તિહિં વસઉ એ. ૩
ધમ્મિહિં હુઇ પરલોઇ, ઘર કમ્મિહિં ઇહ લોય પુણુ,
તિહિં નર આહ ન ઓહ, જિહિં સૂતા રવિ ઊગમઈ. ૪

અંત – એમ જો પાલ એ એ વર સાવહ-વિહી
અડ ભવમાહિ સિવસુખ સો પાવિહિ
રાસ **પદમાણું**દસૂરિ સીસહિ કીયઉ
તેરહ ગહત્તરઈ એહ લલિયં ગઉ. ૪૮
જો પઢઇ સો સુણુઇ, જો રમઇ જિણુહરે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાસણદેવિ તાસુ સાનિધિ કરઇ
જામ સસિ સૂર અરુ મેરુ ગિરિ નંદણું
તાં જયઉ તિહુયણે એહ જિણુસાસણું.

(૧) લિ૦ પુરોહિત લક્ષ્મીનારાયણ. પ.સં. ૩–૧૬, મુકિત. નં. ૩૨૯. [કેટલોગગુરા, મુપુગૂહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. આત્માનંદ શતાબ્દી સ્મારક ગ્રંથ.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ.૪૦૪–૦૫.]

૨૪. અજ્જદેવસૂરિ (નિવૃત્તિગચ્છ પાસડસૂરિશિષ્ય)

પાસડ(પાર્શ્વદત્ત)સૂરિનું સં.૧૩૩૦માં પ્રતિષ્ઠિત આદિનાથ બિંબ વીજાપુરમાં પદ્માવતીના દેહરામાં વિદ્યમાન છે (વીજાપુર વૃત્તાંત તથા ધાતુ પ્રતિમા લેખસંગ્રહ, ભા.૧ પૃ.૪૧૬). અંતમાં 'નાગિંદઅ ગચ્છ'ને બદલે 'નેઊઅખ ગચ્છ' એક પ્રતિમાં છે.

(૩૦) + સમરા રાસો અથવા **સમરસિંહ રાસ** ૨.સં. ૧૩૭૧ આશરે

રાસનો નાયક સમરસિંહ મંત્રી ઓસવાળ હતો અને તેના ઉપર અલપખાનની મહેરબાની હતી. તેણે સંઘ કાઢ્યો હતો. આ સંઘપતિ સમરસિંહ ઉર્ફે સમરાએ કેટલાંક સ્તવનો બનાવેલાં છે. સં.૧૩૭૧માં શત્રુંજય પર ઋષભદેવની મૂર્તિ તેણે પ્રતિષ્ઠિત કરાવી. આ રાસ પણ તે જ અરસામાં રચાયેલ છે.

આદિ – પહિલઉ પણમિઉ દેવ આદિસરૂ **સેત્તુજ**સિહરે
અનુ અરિહંત સવ્વે વિ આરાહઉં બહુ ભત્તિભરે. ૧
તઉ **સરસતિ** સુમરેવિ સારયસ સહર નિમ્મલીય,
જસુ પયકમલ પસાય મૂરખુ માણુઇ મનરલિય. ૨
સંઘપતિ **દેસલ** પૂત્ર ભણિસુ ચરિઉ **સમરા** તણુઉ એ,
ધમ્મિય રોલુ નિવારિ નિસુણુઉ શ્રવણિ સુહાવણુઉ એ. ૩

અંત – સંવચ્છરિ **ધક્કહત્તર** થાપિઓ **રિસહ** જિણિંદો,
ચૈત્ર વદિ સાતમિ પહુત ધરે નંદઓએ જા રવિ ચંદો. ૩
પાસડસૂરિહિ ગણહરહ **નાગિંદઅગચ્છ** નિવાસો,
તસુ સીસિહિં **અજ્જદેવસૂરિ**હિ રચિયઉ એ **સમરા** રાસો. ૪
એહુ રાસુ જો પઢઇ ગુણઇ નાચિઉ જિણહરિ દેઇ.
શ્રવણિ સુણઇ સો બયઠઇ એ તીરથએ તીરથનત્ર ફલુ લિઈ. ૫

(૧) પા.ભં. (૨) પ્ર.કા.ભં. નં.૮૭૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ. ૨. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦, ભા.૩ પૃ.૪૦૩. પહેલાં 'નાગેન્દ્રગચ્છ' જણાવેલ તે સુધારી પછીથી 'નિવૃત્તિગચ્છ' કરેલ છે.]

૨૫. ધર્મકલશ (ખરતરગચ્છ)

(૩૧) + જિનકુશલસૂરિ પટ્ટાભિષેક રાસ ૨.સં.૧૩૭૭ જેઠ વ. ૧૧ પછી

આદિ – સયલ-કુશલ-કલ્લાણુ-વલ્લી, ઘણુ **સંતિ** જિણેસરૂ,
પણમેવિણુ **જિણચંદસૂરિ, ગોયમ** સમુ ગણહરૂ;
નાણમહોયહિ ગુણનિહાણુ, ગુરૂગુણ ગાએસુ,
પાટઠવણુ **જિનકુશલસૂરિ**, વર **રાસુ** ભણેસુ. ૧

*

તેરહસય સતહત્તરઇ, કિન્નંગ ઈગારસિ જિટ્ઠ
સુર-વિમાણુ કિરિ મંડિયઉ, નંદિ ભુવણિ જિણિ દિટ્ઠિ. ૧૯
સયલ સંઘહ સયલ સંઘહ કેલિ આવાસુ,
અણહિલપુર વર નયર **ગુજરાત**-ધર-મુખહ-મંડણુ;
દેસ દિસંતરિ તહિ મિલિય, સયલ સંધ વરિસંત જિમ ઘણુ.
પાટ ધુરંધર સંઠવિઉ, મિલિય મિલાવઇ ભૂરિ,
સંધ મહોચ્છવુ કારાવઇ, વજ્જંતઇ ઘણ તૂરિ. ૨૨

*

અંત – ગુણિ **ગોયમ** ગુરૂ એસુ, પઢહિ સુણુહિ જે સંથુણહિ,
અમરાઉર તહિ વાસુ, ધમ્મિય **ધરમકલસુ** ભણઇ. ૩૮

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ, પૃ.૧૫-૧૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩, પૃ.૪૦૫.]

૨૬. જિનપદ્મસૂરિ (ખરતરગચ્છ)

જન્મ સં.૧૩૮૨ ? આચાર્યપદવી સં.૧૩૯૦ મરણ સં.૧૪૦૦. આ આચાર્યના ઉપદેશથી સં.૧૪૦૦ વર્ષમાં 'ભગવતી વૃત્તિ સિદ્ધાંત' પુસ્તક જેસલમેર જૈન ભંડારમાં મુકાયેલ છે. – પં. લાલચંદ (જુઓ જેસલમેર ભાંડાગાર સૂચી, પૃ.૩૨).

(૨) + શ્રીસ્થૂલિભદ્ર ફાગ (સિરિ થૂલિભદ્દ ફાગુ) ગા. ૨૭

આદિ – પણમિય **પાસ** જિણંદપય અનુ **સરસઇ** સમરેવી,
થૂલિભદ્દ મુણિવઈ ભણિસુ ફાગુમંધિ ગુણ કેવી.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ખરતરગચ્છિ જિણપદમસૂરિ કિય ફાગુ રમેવઉ,
ખેલા નાચઇ ચૈત્રમાસિ રંગિહિ ગાવેવઉ. ૨૭

(૧) પ્ર.કા.ભં. (૨) પ.ક.૨૯૩થી ૨૯૫, એક પ્રાચીન પ્રત, સં.૧૫૧૭ આસપાસ, નાહટા સં. (કર્તાનામ નથી).

પ્રકાશિત : ૧ પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ. [૨. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ. ૩. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧, ભા.૩ પૃ.૪૦૬ તથા પૃ.૪૨૧. પૃ.૪૨૧ પર કૃતિ 'રત્નવલ્લભ (?)'ને નામે મૂકેલી છે તે 'મલિઉ જિણિ જગમલ્લ સલ્લ રયવલ્લભ માણે' એ પંક્તિમાંના 'રયવલ્લભ' એ શબ્દને કારણે કરવામાં આવ્યું છે. પરંતુ 'રયવલ્લભ' એટલે રતિવલ્લભ એટલેકે કામદેવ થાય અને એ શબ્દ અહીં એના સામાન્ય અર્થમાં જ છે. ત્યાં નોંધાયેલી હસ્તપ્રતમાં કર્તાનામવાળી પંક્તિને સ્થાને 'ચૈત્રમાસિ બહુ હરસિ રંગિ ઈહ મુણિગાએવઉ' એ પ્રમાણે પંક્તિ મળે છે.]

૨૭. સોલણુ

(૩૩) + ચર્ચરિકા

ભાષાની પ્રાચીનતા જોતાં આ કાવ્ય ૧૪મા સૈકાનું લાગે છે.

આદિ – જિણ ચઉવીસ નમેવિણુ સરસઇ પય પણમેવિ
આરાહઉં ગુરૂ અપ્પણઉ અવિચલુ ભાવુ ધરેવિ. ૧
કર જોડિઉ સોલણુ ભણઇ જીવિઉ સફલુ કરેસુ,
તુમ્હિ અવધારહ ધંમિયઉ ચચ્ચરિ હઉં ગાએસુ. ૨

અંત – ડુંગરડા અધો ફરિં લગ્ગઉ સીયલિ વાઉ
હૂય પુણું નવદેહડી અંમુલિ કિયઉ પસાઉ. ૩૮

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૨.]

૨૮. સારમૂર્તિ (ખરતરગચ્છ)

(૩૪) + જિનપદ્મસૂરિ પટ્ટાભિષેક રાસ ૨.સં.૧૩૯૦ જે.શુ.૬ સોમ પછી

આદિ – સુરતરૂ રિસહ જિણિંદ પાય, અનુસર સુયદેવી,
સુગુરૂ રાય જિણચંદસૂરિ, ગુરૂચરણ નમેવી;
અમિય સરિસુ જિણપદમસૂરિ, પય-ડવણુહ રાસુ,
સવણું જલ તુમ્હિ પિયઉ ભવિય, લહુ સિદ્ધિહિ તાસુ ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

*

વિક્રમ નિવ સંવછરિણુ, તેરહ સઈ નઉએહિં,
જિટ્ઠિ માસિ સિય છટ્ઠિ તહિ, સુહ દિણિ સસિવારેહિં. ૧૫

અંત – ઇહુ પય-ડવણુહ **રાસુ**, ભાવ ભગતિ જે નર દિયહિ,
તાઈ હોઇ સિવ વાસ, **સારમુત્તિ** મુણિ ઇમ ભણુઇ. ૨૯

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ, પૃ.૨૦–૨૩.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૬.]

૨૯. રાજકીર્ત્તિ (?)

(૩૫) ચઉવીસ જિન સ્તવન ગા.૨૫

આદિ – ઉજ્જલ કેવલ નાણુધર, **રિસહેસર** તુહ પાય,
પય દિણુ પણુમઉં જેમ મજ્જુ, ઇય નિમ્મલ હુઇ કાય. ૧

અંત – ઈય પ્રાસાદિહિ થુણિય મઈ, જે સવે મજ્ઝાર,
ચઉવીસવિ જિણુ કુણઉ સિવ, **રાઇકિત્તિ** વિત્થાર. ૨૫

(૧) પ.ક.૨૮૧થી ૨૮૩, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૭. 'રાઇકિત્તિ' સામાન્ય અર્થનો વાચક શબ્દ જણાય છે. તેથી કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક ગણાય. પણ શ્લેષથી નામ ગૂંથવાની રૂઢિને લક્ષમાં લઈ 'રાજકીર્ત્તિ' કર્તાનામ હોવાનો તર્ક કરવામાં આવ્યો હોય એમ જણાય છે.]

૩૦. અજ્ઞાત

૩૬. બારવ્રત ચોપાઈ ગા.૪૩

આદિ – **વીર** જિણુ ચરણુ જુગ ભગતિસ્યું વંદીઇ,
તાસુ મુહ પેખિ મુઝ હિઅય આણંદીઇ.
ધમ્મ ભિહુ ભેદિ જિણુનાહિ પયડીકઉં,
સુગુરૂ વયણેણુ મહ સવણુ વસ માગઉં. ૧

(૨૪મી કડી વસ્તુ, પછી ઢાલ નમસ્કારની ૨૯ સુધી; ૩૦ વસ્તુ, પછી ઢાલ રાગ ગુડી ૩૭ સુધી, ૩૮ વસ્તુ.)

ઢાલ વધાવુ.

ત્રિણિસઇ સાઠિ સુનિમ્મલાં સામાયકઇ રાસિ;
પડિકમણું ઇય પઇ દિણિ, યથાયોગિ એ મઝ દેસાવગાસ. ૨૯
મઈ લહ્યઉ જિણુ-ધર્મસાર, જિણિ લહીએ ભવજલનિહિ પાર.
ઈમ પાલિજ્જઇ એ અનતિચાર, એ આપઇ અનુક્રમિ સિવ ઉદાર.
૪૦ મઈ. ધ્રુપદ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વર...પોસહ પણુવીસ, વ્રત ઊણિમ મુઝ એહ,
આવશ્યક બે દિનિ નહી, વલી પર્વ નિયમિ પોસહ સંદેશ. ૪૧ મઈ.
.....પુણ તેહનઈ, જે પર્વિ પોસહવંત,
અવર દિણે ઊજમ કરઈ, હઉ જિણુધર્મ એહ સદા જયવંત. ૪૨ મઈ.
સંવિભાગ પ્રતિ વરસના, જોગ છતઈ પણુવીસ,
ઉદય હુઇ સર્વ વિરતિનુ, હું વંછઉં તે દિન શ્રી જગદીસ.૪૩ મ.લ.

(૧) બાર વ્રત ટીપ. પ.સં.૨–૧૮, જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૫–૭૬. કર્તાનામ 'વાંછા ?' એવી સંભાવના કરવામાં આવેલી તે ટકી શકે તેમ નથી.]

૩૧. અજ્ઞાત

(૩૭) અનાથીકુલક ૩૬ કડી

આદિ – પણમિવિ સામીય વીર જિણિંદ, લોયાલોયપયાસ દિણિંદા,
અન્નાથિય અજ્જણ ભેઅ, ભણિસિ કિંપિહં તુમ્હિ નીસુણેઉ. ૧

અંત – કેવલસરિ સઇવર આવેઇ, ક્રમિક્રમિ સિદ્ધિ સુખ પામેઈ,
પઢઇ ગુણઈ જો એહ ચરિત્તો, વિધિહું થુણિઉ તસ જનમ પવિત્ત.
તે સંસાર દુખ પરિહરી, જઈ વસેસિ તે શિવપુરી.

(૧) પ.સં.૨–૧૧, મોદી સાગર ઉપાશ્રય પાટણ, દા.૮ નં.૧૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૭.]

૩૨. અજ્ઞાત

(૩૮) ધના સંધિ ગા.૬૧

આદિ – સમરિય સમરસ તણુઉ નિહાણુ, વીર જિણેસર તિહુયણુ ભાંણુ,
વીર કહઇ જે નવમઇ અંગઈ, ધન્ના સંધિ કહિસુ મન રંગઇ. ૧
અત્થિ કાકંદી નામઇ નયરી, જિતશત્રુ રાજ કરઇ જિતવયરી.
તિહાં વસઈ સારથવાહો ભદ્દા, ધણ્ણા દિત્તા સીલ સુસદ્દા. ૨

અંત – સહસ્સ છત્રીસ સાહુણી (સા)રે, ચઉદ સહસ્સ મુનિવર પરિવાર,
તેહમાહિ ધન્નુ તપસી દીપઇ, શ્રેણિક આગલિ શ્રી વીર ભાષઇ. ૬૦
તપથી કાયા નિરમલ થાઇ, કુમન કુચિત્ત એ દૂરિ પૂલાઇ,
એ તપ સોહગ-તરૂયર-કંદ, તપિ લહિયઇ જગિ પરમાણંદ. ૬૧

(૧) પ.સં.૪–૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૫૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૮.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૩. અજ્ઞાત

(૩૯) અનાથી મુનિ ચોપાઈ ગા.૬૩

આદિ – સિદ્ધિ સવિહુનઇ કરૂં પ્રણામ, તે પણિ પામ્યા ઉત્તમ ઠામ,
સિદ્ધિ સવિહૂં નમૂ કરજોડિ, ભવ ભવના જિમ ભાજૂં ખોડિ. ૧
અલીય વયણ બોલાઇ જેહ, મિછા દુકડ હોજો તેહ,
અર્થ ધર્મનઈ તત્ત્વ વિચાર, ભણતા ગણતા અતિહિ રસાલ. ૨
પ્રભૂ તર રતન તણાં નિરંદ, ગ્રહ ગણ તારા માહિ જમ ચંદ,
શ્રેણિક નામઇ **મગધ** નરેસર, તેણિ વનખંડ માહિ કીઉ પ્રવેસ. ૩

અંત – પક્ષીની પરિ હલૂયા થાય, મોહ વગતિ વ ચરણ એ મનસાંહિ,
અનાથી કુમર તણી ચઉપઇ, **ઉત્તરાધ્યન** વીસમઈ કહી. ૬૩
(૧) ચેલા લાલા લખતં. પ.સં.૩–૧૬, જશ. સં.

(૪૦) અંતરંગ રાસ કડી ૬૭

આદિ – શ્રી જિનવર પાએ નમી, પ્રણમી મુનિરાય,
શરણાગત હું આવીઉ, સ્વામી તહ્મ પાયિ. ૧
વીર જિણેસર વીનવું કરઉ સેવક સહ(કાર).
વાર વિલંબ ખમઇ નહી, તહ્મે જગિ આધાર; વીર૦

અંત – સફલ હુજ્યો મન વીનતી, હોજ્યો સ્વામી સેવ,
સદ્દગુરૂ પાએ સેવા હુજ્યો, ભવિ ભવિ હવ દેવ. ૬૭
(૧) પ.સં. ૪–૯, જશ. સં.

(૪૧) કર્મગતિ ચોપાઈ

આદિ – **વીર** જિણેસર પાય નમેવિ, સમરઉં **અંબિક** સાસણ-દેવિ,
સરસતિ મુઝ મતિ દઇ સારદા, કવીયણ નામ જપઈ તુઝ સદા. ૧
સ્વામિણિ વર્ણિસુ કર્મપ્રબંધ, જેહના મોટા ઘણા સંબંધ,
જીવયોનિ ચઉરાસી લાખ, સહૂ વિગૂચઇ કર્મ-વિપાક. ૨

અંત – **વર્ધમાન** શ્રી **વીર** જિણંદા જસ પઇ સેવઈ સુરનર ઈંદ,
ગુણ અનંત ગુરૂઅડિ તુઝ તણી, વીતરાગ તું ત્રિભુવનધણી.
કરું વીનતી બે કર જોડિ, આઠ કર્મ બંધણ મુઝ છોડિ,
તુંહ જિ દયાપર દેવ જિણંદ, સેવક નઇ મનિ કરિ આણંદ. ૩૮
(૧) પરમ ગુરૂ શ્રી **તપા**ગછાધિપ ભટ્ટારક પ્રભુ શિરોમણિ શ્રી **આણંદ**-વિમલસૂરિ ગુરૂભ્યો નમોસ્તુ સર્વપંડિતોત્તમ પં. શ્રી ૬ **વિનય**ભાવગણિ ગુરૂભ્યો નમોસ્તુ. પં. **વીર**વિમલગણિના લિખિતમસ્તિ. પ.સં. ૩–૧૧,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૦૮–૦૯.]

૩૪. અજ્ઞાત

(૪૨) રત્નશેખર રાસ અથવા ચતુઃપર્વી રાસ

આમાં દુહા, ચોપાઈ, કયાંક વસ્તુ આવે છે તે ઉપરાંત ઢાલ ફાગની, ઢાલ યોગવાંણિની, ઢાલ વિવાહલાની, ઠવણી, એવી ઢાલો પણ છે.

આદિ –

દૂહા

સયલ સિદ્ધિ મંન શુદ્ધિ નમી, તીર્થંકર જિનરાય,
ચોસઠિ સુરવર ભત્તિપ્ભર, નમિં નિરંતર પાય. ૧
કરિ કમલા કેવલસિરિ, કુસુમલ કંદ કોદાલ,
કરજોડી **ગોયમ** નમી, કરિસું **રાસ** રસાલ. ૨

વસ્તુ

પરવ મહિમા પરવ મહિમા કહિ જિનરાય,
આણંદિ ભવિય જણ સુણીય વયણ બહુ ભત્તિનિપ્ભર.
વાંણી જોજનગામિણી મેહ જિમ ગાજંતિ સુપ્ભર.
સંસય સર્વ નિવારણી, નિસુણો ચરિત રસાલ,
ચઉપ૦વી અધિકાર વર, **રતનસેખર** ભૂપાલ. ૩

અંત – સોગ રહિત **જિનવર**ની આણ, પાલી ટાલી કરમ કેરીય ખાંણિ,
અનુક્રમિં પાંમીય કેવલનાંણ, મુગતિપુરી લહિસ્યે તેહ જાંણિ. ૨૬૬
જાંણી **રત્નસિષર**નો એહ રાસ, સુંણી કરયો ધર્મતણો અભ્યાસ,
ધરમિ સંકટ જએ સવિ નાસિ, ધરમિં પુરિ સઘલી પરિં આસ. ૨૬૭
અસું કવિયણ કહે મદમોડિ, ધરમિ સરવ ટલે વલી ખોડિ,
ધરમઇ લહઇ સંપદા કોડિ, વરીઇ સિવ રમણીની જોડિ. ૨૬૮

(૧) ઇતિશ્રી **રત્નશેખર**નો રાસ **સમાપ્તઃ** લક્ષિતં ઋ. ૫ શ્રી... (હડતાલ) ઋષિ શ્રી ૫...સિષ ઋષિ શ્રી ૫...ઇતિ ચોપવી મહિમા ચોપઈ સમાપ્તઃ પ.સં. ૧૦–૧૫, ખેડા ભં. દા. ૬ નં. ૪૨. (આમાં લોંકાગચ્છના લેખકે કવિનું નામ તથા રચ્યા સંવતની કડીઓ મૂકી દીધી લાગે છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૧૦–૧૧.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિક્રમ પંદરમી સદી

૩૫. રાજશેખરસૂરિ (મલધારીગચ્છ)

પ્રશ્નવાહનકુલમાં કોટિક ગણની મધ્યમ શાખામાં હર્ષપુરીય ગચ્છમાં મલધારી બિરુદથી પ્રસિદ્ધ શ્રી અભયસૂરિના સંતાનમાં શ્રીતિલકસૂરિના શિષ્ય. તેમણે સં.૧૩૮૫માં શ્રીધરની 'ન્યાયકંદલી' પર પંજિકા, સં.૧૩૮૭માં પ્રાકૃત 'દ્વયાશ્રય' પર વૃત્તિ, સં.૧૪૦૫માં જેઠ માસની શુક્લ પંચમીએ 'ચતુર્વિંશતિ પ્રબંધ' અથવા 'પ્રબંધકોષ' તથા 'વિનોદકથા સંગ્રહ' નામનો ટૂંકી રસપ્રદ અને બોધક કથાઓનો સંગ્રહ રચ્યો છે. છેલ્લા ગ્રંથનું ગુજરાતી ભાષાંતર 'વિનોદાત્મક કથા સંગ્રહ' એ નામથી ભાવનગર જૈન ધર્મ પ્રસારક સભાએ સં.૧૯૭૮માં પ્રકટ કર્યું છે. જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, પૃ.૪૩૭.

(૪૩) નેમિનાથ ફાગ ગા.૨૭

આદિ – સિદ્ધિ જેહિ સયવર વરિય તિ તિત્થયર નમેવી.
ફાગુબંધિ પહુ **નેમિ** જિણુ ગુણુ ગાએસઉં કેવી ૧

અંત – **રાજલ** દેવિસઉં સિદ્ધિ ગયઉ સો દેઉ થુણીજઇ,
મલહારિહિં રાયસિહર સૂરિ કિઉ ફાગુ રમીજઈ. ૨૭

(૧) પ્ર.ક.૨૮૬થી ૨૮૭, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં. [મુપુગૂહસૂચી.]
પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ [૨. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૨, ભા.૩ પૃ.૪૧૨.]

૩૬. હલરાજ

(૪૪) સ્થૂલિભદ્ર ફાગ ૨.સં.૧૪૦૯ વૈ.શુ. ૧૩, મેવાડના આઘાટ નગરમાં.

આદિ – **સરસતિ** સામિણિ વીનવઉ, બે કર જોડેવી,
થૂલભદ્ર મુનિવર ચરિત્ર, કહિસ્યઉં ગુણ કેવી.
નંદરાય પાડલીય નયરિ, તહિ રાજ કરેઇ,
તાસુ તણઇ અધિકાર, વિપ્ર **સગડાલ** તણેઈ. ૧

અંત – ચઉદહસઇ વિક્રમ સમઈ **નઉકઇ** સંવછરિ,
વૈશાષ સુદિ તેરસિ એહુ ફાગુ નવલિ કરિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મેદપાટ આઘાટ નયરિ શ્રી **પાસ** પ્રસાદેં
કીયઉં કવિત **હલરાજ** ભણઇ, અમ્હિ મનિ આણંદેં.
વરૂ તરૂણી મિલિ દિયઇ રાસ એ ફાગુ ખેલાવઇં,
તસુ અંગણિ નવનિધિ રમઈં સંપતિ ઘરિ આવઇ.

વસ્ત.

થૂલિભદ્દ થૂલિભદ્દ વરિસ દહ અટ્ઠ
બાલાપણિ ક્રીડી રમઈં વરિષ બાર **કોસ્યાહ** મંદિરિ.
તિહિં સંજમ આદરીય વરિસ તામ ચઉવીસ મુનિવર
યુગપ્રધાન પટ્ટધરણુ પંચ્ચગલિ ચાલીસ.
આયુ નવાણું વરિસ તહિ એય પ્રણમઉં સવિ દિસ.

(૧) ઇતિશ્રી થૂલભદ્ર ફાગુ સમાપ્તમિતિઃ. મુનિ **દેવાણંદ** લિષિતં. શુભં ભૂયાતુ. કલ્યાણંમસ્તુ. છઃ શ્રીઃ છઃ. પ.સં.૨–૧૩, મ.જૈ.વિ. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૧૨–૧૩.]

૩૭. શાલિભદ્રસૂરિ (પૂર્ણિમાગચ્છ)

(૪૫) [+] **પાંચ પાંડવ રાસ** ૨.સં.૧૪૧૦, નાદઉદ્રિ (નાંદોદ ?)માં.

આદિ – નેમિ જિણંદહ પય પણમેવી, **સરસતિ** સામિણિ મણિ સમરેવી,
અંબિકિ માડી અણુસરઉ. ૧
આગઇ દ્વાપરમાહિ જુ વીતો, પંચહ પંડવતણુઉં ચરીતો,
હરષિ હીયાનઇ હું ભણઉં. ૨
રાસિ રસાઉલુ ચરિઉ થુણીજઇ, કિમ રયણાયરૂ હીયઇ તરીજઇ,
સાનિધિ **સારસણદેવિ** તણઇ.

અંત – સેત્રજિ તિત્થિ ચડેવિ પાંચહ **પંડવ** સિદ્ધિ ગયા એ,
પંડવ તણુઉં ચરીતુ જો પઢએ જો ગુણઇ સંભલ એ.
પાક તણુઉ વિણાસુ તસુ રહઇ એ હેલાં હોઇસિ એ.
નીપનઉ નયરિ **નાદઉદ્રિ** વચ્છરી એ **ચઉદ દહોતર** એ,
તંદુલ ખયાલીય સૂત્ર માઝિલા એ ભવ અમ્હિ ઊધર્યા એ,
પૂનિમ પખ મુણિંદ **સાલિભદ્ર** એ સૂરિહિં નીમાઉ એ,
દેવચંદ્ર ઉપરોધિ **પંડવ** એ રાસુ રસાઉલુ એ.

(૧) ઇતિ પંચપંડવ ચરિત્ર રાસઃ સમાપ્તઃ. જશ. સં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. ગુર્જરરાસાવલી.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૧૬–૧૪.]

૩૮. સાલિસૂરિ

ઉક્ત નં. ૩૭ના શાલિભદ્રસૂરિ હોય.

(૪૬) [+] વિરાટ પર્વ [અથવા મહાભારત વિરાટ પર્વ ચોપાઈ]

આદિ – ૯૦ શ્રી સારદાઇ નમઃ

કાસમીર-મુખ-મંડણુ માડી, તૂં સમી જગિ ન કોઈ બિરાડી,
ગીત નાદિ જિમ કોઇલ કૂજઈ, તૂં પસાંઈ સવિ કુતિગ પૂજઇ. ૧
ભારતી ભગવતી એક માગૂં, ચિત્ત **પાંડવ** તણે ગુણિ લાગઉં,
આપિ મૂં વયન તૂં રસવાંણી, હૂં કરઉં જિસિં **પ્રાકૃત** વાણી. ૨
પંચ **પંડવિ** વનંતરિ વિમાસિઉં, તેરિમૂં વરસ કેમિ ગમેસિઉં,
બુદ્ધિ **નારદિ** મહારિષિ આપી, **મધ્યદેશ** રહિયો તુહ્મિ વ્યાપી. ૩

અંત – એક નારિ રણનઈં તડિ ઊભી, બંધુ વલ્લભ તણુઉ છઇ મોભી,
તીણિ ઘાય પડતઉ નવિ જાણિઉ, ન્યાય વીરૂ કુલવીરિ
વખાણિઉ. ૧૦૦
પ્રીય પાસિ પહુચઉ મદ મેલ્હી, જાઈ સિઈ સરગિ મઇ પગિ ઠેલી,
પ્રીય આગલિ કિમઈ જઈ જાઉં, માહારા પ્રીય તઉ હઉં સુહાઉં.

– ઇતિ દક્ષણુ ગોગ્રહ સમાપ્તઃ

વયરાદ ઉત્તર પખઈં **કુરૂરાઉ** ધાયઉં, અક્ષોહણી દલ તણી રજ
સૂર છાયઉ,
નીસાણુને સહસિ અંબર ઘોર ગાજઈ, એ પાંચ **પાંડવ** તણુઉ
કિરિ મેચુ ભાંજઈ. ૧

*

ગિઉ **કૌરવાધિપતિ** સૈન્ય સમસ્ત હારી, ગિઉ **પાર્થ** ઉત્તર
સહિઉ મનુ હર્ષ ભારી,
આણિઉ **વિરાટ** ચિહુ **પાંડવ** હર્ષ પૂરિ, કીધઉ કવિત્ત ઇહ હ
કુતિગિ **સાલિસૂરિ**. ૮૨

(૧) ઇતિ શ્રી વિરાટ પર્વ સંપૂર્ણ. સંવત ૧૬૦૪ વર્ષે વૈશાષ વદિ ૧૦ ગુરૂ શ્રી પૂર્ણિમાપક્ષે શ્રી **ગુણમેરૂસૂરિ** શિષ્યેન સ્વવાંચનાર્થં લખિતં. યાદશં પુસ્તકે દષ્ટં તાદશં લખિતં મયા. યદિ શુદ્ધમશુદ્ધં વા મમ દોષો ન દીયતે. શિવમસ્તુ શુભં ભવતુ. **સાણુંદ** ગ્રામે. પ.સં.૬–૧૭, મારી પાસે છે. (૨) લ.સુ. [મુપુગૂહસૂચી.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રકાશિત : ૧. ગુર્જરરાસાવલી.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૧૪-૧૫.]

૩૯. જયાનંદસૂરિ

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩, ભા.૩ પૃ.૪૧૨. 'ક્ષેત્રપ્રકાશ રાસ' આ કવિને નામે મૂકેલો તે વિજયાનંદસૂરિ શિષ્ય ઋષભ દાસનો હોવાનું જણાતાં પછીથી રદ કરેલ છે.]

૪૦. તરુણપ્રભસૂરિ (ખ૦ જિનચંદ્ર-જિનકુશલસૂરિશિષ્ય તથા વિદ્યાગુરુ યશઃચંદ્રસૂરિ અને રાજેન્દ્રસૂરિના શિષ્ય.)

(૪૭) ષડાવશ્યક બાલાવબોધ [અથવા **શ્રાદ્ધષડાવશ્યકસૂત્ર બાલા.**] ૨.સં.૧૪૧૧ (શશિ શશિ શિવેંદુ મિતે સંવતિ સતિ) પત્તને મહાનગરે

(૧) પ્ર.કા.ભં.નં.૧૯૪ (૨) સંવત્ ૧૪૧૧ વર્ષે દીપોત્સવ દિવસે શનિવારે શ્રીમદ્**અણહિલ્લ**પત્તને મહારાજાધિરાજ પાતસાઈ શ્રી **પી**રોજસાહિ વિજયે રાજ્યે પ્રવર્ત્તમાને શ્રી **ચ**ંદ્રગચ્છાલંકાર શ્રી **ખ**રતરગચ્છાધિપતિ શ્રી **જિ**નચંદ્રસૂરિશિષ્યલેશ શ્રી **ત**રુણપ્રભસૂરિભિઃ શ્રી **મ**ંત્રીદલીય વંશાવતંસ ઠક્કુર **આ**હડસુત પરમાર્હત ઠક્કુર **વિ**જયસિંહસુત શ્રી જિનશાસનપ્રભાવક દેવગુર્વાજ્ઞાર્ચિતામણિવિભૂષિતમસ્તક શ્રી જિનધર્મકાયકર્પૂરપૂરિતસુરભિત સા પ્રધાન ઠક્કુર **અ**લિરાજ કૃત ગાઢાભ્યર્થનયા **ષ**ડાવશ્યક વૃત્તિ સુગમ્ય **બા**લાવબોધકારિણી સકલસત્ત્વોપકારિણી લિખિતા. ૭૦૦૦ શ્લોક સંપૂર્ણ સં.૧૬૩૨ જ્યેષ્ટ માસ કૃષ્ણપક્ષે ૧૩ ગુરૂવારે વૃદ્ધ પક્ષે ગુરૂશ્રી **ગ**જસાગરસૂરિ ઉપદેશે શ્રાવક સાહ **સા**ણા સુત સાહ **વી**રા પ્રતિ. પ.સં.૧૦૩-૧૩, વી.ઉ.ભં.દા.૮ (૩) સં.૧૪૭૩ કા.વ.૪ શનિ. પ.ક.૧૦થી ૧૬૪, નાહટા સં.નં.૨૧. (૪) સં.૧૬૮૩ **વા**લસીસર મધ્યે **મ**હિમસુંદર શિ. **ન**યમેરૂ લિ. ચિ. **વી**રવિજય પઠનાર્થં. અબી૨. પો.૧૪ (૫) ગ્રં. ૭૦૦૦ પ.સં. ૧૫૪, લી.ભં.દા.૧૩ નં.૬. [લીંહસૂચી, જૈનજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૯,૪૧૭).]

[પ્રકાશિત : પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યસંદર્ભ(અંશતઃ).]

(૪૮) વીસ વિહરમાણ જિન સ્તવન ગા. ૨૫ ૨.સં.૧૪૧૧ લગભગ

(૧) કૃતિ શ્રી **ત**રુણપ્રભસૂરિ સુગુરુણાં. ભ. સં.૧૪૩૦ વર્ષે કાર્તિક સુદિ પ્રતિપદાયાં, દૈવ સ્તવન પુસ્તકાં. પ.સં.૨૮૨ નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૪૪-૪૫, ૧૪૭૬ તથા ૧૫૭૨.)

૪૧. વિજયભદ્ર

(૪૯) હંસરાજ વચ્છરાજ ૨.સં. ૧૪૧૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૦) શીલ વિશે સ. ૨.સં.૧૪૧૧

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૫. આ માહિતી અધિકૃત જણાતી નથી. ત્યાં નોંધાયેલી બીજી કૃતિઓ સોળમી સદીના વિજયભદ્રની ગણી છે.]

૪૨. વિનયપ્રભ

પ્રસિદ્ધિ ગૌતમસ્વામીના રાસના કર્તા તરીકે 'વિજયપ્રભ' (ઉદયવન્ત) એ નામ પ્રચલિત છે, પરંતુ વાસ્તવિક રીતે સુપ્રચલિત રાસના કર્તાનું નામ વિનયપ્રભ ઉપાધ્યાય છે એ વાત ઉક્ત રાસમાં સુસ્પષ્ટ લખી છે. પ્રચલિત મુદ્રિત પુસ્તકોમાં 'દેવાંધુર અરિહંત નમિજે, વિનયપહુ ઉવઝાય થુનિજે' ઇત્યાદિ પ્રાઠમાં 'વિનયપહુ' લખ્યું છે એ મુદ્રાના પ્રમાદથી યા તો જે હસ્તલિખિત પ્રત અનુસાર મુદ્રણ થયું છે તેના લેખકના ભ્રમથી 'વિનયપહ'ને બદલ 'વિનયપહુ' થઈ ગયેલ છે, કારણકે આ રાસના કર્તા ખરતરગચ્છીય શ્રી જિનકુશલસૂરિના શિષ્ય વિનયપ્રભ હતા. વાલુચર-મુર્શિદાબાદમાં શ્રી સંભવનાથના મંદિરને સંલગ્ન જ્ઞાનભંડારમાં પ્રાયઃ બસો વર્ષ પહેલાંના લખેલા પુસ્તકમાં 'વિનયપહ ઉવઝાય થુનિજે' એવું સ્પષ્ટ લખેલું છે. તદુપરાન્ત અજિમગંજના નેમિનાથના મંદિર સંલગ્ન જ્ઞાનભંડારમાં પ્રાપ્ત થયેલ પ્રાચીન પટ્ટાવલીમાં એવો પાઠ છે કે –

"તથા શ્રી ગુરૂભિ (શ્રી **જિનકુશલસૂરિભિઃ**) **વિનયપ્રભાદિ** શિષ્યેભ્ય ઉપાધ્યાયપદં દત્તં યેન **વિનયપ્રભોપાધ્યાયેન** નિર્ધનીભૂતસ્ય નિજભ્રાતુઃ સંપત્તિસિદ્ધયર્થં મંત્રગર્ભિતગૌતમરાસો વિહિતઃ તદ્ગુણનેન સ્વભ્રાતા પુનર્ધનવાન્ જાતઃ"

આથી ઉક્ત રાસના કર્તા સંબંધી કોઈ જાતનો સંદેહ રહેતો નથી. શ્રી **જિનકુશલસૂરિ** સં.૧૩૮૯માં દેવલોક ગયા તેથી તેના શિષ્યે બનાવેલ રાસ સં.૧૪૧૨માં હોય તે તદ્દન શક્ય છે.

(૫૧) + ગૌતમસ્વામીનો રાસ ૨.સં.૧૪૧૨, ખંભાતમાં

આદિ – **વીર** જિણેસર ચરણકમલ કમલાકર વાસો,
પણમવિ પભણિસિ સામિ સાલ **ગોયમ** ગુરૂ રાસો.
મણુ તણુ વયણે કંત કરવિ નિસુણઉ ભો ભવિયા,
જિમ નિવસઇ તુમ્હ દેઉ ગેહ ગુણ ગહગહીઆ. ૧

અંત – પ્રણુવાક્ષર પહિલૂ એ ભણીજઈ માયા બીજઈ સિઝંનિ સુણીજઇ,
શ્રીમુખિ સોભા જ સંભઇ એ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દેવહ ધુરિ અરિહંત નમીજઇ, વિનયપ્રભ ઉવઝાય થુણીજઇ
ઇણિ મંત્રિ ગોયમ નમઉએ. ૪૮

પરપર વસતા કાંઇ કરીજઇ, દેસ દેશાંતર કાંઇ ભમીજઇ,
કવણુ કાજિ આયાસ કર,
પ્રહિ ઉઠી ગોયમ સંભરીજઇ, કાજ સમ ગ્રહ જન ખિણિ શીઝઇ,
નવનિધિ વિલસઇ તાંહ થાટ. ૪૯

ચઉદહ સઇં બારોત્તર વરિસે, અભ નયરિ સિરિ પાસ પસાઇ,
(ગોયમ ગણુહર કેવલ દિવસે) કીઉ કવિત ઉપગાર વરો,
આદિહિ મંગલ એમ ભણીજઇ, પરવિ મહોછવિ પહિલૂં દીજઇ,
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરો. ૫૦

ઇતિ શ્રી પ્રથમ ગણુધર શ્રી ગૌતમસ્વામિ રાસઃ.

(૧) લ.સં.૧૫૭૪, સેં.લા. (૨) શ્રી નાગેંદ્ર ગચ્છે મુનિ લાલા ચેલા નાકર મુતેન લ.સં.૧૫૯૭ વર્ષે મંગલપુરે. વિ.ને.ભં.નં.૩૨૬૧. (૩) સં.૧૬૭૨ જેઠ શુ.૨ લષતં બાઇ કીકૂ. પ.સં.૪–૧૩, ઘોઘા ભં. દા.૧૬ નં.૩૧ (૪) અહમ્મદાવાદ શાખાપુરે શ્રી અહમ્મદપુરે સંવત્ ૧૭૨૪ પોસ શુદિ પૂર્ણિમાયાં તિથૌ ગુરૂવાસરે સકલ પંડિત પુરંદર પંડિત શ્રી ૫ શ્રી માનવિજય તચ્ચરણ ભજન મધુકર વિનીત(?)વિજયેન શ્રાવિકા બાઇ સુલસા રેવતી સમાન બાઇ શ્રી પ્રેમબાઈ વાચનાર્થં. પ.સં.૪–૧૩, વિ.ને.ભં. (૬) સં.૧૭૪૧ ચૈત્ર શુદ ૧૦ વાચનાચાર્ય્ય શ્રી શ્રી કર્મસીજી ગણિ તત્ શિષ્ય પં. લાલચંદ મુનિ લિષિતં. પ.સં.૩, પાદરા નં.૨૫. (૭) સં.૧૭૪૨ વૈ.શુ.૬ બીકાનેર મધ્યે સુકિતસુંદર લિ. પ.સં.૩, જિ.ચા.નં.૨૦૬૨. (૮) પ.સં.૪, સત્તરમી સદીની પ્રત, જિ.ચા.નં.૨૦૬૩. (૯) પ.સં.૪, પ્રત ૧૬મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૦૬૧. (૧૦) સં. ૧૭૮૩ ફા.કૃ. તપાગચ્છે ભટ્ટા. રાજવિજયસૂરીગચ્છે પં. શ્રી તેજરત્ન મુ. શ્રી જોતીરત્ન લષીતં પાટણ નગરે પારિખ શ્રી આણંદજી ભણવા સારૂ લખ્યું છે. પ.સં.૮–૧૦, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૧૧. (૧૧) સં. ૧૮૫૦ પોસ વદ ૭ ગુરૂ દ્રાંગપુર (ધ્રાંગધ્રા) નગરે અજીત પ્રસાદાત્ લષીતં પં. મયારત્નેન. પ.સં.૪–૧૩, ઝીં. પો.૪૦ નં.૨૦૬. (૧૨) સં.૧૮૭૧ કા.વ ૯ બીકાનેર મધ્યે સુમતિવિશાલ લિ. સૂચી સહિત પ.સં.૭ કૃપા. પો.૫૧ નં. ૯૭૨. (૧૩) સં.૧૮૭૬ કા.શુ.૧૧ લ.પં. ભાગ્યવિજેજી ગ.પં. ડમૃતસતકેન

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચેલા આણંદજી પઠનાર્થં મેહુસાંણા મધ્યે પ.સં.૩–૧૬, વીરમગામ લાયબ્રેરી. (૧૪) પ.સં. ૪–૧૫, રા.એ.સો. બી.ડી.૨૯૮ નં.૧૮૯૨. (૧૫) પ.સં.૪–૧૩, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૦. (૧૬) ઇતિ શ્રી ગૌતમસ્વામીરાસ : કૃતઃ શ્રી વિનયપ્રભ મહોપાધ્યાયૈઃ આ૦ હંસાઇ પઠનાર્થં ધર્મસોમ મુનિના લે. પ.સં.૭, અભય. નં.૮૬૯. (૧૭) સં.૧૬૭૦ ક્ષેમસરે સાગરચંદ્રાન્વયે વા. જ્ઞાનપ્રમોદ શિ. વિશાલકીર્ત્તિ લિ. પ.સં.૩, અભય.નં.૧૦૦૯ (૧૮) લિખાપિતઃ દાનશિવગણિના સં.૧૫૭૭ ત્રસાયાં. મુ.વિ.છાણી.પ સં. ૪–૧૧, ભાવ.ભં. (૧૯) પૂજ્યારાધ્ય પંડિતશિરોમણિ પં. વિમલધર્મગણિ-શિષ્ય પં. જિનશીલગણિ પં. શ્રીવિમલગણિશિષ્ય પં. માણિક્યવિમલ-ગણિ. હા.ભં. દા.૮૩ નં.૭૮.

આ રાસની પુષ્કળ પ્રતો મળી આવે છે તે પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તે અતીવ લોકપ્રિય અને લોકપ્રતિષ્ઠ રાસ હતો. બધી પ્રતોની નોંધ લીધી નથી.

[આલિસ્ટઑફ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈ-જ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૨, ૨૬૬, ૨૬૮, ૨૬૯, ૩૯૪, ૪૨૦, ૪૨૪, ૪૪૫, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૬, ૫૦૯, ૫૫૩, ૫૫૯). કૃતિ ઉદયવંત, મંગલપ્રભ, વિજયપ્રભ, વિજયભદ્ર, વિનયવંત એ નામોથી પણ નોંધાયેલી છે.]

[પૃ.૩૨ પર કવિપરિચયને અંતે ઉમેરો :] પંડિત લાલચંદ લખે છે કે સં.૧૪૧૨માં વિનયપ્રભે રચેલી 'નરવર્મકથા' પા.૧–૪માં છે એમ 'જૈન ગ્રંથાવલી'માં છપાયેલ છે; અને "મ્હને વિનયપ્રભ ઉ.ના શિષ્ય રાસકાર હોવાનું લાગે છે."

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય તથા અનેક સ્તવન-સઝાય સંગ્રહોમાં.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૫–૧૬, ભા.૩ પૃ.૪૧૬–૧૮. કર્તા વિનય-પ્રભ નિશ્ચિતપણે છે કેમકે 'પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય' લે.સં. ૧૩૭૪ જેટલી જૂની પ્રતની પુષ્પિકા નોંધે છે જેમાં 'શ્રી સ્તંભતીર્થવિહારે શ્રીવિનયપ્રભોપાધ્યાયૈઃ કૃતઃ' એમ શબ્દો મળે છે.

૪૩. જિનોદય સૂરિ (ખ૦)

ગુજરાતના પાલણપુરમાં વસતા રુદ્રપાલ અને ધારલદેવીને ત્યાં સં.૧૩૭૫માં સમર નામે કુંવર જન્મ પામ્યો. તેણે કુંવારા સં.૧૩૮૨માં દીક્ષા લીધી. જિનકુશલસૂરિએ દીક્ષા આપી સોમપ્રભ નામ પાડ્યું.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સં.૧૪૦૬માં જેસલમીરમાં વાચનાચાર્યની પદવી મળી. સં.૧૪૧૫માં ખંભાતમાં શ્રી તરુણપ્રભસૂરિએ તેમને સૂરિપદવી આપીને જિનોદયસૂરિ નામ આપી જિનકુશળસૂરિની પાટે સ્થાપ્યા. સં.૧૪૩૨માં સ્વર્ગસ્થ થયા.

(૫૨) ત્રિવિક્રમ રાસ ૨.સં.૧૪૧૫

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૧૭-૧૮.]

૪૪. જ્ઞાનકલશ

(૫૩) + શ્રી જિનોદયસૂરિ પટ્ટાભિષેક રાસ ૨.સં.૧૪૧૫

ખ૦ જિનોદયસૂરિનું મૂળ દીક્ષાનામ સોમપ્રભ હતું. તેને સૂરિપદ આપવાની ક્રિયા તરુણપ્રભાચાર્યે ખંભાતમાં સં.૧૪૧૫માં કરી તે પટ્ટાભિષેક ક્રિયા આમાં જણાવી છે. તેથી આ કાવ્ય સં.૧૪૧૫માં રચાયેલું જણાય છે.

આદિ – સંતિકરણુ સિરિ **સંત્તિનાહ** પયકમલ નમેવી,
કસમીરહ મંડણીય દેવિ **સરસતિ** સુમરેવી,
જુગવર સિરિ **જિણુઉદયસૂરિ** ગુરૂગુણ ગાએસૂ
પાટ મહોચ્છવુ રાસુ રંગિ તસુ હઉં પભણેસૂ. ૧

અંત – સુહગુરૂ ગુણ ગાયંતુ સયલ લોય વંછિય લહએ,
રમઉ રાસુ ઇહુ રંગિ **જ્ઞાનકલસ** મુનિ ઇમ કહઈ. ૩૭

પ્રકાશિત: ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય. ૨. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ. પૃ. ૩૮૪થી ૩૮૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૧૮, ભા. ૩ પૃ. ૧૪૭૭.]

૪૫. વિદ્ધણુ (ઠક્કુર માલ્હણના પુત્ર, જિનઉદયના શ્રાવક શિષ્ય)

રાજગૃહના પાર્શ્વનાથ મંદિરમાં સં.૧૪૧૨ની ૩૮ શ્લોકની સંસ્કૃત પ્રશસ્તિનો લાંબો શિલાલેખ છે તે કોતરનાર આ કવિ હતા. તેનો છેલ્લો શ્લોક એ છે: "ઉત્કીર્ણા ચ સુવર્ણા ઠક્કુર **માલ્હાંગજેન** પુણ્યાર્થે. વૈજ્ઞાનિક સુશ્રાવક **વીધાભિધાનેન**. ૩૮. ઇતિ વિક્રમ સંવત ૧૪૧૨ આષાઢ વદિ ૬ દિને. શ્રી **ખરતરગચ્છશૃંગાર** સુગુરૂ શ્રી **જિનલબ્ધિસૂરિ** પટ્ટાલંકાર શ્રી **જિનેંદ્ર(જિનચંદ્ર)**સૂરીણામુપદેશેન. શ્રી મંત્રીવંશમંડન ઠ૦ મંડન નંદનાભ્યાં શ્રી ભુવનહિતોપાધ્યાયાનાં પં. હરિપ્રભગણિ...સહિતાનાં પૂર્વદેશ વિહાર શ્રી મહાતીર્થયાત્રાસંસૂત્રણાદિ મહાપ્રભાવનયા સકલ શ્રી વિધિસંઘ સમાન નંદનાભ્યાં ઠ. **વચ્છરાજ** ઠ. **દેવરાજ** સુશ્રાવકાભ્યાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કારિ(ત પ્રતિષ્ઠિત)સ્ય શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રસાદસ્ય પ્રશસ્તિઃ" જુઓ નાહર ૧, ૨૫૬ પૃ. ૬૨.

(૫૪) જ્ઞાનપંચમી ચોપાઈ ૨.સં.૧૪૨૩ [ભા. શુ. ૧૧ ગુરુવાર, વિહારનગરમાં]

આદિ – ૐ નમો વીતરાગાય.

જિણવર સાસણિ આછઈ સારૂ, જસુ ન લાભઇ અંત અપારૂ,
પઢહુ ગુણહુ પૂજહુ નિસુનેહુ, સિયપંચમિ ફલુ કહિયઉ એહુ. ૧
સિય પંચમિ ફલુ જાણુઇ લોઇ, નરૂ કરઇ સોહુ હિયઉ ન હોઇ,
સંજમ મનિ ધરિ જે નરૂ કરઈ, સો નરૂ નિશ્ચઈ દુત્તરૂ તરઈ. ૨
ૐકાર જિણહં ચઉવીસ, શારદ સામિનિ કરઉ જગીસ,
વાહણુ હંસ દહિન કર વીણુ, સો જિણ સાસણિ અજ્જઈ લીણુ. ૩
અઠદલ-કમલ ઉપની નારિ, જેણિ પયાસિય વેજ્જઈ ચારિ,
સસિ હરવિંધુ અમિઅ રસુ ફરઇ, નમસ્કાર તસુ **વિદ્ધનુ** કરઇ. ૪
ચિંતા સાયર જંવિ નરૂ પરઇ, ઘર ધંધલિ સયલઈ વીસરઇ,
કોહુ માનુ માયા માય મોહુ, જર ઝંપે પરિયઉ સંદેહુ. ૫
દાનુ ન દિન્નઉ મુનિવર જોગુ, **નાતપુત** પિઉ ન ભોગેઉ ભોગુ.
સાવય ઘરહિં લિયઉ અવતાર, અનદિનુ મનિ ચિંતહુ નવકારૂ. ૬

અંત – હંમિ તીજઈ ભવિ નરવઇ હૂંતા, પુન્નહ ઊપરિ વાસુ,
દાનુ દેઇ ચૌગઇ ગમુ ગંજિઉ, પંચમિ કિયઉ ઉપાસુ. ૫૪૪
પઇંસઠિ માસ સોઇ ઉપવાસી, પુણિ ઉજ્જઇ સજ્ઝાઈ,
દાણુ સીલુ તપુ ભાવિહિં ગલિઉ, ફલુ પાવિઉ શિવપાઇ. ૫૪૫
ઠક્કર માહૂલે પુતુ **વિદ્ધણુ** પભણુઇં સુદ્ધ મઐ,
હરષિંહિં લાગઉ ચીતુ **ચઉદહસઈ તેવીસમઇ** એ.
સિય ભાદવઇ ઇગ્યાસિ ગુરૂ વાસરૂ ઇહુ ઉપનઉ,
નયર **વિહાર** મકા(?ઝારિ) પંચમિ ફુલુ ઇમ્વ ગાઇયઉ. ૫૪૬
નંદઉ (ચહુ)વિહ સંઘુ નંદઉ સિરિ **જિણુદય** ગુરૂ,
જિમ્મ તારાયણ ચંદુ જિમ્મ જલનિહિં ગુરૂ ગિરિપવરો,
ઇહ સિયપંચમિ તેમિ ચિરૂ ણુંદઉ સંસાર મહિ;
તે નર સિવપુરિ જાહિં, પઢહિં ગુણહિં જે સંભહિ. ૫૪૮

(૧) ઇતિશ્રી ણાનપંચમી સંપૂર્ણ. શુભમસ્તુ લેખક પાઠકયોઃ છ. શુભં ભવતુ. છ. છ. છ. ગ્રંથાગ્ર ૨૯૧. પ.સં. ૩૩-૧૦, સંઘભંડાર પાટણ, ક્ર. ૭૨ નં. ૫૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ. ૪૧૮–૨૦.]

૪૬. પૃથ્વીચંદ્ર (રુદ્રપલ્લીય ગચ્છ અભયસૂરિશિષ્ય)

સં.૧૪૨૬માં રુદ્રપલ્લીય ગચ્છના અભયદેવસૂરિ(૨)ના રાજ્યે તે ગચ્છના ગુણશેખર–ગુણચંદ્રશિષ્ય ગુણાકરે 'ભક્તામર સ્તોત્ર' પર વૃત્તિ રચી. જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૬૪૭. તે અભયદેવસૂરિના આ કવિ શિષ્ય લાગે છે.

(૫૫) માતૃકા પ્રથમાક્ષર દોહક ગા.૫૮ ૨.સં.૧૪૨૬ આસપાસ

આદિ – અપ્પઇ અપ્પઉ બુઝિ કરિ, જો પરપ્પઇ લીણુ,
સુજ્જિ દેવ અમ્હ હરસણુ, ભવસાયર પારીણુ. ૧
માઇ અખર ધુરિ ધરિવિ વર, દૂહય છંદેણુ,
રસવિલાસ આરંભિયઉ, સુકવિ **પુહવીચંદેણ.** ૨

અંત – રૂદપલ્લિહ ગચ્છહ તિલય, **અભયસૂરિ** સીસેણુ,
રસવિલાસુ નિપ્પાઇયઉ, પાઇય કવ્વરસેણુ. ૫૩
પુહવિચંદ કવિ નિમ્મવિય, પઢિ દૂહા ચઉપન્ન,
તસુ અણુસારિહિં વવહરહિ, પસરઇ કિત્તિરવન્ન. ૫૪

(૧) નાહટાની નોંધમાંથી.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૭.]

૪૭. મેરુતુંગસૂરિ

આં. હોય તો આચાર્યપદ ૧૪૨૬ સ્વ. ૧૪૭૧.

(૫૬) વ્યાકરણ ચતુષ્ક બાલા૦

(૧) પ.સં. ૨૧, વખતજી શેરી ભં. પાટણ, દા.૭ નં.૬.

(૫૭) તદ્ધિત બાલા૦

(૧) પ.સં. ૨૫, વખતજી શેરી ભં. પાટણ, દા.૭ નં.૧૫.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૭૨.]

૪૮. જિનરત્નસૂરિ

(૫૮) અર્બુદાલંકાર શ્રી યુગાદિદેવ સ્તવન તથા **નેમિનાથ સ્તવન** લ. સં. ૧૪૩૦ પહેલાં

(૧) સં. ૧૪૩૦ની લખેલી પ્રત, પ્ર.ક્ર. ૧૫૮થી ૧૬૧, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૮.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૯. મેરુનન્દનગણિ (ખ૦ જિનોદયસૂરિશિષ્ય)

(૫૯) + શ્રી જિનોદયસૂરિ વીવાહલઉ ૨.સં.૧૪૩૨

ખ૦ જિનોદયસૂરિ સં.૧૪૩૨માં પાટણમાં સ્વર્ગસ્થ થયા તેનો છલ્લો ઉલ્લેખ કરી આ કાવ્ય પૂરું થાય છે. તે વર્ષે તે રચાયેલું જણાય છે. ૧૫મા સૈકાની ભાષા માટે આ કૃતિ ઉપયોગી છે.

આદિ – સયલમણુવંછિયે કામકુંભોવમં **પાસ**પયકમલુ પણમેવિ ભત્તિ,
સુગુરુ **જિણુદય** સુરિ કરિસુ વીવાહલઉ સહિય ઊમાહલઉ મુચ્છ
ચિત્તિ. ૧

અંત – એહુ સિરિ **જિણુદયસૂરિ** નિય સામિણો કહિઉ મઇ ચરિઉ
અઈ મંદબુદ્ધિ,
અમ્હ સો દિક્ખુગુરુ દેઉ સુપસન્નઉ દંસણ નાણુ ચારિત
સુદ્ધિ. ૪૩
એહુ ગુરુરાય વીવાહલઉ જે પઢઈ જે ગુણઈ જે સુણંતિ,
ઉભયલોગે વિ તે લહઈ મણુવંછિયં **મેરુનંદન** ગણિ ઈમ
ભણંતિ. ૪૪

પ્રકાશિત : ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય. ૨. ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૩. ૩. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૩૬૦થી ૩૬૬.

(૬૦) + અજિત-શાંતિ સ્તવન

આદિ – મંગલ કમલાકંદ એ, સુત્ર સાગર પૂનમ ચંદ એ,
જગગુરુ **અજિત** જિણંદ એ, **શાંતીસર** નયણાનંદ એ. ૧
બિહું જિનવર પ્રણમેવ એ, બિહું ગુણ ગાઈસ સંખેવ એ.
પુણ્યભંડાર ભરેસુ એ, માનવભવ સફલ કરેસુ એ. ૨

અંત – ઈમ ભગતિહિ ભોલિમ તણી એ, સિરિ અજિય સંતિ જિણ
થુય ભણીએ,
સરણિ બિહું જિણ પાય એ, શ્રી **મેરુનંદણ** ઉવઝાય એ. ૩૨

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૬૮).]

પ્રકાશિત : ૧. રત્નસમુચ્ચય અથવા રામવિલાસ, પૃ. ૨૧૫–૧૯. [૨. અભયરત્નસાર, પૃ. ૩૫૮–૬૨.]

(૬૧) જીરાઉલિ પાર્શ્વનાથ ફાગુ ગા.૩૦ ૨.સં.૧૪૩૨

આદિ – સમરવિ ત્રિભુવન-સામણિ, કામણિ સિર સણગારુ,
કવિયણ-વયણિ જ વરસઈ, સરસ અમિઉ અપારુ;
વિઘન-વિણાસણુ સાસણુ, સામિઉ **પાસકુમારુ**,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગાયવિ સિરિ **જીરાઉલિ**-રાઉલિઉ ફલ સારૂ. ૧

અંત – **ચઉદ બત્રીસઈ** સંવતિ, સંમતિ લે ગુરૂ પાસિ,
જીરાઉલિ-પતિ ગાઇઉ, છાઇઉ જગ જસવાસિ;
પાસહ ફાગુ સુનંદઉ, ચંદઉ જ અભિરામુ,
સોહઇ **મેરૂ** સુનંદઉ, **નંદઉ** મુનિ જન વામુ. ૩૦

(૧) પ.ક. ૨૮૮થી ૨૯૦, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.
[પ્રકાશિત : પ્રાચીન ફાગુ સંગ્રહ.]

(૬૧ ખ) સીમંધર સ્તવન ગા. ૩૧

આદિ – અતિ રસ હરિસ રસેણ વિહસિય, લોયણમણુવયણુ,
થુણિસુ ભાવિ નિય સાંમિ સિરિ, **સીમંધરૂ** જિણુરયણુ. ૧

અંત – ઇયતત્તિ સત્તિ ભરેણ નિમ્મિઉ, સત્થ સંધ વગોયરો,
અકખીણુ ધીરિમ **મેરૂનંદણ** મુત્તિ સિરિ **સીમંધરો**;
સગ્ગાંઇ કીમિય ચિત્ત કામિય કપ્પપાયવુ જંગમો,
મજ્જુ ઝાણુ ગાણુ ગુણાણુ રાઇણુ, દેઉ નિય પય મગમો. ૩૧

(૧) પ.ક. ૨૭૬થી ૨૭૯, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૮–૧૯, ભા.૩ પૃ.૪૨૦ અને પૃ. ૧૪૭૭–૭૮.]

૫૦. દેવસુંદરસૂરિશિષ્ય (કુલમંડનસૂરિ ?)

(૬૨) કાકબંધિ ચઉપ્પઈ અથવા **ધર્મકક્ક**

આ ચોપાઈ ૬૯ ટૂંકની છે. કક્કાના અક્ષરોને અનુક્રમે આદ્યાક્ષર કરીને ચોપાઈ ગૂંથી છે. દાન, શીલ, તપ અને ભાવ એ ચાર જૈન-ધર્મના મુખ્ય સિદ્ધાંતોનો ઉપદેશ આપ્યો છે. ચોપાઈ રચ્યાનો સંવત્ લખ્યો નથી, પણ પહેલી ટૂંકમાં શ્રી દેવસુંદરસૂરિને વંદના કરી છે, એટલે આ ચોપાઈ દેવસુંદરસૂરિના કોઈ શિષ્યે રચી છે એમ ખાતરી થાય છે. દેવસુંદરસૂરિને સૂરિપદવી સંવત્ ૧૪૨૦માં મળી અને સંવત્ ૧૪૫૦ સુધી તેઓ હયાત હતા; એટલે આ ચોપાઈ સંવત્ ૧૪૨૦થી ૧૪૫૦ સુધીમાં રચાઈ છે એમ ખાતરીથી કહી શકાય. એની ભાષા પણ તે કાળને અનુરૂપ જૂની છે.

આદિ – અરિહંત સિદ્ધ આયરિય ઉવજ્ઝાય, સાહુ સુગુરૂ **દેવસુંદરસૂરિ** પાય;

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વંદિય સુય સાસણિ સમરેવિ, ધમ્મ કજ્જ પુન્નણિસુ સંખેવિ. ૧
કરઉ ધર્મ મન ભૂલા ભમઉ, માણુસ ભવ કાંઇ આલિં નિગમઉ ?
દાન સીલ તપ ભાવન સાર, સુગુરુ વયણુ પાલઉ સવિચાર. ૨
કાંઇ જુ દીજઇ દાન, તિહાં ચીંતવીઈ નવિ અભિમાન;
ચિત્તિ વિત્તિ પત્તિહિં સુવિસુદ્ધ, સો શ્રેય સૂઈ લીલઈ લદ્ધ. ૩
ખરઇં ચિત્તિ નામ એવડા, વિત્તિ અક્ષુ રસિ પૂરિય ઘડા;
પત્ત જુ પામિઉં પઢમ જિણંદુ, ચડઈ સિખા નવિ પડઇ ઈકુ
બિંદુ. ૪

ખાધઈ તૃપતિ ઉદરિ નવિ હોઈ, દીધઉં પાત્રિ દાન ઊગરઇ;
ખીર થાલ દીધઉં સંગમઇ, શાલિભદ્ર સોઇ હૂયઊ તિમઈ. ૫
ગહગહીયા ધન્ન કયવન્ન, તિહૂઅણિ નિસુણઉ તેહનૂં પુંન્ય;
શુદ્ધ ચિત્તિ દીયાં ઘત ખીર, દેવલોકિ પહતા બે વીર. ૬
ગાઢઇ સંકટિ હૂંતિ નારિ, તતખિણિ વિરૂપ હૂતઉ બારિ;
દાત દેઇ તિમ ચંદનબાલ, જિમ આવીલ ભાજઇ તતકાલ. ૭
ધલહ તિમ વહિરાવિઉં ધીય, જિમ સંચિઉં તિત્થંકર ખીય;
પાત્રિ દાનિ હુઊઉ નિરવાહ, આદિનાથ ધન સારથવાહ. ૮
ધીઉ દાઉ જઉ દીજઇ દાન, તુ રાઉલિ લાભઇ બહુ માન;
દાનિં ભૂતપ્રેત વસિ થાઈ, દાનિં દુકખ દુરિઅ સવિ જાઈ. ૯
જિમ કંઠિ શ્રિકુ ઊપજ્જઇ, દાત ઉદારિ તિમ નીપજ્જઇ.
દાન વિષઇ જેહ ઊપજઈ બુદ્ધિ, તીહં નર સઇવર આવઇ
રિદ્ધિ. ૧૦

અંત – શશિ લંછણુ ચંદણુ પીયૂષ, સેવંતાંનિ હુણઇ સવિ દૂખ,
ઇમ પરિ મનિ ભાવણુ ભાવતાં, કર્મ ખણંતાં ન્યાઇ પત્યાં. ૬૦
શાલિ દાલિ ઘત સીઠાં હોઇ, એય વાત જાણઇ સહૂ કોઇ;
ધરમુ માહિં તિમ ભાવણુ સાર, એહ વાત પાધરઉ વિચાર. ૬૧
પલકંઈ ચૂડિ અંતેવર હાથિ, નસિં રાજ પવિસઈ પરમત્થિ;
બહુ મળિએ કલિ કંદલ હોઇ, પરમાણુંદ લહઇ ઇકે સોઈ. ૬૨
ષણિ ષણિ ચ્યારિ ચઉરાસી જીવ, યોનિ વસઈ સંસારિ સવ;
ધરમુ એકુ સવિહૂં આધાર, ધર્મ લગઇ પામીજઇ પાર. ૬૩
અમરથ રાત્રિ દિવસિ મતિ ધર્મ, ધર્મ તણઉ મત છંડઉ ભ્રમ;
રાખઇ ધર્મ ચિહું ગતિ દુકખ, ધર્મ લગઈ પામી જઈ મુકખ. ૬૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાયર મર્યાદાં પુણુ રહઇ, ચંદસૂર ગયણિં સંચરઇ,
કુશલ પંચ તે દિઇ આચાર, સોઇ સદ્ગુરૂ ભુઝવઇ વિચાર. ૬૫
ઇમ ગુર જાણુઉ સો સંસારિ, જેહ ગુરૂ ભૂઝઇ વિચાર,
પાલઇ અનઇ પલાવઇ સોઇ, એઉ સુહગુરૂ જાણુઇ સહુ કોઇ. ૬૬
હાથિ ચડિઉં ચિંતામણિ રત્ન, જઉ લાભઇ જિણવરનૂં વચન;
જિણવર દેવ ધર્મગુરૂ સાધુ, એય સમકિતુ શ્રેણિકરાઇં લહ. ૬૭
ક્ષણ એકુ મન જઉ થાઇર રહઇ, કર્મ વિવર તિથ્થં સો લહઇ,
કરમ વિવર સીઝઇ સવિ કાજ, લાભઇ મુગતિ તણૂં સહ રાજ. ૬૮
ક્ષાયક સમકિતુ નિશ્ચલ તાહં, ચઉવિહ ધર્મ હોઇ છઇ જાંહ,
સોઇ કહીઇ કક્કર કર બૂહ, પઢતાં ગુણતાં હુઇ સર્વ સિદ્ધિ. ૬૯

(૧) ઇતિ કાકબંધિ ચઉપ્પઈ સમાપ્તા. છ. લિખિત દેવગિરિ નગરે. મ. બ. સં. (૨) પ.સં. ૨–૧૪, દે.લા.પુ.લા. નં. ૨૪૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૦–૨૧, ભા.૩ પૃ.૪૨૩. કર્તા કુલમંડનસૂરિ હોવાનું નિશ્ચિતપણે કહી શકાય તેમ નથી.]

૫૧. દેવસુંદરશિષ્ય (ચંદ્રગચ્છના સોમતિલકશિષ્ય દેવસુંદરના-શિષ્ય)

(૬૩) ઉત્તમરિષિ સંઘ સ્મરણા ચતુષ્પદી

પ્રાચીન ગૂજરાતી ચોપાઈ છે. કુલ ૯૯ ચોપાઈ. આમાં તીર્થંકર, ગણધર અને અન્ય સાધુસતીઓનું સ્મરણ છે.

[અંત – ચંદ્રગચ્છ ગુરુ અંબરહંસ સોમતિલકસૂરિ પટ્ટવતંસ,
દેવસુંદરસૂરિ પાય પસાઇ, જે રિષિ સમરઇ તે સિધિ જાઇ. ૧૫૬]

(૧) પ.સં. ૩, પ્રતિ સારી, ભાં. ઇ. સને ૧૮૭૧–૭૨ નં. ૨૭૦. [મુપુગૂહસૂચી (ભૂલથી 'જયઋષિ'ને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૨૨. ત્યાં દેવસુંદરને કર્તા ગણેલા પરંતુ મુપુગૂહસૂચીની હસ્તપ્રતનો ઉપર ઉતારેલો અંતભાગ બતાવે છે કે દેવસુંદરસૂરિના પ્રસાદથી એમના કોઈ શિષ્યે આ રચના કરેલી છે. એ કુલમંડનસૂરિ પણ હોઈ શકે, પણ એ વિશે નિશ્ચિત કહેવું મુશ્કેલ છે.]

૫૨. મુનિસુંદરસૂરિ (૬૦)

(૬૪) શાંત રાસ ર.સં.૧૪૪૫(?)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૨૨, સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય મુનિ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુંદરસૂરિએ સંસ્કૃતમાં 'અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ – શાંતરસભાવના' રચેલ છે, તેનો આ એમણે કરેલો ગુજરાતી અનુવાદ હોવાનું નોંધાયું છે, પરંતુ 'શાંતરસભાવના' જ ભૂલથી 'શાંત રાસ'ને નામે નોંધાઈ ગયેલ હોય એવો પણ સંભવ રહે છે.]

૫૩. કુલમંડનસૂરિ (ત. દેવસુંદરશિષ્ય)

[કવિના વિશેષ પરિચય માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૬૫૨–૫૩ તથા જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ ભા.૩ પૃ. ૪૩૪–૩૫.]

(૬૫) [+] મુગ્ધાવબોધ ઔક્તિક ૨.સં.૧૪૫૦

આદિ – અર્હં પ્રણમ્ય મુગ્ધાનાં બોધહેતોર્વિધીયતે,
પ્રાયઃ પ્રાકૃતઉક્તીનાં કિંચિદામ્નાયસંગ્રહઃ.
શ્રી **ચન્દ્રશેખર** ગુરૂન્ વંદે યૈરુક્તિયુક્તિભિઃ,

અંત – ૧૪૫૦ વર્ષે ઉક્તિકં વ્યધિત મુગ્ધકૃતે શ્રી **દેવસુંદર** ગુરુક્રમરેણુઃ
ઇતિ. કૃતં શ્રી **કુલમંડનસૂરિ**ભિઃ.

(૧) લીં. ભં. [લીંહચી, હેજેજ્ઞાસસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૨૪).]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય રત્નમાળા ભા. ૧, સંપા. હરિ હ. ધ્રુવ. ૨. પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યસંદર્ભ (અંશતઃ)]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૨૩.]

૫૪. સાધુહંસ (ત૦ જિનશેખરસૂરિ–જિનરત્નસૂરિશિ૦)

(૬૬) શાલિભદ્ર રાસ [અથવા **ધન્નાશાલિભદ્રપ્રબંધચોપાઈ**]
૨.સં.૧૪૫૫ આસો શુદ ૧૦

વસ્તુ, ચોપાઈ, દુહામાં આ રાસ છે.

આદિ –

વસ્તુ.

દેવિ **સરસતિ** ૨ સકળ સંસાર,
જસ નાંમિઈ કવિજન સવે બુધિ અતિહિં સરસ વાણીય,
વીણાપુસ્તકધારિણી તે સામિણિ મનમાંહિં આંણીય,
કરજોડી કવીયણ ભણઇ, સહગુરૂ પાય પણમેવિ,
સાલિભદ્ર ધના તણાં, ચરીય રચેસુ સંષેવિ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ચુપઈ.

તપગચ્છિ શ્રી **જયશેખરસૂરિ**, નામિઈ પાય પણાસઈ દૂરિ;
તાસ પાટિ શ્રી **જિનરત્નસૂરીસ**, મન શુધિઈં પ્રણમું નિસ-
દીસ. ૨૧૬

સદ્ગિરુ નામ છે હઇડઈ ધરી, ચુપઇ બદ્ધ કથા મંઈ કરી,
સાલિભદ્ર ધન્નાનૂં ચરિત્ર, ભણીઈ હુસ્યઈ અતિહિં પવિત્ર.
૨૧૭

ભાવ સહિત નરનારી ભણુઇ, કઇ મનિ સુદ્ધિઈં શ્રવણે સુણઈ,
સાધુહંસ મુનિવર ઇમ ભણઈ, નવનિધિ તેહ ઘરિ આંગણઈ.
૨૧૮

સંવત **ચઉદ પંચાવનિ વરસિ**, આસો શુદિ વિજયાનઈ
દિવસિ,
જિનવચને કરી સદ્દવહિઉં, ભાવિઇ ભગતિ હૈયડઇ ધરિઉં.
૨૧૯

(૧) શ્રી **શા**લિભદ્રનુ વૃધ રાસ વ્યવ૦ ઉદયકિરણું લિષાપિતં ગ્રંથાગ્ર ૩૧૧ શ્રી (અં.) **ધર્મ**મૂરતિસૂરીંદ્ર સાધુશિરોમણિ વિજયૈઃ પ.ક. ૧૫૬થી ૧૬૭,પં. ૧૫, વિ.ધ.ભં.(૨) પ.સં. ૭–૧૭, લી. ભં. (૩) સં. ૧૫૯૫ વર્ષે ભાદ્રવા વદિ ૫ તિથૌ શનૌ લિખિતં પં. **હે**વહર્ષગણિશિષ્ય **હર્ષ**જ્ઞાન મુનિ લિખિતં. **જી**રાઉલાની રક્ષા. પ.સં. ૧૩–૧૨, હા.ભં. દા. ૮૧. (૪) લ.સં.૧૬૦૪ પ.ક. ૧૨૯થી ૧૪૨, પં. ૧૭, પ્ર. કા.ભં. (૫) ૨૧૯ કડી, પ.સં. ૧૧–૧૧, **જૂની** પ્રત, મ. **જૈ**. વિ. નં.૪૨૪ (૬) સંવત ૧૬૭૩ વર્ષે મહા વદિ ૫ બુધ **ઋ**. શ્રી ૫ **ક**રમસીજી તસ્ય શિષ્ય લિખિતં **ઋ**. રતનસી. પ.સં.૯–૧૭, મુક્તિકમલજૈનમોહન જ્ઞાનમંદિર વડોદરા, નં. ૨૩૩૨. આ પ્રતમાં લહિયાએ રચ્યા સંવત્ની કડીઓ નથી આપી, તે ઉપરાંત કર્તાના ગુરુ પ્રગુરુનાં નામ ફેરવી નીચે પ્રમાણે જણાવ્યાં છે :

તપગચ્છિ શ્રી **સોમસુંદ**રસૂરિ, નામિઈ પાપ પણાસઇ દૂરિ,
તાસ પાટિ **મુનિસુંદ**રસૂરિ, નમતાં દાલિદ્ર જાઈ દૂરિ. ૨૧૮

(૭) પ.સં. ૧૩–૧૪, વી. ઉ.ભં.દા. ૧૭. (૮) પ.ક. ૧૩થી ૨૭, ચોપડો, જશ. સં. (૯) પ.સં.૧૦–૧૪, હા.ભં. દા. ૮૧ નં. ૩૩. (૧૦) પ.સં. ૨૦–૧૫, સીમંધર. દા. ૨૨ નં. ૨૯. (૧૧) પ.સં. ૯–૧૩, હા.ભં. દા. ૮૧ નં. ૨૯.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૨) લ. સં.૧૫૯૭, ચોપડો, વિ. ને. ભં. નં. ૩૨૬૧. (૧૩) ત્રૂટક કડી ૯૨થી ૧૧૮, અનંત. ભં. નં.૨. (૧૪) લિ. સં. ૧૫૬૯, પા.ભં. (૧૫) સં.૧૫૨૭ ભા.વ.૬ બુધે લિખિતમિદં શાલિભદ્ર ચરિત્રં. પ.સં. ૪, અભય. નં. ૩૯૨૩.

[જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૨૮૨). આ સૂચિઓમાં કૃતિ હંસ મુનિના નામથી પણ નોંધાયેલી છે.]

(૬૭) ગૌતમ પૃચ્છા ચોપાઈ ગા. ૬૪

આદિ – પ્રણમી **વીર** મુગતિ દાતાર, જાણઉં તુ **ગોઅમ** ગણહાર,
હઇડઇ આણી પર ઉપકાર, પૂછઈ ધર્માધર્મ વિચાર. ૧
ભગવન જીવ સિઈ જાઇ નરય, દેવલોકિ કિમ તે અવતરઇ,
ઇસઈ કર્મિ માનવ સંસારિ. ૨

અંત – **ગૌતમ** સામિ પૂછિઉ જેતલઉં, **શ્રી મહાવીર** કહિઉં તેતલઉં,
પુણ્ય પાપ ફીધા ફલ હોઇ, ઉત્તમ જીવ આણુ નિત હોઇ. ૬૩
પૂછ ઊતર છઇ અડતાલીસ, ચિહું આગલી ચઉપઇ ત્રિણિ વીસ,
ભણ્યા ગુણ્યાનઉ એહજ મર્મ, **સાધુહંસ** કહઇ કીજઇ નિતુ ધર્મ. ૬૪

(૧) પ.ક. ૩-૧૩, પ્રાચીન પ્રત, પ્ર.કા.ભં. નં. ૪૨. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૩૯૫, ૩૯૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૨, ભા.૩ પૃ.૪૨૩-૨૪.]

૫૫. સાધુરત્નસૂરિ (ત૦ દેવસુંદરસૂરિશિષ્ય)

જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૬૫૩.

(૬૮) નવતત્ત્વ વિચરણ બાલા૦ ૨.સં.૧૪૫૬ આસપાસ.

(૧) શ્રી **સાધુરત્નસૂરિભિઃ** કૃતં સમાપ્ત મિતિ. છ. ગચ્છનાયક પરમારાધ્ય પરમ ગુરૂ ભ. પ્રભુ શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ** પાદપ્રસાદેન સા૦ ખેઢાકૃત લિ૦ પૂસ્તકં ચિરતંદનાત્ ભ. શ્રી **જયચંદ્રસૂરિ** પાદપ્રસાદેન લિ. સર્વસોમગણિ નિત્યં પ્રણમતિ ખેઢઉ વારત્રયં. ગોડીજી, મુંબઈ, જૂનો નં. ૧૦૫૮. [જૈહાપ્રોસ્ટા.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૭૨.]

૫૬. અજ્ઞાત

(૬૯) શીલોપદેશમાલા બાલા૦

(૧) સં.૧૪૬૬, પ્ર.સં.૧૮૨, સં. ભં. પાટણ, દા.૨ નં.૩.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૭૭.]

૫૭. સમયપ્રભ [ખ૦]

(૭૦) જિનભદ્રસૂરિ પટ્ટાભિષેક રાસ (ઐ૦) ગા.૪૫ ૨.સં.૧૪૭૫ પછી

આદિ –

* ૫ઉ, **શ્રીવંત** શિરોમણિ
ધીણિગ ઇણિ અભિરામિ, નામિ વંછિય ચિંતામણિ. ૪
શોલિ અનોપમ તાસુ ઘરણિ, **ખેતલદેવિ** નારી
હંસ ગામિનિ મૃગલોયણી એ ૨ઈ ઇપિઈ સારી
વિનય વિવેક વિચાર સાર ગુણ ગણ સંપન્ની,
સોહગ લાવન્ન કેલિ ગેહ વર ચંપાવન્ની. ૫

અંત – જઇ સુરગુરૂ નિય બુદ્ધિહિં આણુઇ, તોહી પ્રભુગુણ પાર ન જાણુઇ
સમઇપ્રભ ગણિ ઇમ કહઇ એ. ૪૩
દિણિ દિણિ અધિક પ્રતાપિઇ અમ્હ ગુરૂ, તાં નંદઉ જં મેરૂ મહીધરૂ
જાં ગયણંગણિ સહસકરો. ૪૪
જા દ્રૂય ગ્રહ તારા રવિ શશિહર, તાં નંદઉ **જિનભદ્રસૂરિ** ગણધર,
ચઉવિહ સંઘહ પરિવરિઉ એ. ૪૫

(૧) સં.૧૫૪૯ વર્ષે ભાદ્રપદ શુદિ ૮ શુક્રે શ્રી ખરતરગચ્છે શ્રી **જિન**ભદ્રસૂરિ પટ્ટાલંકાર શ્રી **જિન**સમુદ્રસૂરિ વિજયરાજ્યે વા૦ **રત્ન**મૂર્ત્તિગણિ વા **જય**કરગણિ વા૦ **ધર્મ્મ**વિલાસગણિ શિષ્યરત્ન પં. **પુણ્ય**જયગણિ-વરાણામુદ્યમેન શ્રી **રત**ંભતીર્થે વાસ્તવ્ય ચઉરાસી ન્યાતિ શૃંગાર **ઊકે**શવંશરાય **ભં**ડારી ગોત્રે ભંડારી **જટ**રાજ ભં. **શ્રી**રાજ ભાર્યા **ચં**પાઇ સુશ્રાવિકા પુત્ર ભં. અમીપાલ ભાર્યા **અમ**રાદે પઠનાર્થં. છ. સ્વાધ્યાય-પુસ્તિકા. લેષિતા. છ. પ.સં.૧૨૫, પ.૬. ૧૧૧થી ૧૧૩, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૦–૮૧.]

૫૮. માણિક્યસુંદરસૂરિ (આં. મેરુતુંગસૂરિના શિષ્ય)

એમની ૪ સર્ગની 'ચંદ્રધવલ ધર્મદત્ત કથા' (ભાં.ઇ. સન ૧૮૮૨–૮૩ નં. ૩૧૩) હંસવિજય લાયબ્રેરી અમદાવાદથી પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. અન્ય સંસ્કૃત આદિ કૃતિ માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરો ૬૮૧, ૭૦૮, ૭૧૫.

(૭૧) + નેમીશ્વર ચરિત ફાગબંધ ગા. ૯૧ ૨.સં. ૧૪૭૮ લગભગ.
અઢેઉ, ફાગ, રાસુ એ ત્રણ છંદમાં વારાફરતી છે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – (પ્રથમ ત્રણ સંસ્કૃત શ્લોક છે), અથ રાસુ.

નમઉં નિરંજન વિમલ સભાવિહિં, ભાવિહિં મહિમનિવાસ રે,
દેવ **જીરાપલ્લિ** વલ્લિય નવઘન, વિઘન હરઈ પ્રભુ **પાસ** રે. ૪
નાભિ કમલિ કુંડલિની નિવસતિ, **સરસતિ** સાચું રૂપ રે,
સમરઉં સામિણિ સુજિઅ પરંપર, પરમ બ્રહ્મ સ્વરૂપ રે. ૫

અંત – **કય** અક્ષર જિમ બે તિહિં મિલીયા, **સુ**ંદર પરમ બ્રહ્મ સિઉં મિલીયા
દુઃખ વર્જિત વિલસંતિ.
૨સિ જુ **નેમિજિણ**ચરિય સુચ્છંદિહિં, કૃતમતિ ભુણઇ સુણઇ આણંદિહિં
તસુ મંગલ નિતુ હુંતિ. ૬૧

(૧) **માણિક્ય**સુંદરસૂરીશ્વરેણ કૃતં. પ.સં. ૬–૧૧, રા. એ. ઓ. બી.ડી.નં. ૧૬૦–૩. (૨) મુ. **મતિસાગર**ણ લિ. પ.સં. ૨–૧૯, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૧૫૬. (૩) પ.સં.૪–૨૦, છેલ્લું પમું પત્ર નથી, મ. જૈ.વિ. નં.૮૭૧. [મુપુગૂહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. શ્રી આત્માનંદ જન્મ શતાબ્દી સ્મારક ગ્રંથ, ગુજરાતી વિભાગ, પૃ.૪૭થી ૬૫.

(૭૨)+ પૃથ્વીચંદ્ર ચરિત્ર અથવા **વાગ્વિલાસ** (ગૂ. ગદ્ય) ૨.સં. ૧૪૭૮.

(૧) સં.૧૬૬૧ ભા. શુ. ૫ લિ૦ વાચનાચાર્ય **રત્ન**સાગરગણિ શિ૦ પં. **હેમ**ચન્દ્રગણિશિ૦ **હર્ષ**કેન. પ.સં.૧૯, ગુ. નં. ૮–૨. (૨) સં. ૧૫૭૩ વૈ. શુ. ૧ ૨વૌ લિ. પં. **લા**વણ્યભદ્રગણિશિષ્યેણ ગચ્છનાયક **સૌ**ભાગ્યનંદિસૂરિ આચાર્ય **પ્ર**મોદસુંદરસૂરિ વિજયરાજ્યે **રાં**દેર મધ્યે. વેમર નં.૧૬૦૪. (૩) અં.૧૨૦૦, પ.સં. ૨૬, લીં.ભં. દા.૨૨ નં.૬. (૪) પ.સં.૧૦, સે.લા. નં.૧૩૧૩૭. [આલિસ્ટઑઇ ભા. ૨, લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યસંદર્ભ. (વિશેષ માટે જુઓ પં. લાલચંદની 'ત્રિભુવનદીપક પ્રબંધ'ની પ્રસ્તાવના).

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૫, ભા.૩ પૃ.૪૪૩ તથા પૃ.૧૫૭૩.]

૫૯. જયશેખરસૂરિ (આં૦)

મેરુતુંગસૂરિ – જન્મ ૧૪૦૩, દીક્ષા ૧૪૧૮, આચાર્યપદ ૧૪૨૯, ગચ્છનાયકપદ ૧૪૪૬, સ્વર્ગ ૧૪૭૧ – તેમના સમયમાં આ જયશેખરસૂરિ થયા. બંને મહેન્દ્રપ્રભસૂરિના શિષ્ય હતા. અંચલગચ્છ સ્થાપક આર્યરક્ષિતસૂરિ – તેના જયસિંહસૂરિ-ધર્મઘોષસૂરિ–મહેંદ્રસિંહસૂરિ–સિંહપ્રભસૂરિ–અજિતસિંહસૂરિ–દેવેંદ્રસિંહસૂરિ– ધર્મપ્રભસૂરિ– સિંહતિલકસૂરિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અને તેના મહેંદ્રપ્રભસૂરિ. જયશેખરસૂરિએ સં.૧૪૩૬માં નૃસમુદ્ર નગરમાં 'ઉપદેશચિંતામણિ' ૧૨૦૦૦ શ્લોકનો ગ્રંથ, સં.૧૪૬૨માં ખંભાતમાં 'પ્રબોધચિન્તામણિ' (કે જેનો ભાવાનુવાદ આ ગુજરાતી પ્રબંધ છે), તથા 'ધમ્મિલ મહાચરિત' મહાકાવ્ય ગુજરાતમાં જ પૂર્ણ કરેલ છે. તેમજ ત્યાર પછી 'જૈન કુમારસંભવ' રચેલ છે તેમાં પોતાને 'વાણીદત્તવરઃ' ઓળખાવે છે. આ ઉપરાંત નાના ગ્રંથ નામે શત્રુંજય ગિરનાર, મહાવીરજિન એ ત્રણ પર સં. બત્રીશ શ્લોકની દ્વાત્રિંશિકા, 'આત્મબોધકુલક' (પ્રાકૃત), 'ધર્મસર્વસ્વ' (ઉદ્ધૃત), રચેલ છે, અને પોતાના ઉક્ત 'ઉપદેશચિંતામણિ' પર અવચૂરિ અને 'ઉપદેશમાલા' તથા 'પુષ્પ-માલા' પર અવચૂરિ (નાની ટીકા) 'ક્રિયાગુપ્તસ્તોત્ર' રચેલ છે. વિશેષ માટે જુઓ સાક્ષર શ્રી લાલચંદ પંડિતની આ પ્રબંધ પરની પ્રસ્તાવના. આ પ્રબંધની પ્રાચીન શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષા જોતાં ૧૫મા સૈકામાં થયેલ માનવામાં આવતા નરસિંહ મહેતા, ભાલણ, મીરાંબાઈ આદિની ગુજરાતી ભાષા અર્વાચીન જણાઈ આવે છે. આમાં જૂની ગુજરાતી છે અને અનેક છંદો જેવા કે દુહા, ધ્રુપદ, એકતાલી, ચોપાઈ, વસ્તુ, સરસ્વતી ધવલ, છપ્પય, ગૂજરી વગેરે છે. આ પરથી જેમ પ્રો. મણિલાલ નભુભાઈ દ્વિવેદીને જણાયું કે "ગૂજરાતી ભાષાને પ્રથમ ગૂજરાતીનું રૂપ આપનાર જૈનો જ હોય એમ માનવાને બહુ કારણો છે" તેમ સ્પષ્ટ સમજાય તેવું છે.

જયશેખરસૂરિએ ૧૭ શ્લોકમાં 'અજિતશાંતિસ્તવ' પણ રચ્યું છે. (રચિત સંસ્કૃતબંધેન શ્રી અજિત. – નં.૩૧૬ સને ૧૮૮૨–૮૩ ભાં. ઇ.) અને 'નવતત્ત્વપ્રકરણ' ગાથામાં રચ્યું, જેની પ્રત વિવેકવિજય ભં. ઉદયપુરમાં છે – વે.નં.૪૦૯.

(૯૩) + ત્રિભુવનદીપક પ્રબંધ અથવા પરમહંસ પ્રબંધ અથવા પ્રબોધચિંતામણિ ચોપાઈ [અથવા અંતરંગ ચોપાઈ]

આદિ – રાગ ધન્યાસી

પહિલું પરમેસર નમી, અવિગતુ અવિચલ ચિત્તિ;
સમરિસુ સમરસિ ઝીલતી, હંસાસણિ **સરસત્તિ**. ૧

માનસ સરિ જાં નિર્મ્મલઇ, કરઇ કતૂહલુ હંસુ;
તાં **સરસતિ** રંગિ રહઇ, જેસી જાણુઈ ડંસુ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાણિ પાહણિ સામિણી, મન સરસતિ સંભારિ:
દીસઇ દૂસણ દૂર્ગંગમી, ભીડે ભૂઅણુ દૂઆરિ. ૩

અંત – કલ્પ કામધેનુ એ હોઇ, એ ચિંતામણિ અવર ન કોઇ,
એહ જિ શિવપુરીનઉ પંથ, જીવન એહ જિ સવિ હું ગ્રંથિ,
મૂલિ મંત્ર મણિ એ મનિ માનિ, તપજપનઉ ફલ એહ જ ધ્યાનિ
ઇણિ સવિસંપદ આવઇ પૂરિ, ઇમ બોલઇ **જયશેહર** સૂરિ.
૪૪૭

ત્રિભુવનદીપક એહ પ્રબંધ, પાપ તણુઉ સાંસઇ નહ ગંધ,
(પા૦ પાપ તણુઉ ન સુહાઇ ગંધ)
જં ગયણાં ગણિ ધ્રુવિર થાઇ, જં મહિયલિ દિણયર શશિરાઉ.
૪૪૮

– ઇતિશ્રી ત્રિભુવનદીપક પ્રબંધ સમાપ્તમિતિ.
શ્રી **જયશેખર**સૂરિકૃત શ્રી **અંચલગચ્છે**.

(૧) પ્ર.કા.ભં. (૨) અમ. (૩) **સં**.૧૬૨૨ વર્ષે આષાઢ માસે બહુ પખે એકાદસી ૧૧ ગુરૂવાસરે–શુભ નક્ષત્ર લગ્ને. પુસ્તકં લિખિતં ચ ભટ્ટારક શ્રી **પુ**ન્યપ્રભસૂરિસ્વરાણાં શિષ્ય ભટ્ટારક શ્રી **જ**યસિંહસૂરિણા લેખાયાંચક્રે. પ.સં. ૨૮, મો. સેં. લા. (૪) પ.સં. ૪૦–૮, વિ.ધ.ભં. (૫) કડી ૪૧૮. ઇતિશ્રી ત્રિભુવન દીપક પ્રબંધ સંપૂર્ણ શ્રી **જ**ય-શેખરસૂરિકૃત શ્રી **અ**ંચલગચ્છે. પ.સં. ૧૩–૧૫, જૂની પ્રત, હા.ભં.દા. ૮૨ નં. ૨૦૦. (૬) સં.૧૫૦૧ વર્ષે લેખિતઃ પં. **તિ**લકરી.ગણિના પરોપ-કારાય **જી**ર્ણદુર્ગે.પ.સં. ૧૧–૧૭, સંઘ ભં. પાટણ, દા.૭૨ નં.૮૦. (૭) પ.સં.૨૮–૧૧, જૂની પ્રત, સાગર ભં. દા.૩ નં.૩૫. (૮) અંતરંગ ચોપાઇ સંપૂર્ણ. પ.ક.૧૬૨થી ૧૮૧, શાંતિ. ભં. ખંભાત, દા. ૧૧૨ પો.૯. (૯) ૩૩૮ કડી સુધીની અપૂર્ણ પ્રત, પ.સં. ૧૫–૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૫૧. (૧૦) સં.૧૫૦૧ પો. વ. ૧ આદિત્યવારે લિ. **સો**મસુંદરસૂરિ – ભ. **સો**મદેવસૂરિ – પં. **સિ**દ્ધાંતસમુદ્ર – કમલરત્નગણિના **ભ**લ્લારણા નગરે પાતશાહ ગયાસદીન-રાજ્યે. હં.ભં. (૧૧) સં.૧૬૫૧ ભા. શુ. ૧ શુક્ર સિ. **ય**શોગિરિ સારંગ **વી**રપુર મધ્યે. નિ. વિ. ચાણસ્મા. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૩૯, ૧૫૧, ૨૫૧).]

પ્રકાશિત : ૧. સંપા. પંડિત લાલચંદ્ર ભગવાનદાસ (પ્રકા.અ.ભ. ગાંધી, સં.૧૯૭૭). [૨. ૫૬રમા શતકનાં પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્ય.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૭૪) [+] નેમિનાથ ફાગ ૫૮ કડી

આદિ – નમઃ પરબ્રહ્મણે.

જિણિ જગિ જીતઉ શમરસિ, અમર શિરોમણિ કામુ,
વિલસઇ સિદ્ધ સયંવર, સંવર ગુણિ અભિરામુ;
નિરૂપમ નિપુણ નિરંજન, રંજન જનમન ચારૂ,
પામીય સુહુગુરૂ આઇસુ, ગાઇસુ **નેમિકુમાર**. ૧

અંત – નિજ યશ દિસિ દિસિ વ્યાપએ થાપએ ચઉવિહ સંઘ,
સૂરઉ તેહજ સામિય ધ્યામિય કામિય રંગ;
કવિ તુ વિનોદ્દિહિં સિરિ જય સિરિ **જયસેહરસૂરિ**,
જે ખેલઇ તે અર્વ પદ સંપદ પામઇ પૂરિ. ૫૮

(૧) ચેલા **જસા** લિષતં. પ.સં.૫–૧૩, સંઘ ભં. દા.૭૫ નં.૧૧૮. [હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૭).]

[પ્રકાશિત : ૧. ગૂર્જર રાસાવલી.]

(૭૫) નેમિનાથ ધઉલ ગા. ૧૩

આદિ – **દ્વારિકાં** ધરિ ધરિ મંગલ ચારૂ, **સમુદ્રવિજય** નરવર તણુઉ એ,
સિવદેવિ માડિય તણુઉ મલ્હારૂ, **નેમિકુમર** વર પરિણીઇ એ.
ઉગ્રસેન રાય તણીય કુમારિ, **રાજલ** રૂપિ રલીયામણી એ. ૧

અંત – રાણી **રાજલિ** તણુઉ આણુંદુ, કવિજણ કેતલઉં કેલવઈ એ,
જય જય જગગુરૂ **નેમિ** જિણિંદુ, જીણિ નેડઇ જઇ પૂરીઉ એ. ૧૩

(૧) ઇતિ શ્રી **જયશેખરસૂરિ** સુગુરૂ કૃતા શ્રી નેમિનાથ ધઉલ. તેમજ તેમની ખેત્રણ નાની કૃતિ છે. પ.સં.૧૭, નાની ત્રુટક પ્રત, મારી પાસે.

(૭૬) સ્તવનો

(૧) શ્રી અર્બુદાચલ વિનતિ, ગા.૯, કઇય **આબૂય** ડુંગરિ જાઇસિઉં. (૨) વીસ વિહરમાન વિનતિ, ગા.૯, જય જણિય સુખ જય કપરૂખ. (૩) શત્રુંજય વિનતિ, ગા.૫, પુણ્ય યોગિ **વિમલાયલુ** પામી. (૪) પાર્શ્વનાથ વિનતિ, ગા.૯, બલઇ જિ બલવંતુ દેઉ (૫) મહાવીર વિનતી, ગા.૭, નગરૂ તાં **વઢવાણ** વિશેષિયઇ. (૬) નેમિનાથ વિનતી, ગા.૫, ભલી ભાવના ભેટિવા **નેમિ** પાયા. (૭) શાંતિનાથ વિનતી, ગા.૯, પામી અછઇ બોધિ ભમી ભમીજઇ. (૮) જીરાપલ્લીય પાર્શ્વનાથ વિનતી, ગા.૭, જગન્નાથુ **જીરાઉલઉ** હૂં જુહારઉં. (૯) થાંભણા વિનતી, ગા.૪, **થંભણપુરિ**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સિરિ પાસ જિણિંદો. (૧૦) સ્તંભનક વિનતી, ગા.૧૧, જુ પરમેશ્વરૂ પૂજિઉ વાસવે. (૧૧) મથુરાવતાર શ્રી પાર્શ્વનાથ વિનતી, ગા.૧૬, મહુરંઉ કય અવયારૂ સારૂ સિરિ પાસ જિણેસરૂ. (૧૨) મુનિસુવ્રત સ્વામી વિનતી, ગા.૭, નગર જાંબૂ તાં જગિ જણીયઇ. (૧૩) આદિનાથ વિનતી, ગા.૭, કુલિ ભલઇ અવતારૂ સખે લહી. (૧૪) આદિનાથ વિનતી, ગા.૯, યુગાદીશુ શેત્રુજ્જનઇ શૃંગિ બઇઠઉ. (૧૫) તારણગિરિ વિનતી, ગા.૧૧, મનિ મનોરથ એહુ સદા વસઇ. (૧૬) વિહરમાન વીસ વિનતિ, ગા.૯, જય જણિય સુખ જય કપ્પરખ.

આ સર્વેની નીચે એમ ખાસ લખ્યું છે કે 'ઇતિ શ્રી જયશેખર સૂરિ કૃતા' અને આ સિવાય બીજી વિનતીઓ, તથા 'શત્રુંજય ચૈત્ર પ્રવાડી' અને 'ગિરનાર ચૈત્ર પ્રવાડી' છે તે સર્વે પ્રાયઃ જયશેખરસૂરિ-કૃત લાગે છે. પ.સં.૮-૧૮, જૂની પ્રત, સંઘ ભં. દા.૭૫ નં.૧૩૩. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧, ૪૨, ૧૪૬).]

(૭૭) શ્રાવક બૃહદતિચાર

(૧) સં.૧૬૦૬ માઘ વદિ ૬ સોમે માડવિ બિંદર મધ્યે ચતુર્માસ લિ. મુનિ ગુણચંદ્ર ચિરં. વિનયચંદ તથા જલભચંદ પઠનાર્થે લિ. પ.સં. ૯, મ. જૈ. વિ. નં.૬૪૧. (૨) સં.૧૬૧૪ માઘ વદિ ૧૧ સોમે વિદ મધ્યે સુમાતજિન પ્રસાદાત્ લિ. મુ. દેવચંદ્રેણ ચરં. વીરચંદ પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૦, મ. જૈ. વિ. નં.૮૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૪-૨૫, ભા.૩ પૃ.૪૨૫-૨૭, પૃ.૧૪૭૮-૭૯ તથા પૃ.૧૫૭૩.]

૬૦. સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય

(૭૮) સ્થૂલિભદ્ર કવિત ૨.સં. (૧૪)૮૧

આદિ – આજ સખી મઝ સફલ વિહાણુઉ, નયણિ મલિઉ જવ નાહ,
કોશા કહઇ કોઇ વેસ અપૂરવ, કરિઅલ કમલ નિવાહ. ૧
બહિની બોલિવો નાહ આગલિ, કીજઇ કહિ કુણ મતી,
હાથિ દંડ કાંધિ કાંબલડી, ઉધઉ મૂહિ મુંહપતી;
ઉઢણિ કલ્યવો પહિરણિ ચલોટઉ, કડિહિ કણદોરડી,
મલમલિન ગાત્રવો અંગ અંઘોલિ ન સિરિ વેણડી. ૨

અંત – ચાંદ્રગચ્છિ ગિરૂઆ સુપસાઇ સિરિ સોમસુંદરસૂરિ,
એકાસીઇ કવિત એ કીધઉ, અતિ ઘણુ આણંદ પૂરિ. ૭૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જે ઊગમતઇ નઇં આથિમતઇ, જે જિણુ જાણ પચ્છાણુઉં,
ઊંચ નીચ જે સીલવ્રત પાલઇં, તે નરનારિ વષાણુઉં. ૭૧
જનમ લયઇ હું ગામટગ ગહલઉ, મૂરખ માંહિ ગણેયો,
એહ માહિ અવ.....

(૧) પછીનું પાનું નથી. પ.સં. ૬–૧૧, જૈ.એ. ઇ.ભં. નં. ૧૩૩૪. (૨) સંવત ૧૭૪૨ વર્ષે શ્રી શાલિવાહન રાજ્યાત શાકે ૧૬૦૮ પ્રવર્ત્તમાને માસોત્તમ જ્યેષ્ઠ માસે શુકલપક્ષે ૭ સપ્તભ્યાં તિથૌ બુધવાસરે શ્રી ત્રાંગડીઆ પૂનિમગચ્છે વા. શ્રી ભીમવિમલજી લપિકૃતમસ્તિ. પ.સં. ૪૦–૧૧, ના. ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૩૮. ત્યાં આ કૃતિ સોમસુંદરસૂરિને નામે મુકાયેલી છે, પરંતુ 'સુપસાઇ સિરિ સોમસુંદરસૂરિ' એ પંક્તિનો અર્થ એવો થાય કે સોમસુંદરસૂરિના પ્રસાદથી એમના શિષ્યે આ રચના કરી છે.]

૬૧. જિનવર્દ્ધનગણિ

(૭૯) + તપોગચ્છ ગુર્વાવલી (બોલીમાં તેમજ છંદમાં) લ.સં. ૧૪૮૨ પહેલાં

આદિ – વિતરતુ મંગલમાલાઃ સમસ્ત સંઘસ્ય **વર્દ્ધમાન** જિનઃ
યત્પદ-સેવા સંપ્રતિ, કલ્પલતાભીષ્ટફલદાને. ૧
વિમલ કેવલ જ્ઞાન દિવાકર, સકલ ત્રૈલોકય લોક શિવંકર
પાદપીઠ લુઠંત ચઉચટ્ટિ આખંડલ, મોહાંધકાર સંહાર માર્ત્તંડ મંડલ,
દેવાધિદેવ ત્રિભુવનકૃતસેવ મનોવાંછિતદાયક, ત્રૈલોકચનાયક,
પ્રતિબોધિત-અનેક-ભવ્ય-જીવસમાજ, અપશ્ચિમ તીર્થાધિરાજ
શ્રી **વર્દ્ધમાન** સ્વામિ શ્રી સંઘ રહઈ મંગલીકમાલા કરઉ. ૭.

અંત – **ગુજ્જર માલવ મેદપાટ મરહટ્ઠ કુલિંગિહિં**
સિંધુ જલપથિ કન્યકુબ્જિ કર્ણાટિ સુલોટિહિં
હરમુજ **કોસલ** પમુહ દેસિ જસુ કિત્તિ અગજ્જઇ
જાં દિણયર વર ચંદ મેરૂ પુહવીતલિ છજ્જઇ
તાં **વીરનાહ** જિણવર થિકઉ પંચાસમ વર પાટધર
સિરિ ગચ્છ સંઘ પરિવાર સહિત, **સોમસુંદર** ગુરૂ જયઉ ચિરૂ. ૬

(૧) ઇતિ શ્રી શ્રીશ્રી **તપો**ગચ્છ ગુર્વાવલી સમાપ્ત વિબુધવર પં. **જિનવર્દ્ધનગણિભિઃ** વિરચિતા. છ. સં.૧૪૮૨ વર્ષે વૈશાખ શુદિ ૩ દિને લેખિ. ઘણી સારી પ્રત, પ.સં. ૩, અભય. નં. ૧૬૭૭.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રકાશિત : ૧. ભારતીય વિદ્યા, વર્ષ ૧ અંક ૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૧૪૮૩–૮૪. ત્યાં પુષ્પિકામાં ભૂલથી જિનવર્ધનને સ્થાને જિનવર્ધમાન છપાયું હતું. 'ભારતીય વિદ્યા'માં સંપાદકે સં.૧૪૮૨ અક્ષર તૃતીયાને દિવસે કૃતિ રચાયેલી હોય એમ ગણ્યું છે, પરંતુ એ લેખનની મિતિ હોય એમ સમજાય છે.]

૬૨. હીરાનંદસૂરિ (પીંપલગચ્છ વીરદેવસૂરિ–વીરપ્રભસૂરિશિષ્ય)

એમના ગુરુએ સં.૧૪૬૫માં કરેલ પ્રતિમાસ્થાપનનો લેખ. જુઓ નાહર. ૧, નં.૯૬૬.

(૮૦) વસ્તુપાલ તેજપાલનો રાસ ૨.સં.૧૪૮૪

અંત – **વીરદીવહ વીરદીવહસૂરિ** ગુરુપટ્ટિ,
સિરી **વીરપ્પહસૂરિ વીરનાહ** સાસણિ પ્રસિદ્ધ.
પિપ્પલિ ગચ્છિહિં ગુણનિલુ, જગહ માહિ જસ જેણિ લહ્હઉ.
સંવત **ચઉદ ચુરાસીઇ**, અતિ આણંદ પૂરિ,
તાસ પાટ્ટઇ **વિરતગ** ચરીઇ, રચ્યું શ્રી **હીરાણંદસૂરી.**

(૧) **ચાણોદ** ગામે લિ. પ.સં. ૬–૧૪, પ્ર. કા. ભં. નં.૧૩૦.
[હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૪૧).]

(૮૧) [+] **વિદ્યાવિલાસ પવાડો** ૨.સં.૧૪૮૫

આદિ – પહિલું પણમીય પઢમ જિણેસર, **સિત્તુંજય** અવતર
હથિણાઉરિ શ્રીં **શાંતિ** જિણેસર **ઊજ્જતિ નિમિકુમાર.**
જીરાઉલિ પુરિ **પાસજિણેસર, સાચ્ચઉરે વર્દ્ધમાન,**
કાસમીર પુરિ **સરસતિ** સામિણિ, દિઉ મુઝનઈ વરદાન. ૧
પિંપલિગચ્છિહિં ગિરુઆ ગણહર સિરિ **વીરપ્પહસૂરિ,**
નામઈ લીધઈ જાસુ તણે સવિ પાપ પણાસઈ દૂરિ.
તાસુ તણઉં પય પણમી બોલિસુ **વિદ્યાવિલાસ** ચરીઅ,
ભણુઇ **હીરાણંદ** ભવિયાં નિસુણઉં, હઇઅડઇ હરષ ધરીય. ૨
વિદ્યાવિલાસ નરિંદ પવાડો હઇડા ભિંતર જાણી,
અંતરાઇ વિણ પુણ્ય કરઉ તુમ્હિ ભાવ ઘણેરો આણી.

અંત – **પીંપલિગચ્છિ** ગુરુઈ ગુણનિલઉ એ
વીરદેવસૂરિહિં પાટિએ અચલ વધામણુ એ, ૬૫
વીરપ્રભસૂરિ ગુરુ ગહગહીએ, પાટિ **હીરાણંદસૂરિ.** અચ૦
સંવત **૧૪ પચ્ચાસીહ** એ વિરચીઉ ચરિઅ રસાલ–અ૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૦) કાંતણાની ઢાલ.

મહિઅલિ ધર્મ વખાણિઇ એ ધર્મઇ શિવપુરિ રાજ, એ અચલ વધામણું રે.

વિદ્યાવિલાસ સહિયરિય અતિહિ સોહામણું એ—આંકણી.

ઘરમહ ઉપરિ એ ચરીએ, જે ભણુઇ, જે સુણુઇ તીહ એ, અચલ વધામણુ એ. ૯૩

વીરભદ્રનું. સૂરિ ગડગહઇ એ, **વીરદેવસૂરિ** હિ પાટિ એ. અચલ. ૯૪

સંવત **ચૌદ પંચાસિઇ** એ(૧૪૮૫) વિરચિય રચિય વિશાલ એ. અચલ. ૯૫

વીરભદ્રસૂરિ ગુણનિલઉ એ, શીસ **હિરાણું દ** તાસ એ અચલ વધામણું એ. ૯૬

(૧) લ.સં.૧૫૩૨, કુલ ૧૭૦ પદ્ય, સાગર મં. (૨) ચં.ભં. (૩) જૈસ.ભં. (૪) સં.૧૫૬૫, શક ૧૪૩૦ ભાદ્રપદ સુદિ સપ્તમી ગુરૂ શ્રી **મંડપગઢ** મહાદુર્ગ પાતિસાહ શ્રી **નસીરસાહ** વિજયે રાજે શ્રી **મલધારગચ્છે** શ્રી **લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિ. નીતિવિધાનશિ. હીરાણંદ** લિ. પ.સં.૧૪–૧૧, ડે.કો. સન.૧૮૮૧–૮૨, નં.૧૭૧. (૫) સંવત સોલ ચોરાણુ (૧૬૯૪) વર્ષે માગશિર શુદિ છઠિ દિને સોમવારે લિખિતં પંડિતોત્તમ સકલ પંડિત શિરોમણી પંડિતચક્રચક્રવર્તી પંડિતશ્રી ૫ **નય**વિમલગણિશિષ્ય ગણિ હંસવિમલેન કલોલ મધ્યે મુનિ કુશલવિમલ વાચનાર્થં. પ.સં.૧૩, સીનોર ભં. (૬) એક પ્રતમાં અંતે તદુપરાંત એમ છે કે:—જં લગઇ અંબરિ રવિ તપઇ એ. તાં લગઇ વાપરઉ એ અચલ.૧૬૨. સં.૧૫૪૯ વર્ષે માહ વદિ ૧૪ દિને સોમવા, પૂજ્ય પં. **નં**દિસહજગણિ સંઘાટિક **અભય**પ્રભગણિના. શ્રા. **વા**લ્હી સુત **જી**વા પઠનાર્થં લિખિતઃ પ.સં.૧૮–૧૦, નાના કદની, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૧૨૨. (૭) સં.૧૬૨૬ વરસે આષાઢ શુદિ ૧ દિને **આ**ગમગચ્છે પૂજ્યશ્રી **ધર્મ**રત્નસૂરિભિઃ લ. પ.ક.૮.૧૨૨થી ૧૩૫, ચોપડો, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૭૨૫. (૮) ભાં.ઇ. સં.૧૮૭૭–૭૮ નં.૪૮. (૯) સં.૧૮૯૨–૯૫ નં.૮૩૨. (૧૦) પ.સં.૧૦–૧૩, લા.ભં. નં.૪૨૦. (૧૧) પ.સં. ૫–૧૭, જૂની પ્રત, મ.જૈ.વિ. નં.૪૫૦. (૧૨) પ.સં.૧૪–૧૨, લ.સુ. આમાં કર્તા તેમજ સંવતની છેલ્લી કડીઓ નથી. (૧૩) પ.સં.૯–૧૩, રો.એ.સો. બી નં.૨૯૫ નં.૧૬૬૩. (૧૪) પ.સં.૧૪, જય. પો.૬૯.

[કેટલૉગગુરા, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૭, ૧૦૬).]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રકાશિત : ૧. ગૂર્જર રાસાવલી.]

(૮૨) કલિકાલ રાસ ૨.સં.૧૪૮૬

અંત – **પીપલ**ગચ્છીય સુરિરાઉ **વીરપ્પહ** ગણહર.
તસુ પયપંકજ રાજહંસ **હીરાણંદ** મુણિવર.
ચઉદ છિયસી વરષે.
(૧) પ.સં.૨, જેસ. ભં. નં.૪૮૪. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૮૩) દશાર્ણભદ્ર રાસ [અથવા **વિવાહલો**]

આદિ – **વીર** જિણેસર પય નમી એ, સમરીય **સરસતિ** દેવિ કિ,
દસનભદ્ર ગુણ ગાઈસ્યું એ, હીયડલઇ હીયડલઇ હરષ ધરેવિ કિ
વીર જિણેસર પય નમી એ. ૧

અંત – ઇણિ પિરિ જિણવર ગુણ થુણએ નાસઈ કમ્મલ દૂરિ કિ,
બોલઇ બોલઈ **હીરાણંદસૂરિ** કિ, ઇણિ પરિ જિણવર જિણવર
વાંદતાં એ. ૩૧

(૧) પ.સં.૩–૧૧, વિ.ધ.ભં. (૨) ગા.૩૧, પ.સં.૨, રામ ભં. પો.૮, (૩) લિ. પૂજ્ય પં. હર્ષલાવણ્યગણિશિ. વિજયભૂષણ મુનિના. પ.સં.૨–૧૪, લા.ભં. નં. ૪૦૭. (૪) પ.સં.૩–૧૨, ડા.અ.ભં. પાલણપુર, દા.૩૬.(૫) સં.૧૫૭૪, બીજી કૃતિઓ સાથે, સેં.લા. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૭).]

(૮૪) જંબૂસ્વામીનું વિવાહલુ ૨.સં.૧૪૯૫ વૈ. શુ. ૮ સાચોરમાં

આદિ – **વીર** જિણેસર પણમીઅ પાય, ગણહર **ગોઅમ** મનિ ધરીઅ,
સમરી **સરસતી** કવિયણ પાય, વીણા પુસ્તક ધારિણી એ. ૧
બોલિસું **જંબૂઅ** ચરિત રસાલ, નવ નવ ભાવિ સોહામણું ય,
રયણહ **સંખ્યા** ઢાલ રસાલ, ભવિયણ ભાવિહિં સાંભલુ એ. ૨
જંબૂદીવહ ભરહ મજઝારિ, **રાજગૃહ** નયરી ભલી એ,
શ્રેણિક રાજસું પરિવારિ, રાજ કરઇ રૂલિઆમણુ એ. ૩

અંત – **પીપલ**ગચ્છિ ગુરૂરાય શ્રી **વીરપ્રભસૂરિ** ગહગડઇ એ,
પામીઅ સુગુરુ પસાય, **મરૂમંડલિ** રૂલિઆમણું એ. ૫૨
પુર **સાચુર** મઝારિ, **વીર** ભુવણ રૂલિઆમણુ એ,
સંઘ સહિત ધરબારિ, સંવત **ચઉદ પંચાણુવઈ** એ. ૫૩
મન તણઇ આણંદિ, વઇસાહ સુદિ આઠિમિં એ,
રચીઉં **હીરાણંદિ, જંબૂઅ** સામિ વીવાહલુ એ. ૫૪
જે ગાઈ મનરંગિ, વૃદ્ધિ વીવાહ વધામણઇ એ,
તીહ તણઇ ઉછવ રંગિ, નવનિધિ રિધિ વૃદ્ધિ નિતુ વસઇ એ. ૫૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) લિખિત' ઋષિ શ્રી ૫ હાપાજી તત્ શષ્યેણ લિખિત' ઋષિ શ્રી ૫ ઉત્તમજી તત્ શષેણ લિખિત' મુનિ જીવા શુભ' ભવતુ. ૫.સ'.૩-૧૩, દે.લા.પુ.લા.

(૮૫) [+] સ્થૂલિભદ્ર બારહમાસા ૨૮ કડી

આદિ – સરસત સામણી સમરિયે, પામિય સદ્ગુરૂ પસાઉ કિ,
ગાઇસું શીયલ સુહામણું, **સ્થૂલભદ્ર** મુનિરાઉ કિ. ૧

અ'ત – સ્થૂલિભદ્ર બારે માસડા, એ જે ભણે ધરિ **આણ'દ** કિ,
તિહાં ધરિ અચલ વધામણું, એ બોલે સૂરિ **હીરાણ'દ** કિ. ૨૮

(૧) ૫.સ'.૨, સ'.૧૭મી સદીની જૂની પ્રત, પ'ચાયતી જ્ઞાનભ'ડાર અભયસિ'હ ભ'. પો.૧૭ [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૭, ૩૯૯).]

[પ્રકાશિત : ૧. મધ્યકાલીન બારમાસાસ'ગ્રહ ભા.૧.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧, પૃ.૨૫-૨૭. ભા.૩ પૃ.૪૨૭-૩૦]

૬૩. સોમસુ'દરસૂરિ (ત૦)

તપાગચ્છના ૫૦મા પટ્ટધર. જ.સ'.૧૪૩૦, દીક્ષા ૧૪૩૭, વાચકપદ ૧૪૫૦, સૂરિપદ ૧૪૫૭, સ્વર્ગ. ૧૪૯૯. આ પ્રતિષ્ઠિત સૂરિનું ચરિત્ર 'સોમસૌભાગ્યકાવ્ય'માં ગૂ'થેલું છે. તેમણે સ'સ્કૃતમાં 'ભાષ્યત્રયચૂર્ણિ' 'કલ્યાણસ્તવ' 'રત્નકોશ' 'નવસ્તવી' વગેરે કૃતિઓ કરી છે.

(૮૬) આરાધના રાસ

આ ગૂર્જર કાવ્યકૃતિ હોય એ શ'કાન્વિત છે. સોમસૂરિકૃત 'આરાધના' પ્રાકૃતમાં છે કે જેની પત્ર ૩ની ગાથા ૭૦ની પ્રત લી'બડી ભ'ડાર દા.૨૩માં છે.

(૮૭) ઉપદેશમાલા બાલા૦ ૨.સ'.૧૪૮૫

આદિ – શ્રી **વર્દ્ધમાન** જિનવરમાનમ્ય તનોમિ બાલબોધાય
પ્રાકૃતવાર્ત્તારૂપ' વિવરણ **સુપદેશમાલાયાઃ** ૧
શ્રી **તપા**ગણસરોજરવિઃ શ્રી **દેવસુ'દર** ગુરુકમારેણ
શ્રાધ્યવર્ગવિહિતાગ્રહા શ્રી **સોમસુ'દર ગુરુઃ** કુરુતે. ૨

અ'ત – બાણેશભૂત્યુ'દધિ શીત મહો ૧૪૮૫ મિતેબ્દે
શ્રી **સોમસુ'દર** ગુરુપ્રવરૈઃ પ્રણીતઃ
આકલ્પમેષ જયતાદુપદેશમાલા
બાલાવબોધ ઇહ સર્વજનોપયોગી. ૧

(૧) ૫.સ'.૧૨૨, જૂની પ્રત, ઘોઘા ભ'. (૨) જૂની પ્રત, ગ્ર'.૫૦૦૦,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ.સં.૯૩, લીં.ભં. દા.૨૧ નં.૧. (૩) જૂની પ્રત, ગ્રં.૩૫૦૦, લીં.ભં. દા.૨૯ નં.૧૧. (૪–૫) જીર્ણ પ્રતો, પ.સં.૯૮ અને ૧૦૭, હં.ભં. નં.૧૫૧૭ અને ૧૫૧૮. (૬) સં.૧૫૪૬ સોમસુંદરસૂરિ પટ્ટે જયચંદ્રસૂરિ પટ્ટે લક્ષ્મીસાગરસૂરિ સોમજયસૂરિ પટ્ટે સુમતિસાધુસૂરિ ઇંદ્રનન્દિસૂરિ પં. તીર્થજયગણિ શિષ્ય અભયકીર્ત્તિગણિના લિ. અહમ્મદાબાદ નગરે. હા. ભં. દા. ૫૨ (૭) સં.૧૭૮૪ યમુદ્રિ ૧૦ પુષ્યાર્કવાસરે તપા વિજયક્ષમાસૂરિ રાજ્યે નવાનગરે ગણિ અજીતકુશલ લિ૦ ભ્રાતા ગણિ વિનોદકુશલ વાચનાર્થં. પ.સં.૯૭, જશ૦ વડવા, નં. ૨૧૭. [આલિસ્ટઓફ ભા.૨. લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૨૧૩, ૨૧૪, ૫૬૨).]

(૯૮) [+] ષષ્ટિશતક બાલા૦ ૨.સં.૧૪૯૬

મૂળ ખ૦ શ્રાવક નેમિચંદ્ર ભંડારી કૃત.

અંત – ઇતિ **ષષ્ટિશત** બાલાવબોધઃ સમાપ્તો વિરચિતઃ ।।
શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ** પાદૈઃ, સર્વજનોપકારાય ।।
ક્ષમાખંડામૃતકુંડ વિક્રમ મિતે ૧૪૯૬ સંવત્સરે શ્રી **તપાગચ્છેંદ્રૈ**
ર્ગુરૂ **સોમસુંદર** વરૈરાચાર્યધુર્યૈ રિયં
વાર્ત્તાભિર્વિહિતા હિતાય કૃતિનાં સમ્યક્ત્વખીજે સુધા–
વૃષ્ટિઃ **ષષ્ટિશતાહ્વય** પ્રકરણ વ્યાખ્યા ચિરં નંદતુ.

(૧) આ.ક.ભં. (વે). (૨) સં.૧૫૪૩ની પ્રત, ભાં.ઇ. સન ૧૮૯૫–૯૮ નં.૬૩૨. (૩) સં.૧૬૦૭ ચૈત્ર શુ.૧ રવૌ નંદરબાર લિ. પ.સં.૪૬, હા. ભં. દા.૩૨ કે ૬૨ નં.૮. (૪) વિવેક. (૫) સં.૧૫૫૩ સને ૧૮૯૫–૯૮ પી. ૬ નં.૬૩૨. (૬) પ.સં.૨૨, હા.ભં. દા. ૪૫ નં.૨૨ (૭) સારી પ્રાચીન પ્રત, પ.સં.૨૯, સુ૦ લા૦ ખેડા. (૮) પ.સં.૨૩, લીં.ભં.દા.૩૧ નં ૧૪. (૯) ગ્રં.૧૨૦૦, પ.ક.૨થી ૨૧, પ્ર.કા.ભં. દા.૮૭ નં. ૬૨૯. (૧૦) ચેનસાગર ભં. ઉદેપુર. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૬૫, ૧૧૫, ૪૬૧, ૪૮૧, ૪૯૮, ૫૬૩).]

[પ્રકાશિત : ૧. નેમિચંદ્ર ભંડારી વિરચિત ષષ્ટિશતક પ્રકરણ ત્રણ બાલાવબોધ સહિત, સંપા. ભોગીલાલ સાંડેસરા.]

(૯૯) [+] યોગશાસ્ત્ર બાલા૦

(૧) લ.સં.૧૫૦૬, ભાં.ઇ. સન ૧૮૬૯–૭૦ નં. ૨૨૫. (૨) સં. ૧૮૬૧ આસુ વદિ ૨ શનૌ શંકરાંણા મધ્યે લ. પૂર્ણિમા પક્ષે ભ૦ વિમલચંદ્ર સૂરિ–ભ૦ લક્ષ્મીચંદ્રસૂરિ રાજ્યે વા૦ કર્મસુંદરશિ. વા૦ દેવસુંદરશિ૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દયાસુંદર કલ્યાણસુંદર લાભસુંદરાદિ વાચ્યમાન ચિરં નંદાત્ લિ૦ મુનિ કાન્હજી. પ.સં.૮૬, તિલક. મહુવા. (૩) ગ્રં. ૪૫૦૦, પ.સં.૭૦, પ્ર.કા.ભં. દા.૬૮ નં.૬૬૪. (૪) તપાધિરાજશ્રી દેવસુંદરસૂરિ પટ્ટાલંકાર શ્રી સોમસુંદરસૂરિપાદૈ વિરચિતઃ યોગશાસ્ત્ર બાલાવબોધ. ગ્રંથાગ્રંથ ૫૦૦૦ સં. ૧૮૯૧ શાકે ૧૭૫૭ જ્યેષ્ઠ કૃષ્ણપક્ષે ચતુર્દશ્યાં તિથૌ સુરગુરૂવારે લિપિકૃત્વા સંવેગી મણિવિમલ ગણી સંવેગી શાંતિવિમલ આત્માર્થે. શ્રી પાદલિપ્તનયરે શ્રી સિદ્ધાચલ ગિરિ પ્રાસાદાત્. પ.સં.૧૪૨, પુ.મં. (૫) જૂની પ્રત, ગ્રં. ૪૬૮૫, પ.સં. ૫૩, લી.ભં. દા.૩૧ નં.૧૮. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૧૧).]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યસંદર્ભ (અંશતઃ).]

(૯૦) ભક્તામર સ્તોત્ર બાલા૦

(૧) સં.૧૫૩૦ ભા.વ., તપાગચ્છનાયક ભ. સોમસુંદરસૂરિશિ. હંસલબ્ધિશિષ્યણી આગમઋદ્ધિ લ. પ.સં.૬, અભય. નં.૨૯૩૧.

(૯૧) પર્યંતારાધના અથવા આરાધનાપતાકા બાલા૦

(૧) સં.૧૭૭૧ પ.સં.૭. હા. ભં. દા.૪૫ નં.૨૪ (૨) પ.સં. ૧૦, હા.ભં. દા.૩૫ નં.૭ [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૩૩, ૫૮૬).]

(૯૨) ષડાવશ્યક બાલા૦

(૯૩) વિચારગ્રંથ બાલા૦ (અથવા વિચારસંગ્રહ, અનેકવિચારસંગ્રહ, વિવિધવિચાર બાલા.)

(૧) આ.ક.ભં. નં.૫૦ (વે.) [મુપુગૃહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૧૩૮, ૨૩૦, ૫૬૩).]

(૯૪) નવતત્ત્વ બાલા. ૨.સં.૧૫૦૨(?)

સોમસુંદરસૂરિ સં.૧૪૯૯માં સ્વર્ગસ્થ થયા. તો આમ કેમ? મૂળ પ્રત જોઈ ખાતરી કરવી. એક બીજા સોમસુંદરસૂરિ થયા છે જેમણે સં. ૧૫૧૦માં 'સ્યાદ્વાદ'ની પ્રત મેવાડના કુંભકર્ણના રાજ્યમાં રચી છે –લીં.ભં.

(૧) ભાં.ઇ. સન ૧૮૮૭-૯૧ નં.૧૧૮૩. (૨) સં.૧૮૧૫, પ.સં.૨૨, હં.ભં. નં.૧૬૬૧. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૨–૩૩, ભા.૩ પૃ.૪૩૮–૪૦ અને પૃ.૧૫૭૩ –૭૬. 'નેમિનાથ નવરસ ફાગ' રત્નમંડનગણિ રચિત હોવાથી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ જ સોમસુંદરસૂરિને નામેથી પછીથી રદ કરેલ છે, 'સ્થૂલિભદ્ર (કવિત)' 'સુપસાઈ સિરિ સોમસુંદરસૂરિ' એવી પંક્તિને કારણે એમના શિષ્યની રચના જણાતાં અહીંથી ફેરવેલ છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૬૪. સોમસુંદરસૂરિઆદિશિષ્ય

(૬૫) નેમચરિત્ર અથવા **નેમિનાથ નવભવ સ્તવન** ગા. ૩૪

આદિ – જય જય **નેમિ** જિણંદ, **સમુદ્રવિજય** રાય કુલતિલો એ
તિહુઅણ નયણાણંદ, મુખ જિમ પૂનિમ·ચંદલો એ
ગોયમ ગુરૂ પણમેવિ, **સરસતિ** સામિણિ મન ધરી એ
પભણસુ હું સંખેવિ, **નેમિ** તણા નવ ભવ ચરીઈ. ૧

અંત – અભિનવ ગુરૂ **ગોયમ** અહવક **સોહમ** સિરિ **સોમસુંદર** જગુપવર
ગુરૂ સિરિ **મુનિસુંદરસૂરિ** પુરંદર શ્રી **જયચંદ્ર** મુનિંદ ગુરૂ,
સિરિ **જિનકીરતિ** ચ્યારિઇ ગણધર તાસ સીસ એ ઇમ ભણુઇ એ,
જે ભવીઅ ભણેસિઇ ભાવ સુણેસિઇ ચિંતામણિ કરિ તાહ તણુઇ એ. ૩૪

(૧) પ.સં. ૪-૯, સંઘ ભં. દા. ૭૫ નં. ૧૨૮. (૨) પ.સં. ૩–૧૩, સ૦ ભ૦ **આ**ગમગચ્છે **સો**માઽયસુંદરસૂરિ પટ્ટે ભ. **ધ**ર્મરત્નસૂરિ પરિવાર ઉ૦ હર્ષરત્નશિ. ગુણસુંદર લ. સં.૧૬૨૭ ભા. વ. ૧૨ સોમે. પ.સં. ૨, અભય. [મુપુગૂહસૂચી (અઇમત્ત તથા સોમસુંદરસૂરિને નામે), હેજૈનગ્રાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૧૪૩).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૪૧ તથા પૃ.૧૪૯૦. કૃતિ મુનિસુંદરસૂરિઆદિશિષ્યને નામે પણ નોંધાયેલી છે]

૬૫. ભલઉ (સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય)

(૬૬) મહાવીર ૨૭ ભવ સ્ત.

આદિ – **ગોયમ** ગણહર પાય લાગઉં, કરિવા કવિત શકતિ હું માગું,
દિઉ મઝ કરી પસાઉ.
જયઉ જિણ **વીર** અખય સુખવાસી, સતાવીસ ભવ હું ભણિસુ વિમાસી,
સફલ કરિસુ નરજન્મ. ૧

અંત – ગુરૂશ્રી **સોમસુંદરસૂરિ** પુરંદર તસુ સેવક કરજોડી દોઇ **ભલઉ** ભણિ,
જિણદેવા ભવિ ભવિ સેવા દેજ્યો અમ્હ સેવક ભણીઅ. ૩૦

(૧) પ.સં. ૩–૧૧, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૪૭.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૪૨. ત્યાં કૃતિ સોમસુંદરસૂરિઆદિ-શિષ્યમાં મૂકી છે, પણ કૃતિનો અંત ભાગ 'ભલઉ' કર્તાનામ આપે છે.]

૬૬. દયાસાગરસૂરિ (?)

(૯૭) ધર્મદત્ત ચરિત્ર ૨.સં.૧૪૮૬

(૧) મિશ્ર. પં. લાલચંદ લખે છે કે "મારા અનુમાન પ્રમાણે માણિક્યસુંદરસૂરિનું રચેલું આ સંસ્કૃત ચરિત્ર હોવું જોઈએ, જેમાં પ્રાસંગિક ગુ. હિંદી પદ્યો જોવામાં આવે છે." આ પૂર્વે નં. ૫૮માં માણિક્યસુંદર પરની નોંધ જુઓ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૨૭, ભા.૩ પૃ.૪૩૦ પંડિત લાલચંદનું અનુમાન સાચું જણાય છે. અન્યત્ર કચાંય આ કર્તા-કૃતિ નોંધાયેલ નથી.]

૬૭. જયસાગર ઉપાધ્યાય (૫૦)

જયસાગરે સં.૧૫૦૩મા સંસ્કૃતમાં રચેલા 'પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર'માં જણાવ્યું છે કે પોતાના દીક્ષાગુરુ જિનોદયસૂરિના પટ્ટધર જિનરાજ-સૂરિ છે, વિદ્યાગુરુ જિનવર્ધનસૂરિ છે ને પોતાને ઉપાધ્યાયપદ જિન-ભદ્રસૂરિએ આપેલ છે. આ ઉપાધ્યાયના વિશેષ સંક્ષિપ્ત પરિચય માટે જુઓ જેસલમેર ભાંડાગાર સૂચી, પ્રસ્તાવના પૃ. ૫૪ તથા જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૬૯૫-૬૬, ૭૦૯ ને ૮૦૧.

(૯૮) વયરસ્વામી ગુરુ રાસ ૨.સં.૧૪૮૯, જૂનાગઢ

અંત – જૂનઈગઢિ શ્રી **નેમિ** પસાઇં, શ્રી **જયસાગર** વર કાય ઉવઝાઇં;
ચઉદ નિવ્યાસી વછર હો. ૫૪
ઈમ ગણહર સુવિહાણુ થુણીજઇ, ઉછવ મંગલ રાસ રમીજઇ;
શ્રેય શાંતિ સંપત્તિ કરો. ૫૫

(૧) પ્ર.કા ભં.

(૯૯) કલ્યાણમંદિર ભાષા (ચોપાઈ)

(૧) વિદ્યા.

(૧૦૦) જિનકુશલસૂરિ ચતુષ્પદી (ઐ.) ૨.સં.૧૪૮૧, મલિકહણપુર.

આદિ – ૐ શ્રીમજ્જિનકુશલસૂરિ સદ્‌ગુરૂભ્યો નમઃ
રિસહ જિણેસર સેા જયઉ, મંગલકેલિ-નિવાસ,
વાસવ-વંદિય-પયકમલ, જગ હેતુ પૂગ્ઈ આસ. ૧
આસણિ તપિ જપિ જોગિ દઢુ, જો સમરઇ સિરિ **સંતિ**,
તસુ ઘરિ સરવરિ હંસ જિમ, નવનિધિ તુ વિલસંતિ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંતિકરણ ભવભયહરણ, હરિવંસહ સિણગાર,
વન્નિહિ સામલ મનિ વિમલ, નમહસુ **નેમિકુમાર.** ૩

અંત – કાંઇ કરહુ પૃથિવીપતિ સેવા, કાંઇ મનાવઉ દેવી દેવા,
ચિંતા આણહુ કાંઇ મનિ,
વારવાર હુઇ કવિતુ ભણિજ્જઇ, શ્રી **જિનકુશલસૂરિ** સમરીજ્જઇ,
સરઈ કાજ આયાસ વિણુ.
સંવત **ચઉદ ઈગાસિય** વરિસિહિં, **મલિહકણ્ણપુર** વરિ મન હરસિહિં,
અજિય જિણેસ પસાયવસિ,
કિયઉ કવિત હુઇ મંગલકારણ, વિઘન હરઇ પર પાપ નિવારણ,
કોઇ મ સંસઉ કરહ મનિ. ૬૯
જિમ જિન સેવઇ સુરનરરાયા, શ્રી **જિનકુશલ** મુણીસર પાયા,
જયસાગર ઉવઝાય તિમ,
ઇમ જો સુહગુરૂ ગુણ અભિનંદઇ, રિદ્ધિ સમૃદ્ધિહિં સા ચિર નંદઇ,
મનવંછિત ફલ તસુ હવઇ એ. ૭૦

(૧) યતિશ્રીમજ્જુગપ્રધાન શ્રી **જિનકુશલસૂરી**ંદ્રાણાં ચતુષ્પદિકા સપ્ત-તિકા સંપૂર્ણા. શ્રી **જયસાગર** મહોપાધ્યાય કૃતા. શ્રી **જિનસિંહસૂરિ**-શિષ્ય પંડિત **હેમમંદિર** મુનિ લિખિતા સુખાય. શ્રી : પ.સં.૨–૧૯, ભાં. ઇ. સને ૧૮૮૭–૯૧, નં. ૧૪૮૦.

(૧૦૧) +ચૈત્યપરિપાટી (અે.) ગા.૨૧ ૨.સં.૧૪૮૭

પાટણ, રાયપુર, મહસાણા, કુંયરગિરિ, સત્તખચપુર, ધંધૂકા, શેત્રુંજય, પાલિયતાણા, તલાજીજ્ઝા, દાઢા, મહુઆ, મેલિગપુર, અજ્જાહરિ, દીવ, ઊના, કોડિયનારિ, દેવકીપાટણ, ચોરિયવાડ, વેલાઉલ, મંગલપુર, જૂનેગઢ, ગિરનાર, બલ્લાણા, ચૂડેવણી, દેદાણા, ઊપલિયાસર, વીરમગામ, મંડલિ, સીતાપુર, વગ્ઘાડા, પાટરિ, ગોરઇ, ડડિયરવાડા, ઝંઝૂવાડા, હાંસલ-પુરનાં ચૈત્યનો ઉલ્લેખ છે.

આદિ – મનોરંગિ મઈ આપણઇ બુદ્ધિ પામી, જ જાણઉં ફિરી વંદિ-યઈ ભુવણસામી.
ત આણંદિ જે વંદિયા ભાવસારં, વલી તે જિણે વંદિમો વારવારં. ૧

અંત – જે મઈ **ચઉદ સત્યાસિંય** વરસિહિં, જિણવર વંદિય ગરૂયઇ હરસિહિં,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નિતુ નિતુ તે મન ભાવિહિં વંદઉં, સુખ સમાવિહિં તા ચિરૂ નંદઉં. ૨૦

ઇય દોસનાસણુ પયડસાસણુ સહુપયાયણુ કેવિયા,
બહુ ઠાણસંડિય દેવ જિણવઇ ભાવભત્તિહિં સેવિયા.
તે આજ ચહુવિઅ સંઘ મંગલ રંગ દાણુ સમગ્ગલા,
મહ દિંતુ નિવ્વુઇ **સુજઈસાગર** બોધિલાભ સમુજ્જલા. ૨૧

પ્રકાશિત : ૧. વિજ્ઞપ્તિત્રિવેણી, પૃ.૬૮થી ૭૦.

(૧૦૨) + નગરકોટ્ટ મહાતીર્થ ચૈત્યપરિપાટી ગા. ૧૭

આદિ – મુઝ મનિ લાગિય ખંતિ, **જલંધર** દેસહ ભણિય,
તીરથ વંદણુ રેસિ, **નગરકોટિ** તઉ આવિયઉ. ૧

અંત – ઇય **નગરકોટ** પમુકખ ઠાણિહિં જેય જિણુ મઈ વંદિયા,
તે **વીર લહુંકડ** દેવિ **જલામુખિય** અન્નઇ વંદિયા.
અન્નેવિ જે કેવિ સગ્ગિ મહિયલિ નાગલોઇહિ સંડિયા,
કરજોડી તે સવિ અજ્જ વંદઉં કુરઉ રિદ્ધિ અચિંતિયા. ૧૭

—કૃતિરિયં શ્રી **જયસાગરોપાધ્યાયનાં**.

પ્રકાશિત : ૧. વિજ્ઞપ્તિત્રિવેણી પૃ.૬૬થી ૬૭.

(૧૦૩ ક) ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તુતિ

આદિ – રિસહ થુત્તં

સુવિહાણઉં જઇ આજ મઈ, દીઠઉ **રિસહ** જિણેસ,
નયણ કમલ જિમ ઉલ્લસઇં, ઉગિઉ ભલઇ દિણેસ. ૧
રોમ વિહિં તણુ ઊધસઇ, હિયડઇ પરમાનંદ,
નયણ અમિય રસ ઝીલણઉં, દીઠઉ **આદિ** જિણિંદ. ૨
માય તાય ગુરૂ દેવ તઉં, તૂંહજિ મુઝ આધાર,
તુય વિણુ અવરૂ ન કોઇ મહ, **આદિનાહ** કરિ સાર. ૩
ઇઅ કવિત સુચ્છંદિહિં, મન આણંદિહિં **જયસાગર** ઉવઝાઇ કિય,
જો પઢઇ સુઠાણિહિં, મધુરિય વાણિહિં, સો નર પામઇ સુખ સય. ૪

અંત – વીર થુત્તં

સહજ જમ્મ જીવિય સહલ, સહલ મણોરહ અજ્જ,
પય પણામિ **વીરહ** તણુએ કિંવ ન સજ્જઇ કજ્જ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રાગ દ્વેસ વસિ જે કિયઉ, મણ વય કાય પમાય,
તં મિચ્છા દુક્કડ હવઉ, સરણુ વીર જિણુ પાય. ૨
કરિ પસાઉ મુઝ તિમ કિમઈ, મહાવીર જિણુરાય,
ઇણિ ભવિ અહવા અન્ન ભવિ, જિમ સેવઉં તું પાય. ૩
ઇઅ કવિત સુચ્છંદિહિં...(ઉપર પ્રમાણે) ૪

(૧) ચઉવીસ જિણુ થુત્તાણિ સમ્મત્તાણિ. છ. શ્રી. સા૦ ખીમા ભાર્યા શ્રા. રહી પુત્રિકા, સા. ધર્મસી ભાર્યા નાથી સુશ્રાવિકા યોગ્યં. પ.સં. ૬–૧૧, જૂની પ્રત, મુનિ સુખસાગર. [જૈહાપ્રોસ્ટા.]

(૧૦૩ ખ) અન્ય કૃતિઓ – ગૌતમ રાસ ગા. ૧૨, અષ્ટાપદ તીર્થ ભાવની ગા. ૫૪, ૨૪ જિનસ્તોત્ર ગા. ૧૪, અજિતસ્તોત્ર ગા. ૧૭, સ્તંભનપાર્શ્વ સ્ત. ગા. ૭, વિહરમાન જિન સ્ત. ગા. ૫, નેમિનાથ વિવાહલો ગા. ૨૬, નેમિનાથ વિનંતિ ગા. ૧૨ ૨.સં.૧૫૦૩, મહાવીર સ્ત. ગા. ૧૩ ૨.સં. ૧૫૦૭, ઉક્ત નગરકોટ મહાતીર્થ ચૈત્ય પરિપાટી ગા. ૧૭, આદિનાથ સ્ત. ગા. ૧૩, શાંતિ સ્ત. ગા. ૧૦.

(૧) આ સર્વે કૃતિઓ વયરસ્વામી રાસ સહિતની પ્રત, પ.સં. ૧૨, જય૦ નં. ૧૦૮૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૭, ભા.૩ પૃ. ૪૩૦–૩૨ તથા પૃ.૧૫૭૯–૮૦.]

૬૮. દયાસિંહ (વૃદ્ધ તપાગચ્છ–રત્નાકરગચ્છ જયતિલકસૂરિશિષ્ય)

(૧૦૪) સંગ્રહણી બાલા૦ ૨.સં.૧૪૯૭ દ્વિ. શ્રા. શુદ ૧૪ શુક્ર

(૧) સં.૧૪૯૭ વર્ષે દ્વિતીય શ્રાવણ સુદિ ૧૪ શુક્રવારે લહીંઇ તપા પક્ષિ ભટ્ટારક જયતિલકસૂરિનઇ શિષ્યઈ ભટ્ટારક શ્રી રત્નસિંહનઈ શિષ્ય પંડિત દયાસિંહગણિ બાલાવબોધ રચિઉ. પ.સં. ૫૮, લ.સં. ૧૬૦૨, લીં.ભં. દા.૨૦. (૨) પા.લ ભં. (૩) અપૂર્ણ ગા૦ ૧૮૩ સુધી, પ.સં. ૨૨, લીં.ભં. દા. ૨૦ નં. ૧૨. (૪) સં.૧૫૨૦, ગ્રં.૧૭૫૭, પ.સં.૩૨, લીં.ભં. દા.૪૦ નં.૫૨. (૫) પ.સં.૫૪, સંઘ ભં. વશનજી શેરી, દા.૧ નં.૧૫. (૬) સં.૧૫૪૮, પ.સં.૨૫, હા.ભં. દા.૫૬ નં.૨. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૮, ૪૬, ૫૭, ૧૭૫, ૪૫૪, ૪૭૫, ૫૬૨).]

(૧૦૫) ક્ષેત્રસમાસ બાલા૦ [અથવા લઘુક્ષેત્ર સમાસ પ્રકરણ બાલા.]
૨.સં.૧૫૨૯ મહા વદ ૧૧ શનિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – શ્રી **ક્ષેત્રસમાસની** વૃત્તિ શ્રી **મલયગિરિ** આચાર્ય પ્રૌઢ મોટી કીધી છઇ. સૂત્રવઉ શ્રી **ક્ષેત્રસમાસનૂં** ૭૦૦ માહેરાં છઇ. બીજે કેતલે આચાર્યઇ આપણી આપણી બુદ્ધિનઇ નવાં નવાં સૂત્ર રચ્યા છઇ. નવી નવી વૃદ્ધિ કીધી છઇ. હવડાં શ્રી **રત્નશેખરસૂરિ** સવા-લાખગચ્છના તેહનું કીધઉ સૂત્ર તેહની કીધી વૃત્તિ સંસ્કૃત છઇ. તેહ ઉપરિ જોઇ. **તપાગચ્છ વડી પોસાલ** શ્રી **રત્નાકર**સૂરિ-નઇ ગચ્છિ ભટ્ટારક શ્રી **જયતિલક**સૂરિનઇ પાટિ ગચ્છનાયક ભટ્ટારક શ્રી **રત્નસિંહ**સૂરિનઇ સાંનિધ્યઇ પ્રતિદિન શ્રી **જયતિલક**-સૂરિનો શિષ્ય પંડિત **દયાસિંહ**ગણિ બાલાવબોધ વાર્ત્તારૂપપણુઇ લખઇ છઇ નવો કરઇ છઇં.

અંત – સં.**૧૫૨૬** વર્ષે મહા માસઇ કૃષ્ણપક્ષે ૧૧ તિથૌ શનિવારઇ લિખિત શ્રી **તપાગચ્છ** શ્રી **રત્નાકરસૂરિનઇ** ગચ્છઇ અનુક્રમઇ **વડી પોસાલની** સંજ્ઞાઇ ભટ્ટારક શ્રી **જયતિલક**સૂરિનઇ ગચ્છઇ શિષ્ય પં. **દયાસિંહ**ગણિ, ગચ્છનાયક સાર્વભૌમ ભટ્ટા-રિક શ્રી **રત્નસિંહ**સૂરિનઇ પ્રસાદઇ ભટ્ટારિક શ્રી **ઉદયવલ્લભ-સૂરિ**, ભટ્ટારિક શ્રી **જ્ઞાનસાગર** સાંનિધિ, **ક્ષેત્રસમાસનો** બાલા-વબોધ આપણુપાનઇ સંભારવાનઇ કાજઇ પં. **દયાસિંહ**ગણિઇં કીધઉ શ્લો. સં. ૪૮૬૭ સટીકનું બાલાવબોધ.

(૧) પ.સં. ૯૪, હા.ભં. દા.૫૭. (૨–૩) લીં.ભં. દા.૨૦ નં.૭ અને ૮. (૪) સં.૧૭૯૭ પ.સં. ૧૦૩, કાથવટે રિપોર્ટ નં.૧૩૧૦. (૫) સને ૧૮૯૫–૯૮ પી. ૬ નં.૬૩૪ (૬) વિવેક.ભં.નં.૨૯૭. [મુપુગૂહ-સૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૫૦, ૪૫૨, ૫૮૫).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૧૮૦, ભા.૩ પૃ.૪૪૫ અને પૃ. ૧૫૭૬–૭૭.]

૬૯. માંડણ (શ્રેષ્ઠી શ્રાવક)

(૧૬૬) સિદ્ધચક્ર અથવા **શ્રીપાલ રાસ** ૨.સં.૧૪૯૮ કા.શુ. ૫, ગુરુ

આદિ –

વસ્તુ

રિસહ સામીય ૨ પઢમ એ જિણરાય,
નાભિરાય કુલિ અવતરિઉ, જુગલધર્મ નિવારિ કારણ,
મરૂદેવ્યા ઊયરિ વરિઉ, સયલ લોઅ દુહ દુરીય ટાલણ,
ત્રિહુ ભુવનિઇં ઉદ્યોતકર, પ્રણમું મુગતિ-દાતાર,
ધમ જાણી પૂજા કરૂ, જિમ પામઉ ભવ પાર. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

હવ ચુપઇ

સામિણિ **સરસતિ** કરઉ પસાઉ, જિમ તવૂંય તમ્હારા પાઉ,
તમ્હ ગુણ મુખિ મઇં કિમ કહિવાઇ, નિરમલ મતિ એક દિયુ
મઝ માઇ. ૨
તમ્હ ગુણ સામિ ન જાણૂં પાર, પણ હૂં બોલૂં નામ આધાર,
વચન એક મઝ આપુ સાર, જિમ વર્ણવૂં શ્રી જગદાધાર. ૩
જગદાધાર કહ્યુ જિણધર્મ, તેહ તણુ સાંભલિજ્યો મર્મ,
તેહ તણૂં તત નવપદ જાણિ, **સિદ્ધચક્ર** તે હિયડઇ આણિ. ૪
સિદ્ધચક્ર તણુઉ ન જાણૂં પાર, હુઇ કેવલી તુ કહઇં વિચાર,
આરાધ્યુ **શ્રીપાલ** કુમારિ, તે મહિમા કહૂં ગુરૂ આધારિ. ૫

અંત – ઠવણિ

જ્યારિ ભવમર્ત્ય લોકિ, જ્યારિ હોસિ દેવલોકિ, તુમઇ ભવિ પહુચિસ્યુ તમ્હિ મુગતિ પુરી,
મૂરષિ **માંડણિ** ભણ્યુ, **રાસ સિદ્ધચક્ર** તણુ, સંષેપિઈ કહિસુ ગુરૂવચનિ કરી. ૫૬
સિદ્ધચક્ર તણા ગુણ બોલીય ન જાણૂં પણુ, આધાર માત્ર સંક્ષેપિ કહિઉ.
એહ **રાસ** સહૂ ભણુ, મુગતિ મારગ તણુ, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ નવનિધિ જિમ લહુ. ૫૭
ચઉદ અટ્ઠાણુવઇ, કાર્તિક માસિ તીણુઇ, સુકલપક્ષ પંચમી ગુરૂ,
ભણતાં હુઇ ઉલ્હાસ, ગુરૂવચનિ સાંધુ **રાસ**, કૂડુ ખરૂ હુઇ સંઘ મયા ઉદ્ધરૂ. ૫૮ (૨૫૮)

(૧) યતિશ્રી સિદ્ધચક્રરાસ સંપૂર્ણ. શ્રેષ્ટિ **માંડણેન** કૃત રાસ. પ.સં. ૮–૧૯. (૨) એક પ્રત ૧૪ પત્રની છે તેમાં પહેલા ૭ પત્રમાં અને ૮મા પત્રમાં ૧૪ લીટીએ આ રાસ પૂરો થાય છે. જૈ.એ.ઈ. ભં. નં.૧૨૦૦.

[પ્રકાશિત : જૈનયુગ, સં.૧૯૮૩, અં.૨, ૩–૪ (અંશતઃ).]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૩૩–૩૪.]

૭૦. મેઘા (મેહા) ગા. ૪૪

(૧૦૭) રાણકપુર સ્તવન (ઐ.) ૨.સં.૧૪૯૯ કાર્તિક

આદિ – વીર જિણેસર ચલણે લાગે, **સરસતી** કન્હઈ સુમતિ મઇં માગી,
વૃદ્ધિ હોઈ જિમ આથી. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ભક્તિ કરી સાહમ્મી તણી, એવં દરિસણ દાન,
ચિહુ દિસિ કીરતી વિસ્તરી એ, એ ધન **ધરણ** પ્રધાન,
સંવત **થઉદ નવાણુવઈ** એ ધુરિ કાતી માસે,
મેહઉ કહઇ મઇ તવન કીયઉં મનરંગ ઉલ્લાસે. ૪૪

(૧) પ.સં.૫-૧૦, નાનાં પાનાંની જૂની પ્રત, માંગરોલ. (૨) સં. ૧૬૭૪ આસો સુદિ ૯ દિને શ્રી ગણિ**ર્યા**પા ત(ત્) શિષ્ય **પદ**મકુશલ લિ. **થા**ણેદ્ર ગામે, પ.સં.૬, તેમાં પહેલું પત્ર, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૧૭. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૧૦૮) + શ્રી તીર્થમાળા સ્તવન ગા. ૯૨

આદિ – **શેત્રુંજ** સામી **રિસહ** જિણંદ, પાપ તણી ઉમ્મૂલે કંદ,
પૂજ્યા શિવસુખ સંપતિ દીઇ, તૂઠે આપ કન્હે પ્રભુ લીઇ. ૧

અંત – એકસઉ તીરથ વીસોત્તર નામ, ઇણિ ભણિ હુઈ સવિહું પ્રણામ,
શ્રાવક મુગતિથિ કુલઅ જયા, એહ તવન ભણિયેા હેા ભયા. ૯૧
મેહઉ કહઇ મુગતિનું ઠામ, સદા લિઉં તીર્થંકર નામ,
તીરથમાળા ભણુઉ સાંભલઉ, જાઇ પાપ ઘટ હુઈ નિરમલુ. ૯૨

(૧) ઇતિ શ્રી તીર્થમાળા સ્તવન સમાપ્તમિત્તિ. શ્રાવિકા શ્રી **મે**લી વાંચનાર્થં. પ્ર.કા.ભં. (૨) પ.સં.૩-૧૫, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૭૫ (૩) પ.સં.૪-૧૩, મેાં. સેં. લા. (૪) શ્રી **સેા**મસુંદરસૂરિ શ્રી રત્નશેખરસૂરિ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ પં. **સં**વેગજયગણિ પં. **ધ**ર્મસુંદરગણિ સુમતિજય-ગણિ લિ૰ પં. હાસાસુત **મના** પઠનાર્થં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૪૦૦).]

પ્રકાશિત: ૧. પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ ભા.૧, પૃ.૪૮થી ૫૬. ૨. જૈનયુગ પુ. ૨ પૃ.૧૫૨થી ૧૫૬.

(૧૦૯) નવસારી સ્તવન (ઐ.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૮, ભા.૩ પૃ.૪૩૬.]

૭૧. દેવરત્નસૂરિશિષ્ય

(૧૧૦) + દેવરત્નસૂરિ ફાગ ૨.સં.૧૪૯૯

આ ૬૫ ટૂંકનું જુદાજુદા પ્રાચીન છંદમાં સુંદર કાવ્યના નમૂનાઓ પૂરું પાડનારું કાવ્ય છે.

આદિ – પહેલાં સંસ્કૃત મંગલાચરણના શ્લોક છે. પછી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રાસ

ત્રિભુવન ગગન વિભાસન દિણયર, નયર **જીરાઉલિ** વાસ રે,
નમિય નિરંજન ભવભય ભંજન, સજ્જન રંજન **પાસ** રે,
કવિજન માનસ સરવરહ સીય, **સરિસીઅ** અવિચલ ભત્તિ રે;
ધ્યાઇયુ ભાવિઈં દેવી **સારદ**, શારદ શશિકરકંતિ રે.

અંત – સંવત **ચઉદ** નવાણું વરિસઈ, ઋતુ વસંત જન મહનઇ દિવસિઇં,
મનરંગિ હિ સુવિશાલ,
ફાગબંધી એ ગુરૂ વિનતી ભાવ ભગતિ ભોલિમ સંજુતી,
કીધી રસ ચઉસાલ. ૬૪
ગણહર શ્રી **દેવરત્ન**સૂરિસર, ઈમ વીનત્તિ કરી જે નરવર,
વંદઇ ભગતિહિં સાર,
તિહ ઘરિ વિલસઈ નવનિધિ અહનિશિ, સવિ સુહસંપદ નિતુ હુઈ તીહ વસિ,
વંછિય સિદ્ધિ અપાર. ૬૫

પ્રકાશિત : ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૮–૨૯.]

૭૨. ગુણરત્નસૂરિ (નાયલગચ્છીય ગુણસમુદ્રસૂરિ-ગુણદેવસૂરિ-શિષ્ય)

કર્તાનો સમય જાણવા માટે વિચાર કરતાં જણાય છે કે તે સંવત ૫૦૬૨મા સૈકાના અંતમાં વિદ્યમાન હતા, કારણકે –

(૧) તેમના ગુરુના શિષ્ય – ગુરુભાઈ જ્ઞાનસાગરની કૃતિઓ સં. ૧૫૩૧માં જોવામાં આવે છે. તે માટે જુઓ જ્ઞાનસાગર પહેલા.

(૨) તેમના ગુરુ ગુણસમુદ્રસૂરિએ અનેક બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે. ઉપલીપાસર ગ્રામમાં સં.૧૪૯૨માં પંચતીર્થીના બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે તેનો લેખ આ પ્રમાણે છે :

સં.૧૪૯૨માં વૈશાખ શુદિ ૩ ગુરૌ શ્રી **શ્રી**માલી જ્ઞાતિય **રા**જા ભાર્યા **જ**સમાદે સુત **મા**હિરાજે નિજપિતૃ-માતૃ શ્રેયસે શ્રી સુવિધિનાથ પંચતીર્થિ-બિંબ કારિતં પ્રતિષ્ઠિતં **ના**ગેન્દ્રગચ્છે શ્રી ગુણસાગરસૂરિ તત્પટ્ટે ગુણસમુદ્ર-સૂરિભિઃ ઉપલીપાસર ગ્રામે : – જુઓ '**જૈન** પ્રતિમા **લે**ખસંગ્રહ', ડભોઈના લેખ અંક ૫.

બીજો લેખ સં.૧૫૧૨નો છે તે આ પ્રમાણે :

સં.૧૫૧૨ વર્ષે ફાગણ શુદિ ૮ શુક્રે **શ્રી**માલ-જ્ઞાતીય શ્રે. **મા**ઇઆ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભા૦ માણિકદે સુ. સાતિગકેન પિતૃમાતૃ શ્રેયોર્થં આત્મશ્રેયસે શ્રી કુંથુનાથબિંબં કા૦ પ્રતિ૦ શ્રી **નાગેન્દ્રગચ્છે** ભ૦ ગુણસમુદ્રસૂરિભિઃ (પંચતીર્થી) – ઉપર મુજબ અંક ૩૪૮.

અને ગુણસમુદ્રના ગુરુ ગુણસાગરે સં.૧૪૮૫માં પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે: સં.૧૪૮૫ વર્ષે વૈશાખ શુ. ૬. રવૌ શ્રી **ઓસવાલ** જ્ઞા૦ .....સુત સુડાકેન શ્રી વાસુપૂજ્યબિંબં કા૦ પ્ર૦ શ્રી **નાગેન્દ્રગચ્છે** શ્રી ગુણસાગરસૂરિભિઃ સર્વદોષહરણ નિમિત્તં. છ. – ઉ૧૨ મુજબ અંક ૬૧૦.

(૧૧૧) ઋષભ રાસ [અથવા આદિનાથ રાસ]

આદિ – પંડિત શ્રી **યશો**વિમલ સદ્ગુરુભ્યો નમઃ

આદિ અક્ષર ૐકાર સિઉં, અરિહંત પણુમ્યોસુ,
રાસ બંધ **રિસહેસનુ**, નવ નવ રસ વન્નેસુ. ૧
અગઈ કવિઅણ કવિઅ રસ, કવિઉ કોડાકોડિ,
નીય મનિ માનિ કવંતડાં, કવિય મ દેજ્યે ષોડિ. ૨
નાયલગચ્છિ **ગુણદેવ** ગુરૂ, પામી સુગુરૂ પસાઉ,
ગુણરયણસૂરી ઇમિ ઉચરિ, વન્નિસુ **વનિતારાઉ**. ૩
વંશ ઇખાગહ હૂં તવિસુ, આણી અતિ ઘણુ ભત્તિ,
ગુણતાં ગણ ગિરૂયડિ ચડિ, **સરસત્તિ** આપુ મત્તિ. ૪

અંત – કડિન કર્મ ક્રિયા વેગી દાધ, **પુરિમતાલ** પૂરિ કેવલ લાધ,
ન્યાન મહોચ્છવ સુરપતિ કરિ, જય જય શબ્દ ત્રિભુવન ઉચરિ. ૧૪૨

કેવલદીપક ત્રિભુવનભાંણુ, સમોસરણમાંહિ કરિ વષાંણુ,
ગુણરત્નસૂરિ સ્વામી જયવંત, પ્રથમ પ્રબંધ ઋષભ જયવંત. ૧૪૩

– ઇતિ ઋષભચરિત્રે પ્રથમ પ્રબંધ.

[મુપુગૂહસૂચી.]

(૧૧૨) ભરત બાહુબલી પ્રબંધ

આદિ – અડતાલ ચોપાઇ

પઢમ જિણેસર પાય નમું નિત, **સેત્રુંજ** કેરો સ્વામિ,
અડનીસ આદિત નામ જપંતા, દુરગતિ નાસિ નાંમિ. ૧
પઉમાદેઇ વર દીધ અનોપમ, **નાયલ**ગચ્છિ ગુરૂરાય,
શ્રી **ગુણસમુદ્ર**સૂરિ ગૂરૂ ગિરૂઆ, મલિઅલિ ઘણુ યશવાય. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તાસ પાટિ તપ તેજિં દિવાકર, સાયર જિમ ગંભીર,
શ્રી **ગુણદેવ**સૂરિ ગુણિપૂરિત, સમરથ સાહસ ધીર. ૩
તાસ સીસ વીરરસ જંપિ, શ્રી **ગુણરયણ** સૂરિ,
રિસહેસર કુંઅર ગુંણ ગાતાં, પાપ પલાઈ દૂરિ. ૪
આદિ કૂંઅરિ કરૂં વીનતી, **બ્રાહ્મી** અમ વર દીજિ;
ભરથ બાહુબલિ તણૉ પવાડો, તુઝ પસાવિં કીજિ. ૫

અંત – સતી ભણઇ સુંણિ સાચું વીરા, ગયવર માંન કહિજિ,
એહ થકા ઉતરો અતુલીબળ, જિમ સવિ કર્મ દહિજિ. ૩૯૩
બિહિનિ તણુઉ પ્રતિબોધ સુણીનઈ, હિઇં ઉપસમ વસિઉં.
તાત જુહારૂં બંધવ વાંદૂં, બાઇ એ હૂંય વસાંસિઉ. ૩૯૪
માન તજ્યૂં તવ જ્ઞાન ઉપનું, અમરે કીઉ ઉચ્છાહ;
સમોસરણિ કેવલની પાંતિ, બિઠો **બહુલી** નાહ. ૩૯૫
નાભિ મરૂદેવ્યા ઋષભ જિણેસર, **સુનંદા સુમંગલા** રાણી;
ભરથ બાહુબલિ બંભી સુંદરિ, સતી શિરોમણિ જાણી. ૩૯૬
એ જપંતાં અંગિ પાપ ન લાગિ, અવિહડ સુખ અનંત,
શ્રી **ગુણરત્ન**સૂરી ઇમ બોલિ, શ્રી **આદિનાથ** જયવંત. ૩૯૭

(૧) ઇતિશ્રી ભરથ બાહુબલી સંબંધે દ્વિતીયો પ્રબંધ સંપૂર્ણો યં રાસઃ લિખિતં **વિદ્યાવિમલેન** સં.૧૭૦૩ કાર્ત્તિક શુદિ ૧૦ શનૌ. દે. લા. (કમળવિજય મુનિ પાસેથી) (૨) રત્ન.ભં. (૩) ડે.ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૬૮).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૯–૩૨. 'ઋષભ રાસ'ની હસ્તપ્રતો નોંધાયેલ નથી, પણ 'ભરત બાહુબલી પ્રબંધ'ની હસ્તપ્રતો તે જ એની પણ હસ્તપ્રતો 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'ને અભિપ્રેત હોય એવો પણ સંભવ છે.]

૭૩. ભાવસુંદર (ત૦ સોમસુંદરસૂરિના શિષ્ય)

(૧૧૩) મહાવીર સ્તવન અથવા **પાનવિહાર મંડન સ્ત૦** ઉજ્જૈનમાંનઃ

આદિ – પણમવિ **સરસય** માય પાય, નિતુ બે કરજોડિય,

*

શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ** રાઓ નિતુ સમરવિ નામ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જંગમ તીરથ સકલ મણિ બિય બોહસ ડાણું;
પંચ મહાવય ધરણધાર ધુરિ પંચાચારો,
પંચેંદ્રિય વસિકરણ મયણ જીતઉ સપરિવારો. ૩
મોહરાઓ જિણિ નિરદલિઓ, જીતા ચ્યારિ કષાય,
સા ગિરૂયા ગુણ સમરતાં, નિરમાલડીએ દૂરમનિ દૂર પલાઈ. ૪

અંત – ઉલટ રસ એકમનિ, એકચિત્તિ કરિ **ભાવસુંદર**,
જિમ નાસઈ અસુહ સિવિ સંપયંતિ સુખહ પરંપરિ,
પરતિ પરંપદ પામિએ ઇહરતિ નવઈ નિહાણ;
ઇણિ કુલિ જગિઅ જઉકર જિણુવર જગ જિમ ભાણુ;
જાં મેરૂ ગિરિ જલલહરિ સાગર સકલ તારા મંડણું;
સસિ ભાણુ ચંદ્ર અચલ નાખિત્ર અમર પરિ જાં મહિયલં,
તાં નિતુ નવી પરિ નિતુ ચડાવઇ અધિક યાન વિહારયં,
શ્રીસંઘ સહિતુ ભણિ તવનઉ, સ જયતિ શ્રી **વીર** જિણિંદ એ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૩૩-૩૪.]

૭૪. સાધુકીર્ત્તિ (વાચક) (વડતપગચ્છ, જિનદત્તસૂરિના શિષ્ય)

(૧૧૪) વિક્રમચરિત્રકુમાર રાસ ૨.સં.૧૪૯૯ લ.સં.૧૬૯૯

(૧૧૫) મત્સ્યોદરકુમાર રાસ

આ રાસમાં થોડા વસ્તુ છંદ અને મુખ્ય ભાગે ચોપાઈ છંદ છે. એક વિવાહ છે કે જેમાં ચોપાઈના દરેક પાદને અંતે 'એ' લગાડ્યો છે.

અંત – **વડતપગચ્છ** શ્રી **જિનદત્તસૂરિ**, તાસ સીસ જંપઇ ગુણભૂરિ,
સાધુકીર્ત્તિગણિ રચીઉ રાસ, ભણઈ ગુણઇ તસ પૂગઈ આસ. ૧૫૭

(૧) ગણિ **લક્ષ્મિવિજયેન** લિપિકૃતં ગણિ **જયવિજય** પઠનકૃતે. પ.સં.૯-૧૧, વિ.ધ.ભં.

(૧૧૬) ગુણસ્થાનક વિચાર ચોપાઈ ૪૬ કડી

આદિ – પ્રણમિય જિણવર ચઉવિહ ભેય, સમરિય **ગોયમ** લબ્ધિ સમેય,
ચઉદ ગુણઠાણાં તણુ વિચાર, સંખિપઇ હું બોલિસુ સાર. ૧

અંત – **ગુણઠાણાનુ** એહ વિચાર, જે જાણઈ તે તરઇ સંસાર,
વાચક **સાધુકીરતિ** ઇમ કહઇ, તે નિશ્ચય સાસય સુખ લહઇ. ૪૬

(૧) પ.સં.૩-૧૩, સંઘ ભં. દા.૭૫ નં.૧૦૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૧૭) સવત્થ વેલિ પ્રબંધ (ઐ.)

આદિ – જિણવર જગગુરૂ જગતઉ, પહિલઉ પ્રણમૂં **પાસ**,
જસુ પસાયઇ સંપજઈ, વિધિ વિધિ સવે વિલાસ. ૧

*

ખરતરગચ્છ સાયર ખરઉ, યુગતિ ગુહિર ગુણિ જોઈ,
પુરિસ રયણ કરિ પૂરીયઈ, સકઈ ન ગંજે કોઇ. ૮
સુહગિ સ્વામિ અનુક્રમિ સવે, ધરિ જે જુગહ પ્રધાન,
સિરિ **જિણભદ્ર** જતીસરૂ, થયઉ તિવારઈ ભાંનિ. ૯

અંત – ચઢતઇ પરિવાર સદા ચિત ચોખઈ કોઈ ન લોપઈ કાર,
માલ્હઇ મુનિ વૃન્દિ અધિક મ્હોટય ભાવ તણઉ ભંડાર.
જિણશાસણ રીતિ કરી જયકારી અંગિ ઘણઉ આણંદ,
સાધુકીરતિ બોલઇ સાધુપણઈ ચિર નંદઉ શ્રી **જિણચંદ**. ૫૩
જાં લગિ મેરૂ મહીયર નિશ્ચલ જાં લગિ ધૂ રવિ ચંદ,
જાં લગિ દીપ સવે જયવન્તા સાગર **જમ** અમન્દ,
તાં લગિ શ્રી **જિણચંદ** મુણીસર સુખઈ કરઉ ચિર રાજ,
સાધુકીરતિ ગણિ ઈમ પયંપ પૂરઉ વંછિત કાજ. ૫૪

(૧) નાહટાજીએ ઉતારેલી નકલ પરથી.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૪–૩૫, ભા.૩ પૃ. ૪૪૨ તથા પૃ.૧૫૮૦.]

૭૫. સર્વાનંદસૂરિ

આ રાસના કર્તા સર્વાનન્દસૂરિ કયા ગચ્છના હતા અને તેમણે આ રાસ કચારે રચ્યો તે જણાતું નથી. એક સર્વાનન્દસૂરિએ સં.૧૩૦૨માં 'ચંદ્રપ્રભચરિત્ર' રચેલું છે. ચી ડા. – બીજા સર્વાનન્દસૂરિએ 'જગડૂચરિત' રચ્યું છે.

(૧૧૮) મંગલકલશ ચોપાઈ [અથવા **રાસ**] ગા. ૧૩૦

આ ચોપાઈમાં વસંત સામેરી ધ્રુપદ વગેરે રાગો વાપરેલા છે. આ કૃતિ પ્રાચીન છે ને તે ૧૫મા સૈકાથી અર્વાચીન નથી જ એમ જણાય છે તેથી અત્યારે તો તે સૈકામાં મૂકી છે.

આદિ – મંગલાચરણ

સયલ મંગલ સયલ મંગલમૂલુ મુણિનાહ
આબુગિરિ આદિજિણુ પાયપઉમ પણમેવિ ભાવિણુ
કછોલી મુખમંડણુ **પાસનાહુ** ઉરવરિ ધરેવિણુ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વાગુવાણિ સુભ વયણુલે અવતરી અક્ષરમાલ,
મંગલકલસ ચરિત હિત ભણુસિઉ રલિઅ રસાલ. ૧
દૂહા – રલિઅ રસાલ નિસુણુતાં **મંગલકલસ** ચરિત્ત,
ભવિઆં ભાવિઇ સંભલુ કરીઉ સુનિયલ ચિત્તુ. ૨
નિશ્ચલચિત્ત પસાઉલઇ વિઘન વિલીજ્જઇ દૂરિ,
સુલલિત વાણી ઇમ ભણુઇ શ્રી **સર્વાનંદસૂરિ**. ૩

અંત – ચઉપઇ

રાજા ગ્રહીઉ તામ સુબુદ્ધિ, ઘર ઘર વારત લીધી રિદ્ધિ,
છૂટઉ **મંગલકલસ** ઉપરોધિ, દેસ નીકાલિઉ એણિ વિરોધિ. ૧૨૯
મંગલકલસ નિવેસિઉ રાજિ, સુર સુંદર હૂઉ સંજમ કાજિ.
તામ નીસાણે વલીઉ ઘાઉ, **મંગલકલસ** મહાબલિ રાઉ. ૧૩૦

(૧) ઇતિશ્રી મંગલકલસ રાસઃ સંપૂર્ણ. સંવત્ ૧૫૫૦ વર્ષે ફાગુણ શુદિ ૨ દિનેઽલેખિ **તિલક**કલ્યાણગણિભિઃ શ્રી **ત**પાગચ્છાધિરાજ પરમ ગુરૂ ભટ્ટારક પ્રભુ શ્રી **સુ**મતિસાધુસૂરિ તત્પટ્ટાલંકરણ સંપ્રતિ વિજયમાન ગચ્છનાયક શ્રી હેમવિમલસૂરિ તચ્છિષ્ય પં. **અ**ભયકલ્યાણગણિ તત્સાંધાટિકેન લિખિતઃ ગાં. **ધ**રણા ભગિનીસુત દે. **ભી**મા પઠનાર્થમિતિભદ્રમ્. નાની સુંદર ને પ્રાચીન પ્રત, પ.સં. ૯–૧૩, લા.ભં. નં.૪૨૫. (૨) પ.સં. ૬–૧૭, મુક્તિ. નં ૨૩૫૮. (૩) પા.ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૫).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૫–૩૬, ભા.૩ પૃ.૪૪૪.]

૭૬. તેજવર્દ્ધન

(૧૧૯) ભરત બાહુબલી રાસ

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૩૫.]

૭૭. મંડલિક

(૧૨૦) [+] પેથડ રાસ

વિક્રમના ૧૩મા શતકમાં થયેલા પોરવાડ વંશના પેથડશાહનાં સુકૃતો આ રાસમાં સંક્ષેપમાં વર્ણવેલાં છે. રાસ ૧૫મા શતકના આદિમાં રચાયેલો લાગે છે. પેથડના વિશેષ વર્ણન માટે 'સુકૃતસાગર કાવ્ય' જુઓ. – ચિ. ડા.

આદિ – વિણુયવયણિ વીનવઉં દેવિ સામિણિ વાગેસરિ
હંસગમણિ આકાશભમણિ તિહૂયણિ પરમેસરિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વીર જિણિંદ હ નમીય ચલણુ ચઉવિહુ શ્રી સંઘિહિં ૧
કવડ જક્ખ જક્ખાધિરાજ સમરીય મનરંગિહિં.
કોડીય નયર નિવાસણીય વંદઉ **અંબિકદેવિ,**
શાસનદેવતિ મન ધરીય ગુરૂચલણુ નમેવિ. ૨
રાસ રમેવઉ જિણુભવણિ તાલમેલ ઠવિ પાઉ
સંઘ તલાયન રોપીઉ એ સભ ગિરિવિભગિરિ ભેવિ. ૩

અંત – સોમનાથ ચંદ્રપહ વંદીય દેખીઉ વલીઉ જંમ
દિઉ પીયાણું હિવ મન રહિસઉ, **મંડલિક** ભણુઈ ઈમ.
તહિ નાચિન.
દિઉ પીયાણું વેગિ તહિં હરીયાલા સૂડા રે
સૂરવાહે સંપત્ત મનીલા સૂડા રે.
–પ્રાગ્વાટ વંશ મૌક્તિક વ્ય૦ પેથડ રાસ સમાપ્તા.

(૧) પ્ર.કા.ભં. (૨) પા.ભં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૬.]

૭૮. અજ્ઞાત

(૧૨૧) [+] ભરતેશ્વર ચક્રવર્ત્તી ફાગ ગા. ૨૦

આદિ – વંદવિ **નાભિ** નરિંદ-સુય, **રિસહેસર** જિણચંદો,
ગાઇસુ માસ વસંત હુઉ. **ભરહેસર** નરવિંદો. ૧

અંત – જય જયકાર કરંતિ દેવ દેવી જણ સહિયા,
મહિમંડલિ **ભરહેસ,** કિત્તિ કેવઇ મહમહિયા;
દેવ **સુમંગલ** પુત્ત, ફાગુ ગાયઉ ભો ભવિયા,
જિમ તુમ્હિ પામઉ રિદ્ધિ, વૃદ્ધિ મંગલ સંકલિયા. ૨૦

(૧) પ.ક.૨૯૦થી ૨૯૨, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૪૨૧. અહીં નિર્દિષ્ટ પ્રત તે પ્રથમ આવૃત્તિમાં આ પછી નોંધાયેલ અજ્ઞાતકર્તૃક 'સ્થૂલભદ્ર ફાગ'ની સં.૧૫૧૩ આસપાસવાળી પ્રત જ હોવાનું સમજાય છે.]

૭૮. સમુધર

(૧૨૨) [+] નેમિનાથ ફાગ ગા. ૧૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – સરસતિ સામણિ પણમવિ, નમવિ **અંબિક** હિયઇ,
ફાગુ છંદિ **સમુધર** ભણઈ, **નેમિચરિઉ** નિસુણેવિ. ૧
અંત – અરે સંવચ્છર દાનુ દિયઇ, સામિઉ સોહગ્ગ-સારો,
રેવંતાગરિ વર ચડિય, લીધઉ સંયમ-ભારુ,
સમધર ભણઇ સોહાવણુઉ, ફાગુ ખેલઉ સુવિચારુ,
અરે નિસિદિન ન મેલ્હઉ, **નેમિ** મુક્તિ-દાતારો. ૧૫

(૧) પ.ક.૨૯૫થી ૨૯૭, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૪૨૧–૨૨. ત્યાં મથાળે કર્તાનામ 'સમધર' મૂકયું છે, પણ મુદ્રિત પાઠ અંતભાગમાં પણ 'સમુધર' નામ આપે છે તેથી એ નામ જ ખરું કર્તાનામ હોવાનું નિશ્ચિત થાય છે. નિર્દિષ્ટ પ્રત આ પૂર્વે ઉલ્લેખાયેલી સં.૧૫૧૩ આસપાસની પ્રત જણાય છે.]

૮૦. અજ્ઞાત

(૧૨૩) [+] પુરુષોત્તમ પંચ પાંડવ રાસ ગા. ૨૪

આદિ – પંડુ નરેસર નિય કુમરૂ, પરિણવિ સાણંદુ,
હસ્થિણાઉરિ પુરિ આવિયઉ, સાથિ કરિઉ **ગોવિંદુ.** ૧
અંત – જાદવ પાંડવ કુમર સવે તે ગુણહિ સમિદ્ધા,
ઉત્તિમ ધમ્મ પવિત્ર ગુત્ત ત્રિહુ ભુવણિ પ્રસિદ્ધા;
રાજ કરંતઉ ધરહ જગત્ર રિષિ તીરથ વંદઉ,
જસુ વિત્થારહુ રિદ્ધિ વૃદ્ધિ પાવહુ ચિરુ નંદઉ. ૨૪

(૧) પ.ક. ૨૯૭થી ૨૯૯, એક પ્રાચીન પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૪૨૨. ત્યાં છેલ્લી પંક્તિમાં 'વિરનંદઉ' એવો પાઠ આપી કર્તા 'વીરનંદન' ગણેલા. પરંતુ વસ્તુતઃ પાઠ 'ચિરુ નંદઉ' હોવાથી કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક ઠરે છે. અહીં નિર્દિષ્ટ પ્રત આ પૂર્વે ઉલ્લેખાયેલી સં.૧૫૧૩ આસપાસવાળી જણાય છે.]

૮૧. ચંપ (કવિ)

(૧૨૪) નલ ચરિત્ર અથવા **નલદવદંતી રાસ**

આદિ – પહિલી વસ્ત ખિ.
આદિ નરવર ૨ આદિ ભગવંત,
આદીશ્વર શ્રી આદિ જિન, **આદિનાહ** આદિહિં પ્રસિધઉ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ જોગી શુર નિમીઉ, આદિ વણુ વન્યાસ લીધઉ,
આદિ ધમ્મ પ્રકાસીયઉ, આદિદિં અરિહંત દેવ,
આદિ લગઇ અહનિસિ અમર, કરઇં જુગલપય સેવ. ૧
નાભિકુલગુરૂ ૨ **અવજિપુરિ** ઇંદ,
ઇંદ્ર અવનિતલિ અહિનવુ, તાસ પુત્ત ત્રિહું **ભૂ**અણિ નાયક,
મરુદેવા-ઉર-રયણુ, ભવીય લોઅ સિવસુખદાયક,
મનગીલટિ તમ્હ પયકમલ નમૂંય નિરંતરમેવ
જુગ નિવારણ હાર મૂં, જે પય નમઈ દેવ,
(પા.) ભવિ ભવિ દઇ મૂં સેવ. ૨

હવ ચઉપઈ

સ્વામી સેવકજન સાધાર, તસ ગુણ સુરગુરૂ ન લહઈ પાર,
વિસ્વાભરણ...કુલ ઉપમાન, ભવિક જન ભવભંજન ભગવાન્. ૩
અપર પરમપર બ્રહ્મ સ્વરુપ, અલખ અનંજન અનંત અરૂપ,
નિજ મનિ જપઈ સુરાસુર ભૂપ, ટાલઇ જંતુ ચતુર્ગતિ કૂપ. ૪
તુહ મુહકમલ વિમલ ઉતપત્તિ, સમરઇ શ્રુતધર તે **સરસત્તિ**,
તેહ વિણુ કવિજન ન લહઇં મત્તિ, સવિ રસ રમઈ સદા સમચિત્તિ,
કરિ પુસ્તક વીણા તૂં ધરઇ, મૂરષ વેગિઈં કવિવરુ કરઇં,
ધવલ હંસવાહણિ તાહરઇ. તઈં તૂઠઈં કવિ જગિ વિસ્તરઇ. ૬
જોતાં દીસઇ પરિ નવનવી, તાહરા ગુણ ન સકૂં વર્ણવી,
વર્ણન દેવિ કહૂં સિઉં ઘણૂં, પૂરઇ કુતિગ કવિયણુ તણૂં. ૭
તૂં સવિ સુબુધિ તણી દાતારિ, તૂં વિણુ જ્ઞાન નહીં સંસારિ,
આદિ સકતિ પરિણામ આધારિ, નિરમલ મતિ મઝ મનિ સંભારિ,
વયણુ સકોમલ અવિચલ આપિ, ક્ષુદ્ર બુધિ નિજ કરિ સૂં કાપિ,
કરિસૂં કવિત જિમ ઇતિ સુવિસાલ, સદગુરૂ ચલણ નમિસૂં ચિરકાલ.
મણુ તણુ વયણુ કરી એકંતિ, સુંણઉ ભવિક ટાલી મનિ ભ્રંતિ,
જેહ તણૂં વર્ણુન ચિહુઇ વર્ણિ. **નલચરિત્ર** આરોપું કર્ણિ. ૧૦
સુણતાં બુધિ હુઇ નિરમલી, સુણતાં સંકટ ભાનઈ વલી,
સુણતાં સુર પૂરઇ મન રલી, સુણતાં પાતગ જાઇ ગલી. ૧૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ભીમ પુફ્ફદંતિ આનંદ મનિ અતિ ઘણુ,
વછિ અંદોહ કરવું નહીં **નલ** તણુ.
હોસિ જિહાં તિહાં થિકુ આણિસઉં **નલ** સહી,
ચંપ કવિ કહઇ સતી સુખિહિં પીહરિ રહી. ૧૭૯
ધરમ કહિઉ જે શ્રી **રિસહેસરિ**, કુલગુરૂ **નાભિ** કુમરિ અલવેસરિ,
તેહ વિણુ અવર વૃથા સહૂ એ,
તેહ તણા જુઇ વરલા જાંણુ, તેહ સિઉં મોહ ન માંડઇ પ્રાણુ,
સુખ અનંતાં દિઇ જહૂ એ. ૨૪૧
મોટાં સંકટ સહજિઈ ટાલઇ, દુરગતિ પડતાં પાછા વાલઇ,
આલંબન જીવ કહીય,
કરમબંધ સવિ કાપીય લાંષઇ, સિવપદ તણાં સુખ હેલાં દાષઇ,
અઈસિઉ સમરથ કોઈ નહીય. ૨૪૨
એકમનાં જે નિત આરાધઈ, તેહ ઘરિ દિનિદિનિ સંપતિ બાંધઇ,
થોડઇ સેવિઇ ફલ ઘણૂંએ.
ઉત્તમ જિન સંપૂરૂ દીઉ, જિમ જિમ જોઇઇ...(અપૂર્ણ)

૧. જૂની અપૂર્ણ પ્રત, જૈ.એ. ઇ.ભં. નં. ૧૨૦૦.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૪૩૪-૩૬.]

૮૨. અજ્ઞાત

(૧૨૫) પૃથ્વીચંદ્ર ગુણસાગર રાસ કડી ૫૨

આદિ – સિરિ **નેમિ** જિણેસર નમિય સુરેસર સાર,
મુનિ ગાયસુ ગિરૂઆ સીલ-રયણ-ભંડાર;
નયરી **સુવિનીતા** રાજા સિરિ **અરિસિંહ**,
રાણી **પઉમાવઇ** સતીય, સોહાવઇ દીહ. ૧
તુ રિ દેહ જિસઉ દિણુયર, દીપીતુ **પૃથ્વીચંદ્ર** કુમાર,
જાયઉ જગિ જયવંત વિશેષઇ, વયરાગી ઉદાર;
બાલપણુઇ બહુ બુદ્ધિ મહોદધિ, ધમ્મ તણુઇ રસિ રાતુ,
શીલ શુદ્ધ રસમાંહિ ઝીલઇ, જોવનવઇ દીપંતુ. ૨
એક દીવસિ મુનીશ્વર, પેષીઇ સંયમવંત,
પૂરવ ભવ દેષઇ તેહના, તેહના ગુણ સમરંતુ;
તવ રમઇ ન રામતિ, દમઇ ન હરિ માતંગ,
જિણ પાય પૂજંતા, લયુ ઉપશમ રંગ. ૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તવ રંગિ ઉપસમ આદરિ જાણી, રાય રાણી મનિ ચિંતઇ,
કુમર ન રાયઇ ભોગ તણુઇ રસિ, યૌવનવઇ દીપંતઇ. ૪

અંત – પાર લહીનઇ પુહતા સિવપુરિ, તેડ જિહું આરાધઉ,
માણસભવ તણુઉ અમૂલિક આજ અમ્હે ફલ લાધઉ. ૫૧
સાધઉં કાજ હવઇ જગિ સારઉ, તારઉં અપ્પા આજ,
પ્રણુમઉ **પ્રથવીચંદ્ર** કેવલી **ગુણસાગર** રિષરાજ. ૫૨

(૧) ઘણી જૂની પડિમાત્રાની પ્રત, અશુદ્ધ, પ.સં.૩–૧૩, લ.સુ. (૨) પ.સં.૬–૧૬, તેમાં પ્રથમ ૩ પત્ર, વધારે શુદ્ધ, લ.સુ. (૩) સં.૧૫૯૭નો ચોપડો, વિ.ને.ભં. નં. ૩૨૬૧. (૪) સં.૧૫૫૬ આષાઢ શુ.૭ શનૌ પત્તનનગર વાસ્તવ્ય સા૦ ગેલા ભણુનાર્થં વા૦ પં. જ્ઞાનશીલગણિશિષ્યેણ લિ. હં.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૩૭.]

૮૩, ગુણસમુદ્રસૂરિશિષ્ય (નાગિલગચ્છ)

નાગિલ–નાગેંદ્ર–નાયલગચ્છના ગુણસમુદ્રસૂરિના પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૯૨, સં.૧૫૧૨ના મળી આવે છે.

(૧૨૬) શકુન ચોપાઈ

અંત – દેવહ ગુરૂ સંઘહ સાંનધિ, **શકુનશાસ્ત્ર**ની વિરચી બુધિ,
નાગિલગચ્છિ ગિરૂઆ ગુણવંત, શ્રી **ગુણસમુદ્રસૂરિ** ગુરૂ જયવંત,
તાસ સીસ લહઇ બુદ્ધિવિચરા, ભણુઈ ગુણિ નિસુણઇ જે એઉ,
આગમિ નિર્ગમિ બૂઝઇ તેઉ. ૫૬

(૧) ગ્રંથાગ્રંથ શ્લો. ૫૭૨. પં. દયાધર્મ્મ લિખતં. પ.સં.૨૨–૧૨, સે.લા. (આદિનું પત્ર નથી). [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨ – એમાં ભૂલથી ગુણસમુદ્રસૂરિશિષ્ય 'ઉદય?'ને નામે આ કૃતિ નોંધાઈ છે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૩૮.]

૮૪, રત્નમંડનગણિ (ત. સોમસુંદરસૂરિ–સાધુરાજ–નંદિરત્નશિષ્ય)

આ કવિએ સંસ્કૃતમાં 'મુગ્ધમેઘાકરાલંકાર' રચેલ છે – ભાં.ઈ. સન ૧૮૯૫–૯૮ નં. ૩૭૫. જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ.

(૧૨૭) + નેમિનાથ નવરસ ફાગ (રંગસાગર ફાગ)

કૃતિ ગુજરાતી-પ્રાકૃત સંસ્કૃતમિશ્ર છે.

આદિ – (પ્રથમ ખંડ : મંગળાચરણના બે સંસ્કૃત શ્લોક, તેમાંનો પહેલો :)
ઓંકાર પ્રણિધાય પ્રાણિનાં ત્રાણકારિણે
તમાલશ્યામલાંગાય **શ્રીનેમિસ્વામિને** નમઃ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(તે પછી) રાસક

સમર વિસારદ સકલ વિસારદ સારદ યા પર દેવી રે
ગાઇસુ **નેમિ** જિણિંદ નિરંજન રંજન જગહ નમેવી રે. ૩
રવિતલિ વરતઈ **સોરીઅ** પુરવર અવય નયર સિંગાર રે
સમુદ્રવિજય તિહાં રાજ કરતિ પતિ રતિપતિનઉ અવતાર રે. ૪

અંત – આંદોલ

પ્રથમ અશોક વિશાલ કુલ પગર સુકુમાલ,
નાદ મનોહરૂ એ ચંચલ ચામરૂ એ,
હેમસિંહાસણુ કંત ભામંડલ ઝલકંત,
દુંદુભિ અંબરિ એ ત્રિણિ છત્ર ઉપરી એ. ૩૩
ઈમ પ્રતિહારજ આઠ, કસર જિતો નગુપાઠ,
રચઇ પુરંદરૂ એ ભૂરિ ભગતિ ધરૂ એ,
પાલીય જિનવર પાસિ, સંયમ મન ઉલ્લાસિ,
સિવપુરી પુહૂતી એ **રાજમતી** એ સતી એ. ૩૪

ફાગ

ધવલ આસાઢની આઠમી નાઠ મહા મેવ નારી
નેમિ જિણેસર સિવપુરિ બપુરિ ગયુ **ગિરિનારિ**. ૩૬

(પછી બે સંસ્કૃત શ્લોક, તેમાંનો છેલ્લો :)

કંસધ્વંસસમવેત્ય દુર્દ્ધરજરાસંધત્રિખંડાધિપે
સદ્યઃ ક્રોધમુપાગતે **યદૂ**મહીપાલાઃ **સમુદ્રાદયઃ**
આદાય સ્વતુરંગ વારણ પુરી વારાદ્વિચારાંપતે
રાશાયાં ક્ષિતિ**મંડનં** સજલધિં **સૌરાષ્ટ્રદેશં** ગતાઃ ૩૮

આદિ – (બીજો ખંડ : શ્લોક)

શ્રી **નેમિ**પ્રમુખપ્રૌઢ**યદૂ**નાં વાસહેતવે,
શક્રાદિષ્ટાં પુરીં ચક્રે શ્રીદં **સૌરાષ્ટ્ર**મંડલે. ૧

અંત – ઇત્યાનંદેન સુંદર્યો મેદિની **મંડનં** પુરીં,
આગત્ય **સત્યભામા**દ્યાઃ **શ્રીકૃષ્ણા**ય ન્યવેદયન્. ૪૧

આદિ – (ત્રીજો ખંડ : કાવ્ય)

ગૌરી પીન પયોહરા શશિમુખી ભ્રૂધૂકરત્તાધરા,
હીરાલી રમણીયદંતકલિતા વર્ણોલ્લસલ્લોચના
કન્યા કોમલ પાણિપાદકમલા મત્તેભલીલાગતિ
ગોવિંદેન મુદોગ્રસેન સવિધે **રાજીમતી** માર્ગિતા. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – (ત્રીજે ખંડ : કાવ્ય)

શ્રી **નેમિ**ઃ શરણાગતાંઘ્રિવિહિતત્રાણઃ શ્રિયાં કારણું
શંસ્વાંકઃ સુખકારકો મરકતશ્યામાભિરામદ્યુતિઃ
કંદર્પદ્વિપકેસરી હરિકુલશ્રી સુંદરી**મંડન**ં
ભૂયાદુજ્જ્વલ **સોમસુંદર**યશો રાશિઃ સ વઃ સંપદે. ૩૪

ઇતિ **મંડન**પદાંકમંડિતે રંગસાગરનામ્નિ શ્રી નેમિજિન ફાગે તૃતીયં ખંડં સમાપ્તં. શ્રી કવીશ્વરશિરોરત્ન **રત્નમંડન**ગણિના કૃતઃ ફાગઃ સમાપ્તઃ.

ઇતિશ્રી નેમિનાથસ્ય નવરસા વિધનં ભવિકજનરંજનં ફાગં સમાપ્તમિતિ.

(૧) પ.સં.૪–૧૫, મો.ભં.

પ્રકાશિત : (૧) જૈન કૉન્ફરન્સ હેરેલ્ડ, જુલાઈ–ઑગસ્ટ ૧૯૧૭. ૨. શમામૃત, સં પા. મુનિ ધર્મવિજય.

(૧૨૮) [+] નારીનિરાસ ફાગ ૫૨ કડી

આદિ – સકલ કમલા કેલી ધામત્વદીય પદાંબુજ,
પ્રણતિનિરતઃ શ્રી **નેમી**, સ્મૃત શ્રુત દેવતઃ.
પ્રથમરજ સોલ્લેખ દ્વેષપ્રદાંત્ય રસાસ્પદં,
રચયતિ યતિ ફાગં નારીનિરાસ ઇતિ શ્રુતં. ૧
રતિ પહુતી મધુ માધવી સાધવી શમરસપૂરિ,
જિમ મડમહી મહીતલ સીતલ સ્વજ્જસ કપૂરિ. ૨

અંત – પદમિની કુલ મધુરાજલિ **રાજલિ** જિણિ તજી એમિ,
જગિ જગઉ નિતનત સુરયણુ, સુરયણુ **મંડણુ નેમિ**. ૫૧
લક્ષ્મીકેલિનિકેતકાંતવિકસદ્ વક્ત્રારવિંદસ્ફુરદ્,
વાણી કૈતવ ચંચરીક તરૂણી ડંકાર ઝાત્કારિણીં.
ભોજપ્રાજ્યકુલપ્રપૂજ્યપલ્લવભુવં **રાજમતી**ં પદ્મિનીં,
ત્યક્ત્વા **રૈવત રત્નમંડન** પ્રભૂઘઃ સોસ્તુ **નેમિ**ઃશ્રિયે. ૫૨
ઇતિ નારીનિરાસ નામા ફાગઃ શાંતરસપયોરાશિ રાસકઃ

(૧) જૂની પ્રત આ બંને ફાગોવાળી, પ.સં. ૬–૧૫, વિ.ને.ભં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૨–૩૩, ભા.૩ પૃ.૪૩૯–૪૧. 'નેમિનાથ નવરસ ફાગ' પહેલાં ભૂલથી સોમસુંદરસૂરિની ગણી હતી તે પછીથી રત્નમંડનગણિને નામે મૂકી છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૮૫. જિનભદ્રસૂરિ (ખ.)

સં.૧૪૭૫થી સં.૧૫૧૫. [વિશેષ પરિચય માટે જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૬૬૯–૭૦, ૬૯૨–૯૩.]

(૧૨૯) મહાવીર ગીત (સાચોરના) ગા. ૮

આદિ – ત્રિભુવન-ગુરૂ ચઉવીસમઉ એ,
સમરવી એ સિરિ વર **વીર**, તસુ હઉં ચરિય વકખાણિસઉં એ,
પ્રાણુતઈ એ ચવિય દેવલોકિ, **ત્રિસલાદે** કુખિ અવતરિઉ એ.
અવતરિઉ સામિય ત્રિહઉં નાણઇ દેવિ **ત્રિસલા**-ઉયરે,
સુહ અદ્ધ રત્તિ સુપન દેખઈ દહઇ ચઉ નિદ્દા ભરે.
સિંહ ગયવર વસહ સિય કલ વિમલ પદમા ભામિણી,
વર પુપ્ફમાલા ગુણ વિસાલા સોમ રથિ ધજ ચારૂણી. ૧

અંત – **સચ્ચઉર** નયરિહિ ગુરૂય રંગિહિ જુવનમલ જિણિ ભગ્ગઉ,
હમ્મીર જસુ ભય જાઇ નટ્ઠઉ, **વીર** ચલણા લગ્ગઉ.
સો દેવ સામિય સુગુરૂ સિરિ **જિણભદ્દ**સૂરિહિ સેવિઉ,
મહ ઓધિ-દાયક હવઉ સંપઈ સિવસિરી સુહ સંથિઉ. ૮

(૧) સં.૧૫૪૯ની પ્રત, નાહટા સં.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૭૮.]

૮૬. કાહ્નુ

(૧૩૦) નેમિનાથ ફાગ અથવા **બારમાસ** ગા. ૨૨

આદિ – **અહે** તોરણિ વાલંભ આવીઉ, **યાદવ** કેરૂ ચંદ
પસૂ દેખી રથ વાલીઉ, વિહ વસિ હૂઉ વિછંદ. ૧
નિસિ અંધારી એકલી, મધુરઈ વાસઇ એ મોર
વિરહ સંતાવઇ પાપીઉ, વાલંભ હી એક ઠોર. ૨
ધુરિ **આસાઢહ** ઊનયુ, ગોરી નયણે નેહ
ગાઢઇ ગાજિ મ પાપીઉ, ચ્છાનઉ વરિસ ન મેહ. ૩

અંત – **ચિત્ત** ન ચમકઇ કંતડુ, સવિ ફૂલી વનરાઇ
પાડલ પરિમલ બહકતી, મૂરખ મેલ્હી જાઇ. ૧૯
કહીઇ **ધસર** કૂડીઉ, **ગંગ** વહઇ સિરિ તાહ
તેહ પાહિઇ તૂં આગલુ, કરઇ અધિકેરૂ દાહ. ૨૦
બાર માસહ માહિતાં, જે ચ વડેરુ હોઇ
પભણુઇ રાણી **રાઇમઈ, નેમિ** ન મેલઇ કોઇ. ૨૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કાહ્ન ભણઇ સખિ રાઈમઇ, મેલિસુ તોરુ સામિ
આઠ ભવંતર પ્રીતડી, સિદ્ધિ ઊપરિ ઠામ. ૨૨

(૧) ઇતિ નેમિનાથ ફાગઃ સમાપ્તઃ પ.ક.૧૧૬, સં. ૧૫૪૯ની પ્રત, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૮૧-૮૨.]

૮૭. સમરો

સમરાને પ્રસિદ્ધ કવિ તરીકે કવિ ઋષભદાસે ઉલ્લેખેલ છે અને સમરાકૃત નાની નાની ઘણી કૃતિઓ મળી આવે છે.

(૧૩૧) [+] નેમિનાથ ફાગુ

આદિ – અહે હરિણા હરિણા હરતઇ, કાંઇ કીઉ પોકાર
તોરણિ આવિઉ વલી ગયઉ, **નેમિ** ચડિઉ **ગિરિનારિ**.
અહે અંગ વિલૂરઇ આપણઉં, હરિ હરિ **નેમિકુમાર**
અહે કંકણ ફોડઇ **રાયમઇ**, ત્રોડઇ નવસર-હાર. ૧

અંત – **રેવયગિરિ** કેરઉ ધણી, કરઉ અમ્હારડી સાર
ગિરિ સરિ સામિ સમોસરિયા, જ્ઞાનિ ભરિઉ ભંડાર
મુગતિ-રમણિ **યાદવિ** વરી, **રાજલ** હુઇ અગેવણિ
અહે કરજોડી **સમરઉ** ભણઇ, નમો નમો **નેમિકુમાર**. ૫

(૧) પ.ક. ૧૧૭, સં. ૧૫૪૯ લિખિત પ્રતિ, નાહટા સં.

[પ્રકાશિત : પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]

(૧૩૨) અષ્ટાપદ સ્તવન [અથવા ભરતેશ્વર ઋદ્ધિવર્ણન]

આદિ – **સરસતી** અમરિતિ વસતિ મુખિ વાણી, નાભિકમલિ જાણીસહનાણી
આણી રિદય વિચારો.
સા **શારદ** સમરૂં સપરાણી, જિનશાસનિ સિદ્ધાંતિ વખાણી,
પાણી લોકાચારો. ૧

અંત – અઇઆ રથ ચડચો ચક્રવર્તિ જગિ પરવરીઉ, **અષ્ટાપદિ** પ્રાસાદ
ઉધરીઓ, ભરીઉ સુકૃત ભંડારો.
ષટખંડ પ્રથવી આણ નિરંતર, નવનિધિ ચઉદ રયણ મઢ મંદિર,
કિંનર સુરપતિ હારો.
સધર પૂરવ કેવલિ ભાષિઉં, કેલવી મુ ગિરિ સાચું દાખિઉં,
વર્ણવી **સમરૂ** કહિ ન જાણું, પ્રવર તીરથ નમો જિણાણું. ૬૨

(૫૦) અહે કેવલી કેરો દાખીયો, ભાખીયો સુગુરુ સુસાધ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભણૈય **સમરેા** એ તીરથ અનરથ હણય વિરાધ

(૧) લિ. ઉદયપુર મધ્યે કૃતિના **સત્યસાગરેણ** સુકૃતયે શ્ર. **રાઊ**-બાઇ વાચનાર્થં. પ.સં. ૫-૧૧, મુનિ સુખસાગર. [મુપુગૂહસૂચી, **હેજૈજ્ઞા**-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૭૭, ૪૦૪).]

અંત – અહે કેવલી કેરેા દાખીયેા, ભાખીયેા સુગુરૂ સુસાધ

ભણૈય **સમરેા** એ તીરથ અનરથ હણય વિરાધ

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૨–૮૩. ત્યાં 'અષ્ટાપદ સ્તવન'ની છેલ્લી કડીસંખ્યા ૨૨ છે તેમાં ભૂલ જણાય છે. અન્યત્ર બધે આ કૃતિની કડીસંખ્યા ૫૬થી ૬૬ સુધીની મળે છે. આ ઉપરાંત ૬૪ કડીની 'અષ્ટમી સ્તવન' નોંધાયેલી તેના આરંભ-અંતના ભાગેા 'અષ્ટપદ સ્તવન'ના જ છે તેથી એ અલગ કૃતિ રહેતી નથી. 'અષ્ટમી સ્તવન' એ નામમાં પણ સરતચૂક રહેલી છે.]

૮૮. જિનશેખર (જિનતિલકસૂરિશિષ્ય)

(૧૩૩) ચતુર્વિંશતિ નમસ્કાર

અંત – તિહુયણ-મંડણ વિમલ **નાહિકુલ** કમલ દિવાયર,
આયર પર સુરનર વરિંદ, વંદિય ગુણસાયર,
અયસઇ સયલ નિવાસ આસ, પૂરિય પરમેસર,
પંચ ધણુસ્સય દેહ માણવસહંક જિણેસર.
સિરિ **મરૂએવા** અંગરૂહ, સેાવનવન્ન સરીર
આદીસર ભવિયહં જયઉ, ગરૂઉ ગુણિ ગંભીર. ૧

અંત – સિરિ **સિદ્ધત્થ** નરિંદ વંસ પેસલ મુત્તાહલ
તિસલા કુખિ સ રાજહંસ **અણુવમ** ગુણુ નિમ્મલ
સિંહ સુલંછણ સત્તહત્થ તણુ ગૌર મણેાહર
સિરિ **જિણતિલયસૂરિસ** સીસ પભણઇ સિરિ **સેહર**. ૨૪
ચઉવિહ સિરિ સંઘહ થઉ ગુણ-રયણાયર વંદ
વદ્ધમાણ તિત્થેસવર, ચઉવીસમઉ જિણંદ. ૨૫

(૧) ઇતિ ચતુર્વિંશતિ નમસ્કારઃ પ.ક. ૩૭થી ૪૦–૧૧, જશ. સં. (આ પ્રતમાં સં. ૧૫૧૨ની ઋષિવર્દ્ધનની કૃતિ હેાવાથી આ પ્રત ત્યાર પછી નિર્વિવાદ લખાયેલી છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૪–૮૫.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૮૯. કર્ણસિંહ (પ્રાગ્વાટ વંશનો શ્રાવક)

(૧૩૪) ચૈત્યપ્રવાડી રાસ ૧૧૨ કડી (અપૂર્ણ)

આદિ – જિન ચઉવીસઇ ચલણ નમેઉ, સામિણિ **સરસતિ** મનિ સમરેઉ,
અનઇ પ્રણમિ સુહુગુરૂ ચરણ. ૧
પ્રાગવંસિ કરણસી સંઘદાસો, **ચૈત્યપ્રવાડિહિં** કીધઉ રાસો,
ભવીયાણુહ દુરીય હરઉ. ૨
પહિલૂં વણિસુ **સોરઠ** દેસો, **વિમલાચલ** બિંબ સંખ્યા કહિસો,
મુગતિપુરીય ભવીયાં સુણુઉ. ૩

(૧) પ.સં.૪૦, તેમાં છેવટે આ કૃતિ છે. જશ. સં. (આ પ્રતમાં સં. ૧૫૧૨ની ઋષિવર્ધનકૃત કૃતિ છે તેથી આ પ્રત ત્યાર પછી લખાયેલી છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૫.]

૯૦. માલદેવ (વહુરા ગોત્રીય શ્રાવક, ત૦ દેવસુંદરસૂરિશિષ્ય)

(૧૩૫) નંદીશ્વરસ્થ પ્રતિમા સ્ત૦ અથવા નંદીશ્વર ચો. ગાથા ૫૪

આદિ – પણમવિ સિદ્ધ સવે કર જોડિ, સિરસા કેવલ ધુરિ દોઇ કોડિ
સાધુ પ્રસાદિહિ સદફલુ લેસુ, તીરથ **નંદીસર** વંદેસુ. ૧

અંત – ઇણિ ધ્યાનઈં અણચિંતી રિદ્ધિ, ઇણિ ધ્યાનઇ મનવંછિય સિદ્ધિ
ઇણિ ધ્યાનઈં કસમલ પરિહરઉ, ઇણિ ધ્યાનઈં કેવલસિરિ વરઉ. ૫૩

સિરિ **દેવસુંદરસૂરિ**-પયભત્ત, **વહુરા માલદે** નિરમલ ચિત્ત
નંદીસર વર કહિઉ વિચાર, પઢઇ ગુણઇ તીહ લચ્છ અપાર. ૫૪

(૧) ઇતિ **નંદીશ્વર** દીપ સ્થિતા ભાવન સાસ્વતા પ્રાસાદ પ્રતિમા સ્તવન. (અન્ય અક્ષરમાં) સં.૧૫૮૨ વર્ષે માઘ વદિ ૬ ગુરૌ શ્રી **બૃહત્** ખરતરગચ્છે શ્રીપૂજ્ય શ્રી **જિનહર્ષસૂરિ** પટ્ટાલંકાર શ્રી પૂજ્ય શ્રી શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** વિજય રાજ્યે શ્રી હંસશીલોપાધ્યાયૈઃ લેખયિત્વા પ્રદત્તા શ્રી ઊકેશ વંસીય સા૦ **શિવકર** પુત્ર સા૦ **સધર** પુત્રરત્ન **સા૦ સારંગસ્ય**. પ.સં.૪૦, પ.ક.૩૭થી ૪૦, હા.ભં. (?) દા.૨ નં.૬૪. (૨) ઇતિ શ્રી નંદીસરવર અષ્ટમ દીપ ચઉપઇ વ્ય. **માલદે** વિરચિતા સંપૂર્ણા. પ.સં. ૧, જૂની પ્રત, મારી પાસે. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ.૨૬૨).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૫–૮૬.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૯૧. અજ્ઞાત

(૧૩૫ ક) એકાદશ ગણધર નમસ્કાર કડી ૧૧

આદિ – (વસ્તુ)

ગૌતમ ગણહર **ગૌતમ** ગણહર પઢમ સંઘયણ
તિત્થંકર **વીર** જિણ પઢમ સીસ સોવન સમાણઉ
પ્રહિ ઊઠિ પ્રણમીઇ, સત્ત હત્થ તણુ માણ જાણઉ
પનર ત્રિહોત્તર તાપસહ પ્રતિબોધી વર તણિ
અગ્રેખૂ બાહુ વરસ પાલી ગ્યા નિરવાણિ. ૧

અંત – પુહવિ પ્રણમું પુહવિ પ્રણમું પરમ આણંદિ
પ્રહિ ઉઠી પ્રગટ તર, પ્રથમ પહરિ ગણધર **પ્રભાસ**
જિણિ કિદ્ધઉ અતુલ બલ, પ્રબલિ વિપ્રકુલ કુલિ પ્રકાસ
અપ્પમદ્દ અઇમદ્દમુ, જીવી વરિસ ચ્યાલીસ
પંચમ પદિ પહુતા સવે, પૂરઉ સંઘ જગીસ. ૧૧

(૧૩૬ ખ) એકાદશ ગણધર સ્તવન સ્ત૦ ૧૧, કુલ ૬૦ કડી

આદિ – ચઉપઈ

વીર જિણેસર પય પણમેવિ, ગણધર કવિત કરૂં સંખેવિ
ગણધર ઇગ્યારસિનઇ કાજિ, **વર્દ્ધમાન** જિન-શાસનિ રાજ. ૧
જંબુદીવ ઇક જોયણ લાખ, **ભરતક્ષેત્ર** તિહા દક્ષિણ સાખ
તિહાં છઇ **ગોબર** નામિ ગામ, વિપ્ર વસઇ **વસુભૂતિ** સનામ. ૨

અંત – ઇય સમયજુત્તિ સવ્વસત્તિ ચિત્તભત્તિ વન્નિયા
વૈશાખ સુદિ ઇગ્યારસી દિનિ **વીરનાહઇ** થાપિયા
એ સયલ ગણહર એ ઇગ્યારસિ જે આરાહઇ ભાવિયા
એ તવન ભણસિં ભાવિ સુણસિં તે લહઇ સુખસંપયા. ૫

(૧) શ્રી પ્રભાસ ગણધર સ્તવ ૧૧ ઇતિ શ્રી એકાદસી દિન સંબંધિ શ્રી એકાદશ ગણધર સ્તવનં સંપૂર્ણઃ પ.સં. ૫-૧૧, મારી પાસે.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૬-૮૭.]

૯૨. + રાજતિલકગણિ

આ કૃતિ સં. ૧૪૯૩ની લખેલી પ્રતમાં મળે છે તેથી કર્તાને ૧૫મી સદીમાં મૂકવા ઘટે. – નાહટાજીની નોંધ.

(૧૩૭) શાલિભદ્ર મુનિ રાસ ૩૫ કડી લ.સં.૧૪૯૩ પહેલાં

આદિ – થંભણપુરિ પહુ **પાસનાહ** પણમેવિણુ ભત્તિએ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

હઉં પભણિસુ સિરિ **સાલિભદ્દ** મુણિતિલયહ રાસુ.
ભવિયહુ નિસણહુ જેણ તુમ્હ હુઈ સિવપુરિ વાસુ. ૧

અંત – સેણિય બોહિય **ભદ્દા** નિય ધરિ, પત્તા સયલસિદ્ધિ તે મુણિવર,
રાજતિલકગણિ સંથુણઈ, **વીર** જિણેસરુ **ગોયમ** ગણહરુ.
સાલિભદ્દ નઇ **ધન્નઉ** મુણિવરુ, સયલસંઘ દુરિયઇં હરઉ. ૩૪
સાલિભદ્દ મુણિ રાસો જે ખેડા દિંતી, તેસિં સાસણદેવી
જણુયાઉ સિવ સંતી. ૩૫

(૧) મ.ભ.

પ્રકાશિત : ૧. પં. લાલચંદની અર્વાચીન ગુજરાતી છાયા સહિત જૈનયુગ પુ.૨, પૃ.૩૭૯થી ૩૭૩. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૨–૫૩, ભા.૩ પૃ.૪૭૪. પહેલાં જેમના ધાતુપ્રતિમા પરના લેખ સં.૧૫૧૬ તથા ૧૫૨૯ના મળી આવે છે એ પૂર્ણિમાગચ્છના રાજતિલકસૂરિ કદાચ આ હોય એમ ગણી કર્તાને સોળમી સદીમાં મૂકયા હતા. પછી પંદરમી સદીમાં ફેરવ્યા છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિક્રમ સોળમી સદી

૯૩. માણિક્યસુંદરગણિ (વૃદ્ધતપાગચ્છ ભ. રત્નસિંહસૂરિશિ.)

(૧૩૮) ભવભાવના સૂત્ર બાલા૦ ૨.સં.૧૫૦૧ કા. શુ. ૧૩ બુધે દેવકુલપાટકમાં.

મૂલ મલધારી હેમચંદ્રસૂરિકૃત. કોઈ રચ્યાસંવત્ ૧૫૬૩ જણાવે છે.
(૧) પ.સં. ૧૫૨, હા.ભં. દા.૫૦ નં.૫. (૨) હા.ભં. દા. ૬૦.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૮૦, ભા.૩ પૃ.૧૫૭૯.]

૯૪. સાધુમેરુ (આગમગચ્છ, હેમરત્નસૂરિશિ.)

(૧૩૯) પુણ્યસાર રાસ [અથવા **ચોપાઈ**] (જીવદયા ૫૨) ૨.સં.૧૫૦૧ (આષાઢી વર્ષ) પોષ વદ ૧૧ સોમવાર ધંધુકામાં.

દુહા, વસ્તુ, ચોપાઈ મુખ્યપણે છે. ક્વચિત જ ઢાલ – દેશી છે જેવી કે વિવાહલાની ઢાલ, શોકની ઢાલ.

આદિ – ધુરિ દૂહા.

કેવલજ્ઞાનિઈં અલંકરી, સેવઈં અમર નરેસુ,
સયલ જંતુ હિતકારિણી, જિણવાણી પણમેસુ. ૧
ગોયમાઇ ગણહર નમી, જયસિરિ ઉર વરિ હાર,
ગુરૂઆ સુહગુરૂ આઇસિંઇ, કહિસુ કથાનક સાર. ૨
હેમસૂરિ ગુરિ બૂઝવિઉ, **કુમરપાલ** ભૂપાલ,
જેહ સમુ જગિ કો નહીં, જીવદયાપ્રતિપાલ. ૩
આગઈં સુણીઇં ભલભલા, કરૂણાપર સંસારિ,
તીહં અણુસારિ વરતાવતઉ, દેસ અઢારિ અમારિ. ૪
કુમર નરેસરિ સંભલિઉં, ગુરૂમુખિ સરસ ચરિત્ત,
પુણ્યસાર કુમરવર તણું, તે નિસુણઉ એક ચિત્ત. ૫
ગુણવંત તણા લેતાં ગુણ, રસના હુઇ પવિત્ર,
સુણતાં શ્રવણ સુધા સરિસ, સુખસંયોગ પરત્ર. ૬
ઘણા નર પગ છંડાવીઇં, કલિયુગિ વહઇ પૂરિ,
ન ગમઇ વાત જ ધર્મની, ઝેર ભરિ જિમ ઘૃતપૂરિ. ૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તઉ તો ભાવઇ ધર્મ્મ વિણુ, જસુ હિઅઇ નહીં ત્રેહ,
તેહ રહઇ સદ્‌ગુરૂ સિઉં કરઇ, ઊસરિ જિમ મહામેહ. ૮
અન્નાણુહ ઉવએસડઉં, નિફ્‌લ હોઇ ન તંતિ,
પાણી ઘણું વિલોઈઇ, કરયું થડા ન હુંતિ. ૯

અંત – **પુણ્યસાર ગુણશ્રી** તણઉં પ્રબંધ, આશ્ચર્યકારીઉ ભલઉ સંબંધિ,
જીવદયા દૃષ્ટાંત પદીક, જિમ જિમ સુણીઈ તિમ રસીક. ૧૦૧
સુગમ ભણી મઈ ચઉપઇબંધિ, ક્રીધ ઉપક્રમ મેલી સંધિ,
બોલ જિકો પડિઉ હુઇ વંકડઇ, તે મૂં સહુ મિછામિ દુક્કડઉ. ૧૦૨
આષાઢાદિ પનર એકોત્તરઇ, પોસ વદિ ઇગ્યારિસિ અંતરઈ.
ધુંધૂકપુરિ કૃપારસ સત્ર, સોમવારિ સમર્થિઉ એ ચરિત્ર. ૧૦૩
કુમતદૂંખ વણુભંગ ગઈંદ, જિનશાસન રયણાયર ઈંદુ,
સુહગુરૂ શ્રી **અમરસિંહસૂરિ** દ, સેવઈ ભવિય જસુય અરવિંદ. ૧૦૪
તસુ પટિ નયનાનંદ અમીબિંદુ ગુરૂ, શ્રી **હેમરત્નસૂરિ** મુણિંદ,
આગમગચ્છ પ્રકાશ દિણિંદ, જસુ દીસઈ વર પરિ યરવિંદ. ૧૦૫
સુગુરૂ પસાઇં નયર **ગોઆલેર**, ઘણી **પુણ્યસાર** રિદ્ધિઇ કુબેર,
તાસુ ગુણ ઇમ વર્ણવઇ અજસ્ત્ર, **સાધુમેરૂ**ગણિ પંડિત મિશ્ર.
(પા.) તસ ચરિત્ર કરી પ્રાકૃતિઇં ફેર, ઇમ બોલઈ ગણિ **સાધુસમેર.**
તસુ સમીપિ બહુ શાસ્ત્ર પ્રવીણ **વિમલમૂર્ત્તિ**ગણિ શમરસિ લીણ,
તસુ સાંનિધ્યિઈં એ અવકાશ, સાંભલતાં હુઈ પુણ્યપ્રકાશ. ૧૦૭
જીવદયાની હિયઇ ધરઉ બુદ્ધિ, જીવદયા પાલઉ મન શુદ્ધિ,
જીવદયા લગઈ નિરંતર વૃદ્ધિ, જીવદયા પાલિઇં હુઇ સર્વ સિદ્ધિ. ૧૦૮

(૧) સં.૧૫૫૫ વર્ષે વૈશાખ વદિ સપ્તમી બુધે લાયતં.પ.સં.૩૨–૧૪, સંઘ ભં. દા.૧૩ નં.૩૯. (૨) પ.સં.૧૩–૧૮, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૯૭. (૩) પ.સં.૩૧–૧૩, તેમાં ૨૭મું પત્ર નથી, મ.જૈ.વિ. નં.૫૧૪/૫૨૯. (૪) સં.૧૬૨૬ વરષે આષાઢ વદિ ૧૨ દિને લિખિતં **આ**ગમગચ્છીય **ધર્મ**રત્નસૂરિભિઃ. પ.ક.૧૪૬થી ૧૮૬, દે.લા.પુ.લા. ચોપડો નં.૧૧૨૫. (**સૌ**ભાગ્યરત્નસૂરિ પટ્ટે શ્રી **ધર્મ**રત્નસૂરિએ કુલ ૧૨ રાસ – ૯૦૦૦ શ્લોક-સંખ્યાવાળા રાસ લખાવ્યા, **આ**ગમગચ્છે.) (૫) અભ. [જૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦,૩૯૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૨, ભા.૩ પૃ.૪૫૨–૫૪ તથા પૃ.૫૭૧.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૯૫. મુનિસુંદરસૂરિશિષ્ય (ત૦)

(૧૪૦ ક) સુદર્શન શ્રેષ્ઠીના રાસ પ્રબંધ ૨.સં.૧૫૦૧ જેઠ શુદ ૪, ગુરુ.

આદિ – પહિલઉં પ્રણમિસુ અનુક્રમિઈ એ, જિણવર ચઉવીસ,
પછઇ શાસનદેવતા એ, તીહ નામઉં સીસ.
સમરીઅ સામિણિ **સારદા** એ, સાનિધિં સંભારઉ,
આગઈ પાલઉં પ્રતિપનૂં એ, કવિ સિઉં એકા હરઉ. ૧
તઉં તૂડી તતષિણિ ભણઈ એ, હઉં આવિસુ અંગઇં
સેડિ **સુદસણ** તણુઉ રાસ રચિયો મન રંગઇં,
જંબૂદીવહ ભરહષેત્ર વસુહાઈ વદીતી,
ચંપાનગરી ચતુરપણઈ અમરાપુરિ જીતી. ૨

અંત – તીણઈ અવસરિ બ્રહ્મવ્રત લીયઇ એ મા. નર અનઈ નારીવૃંદ, સુ.
શીલ મહાતમ સાંભલ્યો એ મા. વિષયઉ મૂલિય કંદ, સુ. ૪૭
તપગછિ ગુરૂ **ગોયમ** સમા એ, મા. શ્રી **મુનિસુંદરસૂરિ**, સુ.
નામઇ સર્વ સિદ્ધિ સંપજૈ એ મા. દુરિય પણાસઈ દૂરિ, સુ. ૪૮
તાસુ તણઈ સેવકિ રચઉં એ મા. રાસ હૃદય રૂડઈ રંગિ, સુ.
થાપિઉં સીલ સોહાંમણૂ એ મા. આનંદ ઉપજઇ અંગિ, સુ. ૪૯
સંવત પનર એકાતરઇ, મા. જેઠહ ચૌથિ વિશુદ્ધિ, સુ.
પુષ્ય નક્ષત્ર ગુરૂવાર સિઉ એ, મા. ચરિત્ર એ પહુવિ પ્રસિદ્ધ સુ. ૫૦
જાં લગઇ મેરૂ મહીધરૂ મા. જાં જલ સાયર પૂર સુ.
શીલ **સુદરિસન** ગાઇઈ મા. જાં લગઈ સસિ નઈ સૂર, સુ. ૫૧
જે નર શીલઇં નિરમલા એ, મા. નારિ નવાહિઆ મૂલ સુ.
બે કર જોડી કવિ કહઇએ મા. હું તીહ પગની ધૂલિ સુ. ૫૨
શીલ હિ સવિ સુખ સંપજઈ એ, મા. શીલ લગઇં નવનિધિ, સુ.
શીલઈં સુર સાંનિધિ કરઈ એ મા. શીલહિં સયલ પ્રસિદ્ધિ સુ. ૫૩
શીલહિં ઉત્સવ નિતુ નવા એ મા. શીલહિં કોડિ કલ્યાણ, સુ.
શીલ લગઈ કહીયઇ કિસ્યો એ, મા. પાંમીઇ પંચમ ઠાણ સુ. ૫૪
શીલ પ્રબંધ જે સાંભલઇ એ માલવંડતડે, નરનારીય તે ધન્ન, સુ.
સુદરિસન રિષિ કેવલી એ, મા. ચતુર્વિધિ સંઘ પ્રસન્ન, સુણિ
સુંદ૦ ૨૫૫

(૧) પ.સં.૨૩–૩૭, ચોપડો, વિ.ધ.ભં. (૨) સં.૧૫૭૩ રે.ભં. (૩) કુલ પાંચ ઢાળો અને ૨૫૭ પદ્ય, સાગર ભં. પાટણ. (૪) સં.૧૬૪૫ ચૈત્ર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વદિ ૯ રવૌ ચેલા સે. વિવેકલાભમુનિ લ. પ.સં.૬-૧૮, હા.ભં. દા.૮૦ નં. ૧૪. (૫) પ.સં.૧૩-૧૧, ઘોઘા ભં. દા.૧૪ નં.૪. (૬) પ.સં.૧૪, ગા.૨૫૬, જય. પો.૬૯. (૭) પ.સં.૮, જય. પો.૬૮. (૮) પ.સં.૧૬-૧૧, જશ.સં. નં.૨૧૧. (૯)પ.સં.૬-૧૭, સીમંધર. દા.૧૯ નં.૩૭. (૧૦) પ.સં.૧૫-૧૨, જૂની પ્રત, વિ.ને.ભં. નં.૩૩૬૬. (૧૧) લ.સં.૧૫૩૨ પ.સં. ૫, શ્લો. ૪૦૦, લીં.ભં. દા.૨૫. (૧૨) પ.ક.૧૫૨થી ૧૬૨, શાંતિ. દા.૧૧૨ નં.૯. (૧૩) સં.૧૫૭૩ આષાઢ વદિ ૧૪ તપાગચ્છનાયક સૌભાગ્યનંદિસૂરિ વિજયમાને મહો. મહીસમુદ્રગણિ શિ. પં. હર્ષસંયમગણિના લિ. કુતુબપુર વાસ્તવ્ય મં. વાધા પઠનાર્થં. પ.સં.૧૮-૧૩, નાના કદની પ્રત. રત્ન.ભં. દા.૪૩ નં. ૬૦. (૧૪) સં.૧૯૨૫ ફા.વ.૧૧ સોમે લીં. વકીલ વરજલાલ ચેણીદાસ ખેટકપુરે ભીડભંજન પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૨-૧૬, ખેડા. ભં. દા.૭ નં.૯૦. [કદહસૂચી, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી. હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૪, ૫૧૧).]

(૧૪૦ ખ) કલ્યાણમંદિર બાલા૦

(૧) લિ. સીહુંજ ગ્રામે તપાગચ્છાધિરાજ શ્રી મુનિસુંદરસૂરિ-શિષ્યેણ૦ બાલા. લિ. લ(ક્ષ્મિ)મંદિરગણિના સીંહૂંજ ગ્રામે. સંઘ ભં. પાટણ, દા.૭૫ નં.૨૪.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૨-૪૩, ભા.૩ પૃ.૪૫૫ અને ૧૫૭૩. 'સુદર્શન શ્રેષ્ઠીનો રાસ' પહેલાં સંઘવિમલને નામે મૂકી એવી નોંધ કરવામાં આવેલી કે કોઈ પ્રતોમાંની અશુદ્ધતાને લઈને 'મેલો સંઘવી' એવું કર્તાનામ પણ વંચાય છે. પરંતુ ઉદ્ધૃત ભાગમાં આ બેમાંથી એકે નામ નથી. પછીથી કર્તા મુનિસુંદરસૂરિશિષ્ય શુભશીલગણિ હોય એવો પણ તર્ક કરવામાં આવેલો. પરંતુ એ તર્કને પણ કોઈ પ્રમાણભૂત આધાર નથી. તેથી કૃતિ મુનિસુન્દરસૂરિના કોઈ અજ્ઞાતનામા શિષ્યની જ ગણાવી જોઈએ. આ કૃતિની થોડીક હસ્તપ્રતોમાં 'મુનિસુન્દરસૂરિ'ને સ્થાને 'સોમસુંદરસૂરિ' એવો પાઠ મળવાથી કૃતિ કેટલેક સ્થાને સોમસુંદરસૂરિ શિષ્યને નામે તથા ભૂલથી મુનિસુંદરસૂરિને નામે કે સુંદરશિષ્યને નામે પણ નોંધાયેલી છે.]

૯૬. હેમહંસગણિ (ત. સોમસુંદરસૂરિ, મુનિસુંદરસૂરિ આદિના શિષ્ય)

(૧૪૧) ષડાવશ્યક બાલા. ર.સં.૧૫૦૧

શ્રેયાંસિ શ્રી મહાવીરઃ સ શ્રી સંઘસ્ય યચ્છતાત્
યસ્યાજ્ઞા કલ્પવલ્લીવ, મનોવાંછિતદાયિની. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શ્રી **વર્દ્ધમાન** જિનશાસનરાજ્યનેતા
વિશ્વત્રયાદ્ભુતચરિત્રયુગપ્રધાનઃ,
શ્રી **સોમસુંદર**ગુરુર્યુગચક્રવર્તી
ભૂયાદમેયમહિમા મમ સુપ્રસન્નઃ. ૨
તત્પટ્ટનાયકાઃ શ્રી **મુનિસુંદર**સૂરયો જયંત્યધુના,
જયચંદ્રસૂરિ-**જિનકીર્ત્તિ**સૂરિપરિવારપરિકરિતાઃ. ૩
સ્વાન્યયોરુપકારાય લિખ્યતે લેશતો મયા
ષડાવશ્યકસૂત્રાણાં વ્યાખ્યા બાલાવબોધિની. ૪

પહિલઉં સકલ મંગલીકનઉં મૂલ શ્રી જિનશાસનનઉ સાર, ઈગ્યાર અંગ ચઉદ પૂર્વનઉ ઉદ્ધાર, સદૈવ શાશ્વતઉ પંચ પરમેષ્ટિ મહામંત્ર નવકાર. **અંત** – ઇતિશ્રી **તપાગચ્છ**નાયક સકલસુવિહિતપુરંદર શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ** શ્રી **મુનિસુંદરસૂરિ** શ્રી **જયચંદ્રસૂરિ** પદકમલસેવિના શિષ્ય મહોપાધ્યાય શ્રી **હેમહંસ**ગણિના આદ્યવરાભ્યર્થનયા કૃતોઽયં **ષડાવશ્યક** બાલાવબોધ આચંદ્રાર્ક્કનંદાત.

(૧) સંવત ૧૭૮૩ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૮ રવિવાસરે શ્રી **અહમ્મદ** નગરે પં. શ્રી **ગુણસાગર**જી શિષ્ય મુનિ **ધીમસાગર** વાચનાર્થં. પ.સં. ૨૦૨–૮, દે.લા.પુ.લા.નં.૨૦૧–૬૮. (૨) પ.સં.૭૪–૧૯. એજન નં.૬૭ (૩) સં.૧૮૧૨ પો.વ.૫ ગુરૂ લ. **ન્યાં**નવિજયગણિશિ. પં. **વિવેક**વિજય લ. **વડા**લિ ગ્રામે ઈડર દેસે. પ.સં.૮૭, વિજાપુર નં.૪૫. (૪) પ.સં.૬૮, ગુ.નં.૬૨–૭. (૫) લ.સં. ૧૮૪૧, ગ્રં.૪૯૬૭, પ.સં.૧૨૪, લી.ભં. દા.૨૦ નં.૭ (૬) લ. સં.૧૭૬૭, પ.સં.૧૦૬, હા.ભં. દા.૫૬ નં.૧૭. (૭) પ.સં.૬૨, જૂની પ્રત, હા.ભં. દા. ૬૦. (૮) ભાવ.ભં. (૯) પ.સં. ૮૦, ગ્રં. ૬૫૦૦, લીં. ભં. દા. ૧૩ નં.૧૫. (૧૦) સં.૧૬૧૩, ગ્રં. ૨૭૦૦, પ.સં.૪૫, સે.લા. નં.૪૬૦૯. (૧૧) પ.સં.૬, અપૂર્ણ, જશ. સં.(૧૨) પ.સં. ૩૬થી ૧૪૩, મોટો ગુટકો, યશોવૃદ્ધિ. પો.૨૭. (૧૩) ભાં.ઇ. સન ૧૮૬૨–૬૫, પીટર્સન પ. નં.૮૭૨. (૧૪) સં. ૧૫૩૯, ગ્રં. ૩૭૭૩, પ.સં ૫૮. વી. ઉ.ભં.દા. ૮. (૧૫) પ.સં.૮૯, વી.ઉ. દા.૮. (૧૬) સં.૧૩(?૧૫)૧૩ વર્ષે આસો વદિ ૯ શનૌ લખિતં સહી. પ.સં. ૫૦, મ.જૈ.વિ. નં.૧૩. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧(૧૭, ૧૬૪, ૪૭૧, ૫૬૨).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૮૦, ભા.૩ પૃ.૧૫૭૭–૭૮. પહેલા ભાગમાં હાલા ભંડારની કોઈ પ્રતને આધારે સં.૧૫૦૧માં દીપોત્સવીદિને કૃતિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રચાયાની નોંધ કરવામાં આવેલી, પરંતુ પછી ઉદ્ધૃત ભાગોમાં દિવાળી-દિનનો ઉલ્લેખ નથી.]

૯૭. અજ્ઞાત

(૧૪૨) ઋષિદત્તા રાસ ૨.સં.૧૫૦૨

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૫૬. સહજસુંદરની આ નામની કૃતિ ૨.સં.૧૫૭૨ની મેળે છે તેમાં કર્તાનામ અરંભે છે ને અંતમાં નથી, તેથી એ કૃતિ ભૂલથી અજ્ઞાતકર્તૃક લેખાઈ ગઈ હોય એવો સંભવ છે. સંવતનું અર્થઘટન જુદી રીતે થયું હોય.]

૯૮. ધનદેવગણિ

(૧૪૩) [+] સુરંગાભિધાન નેમિ ફાગ ૨.સં.૧૫૦૨

આ કૃતિ સંસ્કૃત, પ્રાકૃત અને ગુજરાતી એમ ત્રણ ભાષામય છે. રત્નમંડનગણિએ પણ જુદો 'નેમિનાથ નવરસ ફાગ' એ જ ત્રણ ભાષામાં રચ્યો છે, અને તે જ સમય આસપાસમાં. જુઓ પંદરમી સદીના અંતમાં રત્નમંડનગણિ.[સુધારેલી માહિતી.]

આદિ – પહેલાં, સંસ્કૃતમાં મંગલાચરણ શાર્દૂલ શ્લોકમાં છે પછી પ્રાકૃતમાં નીચે પ્રમાણે શાર્દૂલ છે :

દેવી દેવિ નવી કવીશ્વર તણી વાણી અમીસારણી. ૧
વિદ્યાસાયર તારણી મલ ધણી હંસાસણી સામિણી
ચંદા દીપતિ જીપતિ **સરસતિ** મઇં વીનવી વીનતી,
બોલું **નેમિકુમાર** કેલિની રતિ ફાગિઇં કરી રંજતી. ૨
સરસતિ મુઝ મતિ દેવીંઅ દેવીંઅ તું જગિ સાર રે,
નીલકમલ ફલ સામલ જિનવર વરણવું **નેમિકુમાર** રે. ૩
કામિત ફલ દાતાર સામી **નેમિકુમાર**
હાર મનોહરૂ એ મુગતિરમણિ-વરૂ એ.

અંત – જ્ઞાન ઉપનું જાણીય રાણીય **રાઈમઈ** રંગી,
ગિરિ સિરિ સામીય નિરખીય હરખીય સા નિજ્જ અંગી,
સામી કેવલ કામિની, કરિ ધરી **રાજીમતી** નાદરી,
સા સારી નિજ કાજ રાજકુમરી, મુગતિઇ ગઇ સા વરી
જે **રેવઇગિરિ** રાય ઉપરિ નમઈ શ્રી **નેમિ** પાયે નમઈ,
તે પામઈ સુખસિદ્ધિ રિદ્ધિ હિ રમઈ શ્રી શાશ્વતી ભોગવઈ.

(૧) ઇતિ શ્રી સુરંગાભિધો નેમિફાગઃ સંપૂર્ણઃ સંવત્ ૧૫૦૨ વર્ષે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કૃતો ધનદેવગણિના. પા.ભં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૩-૪૪.]

૯૯. ધર્મસુંદર (કક્કસૂરિશિ.)

(૧૪૪) શ્રીપાલ પ્રબંધ અથવા **ચોપાઈ** ૨. સં. ૧૫૦૪ આસો ખયનગરે

અંત – * **કક્કસૂરિ** ગણુધાર

ભણઇ **ધર્મસુંદર** ઉવઝાય, રિદ્ધિ હુસ્યઇ સિદ્ધિચક્ક પસાય. ૬૮
જન્મ લગઇ જેતઉ તપઇ, તેતઉ ફલ હુઇ ઇણઇ જપિઇ
ગુણ સવિહૂં જિમ ગરૂઅઉ સત્વ. તત્ત્વ હું સિદ્ધચક્ક તિમ તત્ત્વ. ૬૯
પૂરવ ઉદાય) તણુઉ સમુધાર, ચિંતામણિનઉ એ અવતાર
લક્ષ જાપ ફલ ઇણઇ ગુણ્યઇ, અંતર વયરી સવિ નિજ્જઇ. ૭૦
પહિલઉ મંગલ સવિ અરિહંત, બીજઉ સિદ્ધચક્ક જયવંત
ત્રીજઉ વિમલદેવ સુવિશાલ, ચઉથઉ મંગલ રાઉ **શ્રીપાલ**. ૭૧
ખયનયર વરિ સંવત **ચનર**, આસો માસિ વરિસ **ચડોતર**
રચ્યઉ એતઉ **શ્રીપાલ** પ્રબંધ, નંદઉ તાં જાં સસિહર સિંધુ. ૭૨
નંદઉ તાં જાં મેરૂ ગિરિંદ, ધ્રૂ મંડલ નઈ તારાવૃંદ
મુનિવર શ્રાવગ તાં લગિ જપઉ, દિણકર જિમ એ તિહૂયણિ
તપઉ. ૭૩
રાજા મંત્રિ તણઇ આગ્રહિઇં, કરિઉ કવિત ભવિયણ સંગ્રહિઇ
સુણતાં સંપદ સંઘનઇ મિલિઉ, ભણતાં ગુણતાં અફલાં ફલિઉ. ૭૪

(૧) વાકા૦

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૮૮-૮૯.]

૧૦૦. વિદ્યાકીર્તિ

(૧૪૫) જીવપ્રબોધ પ્રકરણ ભાષા ૨. સં.૧૫૦૫ માર્ગસિર સુદિ ભૃગુદિને

(૧) હિસાર દુર્ગે પં. વિદ્યાકીર્ત્તિગણિકૃતે લિખિતમિદં વા૦ અભયચંદ્રેણગણિના. જિ. ચા. નં. ૬૦૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૧૫૮૦.]

૧૦૧. સંઘકલશગણિ (ત. રત્નશેખર – ઉદયનંદિશિષ્ય)

આ કવિના ગુરુ ઉદયનંદિના સં.૧૫૦૬ના અને સં.૧૫૧૨ના ધાતુ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રતિમાલેખમાં તપગચ્છનાયક જયશેખરસૂરિના અને રત્નશેખરસૂરિના શિષ્ય તરીકે તેને જણાવેલ છે. ખુ. ૨ નં. ૧૧૪૮.

(૧૪૬) સમ્યકત્વ રાસ ૨. સં. ૧૫૭૫ માગ૦ તલવાડા

કૃતિ આઠ ભાષામાં રચાયેલી છે.

આદિ – પરમાણુંદ રમાનઉ કંદો, પૂનિમ સસિ જિમ નયણાણંદો,
ચિદાનંદ મય જિણુ જયઉ. ૧
કેવલ-કમલા-લીલાવાસો, વાસવ સલહિય મહિમનિવાસો,
સાસય જિણવર વંદીઇ એ. ૨
વિમલાચલ રેવયગિરિ રાય,તસ સિરિ **આદિ નેમિ** જિણ-પાય,
કમલિ રમલિ કરિ ભમર જિમ. ૩
નવકોટી **મારૂઆડિ** કહીજઇ, **તલવાડઉં** તેહમાહિ ગણીજઈ,
જાણીજઈ સચરાચરિઈ એ. ૪
તિહાં સિરિ **વિમલ** જિણેસર **વીર, સંતિ પાસ** જિણ સાહસ ધીર,
એ ચ્યારઇ જિણવર નમીએ. ૫
ગોયમ સોહમ જંબૂ સામિ, પહુ પૂઠિઈ પહુતા સિવગામિ,
નામિઇ નવનિધિ પામીઇ એ. ૬
નિય ગુરૂ હિયસાયર હિયકારિય, હિયડઇ ધારિય નિય મતિ સારિય,
રાસ રચિસુ **સમકિત** તણુઉ એ. ૭

વસ્તુ.

વીર જિણવર **વીર** જિણવર મેરૂ ગિરિ ધીર,
તલવાડાપુર મંડણઉ, નમિય અવર ત્રેવીસ જિણવર;
વિહરમાણ સાસય જિણા **ગોયમાઈ** ગુરૂ તહા નિય ગુરૂ,
સમરિય **સરસતિ** સામિણી, સાસણદેવી તહેવ,
રાસ રચિસું સમકિત તણુઉ, નિય મતિ માનિઇ હેવ. ૮

અંત – તપગચ્છ નાયક જગતિલઉ એ માલવંતડે;
શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ**, સુણિ સુંદરે, શ્રી **મુનિસુંદરસૂરિ** માલવંતડે,
જયવંત **જયચંદ્રસૂરિ**, સુણિ સુંદરે * * ૮
શ્રી ગુરૂરાજ **વિશાલરાજ**, માલવં. ચિહું દિસિ કરઇ વિહાર, સુણિ.
સમકિત રયણ પ્રકાસતાં, મા૦ સાસણ ભાસ ભાસણ હાસ. સુ૦ ૯
એ ચ્યારઇ ગુરૂ તપગચ્છ ગુરૂ એ, મા૦ **રત્નશેખરસૂરિરાય** સુ૦
ઉદયનંદિ ગુરૂ વંદિઇ એ, મા૦ જંગમ તીરથ પ્રાય સુ૦ ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત પનર પંચોતરઈ એ, મ૦ માગસિર રવિઉ રાસ સુ૦
તલવાડા પૂરિ નિપનુ એ મા૦ પુણ્યરસ કલસ સંકાસ. સુ૦ ૧૧
પઢઈ ગુણઈ મતિ સદ્દવહઈ એ મા૦, જે સુણઇ **સમકિતરાસ,**
સમકિત પામી તે ક્રમઈ મા૦, પામઇ શિવપુરિ વાસ. સુણિ. ૧૨
જાં લગઇ ચંદ સૂરિજ તપઈ મા૦, જાં જલનિહિ જલ પૂરિ,
તાં જયઉ સમકિત સુરતરૂ એ મા૦, **સંઘ** મણોરહ પૂરિ. સુણિ. ૧૩.

(૧) ઇતિ પં. **સંઘકલસગણિ** વિરચિતં સમ્યક્ત્વ રાસ સમાપ્ત. સં. ૧૫૩૮ વર્ષે ચૈત્ર સુદિ ૧ દિને પૂજ્ય પં. **જયહેમગણિશિષ્ય લાવણ્યધીર**-ગણિના લિખિતં. સાગર ભં. પાટણ. (૨) પ.સં.૬–૧૪, પ્ર. કા. ભં. નં.૪૨૬. [હેજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૪૧૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૪–૪૫, ભા.૩ પૃ.૪૫૬–૫૭.]

૧૦૨. જિનસૂર [?] (ત. સોમસુંદરસૂરિ–વિશાલરાજ–સુધા-ભૂષણશિ૦)

(૧૪૭) ગૌતમપૃચ્છા બાલા૦ (વસુધાભૂષણ) ૨. સં. ૧૫૦૫ આસપાસ કે ૧૬મી સદી પ્રારંભ

આદિ – નત્વા **વીર**જિનં બાલાવબોધો લિખ્યતે મયા
શ્રીમદ્**ગૌતમપૃચ્છાયા** વાચનાર્થં વિશેષતઃ ૧
શ્રી**સોમસુંદર**શ્રી**મુનિસુંદર**સદ્**વિશાલરાજે**ંદ્રાઃ
શ્રી**સોમદેવ**ગુરવો જયંતિ જનકલ્પવૃક્ષસમાઃ ૨

અંત – શ્રી**સોમસુંદરાચાર્ય**–**મુનિસુંદર**વાગ્સુધાં
પીત્વા **વિશાલરાજે**ંદ્ર–**સુધાભૂષણ**સેવિના
શ્રી **ગૌતમપૃચ્છાયા** બાલાવબોધ ઉત્તમઃ
લિખિતો **મુનિવિજય**ગણિનાં હર્ષપુરેણ ભાવતઃ
(પા.) લિખિતો **જિનસૂરેણ** હર્ષપુરેણ ભાવતઃ
– ઇતિશ્રી **ગૌતમપૃચ્છા** બાલાવબોધ **વસુધાભૂષણા**ભિધા સંપૂર્ણઃ

(૧) સં. ૧૮(૦)૪ આસો સુદ ૯ પ્રભવ સંવત્સરે ગુરૂવારે ભ. **વિજયક્ષ**-માસૂરિશિ. **મુનિવિજય** ગ. લ. ચેલા **વૃદ્ધિવિજય** ગ. વાચનાર્થં. [ભંડાર ?] (૨) ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૯–૮૦. નં. ૩૭૯. (૩) લ. સં. ૧૭૫૯, પ. સં. ૫૯, હા. ભં. દા.૫૯ નં.૯. (૪) સં. ૧૮૩૭ માહા વદિ ૧૩ સોમ લિ૦ પૂજ્ય ઋષિ **સમરથ** શિષ્ય ઋષિ **મનીરામ** શિષ્ય ઋષિ **મો**તીરામ શિષ્ય ઋષિ ઉત્તમચંદ વૈ હુકમચંદ પઠનાર્થં. પ.સં.૩૫, ગોડીજી નં. ૩૮૩.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫) ગ્રં.૧૫૦૦૦, સં.૧૮૪૧ વૈ. સુદી ૧૩ શૈ પં. મોતિવિજય લ. ભરૂઅચ મધ્યે. પ.સં. ૭૬, ગોડીજી નં. ૪૧૧. (૬) સં.૧૮૮૩ માગસર સુદ ૧૪ બુધ લ૦ માલવદેસે દેપાલ નગરે ઋ. સોભાગ્યચંદશિષ્ય ઋ. ફતેહચંદ લ. પ.સં.૪૬, ગોડીજી નં.૪૩૫ (૭) ગ્રં.૧૫૦૦, પ.સં. ૩૯, મ. જૈ. વિ. નં.૫૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૮૦, ભા.૩ પૃ.૧૫૭૬-૮૦. પહેલાં વિશાલરાજને કર્તા ગણી પછી એના પ્રશિષ્ય જિનસૂર કર્તા હોવાનો સંભવ દર્શાવ્યો છે પરંતુ જિનસૂરનું કર્તૃત્વ પણ સંદિગ્ધ છે. એમનો ઉલ્લેખ લહિયા તરીકે જણાય છે. સોમસુંદર-મુનિસુંદર-વિશાલરાજેન્દ્ર-સોમદેવના કોઈ શિષ્યની આ રચના હોવાનું સમજાય છે.]

૧૦૩. ઉદયધર્મ (ત૦ રત્નસિંહસૂરિશિ૦)

એમણે 'વાક્યપ્રકાશ ઔક્તિક' સં.૧૫૦૭માં રચેલ છે, જેના પર હર્ષકુલે સંસ્કૃતમાં વૃત્તિ કરી છે:

મૂલ - ગુરૂ **તપ**ગણગગનાંગણુ, તરણિ શ્રી **રત્નસિંહ**સૂરીણાં,
શિષ્યાણુનેદમૌક્તિકામુદિત**ઉદયધર્મ**સંજ્ઞેન. ૨૪
વૃત્તિ - શ્રી **હેમવિમલ** નામ્ના શ્રી ગુરવસ્તપગણેધિકા ધામ્ના,
જે જયતિ સુગુણોદધયઃ કીર્તિં દધિમંધુરાં દધયઃ ૧
તત્પાદાંભોજયુગે રંગેણાલયતિ બાલકસ્તેન,
ઘટના કૃતા વિશિષ્ટા જ્ઞાનભૂતા **હર્ષકુલ** નામ્ના.
વાક્યપ્રકાશકારકમૌક્તિકમૌક્તિકમનંક વૃત્તિમિદં,
વ્યાખ્યાદ્વારવિધાના ઋદ્ગુણયોગ્યં વ્યધાયિ વિધિનેતિ. ૩

(૧) સં.૧૫૮૯ વર્ષાઋતૌ ભા૦ શુ૦ ૩ સોમે **સિદ્ધપુર** નગરે **વા**ક્યપ્રકાશ નામૌક્તિક વૃત્તિર્નેખયાંચક્રે. વૃદ્ધ **તપા**પક્ષે **સોમ**ધીરગણિશિષ્ય પં. **વિનય**મંદિરગણિભિઃ પ.સં.૧૫-૧૧, જૈ. એ. ઇ. ભં. નં. ૧૧૮૮. (૨) લ સં ૧૬૪૮. પ.સં.૫, ગ્રંથમાન ૧૨૯, લીં. ભં. દા.૨૩. (૩) હર્ષકુલની ટીકા સહિત પ.સં.૧૪, ગ્રંથમાન ૫૫૦, લીં. ભં. દા. ૨૩. (૪) ધર્મસાગરગણિના લેખિ સં. ૧૬૦૧ વૈ. શુ. ૧૩. પ.સં.૪, અમય. નં. ૩૭૨૧. (૫) વિ. દા. છાણી.

આ ગ્રંથ યશોવિજય પાઠશાળા મહેસાણા તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલ છે.

(૧૪૮) + ઉપદેશમાલા કથાનક છપ્પય (ઉવએસમાલ કહાણય છપ્પય)

આદિ - વિજય નરિંદ જિણિંદ **વીર** હત્થિહિં વય લેવિણુ,

ધરમદાસ ગણિ નામિ ગામિ નયરિહિં વિહરઇ પણુ,
નિયપુત્તઉ રણસીહરાય પડિબોહણ સારિહિં
કરઈ એસ ઉવએસમાલ જિણવયણ વિયારિહિં
સય પંચચ્યાલ ગાહા રયણ મણિકરંડ મહિયલિ મુણઉ,
સુહભાવિ સુદ્ધ સિદ્ધંતસમ સવિ સુસાહુ સાવય સુણઉ. ૧

અંત – ઇણિપરિ સિરિ ઉવએસમાલ કહાણય
તવ સંજમ સંતોસ વિણયવિજ્જાઇ પહાણય
સાવય સંભરણત્થ અત્થપય છપ્પય છંદિહિં
રયણસીહસૂરીસ સીસ પભણઈ આણંદિહિં
અરિહંતઆણ અનુદિણ ઉદયધરમ મૂલ મત્થઈ હઉં
ભો ભવિય ભત્તિસત્તિહિં સહલ સયલ લચ્છિલીલા લહઉ. ૮૧

[આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૨ રત્નસૂરિ-શિષ્યને નામે).]

પ્રકાશિત : પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૫-૬, ભા.૩ પૃ.૪૦૧ તથા પૃ. ૪૫૭-૫૮. પહેલાં ચૌદમી સદીમાં રત્નસિંહસૂરિશિષ્ય વિનયચંદ્રની સંભાવના કરી હતી. પછી આ ઉદયધર્મની સંભાવના કરી છે. 'ઉદય ધમ્મ' એ શબ્દમાં કર્તાનામ જોવું કે કેમ એ પ્રશ્ન જ રહે છે. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ છે.]

૧૦૪. આનંદમુનિ

(૧૪૯) + ધર્મલક્ષ્મી મહત્તરા ભાસ ૨.સં.૧૫૦૭

આદિ – ઢાળ પ્રથમ

સકલ સદા ફલ વિમલગિરિ, જિણ ચઉવીસ પ્રણામ,
કરિસું કવિતુ સોહામણું એ, ગચ્છ રતનાગર નામ. ૧

અંત – જાણતી એ ગુરૂ ઉવયાર, શ્રી ધર્મલક્ષ્મી મુહત્તરા એ,
મંડવૂ એ નગર પ્રવેસિ, સંવત પનર સતોતરઇ એ,
શ્રી મુહત્તરૂ એ ભાસ કરેસિ, ઓસવંસિ આનંદમુનિ ૫૧
શ્રી સંઘૂ એ સિઉં અનદિન, મંડણ ભીમ સહોદરૂ એ,
સોની એ લોલા તન સંઘપતિ માણિક પય નમઇ એ
ધામિણિ એ ધો આસીસ, શ્રી રયણસિંહસૂરિ પરિવાર સહ
જીવું એ કોડી વરીસ, શ્રી ધર્મલક્ષ્મી મુહત્તરા એ. ૫૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દૂહઉ

શ્રી **ધર્મલક્ષ્મી** મુહત્તરા, અવિચલ જાં સસિભાણ,
અહનિસિ એહ ગુણ ગાઈતાં, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ. ૫૩

—ગ્રંથાગ્ર ૭૫.

પ્રકાશિત : જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૫-૪૬.]

૧૦૫. રત્નાકરસૂરિ

દેપાલ કવિના સમકાલીન હોવા જોઈએ તેથી આ કવિને દેપાલ કવિ પછી મૂકેલ છે.

(૧૫૦) + આદિનાથ જન્માભિષેક

આદિ – વસ્તુ.

વિનીયનયરી વિનીયનયરી **નાભિ** નિયગેહિં
મરૂદેવિહિ ઊયરિસર, રાય હંસ સારિચ્છ સામિય,
સિરિ **રિસહેસર** પઢમ જિણુ, પઢમ રાયવર વસહગામિય,
વસહ અલંકિય કણય તણું, જગો જગ આધાર,
તસુ પય વંદિય તસુ તણો, કહિશું જન્મ સુવિચાર. ૧

અંત – વસ્તુ.

રિસહ મજ્જણ રિસહ મજ્જણ કરિય સુરગય,
ઉપ્પાડિય જય જય કરિય, જનની પાસિ મિલ્હેવિ જત્તા;
નંદીશ્વર અઠ્ઠ દિવસ, કરિય દેવ દેવી નિય ઠાણ પત્તા,
ઇણિ પરિ સયલ જિનેશ્વરહિ, કરહુ ન્હવણ બહુ ભત્તિ
મુનિ **રયણાયર** પાવહર, જિમ તુમ દિયઇ વરમુત્તિ. ૧૨

[આલિસ્ટઑઈ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૪૧, ૧૪૬).]

પ્રકાશિત : ૧. (દેપાલની સ્નાત્ર પૂજામાં અંતર્ગત) વિવિધ પૂજાસંગ્રહ. [અને અન્ય પૂજાસંગ્રહો.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૧-૪૨.]

૧૦૬. અજ્ઞાત

(૧૫૧) + વસંતવિલાસ સં. ૧૫૦૮ ભાદ્ર. શુ. ૫ ગુરુ પહેલાં

આદિ – પહિલૂં **સરસતિ** અરચીસૂં, રચીસૂં **વસન્તવિલાસ,**
વીણુ ધરઇ કરિ દાહિણુ, વાહણ હંસલુ જસુ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પહુ તીય તિઉણી હિવ રતિ વરતિ; પહુતી વસન્ત,
દહ દિસિ પસરઇ પરિમલ, નિરમલ થ્યા નભ અન્ત. ૨

અંત – દમનહ ગુણિ મદમાતઉ, રાતઉ રૂપિહિ ભૃંગુ
કુન્દ કુસુમ રમાડઇ; છાંડઇ ચાંપુલા સંગ. ૮૫
ઇણ પરિ નિતુ પ્રિય રંજવઇ, મંજુ વઇણુ ઇણ દાઇ,
ધન ધન તે ગુણવન્ત, **વસંતવિલાસ** જે ગાઇ. ૮૬

(૧) શુભં ભવતુ લેખક પાઠકયોઃ છ. છ. શ્રી ગૂર્જર **શ્રી**માલ વંસે સાહ શ્રી દેપલ સુત સાહ શ્રી **ચં**દ્રપાલ આત્મપઠનાર્થં. શ્રીમન્નૃપ વિક્રમાર્ક સમયાતીત સંવત ૧૫૦૮ વર્ષે મહામાંગલ્યસ ભાદ્રપદ શુદિ ૫ ગુરૌ અદ્યેહ શ્રી ગૂર્જરધરિત્યાં મહારાજાધિરાજસ્ય પાતશાહ શ્રી **અ**હમદશાહ કુતુબદીનસ્ય વિજયરાજ્યે શ્રીમદ્**અ**હમ્મદાવાદ વાસ્તુસ્થાને આચાર્ય રત્નાગરેણ લિખિતોડયં વસંતવિલાસઃ [ગૂહાયાદી.]

પ્રકાશિત: ૧. ગુજરાત શાળાપત્ર પુ. ૩૧ (સને ૧૮૯૨) પૃ. ૮૯–૯૫, ૧૧૩–૧૧૬, ૧૩૫–૧૩૮, ૧૬૨–૧૬૭, ૧૯૩–૧૯૬. ૨. હાજીમહમ્મદ સ્મારક ગ્રંથ. ૩. પંદરમા શતકનાં પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્ય, પ્ર. ગુ. વ. સોસાયટી અમદાવાદ – આ ત્રણેમાં સંશોધિત કરી છપાવનાર (સ્વ). દિ.બ. કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ. [૪. સંપા. મધુસૂદન મોદી. ૫. સંપા. કાંતિલાલ બ વ્યાસ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૫૪-૫૫. ત્યાં આ રત્નાકરસૂરિને નામે મૂકી નીચે પ્રમાણે નોંધ કરી છે:

"આ કાવ્યનાં અવતરણ રત્નમંદિરગણિકૃત 'ઉપદેશતરંગિણી' (કે જેની હસ્તપ્રત સં. ૧૫૧૬ના ચૈત્ર સુદ ૨ના દિને લખાયેલી મળે છે)માં લેવાયાં છે. દા. ત.

અતિયુગ ચરણ ન ચાંપએ, ચાંપએ અતિહિ સુગંધ,
રૂડએ દોહગ લાગએ, આગએ એહ નિબંધ. ૫

આમ અનેક કારણો છે કે જે પરથી આ કૃતિ ખુદ રત્નાકરસૂરિકૃત હોય એમ પ્રાયઃ પ્રતીત થાય છે, તે કારણો માટે જુઓ 'જૈન ચિત્ર કલ્પદ્રુમ'માં 'ગુજરાતની જૈનાશ્રિતકળા અને તેનો ઇતિહાસ' એ લેખનાં પૃ. ૪૪–૪૮."

પરંતુ હવે આ કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક હોવાનું સ્વીકૃત થઈ ગયું છે. રત્નાકરસૂરિ તે માત્ર લિપિકાર છે. કર્તા જૈન કે જૈનેતર હોવા વિશે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મતભેદ છે, પણ સામાન્ય રીતે જૈનેતર હતાં માનવામાં આવે છે.]

૧૦૭. શુભશીલગણિ (ત. મુનિસુંદરસૂરિશિ૦)

(૧૫૨) પ્રસેનાજીત રાસ ૨.સં.૧૫૦૯

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૫૬.]

૧૦૮. રત્નસિંહસૂરિશિષ્ય

(૧૫૩) રત્નચૂડ મણિચૂડ રાસ ૨.સં.૧૫૦૯ (પા૦ સં.૧૫૦૧, ૧૫૧૪)

કૃતિ દુહા, ચોપાઈ અને વસ્તુ છંદમાં છે.

આદિ – **સરસતિ** દેવી પય નમી, માગિસઉ ચિત્ત પસાઉ,
રત્નચૂડ ગુણ વર્ણવઉં, દાન વિષય જસ ભાઉ. ૧
જંબૂદીવહ માહિ અછઈ **ભરતક્ષેત્ર** અતિ ચંગ,
તામલતી નયરી તિહિં, રાજ **અજિત** નરિંદ. ૨

અંત – **રત્નચૂહનુ** સુણુ વિચાર, પાત્ર દાન દીધઉં તિણ સાર,
દાનપ્રભાવિ ઇંઇ એવડી ઋદ્ધિ, દાનપ્રભાવિઇં પામ્યા સિદ્ધિ. ૩૪૦
દાન શીલ તા ભાવનસાર, દાન તણુઉ ઉત્તમ વિચાર,
દાનિઇં જસ કીરતી વિસ્તરઇ, ત્રિણિ જીવ દાનિઇં પણ તરઇ. ૩૪૧
પનર નવોતરઇ હઉઉં પ્રબંધ, પઢતાં ગણતાં ટલઇ સવિ બંધ,
બહુલ બીજ ભાદ્રવઇ હતી, કવિત નીપનું ભૃગ રેવતી, ૩૪૨
તવગચ્છિ રયણસિંધ સૂરિંદ, અમૃતકલાં કરી કુલિ નવચંદ,
તાસ તણઉ સેવક ઊચરઇ, ષટપદ ચરણ કમલ અણુસરઈ. ૩૪૩
શિવસુખ હુઇ ઇણઇં ભણુઇં, સુગતિ મર્મ લાભઇ ઇણ ગુણઇ,
દ્રવ્ય કીરતિ સંપદ સંપજ્જઇ, ચંદ સૂરિજ જાં નિરમલ તપઈં. ૩૪૪
એ મંગલ નઇં એહ કલ્યાણ, ભણુ સુણાવઉજિ જાં શસિ ભાણ,
રત્નચૂડ ચરિત્ર એ સાર, શ્રી સંઘનઇં હુઇ જયજયકાર. ૩૪૫

(૧) ચેલા દેવજી પઠનાર્થં... ખરતરગચ્છે પં. **મહિમસાગર** વાચનાર્થં. પ.સં.૯–૧૭, વિ. ને. ભં. નં.૩૩૪૯. (૨) લ૦ **અહાદરપુર** મધ્યે પ.સં. ૧૩–૧૫, પ્રથમ પત્ર નથી, મ. જૈ.વિ. નં.૩૯૭. (૩) સંવત ૧૬૬૩ શ્રા૦ વદિ ૮ ભૃગૌ **અંચલગચ્છે** પં. **વિજયહર્ષશિ. પુણ્યકુશલ** પઠનાર્થં લિ૦ **ગોઆણા** મધ્યે **ચુહેારા નાથાકેન પ્રભાસે** વાસ્ત૦ પ.સં.૧૪–૧૩, મ.જૈ.વિ. નં.૪૮૭.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – (પાઠાંતર)

પનર એકોત્તરઈ નીપનો પ્રબંધ, **રતનચૂડનો** એહ સંબંધ,
બહુલ બીજ ભાદ્રવહ હતી, કવિત્ત **નીપનું** ભૃગુ રેવતી. ૩૩૯
વડતપગચ્છ રતનસૂરિંદ, ઉદભૂત કલા અભિનવઉ ચંદ,
તાસ સેવક ઇમ ઊચરઇ, ષટપદ ચરણ કમલ અણુસરઇ. ૩૪૦
સર્વ સુષ હુઇ એણુઇ ભણિઇં, નરનારી જે નિશ્ચઈં સુણુઇ,
તેહ ઘરિ લષિમી સદા તપ તપઇ, ચંદસૂર જો નિર્મલ તપઇ. ૩૪૧
એ મંગલ એહ જ કલ્યાણ, ભણુઈ ભણાવઇ જાણ સુજાંણ,
રતનચૂડનો ચરિત્ર એ સાર, શ્રી સંઘનઇ કરયો જયકાર. ૩૪૨

(૪) સુમધ(થ)રી મધ્યે લ૦ વા૦ **વિજયમૂર્ત્તિ**ગણિના સં.૧૬૭૬ માગશરિ વદિ ૯ રવૌ. પ.ક.૩૬થી ૪૩ પં. ૨૧, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૧૦૦/૪૬૬. (૫) પં. **સૂર**વિજયગણિશિષ્ય **પ્રીત**વિજય લિ૦ પ.સં. ૧૨–૧૫, જિ૦ વિ. (૬) સં. ૧૭૧૫ ચૈત્ર વદ ૪ દિને પં. **સુમતિ**વિજય ગ૦ શિ૦ મુ. **સાધ**વિજય લિ૦ પ.સં.૧૩, અભય૦ નં.૨૬૮૪.

આદિ – (પાઠાંતર)

સરસતિ સામિણિ વીનવું માગું એક પસાઉ,
બત્રીસ લક્ષણિ આગલઉ, ગાઇસું **વત્સરાજ** રાઉ. ૧
તેજ નયર **પાટણ** ભલું, અમરાવતી સમું હોઇ,
મૃત લોકિ **વત્સરાજ** રાજીઉ અવર ન બીજઉ કોઇ. ૨

અંત – (પાઠાંતર)

દાન શીલ તપ ભાવના સાર, દાન તણુઉ ઉત્તમ વિચાર,
દાનિં જસ કીરતિ વિસ્તરઇ, ત્રિણિ જાવ પણ દાનિં તરઇ. ૩૩૮
પનર નવોત્તરઈ એઉ પ્રબંધ, પઢતા ગુણતાં કરૂ વિલંબ,
દાન માનઈ હું નિરમલ સિદ્ધિ, દિનિ દિનિ વાધઈ બહુ ઘરિ ઋદ્ધિ. ૩૩૯

(૭) પ્રં. ૩૩૯. સં. ૧૬૦૭ ભા૦ વ૦ ૧૩ અડકેવાસરે જીરાઉલા-ગછે ભ૦ **સોમ**કલસસૂરિ વાં૦ **શ્રીકલશ**શિ૦ હેમરત્નમુનિ પદ્મસુંદરમુનિ ગુણપ્રભ સમસ્ત ચનૂરિ ગ્રામ મધ્યે મુનિ હેમરત્ન લખિતં. પ.સં.૧૭–૧૫, ડા.અ.ભં. પાટણપુર દા.૩૬ નં.૨.

આદિ – (પાઠાંતર)

પ્રણમસિ ગણુહર **ગોયમ** રાય, સમરી **સરસતિ** સામણિ પાય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રયણ ભોજનદોષ વિચાર, પભણિસ તે સાંભલઉ ઉદાર. ૧

અંત – **પનર નવોત્તર** એહ પ્રબંધ, પઢતાં ગુણતાં ટલઈ કર્મબંધ,
બહુલ બીજ ભાદ્રવડઇ હતી, કવિત નીપનૂં ગુરૂ રેવતી. ૩૪૭
એહ મંગલ એહ જ કલ્યાણુ, ભણુઉ ભણાવુ જં સસિ ભાણુ,
રત્નચૂડ એ ચરિત્રહ સાર, શ્રી સંઘનઈ હુઇ જયજયકાર.

(૮) પ.સં.૨૦–૧૬, જૈનાનંદ નં. ૩૩૧૨.

અંત – (પાઠાંતર)

પનર ચૌદોત્તરઇ હૂઇ પ્રબંધ, ભણુતાં ગણુતાં ટલઇ સવિ બંધ,
બહુલ બીજ ભાદ્રવડઇ હતી, કવિત નીપનૂં ભૃગુ રેવતી. ૩૪૦
ધૃતિ કીર્ત્તિ સંપદ સંપજઇ, ચંદ્ર સૂર જં નિર્મલ તપઇ,
રત્નચૂડ એ ચરિત્રસાર, શ્રી સંઘનઇ હુઇ જયજયકાર. ૩૪૧

(૯) સં. ૧૬૦૮ ભા૦ શુ૦ ૬ શુક્રે. વા૦ **આણંદરત્ન** લ૦ ધંધલપુર મધ્યે. પ.સં. ૨૦–૧૨, પ્ર. કા. ભં. (૧૦) પ.સં. ૧૩, સારી પ્રતિ પ્રકટ કરવા લાયક, ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૨–૩ નં.૧૬૮. (૧૧) સં૦ ૧૬૫૦ ફા૦ વદિ ૨ ભોમે **તપા**ગચ્છનાયક ભ૦ **સોમ**વિમલસૂરિ પટ્ટે ગચ્છાધિરાજ ભ૦ હેમસોમસૂરિ સપરિવારાન્ શ્રી **સી**રોહી મહાનગરે ચે૦ **લિ**૦ લિ૦ પા.ભં. (૧૨) સં. ૧૬૩૯ શ્રા. વ. ૨ ચેલા દેવા લ૦ જૈન વિદ્યાશાળા અમદાવાદ. (૧૩) સં. ૧૬૬૧ કા. શુ. ૮ **ત**પાગચ્છે **વિજય**સેનસૂરિ રાજ્યે પં. કમલવિજય – ગ. **જ્ઞા**નવિજય લિ. **મા**ડિયાવાડિયા ગ્રામે જૈન વિદ્યાશાળા અમદાવાદ. [મુપુગૂહસૂચી (અમૃતવિજયને નામે), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૧૦ – સંઘવિજયને નામે).]

(૧૫૪) જંબૂસ્વામી રાસ ૨.સં. ૧૫૧૬ બીજ શ્રાવણ શુ. સોમ૦

આદિ – **સરસતિ** સામણિ સારદા એ, **ગોયમ** ગણુધાર,
રાસ બંધિ ગુણવત્તીઈ એ સિરિ **જંબ** કુમાર.
જંબૂદીવહ ભરહક્ષેત્ર મગધ વર દેસ,
નયર **રાજગૃહિ** જાણીઇ એ **શ્રેણીય** નરેસ. ૧

અંત – ઠવણિ

પ્રભવ સાંમિ પાટિ થાપીયા એ માહાલંતડે આપણિ પુહતા પારિ સુણિ સુંદરે,
મનરંગિઈ આણંદસિઉં એ મા૦ મુગતિ આણિ વરી નારિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુણિ સુંદરે. ૧૦૭

સંવત **પનર સોલોતરે** મા૦ બીજઉ શ્રાવણ માસ સુ૦
શિવતિથિ હૂંતી ઉજલી એ મા૦ સોમવારિ હૂઉ રાસ સુ૦ ૧૦૮
તપગચ્છિ ગણ અભિનવા એ મા૦ અવતરિયા **ગોયમ** સ્વામિ સુ૦
રયણસિંઘસૂરિ ધ્યાઇએ મા૦ અષ્ટ મહાસિધિ નામિ સુ૦ ૧૦૯
તાસ સીસ ઇણી પરિ ભણઇ એ મા૦ વિનય કરી અપાર સુ૦
રાસ ભણઉ રલીયામણઉ મા૦ જસ કરી ભરૂ ભંડાર સુ૦ ૧૧૦
ગણસિઇ ભણસિઇ નિસુણસિઇ એ મા૦ **જંબૂ** સ્વામિનુ રાસ સુ૦
તસ ઘરિ અંગણિ પામીઇ એ મા૦ નવનિધિ તણઉ નિવાસ
સુ૦ ૧૧૧

ચંદ્ર સૂરિજ જ્ય ઉગમઇ એ મા૦ મેરૂ ગિરિ દ્રૂ તાર સુ૦
તાં લગઇ હરષિઇ ગાઇએ મા૦ સ્વામી **જંબૂ** કુમાર
સુણિ સુંદરે સ્વામી **જંબૂ** કુમાર. ૧૧૨

(૧) સં. ૧૬૧૫ માઘ શુ. ૬ શનિ **વેડા** ગ્રામ મધ્યે ચાતુર્માસ પં. **ધર્મવર્ધનગણિ** – પં૦ **સૌભાગ્યવર્ધનગણિ** – **લક્ષ્મીસૌભાગ્યમુનિ** લષિતં. ૧૮ મું પત્ર કે જે વાળી પ્રતિમાં અનેક કૃતિઓ સંભવે છે, ગો.ના. (૨) સં. ૧૫૪૧ વૈ. સુદિ ૩ રવૌ **સંઘવી થાવર** ભાર્યા સુશ્રાવિકા **માનુ** તત્સુતા શ્રા. **મણકાર્થે** લિ૦ પ.સં. ૭ જેસલ. ભદ્રસૂરિ જ્ઞાન ભં. (૩) શ્રાવિકા ઇદં યોગ્યં પઠનાર્થં પં. **મુનિસુંદરગણિ** પ્રતિ લેખાપિતં. પં.સં. ૪–૧૬, વિ. ને. ભં. નં.૩૨૦૬. (૪) પ.સં. ૬–૧૩, વિ.ધ.ભં. [મુપુગૂહસૂચી (વિનયરાજને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૭, ૫૨ તથા ૧૩૨, ભા.૩ પૃ.૪૬૪–૬૭, ૪૭૨–૭૩ તથા ૫૭૬. 'રત્નચૂડ રાસ' ભૂલથી રત્નશેખર તેમજ રત્નસિંહને નામે મુકાયેલો તે પછીથી સુધારી લીધું છે. 'જંબૂસ્વામી રાસ' પ્રથમ રત્નસિંહશિષ્યને નામે મૂકી પછીથી 'વિનય' શબ્દને કારણે રત્નસિંહ શિષ્ય વિનયચંદ્રની કૃતિ માની છે પણ 'વિનય'માં શ્લેષથી પણ કર્તાનામ જોવું મુશ્કેલ લાગે છે]

૧૦૯. સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય

(૧૫૫૬) શત્રુંજય સ્ત૦ ૫૩ કડી ર.સં.૧૫૧૦ માહ શુ. ૧૩, થાહદર-પુરમાં.

આદિ – સમરવિ **સરસતિ** દેવિ, જિમ મઝમનિ મતિ ઊપજઈ એ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

હિઅડલઇ ભાવ ધરેવિ, **શેત્રુંજ** મહિમ તવન ભણઉં એ. ૧

અંત – સુરમણી સુરતરૂ સુરગવી તું, મણુવંછિય ફલદાયકૂ એ
ભવસાયરિ જલિ બૂડતાં લોક પ્રવહણ જિમ તું તારકૂ એ,
જયવંત વરતઉ તાં જગમાહિ, ગયણુંગણિ જાં સસિ રવિ એ,
સંવત **પનર** દહોતરા વરસિ, માડ માસિઈ એ કીધ લવઉ એ. ૫૨
આહદરપુર વર નયર મઝારિ, સુકલ ત્રયોદશીનઈ દિણઇં એ,
જે પઢઇ જે સુણઇં જે ગુણઇં એહ આણંદ પૂરિઇ પૂરિઆ એ,
ઉદય પામીનઇ વલી હુઇ તેહ મુગતિ-રમણિ સિઉં વલ્લભૂ એ,
સિરિ **સોમસુંદર તપ**ગણરાય, તાસુ સીસઈ ધમ બોલિઉં એ. ૫૩

(૧) પ.સં.૩–૧૫, સંઘ ભં. પાટણ, દા.૭૫ નં.૧૫૨. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૧, ૨૬૧).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન પૂર્વાચાર્યો રચિત સ્તવનસંગ્રહ.]

(૧૫૫ ખ) નેમિનાથ [સમવસરણ] **સ્તવન** [અથવા છંદ] ૩૬ કડી

આદિ – **જયવ** કુલ શિણગાર, સિરિ **નેમીસર** પય નમીય
સમોસરણ વિચાર, કહઉં સંખેવિહિ ગુરૂ ભણીય. ૧
તીર્થંકર રહિ નાણિ, ઊપન્નઈ સવિ ઇંદ્ર તિહિં
આવઈ અતિ બહુમાણિ, તિય નિય કમ્મ કરતિ તિહિ. ૨

અંત – સંથવિઉ એ જઇ જિણુનાહ, સમોસરણ-કિય જુગપવર
શ્રી ગુરૂ એ **સોમસુંદર**સૂરિ ગુણિહિ **ગાયમ** અવર
નિત મિત્ત એ ઇસઉ વિચાર, સવિઅણ જણ આગલિ કહઇ એ
સેવઇ એ એહ ગુરૂ પાય, રિદ્ધિ અનંતી તે લહઇ એ. ૩૬

(૧) પ.સં. ૩–૧૩, મારી પાસે. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૧, મુપુગૂહ-સૂચી (સોમસુંદરસૂરિને નામે પણ), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૪૯, ૪૦૨).]

(૧૫૬ ક) જીવદયા કુલં સજ્ઝાય ગા. ૧૫

આદિ – **ગોયમ** ગણહર પય પણમેવિ, જીવનદયાનઉ બોલિસુ ભેઉ,
જીવદયા સુખ લાભઇ બહૂ, જીવદયા તે પાલઉ સહૂ. ૧

અંત – શ્રી **સોમસુંદર**સૂરિ સુહગુરૂ સાર. ધર્મ તણઉ નિતુ કહઇ વિચાર,
સુણતા લાભઇ આગમ મર્મ, જિણવર સાસણિ સાચઉ ધર્મ. ૧૫

(૧) સં.૧૫૬૯, પ.૨૧થી ૩૦ની ખંડિત પ્રત, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૭૮.

(૧૫૬ ખ) ચતુર્મુખ ગીત ગા. ૧૦

આદિ – સફલ ફલિઆ સુરતરૂ ઘર અંગણિ, સફલ જનમ સુપવિત્ર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વંધ્યાચલ તલહટીઇ **રાણપુરિ,** સુફ(લ) કીધ મઈ જાત્ર. ૧

અંત – હેલી હે આજ મઇ દીઠા, માણઅ જનમ હૂઆ મીઠા. આંચલી.
યુગપ્રધાન ગણધર **તવગચ્છપતિ, શ્રી સોમસુંદરસૂરિ.**
સુમુહૂર્ત્તિ ગુરૂ ચૈત્ય પત્રી છઇ, દિણિ દિણિ ઉત્સવ ભૂરિ
હેલી રે. ૯
હું નવિ માગઉં રાજ ન રાણિમ, શ્રી યુગાદિ જિણુદેવ.
પણિ એકજિ એતલડઉં માગઉં, ભવિ ભવિ તુઝ પયસેવ હે. ૧૦

(૧) સં.૧૫૩૫ની પ્રત, પ.સં. ૧૧–૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૬૯.

(૧૫૭) પિંડવિશુદ્ધિ બાલા.

(૧) ગ્રં. ૧૦૧૦, પ.સં. ૧૭, લીં.ભં. દા.૨૩. [કેટલોગગુરા (સોમસુંદરસૂરિને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૪૫, ૪૫૮, ૪૯૫, ૫૫૨ અને ૧૪૮૯. પહેલી બે કૃતિઓ તથા 'પિંડવિશુદ્ધિ બાલા.'ને સં. ૧૫મી સદીમાં મૂકી હતી.]

૧૧૦. અજ્ઞાત

(૧૫૮) ષડાવશ્યક બાલા૦ ૨.સં. ૧૫૧૨

(૧) પ.સં.૧૨૬, જીર્ણ પ્રત, સંઘ ભં. ફોફલિયાવાડા દા.૨૦ નં. ૩૬.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૯૦.]

૧૧૧. ઋષિવર્દ્ધનસૂરિ (અંચલગચ્છનાયક જયકીર્તિસૂરિશિ૦)

આ કવિએ 'અતિશય પંચાશિકા' યા 'જિનેંદ્રાતિશય પંચાશિકા' રચેલ છે. (ડાસાભાઈ અભેચંદ ભાવનગર ભં. નં.૮૩)

(૧૫૯) [+] **નલદવદંતી રાસ** અથવા **નલરાજ ચોપાઈ** ૨. સં.૧૫૧૨ ચિત્રકોટગિરિ(ચિતોડ)માં

આદિ – ધૂરિ દૂહા.
સયલસંઘ સુહસંતિકર, પ્રણમીય **શાંતિ** જિણેસુ,
દાંન શીલ તપ ભાવના, પુણ્યપ્રભાવ ભણેસુ. ૧
સુણતાં સુપરિસ વર ચરિય, વાધઈ પુણ્ય પવિત્ત,
દવદંતી નલરાયનૂં, નિસુણુ ચારૂ ચરિત્ત. ૨

અંત – શ્રીય **અંચલગચ્છનાયક** ગણધર, ગુરૂ શ્રી **જયકીરતિ** સૂરીસર,
જસ નામિ નાસઈ દુરિત. ૩૨૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તાસુ સીસ **ઋષિવર્દ્ધન** સૂરિઈં, કીઉ કવિત મન આનંદ પૂરિઈં,
નલરાય દવદંતી ચરિત. ૩૨૯
સંવત **પનર બારોત્તર** વાસે, **ચિત્રકૂટ** ગિરિનગર સુવાસે,
શ્રીયસંઘ આદર અતિ ઘણુઇ એ;
એહ ચરિત જે ભણુઇ ભણાવઈ, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સુખ ઉચ્છવ આવઈ,
નિતુનિતુ મંદિર તસ તણુઇ એ. ૩૩૧

(૧) ૪૭૧ શ્લોક, સાગર ભં. (૨) લિ૦ સં. ૧૫૭૬ ભ. શ્રી જિનસાધુસૂરિણા. પ.સં. ૧૧, હા ભં. દા. ૮૦.

(૩) પંચસપ્તિ ચતુર્મંષ્યા સતિ શ્લોકા વિલોકિતા
પ્રાકૃતે **નલ**વૃત્તેડત્ર પ્રત્યેકાક્ષર સંષ્યયા. ૧

યતિશ્રી નલપંચભવરાસ વડો નલરાસ સંપૂર્ણ. સં. ૧૬૫૦ વર્ષે વૈશાષ સુદિ ૭ રવૌ લષિતં શ્રી **વટ**પદ્ર નગરે. પ.સં. ૧૬-૧૩, આ. ક. ભં. (૪) પ.સં. ૧૦, અમ. (૫) સં. ૧૬૧૯ વર્ષે શાકે ૧૪૮૫ પ્રવર્ત્તમાને ચૈત્ર શુદિ ૧ ગુરૌ શ્રી **અં**ચલગચ્છે. વ્યવ૦ ઉદયકિરણ લિખાપિતં. એક ચોપડામાં, પ.ક. ૧૮૦થી ૧૯૫, પં.૧૮, વિ.ધ.ભં. (૬) પ.સં. ૮-૨૦, રા.એ.સો. બી ડી. ૮૩ નં.૧૬૧૮. (૭) જૂની પ્રત, પ.ક.૧થી ૧૯, પં. ૧૧, જશ૦ સં. (૮) સં. ૧૫૭૯ **સહ**આલા નગરે ભ૦ **જિન**સાધુસૂરિણા લિ૦ પ.સં. ૧૧-૧૬, હા. ભં. દા.૮૦ નં. ૧૭. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ ૩૯૩ – ઋદ્ધિવર્ધનને નામે, ૪૧૭, ૬૧૫).]

[પ્રકાશિત : ૧. સંપા. રમણલાલ ચી. શાહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ ૪૮-૪૯, ભા.૩ પૃ.૪૬૭.]

૧૧૨. સંવેગદેવગણિ (ત. સોમસુંદરસૂરિશિ. ભ. રત્નશેખર-સૂરિશિ.)

(૧૬૦ ક) પિંડવિશુદ્ધિ બાલાવબોધ ૨. સં. ૧૫૧૩

(૧) પ.સં. ૨૯, શ્લોક ૧૧૫૮, અજીમગંજ ધનપતિસિંહજી ભં. (Notices of Jain Mss. Vol. [?] p. 103 104) (૨) પ.સં. ૨૫, હા.ભં. દા.૪૯. (૩) અં. ૧૦૧૦, પ.સં. ૧૭, લ. દા ૨૩ નં.૧૪૧. (૪) આ. ક. ભં. (૫) પ. સં. ૪૨. વખતજી શેરી ભં. પાટણ દા.૬ નં.૧૭૦. (૬) સં. ૧૫૧૫ પો. શુ. ૧ **વી**રમગામે **ભા**વધીરગણિ લિ. સા. **કર્મા** યોગ્યં. પ.સં. ૪, અભય નં. ૨૮૦૦. [મુપુગૂહસૂચી (સંવેગરંગગણિને

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નામે), લીંહસૂચી (સંગદેવને નામે), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૮૨).]

(૧૬૦ ખ) આવશ્યક પીઠિકા બાલાવબોધ ૨.સં.૧૫૧૪

અંત – શ્રી **સોમસુંદર** યુગોત્તમસૂરિ શિષ્યઃ, **સંવેગદેવગણિરિંદ્ર** તિથિ **૧૫૧૪** પ્રમેઽબ્દે, **આવશ્યકસ્ય** ધુરિસંસ્થિતપીઠિકાયા બાલાવબોધમતનોત્ સ્વપદાર્થસિધ્યૈ.

(૧) ઇતિશ્રી આવશ્યક પ્રથમ પીઠીકા બાલાવબોધઃ સમર્થિતઃ પ.સં. ૨૦–૧૮, સંઘ ભં. દા.૭૫ નં.૬૦. (૨) પ.સં. ૧૩, પ્ર. કા. ભં. છાણી નં. ૮૧૬. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫, ૧૯૭).]

(૧૬૦ ગ) ચઉશરણ પયન્ના

(૧) **સોમસુંદરસૂરિ** શિ. પં. **સંવેગદેવગણિ** વિરચિતઃ **અહમ્મદાબાદ** નગરે લિ. **અમરદેવ** મુનિના. પ.સં. ૫, અભય નં. ૨૦૩૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૦–૮૧.]

૧૧૩. આણંદમેરુ (પીંપલગચ્છ ગુણરત્નસૂરિશિ૦)

સં. ૧૫૧૩નો ગુણરત્નસૂરિનો પ્રતિમાલેખ (નાહર. ૧ નં.૬૦૮) ઉપલબ્ધ છે તેથી આ કવિની કૃતિઓને એની આસપાસ મૂકી શકાય.

(૧૬૧–૧૬૨) કલ્પસૂત્ર વ્યાખ્યાન તથા **કાલકસૂરિ ભાસ** સં. ૧૫૧૩ આસપાસ

આદિ – મહાવીર કલ્પે પ્રથમ વ્યાખ્યાને ભાસ.

સકલ શાસનદેવી ધ્યાઇઇ એ, કીજઇ એ સખી કવિત રસાલ,
વીર જિણંદ ગુણ ગાઇઇ એ, સાંભલુ એ સખી **કલ્પ** વિચાર
જસ ગુણ પાર ન પામીઇ એ, પાવઇ એ સખી કરઇ વિણાસ,
એકમનાં જેઉ સાંભલઇં એ, નવ નિધિ એ સખી તણઉ નિવાસ,
સારસિદ્ધાંત વખાણીઇ એ.

ચૂડક

વખાણીઇ સિદ્ધાંત સારહ અછઇ મહિમા તીહ ઘણા
તે શ્રવણે આણી સુણુ સખી ! એ પૂરઇ મનોરથ મન તણા
એહ **કલ્પ** અક્ષર નામ લીધઇં સયલ પાવ પણાસયે
વંછિતદાયક **વીર** જિણવર મુગતિ માગ પયાસએ
જીણઇં પરવિ આવિઇ દાન દીજઇં જીવરક્ષણ કીજઇ એ
એણી પરિઇં ભવીયા ! **કલ્પ** સુણીઇ સર્વ વંછિત સીઝઇ એ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વંદિયા સુરપતિ **વીર** જિણવર ભાવભગતિ સિઉં તવી
જિણી રાતિઇ સયલ સંઘ આગલિ વખાણુ કરિસિઉં વરણવી
સિદ્ધાંત અક્ષર અનંત અછઇ પાર કિમ્હઇ ન જાણીઇ
એણી પરિઇ **આણંદમેરૂ** બોલઈ કહુ કિમ વખાણીઇ
નલહ સાગર ગયણિ તારા મેરૂ સો તું જે ગણઇ
વિરહ જીવી બુદ્ધિસાગર સરસ જીભઇ નવિ ફણઇ. ૩

૨ મહાવીર કલ્પે ગર્ભાપહારે દ્વિતીય વ્યાખ્યાન ઢાલ ઊલાલુ
૩ ,, સપન તૃતીય ,, ઢાલ **સપન**નું
૪ ,, વીર જન્મ ચતુર્થ ,, ઢાલ બાર પરિષદ્ પૂરીએ, તથા છાહલીની
૫ ,, જન્મ બાલક્રીડા પંચમ ,, ઢાલ માઈ એ નયરહ સીહદ્વયારિ.
૬ ,, સમાપ્તઃ છહું ,, જિણ વાણીય રલિયામણી એ.
૭ કલ્પે પાર્શ્વનાથ નેમિનાથ કલ્યાણક. રાગ વેલાઉલી.
૯ આદિનાથ પંચકલ્યાણક રાગ છાહલીનું.
૯ કાલિકસૂરિભાસ ઢાલ ઊલાલુ.

આદિ – **અંબિકા** પાય પ્રણમેસો **કાલિક** કવિત કરેસો
ધારા વાસ નયર નિરૂપમ, તીહં પુર કણ દીજ્ન ઊપમ.

અંત – **પીંપલગચ્છિ** ગુરૂ સોહઈ, ભવીયણ જણ મન મોહઇ,
શ્રી **ગુણરયણસૂરિંદ**, હઇયડઇ ધરીય **આણંદ**.
કીધઉ એહ ચરિત્ર રસાલ, સુણુ બહુ બાલ ગોપાલ,
તેહ ઘરિ સયલ સમૃદ્ધિ, પામઇ અવિહડ રિદ્ધિ.

(૧) ગ્રં૦ ૨૪૧, પ.સં.૧૧–૧૧, હા. ભં. દા..૮૩ નં.૧૨૭. (૨) સં. ૧૭૪૦ દ્વિ.શ્રા.શુ. ૧૧ રવિ લ. બાઈ **સુંદર**બાઈ બાઈ **વા**હાલબાઈ લખાવીતં **રા**જનગર મધ્યે. પ.સં. ૧૮–૮, ડે. ભં. દા.૭૧ નં.૩૯. (૩) લિ. લહિયા **ના**નાલાલ હરીનંદ સં. ૧૯૮૫ **પા**ટણ ગુજરાત. પ.સં. ૯–૧૩, જશ. સં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ ૪૫૯–૬૧. 'કલ્પસૂત્ર વ્યાખ્યાન' આણંદમેરુની રચના છે પરંતુ એમાં ગચ્છ કે ગુરુનામનો નિર્દેશ નથી. 'કાલિકસૂરિ ભાસ'માં આણંદમેરુ એ નામ નથી, 'આણંદ' શબ્દને કારણે આણંદમેરુ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કર્તા ગણી લીધા છે. આ રીતે આ બન્ને કૃતિઓનું કર્તૃત્વ એક જ વ્યક્તિનું માનવાનું યોગ્ય છે કે કેમ તે વિચારવા જેવું છે.]

૧૧૪. મતિશેખર (ઉપકેશગચ્છ દેવગુપ્તિસૂરિ-સિદ્ધિસૂરિ-કક્કસૂરિ -શીલસુંદરશિ૦)

(૧૬૩) ધન્ના રાસ [અથવા **ચોપાઈ**] ૨.સં. ૧૫૧૪

આદિ – પહિલઉં પણમી પયકમલ **વીર**જિણુંદ દેવ.
ભવિય સુણુઉ **ધન્ના** તણુઉ, ચરીય ભણઉં સંખેવિ, ૧
જિણવરિ જિહું પરિભાસિયઉં, સાસણિ નિર્મ્મલ ધર્મ્મ,
તિહાં ધુરિ દાંન પ્રસંસીયઇ, જિણિ ટૂટઇ સવિ કર્મ્મ ૨

વસ્તુ

દાન ગિરુઉ દાન ગિરઉ દાનિ જસ કિત્તિ,
દાનહિ વસિ ત્રિણઈ ભુવન, દાન માન આપઈ નરા હિવ,
દાનિ દુરિય નાસઇ સયલ, દાનિ સેવ સારઇ સુરા હિવ,
દાન જેમ **ધન્ન**ઇ દીયો, પુંન્નહિ પાંમીય પાત,
સાવધાંન તુમ્હિ સાંભલઉ, પૂરબ ભવ અવદાત. ૩

અંત – શ્રી **ઉવએસગચ્છ** સિણગારો પહિલો **રયણપ્પહ** ગણધારો,
ગુણિ **ગોયમ** અવતારો.
જક્ખદેવસૂરીય પ્રસિધ્ધો તાસ પાટિ જિણિ જગિ જસ લીધો,
સંયમસિરિ ઉરિહારો ૨૬
અનુક્રમિં **દેવગુપ્તિ**સૂરીસ, **સિદ્ધિ**સૂરિ નામિં તસ સીસ
મુણિજણ સેવીય પાય
તાસ પાટે સંપઈ જયવંતો ગચ્છનાયક મહિમા ગુણવંતો
કક્કસૂરિ ગુરુરાય. ૨૭
સઈ હત્થિ થાપીય તિણિ ગુણહારા, ગુણવંત **સીલસુંદર** સારા
વારીય જિણિ અણુંગો.
તાસ સીસ **મતિસેહર** હરસિહિં **પનરહ સઇ ચઉદોત્તર** વરસિંહિ.
કીયો કવિત અતિચંગો. ૨૮

(વધુ બીજી પ્રતમાં)
એઉ ચરિત **ધન્ના**નઉ ભાવઈ, ભણઇ ગુણઈ જે કહઇ કહાવઇ,
જે સંભલિ ઘઇ દાંન
તે નર વંછિત ફલ પાવઇ, વિલસઇ નવઇ નિધાન.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) ભાવડરાયગચ્છે વિજયસિંહસૂરિ શિ૦ મુનિ દેવકીર્ત્તિ સ્વવાચનાર્થં લષિતં. સંવત્ ૧૫૭૦ વર્ષે ચૈત્ર સુદિ. ૫.સં. ૮–૧૮, મૂળ આમોદની પ્રત, હવે દે. લા. પુ. લા. નં. ૬૪૯/૪૩૭. (૨) ઋ. પદમા પઠનાર્થં લિ૦ ઋ. દેલ્હ. ૫.સં. ૮–૧૭ દે. લા. પુ. લા. નં. ૬૫૯/૪૩૭. (૩) લિ૦ ઋષિ લષમણુ. ૫.સં. ૯–૧૫, મો૦ સુરત પો. ૧૨૭. (૪) મુનિ લહુઝ લ૦ ૫.સં. ૭–૧૭, સીમંધર૦ દા.૨૦ નં.૧૩. (૫) ૫.સં. ૧૭-૧૩, વી. ઉ. ભં. દા.૧૩. (૬) સં. ૧૬૬૩ કડિનગરે. ૫.સં. ૧૬–૧૩, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર નં. ૬૧૪. (૭) ૫. ક. ૧થી ૯, અપૂર્ણ, અનંત ભં. નં. ૨. (૮) શ્રી બૃહત્ ખરતરગચ્છે શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ રાજ્યે વા૦ નયરંગગણિશિ૦ રિષિ તેજ્જશિ૦ વાસણુસ્ય વાચનાર્થં લેખિ. ૫.સં. ૧૨–૧૬, વિ. ને. ભં. નં. ૪૪૬૯. (૯) ૫.સં. ૧૨–૧૫, વિ. ને. ભં. નં.૪૪૭૦. (૧૦) ૫.સં. ૧૨–૧૪, રૉ. એ. સો. બી. ડી. ૧૨૭ નં. ૧૯૧૪. (૧૧) જાંબુનગરે સં. ૧૬૬૭ આસો વદિ ૨ સોમે. પ સં. ૧૦–૧૫, હા. ભં. દા.૨૪. (૧૨) સ્તંભતીર્થે શ્રી સાગરચંદ્રશિષ્યેણુ લિ. ૫.સં. ૭–૧૯, હા. ભં. દા.૮૦ નં.૩૮. (૧૩) ૫.સં. ૧૯, મા. ૨૫૫, જય. પો. ૬૬. (૧૪) ચેનસાગર ભં. ઉદયપુર. (૧૫) ૫. ક. ૮૫થી ૧૦૫, ચોપડો, વિ. ધ. ભં. (૧૬) રત્ન ભં. (૧૭) આમોદ. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહમૂચી.]

(૧૬૪) નેમિનાથ વસંત ફુલડાં

આદિ – સારદ માઈ પાય નમીનઈ માગઉં એક પસાય રે,
નેમિ જિણેસરના ભવ ગાઈસુ, લાગઉં મુઝ મનિ ઢાઉ રે,
શ્રી યાદવકુલમંડણુઉ.

યાદવકુલમંડણુઉ સ્વામી નેમિ જિણુંદ રે.
ભાવઈ જસુ પયકમલ જુહારઈ સુરપર કિંનર ઇંદ રે.

અંત – સો પરમેસર કેસર ચંદન પૂજઉ કુસુમ કપૂર રે.
કહઈ અતિશેખર સુણુઉ અતિશેષર, જેન પૂજઈ સુષપૂર રે. ૧૦૭
વસંતમાસ શ્રી નેમ તણુઈ ફૂલડે ફાગપ્રબંધ રે,
રંગિ હિ ચંગ લેઇનઈ ગાસઈ, તિહિ દુષ તણુઉ નબંધ રે. ૧૦૮

(૧) સં. ૧૫૭૬ વર્ષે ચૈત્ર માસે કૃષ્ણ પક્ષે ૧ તિથૌ સોમવાસરે શિવલાભ લિષતં. ૫.સં. ૬–૧૪, વિ. ધ. ભં.

(૧૬૫) કુરગડુ (કૂરઘટ) ઋષિ રાસ

આદિ – રિસહ જિણિંદ પયકમલ, વિમલ ચિતિ પણમેસુ,
વદ્ધમાણુ જિણ નાણુ બલિ, કાંઇ કવિત કવેસુ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રિસહઈ વરિસ દિણુ તપ કીઉ, **વદ્ધમાંણિ** છમ્માસુ.
વરિસી છમ્માસી ઇસઉ, નામ હુઓ તિણિ તાસુ. ૨
જઉ તદ્દભવ સિદ્ધિહિં સુ, તપ તપ્યું દેવિ અરિહંતિ,
તઉ વિશેષિ સંસારીએ, તપ તપિવઉ એક તિ. ૩
તપિ તાપવીયઉ કણય જિમ, જીવ સુનિમ્મલ હોઇ,
તપી નિયાણું નઇ વલી, રોસ મ કરિસ્યઉ કોઇ. ૪
રોસિઈ તપ સગલઇ ગલઇ, રોસિ પણાસઇ પ્રીતિ,
રોસિઇં તનુ મન પરજલઇ, રોસિ ન નિવૃત્તિ ચીતિ. ૫
કૂરગડૂ ભવિ પાછિલઇ, તપ કરિ કીધઉ રોસ,
તિણિ રોસિઈ દુર્ગતિ જઇ, અનઈ સંભાર્યઉ દોસ. ૬
પછઇ ક્ષમા તિમ આદરી, જિમ તસ સીધઉં કાજ,
આઠ કરમ અરિ નિરજિણી, લીધઉ શિવપુર રાજ. ૭
ભાવિં ભવિક જન સાંભલો, તેહ ઋષિ તણું ચરિત્ર,
વાચક **મતિશેખર** કહિં, જિમ હુઇ જનમ પવિત્ર. ૮

અંત – કૂરગડૂનુ લેઈ સંબંધ, તપ ઊપરિ એ કીયઉ પ્રબંધ,
વાચક **મતિશેખર** ઈમ કહઈ, ભણુઈ તિ સંપદ લહઈ.

(૧) ગ્રં૦ ૨૪૫, પ.સં. ૮–૧૩, રત્ન. ભં. દા. ૪૩ નં. ૭૨. (૨) પ.સં. ૯, અમર. ભં. (૩) સં. ૧૭૪૮ ફા૦ સુદિ ૬ શનૌ ભ૦ **વિજયાણંદસૂરિ** – પં. **અમરવિજયગણિ** – પં. **કેસરવિજયગણિ** – મુનિ **કરણવિજયેન** લિ૦ **દોસી** ગણજી સુત **દોસી ગોવિંદજી** પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૬-૯, લા.ભં. નં. ૪૯૪. (૪) લિ૦ ઋષિ **ગોપાલ** (ગુણદાસઋષિશિષ્ય). સં.૧૬૮૯ અને ૧૬૯૦માં લખેલ ચોપડી, પ.ક. ૮૮થી ૯૬, નાથાલાલ પાલણપુરવાળા પાસેની. (૫) પ.ક. ૨૧૨થી ૨૧૯, ગા. ૨૭૫, શાંતિ૦ ભં. દા. ૧૧૨ નં. ૯. (૬) સં.૧૬૫૯ ભા૦ ૭ ઋ૦ દેવજી લષિતં છતીઆરિ ગ્રામે. પ.સં. ૮, સેં. લા. (૭) ચં.ભં. (૮) ડે ભં. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨, લીંહસૂચી.]

(૧૬૬) મયણરેહા સતી ચરિત્ર અથવા **રાસ** (શીલ ૫૨) ૨.સં. ૧૫૩૭

આદિ – ધૂરિ દૂહા.

શ્રી જિન ચઉવીસઈ નમી પણમીય **ગોયમ** પાઈ,
કરિસુ કવિત રલીયામણઉ, ગુરૂ **સરસતિ** સુપસાઇ. ૧
શ્રી અરિહંત પયાસીયા, દાન શીલ તપ ભાવ,
ભેદ ચ્યારિ ધમ્મહ તણા, શીલ અધિક પ્રભાવ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શીલિ સયલ સુખ સંપજઇ, સીલિ સુજસ જગિ હોઇ,
શીલિ મંત્ર મહિમા કુરઇ, શીલિ સિદ્ધિ વશિ હોઇ. ૩
શીલ શરીરહ આભરણુ, શીયલે નિરૂપમ રૂપ,
શીયલે **મયણરેહા** તણુઉ, સહૂ કોઇ સુણઉ સરૂપ. ૪
મઇ અનેક પ્રકરણ થકઉ, દિઉ જિમ સંબંધ,
વાચક **મતિશેખર** ભણુઇ તિમ હું કહિસુ પ્રબંધ. ૫

અંત – શ્રી **ઉદયસેન**ગચ્છિ ગુરૂરાય, સૂરિ તસુ પદિ વિખ્યાય,
સાંપ્રત **દેવગુપતિ** ગણધાર, તે સદગુરૂના વચન આધાર. ૩૫૮
પનરહ સઈ સાંત્રીસઈ વરસિ, એ પ્રબંધ કીધઉ મન હરસિ,
વાચક **મતિશેખર** ઇમ કહઇ, ભણુઇ ગુણુઇ તે સર્વ સુખ
લહઇ. ૩૬૦

(૧) સં.૧૫૯૧ જ્યે. સુદિ ૭ લ. ઉપકેશગચ્છે કુકદાચાર્ય સંતાને ભ૦ **સિદ્ધસૂરિ** શિષ્ય ઉ૦ રત્નસમુદ્ર તત્ શિષ્યણી સાધ્વી રંગલક્ષ્મી પઠનાર્થં. પ.સં. ૨૧–૧૧, રત્ન. ભં. દા. ૪૩ નં.૯૦. (૨) પ.સં. ૧૭–૧૩, મારી પાસે (૩) પ.સં. ૧૫–૧૩, વ. ૨૧ (૪) પ.સં. ૭–૨૧, મ. જૈ. વિ. નં. ૪૨૭. (૫) ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૨–૭૩ નં. ૧૬૬. (૬) પ.સં. ૧૭, સુંદર પ્રત, કૃપા૦ પો.૪૨ નં.૭૪૦. (૭) સં.૧૬૩૮ આશ્વિન વદ ૧ શુક્રે **થિરપુદ્ર** નગર મધ્યે વણારીસ **મહિમાસાગરેણ** લિ. પ.સં. ૯–૧૬ વી. ઉ. ભં. દા.૧૭. (૮) સં. ૧૬૬૧ કા. સુ. ૧૦ સોમે **રાજલદેસર** મધ્યે મુ. **કીર્તિસિંધ** લિ. પ.સં. ૧૭, અભય. નં. ૩૦૭૩. (૯) સં. ૧૫૯૨ માર્ગશર વદ શ્રી ખરતરગચ્છે **જિનસમુદ્રસૂરિ** પટ્ટે **જિનહંસસૂરિ** પટ્ટે **જિનમાણિક્યસૂરિ** રાજ્યે આચાર્ય **કીર્તિરત્નસૂરિ** શિષ્ય **લાવણ્યશીલો**-પાધ્યાયશિ૦ વા૦ પુણ્યધીરગણિશિષ્ય વા૦ **જ્ઞાનકીર્તિ**ગણિશિ૦ પં૦ **ગુણપ્રમોદમુનિના** પં૦ **કર્મદેવમુન્યાદિ** સાધુપરિવારસંયુતૈઃ લિ૦ પ.સં. ૧૮–૧૨, જશ.સં. (૧૦) પ.સં. ૧૧, સં.૧૭૪૦ કા. શુ. ૭, જય૦ પો. ૧૩. (૧૧) ડે.ભં. [મુપુગૂડસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૫).]

(હર્ષસૂરિ(કક્કસૂરિશિ.)કૃતે 'ધન્ના ચોપાઇ' સં.૧૫૧૪ માણેક. આ પ્રમાણે નોંધાયેલ છે, પણ કર્તાનું ખરું નામ તો ઉપરોક્ત મતિશેખર લાગે છે.)

(૧૬૭) ઇલાપુત્ર ચરિત્ર (ભાવના વિષયે)

આદિ – શ્રી જિનશાસનિ જિગિ જયઉ, દેવ એક્ક **અરિહંત**;
ચિહું દિસિ ચિહું મુહડે ચતુર, ચઉવીહ ધમ્મ કહંતિ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દાન શીલ તપ ભાવના, એ ચ્યારઇ તસુ ભેદ;
ચિહુ દિસિ ચિર ભમિવા તણા, ક્ષિણિહિ ક્ષિપવાઇ ખેદ. ૨
તિહિ ચિહું માહિ અધિકેરડઉ, વલી વિશેષઇ ભાવ;
દાનાદિક ત્રિણઈ વિફલ, ભાવ ન આવઇ જમ. ૩
ભાવઇ વર દેઈ દેવતા, ગુરુ દેઇ વિદ્યાદાન;
ભાવઇ નરપતિ હિત ધરઇ, કુરઇ તિ મંત્ર પ્રધાન. ૪
જિમ ભોજનિ ન મિલ્યઇ લવણુ, તા નવિ કાંઇ સાર;
તિમ રસ ધર્મ ન ઊપજઇ, જો નવિ ભલઇ ન ભાવ. ૫
તપ વિણ જપ વિણ શીલ વિણ, વિણ સંયમ વિણ દાણ;
ધણે ભવિક ભાવિજ લગઈ, લીધઉ કેવલનાણ. ૬
ભાવહિ ભરહાદિક તણા, અછઈ અનેક દિટ્ઠંત;
તદિપિ ઈલાતીપુત્ર તણઉ, તિમ હું કહિસુ વિત્તંત. ૭

અંત – જમ રષિ ભાવના, મુગતિ તણી હુઈ જ થાપના,
તે પણુ ઈમ ભાવઉ ભાવના, શાસન જિમ હુઈ પરભાવના. ૧૬૪
ઇલાપુત્રનઉ ઈહ ચરિત્ર, ભાવના ઊપરિ કરઉ એક ચત્ત,
વાચક **મતિશેખર** ઈમ કહઈ, ભણુઈ તિ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ લહઈ.

(૧) મુનિ હેમરત્નેન લષતં સાહ ધરમા પડનાર્થં. શુભં ભવતુ. પ.સં. ૧૨–૧૪, લ. સુ. (૨) લ. સં. ૧૫૭૪, બીજી કૃતિની સાથે એક પ્રતમાં, પ.સં. ૧૭–૪૪, સેં. લા. (૩) પ.સં. ૫–૧૭, હા.ભં. દા. ૮૧ નં. ૬૬. (૪) પ.સં. ૨–૨૭, મ. જૈ. વિ. નં. ૪૩૩. (૫) પ.સં. ૫–૧૮, ૪થું પત્ર નથી, અનંત૦ ભં. નં. ૨.[મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૬૫).]

(૧૬૮) નેમિ ગીત ગા. ૫ રાગ ગુડી

યાદવ વંશ વિભુષણુ, સવિ દૂષણ રહિત સરીર,
આવિઉ તોરણિ વાલહઉ, સખી આલહ પાનહ બીડ. ૧
મૂંરા પ્રીય સંહથઈ બીડલી દેસ, કહિ **રાજલ** રંગિ રસ–આંચલી

અંત – **નેમિ**કુંઅર ગુણરાતડી, પ્રભ વાતડી વાધઈ સઇનેહ,
તસ પુનઇ પ્રીય મેલઉ ભઉ, જયઉ **મતિશેખર** સામિ. મૂંરા ૫

(૧) સંવત ૧૫૩૫ વર્ષે વૈશાખ સુદિ ૬ દિને **અભય**પ્રભગણિ લિખિતં. પ.સં. ૧૧–૧૩, હા.ભં. દા. ૮૨ નં. ૧૬૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૪૯–૫૧, ભા. ૩ પૃ. ૪૬૭–૭૧ તથા

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૯૪. પહેલાં 'કુરગડુ ઋષિ રાસ'ની ૨. સં. ૧૫૩૭ નોંધેલી તે પછીથી આધારભૂત નહીં હોવાથી છોડી દીધી જણાય છે.]

૧૧૫. સોમજય [ત૦ સોમદેવશિ૦]

(૧૬૯) જીરાવલા પાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૪૪ કડી

આદિ – **જીરાઉલિ** રાઉલિ કય નિવાસ, વાસવ સંસેવિઅ પવર **પાસ,**
પાસપ્પહુ મહ તું પૂરિ આસ, **આસસેણવંસ** વિહિઅપ્પયાસ. ૧
સિરિ **સોમસુંદરસૂરિ** સુજસ જાય, ગુણ **લચ્છીસાયર** પણયપાય
ભત્તિપ્ભર નિપ્ભર **સોમદેય,** સિરિ **સુધાનંદ** વિહિઅ સેવ ૪૩

અંત – **સોમજય** સમુજ્જલ કિત્તિંપૂર, ભવિયણ જણ અંતર તિમિર સૂર
ઇય ભત્તિઇ જુત્તઇ થુણિઅ **પાસ, જીરાઉલિ** જિણ મુજ પૂરિ
આસ ૪૪

(૧) પ. સં. ૨-૧૪, હા. ભં. દા. ૮૩ નં. ૧૧૨ [આલિસ્ટઓઇ ભા. ૨ (સુધાનંદન ?ને નામે), મુપુગૂહસૂચી (ભૂલથી સુધાનંદસૂરિને નામે), હે જૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૧૪૪, ૪૦૪-સુધાનંદસૂરિને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ. ૪૬૧. સોમજયનો જે રીતે ઉલ્લેખ થયો છે એ જોતાં એ કર્તા ન હોય અને ઉલ્લેખ પામેલા સાધુગણના કોઈ અજ્ઞાતનામા શિષ્ય હોય એવો પણ સંભવ રહે છે.]

૧૧૬. હેમહંસ (ત૦ રત્નશેખરસૂરિશિ૦)

(૧૭૦)÷ ગિરનાર ચૈત્ય પરપાટિ (ઐ.) કડી ૫૦ ૨.સં.૧૫૧૫ આ.

આદિ – પણમવિ **ગોયમ** સામિ નામિ જસુ આઠઈ સિદ્ધી
સરસતિ અંબિક દેવિ બે વિભૂવલયપસિદ્ધી
કર સિરિ જોડી વીનવું એ દિઉ મઉ મતિ માડી
ઊજિલ ગિરિવર તણીઅ કરિસુ હિવ **ચૈત્યપ્રવાડી.** ૧

અંત – શ્રી **સોમસુંદર** ગુરુઅ ગણહર સીસ શિવસુખદાયકો
જયત શ્રીગુરુ **રયણસેહર** સૂરિ **તપગચ્છ-નાયકો**
તસુ સીસલેસિહિ **હેમહંસિહિં** થુણિઅ **રેવયગિરિ** વરો
જે ભવિઅ ભાવઈ તાંહ આવઈ સયલ સિદ્ધિ સયંવરો. ૫૦

(૧) બે પત્રની જૂની પ્રત મારી પાસે છે.

પ્રકાશિત : ૬. પં. બહેચરદાસ સંપાદિત તેમની ટિપ્પણી સહિત પુરાતત્ત્વ, વર્ષ ૧ અંક ૩, પૃ ૨૯૨થી ૩૨૨ ક.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૬૧-૬૨.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૧૭. ધર્મદેવગણિ (કીર્તિરત્ન–ક્ષાંતિરત્નશિ)

(૧૭૧) ષષ્ટિશતક બાલા. ૨.સં.૧૫૧૫

તેમાં ગ્રંથ પરની તપોરત્ન-ઉપાધ્યાયકૃત ટીકા પર આધાર રાખ્યો છે.

(૧) ભાં.ઇ. સન ૧૮૮૦–૮૧ નં. ૪૦૬ (ફીલ. ૨).

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૧.]

૧૧૮. જિનવર્દ્ધન

સં. ૧૫૧૫ આસપાસ.

(૧૭૨) ધન્ના રાસ લ.સં. ૧૮૦૫ પહેલાં

(૧) રત્ન ભં. (૨) અમ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧. વસ્તુતઃ આ કૃતિ જિનવર્ધમાનની ૨.સં. ૧૭૧૦ની 'ધન્ના ચોપાઈ' હોવી જોઈએ. અહીં મુકાયેલો કર્તાનો સમય સં. ૧૫૧૫ તે પ્રથમ આવૃત્તિમાં આ કવિની પછી મુકાયેલા ન્યાયસુંદર (ખરેખર અહીં આ પછી નોંધેલા આજ્ઞાસુંદર)ના ગુરુ આ કવિને લેખીને મુકાયો જણાય છે. આ કવિને નામે મુકાયેલો 'ઉપદેશકારક કક્કો' સંવત ૧૭મી સદીના કલ્યાણધીરવાચકશિષ્ય જિનવર્ધનનો કર્યો છે.]

૧૧૯. આજ્ઞાસુંદર (ખ૦ જિનવર્ધનસૂરિશિ.)

એક પ્રબંધની પ્રતને અંતે લખ્યું છે કે:

ઇતિશ્રી બપ્પભટ્ટિસૂરિ શ્રી આમભૂપતિચરિત્રં સમાપ્તં શુભં ભવતુ સંવત્ ૧૪૯૫ વર્ષે દક્ષિણ દેશે વસમતી સ્થિતેન લિખિતં આજ્ઞાસુંદર મુનિના ખરતરગચ્છે બૃહદ્પક્ષે.

(૧૭૩) વિદ્યાવિલાસ ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૧૬

આદિ – **ગોયમ** ગણહર પાય નમી, **સરસતિ** હિયઇ ધરેવિ,
વિદ્યાવિલાસ નરવઇ તણુઉ, ચરિય ભણુઉ સંખેવિ. ૧
જિમ જિમ સંભલીયઇ શ્રવણિ, પુન્ય પવિત્ર ચરિત્ર,
તિમ તિમ પરમાણંદ રસ, અહનિસ વિલસઇ ચિત્ત. ૨
ધણ કણ કંચણ સુયણ જણ, રાણિમ ભોગવિલાસ,
મનવંછિત સુખ ભોગવઇ, જસ હુયઇ પુન્યપ્રકાસ. ૩

અંત – તીરથ જાત કરઈ અતિ રંગ, જિણવર પૂજિ રજઇ બહુ ભંગિ,
માલતાલ કરઇ ગુરુભગતિ, નિશ્ચલ જિનધર્મ પાલઇ જુગતિ. ૩૬૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઇણ પરિ પૂરઉ પાલી આયુ, દેવલોક પુહુતહ નરરાય,
ખરતરગચ્છિ જિનવર્ધનસૂરિ, તાસુ સીસ બહુ આણંદ પૂરિ. ૩૬૧
શ્રી **અન્યાસુંદર** ઉવઝાય, નવે રસ કિધ પ્રબંધ સુભાય,
સંવત **પનર સોલ** વરસંમિ, સંઘ વયણે પવિય સુરંમ. ૩૬૨
વિદ્યાવિલાસ નરિંદ ચરિત્ર, ભવિય જોય કહૂ એહ પવિત્ત,
જે નર પઢઇ સુણઇ સાંભલઈ, પુન્ય પ્રભાવ મનોરથ ફલઇ. ૩૬૩

(૧) સં. ૧૬૬૪ ભા.વ. ૧ દિને. પ.સં. ૧૫–૧૩, વિ.ને.ભં. નં. ૧૪૭૮. (૨) સં. ૧૬૨૬ વૈ૦ ત્રિદિ ૧૧ **આગમીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** ચોપડો છેલ્લો ભાગ, પ.ક.૧થી ૮, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૧૨૫. (૩) સં. ૧૬૬૦ શાકે ૧૫૨૩ (?) આસુ વદિ ૫ દિને. પ.સં. ૨૦–૧૨, દે.લા.પુ લા. નં. ૨૧૯૧/૪૮૦. (૪) ભાવ.ભં. નં. ૫૯. (૫) સંવત ૧૬૬૨ વર્ષે જ્યેષ્ઠ શુદ ૬ રવઉ. પ.સં.૧૫–૧૩, ભાવ.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧, ભા.૩ પૃ.૪૭૧–૭૨. પહેલાં ન્યાયસુંદર નામ આપી પછીથી સુધારીને આજ્ઞાસુંદર કર્યું છે.]

૧૨૦. રામચંદ્રસૂરિ

(૧૭૪) કલ્પસૂત્ર બાલા૦ લ.સં. ૧૫૧૭ પહેલાં

(૧) લ.સં. ૧૬૬૭, પ.સં.૭૮, હા.ભં. દા.૩૫ નં.૫. (૨) પ.સં. ૧૩૦, સંઘ ભં. ફોફલિયાવાડો પાટણ દા.૮ નં.૧૫. (૩) લ.સં. ૧૫૧૭ ગ્રં. ૩૫૦૦, પ.સં. ૧૩૭, સરસ અને વાંચવા યોગ્ય, સાથે મૂળ નથી, લીં.ભં. દા.૧૨ નં.૪૨. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧(પૃ.૩૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૧ તથા ૧૬૦૨. પહેલાં આસચંદ્રને નામે આ કૃતિ મૂકી તેની સં. ૧૫૧૭ બતાવી છે. પછી રામચંદ્રસૂરિને નામે પણ આ કૃતિ નોંધી છે. લીં.ભં.ની પ્રતને કારણે આસચંદ્ર નામ અપાયેલું, પરંતુ એ પ્રત ચકાસતાં એમાં આ કૃતિ રામચંદ્રસૂરિવિરચિત જ જોવા મળી છે ને એમાં રચનાસંવત નથી. ઉક્ત પ્રતમાં આ કૃતિના પછી 'કાલિકાચાર્યકથા' લખાયેલી છે અને તેને અંતે લિપિકાર તરીકે મડાહડગચ્છે શ્રી કમલપ્રભસૂરિશિષ્ય મુનિ આસચંદ્ર છે તથા લ.સં. ૧૫૧૭ છે. તેથી કૃતિ અંતે રામચંદ્રસૂરિની જ રહે છે.]

૧૨૧. જયચંદ્રસૂરિ (ત. લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિ.)

(૧૭૫) ચઉસરણ અધ્યયન બાલા૦ લ. સં. ૧૫૧૮ પહેલાં

(૧) સં. ૧૫૧૮ ફાગણ શુદિ ૧૪ લેખિ **તિલકકલ્યાણગણિભિઃ**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કર્ણપુરગ્રામે. શ્રી તપાગચ્છનાયક સુવિહિત ચક્રચૂડામણિ પરમગુરુ ભટ્ટારક પ્રભુ શ્રી રત્નશેખરસૂરિ તત્પટ્ટાલંકારેણ શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્યેણ. પ.સં. ૬, જેસલ૦ ભદ્રસૂરિ જ્ઞાન ભં. નં. ૧૨૬. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૦૦).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૧.]

(૧૨૨) મેરુસુંદર (ખ. વાચનાચાર્ય રત્નમૂર્તિશિ૦)

(૧૭૬) શત્રુંજય સ્તવન બાલા૦ ૨.સં. ૧૫૧૮

(૧) ભાં.ઇ. સને ૧૮૯૧-૯૫ નં.૧૬૩૮. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૬૩).]

(૧૭૭) [+] **શીલોપદેશમાલા બાલા૦** ૨.સં. ૧૫૨૫ માંડવગઢમાં

આદિ – શ્રી **વામેય** મમેય શ્રી સહિતં મહિતં સુરૈઃ
પ્રણિપત્ય સત્યભક્ત્યાઽનન્તાતિશયશાલિનં. ૧
શ્રી **જિનચંદ્ર**ગુરૂણામાદેશાન્ **મેરૂસુન્દર** વિનેયઃ
શીલોપદેશમાલાં વિવૃણોતિ શિશુપ્રબોધાય. ૨

અંત – શ્રીમત્ **ખરતર**ગચ્છે બહુગુણસંયુધરાજ વિદિતે
ષટ્ત્રિંશત્ ગુણસહિતા શ્રીમજ્ **જિનભદ્ર**સૂરયોઽભૂવન્. ૧
તત્પટ્ટાચલ-શૃંગારહાર-નાયક-સન્નિભાઃ
શ્રી **જિનચંદ્ર**સૂરીન્દ્રાઃ જયન્તિ સપરિચ્છદાઃ ૨
તેષાં ગુરૂણામાદેશં પ્રાપ્ય શ્રી જયમંદિરં
શ્રીભદ્રરત્નમૂર્ત્તિગણિ વાચનાચાર્ય શિષ્યકઃ ૩
શ્રી **મેરૂસુન્દર**ગણેર્ગુણભક્તિપરાયણઃ
નાનાપુણ્યજનાકીર્ણે દુર્ગે શ્રી **મંડપા**ભિધે ૪
ઉદારચરિતખ્યાત **શ્રીમાલ**જ્ઞાતિસંભવઃ
સંઘાધિપ **ધનરાજે** વિજયેઽસ્તિ દયાપરઃ ૫
તસ્યાઽર્થનયા ભવ્યજનોપકૃતિહેતવે
શીલોપદેશમાલાયા બાલાવબોધો મયા રચિતઃ ૬
તત્ત્વ વત ચંદ્ર મિતે વર્ષે હર્ષેણ **મેરૂણા** રચિતઃ
તાવન્નન્દતુ સોઽયં યાવજ્જિનવીરતીર્થમિદં. ૭

(૧) સં. ૧૮૧૪ શાકે ૧૬૭૯ મૃગશિર વદિ ૬ ગુરૂ લિ૦ ઋષિ **અમીધર** વમ્હજી **અજીમગંજ** મધ્યે. પ.સં. ૧૬૫, ગુ. નં. ૬૧-૮. (૨) પ.સં. ૨૦૯, ગુ૦ નં. ૬૧-૬. (૩) અં૦ ૬૨૫૦, શ્રી **બીકાનેર** મધ્યે સં. ૧૫૭૮ આશો શુકલ દ્વિતીયા ભોમે. **ખરતર** વેગડ ગચ્છે **જિનેશ્વર**-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સૂરિ-શ્રી જિનશેખરસૂરિ-શ્રી જિનધર્મસૂરિ-શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ-શ્રી જિનમેરૂસૂરિ વિદ્યમાન શ્રી જિનજયસિંહસૂરિભિઃ પં. રાજશેખર લિખિતમ્. પ.સં. ૧૫૩, જેસલ૦ ભદ્રસૂરિ જ્ઞાન ભં. નં.૯૦. (૪) લ.સં. ૧૮૩૧, પ.સં. ૧૭૩, લીં.ભં. દા.૫ નં.૧૪. (૫) લ.સં. ૧૬૦૮, અં.૬૦૦૦, પ.સં. ૧૩૧, લીં.ભં. દા.૧૪ નં.૪૧. (૬) અં.૭૦૦૦, પ.સં. ૨૪૨, લીં.ભં. દા.૩૫ નં.૨. (૭) લ.સં.૧૮૯૦, પ.સં. ૧૭૯, લીં.ભં. દા. ૩૫ નં. ૩. (૮) પ.સં. ૧૬૦, હા.ભં. દા. ૫૧. (૯) લ.સં.૧૬૧૬, પ.સં. ૧૫૮, હા.ભં. દા.૫૭ નં.૨. (૧૦) પ.સં. ૧૨૨, અં.૬૪૬૫, હા.ભં. દા.૫૭ નં.૩. (૧૧) સં. ૧૮૩૮ કા. શુ. ૬, પ.ક. ૨૨૩થી ૨૩૧, ત્રૂટક, ખેડા ભં. દા.૮ નં.૧૦૭. (૧૨) પ.સં. ૩૧, અં.૪૦૦, લીં.ભં. દા.૨૧. (૧૩) પ.સં. ૨૨૨, અં.૮૪૮૫, લીં.ભં. દા. ૨૮. (૧૪) પ.સં. ૧૭૬, અં. ૬૪૮૫, ખં.ભં.૧. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૭૬, ૧૭૫, ૧૮૬, ૨૧૧, ૨૧૩, ૪૩૪, ૫૯૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. સં'પા. હરિવલ્લભ ભાયાણી વગેરે.]

(૧૭૮) ષડાવશ્યક સૂત્ર અથવા **શ્રાવક પ્રતિક્રમણ સૂત્ર બા૦** ૨.સં.૧૫૨૫

સંવત્ ૧૫૨૫ વર્ષે વૈશાખ સુદી ૫ દિને ખરતરગચ્છનાયક શ્રી જિનરાજસૂરિ પટ્ટાલંકાર શ્રી જિનભદ્રસૂરિ શ્રી જિનચંદ્રસૂરિના આદેશથી વાચનાચાર્ય રત્નમૂર્તિગણિશિષ્ય વા૦ મેરુસુંદરગણિએ ષડાવશ્યક વૃત્તિ બાલાવબોધ શ્રી તરુણપ્રભાચાર્યકૃત બાલાવબોધના અનુસારે કર્યો.

(૧) રો. એ. સો. (૨) લ. સં. ૧૭૫૦, પ.સં. ૮૫, હા. ભં. દા. ૫૭ નં. ૮. (૩) **આનંદવિમલસૂરિશિ૦ વીર**વિમલગણિ ભાવ. ભં. નં. ૨૮. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૧૯૭).]

(૧૭૯) પુષ્પમાલા બાલા૦ લ. સં. ૧૫૨૮

(૧) અં. ૬૦૦૦, પ.સં.૧૩૯, લી. ભં. દા.૫ નં.૧૮. (૨) અં. ૧૫૦૦, પ.સં.૭૦, લીં.ભં. દા.૨૧ નં.૧૮. (૩) લ.સં. ૧૬૧૪, પ.સં.૧૬૬, અં.૪૫૬૦, હા.ભં. દા.૫૭ નં.૧૬. (૪) પ.સં. ૩૬૮, સંઘ ભં. વખતજી શેરી દા.૨ .૬.નં (૫) સં. ૧૫૨૮ શ્રા. વ. ૨ શનૌ પત્તને. હા.ભં. દા. ૬૦. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (૭૪, ૧૭૦, ૫૬૨).]

(૧૮૦) પંચનિર્ગ્રન્થી બાલા૦

(૧) લ. સં. ૧૬૧૨ અહમદાબાદ. પ. સં. ૧૭, હા. ભં. દા.૪૯ નં. ૧૫. આમાં પોતાને 'ખરતર જિનભદ્રસૂરિ પટ્ટે જિનચંદ્રસૂરિ વિજય-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

માન શિષ્યાણુ વાચનાચાર્ય' એમ ગણાવેલ છે. (૨) લ.સં.૧૬૪૨, પ. સં. ૧૦, પ્ર. કા. ભં. દા.૯૧ નં. ૯૯૨. (૩) ગોડીજી ભં. ઉદેપુર. (૪) પરમગુરૂશ્રી આણંદવિમલસૂરિશિષ્ય પં. ધનવિમલગણિ શિવવિમલગણિ પઠનાર્થં, હીરાંની પરતિ. પ.સં.૨૧ પ્ર. કા. ભં. છાણી નં.૮૨૯. (૫) ઇતિ પંચનિગ્રંથી ખરતરીય મેરૂસુંદર કૃત બાલાવબોધોડપિ સમાપ્ત ઇતિ ભદ્રં ભૂયાત્ સં. ૧૬૬૦ આશો વદિ ૭ રવૌ. વેજ્પર. નં. ૧૭૯૧. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૨૦૭).]

(૧૮૧) યોગશાસ્ત્ર બાલા૦ અથવા યોગપ્રકાશ

(૧) વિવેકવિજય ભં. ઉદેપુર (૨) લ. સં. ૧૬૨૬, ભા૦ ચઉડા મધ્યે ઋષિ ભાણા લિ૦ શ્રીવંત પઠનાર્થં. પ. સં. ૧૧૫, મહિમા૦ પો. ૨૪. (૩) પરમગુરૂ આણંદવિમલસૂરિશિ. પં. ધનવિમલગણિ શ્રીકર્ણ શિવવિમલ સીહવિમલ પઠનાર્થં. પ.સં.૨૭, ગો. ના. (૪) પ.સં.૨૭, ગ્રં. ૭૫૦, પા. ભં. ૪. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૫૭૭).]

(૧૮૨) ભક્તામર પરકથા [અથવા **ભક્તામરસ્તોત્ર બાલા.**] (ગુજરાતી ગદ્ય)

આદિ – પ્રણમ્ય શ્રી **મહાવીરં** નત્વા ચ શ્રુતદેવતાં
શ્રી **જિનચંદ્રસૂરીણામાસાદ્યાદેશમુત્તમં**. ૧
બાલાલોકપ્રબોધાર્થમેષોહં **મેરૂસુંદરઃ**
ભક્તામરમહાસ્તોત્રં કારવ્યે વાર્ત્તયા મુદા. ૨

(૧) ભક્તામરપ્રાકૃત વાર્ત્તાવૃત્તિ : પ. સં. ૧૮, સુંદર પ્રત, યશોવૃદ્ધિ. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૧૮૩) કપૂરપ્રકર બાલા૦ લ. સં. ૧૫૩૪ પહેલાં

(૧) લ. સં. ૧૫૩૪ માર્ગશિર સુદિ ૪ આદિત્યે શ્રી નાગરજ્ઞાતી વિશ્વનાથ સત્(સુત) લક્ષ્મીધર લિ૦ પ. સં. ૧૨૧, ગ્રં. ૫૨૭૦, જૂનો સંઘ ભં. ફોફલિયાવાડા પાટણ. દા. ૭૨ નં. ૩૭. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૬૪).]

(૧૮૪) [+] ષષ્ટિશતક વિવરણ

(૧) ગ્રં. ૭૨૦, પ.સં. ૧૬, સંઘ ભં વખતજી શેરી દા.૫ નં.૧૮. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૧૮૩).]

[પ્રકાશિત : ૧. નેમિચંદ્ર ભંડારી વિરચિત ષષ્ટિશતક પ્રકરણ ત્રણ બાલાવબોધ સહિત, સંપા. ભોગીલાલ જ. સાંડેસરા.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૮૫) વૃત્તરત્નાકર બાલા૦

(૧) મૂલના કર્ત્તા કેદારભટ્ટ. ઑ. ૧૧૭૬, પ.સં. ૧૯, પ્ર. કા. ભં. દા.૬૪ નં.૬૧૪.

(૧૮૬ ક) ભાવારિવારણ બાલા૦

(૧) પ.સં.૧૯, પ્ર. કા. ભં. દા.૯૧ નં.૯૮૭.

(૧૮૬ ખ) કલ્પપ્રકરણ બાલા૦

(૧) પ.સં.૧૧૦, ઑ. ૬૨૬૯, પા. ભં. ૪.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૧-૦૨, ભા.૩ પૃ.૧૫૮૨-૧૫૮૫.]

૧૨૩. લક્ષ્મીસાગર (સૂરિ?)

સૂરિપદની સં. ૧૫૧૮.[જૈન સાહિત્ય સંશોધકમાં મુનિ જિનવિજયે-'વસ્તુપાલ તેજપાલરાસ' સંપાદિત કર્યો છે તેમાં એક લક્ષ્મીવિજય સૂરિપદ સંવત ૧૫૦૮ તથા બીજા મલધારીગચ્છના સંવત ૧૫૪૮-૧૫૭૫ નોંધ્યા છે અને તેમાંથી કયા લક્ષ્મીસાગરની આ કૃતિ છે તે અસ્પષ્ટ હોવાનું જણાવ્યું છે.]

(૧૮૭) + વસ્તુપાલ તેજપાલ રાસ ગા. ૫૮

આદિ – **વીર** જિણેસર નમિય પાય, અને **ગોયમ** સામી,
સરસતિ તણેં સુપસાઉલે એ, કહિસિઉં સિરિનામી
વસ્તુપાલ તેજિગ તણો એ, અમ્હે બોલિસ્યું રાસો,
ભરહક્ષેત્ર ધુરિ **ગૂજરાત અણહિલને** વાસો. ૧

અંત – એતલો દ્રવ્ય વ્યય કીઉ એ મા. **વસ્તિગ** તે જિગ સારિ સુ૦
ગિરૂઆં કરણી એ કરેં એ મા. વરસ અઢાર માહિ સુ૦
મહિમંડલ રહાવીઉ એ મા. મનના પૂરી આસ સુ૦
લક્ષ્મીસાગર બોલિઉં એ મા. ગિરૂઓ એહ જિ **રાસ** સુ૦
વસ્તુપાલ તે જિગ તણો એ મા. ચરિત સુણેં નરનારિ સુ૦
તેહને ઘરિ અકૂલાં ફલે મા, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ પૂરિ. સુ૦

(૧) પ.સં. ૩-૧૨, સાણંદ ભં.

પ્રકાશિત : ૧. જૈન સાહિત્ય સંશોધક ખં. ૩ પૃ.૧૧૨થી ૧૧૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૭૩-૭૪.]

૧૨૪. મલયચંદ્ર (પૂર્ણિમાગચ્છ સાધુરત્નસૂરિશિ)

(૧૮૮) [+] સિંઘાસણ બત્રીસી ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૧૯

આદિ – સમરિસુ સામિણિ **સરસતિ** દેવિ, **વિક્રમચરિત્ર** કહું સંખેવિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

માલવમંડણુ જોયણુ બાર, **ધારા**નગરીનુ વિસ્તાર. ૧
ઉજેણી અધિપતિ વણુવેસુ, વિદુર **વિક્રમ** નરેસ
કલા કુતૂહલ કુતિગ સુણઇ, દાનખડગ સ્યું દાલિદ્ર હણઇ. ૨

અંત – સંવત **પનર ઉગણીસય** એય, ચઉપઇબંધ રચીઉ એય,
મંડલીક મગ્ગણુ ઉપગાર, **રંગદ્ર યૂયાહલ** નગર મઝારિ. ૨૮૭
પૂનિમિગછિ સાધરતનસૂરી, સીસ **મલયચંદ્ર** કહઇ મહિ
પૂરિ,
ભણુસઇ ગુણુસઇ સુચરિત એય, મનવંછિત સુખ લહીસઇ તેય
૨૮૮

(૧) પ.સં. ૧૩–૧૬, સે.લા. નં.૨૪૨૦. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, લીંહસૂચી.]

(૧૮૬) ધનદત્ત ધનદેવ ચરિત્ર અથવા **સંઘલસીકુમર ચોપાઈ**
૨.સં. ૧૫૧૯ ગોપમંડલીમાં

આદિ – **સરસતિ** સામિણિ મનિ સમરેસુ નવલું કાંઇ કવિત કરેસુ
જિન ચુવીસઇ વંદું આજ, સહિગરૂ સમરિઇં શીઝઇં કાજ. ૧
દાન દીઇં જે ભુત્તિ સુપત્તિ, નિરમલ ચિત્તઇ નિરમલ વિત્ત,
લછિ લહઇં જિમ બંધવ બેઅ, દાનપ્રભાવિ **ધનદત્ત ધનદેવ.** ૨
દાન વડું સુણઇ સંસારિ, દાનિ દુરિત ટલઇં સહી સારિ,
દાનિ સુખસંપત્તિ સંયોગ, દાનિ જઈં વયર વિયોગ;
(પા.) દાનિ **સાલિભદ્ર** ધન રૂદ્ધિ, દાનઈં **કયવન્ના**નઇં સિદ્ધિ. ૩

અંત – **સૂરસેન** બેટાનઇં રજજ, આપી આપણિ કરઈ સકજ્જ,
સહનારી સ્યું સંયમ ધરઇ, મુગતિરમણિ લીલાં તે વરઇ. ૨૩૯
પાત્રદાન નિસુણી પ્રભાવ, દાન ઊપરિ ભવીયણુ ધરૂ ભાવ,
પૂનિમગછિ સાધરતનસૂરિ, સીસ **મલયચંદ્ર** કહઈ મતિ
પૂરી. ૨૪૦
બિસઇ બઈતાલાં (૨૪૨) છઇ ચઉપઇ, કથા ચુરાસી ઇહાં હુઇ,
નામોચ્ચાર અછઇ એહ માહિ, વિવરી જાણુઇ જેહનઇ આહિ. ૨૪૧
સંવત **૧૫ ઉગણીસઇ** સુખંધ, **ગોપમંડલીઇં** રચિઉ પ્રબંધ,
ભણુઇં સુણુઇ કવીયણુ જે કરઇં, **અંબિકે** પ્રસાઈ તે સુષ
વહઇં. ૨૪૨

(૧) પ.ક. જૂનો ૨૨૬થી ૨૩૩, નવો ૧થી ૮, પં. ૧૪, સીમંધર.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દા. ૧૯. (આ પછી આ કવિકૃત 'દેવરાજ-વત્સરાજ પ્રબંધ' છે. જુઓ નીચે નં. ૧૯૦.) (૨) પ.સં. ૧૮-૧૫, તેમાં પ. ક. ૧થી ૮, (પછી કવિ હર્ષમૂર્તિકૃત 'પદ્માવતી ચોપાઈ' છે) ઘણી જૂની પ્રત, ખેડા. ભં. દા. ૮ નં. ૧૦૨. (૩) ઋ. ગોપી લષિતં. પ.સં. ૭-૧૫, ડે૦ ભં. (૪) સં. ૧૬૮૩ દ્વિ૦ શ્રા૦ શુદિ ૩ શનૌ લિ. ઋષિ મેઘા શિ. ઋષિ સહજપાલ વીરમગામ મધ્યે. છેલ્લું પાનું 'ચંપકસેન રાસ' સાથે, લા૦ નં. ૪૧૨. [મુપુગૂહસૂચી.]

[સંપા. રણજિત પટેલ.]

(૧૯૦) દેવરાજ વત્સરાજ પ્રબંધ ૨.સં.૧૫૧૯ ગોપમંડલીમાં

આદિ – **અંબિકે** સામિણિ પણમી પાય, જસ સિરિ ગિરિ **ગિરનારહ** રાય,
વત્સરાજનું કરૂં વષાણુ, ધર્મ્મકર્મ્મ તણઉં સુણઉ પ્રમાણ. ૧
પન્ય કાજિ જે ન કરઇ પ્રમાદ, સુષિં સુષિ તિહિ નહી વિષાદ.
વિસમાં વિધન વલઇ તીહ જાઇ, **વત્સરાજ** જિમ સુવિ સુષ થાઇ. ૨
ધરમઇ રાજરધિ સંયોગ, ધરમઈ શરીર હુઈ નીરોગ,
ધરમિ પુત્ર પૌત્ર પરિવાર, ધરમિં વિસમું સમું અપાર. ૩

અંત – ચહુ રમણીસ્યું ચારિત્ર લિધ, બહુગતિ તણઉં તેતાહુ દિધ,
મગતરિ મણિ લીલાં હુઇ, છત્રીસા સુતથઇ ચઉપઇ. ૧૨૬
સંવત **૧૫૧૯** ઉગણીસઇ સિદ્ધ, **ગોપમંડલી** સુર છઈ સપ્રસિદ્ધ,
પૂનિમગચ્છિ સાધરતનસૂરિ, સીસ **મલયચંદ્ર** કહિ મતિ પૂરિ. ૧૨૭
ધમ્મ કજિ એ સબંધ સુણી, આદર કરૂ જિણધમ્મહ જાણી
ધરમપ્રભાવઈ હુઇ રૂધિવૃદ્ધિ, સયલ સંઘનઈ વંછિત સિદ્ધિ. ૧૨૮

(૧) પ.ક. ૨૩૩થી ૨૩૭, નવો ૮થી ૧૨, સીમંધર. ૦ પો. ૧૯. [પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ (પૃ.૪૭૪-૭૬).]

૧૨૫. વિમલધર્મશિષ્ય

(૧૯૧ ક) મહાવીર વિનતિ ૧૪ કડી ૨.સં.૧૫૨૦ જેઠ શુ. ૧૦

આદિ – **સરસતિ** મજઝ મતિ દિઉ ઘણી એ, તું જણણી કવિઅણ જણ તણી એ,
ગોયમગુરૂ નીય મનિ ધરીએ, રસનારસ લીજઈ ઇણિ પરિ એ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – રાયરાણા ભૂપ અતિ ઘણા એ, જિણ રંજિય દેસ નયર તણા એ,
વિમલધર્મ પંડિત તણુઇ એ, ઉપદેસિઈ જીર્ણ ઉધાર કરઇ એ. ૧૩
સંવત **પનર વીસોતર**ઇ એ, જેઠહ સુદિ દસમિ ઉચ્છત્ર કરઇ એ,
જે નરનારી નિત ભણુઇ એ, નવનિધિ ઘરિ વિલસઇ તીહ તણુઇ એ. ૧૪

(૧૯૧ ખ) જીરાઉલિ પાર્શ્વનાથ વિનતિ ગા. ૧૮

આદિ – ત્રિભુવન જન નયણાણંદ ચંદ, તુજ્ઝ સેવ કરઇ પય **ધરણઇંદ**,
વલિ દેવિ **પઉમાવઇ** રૂદ્ધ નામિ, **જીરાઉલિ** નાયક **પાસ** સામિ. ૧
જય પંડિત વર સિરિ **વિમલધર્મ**, તે જાણુઇ આગમ વેદ મર્મ,
તસ સીસ સેવક ઇમ વીનવઇ, કર જોડી પ્રભુ પાએ નમઇ. ૧૭
રવિ મંદિર ગિરિ જાં ગયણિ સોમ, ધ્રૂમંડલ સાયર મહિય પઉમ,
જીરાઉલિ તાં જય જિણહ **પાસ**, પ્રભુ પૂરે સામી મણહ આસ. ૧૮

(૧) સંવત ૧૫૩૫ વર્ષે વૈશાષ શુદિ ૬ દિને **અભયપ્રભગણિ** લિખિતં. પ.સં.૧૧-૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૬૯. (બન્ને કૃતિઓ)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૫૨-૫૩.]

૧૨૬. (બ્રહ્મ)જિનદાસ (દિ૦ સકલકીર્ત્તિ-ભુવનકીર્તિ શિ.)

આ કવિએ સંસ્કૃતમાં 'રામચરિત' લખ્યું છે. તેમાં રચનાસમય આપ્યો નથી. તેની પ્રત સં. ૧૬૭૨ની લખાયેલી છે. મુંબઈના દિ૦ જૈન સરસ્વતી ભવનના તૃતીય વાર્ષિક રિપોર્ટ સાથે જોડેલી ગ્રંથસૂચીમાં પૃ. ૮૦ પર તેની પ્રશસ્તિ આપેલી છે તેમાં દરેક સર્ગ અંતે 'ભટ્ટારક શ્રી **સકલકીર્ત્તિશિષ્ય બ્રહ્મચારી જિનદાસવિરચિતં**' એમ આપ્યું છે તે પરથી જણાય છે કે પોતાના ખાસ ગુરુ સકલકીર્તિ હતા. બ્રહ્મ એટલે બ્રહ્મચારી. દિગંબરોમાં સાધુ થવા માટે ત્રણ સ્થિતિ છે : ૧ બ્રહ્મચારી. ૨ ઐલક અને ૩ મુનિ. [કર્તાપરિચય માટે જુઓ સુગંધદશમી કથા, સંપા. હીરાલાલ જૈન.]

(૧૯૨) હરિવંશ રાસ ર.સં. ૧૫૨૦ વૈ. શુ. ૧૪

અંત – લોભવાહિં જીવ ગમાર, મિથ્યા ધરમ થાપ્યો અપાર.
શાસ્ત્ર લોપ્યાં બહુ જિનવર તણાં, કુમત થાપ્યા તીણેં આપણા. ૩૫
હુંડા સર્પિણી કાલ વિશાલ, પંચ મિથ્યાત ઉપજેં ગુણમાલ,
જિમ પૂનિમ થકી ચંદ્રકલા હાણિ, તિમ પંચમકાલિં જિનવરવાણિ. ૩૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જો(ઇ)લો કાલ તણો પરતાપ, **બલિભદ્રે** મિથ્યાત કીયો વ્યાપ,
ઇણ પરિં જસ વાધ્યો અતિ ઘણો, બલિ દેવિં **નારાયણ** તણો. ૩૭
તિહાં થકા નારાયણ હવો દેવ, પ્રજા લોક કરિ બહુ સેવ,
દયા ધરમ છોડયો તીણે ચંગ, આચાર તણો બહુ કીયો ભંગ. ૩૮

*

જિણસાસણ નિકલંક અપાર, મારગ મુગતિ તણો ભવ પાર,
દિગંબર નિગ્રંથ ગુરૂ ચંગ, જીવ દયા દીસે ઉત્તંગ. ૪૧

*

(નેમિ જિનેશ્વર ગિરનાર ઉપર આવી રહ્યા તે સંબંધી કહે છે કે)
સહસ્ત્ર વરસ ભોગવ્યો સ્વામી આય, દશ ધનુષ નિરમલ ગુણ કાય.

*

શ્રી **મૂલસંઘ** અતિ નિરમલો, **સરસતિ**ગચ્છ ગુણવંત,
શ્રી **સકલકીરતિ** ગુરૂ જાણીઈ, જિણસાસણિ જયવંત. ૧
તાસ પાટિં અતિ રૂયડા, શ્રી **ભુવનકીરતિ** ભવતાર,
રત્નત્રય કરી મંડીયા, ગુણહ તણા ભંડાર. ૨
તે મુનિવર પાય પ્રણમીનિં કીયો સવિ સાર,
બ્રહ્મ જિણદાસ ભણે રૂયડો, પઢતાં પુન્ય અપાર. ૩
સિષ્ય મનોહર રૂયડો, **મલ્લિદાસ** ગુણદાસ,
પહો પઢાવો વિસ્તરો, જિમ હોઇ સૌખ્ય અપાર. ૪
ભવીયણ જીવ સંબોધવા, કીયો રાસ એ સાર,
અનેક કથા ગુણિ આગલો, દયા તણો ભંડાર. ૫
સંવત **૧૫ વીસોતરા**, વૈશાખ માસ વિશાલ.
શુકલ પક્ષ ચઉદિસિ દિને, રાસ કીયો ગુણમાલ. ૬

વસ્તુ.

રાસ કીયો રાસ કીયો સાર મનોહર,
અનેક કથા ગુણિ આગલો, **હરિવંસ** તણો સાર,
.....એ કવિત કરી સાંભલો, ભાવ ધરો મનમાંહિ ઉજ્જલ,
શ્રી **સકલકીરતિ** ગુરૂ પ્રણમીનિ, **બ્રહ્મ જિણદાસ** ભણિં સાર,
પઢિં ગુણિં જે સાંભલેં, તેહનિં પુણ્ય અપાર.

(૧) ઇતિ શ્રી હરિવંશરાસ સમાપ્ત. સંવત ૧૭૫૧ વર્ષે માહ સુદિ ૧૪ શનૌ. મ.પ્ર.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૯૩) શ્રેણિક રાસ

આદિ – વસ્તુ.

વીર જિણવર વીર જિણવર નમું તે સાર
તીર્થંકર ચઉવીસમુ વાંછિત બહુ દાંન દાતાર
સારદા સામિણિ વલી તવું બુદ્ધિસાર હું વેગિ માગું
ગણધર સ્વામી નમસ્કરૂં શ્રી **સકલકીરતિ** ભવતાર
શ્રી **ભુવનકીરતિ** ગુરૂ મનિ ધરૂં કરિસું રાસ હું સાર. ૧

ભાસ જસોધરની.

ભવિયણ ભાવઈ સુણો આજ મનિ નિશ્ચે આણી
શ્રેણિક રાજા તણો રાસ હું કહિસું વખાણી. ૧

અંત – વસ્તુ

શ્રેણિક રાજા **શ્રેણિક** રાજા તણો એ રાસ,
પઢે ગુણે જે સંભલે એકમનાં ધરી ભાવ ઉજ્જવલ,
તેહ ઘરિ નવ નિધિ સંપજે સરગ મુગતિ ફલ સંસાર નિરમલ,
શ્રી **સકલકીરતિ** ગુરૂ પ્રણમીને મુનિ **ભુવનકીરતી** ભવતાર.
બ્રહ્મ જિણદાસ ભણે નિરમલો, સુણતાં પુન્ય અપાર.

(૧) સં.૧૬૧૩ વર્ષે શ્રાવણ શુદિ ૧૧ શુક્રે કહ લિષી બાઈશ્રી **માનિકશ્રી** શિષ્ય **જિનમતિશ્રી** વાઈ. લિષિતં શ્રી **વસા વનુ કાયથા**. પ.સં. ૫૨–૧૦. ભાવ. ભં. (૨) સં. ૧૭ એકોત્તરા વર્ષે વૈ. શુ. ૧૩ ચંદ્રવાસરે **મૂલ** સંઘે ભ. **પદ્મનંદ્યાત** શિ. **બ્રહ્મ ગોવિંદ** પઠનાર્થં... ભટ રઘુનાથેન લિ. પ.સં. ૧૧–૧૦., સ.ભ.

(૧૯૪) યશોધર રાસ

આદિ – શ્રી પૂજ્યશ્રી **ધનરત્નસૂરિ** ગુરૂભ્યો નમઃ
મુનિસુવ્રત જિન જિન સ્તવું તે સાર
તીર્થંકર જેય વીસમઉ વંછિત ફલ બહુ દાંન દાતાર
સારદ સામિણિ વકતી તવું, જિમ બુદ્ધિ સાર હું વેગિ માગુ,
ગણધર સ્વામી નમસ્કરૂં, વલી **સકલકીર્ત્તિ** ગુરૂ સાર,
તાસ ચરણ હું પ્રણમીનિ, કરસિઉં રાસ એ સાર. ૧
ભવિઅણ ભવિ સુણઉ આજ, મનિ નિશ્ચય આણી
રાજ **જશોધર** તણઉ રાસ, હું કહિસિઉં વખાણી. ૨

અંત – રાય **યશોધર** રાય **યશોધર** તણો જે રાસ,
જીવદયાનૂં પીહર પાપ, મિથ્યાતનિકંદન સાર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રાગ મોહ વિહંડણો, ગુણહ તણો ભંડાર,
સૂણીઇ જે નરનારી પઢે, ગુણે મને ધરિ બહુ ભાવ,
બ્રહ્મ **જિણદાસ** ઇમ ભણે, તેહને સૌખ્ય અપાર. ૪૬
(પા.) સુણીઈ જેઅ નર અનુદિન ભણિ, હીઈ ધરી બહુ ભાવ,
જિણદાસ બ્રહ્મચારિ ઈમ ભણિ, તેહનિ શવપુરિ વાસ. ૪૬

(૧) પ.સં.૨૧, શેઠ માણેકચંદ હીરાચંદનો બંગલો ચોપાટી દિગંબર જૈન મંદિર મુંબઈ (ડા. ત્રિ. પ્રશસ્તિ સંગ્રહ). (૨) સંવત ૧૬૨૮ શ્રા. શુ. ૫. ગુરૌ શ્રી કોટ્ટ નગર વાસ્તવ્ય હુંબ(ડ) જ્ઞાતીય ફે૦ સધારણ ભાર્યા સિરીઆદે તત્પુત્રી સુશ્રાવિકા શીલાલંકારધારિકા શ્રા૦ રત્નાઇ પઠનાર્થં વૃદ્ધ તપગચ્છે પં. ચારિત્રસિંહ શિ૦ પં. વિનયચારિત્ર મુનિ લખિતં. પ.સં. ૨૭-૧૨, સીમંધર૦ દા. ૨૨ નં.૬. (૧૩) ખં.ભં.૧.

(૧૯૫) આદિનાથ રાસ

આદિ– ૐ નમો વીતરાગાય. વસ્તુ.

આદિ જિણેસર **આદિ** જિણેસર પાય પ્રણમેસુ,
સરસતિ સ્વામિણિ વલિ વલિ તવઉં, બુદ્ધિ સાર માગું નિરમલ,
શ્રી **સકલકીરતિ** પાય પ્રણમીનિ, મુનિ **ભુવનકીરતિ** ગુરૂ વાંદુ સોહગજલ,
રાસ કરિસુ હું રૂવડો, તમ્હ પરસાદિઇં સાર,
આદિ જિણંદ ગુણ વરણવું, ચરિત્ર જોડું ભવતાર. ૧

ભાસ જસોધરની.

ભવિયણ ભાવઇ સુણઉ આજ, રાસ કહું મનોહર,
આદિપુરાણ જોઇ કરી, કવિત કરઉં મનોહર. ૧
બાલ ગોપાલ જિમ પઢઈ સુણઈ જાણે બહુ ભેદ,
જિણસાસણ ગુણ નિરમલ મિથ્યામતછેદ. ૨
કઠીણ નારીયલ, દીજે બાલક હાથિ તે સ્વાદ ન જાણે,
છોલ્યા કેલા દાખ દીજે તે ગુણ બહુ માને. ૩
તીમ એ **આદિપુરાણ** સાર, દેસભાષ વખાણું,
પ્રકટ ગુણ જીમ વિસ્તરે, જિણસાસણ વાંનુ. ૪
રતન માણિક હીરા જગા જોતિ પારખિ, અજાણ ન જાણે,
તિમ જિણસાસણ ભેદ ગુણ, ભોલા કીમ વખાણે. ૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તીહ કારણિ એ રાસ ચંગ, કરૂં ગુણવંત,
ભવીયણ મન સંતોષ રંગ, રીઝે જયવંત. ૬
મધુરીય વાણિ સોહામણી, બોલું આણંદ,
બ્રહ્મ **જિણદાસ** કહે નિરમલુ, જીમ વાધે ગુણ કંદ. ૭

અંત – વસ્તુ

આદિ જિણેસર **આદિ** જિણેસર તણઉ મઈ રાસ,
કીયો સરસ સોહાવણો, એક ચિત બહુ ભાવ આણી,
પઢઈ ગુણઈ જે સાંભલે, જિણસાસણ ગુણ અનંત જાણિ,
શ્રીય **સકલકીરતિ** ગુર પ્રણમીનિ, મુનિ **ભવનકીરતિ** ભવતાર,
બ્રહ્મ જિણદાસ કહે નિરમલો, રાસ કીયો મઈ સાર.

દૂહા

વખાણઈ જે રૂવડો, સભા માહિ ગુણવંત,
રૂચિ સહિત જે સાંભલિં, તેહનઇ પુન્ય મહંત.
સમકિત ઉપજે નિરમલો, વરત નીમ વલિ સાર,
તત્વ પદારથ જાણું સહી, જ્ઞાન ઉપજઈ ભવતાર.

(૧) સંવત ૧૭૩૯ ભા. શુ.૭ ભોમે **પાટણ** મધ્યે લિ. વાસતવ્ય સાહ **મૂલજી** લિખાપિત. ગ્રં.૪૫૦૦, પ.સં.૧૯૩–૧૧, હા.ભં. દા.૭૯ નં.૩૦. (૨) પા.ભં.૧.

(૧૯૬) કરકંડુ રાસ (પૂજા ફલ પર)

આદિ – સિદ્ધિભ્યઃ

વીર જિણેસર પ્રણમીને, **સરસતી** સ્વામિણિ દેવિ.
શ્રી **સકલકીરતિ** ગુર વાંદિસુ, વલી **ભુવનકીરતિ** મુનિ દેવ. ૧
તહ્ન પરસાદે નિરમલો, રાસ કરૂ અતિ ચંગ,
પૂજાફલ હવે વરણવુ, મનિ ધરિ ભાવ ઉતંગ. ૨

અંત – દૂહા.

અચલ ઠામ દેઉ નિરમલો, મઝને સ્વામી દેવ,
હું દાસ છઉં તમ્હ તણો, જનમિ જનમિ કરૂ સેવ. ૧
શ્રી **સકલકીરતિ** ગુર પ્રણમીને, મુનિ **ભુવનકીરતિ** ભવતાર,
રાસ કીયો **મેં** રૂવડો, બ્રહ્મ **જિણદાસ** કહે સાર. ૨
પઢઇ ગુણઈ જે સાંભલે, મન ધરિ અવિચલ ભાઉ,
મન વાંછિત ફલ તે લહે, પામે સિવપુરિ ઠાઉ. ૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ધનદ નામ ગોવાલીયો, એક કમલ કરિ ચંગ,
પૂજ્યા જિણવર મુનિ રલી, ફલ પામ્યા ઉતંગ. ૪
એ કથારસ સાંભલિ, ભવિયણ સયલ સુજાણ,
પુજો જિણવર મનિ રલી, અષ્ટ પગારિ ગુણ ભાન. ૫
એક કમલ ફલ વિસ્તર્યો, સરગ મુગતિ લગે ચંગ,
અનુદિન જે જિન પુજસે, તેહને ફલ ઉતંગ. ૬
સાચો ધરમ સોહાવણો, થોડો કીજે મહંત,
વડ બીજ જિમ રૂવડો, ફલ દીસે અનંત.

(૧) ઇતિ કરકંડ મહા મુનીશ્વરની કથા પુજ્યફલં સમાપ્તં. સ.ભ.

(૧૯૭) હનુમંત રાસ

અંત – રાસ કીયો રાસ કીયો મેં સાર મનોહર,
હનવંત વીર કો નીરમલો, **અંજણા** સહિત ગુન સાર,
સોહોલભઃ (?) ભ્રંતિ ફેડવા ભવિયણ સુણવા સાર,
સકલકીર્તી ગુરૂ પ્રણમી નેં...
બ્રહ્મ **જિણદાસ** ઈણી પરી ભણે, પઢતાં પુન્ય અપાર.

(૧) પ.સં. ૪૦-૧૧, સ. ભ.

(૧૯૮) સમકિતસાર રાસ

આદિ – **સરસતિ** સ્વામિણિ વીનવઉ, માગઉ એક પસાઉ,
તમ્હ પરસાદઇ ગાઈસ્યું, રૂવડો એ જિણવર રાઉ. ૧
સહી એ સમાણિ એ તમ્હે સુણો, સુણઉ અમ્હારીય વાત,
જિન ચૈત્યાલઈ જાઇસ્યું, છાડીસુ ઘરકીય તાત. ૨
આંગ પખાલિસું આપણો, પહીરીસું નિરમલ ચીર,
જિન ચૈત્યાલઇ પેસતાં, નિરમલ હોઈ સરીર. ૩

અંત – **સમકીતરાસો** નિરમલો એ, મિથાત મોડઇ કંદ તો,
ગાવો ભવીયણ રૂવડો એ, જિમ સુખ હોઈ આનંદ તો. ૨૦
શ્રી **સકલકીરતિ** ગુરૂ પ્રણમીનઈ, શ્રી **ભુવનકીરતિ** ભવતાર તો,
બ્રહ્મ **જિણદાસ** ભણે ધ્યાઇએ, એ સરસ અપાર તો. ૨૧

(૧) ઇતિ સમકીત રાસ મિથ્યાત મોડ સમાપ્ત. પ.સં. ૬-૧૦, સ.ભ.

(૧૯૯) સાસરવાસોનો રાસ

આદિ – દૂહા
સરસતિ સામિણિ વીનવુ, માગૂ એક પસાઉ,
સાસરવાસો વરણવું, સહગુરૂ તણુઈ પસાઇ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઢાલ રાસની

જંબૂદીપ માહિ નિરમલો એ, ભરતક્ષેત્ર છે સાર તો,
ભરતક્ષેત્ર મહિ રૂવડો એ, અજોધા નયર સવિચાર તો.
તે નયરકો રાજીયો એ, દૃઢમતિ તેહનુ નામ તો,
સમકિત પાલિ નિરમલો એ, મિથ્યાતિનો મોડઇ માન તો. ૨

અંત –

દૂહા

સાસરવાસો નિરમલો, રેણુકી તણુ સુવિચાર,
ધરમ તણું ફલ વરણવ્યૂં, ગુણહ તણો ભંડાર.
ભવિયણ જન સંબોધવા, સંક્ષેપેં કહ્યા વિચાર,
વિસ્તારિ આગમ જાણિજ્યો, સુભૂમ ચક્રી અવતાર.
શ્રી સકલકીરતિ ગુરુ પ્રણમીનઇં, કરિજ્યો રાસ એ સાર.
બ્રહ્મ જિનદાસ ઇણિ પરિ ભણઇ, જ્યાં પુણ્ય અપાર.

(૧) સં. ૧૬૧૮ આસો શુદિ ૧૦ ગરૌ લ. રાયમલ ભારમલ સધારણ વધમાન લ. પ.સં. ૮–૧૩, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬.

(૨૦૦) ધર્મપચીસી કડી ૨૭

દૂહા.

ભવિ-કમલ-રવિ સિદ્ધ જિન, ધર્મ ધુરંધર ધીર,
નમત સતિંદ જગતમહરણ, નમો ત્રિવિધ ગુરૂ વીર. ૧

ચોપાઈ.

મિથ્યા વિષયમેં રત જીવ, તાતૈં જગમેં ભવૈ સદીવ,
વિવિધ પ્રકાર ગહૈ પરજાય, શ્રી જિનધર્મની નેક સુહાય. ૨

દૂહા.

બુધ કુમુદ સશિ સુખકરણ, ભવ દુખ સાગર જાંન,
કહૈ બ્રહ્મ જિનદાસ યહ, ગ્રંથ ધર્મકી ખાંન. ૨૬
ધાંણ તજૈ વાચૈ સુને, મનમૈં કરૈ ઉછાહ,
તે પાવે સુખ સાસતે, મનવંછિત ફલ લાહિ. ૨૭

(૧) ધાનતકૃત તત્ત્વસાર ભાષા સાથેની પ્રત, પ.સં. ૯–૧૧, આત્માનંદ સભા ભાવનગર, નં. ૩૫–૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૩–૫૫, ભા.૩ પૃ.૪૭૬–૪૮૧.]

૧૨૭. સોમચંદ્ર (નાગેંદ્રગચ્છ ગુણદેવસૂરિ–ગુણરત્નસૂરિશિ.)

ગુણદેવસૂરિનો સં. ૧૫૧૭નો લેખ દિલ્હીના ચીરખાનાના જૈન

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મંદિરમાં એક બિંબ પર છે: "સં.૧૫૧૭...શ્રી **શ્રી**માલજ્ઞાતીય મંત્રી **ચો**પા...જીવતસામિ **ના**ગેંદ્રગચ્છ શ્રી ગુણસમુદ્રસૂરિ આદેશેન આચાર્ય શ્રી ગુણદેવસૂરિભિઃ પ્રતિષ્ઠિતં...**ત્રિ**મણિ વાસ્તવ્ય." જુઓ ઉમરાવસિંહ ટાંકે પ્રસિદ્ધ કરેલ ક્ષમાકલ્યાણકૃત 'સુમતિજિનસ્તવન'માં પુરવણી. વળી ગુણરત્નસૂરિ માટે જુઓ નં. ૭૨.

(૨૦૧) કામદેવનો રાસ સં.૧૫૨૦ આસપાસ

આદિ – અરિહંત સિદ્ધ નન્વયયા પયપંકય પણમિશ્રેણ ભાવેણ,
મગેમિ મંગલંવરા સુહકરગેં દુરિયઉવહરણું. ૧
કરકમલિ કમલ વેગેા પુચ્છીય હરછાય,
કવિયણ કામ દુહાવિય, સુપસુન્ના હેાઉ **સૂયદેવી**. ૨
વિરઇ આગમ નિગ્ગમ, સુત્ત સુત્તત્થ સરસા વયણી,
ગેાયમ ગુણહર પુમહા, પુવ્વં કવ્વણ નમેા નિચ્ચં.
નાગિંદરાજ રન્નેા, શ્રી **ગુણદેવસ્સ** પટ્ટિ ઉદયરયણે,
શ્રી **ગુણરયણ** સૂરીસેા, તસુ સીસેા કવીય ભાવેણ. ૪
રચ્ચિજજઇ રસિ રાસેા, અમીય એયા સેાગુણાગે આવાસેા,
નિસુણઈ સુપરિ સવ્વંદેા, કવીયણ જણમણ તહાણંદેા. ૫
જહજહ ઉત્તમ ચરિયં, પભણઈ જઈ પુણ્ય પૂરિ અરિયંત,
તણુમણુ રસણાઈયં સ પવિત્તં તહ તહી હેાઈ. ૬
નિમ્મવીયા જા જંભા, રાતી રંભા રસઈ સારંભા,
નામેણ નયર **ભંભા**, તમ દિઠંત સુણુ ભવીઆ. ૭
(આટલું પ્રાકૃતમાં જણાવી પછી ભાષામાં ચાલે છે.)

વસ્તુ.

ધમ્મ કિજજઈ ધમ્મ કિજજઈ ધર્મિ સુખ સાર,
ધર્તિ ધરિ સંપતિ ઘણી, ધર્મિં જશ વાજિત્ર ભંભા,
ધર્મિં વિદ્યા મંત્રબલ, ધર્મિ હેાઈ ધરિ નારિ રંભા;
દાન સીલ તપ ભાવના, અધિકેરૂ તિહાં ભાવ,
કામદેવ કુંઅર તણા, તે સુણઉ પ્રસ્તાવ. ૮

અંત – ભાવના ભાવઈ દેાષ જાવઈ પાપ નાવઈ ભવ થકી,
દાન દેઈ દીખ લેઈ કઠિન કર્મ ક્ષપી કરી,
બહુ લેાક તારી કુગતિ વારી સુગતિ રામા રસિ ધરી,
ઈમ **કામદેવ** કુંઅરની પરિ જૈન ધર્મ જિં કે કરઈ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે સુખ પામઇં દુઃખ વામઇં વિવિધ મંગલ અણુસરઇં,
નાગેંદ્રગચ્છિં ગુરૂય સુરતરૂ **સૂરિ ગુણદેવ** જાણીઇ;
તસ પટ્ટિ શ્રી **ગુણરયણ** સૂરિવર સયલ સંઘ વખાણીઇ,
સયલ સંઘ વખાણીઇ, કવિ **સોમચંદ** ભદંત.
જે સુણઇ પભણઇ **રાસ** એ, તસુ પ્રસન્ન શ્રી અરિહંત. ૩૧૪

(૧) ઇતિશ્રી **ભંભાપુરી** પ્રબંધે શ્રી **કામદેવકુંઅર** રાસ સમાપ્તઃ લ.સં.૧૬૨૬. **આગમચ્છીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** પ. ક.૧૫થી ૩૮, ચોપડો, દે. લા. પુ. લા. નં.૧૧૨૫. (૨) સં. ૧૬૪૭ ફા. શુદિ ૧૪ શુક્રે ચેલી **લખમાઈ** લ૦ પ.સં.૧૯–૧૫, રત્ન. ભં. દા.૪૩ નં.૪૩. (૩) સં. ૧૬૫૦ ભા૦ શુ૦ ૮ શુક્રે લ૦ શ્રીમદ્ **અહિમ્મદાવાદ** શ્રીનગર મધ્યે મુ. **દેવસાગરેણ** સ્વયં વાચ્યમાર્થેન લિ૦ પ.ક. ૮થી ૧૨, પ્રથમનાં ૭ પત્ર નથી, સીમંધર. દા. ૨૪.

(૨૦૨) સુદર્શન રાસ

આદિ – પહિલઉ પ્રણમિસિ અનુક્રમઈ એ ગણહર ચઉવીસ,
પછઇ શાસન-દેવતા, એનેહ નામૂં સીસ.
સમરીય સામિણિ **સારદા** એ, સાનિધિ સંભારૂ,
આગઇ પાલુ પ્રતિપનૂં એ, કવિસ્યૂં એકહારૂ. ૧
તૂં તૂઠી તિણિ ખિણિ ભણઇ, એ હૂં આવિસિ અંગિ,
સિદ્ધિ **સુદર્શન** તણુ એ, રાસ રચ્યેા રસરંગઇ.
જંબૂદીવહ ભરતખેત્ર વસુહાં વદીતી,
ચંપાનગરી ચતુરપણુઇ અમરાપુરી જીતી. ૨

(૧) પ.ક.૧થી ૭, ત્રૂટક, સીમંધર. દા.૨૪.

(આવા જ અક્ષરની પ્રત 'કામદેવના રાસ'ની છે. તેના કર્તા ઉપર્યુક્ત સોમચંદ્ર છે, તેથી આ 'સુદર્શન રાસ'ના કર્તાનું નામ તે મૂકયું છે. 'કામદેવના રાસ'ની સં.૧૬૫૦ની પ્રત પણ છે તેમાં પ્રથમનાં ૭ પાનાં નથી ને ૮મા પાનાથી છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૮૫–૮૭.]

૧૨૮. ઉદયવલ્લભસૂરિ (વૃદ્ધતપગચ્છ)

(૨૦૩) ક્ષેત્રસમાસ બાલા૦ સં.૧૫૨૦ આસપાસ

(૧) લ.સં.૧૭૬૯, ગ્રં.૪૮૬૦, પ.ક.૯૯, હા.ભં. દા.૫૭ નં.૧૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨) લ.સં.૧૭૬૯, પ.ક.૬૪, હા૦ભં. દા.૫૭ નં.૧૨.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૨.]

૧૨૯. દેપાલ

ભોજક સં.૧૫૦૦થી ૧૫૨૨ સુધીમાં વિદ્યમાન કવિ. પ્રસિદ્ધ નામી કવિ હતો. તેનું ટૂંકું નામ દેપો હતું. શ્રી ઋષભદાસ કે જે ત્યાર પછી સત્તરમા સૈકામાં જૈનેતર કવિ પ્રેમાનંદને પણ ટક્કર મારે તેવો વણિક શ્રાવક કવિ થયો છે, તેણે સંવત ૧૬૭૦માં રચેલા પોતાના 'કુમારપાળ રાસ'માં ઉલ્લેખ કરી તેનાં વખાણ કર્યાં છે કે :

આગિં જે મોટા કવિરાય, તાસ ભાય ચરણરજ **ઋષભરાય,**
લાવણ્ય, લીંબો, ખીમો ખરો, **સકલ** કવિની કીરતિ કરો.
હંસરાજ વાછો દેપાલ, માલ હેમની બુદ્ધિ વિશાલ,
સુસાધુ સમરો સુરચંદ, શીતલ વચન જિમ સારદચંદ

વધુ હકીકત માટે 'કોચર વ્યવહારી રાસ' જુઓ. તેમાં જણાવેલું છે કે દિલ્હીના પ્રસિદ્ધ દેસલહરા શાહ સમરો અને સારંગ એમનો તે આશ્રિત હતો :

યાચક તેહના ઘર તણઉ વેધક નર વાચાલ,
જાણીતઉ જિનશાસની કહીઈ કવિ **દેપાલ.**

આમાં યાચક એ વિશેષણ તેમજ બીજે સ્થળે તે જ રાસમાં 'લેયો રે ઠાકુર તુમ જે ભાવઈ' એમ ઠાકુર શબ્દથી સંબોધન સૂચવે છે કે કવિ ભોજક હતો. (વિજયધર્મસૂરિકૃત ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ, ભા.૧) આના એક કાવ્યની પ્રતિ સં.૧૫૦૫માં લખાયેલી છે. દેપાલ ગુજરાતમાં ફર્યો હતો અને ગુજરાતમાં રહીને તેણે ઘણાં કાવ્ય રચ્યાં હતાં. એની જે કવિતાઓ મળી છે તે બીજા ગુજરાતી જૈન કવિઓના જેવી જ ભાષામાં છે. દિલ્હીની ભાષાની કશી અસર તેમાં જણાતી નથી. – મ.ન.

(૨૦૩) આર્દ્રકુમારનું સ્તવ
અંત – દેપાલ ભણિ સાંભ્ય ગઈલા મુગતિ આપુણી ધાનચી
સકતિ સયલ સંઘ પ્રસન.
(૧) પ્ર.કા.ભં.

(૨૦૪) વજ્રસ્વામી ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૨૨

(૨૦૫) જંબૂસ્વામી પંચભવવર્ણન ચોપાઈ પ્રબંધ ૨.સં.૧૫૨૨ આસો શુ. ૧૫ રવિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – **ગોયમ** ગણહર પય નમી આરાહિસુ અરિહંત,
હૃદયકમલ અહનિસ વસઈ ભવભંજણ ભગવંત. ૧
ભવભંજણ ભગવંતનૂં આણુ અખંડ વહેસિ,
સીલસિરોમણિ ગુણનિલઉ, **જંબુકુમર** વણેસુ. ૨

અંત – સંવત **પનર બાવીસમઇ** એ વ. રચિ ઈણઈ (બાવીસ રવઉ આસોઇ)
પૂનિમઇ એ,
ભણઈ ગુણઈ નરનારિ તેહ મનિ ઉપશમરસ વસઈ એ. ૧૭૮
કાવ્ય—**શ્રી જંબૂસ્વામી** રિદ્ધિ ગામી ભવહ પંચ તણું ચરી,
ઉપગારકારી બુદ્ધિ સારી રચ્યઉ **દેપઇ** ષપ કરી,
જે ભાવિ ભણસઈ અનઈ સુણિસ્યઈ રહસ જાણી એહના,
તિણઆણુ ઘરસ્યિઈ ક્ષમા કરસ્યઇં કાજ સરસ્યઇં તેહના. ૧૭૯

(૧) વિ.ધ.ભં. (૨) અપૂર્ણ પ્રાચીન પ્રત મારી પાસે છે. (૩) સં.૧૬૬૩ વર્ષે આસો સુદિ ૭ શુક્રે લિખિતં મુનિ **જીવા**મુનિ **મે**હાજલ પઠનાર્થં. ગુ.વિ.ભં. (૪) સંવત્ ૧૬૩૬ વર્ષે ભાદ્રવા વદિ ૧૧ બુધે લષિતં **ન**સિરાવાદ મધ્યે. ચિરંજીયા તુ સર્વેષાં. પ.સં. ૬–૧૫, હા.ભં. દા.૮૧ નં. ૩૬. (૫) પ સં. ૭–૧૩, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં.૩૬. (૬) પ.ક. ૩૫થી ૪૨, એક સં.૧૬૦૭ લગભગનો ચોપડો, નાથાલાલ છગનલાલ પાલણપુરવાળા પાસે. (૭) સં.૧૫૮૫ કા.શુ. ૧૪ સોમે **સૌ**ભાગ્યહર્ષસૂરિશિષ્ય **સુ**ંદરહંસ લિ. પ.સં.૮, દાન૦ પો.૪૪. (૮) પ્રત ૧૭મી સદીની **કે**સરીસિંહ આત્માર્થં. પ.સં.૪, દાન. પો.૧૩ નં.૨૫૦. (૯) પ.સં.૭, પ્રત ૧૭મી સદીની, મહર૦ પો.૬. (૧૦) પ.સં.૮, અભય૦ પો.૧૨ નં.૧૦૯. (૧૧) પ.સં.૮, જય૦ પો.૬૯. (૧૨) સં.૧૫૯૭ વર્ષે લિ. ચોપડો, વિ.ને.ભં. નં.૩૨૬૧. (૧૩) સં.૧૭૮૧, પ.સં.૯, જેસ. ભં. નં.૩૧૪. (૧૪) શ્રાવિકાબાઇ હીરાબાઈ પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૨–૧૧, મુક્તિ૦ વડો. નં.૨૪૨૪. (૧૫) પ.સં.૧૯, ફાર્બસ સભા, મુંબઈ નં.૧૮૬. (૧૬) પં. **ધ**ર્મવર્ધનગણિશિ. **ચ**વેકવર્ધન પઠનાર્થં. પ.સં.૭-૧૬, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૮૫. (૧૭) પ.સં. ૧૧, ગ્રંથમાન ૧૭૮, લીં.ભં. દા.૨૬. (૧૮) સં.૧૬૩૮ ચૈ.શુ. **જિન**ચંદ્રસૂરિ રાજ્યે રત્નાકર મહો૦ શિ૦ પં. **હે**મસિંહશિષ્યેણ લિ૦ **મા**લ્હ ગોત્રે સાહ **ગે**પા વાચનાર્થં. પ.સં.૭, અભય. નં.૨૮૦૩. (૧૯) સં.૧૬૬૬ વૈ.શુ. ૧૫ બુધે **સ**જ્જનપુરે વા૦ **જ**યમલ્લગણિશિ૦ પં. **ની**ભાજી મુનિ પં. **સ**દારંગજીશિ. **સુ**ંદર લ૦ પ.સં.૧૦, અભય. નં.૨૯૬૧. (૨૦) **કરમ**ચંદ **કચરે**ણ લિ. હરજી જૈ.શા. જામનગર. (૨૧) પ્રાયઃ આ કવિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કૃત – સં.૧૬૯૦ આશ્વિન ૨ બુધે ખ. રાજકલશ, સાધ્વી દયાસુંદરી ચેલી પ્રભાવતી લિ. વિરોજ મધ્યે પાતિસાહ જિહાંગીર રાજ્યે. હ.ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, કૅટલૉગગુરા, મુપુગૂહસૂચી, હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦ અને પૃ.૪૯૮).]

(૨૦૬) અભયકુમાર શ્રેણિક રાસ લ.સં.૧૫૨૬ જ્યે. વ. ૧૪ પહેલાં

આદિ – સોહાવા સિરિ **વીર** જિણ, પયપંકય પણમેવિ,
શ્રેણીઅભયકુમાર, ચરિતુ હઉં સંખેવિ ભણેસુ. ૧
શ્રેણી અભયકુમાર ચરી, **સરસતિ** વિણુ ન કહાઇ,
પણમઇ વીટીઉ વાઉલઉ, વાણી સંઘ પસાઇં. ૨
સંઘ પસાઇં બોલતાં, કિમઇ અવક્ષર હોઇ,
બે કર જોડી વીનવિઉં, સાસણિજ્યો સહૂઇ કોઇ. ૩
સાંસણિવઇં શ્રી **રાજિધરિ**, જિમ **શ્રેણિક** ભૂપાલ,
અભયકુમાર સુમંત્રિ જિમ, કહિસઇ કવિ **દેપાલ.** ૪
કહિસઇ કવિ **દેપાલુ**, સુજિ સાચા તણુઇ અંચારિ,
પુહવિઇં રાઉ **પ્રસેનજિતુ**, **જંબૂદીપ** મઝારિ. ૫

છપ્પયુ.

જંબૂદીપ મઝારિ **ભરહખિત્ત** જાણિજઈ,
ભરહખિત્ત માહિ **મગધ** દેસ સુજિવર કાણિજ્જઇ,
મગધ દેસમાહિ **રાજગૃહ**, નયર પ્રસિદ્ધઉ,
રાજગૃહ ગૃહ ભરિત ઘણુ, ધણુન્ન સમિદ્ધઉં,
સુસમિદ્ધ પુવ્વ ઉત્તર બિહુ, મધ્ય દેહ અછઇ ધણું,
ધણુ દેસ નરેસ **પ્રસેનજિતુ**, નામિ ઠામિ સોહામણુઉ. ૬
ઇણઇં અવસરિ **રાયગિહિ**, અટ્ઠ વરીસુ બાલ,
કૂઆ કાઠઇ આવિઉ, કહઇ સુકવિ **દેપાલ.** ૨૭૨

અંત – જિણ સાંભલીઇ દુરિઅ સવિ ટલઇ, જિણ સાંભલિઇ વિછૂટાં મિલઇ,
જિણ સાંભલિઇ ઊપજઇ બુદ્ધિ, પઢતાં ગુણતાં વાંછિત રિદ્ધિ. ૩૬૮

(**અભયડ** બેટુ **શ્રેણી**રાઉ, દીધઉ પંચાંગ પસાઉ).

(૧) ઇતિશ્રી **રાજગૃહમંડણ** રાજા શ્રી **શ્રેણિક**રાસ સમાપ્તઃ સંવત્ ૧૫૨૬ વર્ષે જ્યેષ્ઠા વદિ ૧૪ રવૌ લિખિતં ગ૦ ઉદયરત્ન લિષિતં શ્રા૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચાલ્હી પઠનાર્થં. પ.સં. ૯–૧૯, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૭૩. (૨) ગ્રંથાગ્ર ૫૩૪, પ.સં. ૧૨–૧૩, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં.૩૩. (૩) ઇતિશ્રી અભયકુમાર શ્રી શ્રેણિક મહારાજ રાસ સંપૂર્ણઃ સંવત ૧૫૩૯ વર્ષે કાર્તિક માસે શુકલપક્ષે શુભ દિને શ્રી શ્રી શ્રી તપાગચ્છનાયક યુગપ્રધાન સમાન ભટ્ટારક પ્રભુ શ્રી શ્રી શ્રી સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય ભાગ્યસૌભાગ્યનિધાન ભટ્ટારક પ્રભુશ્રી સોમદેવસૂરિ તત્ શિષ્ય વાચનાચાર્ય શિરોમણિ પૂજ્ય પં. વિવેકહંસગણિશિષ્ય કમલચારિત્રગણિના કૃત પુસ્તિકાયાં શ્રી શ્રેણિક અભયકુમારરાસો લિખિતઃ આઘાટ નગર વાસ્તવ્ય સા૦ વિજેસી ભાર્યા ચમકૂ પુત્ર સા૦ કર્મા ભાર્યા શ્રા૦ પાંભૂ પુત્ર સા૦ વલા ભાર્યા શ્રા૦ રૂપિણિ પુત્ર સા૦ કાન્હા ભાર્યા પૂરી પુત્ર સા૦ વીસલ ભણનાર્થં. ચિરં જયતાત્ પ.સં. ૨૮–૧૩, નાના કદનો, ડે.ભં. દા૦ ૭૦ નં.૯૧. [હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦).]

(૨૦૭) **સમ્યક્ત્વ બારવ્રત કુલક ચોપાઈ** ૨.સં.૧૫૩૪ આસો શુદ ૧૫

આદિ – વીર જિણેસર પ્રણમું પાય, અહનિસિ આણ વહૂં જિનરાય,
મૂરખ કવિ એ જાણઇ નહી, પણિ અણબોલિઉ ન સકઇ રહી. ૧
અધિકું ઉછઉં કહઇ અસાધુ, તે શ્રી સંઘ ખમઉ અપરાધ,
તાસ પસાઇ શ્રુત આધાર, પભણિસુ શ્રાવકના વ્રત બાર. ૨
શ્રાવક કહીઇ જે શ્રુત-જાંણુ, ભણુઇ ગુણુઇ સાંભલઈ વખાંણુ,
ન્યાન સહિત છઇ સમકિત ધર્મ્મ, અન્યાની ન ફલઇ ઉપકર્મ. ૩
ન્યાંન જાણિવા જે નર ત્રહઈ, તે સાચુ જિનમારગ લહઇ,
ન્યાન તણા પાંચ આવરણ, વાદલ જિમ ઝાંપઈ રવિકિરણ. ૪
તિમ જીવ અન્યાનિઇં આવરિઉ, કર્મ બાંધીનઇ ચિહું ગતિ ફિરિઉ,
વાદલ ગલતઈ દીપઇ ભાણુ, તિમ આવરણ ટલિ હૂઇ નાણુ. ૫

અંત – હૂં મૂરખ મતિહીણુ, ભારી કર્મી છું સહીય,
હૂં નટાવા જિમ કહું, તિસું કરૂં નહીય,
કિમ હું કરૂં અજાણ, જાણું નહીં ગીયત્થ વિણુ,
ગુરૂ વિણુ ન હુઈ પ્રમાણ, જે બોલિઉં મઝ મતિ તણું એ. ૩૩૮
એહ ખમુ અપરાધ, સંઘ સહિત શ્રી યુગપવર,
હું તુમ્હ ચલણે સેવ, વાંછુઉં નવિ ઇચ્છઉં અવર. ૩૩૯
સંવત પનર ચઉતીસ, રચિઉં આસોઇ પૂનિમ એ,
ભણુઇ ગુણુઇ નરનારિ, તિહાં મતિ ઉપશમરસ રમઇ એ. ૩૪૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કાવ્યં

શ્રાવકના આચાર વ્રત બારહ, સંખિપ સિઉં દેપઈ કહી,
આગમવિરૂધ હિં આપણુધિઈં કવિઉં તેહ પ્રમાણ નહીં,
જે ભાવિઈં ભણિસિઈં અનઇ સુણિસિઇ રહસ્ય જાંણી એહનાં,
જિનઆણ ધરિસિઇ ક્ષમા કરિસિઈં, કાજ સરિસિઇ તેહનાં. ૩૪૧

(૧) ઇતિ બાર વ્રત ચઉપઈ સમાપ્ત. પ.સં. ૧૫-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૧ નં.૮. (૨) જૂની પ્રત, પ.સં. ૨૬-૯, વિ.ને.ભં. નં.૪૬૧૬. (૩) જૂની પ્રત, પ.સં. ૧૮-૧૧, તિલકવિજયનો ભં. મહુવા. (૪) ચિ.સં. વાઘા પઠનાર્થં. સ્વ૦ વાચક હેમરત્નેન. સં. ૧૬૦૭-૧૬૦૯નો ચોપડો, પ.ક્ર.૨૧થી ૩૨, નાથાલાલ છગનલાલ પાલણપુરવાળા પાસે છે. (૫) પ.સં. ૩૩, ગ્રંથમાન ૩૪૧, લીં.ભં. દા.૨૯ નં.૨૯. (૬) પ.સં. ૧૬-૧૩, મો. મો. સાગર ઉપાશ્રય પાટણ દા.૮ નં.૩૧. પ.સં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૨).]

(૨૦૮) જાવડ ભાવડ રાસ

આદિ – પણમવિ **મરૂદેવિ** સામિણી ઉયરરયણ **રિસહેસ**,
જિણિ થાપી **સેત્રુંજ** સિહરિ, સુજિ **જાવડ** વન્નસુ. ૧

અંત – માનઇ કોઇ ન માનઇ લોક, પહુતુ **જાવડ** પુણ્યસલોક,
જાવડ દશરથ સુકૃત સુગાલ, **જાવડ** ગુણ ગાઇ **દેપાલ**. ૧૧

(૧) પ.ક્ર. ૨૧૯થી ૨૨૬, ગાથા ૧૮૦, શાંતિ.ભં. દા. ૧૧૨ નં. ૯. (૨) પ.સં. ૪-૧૮, સંઘ ભં. દા. ૬૧ નં. ૧૬. (૩) પા.ભં. ૪.

(૨૦૯) રોહિણેય પ્રબંધ અથવા રોહિણીયા ચોર રાસ

આદિ – બાહિરિ ટંક ગ્રહિ પડિઉ, ટંકસાલી આગલિ વલિઉ.
લોહખરાનઉ બેટઉ, તિણિ **શ્રેણીસુત** કલિઉ,
મદિ પ્રમાદિ ન મોડિઉ પરરમણિ, ચંદ્ર ધરણિ ચતુર તેહ નામ
તણુઉ ઘણી. ૧

તાત આદેસિઇ ઊવટિ ચાલતાં, કંટકઉ એક ભાગ,
કાટઈ કાંટા આઠ કાઢચા, મોકલઉ થિઉ પાગ.
દેપાલ ભણુઇ તે પરીછીઓ, આધુ કહતાં આધુ.
ચઉપટમલ્લ તે ચોર ન વાલ્હઉ કસી પરિ તેહ સાધુ સાધુ. ૨

અંત – સાજણ વઉલાવી ચલ્યા એ, એ વલલ તણી કરઇ વષાણ,
રોહિણીઉ રોહિણીઉ રે. ૨૭૨
ચોર અદષ્ટ સઉ સમોસરણિ જિણ ચોરિયાં એ, એકલડાં અમર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તણા, **રોહિણીઉ.** ૨૭૩
રૂપ ખરા કુલ દીઠડઉ એ, રૂપિહિ રૂપનિધાન, રોહિણીઉ. ૨૭૪
તાં લગઇ એહજિ વાતડી, જાં લગઈ નય પ્રવેસ, રોહિણીઉ૦
શ્રેણિક અભયડ પૂછીઉ, લોક સવે પુણ્યવંત, રોહિણીઉ૦ ૨૭૬
અભયડ ઊત્તર આપિસઇ એ, એ તુ કહિસઇ એ કવિ **દેપાલુ**
રોહિણીઉ૦ ૨૭૭

(૧) પ.સં. ૮–૧૫, હા.ભં. દા. ૮૦ નં. ૪૪. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૧, ૪૧૭).]

(૨૧૦) ચંદનબાલા ચરિત્ર ચોપાઈ

આમાં ચોપાઈ, દુહા છે. ચારેક વસ્તુ છે.

આદિ – વસ્તુ છંદ

વીરજિણવર પાય પણમેવિ પણમિય પરમેસરીય
હરખિ હીઆ સુધિ હંસગામિણિય
તિહૂયણુ જિણ આણુંદણી, વાગવાણિ **સરસતિ** સામણિ.
ચંદણબાલા ચરિત ગુણુ, બુદ્ધિ માણુ સુવિસાલ,
સંઘ તણુઇ સુપસાઉલિઇ, કહિઇ સુકવિ **દેપાલ.**

અંત – ચઉપઇ

જુગતા જુગતઉં ધન વાવરઇ, અવર **ધનાવહ** મંદિર ભરઇ,
ચંદનબાલ લીઉં ચારિત્ત, કુલ આપણુઉં કીઉ સુપવિત્ત. ૧૨૫
વીર જિણેસર પવત્તણિ હૂઇ, સીલપ્રભાવિઇ સિવપુરિ ગઇ,
ચંદનબાલ ચરિત સાંભલઇ, તીહ નરનારિય અફલા ફલઇ. ૧૨૬

(૧) સંવત્ ૧૬૭૦ વર્ષે જ્યેષ્ટ વદિ ૧૪ સોમે લષિતં પં. રૂડા નવાનગર મધ્યે શ્રી **અંચલગચ્છે** શ્રી **કલ્યાણસાગરસૂરિ** વિજયરાજ્યે ઋષિ મંગલ વાચનાય. પ.સં. ૫–૧૫, મ. જૈ. વિ. નં. ૪૬૫. (૨) પ.સં. ૭–૧૧, સંઘ ભં. દા. ૬૩ નં. ૩૮. (૩) સંવત્ ૧૫૬૬ વર્ષે આશ્વિન માસે શુકલ પક્ષે દ્વિતીયાયાં તિથૌ ગુરૂવાસરે હસ્ત નક્ષત્રે શ્રી **ભાવસાગરસૂરિ** વિજયરાજ્યે વા. શ્રી ગુણશેખરગણીંદ્રશિષ્યઃ વા. શ્રી હર્ષમંડનગણીંદ્રશિષ્ય વા. હર્ષમૂર્ત્તિગણિ લિખિતા. પરોપકારાય દત્તા. પં. **આણંદશ્રી**ગણિશિષ્યા પં. **સત્યશ્રી**ગણિ વિલોકનાર્થં. વાચ્યમાન ચિરં જીયાત. શ્રી **અંચલગચ્છે** શ્રી કર્પટવાણિજ્ય (કપડવંજ) નગરે લિખિતા શુભં ભવતુ. શ્રી શ્રી. પ.સં. ૬–૧૫, શા વર્ધમાન રામજી મુંબઈ. (૪) પ.સં. ૭–૧૧, સંઘ ભં. દા.૫૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નં. ૩૮. (૫) પ.સં. ૬, ભદ્રસૂરિ જ્ઞાન ભં. જેસલમેર. (૬) પ.સં. ૨, ગા. ૧૧૯, પ્રતિ ૧૭મી સદીની, દાન. પો. ૪૦ નં. ૧૦૪૪. (૭) પ્ર.કા.ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦–૫૧, ૩૮૫).]

(૨૧૧) [+] આર્દ્રકુમાર ધવલ [અથવા **વિવાહલુ**]

આદિ – માઈએ નયરહ સીહૂ દુયારિ, પાંચ કન્યા રામતિ રમઈ એ,
ચિહુપણુ વરીવલા થંભ ચિયારિ, વરૂ નવિ પામઇ પંચમી એ. ૧
વાવિ ચઉખંડીએ ચ્યારિ એ ખંભ, ચિહુ ચિહુ કુમારી ચ્યારઈ વરિયા એ,
રૂપિ નિરૂપમ જેસીય **રંભ, ધણુદત્ત** ધૂય તેહે ખીજવીય. ૨

*

ધનપ્રભાવિઇ કવિ **દેપાલ આર્દ્રકુમર** [વલીઆવિઉ એ. ૪

ધવલ ૧

અંત – **અભયકુમાર** તૂં મીત્રીઉ એ, ન્યાયઇ એ વડબુદ્ધિ તૂં.
અમ્હ પ્રીય વાછતઇ રહાવીઉં એ, રમતલઈ બાર વરીસ તૂં.
અખઇય હોઈ જે વાછ તૂં, વડઉ લેસાલીઉ એ.

(૧) લિ.સં. ૧૬૨૬ **ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** ચોપડો, પ.ક. ૧૪૪થી ૧૪૬, દે લા.પુ.લા. નં. ૧૧૨૫. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૧૧).]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગુર્જર કાવ્યસંચય.]

(૨૧૨) પુણ્યપાપ ફલ તથા સ્ત્રીવર્ણન ચોપાઈ

આદિ – શ્રીમત**પાર્શ્વ** પ્રભું નત્વા, સુરાસુરનમસ્કૃતં
જનકલ્પદ્રિ કલ્પદ્રું, વિઘ્નસંઘાતનાશનં. ૧
પુણ્યોદયફલં પૂર્વં, પાપકર્મફલાનિ ચ
કિંચિચ્ચતુષ્પદીબંધે, વિચિત્રાર્થસમાકુલે. ૨
મયા સુખાવબોધાર્થં, કથ્યંતે સ્વલ્પબુદ્ધિનાં
ભવ્યાનાં દુર્વિદગ્ધાનાં, પ્રાણિનાં હિતહેતવે. ૩

ચઉપઈ

ધર્માધર્મ ફલ તુમ્હિ સંભલઉ, મૂંકી મનહ તણુઉ આમલઉ
છાંડી રાગ રોસ અભિમાન, ધર્મરાયનઈ દિઉ બહુમાંન. ૪
ધર્મ નરેસર ભેટીયઇ, ચિંતા નાવઈ અંગિ
જં જોઇઇ તં સંપજઇ, લીલા માહિ જિ રંગ. ૫

અંત – પુણ્ય કરી કરાવઇ એક, સાહાય્ય કરઇ જે હુઇ છેક
અનુમોદના કરઇ જે ધન્ય, સરિખઉ સિવ હું હુઇ તે પુણ્ય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પુણ્યોદય ફલ પ્રબંધ—સપ્તમો અધિકાર.

*

એક સાધર્મિક વત્સલ કરઇ, તે સ્ત્રી ત્રિન્હઇ પક્ષ ઊધરઇ
સ્ત્રીય તણાં છઈ એસા ચરિત્ર, પગ મેલઈ તિહાં ભુંઇ હુઇ પવિત્ર
કવિ **દેપાલિ** સ્ત્રી વર્ણવી સંખેવિ, તુમ્હ પ્રસન્ન માતા **ભટ્ટદેવિ.** ૧૧

(૧) સં. ૧૬૭૩ **મહિમાવતી** મધ્યે **ખ.**ગચ્છે **સા**ગરચંદ્રસૂરિ શાખાયાં વા૦ **સ**મયકલશગણિશિ. વા. **સુ**ખનિધાન લિ૦ પ.સં. ૪, કાલિદાસ કવિકૃત સંસ્કૃતમાં મંગલાષ્ટક સહિત, અભય. પો. ૧૧ નં. ૧૦૦૮.

(૨૧૩) પાર્શ્વનાથ જીરાઉલા રાસ

આદિ– પણમવિ **બ**ંભસૂયા **સ**રસત્તિ, પુમાવઇ સમરવિ નીય ચિત્તે
કક્કસૂરિ ગુરૂ પય નમીયં, ભણિસુ ચરિતુ પ્રભુ કેરૂ **પા**સો
જિમ મનવંછિત પૂજઇ આસ, **જીરાઉલિ** વરમંડણુ એો
આસસેણ નરવઇ મલ્હારો, તસુ ગુણ પુહવિ ન લાભઇ પારો.

અંત– વાણિ ૭

ઇણ પરી એ સયલ સમાધિ, પૂગીય શ્રાવય જન તણી એ
દૂરિહિં એ નાઠીય વ્યાધિ, તૂઠઉ **જીરાઉલિ** ધણીય
ધનુ ધનુ એ તે નરનારિ જે, અવલોકઇ મુખકમલો
ભવજલ એ પઇલઇ પારિતઈ, તૂઠઇ પ્રભ પામીયઇ એ
દૂસમ એ સૂસમ કાલુ, **પા**સ જિણેસરો ત્રિહું ભુંઅણિ
મૂરખૂ એ કવિ **દેપાલુ**, બે કર જોડી વિનવઇ એ
જઇ તૂયએ તૂઠઉ સામિ, તુહ માગું એતલુ એ
જલ થલિઇ મારગિ ગામી, સાર કરે સેવક તણીય
રંગિહિ એ એહુ જુ **રા**સુ, પઢઈ ગણઈ જે સાંભલઇ એ
નવનિહી એ તણઉ નિવાસુ, તીહં ઘર અંગણિ પામીયઇ એ.

(૧) પ્ર.કા.ભં. (શ્રી જિનવિજયના સંગ્રહની ઉતારેલી નકલ પરથી.)
[જૈનગ્રંથાવલિ ભા.૧ (પૃ.૪૯, ૫૨૩).]

(૨૧૪) સ્થૂલિભદ્રની કક્કાવાળી

આદિ– એ ભલે ભલેરી અખિરહ ભાવનહ ધરિ એહિ,
આગલિ મીંડઈ દસ ગણઇ અંકતણી પરિ એહ. ૧
ગણુ ગરૂઆ દોઈ લીહડી ગણપસ્તાર વિશાલ,
થૂલભદ્ર મુનિવર ચરીય, કહિસઈ કવિ **દેપાલ.**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કમણુવયણુ નરવર રયણુ રૂપિ મયણુ અ.

[મુપુગૂહસૂચી.]

(૨૧૫) [+] થાવચ્ચાકુમાર ભાસ [અથવા ગીત]

આદિ – નયર **દ્વારામતી** જાણીઇ, નરવર **ગોવિંદો**,
કુમર **થાવચ્ચઉ** તિહાં વસઇ, જિસિઉ પૂનિમચંદો. ૧

અંત – **દેપઉ** ભણઇ શ્રી સાધુનાં ગુણુ રંગિઈ ગાઇ,
રાતિદિવસિ સેવા કરઇ, તે સિવપુરિ જાઇ
—જિણુણી મનિ આશ્યા ઘણી. ૧૮

(૧) પ.સં. ૨-૧૧, વિ.ધ.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાય સંગ્રહ ભા.૧ (ગો).]

(૨૧૬) + સ્નાત્ર પૂજા

આદિ – (પહેલાં, ત્રણ પ્રાકૃત આર્યા-ગાથા છે, પછી ઢાલ-ચાલ.)
પવિત્ર ઉદક લેઇ અંગ પખાલી, વિવિધ વસ્ત્ર જદવ ચિરમાલી,
કુસુમાંજલિ મ્હેલો **આદિ** જિણુંદા, તોરા ચરણુકમળ સેવે
ચોસઠ ઈંદા-કુસુમાં. ૧

અંત – સરસ સેવંતરી માલતી માળા, ગુણુ ગાવે ઈમ કવિય **દેપાલા.**
ઋષભ અજીત સંભવ ગુણુ ગાઉં, અનંત ચોવીશી જિનની
ઓળગ પાઉં.
કુસુમાંજલિ મ્હેલો **વીર** જિણુંદા, તોરા ચરણુ૦

વસ્તુ.

જાઈ જુઇહિં જાઈ જુઈહિં કુંદ મંદાર,
નીલુપ્પલ કમલદલ, સિંદુવાર ચંપય સમુજ્જવલ
પસરંતુ પરિમલ મિલિય, ગંધલુદ્ધ લુઠ્ઠંત મહુયર,
ઈય કુસુમાંજલિ જિન ચલણિ, ચિંતિય પાવપણાસ,
મુક્કિય તારાગણ સરિસ

(પા.) મુક્કિય તારા અણુસરિસ ભવિયહ પૂરેઉ **આસ**–

(૧) **સં.** ૧૮૯૨ ચૈત્ર શુદિ ૭ લ. પં. **રંગવિજયગણિના રાજ**-નગરમાં. પ.સં. ૫-૧૬, વીરમગામ સંઘ ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ ૪૦૬, ૫૫૯).]

[પ્રકાશિત : ૧ વિવિધ પૂજા સંગ્રહ. [તથા અન્ય પૂજાસંગ્રહો.]

(૨૧૭ ક) હરિયાળી

અંત – એ હરિયાળી જે નર જાણે, મુખ્ય કવી **દેપાલ** વખાણે.

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૭૮).]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨૧૭ ખ) [+] **નવકાર પ્રબંધ** [અથવા **ભાસ**] ગા. ૧૨

આદિ – ભવણુવઇ સાત કોડિ લખ બહુતરિ, સાસય જિણહર માણું,
તેર નવ્યાસી કોડિ સાઠિ લાખ, બિંબહ એ પરમાણું. ૧

અંત – **નઉકાર પ્રબંધ** જે પઢઈ સાંભલઇ, તિહ હોઇ પુણ્ય વિસાલ,
મનવાંછિત ફલ તે સવિ પામઇ, બોલઇ કવિ **દેપાલ**. ૧૨

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ૧ (પૃ. ૧૪૪).]

[પ્રકાશિત : ૧. નમસ્કાર સ્વાધ્યાય ભા. ૩.]

(૨૧૭ ગ) **મનુષ્યભવલાભ** ગા. ૯ રાગ સોરઠી

આદિ – ધરમ કરેસુ જહીં ધન હોસિ, નિતુ કરઇ પાપ,
જોણા સઉ ભુઇ વૈદ્ય વસઇ રે, અનઇ ઊસીસઇ સાપ. ૧

અંત – દાન શીલ તપ ભાવના રે, મનશુદ્ધિં પાલેસુ,
દેપાલ ભણઇ હું સવિહું ભાગા, એક વટાવ કરેસુ. ૯

(૧) છેલ્લી બે કૃતિઓ – સંવત ૧૫૩૫ વર્ષે વૈશાખ શુદિ ૬ દિને ચુરઉદ મહાનગરે **અભય**પ્રભગણિ લિખિતં. પ.સં. ૧૧–૧૩, હા. ભં. દા. ૮૨ નં. ૧૬૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૩૭–૪૧, ભા. ૩ પૃ. ૪૪૬–૫૨, ૪૯૬ તથા ૧૪૮૭–૮૮. 'સ્થૂલિભદ્ર ફાગ' દેપાલને નામે મુકાયેલી તે વસ્તુતઃ જિનપદ્મસૂરિની કૃતિ છે. કર્તાનામવાળી પંક્તિને અભાવે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ અનુમાનથી દેપાલને નામે મૂકી હશે એમ લાગે છે.]

૧૩૦. જ્ઞાનસાગર (નાયલ-નાગેંદ્રગચ્છ ગુણસમુદ્રસૂરિ–ગુણદેવસૂરિશિ.)

(૨૧૮) **સિદ્ધચક્ર રાસ** અથવા **શ્રીપાલ રાસ** સં. ૧૫૩૧ માગશર શુદ ૨ ગુરુ.

આદિ –

દૂહા.

કરકમલ જોડેવિ કરિ, સિદ્ધ સયલ પણમેવિ.
શ્રી **શ્રીપાલ** નરિંદનઉ રાસ બંધ પભણેસિ. ૧
મહિઅલિ મંત્ર અનેકિ છઇ, પંપલિ મ પડિ ગમાર,
ભવસાયર તુ ઊતરઉ, જઉ જપઉ શ્રી નવકાર. ૨
શ્રી **ગુણદેવ** પસાઉલઉ, રચિસુ કવિત રસાલ
જ્ઞાન ભણઇ સહૂ સાંભલઉ, **સિદ્ધચક્ર** ગુણમાલ. ૩

અંત – **નાગેંદ્ર**ગચ્છિ ગુરુ ગાઇએ, માલંતડે શ્રી **ગુણસમુદ્ર**સૂરિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જસ (તાસ) પાટિ સોહામણા એ, મા૦ શ્રી આણંદપ્રભુસૂરિ
(પા૦) વંદીઈ આણંદ પૂરિ.–૭૩

ભવિયાં ભાવઈ નિતુ નમઈ એ. મા૦ શ્રી **ગુણદેવ**સૂરિ રાય.
તાસ સીસિ એ રાસ રચિઉ એ, મા૦ **જ્ઞાનસાગર** ઉવજ્ઝાય.
–૭૪

સંવત **પનર એકત્રીસઇ.** (પા. **વીસઇ.**) માગસિરિઇં એ મા૦
ઉજલી બીજ ગુરુવાર,
રાસ રચ્યો **સિદ્ધચક્ર**નો એ, મા૦ ગાઈઉ શ્રી નવકાર. ૭૫

એકમનાં જે સાંભલઈ એ, મા૦ તેહ ઘરિ મંગલમાલ.
રિદ્ધિ અનંતી ભોગવઈ એ, મા૦ જિમ નૃપતિ **શ્રીપાલ.** ૭૬

(૧) સં. ૧૭૧૭ ચૈત્ર શુદિ ૧૦ ખંભાત મધ્યે પોસાલવડી પંન્યાસ **ધનવિજય** લખિતં. પ.સં. ૧૫–૧૨, લીં. ભં. (૨) સં. ૧૭૩૦ કાર્ત્તિક શુ. ૧૨ ભોમ **આંગલોડ** નગરે. પ.સં. ૧૨–૧૩, ધો. ભં. (૩) સં. ૧૭૩૭ માર્ગશિર શુ. ૧૫ ગુરૂ **અહમદાબાદ** મધ્યે. પ.સં. ૧૭–૧૧, ધો. ભં. (૪) ઉદયપુર ભં. (૫) શ્રી **શેત્રુંજય** કરમોચનાદિ સુકૃતિકૃત્ય સુકૃતિકારિ મહોપાધ્યાય શ્રી ૧૯ શ્રી **ભાનુચંદ્ર**ગણિ ચરણાંબુજ ચંચરીકાયમાન પંડિત **શ્રી દેવચંદ્ર**ગણિ સકલ પંડિત શિરોમણિ પંડિત શ્રી ૧૯ શ્રી **વિવેકચંદ્ર**ગણિશિષ્ય પંડિત શ્રી ૫ શ્રી **તેજચંદ્ર**ગણિ પં. શ્રી ૫ **જિનચંદ્ર**ગણિ શિ૦ ગ. **જિવનચંદ્રે**ણ લિષતં સં. ૧૭૫૩ વર્ષે જ્યેષ્ટ શુદિ ૧૦ દિને ગુરૂવાસરે લિષિતં **પત્તનવાસ્તવ્ય** સા. **વેલા** પુત્રી બાઈ **ગુલાબબાઈ** વાચનાર્થં. ગુ. વિ. ભં. (૬) સં. ૧૫૭૬ કા. શુ. ૧૫ પં. **માણિક્યચારિત્રગણિ**ના લેખિ **નંદરબાર** નગરે. પ.સં. ૭, પ્ર. કા. ભં. નં. ૭૬૦. (૭) **નાગેંદ્રગચ્છે** ભ૦ **ગુણરત્નસૂરિ** પટ્ટે ગુણવર્દ્ધનસૂરિશિષ્ય વા. **લક્ષ્મીચંદ** લોકપ્રસિદ્ધ મુનિ **લાલા** લ. ચેલા **નાકર**યુતેન. સં. ૧૫૯૭ ભા. શુ. ૧૩ રવૌ અદ્યેહિ **મંગલ**પુરે ઉસવાલ જ્ઞાતીય શાહ **સિણીયા** ભાર્યા **માંનૂબાઈ** પુત્ર **કુંરપાલ** પઠનાર્થં. જૂની પ્રત, ચોપડો, વિ. ને. ભં. નં. ૩૨૬૧. (૮) સં. ૧૬૦૫ આ. વ. ૧ કનકધર્મ લિ. **વિદ્યાધર્મ** સહિતેન. પ.સં. ૧૨, અભય. પો. ૧૨ નં. ૧૨૪. (૯) સં. ૧૬૪૮ માધ ૨ સોમ પં. **સુમતિસુંદર** લિ. સાધ્વી **સૌ**ભાગ્ય-માલા પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૩, ભુવન. પો. ૧૨. (૧૦) સં. ૧૬૬૬ મા. શુ. અભય. નં. ૨૨૩૧. (૧૧) સં. ૧૭૦૨ ભા. સુ. ૧૩ રવૌ લ. પ સં. ૧૭ –૧૧, ઇડર ભં.નં. ૧૭૪. (૧૨), પ.સં. ૧૯–૧૨, ઈડર ભં. નં ૧૭૫. (૧૩)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સં. ૧૭૩૯ ફા. વ. ૨ ગુરૂ. ચોપડો, જશ.સં. (૧૪) સં. ૧૬૬૮ સરાવણ શુ. ૮ રવઉ. પ.સં. ૧૧–૧૩, સીમંધર. દા. ૨૩ નં. ૧૪. (૧૫) સં. ૧૭૩૯ વૈ. શુ. ૧૩ શનૌ રાજનગર વાસ્તવ્ય સુશ્રાવિકા કેસરબાઈ વાચનાર્થં. પ.સં. ૧૬–૬થી ૧૩, કલ. સં. કો. કેટે. વો. ૧૦ નં. ૬૪ પૃ.૧૨૩થી ૧૨૫. (૧૬) સં. ૧૭૪૮ ફા. કૃષ્ણ ૨ સોમ. પ.સં. ૬, પ્ર. કા. ભં. નં. ૨૭૩. (૧૭) પ્ર.કા.ભં. નં. ૭૬૦. (૧૮) સં. ૧૭૫૯ ફા. વ. ૭ સોમે. પ.સં. ૧૩–૧૩, હા. ભં. દા. ૮૩ નં. ૧૨૪. (૧૯) સં. ૧૭૭૬ દ્વિતીય અસ્વીની માસે કૃષ્ણપક્ષે તીથી અશ્રજી દીને વાર રવૌ લપીકૃતા ગુરૂ પ્રસાદાત્. પ.સં. ૧૧, ગાથા ૨૭૨, શાંતિ ભં. દા. ૧૧૨ નં. ૨. (૨૦) ભટ્ટારક શ્રી વિજયરાજસૂરીશ્વર ચરણપયોજ ચંચારિકાયમાન પંડિત શ્રી લક્ષિમવિજયગણિના લિ૦ પ.સં. ૧૧–૧૪, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૪૧૫/૫૦૧. (૨૧) ભુજનગરે મુનિ સુમતિવિજય લ. સ્વયં પ્રતીરીયં. પ.સં. ૬–૨૧, વિ. નં. ૩૧૭૫. (૨૨) જૂની પ્રત, પ.સં. ૧૪–૧૩, લ. સુ. (૨૩) સં. ૧૭૭૨ વૈ. સુ. ૧૧ ભોમે પં. સંઘચંદ્ર–પં. લાલચંદગણિ–પં. મંગલચંદ્રેણ લ૦ પાટણ મધ્યે. પ.સં. ૧૨–૧૬, ઝીં. પો. ૩૬ નં. ૧૬૭. (૨૪) સં. ૧૭૮૫ જે. કૃ. ૫ મહિમાપુરે રંગવિજય લિ. દ્વાન. નં. ૧૦૧૩. (૨૫) સં. ૧૭૯૩ વૈ. શુ. ૪ જીવનજી લિ. પ.સં. ૧૨, જય. પો. ૬૯. (૨૬) સં. ૧૮૪૯ માગ. વ. ૧૦ ગુરૂ મહિમાપુરે. પ.સં. ૧૪, જિ. ચા. પો. ૮૦ નં. ૧૯૭૧. (૨૭) શ્રી પાટણ નગરે કુરણા સાહાની પોલ મધે લ. વસા. ધુસાલચંદ મલુકચંદ મુનિ વિદારતનજિ પઠનાર્થં. સં. ૧૮૬૧ આસો દિ ૧ વાર બુધે. પ.સં. ૧૨–૧૫, ઝીં. પો. ૩૬ નં. ૧૬૮. (૨૮) પ.સં. ૧૧, જય૦ પો. ૬૮. (૨૯) પ.સં. ૧૯, અભય. પો.૧૩ નં. ૧૩૬. (૩૦) પ.સં. ૬, શ્લો. ૫૦૪, લીં. ભં. દા. ૩૭ નં. ૫. (૩૧) સં. ૧૬૬૬ માઘ શુ. ૫ લિ. પ.સં. ૫, અભય નં. ૨૨૩૧. (૩૨) લિ. ત્રાણેજ મધ્યે ગુજ્જર...પ.સં. ૬, અભય. નં. ૨૬૧૩. (૩૩) સં. ૧૭૨૪ પો. વ. ૮ શનૌ ગ૦ પ્રીતિવિમલેન વીરપુર મધ્યે લ. પ. સં. ૧૫–૧૪, ખેડા ભં. ૩. (૩૪) સં. ૧૮૨૨ વર્ષે, પ.સં. ૧૬–૧૨, ગુ. નં. ૫૫–૩. (૩૫) પ.સં. ૨૯, ગુ. નં. ૫૫–૪. (૩૬) સં. ૧૭૨૬ પં. વિજયસૌભાગ્યશિ. કૃપાસૌભાગ્યગણિના લિ. પ.સં. ૧૨–૧૩, મુક્તિ. નં. ૨૩૫૧. (૩૭) પ.સં. ૧૯–૧૧, ખેડા. ભં. દા. ૬ નં. ૩૩. (૩૮) સં. ૧૬૮૫ સુરત મધ્યે પ.સં. ૧૬–૧૧, ખેડા ભં. દા. ૬ નં. ૫૦. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૨૪૫, ૨૫૧, ૪૧૬, ૫૦૦).]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨૧૬) + પ્રકીર્ણ કૃતિઓ

(૧) + મહાવીર સ્તવન – નાથ કેસે જંબુકો મેરૂ કંપાએો. જૈન કાવ્યસાર પૃ. ૫૯૨. (૨) + ૫૬ – હરિ ભજ કારાના. જૈન કાવ્યસાર. પૃ. ૫૯૬. (૩) + મહાવીર સ્ત૦ વીરજી સુણો રે એક વિનતિ. જૈન કાવ્યસાર. પૃ. ૬૧૭. (૪) + છૂટક પ્રભાતી. જબ લગે સમકિત રત્નકું પાયા નહિ પ્રાણી. જૈન પ્રમોધ પૃ. ૪૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮–૫૯, ભા.૩ પૃ.૪૮૭–૮૮. 'જીવભવસ્થિતિ રાસ' આ કવિને નામે મુકાયેલો તે કોઈ જ્ઞાનસાગરશિષ્ય વચ્છ–વાછોની કૃતિ ઠરતાં 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ પછીથી આ જ્ઞાનસાગરને નામેથી રદ કરી છે. પ્રકીર્ણ કૃતિઓ આ જ્ઞાનસાગરની હોવાનું નિશ્ચિત કહી શકાય તેમ નથી. કેમકે, મુદ્રિતમાં માત્ર 'જ્ઞાન' એવી નામછાપ મળે છે.]

૧૩૧. વચ્છ-વાછો (શ્રાવક, વડતપગચ્છ જ્ઞાનસાગરસૂરિશિષ્ય)

(૨૨૦) મૃગાંકલેખા રાસ અથવા **ચરિત્ર** ૨.સં.૧૫૨૩

આદિ – **ગોયમ** ગણહર પય નમેવિ, બહુ બુદ્ધિ લહેસુ
મૃગાંકલેષા સતીય ચરિત્ર(ત), મનિ સુદ્ધિ કહેસુ ૧
સીલઇ સરોમણિ ગુણિનિલુ એ, મનિ માંન ન આણંઈ,
મનસા વાચા કાય કરી, તે સીલ વષાંણઇ. ૨

અંત – **મૃગાંકલેષા** તણું ચરિત્ર, **સમકિતસતરી**માંહિ પવિત્ર,
તેહથૂં કવિઉં સત્ત આધારિ, અસત્ય તે મિછાદુકડ સાર, ૪૦૨
કાલ અનાદિ જીવ જગિ વસઇ, એ પરિ જીવ ઘણા હુઇ હશઇ
ઇસિઉ ભાવ જાંણી મન કરૂ ત્રિહું જણ તણું ચરિત્ર વિસ્તરૂ ૪૦૩
ભણઇ ગણઈ નઇ જે સાંભલઇ, ભણઇ વચ્છ તિહિં સંકટ ટલઇ,
બીજી સતી તણાં જે નામ, તે સવિહું નઈ કરૂં પ્રણામ. ૪૦૪

અંત – (અન્ય પ્રતમાં)
ભણઇ ગુણઈ નઇ જે સાંભલઈ, ભણઇ **વચ્છ** તીહ સંકટ ટલઇ,
બીજી સતી તણાં જે નામ, તે સવિહુંનઈ કરૂં પ્રણામ. ૪૦૦
સીતા સુલસા ચંદનબાલા, ભદ્રા સુભદ્રા મણો રસાલ,
રાજમતી રેવઈ રોહિણી, તારા ગંધારી ધારિણી. ૧
કલાવતી કમલા અંજના, દવદંતી દેવઇ ભૂઅદિ-ના,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સેણા વેણા સાતઇ કરી, મયણા દોઈ મલયસુંદરી. ૨
રિસિદત્તા રૂપણિ રેવઈ, નંદા દોપઇ મૃગાવઈ,

*

કાર્તિક સેઠિ ઉત્તમ હૂઉ, સુર માહે જે ઇંદ,
ધર્મ તણા અધિકારી, ભંડારી શ્રી નેમિચંદ. ૮
રાજ કરતાં રિષિપણું, સોઇ ઘણું કુમર નરેસ,
નહિ કહઇ મારિ નઇ મારિ, અમારિ અઢારે દેસિ. ૯
સાંપ્રત કાલિ અપૂરવ પૂરવ દિસિ નિવાસ,
જિનધર્મ તણા પ્રભાકર, ઠાકુર શ્રી જિણદાસ. ૧૦
પર-ઉપગાર તણું બહુમાન, જન આશાવિશ્રામ,
ચિર પર રમણિ સહોદર, સુરતરૂ સોની સંગ્રામ. ૧૧

*

તાસ વયણ સુણિઆં મનસુધિ, તીણઇ બુદ્ધિ હૂઉ પ્રકાસ,
કીઉ ઉપગાર તણી મતિ, જીવભવસ્થિતિ રાસ. ૨૮
પનર ત્રેવીસ ફાગુણ શુદિ બહુ બુદ્ધિ તણુ નિવાસ,
રવિ પક્ષ અનઇ તિથિ તેરિસ, તે રચિઇ સ્તુતિ પ્રકાસ. ૨૯

[અહીં છેલ્લી બે કડી 'જીવભવસ્થિતિ રાસ'ની આવી ગઈ હોય એમ જણાય છે.]

(૧) યતિ શીલ વિષયઈ મૃગાંકલેષા સતી પ્રબંધ સંપૂર્ણ. છ. શ્રી. ગ્રંથાગ્ર ૫૨૫, ભાવ.ભં. (૨) યતિ શ્રી શીલવિષયે મૃગાંકલેખા રાસ સંપૂર્ણઃ સંવત ૧૫૮૨ વર્ષે આષાઢ શુદિ ૫ રવૌ પૂજ્યારાધ્ય પં૦ માણિક્યચારિત્રગણિશિષ્ય વિવેકચારિત્રગણિના લેખિ. પ્રાગ્વાટ જ્ઞાતીય સા. નરપાલ ભાર્યા શ્રા. લાડિકિ સુતા શ્રા૦ હંસાઇ પઠનાર્થં સ્યાહાદા ગ્રામે. પ.સં. ૧૮-૧૩, ભાવ. ભં. (૩) સંવત ૧૬૨૪ વર્ષે ફાગુણ સુદિ ૮ શુક્રે કૂકરવાડા ગ્રામ મધ્યે પં. શ્રી ધર્મવર્દ્ધનગણિશિ૦ પં. શ્રી સૌભાગ્યવર્ધનગણિશિ. ૫ ગણેશ લક્ષ્મીસૌભાગ્ય લિ૦ માણસા વાસ્તવ્ય નાગર ન્યાતીય સેઠિ રૂડા પઠનાર્થં પાર્શ્વનાથ પ્રાસાદાત્. એક નાનો ચોપડો, પ.ક. ૧૯૦થી ૨૩૮, પં. ૧૨, વિ.ધ.ભં. (૪) સં. ૧૬૪૧ વર્ષે આગરા નગર મધ્યે પુસ્તિકા લિખિતા. એક મધ્યમ કદનો ચોપડો, પ.ક. ૧૪૭થી ૧૬૫, વિ.ધ.ભં. (૫) સં. ૧૫૪૪ વર્ષે આસો શુદિ સપ્તમી સોમે મૃગાંકલેખા ચરિત્ર લખિત્વાત...સં. ૧૬૫૯ વર્ષે મા૦ સુ૦ ૫ દિને શ્રી શ્રીમાલ જ્ઞાતીય

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સા. શ્રી પાસવીર સુત સાહ શ્રી રડીયા પઢત્તં પુણ્યાર્થં. પ.સં. ૧૨-૧૫, શુદ્ધ જૂની પ્રત, લીં.ભં. (૬) સિ૦ સમીયાણા નગર મધ્યે સં. ૧૬૨૮ વર્ષે આસૂ વદિ ૧૧ દિને ગુરૂવારે. પ.સં. ૨૬-૧૧, લીં.ભં. (૭) સં. ૧૬૭૫ વર્ષે શ્રાવણ માસે કૃષ્ણપક્ષે દ્વિતીયાયાં તિથૌ સોમવાસરે ક્ષત્રીયવંશે રાઠોડ જ્ઞાતિ મહારાજશ્રી સુરસિંહજી વિજયરાજ્યે વછા લીખતં નાગોરી (આમાં વછા એ નામ છે તે ખુદ કવિ નથી કારણકે ઉપર જુદાજુદા સંવત છે કે જે સં. ૧૬૭૫ પહેલાંના છે.) (૮) પ.સં. ૨૨-૧૧, ડે.ભં. દા. ૭૧ નં. ૨૬. (આમાં 'મૃગાંકલેખા રાસ' અને 'જીવભવસ્થિતિ રાસ' બંને ભેગા આપેલા જણાય છે. (૯) લ.સં.૧૫૬૧, પ.સં. ૧૧, શ્લો. ૪૧૧, લીં.ભં. દા.૨૩ નં.૧૮૬. (૧૦) વાછાકૃત રાસ સંપૂર્ણ. સં. ૧૬૬૦ વર્ષે ભાદ્રવા વદિ ૯ સોમ લષતં ઋ. શ્રીપાલ ઋષિ ભીમજીના શિષ્ય. પ.સં. ૭૬-૧૫, બહુ જીર્ણ, રત્ન. ભં. દા.૪૨ નં.૩. (૧૧) પ.સં. ૨૪-૧૧, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૭૫. (૧૨) લિ.સં. ૧૫૯૭, ચોપડો, વિ.ને.ભં. નં. ૩૨૬૧. (૧૩) અન્ન (આર્યા) શ્રી સોનાં વાચ્યમાન ચિરં જીયાત્ સં.૧૬૩૮ વૈ. વ.૬ રવૌ શ્રી કુકુંટેશ્વર મધ્યે રામદાસ લિ. પ.સં. ૧૬-૧૩, વિ.ને.ભં. નં.૩૩૨૫. (૧૪) સં.૧૬૯૧ માહ સુદિ ૭ ગુરૂ. પ.સં. ૧૮-૧૪. વિ.ને. ભં.નં.૪૫૬૯. (૧૫) સર્વ સંખ્યા ૪૦૧, શ્રીપૂજ્ય પાસચંદ્રેણ આચાર્યશ્રી સમરચંદ્ર ઋક્ષ શ્રી હરપાલ રિક્ષ શ્રી ઉદા સાધ્વીશ્રી ધરણૂ સાધ્વીશ્રી રૂપાં સાધ્વીશ્રી કમાં પુસ્તકે લિષતં ધરમા સં૦૧૬૯૭ આસૂ સુદિ ૧૫ વાર બૃહસ્પતિ દિને ગૌતમાય પ્રસાદેન. પ.સં. ૨૪-૧૧, વિમલ૦ (૧૬-૧૭) વિમલ૦ નં.૨૦-૧૧ અને ૨૦-૧૫. (૧૮) વા૦ ધર્મભૂષણગણિના લિ૦ પ્ર૦ સત્યપ્રભા પઠનાર્થં રાજસુંદરી ચિરં જીયાત્ પ.સં. ૮-૧૭, હા.ભં. દા. ૮૦ નં.૧૮. (૧૯) પ.સં. ૧૬-૧૫, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૨૬. (૨૦) પ.સં. ૬-૧૬, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૪૧. (૨૧) સં.૧૫૬૮ આ.વ.૧૦ સોમે રાજપુરે મહો૦ હર્ષહંસગણિભિઃ લિ૦ પ.સં.૭, જય૦ પો.૬૮. (૨૨) પ.સં. ૧૬, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૧૪. (૨૩) જૂની પ્રત, પ.સં. ૨૨-૧૧, જશ. સં. (૨૪) પ.ક. ૧૮૧થી ૧૯૬, ગાથા ૩૫૮, શાંતિ. ભં. દા.૧૧૨ નં.૬. (૨૫) પ.સં. ૨૦-૧૧, રો.એ.સો.મુંબઈ બી.ડી.૬૬ નં. ૧૬૪૮. (૨૬) પ.સં. ૨૨-૬, વર્ધમાન રામજી નલિયાવાલા. (૨૭) સં. ૧૬૧૪ જે.વ.૮ બિકાનેર મધ્યે મહારાજશ્રી કલ્યાણમલ્લ રાજ્યે બૃહદ્ ગચ્છીય રત્નસિંહ લિ. પ.સં.૧૬, અભય. પો.૪ નં.૨૫૪. (૨૮) તપગચ્છાધિરાજ શ્રી સોમવિમલસૂરિઃ પં. લક્ષ્મીમંડનગણિશિષ્ય ચેલા લબ્ધિ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મંડન મુનિ લ૦ **મિહિતા** હરપતિ ભાર્યા **કનકાઇ** પુત્રરત્ન **આસપાલ** પઠનાર્થં. પ.સં.૨૬, સે.લા. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, કૅટલૉગગુરા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી (વત્સને નામે).]

(૨૨૧) જીવભવસ્થિતિ રાસ અથવા **સિદ્ધાંત રાસ** અથવા **પ્રવચનસાર રાસ** ર.સં. ૧૫૨૩ ફાગણ શુદ ૧૩ રવિ

આમાં અનેક રાગો, છંદો અને દેશીઓ છે. હરપતિ સંઘવીએ સં.૧૫૧૮માં કાઢેલા સંઘનું વર્ણન આવે છે એટલે આની રચના ત્યાર પછી છે.

આદિ – ૐકારક્ષરરૂપાય, ચિદાનંદમયાત્મને,
સિદ્ધિપ્રદાય ભવ્યાનાં, **ઋષભાય** નમો મુદા. ૧

ફાગ

સિરિ **ઋસહેસર** પય નમી, સંતિકરણુ શ્રી **શાંતિ**,
પૂજિસુ **પાસ** કપૂર સિઉં, પૂરિસઉં મન તણી ખંતિ. ૨
વીર જિણિંદ ચઉવીસમઉ, નિત નમઉ ભવિયણુ લોઇ,
સેવતાં જસુ તણુઉં શાસન, આસન શિવસુખ હોઇ. ૩
સારદા દઈ નવયણુ નિધિ, સાનધિ શાસણુ-દેવિ,
મનિ ધરી **ગોયમ** ગણુધર, રાસ રચિસુ સંખેવિ. ૪
નવરસ રચિસુ વયરાગિઇ, એગિહિં મનિ ધરી ધ્યાન,
સાંભલતાં સુખસંપદ, પદિ પદિ અર્થનિધાન. ૫
રંજવઉં મન ધમ આપણુઉં, તં પુણ સુગુરૂ પસાઇ,
પરજીઇ તુ બહુ પુત્રિ, કહિ મનિ કિસિઉં સુહાઇ. ૬
બોલતાં બુદ્ધિ લગઇ વલી, અલિય વયણુ જવ હોઇ,
કવિ કહઇ જોડીય બે કર, ખરઉં કરિજ્યો સહૂ કોઇ. ૭
જીણિ પરિઇ જીવભવસ્થિતિ, તે અતિ અલક્ષ અપાર,
એક જીવ આસન્ન ભવ તરઇ, એક ફિરઇ અનંત સંસારિ. ૮
અનંત સંસાર તણી પરિ, તે લવલેસ ભણેસુ,
નિશ્ચઇ વિવહારવયણ કરી, મનિ ધરી ગુરૂ ઉવએસ. ૯
ચઉદ રાજ સભરાં ભરી જિણવરિ કહીઉ લાતુ,
ધર્માસ્તિકાય તિહાંથિ (૨), અપરલોક અનંત. ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – **વડતપગચ્છ રત્નાગર** સાગર જિમ ભરપૂરિ,
તિહાં ગચ્છપતિ અછઈ વિદ્યમાન શ્રી **જ્ઞાનસાગરસૂરિ**. ૪
તાસ વયણ સુણ્યાં મનશુદ્ધિઈં તીણઈ બુદ્ધિ હૂઓ પ્રકાસ,
કીધુ ઉપગાર તણી મતિ જીવભવસ્થિતિરાસ. ૫

*

પનર ત્રેવીસા ફાગુણ સુદિ, બહુ બુધિ તણુ નિવાસ,
રવિ પક્ષ અને તિથિ તેરસિ, તે રચિઈં પુન્યપ્રકાશ. ૧૮૫૭

(૧) ઈડર ભાઇઓનો ભંડાર. (૨) કુલ ૧૮૫૭ કડી. પ્રતિ શ્રી **સિદ્ધાંત** રાસકે સંપૂર્ણ. સં.૧૭૬૨ જેષ્ઠ વદિ-૧૨ ભૌમે લ. ગ્રં. ૨૪૬૦ પ્રત્યનુસારેણ. પ.સં.૭૮–૧૨, હા.ભં. દા.૭૮ નં.૧૬.

અંત – (બીજી પ્રતમાં)

છત્રીસ કોડિ બારે આગછી સવિ મિલી દુપ્પસહ જંમ,
છઠુ આરૂ પછઇ થાસઇ જાઇ એ શુભ પરિણામ. ૨૨૨૩
તાં લગઇ પુણ્ય પ્રભાવક શ્રાવક સાધુજિ કેવિ,
ભગતિઈં **વછ** સ્તવઇ નિત્ત, સમકિત દઢ કરઇ હેવ. ૨૨૨૪

(૩) પ્રતિશ્રી **સિદ્ધાંતસાર** સા૦ **વાછાકૃત** રાસક સંપૂર્ણઃ સં.૧૬૬૦ ભા. વદિ ૯ સૌમે લિ૦ ઋષ. **શ્રીપાલ** ઋષ. **ભિમજિના** શિષ્ય. પ.સં. ૭૬–૧૫, બહુ જીર્ણ, રત્ન.ભં. દા.૪૨ નં.૩. (૪) કડી ૧૮૨૭, સં.૧૫૯૭ ચૈત્ર શુદિ ૨ રવૌ લ૦ **નંદરબાર** નગરે વિવ **પદમા** વાચનાર્થં. પ.સં. ૯૦–૧૧, લે.વ. ભં. દા.૪. (૫) સં.૧૫૯૭ માર્ગશીર્ષ વદિ ૨ રવૌ **તપા** ભ૦ **સોમવિમલસૂરિ** રાજ્યે પં. **વિદ્યા(વિ)જયગણિશિ૦** ચે૦ **શ્રીવિજયગણિના** લેખિ **નંદરબારપુરે**. પ.સં.૭૫–૧૪, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (૬) પ.સં. ૫૪, ગા.૨૨૩૨, અમ.

(૨૨૨) ચિહુંગતિની વેલિ અથવા નગર વેદનાની વેલિ

આમાં 'વાંછૂ" એટલું 'ઇચ્છું' એ અર્થ છે ને તે કર્તાનું નામ 'વચ્છ' સૂચવે છે કે નહિ તેની શંકા છે.

આદિ – આદિ દેવ અરિહંત તૂં, **આદીશ્વર** અવધારિ,
ચઉગઇ પાર ન પામીએ, ભવસાગર ભયવારિ. ૧
કુગુરૂ કુદેવ કુધર્મ હૂંઅ, રલ્યુ અનંતા કાલ,
તૂં અવિહડ મઇં પામીઉ, જગગુરૂ દેવદયાલ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ત્રિણિ કાલ જિનપૂજા કીજઇ, સુગુરૂ વહીજઇ આણુ,
ભવીયણુ શ્રી જિનધર્મ વહતાં, પામીસઈ કલ્યાણુ. ૧૪૧
ચિહું ગતિની એ વેલી, વિચારી જે પાલઇ જિનઆણુ,
તેહના ચરણકમલનઇ પસાઇં, હૂં **વાંછૂં** ગુણુઠાણુ. ૧૪૨
—ઇતિશ્રી નગર વેદનાની વેલિ સંપૂર્ણ.

(૧) સં.૧૫૯૭, ચોપડો, વિ.ને.ભં. નં.૩૨૬૧. (૨) પ.સં. ૬૪–૧૧, રત્ન.ભં. દા.૪૨ નં.૪૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૬ તથા ૬૩–૬૫, ભા.૩ પૃ.૪૮૨–૮૩ તથા ૪૯૭–૫૦૦. 'જીવભવસ્થિતિ રાસ' પહેલાં જ્ઞાનસાગરશિષ્યને નામે મૂકી પછીથી વચ્છ-વાછાને નામે ફેરવી છે.]

૧૩૨. વચ્છ ભંડારી (શ્રાવક)

આ કવિ દેપાલ કવિના સમકાલીન જણાય છે તેથી તેને ૧૬મા સૈકામાં મૂકેલ છે. 'મૃગાંકલેખા રાસ'ના કર્તા વચ્છ કવિ ને આ બંને એક હોવાનો સંભવ છે.

(૨૨૩ ક)+ નવપલ્લવ પાર્શ્વનાથ કલશ (મંગલપુર–માંગરોળના)

શ્રી **સૌરાષ્ટ્ર** દેશમધ્યે શ્રી **મંગળપુર**મંડણો, દુરિતવિહંડણો,
અનાથનાથ અસરણસરણ ત્રિભુવનજનમનરંજનો,
૨૩મો તીર્થંકર શ્રી **પાર્શ્વનાથ** તેહ તણો કળશ કહીશું.

ઢાળ.

હાંરે **વાણારસી** નયરી વસેય અનુપમ ઉપમ અવદાધાર,
તિહાં વાવી સરોવર, નદીય કૂપ જળ વનસ્પતિ ભાર અઢાર,
તિહાં ગઢ મઢ મંદિર, દિસ અભિનવ, સુંદર પોલિ પ્રાકાર,
કોસીસા પાખલ ફિરતિ ખાઈ, કોટે વિસમા ઘાટ. ૧

અંત – (છાપેલી પ્રતમાં)

ભણે **વચ્છ ભંડારી** અમ મન, વસિયો શ્રી અરિહંતોજી,
નીલવરણુ તનુ મહિમાસાગર, જયો જયો ભગવંતોજી,

(અન્ય લિખિત પ્રતમાં)

ઈમ ભણે **વચ્છ ભંડારી** નિશદિન અમ મન એ અરિહંત,
એહવા નીલવરણુ નવરંગ જિનેસર, જયો જયો જયવંત

(૧) શ્રી ૫ **તિલકચંદ**...પઠનાર્થં. લ૦ પં.**કાંતિકુશલ** સંવત ૧૮૩૭-ના વર્ષે ચૈત્ર શુદ ૧૩ વાર શુક્રે. મો.સેં.લા. (૨) માં. ભં. (૩) પ.સં.૨,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મુક્તિ. નં.૨૬૮૩. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. વિવિધ પૂજાસંગ્રહ, દેપાલકૃત સ્નાત્રપૂજામાં અંતર્ગત.

(૨૨૩ ખ) [+] નવકાર સઝાય [અથવા **ગીત**] ટૂંક ૭

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૬૭).]

[પ્રકાશિત : ૧. નમસ્કાર સ્વાધ્યાય ભા.૩ પૃ.૧૧૦.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૫-૬૬, ભા ૩ પૃ.૫૦૦.]

૧૩૩. મંગલધર્મ (જ્ઞાનરુચિ ?) (રત્નાકરગચ્છ જયતિલકસૂરિ-રત્નસિંહસૂરિ-ઉદયવલ્લભસૂરિ-જ્ઞાનસાગરસૂરિ-ઉદયધર્મશિ.)

જુઓ નયસુંદરની પ્રશસ્તિ.

(૨૨૪) મંગલકલશ રાસ અથવા **ચોપાઈ** ૨.સં.૧૫૨૫

આદિ – **આદિ** જિણુવર જિણુવર સુખદાતાર
સંતિ જિણેસર સંતિકર, **નેમિનાહ** સોભાગસુંદર
પાસ જિણુંદ વિઘનહર **વર્દ્ધમાન** કલ્યાણમંદિર
પંચ તિથંકર સુગુરૂ નમી **સરસતિ અંબિકાદેવિ**
સમરવિ **મંગલકલશહુ ચરિત્ર** ભણિસુ સંખેવિ, ૧

અંત – **ચંદ્રગચ્છિ દેવભદ્ર**-ઉવઝાય, તિણિ ઉદ્ધારીઉ ક્રિયાસમુદાય,
રયણાગરગચ્છિ ગુરૂ ગુણ ભૂરિ, જગતિલક **જયતિલેહસૂરિ**. ૩૨૬
રયણસિંહસૂરિ મુનિવર પાટિ, **ઉદયવલ્લભસૂરિ** તેહના પાટિ,
જ્ઞાનસાગરસૂરિ ગચ્છાધીશ, જયવંત ભવિયાં પૂરઇ જગીસ. ૨૭
મુનિવર વાચક શ્રી **ઉદયધર્મ**, જાગિઉ આગમ શાસ્ત્રહ મર્મ.
તાસ પસાઈ ફલઈ કર્મ, **જ્ઞાનરૂચિ** ભણઈ **મંગલધર્મ** ૨૮
મંગલકલસ તણી ચઉપઇય, સંવત **પંનર પંચવીસઈ** હઇય.
પઢેઈ ગુણે સંભલઇ વિચાર, તસ ઘરિ ઉચ્છવ જયજયકાર. ૨૯

(બીજી પ્રતમાં)

મુનિવર વાચક **ઉદયધર્મ** જાણિ, નવનયેતિ કરિ વષાણુ,
જાણે શાસ્ત્રની આગમ મર્મ, તાસ **પસાઇ** રચીઉ ઉપક્રમ. ૪૯
ન્યાનરવિ ભણિ **મંગલધર્મ**, જે સાંભલતાં આવી શર્મ

(૧) કુલ પદ્ય ૩૨૯, સાગર ભં. (૨) પ.સં. ૨૦-૧૧, લીં.ભં. (૩) વિ.ધ.ભં. (૪) સં.૧૬૦૪ માહ વદિ ૯ુધે પં. **વિજયમૂર્ત્તિ**ગણિના લ. **અહમ્મદાવાદ નગરે**. પ.સં. ૧૯-૧૩, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૩૬. (૫) સં.૧૬૨૬, ચોપડો, પ.ક. ૮૯થી ૧૦૩, દે.લા.પુ.લા. **નં.૧૧૨૫**. (આમાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કર્તા સંબંધી કડી નથી.) (૬) લ.સં.૧૬૬૩, ભાં.ઇ. સન ૧૮૭૧–૨ નં. ૩૬૭. સારી પ્રતિ. પ્રકટ કરવા યોગ્ય. (૭) ૩૨૧ કડી સં.૧૬૬૭ માગસિર વદિ ૨ બુધે શ્રી **રત્ન**ભતીર્થ પુન્યસ્થાનકે વાસ્તવ્યં **જોષી સં**કરકેન લ. પ.સં. ૨૭–૯. હા.ભં. દા.૬૨ નં.૭. (૮) પ.સં. ૧૩–૧૫, સારી ને જૂની પ્રત, યશોવૃદ્ધિ૦ મહુવા. પો.નં.૭૧. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨ (જ્ઞાનરુચિને નામે) કેટલૉગગુરા, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૨૩, ૪૨૫).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯–૬૦, ભા.૩ પૃ.૪૮૯–૯૦. કર્તાનામ "મંગલધર્મ" જ યોગ્ય જણાય છે.]

૧૩૪. કક્કસૂરિશિષ્ય (ઉપકેશગચ્છ)

ઉપકેશગચ્છના કક્કસૂરિના ધાતુપ્રતિમા પરના લેખો સં.૧૪૯૯થી ૧૫૨૫ સુધીના મળી આવે છે. તે ગચ્છની પટ્ટાવલિમાં જણાવ્યું કે આ સૂરિને સં.૧૪૯૮માં ચિતોડમાં સાહ સારંગે કરેલા મહોત્સવપૂર્વક આચાર્યપદ મળ્યું. તેમણે સં.૧૪૪૪માં કચ્છમાં અમારિ પ્રવર્તાવી હતી. તેઓએ સંસ્કૃત પ્રાકૃત ગ્રંથો રચ્યા છે. તેમની પાટે દેવગુપ્તસૂરિ સં. ૧૫૨૮માં આવ્યા.

(૨૨૫) કુલધ્વજકુમાર રાસ ગા. ૩૭૫

આદિ – પાસ જિણેસર પાય નમી, **જીરાઉલિ** અવતાર,
મહીયલિ મહિમા જેહનુ, દીસે અતિહિં ઉદાર. ૧
મતિ સમરૂં **વાગેસ્વરી**, સેવકજન સાધારિ,
સંખેપિ ગુણ સીલના, બોલું ગુરૂ આધારિ. ૨
જિણસાસણિ જિણ ભાસિઉં, દાન સીલ તપ ભાઉ,
સહિગુરૂ શ્રી **કક્કસૂરિ** ભણઇ, અધિકુ સીલપ્રભાવ. ૩
સીલઇં મનવંછિત ફલઇ, સીલઇં દુઃખનિવાર,
સીલઇં સુરસેવા કરઇ, તરીઇ સીલપ્રભાવ. ૪
સીલઇ સવિ સંકટ ટલઇ, સીલઈં દીજઇ દાન,
સીલપ્રભાવઈં સંપજઇ, કરિયલિ નવય નિધાન. ૫

વસ્તુ.

સીલ ઉત્તમ સીલ ઉત્તમ સીલ સુહગેહ,
સીલવંત જગિ જાણીઇ, વિઘન તાસ નવિ હોઇ આસઈ,
જલણિ જલ હોઇ અવરનઇ, વાઘ સિંહ અનઇ દૂરિ નાસઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાયર સવિ થલવ જિમ, સુર ધ્યાઈ નર સોઇ,
શ્રી **કુલધ્વજકુમાર** જિઉં, સુદ્ધ સીલ જસ હોઇ. ૬

અંત – મહિયલિ સોહઈ ગુંણગણિ ભૂર, **ઉવએસગચ્છે** ગુરુ શ્રી **કક્કસૂરિ**,
પાલઇ સંયમ નિરતીચાર, ગુરૂ ગિરુઆ **ગોયમ** અવતાર. ૪
નવરસ ભવીયણ દિઇ ઉપદેસ, સીલવિષયે અતિ સવિશેષ,
તાસ પ્રસાદિ **કવીયણ** ઈમ કહઇ, કીઉ પ્રબંધ ભવીઅણ સવી લહઈ.
શીલિ સોહઇ **જંબૂસ્વામિ**, **થૂલભદ્ર ગોયમ** ગુણ નામિ,
બાહુબલી સકોશલ સિહ, શેઠ **સુદર્શન** શીલ ધુરિ લીહ.
શાલિભદ્ર કુલધ્વજ અડદીન્ન, એ મુની ચૌધિં સંધ પ્રસન્ન,
મહી મેર જગિ દીપિ સાર, તાહાં જિનશાસન જયજયકાર.
શીલ તણા ગુણ જાણી એહ, ભણિ ગણિ નરનારી જેહ,
અલી વિઘન તસ નાસિ દૂર, જયમંગલ હોએ ભરપૂર. ૩૭૫

(૧) ઉદયકુશલેન લિપીકૃતં **રાનેર** બંદિરે. પ.સં. ૧૩–૧૫, હા.ભં. દા. ૮૧ નં. ૪૪. (૨) સં.૧૬૨૬ મા. શુ. ૮ **આગમગચ્છે**. જયલક્ષ્મીશિ. **વિવેકલક્ષ્મી** મુનિ લિ. જિ. ચા. પો. ૮૧ નં. ૨૦૨૭. (૩) સં.૧૬૨૬ ચૈત્ર વદિ ૧૦ દિને લિ. ચોપડો, પ.ક. ૬૬થી ૮૯, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫. (૪) સં.૧૬૫૭ ભા૦ વ૦ ૨ રવૌ શ્રી **પત્તન** મધે **સાલીવાડા** મધે **પાડુ**-કૈઆવાડા મધે શ્રાવિકા **નાકૂ** લખાંપિત **લે. જો. ભૂ**પતિ. પ.સં. ૧૫–૧૩, યશોવૃદ્ધિ૦ પો. ૬૭. (૫) પ.સં. ૧૩–૧૪, ડા.અ.ભં. પાલણપુર. દા. ૩૬. (૬) સં.૧૯૨૫ વઈશાખ શુદી ૬ વાર રવેઉ લા૦ વકીલ **વરજલાલ વેણીદાસ** આત્મા અર્થે. પ.સં. ૧૪–૧૭, ખેડા ભં. દા. ૮ નં. ૯૭. (૭) ઇતિ શ્રી કુલધ્વજકુમાર રાસ સમાપ્ત. સં. ૧૬૭૮ વર્ષ વૈશાખ શુદિ ૪. પ.સં. ૧૭–૧૩, ગુ. વિ. ભં. (૮) ઇતિ શ્રી પરસ્ત્રીનિયમે વિષયનિવારણે પ્રકટ સીલપ્રભાવે કુલધ્વજરાસ ચરિત્રં સમાપ્ત. પ.સં. ૯–૧૩, વી. પા.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૯૨, ભા.૩ પૃ.૫૨૧–૨૩. ઉપર્યુક્ત કક્કસૂરિ-શિષ્ય તે કીર્તિહર્ષ હોવાની સંભાવના કરવામાં આવેલી, પરંતુ આ કક્કસૂરિશિષ્ય તથા કીર્તિહર્ષ બે જુદા ગચ્છના કક્કસૂરિના શિષ્ય હોઈ એ સંભાવના પછીથી છોડી દેવામાં આવેલી છે.]

૧૩૫. જયવલ્લભ

(૨૨૬) શીલોપદેશમાલા બાલા૦ લ. સં. ૧૫૩૦ પહેલાં

(૧) લ.સં.૧૫૩૦ **પત્તન** મહાનગરે પં. **જ્ઞાનધીર**ગણિ શિષ્યેણાલેખિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ.સં. ૫, અભય૦ નં. ૨૦૩૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૫-૮૬.]

૧૩૬. સોમકુંજર

(૨૨૭) + ખરતરગચ્છ પટ્ટાવલી (ઐ.) સં.૧૫૧૪ ને ૧૫૩૦ મધ્યમાં

આદિ – ધનધન જિણ(શાસન ?) પાતગ-નાશન, ત્રિભુવન ગરૂઅઉં ગહગહએ,
જાસુ તણુઉ જસુવાઉ ગંગાજલ, નિરમલ મહિયલે મહમહએ ૧

*

દસસય ચઉવીસહિં ગએ, ઉથાપિઉ **ચેઇય**વાસૂ એ,
શ્રી જિનશાસનિ થાપિઉ વસતિહિ, સુવિહિત મુનિ(વર) વાસૂએ. ૧૪

અંત – સાહેલીએ નિતુ નવતત્વ વખાણુએ જાણુએ સયલ સિદ્ધાંતસારો,
સાહેલીએ મણહર રૂપિ અનોપમ સંજમ નિરમલ ગુણભંડારો.
સાહેલીએ **ગોયમ જંબુ** કિ અભિનવઉ અભિનવઉ **થુલભદ્ર વયર** ગુરો
સાહેલીએ સંપઈ પ્રણમઉ ગચ્છપતિ શ્રી **જિનભદ્રસૂરિ** જુગ-પવરો. ૨૮

સાહુ સાખહ તિલહ **વછરાજ** સાહ મલ્હારો,
સ્યાણીય કુખહિં અવયરિઉ છાજઈ **ખરતર**ગચ્છ-ભારો.
સાહેલીએ સંપય પણમઉ ગચ્છપતિ શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** યુગપવરો
દંસણિ ભવિયણ મોહએ સોહઈ સૂરિ ગુણરયણધરો. ૨૯
જુગવર તણા ગુણરયણ પૂરી ગરૂઅ એહ ગુરાવલી.
શ્રી સંઘિ ભાવિહિં સાંભલેા તી મન તણી પૂરઉ રલી
આરાધતઉ **વિધિ ખરતર** સં....
ઇમ ભણઈ ભગતિહિ **સોમકુંજર** જાંમ ચંદ દિણંદઉ. ૩૦

[પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૯૯-૯૧.]

૧૩૭. દેવકીર્તિ

(૨૨૮) ધન્નાશાલિભદ્ર રાસ ૨.સં. ૧૫૩૧

(૧) પ.સં. ૧૦, અમ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૩૮. પુણ્યનંદિ (ખ૦ જિનસમુદ્રસૂરિ–સાગરચંદ્રસૂરિ–રત્નકીર્તિ–સમયભક્તશિ૦)

(૨૨૯) રૂપકમાલા [અથવા **શીલરૂપકમાલા**]

આના પર સમયસુંદરે બીકાનેરમાં કા. શુ. ૧૦ સં. ૧૭૬૩ (ગુણ રસ દર્શન સોમ)માં સંસ્કૃતમાં **અવચૂરિ** (પ.સં. ૯, હં.ભં. નં. ૬૯.) રચી છે.

વળી, રત્નરંગ ઉપાધ્યાયે સં.૧૫૮૨માં બાલાવબોધ લખ્યો છે કે જેની પ્રશસ્તિ નીચે પ્રમાણે છે :

પુણ્યનંદુપાધ્યાયેન શીલરૂપકમાલિકા,
વિહિતા ભવ્યજીવાનાં ચિત્ત શુદ્ધવિધાયિની
નેત્ર સિદ્ધિ જ્ઞાન ચંદ્રે વર્ષે નભસિ માસિ
શ્રી રત્નરંગોપાધ્યાયૈઃ કૃતાવબોધિની.
–ઇતિ રૂપમાલા બાલાવબોધઃ

લખ્યો સં. ૧૬૧૫ વર્ષે **ભા**વધર્મગણિએ. સાગર ભં.

જિનસમુદ્રસૂરિને સૂરિપદ ૧૫૩૦માં મળ્યું અને તે સં. ૧૫૫૩માં **સ્વર્ગસ્થ** થયા તેથી તે બે મધ્યમાં આ કૃતિ રચાઈ છે.

આદિ – **આદિ** જિણેસર આદિસઉ, **સરસતિ** દંસણ દાખિ,
સીલ તણા ગુણ ગાઈસું, તિહુયણ-સમિણિ સાખિ. ૧
આત્મારામ સીલ ધરે, સીલઈ પરમાણંદ, ઈમ પભણઈ
પુણ્યનંદિ. આ.

અંત – સબલ શીલ મહિમા નિલઉ **કુશલસૂરિ** સિરિસાટ,
શ્રી **જિનસમુદ્રસૂરિ** સોહવઈ **ખરતલ** ગુરુકઉ પાટ. ૩૦
કુસીલઉથાપક સુસીલસંસ્થાપક **સાગરચંદ**
સૂરિરાય વયણાયરી **રયણકીરતિ** ગણિચંદ. ૩૧
શ્રી **સમયભક્ત** વરવાચકા વીર **વિણેયાનંદ**
રૂપકમાલા શીલની પભણઈ શ્રી **પુણ્યનંદિ**. ૩૨

(૧) પ.સં. ૨, પ્રત ૧૭મી સદીની, રામ. ભં. પો. ૮. [જૈહાપ્રોસ્ટા, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૯૨, ૪૧૨).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૧, ભા.૩ પૃ.૪૯૧.]

૧૩૯. જિનરત્નસૂરિશિષ્ય (વડતપગચ્છ)

બૃહત્તપાગચ્છના જિનરત્નસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૨૭ અને સં. ૧૫૩૨ના (નાહર. ૧, નં. ૫૩૮ અને નં. ૭૫૫) મળે છે તેથી તે સમયના

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આ કવિ ગણાય.

(૨૩૦) મંગલકલશ રાસ સં.૧૫૩૨ આસપાસ, લ.સં.૧૫૮૨ પહેલાં

આમાં કેટલીક વસ્તુ, મુખ્યતઃ ચોપાઈ છે. ઢાલ જોઉ જોઉ કમડિઇ કીધું, માહાલંતડઈ, એમ ત્રણચાર ઢાલો, દુહા વગેરે છે.)

આદિ – ૐ નમો વીતરાગાય.

ગોયમ ગણુહર પય નમીએ, સામિણિ **સરસત્તિ**
સરસ વાણિ અવિરલ દીઇ, આરાહિસુ ભત્તિ.
પભણિસુ **મંગલકલસ રાસ,** સાંભલઉ રસાલ
પુણ્ય પ્રમાણિઇં પામીયએ, મંગલ સુવિશાલ. ૧
જંબૂદીવહ ભરહખિત્ત, માલવ વર દેસ
રૂડઉ નઇ રલીયાંમણુ એ, જિહાં પુણ્યનવેસ
ઉજેણી નગરી ભલી એ, જોઅણ નવ બાર
ચઉરાસી ચહુટાં તણી એ, જિહાં સોહ અપાર. ૨

અંત – પંચમ હુવઈ પાલતુ એ માહાલંતડે, વહઇ તુ જિણુવર-આણુ,
સીલસન્નાહ અંગીકરઈ, પામિઉં પંચમ ઠાણુ. ૨૨૬
વડતપગચ્છ કેરો શૃંગાર, શ્રી **જિનરત્ન**સૂરિ સુગુરૂ ઉદાર.
તાસ સીસ એણી પરિ ભણઈ, મંગલ વાચી ભવીઅણુ જે
સુણઈ. ૨૨૭
ભાવ સહિત ભણુઇ જે સાંભલઇ, અલીઅવિઘન તેહનાં સવિ ટલઈ.
જે કે સાહસીકમાં ભલઈ, તેહ ઘરિ નિશ્ચઇં અઢલાં ફલઈ. ૨૨૮

(૧) સં.૧૫૮૨ કા. વદિ ૧૩ શનૌ અહિમદાવાદ નગરે બૃહત્તપા પક્ષે ભ. જયશેખરસૂરિ સંતાને ભ. **જિનમાણિક્યસૂરિશિ. રાજમાણિક્ય**-ગણીનાં યોગ્યં રત્નમાણિક્ય મુનિના કૌતુકેન લખિતમેતત્. પ.સં. ૧૧–૧૩, મુક્તિ. નં. ૨૩૪૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ ૪૯૦–૯૧.]

૧૪૦. અજ્ઞાત

(૨૩૧) બારવ્રત ચોપાઈ ગા. ૩૩૮ ૨.સં. ૧૫૩૪ આ. શુ. ૧૫

(૧) **પીપ**રવાડા ગામે શા. **વ**સ્તા પઠનાર્થં. પ.સં.૧૨, દાન. પો. ૪૨ નં. ૧૦૬૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૧.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૪૧. સીહા

(૨૩૨ ક) + જંબૂસ્વામી વેલિ કડી ૧૮ લ.સં. ૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – સમુદ્ર શ્રી પ્રિયપતિ ભણઇ, હંઉં જલ તું રતુસારલિ
બગ કરિ સુગજ કંચુ વણુ, ફલિયા મન ઉનમૂલિ
ગડમંડકઈ સગધ બિહુ ચૂકિસિ, કામભોગ સુખ મૂલિ નાહ ન
ભૂલીયઈ. ૧

અંત – નવાણુવઇ કોડિ કનક તજી, **જંબુકુમરૂ** આઠ નારિ
વીર જિણુંદ મુદ્રા લઈ, વિરતઉ ઇણિ સંસારિ
અનુદિનુ ચતુર્વિધ સયલ સંઘ મુનિ, અણુદિણુ **સીહા** સ્વામિ ૧૮

(૨૩૨ ખ) + રહનેમિ વેલિ કડી ૧૬ લ. સં. ૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – પ્રિયવંદણુ પરબતિ ચડી, વરિસઈ ગહિર ગંભીર
ભીનઉ કંબલ કંચૂઉ, મુખ ગોમટું સરીર
દેખી ગજગામિનિ ગયવર ગહિગહિઉ,
જિમ કમલિણિ મધુકાર, વેલી પરાલી. ૧
સંઘદાસ **સીહુ** ભણઇ, ભવિ ભવિ નમિ પાયચલ
રહનેમિ રાજલિ ચરિત સુણિ, પાય પણાસઈ દૂરિ
પ્રસન ચતુર્વિધ સંઘ સયલ મુનિ અનુદિન **સીહા**ચા સામિ. વેલિ. ૧૬

(૧) બન્ને – સંવત ૧૫૩૫ વર્ષે વૈશાષ શુદિ ૬ દિને ગુરઉદ મહાનગરે અભયપ્રભગણિ લિખિતં. પ.સં. ૧૧-૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૬૯.

પ્રકાશિત : બન્ને – ૧. જૈનયુગ પુ. ૫ પૃ.૪૭૩થી ૪૭૭ – 'સં.૧૫૩૫માં લખાયેલાં પ્રાચીન કાવ્યો'.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૧-૯૨.]

૧૪૨. હુંગર

(૨૩૩) + નેમિનાથ ફાગ (બાર માસ) ગા. ૨૬ લ. સં. ૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – અરે તોરણિ વાલંભ આવિઉ, **યાદવ**કુલ કેરઉ **ચંદ**
અહે પસૂઅ દેખિ રથ વાલિઉ, દિહિ દિસિ હૂઉ છંવિદ ૧

અંત – અહે **રાજિમતિ**? સિઉં **રાઇમઇ**, પુહુતી સિદ્ધિશલાય
હુંગર સ્વામી ગાઈતાં, અફલ્યાં ફલઈ તાહ. ૨૬

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.

પ્રકાશિત : ૧. ઉપર મુજબ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૨.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૪૩. ઉદયવંત (ત. સોમસુંદરસૂરિશિ૦)

(૨૩૪) + નવકાર મહામંત્ર ગીત ગા. ૧૫ લ.સં. ૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – અક્ષર સંપત જપત પદિ પહિલઈ, બીજઈ બીજક પંચ
બીજઈ સાત સાત ચઉથઈ દ્રવ, નવ પંચમઈ પ્રપંચ. ૧
સુગુણી ગુણીઈ નવકારો, આંચલી.

અંત – **તપા**ગચ્છનાયક ગુરૂઆ, **સોમસુંદર** ગુરૂરાયા
તાસ પસાઇં **ઉદયવંત** એ, પરમ મંત અમ્હિ પાયા. ૧૫ સુગુણી.

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.

પ્રકાશિત : ૧. ઉપર મુજબ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૨. 'ઉદયવંત' નવકારમંત્રના વિશેષણ રૂપે આવેલો શબ્દ જણાય છે તેથી એ કર્તાનામ હોવાનો કેવળ તર્ક ગણાય.]

૧૪૪. કરમસી

(૨૩૫) + વૈરાગ્યકુલ ગા. ૧૫ લ.સં.૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – જીવ તાણી ગતિ જોઈએ, હિયલઇ કાંઇઅ ન થાઇ રે
કરમઇં બંધનિ જીવ અવતરઇ, કર્મનિ બંધઉ જાઈ રે. ૧
અજીઅ ન ચેતઈ કાંઇ જીવડા, આંચલી.

અંત – જોતાં સર્વ અનંત દીસઈ, દીસઇ જિનધર્મ સાર રે
કરમસી ભણઇ અરે જીવડા, દુધર છાંડેવઉ ભવભાર રે. ૧૫ અજીઅ૰

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.

પ્રકાશિત : ૧. ઉપર મુજબ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૨-૯૩.]

૧૪૫. શાંતિસૂરિ

(૨૩૬) + શત્રુંજય ભાસ [અથવા **શત્રુંજ ઉમારડા ધવલ**] ગા. ૧૧ લ. સં.૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – કરિ કવિ જણુણિ પસાઉ, હંમઈ **સરસતિ** રદઈ મૂં વયણુલાં એ
ગાયસ તીરથરાઉ હંમઇં **સેત્રજ સેત્રજ** ભવસાયર તણુઉં એ. ૧

અંત – દૂરિ થિકઉ નહી દૂરિ હંમઈ જઇ કિમ જઇ કિમ ઊજમ ઊપ. જઇ એ
ઈમ બોલઇ **શાંતિસૂરિ** હંમઇ **સેત્રુજ સેત્રુજ** હઈ ધરિ આંગણઇ એ. ૧૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત. [મુપુગૂહસૂચી.]
પ્રકાશિત : ૧. ઉપર મુજબ.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૩.]

૧૪૬. સારવિજય

(૨૩૭) નવપલ્લવ પાર્શ્વનાથ ગીત ગા. ૮

આદિ – રાગ ધન્યાસી.

મઝ મનિ ઊલટ ઊપન્નઉ, પૂજિવા જિણુવ(૨) પાય,
મણુયજનમ ફલ લેઇસિઉં, કરસિઉં નિરમલ કાય.
શ્રી આગર નાય કૂપ, **નવપલ્લવ** પ્રભુ **પાસ.** શ્રી. ૧

અંત – સારવિજય ગુરૂ ઉપદેસઇં, શ્રી સંઘ પૂજઇ **પાસ,**
પાસ પસાઇ સંઘનઇં, દિનિ દિનિ અધિક પ્રતાપ. ૮ શ્રી૦

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૩.]

૧૪૭. અજ્ઞાત

(૨૩૮ ક) પાર્શ્વનાથ ગીત ગા. ૯ રાગ ગુડી

આદિ – સકલ મૂરિતિ અતિ ભવિયણુ, જિણુ મણુ મોહિજી,
જોતાં લોચન અમિય ભરાંઇ, હીયડિ હીયડિ આણુંદ હોઇજી ૧
ચાલઉ સાહેલી, વંદિવા **પાસ** જિણુંદૂજી,
આગર નાયક વંછિય દાયક, સેવ કરઇ ધરણુંદૂજી. ૨ ચાલઉ૦

અંત – પાસ જિણેસર, સેવક પૂરઇ આસૂજી,
બે કર જોડી હું ઇવ માગઉં, દેજો સિવપરિ વાસજી. ૯ ચાલઉ૦

(૨૩૮ ખ) રાજલ ગીત ગા. ૭ રાગ મારૂણી

આદિ – મિઇ મુગધાપણિ અંગિ આઉ, વાલંભ વલતઉ ન જાણિઉ,
સહીય સમાણી રંગિભરિ રમતાં, કિપરિ ધરી કુણઇ ન આણિઉ.
જિણવર **જાદવો** રાય, સુણિ ઇક મેરડા વયણ. આંચલી. ૧

અંત – વેલાં દિક્ષ ન વીસરિઉ, સુંદરિ સામિ સરીર.
પ્રીય પહિલી મુગતિઇં હુઇ, **રાજલ રેવિયગિરિ.** ૭ જિણવર.

(૨૩૮ ગ) સમકિત ગીત ગા. ૫ રાગ ગુડી

આદિ – સિરિ સિરિ કમલ ન ઊપજઇ, ઘરિ ઘરિ સંપતિ ન હોઇ,
વનિ વનિ ચંદન ન પામીઇ, જિણ જિણુ પડત ન હોઇ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – દાન શીલ તપ ભાવસિઉં, સમકિત સુદ્ધિ કરંતિ,
મોક્ષિ સંહાસણુ બિસિવા, નિશ્ચઈં તે નર લહંતિ. ૫

(૨૩૮ ઘ) સમ્યકત્વ ગીત ગા. ૮ હીંડોલડાની ઢાલ

આદિ – શાસનસામિણિ સમરીઇ, દિઇ મતિ કરીય પસાઉ,
શ્રીય સમકિત ગુણ ગાઇસું, રે જીવડા ત્રિભુવન કેરઉ રાઉ
રે જીવડા સમકિત રયણ સંસારિ. ૧

અંત – દઢ સમકિત જે પાલશિઇં, પુણ્ય ભદ્ર પરિણામિ,
મુગતિરમણિ તે વિલસસિઇં, રે જીવડા જિમ જગિ **શ્રેણિક** સ્વામિ. ૮

(૨૩૮ ચ) હીઆલી ગીત ગા. ૫

આદિ – સકલ નારિ સુકલીણી સુણીઇ, ગુણવંતી વખાણું જગિ જાણું રે,
જે દેખઈ તેનઉં ચિત્ત મોહિ, સતી સરોમણિ જાણું રે. ૧

અંત – સપ્તાંતરિ જલ જલણ ન વાંછઇ, અન વિદ્રૂણી રહઇ રે,
એહ નારિ ગુરૂ આગલિ દીસઇ, કવિજન એ ધમ કહઇ રે. ૫

(૧) બધાં કાવ્યો ઉપર મુજબની પ્રતમાં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૩–૯૬.]

૧૪૮. ભાવો

(૨૩૯ ક) નેમિ ગીત ગા. ૪ રાગ ધન્યાસી

આદિ – આપિન માલણિ મરૂઉડઉ સોહિઇ, રૂયડઉ વલી વલ રે,
દેખઉં ડુંગર આહીઇડઉ, હીયડં દિઇ મષ હલિ રે. ૧
નેમિકુંમર તે ભામણાં, **રેવતિગિરિ** રૂલીઆલઉ રે,
ધર્મમૂલિ ધુરિ જાણીઉ, જીવદયા પ્રતિપાલ રે. ૨ આંચલી.

અંત – રચસિઇ અંગિઇ દમણુઉ, દમણુઉ સવિ સંતાપ રે. ૩ નેમિ૦
મુકુટિ મહિ મઇ કેવડઉ, કેવડઉ મહિમહિ માઉ રે,
ભાવ સહિત **ભાવઉ** ભણુઈ, ચઉદ ભવન તિમ રાઉ રે. ૪ ને૦

(૨૩૯ ખ) જીવદયા ગીત ગા. ૩ રાગ ધન્યાસી

અણુસરઉ ધર્મ જિહાં દયા દીસઈં, દેખતાં મન માનઇ વસા વીસઇ,
જોઉ રે મારગ મુગતિનઉ મહીયાં, ભવદૂઈ પાર ન પામીઇ કહિયાં.
કૂડઉ અનઈ કૃતિમ કહિઇ અતિ કાચઉ, વિણ દયાધર્મ કિહિ સાંભલઉ સાચઉ ૨.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભાવઉ કહઇ ભાવ સહિત સિઉં કીજઇ, ભામણાં શ્રી જિન-
ધર્મના લીજઇ. જોઉ રે૦ ૩

(૧) બન્ને કૃતિઓ ઉપર મુજબની પ્રતમાં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૪–૯૫.]

૧૪૯. ખીમરાજ

(૨૪૦) જીવદયા ગીત ગા. ૫ રાગ ધન્યાસી

આદિ – તરણુપણિઇ જોવનમદિઇ, હો તરીય ચડી વનિ જાઇ,
ત્રસ જીવ વિણાસરી, ઇમ ખટવટ હો નીગમીઇ કાઇં. ૧

અંત – ખટ દરશન મતિ એહ છઈ, જોઉ સમૃત વિચાર,
ખીમરાજ સાચઉં કહિ, ધરમહ ધરિ હો જીવદયા સાર. ૫

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૫.]

૧૫૦. લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્ય

(૨૪૧) હીંચાલી ગીત ગા. ૬

અંત – સકલ ઉતમ નારિ છઇ બાલકુંઆરિ, ધવલ વર્ણ દીસઇ સા નારિ.
પૂછઉ **તપગચ્છ** ગુરૂરાય, અર્થ જાણઈ **લક્ષ્મીસાગરસૂરિ** રાય.
એ હઇઆલી ચંગ, ભણતાં ઊપજઇ રંગ આદર કરી લિઉ
સનઇ રંગિ. ૬

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૬.]

૧૫૧. જિણુદાસ

(૨૪૨) વૈરાગ્ય ગીત ગા. ૪ રાગ મલ્હાર

આદિ – ચતુરગતિ જીવ કર્મ ફિરીઉ, ગર્ભદુકખ ઘણું,
ચેતિ ચેતિ ન સુગુરૂવચનં મેલ્હિ મૂઢપણું. ૧

અંત – પ્રકૃતિ ચઉત્રીસ ચગેદ્રહ ફેડિ મુગતિવરં,
જિણુદાસ પ્રણુમતિ **ઋષભ**ચરણું અપરપરમપરં. ૪

(૧) ઉપર મુજબની પ્રત.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૪૯૬–૯૭.]

૧૫૨. ખીમો

આ સોળમા સૈકામાં પ્રસિદ્ધ કવિઓમાંનો એક હશે એમ તેના

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પછી થયેલ સુપ્રસિદ્ધ શ્રાવક કવિ ઋષભદાસે પોતાના સં.૧૬૭૦માં બનાવેલા 'કુમારપાળ રાસ'માં બીજા કવિઓ સાથે આ બીમાનું નામ પણ ઉલ્લેખી પોતાની લઘુતા દર્શાવી છે એ પરથી ભાસે છે :

આગિં જે મોટા કવિરાય, તાસ ચરણરજ **ઋષભરાય**
લાવણ્ય લીંબો ખીમો ખરો, **સકલ** કવિની કીરતિ કરો. ૫૩

(૨૪૩ ક)+ શત્રુંજય ચૈત્ય પ્રવાડી (પરિપાટી)

આદિ – ચુપઇ.

આરાહૂં સામિણિ **સારદા,** જિમ મતિ તૂઠી દિઇ મતિ સદા,
શ્રી **સેત્રજ** તીરથ વંદેવિ, ચૈત્ર પ્રવાડિ રચસિ સંષેવિ. ૧
પાલીતાંણુઇ પ્રણમૂં **પાસ,** જિમ મનિ વંછિત પૂરઇ આસ;
લલતાસુર વંદૂં જિન **વીર,** સોઇ સાયર જિમ ગુહિર ગંભીર. ૨

અંત – એહ સ્વામી તુમ્હ ગુણ જેતલા, મઈ કિમ બોલાઈ તેતલા,
તૂં ગુણ રયણાયર સમ હોઈ, એહ સંક્ષા નવિ જાંણુઈ કોઈ. ૩૧
જે તાહરા ગુણ ગાઈ સાર, તેહ ઘરિ મંગલ જયજયકાર,
હૂં તુમ્હ નામિઈ નિતુ ભાંમણુઇ, બે કર જોડી **ષીંમુ** ભણુઈ. ૩૨

(૧) વા૦ સહજરત્નગણિ પુણ્યાર્થે ન લક્ષતં ૧૬૧૯માં, ચોપડો, પ.ક્ર. ૧૭૧–૧૭૩, વિ.ધ.ભં.

પ્રકાશિત : ૧. **પ્રાચીન** તીર્થમાળા સંગ્રહ, પૃ.૧૯૫-૯૭.

(૨૪૩ ખ) [+] જયણા ગીત ગા.૭ લ.સં.૧૫૩૫ પહેલાં

આદિ – એ શ્રાવકકુલિ અવતાર લહીનઇ, સખી જે જીવ વિરાધઇ રે,
તેહ મણિ ચિંતામણિ લાધઉં, પણિ ગાંઠિ નવિ બાંધઉં રે. ૧

અંત – ષટકસાલ એ પંચઇ જાણી, જીવ જતન જે પાલઇ રે,
ખીમ કહઇ તે ધન ધન સુકલીણી, મુગતિ ફલ તે લિહસિઇ રે. ૭

(૧) સંવત ૧૫૩૫ વર્ષે વૈશાખ શુદિ ૬ દિને ગુરૂદ્ધ મહાનગરે અભયપ્રભગણિ લિખિતં. પ.સં. ૧૧–૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૬૯.

[પ્રકાશિત : ૧. ત્રણ પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓ, સંપા. શાલેટ્ટ કાઉઝે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૧–૬૨, ભા.૩ પૃ.૪૯૬.]

૧૫૩. પદ્મશ્રી

(૨૪૪) ચારુદત્ત ચરિત્ર લ.સં.૧૬૨૬ પહેલાં ને ૧૫૪૦ આસપાસ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ– ધુરિ વરતુ
દેવિ **સરસતિ** દેવિ **સરસતિ** અતિ વાણિ.
આપુ મનિ આનંદ કરિ ધરીય ભાવ ભાસુર ચિહત્તિહિં.
પયપંકય પણમૂં સદા, ભયહરણી ભોલીય ભત્તિહિં,
ચારૂદત્ત કમ્મહ ચરી, પભણિસુ તુમ્હ પસાય,
ભવીયાં ભાવિહિં સાંભલુ, પરહરિ પરહુ પમાય. ૧

અંત – સુખ સંસારિ ભોગવ્યાં ઘણાં, ફલ લીધાં મણુયજનમહ તણાં,
અંતકાલિ અણસણ ઉચ્ચરઇ, દેવલોકિ સુરવર અવતરઇ. ૨૫૨
નેમિચરિત્ર વસુદેવહ કથા, સુણતાં પાતિક હુઇ વૃથા,
તિહાંથી અરથ એહ ઉદ્ધરી **ચારૂદત્તનૂં** કીધૂ ચરી. ૨૫૩
જણઇ ભણાવઇ ભાસુર ભત્તિ, અથવા જેઉ સુણઈ નિજ ચિત્તિ,
તેહ ઘરિ નવનિધિ હુઇ નિરમલી, ભણઇ **પદ્મશ્રીય** વંછિત ફલી. ૨૫૪

(૧) સંવત ૧૬૨૬ ચૈત્ર વદિ ૧૪ દિનિ લિ૦ **આગમગચ્છીય ધર્મ**-રત્નસૂરિભિઃ ચોપડો, પ.૬.૯૦થી ૧૦૬, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૧૨૫.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા ૩ પૃ.૫૩૫.]

૧૫૪. દેવપ્રભગણિ (સોમતિલકસૂરિશિષ્ય કે વીરસિંહશિ.)

(૨૪૫) [+] કુમારપાલ રાસ લ.સં.૧૫૪૦ પહેલાં

અંત – મેરૂ નગ નહુ ચલઇ જાવ, જાં ચંદ દિવાયર
શેષ નાગરાજ જાં ધરઇ, ભૂમિ સાતઇ સાયર.
ધર્મ વિસ ઉ જાંજ એહ માહિ, કુ અ નિશ્ચલ હોઇ,
કુમર નરિંદહ તણુઉ રાસ, તાં નંદઉ લોઇ. ૪૧
સૂરી સરિસઉ **વીરસિંહ** ગુરૂ પાય પસાઈ,
બહુ **દેવપ્રભગણિ** વરેણ, રચિઉ ભત્તિં રાસો. ૪૨

(૧) યતિશ્રી કુમારપાલ રાસઃ સં.૧૫૪૦ વર્ષે સા. **પુંજા** ભાર્યા **જાનુ**, સુતા કુંઅરિ પઠનાર્થં **ચરણનંદનગણિના** લિખિતઃ **વીરમ** વાટકે ગુ.વિ.ભં.

(અન્ય પ્રતમાં)

અંત – મેરુ ન ઠામહ ચલઈ જાવ, જાંવ ચંદ દિયાવર,
શેષનાગ જાં ધરઇ, ભૂમિ જાં સતઈ સાયર.
ધમ્મ વિસઉ જાં જગહ માહિડૂ(દૂ ?) ય નિચ્ચલ હોઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કુમર રાયહ તણુઉ **રાસ**, નંદઉ તાં મહીયલિ. ૪૦
સૂરીસર સિરિ **સોમતિલક** ગુરુ પાય પસાઇ,
બુહ **દેવપ્પહ**ગણિ વરેણુ, રચિઉ ઇહ રાસો.
પઢઇ ગુણઈ જે સુણઇ, રાસ જિણહરિ ખેલઇ,
સવિહિં દુરિઅહ કરિઅ છેહ, સિવપુર પામેઇ. ૪૧

(૨) સેં.લા. નં.૨૫૯૯.

[પ્રકાશિત : ૧. ભારતીય વિદ્યા, અં.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૧–૬૨, ભા.૩ પૃ.૪૯૭.]

૧૫૫. ચેથેા (જાંબુગ્રામવાસી શ્રીમાલ જ્ઞાતિનેા શ્રાવક, ગુરુ આંચલગચ્છીય જયકેશરસૂરિ)

જયકેશરસૂરિ આચાર્ય ૧૬૪૬, ગચ્છનાયકપદ ૧૫૦૧, સ્વર્ગ. ૧૫૪૨.

(૨૪૬) પાર્શ્વનાથ દશભવ વિવાહલેા ગા. ૨૦૬ સં.૧૪૬૪ પછી અને ૧૫૪૨ પહેલાં

આદિ – માઈ એ નયરહ સીહ દુઆરિ—એ ઢાલ.

સરસતિ સામણિ કરંઅ પસાઉ, મુઝ મનિ એહ ઊમાહિલુ એ,
ધવલબંધિઇ બહૂ લાગઉ ઢાઉ, ગાયશું જિણહ **જીરાઉલુ** એ. ૧
મૂલચરિત્ર પ્રભકેરઉ **પાસ**, ભાવિહિં ભવીયણ સાંભલુ એ,
સાંભલતાં હુઇ પુરયપ્રકાસ, દસઈ ભવંતર દેવના એ. ૨

અંત – ઢાલ. ઊલાલું.

જીભ સહિ સમુષિ હેાઇ, કેાડિ વરસ કવિ જેાઇ, ૧
તુ લવલેશ ન જાંણુઇ, મૂરખ કિશું અ વખાંણુઇ. ૨
મંત્રિ ચેથ ઇમ બેાલઇ, અવર ન કેાઇ તુમ્હ તેાલઇ, ૩
તૂં માયા તૂંઅ તાત, કહૂંઅ કિસી પરિ વાત ૪
હૂં તુ પૂરિ પ્રવાડિઉ, તૂં અશરણાગત સાહિઉ. ૫
કરિ કરિ દેવ પસાઉ, જગિ **જીરાઉલિ** રાઉ. ૬
રાષિ રાષિ મૂંઅ સ્વાંમી, તૂં તુ પાય શરનાંમી ૭
કીધૂં કવિત વિશાલેા, રૂઅડૂં અનઈ રસાલેા. ૮
પઢત ગણુંતાંહાં સિધે, આવઇ અવિચલ રિધિ. ૯

(૧) વિધિપક્ષના સુશ્રાવક નિજપરમભક્ત શ્રી જયકેસરસૂરિના પ્રતિ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રો૫ધ્યા શ્રી જાંબૂઆમે વાસ્તવ્ય શ્રીમાલજ્ઞાતીય મહં૦શ્રી ચેથાકૃત દશભવ-શ્રી પારિસ્વનાથ વીવાહલુ કૃતં. પ.ક. ૧૯૫થી ૨૦૩, પં.૧૮, ચોપડો, વિ.ધ.ભં. (૨) સં.૧૫૮૩ માધ શુદિ ૧૩ ભૌમે લિ. પ.સં. ૧૨-૧૧, પ્રથમનાં બે પત્ર નથી, જશ. સં. (૩) સં.૧૫૮૧ ભા. વ. ૮ પૂનમીયગચ્છે વિનયસુંદરશિ૦ વિનયસોમ લિ. પ.સં. ૮, જય. પો.૬૯. (૪) પ.સં. ૧૧-૧૧ની પ્રતમાં, સંઘ ભં. દા.૭૫. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૬-૫૭, ભા.૩ પૃ.૪૮૪.]

૧૫૬. લાવણ્યસમય (ત૦ સોમસુંદરસૂરિ-લક્ષ્મીસાગરસૂરિ-સમયરત્નશિ૦)

આ કવિ સંવત્ સોળમા સૈકાના મધ્યમાં એક સમર્થ કવિ થયેલા છે. તેનો વંશ આદિનો પરિચય તેના 'વિમલ પ્રબંધ'ની પ્રશસ્તિમાંથી મળી આવે છે. ગુજરાતના પાટણનગરમાંથી શ્રીમાળી વણિક નામે મંગ અમદાવાદ આવેલ ને તેને ત્રણ પુત્ર પૈકી મોટા પુત્ર નામે શ્રીધર અજદર-પુરામાં વસતા હતા. શ્રીધરને તેમની સ્ત્રી ઝમકલદેવીથી ચાર પુત્રો નામે વસ્તુપાલ, જિનદાસ, મંગલદાસ અને લઘુરાજ તથા એક પુત્રી નામે લીલાવતી થયાં. તે પૈકી લઘુરાજ તે જ આપણા કવિ. તેમનો જન્મ સં. ૧૫૨૧ શાકે ૧૩૮૬ પોષ વદિ ૩નો થયો. તેમના જન્માક્ષર સમયરત્ન મુનિને બતાવતાં તે ગુરુએ જણાવ્યું કે તે પુત્ર તમનો સ્વામી થશે, અથવા તે કોઈ તીર્થ કરશે, કાં તો મોટો યતિ થશે અને મહાવિદ્વાન્ થશે, ગુરુના કહેવાથી માબાપને પગે લાગીને એ પુત્ર વૈરાગી થયો. સં.૧૫૨૯ના જેઠ શુદ ૧૦ને દિને પાટણમાં પાલણપુરી અપાસરામાં મહોત્સવપૂર્વક તપગચ્છ-પતિ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (જન્મ સં. ૧૪૬૪ ભાદ્રપદિ વદિ ૨, દીક્ષા ૧૪૭૦, પંન્યાસપદ ૧૪૯૬, વાચકપદ ૧૫૦૧, સૂરિપદ ૧૫૦૮, ગચ્છનાયકપદ ૧૫૧૭, સ્વર્ગવાસ સં.૧૫૩૭)એ દીક્ષા આપી લાવણ્યસમય એ નામ આપ્યું. સમયરત્ન ગુરુએ વિદ્યા આપી. કવિ પોતે જણાવે છે કે "મેં સરસ્વતી માતાની કૃપા કરવાથી મને સોળમા વર્ષમાં વાણી (કવિત્વશક્તિ) ઉદ્ભવી જેનાથી પોતે છંદ, કવિત, ચોપાઈ અને ગદ્યપદ્યવાળા સરસ રાસ રચ્યા. વળી અનેક પ્રકારનાં ગીત, રાગરાગણી અને સંવાદ રચ્યાં. (મેં) રસવાળાં કથન કહ્યાં છે, પણ જૂઠાં કાવ્ય કર્યાં નથી. મોટામોટા મંત્રીઓ અને રાજાઓને પણ ખુશ કર્યા છે. ઘણા વિશાળ પ્રદેશમાં જેનો ઉપદેશ પ્રસર્યો છે, અને જેના ઉપદેશથી ઘણે ઠેકાણે દેહરાં તેમજ ઉપાશ્રય

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

થયાં છે, મોટામોટા મીર (સરદાર) અને મલિક (જમીનદારો–રાજા) જેને નમે છે, તેને (પોતાને) પંચાવન (સં.૧૫૫૫)ના વર્ષમાં પંડિતપદ મળ્યું. જે ગણિ તપાગચ્છના શણગારરૂપ શોભે છે, અને જે દેશપરદેશમાં વિચરે છે, તે સોરઠ દેશમાં ગિરનાર પર થઈને ગુજરાતમાં આવ્યા. અણહિલવાડ પાટણ પાસે માલસમુદ્ર (પાટણથી પશ્ચિમે પાંચ ગાઉ પર 'માલસુંદ' ગામ છે તે હશે?)માં ચોમાસું રહ્યા. અહીંના સકળ સંઘે વિનવણી કરી એથી 'વિમળ રાસ'નું કવન કર્યું. સં.૧૫૬૮ના આસો માસમાં પાર્શ્વનાથ જિનેશ્વરની પાસે શુદ્ધ પક્ષે રવિવારે મૂળ નક્ષત્રમાં 'વિમળ રાસ'નું વૃત્તાંત પૂરું કર્યું." આ કવિની સં.૧૫૮૯ સુધીની કૃતિઓ આમાં જણાવ્યા પ્રમાણે મળી આવી છે, તે પરથી ત્યાં સુધી તેમનો જીવનકાળ અવશ્ય હતો એ સિદ્ધ થાય છે. કયારે સ્વર્ગસ્થ થયા એ જાણવા કંઈ સાધન ઉપલબ્ધ થયું નથી. વિશેષ હકીકતો તેમની સર્વ કૃતિઓ વાંચી વિચારતાં અંતરંગ પ્રમાણથી મેળવી શકાય તેમ છે.

(૨૪૭) + સિદ્ધાંત ચોપાઈ અથવા **લુંકા વદન ચપેટા** ૨.સં.૧૫૪૩ કા. શુ. ૮ રવિ

આમાં મૂર્તિનિષેધક લોંકાશાનું ખંડન છે.

આદિ – સકલ જિણંદહ પાય નમું, ડિઅડઈ હરિષ અપાર,
અક્ષર જોઇ બોલિસિઉં, સાચઉ સમય વિચાર. ૧
સેવિઅ **સરસતિ** સામિણી, પામિઅ સુગુરૂ પસાઉ,
સુણિ ભવીઅણ જવ **વીર** જિણુ, પામિઉ શિવપુરિ ઠાઉ. ૨
સઈ ઊગણપીશ વરિસ થયાં, પણયાલીસ પ્રસિદ્ધ, (વીરાત્)
ત્યાર પછી **લુંકુ** હુઉ, અસમંજસ તિણિ કીધ. ૩
લુંકાં નામિઇ મુહતલુ, હુંતઉ એ કિઈ ગામિ,
આવી પેટિ બહુપરે, ભાગુ કરમ વરામિ. ૪

અંત – ક્રોધ નથી પોષિઉ મઈ રતી, વાત કહીછઇ સઘલી છતી;
બોલિઉ **શ્રી સિદ્ધાંતવિચાર**, તિહાં નિંદાનું સિઉં અધિકાર. ૧૭૪
જીવ સવે મઝ બંધવ સમાં, પડઈ વરાંસઇ ધરિજ્યો ક્ષમા,
જે જિમ જાણઇ તે તિમ કરૂ, પણિ જિનધર્મ પરૂ આદરૂ. ૧૭૫
ધન ધન જિનશાસન.
અમ્હ ગુરૂ શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ**, જસુ પસાઈ દુરિઆં દૂરિ,
તપગચ્છનાયક સુગુણનિધાન, લક્ષ્મીસાગરસૂરિ પ્રધાન. ૧૭૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શ્રી **સોમજય**સૂરીંદ સુજાણુ, જસુ મહિમા જગિ મેરૂ સમાણુ,
અહનિસિ હરષિ પ્રણમુ પાય, **સુમતિસાધુ**સૂરિ **તપ**ગછરાય. ૧૭૭
ગુણમંડિત પંડિત જયવંત, **સમયરત્ન** ગિરૂઆ ગુણવંત,
તસુ પયકમલિ ભમર જિમ **રમૂં**, ઇણિ પરિ ભગતિઈ દિન નીગમૂં. ૧૭૮
જસુ મહિઅલિ રૂઅડઉ જસવાઉ, તે સહિગુરૂનુ લહી પસાઉ,
એ ચઉપઇ રચી અભિરામ, **લુંકટ વદન ચપેટા** નામ. ૧૭૯
સંવચ્છર **દહ પંચ** વિશાલ, **ત્રિતાલા** વરષે **ચઉસાલ**,
કાતી શુદિ આઠમિ શુભ (રવિ) વાર, રચી ચઉપઇ બહુત વિચાર. ૧૮૦
નરનારી એકમનાં થઇ, ભણુઈ ગુણઇ જે એ ચઉપઈ,
મુનિ **લા**વણ્યસમય ઈમ કહઇ, તે મનવાંછિત લીલા લહઇ. ૧૮૧
—યતિશ્રી સિદ્ધાંત ચતુષ્પદી, લુંકટ વદન ચપેટાભિધાના.

(૧) લિખિતા પરોપકારાય. શુભં ભવતુ લેખક પાઠકયોઃ શ્રી. આની સાથે આ જ કવિનું રચેલું એક ગીત છે. પ્ર.કા.ભં. (૨) પ.સં. ૮–૧૩, વિ.ધ.ભં. (૩) સંવત ૧૬૪૬ વર્ષે ચૈત્ર માસે શુક્લ પક્ષે ચતુર્દશી બુધે લષિતં સ્વપરોપકારાય લિષિતં. પં૦ કુશલતિલકગણિશિષ્ય કલ્યાણતિલક-લિષિતં. શ્રી શ્રમણસંઘસ્ય શુભં ભૂયાત્. પ.ક.૨૩–૩૧, પં.૧૩, ભાવ.ભં. (૪) સં.૧૬૨૬ આસાઢ સુદિ ૧૩ દિને. પ.ક. ૧૧૨થી ૧૨૨, દે૦લા.પુ.લા. ચોપડો નં.૧૧૨૫. (૫) પ.સં.૧૦, જેસલ. ભ. ભં. નં.૪૮૭. (૬) લુંપટ વદન ચપેટા હુંડી ચોપઇ. પ.સં.૮, જય. પો.૬૯. (૭) પ.સં. ૭–૧૫, હા૦ ભં. દા.૮૨ નં.૧૩૬. (૮) સં.૧૬૬૨ ચૈ.શુ.૮ મહો૦ રત્નસાગરશિ. **સં**યમસાગર લિ. ૭૨૭ જૈ.જ્ઞા.ભં. જામનગર. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૩, ૩૯૬).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુ.૫ પૃ.૩૪૦થી ૩૪૮.

(૨૪૮) + ગૌતમપૃચ્છા ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૪૫ ચૈત્ર શુદ ૧૧ ગુરુ

આદિ – સકલ મનોરથ પૂરવઈ, ચઉવીસમુ જિણંદ
સોવનવન્ન સોહઇ સદા, પેખ્યઇ પરમાણંદ. ૧
સમોસરણ દેવે મિલી, રચીઉં ઉત્તમ ઠામિ,
પદમાસણ પૂરી કરી, બઇઠા ત્રિભુવન સ્વામિ. ૨
બઇઠા મુનિવર કે વર કેવલી, ગણધરવર અગ્યાર,
સુરનર કિંનર માનવી, બઇઠી પરિષદ બાર. ૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તવ **ગોયમ** મનિ ચીંતવઇ, જીવીનું સિઉં સાર,
જં કાંઇ આપણ થિકી, કીજઇ પર ઉપકાર. ૪
ગોયમ હઇયડઇ જાણતુ, આણી પર ઉપકાર
સભા સહુ કેા સાંભલઇ, પૂછઇ જિસિઉ વિચાર. ૫

અંત – **તપ**ગછનાયક આણંદપૂરિ, વંદુ શ્રી **સોમસુંદર**સૂરિ
તાસ અનવઇ સોહઈ ગુરૂચંદ, સિરિ **લક્ષ્મીસાગર**સૂરિંદ. ૧૦૧
સિસ સિરિ **સોમદેવ**સૂરિ સોમ સમાન **સોમજય**સૂરીસ પ્રધાન
તપગછનાયક નયણાણંદ, ગુરૂ **સુમતિસાધુ**સૂરિંદ ૧૦૨
શ્રી ઇદ્રનંદિસૂરિ ગણુધાર, કિરિ અભિનવ **ગોયમ** અવતાર,
તપગચ્છિ ઉપઇ અવિચલ ભાણ, શ્રી **રાજપ્રિય**સૂરિ સુજાણ. ૧૦૩
સમયરત્ન જયવંત મુણીંદ, ઇમ જંપઇ જગિ તેહનઉ સીસ.
સુણિયેા વરણાવરણ અઢાર, છતિ સારૂ કરયેા ઉપગાર. ૧૦૪
લહઇ અરથ **ગૌતમ** ગણુધાર, તુહિ આણી પર ઉપગાર.
વીર કન્હઇ બહુ પૃછા કીધ, ભવિક પ્રતિં પ્રતિબેાધ જ દીધ. ૧૦૫
ઇમ જાણીનઇ કહઇ વિચાર, જોઉ એ સંસાર અસાર,
પુત્ર કલત્ર પેાઢા ઘરબાર, રહિસિ ધન સેાવન સિણગાર. ૬
હઇયડઇ અવર મ રયેા ભરમ,
પુણ્ય પાપ સાથિ આવિસિઇ, ઉ. આપણે કાજિ લાગિસિઇ. ૭
કવિ કહિ હું સિઉં બેાલું બહું, જાણ ચતુર છઉ તુમ્હે સહૂ,
પુણ્યકાજ કરિસ્યઉં એક સસાં, સવિ સુખ લહસિઉ વિસઇ વિસા. ૮
શ્રીમુખી **ગૌતમ** પૃછા કરઇ, **વીર** સરિખા સંસય હરઇ,
જિહુનિ વાણિ અમૃત સમાન, અમૃતવાણી પહિલઉ અભિધાન. ૯
એ ચઉપઈ રચી ચઉસાલ, કુણ સંવત નઇ કેહુ કાલ,
વરિસ માસ કહિસ્યૂં દિન વાર, જોઇ લેજ્યેા જાણ વિચાર, ૧૦
પહિલું **તિથિ**ની સંખ્યા આણિ, સંવત જાણિ ઇણિ અહિનાણી
આણ વેદ જઉ વાંચઉ વામ, જાણું વર્ષ તણું એ નામ. ૧૧
વાસુપૂજય જિણવર બારમું ચૈત્રથિ કેા માસ જિતે નમું,
અજૂઆલી ઇગ્યારિસિ સાર, તહીઇ સુરગુરૂ ગિરૂઉ વાર. ૧૨
કૂહા ચઉદ અનઈ ચઉપઈ, ઈક જપમાલી પૂરી હૂઈ,
ઉપર અધિકેા પાઠ વખાણિ, તે સંખ્યાના મણિયેા જાણિ. ૧૩

*

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તપગચ્છનાયક આણંદપૂરિ, વંદુ સિરિ **સોમસુંદર**સૂરિ,
તસુ અનવઇ સોહઇ ગુરૂચંદ, સિરિ **લખમીસાગર**સૂરીંદ. ૧૧૮
અણુજાણુતા કહિઉ જે અતી, અધિકૂં ઓછઉં ખમિઓ વલી,
મુનિ **લાવણ્યસમઇ** કહિ એ ઈસ્યઉં, ધન મન જે જિન-
ચલણે વસિઉં ૧૧૯

(૧) લખ્યા સં.૧૯૦૭. પ્ર.કા.ભં. (૨) પ.સં. ૬-૧૨, ધો.ભં. (૩) સંવત ૧૬૨૬ વૈશાખ વદિ ૧૪ **આગમીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** પ.ક. ૯**થી** ૧૫, દે.લા.પુ.લા. ચોપડો નં.૧૧૨૫. (૪) ૧૨૧ કડી મુનિ **જયવિજય** પઠનાર્થં ગણિ ગુણવિજયેન લિ. પ.સં. ૬-૧૩, મ.જૈ.વિ. નં.૪૧૯. (૫) ૬૪ કડી **સુધી**ની અપૂર્ણ, પ.સં.૨-૧૯, મુક્તિ૦ નં.૨૪૫૪. (૬) સં. ૧૬૦૮ ફા.શુ.૧૧ સોમે. પ.સં. ૫-૧૧, તિલક. ભં. (૭) સં.૧૬૫૧ કા.શુ. ૩ રવિવાસરે. પ.સં. ૬-૧૩, જૈ.શા. દા.૧૩ નં.૩૪. (૮) સં.૧૭૩૧ માગશર શુ. ૧૦ વાર શંકરે લ૦ સાહા **લહૂજી** સુત **સાહા સુરચંદ** સાહા **વીરા** લખાવીતં. પ.સં. ૯-૧૧, ડે૦ભં. દા.૭૦ નં.૧૨૨. (૯) મુનિ સુંદર-કુશલેન શ્રી હાલાર દેશે શ્રી **જાગૂદ્ડ** નગરે સં.૧૭૫૬ કા.શુ.૫ બુધે લિ૦ પ.સં. ૫-૧૨, વડા ચૌટા ઉ૦ નં.૩૭૧. (૧૦) પ.ક.૬૦થી ૬૭, ચોપડો, મુક્તિ. નં.૨૪૭૧. (૧૧) પ.સં.૭-૧૧, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૨૧. (૧૨) પ.સં.૩-૧૨, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૬૦. (૧૩) પ.સં.૬-૧૪, જૂની પ્રત, સંઘ ભં. દા.૭૨ નં.૧૨. (૧૪) પ.સં.૮-૧૧, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૨૬. [આલિ-સ્ટઓઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦, ૨૪૨, ૨૪૫, ૨૫૭, ૩૯૫, ૪૯૮, ૫૦૮, ૫૦૬).]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. ભીમશી માણેક.

(૨૪૬) [+] **રંગરત્નાકર નેમિનાથ પ્રબંધ** અથવા છંદ ૨.સં.૧૫૪૬ મહા સુદ ૧૦ રવિ

આદિ – સ્મૃત્વા શ્રી **શારદાં** નેમેશ્છંદોભિર્વિવિધૈર્વરૈઃ
પ્રબંધં બંધુરં કુર્વે **રંગરત્નાકરા**ભિધં ૧
સારદ સાર દયાપર દેવી, તુઝ પયકમલ વિમલ વંદેવિ,
માગું સુમતિ સદા તઈ દેવી, દુરમતિ દૂરિ થિકી નિંદેવિ. ૨
હિવ હૂં બોલું મેલ્હી માયા, તૂં કવિયણજણ કેરી માયા,
બહુ ગુણમણિ તુઝ અંગિ સમાયા અવગુણ અવર અનંત ગમાયા. ૩
તુઝ તનુ સોહઈ ઉજ્જલ કંતિ, પૂનિમ સસિહર પરિ ઝલકંતી,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પય ઘમઘમ ઘુગ્ઘર ઘમકંતી, હંસગમણિ ચાલઈ ચમકંતી. ૪
ચાલઇ ચમકંતી, જગિ જયવંતી, વીણા પુસ્તક પવર ધરઇ,
કરિ કમલ કમંડલ કાજે કુંડલ રવિમંડલ પરિ કંતી કરઈ;
હિયડઈ હિત આણી સુણિ મઝ વાણી, જઈ હુ તુઝ બહુ માન લહું,
તુ મન આણંદિઈ, **નેમિ** જિણુ વંદિઇ, નવનવ છંદિઈ છંદ
કહું. ૫

અંત – પ્રથમોધિકાર.

એમહ મન ઊમાહિ પાઇ **સરસતિ** સિર નામી,
સમયરત્ન ગુરૂરાય પાય પુણ તેહના પામી
પુહવિ પ્રસિદ્ધઉ પ્રગટ પ્રથમ અધિકાર સુણાવિઉ
નેમિ સહિતિ પરિવાર નયરિ આણંદિઉ આવિઉ
પરિણાવા ઉત્સવ કહું આદિ પૂજઇ મનની રલી,
લાવણ્યસમય તે બુલ્લિસિઈ, જુ હુસિઇ અવસર વલિ.

અંત – શ્રીમત્સોમગુણધામસોમસૌભાગ્યસુંદર
પ્રજ્ઞાવજ્ઞાલેસત્સૂરિ સૂરિશ્રી **સોમસુંદર**. ૧૧
શ્રી **સોમસુંદર લચ્છસાયર સોમદેવ** મુનીશ્વર,
શ્રી **સોમજય** ગણધાર ગિરૂઆ **સુમતિસાધુ** ગણેશ્વરા.
શ્રી **ઇંદ્રનંદિસૂરીંદ રાજપ્રિય**સૂરિ સદાફલા
તપગચ્છમંડન સેવે સહિગુરૂ જયો જાંહુ વિચલા. ૧૨
ગુણરાજિમંડિત પ્રવર પંડિત **સમયરત્ન** મુનીશ્વરો,
તસુ પાય પામી સીસ નામી, તવું હૂં **નેમી**સરો
મઝ દાન આપે પાપ કાપે ચિત્તે ચોખે રાખયે,
તુઝ પાય સેવા નિતુ કરેવા દેવ દરિસણ દાખયે. ૧૩
તિથિમાન આણી **તિથિ** પમાણી સંવત જાણી સુહંકરો,
રસવેદ વામિઇ વરસ નામઇ મહા માસિ મનોહરૂ,
શુભયોગ યોગે દસમિ ભોગિઈ વાર વારૂ દિણયરો
નવ છંદ છંદિહિં ક્રિય પ્રબંધિ તવિઉ **નેમિ** જિનેશ્વરો. ૧૪
નવ નિધિ પામી આજ સ્વામી કલ્પવલ્લી કરી ચડી,
વરિ વૃદ્ધિ જાગી ભીડિ ભાગી આપદા અલગી પડી.
સંતાપ નાડા રોગ નાડા હેવ હીઅડઇ તૂઠઉ,
જવ જગત્રિં જિનવર સદા સુહકર **નેમિ** નયણે દિઠઓ. ૧૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જાં સાત સાયર સસિ દિવાયર મેરૂગિરિ ગયણાંગણું
નવ કુંડ સમુધ અનઇ વસુધા અસુર સુર ભવણાંગણું,
જો રહઇ અવિચલ થિર કુલાચલ મેય નિશ્ચલ જહાં લગઇ,
સિરિ **નેમિ** જિનવર ચરિય ચોખું વિસ્તરૂં જગિ તાં લગઈ. ૧૧૬

કલશ

સમુદ્રવિજય કુલિ કમલ વિમલ જિણ સોહ ચડાવી,
કેવલ(લ)છી વછી સત્ત સઇ વરસ લડાવી,
અષ્ટ કર્મ નિર્જર ઘણી ભવ ભાવઠિ ભજિ અવિચલ
પદ અવિતરીઉ **નેમિ** જિણ થયું અગં જિણ અખય
સુખ આપ્યું નચિત જસઉ લઈ દેવ ન કોઇવર,
લાવણ્યસમઈ મુનિવર ભણઇ જય જગત્રજીવન કલ્યાણકર.

(૧) પ.સં. ૧૮, કમલમુનિ અથવા અનંત ભં. નં. ૨. (૨) પ.સં. ૧૦–૧૩, લે૦ વ.ભં. દા. ૧૧ નં. ૧૦. (૩) પ્રં. ૩૦૮૦, વર્ણા પંચ **અંચલગચ્છે મતિનિધાનગણિ વિશ્રામ** લષીતં. પ.સં. ૧૨–૧૩, ઘોઘા ભં. દા. ૧૦ નં. ૩૦. (૪) સં. ૧૬૭૬ **ઓરણા** ગામે. કવિ દલપતરામ સં. ગૂ. વ. સો. અમદાવાદ નં. ૫૫૩–૧૦. (૫) મ. બ. [આલિસ્ટઑઇ ભા. ૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૧૪૭, ૪૨૫, ૪૬૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. કવિ લાવણ્યસમયની લઘુ કાવ્યકૃતિઓ, સંપા. શિવલાલ જેસલપુરા.]

(૨૫૦) [+] સ્થૂલિભદ્ર એકવીસો ૨.સં. ૧૫૫૩ની દિવાળી

આદિ – આવિઉ આવિઉ રે આવિઉ જલહર ચિહું પષે,
સોહાવિઉ રે માસ આસાઢ સુણઉ સષે
નિત સમરૂં રે જેહનું નામ સદા મુષે.
સોઈ સામી રે **સ્થૂલિભદ્ર** જો નાવઈ રષે.

અંત – સંવત **પંનર** ત્રિપનઈ સંવત્સરે દિવસ દીવાલી તણુઉ
થૂલિભદ્ર ગાયુ મય સુણાયુ એકવીસુ એ ભણઉ
ઋષિ મુનિવર રે મયણનિ આંણુ મનાવીઉ
જેઉ જિનવર રે શાસનિ સોહ ચડાવીઉ
જસુ કીરતિ રે મહીયલિ ઝાઝી ઝગમગઈ
ચઉરાસી રે ચઉવીસી જો જાં લગઈ.
જાં લગઈ મહીયલિ મેરૂસાગર ઇંદ ચંદ વષાણીઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નક્ષત્રમાલા રવિઝમાલા સીલ જસ તાં જાંણીઈ
શ્રી **સ્થૂલિભદ્ર** મુનીંદ્ર રાજા ચિત્તિ ચોપઈ ગાઈઇ
લાવણ્યસમય સુરંગિ બોલઈ અંગિ નિરમલ થાઈઈ. ૨૧

(૧) સં. ૧૫૬૦ વૈ. શુ. ૪ બૃહસ્પતૌ **અંચલગચ્છે** પં. **આણંદશ્રી**-ગણિ પં. **સત્યશ્રી** મુનિના સુશ્રાવિકાણાં પઠનાર્થં. પ.સં. ૭–૧૧, મો. સુરત પો. નં. ૧૨૬. (૨) સં.૧૫૭૪, બીજી કૃતિ સાથે, સેં. લા. (૩) સં.૧૭૬૪ ફા. વ. ૯ ગુરૌ **નવાનગર** મધ્યે લિ. **સત્યલાભેન** (**અંચલગચ્છીય**). પ.સં. ૪–૧૧. [ભંડારનો નિર્દેશ રહી ગયો છે.] (૪) પ.સં. ૭–૧૩, પ્રથમ ત્રણ પત્ર, સંઘ ભં. દા.૭૨ નં.૭૭. (૫) પ.સં. ૪–૧૩, જૈ. એ. ઇ. ભં. (૬) પ.સં. ૩, પ્રત ૧૭મી સદીની, રામ૦ ભં. પો. ૮. (૭) સં. ૧૬૭૧ ચૈ. શુ. ૩ ગુરૂ લિ. **પત્તને**. પ.સં. ૩, અભય. નં. ૩૨૦૮. (૮) વિ. ધ. ભં. (૯) પ.સં. ૮–૧૪, લીં. ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૧૪૪, ૧૫૩, ૨૫૭, ૪૦૧, ૪૨૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. ચુનીલાલ ગાંધી વિદ્યાભવન વાર્ષિક અં. ૧૨–૧૩. ૨. કવિ લાવણ્યસમયની લઘુ કાવ્યકૃતિઓ.]

(૨૫૧) નવપલ્લવ પાર્શ્વનાથ સ્ત. (ઐ.) ગા. ૩૫ ૨. સં. ૧૫૫૮ ચૈત્ર વદ

આદિ – એ તુ સુપન દેઇએ **પનરત્રિપન્નઇ**, ચૈત્ત વદિઇ ચઉસાલ,
એ તુ તેરસિ તેર ખંડિ સહૂ જાણુઇ, પ્રગટિઉ **પાસ** મયાલ રે. ૧
ગોરી હમે **નવપલ્લવિ** જાસિઉ,
એ તુ **પાસ** તણા ગુણ ગાસિઉં–હે ગોરી૦ ધ્રૂપદ

*

સામીની સીખામણ કીધી, દિન ત્રીજઇ તતકાલ
એ તુ **આહડનુ** તિહાં સંઘ પુહતું, માડિઉં જંગ રસાલ રે. ૧૪
એ તુ **મજીઉહા** મુખમંડણ **પાસો**, પૂરઈ વંછિત આસો,
એ તુ વાત અસુંભમ દહ દિસિ જાયઇ, સંઘલોક સહુ આવઈ. ૧૯ હે.
એ તુ **મેદપાટનઉ** રાજા મોટઉ, વાત સુણી સપરાણી,
એ તુ બોલઇ બરબર વઈહ મે ન માલુઇ અસિ કહિ કહાણી. ૨૦ હે.

અંત – સંવત **પનર અઠાવનિ**, ચૈત્રહ વદિ ચુસાલ,
મુનિ **લાવણ્યસમિ નવપલ્લવ**, કીધી જાત્ર રસાલ એ. ૩૫ હે.

(૧) સાધ્વી શ્રી **માનલક્ષ્મી** પાઠનાર્થં, પ.સં. ૪–૮, સંઘ ભં. દા. ૭૫ નં. ૨૪૦. [મુપુગૂહસૂચી.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨૫૨) [+] **આલોયણ વિનતિ** [અથવા **સીમંધરસ્વામી સ્ત**[.
૨.સં. ૧૫૬૨ વામજ નગરમાં

આદિ – આજ અનંતા ભવ તણાં રે, કીધાં અતિ ઘણાં રે
મુજ એહ જ ટેવ તુ,
પાપ આલોઉં આપણાં, સુણિ સમરથ રે, **સીમંધર** દેવ તુ, ૧
થોડિ **સીમંધર** સામીયાં–આંકણી.
કરૂં વિનતી રે કરૂં કર જોડિ તુ,
ષોડ નહિ કહેતા ષરૂં ભમ્યો ભવ તણી રે કહું કેતલી કોડિ તુ. છો. ૨

અંત – સંવત **પનરબા સિડઇં આદિશ્વર** રે અલવેસર સાષ તુ,
વામિજ માંહિ વીનવ્યો, **સીમંધર** રે દેવદર્શન દાષિ તુ. ૫૪ છો.
અમિઅ ઠર્યો આણંદભર્યો આજ મેં કર્યો રે પોતિં સુકૃત
ભંડાર તો,
ભવ ભવ સાગર ઉતર્યો ચીત્ત જ ધર્યો રે જિન મુક્તિદાતાર તો
૫૫ છો૦
ઇણ પરિ પાપ આલોઇઆં જેઅ દુભવ્યાં રે જીવ ઘોર અનંત તો,
આલોઇ જિન છોડવિં ઈસું ખુઝવી રે જિનરાજ મહંત તુ ૫૬ છો૦
તુમ નામિં હું નિર્મલ થયો મુઝ ભિ ગયો રે પાતિક તણુ દુર તુ,
મુનિ **લાવણ્યસમઇ** ભણઇ નિત વાંદસ્યું રે પ્રભુ આણંદ પૂર તુ.
૫૭ છો૦

(૧) પ.સં. ૩–૧૧, હા૦ભં. દા.૮૩ નં.૫૩. (૨) પ.સં. ૩–૧૩, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૧૩૨. (૩) સં.૧૭૦૮ માહા સુ. ૫ પં. **વીર**વિજય-શિ. ગ. **રત્ન**વિજય લ૦ **બા**રેજ્ઞ વાસ્તવ્ય સા **લા**લજી પુત્રી **પ્રેમ**બાઇ પઠનાર્થે. પ.સં. ૪–૧૩, ડા. પાલણપુર. દા. ૩૬. (૪) પ.ક. ૧૬૮થી ૧૭૦, ચોપડો, વિ. ધ. ભં. (૫) પ.સં. ૩–૧૨, મારી પાસે. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૨૫૮, ૪૦૦, ૪૦૪, ૫૪૪).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન સત્યપ્રકાશ, વર્ષ ૩ અંક ૧૧.]

(૨૫૩) [+] **નેમનાથ હમચડી** ગા. ૮૫ ૨.સં.૧૫૬૨(૬૪)

આદિ – સરસ વચન દીયો **સરસ્વતી** રે ગાયસ્યું **નેમ**કુમારો
સામલવરણ સોહામણો, તે **રાજીમતી** ભરતારો રે હમચડી ૧

અંત – હમચી હમચી હમચડી રે હમચી છઇ ચુરાસી,
મુનિ **લાવણ્યસમય** ઈમ બોલઈ, હમચી હરષિઇ વાસી રે હ૦ ૮૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત **પનર બાસઠે** (પા. **ચુંસઠે**) રે ગાયુ **નેમિકુમારો**
મુનિ **લાવણ્યસમય** ઇમ બોલઇ, વરતિઉ જયજયકારો રે – ઢ. ૮૩

(૧) પ.સં. ૪, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ. ચા. પો. ૮૩ નં. ૨૧૪૪. (૨) પ.સં. ૫, પ્રતિ ૧૭મી સદીની, કૃપા. પો. ૫૨ નં. ૧૦૦૭. (૩) પ.સં. ૪–૧૫, ડા. પાલણપુર દા. ૩૬. (૪) મારી પાસે. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૯૧.)]

[પ્રકાશિત : ૧. કવિ લાવણ્યસમયની લઘુ કાવ્યકૃતિઓ.]

(૨૫૪) [+] **સેરીસા પાર્શ્વનાથ સ્તવ.** ૨.સં.૧૫૬૨

આદિ – સ્વામિ સુહાકર શ્રી **સેરીસઇ, પાસ જિણેસર લોડણ** દીસઇ,
દીસઇ **લોડણ પાસ** પરગટ, પુહવિ પ્રત્યાપૂર એ,
સેવતાં સંપત્તિ સુકવિ જપંતિ **સબલ** સંકટ **ચૂર** એ,
એ અચલ મૂરતિ સકલ સૂરતિ આદિ કોઇ ન જાંણુ એ.
ઇમ સુણીય વાણી હૃદય આણી સુગુરૂ એમ વષાણુ એ. ૧

અંત – પાસ કલ્યાણુક દસમ દીહાડએ, મહીયલ મહિમા **પાસ** દેષાડ એ,
દેષાડ એ પ્રભૂ **પાસ** મહિમા સંઘ આવે ઉમટ્યો,
ધ્વજ પૂજ મંગલ આરતી તેણે પાપ પૂરવનાં ઘટ્યાં.
સંવત પન્નર બાસઠ્ઠિ પ્રસાદ **સેરીસા** તણો
લાવણ્યસમે ઇમ આદિ બોલે નમો નમો ત્રિભુવનધણી. ૧૫

[મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૮૪).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન સત્ય પ્રકાશ, વર્ષ ૪, અંક ૩.]

(૨૫૫) [+] **રાવણમંદોદરી સંવાદ** ૨.સં.૧૫૬૨

આદિ – રાગ શ્રીરાગ

સૂતેલા સીંહ જગાવીઉ, નડીઓ વાસગ નાગ રે,
સીત હરી તિં સ્યું કર્યું, ઇહા **રામ**ના પાગ રે. –૧
સાંભલિ **રાવણ** રાજીયા, જ્યસે મહિયલિ મામ રે,
સતી **સીતા** તઇં કાં હરી, વિરી વંકડો **રામ** રે. –૨ સાંભલિ.

અંત – જયજયકાર જગત્રિ હૂઉઆ, વરત્યા રંગના નાદ રે,
સંવત **પંનર બાસઠિ**, રચ્યો રાસ સંવાદ રે. જય૦ ૫૬

*

રામ અલોધાં આવીઆ, સોઇ **સીત** અરધાંગિ રે,
મુનિ **લાવંનસમિ** ભણિ, ત્રિહા રાયનઈ રંગિ રે, જય જય. ૬૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧–૨) સં.૧૬૮૨ વરસે ભાદ્રવા વદિ ૮ લિષતં. ઋ. રાઘવ તથા ગં. વીરદાસા પઠનાર્થે શુભં ભવતુ. પ.સં. ૩–૧૩, મારી પાસે બે પ્રત છે. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૪૬).]

[પ્રકાશિત : ૧. કવિ લાવણ્યસમયની લઘુ કાવ્યકૃતિઓ.]

(૨૫૬) [+]વૈરાગ્યવિનતિ [અથવા **શત્રુંજયમંડન આદીશ્વર વિનતી**]
૨.સં.૧૫૬૨ આસો શુદ ૧૦

આદિ – જય પઢમ જિણેસર અતિ અલવેસર, **આદીસ્વર** ત્રિભોવનધણીય,
શેત્રુંજ સુખકારણ સુણિ ભવતારણ વીનતડી સેવક ભણીય. ૧

અંત – સેવક માંહિં સમુહતુ થાપુ, **આદીસ્વર** અવિચલ પદ આપુ
તપગચ્છિ શ્રીય **હેમવિમલ**સૂરીંદ, તાસ વયણિ કીધૂ આણંદઈ ૪૬
પંનર બાસઠઇ આદિજિન તુઠ્ઠઈ, કરી વીનતી ઊલટિ ઘણુઇ એ,
આસો મસવાડઇ દસમી દિહાડઇ, મુનિ **લાવંન્યસમઇ** ભણુઇએ . ૪૭

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૭૧, પ ક. ૧૬૭થી ૧૭૦, ચોપડો, વિ.ધ.ભં. (૨) પ.સં. ૨–૧૭, મારી પાસે. (૩) સં.૧૫૮૦ **તપા**ગચ્છાધિરાજ **હેમ**વિમલસૂરિ રાજ્યે મહો૦ **આ**ગમમંડનગણિશિ૦ પં. **અ**મરમંડનગણિભિર્લિ૦ શ્રા૦ **સ**ષમાઈ પઠનાર્થં. **ચે**થાપુરનગરે. પ.સં.૩–૧૧, સંઘ ભં. દા.૭૫. (૪) સં. ૧૭૪૨ માધ શુદિ ૧૪ લ૦ સાહ **રા**મજી તત્ પુત્ર સાહ **શ્રી**વંત સા પઠનાર્થં ગણિશ્રીયૈ રંગિક **દા**નવિજય તત્ શિષ્ય **ચા**રિત્રવિજય લ૦ પ.સં. ૬, ગાથા ૪૭, પ્ર. કા. ભં. નં.૨૯૭. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૬, ૨૬૧, ૨૯૦).]

[પ્રકાશિત : ૧. ગિરિરાજ ગુણ કીર્તનાવલિ.]

(૨૫૭) સુરપ્રિય કેવલીય રાસ ૨.સં. ૧૫૬૭ આસો શુ. ૨વિ ત્રંબાવતી (ખંભાત)માં

આદિ – **રા**જગૃહ રલીયામણુઉં, **મગ**ધ દેશ શિણગાર,
પુહતા સ્વામી **વીર**જિણ, **શ્રેણિક** હર્ષ અપાર. ૧
રૂપ કણયમણિ કોરડુ, ત્રિગઢઉં દેવ રચંતિ,
ચિહું દિસિ છત્ર સોહામણો, સિંહાસણ ઝલકંતિ. ૨
ચિહું દિસિ જિનવર વાહીઇ, પરષદ બઇઠી બાર,
વીર જિણેસર પુણ્યના, બોલઇ ચ્યારિ પ્રકાર. ૩

અંત – **શ્રેણિક** હીયડઇ હરષીયા, રંજી પરષદિ બાર,
મુનિ **લાવણ્યસમઇ** ભણુઈ, વરત્યઉ જયજયકાર. ૧૯૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત **પંનર સત(ડ)સઠઈ** આસો સુદિ રવિવાર (પા. સોમવાર)
રચિઉ ચરિત્ર સોહામણું, **ત્રંબાવતી** મઝારિ. ૧૯૮
થંભણ પાસ પસાઉલહ, રાસ રચિઉ મનરંગિ
દૂહાબંધિ બંધીઉ, ઊલટ આંણી અંગિ.
તપગચ્છિ ગુરૂ **ગોયમ** સમા, **સોમસુંદરસૂરિરાય,**
સમયરત્ન સદ્ગિગુરૂ જયઉ, પામી તેહના પાય. ૧૯૯
કાંઈ કવિ મતિ કેલવણુ, કાંઈ શાસ્ત્રવિચાર
ગાઉં **સુરપ્રિય કેવલી,** ગુરૂ **સરસતિ** આધારિ. ૨૦૦

(૧) સં.૧૬૦૧ માર્ગશીર્ષ શુ૦ અધેહ **સ્ત**ંભતીર્થે શ્રી **પાર્શ્વ**નાથ જિનાલયે માગશર શુદિ ૧૩ ગુરૌ **આ**ગમગચ્છે ભ **સં**યમરત્નસૂરિ પટ્ટે **વિ**નયમેરૂસૂરિ ગચ્છિ **ગુણ**સુંદર લ૦ પ.સં.૧૧–૧૮, ધોધા ભં. દા.૧૬ નં. ૬. (૨) ગ્રંથાગ્ર ૨૩૫, જૂની પ્રત, પ.સં.૯–૧૩, ખેડા ભં. દા.૭ નં.૭૮. (૩) પ.સં. ૮–૧૩, તિલક. ભં. પો. ૯. (૪) પં. હરજી શિ૦ **મા**નવિજય મુ. **સુ**રવિજય પઠનાર્થ. પ.સં.૧૦–૧૧, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૪૩. (૫) લિખાપિત ચ શ્રી **થિ**રાદ્રપદ્રે સં.૧૬૧૪ વર્ષે. પ્ર.કા.ભં. (૬) ગ્રંથાગ્ર ૨૨૧, પ્રે.ર.સં. (૭) જૈસ. ભં. (૮) ખં. ભં. (૯) શ્રી **ધર્મ**વર્ધનગણિ **વિવેક**વર્ધન પઠનાર્થ. પ.સં. ૪૦(?)–૧૯, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૮૮. (૧૦) પ.સં. ૮–૧૩, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૧૯. (૧૧) પ.સં. ૧૦, સે.લા. નં. ૬૦૮૪. (૧૨) ભાં.ઇ. સન ૧૮૮૭-૯૧ નં.૧૪૬૬. (૧૩) પ.સં. ૯–૧૩, ડા.અ.ભં. પાલણપુર દા.૩૬. (૧૪) સં.૧૬૧૮ શ્રા. શુ. ૧૩ **ના**વ્હીઅર ગ્રામે **ત**પાગચ્છનાયક **સોમ**-વિમલસૂરિ રાજ્યે શિ.પં. **લક્ષ**્મીચંદ્ર લિ. વિ. વી. સં. જ્ઞાનમંદિર રાધનપુર. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૫ — ભૂલથી સમયરત્નને નામે).]

(૨૫૮) + વિમલ પ્રબંધ અથવા **રાસ** ૨.સં.૧૫૬૮ આશો શુ. ૨વિ માલસમુદ્રમાં

આદિ – વસ્તુ.

આદિ જિણવર આદિ જિણવર પ્રથમ પ્રણમ્યેાસુ
અંબાઇ ધુરિ **અપુર્દા** સકલદેવિ શ્રીમાત ધ્યાઉં
પુમાવય ચક્કેસરિ વાગ્વાણિ ગુણ રંગિ ગાઉં
સદ્ગિગુરૂ આયસ શરિ ધરી આલસ અલગ કરેશિ
કહિ કવિઅણ હૂં વિમલમતિ, **વિમલ પ્રબંધ** રચેશિ. ૧

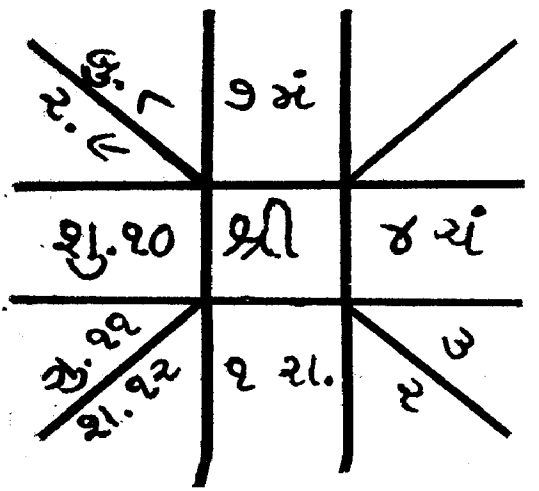
Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચુપૈ.

સરસતિ વરસતિ વાંણિ સાર, કહિ કવિઅણ મઝ તસ આધાર,
સરસતિ વિણ યે બોલ્યા બોલ, તે પ્રમાણિ નવિ ચડઇ નિટોલ. ૨

અંત – પામી **સરસતિ** દેવી પસાંઇ ગાયઉ મંત્રિ **વિમલ** નરરાય,
રચિઉ રાસ તે કુણ કવિરાજ, કેણઈ થાનકિ કિમ
પ્રગટિઉ આજ. ૩૦

ગૂજરદેસ દેસ નવરંગ, **પટ્ટણ** નગર પ્રસિદ્ધઉં ચંગ,
સંઘ મુષ્ય **શ્રીમાલી મંગ**, કરઈ પુણ્ય જગિ મોટા યંગ. ૩૧
દીઇ દાંન વ્યવહારી વાદી, તિહાંથી આવ્યા **અમદાવાદિ**,
ત્રિણિ પુત્ર તસ કુલશ્રંગાર, પ્રથમ પુત્ર **શીધર** સુવિચાર. ૩૨
અજદરપુરિ કીધા આવાસ, **ઝમકલ** દેવી ધરણી તાસ,
ચ્યારિ પુત્ર તેહનઈ જિનમતી, પંચમ પુત્રી **લીલાવતી**. ૩૩
વસ્તુપાલ જમલિ **જિણદાસ**, ત્રીજુ બંધવ **મંગલદાસ**,
ચતુર ચંગ ચઉથઉ **લહૂરાજ**, તેહનઇ પુણ્ય સરીસૂં કાજ. ૩૪
ધર્મશાલ જિનમંદિર પાશિ, **સમધરત્ન** ગુરૂ તિહાં ચુમાશિ,
જનમયોગ દેષાડિઉ યશઇ, સહિગુરૂ હૃદય વિમાંસઇ તિશઈ. ૩૫
સંવત **૧૫૨૧** ધિન્ન, **શકે તેર છયાશીઉ** પ્રસન્ન,
પોષ વદી દિન ત્રીજ પવિત્ર, આવિઉ અશ્લેષા નક્ષત્ર. ૩૬
ઘડી પાછિલી જવ નવરાતિ, જન્મ અર્ક ઉગીઉ પ્રભાતિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તુલા લગ્ન સરિસુ સંકેત, મૂરતિ મંગલ જમલુ કેત. ૩૭
વૃશ્ચકિ બુધ રવિ ત્રીજઈ રહિઉ, શુક્ર મકરિ તે ચઉથઇ કહિઉ,
ગુરૂ શનિ કુંભિ રહ્યા પાંચમઈ, મેષિ રાહુ સોહઇ સાતમઇ. ૩૮
દસમઇ ચંદ રહિઉ નિજ ઘરે, જન્મયોગ જોઇઉ સહિગુરે,
હૃદયસ્થલિ રવિ નક્ષત્ર વશિઉં, સહિગુરિ વચન પ્રકાસિઉં ઈશું. ૩૯
સુણુઉ શ્રેષ્ટિ હોશિ તપધણી, કઇ એ જાશઇ તીરથ ભણી,
કઈ એ થાશઇ મોટઉ યતી, વર વિદ્યા હોશઇ દીપતી. ૪૦
ગુરૂવચને વઈરાગી થયુ, માતતાત પય લાગી રહિઉ,
જેઠ સુદિ દિન દસમી તણુઉ, ઉગણુત્રીસઇ ઉચ્છવ ઘણુઉ. ૪૧
પાટણિ પાલ્હણપુરી પોસાલ, જંગ હુઇ ચઉપટ ચુસાલ,
દિઈ દીક્ષા અતિ આણંદપૂરિ, ગચ્છપતિ **લબ્ધિસાગરસૂરિ**. ૪૨
સંઘ સજન સહૂ સાષી સમઈ, નામ ઠવિઉં મુનિ **લાવણ્યસમઈ**,
નવમઇ વરસિ દીષ વર લીધ, **સમયરત્ન** ગુરિ વિદ્યા દીધ. ૪૩
સરસતિ માત મયા તવ લહી, વરસ સોલમઈ વાંણી હુઈ,
રચિઆ રાસ સુંદર સંબંધ, છંદ કવિત ચઉપઇ પ્રબંધ. ૪૪
વિવિધ ગીત બહુ કરિયાં વિવાદ, રચીયા દીપ સૂરસ સંવાદ,
સરસ કથન નહીં આલી કવઇ, મોટા મંત્રિરાય રંજવઇ. ૪૫
જસ ઊપદેસ હવુ સવિશાલ, બહુ થાનિક દેહરાં પોસાલ,
મીર મલેક તે માંડઇ વિનઇ, પંડિત પદ તે પંચાવનઈ. ૪૬
સોહઈ ગણ **તપગચ્છ** શણગાર, દેસ વિદેશિઇ કરઇ વિહાર,
સોરઠ દેશિ રહી **ગિરનારિ**, પુહતા **ગુજ્જર** દેશ મઝારિ. ૪૭
અણહિલવાડા પટ્ટણ પાશિ, **માલસમુદ્રિ** રહિઆ ચઉમાસી,
બોલ સકલ સંઘિઇ વીનવિઉ, **વિમલરાસ** તેણઇ કારણિ કવિઉ. ૪૮
અઠ્ઠસઠાનિ આસો માશિ, કીધઉ **પાસ** જિણેસર પાસિ,
મૂળ નક્ષત્ર નિર્મલ રવિવાર, પૂરૂ **વિમલરાસ** વિસ્તાર. ૪૯

વસ્તુ.

રાસ રચિઉ રાસ રચીઉ નવલ નવ ષંડિ,
તસ ઉપ્પરિ ઈક ચૂલિકા, ધ્યાનિ પાસ ગણધીઉ ધ્યાયુ,
વિમલ શ્રી વર્ણન કરિઉં, સરસ રાસ પદબંધ ગાયુ;
સંવત **પંનર અઠસઠઇ** (૧૫૬૮) વડુ રાસ વિસ્તાર,
તે પ્રમાંણિ પૂરૂં ચડિઉં, **માલસમુદ્ર** મુઝારિ. ૫૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

*

ચોપઇ.

વાત કેતલઇ આગઈ હવી, કેતાં વચન કહિયાં કેલવી,
અધિકે ઊણે લાગાં પાપ, સંઘ સમક્ષ ષમાવૂં આપ. ૫૯
હૂં સવિ મૂરષ માંહિઇ ધુરી, હીઅડઈ મતિ નહી તેહવી ષરી,
જે અક્ષર કવિઇ જગિ જાંણુ, તે સવિ સરસતિ તણુઉં વષાંણુ. ૬૦
જે જાણુઈ જિન ધર્માચાર, જાંણુઈ જીવ નિગેદ વિચાર,
જે કવિ જગિ મોટા મઝ થિકા, હૂં તેહના પયની રેણુકા. ૬૧

*

દુહા.

દૂહા છંદ કવિત મિલી, ભાષા વિવિધ વચન્ન.
વિમલરાસ અંકે અછઈ, તેરસયા છપ્પન્ન. ૬૭
બત્રીશે અક્ષરિ થિકો, બાંધઈ ગ્રંથહ માન,
સત્તરશત લીહિ અગલા, એહ ગ્રંથનું ન્યાન. ૬૮
નવરંગ નવલા ષંડ, તે રચીઉ રાસ અષંડ,
જે સુણુત સવિ સંયોગ, યે ભણુતલાં લહીઇ ભોગ,
જે ભણુત લહીઇ ભોગ ભૂતલિ, ભણુતિ મુનિ લાવણ્યસમઇ,
કિત્તિ વિમલ વાણી વિમલ, વિમલ ઘરિ રિધિવૃદ્ધિ રમઇ ૬૯

(૧) સં. ૧૫૮૪ વર્ષે પોષ શુદિ દશમ્યા તિથૌ ગુરૂ દિને લીમેન લિષિતં. શ્રી શ્રીમાલજ્ઞાતીય સુશ્રાવક સાહ શ્રી ધનજી જૂઠા પઠનાર્થં લિષિતં. મ. બ. (૨) પ.સં. ૬૧-૧૫, લી. ભં. (૩) સં.૧૫૮૭ ફા. વ. ૬ ગુરૌ લિ કલ્પવલ્લી નગરે પં. સુમતિધીરગણિશિ. પં. લાભધીરગણિ પં. સુંદરધીરગણિશિ. વિદ્યાલાભગણિ ઉદયલાભ મુનિ લિખિતઃ પ.સં. ૫૩-૧૫, વિને. ભં. નં. ૩૩૦૫. (૪) સં.૧૬૩૪ શાકે ૧૪૯૯ કા. શુ. ૪ ભોમે અંચલગચ્છે માતર ગ્રામે લિખિતં. પ.સ. ૨૪-૨૧, સુંદર પ્ર૧, વી. ઉ. ભં. દા.૧૭. (૫) સં.૧૬૩૬ શ્રાવણ વ. ૪ શનિ સંડેરગચ્છે યશોભદ્રસૂરિશિ. ઉ. ધર્મરત્નશિ. ઉ૦ શ્રી જયતિલક વાચનાચાર્ય શ્રી સહજસુંદરશિ. ઉ૦ ક્ષમાસુંદરશિ. ઉ. નવસુંદર શ્રી વિમલદાસ લિખાવિતં શિ. ખીમકર્ણ પઠનાર્થં શ્રી માલવદેશે શ્રી આલુંઠ ગ્રામે ચતુર્માસ. પ.સ. ૫૬-૧૨, રત્ન. ભં. દા. ૪૧ નં.૩૫. (૬) સં.૧૬૪૦ જેઠ શુદિ ૧૦ મંગલે મેવાડ દેસે સરવાડ પ્રજ્ઞાયતે (પરગણામાં) ખીરીયા ગ્રામ મધ્યે લિ૦ સંડેરગચ્છે ભ૦ યશોભદ્રસૂરિ પટ્ટે ભ૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાલિસૂરિ તત્પટ્ટે ભ૦ શમતિસૂખ પટ્ટે ભ૦ શાંતિસૂરિ તત્પટ્ટે ભ૦ ઇશ્વરસૂરિ ચિરંજીવી ગચ્છનાયક ભ૦ શાંતિસૂરિ સૂરીસ્વરાણાં તત્પટ્ટે શિષ્ય શ્રીસૂખ-સુંદરેણ આત્માર્થે લ૦ શ્રાવક શાહ ખેતા હેમા છાજૂ ધનરાજ સીસોદ્યા ઉડઉ... પ.સં. ૪૫–૧૪, જશ૦ સં. (૭) સં.૧૬૫૬ કા. શુ. ૧૩ પં. વિજય-સાગરગણિશિ. ગુણસાગરગણિના લેખી શ્રી દેનવાલ નગરે. પ.સં. ૪૮, કમલમુનિ. અથવા અનંત. ભં. નં. ૨. (૬) સં.૧૬૬૦ કા. વદિ ૯ મંગલે પંડિત કુંયરવર્દ્ધનગણિશિ. ગણિ જગા તત્ શિષ્ય ગણિ...પ.સં. ૪૬–૧૬, સીમંધર. દા.૨૦ નં. ૨૭. (૯) સં.૧૬૭૮ આશ્વિન શુ. ૫ જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રે આગમગચ્છે ધંધૂકપક્ષે સૌભાગ્યસુંદરસૂરિ તત્પટ્ટે શ્રી ધર્મરત્નસૂરિ તત્ શિ. તત્પટ્ટે મેઘરત્નસૂરિ તત્પરિવારેન પં. જઇરાજ લિ૦ હાલા મધે ઉસ-વંશની ભલ્લસારણિ મધે તપા ઋષિ મતીનઇ ધંધિન સોડઇ આવ્યા હતા ભાઇ લખિમીદાસે તિહાં ભલ્લસારણ મધ્યે ચુમાસૂં મેહલ્યાતા ચેલા દેવરાજ સહિતેન ચુમાસિ સ્થિત શ્રી સંખેશ્વરા પાર્શ્વનાથની રક્ષા શ્રીરસ્તુ. પ.સં. ૫૦–૧૩, રત્ન ભં. દા.૪૧ નં.૩૬. (૧૦) પ્રથમ ખંડ સં.૧૬૧૫ જ્યે૦ શુ. ૫ શુક્રે લિ. પ.સં. ૯–૯, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૨૨. (૧૧) સં.૧૬૮૧ આસો વદિ ૧૨ બુધ દાસપા મધ્યે. પ.સં. ૪૦–૧૭, હા.ભં. દા.૮૩ નં. ૧૮૯. (૧૨) સં.૧૬૦૪ અણહિલ્લપુર પત્તને. ચોપડો, પ.સં. ૭૭–૧૭, પ્ર૦કા.ભં. (૧૩) સં.૧૭૫૮ કા૦ વ૦ ૯ દિને શ્રી તપાગચ્છિય શ્રી વિજયદેવસૂરિ સમવાય વૃદ્ધિ જ્ઞાતીય સાહા શ્રીપ શ્રી વેલજી સોમકરણનો ચોપડો તેહ મધ્યે. પ.સં. ૨૬. [ભં.?](૧૪) પ.સં. ૫૯–૧૬, અપૂર્ણ પણ જૂની પ્રત, જિનદત્ત ભં. મુંબઈ પોથી નં. ૧૧. (૧૫) પ.સં. ૫૩, અપૂર્ણ પણ જૂની પ્રત, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર નં. ૬૦૫. (૧૬) પ.સં. ૩૨–૧૭, હા.ભં. દા.૭૯ નં.૬. (૧૭) પ.સં. ૩૯, અપૂર્ણ, ગો. ના. (૧૮) સં.૧૬૫૫, પ.સં. ૬૧, ગ્રં. ૧૩૫૬, લી.ભં. દા.૧૩ નં.૨૭. (૧૯) સં.૧૫૮૮ આ. શુ. ૭ રવિ સંઘધીરશિ. ઉદયસિંઘ લિ. પ.સં. ૪૯. અભય. પો.૧૨ નં.૧૧૧. (૨૦) સં.૧૬૦૬ આસો વ. ૮ રવિ પં. ગુણમંદિર લિ. પાલેજ ગ્રામે વિ. વી. જ્ઞા. ભં. રાધણપુર. (૨૧) સં.૧૬૩૪ શાકે ૧૪૯૯ કા. શુ. ૪ ભોમે માતર ગામે. વિ. દા. છાણી. (૨૨) સં.૨૮૬૯ કા. કૃષ્ણ ૧૧ રવિ પં. ઋદ્ધિરત્નેન લ. ઓસ જ્ઞાતિ વૃદ્ધ શાખાયાં સાહ લુખણસા પઠનાર્થં રાજ-નગરે સાબરમતી તટે ચિંતામણિ સ્વામિજી પ્રસાદાત્. પ.સં. ૬૨,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગોડીજી, નં. ૬૦૬. [આલિસ્ટઑઇ ભા. ૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૦, ૨૬૯, ૪૨૨, ૪૯૭, ૫૮૬).]

પ્રકાશિત : ૧. સં'પા. મણિલાલ બકોરભાઈ વ્યાસ. [૨. સં'પા. ધીરજલાલ ધ. શાહ.]

(૨૫૮) [+] **કરસંવાદ** ૨.સં.૧૫૭૫(૪) સાતિનગરમાં

આદિ – પહિલું પ્રણમિસુ **સારદા**, જસ કરિ વીણા નાદ,
આદીસ્વર આદિઇં કરી, ગાઇસું કરસંવાદ.

અંત – મુનિ **લાવણ્યસમઇ** કહિ જોઇ, જિહાં જિહાં સંપ તિહાં રવ હોઇ. ૬૫
સંપિઇ લહીઇ ધનની કોડિ, સંપિઇં અંગિ ન લાગઇ ખોડિ,
સંપિઈ વયર ન વાધઇ રતિ, સંપ વખાણઇં શ્રી જિનમતિ. ૬૬
માલવ મરહટ સોરઠ સાર, **ગૂજર** દેશ સવિહુ સિણગાર,
વિનયવિવેક વિચાર વિશેષ, દીસઇ ધર્મ્મ તણઉ બહુ દેખ. ૬૭
જિહાં પોઢાં જિણહર પોસાલ, વસઈ લોક દીપતા દયાલ,
શાંતિજ(સાતી) નગર મંડિ સુવિશાલ, ગાયુ **કરસંવાદ** રસાલ. ૬૮
સંવત **પનર પંચિહુતરઇ**, મુનિ **લાવણ્યસમઇ** ઉચરઇ,
(પા૦) સંવત **પનર ચમોતરે**
પામી **ચંદ્રપ્રભ** જિનરાય, બે કર સંપિઈ પૂજ્જઈ પાય. ૬૯

(૧) લીં.ભં. દા. ૩૯. (૨) અમર૦ (૩) **સં.૧૬૦૫** માઘ શુદિ ૨ ઋ૦ **જયવંતકેન સ્વપઠનાર્થં** લિ. ૫.સં. ૨, પ્ર.કા.ભં. નં. ૮૨૫. (૪) પ્ર. કા.ભં. નં. ૮૯૫. (આ કૃતિનો રચ્યા સં.૧૫૭૨ આપેલ છે ને ખેમ-ર્ષિરાસનો રચ્યા સં.૧૫૮૨ આપેલ છે.) (૫) મ.ભ. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. કવિ લાવણ્યસમયની લઘુ કાવ્યકૃતિઓ.]

(૨૬૦) [+] **અંતરીક્ષ પાર્શ્વ જિન છંદ** ૨.સં. ૧૫૮૫(૮૬) વૈશાખ શુ. ૩

આદિ – સરસ વચન દ્યો **સરસતી** માત, બોલીસ આદિ જસ વીખ્યાત,
અંતરીક્ષ ત્રીભાવનો ધણી, પ્રતિમા **પાસ** જિનેસર તણી. ૧
લંક ધણી જે **રાવણરાય**, તેહ તણો બહ્વેવી કહેવાય.
ષરદૂષણ નામેં ભુપાલ, અહનીસ ધર્મ તણો પ્રતીપાલ. ૨

અંત – સંવત **પનર પંચ્યાસીયા** (પા. **છયાસીઉ**) વષાંણુ, સુદિ વૈસાષ તણો દિન જાંણુ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉલટ આષાત્રીજે થયો, ગાયો **પાસ** જિણેસર જયો. ૫૩
હું સેવક છું તાહરો સ્વામ, હું લીનો છું તાહરે નામ,
મુનિ **લાવન્યસમે** કહે મુદા, તુંમ દરિસણુ હું વાંછું સદા. ૫૪

(૧) લિ. **પાલણપુર** નગરે પં. **ઋષભવિજય** ગ૦ પં. **રંગસઉતેન** સં.૧૮૯૫ શ્રાવણ માસે સીતેતર પક્ષે પુર્ણિમ તિથૌ બલેવ દિને વરસાતની ઝડી વરસતે લીખ્યું છે. શ્રી શ્રેય ભવતુ. (અંતરીક્ષ કેશમાં એકસીબિટ હતું તેમાંથી). (૨) સં.૧૬૭૯ માહા શુદિ ૧૨ **બુરહાનપુર** નગરે પ.સં. ૨-૧૩, વિજાપુર જ્ઞાનમંદિર નં. ૩૫૬. (૩) પ.સં. ૪-૧૨, ગે. ના. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૬૨).]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન છંદસંગ્રહ.]

(૨૬૧-૨૬૩) ખિમ ઋષિ (બોહા) બલિભદ્ર યશોભદ્રાદિ રાસ

૨.સં. ૧૫૮૯ માધ રવિ અમદાવાદમાં

(૨૬૧) + ખિમ ઋષિ (બોહા) રાસ

આદિ – ભારતિ ભગવતિ મનિ ધરી, ગુરૂપય નમીય પવિત્ર,
બોલિસુ બુદ્ધઈ આગલઉ, **બોહા** તણુઉ ચરિત્ર. ૧
જસ જસવાઇ અછઇ ઘણુઉ, જયુ તિ **જસભદ્રસૂરિ**,
ત્રીજઉ કહીઇ **કિન્હરસિ**, નામઇ દૂરીયા દૂરિ. ૨
પ્રહિ ઉગમિ નિતુ પ્રણુમતાં, લહીઇ નવઇ નિધાન.
ભોજનિ કૂર કપૂર રસ, ભૂપ ભલા બહુમાન. ૩
કવિજન કહિસઇ કેતલાં, જેહના જેહવા ઠામ,
સુણુજ્યો સહૂ આદર કરી, આઠ પ્રભાવક નામ. ૪

અંત – દૂહા.

બોહુ ખિમ રસિ **કિન્હરસિ**, **બલિભદ્ર જસભદ્રસૂરિ**,
ત્રિણિ કાલ પ્રણુમંતડાં, દુરિઅ પણાસઇ દૂરિ. ૨૧૧

ચોપાઇ

બોલિઉ **બોહા** નામ પવિત્ર, પરૂંઅ જિ **ખિમ**રસિ તણુઉં ચરિત્ર,
સંઘસભા સુણિયો જે જાણુ, બોલિસુ **બલિભદ્ર** તણું વખાણુ. ૨૧૨

દૂહા.

મુનિ **લાવણ્યસમય** ભણઇ, જિહ્વા હુસઇ પવિત્ર,
પ્રથમ ખંડ પૂરૂં કહિઉં, **ખિમ**રસિ તણુઉં ચરિત્ર. ૨૧૩

—ઇતિ પ્રથમ ખંડ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી.]

(૨૬૨) + બલિભદ્ર રાસ

આદિ –

દુહા.

પુણ્ય પ્રભાવક જાણીઇ, વિદ્યાબલિ **બલિભદ્ર**,
તસુ ચરિત્ર વષાણીઇ, જસ ગુરૂ શ્રી **જસભદ્ર**. ૧

અંત – **બોહો બલિભદ્ર** તણઉં ચરિત્ર, કહિતાં કાયા પુહવિ પવિત્ર,
સુણયો સભા પુરૂષ જે જાણ, શ્રી **જસભદ્રસૂરિ** તણઉં વષાંણ. ૧૨૪
બોહુ ષિમરસિ કિન્હરસિ, બલિભદ્ર યશોભદ્રસૂરિ.
તિન્નિ કાલ સમરંતડાં, દુરિય પણાસઇ દૂરિ. ૧૨૦
મુનિ **લાવણ્યસમય** ઈમ ભણઇં, જિહ્વા હુસઇ પવિત્ર,
દ્વિતીય **ખંડ** પૂરૂ કહિઉ, **બલિભદ્ર** તણઉં ચરિત્ર. ૧૨૬
—ઇતિ દ્વિતીય ખંડ.

(૨૬૩) + યશોભદ્રસૂરિ રાસ

આદિ – ભાણઈ કરઈ કયવાર જસ, **જસભદ્રસૂરિ** ચરિત્ર,
ભણુતાં ગુણતાં નિસુણુતાં, કાયા હુઇં પવિત્ર. ૧
સંઘ ભણુઇં સહિગુરૂ સુણઉ, તે તુમ્હે કહુ એકંતિ,
શ્રી**જસભદ્ર** ચરિત્ર અમ્હ, સુણવા ષરીય સુષંતિ. ૨
જસ નામઈ જસ વિસ્તરઇં, પ્રણુમંતા પરહોડિ,
મુનિ **લાવણ્યસમય** ભણુઇં, લહીઇ સંપતિ કોડિ. ૩

અંત –

ઢાલ. દુહાનુ

તપગચ્છિ ગુરૂ **ગોયમ** સમા, શ્રી **સૌભાગ્યનંદિસૂરિ** સાર,
શ્રી **અમરસમુદ્ર** ગુરૂ રાજીઆ, શ્રી **હંસસંયમ** સાર. ૧૬૫
જયવંતા ગુરૂ જાણીઇ, જસ નમઇં નરરાય,
શ્રી **સમયરત્ન** સહિગુરૂ જયુ, પ્રણુમીય તેહના પાય. ૧૬૬
સંવત **પનર નવ્યાસીઇ**, માઘ માસિ રવિવારિ
અહિમદાવાદ વિશેષીઇ, પુરૂ **બુહાદીન** મઝારિ. ૧૬૭
સંઘ સુગુરૂ આદેસડઇં, જિહ્વા કરી પવિત્ર,
બોહા બલિભદ્ર કિન્હરસિ, જસભદ્ર રચિઉં ચરિત્ર. ૧૬૮
ગુણતાં ધરિ ગુરૂઅડિ ઘણી, ભણતાં લહીઇ ભોગ,
થુણતાં થિર કીરતિ હુઇ, સુણતાં સવિ સંયોગ. ૧૬૯
તૃતીય ષંડ **જસભદ્ર** ગુરૂ, ચડીઉં ચરિત્ર પ્રમાણિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ધર્મનાથ પસાઉલઈ, બોલિઉં સુલલિત વાણિ. ૧૭૦
ગચ્છ ચઉરાસી ગણુધરા, સાધુ સકલ પરિવાર,
ગણિ પવતણિ જે મહાસતી, સંઘ સદા જયકાર. ૧૭૧
બોહુ વિમરસિ કિન્હરસિ, અલિભદ્ર જસલાદ્રસૂરિ,
તિન્નિ કાલ પણુમંતડાં, દુરિઅ પણાસઈ દૂરિ. ૧૭૨
જિનશાસનિ ઉદ્યોતકર, એ રષિ અવિચલ નામ,
મુનિ **લાવણ્યસમય** ભણુઈ, નિતુ પ્રહિ કરૂં પ્રણામ. ૧૭૩

(૧) ઇતિ શ્રી પંડિત **લાવણ્યસમય** કૃતે **બોહા અલિભદ્ર** શ્રી **યશોભદ્ર** ચરિત્રે તૃતીયઃ ખંડઃ સંપૂર્ણઃ સં.૧૬૧૧ વર્ષે માહ માસે કૃષ્ણપક્ષે ચતુર્થી રવૌ વાસરે પં. સહજતિલકગણિશિષ્ય પં૦ ઈંદ્રસહજગણિ લિષિતં. પરોપકારાય. શુભ ભવતુ. કલ્યાણમસ્તુ. ચિરં જ્યાત્. (ઐ. રા. સં.) (૨) ઇતિશ્રી પંડિત **લાવણ્યસમય** કૃતે **બોહા અલિભદ્ર** શ્રી **જસોભદ્ર** ચરિત્રે તૃતીય ખંડ સંપૂર્ણ. સં.૧૭૧૯ પોસ શુદિ ૧૨ **વટપદ્ર** નગરે મહો૦ **અમૃતવિજયગણિશિ૦** પં. **મુક્તિવિજયેન** લિ૦ પ.સં. ૧૯–૧૫, **સાણંદ** ભં.(જિ.વિ.) (૩) સં૦૧૮૧૯ આશ્વનિ સુદિ ૭ શુક્રે લ૦ મુનિ **રાજેન્દ્ર**-સાગરેણ **સ્થંભતીર્થે** શ્રી **અમિઝરા પાર્શ્વ** પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૭, પ્ર.કા. ભં. નં.૮૮૫. (૪) સં૦૧૬૪૦ જ્યેષ્ઠ શુદિ ૧૪ બુધે **બરહાનપુર** મધ્યે લ૦ ઋષિ **સૌ**ભાગ્યચંદ્ર. પ.સં. ૧૭–૧૬, મુક્તિ૦ નં.૨૩૭૩. (૫) એ ત્રણે રાસ સર્વ ગાથા ૫૧૨, સં.૧૭૯૯ ફા.વ.૫, પ.સં.૨૦–૧૩, હા૦ભં. દા.૮૩ નં.૨૧૧.

પ્રકાશિત: ૧. ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૨.

(૨૬૪) + દેવરાજ વચ્છરાજ ચોપાઈ અથવા વચ્છરાજ દેવરાજ રાસ
સં.૧૫૭૫ પહેલાં કતપુરમાં

છ ખંડનો રસિક રાસ છે.

આદિ –

વસ્તુ

સકલ જિનવર સકલ જિનવર પાય પણમેવી,
તઉ પણમેવિ **ચક્રેસરી** એક ચિતિ બહુ ભક્તિ કારીઅ;
નિય ગુરૂ તણઈ સુપસાઉલઇ રિદયકમલ નિય મતિ વિમાસીય,
સજ્જન સહુ કઉ સંભલઉ હીયડઇ ભાવ ધરીય,
બોલિસુ નવનવ કવિતરસ, સિરિ **વછરાજ** ચરીઅ. ૧

અંત –

વસ્તુ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાછિલઇ ભવિ પાછિલઇ ભવિ ઇણિ **વછરાજિ**
જીવદયા પાલી ખરી તિણિ પ્રભાવઈ બિહું દેસ પામીય
આપદ સવિ સંપદ હુઈ અનઇ વલી બહુ સુખ પામીય
મુનિ **લાવણ્યસમઇ** ભણઇ ભવીયણ લોક સહૂઅ.
જીવદયા પાલઉ ષરી, જિમ પામઉ સુખ બહૂઅ. ૪૫

(૧) લિ. સંવત ૧૬૫૭ પોસ શુદિ ૯ શુક્રે. ઋષિ વૈરસાલેન. ગ્રંથાગ્ર ૪૫૦, પ.સં. ૨૧–૧૧, લીં.ભં.

આ રાસ 'આનંદ કાવ્ય મહોદધિ' મૌક્તિક ૩જામાં પ્રકટ થયો છે તેમાં ઉપરનો અંતનો વસ્તુ છંદ નથી. તેમાંથી પ્રશસ્તિની ઢાલ છેલ્લી છે તે અત્રે ઉતારીએ છીએ :

તપગચ્છનાયક સહિ ગુરૂ એ, માલ્હંતડે **લક્ષ્મીસાગરસૂરિ,**
શ્રીમુખ **સરસતિ** વાસિ વસે એ, મોલ્હંતડે **લક્ષ્મીસાગરસૂરિ**
નામિયેં સંપદ ભૂરિ–૧
અતિ ગિરૂઆ પંડિત પ્રવર, મા૦ **સમયરયણ** મુણિસાર સૂરિ એ,
મુખ **સરસતિ** વાસિ વસે એ, મા૦ ગુણમણિ તણો ભંડાર. ૨
શિષ્ય તાસ પયતલિ નમી એ, મા૦ **નયર કતપુરિ** માહિં,
સંભવનાથ પસાઉલે એ, મા૦ રાસ રચિએો ઉછાહિં. ૩
પહેલો **અક્ષર લા**ભનો એ, મા૦ બીજો ભવનો જાણી,
ત્રીજો પુણ્યવંત બીજલું એ, મા૦ આગલિ **સમય** ઠવેઈ. ૪
એ કવિ સવિહું નમી કરી એ, મા૦ ઇમ કહે બે કર જોડિ,
અધિક ઓછું બોલતાં એ, મા૦ કુણે મ દેજ્યો બોડિ. ૫
જ્યાં ગયણંગણિ દિણયર એ, મા૦ જ્યાં શશિકળા નિવાસ,
મેરૂ મહીધર સાયર એ, મા૦ ત્યાં લગે પ્રતપો એ રાસ. ૬
એહ રાસ **વછરાજ**નો એ, મા૦ ભાવ સહિત નરનારિ,
ભણે ગુણે જે સાંભળે એ, મા૦ નવનિધિ તિહિં ઘરબારિ. ૭

(૨) સં.૧૬૧૯ શ્રા. શુદિ ૧૧ રવૌ **તપાગચ્છનાયક** હંસસુરત્નસૂરિશિ૦ પં. **સા**રંગગણિ લ૦ **નિશા** પાટકે. પ.સં.૧૭–૧૫, બોડા ભં. દા.૬ નં.૨૨. (૩) સં.૧૬૭૫ ભા. ૮ ભૌમે ઋષિ **ગુણ**રત્ન લિ૦ **નવા**નગર મધ્યે. પ.સં. ૧૨–૧૭, રો.એ.સો. બી.ડી.૨૬૬ નં.૧૬૧૩. (૪) પૂજ્યારાધ્ય પં. **વિદ્યા**સુંદરગણિસિષ્ય પં. **રાજ**સુંદરગણિ લિ૦ **વિ**દિરાલયે (બેરાલુ). પ.સં.૧૩–૧૭, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૮૭. (૫) શ્રી **વિજય**સેનસૂરિશિષ્ય પં. **કનક**-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિજય...ગણિ જીતવિજયો લિલેખ. પ.સં.૧૬–૧૫, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં. ૪૪. (૬) સં.૧૬૧૫ માગસિર શુદિ ૬ બુધે ચેલી રંગા લિ૦ કતપુર મધ્યે. પ.સં.૧૮–૧૪, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૧૩. (૭) મેઘજી લ૦ પઠનાર્થ રષિ શ્રી ૫ રામાજી સં.૧૬૯૭ શ્રા.વ.૧૩ મહીયાત્રા (મેવાત્રા) મધ્યે પ. સં.૧૫–૧૬, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૭૬. (૮) પા.ભં.૩. (૯) રત્ન.ભં. [મુપુ-ગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૯).]

(૨૬૫) + સુમતિસાધુસૂરિ વિવાહલો (ઐ.)

આદિ – સરસતિ સામિણિ દિઉ મતિદાન મઝ મનિ અતિ ઉમાહલઉ એ,
સુણિજ્યો ભવિયણ ભાવ ધરેવિ ગાયસુ સુગુરૂ વિવાહલુ એ. ૧
મહિયલિ મોટઉ દેશ વિસેસ મેદપાટ જગિ જાણીઇ એ,
વારૂઅ વન વનિતા અભિરામ જાઉર નયર વખાણીઈ એ. ૨
વાપી કૂપ સરોવર ચંગ રંગ કરઇં નિતુ જોઅંતાં રે,
વાડીઅ વર ઉદ્યાન વિવેક હેલાં જનમન મોહંતા એ. ૩

અંત – લક્ષ્મીસાગર સહિગુરૂ એ માહલંતડે, સીસ શિરોમણિ તાસ,
તપગચ્છમંડન સહિગુરૂ એ મા૦, પૂરઉ ભવિયણ **આસ**. ૭૯
સુજન સહૂકો સાંભલઉ મા૦, પણમઉં બે કર જોડિ,
સુમતિસાધુસૂરિ સેવંતા મા૦, લહીઈ સંપદ કોડિ. ૮૦
પઢસિઈ ગુણસિઇ નિસુણસિઇ મા૦, વીવાહલુ એ સાર,
કવિ **લાવણ્યસમય** ભણઇ એ મા૦, તસુ ઘરિ જયજયકાર. ૮૧
નવનવિઅ વાણિહિં મતિવિનાણિહિં હિયઇ હરિષ ઘણુઉ ધરી
મઈ એકચિત્તિહિ કરીઅ ભત્તિહિં અંગિ આલસ પરિહરી,
જાં સાત સાયર વર દિવાયર ગયણિ રોહિલિ ચંદલુ,
તાં એ અનોપમ સુગુરૂ સરિસઉ જયઉ જગિ વીવાહલુ. ૮૨

(૧) ઇન્દુશીલગણિના. પ.સં. ૨, ગા.૮૫, અભય. પો.૧૬ નં.૧૬૩૭ પ્રકાશિત : ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૧.

(૨૬૬) દૃઢપ્રહારી સઝાય

આદિ – પય પણમીઅ **સરસતિ સરસતિ** વચન વિલાસ
મુનિવર કેવલધર ગાઇસુ મહિમનિવાસ. ૧

અંત – ઇતિ **દૃઢપ્રહાર** કેવલધર કેરૂં સુણીઈ સારચરિત્ર
જિણિ ચ્યારઇ હત્યા ઊતારી, કાયા કરી પવિત્ર,
વિબુધ પુરંદર **સમયસુંદર** તસુ પય પામી,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સીસાલસ **લાવણ્યસમય** મુનિ જંપઈજઈ સિદ્ધિગામી. ૨૪

(૧) પ.સં.૫, સે.લા. નં.૪૬૯૧. (૨) પ.સં. ૩, ગ્રંથમાન ૬૮, લી.ભં. દા.૨૩. (૩) પ.સં.૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૬૭.

(૨૬૭) પાર્શ્વજિનસ્તવન પ્રભાતી ૩૭ ટૂંક

આદિ – **લામાનંદન** જિનવર **પાસ**, તું તો ત્રિભોવન લીલવિલાસ;
વિનતિ છોડિ ભવપાશ, હું છું દેવ તુમારો દાસ. ૧

અંત – હું આવ્યો શરણ તમ તણે, રાખો મન ઉલટ આપણે;
મુનિ **લાવનસમે** ઇમ ભણે, તુમ્હ તુઠે નવનિધ આંગણે. ૩૭

(૨૬૮) + ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવન

માલિની છંદમાં ૨૭ કડીઓ અને છેલ્લી ૨૮મી હરિગીતમાં.

આદિ – કનકતિલક ભાલે હાર હીઈ નિહાલે, **ઋષભ**પય પખાલે પાપના પંક ટાલે;
અર જિનવર માલે ફૂટરે ફૂલ માલે, નરભવ અજુઆલે રાગ નિઈ રોષ ટાલે,

અંત – **તવ**ગચ્છદિવાયર **લચ્છિસાયર સોમદેવ** સૂરીસરો,
શ્રી **સોમજય** ગણુધાર ગિરુઆ **સમયરત્ન** મુનીશ્વરો;
માલિની છંદઇ કય પમંધિઇ તવિયા જિન ઊલટ ધણુઇ,
મઈ લહિઉ લાભ અનંત મુનિ **લાવણ્યસમય** સદ્ધા ભણુઈ. ૨૮

(૧) ડે.ભં. (૨) વિ.ધ.ભં. (૩) પ.સં.૬–૧૩, સારી પ્રત, ગો.ના. (૪) પ.સં.૩–૧૧, મ.જૈ.વિ. નં. ૭૬૮. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૯, ૨૬૪, ૨૮૫, ૪૩૩, ૪૯૭).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુ.૧ પૃ.૧૭૮થી ૧૭૯. [૨. જૈન સત્યપ્રકાશ, વર્ષ ૧૧, અંક ૧૨. ૩. કવિ લાવણ્યસમયની લઘુ કાવ્યકૃતિઓ.]

(૨૬૯) + આદિનાથ ભાસ ૨.સં.૧૫૮૭

આદિ – **સરસતિ સરસતિ** દિઉ વયણાં, ગાઇસિ ગિરુઆ ગુણ **સેત્રુજિ** તણા.

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ ભા.૧ પૃ.૧૬૧થી ૧૬૮.

(૨૭૦) ગર્ભવેલિ

આદિ – **બ્રહ્માણી** વર આલિ મઝ તું, કવિતા જિન માત,
તુઝ પસાઇ ગાઇસઉ, **ગર્ભવેલિ** વિખ્યાત. ૧
જ્ઞાન દિવાકર દેવ તૂં, સેવઇ સુર નરિંદ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પય પ્રણમી પ્રભુ વીનવું, જયવંતુ જગચંદ. ૨
સુણિ **સીમંધિર** સ્વામીયાં, તૂં ત્રિહુ ભુવન નાથ
હૂં અપરાધી આવીઉ, અસરણુ અબલ **અનાથ**. ૩

અંત – ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ રાણિમ ઘણી, ભૂમ **અરથ** ભંડાર;
નવિ માગૂં મુગતામણિ, ગઢ મઢ ગજ તોખાર. ૧૧૩
મુનિ **લાવણ્યસમય** ભણઇ, કહૂં જિ બે કર જોડિ.
કવિ સુપ્રસન્ન હોજ્યો સદા, સીમંધર ધર્મ થકી મુજ જોડિ. ૧૧૪

(૧) સં.૧૬૩૬ શ્રા. શુદિ ૮ **મીઠૂયા** ગ્રામે લ૦ પ.ક.૧૩થી ૧૭, સીમંધર દા૦૨૪ નં.૭. (આમાં પહેલાં **ધર્મદેવ**કૃત **અજ્ઞ**પુત્ર રાસ છે.) (૨) પં. સુમતિસારગણીશિ. ગણિ **મેઘસારેણ** લ૦ સં.૧૭(૦)૩ માર્ગસર શુક્લ દુતીઆ દિન **બારેજ** ગામ મધ્યે. પ.સં.૪-૧૫, યશોવૃદ્ધિ પો.૭૪. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૩૧૯, ૫૧૮).]

(૨૭૧ ક) ગોરી સાંવલી ગીત વિવાદ

પ.સં. ૨, અભય. પો.૧૭ નં.૧૭૧૧.

(૨૭૧ ખ) ચૌદ સુપનાની સઝાય

અંત – શ્રી જિનવરે ભાખીયા, સહે ગોરી સાખીયા એ, અધિકાર એ
રૂચડો એ;
સુપન તે વારૂ એ મહિમા તે સારૂ એ; મુનિ **લાવણ્યસમે** એ
એમ ભણે એ. ૪૬

(૨૭૧ ગ) શ્રાવકવિધિ સ૦

આદિ – પ્રણમી **વીર** જિણેસર પાય વંદી **ગોયમ** ગણધરરાય;
અંત – **લાવણ્યસમઈ** મુનિવર ઈમ કહઇ, મુગતિવધૂ તસ લીલાં વરઇ. ૨૦

(૨૭૧ ઘ) દાનની સઝાય

આદિ – એક ઘર ઘોડા હાથિયાજી, પાયક સંખને પાર,
મોટા મંદિર માલીઆંજી, વિશ્વ તણો આધાર—
જીવડા, દીધાનાં ફલ જોય.

(૨૭૧ ચ) + ગૌતમ છંદ ગા.૭૨

પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાયમાલા, ભી.મા.

(૨૭૧ છ) અન્ય સઝાયો

(૧-૩) + આત્મપ્રબોધ, + નેમરાજુલ બારમાસો, + વૈરાગ્યોપદેશ — સજ્ઝાયમાલા, ભી.મા. પૃ.૬૩, ૩૧૪, ૩૧૪. (૪) + પુણ્યફલની સ. – સ.મા.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સં.પૃ.૩૧. (૫) જીરાઉલા પાર્શ્વનાથ વિનતિ. (૬) પંચતીર્થી સ. (૭) રાજિમતી ગીત. (૮) પંચવિષય સ. (૯) આઠ મદની સ. (૧૦) સાત વારની સ. (૧૧) મનમાંકડ સ. (૧૨) હિતશિક્ષા સ.

[કેટલીક ગૌણ કૃતિઓની હસ્તપ્રતો મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી અને હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧માં નોંધાયેલી છે તેમ જ કેટલીક કૃતિઓ કેટલાક સંગ્રહોમાં મુદ્રિત પણ મળે છે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૮–૮૮, ભા.૩ પૃ.૫૦૪–૧૪ તથા ૧૪૬૧.]

૧૫૭. ઉદયધર્મ (આગમગચ્છ મુનિસિંહસૂરિ-વિજયસિંહ ઉ.–મુનિ(મતિ)સાગરશિ.)

આ કવિએ સં.માં 'ધર્મકલ્પદ્રુમ' રચેલ છે.

(૨૭૨) મલયસુંદરિ રાસ ૨.સં.૧૫૪૩ આસો શુદ ૩ ગુરુ

અંત – જિનશાસન વિશુદ્ધ જયવંત, ગચ્છ ચઉરાસી છઈ ગુણવંત.
શ્રી **આગમ**ગચ્છિ પ્રકાસ દિણંદ, ગિરુઆથી **મુનિસિંહ**સૂરિંદ. ૧૧૮૮
તસ મનરંજન બહુ ગુણધામ, વાંદુ વાયક **વિજયસંઘ** નામ,
તસ શિષ્ય શ્રી ઉવઝાય સુજાંણુ, શ્રી **મતિસાગર** મહિમનિહાણ. ૧૧૮૯
તદ પયપંકજ સેવા પ્રવીણ, **ઉદઈધર્મ** પંડિત સંયમલીણ,
કરિઉં કથાનક રંગિ રસાલ, **મલયસુંદરિ મહાબલ** ભૂપાલ. ૧૧૯૦
વિરહ વસિઉ ચિત્તિ અંબા તાત, કુકર્મ વિષઇ એવ રચી વાત,
પનર ત્રઈતાલઈ તૃતીયા તિથિ, આસો શુદિ **જે** ગુરૂ પક્ષ
અત્થિ. ૧૧૯૧
કર જોડી કવિ ઈમ વીનવઇ, જે પોડિ અધિક ઉછઈ બોલવઇ,
ક્ષમા ધરે ક્ષમવઉ અન્યાય, સાંહાં સેવઉં કરી પસાઉ. ૧૧૯૨
હૂં નવિ જાણઉં મૂરષ મૂલિ, ગુણવંતા સવિ હૂં પગધૂલિ,
રામતિ મસિ મઈં કીધી કથા, તાં નાં દુએ મેર દૂ યથા. ૧૧૯૩
મંગલ પહિલૂં શ્રી અરિહંત, મંગલ બીજઇ શ્રી સિદ્ધંત,
મંગલ ત્રીજઇ **મલયસુંદરી**, મંગલ ચઉથઇ શાસનસુરી. ૧૧૯૪
કર્મ તણઉ એ પ્રબંધ પ્રદીક, જિમજિમ સુણીઇ તિમતિમ રસીક,
ભણતાં દોષ દરિદ્રહ ટલઈ, ગણતાં નવનિધિ સંપદ મિલઇ ૧૧૯૫

(૧) ઇતિ મલઈસુંદરી ચતુર્થ પ્રસ્તાવ. ગ્રંથાગ્ર શ્લોકસંખ્યા ૧૮૦૦.

શ્રી સં.૧૫૬૪ વર્ષે પોષ માસે શુક્લપક્ષે ચતુર્થ્યં તિથૌ ગુરૂવાસરે તદ્દિને

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

લખિતં. મુ. આણંદરત્નેન. પ.સં.૪૪–૧૬, ગુ.વિ.ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૧).]

(૨૭૩) કથા બત્રીસી ૨.સં.૧૫૫૦ દિવાળી

અંત – શ્રી **આગમ** ગચ્છ સદા ઉદયવંત શ્રી **મુનિસિંહસૂરિ** ગુણવંત
તસ પાટિ **શીલરત્નસૂરિ** પ્રધાન **આણંદપ્રભ** ગુરૂ બુદ્ધિનિધાન. ૧૪
જયવંતા **મુનિરત્નસૂરીસ આનંદરત્ન** હોયા તસ સીસ,
એ અનુક્રમ ગછનાયક તણું કવિતા નામ હવઈ ધમ સણુ. ૧૫
મુનિસિંહસૂરિ તણઈ બહુ શિષ્ય શ્રી **વિજયસિંહ** વણારીસ મુષ્ય,
તસ બંધવ **ઉદયરત્ન** પણ્યાસ વાચક **યતિકીરતિ** ગુણવાસ. ૧૬
વિજયસિંહશિષ્ય શ્રી ઉવઝાય **મુનિસાગર** નામિં મુનિરાય.
અનુક્રમિ **અમરસાગર** ઓઝાંસ શ્રી **શ્રીમાલી ડાભિલ** વંસ. ૧૭
તાંહ ગુરાહી પં. **ઉદયધર્મ લબ્ધિસાગર** સાથી અભિરમ્મ,
કહી કથા બત્રીસઇ સાર સોધી જોયો જે સવિચાર. ૧૮
પનર પંચાસઈ દીપ દિને કરિઉં કથાનક એહ,
મુગધ પણ ઇમઇ કહિઉં અછઇ સોધઇ ઉતમ જેહ. ૧૯

(૧) વિ.ધ.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૨–૬૩.]

૧૫૮. નન્નસૂરિ (કોરંટગચ્છે સર્વદેવસૂરિશિ૦)

સં.૧૫૪૯નો (લેખાંક ૧૨૩) પ્રતિમા પરનો લેખ આ નન્નસૂરિનો મળ્યો છે. તે ઉપરાંત આ નન્નસૂરિના સં.૧૫૬૯ ખંભાતમાં, સં.૧૫૭૩ માતરમાં અને સં.૧૬૧૧ અને ૧૬૧૨ના પ્રતિમા પરના લેખો મળ્યા છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૨.) આમાં લેખાંક ૧૨૩માં સાવદેવસૂરિ અર્થાત્ સર્વદેવસૂરિ છે; પણ રત્નસૂરિને બદલે નન્નસૂરિ સુધારવું ઘટે. સર્વદેવસૂરિના સં.૧૪૯૨, ૧૫૦૫ અને ૧૫૫૩ના પ્રતિમાલેખો મળ્યા છે. (જુઓ નાહર. પ્રથમ ખંડ). અને સં.૧૪૯૯, ૧૫૦૪, ૧૫૦૯, ૧૫૧૧, ૧૫૧૩, ૧૫૨૦, ૧૫૨૧, ૧૫૨૫, ૧૫૩૦ અને ૧૫૩૧ના લેખો મળ્યા છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા. ૧.) આ પરથી જણાય છે કે તે સર્વદેવસૂરિ નન્નસૂરિના સંતાનીય અને કક્કસૂરિના પટ્ટધર હતા. આ સંગ્રહમાં આપણા કવિ નન્નસૂરિનો સં.૧૫૫૨નો લેખ મળ્યો છે. (જુઓ લેખાંક ૮૬૨).

(૨૭૪) વિચાર ચોસઠી ૨.સં.૧૫૪૪ ખંભાતમાં

અંત – ઇણી પરિ શ્રાવક ધર્મતત્ત્વ, **પનર ચૂઆલિ** રચ્યૂ પવિત્ર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુલલિત ચોસઠિ ચોપઇબંધ, મિછામિદુક્કડ હોએ અસૂધ. ૬૩
એહનો નામ **વીચાર ચોસઠી,** સુષશ્રેણિ કરે એકઠિ;
થંભ નયર આનંદ પૂરી, **કોરંટગચ્છ** પભણે **નંનસૂરી.** ૬૪

(પા૦) ઇણિ પરિ શ્રાવક ધર્મનઉ તત્ત, **નન્ન**સૂરિ એ રચિઉ પવિત્ત
સુલલિત ચઉસઠિ ચઉપઇબંધ, મિચ્છાદુક્કડ જે હુઇ (અ)શુદ્ધ. ૬૩
એહનઉં નામ **વિચાર ચઉસઠી,** સુખની શ્રેણિ કરઇ એકઠી
ભણુઇ ગુણઈ પાલઈ સાંભલઇ, મુગતિવધૂ સિઉં તે નર મિલઇ. ૬૪

(૧) ગુ.વિ.ભં. (૨) સં.૧૫૭૪, સે.લા.

(૨૭૫) ગજસુકુમાર રાજર્ષિ સઝાય [અથવા **ચરિત્ર** અથવા **ગીત**]
૨.સં.૧૫૫૮ ખંભાતમાં

આદિ – **સોરંઠ** દેશ વષાણીય, સાહેલડી રે, દેવહ તણુઉ નિવેસ;
દ્વારિકા નયરી તિહાં ભલી, સા. સમરથ **કૃષ્ણ** નરેસ. ૧
સમરથ **કૃષ્ણ** નરેશ ભુજબલિ, જસુ પિતા **વસુદેવ;**
દેવકી દેવી ઊઅરિ ધરીયા, કરઇ સાનિધિ દેવ;
૮૬ દિવસિ પહુતા **દેવકી** ઘરિ, વહિરવા મુનિ દોઇ;
તે દેષિ તસુ જે હરષ હુઉં, કહી ન સકઇ કોઇ. ૨

અંત – શ્રી **અંતગડદશ** આઠમા, અંગ માહિ પવિત્ર;
વીર જિણેસર જિમ કહિઉ, **ગયસુકુમાલ** ચરિત્ર. શ્રી૦ ૪૧
શ્રી **કોરંટગચ્છ** રાજીઉ, શ્રી **સાવદેવ**સૂરિ;
તાસુ સીસુ **નન્ન**સૂરિ ભણુઇ, મન આણંદપૂરિ. શ્રી. ૪૨
તિણિ પરિ **પનર અઠાવનઇ, થંભાઇત** માંહિ;
થંભણ પાસ પસાઉલઇ, રચિઉં ઉછાહિ. શ્રી. ૪૩
ગયસુકુમાલ ચરિત્ર એ, જે ગાઇ રંગિ;
તીહ ઘરિ નવનિધિ સંપજઈ, સુષ વિલસઇ અંગિ. શ્રી. ૪૪

(૧) ચોપડો, લિ૦ સં.૧૫૯૭, કવિનું નામ **અને** સંવત્ વાળી કડીઓ **નથી.** વિ.ને.ભં. નં.૩૨૬૧. (૨) સં.૧૬૦૭ આસપાસનો ચોપડો, પ.ક ૬૬થી ૬૮, નાથાલાલ પાલણપુરવાળા પાસે. (૩) પ.ક. ૩૮–૪૧, ચોપડો, વિ.ધ.ભં. [કૅટલૉગગુરા, મુપુગૂંડસૂચી, હેજ્ઞૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૯૨).]

(૨૭૬) દશશ્રાવક બત્રીશી [અથવા **સઝાય**] ૨ સં.૧૫૫૩ ચિતોડમાં

અંત – બત્રીશી દશ શ્રાવક તણી **ચિત્રકૂટિ** રચી ધરમહ ભણી;
પનર ત્રિપનઈ આણંદપૂરિ, **કોરંટગચ્છ** પભણઈ **નન્નસૂરિ.** ૩૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ.સં ૨–૧૧, જૂની પ્રત, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૭૬. (૨) પ.સં. ૨–૧૧, વિજાપુર જ્ઞાનમંદિર નં.૬૩૮. (૩) વિવેકવિજય ભં. ઉદયપુર. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧૪).]

(૨૭૭) પંચતીર્થ સ્તવન

આદિ – (૧) શ્રી **સેત્રુંજ** રળીઆમણા, તીરથ કેરૂં એ રાઉ,—આદિનાથ સ્તવન.

(૨) **દહીઉદ્રાપુરિ** દીપઇ, જોતાં નયણ ન છીપઈ—શાંતિસ્તવન.

(૩) **ઉજલગિરિ** હમો જઈશું એ, એણિ તીરથિ નિમ્મલિ થાઇશું એ,—નેમિસ્તવન.

(૪) સકલ મૂરતિ ત્રેવીસમુ સામિ, **ખંભાયત** પુર મંડણુ એ—પાર્શ્વસ્તવન.

(૫) **સાચુરિ** પુરિ **વીર** જ વરગુણનુ ભંડાર, મૂરખ હું કિય પામું પાર.—મહાવીર સ્તવન.

અંત – કલશ.

પંચઈ તિરથ પંચ જિણેસર, પંચમી ગતિ પુહતા સુંદર,
નન્નસૂરિ ઇમ છંદે નવનવે, વીનવ્યા સુખદાયક તે સવે.
—ઇતિ શ્રી પંચતીર્થ સ્તવન.

(૨૭૮ ક) અભક્ષ અનંતકાય સ.

આદિ – દેવગુરૂ કેરૂં લીજૈ નામ

અંત – **નન્ન**સૂરી વિનતિ ઇમ ભણે, કર્મ ધર્મથી સઘળા હરે,
સુધે ભાવ ભણસે જેહ, મુગતિ **તણાં** ફલ લેસ્યે તેહ.

(૧) પ.સં.૨–૧૦, આ.ક.ભં.

(૨૭૮ ખ) + અર્બુદ ચૈત્ય પ્રવાડી કડી ૬ ૨.સં.૧૫૫૪

આદિ – શ્રીય **અરબુદ** ગિરિવર જોઇઅણ બાર,
જિહાં બારઇ પાજઇ બારઇ ગામ ઉદાર. ૧

અંત – ઇણિ પરિ **અરબુદ ચૈત્ર પ્રવાડિ** જિ, કીજઇ આણંદપૂરિ,
પનર ચઉપનઈ ભણઇ મનરંગિઇ, **કેરંટગચ્છિ નન**સૂરિ. ૬

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ, પુ.૫ પૃ.૪૪૪.

(૨૭૮ ગ) અન્ય કૃતિઓ : સં.૧૫૪૩ શાંતિનાથ સ્તવ., ૧૫૫૪ અર્બુદ ચૈત્યપ્રવાડિ, સં.૧૫૫૯ મિચ્છાદુક્કડ સઝાય, સં.૧૫૬૦ મહાવીર સત્તાવીશ ભવ સ્તવન, જીરાઉલા પાર્શ્વછંદ, પ્રભાતી ગીત, ૨૪ જિનગીત, જીવદયા

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગીત, પુણ્ય કરણીય સ્થાપના ગીત, ગૌતમસ્વામી ગીત વગેરે ગીતો, ઉત્તર ષટત્રિંશદધ્યયન વાચ્ય ભાસ (૧૪), નમસ્કાર વગેરે.

(૧) સે.લા. (પં. લાલચંદ.)

(૨૭૬) + ઉપદેશમાલા બાલા. ૨.સં.૧૫૪૩ ખંભાતમાં

આદિ – શ્રી **નન્ન**સૂરિ સદ્‌ગુરૂભ્યો નમઃ

સિદ્ધેભ્યઃ સ્વગુરૂભ્યશ્ચ નમસ્કૃત્ય લિખામ્યહં,

શ્રી **ઉપદેશમાલાર્થં** બાલાનામવબોધકં.

ગ્રંથને પ્રારંભિ નમસ્કાર કરઇ છઇ, જિનવરેંદ્ર તીર્થંકર નમસ્કરી નૈ હઉં ગુરૂ નૈ ઉપદેશુ ઇ ઉપદેશ તણિ શ્રેણિ કહિસું. જિનવરેંદ્ર કિસિયા છઇ. ઇંદ્ર અનઇ નરેંદ્ર રાજાને પૂજિત છઇ. વલિ કિસિયા છઇ. ત્રિભુવનના ગુરૂ છઇ. ૧

અંત – જે મઇ અજાણતઇ હૂતઇ, અક્ષર માત્રાઇ ઉછઉં કહિઉં હુઇ, વીતરાગના મુહ થકી નીકલી વાણી, શ્રુતદેવતા તે માહરઉં સહૂ ખમઉ. ૫૪૪ ઇતિશ્રી ઉપદેશમાલાપ્રકરણું અક્ષરાર્થ બાલાવબોધઃ સંપૂર્ણઃ છ.

શ્રી **કોરંટ**ગણાધિપસૂરિશ્રી **સાવદેવ**ગુરૂ શિષ્યઃ,

સ્તંભનકપુરે ત્રિચતુસ્તિથિ ૧૫૪૩ વર્ષે **નન્ન**સૂરિ ગુરૂઃ. ૧

ઉપદેશમાલિકાયાશ્ચકાર બાલાવબોધમાલોકય,

વૃત્તિં પૂર્વર્ષિકૃતાં તથાપિ શોધ્યોયં મતિનિપુણૈઃ ૨. યુગ્મં.

(૧) સસૂત્ર ગ્રંથાગ્ર. ૧૯૮૧. સંવત ૧૫૪૩ વર્ષે આસો વદિ ૧૦ રવૌ, શ્રી **કોરંટ**ગચ્છે શ્રી **નન્ન**સૂરિશિષ્ય ગણિ **ગુણવર્દ્ધ**નેન લિખિતં. સાહ રૂપચંદ ભાર્યા સુશ્રાવિકા **મણ**કાઈ પઠનાય. છ. શ્રી. પ.સં. ૫૬, બ્રિટિશ મ્યુઝિયમ ઓ. આર. ૨૧૧૪ બી.

પ્રકાશિત : ૧. A study of the Gujarati Language in the 16th century (V.S.) by Dr. T.N. Dave. (પ્રકાશક રો.એ.સો. લંડન સને ૧૯૩૫)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૬-૬૮, ભા.૩ પૃ.૫૨૪-૨૫ તથા ૧૫૮૬-૮૭.]

૧૫૯. એમરાજ [ખ.] (સોમધ્વજશિ.)

(૨૮૦) શ્રાવકાચાર ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૪૬

અંત – જોઇ આગમ અરથવિચાર, એ બોલ્યઉ શ્રાવકઆચાર,

શ્રી જિનધર્મ કરઈ જે સાર, ક્ષેમકુશલ તે લહઇ અપાર. ૮૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પનરહસઈ છઈતાલા વર્ષિ, ઐમરાજગણિ મનિ ઉતકર્ષિ,
પાસ પસાઇ પુરી આદરી, શ્રુતથી શ્રાવકવિધિ ઊચરી, ૮૧

(૧) જૂની પ્રત, પ.સં. ૫–૧૮, પ્રથમ પત્ર નથી, સાથે નન્નસૂરિ-કૃત વિચારચોસડી છે, વિ.ને.ભં. નં.૪૬૩૦. (૨) પ.સં. ૫, કૃપા. પો. ૪૪ નં.૭૭૫ (૩) પ.સં. ૪, પ્રતિ ૧૭મી સદીની, ભુવન૦ પો.૧૨.

(૨૮૧) ચારિત્ર મનોરથમાલા ગા.૫૩

આદિ – શ્રી આદીસર પય નમી, પરિમલ ગુણિહિ વિશાલ,
ચરણ મનોરથ ફૂલડા, ગુંથિસુ માલ વિશાલ, ૧

અંત – ચરણ મનોરથ માલિકા, શ્રાવક મુનિ સુવિચાર,
કંઠહિ રાખઇ આપણઇ, તે પામઈ ભવપાર. ૫૨
નિજ મનિ ભાવઇ ભાવના, અવસર કરઇ જિ સાર,
શ્રી ઐમરાજ મુનિવર ભણઇ, તે સુખ લહઇ અપાર. ૫૩

(૧) પ.સં. ૩–૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૨૯.

(૨૮૨) ઇખુકારી રાજા ચોપાઈ [અથવા **ચરિત્રપ્રબંધ** અથવા **સંધિ**]

આદિ - પણમિય વદ્ધમાણ જિણ સાંમિય, જો સેવઇ જણ પૂરઇ કામીય,
ઇખુકારિ અજઝયણ વિચારેા, ચઉદસમઉં પભણિસુ ઉદારેા. ૧

અંત – ઉત્તરાધ્યયનથી ઊધરયેા એ, સંબંધ ઇષુકારીય ગુણભારિઉએ,
શ્રી ઐમરાજ મુનિવર કહૈ એ, સદા પઢઇ તેઉ સુભ ફલ લહૈ એ. ૫૧

(૧) એક મધ્યમ કદનેા ચોપડેા, પ.ક.૧૪૨થી ૧૪૭, વિ.ધ.ભં. (૨) અમરસર નગરે પં. દયાશેખર મુનિ લિ. પ.સં.૩, ગા.૬૫, અભય. પો.૪ નં.૨૫૭. [રાઉસૂચી ભા.૧, હેજૈગ્રાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૭).]

(૨૮૩) + માંડવગઢ (માંડવગઢ) ચૈત્યપરિપાટી (ઐ.) ૨૩ કડી

આદિ – પાસ જિણેસર પય નમિય, કામિય ફલ દાતરેા,
ફાગબંધિ હઉં સંથુણિસુ, જિણવર બિંબ અપારેા.

અંત – ઇણિ પરિ ચૈત્ય પ્રવાડી રચી માંડવગઢિ હરિસિહી,
સંચીય સુકૃત ભંડાર સુગુરૂ સેામધ્વજગણિ સીસિહિ.
ફાગબંધિ જે પુન્યવંત નારી નર ગાવઈ,
ઐમરાજગણિ ભણઇ તેઇ યાત્રાફલ પાવઇ.

(૧) પ.સં.૩, પ્ર.કા.ભં.

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુ.૪ પૃ.૩૩૨થી ૩૩૩.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ૫૦૦. ત્યાં કવિ તપગચ્છના હોવાનું જણાવેલું પરંતુ વસ્તુતઃ એ ખરતરગચ્છના છે. જુઓ ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ, પ્રસ્તા. પૃ.૪૧.]

૧૬૦. સંવેગસુંદર (વડતપગચ્છ-જયશેખરસૂરિ-જિનસુંદર-સૂરિ-જિનરત્નસૂરિ-જયસુંદર ઉ. શિ.)

જિનરત્નસૂરિના ધાતુપ્રતિમા પરના લેખ સં.૧૫૧૫, ૧૫૧૬, ૧૫૨૦, ૧૫૨૫, ૧૫૨૭ના મળી આવે છે અને તેમને શિષ્ય હેમસુંદરગણિ પણ હતા. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભાગ ૨)

નાહર. ૨ નં.૧૭૬૬માં ચોરવાડના જિનમંદિરમાં પ્રતિમાલેખ છે કે સં.૧૫૨૯ વૈ.શુ.૩ ગુરૂ શ્રી **મં**ગલપુર(માંગરોળ)વાસી **ઓ**સવાલ **સો**ની **સા**યર આદિએ **ચો**રવાડપુરે કરાવેલ **ચિં**તામણિ **પા**ર્શ્વનાથના ચૈત્યની વૃદ્ધ તપાગચ્છે ભટ્ટારક શ્રી **જ**યચંદ્રસૂરિ પટ્ટાવતંસ ભટ્ટા. શ્રી **જિ**નસૂરિ-શિષ્ય મહોપાધ્યાય શ્રી **જ**યસુંદરગણિશિષ્ય મહોપાધ્યાય શ્રી **સં**વેગસુંદર ગુરૂપદેશેન પ્રતિષ્ઠા કરી. તે સંવેગસુંદર તે આ કવિ છે.

(૨૮૪) સાર શિખામણ રાસ ૨.સં.૧૫૪૮ માગશર શુદ ૧૦ માનુષ્ય-પુરીમાં

આ રાસમાં રાત્રિભોજનનિષેધ, જીવહિંસાત્યાગ, ગળેલું પાણી પીવું, અભક્ષ્ય વસ્તુ ન ખાવી વગેરે શિખામણની વાતો છે. ભાષા પ્રાચીન ગુજરાતી છે તેથી હિંદી જેવી જણાય છે. પદ્ય ૨૫૦ લગભગ છે.

આદિ – ત્રેવીસમા શ્રી **પા**સનાહ પ્રભુ કેરા પાય
હું પ્રણમું એકચિત્ત થઇ લહી સગુરૂ પસાય. ૧
માતા **સરસતિ** દેવિ કન્હઇ એક સુવચન માગું
જે કવિરાજ આગઇ હૂઆ એ તેહ ચરણે લાગું. ૨
ધ્યાઉં શ્રી નવકારમંત્ર ચઉદ પુરવ સાર
વર્ણવતાં એક જીભડીએ ન લહીજઈ પાર. ૩
યશકીરતિ જેહ નિરમલ એ **જ**યસુંદર જેહ;
સંવેગનિધિ ગુરૂ ગણહરૂ એ આરાધું તેહ. ૪
સાર શીખામણ તણુ રાસ રચસૂં રસ આણી,
તે ભવિયણ તમ્હે સાંભલઉ એ અવિચલ ફલ જાણી. ૫

અંત – **વ**ડતપગચ્છગયણાંગણિ સૂરિ, જેહ વાણી ગંગાજલપુરિ
શ્રી જયસેહરસૂરિવરો.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તાસ પાટ દીપઈ ગુણ ભૂરિ, ગચ્છપતિ શ્રી **જિનસુંદરસૂરિ**,
તપિજપિ નિરમલ ગણધરૂ એ. ૨૩૩
તાસ પાટિ પુહુવિ ગુરૂ ગુણનિધિ, જેહનઈ નામિઈ લહીઈ સવિ
સિધિ, શ્રી **જિનરત્નસુરિંદ** વરો.
વિજયરાજ તેહનઈ જે સોહઈ, નિરૂપમ જગહ તણાં મન મોહઈ
ઉવઝાય શ્રી **જયસુંદરુ** એ. ૨૩૪
તાસ સીસ ગુરૂ લહીય પસાય, શ્રી **સંવેગસુંદર** ઉવઝાય,
રચિઉ રાસ એ રૂઅડો એ.
પનરસંઈ અડતાલઇ સંવત્સરિ, માગસિર સુદિ દસમી ગુરૂ
માનુષ્યપુરિ, નિતુનિતુ મંગલ જયકરૂ એ. ૨૩૫
એકમનાં જે હિઇ ધરેસઈ, ભવનાં સઈનાં પાતિગ ધોસઈ,
હોસઈ સુખ તેહ અતિ ઘણું એ. ૨૩૬
કવિઅણ કહઈ મઈ જાણુ અજાણિઈ, રચિઉ રાસ એ બુદ્ધિ
પ્રમાણિઇ, નંદું જાંદૂ મેરૂ ગિરિ એ.
એ હિતસિષ્યા નિતુ હઈઇ ધરસ્યઇ, દુખસાગર તે નિશ્ચઇ તર-
સ્યઈ, શિવસુખ અવિચલ પામસ્યઇ. ૨૩૭

(૧) સં.૧૫૭૭ જેઠ શુ. ૧૫ ભૌમે. પ.સં.૭, જય. પો.૬૯. (૨) સં.૧૬૦૦ ફા. પૂર્ણિમા તિથૌ રવિવાસરે લિ૦ પ.સં. ૧૬–૧૧, રો.એ.સો. બી.ડી.૨૯૯ નં.૧૯૯૨. (૩) **તપાગચ્છાધિરાજ** હંસસંજિમસૂરિ ગુરૂભ્યો નમઃ સં.૧૬૦૪ પો.શુ.૧૧ શુક્રે લિષિત **શ્રીમાલ** જ્ઞાતી સૃંગારહાર **સંઘવી થાવર** પુત્રરત્ન **સં**ઘવી હંસરાજ પઠનાર્થં. પ.ક્ર. ૧થી ૧૨૮ પં. ૧૭, ચોપડો, પ્ર.કા.ભં. (૪) સં.૧૬૫૪ આ.સુ. ૧, પ.સં. ૭, જિ.ચા. પો. ૮૩ નં. ૨૨૧૭. (૫) સં.૧૭૨૪ વીસા વર્ષે કા. વ. ૧૪ સોમે દેવકા પાટણ ગ્રામે રિષ કરમસી લિ. પ.સં. ૧૦–૧૫, મ. જૈ. વિ. નં. ૪૦૫. (૬) સં. ૧૭૮૨ જ્યે૦ વ૦ ૫ બુધે **અણહિલ્લ** પત્તને ઢંઢેરપાટકે પૂર્ણિમાપક્ષે પ્રધાનસામ્નાયાં ભ૦ ભાવપ્રભસૂરિશિ૦ પ્રેમરત્નેન લિ૦ તેજરત્ન પઠનકૃતે. પ.સં. ૧૭, એક ચોપડામાં, જશ. સં.(૭) પ.સં. ૧૦–૧૩, સીમંધર. દા.૨૨ નં. ૨૫. (૮) પ.સં. ૧૩–૧૧, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૪૨. (૯) પ.સં. ૩, સે. લા. નં. ૪૭૨૫. (૧૦) પ.સં. ૧૨–૧૪, અં.૩૫૦, લી.ભં. દા.૨૫. (૧૧) પ.સં. ૧૦–૧૪, ગાથા ૩૫૦, લી.ભં. દા.૨૫. (૧૨) પ.સં. ૨૬–૧૩, હા.ભં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દા.૭૬ નં.૮. (૧૩) ભાં. ઇ. સન ૧૮૮૭–૯૧ નં.૧૪૬૫. (૧૪) પ.સં. ૭૫–૧૫, જિ. વિ. (પુરાતત્ત્વમંદિર) (૧૫) સં.૧૫૮૫ માગશિર વદિ ૧૦ રવૌ પં. વિવેકધીરગણિના લિ. દીસાવાલ જ્ઞાતીય સા. કૃષ્ણા પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૨–૧૩, ડા. પાલણપુર દા.૩૬. (૧૬) ખં.ભં.૧. (૧૭) પા.ભં.૩. (૧૮) માણેક ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨ (વેગસુંદરને નામે), કૅટલૉગગુરા, જૈહા-પ્રૉસ્ટા, મુપુગૃહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૦, ૩૬૫, ૫૦૬, ૫૬૪, ૫૭૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૬–૬૭, ભા.૩ પૃ. ૫૦૨–૦૩. પહેલાં સર્વાંગ-સુંદર નામ આપી પછીથી ઉપર મુજબ સુધાર્યું છે.]

૧૬૧. સિંહકુલ (ખિંવંદણિકગચ્છ દેવગુપ્તસૂરિશિ.)

(૨૮૫) મુનિપતિ રાજર્ષિ ચરિત્ર ૨.સં.૧૫૫૦(૮૫) વૈશાખ વદ ૭ રવિ

દુહા, વસ્તુ અને ચોપાઈમાં આખી કૃતિ છે.

આદિ – ધુરિ વસ્તુ.

ગોયમ ગણુહર **ગોયમ** ગણુહર પાય પણુમેવિ,
નામિઇં નવનિધિ સંપજઇ, સયલ સિદ્ધિ સેવકહ આપઇ,
એકમના જે ઉલગઇં ધરઇં ધ્યાન તિહિં લબ્ધિ આપઇ,
બે કર જોડી વીનવઉં, દિઉ મઝ વાણિ વિશેષ,
બોલિસુ રાઉ **મુનિપતિ** ચરી, કથાબંધ સુવિશેષ. ૧

અંત – થયું વૈરાગ્ય સેઠિનિ ઘણોં, કરિસ્યું કાજ હવિ આપણું,
ઘણો મહોચ્છવ બેટિ કીધ, ઋષિ **મુનિપતિ** કન્હિ દીક્ષા લીધ. ૬૦૦
બેહું મુનિવર તેહનું ધ્યાન, પાલિ પંચ માહાવ્રતભાર,
ધ્યાનિ મૌન્ય તપ સોસી દેહ દેવલોકિ દેવ થયા બેહ. ૬૦૧
તેહનું ધ્યાન હઇયા માંહિ આણિ, બેહું એકાવતારી જાણિ,
મુક્તિપંથ તે જાસિ વહી, શુણુ કથા સંક્ષેપિ કહી. ૬૦૨
સંવત **પંનર પંચાસો** જાણિ, વદિ વૈશાષ માસ મનિ આણિ,
દિનિ સપ્તમી રચિઉ રવિવાર, ભણિ ગણિ તિહ હર્ષ અપાર. ૬૦૩

(પા૦) સંવત **ચઉદ પચ્યાસીઇ** જાંણી વૈશાખ વદિ માસ મનિ આણિ,
દિન સપ્તમી રચ્યઉ રવિવાર ભણતાં ગુણતાં હરષ અપાર. ૨૧
એ ઋષિ **મુનિપતિ**નો ચરિત્ર સાંભળતાં હુઇ દેહ પવિત્ર
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ અતિ મંગલચાર ભણુઇ ગુણુઈ તિહિ જયજયકાર. ૨૨
(છેવટે ઉમેરો. હા.ભં.ની પ્રતમાંથી)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દૂહા વસ્તુ ચુપઇ જાસ, કહિતાં કવિ ઉપજઇ ઉલ્લાસ
સાંભલતાં ઉપજઇ પ્રમોદ, એહ ચરિત્ર વૈરાગ્ય વિનોદ.
ખ્યવંદણીકગચ્છ સોહિ ગણધાર, શ્રી **દેવગુપ્તસૂરિ** જયકાર
તાસ શિષ્ય **સિંધકુલ** ધમ ભણિ, સાંભલતાં નવ નીધ્ય અંગણુઇ.

(૨) ઇતિ શ્રી મુનિપતિ રાજઋષિ ચરિત્ર સમત્ત. ગ્રંથાગ્રંથ ૯૨૧ શુભં ભવતુ. સંવત ૧૬૪૨ વર્ષે માગસરિ શુદિ ૧ ભૂમે...લખિતં **અહ્રાન**-પુર મધ્યે ઇદલપુરિ. શુભં ભવતુ. કલ્યાણમસ્તુ શ્રી. પ.સં. ૨૩--૧૫, ભાવ. ભં. (૨) પ.સં. ૪૦-૧૧, વી. પા. (૩) પ્ર.કા.ભં. (૪) સં.૧૬૧૮ વર્ષે આશ્વિન માસે. ટીપમાં ૧૫૮૫ સંવત્ ટાંકયો છે અને તે વિશ્વસનીય છે. પ.સં. ૧૯, પા. ભં. (૫) સં૦ સોલ અહોત્તરા વર્ષે માગશિર વદિ અષ્ટમી સોમવારે સ્થિતવા **હીરરત્નસૂરિશિ૦** ગણી **ગુણરત્ન** લી૦ **ખં**ભાલીયા ગ્રામે લ૦ પ.સં. ૨૫-૧૫, હા.ભં. દા.૭૯. (૬) સં.૧૬૨૬ વૈ૦ સુદિ ૨ લિ૦ **આ**ગમગચ્છીય **ધર્મ**રત્નસૂરિભિઃ પ.ક. ૧૦૭થી ૧૪૩, ચોપડો, દે. લા. પુ. લા. નં.૧૧૨૦. (૭) સં.૧૬૯૬ જ્યે૦ શુ૦ ૨ મંગલે પૂજ્ય **શ્રી કલ્યાણ**-સાગરસૂરિ રાજ્યે **ઉ**ગ્રસેનપુરે મુનિ **કી**ર્ત્તિચંદ્રેણેદં લિ૦ પ.સં. ૩૧-૯થી ૧૩ કલ૦ સ. કૉલેજ કેટે૦ વૉ૦ ૧૦ નં.૬૩ પૃ.૧૨૧થી ૧૨૩. (૮) સં૦ ૧૬૧૧ કા૦ વ૦ ૧૩ ભૌમે હસ્ત નક્ષત્રે વિષંભ નામ્ન યોગે લિ૦ **અ**ંચલગચ્છે વા૦ **ગજલાભગણિશિ૦** ઋષિ **શં**કર પઠનાર્થં **ના**રદપુરે શ્રી **વ**રકાણા **પા**ર્શ્વ. નાથ પ્રશાદાત્ પં. **સમ**યલાભગણિ લ૦ પ.સં. ૧૯-૧૭, હા.ભં. દા.૮૧ નં. ૪૬. (૯) પ.સં. ૨૬, ૫૮૭ કડી સુધીની અપૂર્ણ પણ સારી પ્રત, તિલક૦ભં. (૧૦) **ભ**રૂઅચ્ચ બંદિરે સંવત્ વ્યોમ દ્વિપ ભુવન વર્ષે આસો માસે કૃષ્ન-પક્ષે ત્રયોદશી દિને ગ. **ગજ**વિજયેન લિપિકૃતં. પ.સં. ૨૧-૧૫, રાજકોટ મોટા સંઘનો ભંડાર. (૧૧) સં.૧૭૬૫ માર્ગસીર્ષ વદિ ૫ બુધૌ લ૦ **વિ**નયવિમલેન **અ**મ્રતપૂર મધ્યે **વા**સપૂજ્ય પ્રસાદાત્. પ.સં. ૩૦-૧૫, ખેડા ભં. દા ૬ નં.૩૦. (૧૨) પૂજ્ય **વ**રસંઘજી શિ૦ ઋષિ **રા**મજી લિ૦ આત્માર્થે **વે**રાઉલ બંદરે સં.૧૭૬૮ મહા સુદ ચોથિ બુધે. પ.સં. ૨૧-૨૦, ખેડા ભં. ૩. (૧૩) સં.૧૬૦૦ આસો સુદિ ૩ બૂધે **સો**ડી ગ્રામે મુનિ **લા**લજી પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૮-૧૫, મ. જૈ. વિ. નં.૪૧૧. (૧૪) ઉ૦ ઇંદ્રચંદ શિ૦ **ઉ**દયચંદ લિ. પ.સં. ૨૬, મહિમ૦ પો. ૩૬. (૧૫) પ.સં. ૨૫-૧૩, વડા ચૌટા ઉ૦ પો. ૧૮. (૧૬) પ.સં.૭૧-૧૧, હા.ભં. દા.૪૯ નં.૧૯. (૧૭) પ.સં. ૨૬-૧૬, પ્ર.કા.ભં. નં. ૧૫૦. (૧૮) જૂની પ્રત, પ.સં. ૨૩-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નં.૪૨. (૧૯) પ.સં. ૧૭–૧૭, મ. જૈ. વિ. નં.૪૭૫. (૨૦) પ.સં. ૨૦–૧૫, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૦૪૧–૪૧૨. (૨૧) સં.૧૬૭૬ ભા. સુ. ૮ રવૌ શ્રી વણથલી ગ્રામ મધ્યે લ૦ વા૦ શ્રી વિજયમૂર્ત્તિગણિના સ્વવાચનાય. પ.ક. ૨૫થી ૩૬, પં. ૨૧, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૦૭–૪૬૬. (૨૨) સં.૧૬૭૬ આસોય બહુલે. પ.સં. ૨૨–૧૭, ડા. પાલણપુર દા. ૩૬. (૨૩) સં.૧૭૨૦ આષાઢાદિ વર્ષે ભા૦ વ૦ ૧૦ બુધે લ૦ પ.સં. ૪૩–૧૧, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૪૧. (૨૪) સં.૧૬૪૧ આષાઢ વદિ ૫ શુક્રે. નિ૦ વિ૦ ચાણસ્મા.

(એક જૂની પ્રતમાં રચ્યા 'સંવત્ પનરપચાસુ જાણિ' એમ આપેલ છે તેથી સં. ૧૫૫૦ રચનાવર્ષ બરાબર જણાય છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૯૦, ભા.૩ પૃ.૫૧૫–૧૭. કૃતિ પહેલાં અજ્ઞાત કવિને નામે મૂકી પછીથી સિંહકુલને નામે ફેરવી છે. કૃતિના રચનાસંવત વિશે ઉપર થયેલી નોંધો જુઓ.]

૧૬૨. શાંતિસૂરિ (સાંડેરગચ્છ આમદેવસૂરિશિષ્ય)

જુઓ તેમના શિષ્ય ઈશ્વરસૂરિ નં.૧૮૨.

આ શાંતિસૂરિ સં.૧૫૬૭ સુધી અવશ્ય વિદ્યમાન હતા. (જુઓ લેખાંક ૩૬૫, પ્રાચીન લેખસંગ્રહ.)

સાંડેરગચ્છીય શાંતિસૂરિનો સં.૧૫૫૨નો પ્રતિષ્ઠાલેખ બુ. ૨, નં. ૭૬૨માં પ્રકાશિત થયેલ છે. સં.૧૫૦૩, ૬, ૮ના પણ લેખો છે. ઈશ્વરસૂરિ આ પહેલાં શાંતિસૂરિના શિષ્ય જણાય છે કે જેના સં.૧૫૧૭, ૧૯ના બે લેખો બુ. ૨માં નં. ૮૫૦ અને ૫૪૦ પર છપાયેલ છે. "ઈશ્વરસૂરિના 'લલિતાંગ નરેશ્વર ચરિત્ર'નો લે. સં. ૧૫૬૧ મારા વાંચવામાં આવેલ છે, રચનાસમય તે પૂર્વે સં.૧૫૧૭-૧૯ની આસપાસ હોવો જોઈએ." – પં. લાલચંદ.

(૨૮૬) સાગરદત્ત રાસ (દાન માહાત્મ્ય ઉપર) સં.૧૫૧૭–૧૯ આસપાસ

"આ પ્રાકૃત અપભ્રંશ તથા ગુજરાતીમાં રચાયેલો ૧૩૭ ગાથાનો રાસ ખરેખર રસમય હોઈ તેમાં ગાથા, રાસઉ, કુંડલિઓ, ઘાત (ધત્તા), અડયલ્લ, માલિનીરૂપક, છપ્પય, પાધડી (પદ્ધડિકા) રાસાબંધ વગેરે વિવિધ છંદો વાપરેલા છે. કાવ્ય ઉચ્ચ પ્રતિનું છે અને આ તેમજ તેમના શિષ્ય ઈશ્વરસૂરિકૃત 'લલિતાંગચરિત્ર રાસ' સંસ્કૃત તથા પ્રાકૃત કાવ્યોની સરખામણીમાં સારી રીતે ઊભાં રહે તેમ છે." ચિ. ડા. દલાલ. – પા.

આદિ – વિમલકર-કમલ-પરિમલ મિલંત રોલંબ મંગલારાવઃ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અમિય કમંડલ(લુ) પાણિં, પણમામિ **સરસ્સય**ં(ઇ) દિ(દે)વિં. ૧
સિદ્ધત્થો સિદ્ધત્થો, પસિદ્ધ પલ્લી પુરાલએ **વીરો**
સિદ્ધત્થરાય પુત્તો, સુ(સિ)દ્ધત્થં દેહુ મહુ વયણું. ૨
સિરિ **આમએવ** સૂરીસર-પયપઉમજુયલં વંદે
લચ્છી-સરસઇઉ(ઓ), સુપસન્ના જસ્સ સેવાએ. ૩
છંદંતરકલ્લોલં, વન્નજલં **સંતિસૂરિણા** મહિયં
સાયરચરિઅં સાયરસરિસં સરસં નિસામેહ. ૪

(૧) નવી લખાયેલી પ્રતિ, સેં. લા. (પં. લાલચંદ). [આલિસ્ટઑફ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૧, ભા.૩ પૃ.૫૧૮–૧૯.]

૧૬૩. કલ્યાણતિલક (ખ. જિનસમુદ્રસૂરિશિ.)

જિનસમુદ્રસૂરિ પદસ્થાપના સં.૧૫૩૦ સ્વ. ૧૫૫૫. (કલ્યાણતિલકનો સ્વયંલિખિત ગુટકાસંગ્રહમાં ગુટકો ૧ જ્ઞાનભં. ૧૫૬૯.)

(૨૮૭) **મૃગાપુત્ર સંધિ** ગા. ૪૪ સં.૧૫૫૦ આસપાસ

આદિ – પ્રણમીય **વીર** જિણેસર-પાયા, જસુ સેવઇ સુરવર નરરાયા,
મીયાપુત્ત કહિસ હું ચરિત્ત, સંધિ સંબંધિ સમરિસુ પવિત્ત. ૧

અંત – એહ પ્રબંધ ઉપસમરસ ભરીયઉ, **ઉત્તરઅજ્ઝયણ** થકી ઉદ્ધરિઉ
શ્રી **જિનસમુદ્ર**સૂરિ સુસીસઇ, કહઇ **કલ્યાણતિલક** સુજગીસઇ. ૪૪

(૨૮૮) **ધન્ના રાસ** ગા. ૬૫ કે ૬૬ જેસલમેરમાં

આદિ – સમરિય સમરસ તણઉ નિહાણુ, **વીર** જિણેસર ત્રિભુવનભાણુ
વીર કહિઉ જે **નવમઇ અંગે**, **ધન્ના સંધિ** કહિસુ મનરંગે. ૧
શ્રી **જેસલમેર**મંડણ **પાસ**ં, પૂજતાં પૂરઇ મન અસ

અંત – તસુ પ્રભાવ કરિઉ સંધિ બંધઇ, શ્રી **જિનસમુદ્ર**સૂરિ સાનિધ્યઇ. ૬૪
એહ સંબંધ અમીયમય વાણી, બોલઇ **વીર** જિણેસર નાંણિ
અણુત્તરવાઈ નવમ અંગઇ, ઉવજ્ઝાય **કલ્યાણતિલક** મનરંગઇ. ૬૫

(૧) બંને એક ગુટકો, જિ. ચા. (૨) ધન્નાસંધિ – સાધ્વી **કનક**લક્ષ્મીશિ. સાધ્વી **હર્ષ**લક્ષ્મી પઠનાર્થ. પ.સં. ૪, અભય. નં.૩૪૯૦. [મુપુગૂહસૂચી (બંને કૃતિઓ), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૨–ધન્નાસંધિ).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૧૯.]

૧૬૪. જિનસાધુસૂરિ (વૃદ્ધતપાગચ્છે જિનરત્નસૂરિ પટ્ટધર)

કવિના ગુરુ જિનરત્નસૂરિ એ વૃદ્ધતપાગચ્છના છે. તેમના સં.૧૫૦૭થી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સં.૧૫૪૪ સુધીના ધાતુપ્રતિમાલેખો મળે છે. તેમાં સં.૧૫૨૩નો લેખ તો આ કૃતિના રચનાસ્થલ સહુઆલાનો છે – ખુ. ૧ નં. ૭૮૬. (નં. ૭૨) 'નલદવદંતી રાસ'ની પ્રત સં.૧૫૭૯માં ઉક્ત સહૂઆલા નગરે જ આ કવિએ લખેલી છે. જુઓ પૃ. ૧૦૪. વળી ખુ. ૧ નં. ૧૨૭૮નો સં.૧૫૯૮નો લેખ છે તેમાં "કુંથુનાથબિંબં કા. પ્ર૦ શ્રી **જિનસાધુસૂરિ**પટ્ટે શ્રી **જિનકીર્ત્તિ**-સૂરિભિઃ શ્રી **સહુ**આલીઆ ગચ્છે" એટલે ઉક્ત ગામ પરથી તે ગચ્છ કાઢનાર આ કવિસૂરિ હોય એમ લાગે છે. તેમનો સમય આ સર્વ પરથી સં. ૧૫૫૦ અને ૧૫૯૮ વચ્ચે અવશ્ય હોવો જોઈએ.

(૨૮૯) ભરતબાહુબલિ રાસ સં.૧૫૫૦ આસપાસ

આદિ – ભદ્દં **આદિ** જિણેસરસ્સ સયલં, સોહગ્ગલચ્છીકરં
સુખં કવકિલ સામીઉં, પયદ્દિંણુ દેવિંદવંદી પયં
શ્રી સિદ્ધંત નિવાસિણી **સરસઈ** નિચ્ચં કુરં માણસે
સંતુડા **જિનરયણ**સૂરિ ગુરણો પાયા સદામો સુહં. ૧
નીયમણિ સેવક સંભારત્તીય, મણવંછિત દેવઇ **ભારત્તીય**
કર જોડી માગૂં **ભારત્તીય**, સા મઝ વયણિ વસુ **ભારત્તીય**, ૨
તુ મનવંછિત કવિત કરાઈં, તુ પણુ કવીયણુ નામ ધરાઇં
ચૌહદ વિદ્યા હૃદયિ ભરાઈં, જુ સારદ સુપ્રસન્નાં થાઇ. ૩
મઝ મન જાણઇ જિનગુણ ગાઉં, **આદિનાથ** અહિનિસિ આરાહું
રસના રસ મઇ ઇણુ પરિ લેવુ, પઢમ જિણેસર હીઇં ધરેવુ. ૪

અંત – વસ્તુ
અથિર જાણીય ૨ એ સંસાર
ઊહાપોહ વિચારતાં **ભરત** રાઉ શ્રી જ્ઞાનિ વરીઉ
જિનશાસનિ જયવંત ચિર સાધુવેષ સુરદત્ત ધરીઉ
પઢમ ચક્કાહિવ શ્રી **ભરત** ક્રમિ ક્રમિ પામિઉ સિદ્ધિ
શ્રી **જિનસાધુ**સૂરીસ કહઇ ભણતાં ઉચ્છવ રિદ્ધિ. ૩૨૦
શિત્રુંજયગિરિ શિખરિ, જેઉ જિનવર આરાહઇં
મહાપૂજ ધજ કરીય પ્રથમ જિન નિશ્ચલ ધ્યાઇં,
રાઇણિ રૂંખહ હેઠિ **ઋષભ** જિન ભાવિ પૂજઈં
તે નર વંછિત લહઇ મનહ સવિ કામિત પૂજઈં
તપગચ્છરાય મહિમાનિલય શ્રી **જિનરત્ન** સૂરીસવર
તસ પટ્ટિ સૂરિ સોહાકરણ શ્રી **જિનસાધુ** સૂરીંદ ગુરૂ. ૩૨૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઢાલ

પુરવરૂ એ નયર સમૃદ્ધ **સહૂઆલા** પુરુ-મંડાણુ એ
જિનવરૂ એ, શ્રી **નેમીસ** દુરિત તમોભર-ખંડણું એ
તેહ તણુ એ લહીય પસાઉ **રચિઉ** રાસ જય જય ગુરુ
પંડિતવરૂ એ **શ્રી સાધુકીર્તિ** પય પ્રણમી ગુણસાગરૂ એ. ૩૨૨
ઇણ પરી એ **ઋસહજિણુંદ** વંશ **ઇક્ષ્વાકહ**-મંડણુ એ
તેહ તણા એ બેઉ સુત સાર મહિમા બોલિઉ તેહ તણુ એ
એહ તણુઇ એ જે દૃષ્ટાંતિ જિણવર આણુ સિરિ વહઈ એ
તે નરૂ એ ઘરિ નવનિધિ વંછિત ફલ અહિનસિ લહઈ એ. ૩૨૩

(૧) **સહૂ**આલા નગરે ભ૦ શ્રી **જિન**સાધુસૂરિણા લેખિ. (કવિ સ્વહસ્ત લિ.) પ.સં. ૧૦-૧૫, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૬૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૧૯-૨૧. 'જિનસાધુ સૂરીસ કહઇ' એ શબ્દો પરથી જિનસાધુસૂરિ કર્તા હોવાનું ગણી શકાય. પરંતુ 'જિનસાધુ સુરીંદ ગુરૂ' એમ શબ્દો પણ મળે છે, તો એમના કોઈ શિષ્યની રચના હશે? 'સાધુકીર્તિ પય પ્રણમી' એમ પણ ઉલ્લેખ છે, તો સાધુકીર્તિ પણ કર્તાની ગુરુપરંપરામાં હશે?]

૧૬૫. હરિકલશ (રાજગચ્છના ધર્મસૂરિ સ્થાપિત ધર્મઘોષ ગચ્છે જયશેખર પાઠક શિ.)

(૨૯૦) ભુવનભાનુ કેવલી ચરિત્ર મલયચંદ્રસૂરિ પટ્ટે પદ્મશેખર સૂરિ પટ્ટે વિજયચંદ્ર સૂરિ રાજ્યે લ.સં.૧૫૭૨ પહેલાં.

(૧) **ચૈત્ર**ગચ્છે **શી**લચંદ્રગણિશિ. **શી**લભદ્રે લખી. સં.૧૫૭૨, લીં.ભં. (૨) ગ્રં.૩૦૦૦, પ.સં. ૧૩૨, લીં.ભં. દા.૩૧ નં.૧૯. (૩) પ.સં. ૧૬૩, સંઘ ભં. ફોફલિયાવાડા દા.૩૬ નં.૧૨. (૪) પ.સં. ૪૬, સંઘ ભં. ફોફલિયાવાડા દા.૩૯ નં.૨૧. (૫) ગ્રં.૩૧૨૫, પ.સં. ૧૪૧, પ્ર.કા.ભં. દા.૬૦ નં.૫૪૮. (૬) લ.સં.૧૯૧૫, પ.સં. ૧૪૯, પ્ર.કા.ભં. દા.૯૩ નં. ૧૦૨૫. (૭) ગ્રં.૩૦૦૦, લ.સં.૧૮૩૬, લીં.ભં. દા.૫ નં.૩૩. [જૈહાપ્રેાસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી (ભૂલથી હરિકુશલને નામે), લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૮૮, ૧૩૪, ૨૧૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૭.]

૧૬૬. સુંદરહંસ (ત૦ સુમતિસાધુસૂરિશિષ્ય)

સુમતિસાધુસૂરિ સં. ૧૫૧૮થી ૧૫૫૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨૯૧) પાસસ્થાવિચાર

આની અંદર પાસસ્થાના બોલ ઉપરાંત ૧૦૮ બીજા બોલ છે.

આદિ – એ અઠોત્તર સુબોલની સાખ ૪૫ આગમ ૮૪ સાસ્ત્ર પૂરે તો હું વેષધારી **બીજાઇ** ગૃહસ્થ **લુંકા** એતલા બોલ નહી માંને ઉથાપે તે બોલ અણમાંનવાનું જાય તે પાસે માગીઇ ૧ સચિત્ત ફલ ફૂલ પાવ નહી દીજઈ ન ઢોઈઇં.

અંત – ૧૦૮ એહનઈ ગુરૂ કોઈ નહી એ અઠોત્તરસો બોલ **લુંકા**મત તણા **તપા**પક્ષિશ્રી ગછનાયકશ્રી **સુમતિસાધુસૂરી** ચરણસેવી પં. **સુંદરહંસ-ગણિઇ** કાઢચા છે જે ૪૫ આગમનો જાંણ હોઇ તે એ બોલનો ઉત્તર આપજ્યો નહીતર કદાગ્રહ છોડી શ્રી જિનધર્મ આદરજ્યોજી.

(૧) પ.સં.૨, વિજાપુર નં.૫૫૪.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૯૨.]

૧૬૭. કીર્તિહર્ષ (કક્કસૂરિશિ૦)

(૨૯૨) સનત્કુમાર ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૫૧ કાર્તિક શુદ ૧૫ ગુરુવાર

આદિ – સ્વામી **જીરાપુલ્લિ** નિવાસ, મુનિ સમરંતા પૂરઇ આસ,
પય સેવઇ અણુદિણુ ધરણિંદ, પહિલું પ્રણુમિસુ **પાસ** જિણંદ. ૧
સરસતિ સામિનિ કરૂ પસાઉ, **કાસમીર** મુખમંડણ માઇ,
નામ જપી **કેસીય** ગણધાર, ચરીય ભણું શ્રી **સનતકુમાર**. ૨
જિણસાસિણ જિણ ભાષિઉં ઈમ્મ, દાન સીલ તવ ભાવ સુરમ્મ,
ધર્મ તણા એ ચ્યારિ પ્રકાર, અધિકુ મહિમા સીલિ અપાર. ૩

અંત – શ્રી **કક્કસૂરિ** ગુરૂઆ ગુરૂરાય, મનસુદ્ધિઇં તસુ પ્રણમી પાય,
સાહ **શ્રીરંગ** તણઈ આગ્રહઇં, રચિઉ પ્રબંધ ભવીઅણ સંગ્રહઈ. ૨૩૧
પનર એકાવન્ન મઝારિ, કાતિ પુન્નિમે નિ ગુરૂવાર
કવિ **કીર્ત્તિહર્ષિ** મનિ ધરી આણંદ, રચિઉં પ્રબંધ જન-
શ્રવણાનંદ. ૨૩૨
સીલપ્રબંધ ભણુઈ જે રંગિ, સવિ સુહ કમલા તાસુ ઉછંગિ.
એકમના થઇ જે સાંભલઇ, તેહ નરનારી અફલ્યાં ફલઇ. ૨૩૩

(૧) ગા.૨૬૪, નવીન લિખિત, પ.સં. ૯–૧૪, વિ.ધ.ભં. (૨) પ.સં.૧૧, પા.ભં. નં.૨. (૩) પ.સં. ૨૨, ગા.૨૩૩, શાંતિ. ભં. ખંભાત દા.૧૧૨ નં.૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૧–૬૨, ભા.૩ પૃ.૫૨૧.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૬૮. ક્ષમાકલશ (આગમગચ્છ અમરરત્નસૂરિ–સોમરત્નસૂરિ –કલ્યાણરાજશિ૦)

અમરરત્નસૂરિના સં.૧૫૨૪, ૧૫૨૯, ૧૫૩૧, ૧૫૩૨, ૧૫૩૫ અને ૧૫૪૭ના અને સોમરત્નસૂરિના સં.૧૫૫૨, ૧૫૭૧ અને ૧૫૭૩ના ધાતુપ્રતિમા પરના લેખ મળી આવેલ છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભાગ ૧ અને ૨.)

(૨૯૩) સુંદરરાજા રાસ ૨.સં.૧૫૫૧ વૈ. વદ શનિવાર

આદિ – દૂહા-રાગ ગુડી.

પહિલૂં પરમેસર નમી, આરાહિસુ અરિહંત,
ગાઈસુ શીલ સોહામણો સાંભલયો એકંતિ. ૧
સુંદરરાય તણા ગુણ કેતા કહું મુખ એક,
શીલિ કરી જગ ગાજતુ, કહીઇ તે સુવિવેક. ૨

અંત – આગમગચ્છિ જયવંતા એ, મા. **સોમરત્ન** સૂરીંદ,
અહનસિ ભવિયાં નિત નમુ એ, મા. જિમ હુઈ પરમાણંદ. ૧૮૮
ક્ષમાકલસ મુનિ ઇમ ભણિ એ મા. ભવિયણ સુણુઉ એ રાસ,
શીલઈ સિવસુખ સંપજઈ એ મા. છૂટીઈ કર્મ્મના પાસ. ૧૮૯
સંવત **પનર એકાવનઇ** એ મા. વદિ વૈશાખહ માસિ,
શનિવાર સોહામણુઉ એ મા. રચીઉ રાસ ઉલ્હાસ. ૧૯૦
શીલપ્રબંધહ જે ભણઇ એ મા. નરનારી સુવિચાર,
હરષઈ જે એ સંભલઈ એ મા. તેહ ઘરિ જયજયકાર. ૧૯૧

(૧) સં.૧૬૭૨ કાતી. શુ. ૧ લખિતં ચરમ **જિનદાસેન**. ગ્રંથાગ્ર શ્લોક સંખ્યા ૨૭૫ માઝનઈ, પ.સં. ૮–૧૩, વિ.ધ.ભં.

(૨૯૪) લલિતાંગકુમાર રાસ ૨.સં.૧૫૫૩ ભાદ્રપદ વદ ૧૧ શનિ ઉદયપુરમાં

આદિ – પહિલૂં **સરસતિ** પય નમી, આરાહી મનશુદ્ધિ,
પુણ્યપ્રબંધ હૂં ભણિસુ, આણી નિરમલ મત્તિ. ૧
પુણ્ય તણાં ફલ સાંભલુ, હઈઇ ધરી બહુ ભાઉ,
એકમનાં આરાધતાં, ટાલઈ ભવ દહ દાહ. ૨
દાન સીલ તપ ભાવના, જિણ ભાષઇ એ ધર્મ,
કવીયણ વલી વલી ઇમ કહઈ, સૂંપડે એહજિ મર્મ. ૩
જે પાલઈ મન શુદ્ધિ સિઉં, સૂધી જિણવર આણ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શીલહ ઉપરિ ચિત ધરઈ, તે નર ખરા સુજાણુ. ૪
સીલિં સવિ સુખ સંપજઈ, શીલિં નિરમલ બુદ્ધિ;
શીલિં દુખ સયલહ ટલઈ, પામીજઈ સહી સિદ્ધિ. ૫

*

(રાજા પાસે ફરિયાદ કરવા જનાર દેશી, ફડિયા અને નેસ્તીઓનાં નામ ગણાવતાં કવિ કહે છે કે :)

આસહ પાસડ નઈં **પદમસી, જૂઠઉ, વચરૂ** આવઇ હસી;
નેસ્તી તેડાવઇ અતિસાર, મઇલ તણઉ વસ્ત્રે નહીં પાર. ૫૩
લડસડ હીંડઈ ઉતાવલા, બોલઇ બોલ સદા તોતલા;

અંત – ધર્મ પસાઈં વંછિત સિદ્ધિ, ધર્મિઈં પામીજઇ નવ નિદ્ધિ;
ધર્મ તણઉ મહિમા છઈ ઘણુઉ, કવિ કહઇ ભાવિં સહુઇ સુણુઉ. ૧૬
હુંઅ ન જાણું કાંઈ મૂલિ, સઘળાં કવીયણની પગધૂલિ;
અધિકુ ઉછઉં કાંઇ જેહ, ક્ષમાવઉં કર જોડી બેહ.
સંવત **૧૫ પનર ત્રઈપન્ન**ઉ સાર, વદિ ભાદ્રવા તણઉ શનિવાર;
ઈગ્યારિસિ દિનિ રચી ચુપઈ, સભા સમક્ષહ પૂરી હુઈ. ૧૮
આગમગચ્છ અછઈ સુવિચાર, શ્રી **અમરરયણ** સૂરીસર સાર;
તાસ પટોધર અતિ ગુણવંત, શ્રી **સોમરત્ન**સૂરિહ જઈવંત. ૧૯
ભવિયણ અહિનિશિ વંદઇ જેહ, રિદ્ધિ અનંતી પામઈ તેહ;
તસ પંડિત **કલ્યાણહ રાજ**, તસ મુખ ભેટિં સીઝઈ કાજ. ૨૦
ઊદયપુરિ જગિ કહીઈ સાર, નિવસઇ શ્રાવક તિહાં સુવિચાર;
ચંદ્રપ્રભ જિન તણુઇ પસાઈ, અલીય વિઘન સવિ દૂરિ પલાઇ. ૨૧
ભણઈ ગુણઈ અહિનિશ સંભલઈ, પાપપડળ સવિ દૂરિં ટલઈ;
ક્ષમાકલસ મુનિ કહઇ સુવિચાર, નિતુનિતુ તેહ ધરિ જય-
જયકાર. ૨૨

(૧) સં.૧૬૨૬ વર્ષે ચૈત્ર શુદિ ૫ દિને લિખિતં. જેસ૦ ભં.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૯૩-૯૫.]

૧૬૯. મૂલપ્રભ ? ભાવપ્રભ ?

(૨૯૫) ગજસુકુમાલ સંધિ ૨.સં.૧૫૫૩[?]

આદિ – દેસ **સોરઠ દ્વારાપુરી**, નઉમુ તિહાં **વાસુદેવૂ** એ
દસઇ દસાર સિઉ રાજઉ, બંધવ શ્રી **બલદેવૂ** એ,
જૂરે જૂરે સ્વામી સમોસર્યા, હરષિઉ **ગોપીનાથૂ** એ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નેમિજી વંદણિ અલજયુ, અલજ્યો **યાદવ** સાથૂ એ. જીરે૦

(રાગ ધન્યાસી જીવ સમરિ સમરિ નવકારની ઢાલ, રાગ અસાઉરી, ઢાલ સાહેલડીની, રાગ દેશાષ, રાગ ધન્યાસી, હીંડોલડાની ઢાલ, ગયસુકુમાલની, પછી)

અંત – ઢાલ થૂલિભદ્ર કેરી નારિ.

માતા તણઇ મનિ મોહ, કુંઅર સંભારઇ
વલીવલી હીઅડઇ દુઃખ ધરઇ એ. ૬૫
રયણી વઇરણિ નવિ જ્નદ્ધ, સૂતાં સાથરઇ
કુંઅર કુંઅર ઝખી ભણુઇ એ. ૬૬
રયણિ કિમ નવિ જાઈ, ચંદા રથ ખેડિ લાઇ
તું વેગિ થઈ એ, હૂં હઇ આનંદ હેજિ
પ્રહિ ઊગમિ મિલું કુંઅરનઇ અલજઇ એ. ૬૭

(૧) અપૂર્ણ, એક ચોપડો, પ.ક.૮૭થી ૯૦, જશ. સં.(૨) પ.સં. ૫, અમ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૯૫, ભા.૩ પૃ.૫૨૩. એક પણ કર્તાનામ કે રચનાસંવત માટે ઉદ્ધૃત ભાગમાં કોઈ આધાર નથી.]

૧૭૦. જયરાજ (પૌ. મુનિચંદ્રસૂરિશિ.)

મુનિચંદ્રસૂરિ એ ચારિત્રસુંદરસૂરિની પાટે ભીમપલ્લીય પૂર્ણિમા ગચ્છમાં થયા છે અને તેમના સં.૧૫૫૮, સં.૧૫૭૮ તથા ૧૫૯૧ના ધાતુપ્રતિમા પરના લેખો મળી આવ્યા છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા. ૧ અને ૨.)

(૨૯૬) મત્સ્યોદર રાસ [અથવા **ચોપાઈ**] ૨.સં.૧૫૫૩

આખો રાસ ચોપાઈમાં છે.

આદિ – વસ્તુ

દેવ અરિહંત દેવ અરિહંત સિદ્ધ પ્રણમેવિ,
આચારિજ ઉવઝાય સવિ, નમું સાધુ **સરસતિ** સામિણિ,
કવીયણ જણ મુખમંડણી, દેઇ બુદ્ધિ વર હંસગામિણિ,
મચ્છોદરિ સુખ પામીઆ, પુણ્ય તણઇ પ્રમાણિ,
દુઃખ પામ્યા તે સંભલુ, અંતરાય ફલ જાણિ. ૧

અંત – **પૂનિમ** પક્ષ **મુનિચંદ્ર**સુરિ રાજા, તાસુ સીસ જંપઇ **જયરાજ**;
પનર ત્રિપન્ન કીધુ રાસ, ભણુઇ ગુણુઇ તેહ પૂરિ આસ. ૫૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

*

એ રાસ ભણઇસિઇ કાનિ સુણિસિઇ, પુણ્યના ફલ જાણિસિઇ,
ધનદિ કીધાં ધર્મ્મકારણિ, અંતરાઇ ટાલસિઈ. ૧૬૦
ચુપઇનઈ બંધઇ કીધુ રાસ **મત્સ્યોદર** તણુ,
હર્ષ ઊલટ હીઇ આણી, ભવીય એકમનાં સુણુ. ૧૬૧

(૧) સંવત્ ૧૬૨૬ વૈ૦ સુદિ ૧૪ લિ૦ **આગમીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** ચોપડો, પ.ક. ૧૪૪થી ૧૫૩, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૧૨૫. (૨) પ.ક. ૧થી ૭ પં.૧૨, ૧૩ પાનાની પ્રતમાં, મ.જૈ.વિ. નં.૪૭૬. (૩) પ.સં. ૭-૧૪, ડા.અ.ભં. પાલણપુર દા.૩૬. (૪) પ.સં. ૬-૧૫, વિમલ૦ (૫) પ.સં. ૮-૧૩, લ.સુ. (૬) ઇતિ શ્રી **મચ્છોદર** રાસ સંપૂર્ણ. સં.૧૬૭૨ વર્ષ **શતિશેષરગણિ** તત્ શિ. ઋ૦ કુંવરજી લખતં. ગુ.વિ.ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૯૫, ભા.૩ પૃ.૫૨૩-૨૪.]

૧૭૧. હંસધીર (ત. હેમવિમલસૂરિ-દાનવર્દ્ધનશિ૦) (૨૯૭) + શ્રી હેમવિમલસૂરિ ફાગ ૨. સં. ૧૫૫૪ શ્રાવણ

૫૭ ટૂંકનું સુંદર ઝડઝમકવાળું કાવ્ય છે.

આદિ – અહો મન ધરી સરસ તે **સરસતી**, વરસતી અવિરલ વાણિ,
સરિ **તપગચ્છપતિ** ગાઈસું, ભાવિસ્યું નિત સુવિહાણિ. ૧
હેમવિમલ સૂરીસર ઇસર કિર અવતાર,
અણુદિણુ મયણુનિવારણુ, તારણુ સયલ સંસાર. ૨

અંત – **હેમવિમલ** ગચ્છનાયક, દાયક મુગતિ વિલાસ,
વ્રત પૂજ્ય ગિરિ મંદર, કંદર ગિરિ કવિલાસ. ૫૫
દાનવર્દ્ધન વર પંડિત, દંડિત વાદીય વીર,
ચરણકમલિ અલિજ મલિ એ, રમલિ એ રસિ **હંસધીર**. ૫૬
સંવત **પનર એ ચઉપનઈ**, ઊપનઈ બુદ્ધિપ્રકાસિ;
ફાગ રચિઉ સમહુતરઈ, પૂરતઈ શ્રાવણ માસિ. ૫૭

[હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧. (પૃ. ૫૧૨).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૯૮.]

૧૭૨. ધર્મદેવ (પૌ૦ ગુણધીરસૂરિ-સૌભાગ્યરત્નસૂરિશિ.)

પૂર્ણિમાગચ્છના ગુણધીરસૂરિના ધાતુપ્રતિમા પરના લેખ સં. ૧૫૧૬, ૧૫૧૮, ૧૫૧૯, ૧૫૩૮ના મળ્યા છે. – લેખાંક ૧૦૯ અને ૬૬૦, ૧૬૬,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૯ અને ૧૦૨૨, અને ૩૪૬, ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભાગ ૧લો – અને ૧૫૩૧નો લેખ ભાગ બીજાના લેખાંક ૭૫૦માં છે. તે પરથી જણાય છે કે તેઓ ગુણસમુદ્રસૂરિના પટ્ટધર હતા. તેમના પટ્ટધર **સૌભાગ્યરત્નસૂરિ**ના પટ્ટધર ગુણમેરુસૂરિ હતા કે જેનો સં. ૧૫૮૮નો ઉક્ત ભાગ પહેલાંના લેખાંક ૧૦૭૦માંનો લેખ મળે છે, અને સં. ૧૫૯૧નો લેખ ભાગ બીજાના લેખાંક ૨૯૨માં મળે છે.

(૨૯૮) **હરિશ્ચંદ્ર રાસ** ૨.સં.૧૫૫૪ આસો શુદિ ૬ જૂના મહેસાણામાં

આદિ –

વસ્તુ

આદિ જિણવર **આદિ** જિણવર પ્રમુખ ચઉવીસ
અરિહંત પ્રણમવિ સિદ્ધિ પુણ **પુંડરીક ગોયમ** સ્વામીય,
શાસનદેવતિ **સારદા** સયલશુદ્ધ સાનિધ પામીય.
શ્રી **સૌભાગ્યરત્નસૂરિ** ગુરૂ **પુનિમ**પક્ષિ પવિત્ર,
તસુ આદેશિહિં હૂ રચૂં **હરિચંદ** રાય ચરિત્ર. ૧

દૂહા

ત્રિહું ભુવણે ઇચ્છજિ સહી, કર્ત્તા હર્ત્તા કર્મ
કર્મિ સુખદુખ સંપજે, કર્મિ ધર્મ અધર્મ. ૨

અંત – સંવત એ **પનર ચઉપન્નિ** માસ આસો પક્ષિ ઉજલઇ,
છઠ્ઠિઇ એ શોભનયોગિ મૂલ રવિ સંયોગિ અતિ મલિઇ એ,
જુનઇ એ **મહિસાણા** પાદ્રિ સાનિધિ શ્રી **શાંતિનાથ**નઇ એ,
શ્રી સંઘનઇ એ ભણિવા કાજિ, વાંચવા મુનિજન સાથનઇ એ. ૮૧
ગણધરૂ એ **પુનિમ**પક્ષિ શ્રી **ગુણધીરસૂરિ** પાટધરૂ
દિનદિન એ અતિ ઉદયવંત શ્રી **સૌભાગ્યરત્નસૂરિ** ગુરૂ,
તેહ તુ એ જડમતિ શિષ્ય પણ પાસ **ધર્મદેવ**ગણિ વરૂ એ
તીણઇ એ **હરિચંદ** રાય રાસ રચિઉ અતિસુંદરૂ એ. ૮૨
રસ પોષનાં એ હુંતા ઠામ, વિસ્તર કરૂં પુણ કેતલુ એ,
સંક્ષેપનુ એ ન હુઇ વાંક આં કહ્યઉ તુહે એતલુ એ
જે ભણે એ સાંભળે એય સરસ રાસ ઉદ્યમ ભરી એ
વાધઉ એ લક્ષ્મી નિત્ત મંગલ હોજ્યો તેહ ઘરિ એ. ૮૩

વસ્તુ

જાવ ભૂતલિ, જાવ ભૂતલિ અચલ ગિરિ મેરૂ
અષ્ટકલા ચલ જીવ પુણ સકલ દ્વીપ તેહ સાયર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જાવ આકાશ સુથિર ધ્રૂ તાર નક્ષત્ર ગ્રહ શશિ દિવાયર
તાં લગઈ **હરિચંદ** રાસ એ વસં નાંદઉ અતિ સુવિચાર
ભણતાં ગણતાં નિસુણંતા હોજ્યો નિત જયકાર. ૨૮૪

(૧) પ.સં. ૯-૧૮, રત્ન. ભં. દા.૪૩ નં.૭૧.

(૫૬૯) અજાપુત્ર રાસ ૨.સં.૧૫૬૧ ચોમાસામાં, સીણીજ્જ ગામમાં

આ રાસમાં દુહા, ચોપાઈ ને વસ્તુ એ ત્રણ છંદ છે.

આદિ – આઠ મહા સિદ્ધિ પામીઈ, સમરે જેહને નામિ,
પ્રણમું જિનવર આઠમો, શ્રી **ચંદ્રપ્રભસ્વામિ**. ૧
ગોયમ ગણહર પય નમી, સમરી **સારદ** માય,
સહિ ગુરૂ વંદી વર્ણવું, **અજાપુત્ર** વર રાય.

અંત – **પૂનિમપક્ષિ** કરઈ જયકાર, શ્રી**ગુણધીર**સૂરિ પાટિ શૃંગાર,
શ્રી **સૌભાગ્યરતન** સૂરીશ, મુનિવર **ધર્મદેવ** તેહનુ સીસ. ૭૭
સંવત **પનર એકસઠઇ** નામિ, રહિયા ચઉમાસિ તે **સીણીજિ**
ગ્રામિ,
શ્રી **ચંદ્રપ્રભ** સ્વામિ ચરિત્ર, વાંચૂં ચઉમાસી પુસ્તક તત્ર. ૭૮
અજાપુત્રની કથા રસાલ, તસુ ધુરિ ભાષી છઇ સુવિશાલ,
તિહાં તણું શ્રી સંઘ સુજાણ, વીનવઇ તેહનૂં સુણી વષાણ. ૭૯
સુલલિત આણી ચઉપઇ બંધ, એહ કથાનુ કરૂ પ્રબંધ,
ધર્મદેવ પંડિતિ કરિઉં પ્રબંધ, માહિ આણિઉ છઇ સર્વ
સંબંધ. ૮૦
પ્રબંધ કાનુ કરિઉ આક્ષેપ, કાંઈ નવિ કીધુ વર્ણન ક્ષેપ,
તુહઇ ચુપઇ સંખ્યા મિલી, ત્રિણિસઇ નઈ બ્યાસી વલી. ૮૧
પ્રબંધ **અજાપુત્ર** ભૂપતિ તણુ, ઉદ્યમ આણી ભવીયણ ભણુઉ,
ભણતાં હુઇ નિર્મલ બુદ્ધિ, ભણતાં હુંઈ મંગલ રિદ્ધિ, ૮૨

(૧) સં. ૧૫૧૪ વર્ષે આસો શુદિ ૧ ભોમે લિખિતશ્ચ. વિ. ધ. ભં. (૨) સં. ૧૬૭૮ કા૦ વ૦ ૨વૌ લિ. સોજલાગ્રામે. પ.સં. ૧૪-૧૫, લી. ભં. (૩) અમ૦ (૪) સં. ૧૬૧૦ વૈ. શુ. ૧૧ બુધવાસરે લખાપિતં ગ૦ **વિજ**-યસોભા તસ્ય શિષ્યણી ગ. રત્નશોભા પઠનાર્થં. પ.સં. ૨૬-૧૧, વિ.ને.ભં. નં. ૩૩૪૧. (૫) સં. ૧૬૩૫ ફા. વ. ૪ સોમે **પ્રીઠુ**યા ગ્રામે લ. પ.સં. ૨૧-૧૩, સીમંધર. દા.૨૪ નં.૭. (આમાં **લાવણ્યસમયકૃત ગર્ભવેલી** પણ છે.) (૬) પ.સં. ૧૯-૧૩, અપૂર્ણ, હા. ભં. દા.૮૨ નં. ૨૧૦. (૭) ભાં. ઇ. સન

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૮૯૧-૫ નં.૧૫૭૧. (૮) સં. ૧૮૫૫ વાર ભૃગૌ પાટણ નયરે પ.સં. ૧૪-૧૪, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૬. (૯) સં. ૧૮૭૦ ચૈત્ર વ. ૪ વાર ભૃગુ લિ૦ ખેટકપૂરે ભીડભંજન પ્રાસાદે. પ.સં. ૧૨-૧૭, મુ. લા. ખેડા. [ડિકેટલોગ-ભાઇ વૉ. ૧૯ ભા. ૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

(૩૦૦) વજ્ર(વયર)સ્વામીનો રાસ ૨.સં.૧૫૬૩

આદિ – જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે—એ ઢાલ

ત્રિભુવનનાયક નયણાનંદો, પહિલું પ્રણમું **વીર** જિણંદો
તિત્થેસર ચોવીસમો એ, તસુ એકાદસ હુઆ ગણહર,
કેવલનાણી તે સવિ ગણહર, તે આદિ **ગોયમ** નમું એ. ૧

અંત – હવણાં એ ત્રિણિ છે શાખા, ચોથી **નિવૃતિ** નિવૃતિ એ
ત્રિણય એ કહી મૂલિ **વયર** શાષા જગ દીપતી એ
તુ હવિંએ **કોટિ** ગણ મુખ્ય **વયર** શાખા તિણિ ચંદ્રકુલિ એ
ગિરુઓ એ **પૂનિમ**પક્ષિ પૂનિમ ચંદ્ર જિમ નિર્મલી એ. ૧૦૭
હુઆ એ શ્રી **ધર્મઘોષ**સૂરિ અન્વય શ્રી ગણધર ગુરૂ એ,
તેહને પાટે જયવંત શ્રી **સૌભાગ્યરત્ન** સૂરિવરિ તેહનુ એ,
લહીઅ પસાય રંગે **ધર્મદેવ** મુનિવરઇ એ,
રચ્યો એ રાસ રસાલ **પનર ત્રસઠિ** સંવત્સરી એ. ૧૦૮
હું તો એ મૂરિખ માંહિ શ્રી **વયર**સ્વામીનૂં ચરિ ઘણું એ
એક મુખે એ તે ન કહાઇ કહ્યું સંક્ષેપે કિંપિ પુણ,
ભણુવો એ ત્રણ કાલ **વયર**સ્વામિનું રાસ રસે
ગુણવો એ મંગલ કાજિ પર્વ વિવાહ દિવસિ નિસિ ૧૦૯
નવનિધિ એ શ્રી **વયર**સ્વામિ રાસે નવા કિમ સૌખ્યભર,
પૂરે એ ચીંતવ્યું એહ રાસ ચિંતામણિ નામધર
અપૂરવ એ એ શ્રીરાસ, ગણસે જે નિત નારિ નર
લહિસિ એ તે સૌભાગ્ય મંગલ રિદ્ધિ સંતાન નર ૧૧૦

(૧) શ્રી **આગમ**ગચ્છે પૂજ્ય મહો૦ **મુનિરાજ**શિ૦ મુનિ **વિદ્યાવ**લ્લભેન સં. ૧૬૧૦ ફા. વદિ ૮ શનૌ. વિ. ને. ભં. નં. ૩૨૧૦. (૨) પ.સં. ૬-૧૫, લીં. ભં. દા.૩૦ નં. ૧૨. (૩) પ.સં.૭-૧૩, લીં. ભં. દા.૩૦ નં. ૫. (૪) પ.સં.૭-૧૨, હા. ભં. દા.૮૦ નં. ૩૬. (૫) પ.સં. ૭-૧૩, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૧૧૧. (૬) સં. ૧૬૨૬ આસાઢ શુ. ૧૧ **આગમીય ધર્મરત્ન**સૂરિભિઃ ચોપડો, પ. ક. ૧૦૩થી ૧૧૨, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૭) પ.સં. ૮-૧૨, રે. એ. સો. બી. ડી. ૨૬ નં. ૧૬૫૮. (૮) યતિશ્રી વયરસ્વામિ ચિંતામણિ રાસ સમાપ્ત. સં. ૧૬૪૧ વર્ષે ભાદ્રવા વદિ ૧ પડવે ગુરુવાસરે **લીં**બકાસી ગ્રામે લિખિત. મ. બ. (૯) ખં. ભં. ૧. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૮-૧૦, ભા.૩ પૃ.૫૩૬-૩૭.]

૧૭૩. કુશલસંયમ (ત. હેમવિમલસૂરિ-કુલવીર અને કુલધીરશિ.)

હેમવિમલસૂરિ આચાર્યપદ સં. ૧૫૪૮ સ્વ. ૧૫૬૮.

(૩૦૧) હરિબળનો રાસ [અથવા **ચોપાઈ**] ૨.સં.૧૫૫૫ મહા શુદ ૫

આદિ - પહિલું પ્રણમઉં **પાસ** જિન, **જીરાઉલિ**નઉ રાય,
મનવંછિત આપઇ સદા, સેવઇ સુરપતિ પાય. ૧
ગુરુ **ગોયમ** ગણુધાર તું, ગિરુઉ **લીજઇ** નામ,
જિણિ નામિ નગિ પામીઈં, આઠઇ સિદ્ધિ અભિરામ. ૨
અંગૂઠઇ અમૃત વસઇં, લાછિ તણુઉ ભંડાર,
પહિલઉં ગણુધર **વીર**નઉ, બુધિ તણુઉ દાતાર. ૩
કાસમીર મુખ મંડણી, કવીયણુ કેરી માય,
સારદા નમું તે સહી, તૂઠી કરઇ પસાય. ૪
ષટદર્શન વિખ્યાન જે, આપઇ અવિરલ બુધિ,
બ્રહ્માણી જે જ્યોતિમય, કરઇ કવિતની સિધિ. ૫
વીણા પુસ્તક ધારણી, હંસાસણિ **સરસતિ**,
દયા કરીનઇ મૂંહનઇં, દેયો નિરમલ (ભ)ત્તિ. ૬
શ્રી **સરસતિ** સુપસાઉલઇ, નવરસ સરસ સાગર નામ,
કહું પ્રબંધ **હરિબલ** તણુઉ, બોલઉં અતિ અભિરામ. ૭

અંત - **હરિબલ** ચરિત્ર તણુઉ નવિ પાર, પઢતાં ગુણતાં હર્ષ અપાર,
દૂહા વસ્તુ અનઇ ચઉપઇ, નવરસ સરસ કથા એ હૂઇ. ૧૬૬
વિક્રમ નવિ સંવત્સર **પંનર પુણ્ય પુણ્યપંન્ન**,
વરસ મજ્ઝમિ માહા સુદિ પંચમ એ, રાઉ સિરિ **હરિબલ** પ્રબંધ.
ભણઇ ભણાવઇં જે નર સંભલઇ, તિહિ ઘરિ મંગલ ચ્યારિ,
ઠામિ ઠામિ નિતુ જયજયકાર, ઋધિ વૃધિ પામઇ અનિવાર. ૧૬૮
તપગચ્છિ શ્રી ગુરુ અવિચલ ભાંણુ, માંનઇ ષટ્ દર્શન જસુ આણ. ૬૫
અભિનવ **ગોયમ** સ્વામિ સમાન, શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ મહિમાનિધાન,
તાસ સીસ પંડિત **કુલવીર**, બીજો બંધવ શ્રી **કુલધીર**. ૬૬
શ્રી ગુણ શીલિં સોહામણા, જસુ અંગિ ગુણ દીપઈં ઘણા,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે ગુરૂ પાંમી વચન વિસેસ, હરિબલ ચરિત્ર બોલિઉં લવલેસ. ૬૭
સાંભલતાં સવિ પાતક ટલઇ, ભણુતાં મનહ મનોરથ ફલઈ,
ચ્યારિ ખંડ ચઉપટ ચઉસાલ, ચતુર્થ ખંડ બોલિઉ સુવિશાલ. ૬૮
કુશલસંયમ કવિ ઇંમ ઉચ્ચરઇ, પભણુતાં સંપદ વિસ્તરઇ.

(પત્ર ૨૮ પ્ર. કા.) ડે.;

(૧) આમાં ૪ ખંડ છે. સં. ૧૬૨૬ જેષ્ટ શુદિ ૬ લિષિતં ગ્રં. ૧૦૫૦ ધર્મરત્નસૂરિ લિષિતં. પ. ક. ૧૫થી ૫૯, ચોપડો, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫. (૨) યતિશ્રી કુશલસંયમ વિરચિતે નવરસ સીંગાર નામ્નિ હરિબલ પ્રબંધો ચતુર્થખંડઃ સંપૂર્ણ. ગ્રંથાગ્ર શ્લોક સંખ્યા ૯૨૫ સર્વ અક્ષર સંખ્યા ૨૯૬૦૦ સંખ્યા સંવત્ ૧૬૭૭ વર્ષે ભાદ્રવા વદિ ૬ ગુરૂ લિખિતં. પંડિત શ્રી ૫ શ્રી હર્ષવિજયગણિ શિષ્ય ગણિ લાલવિજયેન આછવાડાઆ ગ્રામે. પ.સં. ૨૦–૧૭, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૫૩૪. (૩) સં. ૧૬૮૪ ચૈ. વ. ૫ રવૌ પત્તનનગરે સા રામજીગૃહે ઋ. લાજકેન લિ. સાધ્વી લીલા પઠનાર્થં શ્રી પદ્મસાગરસૂરિગચ્છે વિદ્યુત(પુરે) પ.સં. ૪૧–૧૨, ડા. ભં. પાલણપુર દા. ૩૬. (૪) સં. ૧૬૬૭ આસો શુ. ૧૫ શનૌ જાંબુગ્રામે મુનિ લલિતસાગર લિ. ડા. ભં. પાલણપુર દા. ૩૬. (૫) પ.સં. ૩૨–૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં. ૫૮. (૬) પ.સં.૫૦–૧૦, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૫૭. (૭) ચેલા ચંદ્રવિવેક મુનિ લષિતં ઘૂઘરા ગ્રામે. પ.સં. ૨૪–૧૮, લે. વ. ભં. દા.૯ નં.૪૫. (૮) સંવત્ ૧૬૪૦ આસો શુદિ ૩ રવૌ આગમગચ્છે ધંધૂકપક્ષે સોભાગ્યસુંદરસૂરિ તત્પરિવારેન ભ૦ ધર્મરત્નસૂરિ લ૦ પવતણી હેમશ્રી તત્પરિવારેન ઋષિણી મહિમશ્રીગણિ તત્પરિવારેન ઋષિણી હર્ષ શ્રી ચેલી લાલાં પઠનાર્થં. ગ્રં.૧૦૫૦ શ્રી સંખેશ્વરા પાર્શ્વનાથની રક્ષા. પં. જયસુંદર લિ. ઢેકપુર મધ્યે ચાતુર્માસ૦ પહેલું પાનું નથી, વી.ઉ.ભં. (૯) પ.સં. ૨૩–૧૪, છેલ્લું પાનું નથી, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (૧૦) પ.સં. ૩૯–૧૧, વિ.ને.ભં. નં. ૪૬૨૦. (૧૧) મુની કેસરવિજિ પન્યાંસ લ. શ્રી પંચ પરમેશ્વરી પ્રસાદાત્ શ્રી ઉન્હા નગરે. પ.સં. ૨૬–૧૬, ઘોઘા ભં. દા. ૧૬ નં.૧૭. (૧૨) સં.૧૬૪૨ પં.સકલચંદ્રગણિના. નિ.વિ. ચાણસ્મા. (૧૩) સં.૧૬૯૭ જેષ્ટ સુદિ ૧૦ રવૌ શ્રીપૂજ્ય મેઘાજી શિ૦ મુની લિ૦ ઋ૦ આંબા પઠનાર્થં ઋ. સવસીજીની પ્રતિથી લષી ઉત્તારઉં છિ સહી ૩ થલોહરમધ્યે નવા ઉપાસરા મધ્યે લષ્યો છિ ઋ. આંબાની પ્રતિ છિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સહી ૩. પ.સં.૨૪, ગોડીજી. નં.૪૭૬. (૧૪) પ.સં.૨૮, પ્ર.કા.ભં. (૧૫) પં. અજયસાગર લિખિતં શ્રી સંકરાણિ ગ્રામે સં.૧૭૪૧ વર્ષે. વિ.ધ.ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૩૯૪, ૪૬૮).]

(૩૦૨) સંવેગદ્રુમ મંજરી

આમાં ક્રોધાદિનાં ફલ, અનિત્યાદિ બાર ભાવનાનું સ્વરૂપ છે. દુહા, ચોપાઈ મુખ્યપણે છે. થોડી ઢાલો છે.

આદિ – સકલરૂપ પ્રણમી અરિહંત, સમરી સાધુ સદા ગુણવંત,
શ્રી સિદ્ધાંત શ્રુતધર રાઉ, બુદ્ધિતણુ જેણિઈ કરિઉ પસાઉ. ૧
હું પણિ અછઉં મૂરખ મૂલિ, સવિહું સુકવિતાની પગધૂલિ.
બોલિસુ વીરવચન મનિ ધરી, એ સંવેગદ્રુમ મંજરી. ૨
જીવ સવે સહજિઈ અતિ વિમલ, દરસન જ્ઞાન ચારિત્રઈ સકલ,
બાંધઇ છોડઇ એહજ કર્મ, કમ મરે (?) હિત પામઇ શિવશર્મ. ૩

અંત – વસ્તુ
નમિય જિનવર નમિય જિનવર અપર અરિહંત,
સમરી સહગુરુ સાધુ સવિ, દયામૂલ જિનધર્મ નિશ્ચલ.
શ્રુતદેવી સુપસાઉલઈ, સુણી સુગુરૂ ઉવએસ મંજુલ,
કુશલસંજમ કવિ ધમ ભણુઇ, એ ચઉપઇ રસાલ.
સંવેગદ્રુમમંજરી, સંવેગિઈ ચઉસાલ.

(૧) આર્યા નાકૂ પઠણા અર્થે, મોરબી નગરે ઋ૦ ધના લિ. પ.સં. ૫–૧૪, મ૦ જૈ. વિ૦ નં. ૬૨૩. (૨) ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૩–૭૪, નં. ૨૦૪. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૧, ૩૯૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૨૯–૩૦, ભા.૩ પૃ.૫૬૩–૬૬ તથા ૧૪૯૩.]

૧૭૪. નેમિકુંજર

(૩૦૩) ગજસિંહરાય ચરિત્ર રાસ ૨.સં.૧૫૫૬ પ્ર. જેઠ સુ. ૧૫ બુધ

આદિ – દોહા
પાસજિણેસર પય નમી, તેવીસમો જિણંદ,
એ સુષ સંપતિ દીયઇ, પણમઇ સુર નર ઈંદ. ૧
કાસમીર મુષ મંડણી, સમરી સરસતિ માય,
શીલ તણો ગુણ વ્રણવઉં, ગાવઉં ગજસિંઘરાય. ૨
નવરસિ નવરંગિ વ્રણવઉં, શાસ્ત્ર માહિ જે હોઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બાર કથા રસ વણવઉં, તિણિ સુણઉ સહુ કોઈ. ૩

અંત – ચ્યારિ ખંડ બહુ બુદ્ધઈ કરી, એટલઈ ચ્યારિ નારિ તિણિ વરી,
સંઘ તણી જે ઉનમતિ લહઇ, તો કવિ કથા ક્ષણુંતરિ કહઇ.૧૦૦

—પ્રથમ ખંડ સમાપ્ત.

ચારિ ષંડ બહુ બુદ્ધિહિ કરી, એતલઈ સંપૂરી ધરી,
સંઘ તણી જો ઉનમતિ લહઈ, કથા ક્ષણુંતરિ તો કવિ કહઇ.૧૦૬

—દ્વિતીય ખંડ સમાપ્ત.

દસરથ નગરી થયો ઉછાહ, કરઇ રાજ તિહાં **ગજસિંધરાઉ**,
સાત નારિ સિઉં સુષ ભોગવઈ, **નેમિકુંજર** કવિ ઇણિ પરિ કહઈ. ૧૦૦

ચ્યારિ ષંડ બહુ બુદ્ધે કરી, એતલઈ નવ નારી તિણિ વરી,
સંઘ તણી જઉ ઉનમતિ લહઇ, કથા ક્ષણુંતરિ તૌ કવિ કહઈ. ૧૦૧

—તૃતીય ષંડ સમાપ્ત.

દૂહા

ગજસિંધકુમર તણો, ચરિ મઇં તે કહીઉ સંષેવિ,
ભણઈ ગુણઈ જે સાંભલઈ, સુષ સંપતિ દે દેવિ. ૧૮

*

સહગુરૂ તણા નામ મનિ ધરી, બોલા **શ્રીગજસિંઘહ** ચરી,
જે પંડિત નર પુન્ય કરંતિ, **રાજસુંદર**(?) તે ઈમ બોલંતિ. ૨૦
સંવત **પનર છપ્પન્ને** સહી, પ્રથમ જેઠ પુનિમ દિન લહી.
બુદ્ધવાર અનુરાધા માંહિ, કીયો ચરિત એ મન ઉછાંહિ. ૨૭
(પા૦) **નેમિકુંજર** એ રચ્યઉ ઉછાંહિ.

—ચતુર્થ ખંડઃ સમાપ્તઃ

(૧) સંવત સોલ છયસીઉ જાણિ, માસ કાર્તિકિ દિન ઉત્તમ આણિ,
શુકલ અષ્ટમી નઇ ભાર્ગવવાર, લિખિ રાસ તે મન ઉદાર. ૨૬
ઇતિશ્રી ગજસિંહ ચરિત્રે ચતુર્થ ષંડ સંપૂર્ણ ગ્રંથાગ્રં ૬૧૫ શ્લોકઃ શુભં ભવતુ. ગુ.વિ.ભં. (૨) પ.ક. ૧૦૫–૧૨૯, સં.૧૬૪૧, ચોપડો, વિ.ધ.ભં. (૩) સં. ૧૬૬૬ પૂજ્ય શ્રી **ધર્મ**મૂર્તિ સૂરીશ્વર આચાર્ય શ્રીમત્ શ્રી કલ્યાણસાગર સૂરિશ્વર આજ્ઞાપ્રતિપાલક પં. શ્રી **ક્ષિ**માચંદ્ર તસ્ય શિષ્ય સુમતિચંદ્રેણ લિ૦ **અં**ચલગચ્છે આસો વદિ ૧ ભૌમવાસરે. પ.સં. ૨૦–૧૩, ડે૦ભં. દા.૭૧ નં.૧૮. (૪) સં. ૧૭૨૧ માગસિર વદિ ૧૧ ગુરૂવારે શ્રી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંચલગચ્છે પૂજ્ય ભ૦ અમરસાગર સૂરીશ્વરાણાં મુનિ રત્નશીલજી તત્ શિષ્યાણી સાધ્વી વાલ્હાં તત્ શિષ્યાણી સાધ્વી લાલા લિ૦ પ.સં. ૧૯, પ.ક્ર. ૭થી ૧૩, કલ. સં. કો. કેટે. વૉ.૧૦ નં.૬૯ પૃ.૧૩૫, ૧૩૬. (૫) સં. ૧૭૪૩, પ.સં. ૨૪–૧૨, ઘોઘા ભં. દા.૧૬ નં.૩૬. (૬) પ.સં. ૧૭–૧૫, ઈડર ભં. નં.૨૧૨. (૭) પ.સં. ૧૯, ગ્રં. ૪૨૩, લીં. ભં. દા.૩૭ નં.૮૨. (૯) પ.સં. ૧૮–૧૩, હા. ભં. દા.૮૧ નં.૩૫. (૯) ગ્રં. ૪૨૧, પ.સં. ૧૬–૧૪, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં. ૨૭. (૧૦) ડે. ભં. [કેટલૉગગુરા, જૈહા. પ્રૉસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ.૧૫૦).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૯૫ તથા ૧૦૦–૦૧, ભા.૩ પૃ.૫૨૪ તથા ૫૨૬–૨૭. ઉદ્ધૃત ભાગોમાં ત્રીજા ખંડને અંતે 'નેમિકુંજર' તથા ચોથા ખંડને અંતે 'રાજસુંદર' નામ મળે છે. તેમ જ બીજી કોઈ પ્રતોમાં 'સુંદરરાજ' એવો ઉલ્લેખ પણ મળે છે. આથી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ, કર્તાનામ 'નેમિકુંજર' વધારે સાચું માનવાનું ગણવા છતાં, 'રાજસુંદર', 'સુંદરરાજ' અને તે ઉપરાંત 'પુણ્યસુંદર' – કયા આધારે તે સ્પષ્ટ થતું નથા – એ નામોનો તર્ક કરેલો પરંતુ અન્ય હસ્તપ્રતયાદીઓ કર્તાનામ 'નેમિકુંજર' આપે છે તેથી એ જ નામ અધિકૃત ગણવું જોઈએ.]

૧૭૫. અજ્ઞાત

(૩૦૪) વિક્રમચરિત્ર પંચદંડ [અથવા પંચદંડ ચતુષ્પદી] ૨.સં. ૧૫૫૬ વૈ. શુદ ૨

૯૩ ટૂંકનો પહેલો આદેશ, બીજો આદેશ ૯૩ ટૂંકનો, ત્રીજો ૭૩-નો, ચોથો ૪૮ ટૂંકનો અને પાંચમો ૧૧૨ ટૂંકનો છે. શામળ ભટ્ટની પંચદંડની વાત આ સાથે સરખાવી શકાય.

આદિ – જયુજયુ **પાસ** જીરાઉલઉ, જગમંડણુ જિનચંદ,
જાસ પસાઇં પામીઇ, નિતુ નિતુ પરમાણંદ. ૧
વરકાણઇ જાણઇ સહૂ, ત્રેવીસમઉ જિણેસ,
જેહ તણી સહૂઇ વહઇ, આણ જિસી પરિસેસ. ૨
પાલ્હણપુર વર મંડણુઉ, **વાળા** દેવિ મલ્હાર,
પાસ નામ પુહવી તિલઉ, સીડઉ **પાલ્હવિહાર**. ૩
મહિમવંત ગિરૂઉ ગુણિ, દહીઉ દ્રુ સિરિ સંતિ,
જિમજિમ જિણવર પૂજીઇ, તિમતિમ પુહચઇ ખંતિ, ૪
હંસાસણિ **સરસતિ** નમી, પામી તાસ પસાય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુગુરૂ મુખિ હું સાંભલી, ગાયસું **વિક્રમરાય.** ૫

ચઉપઈ.

મહિઅલિ મંડણુ **માલવદેશ,** જિહાં નવિ કરઇ દુકાલ પ્રવેશ,
ન્યાયવંત વલી...લોક, ઘરિ...

*

બીજઇ દિન સાસૂનઇ મિલી, કહઇ **વિક્રમ** પુહતી મનરૂલી,
મઇ આદેશ તુમ્હારૂ કરિઉં, પાંચ માંહિ પહિલઉ મુખ ધરિઉ. ૯૩

અંત – ગુરૂ કહેં કામ નહિં ધનેં, **વિક્રમ** કહિસેં આપ્યુ મનેં
તેણેં ધનેનેં કરાવ્યું સિધ, ઊંકારપુરે જિણહર રંગિ. ૧૧૦
વિક્રમના ગુણ હિઅડઈ ધરી, પંચદંડ છત્રહનું ચરી,
પનર છપન્નઇ માસિ વૈશાખિ, કીધું બીજઇ ધુલઇ પાખિ. ૧૧૧
ભણુઇ ગુણુઇ નઈ જે સાંભલઇ, તેહ તણાં સંકટ સવિ ટલઈ
રાજ્યરિદ્ધિ નઈ રૂડી બુદ્ધિ, તે પામઈ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ. ૧૧૨

(૧) ઇતિ સંવત ૧૫૮૨ વર્ષે આસો વદિ ૪ સોમે શ્રી પત્તન વાસ્તવ્ય શ્રી **શ્રી**માલ જ્ઞાતીય પ. જીવા સુત પ. **મા**ધા પઠનાર્થે. પ.સં. ૧૨–૧૧, પ્ર.કા.ભં. ૪૬૩. (એ પરથી મ.બ.એ પણ ઉતારી મોકલેલ.) (૨) સં. ૧૭૮૫ કા. સુદિ ૧૦ લિ. **સી**રોહી મધ્યે. પ.સં. ૧૫–૧૫, ખેડા ભં. (૩) સં. ૧૬૯૬ જ્યે. વદિ ૩ રવૌ **અહમ્મદાવાદ** મધ્યે લિ. પ.સં. ૨૧, ૧થી ૬ પાનાં નથી, ખેડા ભં.૩. (૪) સં. ૧૫૬૭ ચૈત્ર ૧૧ તિથૌ **જ**સધણુ નગરે મુનિ **વી**રકલસ લિ. પ.સં. ૧૫–૧૪, પ્ર. કાન્તિ૦

પ્રકાશિત : ૧. બુદ્ધિપ્રકાશ, સને ૧૯૩૨ના જાન્યુ.–ફેબ્રુ.ના સંયુક્ત અંક પૃ. ૧૬–૨૮ અને તેના અનુસંધાનમાં માર્ચના અંક પૃ. ૬૨થી ૭૫.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૧ પૃ. ૯૬–૧૦૦, ભા. ૩ પૃ. ૫૨૫–૨૬. પહેલાં 'જિનહર ?' એ નામે નોંધાયેલી કૃતિ પછીથી 'જિનહર' એટલે 'જિનગૃહ' એ અર્થ ધ્યાનમાં આવતાં અજ્ઞાતકર્તૃક ગણી છે જે યથાર્થ છે.]

૧૭૬ ક. લબ્ધિસાગર (વડતપગચ્છ)

(૩૦૫) શ્રીપાલ રાસ ૨. સં. ૧૫૫૭

આ ગુજરાતી કૃતિ લાગતી નથી. વડતપગચ્છના લબ્ધિસાગરે 'શ્રીપાલ કથા' સંસ્કૃતમાં રચી છે.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૧, ભા.૩ પૃ. ૫૨૭. આ કવિને નામે ત્યાં 'ધ્વજભુજંગ ચોપાઈ' નોંધાયેલી છે તે વસ્તુતઃ સં. ૧૮મી સદીના

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

લબ્ધિસાગરની કૃતિ છે.]

૧૭૬ ખ. લબ્ધિસાગરસૂરિ

આ વડતપગચ્છવાળા લબ્ધિસાગર નં. ૧૭૬ ક હોઈ શકે.

(૩૦૬) ૨૪ જિનસ્તવનો અથવા **ચોવીશી** લ. સં. ૧૫૩૮ પહેલાં

અંત – ભલી ભાવના એ ઢાલ – વીરસ્તવન.

સિદ્ધારથ કુલમંડણુ હો નવરંગ **ત્રિસલાદેવિ** મલ્હાર તુ
મહિ મહોદય સાગરૂ હો નવરંગ મણિમય રયણભંડાર તુ. ૧

*

ઇય **વીર** જિણેસર સંથસહિકર ધમ્મ લખ્મિ ભાસણો
હરિમુત્તિલંભણુ ઝલત્તિ સાસણિ નીતિ સગ્ગ પયાસણો
નવરસ પવિત્ત તુજ્ઝ ધત્ત ભણઇ અણુદિણુ જે નરો
સોઇ લહિ લદ્ધી જગપસદ્ધી ગુણુગંભીરિમ સાગરો. ૧૧

(૧) ઇતિ શ્રી મહાવીરસ્ય નવરસમયં સ્તવનં. ૨૪. ઇતિ શ્રી શ્રી શ્રી **લબ્ધિસાગર** સૂરિભિઃ કૃતાનિ ચતુર્વિંશતિ જિનાનાં સ્તોત્રાણિ સમાપ્તાનિ. છ. સંવત્ ૧૫૩૮ વર્ષે માહા સુદિ ૬ રવૌ લષિતં. શ્રેયો ભવતિ. ૫. ક. ૬થી ૧૦, આદિનાં પાનાં નથી, જશ૦ સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૨૭.]

૧૭૭. હર્ષકુલ (ત૦ હેમવિમલસૂરિ–કુલચરણશિ.)

આ હર્ષકુલે 'બંધહેતૂદય ત્રિભંગીસૂત્ર' રચેલ છે તેમાં પોતાને લક્ષ્મીસાગરસૂરિના શિષ્ય કહેલ છે ને તે પર સં. ૧૬૧૨માં આનંદવિમલસૂરિ–વિજયવિમલગણિશિષ્ય આનંદવિજયે ટીકા કરી છે. (જુઓ ભાં. ઇ. સન ૧૮૮૭–૯૧ નં. ૧૧૬૫. વળી આ હર્ષકુલે 'વાકચપ્રકાશ' પર ટીકા હેમવિમલસૂરિના રાજ્યમાં રચી. (લીં. ભં. – જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૭૬૦, ૭૬૨ વગેરે.) હેમવિમલસૂરિ માટે જુઓ નં. ૧૬૮.

(૩૦૭) વસુદેવ ચોપાઈ ૨. સં. ૧૫૫૭ લાસ નગરમાં

આદિ – સકલ મનોરથ સિદ્ધિ કર, ધુરિ ચઉવીસ જિણિંદ,
પય પણમિ સુભાવિં કરી, ભવિયણુ નયણાણંદ. ૧
કાસમીર મુખ મંડણી, મની સમરૂં એક ચિત્તિ,
કવિયણ વંછિત પૂરણી, દિઉ વાણી **સરસતિ**. ૨
જે **વસુદેવ** સોહામણો, **યાદવ** કુલિ સિણગાર,
ચારિત્ર રચૂં હું તેહનું, સુણિયો અતિહિં ઉદાર.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – તપગચ્છ કેરઉ સણગાર, શ્રી લક્ષ્મીસાગર ગણધાર,
શ્રી સુમતિસાધૂ સૂરીસ, શ્રી હેમવિમલ નિસદીસ. ૩૫૬
વર લાસ નયર ધુરિ હરિસ, સય પનર સત્તાવન વરિસ,
કુલચરણ સુપંડિત સીસ, કહઈ હરખકુલ નિસદીસ. ૩૫૭
ધન ધન એ ચરિત્ર વિશાલ, ધન ધન જિનધર્મ રસાલ,
એહ ચરીઅ સુઅતિયંગ, જિમ પામેા અવિહડ રંગ. ૩૫૮

(૧) શ્રી ઇતિરંગ ચઉપઈ સમાપ્તા, સંવત્ ૧૬૫૭ આષાઢ સુદી ૨ રવૌ મેારણી મધ્યે. પા.ભં. (૨) સં.૧૬૭૨ વર્ષે પેાસ સુદિ ૮ રવૌ અહૂમેા નગરે. પ.સં.૧૧–૧૭, વિજયધર્મસૂરિ. (૩) સં.૧૬૩૯ લિ૦ પ.સં.૧૦–૧૭, ગ્રંથમાન ૩૪૮, લીં.ભં. દા.૩૦ નં.૬૬. (૪) ખં.ભં. ૧. (૫) ડે.ભં. (૬) સં.૧૫૬૪ અહમ્મદાવાદ નગરે લિખાપિતા. પ.સં.૧૧–૧૫, લ.સુ. (૭) સં. ૧૬૧૯ કા.શુ.૧૩ આદિતવારે શ્રી સીરાહી નગરે ભ. શ્રી. સીલચંદસૂરિશિષ્ય ચેલા દેવા લખ્યતં ઋષિ જીવા પઠનાર્થં. પ.સં.૧૩–૧૫, વિ.ને.ભં.નં.૪૪૮૪. (૮) પ.સં.૨૦–૧૧, વિ.ને.ભં. નં. ૪૪૮૩. (૯) ભાં. ઇ. સન ૧૮૮૬–૯૨ નં. ૧૩૨૬. (૧૦) ભાં.ઇ. સને ૧૮૮૭–૯૧, નં.૧૪૬૨. (૧૧) સેં.લા.નં.૨૪૬૬. (૧૨) પ.સં. ૧૪–૧૫, રા.એ.સેા. બી.ડી.૨૦૬ નં.૧૬૫૯. (૧૩) ગચ્છાધીશ શ્રી હેમવિમલસૂરિશિ. પં. પ્રમેાદમંડનગણિશિષ્ય ભુજિષ્ય પં. સુમતિમંડનગણિ લિખિત, ગણિની વિનયલક્ષ્મી તત્ શિષ્યણી ગણિની રાજલક્ષ્મી ચેલી કનકલક્ષ્મી વાચનાર્થં. પ.સં.૧૧–૧૫, ઈડર ભં. (૧૪) પ.સં. ૧૬, અભય. પેા.૧૨ નં.૧૨૭. (૧૫) પ.સં.૧૭, જય. પેા.૬૯. (૧૬) પ.સં. ૧૩, પ્રત ૧૭મી સદીની, અભય. નં.૨૨૦૫. (૧૭) સં.૧૫૮૬ જ્યે.શુ.૨ રવૌ અંપકેન રાણીપુરે પં. વિમલગણિ પં. વિવેકવિમલ–વિશાલવિમલ મુનિના સા. નરપાલ ભાર્યા લાડકી પુત્રી હંસાઈ પઠનાર્થં. વિ. વીર સૂ.જ્ઞા.ભં. રાધનપુર. (૧૮) સં.૧૬૪૬ આસેા વદ અમાસ શનિ ઋ. વાસણ લિ. સિનેાર ભં. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૩૧૫ – હર્ષકલશને નામે, પૃ.૫૦૦ – સુમતિસાધુને નામે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૨, ભા.૩ પૃ.૫૨૭–૨૮. કૃતિ પહેલાં હર્ષકલશને નામે મૂકી પછીથી હર્ષકુલ એ નામ કર્યું છે.]

૧૭૮. લાવણ્યસિંહ (ખ. ઉદયપદ્મશિ૦)

(૩૭૮) ઢંઢણકુમાર રાસ ૫૬ કડી ૨.સં.૧૫૫૮ ?

અંત – ખરતરગચ્છિ ગુરૂ ગુણનિલઉ, ઉદયપદમ વણારીસ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વાચક **લાવણ્યસિંહ** કહિ, **આદિ** નમંતુ સીસ. ચ. ૫૫
મંદિરિ ગિરિવર સાગરૂ, શેષ મણુધર જમ,
રવિ શશિ મંડન જાં તપિ, **ઢંઢણ** ચરિત્ર ગુણગ્રામ. ચે. ૫૬

(૧) ૫.સં.૨, પ્ર.કા.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૨૯.]

૧૭૯. અજ્ઞાત

(૩૦૯) નલદવદંતી (નલરાય) રાસ ૬૯ કડી

આદિ – સરસતિ સામિણિ સુગુરૂપાય, હિયડઇ સમરેવિ
કર જોડી સાસણદેવિ, **અંબિક** પણમેવિ. ૧
નલ દવદંતી તણુઉ રાસ, ભાવઈ પભણેવઉ,
એકમના થઇ ભવિય લોય, વિગતઈ નિસુણેવઉ. ૨

અંત – (ઢાલ વીવાહલાનઉ, ઢાલ સામલવન સોહામણુઉ સખિ, હિવ ધવલનઉ ઢાલ, હિવ ઢાલ મંગલમલ્હાર)
ખમા સરીસાં બે તપ કરઇ, અષ્ટ કરમ સંવેગઇ ખપઇ
દેવલોકિ બેહૂ સાંચરઈ, સયલ સંઘનઇ આણંદ કરઈ ૬૮
પઢઇ પઢાવઇ જે સાંભલઇ, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ તેહ ઘરિ ફલઇ,
જે ભણુઇસિઇ નિત નર નારિ, નવઇ નિધિ તે ઘરિ બારિ. ૬૯

(૧) બીજા અક્ષરમાં ઉમેરેલું છે કે શ્રી **અણંદવમલસૂરિ** શ્રી **વજ્જદન**-સૂરિ ૨૫૦ જીવા. ૫.સં.૪–૧૩, મુક્તિ૦ નં.૨૩૫૩. (૨) ૫.સં. ૫–૧૧, રા.એ.સો. બી.ડી.નં.૨૦૯ વે.નં.૧૯૧૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૩૪–૩૫.]

૧૮૦. સિંહકુશલ ? સિંહકુલ ? (ત૦ હેમવિમલસૂરિ–જ્ઞાનશીલશિ.)

(૩૧૦) + નંદબત્રીશી ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૦ ચૈત્ર શુદ ૧૩ ગુરુ

"શામળ, પ્રેમાનંદ, દયારામ આદિ કવિઓનાં પ્રસિદ્ધ કાવ્યોની મૂળ વસ્તુ શી હતી, તેમાં એ કવિઓએ શાશા અને કેવાકેવા ફેરફાર અને સુધારાવધારા કર્યા, સમકાલીન પ્રચલિત સાહિત્યને અને પૂર્વના કવિઓને તેઓ કેટલે દરજ્જે આભારી છે અને તેમની એમનાં કાવ્યો પર કેવી અસર થઈ છે, તે જાણવાને પ્રથમ ભળી આવતાં તમામ પ્રાચીન હસ્તલિખિત પુસ્તકોનો સંગ્રહ અને તપસીલવાર નોંધ થવાની અને તે પછી તેમનો પદ્ધતિસર અભ્યાસ કરવાની ખાસ જરૂર છે, જેથી પ્રાચીન સાહિત્ય અને

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઇતિહાસ વિશે ઘણું નવું જાણવાનું મળશે તેમજ એ કવિઓની ખરી મહત્તા અને ખૂબીઓ આપણે પિછાણી શકીશું.

આવા હેતુથી જ ઈ. સ. ૧૯૦૯–૧૦માં રાજધરપ્રણીત 'વિક્રમ-પ્રબંધ'નો કેટલોક ભાગ 'બુદ્ધિપ્રકાશ'માં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો હતો. તે અને શામળ ભટ્ટની 'પંચદંડ'ની વાર્તા વચ્ચે ઘણું સરખાપણું છે. તે સિવાય 'પંચદંડ' એ નામના અન્ય કાવ્યગ્રંથો પણ મળેલ છે. સોસાઇટી હસ્તકના હસ્તલિખિત ગ્રંથોની યાદી છાપતી વખતે 'વિનેચટ'ની વાર્તાના સંબંધમાં અમે જણાવ્યું હતું કે કવિ શામળ ભટ્ટની 'વિદ્યાવિલાસી' નામની વાર્તા લગભગ તેને મળતી છે અને મુખ્ય પાત્રનું નામ પણ 'વિને-ચટ' રાખેલું છે.

હાલમાં હેમલવિમલસૂરિકૃત 'નંદબત્રીસી' નામનું કાવ્ય અમને મળ્યું છે. અને તે શામળ ભટ્ટ રચિત 'નંદબત્રીસી'ની વાર્તા પર નવીન પ્રકાશ નાખે છે. સાહિત્યના અભ્યાસકોને તે ઉપયોગી થશે એમ સમજીને અત્રે પ્રગટ કર્યું છે." – તંત્રી, બુદ્ધિપ્રકાશ.

આમાં 'હેમલવિમલસૂરિકૃત' તરીકે આ કૃતિ તે પ્રમાણે મથાળું મૂકી ઓળખાવેલી છે તે ભૂલ છે. તે તો તે સૂરિના શિષ્ય જ્ઞાનશીલના શિષ્ય સિંહકુશલકૃત છે.

આદિ –

ગાથા.

આગમ વેદ પુરાણું, જાણંતા જે નરા હીયં મગ
જં જં કવિત કવીઅણતં, **સારદ** તુહ પસાઉ યાઉ. ૧

દુહા.

પહિલું પ્રણમું **સરસ્વતી**, ભગવતી લીલ વિલાસ
શ્રી જિનવર શંકર નમું, માગું બુદ્ધિપ્રકાશ. ૨
આપી અવિરલ બુદ્ધિ ઘણ, જન્મ નિરંજ દેહ
નંદબત્રીસી જે સુણઉ, ચરિત રચું પણ તેહ. ૩
નયરાગણ અહિઠાંણ જે તેહ ચરિત્ર બોલેસિ.
નંદબત્રીસી ચઉપઇ, એહવું નામ ઠવેસિ. ૪

અંત – તપગચ્છનાયક એહ મુણિંદ, જયશ્રી **હેમવિમલ** સૂરિંદ.
જ્ઞાનશીલ પંડિત સુવિચાર, તાસ શીસ કહઈ એહ વિચાર. ૧૭૦
સંવત **પનર** સાઠ મઝારિ, ચૈત્ર શુદિ તેરસ ગુરૂવાર;
જે નર વિદુર વિશેષઇ સુણઇ, **સિંધકુશલ** ઇણિ પર ઇમ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભણુઈ. ૧૭૧

ભણતાં ગુણતાં લહીઇ બુદ્ધિ, બુદ્ધ સકલ કાજની સિદ્ધિ,
બુદ્ધિ ફલીઈ વંછિત સદા, બુદ્ધિ નિતુ નવતર સંપદા. ૧૭૨

(૧) પં. શ્રી ધર્મવર્ધ્ધન તત્ શિષ્ય ગણિ વિવેક પઠનાર્થં. પ.સં. ૮–૧૪, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૯૯ (૨) ભાં.ઇ. સન ૧૮૯૧–૯૫ નં.૧૬૩૦. (૩) પં. ચરણોદયગણિ લિ. સ્વશિષ્ય પં. કલ્યાણદેવ વાચનાય સિરિયારી સ્થાને રાય રામજી રાજ્યે સં.૧૬૨૮ વર્ષે. પ.સં.૬, અભય. નં.૬૪૨. (૪) લીં.ભં. (૫) ચં.ભં. (૬) અમ. [લીંહસૂચી (સિંહકુશલને નામે).]

(૩૧૧) સ્વપ્નવિચાર ચોપાઈ ૪૨ કડી ૨.સં.૧૫૬૦

આદિ – પહિલું મનિ જોઇ કરી, ગુરૂ મન ગરૂઉ સાર
સરસતિ માઇ પસાઉલિં, બોલસું સુપનવિચાર. ૧
પ્રથમ પહરિ રયણી જણિ, જે સુહઉં પણિ હોઇ
તસ તણુઉ ફલ શુભ અશુભ, વરસ છેહિ તું જોઇ. ૨

અંત – ઇમ જાણી મઇ ધુમ જિ પીધ, સઘલું કાજ તેહનું સીધ.
ઇણિ પરિ કહઉં સુપન વિચાર, શાસ્ત્ર તણુ લેઈ આધાર. ૪૦
નાનશીલ પંડિત જયવંત, તે સહિગુરૂ પ્રણમી એકંતિ
સંવત પનર સાઠા માહિ, સુહણ ફલ સુણજ્યો ચઉપઇ. ૪૧
ભણુસિઇ ગુણુસિઇ જે નરનારિ, તસ ઘરિ મંગલ નવર ચ્યારિ
સુપનવિચાર વલી સુહ લહિ, મુનિવર સંઘકુલ ઇણિ પરિ
કહિ. ૪૨

(૧) વરધા ગ્રામ મધ્યે લ૦ મુનિ સવવિમલ પઠનાઅરથં. પ.સં. ૨–૧૭, જૈ.શા. દા.૧૩ નં.૪૮. (૨) પ.સં.૩, જય. પો.પ. (૩) પ.સં.૧–૨૧, નાહટા સં. [મુપુગૂહસૂચી (સિંધકુલ–સંધકુલને નામે), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૮૦ – સંધકુશલને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૩–૦૪, ભા.૩ પૃ.૫૨૯–૩૦. કર્તાનામ 'સિંહકુશલ' સુધારીને 'સિંહકુલ (સંધકુલ?)' એમ કર્યું છે. પરંતુ હસ્તપ્રતો બંને રીતે નામો બતાવતી હોઈ નિર્ણય કરવો મુશ્કેલ જણાય છે.]

૧૮૧. ધર્મરુચિ (ઉપકેશગચ્છ સિદ્ધિસૂરિ–ધર્મહંસશિ૦)

(૩૧૨) અજાપુત્ર ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૧ વૈશાખ શુદ ૫ ગુરુ

અંત – સંવત પન્નર વરસ એકસઠ્ઠિ, વૈશાખ પંચમી શુદિ ગુરૂહિં ગરિઠ્ઠા,
નક્ષત્ર મૃગશિર યોગ સકર્મા, કીધી ચઉપઇ દિન જાણી. ૩૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉવએસગચ્છ તણા શૃંગાર, સિદ્ધિસૂરિ ગુરૂ લબ્ધિભંડાર,
સદ્‌ગુરૂ નામઇ ગચ્છ સંતાન, વંદિઇ ભવિયણ મહિમાનિધાન. ૩૫
કક્કસૂરિ તસ પાટિ મુણીંદ, આગમ કમલા વિકાસન દિણંદ,
લોપી મિથ્યામય વિષકંદ, સમકિત અમૃતકલા ગુરૂ ચંદ. ૩૬
સૂરિ શીરોમણી દેવગુપ્ત, જાઇ પાપ જસ નામ પવિત્ત,
વિઘ્ન ટલઇ સવિ સંપદ મિલઇ, ગુરૂ નામઇ ચિંતિત ફલઇ. ૩૭
ચિંતામણી કામધેનુ સમાન, રત્નત્રય જીમ નામ પ્રધાન,
અલિય નિવારી દેવ સચિ આવી, વીરજીણેસ્વર નમઇશિ ભાવિ. ૩૮
કક્કસૂરિ કેરા શિષ્ય, શ્રી ધર્મહંસ પય નામક શિષ્ય,
ધરમરૂચિ બોલઈ તાસ પસાઇ, રચી ચઉપઇ અનતપુત્ર રાય. ૩૯
પુણ્યઇ સાહસ આવઇ મેઠ, પુણ્ય સદ્‌ભાવે બોલઇ જસ તેહ,
પુણ્યઇ કીર્તિ ત્રિભોવન રસઇ, પુણ્યઇ લીહઇ લાયકી એમઇ. ૪૦
એહ પ્રબંધ જુહી...ગ્રહી, કરો પુણ્ય માનવ ગહગહી,
ભણુઇ રાસ જે મન સિઉં મેલી, તેહ ઘરિ કરઇ કમલા કેલિ. ૪૧

(૧) અનંત. ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૩૭–૩૮.]

૧૮૨. ઈશ્વરસૂરિ (સાંડેરગચ્છ સુમતિસૂરિ–શાંતિસૂરિશિ૦)

સં.૧૫૯૭નો એક શિલાલેખ આ ઈશ્વરસૂરિનો મારવાડના નાડલાઈમાંના આદિનાથ મંદિરમાં પ્રસિદ્ધ થયો છે. (જુઓ સાક્ષર શ્રી જિનવિજયજી મુનિનો પ્રાચીન જૈન લેખસંગ્રહ, બીજો ભાગ, લેખાંક ૩૩૬.) તેમાં જણાવેલું છે કે પોતે સાંડેરકગચ્છના યશોભદ્રસૂરિના સંતાનીય છે. યશોભદ્રસૂરિ (જુઓ તેમના પરનો લાવણ્યસમય નં.૧૫૬નો રચેલ રાસ, વિજયધર્મસૂરિના નામે પ્રસિદ્ધ થયેલ ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભાગ બીજામાં)ના શિષ્ય શાલિસૂરિ, તેના સુમતિસૂરિ, તેના શિષ્ય શાંતિસૂરિ અને તેના ઈશ્વરસૂરિ, આવી રીતે અનેક આચાર્ય થયા. તેમાં ફરી એક શાલિસૂરિ થયા, તેમના શિષ્ય સુમતિસૂરિ અને તેમના પુનઃ શાંતિસૂરિ (નં.૧૬૨) થયા કે જેમના સમયમાં આ લેખ થયો અને તેમના આ ઈશ્વરસૂરિ થયા કે જેમનું દેવસુંદર એ બીજું નામ હતું. એમણે સં.૯૬૪માં ઉપરોક્ત યશોભદ્રસૂરિએ મંત્રશક્તિથી લાવેલી આદિનાથ પ્રતિમાનો પુનઃ ઉદ્ધાર કરી આ મંદિરમાં સં.૧૫૯૭માં સ્થાપન કરી. આ ઈશ્વરસૂરિએ સં.૧૫૮૧માં દિવાળીદિને નાડલાઈમાં જ રચેલા સંસ્કૃત 'સુમિત્રચરિત્ર'માં પોતાના કેટલાક ગ્રંથોનાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નામ આપ્યાં છે: ૧. જીવવિચાર પ્રકરણ વિવરણ, ૨. લલિતાંગચરિત્ર બીજું નામ રાસકચૂડામણિ, ૩. શ્રીપાલ ચોપાઈ, ૪. સટીક ષટ્‌ભાષાસ્તોત્ર, ૫. નંદિષેણ મુનિનાં ૭ ગીતવાળો રાસ, ૬. યશોભદ્રપ્રબંધ કે જેનું બીજું નામ ફાલ્ગુ ચિંતામણિ છે, ૭. મેદપાટ સ્તવન સટીક.

આ ઈશ્વરસૂરિનો સં.૧૫૫૭નો બીજો શિલાલેખ (જુઓ નાહર. નં. ૫૬૪) તેમજ ધાતુપ્રતિમાનો લેખ સં.૧૫૬૦નો મળ્યો છે. (જુઓ ધાતુ-પ્રતિમા લેખસંગ્રહ, ભા.૧ લેખાંક ૪૫૩.)

(૩૧૩) લલિતાંગ ચરિત્ર [અથવા **રાસ** અથવા **પ્રબંધ**] ૨.સં.૧૫૬૧ મંદસોરમાં

"'સાગરદત્ત રાસ'ના કર્તા શાંતિસૂરિના શિષ્ય ઈશ્વરસૂરિએ માંડપ-દુર્ગના પાદશાહ ગ્યાસુદ્દીનના પુત્ર નાસીરના સમય (ઈ૦ સ૦ ૧૪૯૮–૧૫૧૨)માં મલિક માફરના પટ્ટે થયેલા સોનારાય જીવનના પુત્ર મંત્રી પુંજની પ્રાર્થનાથી સં.૧૫૬૧માં વિવિધ ૭ ઢાળો – ઉપર છેવટે આપેલા છે – તેમાં આ કાવ્ય રચેલું છે. સાગરદત્તની પેઠે આ પ્રાકૃત, અપભ્રંશ તથા ગુજરાતીમાં છે. આ 'સાગરદત્ત રાસ'ની પેઠે ઉચ્ચ પ્રતિનું કાવ્ય છે, અને તે સંસ્કૃત તથા પ્રાકૃત કાવ્યોની સાથે સરખામણીમાં સારી રીતે ઊભું રહી શકે તેવું છે." – સ્વ. ચિમનલાલ ડાહ્યાભાઈ દલાલ.

આદિ – શ્રી વર્દ્ધમાનાય નમઃ

વિમલ કર કમલેતિ સાગરદત્ત શ્રેષ્ઠિ રાસકાદૌ ગાથા યથા તથાત્રાપિ પ્રથમ ગાથા.

પઢમ પઢમ જિણંદં, પઢમ નિવં પઢમ ધમ્મ ધુર ધરણે,
વસહં વસહ જિણેસં, નમામિ સુરનમિયપયદેવં. ૧
સિરિ આસસેણ નરવર, વિશાલકુલ ભમર ભોગિંદા,
ભોગિંદ સહિય પાસો, દિસઉ સિરિં તુમ્હ પહુ પાસો. ૨
સિરિ સાલસૂરિ પાયા, નિચ્ચં મે હુજ્જ ગુરુઅ સુપસાયા,
અન્નાણ તમ તમોભર, હરણેઽરણ સારહિવ્વ સમા. ૩
સાલંકાર સમત્થં સચ્છંદ સરસ સુગુણું સંજુત્તં,
લલિઅંગકુમાર ચરિયં, લલણા લલિયવ્વ નિસુણહ. ૪
દઢ દુગ્ગ મૂલકેા સીસ પત્ત, નર રયણ ભમર પખિલિયં,
રેહઈ કય સિરિવાસં, સિરિવાસં નયર તામરસં. ૫

દૂહઉ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તિણિ પુરિ પુર જણુ રંજવણ, રાણી **કમલા**કંત,
નરવાહણ નિવ નયનિઉણ, અહિણવ કમલાકંત. ૬૬
અંત – મહિ મહતિ **માલવ**દેશ, ધણ કણય લચ્છિ નિવેસ,
તિહં નયર **મંડવ**દુગ્ગ, અહિનવઉ જાણુ કિ મગ્ગ. ૬૭
તિહં અતુલબલ ગુણવંત, શ્રી **ગ્યાસ**સુત જયવંત,
સમરથ સાહસધીર, શ્રી પાતસાહ **નિસીર** ૬૮
તસુ રજ્જિ સકલપ્રધાન, ગુરૂ રૂવ રયણનિધાન,
હિંદુઆ રાય વજ્જર, શ્રી **પુંજ** મયણુહ ધીર, ૬૯
સિરિમાલ વંશવયંસ, માનિની માનસ હંસ,
સોના રાય **જીવન** પુત્ત, બહુ પુત્ત પરિવાર જુત્ત. ૭૦
શ્રી મલિક **માફર** પટ્ટિ, હય ગય સુહડ બહુ ચટ્ટિ,
શ્રી **પુંજ** પુંજ નરિંદ, બહુ કવિત કેલિ સુછંદ. ૭૧
નવરસ વિલાસ ઉલ્લોલ, નવ ગાહ ગેય કલ્લોલ,
નિય બુદ્ધિ બહુઅ વિનાણિ, ગુરૂ ધમ્મફલ બહુ જાણિ. ૭૨
ઈમ પુણ્ય ચરિય પ્રબંધ, **ललि अंग** નૃપ સંબંધ,
પહુ **પાસ** ચરિયહ ચિત્ત, ઉદ્ધરિય એહ ચરિત્ર. ૭૩
દશપુરહ નયર મઝારિ, શ્રી સંઘ તણુઇ આધારિ,
શ્રી **શાંતિ** સૂરિ સુપસાઇ, દુહ દુરીય દૂર પલાઇ. ૭૪
જં કિમવિ અલિયમ સાર, ગુરૂ લહુ અવર્ણ વિચાર,
કવિ કવિઉ **ઈશ્વર**સૂરિ, તં ખમઉ બહુ ગુણ ભૂરિ. ૭૫
સસિ રસુ (૬૧) વિક્રમકાલ, એ ચરીય રચિઉ રસાલ,
જં ધ્રુઅ રવિ સસિ મેર, તાં જઉ ગચ્છ **સંડેર**. ૭૬
વાચંત વીર ચરિત્ત, વિચ્છ રઉ જગિ જય કિત્તિ,
તસુ મણુઅભવ ધન્ન ધન્ન, શ્રી **પાસ**નાહ પ્રસન્ન. ૭૭

(૧) ઇતિ શ્રી લલિતાંગ નરેશ્વર ચરિત્રં સમાપ્તં. તસ્મિન્સમાપ્તે સમાપ્તોયં રાસક ચૂડામણિ પુણ્યપ્રબંધઃ તથાત્ર રાસકે શ્રી લલિતાંગચરિત્રે પ્રથમં ગાથા ૧ દૂહા ૨ રાસાટક ૩ ષટ્પદ ૪ કુંડલિયા ૫ રસાઉલા ૬ વસ્તુ ૭ ઇંદ્રવપેન્દ્રોદ્રવજ્રા કાવ્ય ૮ અડિલ્લ ૯ મડિલ્લ ૧૦ કાવ્યાર્ધબોલી ૧૧ અડિલ્લાર્ધબોલી ૧૨ સૂડબોલી ૧૩ વર્ણનબોલી ૧૪ યમકબોલી ૧૫ છપ્પય ૧૬ સોરઠી. સંવત્ ૧૫૬૧ વર્ષે. પા. ભં. (૨) પ.સં. ૨૮–૧૪, સંઘ ભં. દા. ૭૨. નં. ૧૩. (૩) ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૫–૭૫ નં. ૭૬૧. [હૈનૈગ્રાસૂચિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભા.૧ (પૃ.૯૫).]

(૩૧૪) શ્રીપાલ ચોપાઈ અથવા સિદ્ધચક્ર ચોપાઈ

૨. સં. ૧૫૬૪ આસો શુ. ૮

દુહા ચોપાઈ વિશેષ છે. બીજી ઢાલો : ઝાઝટાની, તું ચડીઉ ધણુ માણુ, રાસ ઢાળ, વસ્તુ, રાગ ધનાસી મારૂવણી, રાસ ઢાલ, ઊલાલા ઢાલ, જમાવસી ઢાલ, રાગ મારૂવણી રહકડઉ, પવાડા ઢાળ, ચલ મેલ્હી જંબૂ ચાલીઉ, દવ પરજલતુ નાગ, વસ્તુછંદ, વધામણા ઢાલ, રાગ દેવસાખી, રાગ સીંધૂડઉ, છાહુલી ઢાલ.

આદિ – ૯૦: શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ શ્રી જિનાય નમઃ

શ્રી અરિહંત જિણંદવર, **સિદ્ધસૂર** ઉવઝાય,
પંચમ પદિ સમરૂં સદા, સયલ સુગુરૂ ગુણરાય. ૧
ન્યાન અનઇ દરસણ સહિત, ચારિત તપ વિધિ સાર,
હીયડા ભિતર નવય પદ, એ સમરૂં સવિ વાર. ૨
સરસતિ સરસતિ વયણ રસ, આપઉ અમીય સમાણ,
સિધિચક્ર તપ વર્ણવઉં, મહીઅલ મહિમનિધાન. ૩
ગુરૂ ગિરૂઆ ગુણમણિનિલય, સાયર સમ ગંભીર,
શ્રી **જશભદ્ર**સૂરિ સમરીઇ, સૂરીસર કોટીર. ૪
સંઘ તણઈ સુપસાઉલઇ, આણી આણંદપૂર,
શ્રી નવપદ ગુણ વર્ણવઇ, સહગુરુ **ઇસરસૂરિ**. ૫

અંત – રાય **શ્રીપાલ** સમુ કો નહી, જેહની કીરતી આવી મહી,
ઇણ ભવિ પરભવિ પામ્યઉ સુખ, નરમઈ ભવ વલિ પામઇ મુખ. ૬૮
ભવીયણ ભાવઈ ઇમ નવકાર, સમરૂ અણુદિણુ નવપદ સાર,
આરોહઉ અઠાહી પર્વ, જિમ સુહ સંપતિ પામુ સર્વ. ૬૯
શ્રી **સંડેરગચ્છ** ગણુહાર, **જસભદ્ર**સૂરિ ગુરૂ સુમણુહાર,
તસુ પાટિ ગુરૂ શ્રી **શાલિ**સૂરિ, પ્રણમું ભવી આંણંદપૂરિ. ૭૦
સુમતિસૂરિ તસુ પટિ ગુણવંત, અશુ અનુક્રમિ **શાંતિ**સૂરિ સંત,
ઇસરસૂરિ શું પાવઇ નામ, ગણહર હૂઆ ગુણ અભિરામ. ૭૧
સંપ્રતિ **સાલ**સૂરિનઇ સીસ, નામઇ શ્રી **ઇસર**સૂરિસ,
શાંતિસૂરિ તણઇ સુપસાઇ, રચ્યઉ પ્રબંધ નવુ ગુણ ઠાઇ. ૭૨
શાંતિસૂરિ તણઇ સુપસાઇ, રચ્યઉ પ્રબંધ નવુ ગુણ ઠાઇ. ૭૩
માલવ દેસ નયર **રતલામ**, શ્રાવક **ખેતા વેલા** નામ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉલનઇ ભાણિ જસ ધર્મ્મ, જણુઇ જિણુમત કેરઉ મર્મ. ૭૩
વેલરાજનઈ આગ્રહ કરી, કીધઉ શ્રી નવકારહ ચિરી,
પનર ચઉસટ્ઠઇ વરસ ઉલ્હાસિ, સેઅ અટ્ઠમિ દિણુ આસો માસિ. ૭૪
ભવીયાં ધર્મ્મ કરઉ બહુ ભાવિ, એહ ચરિત પભણુઇ પ્રસ્તાવિ,
જિમ વિલસુ સુહસંપતિ પૂરિ, ઇમ બોલાઇ શ્રી ઇસરસૂરિ. ૭૫

(૧) ઇતિ શ્રી સિધિચક્ર ચઉપાઇ શ્રીપાલની સમાપ્ત. સં૦ ૧૫૯૮ ચૈત્રાદિ વર્ષે વૈ૦ વદિ અમાવાશા શનૌ લિ૦ કૂકડેસ્વર પારિખી રામપુરા ગ્રામ મધ્યે લિ૦ શ્રીમત્ બૃહગચ્છે ભ. ગુણનિધાનસૂરિ સભ્ય વા૦ ભાવવર્દ્ધન લિ૦ પ.સં. ૧૫–૧૬, ડા૦ પાલણપુર દા. ૩૮ નં. ૧૨. (આની નકલ મેં ઉતારી લીધી છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૫–૦૭, ભા.૩ પૃ. ૫૩૨–૩૪.]

૧૮૩. કડુઆ (કડવાગચ્છના મૂલપુરુષ)

કડવાએ પોતાનો મત સં. ૧૫૬૨ લગભગ કાઢ્યો અને તેમાં ખરા સાધુઓ વર્તમાનકાલે વિદ્યમાન નથી એવું જણાવ્યું. આ કદાચ એ હોય એમ ધારી તેનો સંવત્ લીધો છે. [કર્તાના વિશેષ પરિચય માટે જુઓ જૈન સત્યપ્રકાશ વર્ષ ૧૮ અંક ૧૯.]

(૩૧૫) લીલાવતી સુમતિવિલાસ રાસ

દુહા અને ચોપાઇ એ બેમાં આખો રાસ છે.

આદિ –

દૂહા.

પ્રથમ વણ્ણારાગ વીનવૂ, સૂડાડંડ ગોહિર
સિદ્ધિ બુદ્ધિ આપુ નિરમલી, ગુંણથાંનકિ ગંભીર. ૧
ઈશ્વર દેવનિ કુલિ હૂઆ, પારવતીના પુત્ર,
તમ સમરિ રિદ્ધિ પાંમીઇ, અણુકેલવ્યાં ઘરસૂત્ર. ૨
બીજી તે સમરૂ સારદા, જે છિ બાલકુંવાર,
બ્રહ્મા ઊયરિ અવતરી, ચ્યાર વેદ મુષ માંહિ. ૩
આદિ તે આદિનાથ સમરીઈ, અડવડીઆં આધાર,
ગુંણ ગાઊ લીલાવતી, સરિસુ સૂમતિવિલાસ. ૪

(પા૦) પ્રથમ લંબોદર વીનવું, સૂડાદુંદ ગુહીર
સદ્ધિ બુદ્ધિ આપઇ નિરમલી, ગુણસ્થાનક ગંભીર. ૧
દેવ મહેશનઇ કુલિ હૂઆ, પારવતીના પૂત્ર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તુમ્હ સમરિઇ રિદ્ધિ પામીઇ, અણુકેલવ્યાં ઘરસૂત્ર. ૨

અંત – લીલાવતીનૂ ચરિત્ર સાંભલિ, દુષદાલિદ્ર તેહના ટલિ,
જે નરનારી ગાસિ રાસ, ઇણી પરિ પૂરિ મનની આસ.
કર જોડી કહુઉ ઇમ ભણિ, દુષદાલિદ્ર તે હેલાં હરિ,
જે નરનારી ગાસિ રાસ, સ્વામી પૂરો તેહની આસ.

(૧) સંવત સોલ (?) ૧૭૦૮ વર્ષે પોસ વદિ ત્રીજ દને સાધ્વી શ્રી હીરશ્રી તત્ શષ્યણી ચેલી દેવકી લષીતં. પ.સં. ૯–૧૩, ડા. પાલણપુર દા. ૩૮ નં. ૨૫. (૨) પ.સં. ૫–૧૭, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૧૧૩. (૩) સં. ૧૭૯૧ પોસ સુદી ૩ રવૌ. પ.સં. ૧૩–૧૦, સંઘ ભં૦ પાલણપુર દા. ૪૬ નં. ૬. (૪) સં. ૧૭૫૮ ચૈ. સુદિ ૧૪ ભોમે પં. **વિવેકવિમલગણિશિ૦ નિત્યવિમલ** લ૦ પં. પુન્યવિજય વાચનાર્થં. ચોપડો, પ.ક. ૧૬થી ૨૩, કડી ૧૭૫, જશ૦ સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૦–૧૧, ભા.૩ પૃ.૫૩૮–૩૯.]

૧૮૪. આણંદ (ત. હેમવિમલસૂરિ–સાધુવિજય–કમલસાધુશિ.)

(૩૧૬) [+] **૨૪ જિન સ્તવન** ૨. સં. ૧૫૬૨

અંત – ઇંદુ બાણ રસ નયણ પ્રમાણ, એ સંવત્સર સંખ્યા જાણ
તપગચ્છગયણ વિભાસણ ભાણ, શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ યુગહપ્રધાન ૨૮
પૂજ્ય શિરોમણિ પંડિતરાય, **સાધુવિજય** ગિરુઆ ગુરુરાય,
કમલસાધુ જયવંત મુણિંદ, તાસ શિષ્ય ભણિ **આણંદ** ૨૯
ઇતિ ચોવીસ તીર્થંકર સ્તવનં.

(૧) પં. હંસવિજયગ૦ લખીતં. સં.૩, પ્ર.કા. ભં. (૨) **સૌભાગ્યવિમલ**. પ.સં.૨–૧૨, આ.ક. ભં. [હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૨, ૫૭૨ – કમલવિજયને નામે).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન રત્નસંગ્રહ પૃ. ૨૨૩. ૨. રત્નસાર ભા.૨ પૃ. ૫૪૨–૪૪.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૭–૦૮.]

૧૮૫. પદ્મસાગર (મમ્માહડગચ્છ–મુનિસુંદરસૂરિશિ.)

મમ્માહડ–મહાહડીય–મડાહડા એમ એ ગચ્છનાં નામ છે. તે ગચ્છના મુનિસુંદરસૂરિ એ મતિસુંદરસૂરિ કે જેનો સં.૧૫૫૯નો લેખ નાહર. ૧ લેખાંક ૪૯૬માં મળી આવે છે તે હોવા જોઈએ. નામ મૂકવામાં કંઈ સરતચૂક થઈ હોય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૧૭) કયવન્ના ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૩ ભાદ્રપદ વદી ૮ રવિવાર

આદિ – સરસ વચન આપે સદા, **સરસતિ** કવિયણ માઈ
પણમવિ **કવઈન્ના** ચરી, પભણિસુ સુગુરૂ પસાઈ. ૧
મરુમાહવગચ્છે ગુણનિલો શ્રી **મુનિસુંદરસૂરિ**,
પદ્મસાગરસૂરિ સીસ તસુ પભણે આણંદ પૂરિ. ૨

અંત – દાન ઉપર **કયવન્ન** ચોપઇ, સંવર **પનર** ત્રિસઠે થઈ,
ભાદ્ર વદિ અકમિ તિથિ જાણુ, સહસકિરણુ દિન આણંદ આણિ. ૬૯
પદ્મસાગરસૂરિ ઈમ ભણંત, ગુણે તિહિં કાજ સરંતિ,
તે સવિ પામે વંછિત સિદ્ધિ. ઘર નીરોગ ઘરે અવિચલ રિદ્ધિ ૩૦

(૧) દાન ઉપર કઇવન્ના ચોપઇ. પ.સં. ૧૮–૧૩, લીં.ભં. (૨) ગ્રં. ૩૦૦, લીં.ભં. દા.૩૦ નં.૪૨.

[મુપુગૂહસૂચી (મદ્દસાગરસૂરિને નામે પણ).]

(૩૧૮ ક) લીલાવતી સુમતિવિલાસ ૨.સં. ૧૫૬૩

(૧) ભાવ. ભં.

(૩૧૮ ખ) સ્થૂલભદ્ર અઠાવીસો

(૧) પ.સં. ૭, ગ્રં. ૨૮, લીં.ભં. દા.૩૭ નં.૪. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૧–૧૨, ભા.૩ પૃ.૫૪૩.]

૧૮૬. રાજશીલ (ખ૦ સાધુહર્ષશિ૦)

(૩૧૯) [+] વિક્રમ ખાપરા ચરિત ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૩ જે.શુ. ચિતોડગઢમાં

આદિ – સકલ સદાફલ ગુણ ભંડાર, અકલિત રૂપ અવનિ ઉદાર,
સુરનર કિંનર સેવા કરઇ, કવિયણ જિણવર પર અનુસરઇ. ૧
કાસમીર ધુરિ જસુ અહિધાન, ચરણકમલ પ્રણમી રાઇ રાણ,
સા **સારદ** પ્રણમું નિજ ભાવિ, કવિત કરંતઅ વિઘ્ન ન થાઇ. ૨
વિક્રમરાય ચરિત હું ભણઉં, જિણ વલવધ્યઉ **ખાપર** તણઉ,
માલવ દેસ મહિય વિખ્યાત, લખમીવંત કનકની જાતિ. ૩

અંત – ધમ સાંભલી પરાઇ વસ્ત, ભવિયાં નવ લીજઇ અદત્ત,
ચોરીપણઉ નિવારઉ દૂરિ, જિમ સિવસંપદ પામઉ પૂરિ. ૧૯૭
નરવર બઇઠા સભા મઝારિ, નયરિ વરત્યો જયજયકાર,
માઇબાપને મેલી નારિ, **વિક્રમ** પ્રગટચો જસ સંસારિ. ૧૯૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જસુ તણા ગુણ પાર ન કોઈ, પરદુઃખભંજન અવર ન કોઇ,
કેતાં કહું જસ અવદાત, એક જીભ સત્રની નરમાત. ૧૯૯
એહ ચરિત્ર શ્રી **વિક્રમ** તણઉ, સરલ લોક મન સુધઇ ભણઉ,
ભણતાં સુણતાં હુઈ બહુ ખુધિ, પામીજઇ મનવંછિત સિધિ. ૨૦૦
ભણતાં ચોર તણાં ભય જાય, સુણતાં આપદ કિમઈ ન થાઈ,
ઇમ જાંણિ ભણિજ્યો સહુ કોઇ, મન આણંદઇ ભવિયણ લોય.૨૦૧
સાધુહરષ ગિરુઆ ગુરુરાય, જઇવંતા મહિયલિ ઉવઝાય,
જાણઇ અંગ ઇગ્યાર વખાણ, જિણવરની સિર પાલઇ આણ. ૨૦૨
તાસુ સીસ આણંદિ ઇમ કહઇ, ચરિત્ર એહ **વિક્રમ** કો ભણઇ,
રાજશીલ ગુરૂ સગુરૂ પસાઈ, ગુરૂપ્રસાદિ ઘરિ નવનિધિ થાઇ ૨૦૩
તાસ સીસ આણંદિ મન તણઇ. **રાજશીલ** ઉવઝાય ઇમ ભણઇ,
ત્રીજઉ વ્રત જે અવિચલ ધરઇ, જ્ઞાંન નિરમલ શિવસંપઇ વરઇ. ૨૦૪
પનરસઇ ત્રિસઠિ સુવિચારિ, જેઠ માસિ શ્રીજલ પખિ સારિ,
ચિત્રકૂટ ગઢ તાસ મઝારિ, ભણતા ભવિયણ જય જયકારિ.
વિક્રમકીરતિ જગિ ઝલહલઇ, ભણતાં ગુણતાં અફલાં ફલઇ,
ગંગા નાહિયાં પાતિગ જાઇ, લિખિમી તેડનઇ ઘરિ ઘરિ થાઇ. ૨૦૫

(૧) સં.૧૬૪૭ ભા૦ વ. ૫ ભોમે લ૦ **ચિરાડા** મધ્યે પં૦ **લક્ષ્મી**-મંડનેન. પ.સં. ૭–૧૫, ડા. પાલણપુર દા.૩૬. (૨) લિ૦ **શિવવર્દ્ધનેન.** પ.સં.૬, જય૦ પો. ૬૮. (૩) સં.૧૭૨૧ કા. શુ. ૧૪ **અંચલગચ્છે અમર**-સાગરસૂરિ શિ૦ સાધ્વી **લાલી** (? **વાલ્હા**) શિષ્યાણી સાધ્વી **લાલાં** લિ૦ પ.સં. ૯–૬થી ૧૩ કલ. સં. કો. કેટે. પો૦ ૧૦ નં.૭૦ પૃ.૧૩૭–૧૩૮. (આ લેખિકા માટે જુઓ 'ગજસિંહકુમાર'ની આ જ વર્ષની લેખિકા-પુષ્પિકા). (૪) વિક્રમાદીત ખાપરા ચોરવધ ચઉપઇ. પ.સં. ૮–૧૫, વી. ઉ. ભં. દા.૧૭.

[૧. કથામંજૂષા શ્રેણી–૫, સંપા. કનુભાઈ શેઠ.]

(૬૨૦) અમરસેન વયરસેન ચોપાઈ ૨.સં. ૧૫૯૪

આદિ – પણમઉ શ્રી જિણ **પાસ** આસપુરણ જગતારક,
વામા ઉરિ સિરિ રાય હંસ વંસ **ઈક્ષ્વાગહ** નાઈક.
તાસ તણઇ સંતાન હુઉ, ગુરૂઉ ગુર **કેસી**
પ્રતિબુધઉ હેલિ જિણિ ગજ **પરદેસી**
તસ સરૂપ સંખેવિ હિવઇ કહિસિઉ ગુરૂ આધારિ
રાયપસેણી ભાસિયો, તે નિય વિગતિ વિચારિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ખરતરગચ્છ ગુરૂ મહિમાવંત, **સાધુહરષ** ગુરૂ જગ જિયવંત,
જસુ નામઇ નવનિધિ ઘરિ થાઇ, ભવ અનેકનાં પાતક જાઇ. ૨૬૦
તે ગુરૂનઉ પામી ઉપદેસ, પુણ્ય પાપીનું લહી વિસેસ,
અમર વચર બંધવ તણઉં, કહિઉ ચરિત્ર આણંદઇ ઘણઉં. ૨૬૧
રાજસીલ ઉવઝાઇ મનરંગિ, પૂજા જિનફલ આંણિ અંગિ,
સંવત **પનર** ચઉરાણુવઇ, આણંદ આણી મન આપણા. ૨૬૨
ઇમ જિનપૂજાફલ સંભલી, વીતરાગ જે પૂજા વલી,
તિહિ ઘરિ નવનિધિ મંગલ ચાર, અહનિસિ નિશ્ચઇ જય
જયકાર. ૨૬૩

(૧) પ.સં. ૧૧–૧૫, હા. ભં. દા.૮૧ નં.૨૦.

(૩૨૧) ઉત્તરાધ્યયન ગીતો ૩૬

આદિ – **સરસતિ** મતિ અતિ નિરમલી, આપઉ કરીય પસાય,
ગાઇસુ હું જિનધ્રમ તણઉ, મૂલ વિનય કરી ભાઉ રે.
વિનય સમાચરૂ, વિનય સયલ ગુણ **સાર** રે.
જંબૂ પ્રતિ જુગતઉં કહઇ, શ્રી પંચમ ગણધાર
ચરમ જિણેસરિ ઇમ કહ્યઉ, પ્રથમ અધ્યયન વિચારૂ રે. વિ૦ ૨

*

ઈમ ગુણ વિનય તણા સુણેા, જે નિતુ કરઈ અભ્યાસ,
શ્રી **રાજશીલ** ઉવઝાય ભણઈ, સફલ ફલઈ તીહાં આ સાર. ૯
ઇતિ પ્રથમ ગીત.

અંત – ઈમ ભણઈ **સોહમ સોહમ** સ્વામિ **જંબૂ**સ્વામિ પ્રતિ સુકુમાલ,
શ્રી **વીર** જિણવરિ કહ્યઉ ઇણિ પરિ ધરમાગ વિસાલ. ૧
પામીયઈ અવિચલ પદ સસિ કોમલ પદ સોમલ જસુ પસાઈ
સાર,
શ્રી **રાજશીલ** ઉવઝાય બોલઈ સયલ મંગલકાર. ધ્રૂ૦ ૨
જાણિવા જીવ અજીવ લોકાલોક માહિ વિસેસ,
ઈક રૂપવંત અરૂપ બિહું પરિ છઈ અજીવ પ્રદેસ. ૩

*

ઇમ કહ્યા જિનવર **વીરિ** સમરથ **અરથ** જિનમત સાર,
તે ચિત્તિ ધરતાં વિજય લહીયઈ હુવઈ જયજયકાર. ૬

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૪૧૬, લિ. કવિના શિષ્યે, પ.સં. ૨૧–૯, ઝીં. પો. ૩૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નં. ૧૭૭. (૨–૩) પ.સં. ૧૫–૧૬ અને ૧૪–૧૩, ડા૦ પાલણપુર દા૦ ૩૬. (૪) પ.સં. ૧૬, જિ૦ ચા૦ નં. ૧૧૦૯. (૫) સં.૧૬૫૪ આ. વ. ૧૪ ખ૦ પદ્મસુંદરશિ૦ ભુવનસોમ લિ૦ હુંડીયા ગોત્રે **તેજ** ભાર્યા શ્રા૦ **જયમા** પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૬, જિ૦ ચા. પો. ૮૩ નં. ૨૧૧૮. (૬) પં. દાનરંગગણિ શિ૦ **સમયહર્ષ**ણ લિ૦ સં.૧૬૪૪ કા. ૩ રવિ. જેસલમેરૂ મધ્યે **જિનચંદ્ર**સૂરિ રાજ્યે. પ.સં. ૭, અભય. નં. ૩૧૪૭. (૭) પ.સં. ૮–૧૪, આ. ક. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૫, ૩૧૫, ૪૧૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૩૯–૪૨.]

૧૮૭. જયવિજય (ત૦ હેમવિમલસૂરિ–આણંદવિમલશિ૦)

(૩૨૨) મુનિપતિ ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૪ આસો (શુ.) ૧૦ ગુરુ વરકાણા

અંત – ભણઇ ગુણઇ નઇ જે સાંભલઇ, તેહ તણઇ મનવંછિત ફલઇ,
તપાગચ્છ શ્રી ગુરૂ ઉદયવંત, શ્રી **હેમવિમલ**સુર જયવંત. ૧૬
નામ લીધઇ તવને ધવલી, ગુરૂ પસાય મુઝ આસ્યા ફલી,
વિબુધ મૌલિ મંડન શૃંગાર, શ્રી શુભનય સગુરૂ આધાર
સીસ સરોમણિ અતિ ઉદયવંત, પંડિત **આણંદ** શુભ ગુણવંત
તસ પસાય એહ ચરિત્ર, **મુણિપતિ** કેરૂ પુન્ય પવિત્ર
પનરહ સઇ ચઉસઠ સમઈ, આસો માસ માહા અમી અમઇ. ૧૯
દસમીનઉ દેન ગુરવાર, **ચંદ્રધનેસુરીને** આધાર,
વરિકાણિ વારૂ મતિ દીધ, તઉ પરિપૂર્ણ હુઉ સમંધ. ૨૦
જ લગઇ દેન ફરિ રોહણી, કંથ્યા મહીઅલ ભમઇ,
પહી ? અસ કરંત દુ ધ્યાને ધુન્નો મુકઇ નહી, તા. જયવંત હુન્નો
ચપઈ. ૨૧
ઉછુ અધકુ બોલુ અલી, સંધ સહૂ કોષ ભન્નો વલી,
શ્રી **આવશ્યક**નઇ આધાર, **મુનિવઈ ચરીય** રચિઉ વિચાર
દ્રી સાર સંયમ પુર સરસ, અમ અરસ જ ભણ્લેઇ ભલુ,
સંવેગસાયર તવ દિવાયર ચરિય મુનિવય નર્મલુ,
જે ભણઇ ભવીયણુ સુણઉ શ્રવણુઇ ગાઇઇ ગાજતઇ.
તે લહે લછી ફલઇ એ વંછીતિ **જયવેજય** વધાવતઇ. ૨૩

(૧) સં.૧૬૧૨ સાકે માગસરિ વદે ચઉદસ બુધવારે **લુણઇરા** સ્થાને **શ્રી**માલી જ્ઞાત **લઘુ** સાખીય સહિસકરણ **વીર** પઠના અર્થ. પ.સં. ૫૩,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

છેલ્લું પાનું, જશ૦ સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૪૨-૪૩.)

૧૮૮. અજ્ઞાત કવિ

(૩૨૩) મંદોદરી સંવાદ ૨.સં.૧૫૬૫

અંત – સંવત **પનર પાંસઠઈ જીરણ** દુરંગ નિવાસ.

પૂરણ ચ્યારિ ચોપઇ બિસઇ બાંધી બુદ્ધિપ્રકાસ. ૨

(૧) સંવત્ ૧૭૦૫ વર્ષે વૈશાખ શુદ્ધિ ૧૫ દિને કાસમપુર મધ્યે ઋષિ શ્રી રાજપાલજી તસ્ય શિષ્ય મુની વીરજી લિપિકૃતં સ્વયં પઠનાર્થં.

(૧) ઉદયપુર ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૨.]

૧૮૯. હીરાણંદ (મલધારગચ્છ, લક્ષ્મીસાગરસૂરિ–ગુણનિધાનશિ૦)

મલધારીગચ્છના લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (ગુણસાગરસૂરિના પટ્ટધર)ના લેખો સં.૧૫૫૮ અને ૧૫૭૦ના મળે છે (નાહર.) તથા પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૪૯ અને ૧૫૭૫ના મળે છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧ લેખાંક ૨૭૯, ૧૭૩.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૨-૧૩. વસ્તુતઃ અહીં નોંધાયેલ 'વિદ્યાવિલાસ પવાડો' (૨. સં. ૧૫૬૫) નં. ૬૨ના હીરાણંદસૂરિની છે. આ હીરાણંદમુનિ તેની એક પ્રતના લહિયા છે. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ કૃતિનો જે રચનાસંવત આપ્યો છે તે પણ વસ્તુતઃ લેખનસંવત છે.]

૧૯૦. હંસસોમ (ત૦ હેમવિમલસૂરિ–કમલધર્મશિ.)

(૩૨૪) [+] પૂર્વદેશ ચૈત્ય પરિપાટી રાસ [અથવા તીર્થમાલા]

૨.સં.૧૫૬૫ ૫૩ ગા.

અંત – સંવત **પનર પાંસઠઈ** મા૦ જાત્ર કરી ઉદાર. સુ.

સંઘ સહુ ઘરિ આવીઆ એ મા૦ દિનદિન ઉચ્છવ સાર સુ. ૫૦
ચિંતામણિ કરિ પામીઉ એ મા૦ સુરતર ફલિઉ બાર, સુ૦
મુગતિ હુઇ તસ ઢુંકડી એ મા૦ સયલ સુખ સંસાર સુ૦ ૫૧
કમલધર્મ પંડિત વરૂ એ મા૦ જાત્ર કીધી સંઘ સાથ, સુ૦
સફલ જનમ હવઈ મુજ હુઓ એ મા૦ મુગતિ હુઇ હવ હાથ. ૫૨
તપગચ્છનાયક શિવસુખદાયક શ્રી **હેમવિમલ** સૂરિંદ ગુરૂ,
તસ આણુ ધુરંધર વિબુધ પુરંદર **કમલધર્મ** પંડિતવરૂ,
તસ સીસ નામઇ **હંસસોમઈ** તીરથમાલ રચિ સુવિમલ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જે ભવિઅ ભણેસિ ભાવિ સુણેસિ તે નર પામઇ જ્યફલો. ૫૩
[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૬૧, ૪૦૫).]
[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૧૩]

૧૯૧ ક. જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ (સોરઠગચ્છ ક્ષમાચંદ્રસૂરિ–વીરચંદ્રસૂરિશિ.)

(૩૨૫) વંકચૂલનો પવાડો અથવા **રાસ** ૨.સં.૧૫૬૫ ચૈત્ર શુ. ૬ ગુરુવાર મંગલપુરે (માંગરોળમાં)

આદિ –

વસ્તુ

ગ્રંથ અગ્ગઇ ગ્રંથ અગ્ગઇ કિદ્ધ કવિ શ્રેણિ
તે બુધિ બહુલી નિર્મીય જગહ માહિ તણિ સુજસ લીદ્ધ
શેષ સયુણ ગુણ ગ્રહી કરી વલીય અધિક સવિસેષ બદ્ધ
તાસ તણુઉ હુઓ એ પસાઉસલદ્ધિ, કરસ હવઇ હરકંતિ
ન્યાન ભણે **વંકચૂલનૂં**, રચસિ કવિત અતિ ખંતિ. ૧

પૂર્વછાયા.

કવિત કરેવા કવિ તણે ઉલટ અંગિ ન માઇ
પૂછું પંડિત પરિ કરી, કિહાં છે **સારદ** માઇ. ૨
એક ભણે અમરાપુરે, એક ભણે મહી માંહિ
એક ભણે **ભૂપતિભવણે**, એક વદે **બ્રહ્મ** ઠાઇ. ૩
જન મુખે વાણી જૂજૂઇ, સુણિએ **સરસતિ** ઠામ,
બ્રહ્માણી કિમ વર્ણવૂં, બહૂ રૂપે બહુ નામ. ૪
કઈ આકાર ઓંકારનો, કઇ તું **અકલ અરૂપ**
નાદે બિંદિ હોકારિનૂં, દાખિ ન સકલ સરૂપ.
બ્રહ્મસુતા સુહણે ભણે, **ન્યાનકથન** સુણિ કંતિ.
હૃદયકમલે નતિ નીયડી, મ કિરિ વિમાસણ મંતિ. ૬
પવ્વાડઉ પોઢઉ હરઈ, કરવા છિ કવિ ખંતિ
વંકચૂલ ગુણ વર્ણવૂં, શ્રવણિ સણઉ એક ચિંતિ. ૨૭

*

ન્યાન ભણઈ કણિપાર કહૂં, **પવ્વાડઉ** પરચંડ
વંકચૂલ રા વર્ણવિઉ, એક પણી પરિ ખંડ. ૨૬૨
—ઇતિ વંકચૂલ પવ્વાડઉ વિંઝવાસિનિ દેવ્યા વર લબ્ધ પ્રથમ ખંડ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

*

જ્ઞાનચંદ્ર કહિ નૃતિ કરી, બાંધૂ બીજૂ ખંડ
વંકચૂલ કિમ વર્ણવૂં, **પ૦વાડઉ** પરચંડ. ૫૫૧

અંત – ઇણિ પરિ જે જન પાલસે નયમ નિશ્ચિઓ નિજ દેહ,
વંકચૂલ પરિ પામસે, પગિપગિ સંપતિ તેહ. ૩૦૮
સંવતે **પનર ને પાંસઠે**, ચૈત્ર શુદ્ધ તિથિ છઠિ,
ગુરૂવારે **મંગલપુરે**, રચ્યુ ગચ્છ **સોરઠિ**. ૩૦૯
જ્ઞાન ભણે મેં નિયમનો, વાર કહિઓ વિચાર
સાસહિજ્યો કવિ જે હુઇ, અક્ષર અવદે લિગાર. ૩૧૦

(૧) ઇતિ તૃતીયખંડ, પ્રથમ ૨૫૮ બીજે ૩૫૦ ત્રીજે ૩૧૦ એવં સર્વ મલી ૯૧૮ને માજને સં.૧૬૪૨ આસો વદિ ૬ સોમે **જુણંગઢ** પ્રાકારે લિ. ઋ. જઇતા. પ.સં. ૫૪–૧૩, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૮. (૨) ૭૯૬ કડી સુધી, પ.સં. ૩૯–૧૨, અપૂર્ણ પણ જૂની સારી પ્રત, ઘોઘા ભં. દા.૧૬ નં.૭.

(૩૨૬) વેતાલ પચવીસી ૨.સં.૧૫૯૩ શ્રા૦ વ. ૯ ગુરુ
સોરઠના રત્નાગરપુરમાં (માંગરોલમાં)

આદિ – ૐ નમઃ શ્રી સારદાઇ નમઃ. પૂરવભાયો
ઉદધિ સુતાસુત સ્વામિ રિપુ, પિતા નાભિ ઉતપન,
તાસ સુતા હૂં પય નમી, માગિસ વિમલ વચન. ૧
વિમલહ સારિંગ સિરિ વસઇ, સારિંગવાહનિ જસ,
પાક પાણિ કટિ તટિ ઠવઇં, હૂં પય પ્રણમિસ તાસ. ૨
તાસ પસાઇં કવિ કરઇં, **વિક્રમચરિત્ર** પવિત્ર,
અવિહડ જેહનઇ **આગીઉ**, વડ **વેતાલહ** મિત્ર. ૩

અંત – (છેલ્લી ૨૫મી કથા આદિ)
શ્રી **સરસતિ**ના પય દોઇ નમી, કથા **જ્ઞાન** કહઇ પંચવીસમી.
પૂરવ પુણ્યઇ પ્રામયુ રાજઋદ્ધિ ભંડાર,
ગાંધ્રવસુત નિજકુલતિલિઉ, ધન **વિક્રમ** અવતાર. ૪૨
સોરઠિગચ્છિ સોહામણા, ગુરૂ ગરૂઆ ગુણવંત,
ખિમાચંદ્ર સૂરી સધર, જિણિ કીધઉ ક્રમ અંત. ૪૩
તાસ પાટિ પહૂચઇ પ્રગટ, નામઇ **વીરચંદ્રસૂરિ**,
ભાવઇ તે પય પ્રણમીઇ, ઉરિ આણંદહ પૂરિ. ૪૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તાસ પાટિ કહઇ મંદધી, **પંચવીશી વૈતાલ,**
જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ ઇમ વદઇ, **વિક્રમગુણ** સવિસાલ. ૪૫
સંવત **પનર તિઊઇ** રચી, વારૂ કથા વિચિત્ત,
શ્રાવણ વદિ તિથિ નવમીઇ, સુરગુરૂવાર પવિત્ત. ૪૬
સોરઠમંડલ માહિજે, પુર **રતનાગર** નામ,
શ્રી નવપલ્લવ સાનીધઇ, કીધ કતોહલ ઠામ. ૪૭

(૧) સંવત્ ૧૭૧૯ વર્ષે માહા સુદ ૨ ગુરૂ દ્વસાડા મધે લષીતં વિદ્યારત્ન. પ.સં.૩૧-૧૪, શેઠ પુરૂષોત્તમ વિશ્રામ માવજી સંગ્રહ. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૨૭) સિંહાસન બત્રીશી સં.૧૫૯૯ માગશર શુદ ૧૦ ગુરુ

આદિ –

પ્રથમ વસ્તખંધ.

અંભતનયા અંભતનયા પાય પણમેવિ,
વપુ ધનસારહ વર્ણ જે ધવલહંસ જસ વાહનિ રજ્જઇ,
ધવલ વસ્ત્ર જે પંગરણિ, ધવલહાર ગુણ કંઠિ છજ્જઇ,
ધવલ સિંહાસણ આસણઇ, ધવલહ પુસ્તક પાણિ,
ન્યાન કહઇ તાઇં સાંનધઇ, **વિક્રમકથા** વખાણિ. ૧

પૂર્વછાયા.

વકખાણું જાણું જિકે, વારૂ **વિક્રમ** ખ્યાતિ,
કથા **ત્રીસ** દોઇ જેહની, ભણસ જૂજૂઇ ભાંતિ. ૨
કથા કતોહલ જિહ, જેણઇ તનમન રંજ્જઇ,
થુણિજ્યો કહિ કવિ સોઇ, તેહ વાત **વિક્રમ** તણી.

* જાણઇ નર નવ ખંડ,
પહુપતિ આણ મનાવયા, લીહા દુજ્જણ દંડ. ૪
દંડ પાંચત્વં છત્ર શરિ, દીસઇ ઝાકઝમાલ,
ઈંદ્રઈ આપ્યૂં આદરઇ, સિંહાસન વિસાલ. ૫
જે ધરિ ધણી ઓર...અનિવાર,
ચાઉ દીઇ ઇમ ચાઉડઉ, સઇ સત સત્રૂકાર. ૬
કરણ નર અભિનવઉ, પોતઇ પરસા ત્રિણિ,
કીધી વસુધા **વિક્રમે**, સાત વાર અવારીણ. ૭
રણિવટિ સાહસધીર, નર ઉભય દાન દાતાર,
પરદુખકાતર કવિ કહઇ, અડવડીયાં આધાર. ૮
ધરણીતલિ **વિક્રમ** વડઉ, જમલિ મિલિય ન કોઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઈંદ્રસભા માહિ બઉસતઉ, વાત વડાના જોઇ. ૯
જોઇ નહી નિજ નયણુડિ, પરમહિલાનૂં મુખ,
વિક્રમનઇ મિત્ર **આગીઉ**, ક્ષણુનહ દાખે દખ. ૧૦
દુખીયા દુખ દેખી કરી, છેદઇ છિહિલ જેહ,
વિક્રમ બારે માસ નતિ, વરસઇ સોવનમેહ. ૧૧

અંત – કથા કતોહલ જે સુણઇ, તે લહઇ સુખસંપત્તિ,
ચત્તર તણા ચિત રંજસઇ, છઇ એહમા અત્તિમત્તિ. ૨૨
સંવત **પનર નવાણુવઇ**, માગશિર માસ પવિત્ત,
શુકલ પક્ષ દસમી દિનઇ, શ્રી ગુરૂવાર અવિત્ત. ૨૩
ન્યાનચંદ્રિ નિરતઇ કરી, **સરસતિ** સાનધિ કિહ,
સદગુરૂપાય પસાઉલઇ, તણિ પામી સદબુદ્ધિ. ૨૪
ક્ષત્રીગ્ર ખંતઇ કરી, ભણિસઇ **જન** જે એહ,
ઊદ્ધારિજ ગુણ આવિસઇ, લહિસઇ સર્વ સદ્ધિ તેહ. ૨૫

(૧) પ.સં.૪૯–૧૩, ખેડા ભં. નં.૩. (૨) ખં.૩ ગા.૧૦૩૪ સં.૧૬૭૯ જે. વ. ૪ શુક્ર હલાર દેશે **તમાચી** રોહણુ ગ્રામે **ભરૂચવાસી** ઋષિ **હીરજી** લિ૦ પ.સં.૪૦, અભય. પો.૧૩ નં.૧૩૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૪૩–૪૭. ત્યાં 'વિશેષચંદ્ર'ને સ્થાને 'વીરચંદ'નું અનુમાન કરી 'બાર માસ' નોંધાયેલી તે વસ્તુતઃ વિશેષચંદશિષ્ય જ્ઞાનચંદની જ કૃતિ છે.]

૧૯૧ ખ. જ્ઞાનચંદ (વિશેષચંદશિષ્ય)

(૩૨૮) + બાર માસ ૧૮ કડી

આદિ – **સરસતી** ચિત સમરી કરી, પ્રણમી જિન પાય.
રાજુલ કહે સુણિ ચાંદલા, ચંદા કહજે રે જાય. ૧

અંત – યદુપતિ **નેમજી** ગાઇયો, દીઠે અતિ આણંદ,
વિશેષચંદ કવિરાજનો શિષ્ય કહે **જ્ઞાનચંદ**. ૧૮

(૧) ચોપડો, તેમાં ૧ પત્ર, જશ. સં.

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુ.૫ પૃ.૨૫૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૪૬. ત્યાં 'વિશેષ'ને સ્થાને 'વીર'નો તર્ક કરી કૃતિ વીરચંદ્રશિષ્ય જ્ઞાનચંદ્ર (નં. ૧૯૧ ક)ની માનેલી પરંતુ અન્યત્ર વિશેષચંદશિષ્ય જ્ઞાનચંદની અન્ય કૃતિ પણ નોંધાયેલી મળે છે તેથી એ જુદા જ કવિ છે એમ નિશ્ચિત થાય છે. એ કવિ મોડા સમયના હોય

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

એવો પણ સંભવ છે.]

૧૯૨. ઉદયભાનુ (પૌ૦ રાજતિલકસૂરિ–વિનયતિલકસૂરિ–સૌભાગ્ય-તિલકસૂરિશિષ્ય)

પૂર્ણિમાગચ્છના રાજતિલકસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૧૬, સં. ૧૫૧૯, સં.૧૫૨૪, સં.૧૫૨૬ના મળ્યા છે (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧ લેખાંક ૧૨૨૨, ૩૦૧ અને ૬૨૪, ૧૨૪૯, અને ૩૩) તથા સં.૧૫૦૬ તથા સં.૧૫૨૩ના મળ્યા છે (ભા.૨ લેખાંક ૬૬૧, અને ૭૬૭). તેમાંના એક પરથી જણાય છે કે તેઓ મતિતિલકસૂરિના શિષ્ય હતા.

(૩૧૬) [+] વિક્રમસેન રાસ અથવા **ચોપાઈ** ૨. સં.૧૫૬૫ જેઠ શુદ

આ સંબંધે પોતાના સંગ્રહમાં રા. મણિભાઈ બકોરભાઈ વ્યાસ લખે છે કે "આ ૫૬૬ ટૂંકનો પ્રબંધ છે તે દરેક રીતે શામળ ભટ્ટની વાતો સાથે હરીફાઈ કરે તેવો છે; અર્થાત્ આ પ્રબંધની રચન કોઈ પણ રીતે શામળ ભટ્ટની વાતોથી ઊતરતા પ્રકારની નથી." તેનો સાર તેમણે અધૂરો મૂકયો છે તે ઘણો ટૂંક હોવાથી અત્ર ઉતારી લેવામાં આવે છે :

પૂર્વ દિશાએ 'ધણ કણ કંચણ'થી ભરેલા માલવદેશમાં અનુપમ ઉજેણી નગર છે ત્યાં પરમાર કુલમાં ગર્દભસેન રાજાનો પુત્ર વિક્રમસેન રાજા થયો. સાહસથી તેણે વીર આગિયા વેતાલને વશ કરી લીધો હતો. રાજાને એક હજાર રાણીઓ હતી. એક વાર રાત્રિએ રાજા એવો ઊંઘી ગયો કે સવાર થયું તોપણ જાગ્યો નહિ. સવારે સભાજન આવ્યા ત્યારે મંત્રીએ રાજાને જગાડયો. જાગતાંની સાથે રાજા બહુ ક્રોધાવેશમાં આવી ગયો ને મંત્રીનો ઘાત કરવા તત્પર થયો. મંત્રીએ કહ્યું કે, ભલે, આપ રાજા છો, આપને કોઈ અટકાવી શકે તેમ નથી, પણ વગર ગુને શા માટે મારો છો ? તમને ક્રોધ કરવાનું કારણ હોય તે કહો. રાજાએ મંત્રીને પોતાનો વિશ્વાસુ જાણીને તેને કહ્યું કે ચંપાનગરીના ચંપકસેન રાજાની કુંવરી લીલાવતી સાથે હું સ્વપ્નમાં પરણ્યો. એના જેવી સ્વરૂપવાન સ્ત્રી કોઈ નથી. તેં જગાડીને મને વિયોગ પડાવ્યો. તું બુદ્ધિશાળી છે તો હવે ગમે તેમ કરીને મને એ સ્ત્રી મેળવી આપ. રાજાએ છ માસની મુદત આપી. મંત્રીએ સદાવ્રત માંડયું અને મુસાફર, સંન્યાસી, તપસી, બ્રહ્મચારી વિપ્ર, ભાટ, મકવાસી, સ્ત્રીઓ, યાત્રાળુઓ, સાધુઓ જે-જે દેશાવર ફરનારા લોકો આવે તેમનો આદર કરીને તેમને દેશાંતરની હકીકત પૂછે. એ પ્રમાણે એક મહિનો વીતી ગયો ત્યારે એક અવધૂત આવ્યો તેનો વેશ આ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રમાણે હતો :

મસ્તકિ જટા મુકટ સુવિશાલ, તિલક ત્રયીય સોહઈ ભાલ,
દંડ ત્રય કષાયાં વસ્ત્ર, બીજઈ કરિ કુરસીનું શસ્ત્ર. ૪૩
યોગપટ્ટ હૃદિ તુલસી માલ, દેવ દેહરા ઝાકઝમાલ,
હીંગલાજ મુખિ બોલઇ ઘણું, ઇસિઉં રૂપ અવધૂતહ તણુઉ. ૪૪

મંત્રીએ યોગીને પ્રસન્ન કરી પૂછ્યું કે આપ કયાં રહો છો ? યોગીએ કહ્યું, અમારે કોઈ એક ગામ ઠામ હોતું નથી, મેં અડસઠ તીર્થ કર્યાં છે. કવિ તીર્થ ગણાવે છે :

ગંગા ગયા ગોદાવરી હેમપંથ હીંગલાજ
સાગર સંગમ નરમદા, નાહી સાર્યાં કાજ, ૪૮
વૈતુરણી સાભરમતી, અચલેશ્વર જગનાથ
કાસી યમનાં દ્વારિકાં, ભેટા શ્રી સોમનાથ. ૪૯
વટ પ્રિયાગ જઇ સરસતી, તાપી મહી ભૃગુ ખેત્ર
સારણિ રામેશ્વરિ જઇ, પુહુતા જિહાં કુરૂખેત્ર. ૩૨
નગરકોટ જ્વાલામુખી, કાસમીર નઇં દેશ,
તીરથ જોયાં મઇં ઘણાં, મંત્રી મઇં મણઇ વેસિ. ૫૧

શંભુ-શક્તિના દૂત જેવા સોમદેવ નામના એ યોગીએ કહ્યું કે મેં કરેલાં તીર્થ ગણાવતાં પાર આવે એવો નથી; પણ મેં એક અચરજ જોયું છે તે હું તને કહું છું. નવબારી ચંપાનગરીમાં ચંપકસેન રાજા અને ચંપકસેના રાણીને લીલાવતી નામની કન્યા છે. કન્યા અદ્‌ભુત રૂપવતી છે. મંત્રીએ પૂછ્યું કે તે પરણી છે કે કુંવારી છે ? યોગીએ કહ્યું કે એ એક વિપરીત વાત છે. એ પાપિણી પુરુષદ્વેષિણી છે. પૂર્વભવનું એક જ્ઞાન થયું છે ને તેથી પુરુષનો દ્વેષ કરે છે. મંત્રીએ કહ્યું કે ઠીક, ચાલો આપણે રાજા પાસે જઈએ. ઉજ્જેણી નગરીની મનોહર રચના જોતો-જોતો યોગી રાજા પાસે ગયો. રાજાએ બહુ ભક્તિભાવ બતાવીને યોગીનું સ્વાગત કર્યું. પછી યોગીએ લીલાવતીની બધી વાત કહી. રાજાએ તેને કોટિ સુવર્ણદાન આપીને વિદાય કર્યો, પછી સાગરદત્ત મંત્રીને રાજ્ય સોંપીને પોતે ...(આટલે સુધી સં.૧૬૬૨ની લખેલી પ્રત પરથી લખેલ સાર અધૂરો મુકાયો છે.)

આદિ – વસ્તુ

દેવી **સરસતિ** દેવી **સરસતિ** પાય પણમેવિ,
શંભુ શક્તિ ભિ મનિ ધરી, કરિસ કવિ નવનવઈ છંદિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સિદ્ધિ બુદ્ધિ વર વિધન હર. ગુણનિધાન **ગણપતિ** પ્રસાદિ,
જ્ઞાની ઋષિ આગઇ હુઆ જે આગમ પરવેસ,
તસ પસાઇ કવીઅણ કહઈ, **વિક્રમસેન** વર્ણવેસુ ૧

અંત – **પનર પાંસટ્ઠિ** સંવચ્છરિઇં, જ્યેષ્ટ માસિ શુદ્દિ પક્ષ દિનકરઇ,
રચિઉ રાસ એ શાસ્ત્ર પ્રકાશ, કહિ કવિયણ નિજ ગુરૂનુ દાસ. ૬૧
પૂનિમગચ્છિ ગુણહ નિહાણ, **રાજતિલક**સૂરિ જગહ પ્રધાન,
તાસ પાટિ ગુરૂ પૂનિમ ચંદ, **શ્રી વિનયતિલક** સૂરિંદ. ૬૨
તસહિ ગુરૂનું અનુમત લહી, કૌતક કથા કવીશ્વર કહી,
* વાચક **ઉદયભાન** ઇમ ભણઇ. ૬૩
(પા૦) તસ અનુક્રમિ છઈ સૂરિ સુજાણ, મહિમાવંત મહીઅલિ જગભાણ,
શ્રી **સૌભાગ્યહતિલક** સૂરિ, જગિ જયવંતા આણંદ પૂરિ. ૫૬૩
તસહિ ગુરૂનું અનુમત લહી, કૌતકકથા કવીશ્વર કહી,
વિપુલબુદ્ધિ સુકવિ તેહ તણુઇ, વાચક **ઉદયભાનુ** ઇમ ભણુઇ. ૫૬૪
એ પ્રબંધ ચિંતામણિ પ્રાય, એ પ્રબંધ ભણુતાં સુખ થાય,
એહ પ્રબંધ છઇ બુદ્ધિનિવાસ, સુણતાં સહૂની ફલીઇ આસ. ૫૬૫

(૧) લ.સં. ૧૬૨૬, ચોપડો, પ.ક. ૧૫૪થી ૧૮૭, દે.લા.પુ.લા. નં. ૧૧૨૫. (૨) સાગર ભં. (૩) રત્ન ભં. (૪) ડે.ભં. [આલિસ્ટઑફ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, હેજિજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૮, ૩૯૩, ૩૯૫).]

[પ્રકાશિત : ૧. સંપા. ભ.ક. ઠાકોર.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૪–૧૬, ભા.૩ પૃ.૫૪૮.]

૧૯૩ ક. હર્ષમૂર્તિ

(૩૩૦) ચંદ્રલેખા ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૬ શ્રા.શુ.૧૩ રવિ

આદિ – **સરસતી** સમરૂં સામિણી, અરિહંત પય પણમેસુ,
સામાયિક ફિવ ઊપરિ, કાંઈક કવિત્ત કહેસુ. ૧
ચ્યારિ ભેદ છઇ ધર્મના, ધર્મ તણુ કુણ સાર.
સામાયક કરિ પ્રાણીયા, જિમ છૂટઇ સંસાર. ૨

અંત – **પનર છાસઠિ** વરસઇ જાણિ, શ્રાવણ શુદિ તેરસ મનિ આણિ,
તિણિ દિનિ હુંતઉ રવિવાર, ચઉપઇ કીધી હરષ અપાર. ૧૫૨
ચંદ્રલેષાનું લેઇ સંબંધ સામાયકનુ રચિઉ પ્રબંધ,
હરષમૂરતિ મુનિવર ધર્મ ભણઈ, ગુણઈ તે સિવસુષ લહઇ. ૧૫૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) ભુજનગર મધ્યે લ૦ પ.સં. ૮–૧૩, મ૦ જૈ.વિ. નં.૪૪૫. (૨) પ.સં. ૫–૧૭, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૫૩. (૩) ઈડર બાઈઓનો ભં.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૫, ભા.૩ પૃ.૫૩૦.]

૧૯૩ અ. હર્ષમૂર્તિ (ભાવડહરગચ્છ ભાવદેવસૂરિ–વિજયસિંહસૂરિશિ.)

આ નં.૧૯૩ કના હર્ષમૂર્તિ જ હશે એમ જણાય છે.

(૩૩૧) પદ્માવતી ચોપાઈ

આદિ – **આદિ** જિણેસર પયકમલ, વિમલ ચિત્ત પણમેવિ
સીલ તણુ મહિમા સુણુ, હીયડઇ હરષ ધરેવિ ૧
દાન સીલ તપ ભાવના, એ છઇ ચ્યારિ સાર
તીહ ચિહું માહિ અધિકેરડુ, સીલરયણ સંસારિ. ૨
સીલઇ સવિ સુખ પામીઇ, સીલ લગઇ હુઈ ઋદ્ધિ
સીલઈ મહિમા વસ્તરિ, પામઇ બહુ પરિ સિદ્ધિ. ૪
સીલઇં સંકટ સહૂ ટલઈં, સીલઇ હુઇ બહુ રંગ
સુરનર સેવઈં પયકમલ, દિનિઇ હુઇં ઉત્સરંગ. ૪
શીલઈં સુર સાનિધિ કરઇં, સૂલી સિંહાસણિ હોઇ
ફૂલમાલ હુઇ સર્પની, સીલ સમુ નહી કોઈ. ૫
સરસતિ સમરૂં સામિણી, માગું વયણ વિશાલ,
સરસતિ તુમ્હ પસાઉલઇ, કહિસિઉં કવિત રસાલ. ૬
પહિલું પણમી ગુરૂ ચલણ, આણી બહુ મનિ ખંતિ,
પામી સાનિધિ ગુરૂ તણું, તાસ સીસ જપંતિ. ૭
ભાવ ધરી ભવીયણ સુણુ. **પદ્માવતીય** ચરિત
સુણતાં શ્રવણે જીવિનઈં, જિમ હુઇ જનમ પવિત્ર. ૮

અંત – અહનિશિ પાલિં જે નર શીલ, તિ નર નિશ્ચઈં કરસિઇં લીલ,
સીલિં સહૂઇ સંકટ ટલિં, શીલઈં તેહનિં અફલ્યા ફલઈં. ૩૧૦
ભાવડહરગચ્છ ગિરૂયા ગણધાર, **કાલકસૂરિ** તણિ પરિવાર,
શ્રી ભાવદેવસૂરિ પટ્ટે દિણંદ, શ્રી ગુરૂ શ્રી **વિજયસિંહ** સૂરીંદ. ૩૧૧
લબધિં **ગોઇમ** ગુરૂ અવતાર, જસુ નામિં હુઇ સુખ અપાર,
તાસ સીસ કહિ ઊલટ ધરી, **હરષમૂરતિ** મુનિ ચુપી કરી. ૩૧૨
ભણઇ ગુણિ નિ જે નરનારિ, આવિં નવનિધિ તીહ ઘરબારિ.
સુણતાં સંપદ સહૂઈ મિલેઈ, તીહનિં સહૂઇ અફલ્યાં ફલઇ. ૩૧૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ.સં. ૧૮–૧૫, ૧થી ૮ પાનાંમાં મલયચંદ્રકૃત સિંધલસી ચરિત્ર રાસ છે ને ત્યાર પછી આ છે, પ્રત ઘણી જૂની, ખેડા ભં. દા.૮ નં.૧૦૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૩૦–૩૧. આ કવિ નં.૧૯૩ ક ના હર્ષમૂર્તિ હોવાની શકયતા 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ બતાવેલી છે. પરંતુ એને માટે નિશ્ચિત આધાર જણાતો નથી.]

૧૯૪. અજ્ઞાત

(૩૩૨) ૧૮ નાતરાં સંબંધ ગા. ૨૫ લ.સં.૧૫૬૭ પહેલાં

આદિ – મથુરાપુરી નગરિ વંશ કાંબેર વેશાઉઅરે,
જંબ ઉપનાં તાસ ઘરે, દિવસ દસ થવારી.
પઇય સંચારી રયણ વિભાગિ મૂકયા જિમણાં તારે. ૧

અંત – સંસાર અસાર માહિ એતલઉ સાર,
જીવ દયા શીયલ તથા ભાવના ભાવઉ.
ઇસઉ અનભવ જાંણી ચરિત જંબુ સામિ,
વિરત સંસાર માહિ મુગતિ માગઉ. ૨૫

(૧) સં.૧૫૬૭ ફા. વદિ ૧૦ રવૌ પત્તન મધ્યે શાલાપતિ વાટકે સિદ્ધાંતી ગચ્છે ભ૦ દેવસુંદરસૂરિશિ. મુનિ જયામર આત્મ પઠનાર્થં લિલિખ. પ.સં. ૨–૧૩, પરચુરણવાળી પ્રત, સંઘ ભં. દા.૭૫ નં.૧૬૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૭).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૦૩–૪.]

૧૯૫. રત્નસુંદર (વડતપગચ્છ જયધીરશિ.)

(૩૩૩) + અર્બુદગિરિ તીર્થ બિંબ પરિમાણ સંખ્યા યુત સ્ત૦ ગા. ૨૧ અપભ્રંશમાં

સિરિ અબ્બુય ગિરિવર સિહરસોહણ રિસહ જિણંદ,
પણમઉં તુહ પયપઉમ જિણ, નમિ નરિંદ સુરિંદ. ૧××
ઇહ ભુવણભૂસણ દલિયદૂસમ નાભિ-નરવઇ નંદણો,
જઇ વસઇ જયચ્ચુ કપ્પ-પાયવુ નેમિ સિવ પરસંદણો.
તં તિત્થુ પવરં થુણઈ નયરં જો જણો ભવલુપ્પયં
સિરિ અણુય સેલં સુક્કયમેલં સો લહઇ સુહસંપયં. ૨૧

(૧) કૃતં વિબુધવર રત્નસુંદરગણિભિઃ. અમર.ભં.

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુ.૩ પૃ.૪૩૨.

(૩૩૪) આદીશ્વર સ્ત૦ ૪૯ કડી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – આદિ જિનવર આદિ જિનવર આદિ જગનાથ,
આદિ સૃષ્ટિ રચના રચીઅ, વિવિધ વર્ણ વ્યાપાર માંડીય,
રાજરંગ રામા રમીય, વ્યમીય કામ મોહ માન છાંડીય.
ચારિત્ર પવિત્ર પ્રાંણી વિમલ કેવલ પામીય જ્ઞાંન,
ધ્યાયમાન ત્રિભુવન શિખર પામીઉં અવિચલ સ્થાન. ૧

અંત – વડતપપક્ષિં ચારિત્ર ચોખઈ પંડિત શ્રી **જયધીર,**
તાસ સીસ **રત્નસુંદર** પમણુઇ, માનુષ પર વરવીર.
આજ અપૂરવ દિનદિન કરયુ, મઈ જિનપતિ ગુણ અણુસરયુ,
મઈ પુણ્ય ભંડાર જ ભરયુ, હૂં દુખસાગર ઊતરયુ. આ. ૪૯

(૧) એક નાનો ચોપડો, પ.ક. ૧૬૬થી ૧૭૩ પં.૧૨, વિ.ધ.ભં. [પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૦૪.]

૧૯૬. ધર્મસમુદ્રગણિ (ખ૦ જિનસાગરસૂરિની પટ્ટપરંપરાએ જિનહર્ષસૂરિ–જિનચંદ્રસૂરિ–વિવેકસિંહશિષ્ય.)

જિનહર્ષસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૩૬, ૧૫૪૩, ૧૫૪૯ અને ૧૫૫૫ના મળ્યા છે. (જુઓ લેખાંક ૧૩૭૮, ૬૮૬, ૧૧૫૯ અને ૯૨૮, ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧) આ પૈકી સં.૧૫૪૯ના લેખમાં જણાવેલું છે કે તેઓ જિનવર્ધનસૂરિ પટ્ટે જિનચંદ્રસૂરિ પટ્ટે જિનસાગરસૂરિ પટ્ટે જિનસુંદરસૂરિના પટ્ટધર હતા. તે સિવાય ભાગ બીજામાં સં.૧૫૧૯–૨૦–૨૨–૨૪–૨૫, ૧૫૩૪–૪૪–૫૨ની સાલના લેખ મળી આવ્યા છે.

(૩૩૫) સુમિત્રકુમાર રાસ [અથવા **ચોપાઈ**] ૨.સં.૧૫૬૭ જલોરમાં

આદિ – પણમિયુ મગુ તણુ વય કરી, પહિલેા પઢમ જિણંદ,
જસુ પયપંકય પૂજતાં, પૂજઇ પરમાણંદ. ૧
જગમંડલ જસ નિત જપે, જોગીસર એક ચિત્ત,
સા **સારદ** સંથુણવિ કરિ, વિરચિયુ સરસ કવિત્ત. ૨
વીર ધીર ગંભીર ગુણ, દાન પુહવિ સોભંતિ,
જિણ પરિ તિણિ પરિ દાણુ રસિ, ઈમ સહૂ કોય કહંતિ. ૩
રાજઋદ્ધિ રસ ભોગ સુખ, એ દીધાં ફલ જોઇ,
દીજે તુ લાભે સહી, 'વાવિઈ લુણિયું હોઈ.' ૪

અંત – ઢાલ ત્રિપદીનુ
સુવિહિત **ખરતરગચ્છ** વિરાજઈ, રયણાયર જિમ ગુહિરૂ ગાજઇ,
શ્રી **જિનસાગરસૂરિ** ૩૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તાસુ પટ્ટિ ગુણ રૂપિંડિ સુંદર, ગિરૂઆ ગણધર શ્રી **જિનસુંદર**
બુદ્ધિ કરઇ સુર સૂરિ. ૩૧
તાસુ પટ્ટાલંકાર મનોહર, શ્રી **જિનહર્ષસૂરિ** સૂરીસર,
શ્રી જિન **ગોયમ** સામિ. ૩૨
તાસુ પટ્ટિ ગુરૂ સંપઇ સોહઇ, શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** જગ મોહઇ,
દોહગ નાસઈ નામિ. ૩૩
વાચક **વિવેકસંધ** લઘુ સીસ, પ્રમણઇ શ્રી **ધર્મસમુદ્ર** ગણીસ,
આણી બુદ્ધિ વિ છંદ. ૩૪
સંવત **પન્નરહસિ સતસઠઈ, જાલઉર નયર પાસ** સંતુઇઈ,
ફાઉં કવિત આણંદઈ ૩૫
ધરણુઈ ધરઈ જાં સેષ ફણિંદ, જાં ગયણંગણિ તપઇ દિણંદ,
શિવસિરિ રોહણિ કંત. ૩૬
ગુરૂ પસાઇ એ આગમ વાણી, ચરિત્ર રચ્યુ પરમારથ જાણી,
તાં લગઇ ચિર જયવંત. ૩૩૭

(૧) ઇતિ દાન વિષયે સુમિત્ર કુમાર રાસ સંપૂર્ણ સમાપ્તં. સંવત ૧૬૫૩ વર્ષે પોષ સુદિ ૬ બુધે લિખિતં. ભાં. ૪. સને ૧૮૭૭-૭૮ નં. ૫૧. (૨) ડે. ભં. (૩) **જા**મનગરે ઋષિ **લ**લિતસાગર લિષિતં સં.૧૬૬૭ વર્ષે આસો શુદિ ૩ સોમે. ઈડર બાઈઓને! ભં. (૪) સં.૧૬૬૩ ફા૦ શુદિ ૩ બુધે **પાટ**ણનગરે **પૂ**નિમગચ્છે વા૦ **વિ**નય સાધુ **ઋ.વ**ક્તા **ચા**રિત્ર-વિમલ લિખિતં. ૫.સં. ૧૬–૧૫, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૬૭. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૩૬) પ્રભાકર ગુણાકર ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૭૩

આદિ –

વસ્તુ

પઢમ જિણવર પઢમ જિણવર **નાભિ**-મલ્હાર
પય-પઉમ પણમેવિ કરિ, **સંતિદેવ** બહુ સંતિકારણુ
રેવઇમંડણ **નેમિ** જિણ, **પાસનાહ** સંકટનિવારણ
વદ્ધમાણ ચઉવીસમઉ, પંચ તીત્થ સુપસાય
રચિસુ ચરીય મન રંગસ્યું, વર દે **સારદ** માય. ૧
માય **સારદ** માય **સારદ** તુજઝ પય લીણ
હરિ હર **વિધિ** સેવા કરઇ, વિમલ વાણિ તું હિ જ અપ્પઇ
અવર જિકે ભોલા ભગત, જુગતિ જણુણિ કવિ કરવિ થપ્પઇ
હિવિ હંસાસણિ સ્વામિણી, પૂરી અમ્હારી આસ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કરિ પસાઉ પરમેસ્વરી, સુલલિત વયણ વિલાસ, ૨
દક્ષ વયણ વિલાસ રસાલ રસ સવણ સુહાવેા હેાઈ
કવિયણ કર જોડવિ કહઇ, એ સુણજ્યેા સહુકેાઇ ૩
કેાઇ સુગુણ નર વિધનહર, જગ જીવઉ ચિરકાલ
જસ પસાય કવિ કવિતરસ, ઓપઇ અધિક રસાલ.

અંત – કવિ કલ્લેાલ કહી એ કથા, મન કલ્પિત કીધી સકથા
તિહિં જે લાગું જઇ ઉત્સૂત્ર, તે ખમજ્યેા ભગવતિ જિનસૂત્ર. ૫૨૨
સ્વામિ **સુધર્મ** અનુક્રમિ સુદ્ધ, હઉ **ખરતર**ગચ્છ પ્રસિદ્ધ
જિહિ રાજઇ ગિરૂયા ગણધાર, મહિયલિ મહિમાવંત અપાર. ૫૨૩
તિણિ સંતાનિ લબધિ ભરપૂરિ, સેાહઇ શ્રી **જિનસાગર**સૂરિ
શ્રી **જિનસુંદર** પટ્ટિ હિ તાસ, બિરદ 'વાદિગજકેસરી' જસ. ૨૪
શ્રી **જિનહર્ષ**સૂરિ તસ પટ્ટિ, પરગટ પરવાદી-જણધટ્ટ
અભિનવ **ગેાયમ વજ્રકુમાર**, સીસહિ **થૂલભદ્ર** હિ અવતાર. ૫૨૫
તાસ વંસ માનસસર હંસ, સહગુરૂ **સજ્જણ** જણ અવયંસ,
શ્રી **જિનચંદ્ર**સૂરિ જયવંત, સંપ્રતિ રજ્જ કરૂ ગુણવંત્ત ૫૨૬
વલિ જગિ જયવંત નિસિદ્દિસ, શ્રી **વિવેકસિંહ** વાણારીસ
પાય પસાઇ તિહાં ગુરૂ તણુઇ, વાચક **ધર્મસમુદ્ર** ઇમ ભણુઇ. ૨૭
પનર ત્રિહુત્તરિ સંવત્સરઇ, **મેદપાટિ અજિલાણા** પુરઇ
શ્રીમલ્લસાહ તણુઇ **આમહઇ**, ચરિત એહ સુણુતાં સુખ લહઇ. ૨૮
આદિ જિણેસર ચલણ પસાઈ, વર પામી **બ્રહ્માણી** માઇ,
મહીઅ પૂરવ નવ નવ છંદિ, સરસ કવિત કીધું આણંદિ ૫૨૯
ભણતાં સુણતાં નાસઇ સેાગ, ઘરિ લહીઇ સઘલા સંજેાગ
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ નઇ નિર્મલ બુદ્ધિ, ફલીઇ મનવંછિત ફલસિદ્ધિ. ૫૩૦

(૧) સં. ૧૬૫૩ આસેાજ સુદિ ૧૦ ભેામે **ખ**રતરગચ્છે વા૦ **વ**રલાભ-ગણિશિ૦ પં૦ **રા**જહંસમુનિશિ૦ પં૦ એમકલશ મુનિનાલેખિ **જ**ઉરપુરે. પ.સં. ૯–૨૩, લા૦ ભં. નં.૪૬૦.

(૩૩૭) કુલધ્વજકુમાર રાસ ૨. સં. ૧૫૮૪

અંત – સંવત **પનર ચઉરાસીઈ** એ, કીધઉ કીધઉ પ્રબંધ સુનામ કિ,
સ્વદારા સંતેાષ વ્રત ઊપરિઇં એ, પાલઉ ૨ મન કરિ ઠામ કિ.
—સંવત પનર ચઉરાસીઈ એ. ૧૪૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચઉરાસીઇ એ રચિઉ મણહર ગચ્છ **ખરતર**મંડણઉ
ઉવઝાય રાય **વિવેકસિંહ** સુપાય સેવક તસુ તણુ.
ઇમ ભણઇ **ધરમસમુદ્ર** વાચક એહ બોલ હીઇ ધરી
ખપ કરૂ અડનિસિ ભાવિ ભવીઅણુ સીલ **ગુણ** ઇમ સાંભલી. ૧૪૩

(૧) સં. ૧૬૨૧ આષાઢ શુદિ ૧૫ શનૌ લિ. બૃહદ્ગચ્છે **ઓ**કડીઆ **આ**ણિદેવ. જ્યોતિર્વિદ ભગવાનદાસ પાસે. (૨) પ્ર. કા. ભં. (૩) અમ.

(૩૩૮) અવંતિસુકુમાલ સ.

આદિ – જિણવર ધુરિ ત્રવીસમો રે, પ્રણમી **પાસ**કુમાર
ગાઇસું હું રલિયામણો રે, મુણિવર મહિયલિ સાર. ૧

અંત – ત્રુટક.

એક ચલઇ રોમ ન પગે લાગી કરિય બેઠો નૃપ ભણઇ,
પ્રભુ દોષ ખામું સીસ નામું ઇદ્ર સંકટ જિમ ટલઇ,
કલ્યાણમંદિર સ્તવન કરતાં વઇર પીંડી થપ્પઇ,
કવિ કહઇ **ધરમસમુદ્ર** પરતિખિ **પાસ** પરગટ દિપ્પ એ. ૩૩

(૧) પ.સં. ૩–૧૧, રો. એ. સો. બી. ડી. ૩૦૩ નં. ૬૬૬. (૨) પ.સં. ૪–૧૦, આ. ક. ભં.

(૩૩૯) રાત્રિભોજન અથવા **જયસેન ચોપાઈ** અથવા **રાસ** પંચાલસામાં

આદિ – પણમિસુ **ગોયમ** ગણહરરાય. સમરી **સરસતિ** સામિણિ પાય,
રયણી ભોજન દોષ વિચાર, બોલિસુ તે સાંભલુ ઉદાર. ૧
એહ જિ મનિ અવધારૂ જુગતિ, માંણસ ઢોર કિસી છઈ વિગતિ,
રાતિદિવસિ જુ ચરતઉ રહઇ, વિરતિ નિરતિ કેડી પરિ(નવિ) લહઈ. ૨

અંત – **ખરતર ખરતર**ગચ્છિ હિ રાજઉ એ **શ્રીજિન શ્રીજિનસાગરસૂરિ** કિ
શ્રી **જિનસુંદર** સૂરિવર એ નામિએ નામિએ નવનિધિ પૂર કિ.૫૨.૬૨
શ્રીપરૂ રાજઉ **ખરતર**ગચ્છિ શ્રી **જિનહર્ષસૂરિ** યતીસરો
જયવંત શ્રી **જિનચંદ**સૂરિ વર લબધિ **ગોયમ** ગણહરો
સુ**વિવેકસિંહ** સુજાંણુ વાચક સુગુરૂ પાઉ પસાઉલિ
પ્રતિબોધ **ધરમસમુદ્ર** વાચક ઘણુઇ ઇમ રંગઈ ભણુઈ. ૬૩
પુર પુર **પંચાલસા** મંડણુ એ પંચમ પંચમ જિણવર રાઉ કિ.
સ્વામિ **સુમતિ** સોહાંમણો એ સેવઇ એ સેવઇ એ સુરનર પાઉ કિ. ૬૪
પંચાલસા નયર મંડણ **મેઘરાજ** સુનંદણો
તેહ તણિ સાંનિધઇ સંઘ આણંદણો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

એ અરથ અનુપમ સુણઈ જે નર ભણુઈ ભવીયણનઈ કહઈ
બહુ રિદ્ધિ વૃદ્ધિ વિનોદ ઉછવ સિદ્ધિ સંપદ તે લહઈ.

(૧) ઉદયપુર ભં. (૨) રાત્રિભોજન વિષયે જયસેન ચોપઈ સમાપ્ત. ઋ૦ રવિચંદ્ર લિખિત્તં સા૦ સત્યલક્ષ્મી પઠનાર્થે. પ.સં. ૮–૧૫, માં. ભં. (૩) સં.૧૬૩૩ વર્ષે માહ શુદિ ૩ ભોમવારે શ્રી હર્ષપ્રિયોપાધ્યાય શિષ્યેણ વા૦ ચારિત્રોદયગણિના પં. વીરકલસગણિ—પં૦ હર્ષસારગણિનાં વાચનાય કૃતે. પ.સં. ૬–૧૮, વિ. ધ. ભં. (૪) પ.સં. ૧૩–૧૩, લીં. ભં. (૫) સં. ૧૬૮૪ પ્રથમ શ્રા. બહુલ ૨ શુક્ર જીગુદુર્ગે. પ.સં. ૫–૨૨, બાલ. (૬) ગ્રંથાગ્રંથ ૨૫, ચોપડા, પ. ક. ૧૨૯–૧૪૨, વિ. ધ. ભં. (૭) સં.૧૮૦૮ વર્ષે આસૂ માસે શુકલ પક્ષે ૩ દિને લિષિતં મસિદ્ધસાગરેણ. પ.સં.૯–૧૭, ગુ. વિ. ભં. (૮) સં. ૧૬૨૭ માહ શુદિ ૨ શનૌ આગરા કોટાત્ લિ. પ.સં. ૧૬–૧૧, હા.ભં. દા.૭૮ નં.૨. (૯) સં. ૧૬૪૨ સાહા ખેતા તત્ ભાર્યા શ્રાવિકા નાકૂ તત્ પુત્રી બાઈ હરખી પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૨–૧૫, વિ. ને. ભં. નં. ૩૩૬૦. (૧૦) સં. ૧૭૨૯ કા. વ. ૭ ગુરૂવારે લિપિકૃતા વિબુધમિશ્ર પૂજ્યારાધ્ય પં. મેરૂચંદ્રગણિશિષ્ય ગ. કૃષ્ણચંદ્ર તત્ શિષ્ય પં. જયચંદ્રગણિ મુનિ કલ્યાણચંદ્ર લિખિત. પ.સં. ૧૨–૧૩, અનંત. ભં. (૧૧) પ.સં. ૮–૧૭, અનંત. ભં. (૧૨) પ.સં. ૧૪–૧૧, મો. સુરત પો. નં. ૧૨૪. (૧૩) લિખિત સા૦ વચ્છાકેન ચિરંજીવી. પ.સં. ૧૧–૧૩, લે. વ. ભં. દા.૩ નં.૪૨. (૧૪) પ.સં. ૭–૧૯, જિ. વિ. (૧૫) પં. ઉદયરત્નગણિ-શિષ્યેન લ૦ ગ. વિશાલશોભા શિષ્યણી લાલબાઈ. પ.સં. ૧૫–૧૧, રાજકોટ મોટા સંઘનો ભં. (૧૬) પ.સં. ૧૩–૧૩, રો. એ. સો. બી. ડી. ૧૪૪ નં. ૧૮૬૪. (૧૭) કર્તાની પ્રશસ્તિ ઉડાડી દીધી છે. પ.સં. ૧૫–૧૧, ડા. ભં. પાલણપુર દા.૩૮ નં.૨૭. (૧૮) પ્રશસ્તિ વગરની, પ.સં. ૧૨, ડા. ભં. પાલણપુર દા.૩૮ નં.૨૮. (૧૯) પ.સં.૧૩–૧૫, ઘોઘા ભં. દા. ૧૬ નં. ૧૪. (૨૦) ગા. ૨૫૩, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ. ચા. પો.૮૩ નં. ૨૨૦૬. (૨૧) પ.સં. ૯, ગા. ૨૫૮, અભય. પો.૧૮ નં.૧૮૨૭. (૨૨) પ.સં. ૧૩, અભય. પો. ૪ નં. ૨૩૨. (૨૩) પ.સં. ૧૪–૧૧, તિલક. ભં. (૨૪) ગ્રં. ૨૮૦, સં. ૧૬૨૭ દ્વિ. ભાદ્રપદ–ભાદ્રવા સુદિ છઠિ ભોમે માંડિલિ નગરે ઋ૦ અર્જુન લ૦ પ.સં. ૧૦–૧૪, મુક્તિ. નં. ૨૩૬૫. (૨૫) પ.સં. ૧૦–૧૪, અપૂર્ણ, અનંત. ભં. નં. ૨. (૨૬) સં. ૧૬૯૬ પો વ. ૧૪ શુક્રે ખરતરગચ્છે પં. જીવવિજયશિ. પં. લબ્ધિનંદન પં. ગુણવિમલશિ. પં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

હર્ષનિધાન પં. કનકનિધાન લિ. સરસા મધ્યે. પ.સં. ૧૬, અભય. નં. ૬૮૩. [આલિસ્ટઓાઇ ભા.૨, કેટલોગગૂરા, મુપુગુડસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞા. સૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૨૪૪, ૪૧૪, ૪૧૭, ૪૨૪, ૫૬૩, ૫૬૬).]

(૩૪૦) + શકુંતલા રાસ

આદિ – સરસતિ સામિણિ કરૂ પસાય માય મતિ દિયઉ અતિ ભલી એ,
સતીય **સકુંતલા** જિમ કવું રાસ આસ પૂરઉ વલી એતલી એ. ૧
એતલીય પૂરઉ આસ, કવિવયણ વિરચઉ વાસ,
જિમ થાઇ સરસ વિલાસ, નવિ હોઇ પંડિત હાસ. ૨
નવિ હોઇ પંડિત હાસ **સારદ**, સાર દઉ વર **સારદા**,
મન રંગિ નવનવ ભાવ ભાખઉં, તુમ્હ પસાઇ હૂં સદા.
સાકેતપુર વર વયરનામિહિં અમરનયર હરાવએ,
દુષ્કંત રાજ્ન રાજ કરતા ન્યાય મારવ ઠાવ એ. ૩
ઇક દિનિ નરવર કરીય ઉચ્છાહ બાહરિ વાહ તર વાહણી એ,
પરવર્યઉ પરગરિ વનગિરિ વેગિ રંગિ ઇછા રમઇ મન તણી એ. ૪

અંત – કુલલાજ દાખઇ વિનય ભાખઇ સત્ય ભાખઈ જે મુખઈં,
દુષ્કંતરાય **સકુંતલા**સુત સદા જયવંતઉ સુખઈં.
એ રાસ ભણુતાં રંગિ સુણુતાં પાપ કસમલ પરિહરઉ,
કવિ કહઇ **ધરમ્મસમુદ્ર** સૂદ્ધા સીલ ઉપરિ ખપ કરઉ. ૧૦૪

(૧) પ.સં. ૩–૨૨, બીજી કૃતિઓ સાથે, લ. સુ.

પ્રકાશિત : ૧. જૈન સાહિત્ય સંશોધક, ખંડ ૩ પૃ.૧૯૭થી ૨૦૫. [પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૬–૧૯, ભા.૩ પૃ.૫૪૮–૫૨.]

૧૯૭ ક. લક્ષ્મીરત્નશિષ્ય (જયકલ્યાણસૂરિ–વિમલસોમસૂરિ–લક્ષ્મીરત્નસૂરિશિ.)

જયકલ્યાણસૂરિ એ નામના તપગચ્છમાં આચાર્ય થયા છે તેનો ધાતુપ્રતિમા પર લેખ સં.૧૫૦૨નો મળી આવે છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧) તેમને જ કવિએ પોતાના પ્રગુરુ તરીકે ઉલ્લેખેલ હોય. તેથી આને ૧૬મા સૈકામાં ગણી શકાય.

બીજા જયકલ્યાણસૂરિ તપાગચ્છમાં કમલકલશસૂરિની પાટે થયા છે. તેના ધાતુપ્રતિમાના પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૫૬૪ અને ૧૫૬૭ના મળ્યા છે. (બુ.૧, ૬૪૫ અને ૧૦૫૮) વળી વિમલસોમસૂરિ તે સોમવિમલસૂરિના હેમસોમસૂરિના પટ્ટધર હતા તેનો લેખ સં.૧૬૭૧ (બુ.૧ નં.૧૬૪૨) મળે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

છે તેથી આ કવિને સત્તરમી સદીમાં મૂકી શકાય.

(૩૪૧) સુરપ્રિય ઋષિ રાસ અથવા સ્વાધ્યાય

આદિ – **સરસતિ** દેવિ સદા મનિ ધરૂ, આપ નંદા ફલ બોલુ ખરૂં,
દોષ આપણુ દેખઈ જેય, અવિચલ સુખ નર પામઇ તેય. ૧
વીર જિણેસર કેરા પાય, પ્રણમીય **ગોયમ** ગણહર રાય,
વિનય કરીનઇ પૂછઇ ઇસું, ઇણ કીધઇ ફલ લહીઇ કિસ્યું. ૨
ભવિક જીવ જાણેવા ભણી, વલતા જંપઇ ત્રિભુવનધણી,
કર્મનિકાચિત બાંધ્યા સબલ, થોડઇ કાજિ કરઇ તે નિબલ. ૩
કહુ જિણવર તે મુનિવર ઠામ, કવણ ખેત્ર તે કેહું નામ,

અંત – ગુરૂશ્રી **જયકલ્યાણ**, સૂરિ સરોમણિ સુંદરૂં વણઝારા રે ૮૧
તાસ પાટિ જગિભાંણ, **શ્રી વિમલસોમ** સહગરૂ, વણ. ૮૨
લક્ષ્મીરત્ન સૂરિંદ્ર, તસુ સીશ ઈમ ઉચરઈ, વણ. ૮૩
જે ખામઈ નિજ દોસ, નિશ્ચઈ ભવસાયર તરઈ, વણ. ૮૪

(એક પ્રતમાં અંતભાગમાં 'લક્ષ્મીરત્ન ઉવઝાય' એમ છે).

(૧) સાધ્વી **પદ્મલક્ષ્મી** લિ૦ સં.૧૭૧૦ ચૈત્ર વદિ ૧૧ સીમંધર. દા.૨૪. (૨) પ.સં. ૪–૧૧, છેલ્લે કવિના નામ વગરની, જૈ.શા. દા.૧૩. નં.૪૩. (૩) પ.સં. ૪–૧૪, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૫૫. (૪) પ.સં.૨, બીજી કૃતિ સાથે, લ.સુ. (૫) પ.સં. ૨–૧૭, જશ૦ સં. નં.૪૩. (૬) પ્ર.કા.ભં. (૭) ખં. ભં.૧. (૮) પા.ભં.૩. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૭) – લક્ષ્મીરત્નને નામે પણ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭–૫૮, ભા.૨ પૃ.૩૬૧, ભા.૩ પૃ.૪૮૪–૮૫. કૃતિ લક્ષ્મીરત્નસૂરિની રચના હોય એવો અર્થ પણ તેના અંતભાગમાંથી લેવો હોય તો લઈ શકાય. ભા. ૨માં કૃતિની ૨.સં.૧૭૪૧ આશરે હોવાનું નોંધાયું છે તે હીરરત્નસૂરિ લક્ષ્મીરત્નને અનુલક્ષીને જણાય છે તેથી સ્વીકાર્ય બને તેમ નથી. 'આઠ કર્મ રાસ ચોપાઈ' (૨.સં.૧૬૩૬)ને આધારે આ કર્તાને 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ સંવત ૧૬મી સદીમાંથી ૧૭મી સદીમાં ફેરવ્યા હતા પરંતુ 'આઠ કર્મ રાસ ચોપાઈ'ના કર્તા લક્ષ્મીરત્ન છે અને આ કવિથી જુદા છે.]

૧૯૭ અ. લક્ષ્મીરત્નસૂરિ

(૩૪૨) સઝાયો

(૧) અઈમત્તા સ૦ – વીર જિણંદવાંદિને ગૌતમ – પ.સં. ૧–૧૩,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આ.ક.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.] (૨) + અભક્ષ્ય અનંતકાયની સ૦ પ્ર૦ સઝાય-માલા (ભીમસિંહ માણેક) પૃ.૧૪૪. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૨).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭. ત્યાં નં.૧૯૭ કના લક્ષ્મીરત્નસૂરિ કર્તા માનવામાં આવેલા પરંતુ મુદ્રિત કૃતિમાં કોઈ ગુરુપરંપરા નથી તેથી ઉક્ત લક્ષ્મીરત્નસૂરિ કર્તા હોવાનું કહેવા માટે કોઈ આધાર નથી. કૃતિઓ મોડા સમયની હોય એમ પણ જણાય છે.]

૧૯૮. હેમવિમલસૂરિ (ત. સુમતિસાધુસૂરિશિ.)

તપગચ્છમાં ૫૫મા પટ્ટધર. સુમતિસાધુસૂરિની પાટ પર થયા. જન્મ મારવાડના વડગામમાં સં.૧૫૨૨, પિતા અને માતાનાં નામ ગંગારાજ અને ગંગારાણી. મૂળ નામ હાદકુમાર, દીક્ષા સં.૧૫૩૮ અને દીક્ષાનામ હેમધર્મ. આચાર્યપદ સં.૧૫૪૮માં ગુજરાતના પંચાસરા ગામમાં શ્રીમાલી પાતુએ કરેલા ઉત્સવપૂર્વક મળ્યું ને નામ હેમવિમલસૂરિ રાખ્યું. સં.૧૫૫૬-માં ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. પછી ઈડરના સાયર અને શ્રીપાલે તેમનો પદમહોત્સવ કર્યો જેમાં રાજા રાયમાણે પણ ભાગ લીધો હતો. સં.૧૫૬૮માં સ્વર્ગ-સ્થ થયા.

(૩૪૩) મૃગાપુત્ર સ. સં.૧૫૪૮ પછી ને ૧૫૬૮ પહેલાં

અંત – **સુચી** નયરી સોહમણીજી, રાજા શ્રી **બલભદ્ર,**
તસુ ઘરિ ઘરણી **મૃગાવતી**જી, તસુ નંદન ગુણવંત,
હે માડી ખિણ લાખીણી જાઈ.
ચરિત ચિંતામણિ સમોજી, મુઝ મનિ અધિક સુહાઈ–હે માડી૦

અંત – **મૃગાપુત્ર** રિષિ રાજીયોજી, જે ગાવઈ નરનારી
હેમવિમલસૂરિ ઈમ ભણઇજી, તે તરસ્યઇ સંસાર
—સોભાગી તુઝ સમો અવર ન કોઈ ૨૦

(૧) આ.ક.ભં.

(૩૪૪) મૃગાપુત્ર ચોપાઈ ૧૦૪ કડી સં.૧૫૬૨ આશો શુ. ૧૫ સોમ

આદિ – **વીર** જિણેસર પ્રણમું પાય, અનઇ વલી **ગોયમ** ગણુહરરાય,
ધર **સરસતિ** સમરું હું દેવિ, ચરિય **મૃગાપુત્ર** રચઉં સંખેવિ. ૧
સુગ્રીવ નયર છઇ રલીઆમણું, અતિ સસોભિત વન તસ તણુ,
રાજ કરઇ તિહાં **બલભદ્ર** ભૂપ, તસ પટરાણી અતિ હિં સરૂપ. ૨

અંત – સંવત **પનર બાસઠા** જાણિ, ચરી રચઉં મન ઉલટ આણિ
આસોઇ પૂનિમ સોમવાર, કરી ચઉપઇ શ્રુત આધારિ. ૧૦૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મૃગાપુત્રનું ચરિ રસાલ, નરનારી સર્વ બાલગોપાલ.
ભણુઈ ગુણુઈ જે સાંભલિઇં, કરમ તણા મલ તેહના ટલિઇ. ૧૦૪

(૧) ગ્રંથ ૧૫૩, પ.સં. ૬–૧૧, વડા ચૌટા ઉ૦ પો. ૧૯.

(૩૪૫) કલ્પસૂત્ર બાલા૦

(૧) પ.સં. ૧૨૫, કુલ ૨૪ ચિત્રો સહિત, ગોડીજી. નં.૪૦૮. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૮, ભા.૩ પૃ.૫૦૩ તથા ૧૫૮૭. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ 'મૃગાપુત્ર સઝાય' અને 'મૃગાપુત્ર ચોપાઈ'ને એક જ કૃતિ લેખી છે પરંતુ એમ ગણવા માટે કશું કારણ દેખાતું નથી. 'મૃગાપુત્ર ચોપાઈ'માં કર્તાનામ પણ નથી. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ એને હેમવિમલની કૃતિ કઈ રીતે ગણી છે તે સ્પષ્ટ થતું નથી.]

૧૬૯. લખમણ

(૩૪૬) શાલિભદ્ર વિવાહલુ લ.સં.૧૫૬૮ પહેલાં

અંત – કર જોડી **લખમણ** ભણુઈ એહ કલિયુગ કુડુ રે,
કુડુ નિં રૂડું જગ રલીયામણુ એ. ૪૪
જગ ગુરૂ હું અણુજાણતું, ગુણ નવિ લહુ પાર રે,
પાર નિઈં સાર કરઉ સેવક તણી એ.

(૧) સં.૧૫૬૮ વર્ષે લિખિતં. પ્ર૦કા૦ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૧૧).]

(૩૪૭) ૨૪ જિન નમસ્કાર ૨૫ ગા.

આદિ – પઢમ જિનવર પઢમ જિનવર પાય પ્રણમેવિ,
સેત્રુંજ-ગિરિવર-મંડણું **નાભિરાય**-કુલિ ચંદ સ્વામીય,
સત સાષ્યા જે પરવરૂં, કરઇ સેત્ર નસિદવસિ ધામીય.
યુગલા-ધર્મ નિવારિઉ, મુગતિ-રમણિ-ઉરિહાર,
વૃષભલંછન **ઋષભ** જિન, **મરૂદેવી** તણૂ મલ્હાર. ૧

અંત – વસ્તુ
રિસહ જિનવર **રિસહ** જિનવર, અવર ત્રેવીસ,
પુંડરગિરિ સિરિગિર સિષર, નમુ **નેમિ ગિરિનારિ** સુરવર,
સાસય બંબિ અસાસ્વતાં, સ્વર્ગિ મૃતિ પાતાલ જિનવર
એકમના પ્રણમ્યુ સહુ, મનિ સમરૂ નવકાર,
કર જોડી **લખમણ** ભણિ, સફલ કરૂં સંસાર. ૨૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) સં.૧૬૬૬ કા.શુ.૧૨. પ.સં.૨-૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૮૮. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૯, ૨૫૩, ૨૬૩, ૩૨૬ – 'લખમો'-ને નામે પણ).]

(૩૪૮) નેમિનાથ સ્તવન ૮૨ કડી ૨.સં.૧૫૧૯ કારતક શુ.૨ રવિ

આદિ – સરસતિ સાંમણિ કરો પસાઇ, પઢમ જિણેસર લાગુ પાય,
બાલાપણુનુ હરષ અપાર, ગાઇવા સામી **નેમકુમાર.** ૧
નારાઇણ બંધવ જેહનિ, સોલ સહિસ ગોપી તેહનિ,
જન્મરંજન અંજનવાણિ, સોવનકુંડલ ઝલકિં કાનિ. ૨
નારાઇણિ સનકારિ નારિ, લોપી લાજ સવે તિણિ વારિ,
ખંડોખલીમિ ઘાલ્યા વીર, સંગી ભરિ ભરિ છાંટિ નીર. ૩

અંત – સદ્‌ગુરૂ તણાં વચન મનિ ધરિ, અણુજાણુતાં કવિત એ કરિ,
ઊણું અધિકું કાંઇ હોઇ, કહિ કવિ સાસહજ્જે સહૂ કોઇ. ૮૦
પનર ઊગણીસિઇ કાતિ માસી, ભણીઇ અતિ **લખમણ** મનિ ઉલ્લાસ,
સુકલ બીજ નઇ આદીતવાર, જઇવંતા જગિ **નેમિકુમાર.** ૮૧
નેમ જિણેસર તણું ચરિત્ર, ભણુતાં ગુણુતાં જનમ પવીત્ર,
જી કે સાહસીક સાંભલી, તેહ ઘરિં નિશ્ચિઇ અફલાં ફલઇ. ૮૨

(૧) સં.૧૭૬૦ માગશિર સુદિ ૭ **મેર**વાડા ગ્રામે લિ૦ ચોપડો, પ.સં.૪, જશ.સં. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૪૯) [+] **મહાવીર ચરિત** અથવા **કલ્પસિદ્ધાંત ભાષિત ચોપાઇ** ૨.સં.૧૫૨૧ ફા.વ. ૭ સોમ

આદિ – પહિલૂં ધુરિ સમરૂં અરિહંત, આઠ કર્મનુ આણુઇ અંત,
વાગવાણિ ધુઅ **બ્રહ્મા** તણી, સમરૂં **સરસતિ** હૂં સામણી. ૧
સુગુરૂવચન શ્રવણુઇ સંભલી, પભણિસુ **વીરચરિત** મનિ રલી,
ચુવીસમા જિણેસર રાય, ગાસ્યૂં સંઘ તણુઇ સુપસાઇ. ૨

અંત – શ્રી **મહાવીર**ના ચલણ અણુસરૂ, તપજપ સંજિમ સકતે કરૂ,
પાંચેંદ્રી મન આણુ ઠાણિ, પરમેશ્વર પૂજ્જે સુવિહાણ. ૮૯
જે જિણવર આગલિ ગાઇસે, તસ ઘર લછી અવિહડ થાઇસિ,
જિમ જિમ એ ચુપઇ ગાઇએ, નવ નિશ્ચઇ સર્વ કાજ સાધીઇ ૯૦
રતન ચડયૂં ચિંતામણિ આજ, સરીયાં મનવંછિત સવિ કાજ,
સેવક **લખમણ** ગુરૂઉપદેસિ, સુણી કીયા અક્ષર લવલેસ. ૯૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પનર એકવીસુ સંવછર સાર, ફાગુણ વદિ સાતમિ સોમવાર,
કયૂં તવન મનિ ધરિ આણંદ, જગિ જયવંતા વીર જિણંદ. ૯૨
જિહાં અવિચલ મંડલદૂ તણૂં ચાંદ સૂર જાં દીપઇ ઘણૂં,
જાં દ્વીપ પ્રથવી થિર થાઇ, મેરૂ પર્વત જાં નિશ્ચલ આયુ. ૯૩
શ્રી મહાવીર તણૂં ચરિત્ર, ભણતાં ગુણતાં જન્મ પવિત્ર,
એકમના જે નર સાંભલે, તે ઘરિ નશ્ચઇ અફલાં ફલઇ. ૯૪

(૧) લિ.૧૫૯૭, ચોપડો, વિ.ને.ભં. નં. ૩૨૬૧. (૨) પ.સં.૭-૧૩, પ.ક. ૩થી ૬, સંઘ ભં. દા.૭૨. (૩) સંઘ. ભં. દા.૭૭. (૪) સં.૧૭૫૪ મુનિ જસોવિજય લિ૦ પ.ક. ૮થી ૧૨, પં.૧૩, હા૦ભં. દા.૮૨ નં.૧૧૯. (૫) કલ. સં. કો૦ કેટે. વો૦૧૦ નં.૪૪ પૃ.૭૪થી ૭૬. (૬) પ.સં. ૬-૧૨, છેલ્લું ૭મું પત્ર નથી, જશ. સં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૪).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન સત્યપ્રકાશ વર્ષ ૫ અં.૧૨ પૃ.૪૨૭-૩૩.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૧૬, ભા.૩ પૃ.૪૬૨-૬૪.]

૨૦૦. દેવકલશ (ઉપકેશગચ્છીય ઉપાધ્યાય દેવકુમાર–ઉ૦ કર્મસાગર –ઉ. દેવકલ્લોલશિષ્ય.)

(૩૫૦) ઋષિદત્તા ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૯

આદિ – શ્રી સરસતિ સુપસાઉલઇ, નિજ ગુરૂનઈ આધારિ,
કરિસિ કવિત તઇ હૂ ભલઉ, નિજ મતિનઇ અનુસારિ. ૧
આગે જે કવિવર હૂયા, નવ નવ ભાવ વિચિત્ર,
દાંન સીલ તપ ભાવના, તેહે કર્યા ચરિત્ર. ૨
તિણિ અનુસારઈં સીલ ગુણ, બોલઉં ભાવ ધરેવિ,
ઘણા ભવિક સિદ્ધિહિ ગયા, નિજ ભવ સફલ કરેવિ. ૩
સીલઈં હૂઇ નીરોગ પુણ, સીલઈં ટલઇ કિલેસ,
સીલઈં રૂપ સરૂપ હુઈ, સીલિ ન દુખ લવલેસ. ૪
સીલિ સયલ સુખ સંપજઇ, નરપતિ આપઇ માંન,
સીલઈં વયરી નિરજણ્યા, નવિ આંણઈ અભિમાંન. ૫
સીલઇ જસ જગિ વિસ્તરઇ, સીલિ ન હુઈ સંતાપ,
સીલઈ સંચઈ પુન્ય ઘણ, સીલિ પખાલઇ પાપ. ૬
સીલઈં રીઝઇ લોક સવિ, વિબુધ કરઇ સુપસાઉ,
હેમાદિક સિદ્ધહ તણઉ, સીઝઇ સયલ ઉપાઉ. ૭
સીલઇ સુભ મતિ ઊપજઇ, ભાગઉ ટલઇ કલંક,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બીજ તણઇ દિનિ નિર્મલઉ, હોઇ જિસઉ હરણંક. ૮
સીલઇ વલિ નિશ્ચલ મિલઇ, ઉત્તમ સિઉં સંબંધ,
સીલઇ **રિષિદત્તા** તણઉ, ભવિયાં સુણઉ પ્રબંધ. ૯

અંત – શ્રી **ઉદયસેણ**ગછસિંગાર, વાચકવર શ્રી **દેવકુમાર**
વિદ્યા ચવદ અપાર. ૨૯૬
તાસુ પાટિ ઉવઝાય **કર્મસાગર**, હૂઆ સર્વ ગુણમણિ રયણાગર,
શાસ્ત્ર તણા આધાર. ૨૯૭
તાસુ પટ્ટિ ઉવઝાય જયવંત, **દેવકલ્લોલ** મહિમાવંત,
દિનદિન તે ઉદિવંત. ૨૯૮
તાસુ સીસ **દેવકલસઈ** હરસઇં, **પનરહ સય ગુણિહત્તરિ** વરસઈં,
રચિઉ રસાલ પરબંધ. ૨૯૯
એ પ્રબંધ **રિષિદત્તા** કેરઉ, સીલ તણઉ નીપનઉ નવેરઉ,
છઇ પરગટ સંબંધ. ૩૦૦
જે નરનારી ભાવઇં ભણિસિઇ, આંણી મન ઊલટ નિતુ સુણિસિઈ,
ભાવ સકતિ ભરપૂરિ. ૩૦૧
નિતુ નિતુ તે મનવંછિત પામઇ, સકલ શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત વખાણઇ,
નવ તત નવ રસ વાણી જાણઇ, જિનવર ગુણ વિહસંતિ. ૩૦૨
રિષિદત્તા નઇ લીધઇ નામઇ, પાપપડલ સવિ નાસી જાયઇ,
અલીય વિઘન સવિ દૂરે. ૩૦૩

(૧) પં૦ રત્નના લિખિત પડનાર્થ. પ.સં. ૮–૧૮, સે.લા. નં.૨૨૩૨. (૨) પ.સં. ૯–૧૬, રો.એ.સો. બી.ડી.૮૩ નં.૧૮૬૪. (૩) **વિદ્યા**રત્ન-શિષ્ય ઋ. રૂડા લિ. ગા.૩૦૧, પ.સં.૯, પ્રતિ ૧૭મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૫૪. (૪) કૃપા. પો.૪૬ નં.૬૪૧. (૫) સં.૧૫૬૬, ગા.૩૦૧ પ.સં.૧૩, હા.ભં. (૬) લીં.ભં. [આલિસ્ટઓફ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૨૦, ભા.૩ પૃ.૫૫૪–૫૬].

૨૦૧. સુંદરસંસ

(૩૫૧) હેમવિમલસૂરિણાં સજ્ઝાય ૭ કડી

આદિ – જિનશાસનિ ઉદયુ દિનકરૂ, નિઅ વિજ્જન નિજ્જિઅ સુરગુરૂ. ૧

અંત – શ્રી **સુમતિસાધુ**સૂરિ સીસ રાય, શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ વિમલકાય,
તાં ચિર જયુ જાં દૂઅલ ઠામ, તુમ્હ સેવઇ, **સુંદરસંસ** પાય. ૭

(૧) જુઓ નં. ૨૦૩ અજ્ઞાતને અંતે પ્રતપરિચય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૫૩.]

૨૦૨. ચઉઆ

(૩૫૨) પાર્શ્વનાથ વિનતી ૩૪ કડી

આદિ – વરસહ લાખ ઇગ્યાર, **ઇદ્રિઇ પાસ** જિણુ પૂજિઆ,
કોઈ ન જાંણઇ પાર, આગઇ એ અનાગતા. ૧

અંત – **પાસ** તણઉં પરિમાણુ, પઢઇ ગુણઈ જે સાંભલઇ,
તીહ ઘરિ નિતુ સુવિહાણુ, ચિરકાલઇ **ચઇઉ** ભણઇ. ૩૪

(૧) જુઓ નં. ૨૦૩ અજ્ઞાતને અંતે પ્રતપરિચય.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૫૩.]

૨૦૩. અજ્ઞાત

(૩૫૩ ક) સિદ્ધચક્ર (ઋષભ) સ્ત. ૫ કડી

આદિ – ભત્તિભર નમિ ૨ સુરિંદ વિંદ, વંદિય પય પઢમ જિણુંદ ચંદ,
ચંદુજ્જલ કેવલ કિત્તિપૂર, પૂરિય ભુવણંતર વેરિ ભૂર. ૧

અંત – ઇય **રિસહ** જિણેસર ભુવણ દિણેસર, તિજ્જય વિજ્જય **સિરિપાલ** પહો,
મયણાહિય સામિય સિવગય ગામિય, મણુહ મણોરહ પૂરિ મહો. ૫

(૧) સંપૂર્ણા લિખિતા **શુભસહજગણિ**ના શ્રા. **થિરમા**ઇ પઠનાર્થં.

(૩૫૩ ખ) જ્ઞાનપંચમી સ્વાધ્યાય ૧૫ કડી

આદિ – પહિલઉં પ્રણમઉં **ગોયમ** સામિ, રિદ્ધિ સિદ્ધિ લીધઈ જસ નામિ,
પંચમિ નાણુ તણી ચઉપઇ, ભવિક જીવનઇ કારણિ કહી. ૧

અંત – ભણુઉ ભણાવઉ ભવિઅહ ભાવિ, સુણુઉ સુણાવઉ સવિ કયવાર.
સરસ વચન જિનવરિ ભાખિઅં, અણંત સુખ કેવલિ દાખિઅં. ૧૫

(૩૫૩ ગ) શ્રી ગુરૂણાં સ્વાધ્યાય ૧૪ કડી

આમાં જગચ્ચંદ્રસૂરિથી જિનસુંદરસૂરિનાં નામ છે.

આદિ – **ગોયમ** ગણહર સિરિ **સુહમ**, **જંબૂ** પમુહ મુણિંદ,
વંદિઅ વંનિસુ સૂરિવર, **તવ**ગચ્છ ગયણ દિણંદ.

અંત – ઇય ગુરૂ નામાવલિ સયલ મહિઅલિ, જિણુસાસણિ ઉજ્જોઅકર,
જો ઝાઇ અણુદિણુ ભાવ ધરેવિણુ, સો નર પામઇ સુહ પવર. ૧૪

(૧) સં.૧૫૬૯ માધ શુ. ૧૩ બુધે **નંદરબાર** નગરે **લઘુશાલીય** ગચ્છનાયકશ્રી **હેમવિમલસૂરિ**શિ. પૂજ્ય પં. **શ્રી**વિમલગણિશિ. **મા**ણિક્યવિમલગણિ. શુભસહજગણિના લિખિતં **વી**સલનગરે શાહ **સો**મા ભાર્યા

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રજ્જાઇ સુતા પઠનાર્થં. ૫ ક.૨૧-૩૦ પં.૧૧, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૭૮. (ઉપરની ત્રણે કૃતિઓ)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૫૩-૫૪.]

૨૦૪. અનંતહંસ (ત. હેમવિમલસૂરિ-જિનમાણિક્યશિષ્ય)

કવિના ગુરુ જિનમાણિક્યે પ્રાકૃતમાં 'કૂર્મપુત્ર ચરિત્ર' (ભાં. ઇ. સન ૧૮૮૪-૬ નં.૫૮૮) રચ્યું છે. કવિએ સંસ્કૃતમાં સં.૧૫૭૧માં 'દશદષ્ટાંત ચરિત્ર' અને અપભ્રંશમાં ખંભાતે 'અષ્ટાહ્નિકા ચરિત્ર' રચેલાં છે. 'દશદષ્ટાંત ચરિત્ર'ના અંતે જણાવ્યું છે કે :

"સંપ્રતિ **ગૌતમ**નઃ પ્રતિમઃ ગુરૂ શ્રી **રત્ન**શેખરમુનીંદ્રાઃ તત્પટ્ટે શ્રી **લક્ષ્મી**સાગરગુરવઃ તત્પટ્ટાલંકરણ **સુમતિ**શ્રીસાધ સાધન સુગુરૂ શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ વિજયંતે તેષાં ચ વિજયરાજ્યે શતાર્થી **સોમ**પ્રભ ભાસજ્જુષાં **જિનમાણિક્ય** ગુરૂણાં પ્રસાદાત્ પ્રાપ્તવિદ્યેન શશિ નગ તિથિ મિત (૧૫૮૧) વર્ષેણ **અનંતહંસ**શિષ્યેણાજિયાદેષ પારષામુપકારકૃતે કૃતો."

આ પ્રત સં.૧૬૮૩ વર્ષે શ્રાવણ શુક્લ દ્વિતીયા શનિવાસરે લખાયેલી પ.સં. ૩૫, શ્લોક ૧૧૫૪ની આ. ક. ભં.માં છે.

આ કવિ, હેમવિમલસૂરિએ કરેલી પ્રતિષ્ઠા સમયે સાથે હતા એવો ઉલ્લેખ મેડતા આદીશ્વરના નવા મંદિરમાં સં.૧૫૭૯નો મળે છે. (નાહર. ૧ લેખાંક ૭૬૯) આ કવિના હસ્તાક્ષરની 'ઉવસગ્ગહર સ્તોત્ર' પર પૂર્ણચંદ્રકૃત વૃત્તિની પ્રત વિવેકવિજય ભં. ઉદયપુરમાં છે. તેણે એક ગ્રંથની પ્રશસ્તિ સં.૧૫૩૮માં રચી. (ભાવ. ભં. નં. ૧૪૦. જુઓ જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ફકરા ૭૨૪, ૭૫૮, ૭૮૩.)

(૩૫૪) બાર વ્રત સઝાય

અંત – શ્રી **હેમવિમલસૂરિ** તણુઇ પસાય, લહી કરી કીધું સઝાય.
શ્રી **અનંતહંસ** સીસ ઈમ કહઇ, જે ભણે સિદ્ધાંત સર્વ સિદ્ધિ લહઇ.

(૧) પ્ર. કા. ભં.

(૩૫૫) + ઘલા પ્રાકાર ચૈત્ય પરિપાટી (ઐ.)

અંત – **તપ**ગચ્છિ દિણયર **લચ્છિસાયર સુમતિસાધુ** સૂરીસરો,
શ્રી **હેમવિમલ** મુણિંદ **જિનમાણિક** ગુણમણિ સાયરો,
સંઘવિઓ શ્રી ગુરૂ **અનંતહંસ** સીસ લેસિ જિણવરો,
શ્રી સંઘ ચઉવિધ સુખ બહુવિહ ઋદ્ધિ વિદ્ધિ સુહંકરો. ૪૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ.સં. ૪–૧૩, જૂની પ્રત, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૧૦૮. [હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૬૨).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈન કૉન્ફરન્સ હેરલ્ડ, ૧૯૧૯ જાન્યુઆરી પુ. ૧૫ અંક ૧ પૃ.૧થી ૬.

(૩૫૬) શત્રુંજય ચૈત્ય પરિપાટી (ઐ.) કડી ૩૪

આદિ – **સારદ** સાર દયા કરી દિઉ અવિરલ વાણી
પ્રામી સ્વામી વીનવઉં મણુ તણુ એક આણી
એહજિ એકજિ ઊપજઈ ઊલટ મઝ હીઇ
કહીઇ **સેત્રુંજય** પાય પૂજેવા જઈઈ. ૧

અંત – સિરિ **લક્ષ્મિસાયર** પટ્ટદિણુયર **સુમતિસાધુ** સૂરીસરો
તસ પટ્ટિ શ્રી ગુરૂ **હેમવિમલ** વિજયમાન સુહંકરો
ગુરૂરાજ **જિનમાણિક્ય** સીસ શ્રી **અનંતહંસ** મુણીસરો
સેંત્રુજ મંડન દેઉ ભવિ ભવિ ઓધિખીજ જિણેસરો. ૩૪

(૧) પ.સં. ૫ અભય. નં. ૬૨૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૨૦, ભા.૩ પૃ.૫૫૬–૫૭ તથા ૧૪૯૨.]

૨૦૫. અનંતહંસશિષ્ય [?]

(૩૫૭) ૧૧ ગણધર સ્તવન

આદિ – **વીર** જિણેસર પય પણમેવિ, ગણધર કવિત કરૂં સંખેવિ,
ગણધર અગ્યારસનઇ કાજિ, **વર્દ્ધમાન** જિનશાસન રાજિ. ૧

અંત – ઇય સમય જુત્તિ સવ્વસત્તિં ચિત્તભત્તિં વન્નિયા,
વૈશાખ સુદિ અગ્યારસી દિનિ **વીરનાહિં** થાપીયા.
એ સયલ ગણહર એ અગ્યારસિ જે અગ્યારહ ભાવીયા.
શ્રી **અનંતહંસ** સીસ ઇમ કહિ તે લહઇ સુખસંપયા.

(૧) સં.૧૭૮૦ પો. સુદિ ૧ ભૌમે અહમ્મદાવાદ નગરે લિ૰ પં. કુશલધર્મેન. આર્યાંજી રહી સ્વયંવાચનાર્થં. પ.સં. ૧૦–૯, ડા. પાલણ-પુર દા.૪૧ નં.૧૦૯.

[હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૨, ૨૫૩).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૫૭. આ પૂર્વેના ક્રમાંક ૨૦૪ના અનંતહંસ પોતાને માટે 'અનંતહંસ સીસ' એમ લખે છે અને અહીં પણ એમ જ નામોલ્લેખ છે, તેથી આ પણ એ જ કવિની રચના હોવાની શક્યતા છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૦૬. સહજસુન્દર (ઉપકેશગચ્છ રત્નસમુદ્ર ઉ૦ શિ૦)

આ કવિએ સંસ્કૃત ગ્રંથ નામે 'વ્યાકરણે પ્રથમ પાદઃ' સં.૧૫૮૧માં પોતે લખ્યો છે તેમાં આ પ્રમાણે છેવટે જણાવ્યું છે: સંવત્ ૧૫૮૧ વર્ષે આસ્વીન માસે શુકલપક્ષે ચતુર્દશી તિથૌ ભોમવારે શ્રી **શ્રી**માલજ્ઞાતીય મંત્રિ **સો**મસીહ પુ. મં. **અ**રજુણ **જ**યવંતકેન પઠનાય શુભં ભૂયાત્ મુનિ **સ**હિજસુંદરેણ લિખિતં. પ્ર. કા. ભં.

(૩૫૮) ઇલાતીપુત્ર સઝાય ૨. સં.૧૫૭૦ જેઠ વદ ૯

અંત – સંવત **પનર** કહિઉં ૭૦ જેઠ વદિ નવમી દિનિઇં
સુખ પામસ્યઇ જે ભાવ ભણસ્યઇ કાજ સરસ્યઇ એકમનિઈં ૩૦
ગાઈઊ (૨) વર રષિ રાજીઓ એ, આદરિઇં ૨ બોલઈ સીસ કિ,
વાચક **રત્નસમુદ્ર**નુ એ, **સહિજ** ૨ **સુંદર** કહઇ ધમ કિ. ૩૧

(૧) પ્ર. કા. ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૫૯) ગુણરત્નાકર છંદ [અથવા **સ્થૂલભદ્ર છંદ**] ૨. સં.૧૫૭૨

જુદાજુદા છંદમાં આમાં સ્થૂલિભદ્ર ચરિત્ર વર્ણવ્યું છે. કવિનો ભાષા ઉપરનો કાબૂ બહુ સારો છે. – મ.ણ.

આદિ – શશિકરનિકર સમુજ્જ્વલ મરાલમારૂઢ **સરસ્વતી** દેવી,
વિચરતિ કવિજનહૃદયે સદયે સંસાર ભયહરિણી. ૧
હસ્ત કમંડળ પુસ્તક વીણા, સુહઝાણ નાણ ગુણ છીણા,
અપ્પઇ લીલવિલાસં સા દેવી **સરસઈ** જયઉ. ૨
ક્ષુદ્રોપદ્રવહરણં દદાતિ ધનધાન્યકાંચનાભરણં,
સકલ સમીહિતકરણં, દેવીસરણું નવનવાભરણં. ૩
બ્રહ્માણી **બ્રહ્મ**સુતા, તું જગદંબા ત્રિલોચના,
ત્રિપુરા આદિ ભવાની માતા, તું ત્રાતા તારણી તરણી. ૪
દિઉ લીલા ગુણ લચ્છી, કરુ દેવિ દયાભરૂ અચ્છી,
શોક હરઉ હરિ સિદ્ધિ, કિર્તિ કરૂ માય પરિસિદ્ધિ. ૫

*

પય પણમું **સરસત્તી**, માતા સુણિ વાત એક વિન્નતી,
મગ્ગઉં અવિરલ વાણી, દેયો વરદાન ગુણ જાણી. ૧૭
આણી નવનવ બંધ નવનવ છંદેણ નવનવા ભોગા,
ગુણ રત્નાકર છંદં, વન્નિસુ **થુલિભદ્દ**સ્સ. ૧૮

*

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાઠક **રતનસમુદ્ર** ચરણે નામું સીસહ,
ગુરૂ ગુણનિધિ ભંડાર અમીયરસ વયણિ વરીસહ,
તુઠી **સારદમાય** પાય પણિ પ્રણમી ભગતિહિ,
ક્રીડા કામવિનોદ તેહ મઈ બોલ વિગિતિહિ.
અધિકાર એહ બીજઉ હુઉ ભાવ ભેદ નવનવ કહી,
વયરાગ રંગ આધુ હિવે કહું બોલ અવસર લહી. ૧૬૦

—ઇતિ શ્રી ગુણરત્નાકરછંદસિ દ્વિતીયોધિકારઃ સમાપ્તઃ

સાંભલિયા હરષિઉં સહુ, આધઉ વલી અધિકાર,
મુઝ મન તે રંગિજ થયઉ, ગિરૂઉ સરસ અપાર. ૧
ચિત્ત ચોષઈ રયણી સમઈ, હિયઈ ધરિઉં બહુ ધ્યાન,
સુપનાંતરિ આવી રહી, તે **સરસતિ** પરધાન. ૨
ઉઠવિ લાગુ પાઉલે, હુઉ તે જયજયકાર,
વરવાણી માગઉં સદા તે કરયો ઉપગાર.
સારદ સાર દયા કરી દિઇ મુઝ અવિરલ વાણિ,
જિમ વનમાલી ફૂલની, મનો રચઇ વિનાણિ. ૪
દૂરિ ગઈ ભાવઠિ સવે, નાઠઉં અલિય વિઘન,
વાણીરસ હિવ કેલવું, સુણજ્યો સહુ સજ્જન. ૫

*

કરઈ મહોત્સવ વન્નરમાલહ, બાંધિ બારિસ તેમ્હ પાલહ,
રોપઈ કેલિ સતોરણ નીલહ, કોશા રંગ સરોવર ઝીલહ.
પ્રેમ તણુઉ જલ (ઈ) નામ, તાં વલી કરઇ વિસ્તાર,
સહિજસુંદર મુનિવર ભણુઈ, એ ત્રીજઉ અધિકાર. ૩૦૩

—ઇતિશ્રી ગુણરત્નાકરછંદસિ તૃતીયોધિકારઃ સમાપ્તઃ

જગદંબા જગમાહિ પ્રસિદ્ધિ, વાણી સરસ વલી મુઝ દીધી;
કેલવસિઉં ચઉથઉ અધિકારહ, સુણયો નર કરયો જયકારહ.
ઘણુ દિવસઈ પ્રીઉડઉ ઘરિ આવ્યઉ.

અંત – જલભરિયા સાયર તપઈ દિવાયર તેજ કરઇ જાં ચંદ
સહિગુરૂપય વંદઉ તાં લગિ નંદઉ **ગુણરતનાગર** છંદ
ઉવએસગચ્છમંડણ દુરિતવિહંડણ ગિરૂઆ **રયણસમુદ્ર**
ઉવઝાયપુરંદર મહિમાસુંદર મંગલકરૂ સુભદ્ર.
સંવત **પન્નર બિહુત્તર** વરસે, એમ ઇ છંદ રચિઓ મન હરસે,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગિરૂઓ ગણુહર નવનવ છંદઇ, **સહિજસુંદર** બોલઈ આણુંદઈ. ૮૫
એ ઋષિરાજ સુગુણ જે ગાસઈ, અજર અમર માનવ તે થાસઇ,
ઘરિ મંડાણુ મહોત્સવ સતતિ, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ લહિસઇ તે સંપતિ. ૮૬

કલસ.

પાટલપુર સિગડાલ, સબલ મંત્રીશ્વર ભણીઇ,
નંદરાય નરમુગટ સુભટ જસ કીરતિ સુણિઇ,
થૂલિભદ્ર થિર મંત્ર **કોશિ** યુવતી જેણિ તારી,
ચંદ્રકલા નિકલંક સદા સાસન જયકારી,
વઇરી વિયોગ ભાવ વિડરણુ, કરણ રિદ્ધિ સિદ્ધિ સયા,
લીલાવિલાસ રસરંગ દીઓ કરો **સહિજસુંદર** મયા. ૮૭

(૧) ઇતિશ્રી ગુણરત્નાકર છંદ મહાવિનોદમનોહરે ચતુર્થોડધિકાર સંપૂર્ણ મિતિ. સંવત્ ૧૬૪૫ વર્ષે માર્ગશીર્ષ માસે શુક્લપક્ષે ૧૩ બુધે અદ્યે હવમોગ્રામ મધ્યે ભટ્ટારક શ્રી ૪ **શિ**વતિલકસૂરિ તતશિષ્ય મુનિ ગુણીયલેન લિષિતં. પ્ર. કા. ભં. (૨) પ.સં. ૫૬–૧૭, માં. ભં. (૩) પ.સં. ૨૮, પ્રે. ૨. સં. (૪) પ.સં. ૨૧–૨૨, ભાવ. ભં. (૫) અમ. (૬) સં. ૧૬૭૬ શ્રા. શુ. ૧૧ સોમે પં. હર્ષવિજયજીગણીશિ. ગણી **લા**લવિજયેન સ્વવાચનાર્થં **લો**હાણા ગ્રામ મધ્યે. પ.સં. ૨૪-૧૪, રા. એ. સો. બી. ડી. ૧૪૪ નં. ૧૮૮૫. (૭) સં.૧૬૭૮ માઘ કૃષ્ણાષ્ટમ્યાં ગુરૌ લિ૦ સા **વ**ચ્છાકેન. પ.સં. ૨૧–૧૩, વડા ચૌટા ઉ. પો. ૧૮. (૮) સં.૧૬૮૦ **વ**ડનગરના પં. જીવરાજજી માટે લ૦ પ.સં. ૨૪, ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૩–૭૪ નં. ૨૩૨. (૯) ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૧–૭૨ નં. ૪૦૩. (૧૦) લિ૦ **સૂ**રતિબંદરે સં.૧૭૫૮ વર્ષે આષાઢ શુદિ ૭ મંગલવારે ગ્રં. ૭૬૫ શ્લોક સંખ્યા કરી છઇ અક્ષર ૩૨ શ્લોક થાઇ. (સંવત્ ૧૭૫૮ કા૦ વ. ૯ દિને શ્રી **ત**પાગચ્છિઅ શ્રી **વિ**જયદેવસૂરિ સમવાય સાહાશ્રીપ શ્રી **વે**રાજી **સો**મકરણનો ચોપડો તે મધ્યે) પ.સં. ૨૦, ગુ૦ (૧૧) પ.સં. ૨૬–૧૫, ખેડા ભં. (૧૨) પ.સં. ૧૭–૧૫, રા. એ. સો. બી. ડી. ૮૩ નં. ૧૮૮૬. (૧૩) પ.સં. ૧૭-૧૯, હા. ભં. દા.૮૧ નં.૩૦. (૧૪) ડે. ભં. દા.૪૩ નં.૧૮. (૧૫) ડે.ભં. દા.૪૩ નં.૧૯. (૧૬) પ.ક. ૧૦૦થી ૧૫૭, ઉનાવાળા મોરારજી વકીલનો ચોપડો. (૧૭) પ.સં. ૨૧, લીં. ભં. દા.૩૯ નં.૬૪. (૧૮) સં.૧૭૪૪ **સૂ**રત **જ્ઞા**નમેરૂ લિ. પ.સં. ૧૭ ક્ષમા. (૧૯) સં. ૧૮૦૮ માઘ શુક્લતૃતીયા બુધવાસરે. પ.સં. ૨૫–૧૧, પાદરા ભં. નં.૨૩. (૨૧) પ.સં. ૧૯–૧૫, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૨. (૨૨)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બુરહાનપુરે પં. શ્રી જયચંદ્રગણિ લિ૦ સં.૧૮૧૨ ફાલ્ગુન માસે. પ.સં. ૨૦-૧૫, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૩. (૨૩) સં.૧૮૭૯ ફા૦ શુ. ૧ ભોમ લિ. પં. શ્રી ખુશાલવિજયગણિશિષ્ય પં. ધનવિજય ગ૦ શ્રી ગોધાવી નગરે શ્રી વીરપ્રસાદાત. ગ્રં. ૬૭૫, પ.સં.૨૬-૧૨, યતિ નેમચંદ-નેમવિજય. (૨૪) પ.સં.૧૭-૧૮, ઘોઘા ભં. દા.૧૦ નં.૩૯. (૨૫) પ.સં. ૧૫, અભય. પો.૧૭. (૨૬) ગ્રં.૭૦૦ લિ. પૂ. ઋ. તેજપાલજી પૂ. ઋ. ડુંગરશીશિ. પૂ. ઋ. મનજીશિ. ઋ. રાયચંદ સં.૧૭૭૧ ચૈ.વ. ૧૩ ગુરૌ ધામતા ગ્રામે. વિ૦ દા૦ છાણી. (૨૭) પ્રથમોધિકાર પછી ત્રુટક, સારી પ્રત, પ.સં.૩, ગોડીજી નં.૪૦૩.

[આલિસ્ટઑફ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૬૮, ૪૩૫, ૫૬૨).]

(૩૬૦) ઋષિદત્તા રાસ ૨.સં.૧૫૭૨

આદિ – પણમવિ **સરસતિ** જગિ જઇવંતા, હંસગમનિ ચાલઇ મલપંતા
મદિ માતા મયગલ જિસીય,
પુસ્તક વીણા હાથિ કમંડલ, ઝબઝબ તેજ કરી રવિમંડલ
કંડલ કાનિ ઉલ્હસીય. ૧
કઇ કવિત કરૂં મન ભાવિ, સાસણદેવ તણુઇ પરભાવિ
સિદ્ધસૂરિ ગુરૂપય નમીય;
સીલશિરોમણિ ગુણસંયુત્તા, નમિ અનોપમ **શ્રીઋષિદત્તા**;
જલધિસુતા જગિ તે સમીય. ૨
તાસ ચરિત્ર મુદા પભણેસિઉં, કાયાનયરી પવિત્ર કરેસૂં
લેસું લાહુ ભવ તણુઉ એ
એહજિ **જંબૂદીપ** મઝારા, વર નયરી **રાજગૃહ** સારા,
શ્રેણિક નૃપ રલીઆમણુઉ એ. ૩
ઇંદ્ર સરીખું પાલઇ રાજ, નિસુણુઉ સીલ તણા ગુણ આજ
સહજસુંદર મુનિ ઇમ ભણુઇ એ
એક વાર સિરિ **વીર**જિણેસર, સમોસરિયા લાલિ અલવેસર
ચિત્ર માસ **વૈભારગિરિ**. ૪

અંત – જિમ **ગિરનાર** જલ નીઝર્યાં તુ ભમરૂલી પાછા સોઈ ન ચડંતિ તુ;
તિમ કલંક જિ ઊતર્યા તુ, ભ. વલતાં એક ન હંતિ તુ. ૩૬૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સીયલ તણા ગુણ બોલતાં તુ ભ. ઘરિઘરિ મંગલ ચ્યારિ તુ
સંવત **પનરઈ બિહુત્તરઇ** તુ ભ. રાસ કીઉ સુવિચાર તુ ૩૬૩
દિનદિન દીપઇ અધિકપણુઈ તુ ભ. **ઉવએસ**ગચ્છ જઇવંત તુ
ગચ્છનાયક ગુણમંદિરૂ તુ ભ૦ શ્રી **સિદ્ધિસૂરિ** મહંત તુ ૩૬૪
વાચક ગિરૂઆ સુહગુરૂ તુ ભ૦ **રતનસમુદ્ર** ગુરૂ તાસ તુ;
તાસ સીસ ઇમ વીનવઇ તુ ભ૦ સોહઇ વાણિવિલાસ તુ. ૩૬૫
સૂરિજની કિરણાવલી તુ ભ. જિમ સઘલઇ પસરંતિ તુ,
તિમ એ રાસ સોહામણુ તુ ભ. ચઉપટ મલ વિચરંતિ તુ. ૩૬૬
સતીય શિરોમણિ **રવિદત્તા** તુ ભ. જગતુ કેસરી સીલ તુ,
અશુભ પદારથ હાથીયડઉ તુ ભ. જેણિ વડીરા ઉલાલિ તુ. ૩૬૭
વિધન સવે દૂરિ ગયાં તુ ભ. તેહે ન.મિ કલ્યાણની કોડિ તુ,
ભણતાં ગુણતાં સાંભલતાં તુ ભ., ધિનધિન પરિવારની કોડિ તુ. ૩૬૮

(૧) પ.સં. ૧૬-૧૪, ડા૦ પાલણપુર દા.૨૫ નં.૩૩. (૨) પ.સં. ૧૧, પ્ર.કા.ભં. નં.૮૮૩. (૩) પ્રાયઃ આ કવિકૃત. સં.૧૬૦૫ પો. **ઉપ**-કેશગચ્છે **વીર**કલસ-પં. **લાલા** ઉસવાલ લિ. વિ.**ની**. સૂ.ભં. ખંભાત. (૩) પ્રાયઃ આ કવિકૃત. સં. ૧૭૬૫ માગશર વ.૪ શનૌ લિ. **ભીલડી** નગરે **પાર્શ્વ** પ્રસાદાત્. વિ.મે. અમદાવાદ. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૬૧) રત્નસાર કુમાર ચોપાઈ [અથવા **રાસ**] ૨.સં.૧૫૮૨

આદિ – સરસતિ હંસગમનિ પય પ્રણમી; અવિરલ વાણી પ્રકાસ રે,
શેત્રુંજમંડણ શ્રી રિસહેસર જીરાઉલિ પાસ રે,
નેમિકુમર **ગિરિનારિ** અલંકૃત, **રાજિમતી** ભરતાર રે,
થંભનયર થંભણ પરમેશ્વર **ફલવિધ પાસ** કુમાર રે. ૧
ઉવએસગચ્છ ગિરૂઆ ગચ્છનાયક **રયણરયહ** સૂરીસ રે.
સંપ્રતિ શ્રી **સિદ્ધસૂરિ** નમીજઇ, પૂરઇ મનહ જગીસ રે,
ગુરૂ ગુણ **રતનસમુદ્ર** ભરિઉ જિમ વિદ્યા લહરતરંગ રે,
ગુરૂ જ્યાની ગીથારથ સુરતરૂ ગુરૂ ચિંતામણિ ચંગ રે. ૨
ગુરૂ વિણ પંથ કુપંથ ન લહીઈ, ગુરૂ જગ માંહિ પ્રધાન રે;
સંયમ સીલ મહારં...કેવલ લીલવિલાસ રે.
શ્રી **રત્નાંગદ** પુત્ર તણુ હિવ સાંભલયો સહૂ રાસ રે. ૬
તપ મહાતપ દિનકર પીડિત, જેહ તણું જીર્ણ ચીંત રે,
શ્રી કવિરાજ તણી મુખ વાણી, ચંદકિરણ જિમ સીત રે. ૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વસ્તુ

સકલ **સારદ** સકલ સારદ પાય પણમેવિ
ચુવીસઇ જિણવર નમી, સુગુરૂ પાય **પણમેવિ** સુહકર,
અરથ લહી સિદ્ધાંતનું, પાપતાપ પરિહરણ સુંદર,
ઉવએસગચ્છિ **સિદ્ધ**સૂરિ ગુરૂ, પય પ્રણમી બહુ ભત્તિ
રત્નસાર કુમારનું, સાંભલયો સુચરિત્ત. ૭

અંત – પ્રથમ ઢાલ.

સયલ સુણી વૃત્તાંત રસાલઉ ઇહાપોહ કરંતિ રે
પૂરવિલુ ભવ દેખી સઘલુ, શ્રી ગુરૂપાઈ નમંતિ રે,
બેટાનઈ સવિ રાજ સમોપી લીધુ સંયમભાર રે,
રાણી તેઉ થઈ વઈરાગિણિ, કર્મ ષપઈ સુખકાર રે,
વરસ બહુત્તરિ સંયમ પાલી પામીઉં કેવલનાંણુ રે
અણસણ સિઉં **આબૂ**ગિરિ સ ( ) મોક્ષપણું નિરવાંણ રે.
અંગ અગ્યાર...ભણતાં ઉપાઈ ગુણષાણિ રે
રતનમંજરિ પુહતી પ્રિય પાસઈ, બીજા અમર વિમાણિ રે. ૯૭
ચારિત્ર દેસ થકી તે પોપટ, વિરતિ કરઈ ગુરૂ પાસિ રે,
દેવ તણી લીલા જિણિ લીધી, સોઈ રમઈ મુષ વાસિ રે.
રયણકુમાર સદા શુભ લક્ષણ દેવ કરઈ ગુણગ્રામ રે,
જયકારી જયમંગલ કારણ સહજ સલૂણું નામ રે. ૯૮
જે ભણસ્યઈ ગુણસ્યઇ નરનારી તે ઘરિ મંગલ ચ્યારિ રે,
લહસ્યઈ લીલવિલાસ ઘણી પરિ પુત્ર કલત્ર પરિવાર રે;
સંવત **પનર** ક્યાસી સંવછરિ એ રચીઉ મઈ રાસ રે
વાચક **સહજસુંદર** ઈમ બોલઈ, આણી બુદ્ધિ પ્રકાસ રે. ૯૯

(૧) સં.૧૬૨૩ જેષ્ટ વદિ ૯ શ્રી **પત્ત**ન મધ્યે લ૦ **કૃપાદાસ** શ્રી **ચેગડા ખ**રતરગચ્છે મહો૦ **સુમતિશેખર** શિષ્ય મુ૦ **જિનતિલક** લષાવતં. પ.સં. ૨૧–૧૧, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૧૦૧/૪૬૭. (૨) સં.૧૬૬૯ ભા.શુ.૧૪. પ.સં. ૧૧, જય. પો.૬૮. (૩) સં.૧૬૭૬ ભા.શુ. ૧૧ વા૦ **જય**લાભ-શિ. **વિનય**લાભ લિ. **કોડા**રી **પદ**મા પઠનાર્થં. પ.સં.૮, જય. પો.૧૩. (૪) મહં. **વિષ્ણુદાસ** લિ૦ **લા**લબ્ધ લિખાવિતં. પ.સં. ૧૮–૧૧, ડા. અ.ભં. પાલણપુર દા.૩૬. (૫) પ.સં. ૧૨–૧૫, પદ્ય ૩૧૦, હા.ભં. દા. ૮૩ નં.૧૪૨. (૬) સં.૧૬૭૬ પો.શુ. ૧ રવૌ. **પણધરી** ગ્રામે **વિજય**મૂર્તિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગણિના લ૦ પ.ક.૪૩થી ૪૯ પં.૨૧, દે.લા.પુ.લા. નં.૧૧૦૦/૪૬૬ તથા મ.ભ. (૭) પ.સં.૧૪, ગ્રં. ૩૦૨, લીં.ભં. દા.૩૭ નં.૧૧. (૮) સં.૧૭૭૭ માહા સુદિ ૯ બૂધે પં. **જ્ઞાનવિજય** લ૦ **દે૦ હી૨જી** પઠનાર્થં. માણેક મુનિનો ચોપડો. (૯) સં.૧૭૦૩ શાકે ૧૫૬૮ દક્ષિણાયગતે સૂર્યે હેમંત ઋતૌ મૃગશિર કૃ.૯ રવિ પં. **લક્ષ્મીચંદ** શિ૦ **ભીમજી** લિ૦ વિ.વિ. રાધનપુર. (૧૦) ઇતિ શ્રી રત્નસાર કુમાર રાસ સંપૂર્ણં. લિષિતઃ સંવત ૧૮૭૩ વર્ષે કાર્ત્તિક વદિ ૯ શુક્રે. પ.સં. ૬–૧૮, આ.ક.ભં. (૧૧) સાગર ભં. નં.૨. (૧૨) સં.૧૭૭૮ વર્ષે જ્યેષ્ટ શુદિ ૬ દિને વારે શુક્રે સકલ પંડિત-શિરોમણિ પંડિત શ્રી ૫ શ્રી **જીવણચંદ્રગણિ** ભ્રાતૃ પંડિત શ્રી **દાનચંદ્ર**-ગણિશિષ્ય પં. **દોલતચંદ્રગણિ** લિષિતં શ્રી **પત્તન** નગરે આત્મીય અર્થે લિખીતં. પ.સં. ૧૩, પ્ર.કા.ભં. (૧૩) ગાથા ૪૦૦, પ સં. ૯, જેસ. ભં. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪, ૩૯૬, ૫૫૩).]

(૩૬૨) આત્મરાજ રાસ ૨.સં.૧૫૮૨(૮)

આદિ – સિરિ **સરસતિ સરસતિ**, આપુ વચન વિલાસ,
શ્રી **આતમરાજ** પભણિસુ ચરિત્ર ઉલ્હાસ.
સોય સુણિયો ભવીયણ કવિ કેલવણી રાસ,
અતુલી બલવંતઉ ત્રિભોવન લીલવિલાસ. ૧

અંત – સંવત **પનરઅ** બ્યા(અઠ્યા)**સીઈ**, મઈ રચિઉ રૂડુ રાસ
આતમરાય કથા ભણુઈ, તેહનઈ ઘરિ રે રંગ લક્ષ્મી નિવાસ
કિ ૭૯ સ.

આધિ વ્યાધિ ટલી સવે મિલઉ મુગતિસંયોગ
સહિજસુંદર વીનવઇ પ્રીઉ(ય) પ્રાણી રે તિહાં ભોગવઈ ભોગ.
કિ૦ ૮૦ સ.

(૧) પ.સં. ૮–૮, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૩૯. (૨) પ.સં. ૫–૧૩, હા. ભં. દા.૮૨ નં. ૭૪. (૩) સં.૧૮૮૫ સુદિ ૨ **રાધનપુરે**. પ.સં. ૬, લીં.ભં. દા.૩૮. (૪) સં.૧૮૨૬ પો.સુ. ૧૦ પં. **ભાગ્યવિજયેન** પઠનાર્થં. પ.સં. ૭–૧૧, સીમંધર. (૫) સં.૧૮૩૦ ભા.વ. ૮, પ.સં. ૬–૧૦, જશ૦ સં. (૬) પ્ર.કા.ભં. (૭) પ.સં.૩, હા.ભં. (૮) ઈડર બાઈઓનો ભં. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૮, ૪૯૮).]

(૩૬૩) તેતલો મંત્રી રાસ ૨.સં.૧૫૯૫ આસો સુ.૮ મંગલ શાંતિજમાં

અંત – મુનિવર ગણ ગાતાં ગણ ચડિ, પુણ્ય વધિ નિ પાતિગ ટલિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુખસંપતિ લીલાં ઘરિ ઘણી, આસ્યાવેલિ ફલિ કવિ તણી. ૫૬
સંવત **પનર પંચાણું**ઇ, આસો માસિ ધરી મણ ઊઈ
શુદિ આઠમિ નિ મંગલવાર, ગણ બોલ્યા રષિના અવધાર. ૫૭
સાચી શાસનદેવિ પ્રસન્ન, **સહિજસુંદર** બોલિ સુવચન્ન,
પાંમી સદ્ગુરૂ તણીં આસીસ, એ રૂષિરાજ નમૂં નસદીસ. ૫૮
શાંતજ ગાંમિ રચિઉ એ રાસ, ભણુયો મનિ આણીં ઉલ્હાસિ,
દૂહા છંદ અનઇ ચઉપઇ, એ સુણયો નિરમલ મનિ થઇ. ૫૯
સાચઉ આગમ કરઉ ગવેસ, ગચ્છ ભવીયણ કવીયણ **ઉવએસ,**
ગણ બોલ્યા નિ કરૂં વષાંણ, જિમ હઉઇ જઇ સફલ વિહાણ. ૬૦

(૧) શ્રી **પ્ર**તિષ્ટાલક્ષ્મી મુહત્તરાના ચેલી પ્ર. **અ**ચલલક્ષ્મીગણિની પ્રતિ પં. **વિ**જયમૂર્ત્તિગણિ લષિતં. પ.સં. ૧૩–૧૧, પ્રથમ પત્ર નથી, વિ.ને.ભં. (૨) સં.૧૭૦૧ મા.વ.૭ લિ. શ્રી **અં**જ્મર મધ્યે. પ.સં.૭, બીકાનેરથી દક્ષિણે ૧૬ માઇલ આવેલા દેશનોક ગામે તખતમલજી દોશી પાસે.

(૩૬૪) પ્રસન્નચંદ્ર રાજર્ષિ રાસ ૨સં.૧૬૪૮(?) થિરપુરમાં

(૧) હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૬.

(૩૬૫) પરદેશી રાજાનો રાસ

આદિ – ત્રિભોવન નયણાંનંદકર, ચોવીસમો જિણંદ,
રાય **સિદ્ધારથ** કુલતિલો પ્રણમું પરમાણંદ. ૧
ભગતિ મુગતિ દાતાર ઘણ **ગોયમ** લબ્ધિનિવાસ
અધિક પ્રતાપિ કલા ચડે, નામે લીલવિલાસ. ૨
અવિરલ વાણી કેલવણ અને વલી શુભ ધ્યાન
સયલ સભારંજન કલા દિઉ **સરસતિ** વરદાન. ૩
રાય **પરદેસી** તેહનો સાચો જિમ સંબંધ
સહિજસુંદર વાચક ભણે સુણિયો સહુઈ પ્રબંધ. ૪

અંત – **ઉવએસ**ગચ્છગુરૂ ગાઈઇ, શ્રી **સિદ્ધિ**સૂરિ સુજાંણ,
પાઠક શ્રી **ધનસા**રઉ, મહિમા મેરૂ સમાંણ. ૨૧૫
તસ પટિ ગુરૂ ગરૂયાવલી, **રતનસમુદ્ર** ઉવઝાય,
મનવંછિત આપઇ તદા, જે સેવ્યા ગુરૂપાય. ૨૧૬
લીલા પતિ લક્ષિમી વરઇ, કરઈ કતૂહલિ ગેલિ,
ગરૂયાના ગુણ ગાવતાં, ફલઇ મનોરથ વેલિ. ૨૧૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નરય થકી સ્વર્ગઈ ગયુ, તેનૂ પુણ્ય પ્રમાણ,
સ...આંણુ વહંતડાં, લાભઈ અમર વિમાંણ. ૨૧૮
ધરમઇ સવ સુષ સંપજ્જઈ, ધરમ કરો નરનારિ,
વાંણી **સહજસુંદર** તણી, સફલ કરૂ સંસાર. ૨૧૯

(૧) સં.૧૬૭૫ માઘ શુદિ ૪ **શનૌ**. પ.સં. ૧૪–૧૧, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (૨) ૫૮ કડી સુધીની અપૂર્ણ, પ.સં.૩–૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૪૯. (૩) પં. હર્ષકનકગણિ પં૦ **વિ**નયભૂષણ ઉભૌ શિષ્ય **વિ**દ્યાવિજયેન લિ૦ સં૦ ૧૬૦–વર્ષે ફા૦ વદિ ૧૪ રવૌ લ૦ પ.સં. ૭–૧૭, યતિ નેમચંદ. (૪) પ.સં. ૧૪–૧૧, સીમંધર. દા.૨૪. (૫) સં.૧૬૨૧ માગશર શુદિ ૭ શુક્રે **અ**ંચલગચ્છે **પદ્ય**મૂર્ત્તિંગણિશિષ્ય **મ**હિમતિલકગણિ લ૦ **અ**હમદાવાદ નગરે. પ.સં. ૯–૧૫, વિ.ને.ભં. નં.૩૨૨૨. (૬) પ.સં. ૭–૧૯, હા.ભં. દા.૯૩ નં.૧૭૯. (૭) સં.૧૬૯૪ વૈ.શુ. ૧ થાવરવારે **મ**રોટ મધ્યે પં. **સદા**રંગશિ. મુનિ **મા**ના લિ. પ.સં.૭, અભય. નં.૨૪૪૨. (૮) સં. ૧૬૬૩ વર્ષે કાતી સુદિ ૧૫ દન. **અ**ંચલગચ્છે શ્રી પૂજ્ય શ્રી **ધ**ર્મ્મમૂર્ત્તિ સૂરીશ્વર વિજય રાજ્યે પં. શ્રી **મુ**નિશીલગણિ વાચનાર્થે. **લા**લણ ગોત્રે સા૦ **જે**સા તત્પુત્ર સા૦ **સૂ**દા તત્પુત્ર સા૦ **રા**જપાલ તત્પુત્ર સા. માંણિક તત્પુત્ર **સા૦ વી**રદાસ તત્સુત **તે**જપાલ લિખિતં શ્રી **જે**સલમેરૂ મધ્યે **રા**ઉલ શ્રી **ભી**મજી વિજય રાજ્યે શ્રી. ભાવ.ભં. (૯) ૬ આચાર્યજી ઋ. શ્રી ૬ **જ**સવંતજીના સેવક ઋ. **લ**પૂ **પો**પા લક્ષતં સંવત ૧૬૭૧ વર્ષે આસો શદિ ૩. વિ.ધ.ભં. (૧૦) પ.સં.૧૪–૧૧, લીં.ભં. [જૈહાપ્રો.સ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૫, ૨૬૯, ૩૯૫).]

[પ્રકાશિત : ૧. ભાષાવિમર્શ, જુલાઈ-સપ્ટે. ૧૯૮૪, સં૫ા. નિરંજના વોરા.]

(૩૬૬) શુકરાજસહેલી કથા રાસ [અથવા **સૂડા સાહેલી પ્રબંધ**]
આદિ – **સરસતી** હંસગમની સદા, માગુ વચન વિલાસ,
વીરજિણેસર પય નમી, **ગોયમ** બુદ્ધિ નિવાસ. ૧
હરષ ઘણો ગુણ બોલતાં, સુણતાં સિદ્ધિ બુદ્ધિ હોય,
સુડા નેં **સાહેલીયાં** તણી, કથા સુણો સહુ કોય. ૨
પુણ્યેં રાજહ રંગ ઘણુ, પુણ્યેં ટલે વિયોગ,
પુણ્યે રોગ ન ઉપજે પુણ્યેં સુલલિત ભોગ. ૩
પુણ્યેં ધણ કણ પૂર ઘણાં, પુણ્યેં આયુ અનંત,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પુણ્યે સહસગુણું મિલે, પુન્યે જય જયવંત. ૪
સદ્ગિરુ સાચા નેહના, જે પામઇ તસ ભેટ,
સુડા નેં **સાહેલીયાં**, કર્મકલા તસ ભેટ. ૫
આયસ સદ્ગિરુનો લહી, કરસ્યું કવિત્ત રસાલ,
વાચક **સહેજસુંદર** ભણે, સાંભલયો સુવિશાલ. ૬

અંત – એ **શુક**રાજ તણું ચરિત, ઇમ કર્યું સંષેવિ,
મોટાં ચરિત થકી સહી, પામ્યો ગુરુ ઉપદેશ. ૧૬૬
જે ભણસ્યે સુણસ્યે એકમનિ લહસ્યે તે સુષવાસ,
વાચક **સહિજસુંદર** કહે, દિન દિન લીલવિલાસ. ૧૬૭

(૧) સં.૧૭૬૩ વર્ષે પોસ વી. ૫ રવૌ ૫ં. **પદ્મ**વિજયગણિ લિષિતં. પ.સં. ૭-૧૫, વિ. ધ. ભં. (૨) **અં**ચલગચ્છે **મહિ**માતિલક ગ૦ લિ. અહમદાબાદે પુ. જીવલક્ષ્મી ભણનાર્થં. લા. વિ. સૂ. જ્ઞા. ભં. ખંભાત. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. ભાષાવિમર્શ, ઑક્ટો.-ડિસે. ૧૯૮૫, સં॰પા. નિરંજના વોરા.]

(૩૬૭) જંબૂ અંતરંગ રાસ [અથવા વિવાહલુ]

આદિ – **સરસતિ** સામણિ પય નમી, ઢાલિસુ ભવ દુહદાહ,
જંબૂસ્વામી કેરડુ, ગાઈસું વર વીવાહ, ૧
ધર્મવંત ધુરિ તો લહઇ, નવિ રાચઈ સંસારિ,
મુગતિવધૂ સિઉ માન મિલઇ, અવર ગમઇ નવિ નારિ. ૨
આઠઇ નારી વીનવઇ, અબલા કિમઈ ન છોડિ,
ચતુર ચણોઠી કારણુઇ, માણિક પાય મ રોલિ. ૩

અંત – અજૂ અમર પતિ દેવતા એ, સુખસંપતિ લહીઇ સિવતા એ,
સંકટ જસ નામિ ટલઇ એ, વર આંગણડઈ સફલા ફલઇ એ. ૬૨
અવિચલ થાનિક પામીઉ એ, દનિ દનિ લીલવિલાસ,
સહિજસુંદર મુનિવર ભણુઈ, જયવંતુ સુખવાસ. ૬૩

(૧) પ સં. ૪-૧૧, લીં. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

(૩૬૮) યૌવનજરા સંવાદ

આ કાવ્ય ૨૫ ટૂંકનું નાનું પણ રસભર્યું છે. શબ્દચાતુર્ય કવિનું પોતાનું છે. કોઈનું અનુકરણ કે રૂપાંતર નથી. યૌવન અને જરાનો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવાદ એ કાવ્યનો વિષય છે. ભોજરાજાને અનુલક્ષીને સંવાદ રચ્યો છે. – મ. બ.

આદિ – અમર કુમર ભુજ સબલ વિમલ કુલ કિત્તિ વિલક્ખણુ,
ધીરવીર ગંભીર સધર ગુણવંત વિચક્ષણુ,
શ્રી સારદ મુખકમલિ રમલિ જિમ કરઈ સુહંસી,
દાનવંત ગુણવંત ધર્મ ધનવંત સુવંશી,
ઉલ્લસિત હસિત લીલા લલિત, કલા કલિત યૌવન સહિત
શ્રી **ભોજરાજ** ભોગિક ભમર, કરઇ રજજ દૂખણરહિત. ૧

અંત – **યૌવનજરા સંવાદ ભોજ** ભંજઇ વચિ આવિ,
ટાલઈ સયલ વિરોધ સંપ વલિ કરઇ મનાવિ,
ભોગ રંગ રસરોલ મયણુ વિણ કોઇ ન જાણુત,
જઉ તું જરા ન હુત્ત ગવ્વ તઉ કોઇ ન મુક્ત,
વઢવાડિ રાડિ સઘલી ટલી મિલ્યા રંગિ બેહૂ હસી,
એ ભાવ ભેદ કવિ **સહજ**ના કનક પરિ જોજ્યો કસી. ૨૫

(૧) મ. બ.

(૩૬૯) ઈરિયાવહી રાસ ૭૫ કડી

આદિ –
દુગ્ધ ઘટા
વર **રાજગૃહી** જાણીઇ, સમોસર્યા તિહિં **વીર**
પહિલુ ગણધર ગુણનિલઉ, ગાજઇ ગુહિર ગંભીર. ૧
વિનયવંત વિનીત સિઉં, ભદ્રક નિય મન માંહિ,
જાણંતુ સવિ સાંભ(લ)ઈ, જોઉ ચિંત ઉચ્છાહિ. ૨

અંત – બારઇ ભાવન મનિ ચિંતજો વિરાહણા છકાયી તજો
નવ તત્ત્વ પ્રીછે નઇ વ્રત બાર, અનંતકાય બત્રીસ જિ વારિ. ૭૩
એ સંખ્યા મઇં વરસી કહી, કો બૂઝઇ કો બૂઝઇ નહી,
રાસ રચિઉ એ ચુપટ ચંગ, ભણતાં ગુણતાં સુણતાં રંગ. ૭૪
જે પડિકમસઇ **ઇરીયાવહી**, શિવરમણી તે વરસઇ સહી,
પુહવિ પરગટ તે ગહગહઇ, **સહિજસુંદર** પાઠક ઈમ કહિ. ૭૫

(૧) પ.સં. ૩–૧૭, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૧૧૪. (૨) સં.૧૭૬૨ કા. શુ. ૨ **મહિમાસાગર** પઠનાર્થે. પ.સં. ૨, અભય. નં.૨૧૭૯. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૭૦ ક) ગર્ભવેલી ગા. ૪૪

(૧) પ.સં. ૩, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ. ચા. પો.૮૭ નં.૨૩૯૨.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૭૦ ખ) સરસ્વતી છંદ

આદિ – શશિકર જિનકર સમુજ્જ્વલ, મરાલમારૂઢ **સરસ્વતિ** દેવી,
વિચરતી કવિજન હૃદયે, **સહેદા** સંસાર ભયહરણી. ૧

અંત – નવ નવે રૂપ રંગી રમી, એક નામી માતા સતી,
કહે કવિ **સહજસુંદર** સોઈ, નિત પૂજે **સરસ્વતી.** ૧૪

(૧) પ.સં. ૨–૧૩, મુક્તિ૦ નં.૨૩૯૧. (૨) શ્રી કાલૂ મધે ચતુર્માસીકૃતે. પ.સં. ૧–૧૭, નાહટા. સં.

(૩૭૦ ગ) [+] શાલિભદ્ર સઝાય [અથવા **ધન્નાશાલિભદ્ર સ.**] ગા. ૧૭

આદિ – પ્રથમ ગોવાલ તણે ભવેજી, દીધૂ મુનિવર દાન,
નયરી **રાજગૃહી** અવતરીઉજી, રૂપે એ મયણ સમાન–સોભાગી.

અંત – ધન **ધન્નો** સુગતિ ગઉજી, **સાલિભદ્ર** અનુતર વિમાન,
સહેજસુંદર ઇમ વીનવેજી, સાચી પ્રવચન વાણિ. ૧૭

(૧) છેલ્લું પાનું, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૧૩૭. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. મોટું સઝાયમાલા સંગ્રહ તથા અન્ય સંગ્રહોમાં.]

(૩૭૦ ઘ) આદિનાથ શત્રુંજય સ્ત૦

આદિ – સયલિ સુહકર સયલિ સુહકર સુમતિ દાતાર,

અંત – જય સુગુણમંદિર **સહિજસુંદર** ભણઈ વયણ સુહંકરો,

(૧) હા૦ ભં. દા.૮૩ નં.૭૫.

(૩૭૦ ચ) આંખકાન સંવાદ ૫ કડી રાગ મિશ્ર રામગ્રી

આદિ – પરબ પનુતા પરખીયઇ, **શેત્રુંજ** સ્વામી નિરખીયઇ,
હરખીયઇ ગરવ મ કરિ અતિ આંખડી એ.
શ્રવણ! સુણુ ઇક વાતડી, સફલ હુજ્યો તુમ્હ યાત્રડી,
આવડી આસ સિરાડઈ કિમ ચડી એ. ૧

અંત – ત્રુટક.
જિન જોઇવા અતિ આંખિ હરખઈ રૂપ નિરખઇ વલીવલી
સંગીત ગીત રસાલ નવનવ સુણઇ કાંન વલી વલી,
વિસરી વાત વિવાદની પરિ ભાવ ભગતિ કરઈ ઘણી.
કરકમલ જોડી **સહજસુંદર** ભણઇ વાણિ સોહામણી. ૫

(૧) પ.સં. ૧–૧૧, નાહટા. સં.

(૩૭૦ છ) સઝાયો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) કાયા ઉપર (કાયાપુર પાટણ મોકલું, પેખો ૨ નગપુર માન રે–એ આદિ, અને મુગતિનારિ પૂર થાવીઇ, સહજસુંદર ઉપદેશ રે–એ અંત.) (૨) + કાયાપુર પાટણ (પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાયમાલા, ભીમસિંહ માણેક, પૃ.૧૬૨). (૩) + નિન્દા (પ્રકાશિત : સ. મા. સં. પૃ.૩૭).

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૨૦થી ૧૨૯, ભા.૩ પૃ.૫૫૭થી ૫૬૩ અને ૧૪૯૨–૯૩. 'જૈઇત વેલિ' સુધારીને પછીથી 'ગર્ભવેલી' કર્યું છે.]

૨૦૭. લાવણ્યરત્ન (ત. હેમવિમલસૂરિ–પં. ધનદેવ–સુરહંસશિ.)

(૩૭૧) વત્સરાજ દેવરાજ રાસ ૨.સં.૧૫૭૧ પો. શુ.૧ દેવગિરિમાં હેમવિમલસૂરિરાજ્યે

આદિ – **ગોયમ** ગણહર વિધનહર, મણહર વચનવિલાસ,
જાસ પસાઇ પામીઇ, તે પ્રણમી કરૂં રાસ. ૧
બંભસુતા હંસગામિણી, સામિણિ કવીઅણ માય,
તે **સરસતિ** સેવું સદા, જિમ પામું જસવાય. ૨
પુણિયં પૂરી સંપદા, પુણિયં આપઇ દૂરિ,
પુણિયં સેવઇ દેવતા, પુણિયં સુખ ભરપૂરિ. ૩
તે ઉપરિ **વછરાજનુ**, ગિરૂઉ પ્રાકૃતબદ્ધ,
લાવણ્યરત્ન કવિં ઇમ ભણઇ, નિસુણુ પુણ્યપ્રબંધ. ૪

અંત – ઢાલ

જિનસાસનિ ગિરૂઉ ગુણવંતુ, **તપા**ગચ્છ દિનિદિનિ દીપંતુ,
જા પંતુ કલિવાઉ. ૪૬૨
શ્રી **સોમસુંદર** રૂપિ ગુરૂઆ ગણહર, ભવિઅણુ વંછિત પૂરણ સુરતર
મણહર જગિ જસવાઉ. ૪૬૩
તાસ પાટ પ્રગટ પ્રભાકર, સૂરીસર શ્રી **લક્ષ્મીસાગર**,
સાગર પરિ ગંભીરો. ૪૬૪
મોહવિહંડણ મહીઅલમોહણ, **સુમતિસાધુસૂરિ** ભવિયણ
પડિબોહણ, મોહણવેલિ સરીરો. ૪૬૫
પાટિ તાસ ઉદય જિમ દિનમણિ, શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ સૂરિ-
શિરોમણિ, ચિંતામણિ અવતારો. ૪૬૬
કોહ-મોહ-ભડ અનડ સુમોડઇ, વાદી-રાય-મયગલ ગલ ખોડઈ,
કર જોડઇ નરનાહો. ૪૬૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જુગપ્રધાન કલિયુગિ કુણ ઉપમ, અભિનવ **જંબૂ ગોયમ સોહમ**,
સો ઇમ સંપઇ ચંદઉ. ૪૬૮
જાં અંબરિ ગહ ચંદ-દિવાયર, મેરૂ મહાગિરિ સાત્તઇ સાયર,
તાં ગુરૂ એ ચિર નંદઉ. ૪૬૯
મહ મિથ્યાત્વ કંદ કુદ્દાલ, દંસણરસિ રંજિઅ ભૂપાલ,
પાલઇ મહવ્વય ભારો. ૪૭૦
પંડિત શ્રી **ધનદેવ** સુહંકર, મોટિ મમલ મહિ મહિમામંદર,
સુંદર સુરપુરિ પત્તો. ૪૭૧
સુરહંસ ગુરૂ જણુમણુરંજણુ, કુમતહરણુ વાદીમુખભંજણુ,
નિરંજણુ જસવાઉ. ૪૭૨
કલા બહુત્તિરિ ગુણુ આધારો, પંચ મહવ્વય સુદ્ધાચારો,
વંદસિ સો ગુરૂ સારો. ૪૭૩
લાવણ્યરત્ન તસુ સીસિં હરસિં. સંવત **પનર એકોત્તર** વરસિં,
પોસિં પડવે દિવસિં. ૪૭૪
દેવગિરિ નગરિં કીધઉ રાસ, **વચ્છરાજનુ** સરસ નિવાસ,
ભણુસિં તે સુખ લહસઇ. ૪૭૫

(૧) ઇતિ **વછરાજ** દેવરાજ રાસ સંપૂર્ણ સમાપ્ત. પંડિત શ્રી **ધર્મવર્દ્ધનગણિ** તત્ શિષ્ય ગણિ **વિવેકવર્દ્ધન** પઠનાર્થં લષિતં. પ.સં. ૨૪-૧૪, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૨૨૩. (૨) લીં. ભં. (૩) ડે. ભં.

(૩૭૨) યશોધર ચરિત્ર ૨.સં.૧૫૭૩ કારતક

આદિ – **દેવગિરિમંડન** દેવતરૂ વંદી **વીર**જિણુંદ,
ઇંદ સવે સેવા કરેં દિઇ જે પરમાણુંદ. ૧
ગોયમ ગણહર ગુરવરસરણુ સરણુ કરી મનખંતિ,
પંતિ સહિત નિય ગુરૂ નમું **સૂરહંસ** ઇક ચિત્ત. ૨
ભો ભવીયણુ ભાવે સુણો ધર્મ તણા ચ્યારે અંગ,
ભર ભવનાણુ સુવાસના સંયમરંગ અભંગ. ૩
દશ દૃષ્ટાંતે દોહિલો પામી નર વએસ,
એ સમકિત અશંકિત મનેં માનિઈ ટલે કલેશ. ૪
વીતરાગ સુસાધુ ગુરૂ જિનવર ભાષિત ધર્મ,
કર્મહરણુ સમી જીવને જીવદયાનો મર્મ. ૫
વેદપુરાણુ કુલ બુદ્ધિબલે જીવ કરે જીવઘાત,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે પાતકથી સાતમે નરકે પીડે સહિ વાત. ૬
ત્રસ પ્રાણી દુરે રહો જીવ આકારે જેઉ,
મન ભાવે ભાજે નહિ જયણ પાતક તેઅ. ૭
તિહાં **યશોધર** રાયના નવ ભવ નવરસભંધ,
લાવણ્યરત્ન કવિ ઇમ કહે સુણો (એહ) સંબંધ. ૮

અંત – શ્રી જિનમતિ અતિ વરતે **આંણ, તપ**ગછગયણ વિભાસણ ભાણ,
સોહમ પાટે **સોમસુંદર**સૂરિ, નામે સંપતિ સુષ ભરિપૂરિ. ૩૬૦
મુનિસુંદરસૂરિ તસુ પાટિ, પાપ ટલે નાંમ લેવા માટિ,
સંતિકર સ્તવ કરી જગ સંતિ, કરી હરી દારૂણ દુહ ભ્રંતિ. ૩૧
પાટે **રત્નશેખર**સૂરિ મહકે જગજસ, જિણે પડિબોહિઆ શ્રાવક સહસ
શ્રી **લષિમીસાગર** સૂરીંદ, કુમત તિમિરભરહરણ દિણેંદ. ૩૨
યુગપ્રધાન ગિરૂયા ગુણધાર, શ્રી **સુમતિસાધુ**સૂરિ ગુણધાર,
તાસુ પાટિ સંપ્રતિ વિહરંતિ, ભવભય હરત જિણ ભગવંત. ૩૩
દીસે દિનદિન દીપતિ કલા, ગુરૂ ગુણ છત્રીસ આગલા,
હેમવિમલ સૂરિસ ઉદયવંત, અંતરીષ રવિ જા જયવંત. ૩૪
સિરિ **ધનદેવ** પંડિત શિષ્ય સિરિ મોડ, પુહવિ પીઠિ પયાવિં પયડ,
અબૂઝ જીવ ઘણા બૂઝવ્યા, સમકિત વિમલ સલિલ સૂઝવ્યા. ૩૫
સૂરસંસ ગિરૂઓ તસુ સીસ, વાદિશ્રેણિ ધૂણાવે સીસ,
તસુ પયકમલે રમલિ જિમ ભૃંગ, **લાવણ્યરત્ન** નામે સીસ ચંગ. ૩૬
વિવેકરત્ન શ્રી ભણી આદરિ, સંવત **પંનર સય ત્રહુત્તરી,**
દેવગિરિ નગરે કાતિ માસે, **યશોધર ચરિઅ** કરિઉં ઉલ્લાસિ. ૩૭
સમકિતસુંદર નામ પ્રબંધ, પાપતણું ટાલે સંબંધ,
જાં ધ્રૂ મેરૂ મહી થિર રહે, તાં રહિજ્યો કવિયણ કહેઇ. ૩૮

(૧) ઇતિશ્રી સમ્યકૃત્વસુંદર રાસાભિધં યશોધરચરિત્ર રાસ સમાપ્તઃ ગ્રં. ૯૦૦ **સોજત્રા** ગ્રામે. પ.સં. ૩૫-૧૧, ડા. અ. ભં.પાલણપુર દા.૨૫ નં.૧૦. (૨) સં.૧૬૨૮ પો. શુ. ૧૦ લ૦ **જીરાપુલ્લી** પ્રસાદાત્. ચોપડો, પ.સં. ૩૦-૩૪, વડા ચૌટા ઉ. સુરત. (૩) પ્રાયઃ આ કવિકૃત – સં.૧૬૩૩ ચૈ. વ. ૬ સોમે **ભાદ્રઉડ** ગ્રામિ લિ. સા. **જેવત** પઠનાર્થે. વિ. લ. સૂ. જ્ઞા. ભં. ખંભાત. (૪) પ.સં. ૩૦-૧૧, લીં. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

(૩૭૩) મત્સ્યોદર નરેંદ્ર ચોપાઈ અથવા **રાસ** ૨. સં. ૧૫૭૩(૪) દેવગિરિમાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આમાં જણાવેલ છે કે શ્રીતપા રત્નશેખરસૂરિ–'જિણિ પડિબોહ્યા સાવક સહસ', 'સંવત પનર ચિહુત્તરિ વરિસ', 'દેવગિરિનગર કીધઉ રાસ'.

(૧) પા. ભં. ૪. (૨) સંઘવી ભં. પાટણ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૯૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૦–૩૨, ભા.૩ પૃ.૫૬૮–૭૦. 'મત્સ્યોદર રાસ' ભૂલથી કવિના ગુરુ સૂરહંસને નામે પણ નોંધાયેલો તે પાછળથી રદ કર્યું છે. 'કલાવતી રાસ' તથા 'કમલાવતી રાસ' લાવણ્યરત્નશિષ્ય વિજયભદ્રની કૃતિઓ હોઈ અહીંથી રદ કરી છે.]

૨૦૮. ચંદ્રલાભ (આં.)

(૩૭૪) ચતુઃપર્વી રાસ અથવા **ચોપાઈ** ૨. સં. ૧૫૭૨

(૧) પ.સં. ૧૦, પ્રં. ૨૧૯, લીં. ભં. દા.૩૭ નં.૬૯. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૭૦.]

૨૦૯. અમીપાલ

(૩૭૫) મહીપાલનો રાસ ૨. સં. ૧૫૭૨ આસો શુદ ૫ ગુરુ

આદિ – સકલ મનોરથપૂરણો, વંછિત ફલ દાતાર,
નાભિરાય કુલિ મંડણો, **શેત્રુંજ** ગિરિ સણગાર. ૧
મરૂદેવી રાણી ઉરિ ધર્યા, શત શાખા વિસ્તાર
પ્રથમ જિણેસર પય નમી, કરસૂં કવિત રસાલ. ૨
પંચસેં ધનુષ પ્રમાણ દેહ, પેખે પરમાણુંદિ
ઈક્ષ્વાગ વંશ ઉદ્યોતકર, સ્વામી **આદિ** જિણંદ. ૩
સરસી પ્રણમૂં **સારદા**, કરીયણ કેરી માય
અવિરલ વાણી પામવા, બીહુ નથી ઉપાય. ૪
રિસહ જિણેસર **સારદા**, પ્રણમી કવિત કરેસિ,
મહીપાલ ક્ષત્રીય તણું, સુણતાં ટલે કલેસુ. ૫

અંત – **પનર બહુતિરિ** અધિનિ માસ, શુકલ પક્ષ પંચમિ ઉલ્હાસ,
ગુરૂવારે કીધું ચરી, **અમીપાલ** મનિ આનંદ ધરી. ૧૦૬૩

(૧) આદિમાં પં. શ્રી **શિવ**સુંદર ગણિ ગુરૂપાદકેભ્યો નમઃ—ઇતિ મહીપાલ રાજાનું રાસ દાનવિષયે સંબંધ ચુપૈઈ કથા વસ્તુ બંધ રાસ સંપૂર્ણ. પ.સં. ૩૯–૧૫, રત્ન. ભં. દા.૪૩ નં.૧૫. (૨) સં. ૧૬૨૯ શ્રા. શુ૦ ૫ રવૌ. **આશ્યા**પલ્લી મધ્યે પૂજ્યશ્રી દેવરત્નસૂરિ ચાતુર્માસ સ્થિતા.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તદ્વસરે ઋષિ સોમજી લખિતં શ્રી હંસ લક્ષ્મીવાચનાર્થે. પ.સં.૩૫-૧૬, સીમંધર. દા.૨૧. નં.૨૪.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૭૦-૭૧.]

૨૧૦. ગજે'દ્રપ્રમોદ (ત. હેમવિમલસૂરિ-વિદ્યાસાગર અને ચરણપ્રમોદ-હર્ષપ્રમોદશિ૦)

(૩૭૬) ચિતોડ ચૈત્ય પરિપાટી (ચૈ.) ૨. સં. ૧૫૭૩ ફા. વદ ૬ઠી ૬૮

સરસ વચન દિઉ **સરસતી**, નઇ લહી સગુર પસાય
ચૈત્રપ્રવાડી વિરચસ્યું, અરચસ્યું શ્રી જિનરાય. ૧
અંગ તિલંગ કલિંગ એ, **ગૌડ ચૌડ** નઈ **લાડ**
માલવ મરહઠ સોરઠ, તિહિં મંડણુ **મેવાડ**. ૨
શ્રી **ચિત્રકૂટિ** હિરા જઇ, પરોજઇએ જેહનું નામ
મહીપતિ સપરાણું એ, રાણુ એ શ્રી **સંગ્રામ**. ૩
સંવત **પનર ત્રિહુત્તરઈ** એ, નરેસૂઆ, ફાગણ વદિ વારિ
ચૈત્ર પ્રવાડી મઈ રચી એ, નરેસૂઆ, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ જયકાર. ૬૭
તવગણરયણાયર ચંદ દિવાયર **હેમવિમલ** સૂરિંદ ગુરો
ગુણમણિ વઇરાગર **વિદ્યાસાગર, ચરણપ્રમોદ** પંડિતપ્રવરો
તસ સીસશિરોમણિ કવિચૂડામણિ શ્રી **હર્ષપ્રમોદ** જયવંત ચિરો
તસ સીસ **ગયંદિ** પરમાણુંદિઉં, કરિઉં કવિત જયકાર કરો. ૬૮

(૧) પ.સં. ૫, પાલણપુર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૯૩-૯૪.]

૨૧૧. [+] કમલસંયમ ઉ૦ (બૃહતખરતરગચ્છ જિનહર્ષસૂરિશિ૦)

તેમણે સં. ૧૫૪૪માં 'ઉત્તરાધ્યયન વૃત્તિ' અને સં. ૧૫૪૯માં 'કર્મસ્તવ પ્રકરણ'ની રચના કરી.

(૩૭૭) સિદ્ધાંત સારોદ્ધાર અથવા સમ્યક્ત્વોલ્લાસ ટિપ્પનક અથવા લુંકાની હૂંડી સં. ૧૫૪૪ આસ૦

લોંકાશાના મંતવ્યના ઉત્તર રૂપે છે.

(૧) પ.સં. ૧૮-૧૫, ત્રુટક. (૨) સં. ૧૬૧૨ માર્ગશિર વ. ૪ રિણી. મધ્યે **શ્રીચંદ** શાહ વાચનાર્થં. પ.સં. ૨૫, વચમાં ત્રુટક, અભય૦ (૩) ગ્રં. ૪૦૦, લ. સં. ૧૮૧૪, પ.સં. ૧૫, સેં. લા. નં. ૨૧૭૪. (૪) **તપ. રાજકુશલશિ.** કલ્યાણકુશલેન લિ૦ હીરવિજયસૂરિરાજ્યે સં. ૧૬૪૬.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વૃદ્ધિચંદ્ર ભં. ભાવનગર. (૫) પ.સં. ૬૨, હં. ભં. નં. ૧૮૧૦.

[પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુસ્તક ૫ અંક ૯–૧૦ (અંશતઃ).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૮૨. કૃતિનો સંવત ૧૫૭૪ આસપાસ દર્શાવેલો તે છાપભૂલ હતી.]

૨૧૨. ભાવસાગરસૂરિશિષ્ય (આં.)

ભાવસાગરસૂરિ અંચલગચ્છના ૬૧મા પટ્ટધર. આચાર્યપદ સં.૧૫૬૦ સ્વ. ૧૫૮૩. જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૨ પૃ.૭૭૩.

(૩૭૮) નવતત્ત્વ ચોપાઈ અથવા રાસ ૨. સં. ૧૫૭૫ પાટણમાં

આદિ – આદિ નમી આનંદહ પૂરિ, ગિરુઆ ગુરૂ **ભાવસાયર**સૂરિ,
પામી તાસુ પસાઉ ઉદાર, નવતત્ત્વનઉ હૂં કહિસુ વિચાર. ૧
જાણઇ જીવ ન નવતત જામ, નવિ સમકિતીઉં કહીઇ તામ,
સમકિત વિણ નવિ સિવપુરીવાસ, તુ નવતત્ત્વનઉ કરઉ અભ્યાસ. ૨

*

શ્રી **સિદ્ધાંતસાગર**સૂરિ ગુરૂ, શ્રી **ભાવસાગર**સૂરિ,
પ્રણમીય ત્રીજા તત્ત્વનું વિવરણ બોલિસુ ભૂરિ.

*

શ્રી **જયકેશર**સૂરિગરૂ, **સિદ્ધાંતસાગર** સાર,
ભાવસાગર ગુરૂ પય નમી, સંવર કહિસુ વિચાર.

અંત – સંવત્ **પનર** પંચ્યહુત્તરિ વરસિ, શ્રી **પત્તનિ** હઇઆનઈ હરસિ,
શ્રી સંઘનઈ આગ્રહિ ચઉપઈ, કીધી ભાવિઈ ભગતઈ થઇ. ૫૮
ઈય સોહગસુંદર સૂરિપુરંદર **ભાવસાગર** ગુરૂ ગચ્છધર,
પયપઉમ પસાઇં કવિત કરાઈં પાપ પલાઈ દૂરિતર.
જે ભવિયણ ભાવઇ સરલ સભાવઇ ભણુઇ ગુણઈ **નવતત્ત્વ** વર,
તે લહસઈ સિદ્ધી વંછિત રિદ્ધિ નિરમલ બુદ્ધિ વિબુધ નર. ૫૯

(૧) પ.સં. ૩૪–૧૫, સે. લા. નં. ૨૨૨૨. (૨) પ.સં. ૫૦, ક્લે. ૧૨૫૦, લી.ભં. દા.૪૫ નં.૧૦. (૩) પ્રં. ૧૩૪૫, પ.સં. ૪૫–૧૩, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૫૪. (૪) પ.સં. ૨૫–૧૭, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૫૫. (૫) પ.સં. ૩૮–૧૩, રત્ન ભં. દા.૪૨. નં. ૩૮. (૬) બાણનંદે બાણયુક્તે ચ ઇંદે ૧૫૯૫ તસ્મિન્ વર્ષે અશ્વની શુકલપક્ષે ગુરૌ પૂર્ણા. **અંચલગચ્છે** ગુણનિધાનસૂરિ રાજ્યે **સત્યપુર** મધ્યે પં. **વિદ્યાશીલ** મુનિ આત્મવાચનાય

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

લિ. પ.સં. ૧૮–૨૦, રત્ન. ભં. નં. ૩૯. (૭) પ.સં. ૩૧–૧૪, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૧૬૭. (૮) સં.૧૯૨૪ અ. વ. ૪ બુધે અમ્બઇ મહાત્મા કિસન લિ. પ.સં. ૨૭, જય. પો. ૬૧. (૯) રાજનગરે સં.૧૭૩૫ પો. વ. ૮ ગુરૌ. ગ્રં. ૧૩૫૦, પ.સં. ૫૭–૧૧, વી. ઉ. ભં. દા.૨૦ પો.૧. (૧૦) પ.સં. ૩૧–૧૩, જીર્ણ પ્રત, વી. ઉ. ભં. દા.૨૦ પો.૧. (૧૧) પં. થિરવિજયશિ. પુણ્યવિજય ગ. લિ. સં. ૧૭૬૨ માર્ગશીર્ષ શુ. ૧૫ ચંદ્રવાસરે. પ.સં. ૨૧–૨૧, ઝીં. પો. ૪૧ નં. ૨૧૬. (૧૨) વિ. ધ. ભં. [આલિસ્ટઑફ ભા. ૨ (સૌભાગ્યસુંદરને નામે).]

(૩૭૯) ઇચ્છા પરિણામ ચોપાઈ ૨. સં. ૧૫૯૦

(૧) અમ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૨, ભા.૨ પૃ.૫૭૨–૭૩.]

૨૧૩ ક. જયવલ્લભ (સાધપૂર્ણિમાગચ્છ માણિક્યસુંદરસૂરિશિષ્ય)

(૩૮૦) શ્રાવણ વ્રત રાસ અથવા **ગૃહીધર્મ રાસ** [અથવા **સમ્યક્ત્વ-મૂલ બારવ્રત રાસ** અથવા **ઇચ્છા પરિમાણ રાસ**] ૫૯ કડી ૨.સં. ૧૫૭૭

આદિ – પણમીય **વીર** જિણંદ દેવ સમરીય ગુરૂ **ગોયમ**
પભણિસ સમકિત મૂલ સાર શ્રાવક વ્રત ઇમ
પહિલું થૂલ પ્રાણાતિપાત વિરમણુ વ્રત ભણીઇ
બીજું થૂલ અલીય વયણુ પરિહાર સુથુણીઇ. ૧

અંત – વસ્તુ
કરસ જયણા કરસ જયણા સેસ આરંભિ
સામગ્રી ધરિ છતી સવસિયરિ એ નિયમ પાલિસ
ઠકુર-હડવીસરણુ પ્રમુખ દસવિ આગાર ટાલસિ
જાવ જીવ ભંગ કછ એ, સિવસુહ મૂલ સુરંભ
પનર સિત્તોહતર લિહ મઇ, સગુરૂ પાસિ ગિહધમ્મ ૫૬

ઢાલ
ઇમ પાલિસ સમકિત મૂલ સાર, શ્રાવક વ્રત બારહ અતિ ઉદ્દાર,
ભવ માણસ પામીય કરિસ ધમ્મ, જિમ થાઇ નિશ્ચઇ સફલ જમ્મ. ૫૭
શિર ધરીઇ શ્રી અરિહંત આણ, ઇમ લહીઇ શિવપુર તણું ઠાણ,
ઇમ કીજઇ ભવીઅણ ભવહ અંત, સહી લહીઇ શિવપુરિ સુખ અનંત. ૫૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાધુ પુંન્યમગચ્છ ગિરૂઆ ગણધર, શ્રી માણિક્યસુંદરસૂરિ સૂરીશ્વર.
શ્રી જયવલ્લભ વણારીસ ઉપદેસ દીદ્ધ,
દુગી શ્રાવિકા ગિહધમ્મ લદ્ધ. ૫૯

(૧) પ.સં.૪-૧૦, મુક્તિ. નં.૨૩૬૪. [હેજીજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૪, ૩૯૫).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૧૭ તથા ૧૪૯૧.]

૨૧૩ ખ. જયવલ્લભ (માણિક્યસુંદરસૂરિશિષ્ય)

(૩૮૧) સ્થૂલભદ્ર બાસઠીઓ [અથવા **એકત્રીસો**] ગા. ૬૩

આદિ – મૃગનયણી રે શશિવયણી **સારદ** નમૂં,
દિઉ વાણી રે વાણી તુમ્હનઇ વય નમૂં.
વીનવીય રે નમીયઇ ગુરૂ **ગોયમ** વલી,
મતિ માગું રે લાગું સહિગુરૂ પય લલી. ૧
અતિહિ દુક્કર હિકર કહઇ મુનિવર સુણી સીહ મુણીશ્વરા
ચઉરાસી ચઉવીસી જાં લગિ નામ મહીયલ વિસ્તર્યાં
શ્રી **માણિક્યસુંદરસૂરિ** સીસઇ ભણઈ **જયવલ્લભ** વરૂ,
શ્રી **થૂલભદ્ર** સુજ્ઝણ સુંદર સંઘ ચઉવેહ સુખકરૂ. ૬૩

(૧) વા૦ **ચારિત્રોદયગણી**નાં પં. **વિનયહર્ષે**ણ લિખિત્વા પ્રદત્તઃ પ.સં. ૪-૧૩, પ્ર. કા. ભં. નં. ૧૧૭. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

(૩૮૨) ધન્ના અણગારનો રાસ

(૧) રત્ન. ભં. (૨) ડે. ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૫૧૭-૧૮. ત્યાં આ બંને કૃતિઓના કર્તાને ઉપર્યુક્ત નં. ૨૧૩ ક-ના કવિ જ ગણવામાં આવ્યા છે પરંતુ આ કૃતિઓના અંતભાગમાં ગચ્છનિર્દેશ નથી. 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' પૃ. ૪૮૮ ફકરો ૪૦૯ તથા 'અંચલગચ્છ દિગ્દર્શન' પૃ. ૨૪૫ પર એ કૃતિઓ અંચલગચ્છના માણિક્યસુંદરશિષ્ય જયવલ્લભની કહી છે, તો 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ. ૨૨૩૩ પર કવિને આગમગચ્છના ગણાવ્યા છે.]

૨૧૪. મુનિચંદ્રસૂરિ

પૂર્ણિમાગચ્છના ભીમપલ્લીય પક્ષમાં મુનિચંદ્રસૂરિ થયા છે તેના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૫૬૦ અને ૧૫૭૮ના લેખાંક ૬૫૦ અને ૩૮૫ ધાતુ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા. ૧માં, અને સં. ૧૫૫૮ના લેખાંક ૧૧૨ ભા. ૨માં મળી આવે છે તે જ આ કવિ હોય એવો દરેક સંભવ છે. સં. ૧૫૭૭નો લેખ પૂર્ણિમાગચ્છના મુનિચંદ્રસૂરિનો પણ મળે છે. (નાહર. ખં.૧ લેખાંક ૧૩૨.)

(૩૮૩) રસાઉલો

આ કૃતિ પ્રાકૃતમાં છે, તેથી તેને ગૂ. કૃતિ ગણવાની નથી. જુઓ તેની આદિ :

પઢમં મયણુવજ્જ મેયણાહિ, ધુસિણુ ચંદણુ કુસુમાઇં,
ચવ પરિમલિ લ્લાઇંએ, સ સામગ્ગી વમ્મહરસ્સ ભણિયાણુ સંદેહો.

(૧) સંવત ૧૬૧૨ શ્રાવણ વદિ ૧૧ સોમેશ્રી પૂર્ણિમાપક્ષે વટપદ્રિ શાખાયાં ભ૦ શ્રી લબ્ધિસુંદરસૂરિ તત્પરિવારે વા૦ શ્રી કરૂણાસાગર તચ્છિ. વા૦ શ્રીભાનુમેરૂ મુનિ શ્રી લક્ષ્મીચંદ, મુનિ લોજકુમાર, લઘુ શિષ્ય સારિંગલિખિતં પૂર્ણિમા પક્ષે મુનિચંદ્રસૂરિકૃત રસાઉલો. હા. ભં.

(૩૮૪) રાત્રિભોજન સ.

(૧) પા. ભં. ૨. (૨) પા. ભં. ૩

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૯, ભા.૩ પૃ.૫૮૫. 'રાત્રિભોજન સઝાય' ઉપર્યુક્ત કવિની રચના માનવી કે કેમ તે પ્રશ્ન છે.]

૨૧૫. ભાનુચંદ્ર-ભાણુચંદ્ર (લોંકાગચ્છ)

(૩૮૫) + દયાધર્મ ચોપાઈ (ઐ.) કડી ૨૫ ૨.સં.૧૫૭૮ માઘ શુ. ૭

આદિ – વીર જિણેસર પણમિ પાય, સુગુરૂ તણુ લહ્યો સુપસાય,
ભસ્મગ્રહનો રોષ અપાર, જઈનધરમ પડિયો અંધકાર. ૧
ચૌદ સય બ્યાસી વઇસાખઈ, વદ ચૌદસ નામ લુંકો રાખઇ,
આઠ વરિસનો લુંકો થયો, સા ડુંગર પરલોકઈ ગયો. ૪

*

દયાધર્મ જલહલતી જ્યોત, સા લુંકે કિધઉ ઉદ્યોત,
પનર સય બતીસઉ પ્રમાણ, સા લુંકો પામ્યો નિરવાણ. ૧૪

અંત – પનર સય અઠયોતર જાણઉં, માઘ શુદ્ધિ સાતમ પ્રમાણઉં,
ભાનુચંદ યતિ મતિ ઉલ્લસઉ, દયાધર્મ લુંકે વિલસઉ. ૨૫

પ્રકાશિત : ૧. શ્રીમાન્ લોંકાશાહ, પૃ. ૨૩૪થી ૨૩૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૭૪.]

૨૧૬. સૌભાગ્યસાગરસૂરિશિષ્ય (વડતપગચ્છ લબ્ધિસાગરસૂરિ–ધનરત્નસૂરિ–સૌભાગ્યસાગર)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બૃહતપાગચ્છના લબ્ધિસાગરસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૫૯-૬૦-૬૧-૬૨-૬૪-૬૫-૬૬ના મળી આવે છે ને તે પરથી જણાય છે કે તેઓ ઉદયસાગરસૂરિના પટ્ટધર હતા. ધનરત્નસૂરિના લેખો સં.૧૫૭૨-૭૯-૮૪-૮૭-૮૮-૯૧ના મળે છે તે પૈકી સં.૧૫૭૮ અને ૧૫૮૪ના લેખોમાં ધનરત્નસૂરિ અને સૌભાગ્યસાગરસૂરિ એ બંનેને સાથે મૂકી તેમની પહેલાં 'લબ્ધિસાગરસૂરિ પટ્ટે' એમ જણાવ્યું છે. એકલા સૌભાગ્યસૂરિના લેખો સં.૧૫૭૩ અને ૧૫૮૯ના મળ્યા છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧ તથા ૨) વિશેષમાં સૌભાગ્યસાગરસૂરિનો સં.૧૫૭૬નો લેખ છે તેમાં જણાવ્યું છે કે પં. અભયસારગણિના પુણ્ય માટે પં. અભયમંદિરગણિ તથા અભયરત્નમુનિ સાથે રહી સૌભાગ્યસાગરસૂરિએ શાંતિનાથ બિંબને પ્રતિષ્ઠિત કર્યું. (જુઓ નાહર. લેખાંક ૨૯૩.)

(૩૮૬) ચંપકમાલા રાસ ૨.સં.૧૫૭૮ આસો સુ. ૭ રવિ દમણમાં

વસ્તુ, ચોપાઈ અને દુહામાં છે. વસ્તુ છંદ ચારપાંચ છે. ઢાલ - વીર જિણેસર ચરણ, જિમ સહકારઈ કોઈલ (ગૌતમ રાસની) સાહેલડીની, માલતડીની એમ ચારેક ઢાલ જોવામાં આવે છે.

આદિ - **આદિ** જિનવર **આદિ** જિનવર આદિ મુનિ ઇસ
શાંતિ નેમિ શ્રી **પાસ**જિન **વીર** ધીર સેવે સુરાસુર
પંચ જિણેસર ચરણયુગલ ભક્તિભાવ પ્રણમું ગુણાયર
ગણહર મુષ્ય ઇગ્યારહ ગુરૂ **ગોયમ** પ્રણમેવિ
ચંપકમાલા સતી તણું ચરીય ભણું સંષેવિ. ૧

*

થોડઇ દિન સીખ્યઉ ઘણું એ, સવિ રહિ સઉ પાસ,
ચઉરાસી આસણ ભલાં એ, કામરંગ અભ્યાસ.
પિંગલ ભરહ વિચારસાર, નાટિક ષટ્ભાષા,
ચતુરિમ ગુહિર ગંભીર વખ, એહની એ શાષા. ૫૧

અંત - **વડતપગચ્છ** ગુરૂ **ગોયમ** સમા એ માલ્હંતડે, શ્રી **લબ્ધિસાગર**સૂરિ
જપતાં નામ જ તસુ તણઉ એ મા૦ નાસઈ દુકૃત દૂરિ. ૬૦૪
પટ્ટ પ્રભાકર જયકરૂ એ મા૦ **ધનરત્ન** સુરીંદ,
સોભાગસાગરસૂરિ ગુણનિલો એ મા૦ જસઉ જસ પૂનિમચંદ. ૬૦૫
તાસુ સીસ રંગિઈ રચ્યો એ મા૦ **ચંપકમાલા**નો રાસ,
સંવત **પનર અઠોતરે** એ મા૦ ઉજ્જવલ આસો માસ. ૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સાયર સંખ્યા તિથિ ભલી એ મા૦ રૂયડો વાર પતંગ,
આશ્રય નામ વિચારજ્યો એ મા૦ તિણિ દિન નક્ષત્ર ચંગ. ૭
દમણપંદિર રુલીયામણો એ મા૦ મંડણ **આદિ** જિણંદ,
તાસ તણે સુપસાઉલે એ મા૦ નીપનો રાસ આણંદ. ૮
સતી પ્રબંધ જે ભણે એ મા૦ નર ને નારી સુજાણ,
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ મંદિર ઘણી એ મા૦ તે લહે કોડિ કલ્યાણ. ૬૦૯

(૧) ગંધાર બિંદરે વા૦ **વિવેક**સારગણિ. પ.સં. ૧૧-૨૧, મ.જૈ. વિ. નં. લ૦ ૪૫૬. (ગીચોગીચ પણ સુવાચ્ય અક્ષરમાં.) (૨) સં.૧૬૧૭ આસો શુદિ ૬ ગુરો **જં**બુ નગરે ઋષિ **લ**લિતસાગર લિ. પ. સં. ૨૧-૧૫, ઝીં. પો.૩૮ નં.૧૮૧. (૩) પ.સં. ૪-૧૩, અપૂર્ણ, જશ. સં. (૪) સં.૧૬૭૫ દ્વિ. શ્રા. વદિ ૧૪ શુક્રે લ. વા. **વિજય**મૂર્ત્તિગણિ પઠનાર્થ. પ.ક. ૧૩થી ૨૫ પં.૨૧, દે. લા. પુ. લા. નં.૧૧૦૦-૪૬૬. (૫) સં.૧૬૯૧ જ્યે. સુદિ ૪ લ૦ ઋષિ **હ**રજી **મો**રખી મધ્યે સ્વયં વાચનાર્થે. પ.સં. ૧૮-૧૭, વિ. ને. ભં. નં.૩૩૩૧. (૬) શ્રી ભુજનગરે સં.૧૬૭૨ શ્રી **સ**ત્યશેખરગણિ પં. **વિવે**કશેખરગણિ તત્ શિ૦ **ભા**વશેખર ગણિ લિ૦ પ.સં.૧૭-૧૭, લીં.ભં. દા.૨૦. (૭) શ્રી સુરતિ બિંદિર મધ્યે અશ્વનિ માસે વિજયદશમ્યાં સોમવાસરે સં.૧૬૭૬ વર્ષે. ઈડર બાઈઓનો ભં. (૮) ખં.ભં.૧. (૯) કો. [મુપુગૂહસૂચી ("તાસ સિસ રંગી રચીઉ" એ પંક્તિને કારણે રંગસાગરને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૩-૩૪, ભા.૩ પૃ.૫૭૩-૭૪.]

૨૧૭. ભુવનકીર્તિ (કોરંટગચ્છ નન્નસૂરિ-કક્કસૂરિશિ)

નન્નસૂરિ માટે જુઓ નં.૧૫૮ અને કક્કસૂરિના પ્રતિમાલેખ સં.૧૫૯૫ના મળી આવે છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧ લેખાંક ૪૫૫, ૬૦૭.)

(૩૮૭) કલાવતી ચરિત્ર ૨.સં.૧૫૮૦ માગ. શુ. ૫ ગુરુ ખંભાતમાં

આદિ – ઢાલ આહુયલિકી

વીર જિણેસર પય નમી, સમરીય **ગોયમ** સામિ રે,
ચરિત ગાઉં **કલાવતી** તણું, સીલ ગુણ કરિ અભિરામ રે;
ભવિયણ પાલઉ શીલ નિરમલ, જિમ લહુ મુગતિ નઉ ઠામિ રે. ૧
કલાવતી દોહન કરિ આવીયા, જોઉ જોઉ સીલ પ્રમાંણ રે
ભવિયણ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – **પનર અસી** ણરસામી, મૃગસર શુદિ પંચમી,
દિવસ **થંભતિરથ** ભલે, ગુરૂ દિન નિર્મલે. ૮૮
કોરંટગચ્છ નન્નસૂરિ, સુપટ્ટી **શ્રી કક્કસૂરિ**,
તાસ સીસ ઇમ ભણે, એ ઉલટ આપણે. ૮૯
ભુવનકીર્તિ થીર થાએ, **કલાવતિ** ગુણ ગાએ,
દુઃખદલિદ્ર ટલે એ સંપદા સવિ મિલે. ૯૦
જે ભણે મનરંગ, વિલસે સુખ તે અંગ,
શીલ સાંનિધ કરે, એ જિમ મનિ ગહગહે. ૯૧

(૧) પ.સં. ૬–૯, ડા. પાલણપુર દા. ૩૬. (૨) ગા. ૯૧, પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં. ૪, જિ. ચા. પો. ૮૧ નં.૨૦૫૰. (૩) પ.સં. ૫, જય. પો. ૨૯. (૪) કલાવતિ ચરિત્ર લખ્યું સં.૧૮૪૬ પોસ શુદિ ૧૨. પ્ર.કા.ભં. [પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૪–૩૫, ભા.૩ પૃ.૫૭૪.]

૨૧૮. ચારુચંદ્ર (ભક્તિલાભ–ચારિત્રસારશિ.)

'ઉત્તમકુમાર ચરિત્ર' પણ આ કવિએ સંસ્કૃતમાં રચેલ છે.

(૩૮૮) હરિબલ ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૮૧ આ. શુ. ૩

(૩૮૯) રતિસાર કેવલી ચોપાઈ

આદિ – શ્રી ભક્તિલાભોપાધ્યાય સદ્‌ગુરૂભ્યો નમઃ
પહિલઉં પણમિય પ્રથમ જિણેસર **સિત્તુંજય** અવતાર
મહાવીર મહિમામણિ-સાગર, શ્રી **ગોયમ** ગણધાર. ૧
દાનઇ ભૂગતિ માનઇ દાનઇ દેવાદિક વસિ હુંતિ
વયરી વશવર્ત્તી પુણિ હોઇ, સિવ સુર સુખ લહંતિ દાનઇ. ૨

અંત – શ્રી **રતિસાર કેવલિ** તણઉં એ, મહાલંતડે, જાણીય ચરિત અસેસ
દીજઇ દાન ભાવઇ કરી એ, મહાલંતડે, જાણીય પત્ત વિસેસ. ૨૦૩
જુ તુમ્હઇ ઇચ્છઉ સુખસંયોગ, નર સુર રિદ્ધી વંછિત ભોગ
તુ હિઉ દાન મુનીસરાં એ,
જિમ **રતિસાર** નરેસરિ દીધઉં, સકલ સમીહિત તેહનઉં સીધઉં
સુજસ ઘણો જગિ વિસ્તરાં એ. ૨૦૪
શ્રી **જયસાગર** વાયક જાણઉં, **રતનચંદ્ર** ઉવઝાય વખાણઉં
શ્રી **ભગતિલાભ** ગુરૂ ગુણનિલઉ એ
ચારિતસાર સુગુરૂ આદેસઇ, **ચારૂચંદ્ર**ગણિ વિહિય વિસેસઇ
ધરિવઉ સુણીય ઊમાહલઉ એ. ૨૦૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ.સં. ૫, અભય. નં.૧૩૫૪.

(૩૯૦) મહાબલ મલયસુંદરી રાસ

આદિ – શ્રી ગુરુભ્યો નમઃ

સરસ વચન દુ **સારદા**, સદ્ગુરુ કરઉ પસાય
અક્ષર સાચા દાખજ્જે, નિરતુ આણી હાઇ. ૧
દાન શીલ તપ ભાવના, ધરમઇ ચ્યાર પ્રકાર
કરતાં કવિયણ ઇમ કહિ, જીવ લહિ ભવપાર. ૨
દાનઇ **ધનસારથ** તર્યઉ, શીલઇ **સીતા** નારિ
તપ તપતાં વલિ **સુંદરી**, ભાવઇ **ભરત** વિચારિ. ૩
શીલધરમ ઊપરિ વલી, કહું જ વિચાર ઉદાર
રાય **મહાબલ** અતિ સબલ, **મલયાસુંદરિ** નારિ. ૪

અંત – મહાવિદેહઇ સિવ પામસઇ, તે ધન જે એ ઋષિ ગાઇસઇ
પાસ થકી સુ વરસે થયા, ચારિત્ર પાલી મુગતિઈ ગયા. ૫૧૫

કલસ

ઇમ રાય **મહાબલ મલયસુંદરિ** ચરિત્ર નિસુણઇ જે નરા
તે લહઇ નિરૂપમ સુખ સંતતિ ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ પરંપરા
શ્રી **ભગતિલાભહ** સીસ **ચારિત્રસા**ર ગુરુ સુપસાઉલઇ
મુનિ **ચારુચંદ્રિ** રચિઉં ભવીયણુ સુણુઉ મનિ ઊમાહલઇ. ૫૧૬

(૧) ગ્રં.૭૭૫, પ.સં. ૨૦, અભય. નં. ૩૬૭૭. (૨) કડી ૫૧૭, સં.૧૬૪૦ ચૈત્ર વદિ ૧૨ શનૌ લષિતં **ભલસારિણિ** મધ્યે **અંચલગચ્છે** વા૦ શ્રી કમલમેરુસ્તત્ શક્ષ(શિષ્ય) પં. **રૂપા** તત્ શક્ષ મુનિ **આણંદમેરુ** લ૦ પ.સં. ૨૧–૧૫, મારી પાસે.

(૩૯૧) નંદન મણિયાર સંધિ ૨.સં.૧૫૮૭ ફા.

આદિ – વીર જિણેસર ચરણ નમેવિ, સંધિબંધિ સમરિસુ સંખેવિ,
શ્રી**સુધર્મ** ગણધર જિમ ભાખઇ, **જંબૂ** ગણધર તિમ વલિ દાખઇ. ૧

અંત – જ્ઞાતાધર્મકથા તણઇ એ, તેરમ અજ્ઝયણિ **નંદમણિયાર** ચરિ
ભણીયઉ એ
પુણ્ય પામિઉ નેગુ સંધિબંધ એ મેઇ એ સુખબોધહ કારણુ,
ભવિય લોય આણંદ ધરી, ભણિવઉ સુડ કારણ.
મનરંગિ આણી **વીર**વાણી સુગુરુ શ્રીમુખ સંભલી,
ઉવજ્ઝાયવર શ્રી **ભગતિલાભઇ** સીસ વિરચિ અતિ ભલી,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત **પનરહ અસી** ઉપરિ **સાત** અધિકે વછરે,
ગણિ **ચારૂચંદે** લહિય પુસ્તક માસ ફાગુણ મનહરે.

(૧) એક ગુટકો, જિ. ચા. (૨) પ.સં. ૪, અભય. નં.૩૨૮૪.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૭૭-૭૮ તથા ૧૪૯૫-૯૭.]

૨૧૯. સિંહદત્તસૂરિ (આગમગચ્છ)

(૩૯૨) સ્થૂલિભદ્ર રાસ લ.સં.૧૫૮૨ પહેલાં

(૧) જિનસાગરસૂરિ શાખા ભં. બીકાનેર.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૯૪.]

૨૨૦. લાભમંડન વા. (આં. ભાવસાગરસૂરિશિ૦)

અંચલ-વિધિપક્ષની પટ્ટાવલિમાં ૬૦મા પટ્ટધર સિદ્ધાંતસાગર-સૂરિની પાટે ૬૧મા ભાવસાગરસૂરિ થયા. તે મારવાડ દેશમાં નરસાણી ગ્રામે વોરા સાંગાની સિંગારદે ભાર્યાના પુત્ર ભાવડ નામે સં. ૧૫૧૦માં જન્મ્યા. ૧૫૨૦માં ખંભાયત બંદરે જયકેસરીસૂરિ – ૫૯મા પટ્ટધરને હાથે દીક્ષા લીધી. ૧૫૬૦માં માંડલ ગામમાં આચાર્યપદ અને ગચ્છેશપદ પણ મળ્યું. ૧૫૮૩માં સ્વર્ગસ્થ થયા. ભાવસાગરસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૫૬૦-૬૧-૬૩-૬૪-૬૫-૬૬-૬૭-૬૮-૭૦-૮૧ના મળ્યા છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ બંને ભાગ) તેમજ સં. ૧૫૬૧-૬૫-૭૪-૭૬ના પણ જોવામાં આવે છે. (નાહર.) તેમની પાટે ૬૨મા પટ્ટધર ગુણનિધાનસૂરિ અને તેમની પાટે ૬૩મા પટ્ટધર ધર્મમૂર્તિસૂરિ થયા.

(૩૯૩) ધનસાર પંચશાળિ રાસ ર.સં.૧૫૮૩ કાર્તિક શુદ ૧૩ ગુરુ અમદાવાદમાં

આદિ – પણમવિ **વીર** જિણંદ, સ્વામી **સિદ્ધત્થ**રાય કુલચંદ,
સેવિ સુરનર ઇંદ, જસ નામે હોઈ આણંદ. ૧
નાલિકમલ જસ વાસ, સમરૂં **સરસતિ** મનિ ઉલ્લાસ,
કવીયણ કરિવા રાસ, થિરવાસ, ભૂરએ આસ. ૨
રાજગ્રહ વરનયર, રાજા નામેણ **સેણિય** સાર,
મંત્રી **અભયકુમાર** ઉત્તમ ગુણ બુદ્ધિભંડાર. ૩
પૂછિ જિનવર પાસે **ગૌતમ** ગણધર મનિ ઉલ્લાસે,
પામજઈ સુખ વાસે, સ્વામિ તે મજ્ઝ દિઉ આસે. ૪

અંત – સંવત **પનરએહ** સંવત્સર **ત્રીસીઇ** રે, ૩અડઉ કાર્તિક માસ રે,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગુરૂવાસર દિન તેરસિ કેરઉઈ, કીધો, એ મનિ ઉલ્હાસિ રે
અરિહંત બે. ૮૩
શ્રી **વિધિ**પક્ષગચ્છ ગણધર રૂયડા રે, શ્રી **ભાવસાગર**સૂરિ રે,
નામિ નવનિધિ હુ જેહનઇ રે, પાતિગ જાઇ સવિ દૂરિ રે. અ૦ ૮૫
તાસ સીસ કહઈ ઉલટ અતિ ઘણઇ રે, **લાભમંડણ** વાણારીસ રે,
એહ ચરિત જે ભણુઈ ભણાવસિઇ રે, લહઈ સુખ તેહ નિસિદીસ
રે. અ૦ ૮૬
દેસ સવિહુ માહિ જાણીઇ એ, માલ્હંતડે, **ગૂજર** દેશ પ્રસિદ્ધ,
તિહાં **અહિચ્છત્રપુર** વર ભલૂં. મા૦ વાસ જિહાં લક્ષ્મી કીધ. ૮૭
તિણઈ નયરિ વિવહારીયા એ. મા૦, સાવક ધર્મ્મવંત સુજાણ,
તેહ મહાજન માહિ મૂલગુ એ મા૦ **પહિરાજ** પુણ્ય પ્રમાણ.૮૮
તસ વામાંગિ **રૂપી** કહિઉ એ, સુત **સંઘદત્ત** સુવિચાર,
જિનવર ગુરૂભક્તિ જિ કરઇ એ મા૦ શ્રી **શ્રીવંશ** શૃંગાર. ૮૯
તસ ઘરણિ ભણૂં મા૦ શીલવંતી સવિ ચારઇ,
દાનગુણિ દીપઇ ઘણુ એ મા૦ અવર નહી સંસારિ. ૯૦
તસ કૂષઈ જગ જાણીઇ એ મા૦ બુદ્ધિઇ અભયકુમાર,
જસ કીર્તિ જગિ ઝલહલઇ એ મા૦ જાણઈ સયલ વિચાર. ૯૧
સૂત્ર સુણી રાસ જ કીઉ એ, પૂરઇ પાસ જગીસ,
અમાપાલ સાનિધિ કરઈ મા૦ પ્રતપુ કોડ વરીસ. ૯૨
(૧) સાધ્વી ઇંદ્રાણી પઠનાર્થં. પ.સં.૬–૧૧, લીં. ભં. (૨) પ.સં. ૫–૧૪, અમ૦

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૫–૩૬.]

૨૨૧. વિનયસમુદ્ર વા. (ઉપકેશગચ્છ સિદ્ધિસૂરિ–કુર્ષસમુદ્રશિ.)

ઉપકેશગચ્છના સિદ્ધસૂરિના લેખ સં. ૧૫૭૯ના (ધાતુપ્રતિમા લેખ-સંગ્રહ ભા.૧, લેખાંક ૧૦૮) તથા સં. ૧૫૬૮ના (ભા.૨, લેખાંક ૫૩૪) મળી આવે છે.

(૬૯૬) + **આરામશોભા ચોપાઈ** ૨.સં.૧૫૮૩ માગશર બીકાનેરમાં
આદિ–શ્રી જિનશાસનિ જગિ જયઉ, જિણિ રાજ અરિહંત,
દયાધર્મ ભાષઉ ભલઉ, ભયભંજણ ભગવંત. ૧
જિણવરિ ભાષ્યા શ્રીમુખઈ, બોલઈ ત્રિન્નિ સુપવિત્ત,
જ્ઞાન અનઈ દરિસણ વલી, ચરિત તત્ત્વ ગુણજુત્ત. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રત્નત્રય જે નર લહી, પાલઈ તે નર ધન્ય,
વલિ વિશેષિ દંસણુ લહી, સુખસંયોગ સુપુન્ય. ૩
બોધક હેતુઉ જીવનઇ, જગિ ચિંતામણિ જેમ,
સુરસંપઇ સવિ સોહલું, સુરતરૂ જાણઉ તેમ. ૪
સમતારસ સીધા સવે, સુણીઇ શ્રવણ સુજાણ,
દેવતત્ત્વ સુધા ધરઇ, તિહાં નરજન્મ પ્રમાણ. ૫
દેવદત્ત આરાધતાં થાઇ નિર્મલ બોધિ,
નવઇ તત્ત્વ સૂધા હવઇ, જઇ હોઇ ભાવવિસોધિ. ૬
દેવ ત્રિણિ ભાવ તણુઈં, પૂજાભેદ દોઇ જણિ,
ઇહ દુહ ભેદહ અંતરઈ, સરસવ મેર સમાણ. ૭
ભાવતણિ જિમ પામિયઉ, પરિભવ ઉત્તિમ ઠામ,
સુણિ **આરામસોભા** તણુઉં, પ્રગટ કિયો નિજ નામ. ૮
એ ચરિત્ર મઇં સાંભલ્યઉ, શાસ્ત્ર તણુઇ અનુસારિ,
તે મઇં ભાવઇં ભાસિયો, ભવિયણ હિયઇ વિચારિ. ૯

અંત – કરિ સંલેડણ સાધ્યાં કાજ, લહિસે મુક્તિપુરીનઉ રાજ,
ઉવએસગચ્છ ગુણગણે ગરિઠ્ઠ, શ્રી **રયણપ્પહ**સૂરિ વરિઠ્ઠ. ૪૫
તસુ અનુક્રમિ સંપઇ **સિદ્ધસૂરિ**, તાસુ સીસ વાચક ગુણભૂરિ.
હરષસમુદ્ર નામિ ગુણસાર, તાસુ સીસઈ કહ્યઉ વિચાર. ૪૬
વિનયસમુદ્ર વાચક ઇમ ભણઈં, ધન્ય તિ નરનારી જે સુણઈં,
તેહની સીઝઇં સઘલી આસ, પુણિ તે લહિએ શિવપુરિ વાસ. ૪૭
એ **આરામસોભા** ચઉપઈ, ભાવતણે ઉપરિ મઇ કહી,
વરસ **ચ્યાસિયે** માગસિર માસિ, **વીકાનયરિ**હિ મન ઉલ્હાસિ.૨૪૮

(૧) સં.૧૬૦૭ ભા. શુદિ ૧ **અલવર** મધ્યે લિ. **પાડે** જેમા આત્મ-પઠનાર્થં. પ.સં.૮–૧૫. સે. લા. નં. ૨૧૭૩. (૨) પ્રાયઃ આ કવિકૃત – સં.૧૬૫૧ જ્યે. શુ. ૭ વણારસી ગુણચંદ્રશિ. શ્રીવંત લિ. શ્રાવસ્તિકા મધ્યે મહિયાકઇ. ઉપસરઇ. હં. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા. ૨.]

[પ્રકાશિત : ૧. સ્વાધ્યાય, પુ. ૧૫, અંક ૨થી ૪.]

(૩૯૫) ચંદનબાળા રાસ

(૩૯૬) અંબડ ચોપાઈ ૨.સં.૧૫૬૯ માહ શુદ ૨ રવિ તિમરામાં

મુનિરત્ન તે પૂર્ણિમાગચ્છના સ્થાપક ચંદ્રપ્રભસૂરિના પટ્ટે ધર્મ-ઘોષસૂરિ અને તેમની પાટે સમુદ્રઘોષસૂરિ કે જેમના ત્રણ શિષ્ય નામે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સૂરપ્રભ, મુનિરત્ન અને તિલકચંદ પૈકીના બીજા શિષ્ય થયા કે જેમણે 'અંબડ ચરિત્ર' સંસ્કૃતમાં ૧૨૬૦ શ્લોકનું રચ્યું હતું. તે ચરિત્રમાંથી ભાવાર્થ લઈ આ રાસ પોતે રચ્યો એમ કવિ જણાવે છે. આ જ મુનિ-રત્નસૂરિએ ભાવી તીર્થંકર અમલસ્વામીનું ચરિત્ર સં. ૧૨૫૨માં અને 'મુનિસુવ્રત ચરિત્ર' સંસ્કૃતમાં રચેલાં છે.

અંત – **અંબડ** મોટઉ હૂયો વિલાસ, તાસુ ચરિત્ર સુણી રસાલ,
શ્રી **મુનિરત્નસૂરિ**નો કહ્યો, તેહ થકી ભાવારથ લહ્યો. ૯૧
ચઉપઈ વિધિ કીયો મઈ એમ, ભણતાં ગુણતાં ઘરિ હુયઇ પ્રેમ,
ઉવએસગચ્છિ સંપઇ **સિધિસૂરિ**, તાસુ પસાયઇ આણંદપૂરિ. ૯૨
હરષસમુદ્ર વાચક તસુ સીસ, **તિમરા**મંડણ શ્રી જગદીસ,
પાસ જિણંદ તણઇ સુપસાઇ, **વિનયસમુદ્ર** કહ્યો મનિ ભાઇ. ૯૩
પનર નિવાણૂ પ્રવર પ્રસિદ્ધ, એ પ્રબંધ મઈ સુલલિત કિદ્ધ,
મહા સુકિલ દ્વિતીયા રવિવાર, રચ્યો **તિમરા** નયરિ મઝારિ. ૯૪
અધિકો મઈ ઉછો છદમસ્ત, કહતા મઇ બોલ્યો પરમત્થ,
જે ગીતારથ વરતઈ વલી, ષમજ્યો કહજ્યો મુઝ ગુણ મિલી. ૯૫

(૧) ઇતિ અંબડ ચઉપઇ સમાપ્ત. પ.સં.૨૦–૧૫. આ. ક. ભં. [મુપુગૂહ-સૂચિ, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧. (પૃ. ૧૫૦, ૩૯૫).]

(૩૯૭) મૃગાવતી ચોપાઈ (શીલ વિષયે) ૨.સં. ૧૬૦૨ વૈશાખ શુ. ૫ સોમ બીકાનેરમાં

આદિ – સાસણિ દેવતિ **શારદા**, સુગુરૂજી **હર્ષસમુદ્ર**
વલિ સમરથ ચઉવીસ જિણ, વારણ ભવહ સમુદ્ર. ૧
શ્રી જિનશાસન વર નયર, રાજા શ્રી અરિહન્ત
સમવસરણ બઇઠા સભા, ભાખઇ શ્રી ભગવન્ત. ૨
દાન વિશેષઇ શીલ તિમ, તપ ભાવના વિશાલ
શીલ સુકખ સોહા કરણ, ગુણગણ રયણ રસાલ ૩
શીલિ સદા સંપન્ન જે, લહઇ લહૂય લગિ લીલ,
શીલ દૂરિત દૂરે ટલૈ, શીલઇ ભાજઈ ભીડ. ૪
સંકટ સવિ શીલે ટલૈ, મહિયલિ વાધૈ મામ,
શીલૈ કુલિ મહિમા બઢઇ, શીલિ સરઇ સવિ કામ. ૫
શીલઇ આરંભિ ફલઇ, આગઈ આવઇ બોલ,
શીલઇ સંપદ ઘરિ મિલઇ, શીલઇ ટલૈ કુબોલ. ૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શીલિ મનોરથ મન તણા, સીઝઈ સુણિ નિશદીશ,
મૃગાવતી શીલઇ છલ્યૌ, **માલવ**પતિ અવનીશ. ૭
ચંડપ્રદ્યોત નરિંદ વર, સતી શિરોમણી જેણિ.
હારવિયો હેજઇ કરિ, કહઉં તે કારણ કેણિ. ૮

અંત – કર ગયણંગણ રસ **શશિ** વર્ષે, વર વૈશાખ માસ મન હર્ષે,
પંચમી સોમવાર ચઉસાલ, ચઉપઇબંધ રચી સુવિશાલ. ૯૩
વીકા નયરહિ **વીર** જિણંદ, તાસુ પસાયઈ પરમાણંદ,
શ્રી **ઉવએસ**ગચ્છ સિણગાર, **રયણપહ** ગિરૂઓ ગણધાર. ૯૪
પ્રકટ **પારસના**હથી પટ્ટિ, બહુરિમેં મુનિજનનૈં થટ્ટિ,
શ્રી **સિદ્ધસૂરિ** સંપઇ સુહકાર, **કક્કસૂરિ** તસુ શિષ્ય ઉદાર. ૯૫
તસુ આદેશિ **હર્ષસમુદ્ર**, વાચક તેહનૈ **વિનયસમુદ્ર**,
તિણિ વિરચ્યો એ ચરિત રસાલ, સુણિયો કવિવર સંઘ વિશાલ. ૯૬
કરિ કૃપા **અજાણ**પણ દેખિ, શ્રુતિ મતિ શોધી અતિ સવિશેષ,
મુઝ સિઉં હિત આણો જિન આણ, સાચઉ જિનભાષિત સુપ્રમાણ. ૯૭
જાં લગિ મેરૂ મહી રવિ ચંદ, જાં લગિ જલધિ પુણ્ય પહુવંદ,
તાં અવિચલ એ ચરિત સુચંગ, સુણતાં ભણતાં હુઇ બહુરંગ. ૯૮

(૧) સં. ૧૬૦૪ અષાડ વદિ ૩ શુક્રે **વિક્રમ**નગર મધ્યે રાયશ્રી **કલ્યાણ**મલ્લ વિજયરાજ્યે. બૃહદ્ગચ્છે વા૰ **મેરુ**રત્ન તદ્વિનેય વાચક રત્નસિંઘેનાલેખિ સ્વાવાચનાર્થં. પ.સં.૩૧, અભય. નં. ૨૩૫. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૩૬૮) પદ્મચરિત્ર અથવા **સીતાસતી ચોપાઈ** ૨.સં.૧૬૦૪ ફા.

આમાં રામચંદ્ર અને સીતાજીનાં ચરિત્ર છે.

અંત – શ્રી **ઉવએસ**ગચ્છ ગુણ ભૂરિ, ગણહર ગુરૂ **રયણપ્પહ**સૂરિ,
તસુ અનુક્રમિ **સિદ્ધસૂરિ** વસિદ્ધ, બઈઠા થાપ્યા ગુણગરિટ્ઠ. ૫૯
કક્કસૂરિ જયવંત ગણેસ, તેહ તણઉ પામી ઉપદેશ,
વાચક **હર્ષસમુદ્ર** તસુ સીસ, **વિનયસમુદ્ર**ઈ વાણારીસ. ૬૦
વીકાનયરિઈ **વીર** જિણચંદ, તાસુ પસાઈ પરમાણંદિ,
ચઉવિહ સંઘ તણઈ સુપ્રસાદિ, **સોલ ચિડોત્તર** ફાગુણ આદિ ૬૧
કીધી કથા એ **સીતા** તણી, સીલ તણી મહિમા જસુ ઘણી,
ભાષઇ ભણિજ્યો બહુ ગુણ યુણી, પૂરઇ આસ સદા મન તણી ૬૨

(૧) સં.૧૬૫૬ વર્ષે આષાઢ માસે શુક્લપક્ષે ૧૪ તિથૌ લિષતમિંદ શ્રી **વિક્રમ**પુર મધ્યે. ગોડીજીનો ભંડાર, ઉદયપુર. [મુપુગૂહસૂચી, **હેજ**જ્ઞાસૂચિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભા.૧ (પૃ. ૩૯૫).]

(૩૯૮) ચિત્રસેન પદ્માવતી રાસ ૨. સં.૧૬૦૪ શ્રાવણ જોધપુરમાં

આદિ –

વસ્તુ

સંતિ જિણવર **સંતિ** જિણવર સકલ સુખકર,
પંચમ ચક્રેસર પવર સંતિકરણું સવિ દુરિય દુખહર,
અવર સવે તિથેસરૂ ચઉદસરસ ભાવન ગણુધર.
સિદ્ધસૂરિ ગણિપતિ જયઉ **કક્કસૂરિ** ગુરૂરાય,
આપઉ સારસ બુધિ હિવ **હરષસમુદ્ર** પસાઈ,

દૂહા.

સીલ તણા ગુણ સંભલી, માનિ આવ્યઉ ઉછરંગ,
જિણવર શ્રીમુખિ ભાખિયઉ, મોટઉ **સૂઅગડ** અંશ. ૨
મેરૂ સુંદરણ હેમગિરિ, વેણુ દેવ ગુરૂ પંષિ,
જગ અખરામણું સીતનઈ, ઇંદ્ર અગુરૂઈ અંખિ. ૩
પ્રથમ ક્ષીર મંત્રિ હિ વડઉં, હોઉ કાર જિમ સાર,
અંતિમ સાયરઈ ગંગજલિ, મંત્રઈ વડઉ નવકાર. ૪
તિમ વ્રત મોટઉ ન્યાતસુત્ત, ભાખઇ અંગ ગરિઠ,
તસુ પ્રતાપિ જગમગઈ, વાચઈ **વેદ** વસિઠ. ૫
સતીય સીલ સોભાગિણી, **પદ્માવતી** વિશેષિ,
તેહ તણા ગુણ સંભલી, થયઉ મનિ હરષ અલેષિ. ૬
કવિયણ જે પુણ આગલા, વિદ્યા સયલ નિવાસ,
મૂઝ મૂરિખના વયણ સુણિ, નવિ કરિવઉ ઉપહાસ. ૭
ગરૂઆનઈ નામઈ ગહણિ, સીઝઈ વંછિત સિધિ,
પદ્માવતિ ગુણ જંપિવા, આપઉ અવિયલ બુધિ. ૮

અંત – સીલિપ્રભાવનઉ પાસ લહીજઈ, કીજઇ મનિ ઉમ્હાહ રે,
નરવર સુરવર સુખ ગ્રહીજઈ, સીલ પરમ પદ લહિયઇ રે. ૨૩૯
શ્રી **ઉદયસ** ગણવરઇ ગણહર, ગુણેહિ વિસાલો રે,
રત્નપ્રભસૂરિ જો મલઇ ભૂતલિ વિરલઉ ભાલિ રે. ૨૪૦
સંપઈ રવિસિસિ સમવડિ, **સિદ્ધિસૂરિ કક્કસૂરિ** રે,
ગુરૂ મનઈ સીસ તડોવડઇ, પાપ પગાસઇ દૂરિ રે ૨૪૧
તેહ તણઉ નિત આજ્ઞાપાલક, વાચકવરના પાય રે,
હરષસમુદ્ર સદા રૂપસાગર, નામંતરિ તેરઇ ધામ રે. ૨૪૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિનયસમુદ્ર વણારિસ બોલઇ, **પદ્માવતીય** પ્રસિદ્ધ રે,
ચિત્રસેન નૃપ રાણી તોલઇ, આ વરનં તસુ પદ કીધ રે. ૨૪૩
સીલ તણા ગુણ નિરમલા, **જોદ્ધપુરિઇ શ્રી પાસ** રે,
મુનિસુવ્રતિ ગુણ ઉજલા, **કુંથી** જિણંદ ઉલ્લાસ રે.
સંતિ વિમલ શ્રી **પાસઇ**, કીધઉ ચરિત્ર રસાલો રે,
સોલ ન(ચિ)ડોતર શ્રવણ માસહિ, સુણજ્યો પુણ્યવિશાલો. ૨૪૫
સીલિહિ લહિયઈ રાજ્યે રે, સીલિઈ દુરિત વિરામઈ,
સીલિ સરઇ સવિ કાજ્યે રે, સીયલિ સયલ સુખ પામીયઇ. ૨૪૬

(૧) સં.૧૬૫૩ વિરષે મિતિ જેઠ સુદિ ૫મી સુકલ પખે સં. વાણારિસ **શ્રી** ગુણચંદ્ર તસુ સીષ **શ્રી**ચંત લિષત. **ના**ગર મધ્યે. પ.સં. ૧૪-૧૪, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૬૫.

(૪૦૦) રોહિણેય [ચોર મુનિ] રાસ ૨.સં.૧૬૦૫

(૧) ભાં.ઇ. સન ૧૮૮૭-૯૧ નં.૧૪૯૧. [મુપુગુહસૂચી.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૮-૭૦, ભા.૩ પૃ.૬૨૫-૨૯.]

૨૨૨. ભીમ (શ્રાવક)

(૪૦૧) અગડદત્ત રાસ ૨.સં.૧૫૮૪ અસાડ વદ ૧૪ શનિ નડિયાદમાં

આદિ –

દૂહા

પ્રથમઈ પ્રણમૂં **સારદા**, કવીઅણ કેરી માય,
અવિચલ પદ **આપઇ** સદા, તૂઠી કરઇ પસાઉ. ૧
તૂં સામિણિ માતાપિતા, તૂં બાંધવ તૂં મિત્ર,
તૂંહ પયકમલ હીઇ ધરી, કહિશિ કથા સુપવિત્ર. ૨
જે કવીઅણ વાંણી કવઇ, તે તુઝ કરઇ પ્રણામ,
જઉ તૂં માત મયા કરઇ, તુ સીઝઇ સવિ કાંમ. ૩
મૂઝ મૂરખ મનિ ઉપનઉ, ભાવ ભલો અતિ સાર,
અગડદત્ત રિષિ રાયનુ, રાસ રચિસિ વિસ્તારિ. ૪

(પછી સરસ્વતી સ્તુતિ ચોપાઇમાં મૂકી છે.)

તુઝ પયકમલ હીયા માહિં ધરૂ, કથા એકનું નાટિક કરૂં,
મુઝ મૂરખ મનિ એ મતિ સોઇ, રખે માત હાસારથ હોઇ. ૧૭

અંત – વૈરાગિં તે મુનિ કહ્યઇ, લીધો સંયમભાર,
દિનિદિનિ તપ અધિકુ કરઇ, **અગડદત્ત** રિષિ સાર. ૪૬૮
તેણઈ ય(જ)મ મોહ મૂંકાઉં, તિમ યે(જે) મૂકઇ આસ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભીમ ભણઇ તે ભવ તરઇ, વલી નાવઇ ગર્ભવાસિ. ૪૬૯
કેતે કેતે ઘાહાઢલે, સોસી તેણઈ કાય,
શિવરમણી હેલાં વરી, **અગડદત્ત** રિષિરાય. ૪૭૦
એહ કથા કિહાંથી કથી, કિમ જાંણિઉ સંબંધ,
કહિ કવિ તે મઇ કિહાં સુણી, કિમ કીધો પ્રબંધ. ૪૭૧

ચુપૈ.

નગર ભલૂં **નડિયાઈદ** ચંગ, ગઢ મઢ મંદિર અતિ ઉત્તંગ,
વસઈ વ્યવહારી મહાજન બહૂ, એક એક પહિં ચડતા સહૂ. ૪૭૨
તીરથ ઘણાં અછઇ પુર માંહિ, **શાંતિનાથ** નાંમિં દૂખ જાંઇ,
નગરશિરામણિ પુરવર એહ, કહિતાં કિંમ હિ ન આવઇ છેહ. ૪૭૩
કહિ કવિતા શૂં વખાણીઈ, મહિલા વા મહીઅલિ જાંણીઇ,
ધર્મ નીમ પાલઈ આચાર, પીડ્યાં નર પીહર સાધાર. ૪૭૪
દાંન પુણ્ય તપ બુહલાં કરઇ, સાત વ્યસન સહુ કો પરહરઇ,
તે કોઈની પૂગી આસ, યે(જે)ણીઇ નામ દીધૂં **જણુદાસ.** ૪૭૫
ઘણ કણ કંચણ તેહ ઘરિ બહૂ, કહિ કવિતા તે કેહવાં કહૂં,
અધિકાં પુણ્ય કરઇ દિનદિન્ન, જસ ઘરિ બેટા પુરૂષ રતન્ન. ૪૭૬
જે **ગોરૂ** કહીઇ તે સાચ, સહિગુરૂ તણી ન લોપઇ વાચ,
પુણ્યકાજ સાધઇ એકલુ, પાપકર્મથી રહિ વેગલુ. ૪૭૭
કોઇ રાજકુલમંડણ હોઇ, જસ ગુણ પાર ન પામઈ કોઈ,
જીવદયા નિતુ પાલઇ ઘણી, વાચ ન લોપઇ શ્રી ગુર તણી. ૪૭૮
જૂઠરાજ જગમાંહિ ચંદ્ર, કરિ અવની અવતરિઉ ઈંદ્ર,
ધર્મ કરઇ જલિ જયણા સાર, ઘરિ મંડાવઇ શત્રૂકાર. ૪૭૯
જાવડ જગમાંહિં સુપ્રસિદ્ધ, જેણઈ પુણ્ય અતિ બુહલાં કિદ્ધ,
સુખિં સમાધિં વિલસઇ ઘણુઉં, પુણ્ય તણુઉં ફલ લિઇ અતિ
ઘણુઉં. ૪૮૦
રૂપવંત **રૂપો** સાહા જેહ, અવનિ અનંગ અવતરિઉ તેહ,
તાસ સાથિ સોહઇ **હરિચંદ**, પુણ્ય કાજિ જેહનઈ આણંદ. ૪૮૧
નાગરવંશ તણઉં શણગાર, **સાંમલ** સાંમલવન્નઉ સાર,
સાહા **શાણા**સુત **નાકર** જેહ, અહિનિશિ પુણ્ય કરઇ નર તેહ. ૪૮૨
શ્રાવક અવર ઘણા છિ બહૂ, પુણ્ય કાજિ સામર્થી સહૂ,
ત્રિણિ કાલ સહૂ વંદઇ દેવ, અહનિશિ સાધઇ સહિગુરૂસેવ. ૪૮૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સયલ સંઘ બઇઠો એક વાર, હુઇ કથા તવ ધર્મવિચાર,
તપગચ્છિ **હેમવિમલ**સૂરિરાય, જસ નામિં બહૂ પાતક જાય. ૪૮૪
તાસ પાટિ અતિ ઘણી જગીસ, શ્રી **સૌભાગ્યહર્ષ** સૂરીસ,
તસ ગચ્છિ **હર્ષજઈ** પંડિત સાર, કરિ અભિનવ **ગૌતમ** અવતાર.
તે પંણ્યાસ તિહાં ચુમાશિ, સયલ સંઘ બઇઠો ઉલ્હાશિ,
કરઇ વખાંણ તે અતિ સપવિત્ર, **અગડદત્ત**નૂં કરિઉં ચરિત્ર. ૪૮૬
તેહ વચન મઈં શ્રવણે સુણિઉં, **સરસતિ** ચરણકમલ મનિ ધરિઉં,
આણંદ આણી કહિ **હરચંદ**, તિહાંથુ મઝ ઉપનુ આણંદ. ૪૮૭
એહ રાસ રચીઉં ચોસાલ, કુણ સંવત તે કેહુ કાલ,
પનર શત ચુરાશી જેહ, અષાઢહ વદિ સોહઇ તેહ. ૪૮૮
તિથિ ચૌદશિ સોહઈ સપવિત્ર, વાર શનૈશ્ચર પુષ્ય નક્ષત્ર,
રચિઉ રાસ સયલો એકત્ર, **અગડદત્ત**નૂં કહિઉં ચરિત્ર. ૪૮૯

દૂહા.

પઢઇ ગણઈ જે સાંભલઇ, નરનારી ઉલ્હાસિ,
અગડદત્ત કેરી કથા, તે નાવઈ ગર્ભવાસિ. ૪૯૦
પાંચ ખંડ પોઢે કરી, રચીઉ એહ પ્રબંધ,
ભીમ ભણઈ ભવીઅણ સુણો, તુ છૂટઇ ભવબંધ. ૪૯૧

(૧) પ.સં. ૧૮–૧૫, ડાહ્યાભાઈ વકીલ સુરત. (૨) પ.સં. ૨૨, લીં. ભં. દા.૩૬ નં.૪૫. (૩) સં.૧૬૩૦ ફા. શુ. ૯ બુધ લ. વકીલ **વ**રજલાલ **વે**ણીદાસ ખેડા મધ્યે શ્રી **ભી**ડભંજન **અ**મીઝરા **પા**ર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૯–૧૪, ખેડા ભં. દા.૮ નં.૯૯. [લીંહસૂચી (કર્તાનામ નથી).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૮, ભા.૩ પૃ.૫૭૫–૭૭ તથા ૧૪૯૫.]

૨૨૩. સાધુરત્નસૂરિ

આ સાધુરત્ન તે પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ કે જેણે સં.૧૫૭૨માં જુદો ગચ્છ કાઢ્યો તેના ગુરુ કદાચ હોય; અને જો તે હોય તો તેના ગુરુપ્રગુરુની પટ્ટાવલિ 'ઇંડિયન એંટિક્વરી'ના ૧૮૯૪ના અંકમાં આપેલ પાયચંદગચ્છની પટ્ટાવલિ પ્રમાણે પૂર્ણચંદ્રસૂરિ–તેના હેમહંસસૂરિ–લક્ષ્મીનિવાસસૂરિ–પુણ્યરત્નસૂરિ અને તેના સાધુરત્નસૂરિ અને તેના પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ એ પ્રમાણે છે.

(૪૦૨) કયવન્ના રાસ

આખો ચોપાઈ છંદમાં છે.

આદિ – પણમિય **વીર** જિનેસર દેવ, **સરસતિ** સામિણિ સમરી હેવ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કર જોડિનઈ કહું વિસાલ, કયવન્નાનઉ રાસ રસાલ. ૧
દાન વડું સુણયો સંસારિ, દાનઈં દુર્ગતિ દૂરઈં વચારિ,
દાનઇ સુખ સંપતિ સંયોગ, દાનઈં મનવંછિત લહીઇં ભોગ. ૨

અંત – **સાધુરતન**સૂરી ઇમ ભણઇ, **કયવન્ના**નું ચરિત્ર જે સૂણઇ,
ભણઇ ભણાવઈ જે વલિ ગણઇ, ચઉદ રયણ નવનિધિ આંગણઇ. ૧૧૫

(૧) મુનિશ્રી **માન**સાગર પઠનાર્થે. પ.સં. ૫–૧૨, ધો. ભં.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૮.]

૨૨૪. પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ (બૃહત્તપા. નાગોરી તપા. સાધુરત્નશિ.)

હમીરપુર નગરના પ્રાગ્વંશના વેલ્હગશાહ પિતા, વિમલાદે માતા. જન્મ સં.૧૫૩૭ ચૈત્ર શુદિ ૯ શુક્રવારે, દીક્ષા સં.૧૫૪૬, ઉપાધ્યાય પદ સં.૧૫૫૪. આચાર્યપદ સં.૧૫૬૫, યુગપ્રધાનપદ સં.૧૫૯૯ અને સ્વર્ગવાસ સં.૧૬૧૨ જોધપુરમાં. તેમણે મારવાડના રાજા રાવગાંગજી તથા યુવરાજ માલદેવજીને પ્રબોધ્યા હતા, તેમજ ખુણેાત ગેાત્રના ક્ષત્રિય રજપૂતોનાં ૨૨૦૦ ઘર પ્રતિબોધી ઓશવાલ શ્રાવક કર્યા, તેમજ ગુજરાતમાં ઉનાવા ગામમાં વૈષ્ણવ સેાની વાણિયાને ચમત્કાર દેખાડી શ્રાવકેા કર્યા તે હજુ મેાજૂદ છે. વળી બીજાં અનેક ગામેાના શ્રાવકેા માહેશ્વરી થયેલા તેમને પ્રતિબોધી ફરી શ્રાવકેા બનાવ્યા હતા. તેમના પરથી પાયચંદીયગચ્છ નીકળ્યેા છે. મૂળ તે નાગપુરીય તપાગચ્છ કહેવડાવે છે.

(૪૦૩) + સાધુવંદના

આદિ – **રિસહ** જિણ પમુહ ચઉવીસ જિણ વંદિયેં
હેલિ સંસારના દુખ સવિ છિંડિયેં
પુંડરીકાદિ ગણધાર મુણિ સાહુણી
સાર પરિવાર જગિ જાસુ મહિમા ઘણી ૧

અંત – કલસ.
ઈમ જૈનવાણી જોઈ જાણી હિયઇ આણી મઇ ભણ્યા,
ભવતરણતારણ, દુઃખવારણ, સાધુ ગુરૂમુખિ જે સુણ્યા,
ઈમ અચ્છઈ મુનિવર જેય હોસ્યઈ, કાલિ અનંતઈ જે હુઆ,
તે સત્ત છંદિહ **શ્રી પાસચંદ**ઈ મનિ આણંદઈ સંથુઆ. ૮૮

(૧) સં.૧૬૮૬ ફા. શુ. ૬ રવિ. પ.સં. ૬–૧૩, સંઘ ભં. પાટણ દા.૬૩ નં.૨૩. (૨) સં.૧૭૨૬ શાકે ૧૫૯૧ આશ્વિન શરદ ઋતૌ અષ્ટમી કર્મવાટી પંચાચિર્ય વાસરે **સ્ત**ંભતીર્થે **વુહરા જય**રાજ સુત **વુહરા**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નગરાજ સ્તવપઠનાર્થં લિખાપિતો. પ.સં. ૭-૧૧, ખેડા ભં.૩. (૩) ઇતિ સૂત્રોક્ત સાધુવંદના. પ.સં. ૫-૧૩, સારી પ્રત, મુક્તિ૦ નં.૨૩૬૭. (૪) સા. રાજ સુતરત્ન સા. કયરા ભણનાર્થં. પ.સં. ૯-૯, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૬૫. (૫-૬) પ.સં. ૫, ગ્રં. ૮૮ અને પ.સં. ૬, લીં. ભં. દા.૪૧ નં.૩૧. (૭) સ્થવર ઋષિ શ્રી ૬ જસવંતજી તત્ શિષ્યેન લિ૦ મુનિ વીરકાખ્યેન પઠનાર્થં ઋ. શ્રી કુરસીજી. પ.સં. ૫-૧૪, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૨૦૫. (૮) પ.સં. ૭, ગા. ૮૯, પ્રતિ ૧૮મી સદીની, જિ. ચા. પો.૮૪ નં.૨૧૮૦. (૯) પ.સં. ૩, પ્રતિ ૧૮મી સદીની, જિ. ચા. નં.૨૧૮૫. (૧૦) મિ. જિનદત્તસૂરિશિ. મહો૦ દેવસાગરશિ. મુ. માનસાગર લિ. પ.સં. ૪-૧૫, મુનિ સુખસાગર પાસે. (૧૧) કચ્છી દ. ઓ. (૧૨) પ્ર.કા.ભં. (૧૩) પ.સં. ૬-૧૪, માં. ભં. (૧૪) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૮, ૨૯૨, ૩૨૬, ૪૫૧, ૫૦૯).]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ, સં.૧૯૭૦, સને ૧૯૧૪.

(૪૦૪) પાક્ષિક છત્રીશી

આદિ – પ્રણમિય પહિલઉ વીર જિણંદ

અંત – શ્રી પાસચંદ પભણઈ સુખ લહઉ.

(૧) પ.સં. ૫-૧૧, લે. વ. ભં. દા.૧૧ નં.૩૭. (૨) અમ. (૩) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૨, ૪૫૧, ૪૬૬).]

(૪૦૫ ક) અતિચાર ચોપાઈ ગા. ૧૫૬

આદિ – નાણે દંસણિ ચરણે જ્ઞણિ, સમકિતસું વ્રત બાર વખાંણિ,
સંલેહણ તવ વિરિયાચાર, તિહનાં આલોઇસું અતિચાર. ૧

અંત – એવં શ્રાવકનાં અતિચાર, એકસો ચોત્રીસે સુવિચાર,
એક છંદી કરી ચોપઈ, પાસચંદિઇ મુનિ હરષે કહી ૧૫૦
પાખી ચોમાસિઈ સંવછરી, સહુએ શ્રાવક આદર કરી,
શ્રાવિકા ભણિજ્યો ગુણિ સદા, લહિજ્યો શિવસુખ ને સંપદા. ૧૫૧

(૧) લિ૦ કેડા ગામે જીવરાજેન પંડં સાલાયાં સં.૧૯૩૫ માહા સુદ ૧૨ સોમે પઠનાર્થં ભાઈ તલકસી સારૂ. પ.સં. ૯-૧૧, મો. સેં. લા. (૨) સં.૧૬૫૭, ગ્રં.૧૫૬, લીં.ભં. દા.૩૯ નં.૫૩. (૩) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૦૫ ખ) + ચરિત્ર મનોરથમાલા ૩૬ કડી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – સુહગુરૂપય પણમઉં નિસદીસ, કર જોડીનઈ નામઉં સીસ,
(૨) ... પસાઉ નિર્મલ નાણ, લહિ સુભગતિ તણુઉ અહિનાંણ. ૧
અંત – શ્રીપૂજ્ય આસચંદસૂરિ ઇમ વિનવઈ, સંભલિયો સહુકોઇ
આણ સહિત ક્રિયા મિલી, શિવસુખદાયક હોઇ. ૩૬

(૧) રચના ભાદરવા મધ્યે સં.૧૭૪૩ ચૈત્ર સુદિ. ૫.સં. ૭–૧૨, રે. એ૦ સો. પ્રી. ડી. ૮૩ નં. ૧૮૬૯. (૨) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [આલિરટ્યાંક ભા.૨, જૈન પ્રોસ્ટા (પાર્શ્વનાથને નામે), હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૧૧, ૫૯૧)]

(૪૬૬) + શ્રાવક [શ્રાદ્ધ] મનોરથમાલા ૨૭ કડી

આદિ – વીર જિણેસર પય પ્રણમેસું, નામમંત્ર ગુરૂનો સમરેસું
ત્રણ મનોરથ શ્રાવક તણા, કહિસ્યું હિયડે ધરી ધારણા. ૧
અંત – ઇણિ પરે આગમેં જિણવર ભાખિયા, શ્રાવકનેં અધિકાર
ભવિયણ આગલેં સૂરિ **પાર્શ્વચંદ્ર**, કહે તેહી જ અનુસાર. ૨૬
ત્રણ મનોરથ ઇમ કરે, જે શ્રાવક સુવિચાર
જિમ શ્રાવક તિમ શ્રાવિકા, દુત્તર તરેં સંસાર. ૨૭

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

પ્રકાશિત : (૧) પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૬૭) + વસ્તુપાળ તેજપાળ રાસ કડી ૮૫ કે ૭૬

આદિ – જિણ ચુવીસઇ ચરણ નમેવીય, અનઇ સૂયસામિણિ **સરસતિ** દેવીય
સહિગુરૂ પાય પસાઉલઈ એ
રાસબંધિ ભિહું બંધવ કેરૂં, કાંઇ કીજઇ ચરિત (કવિત્ત) નવેરૂં
વસ્તપાલ તેજગિ તણઉં એ. ૧

(જૈન સાહિત્ય સંશોધક ૩.પૃ. ૧૧૬માં જે ત્રુટક રહેલ છે તે મૂકી તેની પૂર્તિ કરીએ:)

વીરધવલ તવ મંત્રીઉ એ, અતિ ઘણુ આધકેરૂં
હિવ મંત્રીસર ચીંતવઇ એ, પુન્ય કરિસું નવેરૂં. ૪૯
(વસ્તુ)–સૂર સસિહર સૂર સસિહર, તણઇ આકારિ
એ બંધવ પરણાવીઆ બેઉ નારિ અતિ સુભગ સુંદર
બેઉ મંત્રીસર થાપીયા હુઇ લછિય ઘણીય મંદિરિ
બે પુણ ઝૂઝઈ આગલા, જીતઉ ખાંડઇ હરાઉ
મંત્રીસર મનિ ઊપનુ, ધરમહ ઊપરિ ભાઉ. ૫૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાંચઇ એ સહિસ પ્રાસાદ, **વસ્તગિ** જૈન કરાવીયા એ
બિંબહ એ લાખ સવાઉ, બિહું બંધવિ ભરાવીયા એ. ૫૧
પોસહ એ સાલ સઈ નવ, ચુરાસી વલિ **આગલીય**
સાતસઈ એ સત્રકાર, લેખશાલા તે તેતલીય. ૫૨
દુનિ સઇ એ ગરૂય તલાવ, ગઢ બત્રીસ કરાવીયા એ
તોરણ એ વર સઈ ચ્યારિ, ઇગવીસ સૂરિપદ થાપીયાં એ. ૫૩
પાંચ સઇ એ વેદ ભણંતિ, એક સહિસ વર્ષાસના એ
પાંચ સઇ એ આગલી પાંચ, સમોસરણ **જાદર** તણાં એ. ૫૪
પાંચ સઇ એ સિંહાસણ સહસ પાટ આસણ તણાં એ
ચઉસઠિ એ તરક મસીત, સાત સઇ મઢ તપસી તણાં એ ૫૫

અંત – જીણઇ એઉ રાસુ સાંભલીઉ, **જાણે** તેહ ઘરિ સુરતરૂ ફલીઉ
પાસચંદ્રસૂરિ ઇમ બોલંત, ભણઇ સુણઇ તે સુખ લહંતિ. ૮૬

(૧) શાંતિ.ભં. ખંભાત. (૨) ભાં.ઇ. **સને** ૧૮૯૨–૯૫ નં. ૮૨૫ (૩) પ.સં. ૩–૧૬, અનંત. ભં. નં. ૨. (૪) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [મુપુગૂહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. જૈન સાહિત્ય સંશોધક ખં. ૩ પૃ.૧૧૭થી ૧૨૦ (જેને શાંતિ. ભં.ની પ્રત સાથે મેળવી મેં શુદ્ધ કરી ઉતારી રાખી છે). [૨. જૈન સત્યપ્રકાશ વર્ષ ૮ અંક ૯.]

(૪૦૮) [+] આત્મશિક્ષા કડી ૨૩

આદિ – રે અભિમાની જીવડા, તું કિમ પામિસિ પાર,
લઘુ છલ નિરખે પારકા, તું તિહનો ભંડાર. ૧

અંત – ઇમ આત્મશિક્ષા ભણિ, કીધા દોહા એહ,
પાસચંદ્રિ જે નર ભણે, તસુ મનિ ધરમ સનેહ. ૨૩

(૧) પ.સં. ૨–૧૪, પ્રાચીન પ્રત, આ. ક. ભં. (૨) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [લીંહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. ષટ્ દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણસંગ્રહ.]

(૪૦૯) આગમ છત્રીશી

આદિ – સુહગુરૂ ચરણકમલ પ્રણમેસુ, પ્રવચન ગુણહ કેવિ કહેસુ,
શ્રુત બીજક જોઇ જાણિયે, નામ ગ્રંથ સંખ્યા આણિયે.

અંત – ઇણિ પરિ સુવિસાલે પંચમ કાલે જે આગમ ગણિ ઉદ્ધરિય,
પુસ્તક લેખિ રાખ્યા જિણવરે ભાખ્યા ભવિયણ હિતકારણ કરિય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તસુ નામ પભણું ગુણઈ પહાણું બીજક જોઈ સ્મૃતિ ભણિય,
ચિહું વર છંદિઈ મન આણંદિઈ, **પાસચંદ** હરષિઈ ભણિય.

(૧) પ. ક. ૨૮થી ૫૦, લે. વ. ભં. દા.૬ નં.૪. (૨) જુઓ કૃતિ-ક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [મુપુગૃહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૪૫૧, ૪૬૮).]

(૪૧૦) ઉત્તરાધ્યયન છત્રીશી

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૧૧) ગુરુ છત્રીશી અથવા ભાષા છત્રીશી

આદિ – ઋિસહ પમુહ જિણવર ચઉવીસ, વિહરમાણ તિત્થંકર વીસ,
વિહરે દુન્નિ કોડિ કેવલી, પ્રહ ઊઠી વંદો મન રલી. ૧

અંત – એહ વચન સાચા સદ્દવહે, ભવિયણ આગલિ સાચા કહે,
તે સુહગુરૂનો સમરી નામ, **પાસચંદ** નિતુ કરે પ્રણામ. ૩૭

(૧) સંવત ૧૬૫૪ જેષ્ટ સુદિ ૪ ભોમવાસરે લિષત ઋષિ હરજી ઋષિ દિનકર પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૫, સંઘ ભં. દા.૭૫ નં.૮૫. (૨) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૯).]

(૪૧૨) મુહપત્તી છત્રીશી

આદિ – નમિય સુગુરૂ **અસિઆઉસાઈ** સમરી પભણીજઇ

અંત – ગુરૂપ્રસાદે પભણઈ શ્રી **પાસચંદ**. ૩૬

(૧) પ.સં. ૫-૧૧, લે. વ. ભં. દા.૧૧ નં.૩૭. (૨) જુઓ કૃતિ-ક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૫૧, ૪૬૬).]

(૪૧૩) વિવેક શતક

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૧૪) દુહા શતક

આદિ – જગન્નાથ જગત્રાતઃ કૃપાસ્પદ કૃપાકર
શરણ્ય ભક્ત સાધાર, શ્રુણુ વિજ્ઞપ્તિકાં મમ. ૧
જગગુરૂ જિણવર વીનવું, વિનતડી અવિધારિ,
ત્રિભુવનનાયક એક તું, જુગતાજુગતિ વિચારિ. ૧

અંત – જગદીશ્વર પય સમરતાં, પાલંતા તુમ્હ આણ,
અવજસ જસ દુખસુખ સહી, જે હુઇ તે સુપ્રમાણ. ૯૭

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૧૫) એષણા શતક કડી ૧૦૧

આદિ – શ્રી જિનશાસન સમવડઇ અવર ન શાસન કોઇ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કહિ કિમ હીરાગર તુલઇ, જગિ લવણાગર હોઇ. ૧

અંત – વસ્તુ

જય મુણિવર જય મુણિવર પંચ આચાર
પાલઇ પંચિંદિયદમણ પંચમાણુ-ભડ-માણુગંજણ
શુદ્ધ જિનાગમ પન્નવઇ ભવિય-લોય-ભવભીડભંજણ
સાધુરયણ તારણતરણ તે સમરઉં નિસિદીસ
શ્રી **પાસચંદ** ધમ વીનવઇ, તસુ પય નામઉં સીસ. ૧૦૧

(૧) પ.સં. ૭–૧૧, લે. વ. ભં. દા.૩ નં.૧૨. (૨) પ. ક. ૨૮થી ૫૦, લે. વ. ભં. દા.૬ નં.૪. (૩) પ.સં. ૫–૧૩, લે. વ. ભં. દા.૧૧ નં. ૬૯. (૪) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૨, ૪૧૮, ૪૫૧, ૪૬૭).]

(૪૧૬) સંગરંગ પ્રબંધ ૧૨૮ કડી

આદિ – ધમ્મ સવણાણુરત્તા, સઉજ્જમા ધમ્મ કમ્મ કરણંમિ
કય ધમ્મિય સાહિજ્જા. જયંતુ ભવ્વાય સપ્પુરિસા. ૧

ચઉપઈ

પ્રણમિય **સાહુરયણ** ગુરુપાય, ધર્મલાભનઉ કહિસુ ઉપાય,
ભવિયણુ ધર્મનેહ સંભરી, સંભલિજ્યો મનિ આદર કરી. ૨
દસ દૃષ્ટંતિઈ ધર્મ દુર્લભ, ધર્મ જાણિ સિવઘરિ દઢ થંભ,
ધર્મ્મ સમાણુ નહી ઉપગાર, ધર્મ્મ જીવનઈ તારણહાર. ૩

અંત – સાધુસંગિ જગિ જસુ વિસ્તરઇ, સાધુસંગિ મનવંછિત ફલઇ
સાધુસંગિ નય વિનય વિવેક, સાધુસંગિ ગુણ થાઇ અનેક. ૧૨૬
આગઇ ઉત્તમ હુઆ અનંત, અવર હુસ્યઇ બહુલા ગુણવંત,
વિજયવંત વરતઈ ઇણિ કાલિ, તે સંગતિફલ લ્યઉ સંભાલિ. ૧૨૭
ઇણિ પરિ દુષ્ટ સંગ પરિહરઉ, સાધુસંગિ મનિ આદર કરઉ
જિમ મનવંછિત સુહફલ હવઇ, હરષઈ શ્રી **પાસચંદ** વીનવઇ. ૧૨૮
સંગરંગ પરિસ્કારઃ, કવિભિઃ પરિગુંફિતઃ,
અલંકરોતિ યત્કંઠં સત્સમાજે સ શોભતે. ૧૨૯

(૧) પ.સં. ૨–૨૫, યશોવૃદ્ધિ. પોથી નં. ૬. (૨) પ.સં. ૮–૧૨, લે. વ. ભં. દા.૩ નં.૯. (૨) પ.સં. ૭–૧૪, લે. વ. ભં. દા.૩ નં.૨૪. (૩) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૮).]

(૪૧૭) સ્થાપના દ્વિપંચાશિકા અથવા **જિનપ્રતિમા સ્થાપના**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિજ્ઞપ્તિ ૫૨ કડી

આદિ – લહિય દુહેલઉ મણુંય ભવ, ભવભંજન જગનાહ
ભો ભવિયણુ જિણુવર નમઉ, હિયઇ ધરી ઉચ્છાહ. ૧
અંત – નિશ્ચલ સૂત્ર પરંપરા, વરસ સહસ ઇકવીસ,
વીર થકાં તિણિ જે રહઇ, નમઉં તિ ગુરૂ નિસિદીસ ૫૨

(૧) પ. ક. ૨૮થી ૫૦, પં.૧૩, લે. વ. ભં. દા.૬ નં.૪. (૨) જુઓ કૃતિકમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૫૧).]

(૪૧૮) અમર સત્તરી (દ્વાસપ્તતિકા) અથવા **સુરદીપિકા પ્રબંધ** ૭૪ કડી

આદિ – સુણંતુ તે ભોઅ સુરાઇયા સુરા, જે વિંતરા જોઇસિયા દેવા
વેમાણિયા કપ્પગ કપ્પતીયા, જે સંતિ સમ્મત્ત વિસુદ્ધ ચિંતા. ૧
જિનશાસન નિંદા ટાલિજ્યો, જિણુવર આણ ખરી પાલિજ્યો
શ્રી પૂજ્ય **પાર્શ્વચંદ્ર** એ કરઇ વીનતી સંભલિજ્યો સહુઅઇ
જિનમતી. ૭૪

(૧) લિખ્યતે કુંયરજી. પ.સં. ૨–૧૦, મો. મો. સાગર ઉ. પાટણ દા. ૬ નં.૨૯. (૨) પ.સં. ૫–૧૧, લે. વ. ભં. દા.૯ નં.૧૭. (૩) પ.સં. ૭–૧૨, રો. એ. સો. બી. ડી. ૮૩ નં. ૧૮૯૯. (૪) જુઓ કૃતિકમાંક ૪૪૧ને અંતે. [ડિકેટલોગભાઇ વો.૧૯ ભા.૨, સુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૨, ૪૪૬, ૪૬૭).]

(૪૧૯) નિયતાનિયત પ્રશ્નોત્તર પ્રદીપિકા કડી ૬૪

આદિ – શ્રી જિનશાસન જગિ આધાર, નિયતાનિયત પદારથ સાર,
તેહ છે માહોમાહે વિવાદ, તે ટાલો પ્રભુ કરો પ્રસાદ. ૧
અંત –
દુહા.
એ સદ્દવહણા ગુરૂવયણે, જાણિ જે પાલંતિ,
સમકિતપ્રવહણે તે ચડી, ભવજલરાસિ તરંતિ. ૬૩
શ્લોક–નિયતાનિયતા પ્રશ્નનિર્ણયાર્થપ્રદીપિકા
વિહિતા **પાર્શ્વચંદ્રેણ**, શ્રી ગુરૂણાં પ્રસાદતઃ ૬૪

(૧) જુઓ કૃતિકમાંક ૪૪૧ને અંતે. [લીંહસૂચી.]

(૪૨૦) બ્રહ્મચર્ય દશ સમાધિસ્થાન કુલક ૪૨ કડી

આદિ – **શ્રી નેમીશ્વર**પાય નમી, પામી સુગુરૂ પસાઉ
મનઉલ્લાસિઇ સંથુણ્યઉં, પરમ બ્રહ્મવતરાઉ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – જયઉ બ્રહ્મચારી સુકૃતધારી **પાસચંદ્દિ** નમંસિયા. ૪૨

(૧) પ. ક. ૨૮–૫૦, લે. વ. ભં. દા.૬ નં.૪. (૨) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧૩, ૪૫૧).]

(૪૨૧) ચિત્રકૂટ ચૈત્યપરિપાટી સ્ત૦

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૨૨) સત્તરભેદી પૂજા વિધિગર્ભિત

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૨૩) કાઉસગ્ગના ૧૯ દોષ સ.

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧૧).]

(૪૨૪) વંદનદોષ ૩૨ ફુલક

આદિ – પ્રણમિ પરમાણંદપય, પરમેશ્વર પહુ **પાસ,**
કરિ સુગુરૂ વંદણ તણો, પરમારથ સુપ્રકાશ.

અંત – બત્રીશમો દોષ એ જાણિ, પરિહર સંભલિ પ્રવચનવાણિ,
એ બત્રીશ દોષ ટાલિવા, આવશ્યક નિરતા પાલિવા.
ઇમ ગુણ વંદણ જે નર કરે, ભવસાયર તે લિલે તરે.
પાસચંદ હરષિઇ તે કહે, ભણુત ગુણત પરમારથ લહે. ૨૮

(૪૨૫) ઉપદેશારહસ્ય ગીત

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૨૬) ૨૪ દંડક ગર્ભિત પાર્શ્વનાથ સ્તવન ૨૪ કડી

આદિ – પ્રણમું **પાસ**નાહ પ્રહિ સમઈ, દરસણિ દહે દુરી ઉલ્લસમઈ,
કરૂ વીનતી બે કર જોડિ, આગતિ ગતિ ભવ થિકી છિકોડિ. ૧

અંત – પન્નવણા ભગવતી મઝારિ, બોલ્યુ તિહા એ બહૂત વિચાર,
પાસચંદ્દિ વીનવિઉ **પાસ,** મુઝ મનવંછિત પૂરૂ આસ. ૨૪

(૧) ઇતિ સ્તવનં. ટબા સહિત પ.સં. ૩. આ. ક. ભં. (૨) પ્ર. કા. ભં. (૩) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૯, ૪૯૫, ૫૦૭).]

(૪૨૭) + આરાધના મોટી કડી ૪૦૬ ૨.સં. ૧૫૯૨ માઘ શુ. ૧૩ ગુરુવાર

આદિ – શ્રી જિનચરણ જુયલે પ્રણમેસુ, સુગુરૂ નામ હિયડઇ સમરેસુ,
કહઈસુ સંખેપિઈ **આરાધના,** ભવિક જીવ સુખસાધના. ૧
ઉત્તમ નર જે કરઇ ત્રિકાલ, એ આરાહણ ગુણ સુવિસાલ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિનય સહત મેલી કર ભાલ, છલીય ન સક્કઇ તેહનઇ કાલ. ૨
જીવતવ્યની મ કરિસિ આસ, સાસ તણુ કેહુ વિસાસ,
ખિણિખિણિ આવઇ ખિણિખિણિ જાઈ, જતન કરંતાં થિર નહુ થાઇ. ૩

અંત – **પનરહ સય બાણૂ** વરસિ વિક્રમકાલ વિચારિ,
માધ શુકિલ તેરસિ દિવસિ પુષ્ય રિખ્ખિ ગુરૂવારિ. ૪૦૫
પાલઈ નિરતી જે જિનઆણુ, તે પામઇ વંછિત કલ્યાણુ,
પભણઈ **સાહુરયણ** ગુરૂ સીસ, **પાસચંદ** સૂરિંદ મનિ ધરી જગીસ ૪૦૬

(૧) ગ્રં.૪૦૬, પ.સં. ૨૫-૧૧, દે. લા. પુ. લા. નં.૧૧૫-૩૯૫. (૨) સં.૧૬૪૧ કા૦ શુ. દ્વિતીયા દિને **માલવ** મધ્યે **સુજાઉલ** પુરવરે રાજાધિપ **અકબર** રાજ્યે **તપાગચ્છે** શ્રી પૂજ્ય **પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ** શિષ્યાનુશિષ્ય **ઋષિ** રૂડા શિ. ઋષિ **ગુણરાજેન** લિ૦ વા. હંસચંદ્ર પઠનાર્થમ્. પ.સં. ૧૮-૧૩, તિલક ભં. પો.૭. (૩) આમોદ ભં. (૪) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [મુપુગૂહસૂચી (અજ્ઞાતને નામે), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૮).]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૨૮) ખંધક ચરિત્ર સઝાય કડી ૧૦૨ ર.સં.૧૬૦૦ વૈ. શુ. ૮ શુક્ર

આદિ – આદિ જિણ **રિસહ** શ્રી **વીર** ચઉવીસમઉ,
ભાવિ ભેા ભવિય જગદીસ ચઉહુઅ નમઉ,
હઉં પુણ પ્રણમિય ભણિસુ **ખંદગ** ચરી,
ગુરૂમુખિ સંભલ્યઉ સુણુઉ આદર કરી. ૧
ભાખિયઉ **ભગવઇ** અંગિ સત બીજ એ,
પઢમ ઉદ્દેસિ ગુણ ગહણ તસુ કીજ એ,
સાહુગુણ ગાવતાં દુરિય દૂરિં ટલઇ,
સાધુગુણ ગાવતાં ચિત્તવંછિત ફલઇ. ૨

અંત – **વડતપગચ્છિ** ગુણરયણનિધાન. **સાહુરયણ** પંડિત સુપ્રધાન.
પાર્શ્વચંદ્ર નામે તસુ સીસ, તિણિ કીધેા મનિ આણી જગીસ ૧૦૦
સૂત્ર થકી કાંઈ અધિકેા ઊણુ, તેય ખમેા જિનવાણી નૂણુ,
ખ ખં રસ ચંદ (૧૬૦૦) વરસે ઉજલી, વઈસાખી આઠમિ મનરલી. ૧૦૧
શુક્રવારિ એ પૂરેા કર્યો, મહાઋષીશ્વર ભવજલ તર્યો,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે મુનિવરનો સમરી નામ, ત્રિકરણ શુદ્ધઈ કરૂં પ્રણામ. ૧૦૨

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૮).]

(૪૨૯) આદીશ્વર સ્તવન વિજ્ઞપ્તિકા

તુમ્હિ પ્રસાદિ હુઓ પરમાણંદ, કર જોડી પ્રણમે શ્રી **પાસચંદ**

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૬).]

(૪૩૦) વિધિ શતક

આદિ – વંદિય **વીર** જિણિંદા, નમિય **ગોયમ** ગણુધાર,
સમરિય સુહગુરૂપય પસાય, જે મુઝ આધાર,
જિનપ્રતિમા પૂજા વિશેષ, બોલિસ્યો વિચાર,
સુગુરૂવચને સંભલ્યો જિસો તે ચિત અવધાર. ૧

અંત – લહી ઉસગ અવવાય, નરગુરૂ સંગતિ સંગતિ સરિસા ફલ લહે.
એ સુપ્રસન્ન જિણવર રાય કરૂણા ભગતિઇ, **પાસચંદ** મુની
ઇમ કહે એ. ૯૯

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૩૧) વિધિવિચાર કડી ૧૫૨

આદિ – **વીર** જિણેસર પય પ્રણમેવિ, સમરવિ કવિજણણી સુયદેવી,
પભણિસ વિધિહિ તણો વિચાર, સંભલિ ભવિયણ લહો ભવપાર. ૧

અંત – ઇમ સંખેપેહિં વિધિહિ વિચાર, ગુરૂમુખે જોઇ આગમસાર,
બોલ્યું અવિધિહિં થોડું બહુ, તે જિણવાણી ખમિજ્યો સહૂ. ૧૫૨

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૩૨) નિશ્ચયવ્યવહાર [ગર્ભિત ૨૪ જિન] સ્ત૦ કડી ૫૯ વીકાનેરમાં

આદિ – **વિક્રમ**નગરે પુરવર પ્રાસાદિ, જન ગુણ ગાવે મધુરે સાદિ,
ચઉવીસ વટે જિણવર ચઉવીસ, વંદિસુ પૂરિ સુમનહ જગીસ. ૧

અંત – ઇમ નિશ્ચે વ્યવહારે સુત અનુસારે એ દેખાડિ વાનગીય,
એ નિરતા કરીયે હિયડે ધરીયે ઇણિ વવહારે તાં લગીય,
જાં નાવે કેવલી થાય ન કેવલિ સમરથ પરમારથ લહિય,
જિનઆણા પાલો દુર્મતિ ટાલો **પાસચંદ** હરષે કહિય. ૫૯

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૫).]

(૪૩૩) વીતરાગ સ્તવન—ઢાલ કડી ૪૧

આદિ – ગાથા

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિહિ જિણુ ભુવણંમિ સયા, વિહિ પડિમા વંદણેણ ભવ્વાણું,
વિહિ પુવ્વ પૂયણેણં, સમ્મત્ત સુદ્ધ સમુલ્લસઈ. ૧

*

ભાષા–જે રાગ દ્વેસ સરસ વસિ વિચિત્ર, તે જાણે પ્રભુ સવિ
મુઝ ચરિત્ર.

અંત – ઇમ ત્રિજગનાયક સિદ્ધિદાયક તરણુતારણ જિણવરા,
ભવભીડભંજણ મોહગંજણ દુરિત તમભર દિણુયરા,
ગુણ તુમ્હ પામી કેમ સામી **પાસચંદ્ર** ગાઇએ,
ઇક આણુ વહીયે પાર લઇયે, મનહ વંછિય પાઇયે. ૪૧

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૩).]

(૪૩૪) ગીતાર્થ પદાવબોધ ફુલ કડી ૩૧

આદિ – **વીર** જિણેસર દુઃપ સંહંતર, નિરતો વરતે ધર્મ નિરંતર,
તેહ તણેા વિછેદ પયંપે, આગમવયણ થકી નવિ કંપે. ૧

અંત – ઈમ આગમવાણી ભવિયણ જાણી, **સંવેગી** ગીયત્થ પયં,
સૂત્રારથ સાચેા સંભલિ રાચેા, જિણધર્મિ જિમ લહેા સુહં. ૩૧

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૩૫) જિનપ્રતિમા સ્થાપના રાસ ૪૨ કડી

આદિ – સાર વચન જિન ભાષીઉ, એ જાંમિલી નહી બીજે કોઈ,
હિયે વિમાસી જોઇ લ્યેા, સેાવન પીતલ સમ કિમ હેાઈ કે
શ્રુતનેા પક્ષ મ મેલ્હજ્યેા.

અંત – **પાસચંદ** ઈમ વીનવે, જિનપ્રતિમા જિંણવરની બુદ્ધિ,
એકમના થઇ ધ્યાવતાં લહિજે મનવંછિત સિદ્ધિ. શ્રુ૦ ૪૩

(૧) પ.સં. ૯–૧૩, છેવટનાં ૩ પત્ર, લે. વ. ભં. દા.૧૧ નં.૭૦.

(૨) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૩૬) ૩૪ અતિશય સ્ત૦

આદિ – જિન ચઉત્રીસે અતિશય શ્રુતિ ભણ્યા,
ચઉથે અંગે ગુરૂમુખિ મે સુણ્યા,
તે હિવે કહિશું હરખ હિય ધરી, સ્વામિ પામી જમ કેવલસિરિ. ૧

અંત – ઇમ ચ્યાર અતિશય જનમ સાથઈ જાવજીવિય તે રહે,
ઈગ્યાર અતિશય કર્મક્ષયથી, હુંતી ગીતારથ કહે,
ઉગણીસ સુરકૃત તીસ ચ્યારે, એહ સાધારણ ભણ્યા.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સર્વ જિનને ભગતિ ભાવઇં **પાસચંદ્રિઇં** સંથુણ્યા. ૫

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [લીંહસૂચી.]

(૪૩૭) [+] વીસ વિહરમાન જિનસ્તુતિ

આદિ – સ્વામિ વંદુ વિહરમાન જિનવર **સીમંધર.**

અંત – પાલી રાજ મહવ્વય ધરી, પામી કેવલનાણ,

પાસચંદ્ર નિતુ પ્રહ સમે, પ્રણમુ સુખનો ઠાણ. ૮

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

[પ્રકાશિત : ૧. જિનગુણરત્નમાલા ભા.૧.]

(૪૩૮) શાંતિજિન સ્ત૦

આદિ – જિનેંદ્ર **શાંતિ**સ્વર પાય લાગું, તુંમ કને સૂધો તત્ત્વ માગું.

અંત – કલસ.

ઇતિ સ્તુતો જગ જીવરા જીવનભાસ્કર,

અનંત સુદ્ધા સ્વામી તિ જિનશ્રિયે.

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૩૯) [શીલગુણ સ્થાપન] રૂપકમાલા કડી ૩૦ ૨.સં.૧૫૮૬ રાણકપુરમાં

આદિ – આપિઇં આપ સંભાલિયે રે જીવડા વિચારિ,

આજ્ઞા જિનની પાલિયે, શિવસુખની દાતારિ

આતમા સાર સીખ સુણો.

અંત – **રાણિગપુર** રલિયામણો, **આદીશ્વર** જિનરાઉ,

પાસચંદ ઇમ વીનવે પ્રભુ કરિ એહ પસાઉ. ૨૮ આ૦

હોજ્યો નારિનિરાસમય, પરમાનંદ ઉલ્હાસ,

ભવિભવી મુઝ મનભમરને તુમ્હ પયકમલિ નિવાસ ૨૯ આ.

સંવત **પનર છ્યાસીયે, કીધી રૂપકમાલ,**

ઉત્તમ તે કંઠિઇ ધરે, જસુ મને સીલ રસાલ. ૩૦ આ૦

(૧) **ખરતરગચ્છે જિનચંદ્રસૂરિ** રાજ્યે શ્રાવકા **સં**પૂરાઇ **ખં**ભાઇત મધ્યે. પ.સં. ૯–૧૧, મો. સુરત પો. ૧૭. (૨) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૯, ૪૬૮).]

(૪૪૦) પાસચંદને પૂછેલા બોલની સઝાય

આદિ – દેવ ગુરૂ સંઘ કારણ મુનિવર, ચક્રવર્ત્તિ દલ ચૂરે,

અંત – ભણે **પાસચંદ** તુમ્હે ચારિત્ર લેઇને, પરિગ્રહથી મન ટાલો

અરિહંતવચને સાચ પરૂપો, સુધ્ધો સંજમ પાલો રે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મુનિવર હિંસા ધર્મ કાંઈ ભાખ્યો. ૯

(૧) ભાં.ઇ. સને ૧૮૯૧–૫ નં. ૧૪૧૧. (૨) પ.સં. ૮–૧૧. લે.વ.ભં. દા.૧૧ નં.૪૯. (૩) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૧ને અંતે.

(૪૪૧) + એકાદશવચન દ્વાત્રિંશિકા અથવા **૧૧ બોલ સઝાય**

આદિ – પ્રણમીય સ્વામી **વીર** જિણંદ, જસુ દંસણુ હુઈ પરમાણંદ
કહું સંક્ષેપઈ બોલ ઈગ્યાર, વિગતિ સહિત લહિ ગુરૂ આધાર. ૧

અંત – કલશ.

સેવા કરિયઈ ભવજલ તરિયઈ ધરિયઈ હિયડઇં ગુરૂવયણું.
પરમારથ ગ્રહિયઈં શિવસુખ લહીઈ રહિયઈં આદરિ જિનશરણું.
ઇગ્યાર પદારથ ભાખ્યા સમરથ સાંભલિ ભવિયણ સદ્દહિયે,
જે થાઇ ઈકચિત્ત પામઇ સમકિત શ્રી **પાસચંદ્ર** ઇણિ પરિ કહએ. ૩૨

(૧) ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૧, પૃ.૧૬. (૨) જુઓ **નીચેની** નોંધ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૧).]

નોંધ : નં.૪૦૩થી ૪૪૧ સુધીની કૃતિઓ એક પુસ્તકમાં છે. લિ. સં. ૧૯૩૧ પોસ સુદિ ૨ મંદવાસરે. લિ. બ્રાહ્મણ **સ**રીમાલી મારવાડી. પ.સં. ૬૪–૧૨, ધો. ભં.

(૪૪૨) શત્રુંજય સ્તોત્ર [અથવા **સ્તવન**] ૪૨ કડી

આદિ – ભલી ભાવના વિમલ ગિરિ ભેટવાની,
વસી ચિત્તિ કસવટ્ટિ જિમ હેમ-વાલી;
તિણિ ઊલટિઈં તીરથરાઇ ગાવઉં,
મહાઘોર સંસારનઉ તીર પાવઉં. ૧

અંત – પુંડરીકગિરિ મંડનરાયા, કરઈં સેવ સુરનર વરરાયા,
શ્રી **પાસચંદ** તુમ્હ ચરણે લાગઇ, બોધિબીજલાભ જિનમારગિ લાગઇ. ૪૨

(૧) સંવત ૧૬૫૪ જેષ્ઠ સુદિ ૪ ભોમવાસરે લિષત ઋષિ હરજી ઋષિ દિનકર પઠનાર્થ. પ.સં.૧૫, સંઘ ભં. પાટણ દા.૭૫ નં.૮૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૯).]

(૪૪૩) સપ્તદશ ભેદ પૂજા વિચાર સ્તવ ૨૯ કડી

આદિ – વિમલવર નાણિ જગિ ભાણુ જિણુવર તણી,
સેવ સવિ કરઇં મનરંગિ ત્રિભુવનધણી.
ભેટિયઈ ભવિયણુ ભયહરણુ હિવ તેહના,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચરણ સુહકરણ જિમ જાઈ દુહ દેહના. ૧

અંત – બહુલિય વિવરણ ગ્રંથ વાધઇ ઘણુઉ,
જાણિજ્યો એહ વ્યવહાર ભૂ જડ તણુઉ,
એણિ વવહારિ પ્રભુ મેલ સંભાવિયઇ.
શ્રી **પાસચંદેણ** ઇમ ભાવના ભાવિયઇ. ૨૯

(૧) ઉપરની પ્રત. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૬, ૨૫૬).]

(૪૪૪) [+] **કેશી પ્રદેશી પ્રબંધ** [અથવા **સઝાય**] ગા. ૨૫

આદિ – પ્રણમઉં સિરિ જિણ **પાસ** આસપૂરણ જગતારક,
વામાઉરિ હંસ વર ઇક્ષ્વાગહ નાયક
તાસુ તણુઉ સંતાન હૂઅઉ ગરૂઅઉ ગુરૂ **કેસી**,
પ્રતિબોધ્યઉ જિણિ હેલિ સબલ **રાજ પરદેસી**,
તસુ સરૂપ સંખેપિ હિવ, કહિસ્યઉં ગુરૂ આધારિ,
રાયપસેણી ભાખિયઉ તે નિય ચિત્તિ વિચારિ. ૧

અંત – **કેસી** ગુરૂનઉ એહ અવદાત, મોટઉ મહીમંડલ વિખ્યાત,
ભણતાં ગુણતાં હુઇ આણંદ, કર જોડીય ભણઇ શ્રી **પાસચંદ**. ૨૫

(૧) પ.સં. ૭–૧૧, રો. એ. સો. બી. ડી. ૧૨૦ નં.૧૮૭૯. (૨) પ.સં. ૨–૧૧, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૧૩૧. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૨૫, ૪૬૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. સઝાયસંગ્રહ ભા.૧, સંપા. સાગરચંદ્રજી.]

(૪૪૫) ૬૪ અતિશય સહિત મહાવીર સ્તવ ૨૫ કડી

આદિ – **વીર** જિણનાહ બહુભાવિ નમિયઇ સદા.

અંત – ભવિયણુ આરાધઉ શિવપદ સાધઉ
શ્રી **પાસચંદિ** હરખિઇ કહિય. ૨૫

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૭ને અંતે.

(૪૪૬) વીર સ્તવ ૩૧ કડી

આદિ – નમી **સોહમ** સ્વામિ જે ધમ્મ અત્થી

અંત – **વીરસ્તવ** દેસ્યું ચિત્ત નિવેસ્યું **પાસચંદ** મંગલકરણ. ૩૧

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૪૪૭ને અંતે.

(૪૪૭) વીર લઘુસ્તવ ૨૧ કડી

આદિ – ભવિય લોય સિરિ **સોહમ** સામિ પાસે.

અંત – **વીરસ્તવ** દિસિઉ ચિત્ત નિવેસિઉ શ્રી **પાસચંદિ** મંગલકરણ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) ઉપરની ત્રણે કૃતિઓ એક પ્રતમાં, પ.સં.૭-૧૧, લે. વ. ભં. દા.૧૧ નં.૪૫.

(૪૪૮) + ૨૯ ભાવના ૩૧ કડી લ.સં.૧૬૦૧ પહેલાં

આદિ – અવિચલ પદ મન થિર કરી, જિહાં છઇ સુખ અપાર,
પ્રતિબોધિસુ મન આપણઉં, જિમ પામઇ ભવપાર. ૧

અંત – એગુણત્રીસ ત્રીસી ભાવના, તેહનો સુદ્ધ વિચાર,
જે મન સુદ્ધઇ સમરિસ્યઇ, તે તરિસ્યઇ સંસાર. ૩૧

(૧) પ.સં. ૨-૧૧, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૪૯. (૨) લ. સં. ૧૬૦૧ આસો વદિ ૧૨ સોમ. ૧ પત્ર, પ.સં. ૨-૧૫, મો. મો. પાટણ દા.૬ નં. ૩૦. (૩) સં. ૧૬૬૩ માગશર શુદિ ૯ શનૌ વા. મહો. **વિમલહર્ષ** ગણિ જસવિજયેનાલેખિ સાધ્વી **સૂરશ્રી** પઠનાર્થં. પ.સં. ૨-૧૦, હા.ભં. દા.૪૮.

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૪૯) + સંક્ષેપ આરાધના ૨૨ કડી

આદિ – પરમ પુરુષપય પ્રણમીએં

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૫૦) + આદિજિન વિનતિ ૫૫ કડી

સકલ **આદિ** જિણંદ જુહારીયેં, વિકટ સંકટ કોડિ વિડારિયેં,
તુમ્હ પ્રસાદ હુએ પરમાણંદ, કર જોડી પ્રણમેં **પાર્શ્વચંદ્ર** સૂરિંદ.

(પછી એક વસ્તુ છે.)

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૫૧) + સંવેગ બત્રીશી ૨૩ કડી

આદિ – જોઈ વિમાસી જીવડા

[મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૫૨ ક) શ્રાવકવિધિ સમ્યક્ત્વ સ્વાધ્યાય ૧૯ કડી લ.સં.૧૬૦૫ પહેલાં

આદિ – **વીર** જિણેસર પ્રણમઉ પાય, વંદિય **ગોયમ** ગણહરરાય,
સમરૂઅ સામણિ **સારદદેવિ**, શ્રાવકવિધિ પભણું સંખેવિ

અંત – શ્રાવકનઇ એ સમકિત **સાર**, મુગતિ તણાં ઊઘાડઇ બાર
એકમના જે સમકિત ધરઇ, મુગતિવધૂ જ નિશ્ચઇ વરઇ. ૨૯

(૧) સં. ૧૬૦૧ આસો વદિ ૧૨ સોમ. પ.સં. ૨-૧૫, તેમાં ૧ પત્ર, મો. મો. પાટણ દા.૬ નં.૩૦.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૪૫૨ ખ) + [ચતુર્વિંશતિ જિન પંચ] કલ્યાણક સ્ત. ૪૯ કડી

આદિ – પહિલું પ્રણમિય જિણુ ચઉવીસ, સમરૂં કલ્યાણકના દીસ,
ચવણુ જન્મ નઇ દીક્ષા નાણુ, પંચમ કલ્યાણક નિર્વાણુ. ૧

અંત – ઈય મંગલકારણુ દુખનિવારણુ તારણ શરણુ ભવીય,
કલ્યાણુક સાધઈ જિન આરાધઈ તેહ સુખસંપતિ અભિનવીય. ૪૯

(૧) પ.સં. ૪-૯, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૧૧૦. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૨૮૫).]

(૪૫૩ ક) સંવર કુલક ૨૭ કડી

આદિ – વંદિય વીર જિણેસર રાયા, ગોયમ ગણુહર પણમિય પાયા,
ધર્મતત્ત્વ નિસુણુઉ મનરંગિઇ, બોલિસુ આણી ઊલટ અંગિઇ. ૧

અંત – ઇમ શ્રી ઠાણાંગઇ ભગવઇ અંગઇ સંવર પંચય જિનિ કહિય,
આશ્રવ સવિ છંડી કુમત વિખંડી પાલઈ જે જિનમત લહિય.
તે દુર્ગતિ વામઇ શિવપુરિ પામઇ કર્મક્ષય આઠઈ કરિય,
ઇમ જાણુઇ ભવિયા નિર્મલ રલિયા સંવરિ ધર્મ્મ કરઉ સહિય. ૨૭

(૧) પ.સં. ૨-૧૧, લે. વ. ભં. દા.૪ નં.૨૪.

(૪૫૩ ખ) + ગૌતમસ્વામી લઘુ રાસ ૧૨ કડી

[લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૫૩ ગ) + શ્રમણ મનોરથમાલા ૪૧ કડી

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૪૫૪) આચારાંગ બાલા૦

(૧) પ.સં. ૧૧૭, ખેડા સંઘ ભં. દા.૧ નં.૨૧. (૨) યશોવૃદ્ધિ. પો. નં. ૩૦. (૩) હા. ભં. દા.૧. (૪) પ.સં. ૮૮, ગુ. નં. ૧૦૩૧. (૫) પ.સં. ૭૮, ચં. ભં. (૬) પ્રથમ શ્રુતસ્કંધ પર-જૂની પ્રત, પ.સં. ૭૬, લીં. ભં. દા.૧૬ નં.૪૭. (૭) સં. ૧૬૩૮ જ્યે. વદિ ૭ સોમ. ગ્રં.૮૦૦, પ.સં. ૬૯, ગોડીજી. નં. ૫૩૮. [ડિકૅટલૉગભાઇ વૉ.૧૭ ભા.૧, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૪૭૦, ૪૭૭).]

(૪૫૫) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા૦

(૧) ગ્રં. ૧૦૦૦, પ.સં. ૩૩, જેસ. ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૪૫૬) ઔપપાતિક સૂત્ર બાલા૦

(૧) પ.સં. ૫૪, લીં. ભં. દા.૧૮ નં.૩૧. (૨) લ. સં.૧૮૨૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગ્રં. ૩૮૩૩, પ.સં. ૧૩૬, લી. ભં. દા.૧૮ નં.૩૬. (૩) પ.સં. ૧૨૯, લી. ભં. દા.૪૧ નં.૧૧. (૪) ગ્રં. ૩૭૫૮, ડોડાય. (૫) પ.સં. ૧૨૫, કચ્છી દ. ઓ. ભં. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૬૧૧).]

(૪૫૭) સૂત્રકૃતાંગ સૂત્ર બાલા૦

(૧) દ્વિ. શ્રુતસ્કંધ પર લ. સં. ૧૬૪૭, પ.સં. ૮૫, લી. ભં. દા.૩૭ નં. ૯૩. (૨) પ.સં. ૧૦૦, હા. ભં. દા.૫ નં.૩. (૩) પ.સં. ૧૫૮, ગ્રં. ૨૧૦૦, લ. સં. ૧૬૬૭, હા. ભં. દા.૫ નં.૪. (૪) પ.સં. ૫૯, હા. ભં. દા.૫ નં. ૧૨. (૫) અને પ્રથમ શ્રુતસ્કંધ પર-પ.સં.૫૧; ગ્રં.૪૫૦૦. હા.ભં. દા.૪૦ નં.૩. (૬) આખું, ગ્રં. ૩૬૦૦, પ.સં.૮૭, ખં.ભં. [કૅટલૉગગુરા, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૦૨).]

(૪૫૮) સાધુપ્રતિક્રમણ સૂત્ર બાલા૦

(૧) બહુ સારી પ્રત, પ.સં. ૧૩, ગ્રં.૩૦૫, હા.ભં. દા.૪૫ નં.૮.

(૪૫૯) રાયપસેણી સૂત્ર બાલા૦

(૧) ગ્રં. ૫૦૦૦, પ.સં. ૧૨૮, કચ્છી દ. ઓ. ભં.

(૪૬૦) નવતત્ત્વ બાલા૦

(૧) ગ્રં. ૨૫૦, પ.સં. ૧૦, સે. લા. નં. ૪૭૬૧. [આલિસ્ટઑફ ભા. ૨, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૪૭૩).]

(૪૬૧) પ્રશ્નવ્યાકરણ સૂત્ર બાલા૦

(૧) લ.સં.૧૯૦૩, પ.સં. ૧૦૮, ગ્રં. ૭૪૦૦, વિ. દા. છાણી નં.૮૮. (૨) પ.સં. ૨૪૭, ચં. ભં.

(૪૬૨) ભાષાના ૪૨ ભેદનો બાલા૦

(૧) પ.સં. ૬, લી. ભં. દા.૩૬ નં.૧૦૫.

(૪૬૩) જંબૂચરિત્ર બાલા૦

(૧) લ. સં. ૧૮૪૫, પ.સં. ૬૩, લી. ભં. દા.૩૬ નં.૧૪.

(૪૬૪) તંદુલ વેયાલીય પયન્ના બાલા૦

(૧) ગ્રં. ૧૨૦૦, ડોડાય. (૨) પ.સં. ૪૫, લી.ભં. દા.૧૨. [ડિકૅટલૉગભાઇ વૉ. ૧૭ ભા. ૧, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૨૬).]

(૪૬૫) ચઉશરણ પ્રકીર્ણક બાલા૦ ૨. સં. ૧૫૯૭ ફા. શુ. ૧૩ રવિ

આદિ – વર્દ્ધમાનં જિનં નત્વા વર્દ્ધમાનગુણાલયં
સ્મૃત્વા શ્રી સદ્ગુરોર્નામ વાંછિતાર્થપ્રદાયકં ૧
પ્રકીર્ણ કે પ્રધાનાર્થે **ચતુઃશરણનામનિ**

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બાલાવબોધોપકારાય લિખ્યતે વાર્ત્તિકં મયા ૨

એ શ્રી ચઉસરણાધ્યયન પરમપદ પ્રાપ્તિનઉ બીજ રૂપ છઇ.

અંત – ઇતિ શ્રી ચતુઃશરણ પ્રકીર્ણક બાલાવબોધઃ સંપૂર્ણઃ

મુનિ નંદેષુ ચંદ્રાબ્દે વ્યતીતે વિક્રમાર્કતઃ

સુનાસિ ફાલ્ગુને માસિ ત્રયોદશ્યાં રવેર્દિને ૧

પવિત્રે મૂલ નક્ષત્રે **ચતુઃશરણવાર્ત્તિકં**

ગુરુ શ્રી **સાધુરત્નાનાં** માધુરત્રાનુયાયિનાં ૨

શિષ્યેણ **પાર્શ્વચંદ્રેણ** વિહિતં હિતહેતવે

શબ્દશાસ્ત્રાનભિજ્ઞાનાં સાધ્વાદાદરાત્ ૩

વાચ્યમાનમિદં નંદ્યાદ્ યાવત્તીર્થં જિનેશિતુઃ

શ્રીમતો **વર્દ્ધમાનસ્ય** વર્દ્ધમાનસ્યઃ સદ્ગુણૈઃ ચતુર્ભિઃ કુલકં ૪

(૧) પ.સં.૨૨–૧૩, પ્રાચીન પ્રતિ, જશ.સં. (૨) ગ્રં.૮૦૦, કોડાય.

(૪૬૬) ચર્ચાઓ (૧ પ્રતિમા ૨ સામાચારી ૩ પાખી–ઉપર)

(૧) પ.સં.૩, લી.ભં. દા.૩૬ નં.૧૦૫. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૪૬૭) લોંકા સાથે ૧૨૨ બોલની ચર્ચા

(૧) પ.સં.૪, લી.ભં. દા.૩૬ નં.૧૦૫. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૩૯–૪૮ તથા ૧૬૩, ભા.૩ પૃ.૫૮૬–૯૫, ૬૨૧ તથા ૧૫૮૭–૮૯. 'આરાધના રાસ' ભૂલથી વિજયગણિને નામે મુકાયેલ તે પછીથી રદ કરેલ છે અને 'આરાધના નાની' તે પાર્શ્વચંદ્રશિષ્ય સમરચંદ્રની કૃતિ હોવાથી અહીંથી રદ કરેલ છે. 'વસ્તુપાળ તેજપાળ રાસ'નો ૨.સં.૧૫૯૭ પહેલાં દર્શાવેલો તે પછીથી છોડી દીધેલો છે. એ રચનાસંવત માટે કશો આધાર જણાતો નથી.]

૨૨૫. પાર્શ્વચંદ્રસૂરિશિષ્ય

(૪૬૮) સત્તરી કર્મગ્રંથ બાલા૦

આદિ – ગણહરપાય નમેયં, સમરી ગુરૂ **પાસચંદ** સૂરિંદં

સત્તરિકમ્મવિયારં, કહિયં રિષિ **કુંભસુયસારં**. ૧

એ સત્તરી કર્મ ગ્રંથ ગંભીરાર્થ છઇ. હું ટબામાત્ર વિચાર કહિસું ગીતારથ વિચારી ગઇ સુદ્ધ કરિજ્યો.

(૧) પ.સં.૧૬, અનંત ભં. નં.૨. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૪૨).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૯૦.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૨૬. ચઉહથ (ચોથો) (સાંડેરગચ્છ યશોભદ્રસૂરિ–શીલસૂરિ –શાંતિસૂરિ–ઈશ્વરસૂરિ–ધર્મસાગરશિ૦)

(૪૬૯) આરામનંદન ચોપાઈ ૨ સં.૧૫૮૭

આદિ –

દૂહા

સરસતિ સામિણિ પય નમી, આરાહિસ ઇક ચિત્ત,
સા તૂઠી દેસિઇ સદા, સુબુદ્ધિ સુમતિ શુભ ચિત્ત. ૧
પ્રથમ તિથંકર **આદિ** જિણ, **નાભિરાય** મલ્હાર,
માતા **મરૂદેવી** ભણઇ, સીયલ સદા સિંગાર. ૨
ગચ્છ **સાંડેરા** મંડણઉં, શ્રી **જસોભદ્ર** સુરેંદ,
જસ પયપંકયય સેવતાં, ભવિક લઇ આણંદ. ૩
જંબૂદીપ મઝારિ વર, **ભરતખેત્ર** સુવિચાર,
લિખમીપુર નામઈ નગર, ઈંદ્રલોક અવતાર. ૪

અંત – જપસિઇ જે નવકાર, તે લહસિઇ ભવપાર,
ઇહ રતિ સુખ ઘણાં એ, પરત નહીં મણાં એ. ૩૮૬
નંદન કેતઉ કાલઇ, સમકિતવ્રત ઉજ્યાલિ,
પરભવ સંચરઇ એ, દેવ રમણ વર્યઉ એ. ૮૭
ગચ્છ **સાંડેરા**ભિધાન, પુહવિં પ્રગટ પ્રમાણ,
યશોભદ્રસૂરિ ગુરૂ એ, જાણઇ સુરનરૂ એ. ૩૮૯
જિણિં આંણિઉં પ્રાસાદ કરી, કપાલી વાદ **નંડુલાઈ** પુરી એ,
સુરનર અણુસરી એ. ૩૯૦
શીલિસૂરિ તસ પાટિ, સોહઇ મુનિવર થાટ,
તસુ અનુક્રમિં ગુરૂ એ, સંઘ આણંદકરૂ એ. ૩૯૧
સમકિત સૂરિ સૂરીસ, અંગિ ધરઇ **સજગીસ**,
તસુ અનુક્રમિ જૂઅઉ એ, **શાંતિ**સૂરિ હૂઅઉ એ. ૩૯૨
વિદ્યા ચઉદ નિધાન, **સરસતિ** તણઇ પ્રમાણિ,
ઇસરસૂરિ તણઉં એ, જસ જંપઇ ઘણઉં એ. ૩૯૩
તાસ સીસ ઉવજ્ઝાય, નામઈ નવનિધ થાઇ,
ધર્મસાગર તણઇ એ, કવિયણ ઇમ ભણઇ એ. ૩૯૪
આંણી આણંદપૂરિ, દુખદાહ કરિ દૂર,
હરષ ધરી ઘણઇ એ, **ચઉહથ** ઇમ ભણઇ એ. ૩૯૫
સંવત **પન્નર** પ્રમાણિ, **સત્યાસીય**ઇ ઇમ જાંણી,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કીધઉ એ ચરીય, મહીયલિ વિસ્તરી એ. ૩૯૬

(૧) સં.૧૬૬૦ સુદિ ૭ રવૂ લ૦ લિખક લિવજી: શ્રી.પ.સં.૨૧-૧૧, વ૦ ૨૫૦

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૭૮-૭૯.]

૨૨૭. નંદિવર્ધનસૂરિ (રાજગચ્છ)

(૪૭૦) યાદવરાસ ૨.સં.૧૫૮૮

(૧) પ.સં.૨, પ્રતિ ૧૭મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૪ નં.૨૧૮૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૫૭૯.]

૨૨૮. બુધરાજ (કચ્છરાય)

(૪૭૧) મદનરાસ અથવા **મદનયુદ્ધ** ૨.સં.૧૫૮૯ આસો શુદ ૧ શનિ.

આ કૃતિ ડિંડી છે. [ઉદ્ધૃત ભાગમાં એવું ખાસ જણાતું નથી.]

આદિ – જો સવ્વટ્ઠ વિમાણ હુંતિ ચવિઉ તિયનાણુ વિત્તાંતરે,
ઉવન્નો **મરૂદેવી** ઊરિક રયણો, **ઋષભ** કુલમંડણો.
ભુત્તં ભોય સિરજ્જ દેસિ વિઉલં, પલિ પવજ્જા પુણો,
સંપત્તો નિયવાણિ દેવ **રિસહો**, કાઉણ સો મંગલં. (શાર્દૂલ) ૧
જિણ અરહ વાગવાણી, પણમઉં સુહમત્તિ દેહિ જય જનની,
વન્નેસુ **મયણ-જુજ્ઝં**, કિઉં કિઉં જિત્તઇ શ્રીય **રિસહેસ**. ૨

વસ્તુ

મરુ **રિસહ** (૨) જિણવર પઢમ તિત્થયરૂ,
જિણધમ્મહ ઉદ્ધરણ જુગમ ધમ્મધ સવ્વે નિવારણ.
નાભિરાયહ કુલતિલય સવ્વન્નિ સંસારતારણ,
જો સુરઈંદિહિ વંદિયઉ, સદાચરણ તિસુ ધારિ;
કિઉં કિઉં રતિપતિ જિત્તિયઉ, તે ગુણ કડઉં વિથારિ. ૩

વસ્તુ

સુણઉ ભવિયણ (૨) એહ પરમથ,
તજિ ચિંતા પરકથા એક ધ્યાનિ હોઇ **કન્ન** દીજ્જઇ.
મનુ વિકસઇ કમલ જિઉં, હુઇ **સમાધિ** ઇહુ **અમિય** પિજ્જઇ,
પરચઇજિહે ચિતિ એહુ રસુ, ધાલઇ **કસમલ** ઓઇ,
પુનરપિ તિણહ સંસાર મહિં, જમ્મણ મરણ ન હોઇ. ૪

(વસ્તુ, દોહડા, રડુ, મડિલ્લ, દોહડા, ગાથા, દોહડા, મડિલ્લ, દોહડા, રડ, દોહડા, મદિલિ, દોહડા, રદુ, દોહડા, મડિલ્લ, દોહડા, રદુ, દોહડા,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રદુ, દોહડા, ગાથા, ગીતકા છંદ, રદુ, રંગિકા છંદ, રદુ, દોહડા, રદુ, દોહડા, ગાથા, રદુ. દોહડા, રદુ, કવિત્ત, ગાથા, રદુ, (ખાસ છંદમાં) રાસા· છંદ, સંકરાછંદ, પંથડીછંદ, ચપઇછંદ, રોડાછંદુ.)

અંત – ૬૨૫૬.

જિહાં ન જરાન ન મરણુ જતિથ પુણુ વ્યાહિ વેયણુ,
જહાં ન દેડન ન નેહ જ્યોતિ પુણુ તહડ ચેયણુ.
જિહ ઠઇ સુખ અનંત ન્યાન દંસણુ અવલોવહિ,
કાલ વિણાસઇ સયત સિદ્ધ પુણિ કાલહિ ખોવઇહિ.
જિસુ વન્ન ન ગંધ ન રસ ફરસુ. સણદભેદ ન કિહી લહિઉ,
ધુધરાજ કહઇ શ્રી **રિસહ** જિણુ, સુથિર હોઇ તઇ ઠઇ રહિઉ.

રદુ.

રાય વિક્રમ તણુઉ સંવત, **નિવ્યાસીયઈ પનરસઇ**,
સિરદ રૂત્તિ આસૂય વખાણુઉં.
તિથિ સુકલ પડિવા પખુ, સનિશ્ચર વારિ,
કરણ નખિત્ત જાણુઉં.
તિદુ દિન બલ્હિ પ સંપડિઉ, **મદનુ જજ્જ** સુવિસેસ,
કરત પઢંતાં સુણત નર, જયઉ સામિ **રિસહેસ.** ૧૫૯

(૧) ઇતિ **મદન** જુજ્જ સં.૧૬૪૩ કા.શુ.૧૫ દ૦ (બીજા હસ્તાક્ષરમાં આર્યા **મંગાઇ** આર્યા **વાલ્હી**. વળી પાછળ સા. **ગ્રેમજી** ઉધવાંણીઈ પુસ્તક ભંડાર કર્યો.) પ.સં.૧૬–૧૨, રો.એ.સો. બી.ડી.૨૦૯ વે.નં.૧૯૪૨. (૨) સં.૧૬૯૪ મા.શુ.૧૫ લિ. **ગુણકીર્તિ**. પ.સં.૬, જય૦ નં.૧૧૫૮. (૩) સં.૧૬૭૯ વા૦ **સુખનિધાન** શિ. **સકલકીર્ત્તિ** લિ૦ **ગુણસેન** પઠનાર્થં. પ.સં.૬, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૨૦૮. (આ છેલ્લી બે પ્રતની નોંધ કરનાર કવિનું નામ 'કચરાય' આપે છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૭૯–૮૧.]

૨૨૯. હેમકાંતિ (સુમતિસાગરસૂરિશિ.)

(૪૭૨) શ્રાવકવિધિ ચોપાઈ ગા.૮૪ ૨.સં.૧૫૮૯ ભા.૮ રવિ

આદિ – સકલકલા ગુણ જિણવર નંણુ, તેડ તણી તહમે માંનુ આણ
અંગ ઉપાંગ નિર્યુક્તિઈ જોઇ, સારવચન જિણવરના હોઇ. ૧

અંત – હું અલ્પશ્રુત કવિય ન જાણઉં, અચ્છુત્ર મિછાદુક્કડ આણુઉં
વિધિપક્ષિ બહુ શ્રુત સોધીઇ એ, ૮૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત **પનર નવ અસીઇ** ભાદ્રવ આઠમિ આદિતવાર
સમતિસાગરસૂરિ ઉપદેસીઉં એ. ૮૩
હેમકાંતિ હરષઇ આરાહુ, સામી **વીર** જિણેસર ધ્યાઉ
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરેા. ૮૪

(૧) સં.૧૬૧૫ શ્રા.શુ.૪ શનૌ **શ્રી**માલજ્ઞાતીય ૫૦ **વી**રપાલ ભાર્યા **ધ**રમાઈ પુત્રી કુલવંતી સુશ્રાવિકા બાઈ **લા**લાં ભણનાર્થં. પ.સં.૬–૧૦, મુનિ સુખસાગર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૬૪.]

૨૩૦. અજ્ઞાત

(૪૭૩) અનાથી ઋષિ ચોપાઈ ૬૩ કડી લ.સં.૧૫૮૯ પહેલાં

આદિ – સિદ્ધ સવેનઇ કરૂં પ્રણામ, જેહે પુણ પ્રામિઉં ઉત્તમ ઠામ,
સાધુ સવેનઇ નમું કર જોડિ, ભવ ભમિવા જિણિ ભાંજી ખોડિ. ૧
અલીઅ વયણ બોલાઇ જેહ, મિછાદુક્કડ હોજ્યો તેહ,
અર્થ ધર્મગતિ તત્ત્વ વિસાલ, ભણતાં સુણતાં અતિહિ રસાલ. ૨

અંત – રોમરાઈ સવે ઊસસઇ, કરઇ પ્રદક્ષિણ રાજા તિસિઇ,
વંદણ કીધઉં શુદ્ધ પ્રણામ, તવ રાજા પહૂતઉ નિજ ઠામ. ૬૨
ઉત્તર ગુણે કરી સંજુત્ત, ગુપતિઇ ગુપતઉ દંડ વિરત્ત,
પંખીની પરિ હલૂઉ થઇ, મોહ વિગત તે વિચિ રય મહી. ૬૩

(૧) પ.સં.૫-૧૦, પ્રાચીન પ્રત, મો.મો.પાટણ દા.૭ નં. ૨૩. (૨) સં.૧૫૮૫ વર્ષે. પ. સં. ૨૧–૧૦, પ. ક. ૧૭થી ૨૧, મો. મો. પાટણ દા.૫ નં. ૬૫. (૩) સંવત ૧૫૮૯ શાકે ૧૪૪૯ શુકલ પક્ષે રાકા તિથૌ માર્ત્ત-ડાંકિત વાસરે લિ૦ પં. હર્ષસોમગણિ ગણેશ **લા**ભહંસશિ. **મ**હીપાલેણ લિ૦ શ્રા૦ કસ્તૂરાં પઠનાર્થં. પ.સં.૮–૭, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં.૩૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૦૨.]

૨૩૧ ક. ગુણનિધાનસૂરિશિષ્ય (અંચલ–વિધિગચ્છ)

(૪૭૪) આદિનાથ દેવ રાસ અથવા **ધવલ** ૨.સં. ૧૫૮૦ કા.શુ.૯ ગુરુ

આદિ – પ્રણમિસુ પહેલૂં **ચક્રેશ્વરી** માત, શ્રી જિનશાસન સ્વામિની એ,
થાપતી **વિધ**પખિ અતિહિ ઉદાર, સાર કરઇ **સેવક** તણી એ.
ધ્યાયસૂં જિન ચુવીસ જે સાર, આદિ **આદીશ્વર** ગાઈસૂં એ,
માય **મરૂદેવીઅ** તણુ મલ્હાર, **નાભિ**રાયા કુલ મંડણુ એ. ૧

અંત – ધિન ધિન મઝજી વીધિના નરભવ મઝ એહ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ધિન લાધુ એહ ધર્મ ધિન તુઝ સેવઇ તેહ.
વિધપક્ષિ ગચ્છનાયક શ્રી **ભાવસાગર**સૂરિ,
તસ પાટિ ઉદયકર સોહઇ બહુગુણ પૂરિ. ૧૨૦
સૂરદ શિરોમણિ **શ્રી ગુણનિધાન** સૂરીંદ,
તસ પય પરસાદિઇ ગાયૂ ધવલ જિણંદ.
સંવત **પનર** નિઊઇ એ કાતી માસિ,
અજૂઆલી ગાયુ શ્રી જિન જગદાધાર,
જે પઢઇ ગણુઇ તે પાંમઇ શિવ સુખસાર. ૧૨૧
જય પઢમ જિણવર સકલ સુખકર જગત્ર દીપક જયકરો,
શ્રી **નાભિ**નંદન વિશ્વવંદન પાપતિમર સુદિનકરો.
ગુરૂદેવ સાંનિધિ હો નવનિધિ પુણ્યથી **આનં**દકરો,
સેવક કહઇ તે વંછિત પાઇ જે ગાઇએ જગગરો. ૧૨૨

(૧) પ.સં.૬–૧૩, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૧૭.

(૪૭૫) આર્દ્રકુમાર વિવાહલો ગા. ૪૬

(૧) પ.સં.૩, પ્રતિ ૧૯મી સદીની, જિ. ચા. પો.૮૦ નં.૧૬૮૮.

(૪૭૬) નેમિનાથના ચંદ્રાવળા ૨૬ કડી

આદિ – દોઇ કર જોડી વીનવું રે સ્વામી શ્રી જિનરાયો,
નેમિકુમર ગુણ ગાઇવા રે હીયડિ હર્ષ ન માયો.
હીયડિ હર્ષ ન માઇ રે સાંમી **નેમિ** જિણેસ શિવગઇગાંમી,
ભાગ્યજોગિ તુમ્હ સેવા પામી, તુ પ્રણમૂં હું નિજ સિર નાંમી.
જી **યાદવ** રાજી રે ઊલટ આણી અંગિ જિનગુણ ગાઇઇ રે,
યદુપતિ નમવા પાય અહિનિશિ ધ્યાઇઇ રે—ધ્રૂપદ ૧

અંત – સંયમ પાલી **રાયમઇ** રે શિવપુર આગલિ ધાયો,
બહૂ જણ તારી જિણવર રે પૂહિઇ શિવપુરિ જાયો.
પૂહિઇ જિનની સાર કરેયો સેવક જનનઇ સાથિઇ લેયો,
કહઇ **સેવક** સ્વામી અવધાર, દયા કરી સેવકનિઇ તારો. જી. ૨૬

(૧) પ.સં. ૩–૧૧, જશ૦ સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૮૧–૮૫. ત્યાં આ કવિને નામે નોંધાયેલ 'ઋષભદેવ વિવાહલુ ધવલ બંધ' વસ્તુતઃ શ્રીવંતની અને 'સીમંધર સ્વામી શોભાતરંગ' વસ્તુતઃ તેજપાલની કૃતિઓ છે. 'સેવક' કર્તાનામ ગણ્યું હતું તે પણ બરાબર નથી અને તેથી 'આર્દ્રકુમાર વિવાહલો' અને 'નેમિનાથના

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચંદ્રાવળા' પણ આ જ કવિની કૃતિ હોવાનું નિશ્ચિતપણે કહેવાય નહીં.]

૨૩૧ ખ. શ્રીવંત (કડવાગચ્છ)

(૪૭૭) ઋષભદેવ વિવાહલુ ધવલ બંધ ૪૪ ઢાલ લ. સં. ૧૫૯૦ માહ વ. ૧૧ પહેલાં

આદિ – ઢાલ વીવાહલુ.

શાસનદેવીય પાય પણમેવીય, મઝ મનિ એહ ઊમાહલુ એ,
માત **સરસતિ** તણઇ સુપસાઉલઇ, ગાઇસ્યૂં **રિષભ વિવાહલુ** એ.
તેર ભવંતરિ મૂલ ચરિત્ર, પ્રવર ભાવઈ ભવીય સાંભલુ એ,
ધણ કણ કંચણ રાજ રાણિમ, સદ્ધિ પરભવિ જિમ મલો એ. ૧
(પા૦) ધણ કણ કંચણ રાજ રાણિમ સિંઉ, અપર ભવિ ધણ ભવિ જિમ મલો એ.

અંત – ઢાલ ઘોડીની (રાગ ગોડી)

ઇમ શ્રી **રીસહેસર** ગાયઉ પુણ્ય પવિત્ર,
એહ તેર ભવંતર કેરૂં મૂલ ચરિત્ર,
હવઇ દોઇ કર જોડી કરૂં વીનતી આજ,
તૂં નિસુણ **ઋષભ** કૃપા-ગર સ્વામી શ્રી જિનરાજ.
તુઝ તવન કરીનઇ નવિ માગૂં રાજઋદ્ધિ,
નવિ માગૂં સુરસુખ વલી ન માગૂં સિદ્ધિ.
હૂં એતલૂં માગું કૃપા કરી દીઉ મુજ,
ભવિભવિ વલી ગાઉં ગુણ ગુરૂઆ હૂં તુઝ.
એહ **ધવલ** કરતાં આણુ વિરાધી જેહ,
મુઝ મિછામિ દુક્કડ તિહાંકણિ નહી સંદેહ.
ભલઇ નરભવ લાધઉ ભલઇ લાધઉ જિનધર્મ,
તુઝ પાય સેવંતાં ત્રુટઇ સઘલાં કર્મ.
(કલશ) ઇમ શ્રી **નાભિ**નંદન દુરિતખંડણ જગત્રમંડણ જિનવરો.
ઇમ ગુરૂ તણઇ સુપસાઉ પામી ગાઇયા જગહિતકરો,
એહ ધવલ ગાઈ જિન આરાહઇ જેહ નરનારી સદા.
તે મુગતિ જાઇ સુખીય થાઇ બોલઇ **સેવક** ઇમ સદા. ૧૩૧

[પા૦ બોલઈ **શ્રીવંત** સંપદા]

(૧) સં.૧૫૯૦ મહા વ. ૧૧ માન વાસરે શ્રી શ્રી જ્ઞાતાય. પ.સં. ૧૯–૧૪, ડે.ભં. દા.૭૧ નં.૧૧૪. (૨) તે જ દાબડામાં નં.૧૪૭. (૩)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૪ ઢાલ નાગેંદ્રગછે પૂજ્ય ગુણવર્દ્ધનસૂરિશિ૦ વા૦ લક્ષ્મીચંદ્ર ચેલા નાકર યુતેન લ૦ મંગલપુરે સાહ સિણીયા પુત્ર કર્મસી કૂરપાલ પઠનાર્થં. સં૦ ૧૫૯૭ આસો વદિ ૨ શનૌ લ૦ ચોપડો, વિ૦ ને૦ ભં. નં.૩૨૬૧. (૪) શ્રાવિકા જીવિણિ પઠનાર્થં. સં.૧૫૯૮ વૈ. શુ. ૧૪ સા૦ જઉઆ પુત્ર સા. જીવાકેન લિખાપિત. પ.સં. ૨૦-૯ તિલક૦ ભં. પો.૭. (૫) સં.૧૫૯૦ ફા. વ. ૮ શનૌ પં. અમરહંસગણિશિ૦ ઉદયસહજગણિના લિ. જૈનાનંદ. (૬) સં.૧૬૧૫ બૃહસપતિવારે પૂજ્યારાધ્ય સંઘમંડનગણિ-શિ૦ સોભાગ્યમંડનગણિ લિ૦ જલુતરા વાસ્તવ્યઃ વેહરા વીરમ ભાર્યા ગોગી પુ. શ્રા૦ વીરાં ભણુનાર્થં. પ.સં. ૧૦, પ્ર. કા. ભં. નં.૧૫૬ (અથવા હં. ભં. નં. ૫૪). (૭) મડાનગરે પં. લાવણ્યકીર્ત્તિગણિ શ્રાવિકા પુણ્ય-પ્રભાવિકા દેવકી પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૭, પ્ર. કા. ભં. નં.૧૭૭. (૮) પ.ક. ૮૧થી ૯૪ પં.૧૭, લખ્યા સં.૧૬૦૫ આસપાસ, પ્ર. કા. ભં. (૯) સં. ૧૬૩૩ ભા. શુ. ૧૫ શુક્ર રયવેાંડી નગરે અંચલ૦ ધર્મમૂર્ત્તિસૂરિ રાજ્યે ઉ. પુણ્યલબ્ધિશિ૦ ઉ. ભાનુલબ્ધિશિ. સાધ્વી કરમાઇ પઠનાર્થં ખેમરાજ લિ. પ.સં. ૧૧, ભુવન૦ પો. ૨૭. (૧૦) પ.સં. ૧૧, પ્રત ૧૭મી સદીની, રામ. ભં. પો. ૭. (૧૧) ઇતિ ઋષભદેવ તેર ભવ સ્તવન. ગા. ૧૪૫ સં. ૧૭૬૧ મા. સુ. ૧૫ સુરતમાં વિનયસુંદર લિ. શ્રાવિકા વીરબાઇ પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૪, અભય. પો. ૧૩. (૧૨) પ.સં. ૧૩, અભય. પો. ૧૭. (૧૩) સં.૧૭૧૫ દ્વિ. આશ્વિન વદ ૫ લ. પત્તન નગરે વાસ્તવ્ય. પ.સં. ૧૩-૧૧, તેમાં આદિનાં ૧૧ પત્ર નથી, જશ. સં. (૧૪) પ.સં. ૧૪-૧૧, સંઘ ભં. પાટણ દા.૬૩ નં.૩૪. (૧૫) સં.૧૭૮૪ આષાઢ વ. ૯ ભ૦ જિનસુખસૂરિશિ. પં. વેલજી લિ. શ્રાવિકા અનૂપાં વાચનાય. પ.સં. ૧૨, અભય. નં.૩૦૪૩. (૧૬) શ્રાવકા પહપી પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૪, અભય. નં. ૩૩૯૨. (૧૭) પ.સં. ૧૦-૧૫, ગુ. નં.૧૩-૨૮. [ડિકેટલોગભાઇ વૉ. ૧૯ ભા.૨ ('સેવક'ને નામે પણ), મુપુગૂહસૂચી ('સેવક'ને નામે), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૭૪, ૫૧૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૮૨-૮૪. ત્યાં 'સેવક' એ પાઠને કારણે ગુણનિધાનસૂરિશિષ્ય સેવકને નામે કૃતિ મુકાયેલી છે.]

૨૩૨. વિજયદેવસૂરિ (પાર્શ્વચંદ્રસૂરિના પ્રગુરુ પુણ્યરત્નના શિ૦)

જોધપુર પાસેના રૂણનગરમાં ઓશવાલવંશીય ચાહડશાને ત્યાં તેની પત્ની ચાંપલદેથી ખરદરાજ નામનો પુત્ર થયો. તેને નાનપણમાં પાર્શ્વચંદ્રે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દીક્ષા આપી. ખરદરાજને અને બ્રહ્મઋષિ (જુઓ તે નામના કવિ નં.૨૩૭)-ને અરસપરસ સ્નેહ થયો. બંનેએ આગમોનો અભ્યાસ કર્યો ને પ્રમાણ આદિ તર્કશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવા દક્ષિણ દેશમાં જવાની ઇચ્છા કરી. કોઈ ન જાણે તેમ બંનેએ દક્ષિણમાં વિહાર કર્યો. ત્યાં કોઈ શ્વેતામ્બરાચાર્ય પાસે અભ્યાસ ત્રણ વર્ષ કર્યો. પછી તે ગુરુની રજા લઈ પાછા વળતાં દક્ષિણના વિજયનગરમાં આવી ત્યાંની રાજસભામાં દિગમ્બર પંડિતોને જીતી લીધા. ગુરુઓ પાસેથી સૂરિમંત્ર લીધો હતો, તેથી રાજાએ ઉત્સવ સહિત વિજયદેવસૂરિ એ નામ ખરદરાજનું રાખી આચાર્યપદવી આપી. પછી જોધપુરમાં આવી પાર્શ્વચંદ્ર ઉપાધ્યાયને વંદન કરી તેને સૂરિપદ આપ્યું. ત્યાર પછી વિહાર કરતાં ખંભાતમાં આવ્યા. ત્યાં રોગ થતાં વિજયદેવસૂરિએ આયુષ્ય પૂર્ણ કર્યું. સ્વર્ગવાસ થયા પહેલાં બ્રહ્મ ઋષિને સૂરિમંત્ર આપી તેમનું વિનયદેવસૂરિ એ નામ રાખ્યું. ત્યાર પછી વિનયદેવસૂરિએ સં.૧૬૦૨માં સુધર્મ ગચ્છ એ નામ રાખી જુદો ગચ્છ કાઢ્યો. વધુ માટે જુઓ મનજીઋષિકૃત 'વિનયદેવસૂરિ રાસ'. (ઐતિહાસિક રાસ-સંગ્રહ ભા.૩)

(૪૬૮) **શીલ પ્રકાશ રાસ** અથવા **નેમિજિન રાસ** (ફાગ) જાલોરમાં

આદિ – પહિલઉં પ્રણામ કરઉં જિનરાય, લાગુજી **ગૌતમ** ગણધર પાય,
સદ્‌ગુરુ વાણી વલી સાંભલઉ, ભૂલઉજી અક્ષર આણિજ્યો ઠાઈ
રાસ ભણિસુ રલિયામણુઉ, જે સુણ્યા સીલ હિયઈ થિર થાઈ
કોકિલા જિમ કલિરવિ કરઈ, માસ વસંત જિમ અંબ પસાઈ કિ.
કંઈ શીલ અખંડિત સેવજ્યો. ૧

અંત – હિવઈ શ્રી પૂજ્ય **પાસચંદ** તણુઉ સુપસાઉ, સીસ ધરઇ નિજ
નિરમલ ભાઉ,
નયર **જાલોર**હ જગતઉ હિવિ **નેમિ** નમઉ નિતુ બે કર જોડિ,
વીનતી એ હા જિન વીનવઉં સ્વામિ ઇક ખિણિ અમ્હ મનથી
નવિ છોડિ.
સીલ સંધાતઈ પ્રીતડી હિવઈ **ઉત્તરાધ્યયન** બાવીસમઉ જોઇ,
વલીય અનેરા ગ્રંથથી અરથ આજ્ઞા વિના જિ કહ્યઉ હોઇ,
વિફલ હોજ્યો મુઝ પાતક સોઈ જે જિન ભાષ્યઉ તે સહી
સ્વામી દુરિત નઈ કષ્ટ હરઉ દૂરિ, વેગિ મનોરથ માહારા પૂરિ,
આણસ્યઉં સંજમ આપિયો હિવઈ વીનવઇ ઇમ શ્રી **વિજય**-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દેવસૂરિ કિ૦ ૮૦ સીલ૦

(૧) પ.સં.૧૧-૧૧, હા. ભં. દા.૮૧ નં.૨૪. (૨) પ.સં.૧૦-૧૧, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૫૪. (૩) પ.સં. ૯-૧૨, સંઘ ભં. પાટણ દા.૬૩ નં. ૧૮. (૪) લિખિતં સા વચ્છાકેન. પ.સં. ૮-૧૩, હા. ભં. દા.૧૩ નં. ૧૫૦. (૫) સંવત્ ૧૬૮૮ વર્ષે માહ માસે કૃષ્ણપક્ષે દ્વાદસ્યાં તિથૌ સોમવાસરે શ્રી મેડતા નગરે લિપીકૃતં. પ.સં. ૯-૧૧, વિ. ને. ભં. (૬) શ્રી હાલાકંઠી મુનિશ્રી સત્યમૂર્ત્તિજી લપિકૃતં. પ.સં.૫-૧૫, મ.જૈ. વિ. નં. ૫૬૪. (૭) પ.સં. ૮-૧૩, ગુ. નં. ૧૩-૧૦. (૮) પ.સં. ૧૦-૧૦, ગુ. નં. ૧૩-૧૫. (૯-૧૦) પ.સં. ૯, સં.૧૬૬૧ ફા. શુ. ૧૦ સિદ્ધપુરે પ્રાતચંદ લિ. અને પ.સં. ૮, જય. પો. ૬૯. (૧૦) પ.સં. ૭, ગા. ૭૭, સં.૧૭૫૬ ફા. વ. ૭ સોઝત મધ્યે દેવધર્મ લિ. જિ. ચા. પો.૮૩ નં.૨૦૬૭. (૧૧) પ.સં. ૯, ગા. ૧૬૫, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ. ચા. નં. ૨૦૬૮. (૧૨) પ.સં. ૧૫, સં.૧૭૬૭ અ.વ. ૬ અવરંગાબાદે લિ. જિ. ચા. પો.૮૭ નં.૨૩૪૪. (૧૩) પ.સં. ૫, પ્રત ૧૮મી સદીની, જિ. ચા. પો.૮૩ નં. ૨૧૨૮. (૧૪) પ.સં. ૧૦, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ. ચા. પો.૮૩ નં. ૨૨૨૦. (૧૫) પ.સં.૧૧, જિ. ચા. પો.૮૪ નં.૨૧૮૩. (૧૬) પ.સં. ૧૨, સં.૧૮૭૪ મા. વ. ૨. મહિમા. પો. ૬૩. (૧૭) પ.સં. ૧૦, મહિમા. પો. ૩૭. (૧૮) પ.સં. ૧૦, અભય. પો. ૧૨ નં. ૧૨૨. (૧૯) સં.૧૭૬૫ લિ. ભાઇ કુશલસિંઘ બીબીજી શ્રી નબોજી પઠનાર્થ બીકાનેર સેતી લિષ ભેજ્યા હૈ રાષી પૂનિમકે ટીકૈમે બીબીજી મેરી સિલામ વંચણાજી. પ.સં. ૮-૧૨, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર નં. ૬૦૬. (૨૦) પ.સં. ૮-૧૩, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર નં. ૩૫૩. (૨૧) સં. ૧૬૬૩ વૈ. શુ. ૧૦ શોભન નક્ષત્રે દેવરાજપુર ગઢ નગરે જિનચંદ્રસૂરિ રાજ્યે પાતશાહ શ્રી અકબર જલાલુદીન રાજ્યે પં. લક્ષ્મીપ્રભુ પં. મુનિશિ. તેજપાલેન પં. ગુણરાજ પં. માલચંદેન લિ. પ.સં. ૬, અભય. નં. ૧૨૬૭. (૨૨) પ.સં. ૮-૧૬, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૭૦. (૨૩) સં. ૧૬૬૪ ફા. સુ. ૨ બુધે. આગરા નગરે પાતિસાહ શ્રી સલેમ રાજ્યે બૃ. ખ. જિનસિંહસૂરિ-પટ્ટે ભ. જિનચંદ્રસૂરિભિઃ વાચનાર્થ સાધ્વી કલ્યાણમાલા સ્વરૂપમાલાભ્યાં લિખાપ્ય પ્રદત્તા. નિ. વિ. ચાણસ્મા. (૨૪) શ્લોક ૨૭૦ સાધ્વી હરષાં વાચનાર્થ. શ્રી. જૂની પ્રત, પ.સં. ૯-૧૧, ક. મુ. (૨૫) લ. સં. ૧૬૫૭, પ.સં. ૧૨. માણેક. (૨૬) લ. સં. ૧૬૬૯. હિન્દી સાહિત્યના સન ૧૯૦૦ની ખોજનો રિપોર્ટ નં. ૯૧. (૨૭) સં. ૧૭૩૫ જેઠ વદિ ૪ લિ. પ.સં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૫–૯, માં. ભં. (૨૮) લિ. ઋ. કુંગરસી શિ. લાલચંદ્રેણ. સાધ્વી જિઉંજી પઠનાર્થં સં. ૧૭૬૬ લૂણકરણસર મધ્યે. પ.સં. ૧૧, ઘો. (૨૯) લિ. ઋ. ઠાકુરજી તસ્ય શિષ્ય. આસકરણ સ્વપઠનાર્થં. પ.સં. ૮–૧૪, લીં. ભં. (૩૦) પ.સં. ૧૦–૧૧, બાલ૦ (૩૧) ખં. ભં. ૧. (૩૨) નાના ચોપડામાં વિ. ઇ. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ પૃ.૧૩૪, ૨૩૯, ૨૬૫, ૩૨૬, ૩૬૪, ૫૬૨).]

(૪૭૬) ઉપદેશ ગીત

આદિ – સુરતરૂની પરિ દોહિલઉ રે, લાધઉ નરભવ સાર.

અંત – ખિમા સહિત તુહો તપ કરઉ, ઈમ બોલિઈ રે **વિજયદેવસૂરિ.** ૧૬

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૪૮–૫૦, ભા.૩ પૃ.૫૬૬–૬૭.]

૨૩૩. મહીચંદ્ર (ખ. જિનપ્રભસૂરિની પરંપરામાં જિનરાજસૂરિ –કમલચંદ્રશિ.)

(૪૮૦) ઉત્તમચરિત્ર ચોપાઈ ૨. સં.૧૫૬૧ ચૈ. શુ. ૩ મંગલજવણાપુર–જૌનપુરમાં (બાબરપુત્ર હુમાયુરાજ્યે)

આદિ – પહિલઉ પણમઉ **આદિજિણુ**, સોવનવન્ન સરીર
ચરમ જિણેસર પણિ નમઉ, ત્રિભુવનમંડણુ **વીર.** ૧
ગોયમ ગણહર મનિ ધરઉ, **સરસતિ** કરઉ પસાઉ
વાગવાણિ હંસાસણિ હિં, મોહઇ સુર નર રાઉં. ૨
દાન સીલ તપ ભાવના, ચ્યારઇ ધમ્મ મહંત
ભવ્ય જીવ સવિ સંભલઉ, જિણુવાણીય કહંતિ. ૩
તસુ મજ્જિ હિં વિખ્યાત બહુ, દાન તણુઉ અવદાત
વિન પુન્ન હિ કિમ પામીયઇ, ચિત્ત વિત્ત નઈ પાત્ત. ૪
દાનિ પરંપર ધન લહઇ, દાન સુજસુ જગિ હોઇ
ઉત્તમચરિત રાજા પરઇ, દાન મિલઇ સુરલોઇ. ૫

અંત – દાનિ ભોગ લાભઇ જુ અપાર, શીલ દુર્ગતિ પરિહાર
તપ કરિ કર્મ ખિપાવઇ સહૂ, ભાવહિ મુક્તિ હોઇ જગ લહૂ
સભ ગુણ કરિ હુવઉ સંજૂત, ઉત્તિમ નર પણિ **ઉત્તમચરિત્ર**
તેહની મઇ કીધી ચઉપઇ, ગુરૂ તણા વચન સંખેવિહિ લઈ. ૫૬૮
જવણપુર છઇ દુર્ગ અપાર, તેહના ગુણ કિમ કહઉં વિચાર
બાબર પાતિસાહનઇ પૂત, **હમાઉ** સુલિતાણુ જગત્તિ. ૫૬૯
તામુનિ ઊગી નુરતીવેગ, તહ નિવસઇ પરજનઉ થેગ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પણરહ સઇ ઈક્કાણુ વરસિ, ચૈત્ર શુદિ ત્રિતિયાનઇ દિવસિ ૧૦૦
સંવત વિક્રમરાયહ તણઉ, વછર સુભકૃત નામિ હે ભણઉં
મંગલવારહ કિયઉ કવિત્ત, ભરણી નામિહિ છઇ નખિત્ત. ૧
ખરતરગછહ જિનસિંહસૂરિ, સકલ કલા વિદ્યા ભરપૂર
તસુ પટ્ટિહિ જિણપહ જગિ જાણુ, જિણિ બોલ્લઉ મહમદ
સુલિતાણુ. ૨
જિનરાજસૂરિ તસુ અનુક્રમિ હુવઉ, નિર્મલ ન્યાન વસઇ જસુ હિયઉ
કમલચંદ્ર તસુ પટ્ટિ ગણીસ, મહિચંદ તિહનઉ જાણિ સુસીસ. ૩
તિણિ કીધી ચઉપઇ પવિત્ત, ગુરૂઉપદેસ ધરીનઇ ચિત્ત
થોડી વય થોડી મતિ હિયઇ, કવિત હુઉ તેહના ગુણ લિયઉ
ઉત્તમ નરવય નામોચ્ચારિ, તક્ષણ ફીટઇ ભવસંસાર
બુદ્ધિ તણી સ્યઉ કહિયઇ જાણ, સુગતિ લહીજઇ જેણ પ્રમાણ. ૪
જે ભવ્વ જીવ સંભલહિ ચરિત્ત, પાપ ઉડઇ તણુ હોઈ પવિત્ત
પઢઈ ગુણઇ મનિ આણઇ વોહ, દુર્ગતિના તે કરહિ નિરોહ. ૫
નવરસ સહિત અછઈ ચઉપઇ, જે ભવિયણ જાણીસઈ સઇ
તેહના પાપપડલ સવિ જાહિ, દેવ તણા સવિ સુખ વિલસાહિ. ૬૦૬

(૧) પ.સં. ૧૮, જય૦ પો. ૬૯. (૨) પ.સં. ૧૬, પ્રત ૧૭મી સદીની, દાન૦ પો.૧૩ નં.૨૫૧. (૩) પ.સં. ૧૮, જય. પો. ૭૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૯૫ તથા ૧૪૯૭-૯૮.]

૨૩૪. આણંદપ્રમોદ (ત. ચરણપ્રમોદ-હર્ષપ્રમોદશિ)

(૪૮૧) શાંતિજિન વિવાહ પ્રબન્ધ [વિવાહલો અથવા ધવલ] ૨. સં. ૧૫૯૧

આદિ – સરસતિ સામિણી હંસલાગામિણી, મઝ મનિ એક ઊમાહલુ એ,
ધવલપ્રબંધિહિં બાર ભવંતર સુંદર શાંતિવીવાહલુ એ. ૧
તૂહી બ્રહ્મણી અમીય સમાણી, આપીય વાણીય આદિમાતા (વેણુ વાતાં)
ચરણપ્રમોદ પસાઉલઈ, હું રચું શાંતિચરિત્ર એ સરસ ગાતાં. ૨
જાઉં જી ભામણુઇ સંતિ સોહામણુઇ નામિ હુઇ તુમ્હ તણુઇ
નવઇ નિદ્ધિ
સુરતરૂ આંગણુઇ જે ભણુઈ જે સુણઇ, ભણુઇ આનંદ લહઇ
ઋદ્ધિવૃદ્ધિ. ૩

અંત – રાગ ધન્યાસી ઢાલ ૬૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શ્રી **આણંદવિમલ**સૂરિ, શ્રી **સૌભાગ્યહર્ષ**સૂરિ,
દીપઇ દોઇ જિસિયા ચંદ સૂર. ૪૯ રચિઉ સંતિ૦
ચિરંશ્રી **ચરણપ્રમોદ** ગુરૂ, **હરષપ્રમોદ** રે,
ભણઇ **આણંદપ્રમોદ** રંગિઇ. ૫૦
રચિઉ **સંતિવીવાહલુ**, ધરી ઊમાહલુ,
તું તુ ત્રિભુવન કેરૂ નાહલુ રે. ૫૧ રચિઉ૦ ધ્રુ૦
ભવભય ભંજણુ, દાલિદ્ર ગંજણુ, **વીર મેવાડા** મંડણુ રે. ૫૨
ઈંદ્ર ચઉસઠિઇં કરઇં, સ્નાત્ર ચઉસઠિ રે,
ઢાલ ચઉસઠિ રચ્યા ધવલબંધિ. ૫૩
સંતિ સમરથ દેવા, નિજપદ દેવા,
માગું ભવિ તુઝ પયકમલસેવા. ૫૪
પાટણ માંહિ **એકાણુઆ** માંહિ રે,
ગુરૂ પુણ્યિ ગાઇયો **સંતિનાહ** રે. ૫૫
નવરસસાગર ભણઇ જે નારિનર,
સુખઆગર સંપતિ લહે એ. ૫૬
નામિ નવનિદ્ધિ રે, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ રે,
ભણે **આણંદ** લહે ઋદ્ધિવૃદ્ધિ. ૫૭ રચિઉ૦

(૧) પંચાયતી **જૈન શ્વે.** ભં. જયપુર પો.૪૩. (૨) **પ.સં.૨૨–૧૧**, સે.લા. નં. ૪૬૦૧. (૩) પ.સં.૨૧–૧૧, સંઘ ભં. પાટણ દા.૭૨ નં.૭૦. (૪) ઇતિ નવરસ રંગ સાગર નામા ધવલ પ્રબંધ શાંતિનાથ વીવાહલુ સંપૂર્ણ. શ્રાવિકા પુણ્યપ્રભાવિકા ગુરૂદેવદાનદયાપ્રતિપાલિકા શ્રાવિકા **સોમા**ઇ પઠનાર્થં. પ.સં.૨૧–૧૩, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (૫) **તપાગચ્છનાયક સોમ**વિમલસૂરિપટ્ટે સંપ્રતિ વિજયમાન હેમસોમસૂરિરાજ્યે મહો૦ વા૦ હંસસોમગણિશિ૦ મુનિ **શવ**ડંસ લ૦ સં૦ ૧૬૨૬ **પત્તન** નગરે ચાતૂર્માસ. પ.સં.૧૩–૧૬, મુક્તિ૦ નં. ૨૪૧૮. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૭ – ભૂલથી 'હર્ષપ્રમોદ'ને નામે.]

(૪૮૨) જિનપાલ જિનરક્ષિત રાસ ઢાલબંધ ૬૮ કડી લ. સં. ૧૬૨૬ પહેલાં

આદિ – **સરસતિ** મઝ મતિ દિઉ ઘણી એ, ગુણ થુણુ હે સખી **ગોયમ**સ્વામિ.
નામિ **ચંપા** સોહામણી એ **માકંદી** હેમ ખાદરે,
ગાયો **જિનપાલ જિનરક્ષિતાંમ** સિઉ એ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

છઇ હે સખી અંગ મઝારિ, ધવલમંગિઈ તસ ગાઇશું એ. ૧
ચરણપ્રમોદ સામ, પૂરૂ સંઘ જગીસ,
હરષપ્રમોદ હીંસઇ, નવનિધિ સુખ વિલસઇ. સુ૦ ૬૮
આણંદપ્રમોદ બોલઇ, ચિંતામણિ તોલઇ,
જે ભણુઇ ભાવિ ભોલઇ, મિલઇ સંપદ ટોલઇ. સુ૦ ૬૯

(૧) લ. સં.૧૬૨૬, પ.ક.૬૪થી ૬૮, ચોપડો, દે૦ લા. પુ. લા. નં.૧૧૨૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૬૯, ૪૨૮).]

[પ્રથમ આવૃતિ ભા.૩ પૃ.૬૦૨-૦૪.]

૨૩૫. શુભવર્ધનશિષ્ય (સુધર્મરુચિ ?)

(૪૮૩) આષાઢભૂતિ મુનિનો રાસ [અથવા ગીત અથવા ચોપાઈ]

આ ટૂંકા ને જૂના રાસમાં ધન્યાસી, દેશાખ, સિંધુઓ, ધવલ ધન્યાસી મૂકેલ છે. 'વિષય નગાંજીએ' એ પ્રસિદ્ધ દેશી આ રાસની છે.

આદિ – શ્રી **શાંતિ**જિણેસર ભુવણુદિણેસર પાય,
પ્રણમી બહૂ ભગતિઈ ગાયસઉ રષિરાય.
આષાઢ મુનીસ્વર જસો જુગહપ્રધાન
નાટક નાચંતાં પામઉ કેવલનાંણ. ૧
નાટિક નાચંતાં કેવલ પાંમ્યુ નિસૂણો તેહ વિચાર,
શ્રવણે સુણતાં ભાવિ ભણતાં લહીઇ ભવનો પાર,
નવકલપી વિહાર કરિ મનરંગિ મુનિવર મહિમાવંત,
ગુરૂઆદેસ લહી **રાજગ્રહ** નગરી માંહિ પહુત. ૨

અંત – ઢાલ
નયર **રાજગૃહી** જાણીઇ, **સિંહરથ**નિ કહૂં **ભૂપ**,
નાટક તિહાં વસઈ માન ભુપતિ બ્રંહ રે–
જિરે જિરે **આષાઢભુતની**, ભાવનાનૂ પરિમાણ રે,
ભરતનું નાચંતાં પામઉ, કેવલનાણું રે– ધ્રૂપદ જીરે૦ ૫૩
ભુવનસુંદર જયસુંદરા, રૂપઇ મોહનકંદુ રે,
કોઇ કેતલા દાન તિહા રહંઉ, **આષાઢભુત** મુણેંદુ રે. જીરે. ૫૪
શ્રી **શુભવર્દ્ધન** ગુરૂ અગ્રહ તણા રે ચલણે અવિચલ વાસ રે,
નામઇ નવનિધી પામીઇ ફલઈ મનચી આસ રે. જીરે. ૫૫
તેહ ગુરૂનઈ સુપસાઉલઇ, હઇડે ધરી આણંદુ રે,
આષાઢભુતિ ઋષી ગાઈઉ, પામી પરમાણંદુ રે. જીરે. ૫૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કેવલ લહિ મુગતી ગયું, શ્રી **સુધર્મ**ઋચિ ગુરૂ સીસરે,
પાંચસઈ પરીવારઈ પરીવરઉ, તેહના સંધ આસીસ રે. જીરે. ૫૭
જે નરનારી ભાંવસૂં ગાઇ રંગી રસાલ રે,
તેહ અવિચલ વધામણું રે, ઘરી ઘરી મંગલમાલ રે. જીરે. ૫૮
—ઇતિશ્રી આષાઢભુતી કુલં સમાપ્તં.

(૧) પંડિત શ્રી **વૃ.(બુ.)**દ્ધિવિજયગણિ શિષ્યાણૂ શિષ્ય મુનિવર **કુશલવિજય** લષિતં પડનાથેં સંવત સોલ સત્તાણુયા વર્ષે વઇશાખ સુદિ ૭ દીને લષીતં વાર સુક્રે શુભં ભવતું. કલ્યાણમસ્તુ. પ.સં. ૪–૧૨, ભાવ. ભં. (૨) સંવત ૧૭૪૮ વર્ષે પોસ વદિ ૨ શનૈ લષિતં ઊઝા મધ્યે. પ.સં. ૬–૧૦, પાલણપુર ભં. મારી પાસે છેલ્લું પાનું છે. (૩) પ.સં. ૫–૧૧, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૧૩૯. (૪) મુનિ **હિત**કુશલ લિ. પ.સં. ૩–૧૫, જશ સં. નં. ૭૬. (૫) ચોપડો, પ.ક. ૭૮થી ૮૧ પં. ૧૭, પ્ર. ક્રા. ભં. (૬) પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં. ૩, જિ.ચા. પો.૮૨ નં. ૨૦૮૮. (૭) **જ્ઞા**નહંસગણિશિ. **વિ**નયહંસ લિ. **સો**મવિમલસૂરિના **રા**જુલ-લેખ સહિત. પ.સં. ૩–૧૪, ડા. પાલણપુર દા.૩૬. (૮) સં.૧૬૭૬ વૈ. શુ. ૧૧ સોમે **અ**હમદાનપુર નગરે મહો. **વિ**જયરાજગણિશિ. **અ**મરવિજય લ. પ.સં. ૪–૧૪, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૫ નં. ૧૨. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી (શુભવર્ધનને નામે), હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૯૧, ૩૯૩, ૪૦૦).]

(૪૮૪) ગજસુકુમાળ ઋષિ રાસ [અથવા **ચોઢાળિયું, ઢાળિયાં, ભાસ**] ૧૭ ઢાલ સં.૧૫૯૧ પહેલાં

આદિ – દેસ **સોરઠ** દ્વારાંપૂરી નવમો તિહાં **વાસુદેવો** રે.
દસેંધ દસારસઉં રાજિઉ, બંધવ શ્રી **બલદેવો** એ, ૧
જીરે જીરે સ્વામિ સમોસર્યા હરષિઉ ગોપીનો નાથ એ,
નેમિ વંદણ અલજ્યો અલજ્યો અલજ્યઉ **યાદવ**સાથ એ. જી રેજી. ૨

અંત – શ્રી **શુભવર્ધન** ગુરૂરાય, મઇ પ્રણમી તેહના પ્રાય,
ગાયુ **ગયસુકુમાલ** મુણિંદ, જસ ભણતાં હુઇ આણંદ. ૯૪
(પા.) જસ તૂઠા **નેમિ**જિણંદ
શ્રી **ગયસુકુમાલ** જે ગાઇ, તે સર્વ વંછિત ફલ પાઇ,
અનઇ દૂરિ દૂઃકૃત સવિ જાઈ, વલી અવિચલ પદ થાઈ. ૯૫
(પા૦) જયઉ **ગયસુકુમાલ** મુણીસ, શ્રી સંધ દિઇ આસીસ,
જસ નામઇ પરમાણંદ, તસુ ગાવતા હુવઈ આણંદ—

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ્રતિ સંવત ૧૬૬૯ વર્ષે પોસ શુદિ ૩ ભૌમે લખ્યતં વે૦ મેઘા લષ્યંત. સાધ્વી નાથી પઠનાર્થં શ્રીરસ્તુ. પ.સં. ૮-૧૧, ગુ. વિ. ભં. ખં. ૧. (૨) સં.૧૭૮૨ વર્ષે શ્રાવિકા દેવબાઈ પઠનાર્થં. પ.સં. ૭-૧૧, પાલણપુર ભં. (૩) સંવત ૧૭૬૭ વર્ષે જેષ્ટમાસે કૃષ્ણપક્ષે પંચમી તિથૌ સુભવારે પં. માનચંદ લિષતં સુશ્રાવિકાબાઈ આસા પઠનાર્થં. પ સં. ૬-૧૩, મારી પાસે છે. (૪) સં.૧૫૯૧ ફા. વદિ ૨ શુક્રે ધવલક્કપુરે પ્ર. સુમતિશ્રી ગણિ યોગ્યં પં. સૌભાગ્યમંડન લ. વાચનાર્થં. પ.સં. ૪-૧૨, કમલમુનિ (હાલ પુરાતત્ત્વ મંદિર). (૫) ગણિ આંપાશિ. પદમકુશલ પઠનાર્થં સં. ૧૬૪૯ આસાઢ. પ.સં. ૭-૧૫, હા. ભં. દા.૮૩ નં. ૭૩. (૬) સં.૧૬૯૧ ફા. વ. ૧૩ બાઈ હીરાબાઇ પઠનાર્થં. પ.સં. ૫-૧૦, જશ. સં. (૭) સં.૧૭૦૬ પ.સં. ૧૦, ગ્રં૦ ૯૩, લીં. ભં. દા.૩૬ નં.૨૩. (૮) શ્રી દીવબંદરે સં. ૧૬૬૧ વર્ષે લિ. પં. શ્રી ક્ષિમાસાગરેણ શ્રા. લીલાંદે વાચનાય. પ.સં. ૫-૧૩, જૈ. એ. ઇ. ભં.૧૧૩૮. (૯) સં.૧૭૪૨ ચૈત્ર શુદિ ૫ પત્તન નગરે પં. ચતુરવિજ(ય) લ૦ શ્રા. તેજબાઈ પઠનાર્થં. પ.સં. ૫-૧૩, હા. ભં. દા.૮૨ નં.૧૯૨. (૧૦) સં.૧૭૬૨ અસાઢ વદિ ૮ રવઉ લ૦ પ્રત્યુનુસારેણ. પ.સં. ૬-૧૨, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૬૫. (૧૧) સં.૧૭૨૭ ચૈ. શુ. ૧૩ સોમે લિ. પ.સં. ૫-૧૩, ડા. પાલણપુર દા.૩૬. (૧૨) સં. ૧૭૪૮ વૈ. શુ. ૮ પાટણ નગરે પ.સં. ૬-૧૩, વિ. ને.ભં. નં. ૩૨૧૮. (૧૩) શ્રાવિક કેાડાઈ પઠનાર્થં પત્તન નગરે સં.૧૭૧૩ માગસર વદિ ૨ પં. નયસાગરેણ ગણિના. પ.સં. ૯-૯, મુક્તિ૦ નં.૨૩૬૧. (૧૪) પ.સં. ૪-૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૨૩. (૧૫) સા. સુમતિસિદ્ધિ પઠનાર્થં. પ.સં. ૪, અભય નં.૨૫૫. (૧૬) પં. રંગકુશલ મુનિના લિ. સાધ્વી હર્ષલક્ષ્મી પઠનાય રિણી મધ્યે. પ.સં. ૫, અભય. નં. ૨૬૩૦. (૧૭) સાધ્વી જગીસ પઠનાય. પ.સં. ૭, અભય. નં. ૩૧૯૦. [જૈહાપ્રેાસ્ટા (શુભવર્ધનને નામે), મુપુગૂહ-સૂચી, લીંહસૂચી (શુભવર્ધનને નામે), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૪, ૨૫૧, ૨૬૬, ૨૮૮, ૩૯૪)]

(૪૮૫) શાંતિનાથ સ્ત૦ (કુમરગિરિ મંડન) કડી ૩૧ ૨.સં.૧૫૬૩ ભા. ૧૦

આદિ – સંપઇ સુહકારણ દુરિયનિવારણ, કુંઅરગિરિ શ્રી શાંતિજિણુ
ભવતારણ મિલીઉ દહાડઉ વલીઉ રૂલીઉ ભવ ભવ તુઝ વિણ

ઢાલ

સુણિ તૂં સ્વામી ઠાકુર મોરા, તિમ કરિ જિમ છુટઉં ભવફેરા,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દુહિલા નરય નિગોદહ કેરા, તે મઈ કીધા ઘણાઇ ઘણેરા. ૨

અંત – શ્રી **શુભવર્ધન** પંડિત રાયા, તે સહગુરૂના પ્રણમી પાયા.
તખ્યો **સંતિ જિણેસર** સ્વામી, **કુંઅરગિરેઈ** મેં ઉલટ પામી. ૩૦
પનર ત્રેસઠઇ તૂંહિ જ તવૈ, દસમી દિન ભાદ્રવા માસે,
તવીયઉ સ્વામી હરખ્યે પામી, પૂરૈશ્રૈવકારો આસે. ૩૧

(૧) પ.સં. ૬–૯, તેમાં ૧થી ૩ પત્ર, જશ. સં. (૨) **રાજનગરે** સં.૧૬૭૮ ફા. શુ. ૧૨ વા. હર્ષવલ્લભગણિશિ. પં. હર્ખા લિ. પ.સં. ૨, અભય નં. ૧૭૧૨. [મુપુગૂહસૂચી, હૈજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૦૭ – ભૂલથી 'પાર્શ્વનાથ સ્તવન' એ નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ ૪૦૭–૦૯, ભા૩ પૃ.૫૧૬–૬૭. પહેલાં 'સુધર્મરુચિ' કર્તાનામ ગણ્યું હતું તે પછીથી ફેરવ્યું છે અને પહેલાં કર્તાને સં.૧૭મી સદીમાં મૂકચા હતા તેને પછીથી ૧૬મી સદીમાં મૂકચા છે]

૨૩૬. જયમંદિર (વડતપગચ્છ જયપ્રભશિ૦)

(૪૮૬) તેજસાર ચોપાઈ ૨. સં.૧૫૬૨ ત્રંબાવતીમાં

(૧) પ.સં. ૧૨, જય૦ પો. ૬૭. (૨) સં.૧૬૭૫ મા૦ શુ. ૪ શનિ લિ૦ પ.સં. ૧૩, જય૦ પો. ૬૭. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૯૬.]

૨૩૭. બ્રહ્મમુનિ-વિનયદેવસૂરિ (પાર્શ્વચંદ્રગચ્છીય)

જન્મ સં.૧૫૬૮ના માગશર શુ. ૧૫ ગુરુને દિને માલવાના આજણોઠ ગામમાં સોલંકી રાજા પદ્મરાય પિતા અને સીતાદે માતાને ત્યાં. નામ બ્રહ્મકુંવર. તે અને તેના મોટા ભાઈ ધનરાજ દ્વારકાજીની જાત્રાએ સં. ૧૫૭૬માં ગયા ને ત્યાંથી ગિરનાર ગયા ત્યાં આંચલિક રંગમંડણઋષિએ બન્નેને દીક્ષા આપી દીધી. પાર્શ્વચંદ્રના ગુરુ સાધુરત્નના ગુરુ પુણ્યરત્ન પાસે બરદરાજે દીક્ષા લીધી. તે બરદરાજને બ્રહ્મઋષિનો ભેટો પાટણમાં થયો. પછી ધનઋષિ, બ્રહ્મઋષિ અને બરદરાજઋષિએ દક્ષિણમાં અભ્યાસ કર્યો. ત્યાંથી વિજયનગર ગયા. ત્યાં દિગંબરોને વાદમાં જીત્યા ને તે વખતે રાજાએ બરદરાજને વિજયદેવસૂરિનું નામ તથા પદ આપ્યાં. વિજયદેવે પાર્શ્વચંદ્રને સૂરિપદ આપ્યું. વિજયદેવે બ્રહ્મઋષિને સૂરિપદ આપી વિનયદેવસૂરિ નામ આપ્યું. આ વિનયદેવસૂરિએ સુધર્મગચ્છ એ નામથી જુદી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સામાચારી સં.૧૬૦૨ના વૈ. શુ. ૩ને દિને બુરહાનપુરમાં આદરી. ચૌદશની પાખી કરવાનું, ઉદયાત તિથિ ત્યાગવાનું અને પાખી તથા ચોમાસું જુદું કરવાનું સૂત્ર વિરુદ્ધ જાહેર કર્યું. કડવાગચ્છનાએ ટેકો આપ્યો. અમદાવાદ ને ત્યાંથી ખંભાત, પાટણ, પછી અમદાવાદમાં. વિજયગચ્છના ક્ષમાસાગરસૂરિ આ સામાચારીમાં ભળ્યા. સં.૧૬૩૬. રાંનેર, બરહાનપુર, શ્રીપુર, અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથ, બરહાનપુર, બોરસદ, ખંભાત પાસે કંસારી, ખંભાત – એમ વિહાર કર્યો. બરહાનપુરમાં સં.૧૬૪૬માં સ્વર્ગવાસ. તેમના શિષ્ય વિનયકીર્તિસૂરિ નામના હતા. સં.૧૬૪૬માં જ મનજીઋષિએ 'વિનયદેવસૂરિ રાસ' રચ્યો તેમાંથી આ હકીકત લીધી છે. વધુ માટે જુઓ ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા. ૩.

આ કવિએ 'જિનહિતા' નામની દશાશ્રુત સ્કંધ ટીકા રચી છે. (ભાં. ઇ સન ૧૮૯૧–૯૫ નં. ૧૦૮૬.) અને 'જંબૂદ્વીપ પ્રજ્ઞપ્તિ' પર વૃત્તિ પણ અણહિલવાડમાં રચી છે. તેમાં પોતાને ચાલુક્યવંશના રાજપુત્ર (શિષ્યોરુયં બ્રહ્મમુનિર્વિપશ્ચિચ્ચાલુક્યવંશોદ્ભવ રાજપુત્રઃ) તરીકે અને સાધુરત્ન-પંડિત શિષ્ય પાર્શ્વચંદ્રસૂરિના શિષ્ય તરીકે જણાવેલ છે આ બીજી વૃત્તિ રચવામાં પોતાના ગચ્છના વિજયદેવસૂરિએ સંશોધન કર્યું હતું. (પ્ર. કા. ભં. નં. ૧૭૮૨.) ઉપરાંત 'પાખીસૂત્ર વૃત્તિ' પણ રચેલ છે.

"આ કવિએ પોતાનાં નાનાંનાનાં કાવ્યોને 'ભાષ' એ નામ આપ્યું છે. બ્રહ્મકૃત આઠદશ ભાષ મને મળ્યાં છે. કેટલાક ભાષના વિચાર પ્રૌઢ અને પદ્યરચના ઉત્તમ પ્રકારની છે. સંવત ૧૫૨૬માં લખાયેલા એક ગુટકામાં આગલા શતકના બીજા કેટલાક રાસ ઉતાર્યા છે તે ભેગા 'બ્રહ્મ'ના 'ભાષ' પણ ઉતારેલા છે એ પરથી સમજાય છે કે આ કવિ સોળમા શતકની શરૂઆતમાં થયો છે."—રા. મણિલાલ બકોરભાઈ વ્યાસ આમ જણાવે છે. પણ ખરું જોતાં કવિ તે શતકના અંતમાં ને સત્તરમાના મધ્ય સુધીમાં થયેલ છે.

(૪૮૬) **સુસઢ ચોપાઈ** [અથવા **ચરિત્ર**] ૨. સં.૧૫૯૩

આદિ – સુખકર શ્રી જિનશાસનરાય, **વીર** ત્રિભુવનદેવ પ્રણમઉ પાય,
શ્રી ગુરુચરણઇં નામી સીસ, **સુસઢ** કથા ભાખિવા જગીસ. ૧

અંત – દૂહા
નરપતિઆણા ભંજતાં, લબ્ભઇ નિગ્રહ એક,
જિણઆણાં ભંજયઇ સહઇ, પરભવિ દુખ અનેક. ૨૩૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચઉથ છઠ માસખમણ, પ્રમુખ સયલ તપ સાર,
જિણઆણાસઉં આચરઉ, જિમ પામઉ ભવપાર. ૨૪૦
શ્રી **પાસચંદ** સૂરીંદ વર, ચરણયુગ પણમેવિ,
બ્રહ્મ શિષ્યિ એ વર્ણવ્યઉ, **સુસઢ ચરિત્ર** સંખેવિ. ૨૪૧
મહાનિશીથઇ એહનઉ, છઇ સંબંધ વિચાર,
અપર ગ્રંથિ દીઠઉ જિ વલિ, તિહથી એ ઉદ્ધાર. ૨૪૨
ભુવન ગ્રહ સર ચંદ મિત, વરસિ કથઉ ઉધરિ રંગ,
ભણુઉ ગુણુઉ મંગલકરણ, જિમ હુંઇ સુખ અભંગ. ૨૪૩

(૧) ઇતિ શ્રી **મહાનિશીથાદિ** ગ્રંથાનુસારતઃ **સુસઢ** ચરિત્ર વર્ણનઃ ગ્રંથાગ્ર ૪૫૦. પ.સં. ૧૯–૧૨, ડે. ભં. દા.૭૧ નં.૩૮. (૨) પ.સં. ૧૧, ગ્રં. ૨૫૨, લીં. ભં. દા.૩૦ નં.૪૮. [કેટલોગગુરા.]

(૪૮૮) [+] **ચાર પ્રત્યેક બુદ્ધ ચોપાઈ** [અથવા **ચરિત્રરાસ**] ૨. સં.૧૫૯૭

આદિ – જિણ ચઉવીસઈ પઈકમલ, મનિ ધરિ હર્ષ નમેસુ,
સુગુરૂવયન સુભ મંત્ર જિં હીયડા માહિ ધરેસુ. ૧
મુનિવર જે જગ જાણીઇ, પ્રત્યય દેખી બુદ્ધ,
મનઆણંદઇ વંદિ કરિ, કહિસ્યઉં તાસ પ્રબંધ. ૨
જેઠઈ અસંખ ઇણે પરિ થયા, તઉ પુણુ એ મુનિ ચ્યારિ,
ચવણ દીખ કેવલ મુગતિ, સાથિ લહઇ સુવિચાર. ૩

અંત – સાસણદેવત આપઇ લંગ, સંજમ પાલઇ રિષિ,
તે મુનિવરનઉ મનિ ધરિ નામ હર્ષઈ **બ્રહ્મઉ** કરઈ પ્રણામ. ૬૮
—કરકંડુ ચરિત્ર
—દુમુહ ચરિત્ર વગેરે

(છેલ્લે)

રતનાકર ગ્રહ સંખ વરીસ, **સમતિ ચંદ** સંવતઇ જગીશ.
પ્રત્યય બુદ્ધ તણઉ એ ચરી, ભાષિઉ મન આણંદઇ. ૭
સુધાસુધ જસ જગત્ર વિખ્યાત, **વેલ** તાત **વિમલાદે** માત,
શ્રી **પાસચંદ** ગુરૂ સુગુણ પ્રધાન, તસુ પય સેવ કરઉં તિ જમાન. ૮
ઉતરાધ્યયન સંખેપઇ કહિઉં, વૃત્તિમાંથી વિસ્તર લહ્યઉ,
તેહથી બોલ્યઉ એ ઉદ્ધાર, ભણતાં લાભઇ શુદ્ધ વિચાર. ૯
જિનભાષિતથી કહિઉં વિરૂદ્ધ, પંડિત જન તે કરજ્યો સુદ્ધ,
અમ મિલતઉ કરઉ પ્રમાણ, કર જોડી વીનવઇ સુજાણિ. ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મેરૂ મહીમંડિલ થિર રહઈ, સૂરિજ જાંસ ગઇણિઈ વહઈ
ચિહદિસિ રત્નાકર જલે ભર્યા, જિહુ પાસઈ જગતી પરવર્યા. ૧૧
જાં જગિ જિણસાસણ થિર થાઈ, તાં એ ભણતાં ચિત્ત સુહાઈ,
પ્રાંમીજઈ સિવ સુખ સંપદા, પાસનાહ સુપસાઇ સદા. ૧૨

(૧) પ.સં. ૧૬-૧૪, અશુદ્ધ પ્રત, ધો. ભં. (૨) ભાં. ઇ. સન ૧૮૭૭-૭૮ નં. ૩૫. (આમાં કર્તાનું નામ આણંદ ઋષિ આપ્યું છે તે બરાબર નથી.)

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન રાસસંગ્રહ ભા. ૧.]

(૪૮૯) + સુધર્મગચ્છ પરીક્ષા

આદિ – ચોપાઇ.

વીર નમું કર-અંજલિ કરી, સાધુ તણા ગુણ મનિ સંભરી,
સાચા ધર્મ પરીક્ષા ભણી, વિગતિ કહું કાંઈ ગચ્છ તણી;
વીર તણા ગણધર ઇગ્યાર, નવ ગચ્છ તેહ તણા ઈમ ધાર,
પાંચ ગણધરના ગચ્છ પંચ, પંચ પંચસય મુણિવર સંચ. ૨

અંત – ગચ્છાચાર તણી ચૌપાઈ, ગાથા એકસો તિહુંતેર થઈ,
એ સાંભલી સૌધર્મગચ્છ ભજ્જે, આપમતિની સંગતિ તજ્જે. ૧૭૩
ઈમ જોઇને જિનવરઆણ, સૂત્ર અર્થ સવિ કરો પ્રમાણ,
અભિનિવેશ મનનો પરિહરો, બ્રહ્મ કહે જિમ શિવસુખ વરો. ૧૭૪

(૧) ગ્રંથશ્લોક ૨૮૩ સં.૧૬૩૧ના માગસર વદ ૫. પા. ભં. (૨) પ્ર. સં.૧૧-૧૨, આ૦ ક૦ ભં. (૩) ધો. ભં. (૪) લ.સં.૧૬૨૫, પ.સં. ૫-૨૩, રો. એ. સો. બી. ડી. ૯ નં. ૧૮૮૧.

પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. શ્રાવક રવજી દેસર, ગામ સાયેણ કચ્છ.

(૪૯૦) સુદર્શન શેઠ ચરિત્ર ચોપાઈ [અથવા રાસ]

અંત – (સોરઠા)

સહ્યા પરીસા અતિ ઘોર, સુદરશણ મહા મુની
કાયા કરમ કઠોર, શીલ પાલી શિવપુર ગયા. ૧
જેહનો એહ અધિકાર, કહ્યો ઋષિરાય બ્રહ્મને
સૂત્ર તણે અણુસાર, ભવિયણ હિત કરી સાંભલો ૨
સુણ્યા તણો હી સાર, શીલ પાલે જે નર સદા
તે પાવે ભવપાર ઈ વાતમેં સંકા કો નહિ. ૩
જે કોઈ નરનારિ શીલ પાલે લજ્યા કજ્જ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સો ઉપજે દેવ મઝાર **ઉવાઇ સૂત્ર** જેહની શાખ છે. ૪
એસો શીલનિધાન, ભવિયણ હિત કરી આદરો
જ્યાં જાઓ નિર્વાણ દેવલોકમેં સાંસો નહી. ૫
એ ખટ દરસણમાંહિ શીલ અધિકો વખાણીયો.
તપ સંજમ ખેરૂ થાય શીલ વિના એક પલકમાં. ૬
કહાં તાઈ કીજે વખાણ શીલકા ગુણ તણો
જોવોને સૂત્ર પુરાણ શીલ સારેહિ અધિકો કહ્યો. ૭
ઋષિરાય **બ્રહ્મ** ઉલાસ શીલ તણા ગુણ વરણવ્યા
કીયો ચરિત્ર પ્રકાશ **સુદર્શનજી** શેઠકો, ૮
અધિકો ઓછો કહ્યો હોય તેહનો મિછામિદુકડં
સૂત્ર પ્રાકૃત જોય જેહને અનુસારે ભાષીયો. ૯
એ શીલ તણો વખાણ પઢે સુણે નર જે સદા
પવિત્ર કરે જીભકાન, સુખ પાવે તે સાસતા. ૧૦

(૧) સર્વગાથા ૮૩૯, લિ. સં. ૧૮૪૦ જેષ્ટ વદિ ૧૧ વાર ચંદ્રવારે. પ.સં. ૧૫-૨૭, આત્મા ભં. (૨) સંવત્ ૧૮ સાલ ૪૮, પ.સં. ૬૩-૭, ગુ૦ નં. ૧૨-૧૨. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૪૯૧) [+] અઢાર પાપસ્થાન પરિહાર ભાષા [ભાસ]

આદિ – સુંદર રૂપ વિચાર ચતુરપણું ઉત્તમ કુલ અવતાર;
ભોગ સંયોગ સંપતિ સવિ અતિ ભલી, પામીઇ અરથ ભંડાર.
વિવેકી જીવદયા ધર્મસાર, પાલીઇ કરીય વિચાર – આંકણી
અંગ નિરોગ નઇ જીવિત અતિ ઘણું, કીરતિ પ્રબલ સોભાગ,
જિનવર ગણધર અમરપતિ ચક્રધર, ઉત્તમ પદ લહિ લાગ. વિ.

અંત – સમકિતધર જઈ થોડલા, નહીં મિથ્યાતી પાર;
દેખી ઘણા મ રાચસઉ, પરખઉ સમકિત સાર. ૧૩. આ૦
દોષ અઢાર રહિત ભલા, પરખઉ અરિહંત દેવ;
સમકિત વ્રત તપ ગુણિ ભર્યા, સાધુ તણી કઉ સેવ. ૧૪. આ૦
ભાખિઉ સૂત્ર પ્રમાંણુ, તે આરાધુ ધર્મ;
તત્ત્વ ખરાં ત્રણિ એ અછઇ, સમકિત મૂલ એ મર્મ. ૧૫. આ૦
પાપ સતર હલૂયાં ગિણઉ, મોટઉ ભાર મિથ્યાત;
જીવ તણઇ પોતઇ અછઇ, કાલ અનાદિ વિખ્યાત. ૧૬. આ૦

રાગ આસાઉરી.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જીવવધ અસત્યવ્રત અનઈ ચોરી, નારિની સંગતિ પાપની ઓરી
સંભલઉ પ્રાણીયા એહ વિચાર, મન મુધિ પરિહરિય પાપ અઢાર,
પરિગ્રહ ક્રોધ વલી માંન નિ માયા, લોભ છઈ સયલ દૂષણ તણા
પાયા સં૦
રાગ નઈ દ્વેષ ગિણિ કલહ નઈ આલ, પિશુનપણું રતિ અરતિ
વિશાલ. સં૦
પર પરિવાદ માયા મૃષા વાણી, વલીય મિથ્યાત શલ્ય પરિહરિ
જાણી. સં૦
એહ તણુઈ વલિ જીવ અનાદિ, દુઃખ ઘણાં સહ્યાં પડઇ પ્રમાદિ. સં૦
એહનઉ જેમ કરઇ પરિહાર, મુગતિ તણાં સુખ તે લહઈ સાર સં૦
શ્રીબ્રહ્મ કહઇ ધમ આણંદ આણી, સાધુનઈ વંદ્યો ભવીયણ પ્રાણી. સં૦

(૧) સં.૧૬૮૦ વર્ષે ચૈત્રિ વદિ ૧૧ રવઉ દ્વિને લખૂં છિ. લિખિતં ધોલકઈ વાસ્તવ્ય ચોરવાડ જ્ઞાતી ચારીખ દેવરાજસુત વિમલદાસ પઠનાર્થં સ્વયમેવ. આમોદ ભં. હવે દે. લા. પુ. લા. નં.૯/૨૫૧. (૨) પ્ર૦ કા૦ ભં. (૩) સં.૧૭૩૪ આશ્વિન માસે તૃતીયા તિથૌ બુદ્ધવાસરે. પ.સં. ૭–૧૬, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં.૨૫. (૪) સં.૧૭૪૪ વૈ. શુ. ૧૩ ઈલમપુરે સાધ્વી લાલ પઠનાર્થં. પ.સં.૧૩, જિ. ચા. પો.૮૩ નં.૨૧૫૪. (૫) પ. ક. ૧૧થી ૧૬, એક ચોપડો, મુક્તિ૦ નં. ૨૪૭૧. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહ-સૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૮૭).]

[પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાયસંગ્રહ ભા.૧ (ગો.).]

(૪૯૨) નેમિનાથ ધવલ અથવા **વિવાહલો** ૪૪ ઢાળ

આદિ – રાગ ધન્યાસી.

સારદ સાર દયા કરિ દેવી, હીઅડા ભીતિરિ આણીજી,
નમિનાથનું ધવલ રચિસુ સરસ સુકોમલ વાણીજી

અંત – એ ધવલ રચ્યઉં મઈ આંણી મનિ આણંદ.
બ્રહ્મચારી નિરૂપમ ગાયઉ **નેમિ** જિણંદ.
કહઈ શ્રી **બ્રહ્મ** સદા જિન વંદઈ બે કર જોડી,
તે અલવઈ પાંમઇ સુખસંપતિની કોડી. ૨૦૧
પદ અક્ષર માત્રાહીણ કહિઉં હુઈ જેય,
પંડિત જન જોઈ નિરતઉં કરજ્યો તેય,
સૂત્ર વૃત્તિ ચરિત અનુસારઈ જાંણી સાર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

લવલેસઈ ભાષ્યઉ એહ સયલ અધિકાર. ૨૦૨

(૧) ગ્રંથમાન ૧૯૩, પ.સં. ૨૮, લી. ભં. દા.૩૦ નં.૪૦. (૨) ગ્રંથાગ્ર ૪૫૦, સં. ૧૬૧૫ આસો સુદ ૭ રવૌ લષિતં. સાધસેવક **લાલજી** પારિષ શ્રી **સૂરજી** પઠનાર્થં. પ.સં. ૨૧-૧૧, જૈ. એ. ઇં. ભં. નં. ૧૧૯૨. (૩) સં.૧૭૦૬ માધ શુદિ ૧૦ શુક્રે લિ. પ.સં. ૧૫-૧૩, હા૦ ભં. દા. ૮૦ નં.૧૩૭. (૪) ગ્રંથાગ્ર ૪૭૬, પ્ર. કા. ભં.

(૪૯૩) [+] **ઉત્તરાધ્યયન ૩૬ અધ્યયન ગીત** અથવા **સઝાય** [અથવા **ભાસ**] લ.સં.૧૫૯૯ પહેલાં

આદિ – ઢાલ મોહણગારૂ રે નંદ રે વણનાહલઉ.

(પા૦ વચન તુહ્મારાં હો જિનજી મનિ વસ્યાં એ ઢાલ)

શ્રી ગુરૂ **ગોતમ** ગુણ હઇયડઈ કહિઇસિઉં વિનય વિચાર

સ્વામી **સોહમ** ગણધરનઇ કહિઇ **ઉત્તરાધ્યયન** મઝારિ. ૧

વિનય કરીજઇ રે ભવીયણ ભાવ સિઉં જેહથી લહીઇ નાંણ,

અનુક્રમિ સમકિત ચારિત્ર ગુણ ગ્રહી પાંમીજઇ નિરવાંણ. આંકણી.

અંત – છત્રીસઈ ઉત્તરાઝયણઈ રે, જિણવર કહઇ,

અમૃત વયણ, સમત જગસૂં મનિ ધરીયઈ રે,

જેહથી ભવસાયર તરીઇ જિન૦ ૨૦

એ ભાસ સંખેપેઈ સારી રે છત્રીસઈ અધ્યયન વિચારી,

બ્રહ્મ કહઈ જે જન ભણસ્યે રે, મંગલ કમલા લહિસ્યઇ. ૨૧

(૧) ઇતિ શ્રી જીવાજીવ વિભત્તી ગીતં. છ. શુભં ભવતુ. કલ્યાણમસ્તુ. છ. ગ્રંથાગ્રં ૭૦૦ શ્લોક સંખ્યા જાણવી. શ્રી શ્રી સં.૧૬૪૪ વર્ષે વૈસાખ વદિ ૭ સોમે **શ્રી**માલીજ્ઞાતીય ૫૦ **તેજ**સુત ૫૦ **લાલજી** પઠનાર્થં. છ. છ. પ્ર. કા. પાસેનો ચોપડો. (૨) સં.૧૫૯૯ કા શુક્લ પંચમ્યાં શ્રી **રત**ંભતીર્થે શ્રી **રત**ંભનાધીશ શ્રી **પા**શ્વંનાથ પ્રસાદાત્ વિહિતં ઉત્તરાધ્યયન ષટત્રિંશદ ભાષા ત્રિશક્ત સમાપ્તં. પ.સં. ૨૭-૧૧, મો. સુરત. પો. ૧૨૬. (૩) સં.૧૬૪૯ વર્ષે કાર્તિક સુદિ ૩ ભૃગુવાસરે. પ.સં. ૧૯-૧૩, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૪૮/૩૯૬. (૪) સં.૧૬૫૭ વૈ. વ. ૯ શુક્ર ષાઇ **સોમા** પઠનાર્થં. પ.સં. ૪૦-૧૧, ઘોઘા ભં. દા.૧૬ નં.૩૭. (૫) સં. ૧૬૭૧ ચૈત્ર શુદિ દુતીયા લિખિતં **કાયસ્થ માથુર સુદર્શનેન આગરે** કોટો. પ.સં. ૧૮-૧૩, સંઘ ભં. દા.૭૨ નં.૫૨. (૬) પ.સં. ૩૨-૯, ખેડા ભં. દા.૭ નં. ૫૭. (૭) શ્રી **અંચલગચ્છ** આચાર્ય શ્રી **પુણ્ય**(સાગર...)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સં.૧૬૫૨ કા૦ શુ. ૧ ગુરૌ લિ૦ પ.સં. ૧૫-૧૭, હા.ભં. દા.૮૨ નં. ૧૦૩ (૮) એક ચોપડો, પ. ક. ૧૩થી ૪૩, મુક્તિ૦ નં. ૨૪૭૧. (૯) પ.સં. ૧૪, લી. ભં. દા.૩૦ નં.૫૧. (૧૦) પ.સં. ૪-૨૦, અપૂર્ણ, મ૦ જૈ. વિ. નં. ૫૧૮. (૧૧) લ.સં.૧૫૯૯. સે. લા. (૧૨) પ.સં. ૧૩-૧૧, જૂની પ્રત, પ્રથમનાં ૩ પત્ર નથી, ડા. અ. ભં. પાલણપુર દા.૩૬. [આલિ-સ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૫, ૧૫૪, ૫૪૪).]

[પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાયસંગ્રહ ભા.૧ (ગો.).]

(૪૬૪) જિનપ્રતિમા સ્થાપન પ્રબંધ

(૧) પ.સં. ૪૫, અમ.

(૪૬૫) [+] નાગિલ સુમતિ ચોપાઈ અથવા **સુમતિનાગિલ રાસ**

૨ સં.૧૬૧૨ આસો શુદિ ૭ ગુરુ

આદિ – બાલપણા લગિ શીલઇ ધીર, નીલકમલદલ કંતિ શરીર,
સમુદ્રવિજય શિવાદેવીનંદ, નેમિ નમૂં આણી આણંદ. ૧
જસુ ગુણ તણઉ ન લાભે પાર, અતિશય ચઉત્રીસ સોહે સાર,
વચન તણા અતિશય પાંત્રીસ, તાસુ ચરણ વંદો નિશિદીસ. ૨
મનશુદ્ધિઇ સંભારૂં સદા, સરસ વચન આપે **શારદા**
તસુ અણુસારે કરૂં ચોપઇ, સુણો સુયણ એકમના થઈ. ૩
ત્રિણિ તત્ત્વ છે જગ માહેં સાર, દેવ અને ગુરૂ ધર્મ વિચાર,
તે દેખાડે શ્રી ગુરૂ સાચ, એ છે નિશ્ચલ આગમ વાચ. ૪
શ્રોતા દેખી ગુરૂ નય કહે, **બ્રહ્મ** કહે તો સાચૂં લહઇ. પર૧

અંત – એ ચઉપઇ ભણી કરી, રાખી હિયે સુજાણ,
જે નવિ કહસ્યે લૌકિકનેં, તસુ **નેમીસ્વર** આણ. ૬૧૨
સાચું કહતાં સમકિત સહી, તિણિ લેજ્યો લાહો એ કહી,
સાધુ ગુણેં જિણવરને નામિ, એ વિસ્તરજ્યો ઠામેં ઠામિ. ૬૧૩
સંવત **સોલે બારોત્તરે**, આસો સુદિ સાતમિ દિન ગુરેં
નાગિલ સુમતિ તણી ચોપઈ, ગુરૂપ્રસાદિ સંપૂરણ થઇ. ૬૧૪

(૧) ઇતિ ગુરૂતત્ત્વ પરીક્ષાધિકારે સુમતિનાગિલ ચઉપઇ સમાપ્તા. (આમાં સુધારાવધારા છે તેથી કવિની પોતાની જ પ્રત જણાય છે.) પ.સં. ૪૫-૧૨, રત્ન ભં. દા.૪૫ નં.૪૨.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. રણછોડલાલ ગંગારામ.]

(૪૬૬) અજાપુત્ર રાસ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૪૯૭) સુપાર્શ્વજિન વિવાહલો ૨. સં.૧૬૩૨ [આસો ૧૩ મંગળવાર ?]

આદિ – સુંદર સુગુણ સુહામણઉ એ, નમૂં દેવ **સુપાસ** નિધિ જસ તણઉ એ,
નમિય વલિ અવર સવિ જિણવરૂ એ, સવિહું જિનનાથના ગણુધરૂ એ.૧
શાસનદેવતિ સંભરી એ, વલિ **સારદા**ના ગુણ મનિ ધરી એ
કરિસુ **સુપાસ** જિણવર ચરી એ, સુણતાં હુઇ સંપદા બહુ પરીઈ એ.૨

અંત – ચઉસઠિ ઇંદ્ર તિહાં મિલઇ એ, તિહાં કરઇ લોકાચાર ભ૦
જંબુદીવ પન્નતિ છઇ એ, મોક્ષગમન અધિકાર ભ૦ ૫૨
તેહ તિહાંથી જાણિવઉ એ, કહતાં વિસ્તર થાઇ ભ૦
ઉછવ **નંદીસરિ** કરી એ, સુર સુરલોકઈ જાઇ. ભ૦ ૫૩
શોક નિવારી મન તણઉ એ, ભોગવઇ સુરના ભોગ ભ૦
મનસુધિ જિન આરાધતાં એ, લહિયઇ સયલ સંયોગ ભ૦ ૫૪
શ્રી **વિનયદેવ**સૂરિ ઇમ ભણઇ એ, વંદઉ સામિ **સુપાસ** ભ૦
એહ ભણુઉ વીવાહલઉ એ, જિમ પુહચઈ મન આસ ભ૦ ૫૫
ચરિત્ર થકી એ ઊધર્યઉ એ લવલેસઈ સંબંધ ભ૦
મિછાદુક્કડ તેહનૂં એ, જે કહ્યઉં સૂત્રવિરૂદ્ધ, ભ૦ ૫૬
યુગલ ભુવન રસ ચંદ્રમા એ, વરસિ રસાસુત વારિ ભ૦
ફલતી આશા અભિનવી એ, માસિ તેરસિ દિનિ ધારી ભ૦ ૫૭
એહ રચ્યઉ વીવાહલઉ એ, નાંદઉ જં જિણધર્મ ભ૦
ભણુતાં સુણતાં સુખકરૂ એ, જાણુઉ સૂધઉ ધર્મ. ભ૦ ૫૮

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૫૮૧. આર્યા **મનકાં** આર્યા **અમરાં** પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૫–૧૧, ડા. અ. ભં. પાલનપુર.

(૪૯૮) ભરત બાહુબલી રાસ કડી ૩૨૫ ૨.સં.૧૬૩૪

આદિ – શ્રી **આદીશ્વર** ચરણે નમૂં, **ચક્રેસરિ**નઈ ધ્યાનિઇ રમૂં,
ગાઉં **બાહૂબલિ** મુનિરાય, પામી સદિગુરૂ તણુ પસાય. ૧
ઋષભદેવ લઘઈ દીક્ષા જિસઇ, દીધૂં રાજ **ભરત**નઇ તિસઈ,
બાહૂબલિનઈ ઘઇ દેશ, બહુલી નામિઈ રિદ્ધિ પ્રદેશ. ૨
દેશઇ કેતુ દીધઉ વલી, પુત્ર આણૂંનઇ મનિ રલી,
આદરઇ સ્વામી સંયમભાર, પાલઇ સૂધઉ નિરતીચાર. ૩

અંત – **આવશ્યક નિર્યુક્તિ** ગતિ વિચાર, **વૃત્તિ** માંહિ છઠ્ઠે તસુ વિસ્તાર,
વલી ચરિત્ર જોઇનઈ કહ્યઉ, પંડિત નરને વચને લહ્યઉ. ૩૨૨
અક્ષર કાન્હઈ માત્રઈ જેય, હીણુઉં અધિકઉં ભાખ્યઉં તેહ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પંડિત જન તે સાચઉં કરઉ, અભિનિવેસ મનનઉ પરિહરઉ. ૩૨૩
શ્રી **બાહૂબલિ** ઉત્તમ સાધુ, ખામૂં તે સાખિઇ અપરાધ,
કર જોડી વંદઉં નિસિદીસ, કહઇ શ્રી **વિનયદેવ**સૂરીસ. ૩૨૪
સંવત **સોલ** વરસ **ચઉત્રીસ**, કરી ચઉપઇ ધરી જગીસ,
ભણતાં ગુણતાં મંગલ કરઉ, જિહાં જિનધર્મ તાં લગિ વિસ્તરઉ. ૩૨૫

(૧) ૪ પ્રકાશમાં. સં૦૧૬૪૫ આસો વદિ ૫ રવૌ પં. **સકલપ્રમોદ**ગણિ ચેલા **પદ્મપ્રમોદ** લ૦ પ.સં. ૧૨-૧૫, ખેડા ભં. દા.૬ નં.૩૫.

(૪૯૯) સાધુવંદના કડી ૧૩૮

આદિ – અમરનરવૃંદ નિતુ જસ અહનિશિ નમઇ,
કેવલજ્ઞાન સુખ સંગમઈ જે રમઈ,
સિદ્ધ અનંત તે ભાવ ધરિ વંદિયઇ;
ચ્યારનઈ વીસ જિણુનામિ આણંદિયઈ. ૧
કાલ અતીત અનંત મુણિવર થયા,
અછઇ જયવંત જે હુસ્યઇ આગામિયા,
જોડિ કરકમલ તસુ શિરકમલ નામિયઇ,
અભિનવ આણંદ જેહથી પામિયઈ. ૨

અંત – ૧૩ ઢાલ રે જીવડા દુલહઉ માનવભવ લાધુ.
ગૃહવાસિઇ શીલ સોવન કસિયૂં, કષ્ટ કસઉટઇ જાચૂં,
સેડિ **સુદરસણ** દરસણ રૂડઉં, સીલ દીપાવ્યઉં સાચૂં.

*

૧૪ ઢાલ રે પ્રાણી દોહિલઉ નરભવ સાર.
સાધુ **કયવન્નઉ** નામ સોભાગી **સાલ** અનઇ **મહાસાલ**,
ગાગલિ પિઠર યશોમતી જાણીઇ, પંચ એ સુગુણ રસાલ.

*

આજ સમઇ જિકો સાધુ શિરોમણિ, વ્રત તપ સમિતિ પ્રતિપાલ,
તાસુ પદપંકજ શ્રી **બ્રહ્મ** વંદઇ સદા, જોડિ કર કરકમલ ત્રિણુકાલ.
એમ આગમિ અનઇ અવર ગ્રંથઈ વલી, સાધુના સંભરી નામ
ભાવસુદ્ધિઇ જિકો પ્રહ સમઇ નિતુ નમઇ, તે લહઇ અવિચલ ઠામ.

(૧) પ.સં. ૯-૧૨, લ. સુ.

(૫૦૦) શાંતિનાથ વિવાહલો

ઢાલ માઈ ધન્ન સુપન્ન.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – આરાધૂં ભાવિઇં **સંતિકરણ** શ્રી **સંતિ**,
ગુરૂઆ ગુરુ વંદઉ ટાલી મનની ચંતિ.
નિર્વાણી નામઇં શાસનદેવિ સંભારૂં,
સોલમ જિનવરનું **ધવલ** રચિસુ હઉં સારું. ૧

અંત – **ઉત્તરાધ્યયનની વૃત્તિ** પ્રમુખ થકી, ભાખ્યઉ એ અધિકાર,
આપમતિઈં કાંઇ હીણુ અધિક કહ્યઉં, સાચ વિબુધ કરઉ સાર. ૨૧૫
શાંતિ જિણેસર સ્વામી સોલમઉ, ગાયઉ મન ઉલ્લાસ,
શ્રી **બ્રહ્મ** કહઇ નિતુ સેવા સારતાં, પૂરઈ વંછિત આસ. ૨૧૬
આણંદ આણી રે જગગુરુ ગાઇઅઇ.

(૧) પઠનાર્થં બેન **મોતી**કુઅર. પ.સં. ૧૫–૧૪, મુક્તિ નં.૨૩૩૦.

(૫૦૧) વાસુપૂજ્ય સ્વામી ધવલ

આદિ – ચઉવીસઈ જિણ ચરણે લાગીઇ, વર **શ્રુતદેવી** પાસઇં માગીઈ,
લાગીઇ પાએ શ્રી સુગુરૂનઇ, **ધવલ** રચિસુ સુહામણૂં.
વાસુપૂજ્ય જગગુરૂ બારમાનૂં, ચરિત્ર ભવ ત્રિણઈ તણૂં,
ધાતકી ખંડઇં પૂરવ દિશિ ગિણિ **માહાવિદેહિ** વખાણીઇ.
ભલ વિજય **મંગલાવતી**, નયરી **રતન** સંચય જાણીઅઇ. ૧

અંત – સદાફલી ફલ જિમ તડકીનઈં સાધુ સહિત સિધિ પામઇ,
શ્રી **વિનયદેવ**સૂરિ બે કર જોડી, ભાવઈ મસ્તક નામઈ.

*

નંદીસર વરિ કરી અઠાહી, દેવલોકિ સુર જાઈ,
પૂજઈ દાઢ આશાતન ટાલઈ, હિયડઇ હરખ ન માઇ.
રચ્યઉં **ધવલ** જિમ ચરિત્રિ વખાણ્યઉં, જાણી ગુરૂમુખિ મર્મ,
તા થિર પઢઉ ગુણઉ ભવિયણુજણ, જાં વરતઇ જિણધર્મ. ૨૯

(૧) સંવત ૧૬૬૬ વર્ષે માધ શુદિ ચતુર્થ્યાં ગુરૌ મુ૦ **રાજ**વિમલેન લિપિ. પ.સં. ૧૦–૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૫૯.

(૫૦૨) પ્રથમાસ્રવદ્વાર કુલક કડી ૯૨

આદિ – **ગોયમ** નઈં **સોહમ** ગણધર ચરણે લાગૂં,
મતિ કવિત કરવાની, મન રંગઇ માગૂં;
દસમઇ અંગિ બોલ્યા પંચઇ આશ્રવદ્વાર,
મિથ્યાતી અવિરત લોક તણા આચાર.
દ્વાર અધર્મ પક્ષના કરણી જેહની આદિ ન દીસઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કેવલ પાપપંધના કારણ જાણઉ વિધા વીસઇ. ૧

અંત – દસમઇ અંગઇ રે **વીર** જિણંદ કહઇ પહિલું દ્વાર અધર્મ,
સમકિત વિરતિ નહિ જસુ એ, સહિ જાણઉ એહ જ મર્મ. ૯૦
પાછલિ કરણી બોલ્યાં તે સહૂ, પાપ કરવાનાં ઠામ,
સૂત્રઇ વિવરી રે ભાખ્યાં તે સહૂ, પાપી નરનાં નામ. ૯૧
નિર્મલ મતિ કરિ સમકિત વિરતિ સૂં, પાપકર્મ કરઉ દૂરિ,
અવિચલ પદવી રે પામઉ તેહથી, ભણઇ **વિનયદેવ**સૂરિ. ૯૨

(૧) પ.સં. ૩–૧૫, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૭૮.

(૫૦૩) ૯૨ જિનરાજનામ સ્તવ.

આદિ – **કેવલન્યાની** પહિલા દેવ, બીજા **નિર્વાણી** કરૂ સેવ. ૧
તિહૂં કાલઇ અનંતા દેવ, તેહની મનસુધિ સારઉં સેવ,
મનથી તુમ્હે મ કરસઉ દૂરિ, ઇમ બોલઇ શ્રી **વિનયદેવ**સૂરિ. ૩૧

(૧) ઉપરની પ્રત સાથે છેવટે.

(૫૦૪) અંતકાલ આરાધનાકુલ ૧૨૪ કડી

આદિ – ચુપઇ.

વંદિય ચઉવીસમઉ જિણિંદ, **ગોયમ** સ્વામી પમુહ મુણિંદ,
ભણિસુ સંક્ષેપઇ **આરાધના**, જે ગુણતાં હુઇ સુભ ભાવના. ૧

અંત – ઇણિ ભવિ પરભવિ સુખ ઘણા આપઇ, **બ્રહ્મ** કહઇ અવિચલ
પદિ થાપિઇ. ૧૧૯

ધન્ન અણગાર શ્રી **મેઘકુમાર, ગયસુકુમાલ** નમૂં નિત વાર. ૧૨૦

*

એહ આરાધના જે જન કરસઇ, તે સુખસંપદા નિશ્ચઇ વરસઇ. ૧૨૪

(૧) પ.સં. ૧૦–૧૧, પ્રત કવિના સમયમાં લખેલી. જિનદત્ત ભં. મુંબઈ પોથી નં. ૧૦.

(૫૦૫) બીજી કૃતિઓ

(૧) પાર્શ્વનાથ સ્ત૦—આસ મનવંછિત પાસજિન પૂરણ. (૨) આદીશ્વર સ્ત૦—રિષભદેવ છઇ આણંદ જેહનઇ નમે. (૩) પાર્શ્વનાથ ગીત—કેવલ ધ્યાન દિવાકર ભગવંત. (૪) ખંભણાધીશ પાર્શ્વ સ્તવ.—સકલ સુરાસુર સેવતિ પાય, થંભણપુરમંડણ જિનરાય. (૫) અંતકાલ આરાધના. (૬) અર્બુદક સાધુ ગીત. (૭) મૃગાપુત્ર ચરિત્ર–પ્રબંધ. (૮) અષ્ટકર્મ વિચાર. (૯) ચંદ્રપ્રભ સ્વામી ધવલ. (૧૦) સંભવનાથ સ્તવન,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૬ કડી. (૧૧) ૨૪ જિન સ્ત૦ (૧૨) સૈદ્ધાન્તિક વિચાર. (૧૩) ચઉપર્વી વ્યાખ્યા. તદુપરાંત સ્તવનો, સઝાયો, કુલકો અને પ્રાસંગિક કાવ્યો.

[સજ્ઝાયો વગેરે કેટલીક ગૌણ કૃતિઓ 'ષટ્દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણ-સંગ્રહ'માં પ્રકાશિત થયેલી છે.]

(૫૦૬) લોકનાલિકા બાલા.

આદિ – નત્વા **વીર**ં વિશેષજ્ઞં સર્વવિઘ્નવિનાશકં
લોકનાલેઃ સમાસેન **વાર્ત્તિક**ં ક્રિયતે મયા. ૧

(૧) અયં બાલાવબોધો **બ્રહ્મર્ષિ**ણા સ્વાત્માર્થાવબોધકૃતે તથા યહ લોકનાલ શ્રી બ્રહ્મર્ષિણા સ્વયંહસ્ત લખ્યતે તિંસહી પરતથી ઉતારી છઈ. સં. ૧૭૦૬ કા. વ. ૩ વાર રવિપુત્રદિને લિ. **કુઅરપાલ**. પ.સં. ૬, ગો.ના. (૨) પ.સં. ૧૩, ગો. ના.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૫૨–૫૮ તથા ૬૦૨, ભા.૩ પૃ ૬૦૫–૬૧૩ તથા ૧૬૧૧. 'ઉત્તરાધ્યયન ૩૬ **અધ્યયન** સ.'ની નોંધ થયા પછી ભા.૧ પૃ.૧૫૮ પર નીચેની બે પંક્તિ મળે છે તે કોઈ રાસની જણાય છે પણ કયા રાસની છે તે સ્પષ્ટ થતું નથી.

જંબુદ્વીપ ભરતક્ષેત્રમંડણ, નગર અચલપુર સોહઇજી,
ધન **વિક્રમ** ભૂપતિ તસુ રાણી **ધારણી** જનમન મોહઇ જી. ૧.]

૨૩૮. દેવસુંદર વા૦ (જીરાઉલાગચ્છ રામકલશસૂરિશિ.)

(૫૦૭) કયવન્ના ચોપાઈ ૨ સં. ૧૫૯૪ માગશર વદિ ૭ ગુરુ

આદિ – સંઘ સાનિધિ શ્રી **પાસ** પસાઇ, નામ જપંતા નવનિધિ થાઇ ૪૦
સંવત **પનર ચોરાણુ** સાર, માગસર વદિ સાતમિ ગુરૂવાર
પૂષ્ય નક્ષત્ર હૂંતો સિધ જોગ, **કયવન્નાની** કથાનો ભોગ. ૪૧
શ્રી **જીરાઉલિ**ગચ્છ ગુર જયવંત, શ્રી શ્રી **રામકલસ**સૂરિ ગુણવંત
વાયક **દેવસુંદર** પભણંતિ, ભણુઇ ગુણઇ તે સૂષ લહંતિ. ૪૨

(૧) અંત્ય પત્ર, નાહટા. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૯૫.]

૨૩૯. કલ્યાણજયશિષ્ય (ત૦ સૌભાગ્યહર્ષસૂરિશિ)

સૌભાગ્યહર્ષસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં. ૧૫૮૪ અને ૧૫૯૦ની સાલના મળે છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧ લેખાંક ૧૮૬ અને ૭૧૯) આ પૈકી સં.૧૫૯૦ના લેખમાં સાથે આનંદવિમલસૂરિ પણ છે. આ બંને

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સૂરિઓ હેમવિમલસૂરિના શિષ્યો અને બંનેની પાટ જુદી થઈ. આણંદ-વિમલસૂરિએ સં.૧૫૮૨માં ક્રિયોદ્ધાર કર્યો તે વખતે તેમણે ગચ્છનો સમસ્ત ભાર સૌભાગ્યહર્ષને સોંપ્યો હતો. સૌભાગ્યહર્ષે લઘુશાલા નામે એક શાખા ચલાવીને પોતાની પાટે સોમવિમલસૂરિને સ્થાપન કર્યા હતા જ્યારે બીજી બાજુ આણંદવિમલસૂરિએ પોતાની પાટે વિજયદાનસૂરિને સ્થાપન કર્યા હતા.

(૫૦૮) કૃતકર્મ રાજાધિકાર રાસ ૨. સં. ૧૫૬૪ બાહુલ માસ વદ જયાતિથિ ગુરુ ગંધારમાં

આદિ – સકલ મૂરતિ કલ્યાણકર, આદિહિં **આદિ** જિણિ દ,
શ્રી **વિમલાચલ** મંડણુઉ, પણમઉ આદિ જિણંદ; ૧
શાંતિકરણ **શાંતિ** જિણ, સોલસમઉ જિણરાય,
ચક્રવર્તિ વલી પંચમઉ, સોવનવન જસ કાય. ૨
ગઢ **ગિરિનારિહિ** ગાજતુ, **રાજમતી**નુ કંત,
તીર્થંકર બાવીસમઉ, **નેમિનાથ** ગુણવંત. ૩
શ્રી **જીરાઉલિ** રાજીઓ, મહિયલિ મહિમાવંત,
આસપૂરણ **આસસેન** તન, ચિર પ્રતપઉ જયવંત. ૪
શ્રી **સિદ્ધારથ** કુલતિલઉ, કંચણુવાન સરીર,
વર્દ્ધમાન વંદઉ સદા, સૂરઉ સાહસ ધીર. ૫
સેવિઉ સવિ સંપદ દીઇ, શ્રી **ગૌતમ** ગણધાર,
નવનિધિ નામ જપંતડાં, નિતનિત જયજયકાર. ૬
જસ નામિઇ જસ વિસ્તરિઇં, કવિજન દિઇ બહુમાન,
તે ગુરૂપાય નમંતડાં, વસુધા વાધઇ વાન. ૭
સરસતિ સરસ વચન રસ, વિરચઇ અવિરલ ધાર,
જસ પસાઇં નીપજઇં, કવિત બીજ વિસ્તાર. ૮
તે **સરસતિ** મુઝ મુખિ વસઈં, આપિઇં નિરમલ બુદ્ધિ,
આપઈ તુ **કૃતકર્મ**નઉ, બોલિસુ સરિસ ચરિત્ર. ૯

અંત – વસ્તુ
એક પદથી એક પદથી રાય **કૃતકર્મ**,
નવરંગી નવયૌવની ચ્યારિ નારિસું રાજસુંદર.
પામઈ લીલા અતિ ઘણી, તેજવંત મહિમાપુરંદર,
છેડઇ સંયમ આદરી પામિઉ શિવપુર રાજ;

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સકલ શાસ્ત્રનઇ પ્રણુમતાં, નિશ્ચઇં સીઝઇં કાજ. ૨૩૭

*

ચંદ્રગચ્છિ શ્રી ગુરૂ દીપતા એ મા૦ સુવિહિત સૂરિ શૃંગાર
શીલિઇ **જંબૂ** અભિનવા એ મા૦ ગુરૂ ગણુજલ ભૃંગાર. ૬૮
તપગચ્છિ શ્રી ગુરૂ નાયકૂ એ મા૦ શ્રી **હેમવિમલ** સૂરીંદ
નામિઇં નિધિ પામીઇ એ મા૦ દુરિત જાઇ દૂરિ. ૬૯
તાસ સીસ સોહામણા એ મા૦ **તપ**ગચ્છનુ આધાર.
નામિ સોભાગિઇ આગલા એ મા૦ પાલઇ પંચાચાર. ૭૦
શ્રી**સૌભાગ્યહર્ષ**સૂરિ ચિર જયુ એ મા૦ સહૂકો દિ આસીસ,
વિબુધ પુરંદર ગુણનિલુ એ મા૦ ધર્મવંત નિસિદીસ. ૭૧
વિદ્યા ચૌદઇ અલંકરિઉ એ મા૦ તપ જપિ ક્ષિમાનિધાન
શ્રી **કલ્યાણજય** જયકરૂ એ મા૦ પંડિત સકલ પ્રધાન. ૭૨
જસ નામિં જસ પામીઇ એ મા૦ કવિજન દિઇ સહૂ માંન
ચરણ કમલ તે ગુરૂ તણુઇ એ મા૦ શ્રી રાજહંસ સમાંન. ૭૩
તે ગુરૂ નઇં સુપસાઉલઇ એ મા૦ **યુગ નિધિ ઇષુ ભૂ** વિચાર
વરસ માસ બાહુલ સુદ્દિઇ એ મા૦ જયા તિથિ સુર ગુરૂવાર. ૭૪
રાસ રચિઉ રંગિઇ કરી એ મા૦ વંદન કરૂં કર જોડિ
વયન કથન જે બોલીઆં એ મા૦ અધિકી ઓછી વાત,
દેવગુરૂ શ્રી સંઘ સાખીઆ એ મા૦ મિચ્છા દુક્કડ સાત. ૭૬
નગર અનોપમ જાંણીએ એ મા૦ મંદિર શ્રી **ગંધાર**
ધર્મકાજિ કરી આગલુ એ મા૦ દાંન દીઇ અનિવાર. ૭૭
જિહાં એહવા વિવહારીઆ એ મા૦ પૂજઇ શ્રી **વર્ધમાન,**
વર્ધમાંન જિન પૂજતા એ મા૦ સુખ પાંમઇ વૃદ્ધમાન. ૭૮
જપતાં શ્રી **વર્ધમાન** જિન એ મા૦ સવિ સંપદ અનિવાર
દિનદિનિ પાંમઇ અતિઘણાં એ મા૦ માંગલીક જયજયકાર. ૭૯

કલશ

જાં પવર મંદિર સકલ સસિહર વિપુલ અંબર મંડલં.
ઉદયગિરિ જાં ઉદય કરઉ દિવદિવ રત્ન મહીતલં.
તાં એહ શ્રી **કૃતકર્મ** રાજ તણુ ચરિત્ર સોહામણું.
કલ્યાણ જયકર ભવિક નરનઇં અયલ દિઉ વધામણું. ૮૦

(૧) આદિમાં શરૂ કરેલ છે કેઃ—**તપા**ગચ્છનાયક ભટ્ટારિક શ્રી શ્રી શ્રી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સોમવિમલસૂરિ ગુરુભ્યો નમઃ-(તેથી તે સૂરિના શિષ્યે લખેલ) પ.સં. ૧૪-૧૧, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૧૦૧. (૨) સં.૧૬૨૭ માર્ગશીર્ષ શુદિ ૭ કૃષ્ણદાસ લ૦ પરી દેવચંદ, એક ચોપડો. પ. ક. ૭૭થી ૯૦, નવાં ૬૯થી ૮૩, રા. ડાહ્યાભાઈ મોતીચંદ સુરતવાલા વકીલ પાસેનો. (૩) પ.સં. ૧૨-૧૪, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં.૪૩. (૪) પ.સં. ૧૧-૧૩, ઈડર ભં. નં. ૧૬૪. (૫) ઈડર બાઈઓનો ભં. [આ કદાચ નં. (૪) જ હોય.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૦-૬૧, ભા.૩ પૃ.૬૧૩-૧૫. પહેલાં કર્તા 'કલ્યાણ' ગણેલા. પણ પછીથી સુધારીને 'કલ્યાણજય(જયકલ્યાણ)-શિષ્ય' એમ કર્યું છે. 'જયકલ્યાણ' એ નામ માટે કૃતિમાં કોઈ આધાર જણાતો નથી.]

૨૪૦. સંયમમૂર્તિ (અં. કમલમેરુશિ.)

(૫૦૯) કલાવતી ચોપાઈ ગા. ૨૦૧ ૨.સં.૧૫૯૪ જે. શુ. ૩ બુધ

કવિંદામાં

આદિ – તિત્થેસર ચુવીસમઉ, **વીર** જિણંદ દેવ
સિદ્ધારથરાય કુલતિલઉ, સારઇ સુરનર સેવ. ૧

અંત – સંવત **પનર** **ચઉરાણૂ** સાર, જેઠ સુદી ત્રીજઇ બુધવાર
રચીયઉ એહ ઉપશમ ભંડાર, શ્રી **વિધિપક્ષ**ગચ્છ ઉદાર. ૨૦૦
વાચક **કમલમેરૂ** સુપસાઇ, કીયો કવિત મન ધરી ઉછાહ,
ત્રિધિઇ કરી **સંયમમૂર્ત્તિ** કહઇ, ભણુઇ ગુણઇ તે નવનિધિ લહઇ ૨૦૧

(પા૦) સંવત **પનર** **ચઉહાણૂ** સાર, જેઠ સુદિ તીજ બુધવાર,
શ્રી **વિધિ** પક્ષ ગચ્છ ઉદાર, નયર શ્રી **કવિંદા** મઝાર. ૯૩

(૧) એક ગુટકો, જિ. ચા. (૨) પ.ક. ૨થી ૧૦, અભય. નં.૧૧૭. (૩) **અંચલગચ્છે** વા૦ **તેજસમુ**ગણિશિ૦ ઋષિ **વેણા** લિખિતં. પ.સં.૭, જેસ. ભ. ભં. નં. ૧૫૦. (૪) પ્રાયઃ આ કવિકૃત-સં. ૧૬૮૩ શ્રા. શુ. ૨ ભૃગુદિને વાસ્તવ્ય **દીવ**બંદિરે લિ. મુ. વિ. છાણી. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ (પૃ ૩૯૫).]

(૫૧૦) ગજસુકુમાલ સંધિ કડી ૭૦ ૨. સં.૧૫૯૬ [?]

આદિ – પણમવિ સ્વામી **નેમિ** જિણંદ, જસ સેવઇ સુરનરવઈ ઇંદ
ગયસુકુમાલ સંધિ મનરંગઈ, પભણિ જિમ **અંતગડ** અંગઈ. ૧
પંચમ ગણધર જિમ વલિ ભાસઇ, ચરમ કેવલી તેમ પયાસઇ
કાલ તેહનઇ સમઇ સુજાણુ, નયર **બારવઇ** નોપમ ઠાણુ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – સુપરાજ તે રાજા સાધઇ, જિનવર વચન વિશેષઇ આરાધઇ
ગયસુકુમાલ સદા ગુણ ગાવઇ, તે નર ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ શિવ પાવઇ ૬૯
સિદ્ધ ભેદ વરસહ **મુનિ નંદ**, દેવકોટિ માહે જિમ ચંદ,
સંજિમમૂરતિ તે ચિર નંદઇ, **ગયસુકુમાલ** સદા જઉ વંદઇ. ૭૦

(૧) પં. **સામ**તેન લિ૦ પ.સં. ૪-૧૧, મ. જૈ. વિ. નં. ૪૧૩. (૨) પ.સં. ૪-૧૨, અનંત ભં. નં. ૨. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૦૪–૦૫ તથા પૃ.૬૧૫. પૃ. ૬૧૫ પર 'કલાવતી ચોપાઈ' ખંડિત પાઠને કારણે સંયમમૂર્તિના ગુરુ કમલમેરુને નામે મુકાયેલી હતી તે આપોઆપ રદ થાય છે. 'ગજસુકુમાલ સંધિ'માં સંવતદર્શક શબ્દોમાં 'ચંદ' છપાયેલું તે, સંવતનું અર્થઘટન જોતાં, 'નંદ' જોઈએ, તે ઉપરાંત 'નંદ' પાઠને અન્યત્રથી પણ ટેકો મળેલો છે. જોકે તેમ છતાં 'સિદ્ધ ભેદ'નું અર્થઘટન ૧૫ કેવી રીતે થઈ શકે તે સમજાતું નથી. 'સંયમભેદ' શબ્દ માનીએ તો ૧૭ અર્થઘટન થાય ને ૨. સં. ૧૭૯૭ ઠરે. લેખનસંવતને કારણે સં. ૧૭મી સદીમાં મુકાયેલા વિનયમૂર્તિશિષ્ય સંયમમૂર્તિ વહેલા થયેલા હોય અને 'ગજસુકુમાલ સંધિ'ના કર્તા એ સંયમમૂર્તિ હોય એવી પણ શકયતા 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ બતાવી છે પરંતુ એ માટે કોઈ પ્રમાણ નથી. એ જ રીતે આ કૃતિ કમલમેરુ-શિષ્યની હોવા વિશે પણ નિશ્ચિત પ્રમાણ નથી એમ કહેવાય.]

૨૪૧. મતિસાગર (આગમગચ્છે સોમરત્નસૂરિ–ગુણનિધાનસૂરિ–ઉદયરત્નસૂરિ–ગુણમેરુશિ.)

(૫૧૧) લઘુ ક્ષેત્રસમાસ ચોપાઈ [અથવા ક્ષેત્રસમાસ વિચરણ ચતુષ્પદી] ૨.સં.૧૫૮૪ આસો સુધવાર પાટણ

આદિ – **સરસતિ** સામિણિ કરૂં જુહાર, જેહના ગુણ અપ્પારાવાર,
તે **સરસતિનું** ધ્યાન જ ધરી. રચસિઉં ચુપૈ હરષિઈ કરી. ૧
આગમગચ્છિ ગુરૂઆ ગુરરાય, શ્રી **સોમરયણ**સૂરિ વંદૂં પાય,
તસ પટિ શ્રી **ગુણનિધાન** સૂરિંદ, તસ પટ્ટોધર સૂરિ નરિંદ ૨
શ્રી **ઉદયરયણ**સૂરિ મહિમાવંત, શમદમ સંયમ સદા ઝલકંત,
તે સહિગુરની અનુમતિ લહી, **ક્ષેત્રસમાસ** અહો રચિસિઉં સહી. ૩
તસુ પરિવારિ પંડિત **ગુણમેરૂ**. તાસુ સીસ કહિ હરિષ ધરેવિ,
ચુપૈબંધિ કરિસું હું સોઇ, એહ વિચાર સુણિયો સહુ કોઇ. ૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વસ્તુ

જૈન શાસનિ જૈન શાસનિ મૂલ સિદ્ધાંત,
સોહમ સ્વામિ પ્રકાસીઉ અછઇ, સાર પણુયાલ આગમ.
તેહ મહીંય ચઉથઇ ઉપાંગિ, જેહ અરથ દુર્ધટ્ટ અવગમ,
જંબુદીવ પનત્તિ જેહ, તેહનું ઉદ્ધિત જેહ,
ક્ષેત્રસમાસ જે મહિયલિઈ, તેહનું વિચરણ એહ. ૫

*

એ લઘુક્ષેત્રસમાસથી, વિરચિઉ સારોદ્ધાર,
જંબૂદ્વીપ વિવરણા, બોલીઉ ટબુ લગારિ. ૩૯૯
શ્રી ઉદયરત્નસૂરિ તણઇ, સાનિધિ કહીઉ એહ,
શિષ્ય અતિસાગર વીનવઇ, પ્રણમું શ્રી ગુરુ તેહ. ૪૦૦
હિવઇ બીજુ અધિકાર હું, બોલું હરષ ધરેવિ,
લવણસમુદ્રની વિવરણા, ચુપૈયંધિ સંખેવિ. ૪૦૧
—ઇતિશ્રી ક્ષેત્રસમાસે વિચરણે જંબૂદ્વીપાધિકારે પ્રથમોલ્લાસઃ

અંત– દૂહા

આગમગચ્છિ ધંધુકીયા, શ્રી અમરરત્ન સૂરીંદ,
તસ પટિ પાપતિમિર હરઇ, શ્રી સોમરયણ સૂરિચંદ. ૫૭૧
તસ અનુક્રમિ ગુરુ દીપતા, શ્રી ગુણનિધાન સૂરિરાય,
તાસ પાટ ઉદ્યોતકર, ચિર પ્રતિપુ ગુરુરાય. ૫૭૨
શ્રી ઉદયરત્ન સૂરીશ્વરહ, મહિમા ગરૂઅડિ મેરુ,
તાસ સીસ મુનિવર મુકટ, પંડિત શ્રી ગુણમેરુ. ૫૭૩
તેહનુ શિષ્યઉ વીનવઈ, અતિસાગર જસ નાંમ,
જે કાંઇ કૂડૂ કવિઉં, ખમિયો કરંય પ્રણામ. ૫૭૪
ગહન અર્થ એહમાં ઘણાં, હું સિઉં લહૂઅ ગમાર,
હિત આંણી મઝ ઊપરિઈ, કરિયો ખરુ વિચાર. ૫૭૫
સંવત પનર ચુરાણુઇ, આસોઈ બુધવારિ,
રચીઉં એ સૂત્ર ઊપરિઈ, પત્તન નયર મઝારિ. ૫૭૬
ચુપૈ દૂહા થઇ પંચસઇ, અડિહુત્તિર અભિરામ,
તાં રહિયો એ મહિતલઇ, સાયર સૂર દૂ જાંમ. ૫૭૭

ઢાલ

ઇણિ પરિઇ રચીઉ રાસ મુગતિઇ ભાવિ ભગતિઇ સુખ કરઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સિદ્ધાંતસ.૨ વિચાર મીઠુ દીઠુ દરશનિ દુખ હરઈ,
જીરાઉલુ શ્રી પાસ પ્રણમી નમી **સરસતિ** બહુ પરે,
જે ભાવિ ભણુસિઇ અર્થ સુણુસિઈ નવઇ નધિ હુઇ તેહ ઘરે. ૫૭૮

(૧) ઇતિ શ્રી લઘુક્ષેત્ર સમાસ વિચરણે સંપૂર્ણ નામ ષષ્ઠોલ્લાસઃ પ.સં. ૨૩-૧૫, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૪૧/૫૧૦. (૨) ભક્તિવિજય ભં. ભાવ. નં. ૨૮ (વે૦). (૩) અગરચંદ ભેરૂદાન બાંઠીયા લાયબ્રેરી બીકાનેર. (૪) અપૂર્ણ પ્રત, પ.સં. ૫-૧૮, મ. જૈ. વિ. નં. ૪૦૩. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૯૬).]

(૫૧૨) સંગ્રહણી રાસ ઢાલબંધ ૨.સં.૧૬૦૫ પોષ

આદિ – અરિહંતાદિક પંચ જે, પરમેષ્ઠી પ્રધાન,
નમું નિરંજન ચિત્ત સ્યું, માગું અવિચલ માન. ૧
કાશ્મીરનિવાસિની, સરસતિ સમરૂં માય,
તાસ ચરણ ભાવઇ નમી, કરૂં કવિત ઉચ્છાહિં. ૨
સદગુરૂ પદપંકજ વલી, વાંદું ભાવ સહીત;
તાસ તણે સુપસાઉલે, વાધે અવિચલ મતિ. ૩
એકમનાં આરાહીઈ, શ્રી **ઉદયરત્ન** સૂરીંદ,
તસ પટોધર દીપતાં, **આગમગચ્છ** દીણંદ. ૪
શ્રી **સૌભાગ્યસુંદરસૂરિ**ની, અનુમતિ લહી ઉલ્લાસિ.
શ્રી **સંગ્રહણી** સૂત્રનું, રાસ રચું સુપ્રકાસ. ૫
પહેલું દ્વાર ચઉત્રીસ જે, અનુક્રમે કહું વિચારિ,
સાવધાન સહુ કો સુણો, બોલું સૂત્ર અનુસાર. ૬

અંત – સદ્ગુરૂચરણ પસાઈ કરી, **અહમદાબાદ** નયર મનિ ધરી,
ઋષભ પસાઇ પૂગી આસ, એતલઇ હુઉ બીજુ ઉલ્લાસ.
વૃદ્ધ સંઘયણિ થિકી ઉદ્ધરી, શ્રી **શ્રીચંદ્ર** મુનીશ્વર કરી,
વડી માહિઇ છઇ એતલા વિચાર, ચઉત્રીસ દંડક તણા પ્રકાર. ૫૩૭
શરીરનઈ અવગાહન મિલી, **સંઘયણિ** સંજ્ઞા સંઠાણ મિલી,
કષાય લેશ્યા ઇંદ્રી સમુઘાત, દૃષ્ટિ દર્શન જ્ઞાનની નાત. ૩૮
યોગ ઉપયોગ ઉપપાતિ વિચારિ, ચ્યવન સ્થિતિ પર્યાપ્તતિ વિચાર.
દિગાહાર સંજ્ઞા જૂજૂઇ જાતિ, ગત્યાગતિ દેવીની ભાતિ. ૩૯
એહ માહિઇથી કેતલાં કહ્યાં, કેતલા એક ગ્રંથાંતરિ રહ્યાં,
સંઘયણિ તણઉ સૂધઉ વિચાર, **હેમસૂરિ** જે ગછ **મલધાર**. ૪૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તેહનઇ સીસેઇ એ એહ જિ ભણુ, **સંઘયણિ** પ્રકરણ નામ તસ તણું.
તેહ ઊપરિ ભાવ બહુ ધરી, ચુપૈબંધ યુગતિઇ એ કરી ૪૧
ગૂઢ અર્થ એહ માહિ છઇ બહૂ, હૂં મૂરખ નવિ જાણઉં સહૂ,
જ્ઞાનવંત **જે** સૂત્રના ધાર, કરયો એ સૂધઉ વિચારિ. ૪૨
આગમગચ્છિ મુનિવર મુગુટ, શ્રી **ઉદયરયણ** સૂરિરાય,
શ્રી **સોભાગસુંદર** સૂરિગુરૂ, **ધંધુકીઆ** કહિવાય. ૪૩
તસુ પરિવારઇ ગહગહઇ પંડિત શ્રી **ગુણમેરૂ**,
સકલ કલાઇ દીપતા, મહિમા જસ ભડમેરૂ. ૪૪
તાસુ સીસ ભાવિઇ કરી, રચિઓ રાસ સુવિચાર,
સંવત **સોલ પંચોત્તરઇ**, પોષ માસ ઉદાર. ૪૫
પહિલુ અક્ષર **મન** તણું, બીજઓ **યતિ**નું જાણિ,
મનસા ત્રીજુ આણયો, ચુથઈ વઈરાગ આણિ. ૪૬
વઈરાગરનું પંચમુ, એહ જિ કવિના નામ,
શ્રી **જીરાઉલિ**મંડણું, કરૂં તેહનઇ પ્રણામ. ૪૭
પાસ પસાઇ અચલ સુખ, લહીઇ સંપતિ કોડિ,
વલીવલી ભાવઈ નમું, દોઇ કર મસ્તક જોડિ. ૪૮

ચઉપઈ.

ચઉપઇ દૂહા થઇ પંચસઇ, ઊપરિ વલી પંચાસ.
ભાત્ર સહિત જે સંભલઇ, ભવિઆ પુહચઇ આસ. ૪૯

ઢાલ

એહ અર્થ નિરૂપમ અમૃત ઉપમ સુણુ શ્રવણે સુખ કરઇ,
વિચાર કરતા ચિત્ત ધરતાં કર્મ કોડિના દુખ હરઇ.
તાં રહુ રાસ પ્રકાશ ઉતમ મેરૂ દુ શશિ દિણુયરૂ
શાસનદેવિ પસાઉલઇ શ્રી સંઘ ચતુર્વિધ જયકરૂ. ૫૫૦

(૧) સાત ઉલ્લાસ, સં.૧૬૩૯ કા. શુદિ ૧૪ મંગલે પં. **સૌ**ભાગ્ય-માણિક્યગણિશિ૦ **પુણ્ય**સાગરગણિશિ. પં. **રા**જહર્ષગણિશિ. ચેલા દેવજી લષિતં. પ.સં. ૧૮–૧૭, જશ. વડવા ભાવ. નં. ૨૫૪. (૨) ગ્રં.૧૯૦૦, સં.૧૬૧૮ વૈ.શુ. ૫ શનૌ **અહ**મદાવાદ વાસ્તવ્ય મુનિ કમલકીર્ત્તિ વાચનાર્થં. વિ. દા. શા. સં. છાણી. (૩) ઉપાધ્યાય શ્રી રતનસાગરગણિશિષ્ય પદ્મ-સાગરગણિશિષ્ય **ધ**ર્મસાગર પઠનાર્થં. ચેનસાગર ભં. ઉદયપુર. (૪) સં. ૧૮૭૭ના વર્ષે માહ સુદિ ૧૫ દિને ભૃગુવાસરે તૃતીય પ્રહરે શ્રી **પા**લણપુર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નયરે શ્રી પાલવીયા પાર્શ્વનાથજી પ્રસાદાત્ લિખિતં. ગ્રંથાગ્રંથ ૮૨૩ શ્લોક, પ.સં. ૨૮–૧૨, પ્ર.કા.ભં. નં.૬૯૨. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૯૬–૯૭, ભા.૩ પૃ.૬૧૫–૧૮. પહેલાં 'સંગ્રહણી રાસ'નું રચનાસંવતનું અર્થઘટન ૧૬૭૫ થયું હતું તેથી કર્તાને ૧૬મી સદીમાં મૂક્યા હતા પણ પછીથી 'લઘુક્ષેત્ર સમાસ ચોપાઈ'ની રચનાસંવતને કારણે કર્તાને ૧૫મી સદીમાં ખસેડ્યા છે.]

૨૪૨ ક. અજ્ઞાત

(૫૧૩) સાધુવંદના

આદિ – વંદિય ગુરૂઆ સિદ્ધ અનંત, તીર્થંકર ગણધર ભગવંત
કર જોડી રિષી વંદન કરૂં, જિમ લાભઇ ચારિત્ર અતિ ખરૂં. ૧
અનંત ચઉવિશિ કાલ અનાદિ, મુનિવર તણિ ન લાભઇ આદિ
આગઈ હુઆ અનંતા નામ, પહિલું તેહનેં કરૂં પ્રણામ. ૨

અંત – તે વાંદીનઇ કરૂં ખામણું, ખંડિઉં વચન જિકો તીહં તણું
વિરાધના જે કીધી કિસી, દૂહવિ ચીડી નિંદી હસી ૨૫૦
કાલ અનાદિ અનંતે ભવે, તે અપરાધ ખમાવું સવે
સૂત્ર વિરુદ્ધ જે કાંઇ હોઇ, શુદ્ધ કરૂ ગીતારથ સોઇ. ૨૫૧

(૧) પ.સં. ૧૩–૧૧, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર નં. ૬૩૦. (૨) પ.સં. ૧૦–૧૪, પુ. મં. (૩) સં.૧૮૬૫ પોસ કૃ. ૯ સોમે લ. પદ્મવિજયગણી આત્માર્થે ગોધાવી નગ્રે. પ.સં. ૧૦–૧૭, નં. ૧૫૩. વિજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૪૯૯.]

૨૪૨ ખ. અજ્ઞાત

(૫૧૪) જીવદયા ચોપાઈ

આદિ – પહિલું પ્રણમું વીર જિણંદ, તેણઇ તૂઠઈ હોઇ પરિમાણંદ
ચઉવીસમઉ તીર્થંકર દેવ, સુર નર ઇંદ કરઈ પયસેવ. ૧
વીરવાણી અમૃતની ધાર, જીવ સવેનઈ કરઈ ઉપકાર
જીવયોનિ ચઉરાસી લાખ, તે પ્રીછઇ જૂજૂઇ ભાષ. ૨
વીરવાણી યોજિનગામિની, પૂરઇ આસ ત્રભોવન તણી,
દયાસાગર અતિ ગંભીર, બઇઠઉ ચરમ તીર્થંકર વીર. ૩

અંત – પ્રથિવી પાણી અગનિ નઇ વાઇ, વનસપતી ત્રસ છઠી કાય,
એહનઇ મરણ દુખ હોઇ જેતલું, મરણદુખ આપણ તેતલું. ૨૯

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઈમ જાણી જીવરક્ષા કરઉ, જઇણાધર્મ સૂધઉ આદરઉ,
કુગુરૂ ભ્રંમ છાંડઉ મિથ્યાત, પ્રવચન વચને પ્રીછુ વાત. ૩૦

(૧) પ.સં. ૧૫-૧૧, ડે. ભં. દા.૭૦ નં.૯૮.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૦૦.]

૨૪૩. ભાવકલશ

(૫૧૫) કૃતકર્મ ચરિત્ર રાસ

આદિ –

વસ્તુ

સકલ પંડિત શિરોમણિ પંડિતશ્રીપ શ્રી સુમતિવિજયગણિ ચરણકમલેભ્યો નમઃ. શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ

પઢમ પણુમેા પઢમ પણુમેા **નાભિમલ્હાર**
સંતીસર સંતીકરણ, નમું **નેમિ ગિરનાર**નાયકુ.
પાસ વીર વંદું સદા, સયલ સુખ સેવક દાયકુ,
ચોવીસહ પાએ નમિ, કરિસું કવિત અતિ ચંગ.
ભાવકલસ મુનિવર કહઈં, સુણતાં હુઈ નવરંગ. ૧
ગવરિનંદન ગવરિનંદન ગુણહ ભંડાર,
સિદ્ધિ બુદ્ધિ વર વિધનહર, પઢમ નામ તસુ તણુઉ લિજ્જઈં.
બ્રહ્માણી પાએ પડી, તસુ પ્રસાદિ સવિ કામ સીઝઇં,
કવિજણુ-મણુ-આણંદણી, **કાસમીર**ની રાઇં.
તસ પ્રસાદિં નિતિ માંગિ કરી, ચરિત રચિસું ઉચ્છાહિ. ૨
દાન મહિયલ દાન મહિયલ વડું જગ માહિં,
શીલસરિરહ આભરણુ, તસ પસાઇં સવિ કર્મ ખીજઇં.
સુભ ભાવિં હીયડઇં ધરઉં, ધ્યાન માત્ર સવિ કાજ સીઝઈં,
ચ્યાર પદારથ અતિ વડા, દાન સમેા નહિ કોય
દાન દિયેા વિવહારીઈં, તાસ તણા ફલ જોય. ૩

ચોપઈ

કૃતકર્મ પુરૂષા તણુઉ એ ચરી, વાધઇં પુણ્યઇ પણાસઇં દૂરી,
જિણ પૂરવ ભવિ દીધઉં દાન, પાત્ર પ્રભાવઇ સીધેા કામ. ૪

(૧) પ.સં. ૯-૧૩, અપૂર્ણ, પછીનાં પાનાં નથી, ગો.ના.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૦૦-૦૧.]

૨૪૪. વિશાલસુંદરશિષ્ય (ત.)

વિજયદાનસૂરિ સં.૧૫૮૭થી ૧૬૨૨. એમના સમયમાં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૧૬) **સત્તરિસય** [સપ્તતિશત] **જિન સ્ત.** ૬૪ ગા. વિજયદાનસૂરિ વારામાં

આદિ – સમરી **સરસતિ** ભગવતિ વાણી, નિજ ગુરૂ ભગતિ સકલ ચિંતિ જાણી.

એકસઉત્તરિ શ્રી જિનનામ, સમરિ સમરિ કરતાં સપ્રણામ ૧

અંત – શ્રી **તપા**ગચ્છઈ દીપઇ સુવિહિત મુનિ સમવાય,
સંપ્રતિ યતિનાયક શ્રી **વિજયદાનસૂરિરાય.**
તસ ચરણપ્રસાદિઈં, સત્તરિ સય જિનનામ,
ઇમ સમરણ કરતાં સીધાં સઘલાં કામ. ૬૩

કાવ્ય

ઈય સકલ જિણવર અમર કિંનર નાગ નર અભિનંદિયા
ભવતાપવિરમણ નામ **સમરણ** કરી જિન મઇ વંદીયા,
શ્રી **વિશાલસુંદર** સગુરૂ સેવક કહઇ અવિચલ પદ ભણી,
મુઝ હુજ્યો ભવિ ભવિ કુસલ કારણી, સેવો શ્રી જિનવર તણી. ૬૪

(૧) શ્રી ગણિ **ચાં**પા તત્ સિષ્ય **પ**દમકુસલ લખતં. પ.સં. ૫–૧૬, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૭૭. [હેજીજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૩૦).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૦૧.]

૨૪૫. શિવસુંદર (ખ૦)

(૫૦૭) **લુંકટમત નિર્લોઠન રાસ** (ઐ.) ગા.૩૮ ૨.સં.૧૫૯૭

આદિ – શાસનનાયક પ્રભુ નમું, **ત્રિશલા**રાણીનંદન **વીર** કિ
રાસ કરઉં સોહામણઉ, અલવઈ પામઉ ભવજલતીર કિ. ૧

અંત – સંવત **પનર સતાણુયઇ**, જયવંતઉ **જિનમાણિક્યસૂર** કિ
ખરતરગચ્છનઉ રાજિયઉ, શ્રી **શિવસુન્દર** આણંદપૂર કિ. ૩૮

(૧) નાહટાજીની ઉતારેલી નકલ પરથી. (૨) પ.સં. ૨, પ્રાચીન સુંદર પ્રત, અભય. નં.૨૬૨૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૧૮ તથા ૧૫૦૦.]

૨૪૬. સમરચંદ્ર-સમરસિંહ (પાર્શ્વચંદ્રસૂરિશિ)

પાર્શ્વચંદ્રગચ્છના સ્થાપક પાર્શ્વચંદ્રજીના શિષ્ય. સિદ્ધપુરપાટણના શ્રીમાલી ભીમા શાહના વાલાદે સ્ત્રીથી થયેલ પુત્ર. જન્મ સં.૧૫૬૦ માગશર સુદિ ૧૧, દીક્ષા સં.૧૫૭૧, ઉપાધ્યાયપદ સં.૧૫૮૮, આચાર્યપદ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સં.૧૬૦૪, સ્વર્ગવાસ સં.૧૬૨૬ના જેઠ વદ ૧ ખંભાતમાં. એમના સમયમાં શ્રી આનંદમેરુના શિષ્ય પદ્મમેરુસૂરિ અને તેમના શિષ્ય પદ્મસુંદર-ગણિ થયા કે જેમણે 'રાયમલ્લાભ્યુદય મહાકાવ્ય', 'પાર્શ્વનાથ મહાકાવ્ય', 'જંબૂસ્વામિચરિત્ર (પ્રાકૃત)' તથા 'પ્રમાણસુંદર' નામનો ન્યાયગ્રંથ કર્યો, તે ઉપરાંત 'ભગવતીસૂત્ર' પર ઉત્તમ બાલાવબોધ (ટબો) ગુજરાતી ભાષામાં કર્યો તે પદ્મસુંદર અકબરનું ચિત્ત આકર્ષિત કરી તેમની રાજસભામાં રહેતા હતા.

(૫૧૮) + સાધુ ગુણ રસ [રત્ન] સમુચ્ચય ૨.સં.૧૫૯૫ કા.

આદિ –

વસ્તુ

રિસહ જિણવર **રિસહ** જિણવર પાય પણમેવિ
તિત્થનાથ ગુણ ગાઈશું, અવિચલ ચિત્ત **પદમે ઉવંગે**
તાસુ શીષ ગુણ વર્ણવ્યા, **ઉવવાઇ** આગમ સુચંગે
જહઠિય વાઈ જનતિકુલ, બલરૂવાઈ સંપુન્ન
સંભલિ ગુણ જસુ મન રમે, નરનારી તે ધન્ન. ૧

અંત –

ઢાલ ધન્યાસી

દીધી દેસણ **વીર** જિણેસર, હર્ષ ધરેં સબ લોઇ
આસણથી ઉઠી પ્રદક્ષિણુ, ત્રિણિ દિયેં સહુ કોઇ. ૪૧૭
જગગુરૂને ભગતિભાવેં ભવિજન વંદે...
એ પ્રબંધ **ઉવવાઇ ઉપાંગે**, ગુરૂમુખિ જિણ પરિ જાણ્યો
શ્રી **પાસચંદ** સૂરીસર સીસેં, **શ્રી સમરાસંધ** સુવખાણ્યો. ૪૩૦
સંવત **પનર પંચાણવેં**, કાતિય માસ પ્રબંધ
ઉવવાઇ આગમ થકી, કીધો સાધુ સંબંધ. જગ. ૪૩૩
સાધુ તણા ગુણ સમરતાં, પાતક દૂરેં જાય
ભણો સુણો હિયડે ધરો, નિશ્ચે શિવસુખ થાય. જગ. ૪૩૪

[હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૭).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈન રાસસંગ્રહ ભા.૧ (ભ્રાતૃચંદ્ર ગ્રંથમાલા પુ.૩૨થી ૩૯) પૃ.૧૬૮થી ૨૨૩.

(૫૧૯) મહાવીર સ્ત. સદ્ગહણાગર્ભિત ૭૦ કડી ૨.સં.૧૬૦૭ જે. શુ. ૮ ખંભાતમાં

આદિ – શ્રી **ત્રિસલાનંદન** ગુણભયેઉ શ્રી **વર્દ્ધમાન** જિનરાય. ૧

અંત – ૮મ **વીર** જિણવર તેજિ દિણયર ભવિય મણહર સંથુઉ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સમરચંદિઈ મનઆણંદિઇ ચઊદ છંદિઇં સંજુઉ.
વડતપાગચ્છિ શ્રી સૂરિસિરોમણિ શ્રી **પાસચંદ** પસાઉલઇ,
નરનારિ ઇકચિત્તિ ભણુઇ ભાવિઇ આણંદ પામઇ સંભલિઈ. ૬૯
સંવત **સોલ સત્તત્તરઇ થંભતીરથિ** જેઠ માસિ,
સુકિલ પક્ષ અઠમિ દિણે, તવન રચ્યઉ ઉલ્હાસિ. ૭૦

(૫૨૦) પ્રત્યાખ્યાન ચતુઃસપ્તતિકા ગા. ૭૪

આદિ – વીર જિણંદિઈં ભાખિઉજી, **આવશ્યક સુયખંધ,**
છહ અધ્યયનિઇ સંજુઉજી, ચઉવ્વિહ સંઘ સંબંધિ. ૧

અંત – હો ભવિયણ કરિવઉ અહનિશિ કેલિ,
જિણિ ત્રૂટઇ કમ્મ વિશાલ હો૦
સમરસિંધ ઇમ વીનવઇ, શ્રી **પાસચંદ** ગુરૂ સીસ,
પચ્ચખાણ વિધિસ્યઉ કરઉ, ભવિયણ ફલઇ જગીસ. ૭૪

(૧) પ.સં. ૫–૨૨, લે.વ.ભં. દા.૮ નં.૧૯. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૯૩, ૪૬૭).]

(૫૨૧)[+] શત્રુંજયમંડન આદિનાથ સ્ત૦ ૨.સં.૧૬૦૮ મહા સુ. ૮

અંત – શ્રી **પાસચંદસૂરિંદ** સીસઈ **સમરસિંધ** સંવ૭૨૪.
માધ માસિઈં શુકિલ અઠમિ **સોલસઇ** ઠડુતરઈ. ૧૩

[પ્રકાશિત : ૧. ષટ્દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણસંગ્રહ.]

(૫૨૨) ૨૪ જિન નમસ્કાર ત્રિભંગી સવૈયા [સ્તવન] ૨૫ કડી ૨.સં. ૧૫૮૮ [મહા]

આદિ – ગુણહ ગંભીર અચલ જિમ ધીર કર્મરિપુ વીર ભવજલ તારી,
વસી ગૃહવાસ તજી ઉદ્દાસ ભજી વનવાસ ભએ અનગારી.
મન્મથમાન મોરી કર ધ્યાન પાય સુભ **જ્ઞાન** બહુત સુખકારી,
સમર અરિહંત ભજત ભગવંત મુક્તિવરકંત **વૃષભ** પદ ધારી. ૧

અંત – વસુવસુ બાન પરમ જો જ્ઞાંન તપો અભિધાન વૃદ્ધિ દિનમાસે,
જિન ચઉવીસ જગત્રયઇશ થૂણ્યા સુજગીસ **સમર** ઉલ્હાસે.
સુરાસુરરાય, સમકિત પાય, કરત જસુ ભાય સેવ રહિ પાસે,
સૂરિ **પાસચંદ્ર** સદા ગતિંદ્ર નમત નરવૃંદ તાસુ પદાસે. ૨૫

(૧) મુંબૈ સં૦૧૯૪૨ પો૦ વદિ ૧૦ શુક્રે **અંચલગચ્છેશ** પુજ્ય ભ૦ **વિવેકસાગરસૂરી** સુપ્ર શ્રાવિકા બાઈ **મમાબાઇ અર્થે**. પ.સં. ૩–૧૫, જશ૦ સં. નં.૧૮૧. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૭).]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૨૩) + આરાધના નાની

અંત – વિહરમાણ જગિ દીપતા, **પાસચંદ** ઉવઝાય,
કીધી સિરિ આરાધના, **સમરસિંધ** મનિ ભાય. ૪૦
[હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૭).]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાતઃ સ્મરણીય પ્રકરણસંગ્રહ.

(૫૨૪) ઉપદેશસાર રત્નકોશ અથવા **૧૧ બોલ સઝાય** કડી ૬૧

આદિ – તિથંકર ચઉવીસહઉં, વંદુ સુગુરૂ સુસાધુ
પ્રવચન જે સૂધો કહે, ષટ જીવ વીરાધ. ૧

અંત – ઈગ્યાર પદ એ સૂત્ર સાષિઈ, સુગુરૂ મુખી અવધારિયે,
આદેયપદ મન વચ કરીઇ આદરી હેય વારીયે,
જ્ઞેય વસ્તુ સ્વરૂપ જાણી ધર્મસ્યુ મન રાખિયે,
સૂરાદ શ્રી **પાસચંદ** સીસિઈ **સમરસિંધ** ઇમ ભાષિયે. ૬૧

(૧) રો. એ. સો. બી. ડી. ૩૦૪. (૨) ઘો.ભં.

(૫૨૫) [+] બ્રહ્મચરી અથવા **બ્રહ્મચર્ય દ્વિપંચાશિકા [ભાવની** અથવા **સઝાય]** કડી ૫૪

તેમાં બ્રહ્મચર્યના ગુણનું વર્ણન છે.

આદિ – **ગોયમ** ગણહર પાય પ્રણમી કરી,
બ્રહ્મવ્રત ધુવસિઉં હરષ હીઇ ધરી,
સૂધું પાલી ભવસાગર તરી,
પ્રીણી પાંમઇ પામિસિ શિવપુરી. ૧

અંત – એકેક ઈંદ્રી વસિઈ આઠઇ કર્મ ગ્રંથિ સુદઢ કરઇ,
અનાદિ અનઈ અનંત ચઉગઈ કાલ અનંતુ સંચરઇ,
શ્રી **પાસચંદ** સૂરીંદ સીસો **સમરસિંધ** ઇમ ઉચ્ચરઇ,
ઇંદ્રી તણઉ જે કરઇ સંવર હેલાં શિવરમણી વરઈ. ૬૪

(૧) પ.સં. ૧૨–૭, હા૦ભં. દા.૬૨ નં.૧૪. (૨) નાનો ગુટકો, જશ૦ સં. (૩) પ્ર.કા.ભં. [જૈહાગ્રેાસ્ટા, હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૮૩).]

[પ્રકાશિત : ૧. ષટ્દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણસંગ્રહ.]

(૫૨૬) નેમિ સ્તવ૦

આદિ – દ્વારાવઈ પુરવરિ નમઉં, **યાદવ**કુલસિણુગાર,
બાવીસમઉ જિણેસરૂ, જણમણસંશયહાર. ૧

અંત – ઉવઝાય વર **પાસચંદ** સીસિઇ **સમરસંધિ** થુણિજ્જઇ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ.સં. ૨–૧૪, લે. વ. ભં. દા.૯ નં.૨૯.

(૫૨૭) જિન અંતર ઢાલ ૬૭ કડી

આદિ – વસ્તુ

નમિય નિય ગુરૂ નમિય નિય ગુરૂ જોડિ કરભાલ,
તિત્થંકર **રિસહેસરૂ**, પ્રમુખ જેય ચઉવીસ ઇણિ જગઇ.
અવસપ્પણિ જે હૂઆ, તાસુ નામ ચઉવીસિ ત્રિહું લગઇ,
વીર પાસ નેમિસરહ, કલ્લાણિક પણુ ઠાણુ.
વિસ્તરિ કહિસ્યઉં અવર જિણુ, અંતર માન પ્રમાણ. ૧

અંત – ૮મ **વીર**જિન શ્રી **પાસ નેમી**, કલ્લાણિક વિસ્તરિ કહ્યા,
નેમિનાથ આદિઇ વીસ જિણવર અંતરા તસુ સંગ્રહ્યા.
શ્રી **આદિદેવ** વિસ્તર પણુ દિણસૂત્ર સાખિઈ જિમ લહ્યા,
સૂરિંદ શ્રી **પાસચંદ** સીસિઇ, **સમરસંઘિઇ** સદ્દવહ્યા. ૬૭

(૧) સા. હાંસા પઠનાર્થં. પ.સં. ૬–૧૨, લે. વ. ભં. દા.૯ નં.૩૫.
[હેજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ.૪૬૭).]

(૫૨૮) [ચતુર્વિંશતિ જિન] કલ્યાણક સ્તવ૦ ૨૦ કડી

અંત – સમરૂં તિત્થંકર ગુણમણિ ખાણિ, મહા કલ્યાણિક દિન ત્રિણિ જાણી,
શ્રી **પાર્શ્વચંદ્ર** સૂરિસર સીસ, શ્રી **સમરચંદ્ર** પણભઈ નિશિદીસ.

(૧) પ.સં. ૨–૧૧, લે. વ. ભં. દા.૯ નં.૩૫. (૨) પ. સં. ૬–૧૧, લે. વ. ભં. દા.૧૧. [મુપુગૂહસૂચી, હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૭).]

(૫૨૯) શંખેશ્વર સ્ત૦ ૧૭ કડી ૨.સં.૧૬૦૭ પોસ વ. ૧૦

આદિ – **વામાનંદન** બહુ ગુણ ભરિયા

અંત – **સોલસઇ સતોત્તર** વરસિંઇ પોસ વદિ દસમી દિન ઊલટ ઘણઇ
શ્રી **પાસચંદ** સૂરિવર સીસ **સમરચંદ** ત્રેવીસમો જિણવર થુણઇ.૧૭

(૧) પ.સં. ૬–૧૧, લે. વ.ભં. દા.૧૧.

(૫૩૦) મહાવીર પંચાશિકા

(૧) પ. સં. ૪, લીં. ભં. દા.૩૬ નં.૫૬.

(૫૩૧) ચૌદ ગુણસ્થાન ગર્ભિત મહાવીર સ્ત૦ [અથવા **મહાવીર ત્રિપંચાશિકા**] ૫૩ કડી

આદિ – વસ્તુ.

સયલ ગુણનિધિ ૨ **વીર** જિણનાહ
તસુ પય પ્રણમી ભાવ સ્યું ગુણથાનક ચઉદસ ભણેસ્યું

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જિણિ જિણિ થાનકિ જેતલી કર્મપ્રકૃતિ તેતલી થુણેસ્યઉં
બંધન ઉદય ઉદીરણા સત્તા તણુઉ વિચાર
મૂલ આઠ અડવન્નસય ઉત્તર પયડી ધારિ. ૧

અંત – કલશ.

ઇમ ચૌદ ઠાણઇ પયડિવિવરણ નામ માત્રિઇં સુંથુણ્યઉ
સૂરીંદ શ્રી **પાસચંદ્ર** સીસિઇં **શ્રી સમરચંદ્રિઇં** જિમ મુણ્યઉ
જે ભણઇ ભાવિઇં મુણિઇ ધ્યાવઇ કર્મપયડી ખય કરઇ
તે લહઇ કેવલ વિમલ સુખકર હેતિઇં શિવરમણી વરઇં. ૫૩

(૧) પ.સં. ૯–૧૧, ડે. ભં. દા.૭૧ નં.૧૩૨. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૫૩૨) વીરસ્તવન વિજ્ઞપ્તિકા (અવગાહના ગર્ભિત) કડી ૩૭ મંડલી (માંડલ)માં

આદિ – જય સકલ નરાસુર સ્વામી રે, શ્રી **વીર** નમઉં સિરિ નામી,
ગયરાય હંસગયગામી રે, પ્રભુ મુગતિરમણિ લઘુ પામી. ૧

અંત – જિન શ્રી **સમરસિંહ** મુનિ ઇમ ભણુઇજી, શ્રી **પાસચંદ** ગુરૂ સીસ,
નરનારી થુતિ અહનિશ જે ભણુઇજી, પૂજઇ મનહ જગીસ. ૩૭

(૫૩૩ ક) ઋષભ સ્ત૦ (નાનું)

આદિ – **રિસહજિન** વીનવઉ દેવ અવંચારિયઇ,આપણુઉ ઉલગૂ પારિ ઉતારિયઇ,

(૧) દેવરાજસ્ય લિષિતં જો૦ **સીવા** સદ્વિ. [ભં. ?]

(૫૩૩ ખ) [+] **ધર્મનાથ સ્ત૦** કડી ૪૦ ૨.સં.૧૬૧૦

આદિ – પનરમઉ જિણવર વંદુ સદા, સેવકનઈં સ ઘઇ સવિ સંપદા,
ચઉસઠિ સુરપત્તિ સેવઇ મુદા, સવહ જીવ ટાલઇ આપદા. ૧
શ્રી **પાસચંદ** સૂરિંદ સીસિઇં, શ્રી **સમરચંદ** મુનીસ્વરિં,
મંનરંગિ એ સ્તુતિ કરિ અલાદ્રવિ, **સોલસઇ** દાહોતરઇ. ૪૦

(૧) એક ગુટકો કવિના સમયનો તેના શિષ્યે લખેલો, પ.સં. ૩–૨૧, જશ૦ સં.

[પ્રકાશિત : ૧. ષટ્દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણસંગ્રહ.]

(૫૩૪) [+] **ક્રિયાઠાણા સ૦** [અથવા **સ્ત૦**] કડી ૪૧ ગ્રં. ૧૨૦

આદિ – વીર જિણવર **વીર** જિણવર

(૧) પ.સં. ૭–૧૫. પ્રથમ ત્રણ પત્ર, લે.વ.ભં. દા.૩ નં. ૫૮. [હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા. ૧ (પૃ.૪૬૭).]

[પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાયસંગ્રહ ભા. ૧ (ગો.).]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૩૫) [+] **પંચવિંશતિ ભાવના સ.** ૨૮ કડી

(૧) ઉપર્યુક્ત પ્રત. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૬૭).]

[પ્રકાશિત : ૧. મોટું સજ્ઝાયમાળા સંગ્રહ.]

(૫૩૬) આરાધના

(૧) ઉપર્યુક્ત પ્રત.

(૫૩૭) ચોવીસ જિન નામાદ્દિ ગુણ સ્ત૦ ૩૮ કડી

આદ્દિ – નમિય ગેયમ નમિય ગેયમ

(૧) પ.સં. ૩–૧૩, લે.વ.ભં. દા.૩ નં.૫.

(૫૩૮) કર્મવિચારગર્ભિત વીર સ્ત૦

(૧) પ.સં. ૯, શ્લો. ૨૦૦, લી.ભં. દા.૩૬ નં.૮૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ. ભા.૧ (પૃ.૪૬૧).]

(૫૩૯) પંચવિંશતિ ક્રિયા સ.

(૫૪૦) [+] **આવશ્યક અક્ષર પ્રમાણ સ.**

[પ્રકાશિત : ૧. ષટ્દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણસંગ્રહ.]

(૫૪૧) શાંતિજિન સ્ત૦

(૫૪૨) [+] **પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ સ્તુતિ ને સઝાયો**

[પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૧. ૨. ષટ્દ્રવ્ય નય વિચારાદિ પ્રકરણસંગ્રહ.]

(૫૪૩) સંસ્તારક પ્રકીર્ણક બાલા૦

(૧) લ. સં.૧૬૩૯, ભાં. ઇ. સન ૧૮૯૨–૯૫ નં.૮૭૪ (પી.૫).

(૫૪૪) ષડાવશ્યક બાલા૦

(૧) પ. સં. ૧૬, લી. ભં. દા.૩૮ નં.૪૫. [લીંહસૂચી.]

(૫૪૫) ઉત્તરાધ્યયન બાલા૦

(૧) લ.સં.૧૭૮૪, પ.સં. ૧૬૨, લી.ભં. દા.૪૧ નં.૩.

[પ્રથમ આવૃતિ ભા.૧. પૃ.૧૪૩ તથા ૧૫૦–૫૨, ભા.૩ પૃ.૫૯૭–૬૦૧, ૧૪૬૮–૬૯ તથા ૧૫૮૯–૯૦. 'આરાધના નાની' ભૂલથી પાર્શ્વચંદ્રને નામે મુકાઈ હતી (ભા.૧ પૃ.૧૪૩) તે અહીં સુધારી લીધું છે. નં. ૫૩૬ની 'આરાધના' તે નં. ૫૨૩ની 'આરાધના નાની' જ હોવા સંભવ છે. 'શ્રેણિક રાસ' અન્ય સમરચંદ્રશિષ્યની કૃતિ ઠરતાં 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ પછીથી આ સમરચંદ્રને નામેથી રદ કરી છે.]

૨૪૭. સમરચંદ્રશિષ્ય (લું. રૂપ-ઋષિ–જીવજી–કુંઅરજી—મલ્લ–

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રત્નાગરશિ. સમરચંદ)

(૫૪૬) શ્રેણિકરાસ

આદિ – (બીજી ખંડની) દુહા.

શ્રી જિનનાયક ભાવસું, વંદુ જગઆધાર
વર્ધમાન સ્વામિ જયુ, સેવક જન હિતકાર. ૧
ગચ્છનાયક ગુણે આગલા, **રત્નાચરગણિ** રાજ
જમલ કમલપદ તેહનાં, પ્રણમું પ્રેમઇ આજ. ૨
શ્રી **શ્રેણિક** મહીપ્રતિની, કથાનઇ વિષે સાર
દ્વિતીય ખંડ રચું હવિ, સદ્‌ગુરૂનઇ આધાર. ૩
સમરચંદ ઋષિ વિતિ નમું, સંયમ સુખદાતાર,
તાસ પ્રસાદિં વર્ણવું, સરસ કથા સુવિચાર. ૪

અંત – ઋષિ **રૂપ**સુંદર **જીવજી** મુનિવર, **કુંઅરજી** ગણિવરરાય
તસ પાટિ મુનિવર શ્રી **મલ્લ** ગણીવર દિણયર સમરે દીપે
મુનિરાય કિ ધન્ય. ૨૯
રત્નાગર ઋષિરાય સુંદર, ભુવન ભુષણ સ્વામિ,
યુગપ્રધાન જગિદીપતા, સુખ લહિયે રે જપતાં જેહિનિ નામિ કિ.ધ.૩૦
સાસનિમંડન દુરિતખંડન **સમરચંદ** અણગાર
તે સદ્‌ગુરૂ સુપસાઉલિ મિઈ રચીઉ રે ખંડ બીજુ સાર કિ. ધન્ય. ૩૧
અડાવનમી ઢાલ સુંદર રાગ ધન્યાસી સાર
ભણું ગુણ સહુ સાંભલું, જિમ પ્રગટિ રે ભલો ધર્મ અંકૂર કિ.
ધન્ય ધન્ય મુનિવર વાંણી. ૩૨

(૧) સર્વ ગાથા ૧૨૩૨, લ૦ આર્યા શ્રી ૫ પુજ્જી આર્યા **રાજ**-આઇની સખણી સેવક **નાગ**બાઇ. ૫.સં. ૪૩-૧૪, રત્ન.ભં. ઢા.૪૨ નં.૩૪. [પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૧-૦૨.]

૨૪૮. અજ્ઞાત

(૫૪૭) **બાર ભાવના** ૯૪ કડી લ.સં.૧૫૯૫ પહેલાં

આદિ – ભાષા અનેક ભમીઉ ઘણું, વીતકનૂં સિઉં સંભારણુઉ
ભાવિત ચારિત્ર લહિઉં દુર્લભ, દ્રવ્યત હિઇ પ્રભુ મ કર વિલંબ ૧

*

ઇમ સિદ્ધ હુઇ નરનારિ, અનઇ કૃત કલીવ સંભારિ
અવરિ કોઇ ન હુઇએ, આગમ ઈમ કહઇએ. ૨૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ચઉપઈ

કહઈ આગમ સૂત્ર નઈ અરથ, જાણઇ પૂરવ અંગ સમરથ,
જવ જાણઇ એ અનિત્ય સંસાર, તવ તે ભાવઇ ભાવના બાર.
પહિલઉં નમસ્કાર અરિહંત, નમઉં સદા સિવ સિદ્ધ અનંત,
આચાર્ય ઉવઝાયરી, નમઉં સાધુ શુભમતિ મનિ ધરી. ૬૪

(૧) સં.૧૫૯૫, પ.સં. ૨૧–૧૦, પ્રથમનાં ૧૭ પત્ર, લે.વ.ભં. દા. ૫ નં.૬૫. (૨) પ.સં. ૧૫–૧૧, લે.વ.ભં. દા.૯ નં.૧૩. (૩) ૬૪ કડી, પ.સં. ૫–૧૩, હા.ભં. દા.૮૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૧૯.]

૨૪૯. કવિયણ

સં. ૧૬૫૨ પહેલાંના–હીરવિજયસૂરિના વખતના.

(૫૪૮) ચોવીશી અથવા ૨૪ જિન સ્તવ—ચંદ્રાવળા છંદમાં

આદિ – સાહિબા વાલેસર અરિહંત કે નિસુણો વિનતી રે લો.
સસનેહા ગુણવંત કે હીયડે જો હતી રે લો. સા.

અંત – ગિરુઆ રે ગુણ તુમ તણા—એ દેશી.
તુઝ ગુણ ગાઉ કથારસે મે સંમોકત ગુણ દિપાવ્યો રે,
કવિયણ જગમાં જીતના યણ ગુહિર નિસાંણ વજાવ્યા રે
—વીર જિનને રે જઉં ભાંમણડે. ૫

(૧) પ્રતિ સં.૧૭૮૯ ભા. સુ. ૧૩ દિને સૂરત બંદરે. પ.સં. ૮–૧૬, આ. ક. ભં.

(૫૪૯) પાંચ પાંડવ સઝાય

આદિ – હસ્તનાપુર વર ભલુ, તિહાં રાજા પાંડૂ સાર રે.

અંત – શ્રી હીરવિજયસૂરિ ગચ્છધણી, તપગચ્છનો ઉદ્યોતકાર રે,
કર જોડી કવિઅણ મુઝ આવાગમણ નિવારો રે;
મુઝ આવાગમણ નિવારો પંડવ પંચ વંદતા મનમોહ રે. ૧૯

(૧) સુમતિકુશિના લેખિ. સં.૧૬૯૯ વ. શ્રા. સુ. ૫ દિને વિક્રમપુરે નગરે૦ ગ. દેવકુશલ પઠનાર્થં. પ.સં. ૧–૧૭, માં. ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૫૫૦) [+] અમરકુમાર રાસ [અથવા સઝાય]

[મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન સજ્ઝાયસંગ્રહ (સં. સારાભાઈ નવાબ).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૫૯, ભા.૩ પૃ.૫૬૧ તથા ૬૧૩. 'કવિ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

યણ'ને નામે મૂકેલી 'તેતલીપુત્ર રાસ' પછીથી સહજસુંદરની કૃતિ ઠરતાં આ નામેથી રદ કરી છે. 'કવિયણ' એ કોઈ કર્તાનામ ન હોતાં આ કૃતિઓ અજ્ઞાતકર્તૃક ગણવી જોઈએ. ઉપરાંત, એક જ કૃતિમાં હીરવિજયસૂરિનો ગચ્છધણી તરીકે નિર્દેશ છે એટલે બધી કૃતિઓ એક જ કવિની રચના હોવાનું કહેવામાં પણ મુશ્કેલી છે.]

૨૫૦. લીંબો

સત્તરમા સૈકામાં થયેલ પ્રસિદ્ધ શ્રાવક કવિ ઋષભદાસે લીંબાને પોતાનાથી પૂર્વ કવિઓ પૈકી એક તરીકે સંભાર્યો છે તે આ જ લીંબો હોવો જોઈએ. તેથી તેને સોળમા સૈકાના અંતે મૂકવામાં આવેલ છે.

(૫૫૧) પાર્શ્વનાથ નામ્ના સંવેગરસ ચંદ્રાઉલા

આદિ – રાગ મેવાડો

સકલ સુરિંદ નમિ સદા રે **પાસ** જિણેસર દેવો
માનવભવ પામી કરી રે અહનિસિ કીજિ સેવો.
અહનિસિ સેવા કરીજઇ જિનવર, તો નિશ્ચય પામી જઇ શિવપુર
તુમ્હ મુષ જોતાં હરષ ન માઈ, સકલ સુરિંદ સદા ગુણ ગાઇ.
જીરેજી **પાસ** જિણંદા દોહ્યલ પાએ લાગસ્યું જી
તોરૂં રયણ અમૂલક નામ હીયડિ રાષસ્યું જી. આંચલી.

અંત – ચઉગઇ જલનિધિ જીવડો રે, તહિં પરિભ્રમણ કરંતિ
જનમ જરા મરણઇ કરી રે, દુખ અનંત સહંતિ
દુખ અનંત સંહતિ દયાપર, ભેટિ તુમ્હારી પાખઇ જિનવર
દયા કરી ભવદુઃખ નિવારો, ચઉગઇ જલનિધિ પાર ઉતારોજી. ૪૮
લીંબો કહિ તુમ્હે સાંભલો રે, અભય તણા દાતાર
શરણ તુમ્હારિ આવીઉ રે સ્વામી જગદાધાર
સ્વામી ધ્યાઉં શ્રી જિનચંદ, ધ્યાન ધરંતાં પરમાનંદ
જે જઇ સાસ્વત સુખ અનંત, **લીંબા**નઇ આપો ભગવંત.
૪૯ જી.

(૧) ઇતિશ્રી પાર્શ્વનાથ નામ્ના સંવેગરસ ચંદ્રાઉલા સંપૂર્ણા. લિખિતં પં૦ રવિવર્દ્ધનગણિના ધનવર્દ્ધન વાચનાર્થ શ્રીપાટણ મહાનગરે. પ.સં. ૪-૧૫, વિ.ધ.ભં. (૨) સં.૧૭૬૫ પે૦ વ૦ ૧૦ લ૦ પત્તન નગરે વાસ્તવ્ય **ઓઢ** જ્ઞાતિ સમુદ્ભૂત, પ.સં. ૪-૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૬૨. (૩) પ.સં. ૫-૧૨, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૬૦. (૪) પં. વર્ધમાનવિજયશિ૦ મુ૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અમીવિજય લ૦ ૫.સં. ૫-૧૧, સીમંધર૦ દા.૨૦ નં.૪. (૫) ૫.સં. ૪-૧૪, સીમંધર૦ દા.૨૨ નં.૭. (૬) ૫.સં. ૭-૯, હા૦ભં. દા.૮૩ નં. ૧૭૨. [મુપુગૂહસૂચી, હેજ્ઞેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૯).]

(૫૫૨) દેવપૂજાગીત ૧૫ દોહા

આદિ – રાગ ધન્યાસી

કેવલ ભાષિત સૂત્ર મઝારિ, જિનવરપૂજા બહુ વિસ્તારિ ૧

ત્રૂટક

વિસ્તારિ બહુ જિનવર પૂજા, **જ્ઞાતા ધર્મકથાંગ**

અંત – કર જોડિ પ્રણમત સેવક **લીંબઉ** સુગતિ આપુ સ્વામીઉ. ૧૬

(૧) ૫.સં. ૨-૧૫, રા.એ.સો. બી.ડી.૩૦૩ નં.૧૯૧૨.

(૫૫૩) ચોવીસ જિન નમસ્કાર ૨૫ કડી

આદિ – દૂહા

સુર નર કિન્નર કિન્નરી, વિદ્યાધરની કોડિ

સેવા કરિં **ઋષભદેવની**, વંદુ બે કર જોડિ. ૧

અંત – મેરૂ તણી પરેં અચલ જિમ, સાયર જિમ ગંભીર,

સંઘ સહિત ત્રિભુવન ધણી, જયો જયો શ્રી **મહાવીર**. ૨૪

શ્રી તીર્થંકર તમ તણા, ગુણ ગાઉં નિસદીસ,

શિવપદ દ્યો **લિંબો** ભણિ, પ્રણમું જિન ચોવીસ. ૨૫

(૧) ૫.સં. ૩, છેલ્લું પત્ર, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૪૩.

(૫૫૪) વીસ વિહરમાન જિન ગીત ૨૨ ગીત

આદિ – શ્રી વીતરાગાય નમઃ રક્તહંસા ઢાલ.

સરસતિ સામિણિ કરઉ પસાઉ, વીસ વિહરમાન ગુણ થુણું એ,

મઝ મનિ ખંતિઇ એ લાગલઉ ભાઉ, રાસ હું ધવલબંધિઇ ભણું એ. ૧

દીવ વિદેહ વિજય તણાં નામ, જેણી જેણી નગરીઈ જીપના એ,

અનુક્રમિઈ પભણિસુ તેહ અભિરામ, પય નમી તેહ ભગવંતના એ. ૨

સામિ **સીમંધર** પમુહ જિણંદ, વીસઈ એ જગગુરૂ ગાઇઇ એ,

ભગત **લીંબઉ** ભણુઈ ધરીઅ આણંદ, શાસ્વતાં સુખ જિમ પાઇઇ એ. ૩

અંત – ...કીધું કવિત ઉદાર, ભણતાં સવિ સુખસાર,

જે નરનારીઅ ભણસિઈ, તે મનવંછિત લહસિઇ. ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

લીંબઉ સેવક બોલઈ, કોઈ નહીં તુમ્હ તોલઇ,
સ્વામી પાઉલે લાગૂં, અવિચલ પદવીઅ માગૂં. ૧૧

(૧) ૨૨ ગીત, પંડિત વિજયમૂર્તિગણિ લષિતં. પ.સં. ૯-૧૪, સંઘ ભં. દા.૬૩ નં.૨૬. [લીંહસૂચી, હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૪, ૪૨૧). [પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૨-૬૩, ભા.૩ પૃ.૬૧૯-૨૧.]

૨૫૧. લાવણ્યદેવ (ત૦ ધનરત્નસૂરિ અને સૌભાગ્યસાગરસૂરિ-ઉદયધર્મ-જયદેવશિ૦)

આમાંના ધનરત્નસૂરિ વડતપગચ્છ-વૃદ્ધ પોશાલિકના છે ને તે સં. ૧૫૭૦માં થયેલ લબ્ધિસાગરસૂરિના શિષ્ય અને પટ્ટધર થાય. (જુઓ, નયસુંદર સંબંધી મારો લેખ. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ૦ ૬ઠું.) તેમના સં.૧૫૭૨, ૧૫૮૭, ૧૫૮૮, ૧૫૯૧ના પ્રતિમાલેખો મળ્યા છે. (ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧, લેખાંક ૧૪૩૯, ૬૬૨, ૬૧૬, ૧૨૬૪) વળી સૌભાગ્યસાગરસૂરિના ધાતુપ્રતિમાના સં.૧૫૭૯, સં.૧૫૮૪ ને ૧૫૮૯ના પ્રતિષ્ઠા ઉલ્લેખ છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા.૧ લેખાંક ૧૮૧, ૧૧૦૮, ૬૯૪ તેમજ બીજો ભાગ) સં.૧૫૭૬ અને ૧૫૮૪ના લેખોમાં જણાવેલું છે કે 'લબ્ધિસાગરસૂરિપટ્ટે ધનરત્નસૂરિ શ્રી સૌભાગ્યસાગરસૂરિભિઃ' આ પરથી બંને સૂરિ લબ્ધિસાગરસૂરિના પટ્ટધર શિષ્યો હતા. આ બંનેના સમય પરથી આ કવિ સોળમા સૈકાના અંતમાં ગણી શકાય તેમ છે.

(૫૫૫) કર્મવિવરણનો રાસ

આદિ - ધુરિ—વસ્તુ.

સકલ જિણવર સકલ જિણવર ભગતિ પ્રણમેવિ,
સરસતિ સામિણિ ધરીય મનિય ગોયમ ગણધર સામિય
તાસ પસાઇં હું તવું ચૌદ ગુણઠાણીય,
ગુરૂવયણે સુપસાઉલે બોલિસું વચન વિશાલ,
જે સૂણતાં સુખ સંપજે ટલિઈ તિ ભવભયપાસ. ૧

અંત - તપાગચ્છિ નાયક જગહ પ્રધાન, જઈવંતા જે કરે વષાણ.
શ્રી ધનરત્નસૂરિ ગુણધાર, પટભાષા એ સ્યાસ્ત્ર ભંડાર. ૬૯
સૌભાગી દીસિ જયવંત, શ્રી સૌભાગ્યસાગરસૂરિ ગુણવંત,
પંચ સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ જાણિ, આગમ શાસ્ત્ર કરિ વષાણ. ૭૦
ઉવઝાયા શ્રી ઉદયજ ધર્મ, સકલ વિદ્યાનો જાણે મર્મ.
તાસ શીશ પંડિત શ્રી જયદેવ, તસ સેવક બોલું ગુણ હેવ. ૭૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાપ નિકાચિત હણે જાય, પણિ થાએ ત્રિભુવનરાય,
એ ધ્યાન ધરૂં નિસિદીસ, જિમ અજરામર હુઇ જગીસ. ૭૨
શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત વિચાર ભંડાર, તેહ તણું નવિ જાણું વિચાર,
ગુરૂઉપદેસે ઇમ કઇ લહ્યાં, સંષેપે મે ગુણઠાણાં કહિયા. ૭૩
દાન શીલ પ્રભાવે કરી, નિર્મલ વિત્ત હૈયા આદરી
લાવણ્યદેવઇ ઇણિ પરિ કહી, ભવિક લોકને કારણ સહી. ૭૪
એ ભણતાં મંગલ ઘરિ હોય, ભણતાં સંપતિ ઘરિ સોય,
એ ભણતાં હુઇ નવિય નિધાન, એ ભણતાં પામે કલ્યાણ. ૭૫

(૧) પ.સં. ૨૮-૧૩, લીં.ભં. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૩-૬૫.]

૨૫૨. કુશલહર્ષ (ત. વિજયદાનસૂરિ-હર્ષસંયમશિ૦)

સં.૧૫૯૮માં આ કુશલહર્ષ તપગચ્છ કુતુબપુરાપક્ષે સૌભાગ્યનંદિસૂરિના રાજ્યમાં ઉપદેશ આપતા હતા. વિજયદાનસૂરિ – આચાર્યપદ સં. ૧૫૮૭ સિરોહી, સ્વ. ૧૬૨૨.

(૫૫૬) નાગપુરમંડન શાંતિજિન સ્તવન (ષટ્‌ભાવગર્ભિત)

અંત – ઇમ તવિઉ નિરમલ સકલ કેવલ કુશલ મંગલદાયગો,
બહુ ભાવ ભેદી તત્ત્વવેદી સુખ પ્રવેદી નાયગો,
ગુરૂ જિનવર નમઇ અસુર **શ્રી વિજયદાન** સૂરીસરો,
શ્રી **હર્ષસંયમ** ચરણ સેવક **કુશલહર્ષ** કૃપા કરો. ૬૯

(૧) પ.સં. ૪, પ્ર.કા.ભં. [હેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૬૨).]

(૫૫૭) નેમિનાથ સ્ત. કડી ૬૬

આદિ – **સરસતિ** સામણિ વીનવું, મઝ મન મોટી આસ,
નેમીસ્વર ગુણ ગાયસું, દેજ્યો વચનવિલાસ. ૧

અંત – કલશ

ઇમ તવ્યુ ત્રિભુવન સજન પાવન ત્રિજગ જીવન જગગુરો,
શ્રી **નેમિ** જિનવર સયલ સુખકર **નાલદપુર** મંડણવરો,
નિતુ નમઇ સુરનર અસુર નર શ્રી **વિજયદાન** સુરીસરો,
શ્રી **હરષસંજમ** ચરણ સેવક, **કુસલહર્ષ** કૃપા કરો. ૬૬

(૧) આ પછીની કૃતિની પ્રત (૧). [મુપુગૂહસૂચી.]

(૫૫૮) શત્રુંજય સ્ત. અથવા **ઋષભદેવ સ્ત.** ૬૮ કડી

આદિ – સરસ વાણી દિઉ **સરસતી** એ, વરસતી (૨) વચન વિલાસ કિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આસ પુરઉ કવિયણ તણી એ, ગાયસઉં (૨) **ઋષભ** જિણંદ
કિ. ૧ સરસ.

અંત – કલશ

એ સકલ તીરથમાંહિ સમરથ **સેત્રુજય** ગિરિવરિ ધ્યાઇઈ
શ્રી **નાભિનંદન** ત્રિજગવંદન **ઋષભ**ના ગુણ ગાઇઈ
બહુ ભગતિ આંણી લાભ જાણી નામિ **વિમલાચલ** તણઉ
મનિરંગઈ ભણુઇસઇ અનઇ સુણુઇસઇ લહઇસઇ હરષઇ વધામણું.૬૮

(૧) લિ.સં. ૧૬૭૦ આસો સુદિ ૨૦ યતિશ્રી ગણિ **ચાંપા** તત્ શિષ્ય **પદમકુસલ** લષતં **અધોઇ** ગ્રામે. પ.સં. ૧૦–૧૫, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૭૫. (૨) યતિશ્રી ઋષભદેવ સ્તવનં સમાપ્તઃ પં. શ્રી **વીર**વિમલગણિ-શિષ્ય ગણિ **દાન**વિમલગણિના લેખિ યતિ ભદ્રં. પ.સં. ૩–૧૭, જૂની પ્રત, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૯. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૩, ૪૦૩, ૪૦૪).]

(૫૫૯) ફલવર્ધિ મંડણશ્રી પાર્શ્વનાથ સ્ત. ૬૮ કડી

આદિ – સકલ સુરાસુર પ્રણમી પાય, પ્રહિ ઊઠી પ્રણમું જિનરાય,
વામાનંદ લીલ વિલાસ, **ફલવર્દ્ધિ** નગરી મંડણ **પાસ.** ૧

અંત – વર નમિ ૨ સુરવર અસુર વ્યંતર ખવર નિકર પુરંદર
કોટી ૨ હીર મરીચિરંજીત રૂચિર ચરણ રમાધર
ઈમ **પાસ** આસ પ્રકાસ વાસન **ફલવૃદ્ધિ** મંડણવરો
શ્રી **હર્ષસંયમ** ચરણ સુસેવક **કુશલહર્ષ** કૃપા કરો. ૬૮

(૧) પ.સં. ૪–૧૫, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૮૬. [લીંહસૂચી.]

(૫૬૦) મહાવીર સ્તવન

આદિ – સાંતિકરણ ગુણરયણનિવાસ, સફલ કરી ભવીઅણ જિણ આસ,
શાંતિ નમું કૃતજગદાનંદ, **જેધપુરા**વનિં મંડણ ચંદ. ૧

અંત – **નાગપુરા**વનિં શોભાકર, દેખો સમકિત સાવઉ જિનવર,
વિજયદાન સૂરીસર સીસ, **કુશલહર્ષ** પ્રણમિઇ નિસદીસ.

(૧) પ.સં. ૧–૧૯, રો.એ.સો. ખી.ડી. ૨૦૯ નં.૧૯૪૪.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૫ ભા.૩ પૃ.૬૨૧–૨૩.]

૨૫૩. ધર્મસિંહગણિ (ત૦ આનન્દવિમલસૂરિશિ.)

આનન્દવિમલસૂરિ – આચાર્યપદ સં.૧૫૭૦, ક્રિયોદ્ધાર સં.૧૫૮૨, સ્વ. ૧૫૯૬.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૬૧) દિવાળી રાસ

(૧) પ.સં. ૬, અમ.

(૫૬૨) વિક્રમરાસ

(૧) જૈસ. ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૫.]

૨૫૪. દોલત [દલપત] વિજય (ત૦ સુમતિસાધુવંશે પદ્મવિજય —જયવિજય-શાંતિવિજયશિ૦)

(૫૬૩) ખુમાણરાસ

આ રાસ રાજસ્થાની-મારવાડી ભાષાના શબ્દોથી ભરપૂર છે. તેમાં ચિતોડના રાણા ખુમાણ તેના વંશજો વગેરેનો ચારણશાહી ઇતિહાસ મૂકેલો છે. જૈન સાધુઓ રાજદરબારમાં રહી તેનાં જુદાંજુદાં વર્ણનથી ચિત્તરંજન કરતા એ આ પરથી જણાય છે ને તે માટે ગણેશને વંદન પણ કરેલ છે.

આદિ – ગાહા.

ૐ ઐં મંત્ર અપારં, સારદ પ્રણમામિ માય સુપ્રસન્નં, ૧
સિદ્ધ ઋદ્ધિ બુદ્ધિ સિરં પૂરં વરવેદ પડિપુન્નં.
વરવેદ પુત્થહત્થા વીણા સુરવદ્દ કમલ કરવિમલા,
હરણમી હંસરૂઢા, વિજ્જા વૈજંતિયા માલા. ૨
દૂહા–કમલવદન કમલાસના, કવીઉર મુખકે વાસ,
વસે સદા વાગેશ્વરી, વિધવિધ કરે વિલાસ; ૩
વિદ્યા બુદ્ધિ વિવેકવર, વાયક દાયક વિત્ત,
અચેં જે આઇ તુને, ચરણ લગાવે ચિત્ત. ૪
સેવકસું સાંનિધ કરો, મહેર કરો મહામાય,
ત્રિપુરા છોરૂ તાહરો, સાંનિધ કરો સહાય. ૫
આઈ દો અક્ષર અચલ, અધિકી બુધ ઉકત્તિ,
દલપતિસું કીજે દયા, સેવક જાણી સકત્તિ. ૬
કવિત્ત–આવભર અંબાવર, ભગતિ કીજે ભારતિ,
જગ જગ જગદંબ, સંત સાંનિધ સકત્તિ;
સુપ્રસન્ન હોય સુરરાય, વયણ વાચા વર દીજે
બાલક બેલે બાંહ, પ્રીતભર પ્યાલો પીજે
મહારાજ રાજ રાજેશ્વરી, **દલપત**સું કીજે દયા,
ધન મોજ મહિર માતંગિની, માય કરો મોસું મયા. ૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દૂહા–શિવસુત સુંઢાલો સખલ, સેવે સકલ સુરેશ,
વિઘનવિડારણ વરદીયણ, **ગવરી**પુત્ર **ગણેશ**. ૮
કવિત્ત–ભૃકુટિયંદ ભલહલે, ગંગ ખલહલે સમુજ્જલ
એકદંત ઉજ્જલો, સુંડલ લવલે રૂંડગલ,
પુહપ ધૂએ પ્રમાલે, સેસ સલવલે જીહલલ.
ધુત્ર નેત્ર પ્રજલે અંગ અછ્છલે અતુલ બલ,
યમ બલેં વિઘન દાલિ દચ્ચલ ચમર ઢલેં ઉજ્જલ કમલ,
સુંઢાલ દેવ રિદ્ધ સિદ્ધ દીઅણ, સમરી **દલ્લપતિ** ભવલ. ૯
દૂહા–વૃષભદેવ **વનિતા**ધિપતિ, **નાભિ**નંદ સુખકંદ,
ઉર અંબુજ ભામર પ્રભુ, ચિત્ત ચકોર જિનચંદ, ૧૦
અલિ હુવે અલિ ઇલિકા, સગત સાગતિ સુદેત,
પારસ સુગુરૂ પરમેશ્વર, લોહ હેમ કર લેત. ૧૧
જ્ઞાન જ્યોતિસુ પ્રકાસ ગુરૂ, કર ધરી સાસત્ર કથ,
ત્રિભુવનમેં તારણતરણ, **સો** વાતો સમરત્થ. ૧૨

અંત – (વચમાં. બીજા ખંડને અંતે)

એટલે ખંડ એ પૂરો થયો, અલપ બુદ્ધિ મેં ઉદ્યમ કીયો,
સુકવિ સુધારે વાંચો સહી, કૂડ સાચ કવિયણ જે કહી,
ત્રિપુરાસક્ત તણે સુપસાય, રચો ખંડ દૂજો કવિરાય,
તપગચ્છ ગિરૂઆ ગણધાર, **સુમતિસા**ધુ વંશે સુખકાર.
પંડિત **પદ્મવિજય** ગુરૂરાય, પટોદયગિરિ રવિ કહેવાય,
જય બુધ **શાંતિવિજય**નો શિષ્ય, જંપે **દોલત** મનહ જગીશ.

ઇતિ શ્રી ચિત્રકોટાધિપતિ શ્રી રઘુવંશે બાપા ખુમાણ ચરિત્રે રતિસુંદરી અભિગ્રહકરણ ચિત્રકારિકા ચરિત્ર રમણ, રાજકુમારી પાણીગ્રહણ, પંચસહેલી ચિત્રગઢમિલણ દોલતવિજયવિરચિતે દ્વિતીય ખંડ સંપૂર્ણઃ

(ત્રીજા ખંડને અંતે)

જયવિજય એ નામ આપેલ છે. ને તેના શિષ્ય શાંતિવિજય ને તેના શિષ્ય દોલતવિજય.

(૧) પ.સં. ૧૩૯, અપૂર્ણ, ભાં.ઇ. સને ૧૮૮૨–૮૩, નં.૨૫૮.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૫–૬૭.]

૨૫૫. ગજરાજ પંડિત

(૫૬૪) હીરવિજયસૂરિના બારમાસ ૨.સં.૧૫૯૬ કા. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – રાગ સામેરી

સરસતિ ભગવતી વરસતી વાણી દીએા રસાલ,
વીણા હસ્તક ધારિણી, કવિજન દીએા આધાર.
કર જોડી **ગજરાજ** પંડિત ભણે, વારજ્ઞ સુભવેલ,
તાસ તણે પસાઉલે, આજ કરૂં રંગરોલ.

અંત – ચાલ

કારતક માસે આવીએા, ભાવીએા સરવે પરિવાર રે,
અનુમતિ દીધી બેનડી, લેવા તે સંજમભાર રે.
શ્રી **વિજયદાનસૂરિને** હાથે, તે **પાટણ** નયર મઝાર રે,
સંવત ૧૫ છનૂએ, કારતગ બીજે માસ રે,
કર જોડી **ગજરાજ** પંડિત ભણે, વરતો તે જયજયકાર રે.
વિમલાહી બેની એમ વીનવે.

(૧) પ.ક. ૧૬૯–૧૭૩, ઉનાના મોરારજી વકીલનો ચોપડો.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૭૧. કૃતિની રચનામિતિ દર્શાવી છે તે હીરવિજયસૂરિની દીક્ષાતિથિ છે. એ જ દિવસે કૃતિ રચાયેલી હોવાનું માનવું કે કેમ તે પ્રશ્ન છે.]

૨૫૬. કક્કસૂરિશિષ્ય (કોરંટગચ્છ)

(૫૬૫) લીલાવતી ચોપાઈ [અથવા **વિક્રમ લીલાવતી રાસ**] ૨.સં. ૧૫૯૬ વૈ.શુ. ૧૪ બુધ

આદિ – શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ

સરસતિ સામિણિ સમરૂં પાય, તું છઇ કવિયણ કેરી માય,
તુહી પ્રસાદિ હુઇ નવનિધિ, સેવક પામઇ સઘલી સિદ્ધિ. ૧
માલવ દેશ અતિહિઈં સુવિશાલ, વત્તઈ **ભરહખંડ** વિચાલિ,
તિહાં **ઉજેણી** પુરવર ભલું, બીજા નગર થકી ગુણનિલુ. ૨

અંત – બુદ્ધિ કરી તેણિ નરરાય, પરણી **લીલાવઇ** સાહસ પસાઇ,
દીઇ દાન પાલઇ જિનધર્મ, તે રાજા લહિસિ શિવશર્મ. ૧૮૭
એ **લીલાવઇ** તણું ચરિત્ર, ભણઇ ગુણઇ તે થાઇ પવિત્ર,
મોટા ચરિત્ર થકી ઉદ્ધરી, ચુપઇ કીધી હરષિઇ કરી. ૧૮૮
પનર છન્નવઇ વૈશાખ માસિ, શુદિ ચઉદિસિ મન ધરિય ઉલ્હાસિ.
બુધવાર અતિ નિર્મલઇ, ચરિત્ર રચિઉં આંણુદિઈં ઘણુઈં. ૧૮૯
કોરંટગચ્છિ કક્કસૂરિરાય, તે ગુરૂના હું પ્રણમી પાય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તાસ સીસ રંગિઈ ઇમ કહઇ, ભણુઈ ગુણુઈ તે શિવસુખ
લહઇ. ૧૬૦

(૧) વાચનાચાર્ય વિનયચંદ્રગણીનાં શિ૦ ઋષિ દેવસાગર લિખિતં. શ્રાવિકા ચિરોજા પઠનાર્થં શુભં ભવતાત્. પ.સં. ૧૧–૧૧; સંઘ ભં. દા.૭૨ નં.૬૯. [મુપુગૂહસૂચી, જૈજૈગ્રાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૨૩.]

૨૫૭. પુણ્યરત્ન

(૫૬૬) નેમિરાસ અથવા **યાદવરાસ** ગા.૬૫ લ.સં. ૧૫૯૬ પહેલાં

આદિ – સારદ પાય પ્રણમી કરી, **નેમિ** તણા ગુણ હીયઇ ધરેવિ,
રાસ ભણું રલીયામણો, ગુણ ગાઇસ ગિરુઆ સંષેવિ. ૧
હું બલિહારી યાદવા.
એક રસઉ રથ પાછો વાલિ, અપરાધ ન મઈ કઉ કાઉ
કાંઇ છોડઇ નવજોવન બાલ, **રાજલ** પ્રીઉ પ્રતિ ઇમ કહઇ. ૨
હું બલિહારી યાદવા.

અંત – સમુદ્રવિજય તનુ ગુણનિલઉ, સેવ કરઈ જસ સુરનરવૃંદ,
પુનરતન મુની વિનવઇ, શ્રીસંઘ સપ્રસન **શ્રી નેમિજિણંદ**. ૬૫
હું બલિહારી યાદવા.

(૧) સં.૧૫૯૬ આસો શુ.૨ ભ૦ હંસસંયમસૂરિશિ. પં. **પદ્મહંસ**-ગણિ લિ૦ સં. **થાવર** ભાર્યા સુશ્રાવિકા **લખા** પઠનાર્થં. પ.સં. ૪–૧૧, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૯૬. (૨) પ.સં. ૪, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૨૧૯. (૩) સં.૧૬૬૬ લિ. કલ્યાણ ઋષિ પઠનાર્થં. પ.સં. ૪, જય. પો.૬૧. (૪) સં.૧૬૯૬ શાકે ૧૫૬૧ મહા કૃષ્ણ એકાદશ તિથૌ વાર જીવ મુનિ પ્રતાપસીલ્લિપિકૃત હથીયાણા મધ્યે. પ.સં. ૩–૧૪, વિ. ને.ભં. નં.૩૧૬૯. (૫) યતિ નેમનાથ રાજીમતી ફાગ રાસ લિ. પં. રૂપચંદેણ. પ.સં. ૨–૧૮, વિ.ને.ભં. નં.૩૧૭૪. (૬) સં.૧૭૬૬ વૈ.વ. ૧૧ રવિ ભાવકીર્ત્તિ લિ. પ.સં.૬, અમી૨. પો.૯. (૭) લિ. પ્રીતિવિલાસેન. પ્રતિ ૧૭મી સદીની, પ.સં. ૫, ભુવન. પો.૧૨. (૮) લિ. કોઠારી ભામા આર્યા કનક પઠનાર્થં. પ.સં. ૩, રામ.ભં. પો. ૮. (૯) સં.૧૮૦૬ ફા. સિત સપ્તમ્યાં રવિ મકસૂદાવાદે. પ.સં. ૫–૧૧, ગુ. નં.૫૫–૧૮. (૧૦) પ.સં. ૩–૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૬૨. (૧૧) પ.સં. ૧૧–૧૨, વિ.ને.ભં. નં. ૩૧૬૮. (૧૨) યતિ શ્રી નેમિનાથ રાસ સમાપ્ત સંવત ૧૬૩૯ વર્ષે કાતી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વદિ ૭ દિને લિખિતં. પ.સં.૪, ગુ.વિ.ભં. (૧૩) મુ૦ શ્રી કીકા લખિતં. સં.૧૬૯૭ વર્ષે ચૈત્ર શુદિ ૯ શ્રી. સ્તંભતીર્થે. પ.સં. ૪–૧૧, વિ.ધ.ભં. (૧૪) સં.૧૭૩૬ વર્ષે શુક્લપક્ષે લિખિતં શ્રી સર મધ્યે. પ.સં. ૨–૨૦, મારી પાસે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૪).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૪૩–૪૪, ભા.૩ પૃ.૬૧૮–૧૯. કૃતિ પહેલાં ગજસાગરસૂરિશિષ્ય પુણ્યરત્નને નામે સં.૧૭મી સદીમાં મૂકી હતી તે પછીથી સં.૧૬મી સદીમાં ફેરવી છે.]

૨૫૮. કુશલલાભગણિ

(૫૬૭) સત્તરી [સપ્તતિકા] **પ્રકરણ બાલા૦** ૨. સં.૧૫૯૭

(૧) હા.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૯૦.]

૨૫૯. ગજલાભ (અંચલગચ્છ)

(૫૬૮) બારવ્રત ટીપ ચોપાઈ ૨. સં.૧૫૯૭

આદિ – પહિલૂં પ્રણમિસુ જિનવરૂ એ, જિનશાસન સાર,
સહિગુરૂ વંદી વ્રત બાર, પભણિસુ સવિચાર. ૧
વ્રત વિના જગિ સયલ નામ, અવિરતિ પભણીજઇ,
ચઉદ રાજ માહિ વસ્તુ યેહ, મહીયાં મસિ લીજઇ, ૩

અંત – મનિ વચનિ કાયા તણુા, જે છઈ બહૂ વ્યાપાર,
તેહ થિકુ નવિ ઊસરૂં, જિમ હુઇ જયજયકાર. ૮૧
નિયમભંગિ એવૂં કરૂં, નીવીનૂં પચ્ચખાણુ,
જન ગજપતિ લાભહ કહઇ, ધમ પાલઉ જિનઆણુ. ૮૨

વસ્તુ.

કરિસુ જયણા કરિસુ જયણા સેસિ આરંભ,
સામગ્રી ધરિ છતીય સવસિ, સયલ સયર એ નેમિ પાલિસુ.
ઠકર હડ્ડહવીસરણુહ, પ્રમુખ દશવિ આગાર ટાલિસુ,
જાવજીવ ભગંક છઇ, સુવિસહ મૂલ સુરમ્મ,
પન્નર સત્તાણુવઇ લહ મઇ, સુગુરૂ પાસિ ગહિ ધમ્મ. ૮૩
ઇય અતિહિ ઉદાર સમકિત સાર બાર વ્રત અંગીકરઇ એ,
જે ભવીયણ ભાવિઇ એહ જે ગાવઇ તે સંસાર સમુદ્ર તરઇ એ. ૮૪

—શ્રી પં૦ ગજલાભગણિશિષ્ય ઋષિ વરન પઠનાર્થં. પ.સં. ૫–૧૩, સીમંધર. દા. ૨૪.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫૬૯) [+] જિનાજ્ઞા હૂંડી અથવા અંચલગચ્છની હૂંડી સં.૧૬૧૦ લગ. સિરોહીમાં

આદિ – ઢાલ યોગીવાણિનો.

સીરોહી મુખમંડણો, ભેટયો **આદિ** જિણંદ,
તુમ્હ દરિશણ દેખી કરી પામ્યો પરમાણંદ રે,
જીવડા આરાધો જિણભાણ.

(આ પહેલી ઢાળમાં જિનપ્રતિમા અને જિનપૂજા આગમવિહિત છે તે જણાવ્યું છે. બીજીમાં કેદારા રાગમાં સાધુ શ્રાવકના ધર્મ બતાવે છે.)

દેવ અને ગુરૂવંદન વેલા ઉત્તરાસંગ કડીઇ સાચું,
આવસ્યક નિં પોસહ વેલા કાંઇ કરો પંથ કાચો રે.
જીવડા દૃષ્ટિરાગ સવિ મુંકો. ૪

પંથ નહી વલી સાધૂનો રે માલારોપણ કેરો,
ઉપધાંન નાંમ લેઇ કરી રે કાંઇ કરો ભગ કેરો. જીવડા. ૫
દ્રવ્યપૂજા ન હોઇ સાધુને રે સૂત્ર માહે જુઓ જ્યાં,
સાધુ પ્રતિષ્ઠા નવી કરે રે તે શ્રાવકવિધિ સાચી રે. જીવડા. ૬
આણ સહિત જે કરણી કીજે તે સુખદાયક દીસે,
કહિ **ગજલાભ** મુઝ આજ્ઞા ઉપરિં હરષે હયડું હીંસે રે. જી૦ ૭

(ઢાલ ૩ રાગ આશાઉરી. શ્રાવકનું સામાયિક વ્રત જણાવી પંચપર્વી સંબંધી ચર્ચા કરી છે. ઢાલ ૪ રાગ ધન્યાસીમાં. તેરસ ચૌદશ તથા પાંચમે પર્યુષણપર્વ કાલકસૂરિએ કારણવશાત્ કર્યું. હવે કારણ નથી તો ચોથે કરવું વગેરે જણાવી કહે છે કે)

અંત – મુઝ મને મતનો નથી કદાગ્રહ, જિણઆજ્ઞા કેરો દાસ રે,
કહિ **ગજલાભ** સાચું સદ્દવહજ્યો, જિણઆજ્ઞા પુરઇ સાર રે. ૧૨
જય કીર્ત્તિ વરધન લાભ સૂંદર ચંદ નંદ સૂવલભા,
સાત શાખા **લાભ** કેરી સાંભલજ્યો તુમે મુનીવરા. ૧

(૧) પુજ્ય ભટારક શ્રી ૧૦૮ શ્રી **ધર્મમુર્ત્તિસૂરી** સાનિધ્યે. ક્રીયા ઉધાર કર્યો તેના શિષ્ય પર, ચાલીસ સાધવી સાથે સર્વે ઠાણું ૯૨ના ગુરૂ થયા તેડને આત્માડર્થે જિનાજ્ઞા હૂંડી કરી આપી તે લિખી છે. **રાયસૂંદરેણ.** વા૦ **ધર્માનંદશિ૦** મું૦ **ક્ષમાવર્દ્ધનશિ૦** મું. **જ્ઞાનલાભશિ૦** મુ૦ **નિધાનલાભશિ૦** મું. **ભુવનલાભશિ. દેવસુંદરશિ૦ હીરસૂંદરશિ૦** મું. **આણંદસૂંદરજીશિ૦** મું. **રાયસૂંદરજી.** મ. જૈ. વિ. (ધર્મમૂર્તિ આચાર્ય

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પદ સં. ૧૬૦૨ સ્વ૦ ૧૬૭૦).

[પ્રકાશિત : ૧. આર્યકલ્યાણ ગૌતમ સ્મૃતિગ્રંથ ભા. ૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ.૬૩૦–૩૨.]

૨૬૦. વાસણ (ત૦ વિજયદાનસૂરિશિ૦)

(૫૭૦) + આનંદવિમલસૂરિ રાસ અથવા **સાધુગુણ રત્નમાલ રાસ**
૨. સં.૧૫૯૭ આસો

આણંદવિમલસૂરિ સં.૧૫૯૭ના ચૈત્ર શુ. ૭ને દિને સ્વર્ગસ્થ થયા તે અરસામાં આ કૃતિ રચાઈ છે. વધુ માટે જુઓ ઐતિહાસિક રાસ-સંગ્રહ ભા. ૩.

આદિ – સકલ પદારથ પામીઈ, જપતાં શ્રી જિનનામ,
પ્રથમ તિથેસર ધ્યાઈઈ, **ઋષભજી** કરૂં પ્રણામ.

અંત – શ્રી **આણંદવિમલ** સૂરિસરૂ તસ પટોધર પવિત્ત,
તે શ્રી **વિજયદાનસૂરિ** ગુણનિલું, **વાસણ** પ્રણમિ
એ આણી નરમલ ચિત્ત. સું. ૧૫૩

(પા૦) સંવત **પનર સતાણુઈ** આસો આક્ષૂર આલો માસ
સાધ નામ ગુણરત્નમાલ એ રાસ.
રચતા એ મનનઈં, અતિ ઉલાસ ઉલ્લાસ. ૧૮૮
સુંદર રવિ શશિ સોઇ સાસ્વતા, મેરૂ મહીધર જહા,
વજ્રૂ વધિ સંઘ પરવાર સૂચિર, પ્રતપો એ અવિચલ તિહાં. ૧૮૯
જયવંતા અજમાન વરૂ શ્રી **વિજયદાનસૂરી**ંદ,
ભટારક **રાજવિજયસૂરિ**, કહે **વાસણ** મણ આણંદ. ૧૯૦
—સુંદર દરસણ સાધના.

(૧) પ.સં. ૯–૧૧, માં.ભં. (૨) પ.સં. ૧૦–૬, વિ. ને. ભં. નં.૩૨૨૭.

[પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૩.]

(૫૭૧) આદિનાથ સ્ત. ૨૧ કડી

આદિ – પહિલું પણમિય દેવ પરમેસર **શેત્રુંજ** ધણિય,
પય પંકજરય સેવ, રંગિ હિ વિ વસુ તસુ તણીય.
જિણવર મહ નહુઠાણુ, ઝાણુ નાણુ વિન્નાણ જઉ,
બાલક પરિ વિન્નત્તિ, બહુ ભોલિમ હું કરિસ તઉ. ૧
ધય **રિસહ** જિણવર સિદ્ધિ સયવર સુંદરી વર સુંદરો,
સિરિ વિમલ ભૂધર ધવલ સિંધુર ખંધ વાસ પુરંદરો.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સેવય સભાસુર થુણિય ભાસુર ગુરૂ વભાસુર ગંજણો,
મહ સુવિહિ **વાસણ** દેઉ સાસણ **વિજયતિલઉ** નિરંજણો.

(૧) આ પર સંસ્કૃત ટીકા છે. સાથેસાથે. પ.સં. ૩, ડે. ભં. દા. ૭૧ નં.૧૧૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૮, ભા.૩ પૃ.૬૨૪-૨૫.]

૨૬૧. અજ્ઞાત

(૫૭૨) જંબૂસ્વામી ગીત ૩૭ કડી લ.સં.૧૫૯૭ પહેલાં

આદિ – સેઢિ **ઋષભદત્ત** રાજ્યહિ વસઇ, તસ નારિ **ધારણિ** ઊલ્લસઇ,

ત્રૂટક

ઉલ્હસઇ **ધારણિ** સુગુરૂ પેખી, સ્વામી **સુહુમ** વંદએ,
પૂત્ર વિણિ મનિ ખેદ આણી, આપ દુખિઈ નંદએ.
સુગુરૂ પૂછ્યા તે નલઇ, સિધિ પુત્ર પૂછિઈ કહઇ,
જંબૂ ચરિત્ર ચિર સુણતા, સુત ઉપાય તદા લહઇ.
(પા૦) **જંબૂ** વૃક્ષ વિચાર સુણતાં, સુમહ ઉપાય તદા લહઇ. ૧

અંત – બૂઝી રે બાલી આઠિ ગુણ થુણઇ, અમ્હઈ બલીહારી વયણે તુમ્હ તણઇ.

ત્રૂ૦ તમ્હ તણે વયણે આઠ રમણી, દુખસાયર ઉતરી,
અમ્હે સંજમ સાર લેસ્યું દેવ તુમ્હે દયા કરી.
પ્રભવ સ્વામી પાંચસિઇ નઈ, માયતાય મેલી કરઇ,
સુધ સંજમ સહિતા વાંદુ કાજ સઘલાં જિમ સરઈ. ૩૭

(૧) સં૦૧૬૪૧ આશુ સુદિ ૨ શુક્રે પઠનાર્થં બાઇ **લાલ**. પ.સં. ૬–૧૧, મો. મો. સાગર ઉ. પાટણ. દા.૮ નં.૩૨. (૨) શ્રી ગીતા છંદ જંબૂ સ્વામિનુ સંપૂર્ણઃ લ. સં. ૧૫૯૭, ચોપડો, વિ. ને. ભં. નં. ૩૨૬૧. (૩) જંબૂ સ્વામિ ગીતા છંદ. જૂની પ્રત, પ.સં. ૪–૧૩, જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૨૩–૨૪.]

૨૬૨. રાજરત્નસૂરિ (ખ૦ વિવેકરત્નસૂરિ–સાધુહર્ષશિ.)

(૫૭૩) હરિબલ માછી ચોપાઈ ૨. સં.૧૫૯૬ આસો

અંત – **ખરતરગચ્છિ ગોયમ** સમવડિ, **વિવેકરતન** સૂરીંદ
તાસુ સીસ **સાધુહરષ** ગુરૂ, જસુ પય નમઇ નરીંદ. ૪૧
તાસુ સીસ શ્રી **રાજરતન**સૂરિ, જીવદયાફલ જાણી,
બોલઇ આપણુમ આણુંદાઇ, અમિય સમાણી વાણી. ૪૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત **પનરઈ નવાણુવઇ** એ, આદરિ આસો માસિ કિ,
સાંનિધિ શ્રી સંઘહ તણુઇ એ, નિય મન તણુઇ ઉલ્હાસિ કિ. ૪૩
તપઇ ગયણિ સોહામણુઉ એ, જીવદયા ભરપુરિ કિ.
તાં લગિ જિનશાસન જયઉ એ, જીવદયા ભરપુરિ કિ. ૪૪

(૧) સં.૧૬૩૭ મગસિર વદિ અમાવાસ્યા સોમે રત્નપૂરા મધ્યે લિ. વા૦ હંસચંદ્ર શિ૦ રૂષિ પુંજા વાચનાર્થં. પ.સં. ૧૨, કમલમુનિ (હવે ગુજરાત પુરાતત્ત્વ મંદિર). (૨) ભાં. ઇ. સન ૧૮૮૬-૯૨, નં. ૧૩૮૪. (૩) સં.૧૬૦૪ અ. વ. ૩ બિકાનેર મધ્યે કલ્યાણસિંહ રાજ્યે રત્નસિંધ લિ. પ.સં. ૩૧, અભય૦ પો.૪ નં.૨૩૫.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ.૬૩૨.]

૨૬૩. જયહેમશિષ્ય (ત૦ હેમવિમલસૂરિ–લબ્ધિમૂર્તિશિ. જયહેમ)

હેમવિમલસૂરિ – આચાર્યપદ સં.૧૫૪૮ સ્વ.૧૫૬૮ (જુઓ નં. ૧૬૮). તેમના શિષ્ય લબ્ધિમૂર્તિના શિષ્ય જયહેમના શિષ્ય આના કર્તા છે. પોતાનું નામ આપ્યું નથી. કૃતિ સોળમી સદીના અંતની કહી શકાય.

(૫૭૪) + ચિતોડ ચૈત્ય પરિપાટી (અ૦) કડી ૪૩

આદિ – **ગોઅમ** ગણહરરાય પાયપંકય પણમેવી
હંસગમણિ મૃગલોચણી એ **સરસતિ** સમરેવી
પાએ લાગીનઇં વીનવું એ દિઉ મઝ મતિ માડી!
ચિત્રકોટ નયરહ તણી એ રચઉં **ચૈત્ર પ્રવાડી** ૧

અંત – સિરિ **તવ**ગચ્છનાયક સિવસુખદાયક **હેમવિમલ** સૂરિંદવરા
તસુ સીસ સુખાકર ગુણમણિઆગર **લબધિમૂરતિ** પંડિતપ્રવરા
જયહેમ પંડિતવર વિદ્યા સુરગુરૂ સેવીજઇ અનુદિન ચરણ
સેવકજન બોલઇ અમિઅહ તોલઇ હરષિઇં હરષ સુહંકરણ. ૪૩

(૧) મહો૦ **આ**ગમમંડનગણિશિષ્યેણ લિ૦ શ્રા૦ કપૂરદે પઠનાર્થં. પ.સં. ૩-૧૨, સીમંધર૦ દા. ૨૪.

પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ પુ. ૩, પૃ. ૫૪થી ૫૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ.૬૩૭.]

૨૬૪. ગુણધીરગણિ

(૫૭૫) સિદ્ધહેમ આખ્યાન બાલા૦

(૧) મૂળ સંસ્કૃતમાં. પ.સં. ૧૮, સંઘ ભં. વખતજી શેરી દા.૫ નં. ૨૫.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ.૧૫૯૭.]

૨૬૫. મહીરત્ન

(૫૭૬) નવતત્ત્વ બાલા૦

(૧) પ. ક. ૨થી ૧૦, સંઘ ભં. વખતજી શેરી દા.૮ નં.૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા. ૩ પૃ.૧૫૯૧.]

૨૬૬. ઉદયધવલ (કમલપ્રભસૂરિ–મુનિપ્રભસૂરિશિ૦)

(૫૭૭) ષડાવશ્યક બાલા૦

આદિ – શ્રેયાંસિ શ્રીમહાવીર સ શ્રી સંઘસ્ય યચ્છતાત્
યસ્યાજ્ઞા કલ્પવલ્લીવ મનોવાંછિતદાયિની. ૧
શ્રીવર્દ્ધમાનજિનશાસનરાજ્યનેતા વિશ્વત્રયાદ્ભુતચરિત્રયુગપ્રધાનઃ
શ્રીકમલપ્રભસૂરિ(ગુરુ)ર્ગુરુરેયકવર્ત્તીભૂયાદમેયમહિમા મમ
સુપ્રસન્નઃ ૨
તત્પટ્ટનાયકાઃ શ્રીમુનિપ્રભસૂરિર્યો જયંત્યધુના,
તત્પટ્ટે વાયકા શ્રીઉદયધવલા પરિવારપરિકરિતા. ૩
સ્વાન્યયોરુપકારાય લિખ્યતે લેશતો મયા
ષડાવશ્યકસૂત્રાણાં વ્યાખ્યા બાલાવબોધિની. ૪

પહિલઉં સકલ મંગલીકનઉં મૂલશ્રી જિનશાસનનઉં સા૨. ઇગ્યાર અંગે ચઉદ પૂર્વનુ ઉદ્ધાર, સદ્દેવ શાસ્વતઉ, શ્રીપંચ પરમેષ્ટિ મહામંત્ર નઉકાર.

અંત – પ્રત્યાખ્યાન બાલાવબોધઃ છ. ચઉથઉ અધિકાર સંપૂર્ણ હૂઉ. છ. શ્રી ષડાવશ્યક બાલાવબોધ સંપૂર્ણ હૂઉ. એહમાહિ ચ્યારિ અધિકાર પહિલઇ અધિકારિ દેવવંદન ૧ બીજઇ ગુરુવંદન ૨ ત્રીજઇ પડિકમણઉં ૩ ચઉથઇ પચ્ચખાણ ૪ ૧.

(૧) પડિમાત્રામાં કથાઓ સહિત જૂની પ્રત, પ.સં. ૧૧૫, અનંત ભં. નં. ૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૯૧.]

૨૬૭. મહિમાસાગર ઉ૦ (આં. જયકેશરિસૂરિશિ.)

જયકેશરિસૂરિ સં.૧૪૯૪થી ૧૫૪૨.

(૫૭૮) [શ્રાવક] ષડાવશ્યક વિવરણ–સંક્ષેપાર્થ

(૧) પ.સં. ૫૦, પ્ર. કા ભં. નં.૧૪૫૧. (૨) પ.સં. ૮૯, ગ્રં. ૨૩૭૫, મ. જૈ. વિ. નં. ૧૯ અ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૭).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૯૧.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૬૮. સંઘમાણિક્યશિષ્ય

(૫૭૯) કુલધ્વજ ચોપાઈ

આદિ – **સારદ** સાર નમું સદા, સસિવયણી સુજાણિ
સરસતિ સામિણિ સમરતાં, સુખસંપતિ દિ વાણી ૧
હંસવદન હંસવાહિની, હરિહર સેવિ પાય
હરિલંકી મૃગનયણી, હીઇ ધરૂ તુમ્હે માઇ. ૨
ઋષભ આદિ જિણવર નમું, પ્રણમૂં **ગૌતમ** સ્વામિ
સંઘમાણિક ગુરૂ પય નમી, સુખ લહીઇ જસુ નામિ. ૩
સીલ તણુ મહિમા કહું, સીલિ કોડિ કલ્યાણ
શીલે લખ્મી પામીઈ, માણિક સમ કેકાણ, ૪
સીલ પસાઇ દેવતા, અહનિસિ સારિ સેવ
કુલધ્વજની પરિ તુમ્હે સુણુ, એકમનાં થૈ હેવ. ૫

અંત – એહવુ **કુલધ્વજ**રાજ કહ્યઉ, બુદ્ધિ પસાઇ જેહવુ લહ્યુ,
જે નરનારી પાલિ શીલ, **કુલધ્વજની** પરિ કરસિ લીલ. ૩૫
શીલપ્રબંધ ભણિ સાંભલિ, તેહ ઘરિ લક્ષ્મી અકલાં કલઇ.

(૧) પ.સં. ૯-૭૭, વિ.ને.ભં. નં. ૪૫૯૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૩૭-૩૮.]

૨૬૯. નરશેખર (ગુણસાગરસૂરિ–શાંતિસૂરિશિ.)

ગુણસાગરસૂરિના શિષ્ય શાંતિસૂરિ હોય એ વસ્તુસ્થિતિવાળો પ્રતિમાલેખ એવો મળે છે કે "સં.૧૫૫૪ ફા. શુદિ ૨ શુક્રે **શ્રી**માળ જ્ઞાતીય શ્રે. **મા**ણિક ભા૦ રૂડી સુત **વ**સ્તા ભાર્યા **મ**ણકઇ નામ્ન્યા શ્રી **શી**તલનાથ પંચતીર્થી કારિતા પ્ર૦ **પિ**પ્પલગચ્છે શ્રી **ગુ**ણસાગરસૂરિ પ્ર૦ શ્રી **શાં**તિસૂરિભિઃ ગંધારે." (જૈન ધાતુપ્રતિમા સંગ્રહ ભા.૨ લેખાંક ૩૪૦) ગ્રંથકર્તા નરશેખર આ શાંતિસૂરિના શિષ્ય હોય તો તે સોળમા સૈકામાં થયા સંભવે છે તેમ ગ્રંથની ભાષા પણ તે જ સૈકાની જણાય છે.

(૫૮૦) પાર્શ્વનાથ પત્ની પ્રભાવતી હરણ

આદિ – રાગ કુકુભા

સરસ વયણ **સરસતિ** મતિ આપુઉ, થાપુઉ ભગતજન થિર કરી એ,
હરિહર બ્રહ્મંડમંડલ તુમ્હ ગાઇએ, ધ્યાઇ ધ્યાન મનિ ધરી એ. ૧

ત્રોટક

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મનિ ધરિય નિશ્ચિલ ધ્યાન મંડી, અવર છંડી વાત
તારા મસિ જપમાલિકા જપ જપઇ તુંહનઇ માત. ૧

અંત – ઢાલ રિમિઝિમિ વાજઇ ઘૂઘરડી એ ઢાલ.
મોહન મૂરતિ જોઈઇ કહવિઈ **પાસ** જિણુંદ રે,
નિરખીય નિરમલ હોઇઈ, પ્રણમીય પરમાણુંદો–આંચલી. ૬૫
પાસકુમાર પ્રભાવતી રંગિ રમઈ સવિચાર રે
નિતુનિતુ નવનવ નેહલઉ, નાહલઉ નિરખઈ નારિ રે
મોહન મૂરતિ જોઇ રે. ૬૬
પ્રભાવતીહરણ એ જે મણઇં, ભણુઇં ગુણઈં નરનારિ
નવનિધિ હુઇ તેહ તણઇ, સુખ સઘળાં સંસારિ રે. મોહન. ૬૭
એકમનાં આરાધીઇં, **ઝરાઉલુ** જિણેસર રે
પુત્રકલત્રિઇં વાધીઈં, ધણકણ વાડ વેસ રે. મોહન. ૬૮
એક સોનું અનઇં સોરહું રે, ખાંડ તણી ખલિ જેમ રે;
સુગતિ મુગતિ મતિ સંપજઇ, વીવાહલુ વાલ્હુ તેમ રે. ૬૯
ગુણસાગરસૂરિ શાંતિસૂરિ ગુરૂ **ગોઅમ** સામિનઇં તોલઇ રે,
કર જોડી શિષ્ય તેહનઉ રે **નરશેખર** ઇમ બોલઇ રે. **મોહન૦** ૬૮

(૧) પ.સં. ૧૩–૧૧, સે. લા. નં. ૨૧૦૪. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૩૮–૩૯.]

૨૭૦. વિદ્યારત્ન (ત. હેમવિમલસૂરિ–ધનદેવ–સુરહંસ–લાવણ્યરત્નશિ૦)

લાવણ્યરત્ન માટે જુઓ આ પૂર્વે નં. ૨૦૭.

(૫૮૧) મૃગાપુત્ર રાસ લ.સં.૧૬૧૧ પહેલાં, ૧૬મી સદીના અંત લગભગ

આદિ – તિત્થેસર ત્રેવીસમુ, ત્રિભુવન તારણ તાત
પણમંતા પાતક ટલઇ, સમર્યાં હુઇ સુખ સાત. ૧
ભોગસુખિં ભંભેરીઆ, ભવી ભમઇ ભવ કોડિ
થાઇ વઇરાગી વેગલા, વિષઇ વિષડી ખોડિ. ૨
તપ જપ સંયમ બાહિરા, નરભવ ગમઇ ગમાર
શ્રી જિનધર્મ સમાચરી, સફલ કરઇ સવિચાર. ૩
અહનિસિ પાપી પ્રાણીયા, વંછઈ ભોગ અસંત,
ઇક્ક ઉત્તમ છોડઈ છતાં, **મૃગાપુત્ર** દિવંત. ૪

અંત – **તપગ**છ સૂરિશિરોમણિ સરઇ, ચોખઈ ચિતિ ચરિત્ર આચરઇં,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ વાંદુ ભરી, જિમ હુઇ રિદ્ધિ ઘરિં નિત નવી ૧૨૧
શ્રી **ધનદેવ** ધરાતલિ ધીર, જિણિ મોડિઉ મનમથ વડવીર
તે ગુરૂ સીસ સૂરજિ જિમ તપઇ, **સુરહંસ** ઇક મનિ જિન જપઇ ૧૨૨
તસ પયકમલિ રમલિ અલિ સમું, શ્રી **લાવણ્યરત્ન** સુવિહાણઇ નમુ
તે ગુરૂ સીસ આણંદિ ઘણુઇં, **વિદ્યારત્ન** ઇણિ પરિ ભણઇ. ૧૨૩

(૧) સં. ૧૬૧૧ વર્ષે લષિતો રાસઃ પ.સં. ૮–૧૨, ડા. પાલણપુર દા. ૩૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૩૯–૪૦.]

૨૭૧. પાતો

(૫૮૨) છોતી-મિથ્યાત્વ પરિહારકુલ સઝાય [અથવા છોતી અધિકાર] ૬૪ કડી

આદિ – સરસતિ સામણિ કરૂ પસાઉ, અહ્મે ગાસઉં **છોતિ**નઉ ઠાઉ,
પાખંડિ મ કરસઉ કોઇ, સરતા વર્ત્તનૂ રૂડું હોઇ. ૧
એક પણિ નવ હિંડિ જમઇ, એક પણિ સંપાડિ જંમિ,
એક જંમિ નિતુ કરી સંનાન, સરિ ભરવઉ પેટ જ ધાન. ૨
જિમતાં છોતિ કરિ અતિ ઘણી, વિમાંસીનઇ જોઉ વલી (કહિત્તણી)
દેહ માહિ કાંઇ કાઢઉ સાર, આભડછેટિ તણુઉ ભંડાર. ૩

અંત – કો કિહિનુ નથી જમાન, રખે હઇઇ આણો અભીમાન,
હિતકારણિ એ બોલું અહો, જઉ કરસુ તો ભોગવસુ તહો. ૬૨
મન વચન કાયા સુધ કરૂ, નિસાભોજન હિંસા પરહરૂ
પાંચિ ઇંદ્રી તહો વસિ કરૂ, પવિત્રપણૂ જો સધલિ કરૂ. ૬૩
ક્રોધ લોભ મોહ મિલા પરહરૂ, દાન સીલ તપ ભાવના કરૂ,
પાતુ (પરમત) ભણુઇ એ બોલ જ ખરૂ, દયા પાલુ જિમ સંસાર તરૂ. ૬૪

(૧) પ્રાચીન પ્રત, પ.સં.૩–૧૪, મુનિશ્રી જિનવિજયજી પાસે. (૨) લ૦ ગણિ **પ્રીત્યસાગર**. પ.સં.૩–૧૨, હા. ભં. દા.૭૬ નં.૯. (૩) ચોપડો, પ.ક. ૧૭૫થી ૧૭૯, વિ. ધ. ભં. (૪) સં.૧૬૬૩ અષાઢ શુ. ૧૫. પ.સં.૨–૬, જૈ.શા. દા.૧૩ નં.૪૨. (૫) સં.૧૬૧૯ કા. વ. ૧૧ રવિ અમદાવાદ **પારિખ જાદા** પઠનાર્થં. **ઔદીચ્ય બ્રહ્મદાસ** ધંધુકાવાસી લિ. ગુટકા, વિજાપુર જ્ઞાન ભં. [મુપુગુહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧૩).]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૦–૪૧. કૃતિના અંતભાગમાં 'પરમત' નામ કૌંસમાં મૂકયું છે તે આ પછી આવતા 'પરમત ભાવસાર' જ આ કૃતિના કર્તા હોય એવા તર્કથી મુકાયેલું જણાય છે. પણ બીજી હસ્તપ્રતવાદીઓ પણ 'પાતો' જ નામ આપે છે. એટલે 'પરમત' એ નામને માટે કોઈ આધાર નથી.]

૨૭૨. પરમત ભાવસાર

(૫૮૩) ચતુર્ગતિ ચોપાઈ ૪૦ કડી

આદિ – પહિલઉં પ્રણમઉં અંબિકિ માય, કહિસુ કવિત હૂં ત્રિભુવનરાય,
સુરનર ગણ ગંધર્વ વિખ્યાય, લુઠન કરઈ તે નવગ્રહ પાય. ૧

અંત – ઈણિ પરિ ચિત્તવિ ધર્મ જિ કરૂ, દાન શીલ તપ ભાવ જિ ધરૂ,
દઢ સમકિત નિશ્ચિઈં અણુસરૂ, ચિહું ગતિ માહિ વલી નવિ ફિરૂ. ૩૯
નાચઈં ખેલઈં ગુણ ગાઈં રાસ, તેહ તણી પ્રભુ પૂરઇ આસ,
ભાવિઈં ભગતિઈં જિણવર તણઇ, **ભાવસાર પરમત** ઇમ ભણઇ.

(૧) પ.સં. ૩–૧૧, પ્રાચીન પ્રત મો. મો. સાગર ઉ. પાટણ દા.૫ નં.૬૩. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૪૪૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૧.]

૨૭૩. વિદ્યાધર

(૫૮૪) બાર ભાવના [સઝાય]

આદિ – પહિલીય ભાવના ભાવયો એ, એહ અનંતતા સહઈ જાંણયો એ,
ગઢ મઢ મંદિર ભવન ગેહ, પહ આજ ભલા ન રહિં કાલિ તેહ. ૧
સુરનર અપછરા ઇંદ્ર જેહ, સવિ આય પહૂતઇ ન રહઇ તેહ,
નરય તર્યંચ માનવીય માહિ, ક્ષણિ ઊપજઈ નઇ વલી વલીય જાઈ

અંત – ભણઈ **વિદ્યાધર** ભાવયો, એહ ભાવના બાર
ભવીયણ ભગતિઈં સાંભલુ, તુ કરઉ સફલ સંસાર.
એહ પરિ લહિસિઇ પાપ દહઈસિ, કર વહિસિઈ પુણ્યના
મહા કરમ હણુસિ જેહ સણુસિઇ, ભાવિ ભણુસિઈ તેહના. ૧૨

(૧) ઈમ્હદાવાદ નગરે ચુહરા રંગા સુત ઉદયકિર્ણ પુન્યાર્થેન લિષાવિતં. ચોપડો, પ.સં. ૧૨૨થી ૧૨૫, વિ. ધ.ભં. (૨) પ.સં. ૬–૯, સંઘ ભં. પાટણ દા.૬૩ નં.૨૯. [મુપુગુહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ. ૧૪૯).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૧.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૭૪. લક્ષ્મીકલ્લોલ

(૫૮૫) ધન્ના સજ્ઝાય

આ અતિ પ્રસિદ્ધ છે, તેની ઢાલ ઘણાએ વાપરી છે.

આદિ – ઇમ **ધન્નો** ધણનઇ પરિયાવઇ, નરભવ અથિર દિખાવઇ રે,
તેહિ જ સાચા સયણ કહાવઈ, જે જિનધરમ સુણાવઇ રે. ૮મ૦ ૧

અંત – કલશ.

ઇમ જાણી શાણી એ જિનવાણી મન માહિ આણી સદ્દવહે એ,
તુમ્હે ભવિયણ પ્રાણી નરગ સમાણી દુરગતિ ખાણી નવિ લહો એ.
લક્ષ્મીકલ્લોલ પંડિત ઇણિ પરિ બોલઇ જે તે આયરો એ,
જિમ નરભવ પામા પરભવ પામી પરમવિ શિવરમણી વરો એ. ૨૩

(૧) પ.સં. ૧૮, છેલ્લાં બે પત્ર, હા. ભં. દા.૭૬ નં.૧૨.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૨.]

૨૭૫. અજ્ઞાત

(૫૮૬) ઉદયનકુમાર ચરિત્ર

આદિ – રાગ ગુડી દેશી દિ દિ દર્શન આપણું.

સિદ્ધારથ નરપતિ કુલિઇ, આષાઢી સુદિ છઠિ,
આવ્યુ સુપિન દેખાડવૂ, તવ **તિસલા** હુઇ તુડી. ૧

ત્રોટક.

ચૈત્ર સુદિ તેરસિ જાયુ, સૂરી ગાયો હરિ નમ્યો,
માગસિર સુદિ દસમી **વીરો**, જે જિનો સંયમ રમ્યો,
વૈશાખી શુદિ દસમિ કેવલજ્ઞાન ત્રિભુવન યશ ભમ્યો.
કાર્તિક વદિ અમાવશિ તસ નમો જેણિ ભવ ગમ્યો. ૨

દિન પ્રતિદિન કર ઊગઇ, લેતાં જસ અભિધાન,
જેણિ પૂજી જિન પ્રણમીઇ, તસ સો સિદ્ધ નિદાન.

ત્રોટક.

નિદાન તસ સર્વ સુખનું **વર્દ્ધમાન** જિણંદરે,
મેરૂ શિરિ જે જન્મ ઉ સવ તસ નમઇ ચઉસઠિ ઇંદ રે,
ચવણ કલ્યાણકઈ જે જિન ભવિક સુરતરૂ કંદ રે,
મૃગાવતી જવ કષ્ટ સમર્યો કર્યો તસ આનંદ રે. ૩

કુણ સા વીરે **મૃગાવતી, ચંદનબાલ**ની માસી,
સમરી જેણિ જિન તેડીઉ. જાં શીલિ ન વિરાસી. ૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ત્રોટક.

વિરાસી નવિ પાય પડતી, દોષ નિજ અંગીકરી,
વંદતિ મિછામિદુક્કડં સર્વ ન્યાન સિરીવરી.
તીએ **ઉદયનકુમર** ચરિતં દયા જિણિ મનિ અણુસરી,
સુણુઉ તસ આખ્યાન અનોપમ, ભવિકમનિ ઉગ્રમ ધરી. ૫

અંત – પણિ એક દોષિઇ દૈવે દૂષ્યો, ચિત્રક રોગિં કોઢી રે,
તેણિ તું પુન પટંતર ભણુજે, ગાત્રિ પછેડી ઓઢી રે. ૨૫૬

(૧) પ.સં. ૧૫–૧૧, અપૂર્ણ, સંઘ ભં. પાટણ દા.૬૩ નં.૨૧.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૨–૪૩.]

૨૭૬. અજ્ઞાત

(૫૮૭) **વંકચૂલ રાસ** [અથવા **ચોપાઈ**] કડી ૯૫થી ૯૮

આદિ – **આદિ** જિનવર **આદિ** જિનવર પમુહ ચઉવીસ,
તિત્થંકર પણુમેવિ સવિ, ધરિય ચિતિ **સરસતિ** સામિણિ.
તિહુઅણ જણ મુખમંડણી, વાગવાણિ વર હંસગામિણિ,
તાસ તણઇ સુપસાઉલઇ, કરસિઉં કવિત રસાલ,
વંકચૂલરાય પાલીઆ, નીમ ચ્યારિ સુવિસાલ. ૧

અંત – વિનય કરી ગુરૂના પગ નમઇ, રાજરિધિ તે નવિ ગમઇ,
ગણસઇ જે સંસાર અસાર, તે પામેસિ ભવનો પાર. ૯૪
વંકચૂલનું એહ ચરિત્ર, એકમનાં સાંભલો પવિત્ર,
સંભલતાં હુઇ પાવ પણાસ, સયલ સંઘની પૂરઇ આસ. ૯૫

(૧) આદિ—**વી**રવિજયગણિભ્યો નમઃ, અંતે સં૦ ૧૬૮૫ શ્રા૦ શુદિ ૧૩ પં૦ **વી**રવિજયગણિશિ૦ મુનિ રત્નવિજય લ૦ પ.સં. ૭–૧૧, હા૦ ભં. દા.૮૧ નં.૫૨. (૨) ગ્રંથ ૧૩૫, પ.સં. ૩–૧૪, મો. મો. સાગર ઉ. પાટણ દા.૭ નં.૩૨. (૩) કડી ૯૮, પ.સં. ૬–૧૧, વ૦ રા૦ (૪) સં.૧૬૬૫ છનીઆરિ ગ્રામે લ. પ.સં. ૬–૧૩, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૨૫. (૫) ગ્રંથાગ્ર ચુપઈ ૯૮ શ્લોક ૧૨૦ સં૦૧૬૬૦ ભાદ્રપદ દ્વિતીયપક્ષે દ્વિતીયાં તિથૌ દ્વિતીયવારે દ્વિતીયપ્રહરે ઉદયાવ દ્વિતીય લગ્ને. **ભ**લસારણિ ગ્રામે **આગમ**ગચ્છે ચેલા **રં**મજી લ૦ પ.સં. ૪, છેલ્લું પત્ર, અનંત ભં. નં. ૨. [આલિ. સ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૨, ૪૧૭, ૪૪૧).]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૩–૪૪.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૭૭. અજ્ઞાત

(૫૮૮) પુણ્યાઢ્ય નરેશ્વર રાસ સં.૧૬મી સદીને અંતે અને સં.૧૬૨૬ પરેલાં

આદિ – વંદિય **વાસુપૂજ્ય** જિન સ્વામીય પામીય પુણ્યપ્રમાણ,
શ્રી **પુણ્યાઢ્ય** નરેસર ગાયસુ, સુણીય નિર્મલ જાણ. ૧
ભવિઅણ ભાવ ધરી અણુસરીઇ સાચુઉ પુણ્યપ્રભાવ,
જે જિનમૂરતિ જોતાં પામિઉ કેવલજ્ઞાન સુભાવ. આંચલી. ૨
મહિમંડલિ મંડણ અતિ સોહઇ, **પદ્મનગર** અભિરામ,
જિનમંદિર મંડિત અવનીતલિ, રૂઅડાં વન આરામ. ભવિ૦ ૩

અંત – તું રે શિવપુર વાસિ પહૂતા રાજન અમર કરઇ જયકાર,
શ્રી **પુણ્યાઢ્ય** નરેસર પ્રણમૂં, સિદ્ધિ-રમણિ સિણગાર,
મુગતિ પહૂતા મૂરતી પેખી, સાર કરૂ મઝ સ્વામી,
ભવિભવિ માહારિષીશ્વર વાંદૂં, જિનસાસન હું પામી. ૮

(૧) લ.સં.૧૬૨૬ **આગમીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** ચોપડો પ.ક. ૧૩૬થી ૧૪૪, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫. (૨) પ.સં. ૬–૧૫, પાદરા નં.૪૦. (૩) પ.સં. ૮–૧૧, ડે. ભં. દા.૭૧ નં.૨૨. (૪) પ.સં. ૬–૧૩, ડે. ભં. દા.૭૧ નં.૨૭. (૫) જૂની પ્રત, પ.ક. ૫થી ૧૦ પં.૧૧, જશ. સં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજેજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૯૩).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૪–૪૫.]

૨૭૮. અજ્ઞાત

(૫૮૯) પુણ્યસાર રાસ

જૂની ભાષામાં છે.

આદિ –

વસ્તુ

સયલ જિનવર સયલ જિનવર સવ સુહકાર
સેવઇ જણ કપ્પતરૂ, સુજણલોય વિહુઅ અવિ આસઇ
ચઉવીસિ ચતુરમુહ, ધમ્મમુલ ચઉવિહ પયાસઇ
ઇહ લોકિ વંછિય કરણ, પરભવિ સગ્ગવિમાણ,
શ્રી **પુણ્યસાર**કુમાર જિમ લહ્યાં તે કરૂ વખાણ. ૧

ચોપઇ

પુણિહિ ઉતિમ કુલ નઇ જનિ, પુન્યઇહિ લહીઇ પુહવી ઇયાનિ,
પુણિહિ ધણકણ કંચણ ઘણા, પુણ્યઇહિ વયરી હુઇ આપણા. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પુણિહિ વયરી પલાઇ દૂરિ, પુણિ સુખ લહઇ નર પુરિ
પુણિહિ વિસ્વાનર સીતલ થાઇ, પુણિહિ કમલાનાલ તરૂયારિ. ૩
પુણિહિ સબ્બલ સીહ સીયાલ, પુણિહિ પનગ ફુલહ માલ,
પુણિહિ વિસ હુઇ અમૃત જિસ્યાં, કરૂ પુણ્ય પરમુખ ઇસ્યાં. ૪
પુણિહિ આપિ નરપતિ માન, પુણિહિ ઘરિ નિત્ય મંગલગાન,
પુણિહિ સફલ કરઇ સંસાર, જિમ સુણીઇ **પુણ્યસારકુમાર**. ૫

(૧) પ.સં. ૯–૧૩, ૨૧૧ કડી સુધી પછી અપૂર્ણ, રૉ. એ. સો. બી. ડી. ૧૬૦ નં. ૧૯૩૫. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૪૩).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૫.]

૨૭૯. અજ્ઞાત

(૫૯૦) પરદેશી રાજાનો રાસ

જૂનો રાસ છે. કડી ૨૮ વસ્તુ, ૨૯–૩૦ દૂહા, ૩૧ વીર જિણેસર ચરણકમલ ઢાલ, ૪૪ વસ્તુ, ૪૫ જિમ સહિકારઇ કોઇલિ ટહુકઇ, ૬૩ વસ્તુ, ૬૫ દૂહા, ૭૩ ચુપઇ, ૯૦ ઢાલ ઊગલાની, ૧૦૬ સીખિન સીખિન ચેલણા એ ઢાલ, ૧૨૪ ચુપઇ, ૧૨૮ દૂહુ.

વસ્તુ

વીર જિણવર **વીર** જિણવર પાય પણમેવિ,
રાય **પ્રદેશી** તેહનુ ભણિસ્યુ રાસ ઉલ્હાસ આણીય.
કરઇ કુકર્મહ કોડિ પરિ પછઇ લોક પરલોક જાણીય,
અવટ અન્યાઇ જૂવટી મેહલું નરગિ પ્રિયાણુ;
શ્વેતવતી નગરી તિહાં, વરઇ પાપ વિનાણુ. ૨૮

(૧) પ.ક. ૨થી ૫ પં. ૧૫, અપૂર્ણ, જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૬.]

૨૮૦. પુણ્યલબ્ધિ (પં. રાજહેમગણિશિ૦)

(૫૯૧) અનાથી ચોપાઈ ૬૧ ટૂંકની લ. સં. લગભગ ૧૬૦૦

આદિ – પૂજ્ય પં. રાજહેમગણિ ગુરૂભ્યો નમઃ

સિદ્ધ સવેનઈ કરૂં પ્રણામ, જે પુણ પામિઉં ઉત્તમ ઠામ,
સાધુ સવે નમું કર જોડિ, ભવ ભમિવા જિણ ભાગી ખોડિ. ૧
અલીય વયણ બોલાઇ જેહ, મિચ્છાદુક્કડ હોજ્યો તેઅ,
અર્થ ધર્મગત તત્ત્વ વિશાલ, ભણતાં સુણતાં અતિહિં રસાલ. ૨

અંત – ઉત્તમ ગુણે કરી સંજ્જુત્ત, ગુપ્તે ગુપ્તઉ દંડ વિરત્ત,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પક્ષીની પરિ હલૂઉ સાહસી, મુગતિ માહિ તે વિચરઈ હસી. ૬૧

(૧) ઇતિશ્રી અનાથી ચઉપઈ સમાપ્ત. પૂજ્યારાધે ધ્યેયમાન પરમગુરૂ પં. રાજહેમગણિ તચ્છિષ્ય મુનિપુંગવેન લિખિતં. પ્ર૦ પુણ્યલબ્ધિ ગણિની કૃતિ. પ.સં. ૪–૧૨, દે. લા. પુ. લા. નં. ૨૭/૩૯૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૪૬.]

૨૮૧. જિનમાણિક્ય

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૭૦, ભા.૩ પૃ.૬૨૯. આ કવિને નામે પહેલાં 'કુર્માપુત્ર રાસ' મૂકેલો તે પછી પ્રાકૃત 'કુર્માપુત્ર ચરિત્ર' ગણી ગુજરાતી કૃતિ તરીકે ૨૬ કરેલ છે અને કર્તાને પહેલાં ખરતરગચ્છના ૬૦મા પટ્ટધર ગણેલા તે પછીથી તપગચ્છના હેમવિમલશિષ્ય ગણ્યા છે.]

૨૮૨. કનક કવિ (ખ. જિનમાણિક્યશિ૦)

જિનમાણિક્યસૂરિ—ખરતર ૬૦મા પટ્ટધર. જન્મ સં.૧૫૪૯ દીક્ષા ૧૫૬૦, પદસ્થાપના ૧૫૮૨, મરણ ૧૬૧૨. આથી ૧૫૮૨ ને ૧૬૧૨ની વચમાં.

(૫૮૨) મેઘકુમાર રાસ [અથવા **ચોઢાળિયું**] ગા. ૫૦ સં.૧૫૮૨ ને ૧૬૧૨ની મધ્યે

આદિ – દેશ **મગધિ** માંહિ જાણીએ **રાજગૃહ** નગર **નવેસૂ** એ,
રાજ કરે રલીઆમણુઉ **શ્રેણી** સબલ નરેસૂ. ૧

અંત – તે મુનિવર **મેઘકુમાર** જીણે ચારિત્ર પાલિઉં સાર,
ગુરૂ શ્રી **જિનમાણિક્ય** સીસ, કવિ **કનક** ભણઇ નિસદીસ. ૫૦

(૧) પ.સં. ૫–૯, અનંત. ભં. નં. ૨. (૨) પ.સં. ૪, જિ. ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૧૬. (૩) સં.૧૭૦૪ મુલતાન નગરે યુગપ્રધાન ભ૦ જિનસિંહસૂરિભિઃ શિ. પદ્મકીર્ત્તિ શિ. પદ્મરંગ લિ. પ.સં. ૩, અભય. નં. ૬૬૩. (૪) સં.૧૭૪૪ વૈ. શુ. ૭ ગુરૂ પુષ્યે લિ. રાજલાભગણિ બારબારા મધ્યે. પ.સં. ૩, અભય. નં. ૨૬૫. (૫) સં.૧૭૫૧ નભ માસ શુ. ૭ લિ. પં. તિલકધીરેણ રિણી મધ્યે શ્રા. બાઈ રાયકુંવરિ વાચનાર્થં. પ.સં. ૨, અભય. નં.૩૫૪૧. (૬) સં.૧૭૧૧ શાકે ૧૫૭૬ પં. લાલજી લિ. પટ્ટણાનયરે આશ્વિન શુ. ૧૦ ભોમે શ્રા. જમકાદે પઠનાર્થં. જૈનાનંદ. (૭) સં.૧૭૫૦ આશ્વિન શુ. ૨ ગુરૂ નવ્યનગર મધ્યે લિ. ગણિ હેમસાગર વાચનાર્થં. મુ. વિ. છાણી. (૮) પ.સં. ૩–૧૩, લીં. ભં. (૯) પા. ભં. ૩. (૧૦) રત્ન. ભં. [જૈનપ્રેસ્ટા, મુપુગૂહભૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(પૃ.૪૨૦—ભૂલથી કનકમાણિક્યને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૭૦, ભા.૩ પૃ.૬૨૯–૩૦. ખરતરગચ્છના જિનમાણિક્યના શિષ્ય આ કવિ હોવાનું અનુમાન ગણાય, કેમકે કૃતિમાં ગચ્છ નથી. આ કવિ અને સં.૧૭મી સદીના કનકસોમ એક લાગે છે એમ પણ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં નોંધ છે પણ એ બરાબર નથી કેમકે કનકસોમ અમરમાણિક્યશિષ્ય છે.]

૨૯૩. ભાવ ઉપા. (બ્રહ્માણગચ્છ બુદ્ધિસાગરસૂરિ–વિમલસૂરિ–માણેકશિ.)

બ્રહ્માણગચ્છમાં અનેક બુદ્ધિસાગરસૂરિ અને વિમલસૂરિ થયા લાગે છે, કારણકે બુદ્ધિસાગરસૂરિ નામના પ્રતિમાલેખો સં.૧૩૮૦, ૧૩૮૬, ૧૪૨૬, ૧૪૩૯, ૧૪૯૩, ૧૫૦૬, ૧૫૨૮, ૧૫૩૨, ૧૫૪૩, ૧૫૪૯, ૧૫૫૪ના મળી આવ્યા છે અને વિમલસૂરિ નામના લેખો સં.૧૨૬૩, ૧૩૬૯, ૧૩૭૧, ૧૪૪૫, ૧૫૦૩, ૧૫૦૮, ૧૫૧૧, ૧૫૧૩, ૧૫૧૫, ૧૫૧૬, ૧૫૧૭, ૧૫૨૦, ૧૫૨૩, ૧૫૨૪, ૧૫૩૨, ૧૫૪૩, ૧૫૬૧, ૧૫૮૯ના મળી આવ્યા છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભાગ બે તથા નાહર. ભા.૧) આ પૈકી બુદ્ધિસાગરસૂરિ તેમના સં.૧૫૨૮, ૧૫૩૨, ૧૫૪૩, ૧૫૪૯ અને ૧૫૫૪માં વિમલસૂરિપટ્ટે થયેલા જણાવ્યા છે, અને વિમલસૂરિ તેમના સં.૧૫૦૩, ૧૫૧૫, ૧૫૧૬, ૧૫૧૭, ૧૫૧૯માં પોતે બુદ્ધિસાગરસૂરિ પટ્ટે થયેલા જણાવ્યા છે. સં.૧૫૮૦માં થયેલ વિમલસૂરિ કે જે બુદ્ધિસાગરસૂરિ પટ્ટે થયેલા તે આ કવિના ગુરુ સમજીએ, તો સોળમા સૈકાના અંતે આ કવિને મૂકી શકાય.

(૫૯૩) હરિશ્ચંદ્ર રાસ

આદિ – **સરસતિ** સામણિ વીનવૂ, ત્રિભુવન જણણી માય,
રચૂં ચરિત્ર **હરિચંદ** તણૂ. વલ્લ પસાય. ૧
કૃપા કરૂ મઝ સ્વામિની, વંછિતદાયક દેવ,
એકમનુ નતુ ઉલગુ, સદા કરૂ તહ્ય સેવ.
સીલ સંયમ તપ નિર્મલુ, **બુદ્ધિસાગર** ગુરૂ જાણિ,
ગચ્છ **બ્રહ્માણ** ગુણનિલુ, શ્રી **વિમલેંદ્ર** વષાણિ. ૩
તાસ તણુઉ શિષ અતિચતુર, **ગુણમાણિક** ગુણ જ્ઞેય,
(પા૦ ગણધર **માણિક** જ્ઞેય.)
તેહ તણુઈ સુપસાઉલઇ, કવિત કરૂ તે સોય. ૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત –

દુહા

ઋષિમાંગદ સગાલપુરિ, અવિચલ જિમ હોય,
તે મતિ આપો મુઝ વલી, કહઇ હરિચંદ સોય. ૩૪૬
તિણિ અવસરિ ઢીડા સાધ, ધર્મ સુણી મતિ સંજમ લાધ,
સ્ત્રીય પુત્ર સહિત પરિવાર, સંજમ ધારી સિવ સુખકાર. ૪૭
અનશન ધરી અખય ગતિ વરી, બહુ જનસુ પુહુતા સિવપુરી,
દુખ વલિ છૂટા ગ્રભવાસ, અવિચલ પદ તે લીધઉ વાસ. ૪૮
કર્મ બહુ તીર્થંકરે સહ્યા, કર્મ તણાં ફલ ઇણિ પરિ કહ્યાં,
ઇસિ સંજોગિ આવી મિલઇ, ઉત્તમ સત્ય થિકી ન વિચલઇ. ૪૯

દુહા

એ પ્રબંધ શ્રવણે સુણઇ, ભણસિઇ જિ નરનારિ,
તે ઘરિ નવનિધિ આંગણઇ, પામઇ સુખ સંસારિ. ૩૫૦

(૧) પ.સં. ૯-૨૧, પ્ર. કા૦ ભં. નં. ૫૩. (૨) સં.૧૬૨૬ આષાઢ શુ. ૯ આગમીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ પ.ક્ર. ૮૯થી ૯૩, ચોપડો, દે. લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫. આમાં નીચે પ્રમાણે કર્તાપ્રશસ્તિ છે, એ જ રીતે હાલાભાઈ ભંડારની પ્રતમાં પણ તથા ભાં. ઇ.વાળી પ્રતમાં પણ છે :

ઋષિમાંગદ સ્વર્ગાહપુરી, ત્રીજી ત્યાહા હઇ હરિચંદ પુરી,
દુખ વલી છૂટઉ ગરભવાસ, અવિચલ પદ તે લીધઉ વાસ. ૩૪૪
કહિ ભાવ મન શુદ્ધિ સ્યૂં, કરૂં સ્તુતિ કર જોડિ,
અધિકૂં ઓછૂં જે કવ્યૂં, કોઇ મ દેસ્યુ ખોડિ. ૩૪૫
એહ પ્રબંધ શ્રવણે સુણઉ, ભણસિઇ જે નરનારિ,
તેહ ઘરિ નવનધિ આંગણઇ, પામઇ સુખ સંસારિ. ૩૪૬

(૩) પં. ધર્મવર્દ્ધનગણિના, શિ૦ ગણિ વિવેકવર્દ્ધન પઠનાર્થં. વણોદ નગરે લિ. કાર્તિ વદ ૨ દિને. પ.સં. ૧૨-૧૪, હા. ભં. દા.૮૩ નં.૨૫. (૪) સં.૧૬૦૮ પો. સુદિ ૮ સોમે ચેલા સિંધા. પ.સં. ૮-૧૬, ભાં. ઇ. સન ૧૮૯૧-૯૧ નં. ૧૬૭૩. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૫૯૪) ચંબડ રાસ

આદિ – આદિલિ કિતિ આદિ ઉ અછઇં, મડિઅલિ માહિ જયવંત,
કવીયણ કહિ ત્રિપુરા સુણઉ, ચરણકમલ પ્રણમંતિ. ૧
જેણિ તૂંઠઇ સુખ પામીઇ, જાણઉ સહીય અનંત,
વચન વિલાસ જ સંપજઇ, સુખ હુઇ તેહનુ જંત. ૨
તેહ તણે ચલણે નમી, ધ્યાન રૂપ એકંતિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કહિ કવિજન મુઝ મન તણી, જિમ પુહુચિ મન ખંતિ. ૩
મહિયલિ અતિ મહિમા ભલુ, ગચ્છ ગિરૂઉ **બ્રહ્માણ,**
તિણિ ગચ્છિ સૂરેવર ભલઉ, **વિમલસૂરિ** ગુરૂ જાણુ. ૪
સિષ્ય જ તેહ તણુઉ સુણિઉં, વાચક **માણિક** સાર,
તે ચારિત્ર પાલઇ ભલૂં, શીલ જ ખંડાધાર. ૫
પાઇ પ્રણમૂં તે ગુરૂ તણા હૂં નિત એ કર જોડિ,
રચઉં ચરિત્ર આનંદ સિઉં, જિમ નાવિ મઝ ખોડિ. ૬
ઉવઝાય કહિ **ભાવ** માનવી, સુણયો શ્રવણે સોઇ,
અંબડો ક્ષત્રી સમુ, કલાવંત નહી કોઇ. ૭
કવિજન કહઇ **કાલી** સુણુઉં, હું જે અછઉં અજાણુ,
અષ્યર જે કાંઇ કવિઉં, તે માતા તઝ પ્રમાણુ. ૧૫૨
આદેશ એક જ તણી, કરી વિવર્ણ વિશાલ,
ષટ આદેશ છઇ વલી, તે છિ વાત રસાલ. ૧૫૩
—ઇતિ શ્રી ગોરખયોગિની પ્રથમો આદેશ પરિપૂર્ણ.

*

વાત જ સિહુ આદેસિની, કવિતા કહી રસાલ,
ચંડી તણુઇ પસાઉલઇ, એ પ્રતિપુ ચિરકાલ. ૧૫૭
—ઇતિ અંબડ ખિત્રી દ્વિતીય આદેસિ સંપૂર્ણ

*

ઉવઝાય **ભાવક** કહિ, તસ ગણુ પાર ન લહતિ,
વરદાન છઈ તેહ તણિઇ, કથા કલોલ કરંતિ. ૧૨૬
એ આદેશ ત્રિહુ તણા, વાત અપૂરવ હુંતિ,
સુણિ શ્રવણિ જે માંનવી, તે શવિ સુખ પામંતિ. ૧૨૭
—તૃતીયો આદેશ સંપૂર્ણ.

*

એહ પ્રબંધ ચઉથા તણા, વાત કરી વિસ્તારિ,
ચંડી તણુઇ પસાઉલિઇ, કવિ કહઇ હરષ અપાર ૨૫૮
ઉવઝાય **ભાવક** કહઇ માનવી, વાત વિનોદ રસાલ,
કાલી તણુઇ પસાઉલિ, એ પ્રતિપુ ચિરકાલ. ૧૯૨
—પંચમ આદેશ

*

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગોરખિ યોગિનો આગલિ, મૂંકી કરિઉ પ્રણામ,
ભણઇ સક્તિ વર વીર તૂં, વારઉં કીધઉં કામ. ૨૫૦
—ષષ્ઠ આદેશ

અંત – સીખ હુઇ તે સીખયો, નહીતરિ ગહન જ હંતિ,
ઉવઝાય **ભાવક** કહિ, રખે કોઇનિ લિયંતિ. ૧૬૨
શિષ્ય જ **લબ્ધમીસાગરહ**, કારણ કરિઉ પ્રબંધ,
અંબડો ખિત્રી તણુ, સુણયો સહૂ સંબંદ્ધ. ૧૬૩
સુણતાં શ્રવણે સુષ હુઇ, ભણતાં ભાવ ઠિજંતિ,
ખિત્રીના ગુણ ગાઇતા, સુખ સંપતિ પામંતિ ૧૬૪
... ... સેવર તણી, ન લહિ તુઝ કો પાર,
એહ વાત જે સંભલઇ, તે તે કરિ જે સાર. ૧૬૬

(૧) ઇતિશ્રી અંબડ ચરિત્રે સપ્તમો આદેશ પરિપૂર્ણ. **આ**ગમગચ્છે **વિવેકરત્નસૂરિશિ૦ સંયમરત્નસૂરિશિ૦ પં. ચા**રિત્રવિવેકગણિ લિ૦ પ. સં. ૪૧-૧૪, સીમંધર. દા.૧૯ નં.૪.

(છેલ્લે બીજી પ્રતમાં)

સંસ્કૃત વાત જ એ કૂતી, આગિ ભલઇ વિસ્તાર,
શ્રી **મુનિરત્ન** સૂરીશ્વરિ, રચી તિહ રિષઇ અપાર. ૭૨
દિનદિન યૌવન ઉસરઇ, કાયા થાય ક્ષીણ,
પરમાદિ ન ભણુઇ જિકે, તે જગિ જાણુ દીન. ૭૪
વિકટ અર્થ જો એહ તણુ, જોત નવિ બૂઝંતિ,
મુગધ નરનિ કારણિ, ચુપૈ બંધ કરંતિ. ૭૬
કોઇ ઋષિ મુખિ ઇમ ભણુઇ, કહતલ કરૂંઉ રસાલ,
ભણુતાં સિવસુખ પામીઇ, દિનદિન જયજયકાર. ૭૭

(૨) ઇતિશ્રી અંબડ ચુપૈ સમાપ્ત અંબડ સપ્તાદેશ યોગિની દત્તા સંપૂર્ણમિદં – **વ**ધૂલ લિ૦ **શ**સ્ય વાચનાર્થે સં.૧૬૬૮ વર્ષે માર્ગશીર્ષ સુદિ ૫ શુક્રે લ૦ પ.સં. ૫૦-૧૪, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૭૧-૭૨, ભા.૩ પૃ.૬૩૩-૩૬. પહેલાં કર્તા 'ગુણમાણિક્યશિષ્ય' ગણ્યા હતા તે પછી 'ભાવ' કર્યું છે ને ગુરુનામ પણ 'માણેક' કર્યું છે, જેને વધારે ટેકો જણાય છે.]

૨૮૪. નયસિંહગણિ (વડતપગચ્છ ધનરત્નસૂરિ–મુનિસિંહશિ.)

આ પૈકી લબ્ધિસાગરસૂરિએ ૧૫૫૭માં 'શ્રીપાલકથા' રચેલ છે. તેના

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શિષ્ય ધનરત્નના પાટે અમરરત્નસૂરિ અને તેજરત્નસૂરિ થયા ને તેના દેવરત્નસૂરિ થયા કે જેના સમકાલીન નયસુંદર (સં.૧૬૨૮–૧૬૬૯) થયા. ઉક્ત ધનરત્નસૂરિના પ્રતિમાલેખો સં.૧૫૭૨, ૧૫૭૬, ૧૫૭૯, ૧૫૮૭, ૧૫૯૧ના મળી આવે છે. (જુઓ ધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ, બંને ભાગ) આથી આ કવિને સોળમી સદીના અંતમાં મૂકી શકાય.

(૫૬૫) ચતુર્વિંશતિ જિનસ્તુતિ [અથવા **જિનસ્તવન ચોવીશી**] પાવાપુર

(૧) **ચંદ્રગચ્છ** ગુરુરાજ શ્રી રત્નસિંહસૂરિ, તત્પટ્ટે શ્રી ઉદયવલ્લભસૂરિ, તત્પટ્ટે શ્રી **જ્ઞાન**સાગરસૂરિ, તદનુક્રમે શ્રી ઉદયસાગરસૂરિ-તત્પટે શ્રી **લબ્ધિ**સાગરસૂરિ-તત્પટ્ટે શ્રી **ધનરત્ન**સૂરિંદ, શ્રી ઉવઝાય શ્રી **મુનિસિંહ**ગણિ શિષ્ય પં. **નયસિંહ**ગણિના **પા**વાપુરે કૃતા શ્રી ચતુર્વિંશતિજિનાનાં સ્તુતયઃ (ગૂર્જર ભાષામાં) સાગર ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૭૨–૭૩.]

૨૮૫. જ્ઞાનાચાર્ય

(૫૬૬) + બિલ્હણ પંચાશિકા સં.૧૬૨૬ પહેલાં ૧૬મા શતકમાં

આ 'બિલ્હણ પંચાશિકા ચોપાઈ' ઉપર સ્વ૦ સાક્ષર શ્રી ચીમનલાલ ડાહ્યાભાઈ દલાલ એમ.એ.એ લખેલો લેખ ગુજરાતીના સંવત્ ૧૯૭૨ના દિવાળીના ખાસ અંકમાં પૃ.૧૯૨૬ પર છપાયો છે તે ઘણી જાણવાજોગ હકીકત પૂરી પાડે છે. બિલ્હણ નામના કાશ્મીરી પંડિતે ગુજરાતમાં આવી અણહિલવાડમાં કેટલોક સમય નિવાસ કર્યો હતો ત્યારે કર્ણદેવ રાજ્ય કરતો હતો. ત્યાં તેણે કર્ણસુંદરી નામની નાટિકા રચી કે જે અણહિલવાડમાં શાન્તયુત્સવ દેવગૃહમાં મહામાત્ય સંપત્કરે પ્રવર્તાવેલા ભગવાન્ ઋષભનાથના યાત્રામહોત્સવ પ્રસંગે પ્રથમ ભજવવામાં આવી હતી. કર્ણદેવની વિદ્યાધર કન્યા કર્ણસુંદરી સાથે સ્નેહ તથા પરિણય એ તેની વસ્તુ છે. ગુજરાતમાં સોમનાથની યાત્રા કરી પછી રામેશ્વર સુધી ગયો. છેવટે દક્ષિણની ચાલુક્ય રાજધાની કલ્યાણમાં આવ્યો. ત્યાં વિક્રમાદિત્ય ત્રિભુવનમલ્લ રાજાએ તેને પોતાનો વિદ્યાપતિ બનાવ્યો. તેનું 'વિક્રમાંક કાવ્ય' એ ઉક્ત રાજાની પ્રશસ્તિરૂપ છે. ત્રિભુવનમલ્લના પૌત્ર સોમેશ્વરદેવ ભૂલોકમલ્લે પણ તેવું જ એક 'વિક્રમાંકાભ્યુદય' નામનું ચંપૂકાવ્ય રચેલું છે. તેની એક જ ખૂટક પ્રત પાટણના સંઘવીના પાડાના તાડપત્રના ભંડારમાં છે. બિલ્હણનો સમય ઈ.સ.૧૦૬૫થી ૧૦૮૫ નિર્ણીત કરવામાં

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આવ્યો છે.

'અદ્યાપિ તાં' એ પદ્યોથી શરૂ થતું ૫૦ વસંતતિલકામાં રચાયેલું ખંડકાવ્ય સંસ્કૃત સાહિત્યમાં પ્રસિદ્ધ છે. કેટલાક તેનો કર્તા ચૌર કવિ માને છે, બીજો વર્ગ બિલ્હણકૃત માને છે. આ ૫૦ શ્લોકના પૂર્વ ભાગ તરીકે 'પૂર્વચતુસ્સપ્તતિકા' નામનું ૭૪ શ્લોકનું નવીન કાવ્ય કોઈએ રચ્યું છે તેમાં 'પંચાશિકા' પ્રસંગ એવો વર્ણવેલો છે કે:

અણહિલપુર પત્તનના રાજા વૈરિસિંહ (ઈ.સ.૯૨૦)ને અવંતપુરના રાજાની પુત્રી સુતારાની કુક્ષિથી શશિકલા નામની પુત્રી થઈ. પુત્રી મોટી થતાં રાજાને અભ્યાસ માટે ચિંતા થઈ. એવામાં કાશ્મીરી પંડિત બિલ્હણ રાજસભામાં આવ્યો. વિદ્વાન્ જણાયાથી રાજાએ શશિકલાને ભણાવવા વાસ્તે તેને રાખ્યો. વ્યાકરણ, કાવ્ય, સંગીત વગેરે શાસ્ત્રનું અધ્યાપન કરાવ્યા બાદ કામશાસ્ત્ર શરૂ કર્યું. આ અરસામાં તે બંને વચ્ચે સ્નેહ વધ્યો અને ગાંધર્વવિધિથી લગ્ન થયાં. ઉભય કામશાસ્ત્રોક્ત રતિવિલાસસુખ ભોગવવા લાગ્યાં. રક્ષકોએ શશિકલાનું વિકૃત રૂપ જોઈને રાજાને આ વાત નિવેદન કરી. રાજાએ બિલ્હણને શૂળી ઉપર ચઢાવવાનો હુકમ કર્યો.

આ પછીની વાર્તા આપણી કૃતિ – ગુજરાતી ભાષાન્તરની વાર્તાના સરખી જ છે. તે ચોપાઈનો સાર પણ આ લેખમાં આપ્યો છે. આમાં આગળ ઉપર જે મંગલાચરણ આપ્યું છે તે આપી પછી જણાવે છે કે ઉત્તરદેશમાં શ્રી પુરપાટણમાં પૃથ્વીચંદ્ર રાજા રાજ્ય કરે છે. તેની પટરાણીનું નામ પ્રેમાવતી છે. નગરની બાલાઓનાં નયનો જોનારને વીંધીને પાડી નાંખે એવાં મોહક છે. પ્રેમાવતીની કુક્ષિથી શશિકલા નામની પુત્રીનો જન્મ થયો. તે શશિકલા ક્રમે કરીને યૌવનદશા પામી. કવિ તેણીના રૂપ તથા વિદ્યાભ્યાસનું વર્ણન કરે છે.....કાવ્યશાસ્ત્રમાં 'નૈષધ' શરૂ થયું, પણ પાંચ સર્ગ ભણ્યા પછી પંડિત પંચત્વ પામ્યો. બીજા પંડિતની શોધ કરતાં કલિંગ દેશથી બિલ્હણ પંડિતની પ્રાપ્તિ થઈ. રાજાએ તેને કુમારીના શિક્ષક તરીકે નીમ્યો. પરંતુ રાજાએ બંને યુવાન હોવાથી તેઓ વચ્ચે કંઈ કુત્સિત કર્મ ન થાય, તે માટે બ્રાહ્મણને કહ્યું કે કુમારી આંધળી છે અને કુમારીને કહ્યું કે બ્રાહ્મણ કુષ્ટરોગી છે; અને તે વાસ્તે બંને વચ્ચે પડદો મુકાવ્યો અને કુંવરીને પર્યંકે બેસાડી. અભ્યાસ કરાવતાં એક વિકટ શ્લોક આવ્યો. શશિકલાએ તેના ઉપર રહેલી વૃત્તિ જોઈ નહીં, તેથી બ્રાહ્મણે કહ્યું કે, તું આંધળી છે તેથી જોઈ શકતી નથી; કુમારીએ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કહ્યું, હું પોથીમાં લખ્યું છે તે બોલું છું. બ્રાહ્મણે જાણ્યું કે આ આંધળી નથી, માટે પરીક્ષા કરવાને બે દુહા કાગળમાં લખીને તેણીના ઉપર નાંખ્યા. આ દુહા તે "निरर्थकं जन्मगतं नलिन्यां यदा न दृष्टं तुहिनांशुबिंबम्".

દુહા—જેણિ અંબુજિ અંબર થિકું, નિર્મલ ચંદ્ર ન દિઠ્ઠ
તે કમલિનિ કલિમાં રહી જવારૂ ઘણુ ઘઠ્ઠ. ૩૭
જેણિ મયંકિ મહિયલિ થિકી, વિકસતિ નલિણી ન જોઇ,
અવનિમાં કિઇ તે અવતરી, નિશ્ચઇ નિષ્ફલ હોઇ. ૩૮

કુમારે એ તેનો અર્થ વિચાર્યો અને હૃદયમાં રણઝણી રહી. પડદો કાઢી નાંખ્યો ને બ્રાહ્મણને મદન જેવો જોયો. નયણે નયણ મળ્યાં ને દૃષ્ટિ સ્થિર થઈ. લજ્જા ટલી ગઈ.

કરિ કટાક્ષ લંખઈ શર સર્મિ, ભચુડ ભાવિ કુલાલઈ મર્મિ,
ડસણે સરસી અહરા ડસઈ, વલી કુંચકી કરસ્યું કસઇ. ૪૩
કુચ કાઢી કંડુરઇ કાન, મીંચી મીંટિ કરઇ તે સાન,
આળસ મોડઈ આવઈ જંભ, નિરતઇ નાભિ દેખાડઈ રંભ. ૪૪
વાર મેઇ લઇ નીસાસ, અગલા કરઈ અધ્યારૂ આસ,
માંહોમાંહઈ મૂંકઇ લાજ, પ્રીતિ પ્રગટ થઈ કીધું કાજ. ૪૫
કરઈ કતૂહલ ક્રીડા દોઇ, ભોગ ભોગવઇ સુરનાં સોઈ,
અંગિ જિ અનંગ તણુઉ અભ્યાસ, વિલસઇ પંડિત વિવિધ વિલાસ. ૪૬
ઈમ સુખ સેવઈ કુમરિ એકંતિ, જેસી યુવનિ ભત્યાં ઇકચિંતિ,
મનિગમતું માણઈ માનિની, જાણઇ નહી વાસર-યામિની. ૪૭
સરખિ વેસિ સરુપ સુજાણ, પંડિત રાતુ પુત્રી રાણુ,
ઇમ લીલા આવાસ મઝારિ, નવનવ રંગ કરઇ નરનારી. ૪૮

આવી રીતે પંડિત તથા શશિકલા વચ્ચેનો પડદો તૂટી ગયો અને અરસપરસ સ્નેહ જામતાં બંને કંદર્પક્રીડા કરવા લાગ્યાં. રાજાએ એક વખત કુંવરીને જોઈ અને તેણીના રૂપમાં ફેરફાર નિહાળતાં રાજા કોપ્યો અને બ્રાહ્મણને બોલાવીને બાંધ્યો અને તેને શૂળી ઉપર આરોપવાનો હુકમ કર્યો. શૂળી ઉપર ચઢાવતાં પહેલાં પંડિતને પોતાના ઇષ્ટદેવને સ્મરવા કહ્યું. પંડિતે કહ્યું કે મારી ઇષ્ટદેવતા શશિકલા છે; તેનું હું સ્મરણ કરું છું તે સકલ સભા સાંભળજો. પછી તેનું સ્મરણ કરતાં તેની સાથેની રતિક્રીડાનું સ્મરણ શરૂ થાય છે. કોટવાલે ગઢ આગળ આણતાં શશિકલાની દૃષ્ટિએ તે પડ્યો. શશિકલાએ કહ્યું કે, એને મારશો તો હું

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મરીશ. પ્રધાને રાજાને સમજાવ્યો અને બ્રાહ્મણની સાથે શશિકલાને પરણાવી.

પ્રસ્તુત ચોપાઈની સંવત ૧૭૩૩માં લખાયેલી બ્રાહ્મણની પ્રતમાં ૨૦૯ શ્લોકસંખ્યા છે, જ્યારે પાટણની સંવત ૧૬૫૫માં લખાયેલી પ્રતમાં ૨૦૫ છે. પાટણની પ્રત (પ.સં.૭-૧૫)નો અંત નીચે પ્રમાણે છે:-ઇતિ કવિ-ચક્રચૂડામણિ શ્રી બિલ્હણ પંડિત વિરચિતા બિલ્હણ પંચાશિકા કાવ્ય ચોપઈ સંપૂર્ણ. સં.૧૬૫૫ વર્ષ માર્ગશીર વદિ ૮ સોમે લિખિતં મંત્રિ શ્રી પદ્મા પઠનાર્થા. બ્રાહ્મણની પ્રતના કુલ ૨૪ પત્ર છે. આમાં બિલ્હણ પંચાશિકા ઉપરાંત શશિકલાના વિરહપ્રલાપના ૧૨૩ દૂહા ચોપાઈ વધારે છે. પંચાશિકાનાં અંતની ટૂંક આ પ્રમાણે છે.

'ભણે બિલ્હણ મમ વાણી એહ, જ્ઞાન તણે રસિ રાતો તેહ.'

શશિકલાને વિપ્રના બંધનની વાત દાસીએ સંભળાવી કે, તેણીની આંખમાંથી સમુની પેઠે આંસુ સરવા લાગ્યાં. સખીએ સમજાવીને છાની રાખી. શશિકલા વિપ્રની સાથેની પોતાની રતિક્રીડાને સ્મરીને વિલાપ કરવા લાગી. આ વિલાપ 'પંચાશિકા'થી જુદા જેવો નથી. આ પછી તેમાંથી ૧૦મી કડીથી ૨૧ કડી આપી છે ને પછી પ્રલાપનો અંતભાગ ૧૨૦થી ૧૨૨ કડીનો આપ્યો છે.

આ કાવ્યના કર્તા સંબંધી ચર્ચા કરતાં દલાલ જણાવે છે કે બિલ્હણ વૈરિસિંહના વખતમાં નહિ, પણ કર્ણદેવના સમયમાં થયો જણાય છે. વળી "ગુજરાતી ભાષાન્તરકર્તાનું નામ મારી પાસેની પ્રતો ઉપરથી બિલ્હણ હોય એવું જણાય છે, પણ ગુજરાતીઓમાં આવાં નામ હોવાનો સંભવ નથી. જૈન શ્વેતામ્બર કૉન્ફરન્સ તરફથી છપાયેલી જૈન રાસમાળા નામની રાસોની યાદીમાં 'બિલ્હણ પંચાશિકા'ના કર્તા તરીકે સારંગનું નામ આપેલું છે, તે નામ ખરું હોય. પરંતુ તે પ્રત જોયા વિના નિશ્ચયથી કહી શકાય નહીં. આ ચોપાઈ સંવત ૧૬૫૫ના પૂર્વે મારા ધારવા પ્રમાણે વિક્રમના ૧૬મા શતકના અંતમાં રચાયેલી હશે. પંચાશિકાનો અંગ્રેજી કવિતામાં અનુવાદ સર એડવીન આર્નોલ્ડે કર્યો છે."

વધુ માટે જુઓ 'ગુજરાતી'નો ઉક્ત અંક ૭-૧૧-૧૯૧૫.

આમાં વિશેષ ઉમેરવાનું એ કે આમાં ટાંકેલી લેખકની પ્રશસ્તિ જે સં.૧૬૨૬ની છે તેમાં બીજી કૃતિ નામે 'શશિકલા પંચાશિકા'માં શ્રી ન્યાનાચાર્ય કૃતઃ એવું લખેલું છે. તે ન્યાનાચાર્ય કર્તા હોય એવું 'બિલ્હણ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પંચાશિકા'ના અંતની ટૂંકમાં 'જ્ઞાન તણુઇ રસિ રાતા જેહ' એવું છે તેમાં 'જ્ઞાન' એ પરથી સંભવિત છે અને તે આચાર્ય જૈન હોવાનું સાક્ષર શ્રી કેશવલાલ ધ્રુવ જણાવે છે તે વાસ્તવિક ભાસે છે. સારંગના નામ પર રત્નવિજયના ભંડારની ટીપમાં આ ચોપાઈ નામે 'ત્રિલ્હણુ પંચાશિકા' નોંધાઈ છે; તે પ્રત હું જોઈ શકયો નથી; આ સંગ્રહમાં સારંગ નામનો કવિ નોંધાયો છે કે જે મડાહડગચ્છના જ્ઞાનસાગરસૂરિના શિષ્ય પદ્મસુંદર અને તેના ગુરુભાઈ ગોવિંદનો શિષ્ય છે અને જેણે 'ભોજપ્રબંધ ચોપાઈ' સં.૧૬૫૧ શ્રા. વ. ૯ જાલોરમાં રચી છે તેના નામ નીચે આ 'પંચાશિકા'ને પણ મેં મૂકી છે; પણ તે સંબંધી વિશેષ હકીકત તે પ્રત જોયા પછી મળી શકે.

આદિ – ચુપઈ.

મકરધ્વજ મહિપતિ વર્ણવૂં, જોહનૂં રૂપ અવનિ અભિનવૂં;
કુસુમબાણ કરિ કુંજરિ ચડઇ, જસ પ્રયાણિ ધરા ધડહડઈ. ૧
કોદંડ કામિની તણૂ ટંકાર, આગલિ અલિ ઝંઝા ઝંકારિ;
પાખલિ કોઇલિ કલરવ કરઈ, નિર્મલ છત્ર શ્વેત શિર ધરઇ ૨
ત્રિભુવન માંહિ પડાવઇ સાદ, જઈ કો સુરનર મંડઇ વાદ ?
અબલા સૈનિ સબલ પરવરિઉ, હીંડઇ મનમથ મચ્છરિ ભરિઉ. ૩
માધવ માસ સોહઇ સામંત જસ તણુઇ જલનિધિસુત મિંત,
દૂતપણૂં મલયાનિલ કરઈ, સુર નર પન્નગ આણુ આચરઈ. ૪
તાસ તણા પય હું અણુસરી, સરસતિ સામિણી હઇડઇ ધરી,
પહિલૂં કંદર્પ કરી પ્રણામ, ગરૂઉ ગ્રંથ રચિસિ અભિરામ. ૫

અંત – આપિ વારૂ એક અવાસ, મણિ માણિક ધન સૂંપૂં તાસ
પૂરવ પ્રેમ બિહ્નિ જણ ઘણુઉ, પાર ન પામિ કવિ તે તણુઉ. ૧૫૧
કામિ કાજિ ક્રીધ ચૂપઈ, ખંતિ કરી નિરખઉ થિર થઇ;
ભણિસઇ ત્રિલ્હણુ વાણી તેહ, જ્ઞાન ભણુઇ રસિ રાતા જેહ. ૧૫૨

(૧) ઇતિ કવિચક્રચૂડામણિ ત્રૈલ્હણુપંચાસિકા સમાપ્તઃ સંવત ૧૬૨૬ વર્ષે ચૈ. વદિ ૩ દિને લિખિ. ઇતિ વેલણુપંચાશિકા રાસ સમાપ્તઃ. શ્રી. શ્રી. મૂળ ચોપડાનાં પત્ર ૪૩થી ૫૮ (નિરંક). વૃત્ત ૨૦૫, તેમાં ૧૫૨ ચોપાઈ ગુજરાતી, બાકી ભ્રષ્ટ સંસ્કૃત (આશરે ૫૧ વૃત્ત). [આ માહિતી 'પ્રાચીન કાવ્યસુધા'ની જણાય છે.] (૨) દે૦ લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫. [ઉપરના કૃતિપરિચયમાં બે હસ્તપ્રતોનો નિર્દેશ છે તે અહીં નોંધાયેલી છે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે ઉપરાંતની જણાય છે.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન કાવ્યસુધા ભા.૪, સં'શો. છગનલાલ વિઘારામ રાવળ, પૃ.૧૫૭-૮૪.

(૫૬૭) + શશિકલા પંચાશિકા

ટૂંકી નોંધ : શારદા દેશનો પંડિત કવિ બિલ્હણ વતન છોડીને નીકળ્યો, ત્યારે કેટલોક વખત પંજાબના હાકેમ ક્ષિતિપતિ કિંવા ક્ષિતિપાલને ત્યાં રહ્યો હતો. તે દરમિયાન તેને ક્ષિતિપાલની પુત્રી સાથે સ્નેહ બંધાયો. તે વાત પાછળથી છતી થઈ; અને કાશ્મીરી કવિને દેશત્યાગ કરવો પડ્યો એ સ્નેહને સંભારી મોહબદ્ધ બિલ્હણે સંસ્કૃતમાં 'બિલ્હણ પંચાશિકા' રચી, જે અદ્યાપિ એક લોકપ્રિય કાવ્ય મનાય છે. એ કાવ્યમાં રાજકુમારી સાથે ભોગવેલા ભોગનું બિલ્હણના મુખનું ઉન્માદક ચિત્ર છે.

પ્રસ્તુત 'પંચાશિકા' કોઈ અણઘડ જોડનારને હાથે કાલાંતરે કથીરમાં જડાઈ અને 'બિલ્હણ કાવ્ય' નામ પામી. પૂર્વે બિલ્હણ ગુજરાતમાં આવ્યો હતો ને ત્યાંથી અત્યંત અપ્રસન્ન ચિત્તે ચાલ્યો ગયો હતો, એ વાત એ અરસામાં તાજી હતી. અને પંજાબના ક્ષિતિપાલની હકીકત વિસારે પડી હતી. એને લીધે ઐતિહાસિક ક્ષિતિપાલ તથા તેની પુત્રીને ઠેકાણે 'બિલ્હણ કાવ્ય'માં ગુજરાતનો વીરસિંહ તથા રાજકુમારી શશિકલા એ બે કલ્પિત વ્યક્તિઓ સ્થાપિત થયેલી જોવામાં આવે છે. જૈન સાધુ જ્ઞાનાચાર્યે જૂની ગુજરાતીમાં 'બિલ્હણ કાવ્ય' રચ્યું છે, તેમાં શશિકલાના પિતાનું નામ પૃથવીચંદ્ર આપ્યું છે ને તેને પાટણનો રાજા કહ્યો છે.

'બિલ્હણ કાવ્ય'માં ગાંઠી લીધેલી 'બિલ્હણ પંચાશિકા'એ જ્ઞાનાચાર્યને શશિકલાના પ્રલાપના કાવ્યની રચના સુઝાડી જણાય છે. તે સાધુકવિએ ભાંગ્યાતૂટ્યા સંસ્કૃત સાથે ગુજરાતીમાં 'શશિકલા કાવ્ય' રચ્યું છે, તેમાં વીસ સંસ્કૃત શ્લોક અને ચાલીસ ગુજરાતી ચોપાઈ છે, 'બિલ્હણ કાવ્ય' અને 'શશિકલા કાવ્ય'ની ભાષાની વિશિષ્ટતા ઉપરથી જ્ઞાનાચાર્ય ઈસવીસન પંદરમી સદીમાં થયેલ લાગે છે. પ્રસ્તુત કાવ્યોની જૈન મરોડના દેવનાગર અક્ષરની હાથપ્રત (મુંબઈની દેવચંદ લાલભાઈ લાયબ્રેરીની) જે મને મળી હતી તે વિ. સં. ૧૬૨૬ની છે.

જ્ઞાનાચાર્યની ભાષા મધ્યકાળની ગુજરાતી છે. એ કવિનું 'શશિકલા કાવ્ય' ટૂંકું છે ને કંઈક ફીકું પણ છે. —કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ.

આદિ – આદિમાં એક શ્લોક છે કે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુવર્ણ વર્ણ વનિતાવરાંગકે, ઇન્દ્રમુદ્દીયો તનઆં દુરાઇ વૈ.
ગપણાયતમનિ સાંપ્રત વેધસે, સુવર્ણ સૂક્તિ નિહિતાતિ લેાઇવૈ. ૧

(પછી) ચૂપઈ.

એક દિને બઇઠી સહિઇર સાથિ હસિ હરખિ તાલી દેઈ હાથિ,
સહી કહિ સાંભલિ શશિકલા પૂછું વાત એક નિર્મલા. ૧
જિમ બિહ્લણિ પરકાસ્યૂં સર્વ, તિમ તૂં કહિ મૂકી મન ગર્વ,
કહિ કુમરી સુણિજ્યો સહૂ તહમે, નેહની વાત પ્રકાસૂં અમ્હે. ૨

અંત – થયુ વિહ્વિલ છાંડી આગલી, ક્રીડા સુરત ક્રીધ તણિ વલી,
વારવાર સંભારૂં તેહ, પ્રાણ પાહિ વાહલુ વર એહ. ૪૦

(૧) શશિકલા પંચાશિકાઃ મંગલપુરઈ. શ્રી ન્યાનાચાર્યકૃતઃ મૂળ ચેાપડાનાં પત્ર ૩૯થી ૪૩, વૃત્ત ૧+૫૯=૬૦; તેમાં ૪૦ ચેાપાઈ ગુજરાતી, બાકી ભ્રષ્ટ – અતિ ભ્રષ્ટ ગુજરાતીમિશ્રિત સંસ્કૃત. [આ 'પ્રાચીન કાવ્યસુધા'ની માહિતી જણાય છે.] (૨) લિ. સં. ૧૬૨૬માં **આગમગચ્છીય ધર્મરત્ન**સૂરિભિઃ ચેાપડેા, પ.ક્ર. ૩૯થી ૪૩, દે. લા. પુ. લા. નં.૧૧૨૫.

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન કાવ્યસુધા ભા.૪ પૃ.૧૮૪થી ૧૯૧.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૭૩–૮૦; ભા.૩ પૃ.૬૩૬.]

૨૮૬. વિજયભદ્ર (હેમવિમલસૂરિ–લાવણ્યરત્નશિ ?)

(૫૬૮) કમલાવતી રાસ ૩૬ કે ૭૭ ગાથા

આદિ – નમુ વીર જિણેસર દિણેસર અભિનવેા હૂણિ,
ભરતક્ષેત્રે ભરૂઅચિ નગરની શેાભા ભણિ,
મેઘરથ રાજ રાજ કરે ધર્મ જંપે
ઇંદ્રની રિદ્ધિ જિસી તિસી તસ ઘરિ સંપિ. ૧

અંત – ઘરણીને વચને કંત વૈરાગીઓ, એહું સંસાર વિષ સમેા લાગીઓ,
બાપે બેાલાવી બેટા બલી કરી, રાજિ બેસારી બેટા બાહિઇ ધરી.
બાલક બાહિ ધરી રાજે થાપિ ઘરે વીસ વરસ રહી.
તિહાં થકી છૂટી જિસી આવી તિસ્યેા સીલ લીધેા સહી
ચારિત્ર પાલિ કર્મ ભલિ કેવલી ગુરૂ બે થયા,
વિજયભદ્ર મુનિવર જંપે મેાક્ષ મંદિરમાં હિયા. ૩૬

(પા૦) ગચ્છનાયક રે **હેમવિમલસુરિ** ગહગહિયા
ગુણ મંદિર રે પંડિત શ્રેણિ શિરેામણિ,
નિત વાંદઈ રે **લાવણ્યરત્ન** વિદ્યાધણી. ૭૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

...**વિજયભદ્ર** ભણે ભલે ભાવે. ૭૭

(૧) પ.સં.૪, જેસ.ભ.ભં. નં.૨૦૨. (૨) પ.સં. ૬–૧૩, લીં. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧(પૃ ૪૪૨, ૪૬૭).]

(૫૬૬) કલાવતી સતીનો રાસ ૪૯ કે ૭૭ કડી

આદિ – **ભરતક્ષેત્રિ** રે નયરી છિ **મંગલાવતી,**
શંખ રાજા રે રાજ કરઇ જસિઉ સૂરપતી,
એક દિવસે રે રાઇ મંત્રી બોલાવીઉ,
દત્તમંત્રી રે દેસાઉરથી આવીઉ. ૧

અંત – ભૂપનુ સૂત રાજ થાપી લીધુ સંયમ સુષ ભરિઇ,
દેવલોકિ બિહુ પુહતાં સુગતિ જાસિ અવતરી,
કલાવતીની પછીય સઝાય, ન પડીઇ સંસાર સિઉં,
વિજયભદ્ર મુનિવર સતીય ધ્યાઇ, મોક્ષ જઈઇ લીલસિઉં. ૪૯

(૫૦) ગુણ ગિરૂઆ રે મેરૂઆ પરિ જસુ મહમહિઆ,
ગછનાયક રે **હેમવિમલ**સૂરિ ગહગહિઆ.
ગુણ મંદિર રે પંડિત શ્રેણિ સિરોમણી,
નિત વાંદઉ રે **લાવણ્યરત્ન** વિદ્યાધણી. ૭૬

લાવણ્યરત્ન હું સુગુરૂ ગાઉં સદા મનઉં ભામણુઇ
કલાવતી મઇં કવિત કીધઉં એહ પ્રસાદિઇ ગુરૂ તણુઇ.
જે ભવિઅ ભણુસિઇ અનઇ સુણુસિઇ **કર્મ** હણુસિઇ સ્ત્રી નરો,
વિજયભદ્ર ભણઇ ભલઇ ભાવિઇ વેગિ વરસિઇ સયંવરો. ૭૭

(૧) પ.સં. ૫–૧૩, જૈ.શા. દા.૧૩ નં.૧૯. (૨) પ.સં.૧૨–૬, સીમંધર સ્વામી ભં. સુરત દા.૨૦ નં.૫. (૩) સં.૧૭૩૮ ફાગણ ૧ રવિ. પ.સં. ૯–૧૧, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૧૩. (૪) પંડિત શ્રી હર્ષવિમલ-ગણિ તત્ શિષ્ય પં. ગુણવિમલગણિ લિ. સં.૧૬૮૮ વર્ષે શુભં ભવતુ. પ.સં. ૫–૧૫, વિ.ને. ભં. નં.૩૩૩૦. (૫) લ. ભગત લાલચંદ્ર. દે.લા.પુ લા. નં.૨૩૫. (૬) સં.૧૬૨૬ ચૈ.વ. ૪ દિને **આગમગચ્છીય ધર્મરત્નસૂરિભિઃ** લિ. પ.ક. ૫૮થી ૬૫, ચોપડો, દે૦ લા. પુ. લા. નં. ૧૧૨૫. તથા મ.ધ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૧૫).]

(૬૦૦) + શીલ વિષે શિખામણ સ.

પ્રકાશિત : ૧. સજ્ઝાયમાલા, પ્ર. ભીમસિંહ માણેક પૃ.૭૧.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૪–૧૫, ભા.૩ પૃ.૪૧૫–૪૧૬ તથા ૧૪૭૭. બન્ને રાસકૃતિઓ કેટલીક હસ્તપ્રતોમાં જ ગુરુપરંપરાના નિર્દેશવાળી કડીઓ ધરાવે છે તેથી આ પરંપરા પાછળથી દાખલ થઈ હોવાનો વહેમ પણ જાય. ઉપરાંત બન્ને કૃતિઓ હસ્તપ્રતોમાં કડીસંખ્યાનો કેટલોક ફરક પણ બતાવે છે. કર્તા આગમગચ્છના કે તપાગચ્છના હેમવિમલસૂરિના પ્રશિષ્ય હોવાનો તર્ક થયો છે, પણ તપાગચ્છના હેમવિમલસૂરિના શિષ્ય લાવણ્યરત્ન પંડિત કવિ છે તેથી એમનો ઉલ્લેખ હોવાનો સંભવ વધારે છે. એ રીતે કવિ ૧૫મી સદીના નહીં પણ ૧૬મી સદીના ગણાય. 'શીલ વિષે શિખામણ સ.' મુદ્રિત છે તેમાં ગુરુપરંપરા નથી.]

૨૮૭. અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ)

(૬૦૧) યોગશાસ્ત્ર બા૦

(૧) સં.૧૫૧૧ ફા. શુ. ૫ રહવાડા ગ્રામે પં. **ધીરમૂર્તિ**ગણિશિ. **ચંદ્ર**સૂરગણિના લિ. વિ. અ. જ્ઞા. ભં. સાણંદ.

(૬૦૨) ષડાવશ્યક બા૦

(૧) સં.૧૫૧૫ આશ્વિન શુ. ૧ કોટાણુકનગરે પં. રત્નહંસગણિશિ. **મા**ણિક્યમંદિરગણિના લિ. મુ. વિ. શા. સં. ભાણી.

(૬૦૩) પુણ્યાલ્યુદય (સંસ્કૃત સાથે ગુજરાતીગદ્યમિશ્રિત)

(૧) ઉપદેશકથાઓ. સં.૧૫૩૫ વર્ષે ૧૩ બુધે **પી**પલુધ વાસ્તવ્ય **વ્યા**સ હૂંગર નવી પ્રતિમા લિખિતં. પ.સં.૪૩, ખેડા.ભં. દા.૩ નં.૧૨૭.

(૬૦૪) અજિતશાંતિ સ્તવ બાલા.

(૧) મૂલ પ્રાકૃત **ન**ંદિષેણકૃત. સં.૧૫૩૮ કા. વદિ પંચમી સોમવારે **ત**પાગણે ભ૦ **સો**મસુંદરસૂરિશિષ્ય ભ. **સો**મદેવસૂરિશિષ્યમુખ્ય પં. **સં**યમ-હંસગણિ શિષ્યે. પ.સં. ૬, મ. જૈ. વિ. નં.૫૮૦.

(૬૦૫) કલ્પસૂત્ર સ્તબક

(૧) સં.૧૫૩૮ આષાઢ શુ. ૧૩ **સો**ની ગોત્રે સા. **ના**થૂ પુ. સા. **સ**દસરણ ભા૦ **સિ**ંગારદે પુ૰ સા. **દો**દા ભા૦ શ્રા. **સૂ**ચ નામ્ન્યા પુત્રે **શ્રી**વત્સ **સ**હભૂ **અ**મીપાલ **વ**સ્તૂ રૂપચંદ પ્રભૃતિપર સહિતયા નિજ ભાવનયા પુસ્તકં લિ. ઉપકેશગચ્છે દા. શ્રી **શા**લિભદ્ર મિશ્રેભ્ય ઉપકારિતં. હં. ભં.

(૬૦૬) પ્રશ્નોત્તરરત્નમાલા બાલા૦

(૧) મૂલ **વિ**મલકૃત. લ.સં.૧૫૪૩, ગ્રં. ૨૫૦, પ.સં.૬, સેં. લા. નં. ૨૧૨૬.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૬૦૭) ઉપદેશમાલા પ્રકરણ બાલા૦

(૧) સં.૧૫૪૬ શ્રી સોમસુંદરસૂરિપટ્ટે શ્રી જયચંદ્રસૂરિ તત્પટ્ટે શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ શ્રી સોમજયસૂરિ તત્પટ્ટે શ્રી સુમતિસાધુસૂરિ શ્રી ઇન્દ્રનંદિસૂરિ પં. તીર્થજયગણિશિ૦ અજયકીર્ત્તિગણિના લિ. અહમ્મદાવાદનગરે હા.ભં. દા.૫૨. (૨) સં.૧૫૪૬, પ.સં.૧૧૦, હા.ભં. દા.૪૫ નં. ૧૦.

(૬૦૮) શીલોપદેશમાલા બાલા૦

(૧) સં.૧૫૫૧ ખ૦ગચ્છે જિનવર્દ્ધનસૂરિ જિનચંદ્રસૂરિ જિનસાગરસૂરિ જિનસુંદરસૂરીણાં પટ્ટે જિનહર્ષસૂરિ અણહિલ્લપાટકે ઓકેશ વંશે હાટીયા ગોત્રે સા. વેલા પુત્ર સા૦ હર્ખા પુત્ર સા૦ નાગરાજ પઠનાર્થં. મુ.વિ શા.સં. છાણી.

(૬૦૯) શ્રાદ્ધવિધિ પ્રકરણ બાલા.

(૧) સં.૧૫૫૬ ફા. વ. ૭ તપાગચ્છાધિરાજ હેમવિમલસૂરિ રાજ્યે પૂજ્યારાધ્ય પં. ધર્મમંગલગણિશિ. સુંદરધર્મગણિના લિ. શ્રીરંગવાંચનાર્થં. હા.ભં. દા.૧૧૨ નં.૧૩.

(૬૧૦) યોગશાસ્ત્ર બાલા.

(૧) સં.૧૫૬૨ ભા. શુ. ૧ શનૌ લિ. અણહિલ્લપુર પત્તને લિખાવિતં. શાલાપતિ વાટકે સિદ્ધાંતગચ્છે ભ. દેવસુંદરસૂરિશિષ્ય કીર્ત્તિસુંદર લિખાવિતં. પ.ક. ૨થી ૧૧૨, જૂનો સંઘ ભં. પાટણ.

(૬૧૧) શ્રાવકપ્રતિક્રમણ સૂત્ર બાલા૦

(૧) સં.૧૫૬૯ અસાડ શુદિ શનૌ લેખિતો વા. કલ્યાણતિલકગણિભિઃ મં. લોલા વાચનાર્થં. ગુટકો, પ.સં. ૪૯થી ૧૫૫, નાહટા સં.

(૬૧૨) જંબૂસ્વામીચરિત્ર (ગદ્ય)

(૧) સાધ્વી ગણિની વાચનાર્થં શ્રી ખરતરગચ્છવાસિના સત્યતિલકમુનિના લિ. પ્રલ્હાદનપુરે સં. ૧૫૭૩ વર્ષે. પ. સં. ૧૪–૧૪, ઘોઘા ભં. દા. ૧૬.

(૬૧૩) ઉપદેશરત્નકોશ બાલા૦

(૧) સં.૧૫૭૫ કા. શુ. ૪ ગુરૂ સ્તંભતીર્થે ગચ્છનાયક હેમવિમલસૂરિશિ. ભ. આણંદવિમલસૂરિશિ. વિજયચંદ્રગણિના લિખાવિતા. પ્ર૦ કા. ભં.

(૬૧૪) વનસ્પતિ સપ્તતિકા બાલા૦

(૧) સં.૧૫૭૫, પ.સં. ૪, પ્ર. કા. ભં. દા.૮૯ નં.૬૬૬.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૬૧૫) અજિતશાંતિ સ્તોત્ર બાલા

(૧) સં.૧૫૭૭ આસો શુ. ૧૪ ચાંગા ગ્રામે ભ૦ સુમતિસૂરિપટ્ટે હેમવિમલસૂરિ રાજ્યે પં. ચારિત્રશીલગણિશિ. સૌભાગ્યકલશગણિઃ લિ. મુ.વિ.શા.સં. છાણી.

(૬૧૬) દંડક બાલા.

(૧) લ.સં.૧૫૭૬, પ.સં.૮, પ્ર.કા.ભં. નં.૬૮૨.

(૬૧૭) સિદ્ધાંતવિચાર (ગદ્ય)

(૧) સં.૧૫૮૨ વર્ષે ગ. પુંજા પં. ધનસાર ગ૦ હર્ષઇ ભંડારિ મુંકી. જૂનો સંઘ ભં. પાટણ દા.૭૨ નં.૨૪.

(૬૧૮) ષડાવશ્યક બાલા.

(૧) સં.૧૫૮૩ ભા. શુદિ ૪ ચત્તને લિ૦ ધનસાગર બૃહદ્ગચ્છે ગચ્છાધિરાજ પૂજ્ય મલયહંસસૂરયઃ જૈન સંઘ જ્ઞા.ભં. પાટણ.

(૬૧૯) કર્મગ્રંથ બાલા.

(૧) સં.૧૫૮૫ શાકે ૧૪૫૦ માધ સુદી ૮ રવૌ ગંધાર બંદિરે ગૂર્જર જ્ઞાતીય દોસી ચહિરાજ પઠનાર્થં. હા.ભં. દા.૬૦.

(૬૨૦) આરાધના બાલા.

(૧) સં.૧૫૮૬ પ્ર.વ.શુ. ૭ સોમે પં. માણિક્યચારિત્રગણિશિ. પં. વિવેકચારિત્રગણિના લિ. શ્રા૦ હંસાઇ પઠનાર્થં. જૈન વિ. શા. જ્ઞા.ભં. અમદાવાદ.

(૬૨૧) શ્રાવકપ્રતિક્રમણ (ષડાવશ્યક) બાલા.

(૧) લ.સં.૧૫૯૦ ગ્રં.૧૬૦૦, પ.સં. ૪૩, સે.લા. નં.૧૭૭૨.

(૬૨૨) પાંડવ ચરિત્ર (ગદ્ય)

(૧) સં.૧૫૯૧ શ્રા.શુ. ૮ શનિવારે વડગામ મધ્યે લિ૦ ગ્રં.૨૫૦૦. પ.સં. ૬૨–૧૫, સંઘ ભં. પાટણ દા.૭૨ નં.૨૨.

(૬૨૩) ભવભાવના કથા બાલા.

(૧) લ.સં.૧૫૯૧, ગ્રં.૫૦૦૦, પ.સં. ૧૮૬, સંઘ ભં. વખતજી શેરી દા.૧ નં.૧૬.

(૬૨૪) ષડાવશ્યક બાલા. ખ. જિનચંદ્રસૂરિવારે રચાયેલ

(૧) લ.સં.૧૫૯૬, પ.સં.૫૭, લીં.ભં. દા.૧૩ નં.૧૩.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પૂર્તિ

[કૅટલૉગગુરા, જૈનગૂર્જરરચનાએં ભા.૧ અને જૈહાપ્રોસ્ટામાં આરંભ-અંત સાથે કૃતિઓ નોંધાયેલી છે, તેમાંથી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં જે કૃતિઓ નોંધાઈ ન હોય તેની અહીં પૂર્તિ કરી છે. જૈનગૂરચનાએં ભા. ૧માં સમાવિષ્ટ થયેલી કૃતિઓને મરુ-ગૂર્જર ભાષાની ગણવામાં આવી છે તેથી તેમાંથી સઘળી સામગ્રીને અત્રે લીધી છે, પણ કૅટલૉગગુરા તથા જૈહાપ્રોસ્ટામાં સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, હિંદી વગેરે ભાષાઓની કૃતિઓ નોંધાયેલી છે તેથી માત્ર ગુજરાતી ભાષાની સામગ્રીનો જ અહીં સમાવેશ કર્યો છે. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'એ બાલાવબોધોના આરંભ-અંતના ભાગ સામાન્ય રીતે નોંધ્યા નથી ને કૅટલૉગગુરા તથા જૈહાપ્રોસ્ટાએ નોંધ્યા છે તેથી 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં નોંધાયેલા બાલાવબોધો પણ અહીં ફરીને નોંધ્યા છે. જ્યાં કર્તા-કૃતિ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં આગળ આવી ગયેલ છે ત્યાં કર્તા કૃતિને એ જ ક્રમાંક આપ્યા છે. બાકી નવેસરથી ક્રમાંક આગળ ચલાવ્યા છે.]

વિક્રમ અગિયારમી સદી

૨૮૮. પં. ધનપાલ

મહારાજા ભોજના સભાપંડિત. 'તિલકમંજરી'ના કર્તા. મહાકવિ શોભનમુનિના ભાઈ.

(૬૨૫) + સત્યપુરીય મહાવીર ઉત્સાહ કડી ૧૫

આદિ – જિણુવ જેણુ દુઠ્ઠકૂ કમ્મ, બલવંતા મોડિય,
ચઉ કસાય પસરત જેણુ, ઉમ્મૂલ વિતોડિય,
તિહુયણુ-જગડણુ-મયણુ સરહિ, તણુ જાસુ ન ભિજ્જઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઇયર નરહિ **સચ્ચઉરિ-વીરુ**, સો કિમ જગડિજ્જઇ. ૧૨

અંત – **કોરિંટ, સિરિમાલ, ધાર, આહાડુ, નરાણઉં,**
અણહિલવાડઉ, વિજયકોટ્ટુ, પુણ પાલિતાણું,
પિક્ખવિ તાવ બહુત્ત દામ, મણિ ચોજ્જુ પઇસઇ,
જ અજ્જવિ **સચ્ચઉરિ-વીરુ**, લોયણિહિ ન દીસઇ. ૧૩
સહસ્સેણ વિ લોયણહ, તિત્થુ ન હોઇ નિયતહ,
વયણ સહસ્સેહિ ગુણ ન તુટ્ઠ, નિટ્ઠિયહિ થુણતહ,
એક્ક જીહ **ધણપાલુ** ભણઇ, ઇક્કુ જ મહ નિયતણુ,
કિં વન્નઉ **સચ્ચઉરિ-વીરુ**, હઉ પુરગુ ઇક્કાણુણુ. ૧૪
રક્ખિ સામિ પસરતુ મોહુ, નેહુદુય તોડહિ,
સમ્મદંસણિ નાણુ ચરણુ, ભડુ કોહુ વિહાડહિ,
કરિ પસાઉ **સચ્ચઉરિ-વીરુ**, જઇ તુહુ મણિ ભાવઇ,
તઇ તુટ્ઠઇ **ધણપાલુ** જઉ, જહિ ગયઉ ન આવઇ. ૧૫

—પં. ધનપાલકૃતઃ શ્રી સત્યપુરમંડન-શ્રીમહાવીર-ઉત્સાહઃ સમાપ્તઃ.

પ્રકાશિત : ૧. જૈન સાહિત્ય સંશોધક ખં.૩ અં.૩.

[જૈનગૂર્જરકવિઓ ભા.૧ પૃ.૧–૨. કૃતિને અપભ્રંશ ભાષાની ગણવી જોઈએ.]

વિક્રમ બારમી સદી

૨૮૯. વર્ધમાનસૂરિ

૧૧–૧૨મી શતાબ્દીમાં બે વર્ધમાનસૂરિ થઈ ગયા છે – (૧) ખરતરનું બિરુદ પામનાર જિનેશ્વરસૂરિના ગુરુ, સમય સં.૧૦૫૫થી સં.૧૦૮૦; (૨) બીજા અભયદેવસૂરિના શિષ્ય, સમય સં.૧૧૩૦થી ૧૧૭૨. આ કૃતિના કર્તા બીજા વર્ધમાનસૂરિ હોવાની સંભાવના છે.

(૬૨૬) + વીર જિણેસર પારણઉ ગા૦ ૪૩

આદિ – જસ નિસુણહ એકાગ્ગ મણ, ધમ્મિ ધરેવિણુ ચિત્તુ,
વીર જિણિંદહ પારણઉ, કોસમ્બિયહિ જ વિત્તુ. ૧

અંત – **વદ્ધમાણસૂરિહિં** પણય, હરિપત્થુ થુઇ વાય,
ભવિભવિ તેમ પસીય મહુ, જેમ થુણઉં તુહ પાય. ૪૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

—શ્રી વીરજિનેશ્વરસ્ય પારણકં સમાપ્તમિતિ.

(૧) સં.૧૨૮૬ લિખિત પ્રકરણ પુસ્તિકા, તાડપત્રીય પ્રતિ, મણિ-સાગરસૂરિ સં., કોટા. (૨) પા.ભં. સૂચી પૃ.૪૧૨.

પ્રકાશિત : ૧. ડિંડી અનુશીલન વર્ષ ૩ અંક ૨.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૨૯૦. જિનદત્તસૂરિશિષ્ય (૫૦)

જિનદત્તસૂરિ રૂ.૧૧૩૨-સં.૧૨૧૧.

(૬૨૭) + જિનદત્તસૂરિ સ્તુતિ (પદ્ય) ૧૬ અપૂર્ણ

આદિ – જો અમાણુ સિરિ **વદ્ધમાણુ**, મય માણ વિવજ્જિઉ,
સિદ્ધિ પુરધિનિ **વદ્ધમાણુ**, ભવપંજરુ ભાંજઉ.
લોયાલોય પયાસણિક્ક, મુરુ ભુયણુ દિવાયરુ,
સો જિણિંદુ નય અમર વિંદુ, વંદિવિ કરુણાયરુ,
સંથુણિહિ વીર જુગપવર ગુરુ. ગુરુ ભાવહ સંઠવિય મણુ,
જિણસાસણ-ગયણંગણ-તરણિ, સિવ-પહગમણુ મહાસમણુ. ૧

(૧) પ ક. ૫૭થી ૫૯, અપૂર્ણ, જેસલમેર તાડપત્રીય પ્રત નં.૧૫૬.

પ્રકાશિત : ૧. યુગપ્રધાન જિનદત્તસૂરિ પરિશિષ્ટ નં.૩.

(૬૨૮) [+] જિનદત્તસૂરિસ્તવન

આદિ – સિરસઇ દેવ પસાય કરો ગુરુશ્રી **જિનદત્તસૂર**
વંદિસુ **ખરતરગચ્છરયણ સૂર જેમ** ગુરુ પૂરી. ૧
સંવત ઇગ્યારઇ વરસઇ બત્તીસે જસુ જમ્મ
વાઘ્ઘ મંત્ર પિતા જણુહી **આહડદેવ** સરમ્મ. ૨

અંત – શ્રી **જિનવલ્લભ**સૂરિપય શ્રી **જિનદત્ત** મુનીન્દ
વિઘનહરણ મંગલકરણ કરો પુન્ય આનન્દ. ૯

—ઇતિ શ્રી જિનદત્તસૂરિજી સ્તવનમ્.

(૧) લિ. પં. રત્નપ્રમોદમુનિઃ શ્રી **બિ**કાનેર મધ્યે સં.૧૮૫૭ વર્ષે મિતે વદિ ૬ દિને. પ.સં. ૩-૧૩, પ.ક. ૧થી ૨, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૪૨૫/૧૯૭૪.

[પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૪ તથા જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૨૨. પહેલી કૃતિની ભાષા વિશેષપણે અપભ્રંશ જણાય છે. બીજી કૃતિ જૈહાપ્રોસ્ટા માં અજ્ઞાતને નામે છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૯૧. ધર્મસૂરિશિષ્ય

(૬૨૯) + ધર્મસૂરિ બારહ નાવઉં (બારમાસા)

આદિ – તિહુયણુ મણિ ચૂડામણિહિ, **બારહ નાવઉ ધર્મસૂરિ નાહહ,**
નિસુણેહુ સુયણહુ નાણ સણાહહ, પહિલઉ સાવણ સિરિ
ફુરિય. ૧
કુવલયદલસામલ ઘણું ગજ્જઇ, નમદ્દલુ મંડલ ઝુણિ છજ્જઇ,
બિજ્જુલડી ઝબકિહિં લવઇ મણહરુ, વિત્થારેવિ કલાસુ. ૨

અંત – અટ્ઠાઇય વરિસેહિં જસુ લેાએ સમાગમુ,
અહિય માસુ સંપત્તો સેા સહિય મણેારમુ. ૪૮
તહિં વદઉ જસ સૂરિ સુહકારુ, તવ સિરિ કન્હ વયંસ પયારુ,
ધર્મસૂરિ બારહ નાવઉં સંતહ, હરઉ દુરિઉ સુહકરઉ
પઢંતહ. ૪૯
વિન્નતિય નિસુણેહિ, સાસણ દિવિ સાયરુ,
નંદઉ **ધર્મસૂરિ** લેાએ, જં ચન્દ્ર દિવાયરુ. ૫૦
—ઇતિ બારહ નાવઉં સમ્મતં.

(૧) આના પછી રવિપ્રભસૂરિરચિત 'ધર્મસ્તુતિ' છે. પા.ભં. તાડપત્રીય પ્રત પૃ.૩૭. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

પ્રકાશિત : ૧. હિંદી અનુશીલન વર્ષ ૬ અંક ૪.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૪–૫. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

વિક્રમ તેરમી સદી

૨૯૨. લખણ (લક્ષ્મણ) (શ્રાવક)

મણિધારી જિનચન્દ્રસૂરિનેા સમય સં.૧૨૧૧થી ૧૨૨૩.

(૬૩૦) જિનચન્દ્રસૂરિ કાવ્યાષ્ટમ્ ગા૦ ૮

બીજી અને ત્રીજી ગાથામાં **'લખણ ભણઇ'** મળે છે.

આદિ – **અભયસૂરિ** સિરિ સીસુ સગુણુ, **જિણવલ્લહુ** દિટ્ઠઉ,
તસુ પટ્ટહ **જિણદત્તસૂરિ, અવટ્ઠમિ** બઇટ્ઠઉ.
દિવ્વં નાણ પહાણ વલિણુ, જ કિયઉ અચંભમુ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વાલત્તણિ લિઅ મગ્ગિ સગુરિ, **રાસલ** અગુબ્ભમુ.
ગુરુ પારતતુ અગમહિ ભતુ, **જિણુયત્તસૂરિ** કુહુ ઉચ્ચરિવિ,
દુપ્પસહુ જાવ વઢિયઇ સુહુ, તુજ ધમ્મુ કમિ કમિ કરિવિ. ૧

અંત – અજ્જુ દિયહુ સકયત્થુ, અજ્જુ નર વન્નુ સુહાવઉ,
અજ્જુ વારુ રમણીઉ, અજ્જુ સંવચ્છરુ આવઉ.
અજ્જુ જોઉ જયવંતુ, અજ્જુ મહુ કરણુ પિયંકરુ,
અજ્જુ મિત્તુ સુહ મહત્તુ, અજ્જુ ગહ-રાસિ સુહંકરુ.
સકયત્થુ અજ્જુ લોયણુ જુયલુ, હિઅઇ અજ્જુ વઢિયઇ સુહુ,
ગઉ પાઉ અજ્જ દૂરંતરિણુ, દિટ્ઠઇ ગુરુ **જિણચંદ** પહુ. ૮

(૧) પ.સં.૨, અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫-૬. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૨૯૩. અજ્ઞાત

(૬૩૧) + જિનપતિસૂરિ વધામણા ગીત ગા.૨૦ સં.૧૨૩૨ લગભગ

આ રચના સાહિત્યિક ભાષામાં નહીં પણ બોલચાલની સરલ ભાષામાં છે. હસ્તપ્રત ૧૬મી સદી પહેલાંની મળતી નથી તેથી ભાષામાં ફેરફાર થયાનો સંભવ છે.

આદિ – **આસી** નયરી વધાવણઉ, આયઉ **જિણપતિ**સૂરિ
જિનચંદસૂરિ સીસુ આઇયા લો,
વધાવણઉ વજ્જવિ સુગુરુ **જિણપતિ**સૂરિ આવિયા લો. આંકણી.

મધ્ય – **હાલે બહતો** ઇમ ભણઈ, સંઘહ મણોરહ પૂરિ,
બારહસૈ બત્તીસા એ, માસિ જેઠહ સુદ્ધિ તીજહ. જિ. ૮
સિરિમા મહત્તર ઇમ ભણઈ, ઇવ પહુ હોસઇ કાંઈ.

અંત – ધરિધરિ હુઅઉ વધામણુઉ, સરગહિ રંજિયઉ **જિણચંદ**સૂરિ,
આલિયા નયરિ વધાવણુઉ. ૨૦

(૧) અનુપ સંસ્કૃત લાયબ્રેરી.

પ્રકાશિત : ૧. હિંદી અનુશીલન વર્ષ ૧૨ અંક ૧, પાઠભેદો સાથે.
[૨. જૈન સત્યપ્રકાશ વર્ષ ૧૩ અંક ૨ પૃ. ૬૨–૬૪.]

[જૈમગૂકરચનાએં પૃ. ૭. કર્તા સિરિમા મહત્તરા ગણવામાં આવેલાં પરંતુ એમનો ઉલ્લેખ કાવ્યમાં વર્ણવાયેલી પ્રસંગઘટનાના ભાગ રૂપે થયેલો છે, એ કર્તાનામ જણાતુ નથી. તેથી કૃતિ અહીં **અજ્ઞાતકર્તૃક** લેખી છે. 'જૈન સત્યપ્રકાશ'માં અગરચંદ નાહટા પણ એને અજ્ઞાતકર્તૃક લેખતા જણાય છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૯૪. વજ્રસેનસૂરિ (દેવસૂરિશિષ્ય)

વાદિદેવસૂરિશિષ્ય વજ્રસેનસૂરિનો સમય સં.૧૨૩૫ લગભગ.

(૬૩૨) + ભરહેસર બાહુબલિ ઘોર ગા. ૪૫

આદિ – પહિલઉ રિસહ જિણિંદુ નમેવિ, ભવિયહુ નિસુણહ રોલુ ધરેવિ,
બાહુબલિ કેરઉ વિજ્જઉ. ૧
સયલહ પુતહ રાણિવ દેવિ, **ભરહેસરુ** નિય પાટ ઠવેવિ,
રિસહેસરિ સંજમિ થિયઉ. ૨

મધ્ય – દેવસૂરિ પણમેવિ સયલુ, તિય લોય વદીતઉ
વયરસેણસૂરિ ભણઈ એહુ, રખ રંગુ જુ વીતં. ૨૫

અંત – અવરુ મ કરિસઉ માણુ એ, **વયરસેણસૂરિ** વજ્જર એ,
ભાવણ તિણ ભાવેઉ, જિવ ભાવી **ભરહેસરિહિં**,
તઉ કેવલ પાવેહુ એ, રાજુ કારંતા તેણ જિવ. ૪૫

(૧) લ. સં.૧૪૩૦.

પ્રકાશિત : ૧. શોધપત્રિકા પુ. ૩ અં. ૩. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬.]

૬. આસિગુ (શાંતિસૂરિભક્ત)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૬.]

(૬૩૩) + ચન્દનબાલા રાસ ગા. ૩૫ જલોર

આદિ – જિણ અભિનવિ **સરસઇ** ભણુએ, પુહવિહિ **ભરહખેત્રિ** જ વીત,
વીર જિણંદહ પારણા એ, નિસુણઉ **ચંદનબાલ** ચરિત્તુ. ૧
પ્રથમ લીલ **કસમીર** કરંતી, લલિય લોલ કલોલ વહંતી,
અડદલ કમલ મજ્જિઝ ઉપપત્તી સકલ સબલ અમ્હિ તાલહ દિન્તિ. ૨

અંત – સંખેપિણી જિણ દિન્નં દાણુ. **વીર** જિણંદહ કેવલનાણુ,
ચંદણ પઢમ પવત્તિણિય, પરમેસરહ નિવ્વાણહ જંતિ,
વત્તીસાસય ખિત્ત તંહિ, અખલિઉ સુહુ સિદ્ધિહિ માણંતિ. ૩૪
એહુ રાસુ પુણ વૃદ્ધિહિ જંતિ, ભાવિહિ ભગતિહિં જિણહરિ દિંતિ,
પઢઇ પઢાવઇ જે સુણઇ, તહ સવિ દુકખઇ ખયંયહ જંતિ,
નાલઉર નઉરિ **આસુગુ** ભણઇ, જમ્મિ જમ્મિ તૂસઉ **સરસત્તિ**.
—ઇતિ શ્રી ચન્દનબાલા રાસઃ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) લે. સં.૧૪૩૭.

પ્રકાશિત : ૧. રાજસ્થાન ભારતી પુ. ૩ અં. ૩-૪. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ૭-૮.]

૨૯૫. જિનપતિસૂરિશિષ્ય

(૧૩૪) + બાલાવબોધ પ્રકરણ ગા. ૧૧૬

આદિ – પણમવિ **જિણવઇ** દેઉ ગુરુ, અનુ **સરસઇ** સુમરેવિ
ધમ્મુવએસુ પયંપિયઇ, સુણિ અવહાણુ કરેવિ. ૧

મધ્ય – દાણુ ન દિજ્જઇ ભોગ ન ભુંજહિ, મુય પિયય મપિય માઇ સુસિજ્જહિં,
દેવ ગુરુ વિ તિણુ સમ વિ ગણિજ્જહિ, જુત્તાજુત્તહિં નવિ યાણિજ્જહિ. ૬૮

અંત – ધમ્મુવએસં પયં આરાહેહિંતિ જે મહાસત્તા,
ચારિત્ત ચંદનધવલિય તિજયા જહિંતિ તે સિદ્ધિં. ૧૧૬

પ્રકાશિત : ૧. જીવદયા પ્રકરણ કાવ્યત્રયી, અનુવાદ સાથે.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮-૯. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૨૯૬. જિનપતિસૂરિશિષ્ય (અ.)

(૧૩૫) [+] **શાંતિનાથ રાસ** અપૂર્ણ

આમાં ખેડનગરના શાંતિ જિનાલયનો ઉલ્લેખ છે જેનું ઉદ્ધરણ શાહે કરાવ્યું અને જેમાં સં.૧૨૪૮માં જિનપતિસૂરિ દ્વારા પ્રતિષ્ઠા થઈ.

આદિ – પંચમુ **ભરહ** નરિંદો, **જિણવઈ** સોલસમો,
સંતિ સુહંકર કદ્દો, પણમિય પય પડિવનઉ,
ચરિઉ કિંપિ પભણઉં તસુ નાહહ, ગુરુ ચૂડામણિ સ્તુવિય પાવહ,
ત નિસુણુતહ ભવિયહ સવણિઈં. ભરિયહં અમીય રસાયણ મ ધણિઉં
ખેડિ નયરિ જો સતિ ઉદ્ધરણિ કરાવ્યુ. વિહિ સમુદય સસુભત્તિ,
જિણવઇસૂરિ કાવિયુ.

(૧) અપૂર્ણ પ્રત, જેસ. ભં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૨૯૭. સુમતિગણિ (ખ. જિનપતિસૂરિશિષ્ય)

સુમતિગણિની દીક્ષા સં.૧૨૬૦. એમની સૌથી મોટી ૧૨૧૦૫ ગ્રંથાગ્રની રચના 'ગણધરસાર્ધશતક બૃહદ્ વૃત્તિ' સં.૧૨૯૫ની છે.

(૬૩૬) + નેમિનાથ રાસ ગા. ૫૮ સં.૧૨૭૦ લગભગ

આદિ – પણુમવિ **સરસઇ** દેવી, સુય રયણ વિભૂસિય,
પભણિસ્સુ **નેમિ** સુરાસો, જણ નિસુણહુ સૂસિય. ૧

અંત – સિરિ **જિણવઇ** ગુરુ સીસિઈ, ઇહુ મણુહર ભાસુ,
નેમિકુમારહ રઇઉં, ગણિં **સુમઇણિ** રાસુ. ૫૭
સાસણદેવા **અંબાઇ**, હઉ રાસ દિયતહ,
વિગ્ઘૂ હરઉ સિગ્ઘુ, સંઘહ ગુણરંતહ. ૫૮

(૧) લે. સં.૧૪મી સદી, જૈસ. ભં. (૨) લે. સં.૧૫મી સદી, જૈસ.ભં.

પ્રકાશિત : ૧. હિંદી અનુશીલન વર્ષ ૭ અંક ૧. [૨. રાસ ઔર રાસાન્વયી કાવ્ય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯-૧૦. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૨૯૮. (શાહ) રયણ (ખ. જિનપતિસૂરિ ભક્ત શ્રાવક)

(૬૩૭) + જિનપતિસૂરિ ધવલ ગીત ગા. ૨૦ સં.૧૨૭૮ લગભગ

આદિ – **વીર** જિણેસર નમઈ સુરેસર, તસ પહ પણુમિય પયકમલે,
યુગવર **જિનપતિસૂરિ** ગુણ ગાઇસો, ભત્તિભર હરસિહિ મનિ રમલે. ૧

અંત – અન્ન દિણંતરે **બાર સતહોતરે**, માસ અસાઢિ જિણુ અણુસરીએ,
મન્ન સુર ઝાણહિ સિય દસમી દિવસહિ, પહુતઉ સૂરિ અમરાપુરી એ. ૧૬
એહુ શ્રી **જિણપતિસૂરિ** ગુરુ જુગપવરુ, **સાહ રયણ** ધમ સંથુણઇ એ,
સમરઇ જે નરનારિ નિરંતર, તડા ઘર નવનિધિ સંપજ્જઈ એ. ૨૦

(૧) સં.૧૪૬૩, અભય જૈન ગ્રંથાલય સંગ્રહ.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૬.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦-૧૧.]

૨૯૯. ભત્તઉ (ખ. જિનપતિસૂરિ-ભક્ત શ્રાવક)

(૬૩૮) + જિનપતિસૂરિ ગીત ગા. ૨૦ સં.૧૨૭૮ લગભગ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

શાહ રયણ અને ભત્તઉ રચિત ગીતમાં કેટલીક કડીઓ ને પંક્તિઓ સમાન છે. બન્ને ગીત એકબીજાથી પ્રભાવિત છે.

આદિ – **વીર** જિણેસર નમીઉ સુરેસર, તસ પહ પણમિય પયકમલે,
યુગવર **જિનપતિ**સૂરિ ગુણમંડન, ગુણગણ ગાઇસો મતિ રમલે. ૧

અંત – ચરણકમલ નરવર સુર સેવઇ, મંગલ કેલિ નિવાસ હુએ,
થૂભહ-રયણ **પાલણપુર** નયરિહિં, તિહુઅણ પૂરઇ એ આસહુ એ. ૧૬

લીણઉ કમલેહિ ભમર જિમ **ભત્તઉ**, પાયકમલ પણમિય કહઇ,
સમરઇ એ જે નરનારિ નિરંતર, તિહાં ઘરે રિદ્ધિ નવનિહિ લહઇ એ. ૨૦

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ ૮.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૧.]

૩૦૦. જયમંગલસૂરિ (વાદિદેવસૂરિ–પુણ્યદેવસૂરિ–રામચંદ્રસૂરિ-શિષ્ય)

(૬૩૬) [+] મહાવીર [જન્માભિષેક] કલશ કડી ૧૫ કે ૧૮
કૃતિ સંસ્કૃત તેમજ ગુજરાતીમાં છે.

આદિ – (પહેલાં ત્રણ સંસ્કૃત શ્લોક પછી)
આરામમંદિર વાવિ સુંદર તુંગતોરણ રમ્મ
પાયાર જિણહર કુવ સરવર સગ્ગજિણ વાખમ્મ
તિહિ કુંડલ ઝલકતિ નેઉર ખલકતિ હાર લહકતિ નારિ
તહિદિસ તિગ જવડિ બોરિયા વડિ રયણ કંચણ ફારિ. ૪

અંત – ઇમ ઇંદ મિલિહુણિ કલસ ભરહુણિ સુરભિ નીરહિં ભરિયલા
સિરિ **વીર** નાહહ મેરુ મચ્છહ ઝિમિઝિમ રમિઝમિ ન્હવિયલા
તે અનેક-મંગલ તિત્થ કરિહુણિ **વીર** જણણી અપ્પિઉ
તા સયલ સુરવર ઠાણ પહોતલિ રંગિ જગિ થિર થપ્પિઉ. ૧૪ (૧૭)
વાદિદેવસૂરપાય પણમેવિ અનઈં **પુણ્યદેવ**સૂરિ
તા છંદ આગમ તક્કિ સુંદરુ સુગુરુ **રામચન્દ્ર**સૂર
જગિ **જયોમંગલ**સૂરિ બુલ્લિય **માહાવીર** અભિષેઓ
તઉ કણયકલસેહિં ન્હવઉ ભવિયાં પૂજહુ એહ જ દેવ. ૧૫ (૧૮)

(૧) જૂની પ્રત, પ.ક. ૧૫થી ૩૧ પં. ૧૫, તેમાં ૫ ક. ૧૫થી ૧૬, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૬૨.૨૦૮/૧૬૪૫. (૨) પ.સં. ૪–૧૫, પ.ક. ૩,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૪૧૮/૮°૫૧૧. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૭, ૫૧૫, ૫૧૬ – સ્નાત્રપૂજાવિધિ-અંતર્ગત, મંગલસૂરિને નામે).]

[પ્રકાશિત : ૧. વિવિધ પૂજાસંગ્રહ તથા અન્ય પૂજાસંગ્રહોમાં, સ્નાત્રવિધિ-અંતર્ગત.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૯૬–૯૮.]

૧૦. પાલ્હણ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૯.]

(૬૪૦) + નેમિ બારહમાસ રાસો કડી ૧૬

૧૫મી કડીમાં 'પાલ્હણ ભણઇ' મળે છે.

આદિ – **કાસમીર**મુખમંડણ દેવી, વાએસરિ **પાલ્હણ** પણમેવી,
પદ્માવતિય ચક્કેસરિ નમિઉં, **અંબિકા** દેવી હઉં વીનવઉં.
ચરિઉ પસાયઉ **નેમિ**જિણ કેરઉં, કવિત્તુ ગુણ ધમ્મ નિવાસો,
જિમ **રાઇમઇ** વિઓઅુમએ, બારહમાસ પયાસઉ રાસો. ૧

અંત – ઇણ પરિ ભણિયા બારહમાસા, પઢત સુણંતહ પૂજઉં આસા,
રાયમઇ નેમિકુમર વહુ ચરિઉં, સંખેવિણ કવિ ઇણિ પરિ કહિઉં,
અંબિક દેવિ સાસણદેવિ માઇ, સંઘ સાનિધુ કરિજઉ સમુદાઇ.

(૧) સં.૧૪૨૫ લગભગ જિનપ્રભસૂરિની પરંપરામાં લિખિત પ્રત બીકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાન ભં.

પ્રકાશિત : ૧. સંમેલન પત્રિકા. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨.]

૩૦૧. અજ્ઞાત

(૬૪૧) [+] અંબિકાદેવી પૂર્વભવવર્ણન તલહરા ગા.૩

આદિ – .... **તિલોત્તમ રંભ રઇ.** ૪
સીલિહિં જણુ **સીતા દવદંતિ** રાણી, **અંજણ** સુંદરી **રાયમઇ,**
સોહગ સુંદરિ જગહ પહાણી, જાવિહિ નિમ્મલ નિમ્મવિય. ૫

અંત – સુહયણ વયણહ કિંપિ સુણેવિ, કિંપિ મુણિય નિયમઇ બલિણ,
ચરિઉ તુમ્હારઉ વનિઉ દેવિ, પૂરિ મણોરહ અમ્હ તણઇ. ૨૬
નેમિ જિણેસર ચરણ અંભોય, મહુયરિ **અંબિક** દેવિ તુહું,
સંઘહ સાનિધુ કરિ સુહભોય, દેહિ મણવંછિય ઉદયરિદ્ધિ. ૩૦

(૧) જિનપ્રભસૂરિની પરંપરાની સં. ૧૪૨૫ લગભગ લિખિત પ્રત, બીકાનેર બૃહદ્ જ્ઞાન ભં.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૮.]

૩૦૨. અજ્ઞાત

(૬૪૨) **વીરતિલક** ચોપાઈ ગા. ૧૨

આદિ – **વાસુપુજ્જ** તિત્થકરુ દેઉ, જસુ તણિ કલા ન લબ્ભઇ છેઉ,
વિજ્જલપુરિ વિહિ ચઇતિણિ વેસુ **વીરતિલક** ખેતલનઉ વેસુ. ૧

અંત – નેઉર રુણુરુણ ઝણકારુ, **વીરતિલક** ગુણવંતુ અપારુ.
ગેવરુ નચ્ચઈ મજ્જિઝમ રયણિ, **વાસુપુજ્જ** પરમેસર ભુયણિ. ૧૨
નિસુણહુ **વીરતિલક** તણઉ ચરિઉ, સુખ સંપઇ હુયઇ નાયઇ
દુરિઉ. આંચલી.

(૧) સં. ૧૪૩૭, જૈસ. ભં.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૯. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૦૩. (કવિ) છલ્હ

(૬૪૩) **ક્ષેત્રપાલ દ્વિપદિકા** ગા. ૮

આદિ – સુમ્મઈ ડહડહંતુ અઇસહઉ ગરુયઉ સદ્દુ નહયલે,
ધુમ્મઇ સઘણઘોરુ જણુ ભીસણુ મેઙલરવઉ મહિયલે.
રુણુઝુણુ રુણુઝુણંત નેઉર સરુ પાયા લઘુ પહુત્તઉ,
નચ્ચઇ **ખિત્તવાલુ** જિણુમંદિરિ બહુ આણંદ જુત્તઓ. ૧

અંત – જાઇ સુ પંથ કુસુમ સેવિત્તિય જો તુઙ ભત્તિ પૂયએ,
વિલસઇ સુજ્જુ સુકખુ બહુવિહ પરિ દુકખુ ન હોઇ તહક્કએ.
દિવ્વાભરણ દિવ્વ દેવંગ સમીહિય તાસુ સંપએ,
જો તુહ પઢઇ સુણઇ ખિત્તા હિવ ઇમ કવિ છલ્હુ જંપએ. ૮

(૧) સં.૧૪૨૫ લગભગની પ્રત.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૯. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૦૪. અજ્ઞાત

(૬૪૪) [+] **મયણરેહા રાસ** ગા. ૩૬

આદિ – .....તાં રાણી,
રઇ રૂબહ લીલા દવંદતી, રાયમએ જિમ નેહુ કરંતી...૬
સમકિતુ અવિચલુ હિયઇ ધરતી, જિણુગણુહાર પયપઉમ નમંતી,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચન્દ્રજસે કુમર સોહંતી, ગમઇ દીહ સા બહુ ગુણવંતી. ૭
અહ જલતરિ ઇસિ હસંતી, ઉરિ એકાવલિ હારૂ વહંતી,
કરયલિ લીલાકમલુ કરંતી, કલકંઠી જિમ કિંપિ ભણંતિ. ૮
ઇણિ પરિ પેખઇ **મણિરહુ** રાઓ, હા ધિગુ પેખઇ કમ્મ વિવાઓ,
પેખિઉ **મયણા** મુહ રમણીસરૂ, તેા સાયરૂ જિમ નહાસિઉ નરેસરૂ. ૯
જં નવિ વેય પુરાણ સુણીજઈ, જં ચિય પામરિ લોઇ દસીજઇ,
તપિ નરેસર મંડિઉ કજ્જૂ, પેખઉ મયણ મહાભડ રજ્જૂ. ૧૦
કુલિ કમલેહિમ બુદ્ધિ કરંતઉ, નિયગુણ વલ્લી અગ્ગિ દહંતઉ,
હાહારત તિહુયણિ પાવંતઉ, **મણિરહુ મયણા**મંદિરિ પત્તઉ. ૧૧

અંત – જિણહરિ પૂજિઉ **મલ્લિનાહુ**, પવતિણી પણમેઇ,
મિલ્હિઉ વાલહ તણઉ **નેહુ**, તઉ દિક્ખા લેઇ.
કુમરહ સયલહ જિણહ વયણિ પડિબોહુ કરંતી,
કેવલનાણુ ધરેવિ **મયણ**, સા સિદ્ધિ પહૂતી. ૫
સયલહ રયણહ વયર રયણુ, જિવ મૂલુ ન જાએ,
તિમ જિમ સાસણિ સીલુરયણુ કવિ કહણુ ન માએ,
વીર જિણેસર જમ તિત્થુ, અનુસૂરૂ પયાસઇ,
તા ચિરૂ નંદઉ એહુ ચરિઉ, અનુ **મયણ** મહાસઇ. ૭
—મયણરેહા રાસ સમાપ્ત :.

પ્રકાશિત : ૧. હિંદી અનુશીલન.
[જિનગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨૦.]

૩૦૫. અમરપ્રભસૂરિશિષ્ય (ધર્મસૂરિ પટ્ટે આણંદસૂરિશિ૦)
(૬૪૫) સંખવાપીપુરમંડન શ્રી મહાવીર સ્તોત્રમ્ ગા. ૨૧

આદિ – સિરિ **સિદ્ધત્થ** નરેસર નંદણ ગુણનિલય,
પણય ભવિયણુ જણુ દેસિય સાસય પય,
દુરિય દુરત દવાનલ વિજ્જાવણ જલય,
તિહુયણ મણ આણંદણ **વીર** જિણંદ તયા. ૧
જણમણ ચિન્તિય પૂરણ સુરતરુ સમચરણ,
પુવ્વ ભવંતર સંચિય કલિમલ અવહરણ,
સંખવાવિપુરમંડણ ખંડણ ભવભયહ.
વદ્ધમાણ જિણવઇ જય પામિવિય પરમસુહ. ૨

અંત – અવણિ વર રમણિ રમણીય સુર સુન્દરં,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સુર વિમાણુબ્ભ અવયણ્ણુમિહ સુન્દરં,
સંખવાલીય વર ગુટ્ઠિ કારાવિયં,
જયઉ જિણુભવણુમુત્તુંગમંડવજૂયં. ૪
વાઇ ગઇ રાય નિચ્છલણ પંચાણણો,
ધમ્મસૂરિત્તિ ઉદ્ધરિય જિણુસાસણો.
તેણ સિસિ **સંખવાવિયૂ** સુપઇટ્ઠિઓ,
જુગલનિહિ વરિસિ (૧૧૯૨) **વીર** જિણુ સામિઓ. ૫
મત્તિ ઉલ્લસિય ઘણુ પુલય પુલય કલિય યંગયા
સંખપુર પવર સિરિ તિલય મિઉ જે સિગ
વદ્ધમાણું જિણુ થુણઇ તે વંછિયા,
ઝત્તિ પાવંતિ નિબ્ભતિ સુહ સંપયા. ૬
ધમ્મસૂરિ પટ્ટિ **આણંદસૂરિ** મુણિવરો, **અમરપહસૂરિ** તસુ પટ્ટિ નર દિણુયરો.
તાસુ સીસેણ નિય ભત્તિ ભરિ પણમિઓ
સિદ્ધિ સુહ દેઉ પહુ **વીર** જિણુસામિઓ. ૭
કુમય તય દિણિંદો પાયનમ્મામરિંદો,
ભવિય કુમય ચંદો **વદ્ધમાણો** જિણિંદો,
પરમસુહ નિવાસં મુત્તિકંતા વિલાસં,
વવગય ભવ પાસ દેઉ નાણુપ્પયાસં. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૨૧–૨૨. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૦૬. અજ્ઞાત

(૬૪૬) પાઇયગાહા ગા.૮૫

કૃતિ પ્રાકૃત, અપભ્રંશ અને ગુજરાતી ભાષામાં (છેલ્લી કડીઓ) છે. બે કડી સંસ્કૃતમાં પણ છે.

અંત – પડિલેહણિહિં પમજ્જણિહિં જે સજ્ઝાઉ સલગ્ગ
તે હૂં વંદઉં મુનિપવરા ધન્દિચ્ચ જાહં સબ્બહ. ૮૩
મિચ્છા દુક્કડ કાહુ કરઇ હિઉં કુ સૂધઉં જાહં
આહેડી નીચઉ નમઇ મારેવા હરિણાઇ. ૮૪
જો ગુણવંતઉ સો નમઇ...ઇ...ગ થટ્ટઇઇ થાઈ
અવસિ નમતા ગુણુ ચડઇ ઘુણહ કહંતાઉં...ઇ. ૮૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

—ઇતિ પ્રાકૃતગાથા વૈરાગ્યમયઃ.

(૧) પ.સં. ૨–૧૬ (૧૮), પ્રુ. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૫. ૩૨૬/૨૩૪૩.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ. ૪૭૪.]

૩૦૭. દેલ્હણ

દેવેન્દ્રસૂરિની આજ્ઞાથી રચિત. જો દેવેન્દ્રસૂરિ 'કર્મગ્રંથ'ના પ્રસિદ્ધ રચયિતા હોય તો એમનો સમય સં.૧૩૦૦ લગભગ છે.

(૬૪૭) + ગયસુકુમાલ રાસ ગા. ૩૪

આદિ – પણમેવિણુ સુયદેવી સુય રયણ વિભૂસિય,
પુત્થય કમલ કરીએ કમલાસણિ સંઠિય. ૧
પભણઉં **ગયસુકુમાર** ચરિત્તુ પુવ્વિ **ભરહ**ખિત્તિ જ વિતૂ,

અંત – સિરિ **દેવિંદ**સૂરિંદહ વયણે, ખમિ ઉવસમિ સહિયઉ,
ગયસુકુમાલ ચરિત્તૂ સિરિ **દેલ્હણિ** રઇયઉ. ૩૩
એહ રાસુ સુયડેયહ ભાઈ, રકખઉ સયલુ સંઘુ **આ**ણંદાઈ,
એહ રાસુ જો દેસી ગુણિસી, સો સાસય સિવ સુકખહં લહિસી. ૩૪

(૧) જેસ. ભં.

પ્રકાશિત : ૧. રાજસ્થાન ભારતી વર્ષ ૩ અં. ૨. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૨૨. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

વિક્રમ ચૌદમી સદી

૧૩. જિનેશ્વરસૂરિ (ખ૦ જિનપતિસૂરિશિષ્ય)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૨.]

(૬૪૮) [+] મહાવીર જન્માભિષેક ગા. ૧૪

આદિ – સિદ્ધત્થ મહાનર રાય વંશ, સર રાય હંસ મુણિ રાયહંસ,
તેલુક્કનાહ જુગદીહ નાહ, જય ચરમ જિણેસર **વીર**નાહ. ૧
તુહ મજ્જણુ જે જિણ કુણહિ ભવ્વ, તે પાવઇ સંપઇ નાહ સવ્વ,
ઉચ્છિન્ન દુદ્દ દારિદ્દ કંદ, પણયામરવિંદ જિણિંદ ચંદ. ૨
સાધન્ન પુન્ન સુકયત્થ **વીર**, સિરિ **તિસલદેવિ** જસુ ઉયરિ ધીર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉપન્નુ સયલ તેલ્લુકનાહું, તહુ ગુણગણ રયણહ સલિલ નાહુ. ૩
સુર સિહરિ મિલિય ચઉસટ્ઠિ ઇંદ, જમ્મકખણિ તક્કખણિ તુહ જિવિંદ,
કે ઉર મઉડ કડિ સુત્તહાર, ચલ કુંડલ મંડિય ભત્તિસાર. ૪

અંત – જન્મા**ભિસેઉ** કય તિજગ સેઉ, ભવિયણુ મિન્નાસિય પાય લેઉ,
તુહ કરહિ દેવ દેવિંદ વિંદ, અસુરિંદ ફણિંદ સ જોઇસિંદ. ૧૩
જેમ મેરુમ્મિ અમરેસરા મજ્જણુ, કરહિ તુહ **વીર** ગિરિધીર દુહ
તજ્જણુ,
સદ્દ સુવિયટ્ટ તહ કુણહિ જે સંપયં, સુત્ત રિદ્ધિણાઉ તે લહહિ
પરમં પયં. ૧૪

—ઇતિ શ્રી મહાવીર જન્માભિષેકઃ કૃતઃ શ્રી જિનેશ્વરસૂરિભિઃ.

(૧) સં.૧૪૩૬, બીકાનેર જિનહર્ષસૂરિ ભં.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈનગૂર્જરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨–૧૩. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૦૮. જિનેશ્વરસૂરિશિષ્ય

(૬૪૯) આદિનાથ બોલિકા ગા. ૮ બાહડમેર

આદિ – તા પુહવિ પહાણુઇ સગ્ગ સમાણુઇ વલ્લઉ **વાહડમેરિ**
તા તહિવિ જિણહરુ અચ્છઇ મણહરુ જોઉવ નિજ્જઇ મેરિ,
તા **નાભિહિ** નંદણુ નયણાણંદણુ **રિસહ** જિણેસરુ દેઉ,
તા સહિ વદિજ્જઇ નિચ્છઇ ફિટ્ટઇ પાવહ લેઉ. ૮

અંત – તા પૂડઉ મજ્જિજઉ પુન્નુ ઉવજ્જિજઉ સામિઉ હરિસહ પૂરિ,
તા જગહ પહાણ ગુણહ નિહાણુ વંદિઉ **જિણિસરસૂરિ**
તા મિલિયા લોયા પૂયહ જોવા, ચિત્તિ ભયઉ ચમકારુ,
તા ઇણિ પરિ મડિમા કા ઇહિ રમ્મા પાવહિ સુકખુ અપારુ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૫૦) [+] **વાસુપૂજ્ય બોલિકા** ગા. ૪ પાલ્હણપુર

વિજાપુરના સંબંધમાં બુદ્ધિસાગરસૂરિનો ગ્રંથ જુઓ.

આદિ – તા **પલ્હણપુરિ** ગોરી વિનંતિ કરઇ જુ પ્રિય નિસુણેહુ,
તા દૂસમ કલિ સૂસમુ અવયરિઉ ધઉ દુહહ જલંજલિ દેઉ.
તા ચલ્લહિ સામિય મયગલ સલડઉ જસુ કરેસુ,
તા **વિજાઉરિ** વિહિ મંદિરિ પણમિસુ **વાસુપુજ્જુ** તિત્થેસુ. ૭

અંત – તા છં છં છરરં આઉજ વજહિ વીણુ વેણુ અઇ રમ્મ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તા તુંબુર સરિ મહુર સરિ ગાયહિ ગાયણુ ખોડહિ કમ્મ.
તા **વાસપુજજુ** તિત્થયરુ પસંસહિસુ ગુરુ **જિણેસરસૂરિ**
તા ભવિયહુ જણુમણુ વંછિઉ પાવહુ દુરિઉ પણાસઇ દૂરિ. ૪

(૧) ઉપર્યુક્ત પ્રતિ.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૫૧) વાસુપૂજ્ય બોલિકા ગા૦ ૪ વિજ્જલપુર

આદિ – તા ઉત્તર દિસિહિ નારિ જ હુંતી, ચલ્લિય મણિ વિહસંતિ,
તે ચડિય તુરગિહિ પવણુવેગિહિ, મિલ્હવિ ઘરુ પઇસંતિ,
સા હરષિય ચિત્તિહિ બહુ સુપવિત્તિહિ **વિજ્જલપુર** વર આય,
તા પહુ **વસુપુજ્જ** વદાવિ પ્રિયં મહુ, તે પણુમહિ પહુપાય. ૧

અંત – તા પચ્છિમ રભ કંઠ રયણાયરિ જે હુંતી નિય દાણિ,
તા કર જોડિવિ નિન્નવઉ નરિંદહ પહુવેગેણ પરાણિ.
તા **વાસુપુજ્જ વિજ્જલપુર** નયરહ થપ્પિઉ **જિણેસરસૂરિ**,
તા મોપહુ પણુમંતિલ્હુ પસંસઇ દુરિઉ પણસઇ દૂરિ. ૪

(૧) ઉપર્યુક્ત પ્રતિ.

(૬૫૨) [+] **શાંતિનાથ બોલિકા** ગા.૪ શ્રીમાલનગર

આદિ – તા ઉત્તર દક્ષિણુ પૂરબ પચ્છિમ બહુ દિસિ હુંતી નારિ,
તા કર જોડેવિણુ નાહુ નમેવિણુ વયણુ ઇક્કુ અવધારિ.
તા દૂસમ કાલી પહુ સિરમાલી અદણુદુ સુણિયઈ તિત્થુ,
તા ઇહિ ભવસાયરિ દુક્ખહ આયરિ ભવિયહ જણ બોહિત્થુ. ૧

અંત – તા ધન પુનવતી બહુ ગુણવંતી અમર પસંસહિ સગ્ગિ,
તા દાણુ દિયાવહિ મહિમ કરાવહિ સગુરુ વયણિ વિહિ મગ્ગિ
તા **સિરમાલહ** મંડણુ પાવવિડંડણુ થપ્પિ **જિણેસર**સૂરિ
તા ભવયહુ વંદહુ જિવ ચિરુ નંદહુ દુરિઉ પણાસઇ દૂરિ. ૪

(૧) સં.૧૫મી સદીની સંગ્રહપ્રતિઓ.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૫૩) મહાવીર બોલિકા ગા. ૮

આમાં ઉદયવિહારના ઉત્તરના કુલધરનો ઐતિહાસિક ઉલ્લેખ છે.

આદિ – તા **ગુજ્જર** નારિહિ ઇહ સંસારિહિ મણિ હયઉ આણંદુ,
તા **તિસલહ** નંદણુ કમ્મવિહિંડણુ વંદઉ **વીર** જિણિંદુ.
તા કણયહ કલસૂ અમિયહ વરિસૂ સુંભઈ મણહર દહુ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તા સહિયહ દિટ્ઠઇ પાઉ ફિટ્ટઇ રોરુજાઈ સય ખંડુ. ૧

અંત – તા **ઉદયવિહારૂ** સારોહારૂ કારિઉ **કુલધરિ** મતિ,
તા અસુર સુરિંદા ખયર નરિંદા પક્કિખવિ સીસુ ધુણંતિ,
તા તાસુ પઇટ્ઠા કિયઇ વિસિટ્ઠા સીસુ ધુણાતિઉ ઇંદુ,
તા ધમ્મ કહતૂ જગિ જયવંતૂ **જિણેસર**સૂરિ મુણિંદુ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૫૪) જિનેશ્વરસૂરિ (મદનયુદ્ધ) ચન્દ્રાયણ ગા. ૧૨

આદિ – હલિ પંચકુસુમ સરિ વિસરુ નમિજ્જઇ કરિ ધર વર સારંગો,
મઈ સમરિ જિણીવઉ સૂરિ **જિણેસર** ગુણ ઠવિ નાણુ સુચંગો,
રઇ ભણઇ મયણ સુણિ સત્તુ કહં તુહ મિલિહિ કરહુ કોદંડો,
સો અજ્જઉ ન જિત્તુ કેણવિ જિપ્પઇ **જિણીસર**સૂરિ પયંડો. ૧

અંત – રઇ વારિઉ ન હિઉ સંચરિઉ ધણુ ધરિ કરિ ઉબ્ભઉ મયણુ,
તં હણઇ **જિણેસર**સૂરિ ગુરુ, ગહિવિ ખંભુ ખગ્ગહ રયણુ. ૧૨

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૫૫) મંગલ ગા. ૪

આદિ – જો મંગલુ સિરિ **રિસહ**નાહ **મરુદેવિ**હિ દિન્નઉ
જો મંગલુ **નેમિ**હિ કુમાર **સિવદેવિ** પવન્નઉ
જો મંગલુ પહુ **પાસ**નાઇ **વમાદેવિ** કિજ્જઇ
જો મંગલુ ચઉવીસહ જિણહ, સુરનાહ કરહિ મેરૂ વરહિ,
સો મંગલુ ચઉવિહ સુસંઘ સણિ, મિલિ ઠવિયઉ સાસણ સુરિહિ ૧

અંત – કરઉ સંતિ સંઘસ્સ સતિ જુગપવર **જિણેસર**,
સતિ સયલ લોયસ્સ સતિ **ઉદયહ** નરેસર.
અઇરા-એવિહિ જાઇ રાઇ **વિસસેણઇ** નંદણુ,
ચક્ક લચ્છિ પરિચત્ત જયઈ જિણ પાવવિહંડણુ.
કમટ્ઠ કરડિ ધડ પંચમુહ ભવિય લોય ભવભયહરણુ,
જય જયહિ જયહિ જય સંનિયર **સંતિ**નાહ સિવસુહકરણુ. ૪

(૬૫૬) + ગુરુગુણ ષટ્પદ ગા. ૮

આદિ – જિણવલ્લહ પમુહાણું, સુગુરુણું જો પઢેઇ વર-કપ્પં,
મંગલ-દીવંમિ કએ, સો પાવઇ મંગલં વિમલં. ૧

અંત – **જિણવલ્લહ જિણદત્તસૂરિ જિણચન્દ જુ જિણવઇ**
તુય સુવ્વઈ આસીસ દિતિ **જિણેસર**સૂરિ મુણિવઇ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉયહિ જામ જલુ રહઇ ગયણિ જામ મહ દિણેસરુ,
તામ પયાસિઉ સૂરિ ધમ્મુ જુગપવરુ **જિણેસરુ.**
વિહિ સંઘુસ નંદઉ દિણુ દિણુ, વીર તિત્થુ થિરુ હોઉધર,
પૂજન્તિ મણોરહ સયલ તહિ કવ્વટ્ઠ પઢંતિ નારિ-નર. ૮
—ઇતિ ષટ્પદમ્.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૩–૧૮. કૃતિઓની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૦૯. લક્ષ્મીતિલક (ખ. જિનેશ્વરસૂરિશિ.)

ઉપાધ્યાય લક્ષ્મીતિલક મોટા વિદ્વાન હતા. એમણે સં.૧૩૧૧માં ડાલ્હાદનપુરમાં 'પ્રત્યેક બુદ્ધ ચરિત્ર' (ગ્રં. ૧૦૧૩૦) તથા સં.૧૩૧૭માં જલોરમાં એમના ગુરુ જિનેશ્વરસૂરિકૃત 'શ્રાવકધર્મપ્રકરણ' પર બૃહદ્ વૃત્તિ (ગ્રં. ૧૫૧૩૧)ની રચના કરી હતી.

(૬૫૭) + શાન્તિનાથ દેવ રાસ ગા. ૬૦ સં.૧૩૧૦ લગભગ

આદિ – સંતિ જિણેસર ચરણકમલુ કમલહ આવાસુ,
ઉત્ત સિય નિય ઉત્તમંગ સુરહિયદસ આસુ.
સવણ મહૂ સવુ ચરિઉ તાસુ વિરયમુ સંખેવી,
નાયહુ ભવિયહુ ભાવ સારુ સિંગાર કરેવી. ૧

અંત – એહુ રાસુ જે દિતિ, ખેલા ખેલી અઇ કુસલ,
ભંભસંતિ તહ સંતિ, મેઘનાદુ વિ ખેતલ કરઉ. ૫૮
એહુ રાસુ બહુ ભાસુ, **લક્ષ્મિતિલય** ગિણિ નિમ્મયઉ,
તે લહતિ સિવવાસુ, જે નિયમણિ ઊલટિ દિયહિ. ૫૯
મહિ કામિણિ રંવિ ઇંદુ, કુન્ડલ જુયલિણુ જાસ ઉઇ,
તામ **સંતિ** જિણ ચંદુ. અનુદિઉ રાસુવિ ચિરુ જયઉ. ૬૦

પ્રકાશિત : ૧. સંમેલનપત્રિકા ભા.૪૭ અં.૪. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨૩. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૧૭. સોમમૂર્તિ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૫.]

(૬૫૮) ગુર્વાવલી રેલુઆ ગા. ૧૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – વસહિ મગ્ગુ જિણિ પયડુ, કરિ સહિ **અણહિલ પાટણિ**
વાઈય જગિ જસ ઢક્ક,
સો **જિણેસરસૂરિ** ગુરુ રયણુ મણિ ઝાયહિ જે નર તે સસારહ
ચુક્ક. ૧
નર જુગપહાણુ ગુરુ ચરિય હારુ નિય કંઠિ ઠવઉ તિય લોય સારુ,
એ મુક્તિરમણિ જિમુ તુમ્હ વરેઇ. **આંચલી.**
અંત – એહ ગુરાવલિ જે પઢઇ જે મણિ **અવધારઇ** રંગિહિં જે ગાયઇ,
સોમમુત્તીગણિ ઇય ભણઇ સો નરુ સંસારહ દુહહ જલંજલિ
દેઈ. ૧૩

(૧) જૈ. ભં. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૫૯) જિનપ્રબોધસૂરિ ચચ્ચરી ગા. ૧૬

જિનપ્રબોધસૂરિનો આચાર્યકાળ સં.૧૩૩૧થી ૧૩૪૦.

આદિ – વિજયઉ વિજયઉ કોડિ જુગ **જિનપ્રબોધ**સૂરિ રાઉ,
વિપ્ફુરતં વર સુરિ ગુણરયણ અલકિય કાઉ. ૧
અંત – **જિણપ્રબોધ**સૂરિ ગુરુ તણિય જે **ચાચરિ** પભણંતિ
સોમમુત્તિગણિ ઇમ ભણઈ પુણ્ણ લચ્છિતિ લહંતિ. ૧૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૬૦) જિનપ્રબોધસૂરિ બોલિકા ગા. ૧૨

આદિ – તિય લોય સામિણિ હંસગામિણિ, દેવ કામિણિ પણમિયા,
અન્નાણ વલ્લરિ દલણ કત્તરિ, મણિ ધરેવિણુ સારયા,
સિરિ સુગુરુ **જિણેસર**સૂરિ પટ્ટ, ગયણ ભૂસણ દિનમણી,
સંથુણિસુ સિરિ **જિણપ્રબોધ**સૂરિ ગુરુ, ભત્તિ ગુરુ ચૂડામણિ. ૧
અંત – જઇ તુમ્હિ રુદ્દહ ભવસમુદ્દહ, પારુ વંછહુ ભવિજણા,
જિણપ્રબુદ્ધસૂરિ બોહિત્થ ગિન્હહુ, તાઉ હો નિચ્ચલ મણા.
લંઘેવિ વેગિણુ જિમ ભવોયદિ, જિદ્ધિ પુરુ પાવહુ થિર,
ઇમુ **સોમમુત્તી** ભણઇ તસુ પય, ભત્તઉ વયરં વરં. ૧૨

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૨૪–૨૫.]

૩૧૦. પદ્મરત્ન (જિનપ્રબોધસૂરિશિષ્ય)

(૬૬૧) જિનપ્રબોધસૂરિ વર્ણન ગા. ૧૦

આદિ – પુહવિ પહાણુઈ **થારાઉદ્રિ** ધણુ કણય સમિદ્ધ એ, જયઉ જો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જગિ સારુ,
શ્રી **ચન્દ્રકુલિ** ગયણિ ભાણુ **સિરિયાદેવિ** કુખિ ઉપ્પન્નઉ ગુણહ ભંડારુ. ૧

અંત – એસઉ ગુરુ **જિણપ્રબોધસૂરિ** જો પણમએ, અવિચલ ભાવિહિ જો સુમરેઇ,
પઉમરયણ મુનિ ધમ ભણએ સો મણવંછિઉ ફલો દુલહો તુરિઉ લહેઇ. ૧૦

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૨૫-૨૬. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૩૧૧ ઠ. ફેરુ (ખરતર૦ જિનચન્દ્રસૂરિભક્ત)

આ કવિના 'દ્રવ્યપરીક્ષા' (મુદ્રાશાસ્ત્ર), 'ધાતોત્પત્તિ', 'રત્નપરીક્ષા', 'ગણિતસાર', 'વસ્તુસાર' અને 'જ્યોતિષસાર' વગેરે પ્રાકૃત ભાષાના ગ્રંથ ઉલ્લેખનીય છે.

(૬૬૨) + યુગપ્રધાન ચતુઃપદ્દિકા ગા. ૨૮ સં.૧૩૪૭ કન્નાણા

આદિ – સયલ સુરાસર વંદિય પાય, **વીરનાહ** પણમવિ જગતાય,
સુમરેવિણુ સિરિ **સરસઈ** દેવિ, જુગવર ચરિઉ ભણિસુ સંખેવિ. ૧

અંત – સંઘ સહિઉ **ફેરૂ** ધમ ભણઇ, ઇત્તિય જુગપહાણુ જો થુણઇ,
પઢઇ ગુણઇ નિય મણિ સુમરેઇ, સો સિવપુરિ વર-રજ્જુ કરેઇ. ૨૬
તેરહ સઇતાલઇ (૧૩૪૭) મહ માસિ, **રાય-સિહર** વાણારિય પાસિ
ચંદ્રતણુબ્ભવિ ધય ચઉપઇહ, **કન્નાણઇ** ગુરુભત્તિહિ કહિય. ૨૭
સુરગિરિ પંચદીવ સવ્વેવિ, **ચંદ્રસૂરિ** ગહ રિક્ખ જિવેવિ,
રયણાયરધર અવિચલ જમ, સંધુ ચઉવ્વિહ નંદઉ તામ. ૨૮

પ્રકાશિત : ૧. રાજસ્થાન ભારતી વર્ષ ૬ અ.૪. ૨. પ્રકા. જિનદત્તસૂરિ જ્ઞાનભંડાર, સુરત, પત્રાકારે. ૩. રત્નપરીક્ષાદિ ગ્રંથ સપ્તક.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨૬. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૩૧૨. લખમસીંહ (ખ૦ જિનચંદ્રસૂરિભક્ત શ્રાવક)

જિનચંદ્રસૂરિનો આચાર્યકાળ સં.૧૩૪૧થી ૧૩૭૬

(૬૬૩) જિનચંદ્રસૂરિ વર્ણના રાસ (ઐ.) ગા. ૪૭

આદિ – **પાસ** જિણેસર વીતરાહ, પણમેવિણુ ભત્તિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કર જોડવિ સુયદેવિ નમિવિ, કારઉ વિન્નતી.
ચરિઉ રઇસુ મણિ રાયહંસુ, પહુ **જિણચંદ્રસૂરિ**
નચ્ચહુ ભવિયહુ, ભાવસારુ, ગય કલિમલુ દૂરિ. ૧

અંત – જુગપહાણુ પહુ **જિણચંદસૂરિ**, પયટ્ઠઉ નિય પયાવ જસુ પૂરિ,
લકખમસીહુ વન્નવઇ અવધારિ, અમ્હ હિવ કુગઇ-ગમણુ નિવારિ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨૭. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૧૩. જિનચંદ્રસૂરિશિષ્ય

(૬૬૪) + જિનચંદ્રસૂરિ ફાગુ ગા. ૨૫

આદિ – અરે પણમવિ સામિઉ **સંતિ** જુ, સિવ વાઉલિ ઉરિ હારુ,
અરે **અણહિલવાડા** મંડણુઉ, સવ્વહ તિહુયણુ સારુ.
અરે **જિણપબોહસૂરિ** પાટિહિ, સિરિ સંજમુ સિરિ કંતુ,
અરે ગાઇઉ **જિણચંદ્રસૂરિ** ગુરુ, **કામલ** દેવિકઉ પૂતુ. ૧

અંત – **માલવા** કી બાઉલ ભણહિં, સયલહં લોયહં માંહિ,
સિરિ **જિણચંદ્રસૂરિ ફાગિહિં**, ગાયહિં જે અતિ ભાવિ,
તે બાઉલ અરુ પુરુસલા, વિલસહિં સિવસુહ સાવિ. ૨૫

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ. [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૬૫) જિણચંદ્રસૂરિ ચતુષ્પદી ગા. ૧૦

આદિ – પહિલઉં પ્રણમઉં **વીર** જિણિંદુ, જસુ પય સેવ કરઇ અમરિંદુ,
યુગપ્રધાન જગિ હૂયઉ નામિ, તસુ પટ્ટિ શ્રી સોહમ સામિ. ૧

અંત – મેરુ મહીધરુ જા ગિરિ સારુ, મહિયલિ જા જિણિધમ્મ વિચારુ,
જાવય ચંદુ સૂરુ દિપ્પંતુ, તિમ **જિણચંદ્રસૂરિ** ભુવિ જયવંતુ. ૧૦

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૨૭–૨૮.]

૩૧૪. ચારિત્રગણિ (ખ૦ જિનચન્દ્રસૂરિશિષ્ય)

(૬૬૬) જિનચન્દ્રસૂરિ રેલુયા ગા. ૯

આદિ – **જિણપ્રબોધસૂરિ** રાય પટ્ટિ વર કમલ દિવાયરુ પયડિઉ સુદ્ધ જય ધમ્મુ,
દેવરાજ કુલિ ગયણુયંદુ સિરિ **કામલ** પઉમિણિ કુખિહિં હંસુ ઉપન્નુ. ૧

અંત – સિરિ **જિણચંદ્રસૂરિ** જુગપહાણુ જે ગાયહિ ભાવિહિ ભગતિહિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચિત્તહ રંગિ,
ચારિતુ નિમ્મલુ પાલિવિણુ ત નર અનુ નારિય પાવઇ સિવ-
સુહ રંગિ.

—રેલુયા ભાસ શ્રી જિનચન્દ્રસૂરિ પદાનિ સર્વાણ્યપિ ચારિત્ર-ગણિકૃતાનિ.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨૯.]

૩૧૫. સહજજ્ઞાન (ખ૦ જિનચન્દ્રસૂરિશિષ્ય)

(૬૬૭) [+] **જિનચન્દ્રસૂરિ વિવાહલો** ગા૦ ૩૫

આદિ – *

તહિ સુ જાઓ કુલે નયરિ તહિ નિવસએ, નરરયણુ મંતિ
કેલ્હાભિહાણો. ૩
વિવિહ વિન્નાણુ વર ધમ્મ કમ્મ જુયા, રેહએ રૂવધર ગેહ લચ્છી,
સીલગુણ ધારિણી તાસુ સહચારિણી, **સરસઈ** મુહુર ગુણિ વીણ
વાણી. ૪

અંત – એહુ જુગપવર વીવાહલઉ જે પઢઇ, જે દિયઇ ભાવિયા રંગભરે,
તાણુ સાસણ સુરા હુંતિ સુપસન્ન, **સહજજ્ઞાન** મુનિ ઇમ ભણુએ. ૩૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન સત્યપ્રકાશ વર્ષ ૧૭ અંક ૧૨.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૮.]

૩૧૬. જિનચન્દ્રસૂરિશિષ્ય (ખ૦)

(૬૬૮) યુગવર ગુરુ સ્તુતિ ગા.૬

આદિ – દેવાકુલિ સિરિ **દેવરાય**, મંત્રી સુપસિદ્ધઉ,
કોમલદેવિ કલત્ત તાસુ, સીલહિ સુપસિદ્ધઉ.
તાણુ પુત્ત સિરિ **ખંભરાઉ**, બાલુવિ ગુણસાયરુ,
લહય દિક્ખ ગુરુ રાય પાસિ, સિક્ખઇ કિરિઆયરુ.
જાવાલિ નયરિ વીરહ ભુવણિ, **જિણુપબોહ** ગુરુ ચક્કવઇ,
જિણચંદસૂરિ તસુ નામુ ધરિ, ગુરુ ઉચ્છવિ નિય પય ઠવઇ. ૧

અંત – ગણહર **સુહમ્મ** સામિય પમુહ, **દુપ્પસહ**સૂરિ પજ્જંતે,
વંદે કય કલ્લાણે, ગુણપ્પહાણે ગુણવિહાણે. ૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૨૯–૩૦. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જણાય છે.]

૩૧૭. હેમતિલકસૂરિશિષ્ય

(૬૬૯) + **હેમતિલકસૂરિ સંધિ** ગા૦ ૪૦

આદિ – પાય પણવિ સિરિ **વીર** જિણંદહ, અનુસિરિ **ગોયમ** સામિ મુણિંદો,
હેમતિલયસૂરિહિં ગુણ લેસો, સંધિબંધિ હઉં કિંપિ ભણેસો. ૧
અત્થિ નવ્વ **નાયોઝ** પસિદ્ધઉ, ધણ કણ કંચણ રયણ સમિદ્ધઉ,
તહિ નિવસઇ **ગંધીય** કુલ મંડણુ, **વીજઉ** સાહુ દુહિય દુહખંડણુ. ૨
અસત તસુ ઘરિ ઘરણિ પહાણી, સીલિ વિમલ કિરિ સાંતારાણી,
તાસુ ઉયર સરિ હંસ સમાણૂ, પુત્તુ ઉવન્નઉ પુન્ન પહાણુ. ૩
દોલઉ નામુ નિરૂપમ લખણુ, સરલ સહાવુ વિણીય વિયકખણુ,
કંચણ ગોર સરીર પ્રમાણુ, દિણિ દિણિ વઢઇ સોહગ સારુ. ૪
સો કલિય કલાગમુ, રૂવિ મયણુ સમુ ચઉદ (૧૪) વરિસનઉ જં
થિયઉ,
તં જણમણુ મોહઇ, મહિયલિ સોહઇ સુરકુમારૂ જં અવયરિઉ. ૫
વહુઇગચ્છિ વાઇયદેવસૂરિ અણુકમિ સિરિ **જયસેહરસૂરિ**,
સુવિહિય વિહિહિં વિમુહિ વિહરંતા, **અન્ન** દિવસિ **નાયઉરિ**
પહૂતા. ૬

અંત – સાઠિ (૬૦) વરિસ વ્રતુ પાલિઉ નિમ્મલુ, સાત જ્ઞત કરિલિયઉ
ચરણ ફલુ,
અમ્હ સવ્વાઉ વરિસ ચહિત્તરિ (૭૪) માસ તિન્નિ તે પૂરિય
સત્વરિ.
હવ પુણ થાકઇં જે દિણ કેઈ, સફલ કરઉ તે અણસણ લેઈ. ૩૭
ઇમ ભણિ સંધુ કમાવઇ સુહમણુ, એગારસ દિણ પાલઇ અણ-
સણુ. ૩૮
મુણિહિં ગુણીતઇ સમઇ સુડારસિ, **બાહત્તરઇ** માહ વદિ બારસિ,
ગચ્છ સીખ દેવિણુ મુહ ચિત્તૂ **હેમતિલય** સૂરિ દિવ સંપત્તૂ. ૩૯
જસુ મહિમ કરંતઇ, જણિ ગુણવંતઇ, જિણસાસણુ ઉજ્જોયયઓ,
સો ગુરુ નિય ગચ્છહં, અણુ મુણિ સત્થહં, સંઘહ મણુવંછિય
દિયઓ. ૪૦

—ઇતિ શ્રી હેમતિલકસૂરિ સંધિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

પ્રકાશિત : ૧. પરિષદ પત્રિકા.

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૩૧.]

૩૧૮. જિનપ્રભસૂરિશિષ્ય (ઇ૦)

[જિનસિંહસૂરિશિષ્ય જિનપ્રભસૂરિ આચાર્યપદ સં.૧૩૪૧. મહમદ તઘલખ સં.૧૩૮૨–૧૪૦૭.]

(૬૭૦) + જિનપ્રભસૂરિ ગીત ત્રય

(૧) **આદિ** – કે સલહઉ **ઢીલી** નયરુ હે, કે વરનઉ વખાણુ એ,
જિનપ્રભસૂરિ જગ સલહીજઇ, જિણિ રંજિઉ સુરતાણુ એ. ૧

અંત – ઢોલ દમામા અરુ નીસાણા, ગહિરા વાજઇ તૂરા એ,
ઇણ પરિ **જિણપ્રભસૂરિ** ગુરુ આવઇ, સંઘ મણોરહ પૂરા એ. ૬

(૨) **આદિ** – ઉદયસે **ખરતર**ગચ્છ-ગયણિ, અભિનવઉ સહસકરો
સિરી **જિણપ્રભસૂરિ** ગણહરો, જંગમ કલપતરો. ૧
તેરપંચાસિયઇ પોસ સુદિ આઠમિ સણિહિ વારો,
ભેટિઉ અસપતે **મહમદો**, સુગુરિ **ઢીલિય** નયરે. ૨

અંત – સાનિદિ પઉમિણિ દેવિ ઇમ, જગિ જુગ જયવંતો,
નંદઉ **જિણપ્રભસૂરિ** ગુરો, સંજમસિરિ તણઉ કંતો. ૧૦

(૩) અન્ય ગીત

(૧) સં.૧૪૨૦ આસપાસ, અન્ય રચનાઓ સાથે, બૃહદ જ્ઞાન ભં૦, બીકાનેર.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૧૧–૧૨.

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૩૧–૩૨.]

૩૧૯. જયધર્મ (ઇ૦ જિનકુશલસૂરિશિષ્ય)

જિનકુશલસૂરિનો આચાર્યકાળ સં.૧૩૭૭થી સં.૧૩૮૯.

(૬૭૧) જિનકુશલસૂરિ રેલુયા ગા. ૧૦

આદિ – ધનુધનુ જેલહઉ મંતિવર ધનુ **જયતલ** દેવિય ઇતિથિય ગુણ સંપુન્ન,
જીહ તણઇ કુલિ અવયરિઉ પરવાઇય ગંજણો સિરિ **જિણકુશલમુણિંદ**. ૧

અંત – સિરિ **જિણચંદ**સૂરિ સીસુવર સીલ સંભૂસિઉ વંદહિ જે સવિચાર,
તે નર નરસુર સિદ્ધિ સુહ તવ ચરણ સંસાહિય પાવહિ નાણ
અપ્પારુ. ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

—ઇતિ શ્રી જિનકુશલસૂરિ રેલ્હુયા કૃતિરિયં જયધર્મગણિના.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૧–૩૨.]

૩૨૦. અજ્ઞાત

(૬૭૨) + જમ્બૂસ્વામી સત્ક વસ્તુ વસ્તુ છંદ ૨૧ કડી

આદિ – જંબુદીવહ ભરહ ખિત્તંમિ,
રાયગિહુ વર નયરુ. **ઉસમદત્તુ** તહિં સિટ્ઠિ નિવસઇ,
તસુ ગેહિણિ **ધારિણિય** તાસુ પુત્તુ **જંબૂ** ભણિજ્જઇ.
ઉવરોહિણ સયણહ તણુઈં, કુમરુ મનાવિઉ જ્જવ,
અટ્ઠ કન્નવર રૂવ ધર, બપ્પુ વરાવઇ તાંવ. ૧

અંત – ઇત્થ ચિંતહિં ૨ ચોર સઇ પંચ,
ધિગુ જમ્મુ અમ્મહ તણુઉ, વારવાર કુકમ્મિ વટ્ટઈં,
એહુ કુમરુ વર ભોઅ પુણુ, પરિહરેવિ ધમ્મેણ વટ્ટઇ,
નવ અહિયં પુણુ પંચસય (૫૦૯) પડિબુદ્ધા તહિ ઠાવિ,
જંબુકુમરુ સંજમ લિયઇ, દિયઇ સુ **સોહમ્મસામિ**. ૨૦
સુઅતુલ સંજમ ૨ પવર ચારિત્ત
વર સીલ સંજમ સહિય, દુહિય જીવ સંસારતારણુ,
કરુણામય મયરહર, રોય-રોય નિચ્છઇ નિવારણુ,
જયજય ગણહર ધમ્મવર, જયજય સિવસુહ સામિ
સયલ સંઘ દુરિયઇં હરઉ, ગણહરુ **જંબૂઉ** સામિ. ૨૧

(૧) સં.૧૪૩૭ લિ.

પ્રકાશિત : ૧. સાહિત્ય (પટણા ત્રૈમાસિક). [૨. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૭૩) [+] થુલિભદ્ર મુનિ (મદનયુદ્ધ) વર્ણના બોલી ગા. ૮

આદિ – સુરરાય સમહરિ કરવિ નિજ્જય, ચક્કવઇ **હરિ હલધરા**,
પાયાલિ પન્નગ સેવ મન્નહિં, કવણ મત્ત નરેસરા,
તસુ કુસુમસરિ કોદંડુ ખંડિવિ, બાણ પસર વિહંડિઉ,
સિરિ થૂલિભદ્દિણ તેમ નિજ્જિઉ, જેમુ કિણિવિ ન નિજ્જિઉ. ૧

અંત – કોવિ નિયતણુ તવિણ સોસઇ, કોવિ રંનિહિ નિવસએ,
કિરિ કોવિ પિઇ સેવાલુ ભક્ખઇ, સોવિ તૂ આસંઠએ.
જો વેસ ધરિ ચઉમાસિ નિવસઇ, સરસ ભોયણુ સત્તઉ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તસુ થૂલભદ્દહ પાય પણમહુ, જિણિ મયણુ નહુ જિતઓ. ૮

(૧) સં.૧૪૩૭ લિ. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૩-૩૪ તથા ૪૭-૪૮. કૃતિઓની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૨૧. અજ્ઞાત

(૬૭૪) શાલિભદ્ર રેલુઆ

આદિ – **રાજગૃહી** ઉદ્યાન વનિ ક્રમિ વીરુ સમૂસરિઉ,
ધન એસઉ **સાલિભદ્દુ**, નિય નિયરિય મનુ હરષિયઉં
ત્રિભુવન ગુરુ પૂછિયઉ વંદાવિસુ સુભદ્ર. ૧

અંત – ધનઉ અનએ **સાલિભદ્દ** તુમ્હ ગેહિ પહૂતા તઈ નહુ વંદિયા કાંઈ,
અણુસણુ લેવિ ભાગયા પહુતા દેવલોકિહિં ત્રોડિય કમ્મ ઘણાંઇ. ૬

(૧) જેસ.ભં. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૭૫) [+] ધર્મ્મ ચચ્ચરી ગા. ૨૦

આદિ – સુમરેવિણુ સિરિ **વીર**જિણુ, પભણિસુ સાવય-ધમ્મુ
જો આરાહઇ ઇક્કમણિ, સો નરુ પાવઇ સમ્મુ. ૧

અંત – જો આરાહઇ ગુરુચલણુ, જિણુવરધમ્મુ કરિંતિ,
સંસારિય સૂહુ અણુભવિય, સિવપુરિ તે વિલસંતિ. ૨૦

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય. ૨. સંબોધિ, એપ્રિલ ૧૯૭૨.]

(૬૭૬) [+] કૃપણ નારી સંવાદ ગા૦ ૯

આદિ – કિવણુ પભણઇ ૨ નિસુણિ ઘર ઘરણિ
મહુ વિત્તઉં જઇ કરહ ઘવડિ અત્થુ ઘરણિહિ ખણેવિણુ,
ખજ્જંતઉ તુટ્ટિસઇ કરિઉ વાસુ ભુક્ખી અત્થેવિણુ.
તંદુલ સંચહ તુસ વયહ હિંડઇ લિલ્લિર વેસિ
ભંભણ પલિયમ પાહુણા દુક્કો કહવિ મ દેસિ. ૧

અંત – નિસુણિ સુન્દરિ ૨ કિવણુ પભણેવિ,
સતિ સીલિ તુહુ ઉત્તમિય તુહુ જ દેવિ અપછર પસિદ્ધિય,
ધનુ એહુ કરતારુ, તિપરૂ જેણુ મજ્જ તુહુ ઘરણિ દિન્હિય
ખાહ પિયહ ધનુ વિદ્રવહ વાહિ અવારિય સત્તુ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જં જં ભાવહિ તં કરહિ, કિવણુ ભણઇ વિહસંતુ. ૯

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૪–૩૬. કૃતિઓની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૩૨૨. અજ્ઞાત

(૬૭૭) ચતુર્વિંશતિ જિન ચતુષ્પદિકા ગા૦ ૨૭

આદિ – માય પિયર લંછણનયર તણુ પમાણુ વર વન્ન ભિહાણુ સત્ત-ઠાણુ સંજુત્ત જિણ,

ચઉવીસવિ ધણુ ગુણહં નિહાણુ, અણુદિણુ સુમરહુ ભવિય જણુ. ૧

અંત – પઢઇ ગુણઇ સો સુણુઇ વિચારુ, સો નરુ પાવઇ મોખ દુવારુ,

સાસણદેવિ હરઉ દુહ દૂરિ, પૂરઉ સંઘ મણોરહ ભૂરિ. ૨૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૬.]

૩૨૩. શાંતિભદ્ર

(૬૭૮) ચતુર્વિંશતિ નમસ્કાર ગા૦ ૨૫

આદિ – પઢમ જિણવર જણમણાણંદ,

સુરનાહ સંથુય ચલણ ભરહ જણુય જય પઢમ સામિય,

સંસારવણ ગહણ દવ ચત્ત દોસ અપવગ્ગ ગામિય.

લોયાલોય પયાસયર, પયડિય ધમ્માહમ્મ

સુવિહાણઉં તુહુ રિસહ જિણુ, દુજ્જય નિજ્જિય કમ્મ. ૧

અંત – જસુ સાવયરસાહુ વર ચિત્ત

સુપસત્થ સુપસન્ન મણુ નિસિ વિરામિ થિરુ કરિવિ નિયમણુ

ચઉવીસહ તિત્થયર સુપ્પહાઇ જે થુણહિં અણુદિણુ,

તે સંસારિ મહાજલહિ, ઉત્તારહિં અપ્પાણુ.

પાવહ દુક્ખહ ખઉ કરહિ, સંતિભદ્દુ કલ્લાણુ. ૨૫

(૧) સુવિહાણાંકા ચતુર્વિંશતિ જિનનમસ્કારાઃ લિખિતા શ્રી આલાપુરે આનંદમૂર્તિ મુનિના. સં.૧૩૮૫, જેસ. ભં. નં.૧૩૨૬.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૬-૩૭. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૨૪. અજ્ઞાત

(૬૭૯) ચતુર્વિંશતિ તીર્થંકર નમસ્કાર ગા. ૨૫

આદિ – દેવ તિહુયણુ પણુય પયકમલ કમલાયર,
કય ચલણુકમલ ગબ્ભ સમવન્ન સામિય વિસેહસ્સર,
પઢમ જિણ પઢમ ધમ્મ ધુર ધરણ ધોરિયં,
અટ્ઠાવઇ ગિરિવર સિહર સેહર પુરિસ પહાણુ,
તાહ તહટ્ઠિય ભવજલહિ જે ન કિય તુહ આણ. ૧

અંત – ઇય નિમ્મલ ગુણગણ વદ્ધમાણુ, પહુ પણુય પાયકમલાણું,
આ સંસારં સેવા મહુ દુજ્જ જિણિંદ ચંદાણું. ૨૫

(૧) સં.૧૩૮૫ લિ. જેસ. ભં.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૭. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૩૨૫. અજ્ઞાત

(૬૮૦) માતૃકા ભાવની ગા૦ ૬૪

આદિ – ભલે ભણું માઈ ધુરુ જોઇ, ધમ્મહ મૂલુ સુ સમકતુ હોઇ,
સમકતુ વિણુ જ ક્રિયા કરેઇ, તાતઇ લોહિ નીરુ થાલેઇ. ૧

અંત – એહુ વિચારુ હિયઇ જો ધરઇ, સૂધઉં ધમ્મુ વિચારિઉ કરઇ,
સુહગુરુ તણા ચલણ સેવંતિ, તે નર સિદ્ધિ સુકખુ પાવંતિ. ૬૪
જઇ સંસારુ તરેવઉ કરઉ, સતગુરુ તણા વયણ અણુસરહુ,
જઇ સંસારહ કરિસઉ છેહુ, સુદ્ધં ધમુ વિચારિઉ લેહુ. ૧

આંચલી ॥ છઃ ॥

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૮.]

૩૨૬. વીરપ્રભ મુનિ

(૬૮૧) ચંદ્રપ્રભ કલશ ગા૦ ૧૬

આદિ – અત્થિ ઇહ ભરહિ વર નયરિ ચંદાણણા,
જત્થ રેહંતિ નર નારિ ચંદાણણા,
કરઇ તહિં રજ્જુ મહસેણ પુહવીસરો
ચંગ ચઉરંગ બલ કલિઉ નય ઈસરો. ૧

અંત – સડ્ઢ સગુણઢ્ઢ જે ન્હવહિં ચંદપ્પહં, વિલિય મુહકોસ બહુ તો
સહય કુપ્પહં,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કુગુરુ કુગ્ગાહ પરિચત્તાઇય વિહિરયા, લહહિ તે ઝત્તિ નિવ્વાણુ
સુહ સંપયા. ૧૬
ઇય વીરચ્ચહમુણિણા, રઇઉ ચંદપ્પહસ્સ દેવસ્સ,
જમ્માભિસેય મહિમા, દિસઉ સુહં સયલ સંઘસ્સ. ૧૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૮–૩૯. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૨૭. જિનચન્દ્રસૂરિશિષ્ય (ખ૦)

(૬૮૨) આદિનાથ બોલી ગા૦ ૭

આદિ – જો ભુવણભૂસણુ નાભિકુલ-નર, વંસિ વંસ મહદ્ધઓ,
મરુદેવિ દેવનઈ સુવન્ન, કમલ સિરિ વસહદ્ધઓ.
વર રાય મુણિ કેવલિ જિણુહ ધુરિ, પંચસય ધણુહુચ્ચઓ,
સેત્તુજ્જ મેરિ ગિરિમ્મિ સુરતરુ, આદિનાહુ સુ નંદઓ. ૧

અંત – સોહમ સામિણુ કમિણુ જિણેસરસૂરિ ગોયમ તુલ્લઓ
તસુ પટ્ટિ સિરિ જિણપણુહસૂરિ તાસુ પઇ વિજ્જલઉ
જિણચન્દસૂરિ ગુરુ વએસિ, જત્ત કરણુ જિ પિક્ખએ,
સેત્તુજ્જ સંઠિય કઉડિ જક્ખહ, પમુહ સંઘહ રક્ખએ. ૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૯. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૨૮. અજ્ઞાત

(૬૮૩) [+] નેમિનાથ બોલી ગા૦ ૭

આદિ – ધનુ ધનુ ધનુ સેરઠ દેસિ પસિદ્ધઉ, જિણિ ગિરવરુ ગિરનારુ,
ઉત્તંગુ સુ તારણુ જસુ સિરિ સોહઇ, ભુવણિ ભુવણુ અઇચારુ.
તસુ મજ્ઝિ નિવિટ્ઠઉ જલહર વન્નઉ, સામિઉ નેમિકુમારુ,
જિણિ હેલઇ જિતઉ નવ જુવ્વણુ ભરિ, તિહુણુ-રગડણુ થારુ. ૧

આદિ – રેવઇગિરિનંડણુ પાવવિહંડણુ, તિહુયણ પણમિય પાય,
ભત્તિહિ સંથુણિયઉ ઇણિ મણિ રહિયઉ, ઇકુ તુહું જાદવરાય,
તિમ તિમ તિમ કરિ મહુ ભાલત્થલિ, જિમ હુઇ નેમિ તિલઉ સુપહાણુ,
જય જય જય જિયવર તુહુ પરમેસરુ, જામ ગયણિ સસિ ભાણુ. ૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૩૯–૪૦.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૨૯. અજ્ઞાત

(૬૮૪) યુગાદિ દેવ જન્માભિષેક કલશ ગા૦ ૨૦

આદિ – નિસુણેહુ ભવિય લોયહુ રોલંવઇ ઊણ ૪૬ વણયમ્મે,
મદ મયણાવિ ભન્નઇ **જન્માભિસેય** ચ **રિસહસ્સ.** ૧

અંત – ત ધણુ સારિ ભવિયણહુ જિણહ અભિસેઉ વિહિજજઇ,
રાય સોય જર મરણુ ઝત્તિ, સૂજલં જલિ દિજજઇ.
વિહિ કરહુ સરહુ સુહગુરુવયણુ. ભવિયલોય ભવભયહરણુ,
ચિત્ત ધડિ ન્હવણુ **રિસહેસ**રહ, નરનરવર સંતિહિ કરણુ. ૨૦

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૮૫) [+] **યુગાદિ દેવ કલશ** ગા૦ ૫

આદિ – જસ્સ પયપંકય નિપ્પડિમ રૂવયં સુર અસુર નર ખયર વયસી કયં,
તસ્સ **રિસહસ્સ** ભત્તીઇ મજ્જણ વિહિં,
કિંપિ પભણેમિ તુમ્હિ કુણહ સવણાતિહિં. ૧

અંત – **વિમલ**ગિરિમંડણું **નાભિ**નિયનંદણું, જણુમણાણંદણું કમ્મનિક્કંદણું,
તયણુસારેણ ભો ન્હવઉ ભવિયણ જણા,
સિવવહૂ હોઇ જિમુ તુહ ઉચ્છુય મણા. ૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૮૬) ચન્દ્રપ્રભ સ્વામી કલશ ગા. ૧૧

આદિ – દેવ દેવિંદ વિંદેણ ગિરિ મંદરે, દેવ **ચંદપ્પહસ્સામિણો** સુન્દરે,
જમ્મ મજ્જણુ મહોમહ જહ સમારંભિઓ, કિંપિ જંપેમિ સંપઇ
તહા વિમ્હિઓ. ૧
આગયા તત્થવિત્થિન્ન સુર સત્થયા, વિયડ મણિ મઉડ દિપ્પંત
તરમત્થયા,
ગયણુ તમ કંડ ખંડણુ પહા મંડલા, મંડિયા ખંડ તણુ ખંડસા
ખંડલા. ૨

અંત – ગુલ ગુલિઉ કેવિકિવિ ધણુધણું હેસિયં, કિવિ કરહિ કેવિ
તિન્નિવિ સુરાસંતયં,
કેવિ હલ બોલુ કિવિ ઉફ્ફલંતી તયા, કેવિ પૂરંતિ નંદિ સમાણંદિયા.૧૦
જે તયણુ સારિણો સાવયા મજ્જણું, **ચંદપ્પહસ્સામિણો** કુણહુ દુહ
તજ્જણું,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

કલિલ સંઘટ્ટુ, સુવિસટ્ટુ, પરિફિટ્ટએ, તેસિ ભદંતુ નિચ્ચંપિ
પરિવટ્ટએ. ૧૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૮૭) વાસુપૂજ્ય કલશ ગા. ૮

આદિ – જઇ જયર પહુ દેવ **વસુપુજ્જુ,**
વિજ્જલપુર સિરિતિલઉ સયલ લોય લોયણ સુહંકરુ,
જિટ્ઠ માસિ સિય નવમિ, મણુય લોય ઉઇન્નુ મણુહરુ,
તહિં **વસુપુજ્જ** નરેસરહ, રજ્જુ સમિદ્ધિહિ પત્તુ,
ગેહુ નિહાણિહિં બહુવિહિહિં, ભરિઉ સુરેહિ નિરત્તુ. ૧

અંત – એય મગ્ગિણ ૨ પરમ વિચ્છડ્ડિ,
છડ્ડેવિણુ સંકમણિ ન્હવણુ રયહિ સિરિ **વાસુપુજ્જહ,**
કલ્લાણુય સવ્વ દિણુ મંગલિક્ક તિયલુક્ક પુજ્જહ,
કાહલ સંખ મુયંગ તહિં, વાયહિ મંગલતૂર,
દંસણુ નિમ્મલુ કરિવિ જિવ, પાવહુ સિવસુહ પૂરુ. ૮

(૬૮૮) શાંતિનાથ કલશ ગા. ૬

આદિ – **સંતિ**નાહ ૨ જમ્મિ અભિસેઉ,
સિહરમ્મિ મણિ હરિ વિમલ બહલરયણુ રવિ કંતિ સુંદરિ,
તિયસિંદ સયલિવિ મિલિવિ કુણહિ ભત્તિ વિહિસારુ મંદિરિ.
નજ્જઇ લોયહ વિહિ પરહ, વિહિ પરહ, વિહિ દરિસણુઇ નિમિત્તુ,
પરિવારચ્છર નટ્ટ ભરુ, તહિ પયડહિ સુપવિત્તુ. ૧

અંત – તદ્દણુ મગ્ગિણ સઢ સુવિયડ્ઢ, જિણ **સંતિ** મજ્જણુ કરહિ,
વિહિ જિણંદ ભવણંમિ સંપઈ, તિણ સયલ સુવિહિહિ,
કલિયઉ ચિય કાલિ સુહ, ફલિય સંસઈ (સિદ્ધિ),
પયડ પયડ પહાવધર, લદ્ધ સમગ્ગ સમિદ્ધિ. ૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૮૯) [+] વીરજિન કલશ ગા. ૧૪

આદિ – નમિ ૨ સુરવર પવર સિરિ મઉડ મણિ કિરણુ, નિમ્મલ
બહુલ કાયકંતિ,
સોહિયસ સુંદરુ સંસાર ઘણુ ઘણુ દહણુ, દુટ્ઠ કમ્મ નિટ્ઠવણ પચ્ચલુ,
પંચિન્દિય કરિવર દલણુ, જમ્મણ-મરણુ-વિણાસુ,
આઇ જિણિંદહ પયકમલુ, ભાવ પણમવિ તાસુ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – તામ જિણુવરુ મુણવિ સુરનાહુ,
જોડેવિ કર સિરિ ધરઇ, ખમહ નાહ અતુલિય પરક્કમ,
નવ જાણુ તુજ્ઝ બલુ વીર, દમિય કંદપ્પ દુદ્દમ,
પુણુ વિજ્જાહર સુરગણુહ, જંપઇ એહુ સુરિંદુ,
લેવિ કલસ મા ચિરુ કરહુ, ન્હાવહુ વીર જિણિંદુ. ૧૪

(૧) સં.૧૪૩૭ લિ. [ભં. ૬]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૯૦) **મહાવીર કલશ** ગા. ૨૯

આદિ – પણમેવિ તિજયનાહં, સિદ્ધત્થ મહાનરિંદ અંગરુહં
વીરં ગિરિવર ધીરં, તસ્સભિસેયં થુણિસ્સામિ. ૧

અંત – જેમ સુર સેલિ જિણુ ન્હવિઉ સુર સામિણા,
તેમ જાલઉરિ વિહિ મંદિરે ભવિયણા,
ણ્હવહુ પુજ્જહુ થુણહુ, ભાવુ ધરિણિય મણે,
સંતિ જિમ હોઇ નર નરવરહ તકખણે ૨૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૯૧) [+] **વીરજિન કલશ** ગા. ૫

આદિ – જમ્મ મજ્જણિ જમ્મ મજ્જણિ, જિણુહ વીરસ્સ,
પારદ્ધઇ સુરગણિણુ મેરુ, સિહરિ ઇંદેણ ચિંતિઉ,
કિમ સહિસ્સઇ તુજ્ઝ તણુ જલ પવાહુ સુર ખિત્તુ ધત્તિઉ,
પુણુઅ સુણિઉ જિણ બલુ કલિઉ, ઇઉ ચિંતંતુ સુરિંદુ,
લીલઇ ચાલિઉ વીર જિણિ, વામ કમગ્ગિ ગિરિંદુ. ૧

અંત – તામ સુરવઇ તામ સુરવઇ વયણ સંભંત,
સહસચ્ચિય સુર અસુર સુપસત્થ તિત્થુ નીરહ,
ભરિઊણ મણિમય કલશ, કુણુહ ન્હવણ સમકાલુ વીરહ
પસરિય પડુ પડિરવ ભરિય, ભુવણબ્ભિંતર પૂર
અપ્પાલિય તિયસેહિં તહિં, ચઉવિહ મંગલતૂર. ૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

(૬૯૨) [+] **સર્વ (ચતુર્વિંશતિ) જિન કલશ** ગા. ૫

આદિ – જંમ્મ મજ્જણુ ૨ ભણુઉં ઉસભસ્સ,
અજિય સંભવમભિણંદણહ, સુમઇ સુપ્પભ સુપાસ નાહહ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સસિ સુવિહિ સીયલ જિણુહ, સિરિ સિજ્જંસ જિણુ વાસુ-
પુજ્જહ
વિમલમણુંતહ ધરમ જિણુ સંતિ કુંથુ અર મલ્લિ,
મુણિસુવ્વય નમિ નેમિ જિણુ, પાસ વીર જિણુ વલ્લિ. ૧

અંત – તયણુ ગારિણુ (તયણુ ગારિણુ) સવ્વ ભો ભવ્વ,
અપુવ્વ વત્થાભરણુ, ભૂસિયંગ મણિ રંગ ચગય
આણુંદ વાહપ્પવહ ન્હવિય, ગલ્લયલ્લ પુલય સંગય
કરહુ સવ્વ તિત્થેસરહ, મજ્જણુ મહુ વહુ સેઉ
સિવપુરમ્મિ તુમ્હવિ ભવઇ, જિવ લહુ રજ્જ ભિસેઉ. ૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્યસંચય.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૪૯–૪૨, ૪૩ તથા ૪૪–૪૬. કૃતિઓની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૩૦. રામભદ્ર

(૬૯૩) શાન્તિનાથ કલશ ગા. ૧૦

આદિ – અસુર સુરિંદ નરિંદ વિંદ, વંદિય પય પઉમહ,
સંતિ જિણુંદહ ન્હવણ સમઉં, વજ્જિજય છલ છઉમહ.
અવર કજ્જ સાવજ્જ સવ્વિ, વજ્જિજય કય પુન્નહ,
નવઉ કલસુ હઉં ભણિસુ તુમ્હિ, ભવિયહુ આયન્નહુ. ૧

અંત – દપ્પણુ ભદ્દાસણુ નંદિવત્ત, સિરિવચ્છ મચ્છ તહ કલસ જુત્ત,
વર વદ્ધમાણુ સત્થિય વિસિટ્ઠ. જિણુ પુરઓ વિહિય ઇય
મંગલટ્ઠ. ૧૦
ઇય સન્તિ જિણુંદહ ઉવરિ ગિરિંદહ, અમરવઇહિ કિઉ ન્હવણુ જિમ,
તિવ તુમ્હિવિ ન્હાવઉ જિમ સુહુ પાવહુ, રામભદ્દુ (પા. રાયભદ્દુ)
પભણેઇ ઇમ. ૧૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૪૨–૪૩. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૩૧. અજ્ઞાત

(૬૯૪) નેમિનાથ સ્તવનમ્ ગા. ૨૩

આદિ – જયતિ જગતિ સમસ્ત-નેમિનાથો વિશસ્ત-
ચ્છતમમધિકક્રાન્તિઃ સૃષ્ટમોહોપશાન્તિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉદિતવિદિતચિત્રસ્કૂર્જર્દુરચૈશ્ચરિત્ર-
સ્ત્રિભુવનજનબન્ધુઃ પુણ્યલાવણ્યસિન્ધુઃ ૧

અંત – તહ દેવ દેવ દેવિન્દે, કિઉ જય જયકારુત,
સવિ ઇન્દ્રાણી જુતઉ જાણિઉ, કલહિ મંગલ ચારુત,
સવ્વહ વીરહ ઊપરિ, વંદુ આસ મુદંતુત,
પૂજઉ પૂજઉ **નેમિ**કુમારૂ, નિવ્વુઇ કંતુત. ૨૩

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૪૪. આરંભ સંસ્કૃત ભાષામાં છે ને અંતભાગની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૨૬. જિનપદ્મસૂરિ

સં.૧૩૮૬થી ૧૪૦૦. [જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૨.]

(૬૯૫) શત્રુંજય ચતુર્વિંશતિ સ્તવનમ્ ગા. ૨૬

આદિ – જગમંડણુ ગુણપવરં, **સત્તુંજય** ધરણિ.....રં,
સુહ સારં ભવતારં, ભયવાર-થુણિસુ જિણવરિં. ૧
ના.....ઈ, **સુરદેવિ** પુત્તં જણાણંદણું,
વસહ વર લંછણું દુરિય, ભ...ણુ મંડલં. ૨

અંત – તિય લોય ભૂસણુ દલિય દૂસણુ, વિમુહતોસણુ સંગઉ,
ધય માય તાય સરીર લંછણ, દેહ કતિહિ સત્થુઉ.
સિરિ **માણતુંગવિહાર** સંઠિઉ, સુપ્પયટ્ઠિઉ જિણગણો,
જિણપઉમસૂરિ સુરિંદ વંદિઉ, દિસઉ સુકખુ ગુણલ્લણો. ૨૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૪૭. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૩૨. અજ્ઞાત

(૬૯૬) માલ [વિ]ઘટણું ગા. ૧૮

આદિ – સયલ તિયલુક્ક ગંજિ રવં, મહમલદલણ લદ્ધ માહપ્પો
વસહંક પવર ચિંધો, આદ્ય જિણિંદો સુહં દેઉ. ૧

અંત – દાણુવંતહ ર સુકુલિ ઉપત્તી,
ધણ ધન્નુ કંચણ બહુલુ, દાણી હોઈ વર રૂવવંતઉ,
દાણેણ જગિ વલ્લહઉ, દાણ દિંત્તિ સુકલત્ત જુત્તઉ,
મંત તંત મૂલિય સવઈ, સિજ્ઝહિ દાણ ફલેણ,
જિણવર મુહ ઉગ્ઘાડણુઇ નિય ધણુ દિજ્જઇ તેણ. ૧૮

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૯૭) આશાતના ષટ્પદ ગા. ૨

આદિ – કરહુ દીહ સંસારુ, જિણુ આસાયણુ વારહુ,
આસાયણુ મિચ્છન્તુ, અપ્પુ દુગ્ગહ મન ધારહ.

અંત – વિહિ કરહુ અવિહિ મુણુ પરિહરઉ, સુગુરુવયણુ ઝાયહુ સુગુણુ,
ભવજલિહિ તરહુ વજ્જહુ નરહુ, જિણુમંદિરિ તંબોલુ પુણુ. ૨

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૪૮–૪૯. કૃતિઓની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૩૩. અજ્ઞાત

(૬૯૮) શાસન દેવતા ગીત પદાનિ ગા. ૮

આદિ – વાઘવાહણિ વિમાણિ આરુહી, ભમઇ સગ્ગ મચ્ચુ પાયાલે
મણવંછિત મનોરથ પૂરઇ, જિણશાસણિ સંઘ સાનિધ કરે. ૧

અંત – અષ્ટ મંગલિકિ અષ્ટ પૂય કરિ, અષ્ટકિ જે ધ્યાયંતે,
તાસુ તણઈ ઘરિ અકૃલિય ફલિયઇ સાસણદેવિ પસાઇય એ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૬૯૯) જ્ઞાન છપ્પય વસ્તુ છંદ

આદિ – નાણુ સુરતરુ નાણુ સુરતરુ નાણુ સુરધેણુ,
ચિન્તામણિ નાણુ જગિ, કામકુંભ જિમ નાણુ સુહકરુ
અન્નાણુ ભર તિમિર રુ, નાણુ ભાણુ કલ્લાણુમન્દરુ,
ભવ ઉત્તારણ ભયહરણુ, અંધહ નયણુ સમાણુ,
ઝાયહું ગાયહું નિતુ નમઉં, મણિ તણિ વયણિ હિ નાણુ. ૧

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૪૯.]

૩૩૪. ધર્મસૂરિ

(૭૦૦) સમેતશિખર તીર્થ નમસ્કાર ગા. ૮

આદિ – અસુર અમર ખયરિંદ, પણમિય પયપંકય,
જસુ સિરિ બીસ જિણિંદ પત્ત સાસયપય સંપય,
વર અચ્છર સુર સરિય સરિસુ, તરુવર સુમણોહર
સો સમેય ગિરિંદ નમઉ, તિત્થહ સિર સેરહ. ૧

અંત – ઇય સમ્મેય ગિરિંદ વીસ, જે સિદ્ધ જિણેસર,
મોહ ગુરૂય તમ તિમિર પસર ભયહરણ દિણેસર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે સંઘુ અતિઅ ભત્તિરાઇ, સુપસાઇ મહામુણિ
ધરમસૂરિ પાયાણુ દિંતુ, ચિંતિય સુહ જે મુણિ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૦. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૩૫. અજ્ઞાત

(૭૯૧) સમ્મેતાશિખર ગીત (અપૂર્ણ)

આદિ – ખયર નરિંદ સુરિંદિહિ વંદિઉ રુંદિયરુ,
મણિકંચણ રયણામય ભૂમિહિં અઇ પવરુ,
વીસ જિણેસર પંચમ કલ્લાણિહિ મહિઉ,
સિરિ સમ્મેઉ નમંસઉ બહુ અઇસઇ સહિય. ૧

અંત – દિપ્પંત રયણ મણિ કંતિ સારુ. સમ્મેયસિહર ભવસયહ પારુ
કલિકાલ કલુસ જણ મણ નિએવિ, સંપઇ નર દુગ્ગમ વિહિઉ દેવિ.
સમ્મેયગિરિહિ સુવિસાલતીરિ, સુપવિત્ત વિમલ વર કુંડનીરિ,
પડિબિંબ પયડ પચ્ચકખ તિત્થ જિણુ..... [૧૪]

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૫૦-૫૧. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૩૬. અજ્ઞાત

(૭૦૨) [+] શત્રુંજ ચૈત્ય પરિવાડી ગા. ૨૯

આદિ – સાનિય રિસહ પસાઉ કરિ. જિમ સેત્રુંજિ ચડેવી,
ચેત્ર પ્રવાડિહિ સંવિ નમઉં, તીરથ ભાવ ધરેવિ. ૧

અંત – નેમિ જિણેસરુ પાજ મુહિ, લલ્લતાસરિ જિણુ વીરુ,
પાલીતાણઇ પાસ જિણુ, નમિઉ લહિસુ ભવ તીરુ, ૨૮
એડિજિ ચેય પ્રવાડિ નર પઢઇ ગુણઇ નિસુણંતિ,
સિરિ શત્રુંજય જાત્રફલુ, તે નિશ્ચયઈ પાવંતિ. ૨૯

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ ભા.૧ પૃ.૧૫૪. ૨. જૈન સત્યપ્રકાશ વર્ષ ૫ અંક ૯ પૃ.૩૦૬.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભ.૧ પૃ.૫૧.]

૩૩૭. અજ્ઞાત

(૭૦૩) શત્રુંજય મહાતીર્થ ગીત ગા. ૫

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – તિત્થ માઝિ સેતુજ્જ ખિત્તુ સિદ્ધિ સારો,
નિતુ લગ્ગઇ જિવ ભમસિ ભવજ્જલપારો. ૧
અંત – પ્રભુ હરિસ્સિણિ અમૃતકુંડિ અમ્હિ ન્હાઇલ્લા,
પુરવિલ દુકૃત કર્મ આજુ ધોઇયલ્લા. ૫
(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૦૪) સ્થૂલિભદ્ર ગીત ગા. ૧૨

આદિ – ભરતખેતે પાડલિય પુરેનવમુ નંદરાઓ
મહદાહલ પૂતુ થૂલભદ્દો, સો લેઇ વ્રતુ
જિણિ જુવણસિ કંદર્પુ દાલિયઓ
રંજિઉ રાઉ મુનિ જિણિ, વિષયસુખ અવગનિઉ
પંચમુષ્ટિકુ લોચુ કિયઉ, સો નમહુ થૂલભદ્દ. ૧ આંચલી
અંત – ગુરુ ણિય મન્નિ વિસો ગયઓ, નિય ગુરહ પાસિ,
આલોવંતઉ કરુણ સરિ, અનુમન રહસિ સુદ્ધ ભાવેણ
જિણિ પંકુ પખાલિઉ, ગયઉ સો મુણિવર દેવલોકે. ૧૨
(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૦૫) સુદર્શન મહાઋષિ ગીત ગા. ૧૩

આદિ – ઉસભુદત્ત ચંપાવરિ સેડી અરહ દંત પિયકંતા
સુભગ કુમાર ઉરુડ ધસિહિં પાલકુ મુનિ સિહુ કિયઉ પ્રસંગો,
કન્નુ ડુલઈ ફિરિ અમિય, પઇસઇ સુણિવિ સુદરિસણુ
જિન્હ દીઠઉ સે નયણ તિ ધન્ના, ગયણ કરડિ હરિ લીલો. ૧
અંત – દેવદત્તા ગણિકા તસુ ખોભઈ ના ખોભઇ ગિરિ ધીરુ,
અભયા વિંતરિ ઠાઇહિં ખોભઇ, તઉ હુવ કેવલ વીરો. ૧૩
(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૦૬) સ્થૂલિભદ્ર ગીત ગા. ૮

આદિ – સીહ સરૂપ ધરિ કુવ કંચણ મણિ, સંપત્તઉ મુણિરાઉ,
દુક્કર કારઉ વરનીજઇ, થૂલભદ્દ મુનિરાઓ. ૧
અંત – તાસુ દેખિ ગુણ ગુરિ મન, રંજિઉ દુક્કરુ ભાસઇ,
તસુ ગુણ થુણિવિ કરિવિજ્જો ભાસઇ, તસુ ઘરિ સિરિ આવાસઇ. ૮
(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૦૭) વયરસ્વામી ગીત ગા. ૭

આદિ – ભરતખેતે તુંવવણ પુરે, ધણધર સેઠિ ઘરિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

હેઉ વિમાણુહ ચવિયઉ, તા **સુનંદા** ઉવરિ. ૧

અંત – દસ પૂરવધરો **વયરસામિ**, અનિક લબ્ધિ જૂતો,
સૂંડિ ગાંઠે અણસણુ લેયાઓ, પહુતઉ મુનિ દેવલોકે. ૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ ૫૩.]

(૭૦૮) મધુબિન્દુ ગીત પદ ગા. ૮

આદિ – પ્રભુ ભણુઇ નવજોવણુ પરિણિય, અટ્ઠ રમણિ જગિ સાર,
કામભોગ ભોગવિ તુહું પ્રામિય, મેલ્હિવિ **જંબુકુમાર**. ૧

અંત – **પ્રભવ** ચોરુ પંચસય પરિવારિ તુ **જંબૂસ્વામી** પ્રતિબોધિન્ના,
અટ્ઠ રમણિ સઉ **સુધર્મ**સામી પાસિ, સંજમભારુ તિણિ લયલા. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૧–૫૪.]

૩૩૮. શાંતિસૂરિ

(૭૦૯) સીમંધર સ્વામી સ્તવન ગા. ૮

આદિ – **જંબૂ** વર દીવહ **મહાવિદેહ**, સૂણિ ધણિ ધણુહાં સય પંચ દેહ,
સીમંધર સ્વામી વિહરમાણુ, વસઉંકસયર સોવન્ન માણુ. ૧

અંત – સંદેશે ઓલગ કરઉં દેવ, ઊમાહઉ હીય ન માઈ હેવ,
ઇણિ ખેત્રિ વસતાં ખતિ પૂરિ, દય મુક્તિ ભણુયં શ્રી **શાંતિસૂરિ**. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૭૭, ૫૨૨).]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૪.]

૩૩૯. મંત્રી ધારિસિંહ [?]

(૭૧૦) નેમિનાથ ધવલ ગા. ૮

આદિ – સહજિ સલૂણડી નારિ, મિલીઅ સ તેવડ તેવડી એ,
રાઉલડા ઘર બારિ, **નેમિકુમર** વર જોયતી એ. ૧
પૂચ્છઇ પૂચ્છઇ રાજકુમારિ, કહિ ન બહિન વર કિમુ હુઉ એ,
સણુઉ તમ્હિ સહિય મિચ્યારિ, જિણુ પરિ વર મંઇ પામિઉ એ. ૨

અંત – ઇણુ પરિ **નેમિકુમાર**, ગુણ ગાઇ સવિ કામિણી એ,
રાણીય **રાજિમતી** ભત્તાર, મંત્રિ **ધારિસિંધ** સ્વામિણી એ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૫. મત્રી ધારિસિંહ કર્તા હોવાનું

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિચારણીય છે.]

૩૪૦. અજ્ઞાત

(૭૧૧) ગિરનાર તીર્થ સ્તવન ગા. ૬

આદિ– ગિરિ **ઉજ્જિંતહ** ડૂંગરિ જાઇસુ, વાંદિસુ **નેમિ**કુમારો,
ઇય સંસારુ સમુદ્દ તરેવિણુ, પાવિસુ મારેવ દુવારો. ૧

અંત – પૂરવ ધરમિણિ ઇઉ માણઇ પ્રભુ, વીનતડિય અવધારિ,
ઇસુ સંસારહ ખરી નિવીની, આવણુ ગમણુ નિવારિ. ૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૧૨) ગિરનાર તીર્થ સ્તવન ગા. ૫

આદિ– હિવ આસાઢુ પહુતઉ હિલિ એ, પાઉસ પહિલઉ માસુ,
અંબરિ જલહરુ ઉદયલિ હલિ એ, ગોયલિ રાસુ રમેસુ. ૧

અંત – મિલિહુંણિ સહિય સમાણિય હિલિ એ, કુસુમહ કરડુ ભરેસુ,
નિમિ જિણ પૂજ કરાવિસુ હિલિ એ, ભવસંસારુ તરેસુ. ૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧. પૃ.૫૪-૫૫.]

૩૪૧. અજ્ઞાત

(૭૧૩) રાવણ પાર્શ્વનાથ વીનતી ગા. ૯

આદિ– **રાવણ**મંડણ **પાસ** જિણ, પણુમઉં તુહ પય સામિ,
મહુયર કેતકિ કુસમ જિમ, મણુ લીણુઉં તુહ નામિ. ૧

અંત – કલિ કપ્પદ્દુમ **પાસ** જિણ, પયડઇ તુહ પય સેવ,
દેવચંદસૂરિપ્પમુહ, પાવ પંક ગય લેવ. ૮
રાવણમંડણ ભવભયખંડણ, **પાસ** જિણેસર પયકમલ.
જે તુઝ નમસિઇં ભત્તિઇં પસંસઇં, તે નર પાવઇં સુહ અમલ. ૯

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૬. ત્યાં દેવચંદ્રસૂરિને કર્તા ગણવામાં આવ્યા છે, પરંતુ 'દેવચંદ્રસૂરિપ્રમુખ' એટલે દેવસુંદરસૂરિ વગેરે એવો અન્વય છે તેથી કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક ગણાય.]

૩૪૨. અજ્ઞાત

(૭૧૪) જિનસ્તવના ગા. ૧૭

આદિ – નમિ ૨ નરપવર સિરિ, હીરમણિ અચ્ચિયં,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નમવિ સિરિ સારયા, દેવિ પયપંકય,
તયણુ ગુરુરાય કમ, કમલ વંદિય સયં
ભત્ત ભવિયાણુ, સંપાવએ સુહ સુયં. ૧

અંત – ભવભમણુભંજણ મોહગંજણ, સજ્જ રજ્જન અત્થઉં,
દુહદુરિયવારણ સુકખકારણ, અવર કિંપિ ન પત્થઉં,
નિય દેવી દેવા ચરણસેવા, કરણ કરુણા સાયરા.
દઇ દાણુ વંછિઅ પાવ વંચિય, સયલ સેવઇં સુરતરા. ૧૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૧૫) સાઉકા પાર્શ્વનાથ સ્તવન ગા. ૧૦

આદિ – સિરિ સોહંત ફણામણિ માલં, અટ્ઠમિ ચંદ સરિસ સમ ભાલં,
રવિ સસિહર કુંડલ સંકાસં, વંદે **સાઉ** જિણુહરિ **પાસં**. ૧
સાયર સરિહર નિરમલ કાયં, મોડિય મયણુ મહાભડિ વાયં,
પૂરિય (મન) વંછિત (સહુ) આસં, વંદે **સાઉ** જિણુહરિ **પાસં**. ૨

અંત – **વંભા** કુકિખ સરોવર હંસ, **અસસેણ** નરવઇ પયડિય વંસ,
કેવલ લચ્છિ વિલાસ નિવાસં, વંદે **સાઉ** જિણુહરિ **પાસં**. ૬
દેખિય **સાઉય** સેઠિ વિહારં, સુરપતિ ભુવણ સરસિ જગિ સારં,
ધનુ સુ વરિસ દિવસુ સુમાસં, વંદે **સાઉ** જિણુહરિ **પાસં**. ૧૦

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૧૬) કોકા પાર્શ્વનાથ સ્તવન ગા. ૩૭ અપૂર્ણ

આદિ – **આસસેણિ** રાયકુલિ અવતરીઉ, હેલા માંહિ જણુઇ જગ ઉધરીઉ,
ઉદયઉ અભિનવ ચંદો. ૧
તાવિ માએ વિહિં ઊયરિઈ ધરીઉ, **વાણારસી** નયરી અવતરીઉ,
કીધઉ મનિ આણંદો. ૨

અંત – **કોકઉ પારિસનાથ** ભખાણુઉં, સામઉ કઈ ગુણ પાર ન જાણું,
ચિંતામણિ અવતારો. ૩૦
ભવિક લોક તમ્હિ મન માહિ ધ્યાઉ... .....

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય

(૭૧૭) મહુરા પાર્શ્વનાથ જિન વિજ્ઞપ્તિ ગા. ૧૨

આદિ – **મહુરપુરી** સિરિ **આસસેણ, વામા**દિવિ નંદણુ,
તિહુયણ પહુ સિરિ **પાસ**નાહુ, ઘણ દુકખવિહંડણુ,
ભવિઅણ જણ ભવભમણ તાવ, પસમણ વર ચંદણુ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અમિય કંતિ તણુ જટ્ઠિ દેવ, ભેવાસુર રંજણુ. ૧

અંત – ઇમ મહુરનિવાસં, જો થુણઇ ભાવિ પાસં,
વિહિય મણુ નાસં, દિન્ન દોસાપવાસં,
જણિય કુગઇ તાસં, છિન્ન કમ્મટ્ઠ પાસં,
બહુ સુહ સુવિલાસં, સો લહઇ સિદ્ધિ વાસં. ૧૨

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈનગૂર્જરરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૬–૫૮.]

૩૪૩. અજ્ઞાત

(૭૧૮) આદિનાથ કલશ ગા. ૨૨

આદિ – સયલ દીવાણુ મજ્ઝે, જંબૂ દીવમ્મિ આઇમેરમ્મિ,
ભારહ ખિત્તે જાઓ, મુણિરાઓ લોયવિકૂખાઓ. ૧
લોયવિકૂખાઉ મુણિરાઉ ગુણસાયરો, પઢમ સિદ્ધીઇ પયઉંમ જગ-
દિણુયરો,
ભવસમુદ્દંમિ નિવડંત જણુ તારઓ, જ્હવહુ જિણુ જ્હવહુ જિણુ.
સિવિ સહુકારઓ. ૨

અંત – ત દુહહરુ સુહકરુ જ્હવણ જિણુંદહ,
ભવિયહુ કુણહુ ભત્તિ ગુણવંતહ,
ત જિણિ પરિ ચઉસઠિ સુરિંદિહિં વિહિઉ,
તિણિ પરિ સયલુ તુમ્હ મઈ કહિયઉ. ૨૧
મેરુ સિહરંમિ ઇંદેહિ જહ વિહિ કઉ,
પઢમ જિણુ જ્હવણુ ભત્તીય બુહ સમ્મઉ
તયણુસારેણ ભો ભવિયણા સંપયં,
તહ કુણહુ જહ લહહુ સાસય સિવ પયં. ૨૨

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈનગૂર્જરરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૦-૫૧. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૪૪. રાજશેખર

(૭૧૯) પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ગા. ૧૦

આદિ – કમઠાસુર માણ ગિરિંદ પવિં ભવિયંગ સરોજ વિબોહ રવિં,
સુરરાય વિણંમિય જોગ મહં, વિનુવામિ જિણેસર પાસ મહં. ૧

અંત – સિરિ અસણેણુ નરેસર જાઓ. ઇંદનીલ નીલુપ્પલ કાઓ.
રાયસિહરિ સંપૂઇય પાઓ, પાસુ પસીયઉ મે જિણુરાઓ. ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ ૪૯. ત્યાં આ પૂર્વે પૃ.૨૮ પર નોંધાયેલા માલધારી ગચ્છના રાજશેખરસૂરિ કર્તા હોવાનું માનવામાં આવ્યું છે. પણ નિશ્ચિતપણે એમ કહેવું મુશ્કેલ છે. આ કૃતિની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

૩૪૫. અજ્ઞાત

(૭૨૦) જીરાઉલા પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ગા. ૯

આદિ – **જીરાઉલિ**મંડણ **પાસ**નાહ, પયપઉમ સુસેવય નાગનાહ,
મણિવંછિય તરુગણ ફલણ રાહ, મહિમંડલિ ગુરુ મહિમા સણાહ. ૧

અંત – સિરિ **પાસ** જિણેસરુ ભુવણ દિણેસરુ, **જીરાઉલિ** રમણી તિલઉ,
સુરનરગણિ મહિયઉ ભાવિણ મઈ થુણિયઉ ઉદયકરણ ભવિભવિ
સરણુ. ૯

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૨૧) ફલવધી પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ગા. ૮

આદિ – જય **ફલવદ્ધિય** પુરિ રમણિહાર, જય **પાસ** જિણેસર ભુવણસાર,
જય જય મણચિંતિય સુહ દતાર, જય દસ દિસિ પસરિય જસ
વિયાર. ૧

અંત – **ફલવદ્ધિય**મંડણ દુરિયવિહંડણ, **પાસ** જિણેસર ઉદયકરણ,
તુહ ચલણિ વિલગ્ગઉ હઉં પત્તઉ મગ્ગઉં, ભવિ મહુ તુહ સય
સરણુ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૫૯-૬૦. ત્યાં ઉદયકરણ કર્તા ગણવામાં આવ્યા છે, પણ ઉદય કરનાર પાર્શ્વનાથ એવો અન્વય હોઈ એને કર્તા-નામ ગણવું યોગ્ય લાગતું નથી.]

૩૪૬. અજ્ઞાત

(૭૨૨) અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથ સ્તવન ગા. ૫

આદિ – જય જિણેસર જય જિણેસર **પાસ** જિણનાહ,
અંતરીય માહપ્પુદ્ધિવ, એણિ કાલિ તુહ દેવ દીસઇ,
સિરિ **સિરપુર** વર તિલય, કિત્તિ સયલિ તિહુયણિ સલીસઇ,
નામ મતિ સુમરંતયહ, દુરિઉ પણાસઇ દૂરિ,
હઉં પત્તઉ તુહ પયસરણિ, દુટ્ઠુ કમ્મ મહ ચૂરિ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – પોસ દસમિહિ પોસ દસમિહિ જમ્મુ સુપસિદ્ધુ,
વાણારસિ વર નયરિ, **આસેસણ** નરનાહ મંદિર.
વમ્માઉરિ સંભાવિઉ, મેરુસિહરિ ન્હવિઉ પુરંદરિ.
કમઠ અસુર ગય મય મહણિ, કેસરી જિમ બલવંતુ,
સિરિપુરમંડણુ **પાસ**જિણુ, **અંતરીઉ** જયવંતુ. ૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૧–૬૨.]

વિક્રમ પંદરમો સદી

૪૨. વિનયપ્રભ (બોધિબીજ) (જિનકુશલસૂરિશિ૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૨.]

(૭૨૩) સીમંધર સ્વામી સ્તવન ગા. ૨૧

આદિ – નમિ ૨ સુર અસુર નર વિંદ વંદિય પયં,
રયણિકર કરનિકર કિત્તિ ભરપૂરિયં,
પંચસયં ધણુહ પરિમાણ પરિ મંડિયં,
થુણઉં ભત્તીઇ **સીમંધરં** સામિયં. ૧

અંત – ઇય ભુવણભૂસણ દલિયદૂસણ, સવલકમ્મણમંડણો,
મદમાનગંજણ મોહભંજણ, વામકામવિહંડણો.
સુરરાયરંજણ નાણ દંસણ, ચરણ ગુણ જય નાયકો,
જિણ નાહ ભવિભવિ તાત ભવમે, બોધિબીજહ દાયગો. ૨૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૨૪) વિમલાચલ આદિનાથ સ્તવન ગા. ૧૩

આદિ – મુખ સંમુખં નયપલે દેન દીઠઉ, તહે જાણિ મો અન્ન ન અમીય મીઠઉ,
જદા નંદિ હઉં સામિને પાય લાગઉ, તદા દેવ મહ મોહનઉ દ્રોહ ભાગઉ. ૧

અંત – ઇમ ભોલિમ સામિની ભગતિ કીધી,
અસંખ્યાત મૂ પુણ્યની વૃત્તિ સીધી,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ન માગઉં જગન્નાથ હઉં કિંપિ બીજઉ,
વિભો આ ભવ દેહિ મેં બોધિબીજં. ૧૩

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈનગૂર્જરરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૬૦–૬૧. કર્તાનામ વિનયપ્રભ શાને આધારે ગણ્યું છે તે સ્પષ્ટ નથી તેમજ 'બોધિબીજ' શબ્દ પણ સંદર્ભમાં સામાન્ય અર્થનો વાચક છે, એને કર્તાનામનો પર્યાય કેમ ગણ્યો છે એ પણ સમજાતું નથી.]

૪૯. મેરુનંદન (ખ૦ જિનોદયસૂરિશિ૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૮.]

(૭૨૫) ગૌતમસ્વામી છંદ ગા. ૧૧

આદિ – અટ્ઠ છંદ દસ દૂહડા, છપ્પઉ અડિલ્લા દુન્નિ,
જે નિસુણઈ **ગોયમ** તણા, તેં પરિવરિયઇ પુન્નિ. ૧

અંત – **ગોયમસામિ**ઉં મઇં થુણિઉં, ઇમ ગરુયઉ ગુણવન્તુ,
સંઘ **મેરુનંદણ** વણિહિં, સુરતરુ જિમ જયવન્તુ. ૧૧

(૭૨૬) ગૌતમસ્વામી છન્દ ગા. ૧૦

આદિ – તા સુરતરુ જિમ જયવન્તુ મહાવણિ, સુરભંડારિ જેમ ચિંતામણિ,
દિણમણિ જિમ સોહઇ ગયણંગણિ, તિમ જિણસાસણિ સિરિ
ગોયમ ગણિ. ૧

અંત – નિયમણવંછિય કજ્જિ નમઇં, જસુ સુરનર કિન્નર,
ઇંદ ચંદ નાગિંદ અસુર, વિજ્જાહર મુણિવર,
ઉચ્છવ મંગલ રિદ્ધિ વિદ્ધિ, જસુ નામિ પયાસઇં,
રોગ સોગ દોહગ્ગ દુરિય, દુરતરિ નાસઇં,
સો વીર સીસુ સૂરીસવરુ, મહિમ ગરિમ ગુણિ **મેરુ** ગુરુ,
સિરિ **ગોયમ** ગણહર, જયઉ ચિરુ, સયલ સંઘ કલ્યાણ કરુ. ૧૦

(૭૨૭) સ્થૂલિભદ્ર મુનીન્દ્ર છંદ ગા. ૮

આદિ – જે જિણસાસણિ કમલવણિહિ, હંસ જેમ વિકખાઉ,
સો વન્નિસુ સોવન્નતણુ, **થૂલિભદ્ર** મુણિરાઉ. ૧

અંત – થૂલિભદ્દુ મુણિવરુ જયઉ, ઘણ ગુણરયણનિહાણુ,
સયલ સંઘ મંગલ કરણુ, ધીરિમ **મેરુ** સમાણુ. ૮

(૭૨૮) સ્થૂલિભદ્ર મુનીન્દ્ર છંદ ગા. ૨૫

આદિ – મેરુ સમાણુ જુ સીલિ પસિદ્ધઉ, કોસ્સ વેસ રસ રંગિ ન વિદ્ધઉ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મલિઉ મયણુબલ જિણિ અલવેસરિ, જયઉ સુથૂલિભદ્દુ મુણુકેસરિ. ૧

અંત – ગુણવંતહં સિરિ તિલઉ, નિલઉ દંસણ ચારિત્તહ,
અચ્ચબ્ભુય વર ચરિય, ભરિઉ મંદિરુ તવ સત્તહ.
ભદ્દબાહુ પહુ સૂરિ પટ્ટ ઉદયાચલ દિણુયરુ,
ચરમ ચઉદ્દસ પુવ્વ ધારિ, સેવય જણુ સુહયરુ.
ઉબ્ભિયઉ હત્થુ જિણિ સીલ ગુણિ, મહિમ સુરદ્દુમ દેવ કુરુ,
સો થૂલિભદ્દુ સંઘહ જયઉ, મયણવિડંબણ મેરુ ગુરુ. ૨૫

(૧) બધી કૃતિઓ – અભય જૈન ગ્રંથાલય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૬૨–૬૪.]

૩૪૭. રત્નશેખરસૂરિ

(૬૨૯) ગૌતમ રાસ ગા. ૭૫ ૨. સં.૧૪૧૯ થિરઉદ્દપુર

આદિ – ઓંકાર તુમ્હ માય વીર, સિરિવન્ત મહન્તો,
હિયૈ કમલ ઝાએવિ ધ્યાવેઈ, વીરુ જિણવર અરિહન્તો.
અભણિસુ ગોયમસ્વામિ તણૌ, ગુણ સંથવ રાસો,
જિણુ નિસુંણો ભો ભવિય લોય, મણિ હરષિ ઉલાસો. ૧
પુહવિ પસિદ્ધો મગહદેસ, વર ગુવ્વર ગામિ,
સાર સરોવર કૂવ વાવિ, વણિચ્છણ અભિરામૂ.
તહિ નિવિસઇ વસુભૂઈ નાંવિ, દિય રાઉ પસિદ્ધઉ,
ગોયમ ગુત પવિત્ત વંસુ, બહુ રિદ્ધિ સમિદ્ધઉ. ૨

અંત – જયવંતવ જિણુશાસનિ રાજૈ, પરવ મહોચ્છવિ મંગલ ગાજૈ,
પઢિસ્સો વિરધિ વધાવણૌ ભણુહિ ગુણુહિ જે ગોયમ રાસો.
અષ્ટ મહાસિધિ નવઇ નિધિ તહિ ઘરિ નિશ્ચલ કરહિં નિવાસો. ૭૪
ચૌદહ સયહ ગુણીસઇ બરસૈ થિરઉદ્દપુરિ ગરુવઉ મણિ હરસૈ,
રાસુ એહુ ગોયમ તણૌ રચણસિહર સુરીંદિહિ કિયૌ,
ચૌખિહ સંઘ વિવિહ પરૈ. રિદ્ધિ વૃદ્ધિ મંગલ સિરિ દિયો. ૭૫
—ઇતિ સપ્તમી ભાષા, ઇતિ શ્રી ગૌતમ સ્વામિ રાસ સમાપ્ત.

(૧) લિખિત પ્રા. દેવીદાસેન સા. પદાર્થ પડનાર્થમ્. મહો. વિનયસાગરજી ગુટકા નં. ૮૯. (આ ગુટકામાં આના પછી સંજયિ અધ્યયન અર્થ સહિત છે, જે લ. સં.૧૫૬૨ શ્રાવણ સુદિ ૧૨ સા. પદાર્થ પડનાર્થ છે.)
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૬૪–૬૫.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૪૮. કાન્હ (શ્રીમાલી છાંડા કુલ)

(૭૩૦) અંચલગચ્છનાયક ગુરુ રાસ ગા.૪૦ ૨.સં.૧૪૨૦ ખંભાત

આદિ – **રિસહ** જિણુ નમિવિ ગુરુવયણ અવિચલ ધરી,
પંચ પરમેટ્ઠિ મહમંતુ મનિ દઢુ કરી,
અંચલગચ્છ ગછરાય ધણિ અણુકમિઈ,
સુગુરુ વન્નેસુ ગુરુ ભત્તિભર વિક્કમિઇ. ૧

અંત – **ખંભાઇત** વર નયર મઝારિ, દીવાલી દિનિ અનુ રવિવારે,
સંવત **ચઉદ્દ વિસોત્તરઇ** એ. ૩૭
શ્રીમાલી છાંડાકુલિજાઉ, **કાન્હ** તણઈ મનિ લાગઉ ભાઉ,
નવઉ રાસુ સો ધમ કરઇ એ. ૩૮
તસ ઘરિ વિલસઈ મંગલ માલ, તાસ કિત્તિ પસરઈ ચઉસાલ,
મહિમંડલિ સા રૂણઝણઇ એ. ૩૯
લચ્છી તાસ સયંવરિ આવઇ, એઇ રાસુ જો પઢઇ પઢાવઇ,
કાન્હ કવીસર ધમ ભણઇ એ. ૪૦
—ઇતિ શ્રી ગચ્છનાયક ગુરુ રાસ.

(૧) મુનિ પુણ્યવિજયજી સંગ્રહ.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૬૫–૬૬. આ પૂર્વે પૃ. ૮૭-૮૮ પર આવેલ કાન્હ હોવાનું જણાવાયું છે પણ એમ નિશ્ચિત રીતે કહેવા માટે કોઈ પ્રમાણ નથી.]

૩૪૯. પહુરાજ (ખ૦ જિનોદયસૂરિભક્ત શ્રાવક)

જિનોદયસૂરિ આચાર્યકાલ સં.૧૪૧૫–સં.૧૪૩૧.

(૭૩૧) + જિનોદયસૂરિ ગુણવર્ણન ગા.૬ ૨.સં.૧૪૨૦ લગભગ

આદિ – કિણિ ગુણિ સોવવિ તવણુ, સિદ્ધિહિકા ભત્તિ તુમ્હ હો મુણિણુ,
સંસાર ફેરિ ડહણુ, દિક્ખા બાલાપણુએ ગહણુ. ૧

અંત – ફલ મનવંછિઉ હોઇ જિ કિવિ, તુઈ નામ પયાસય,
તુઝ નામ સુણિ સુગુરુ સેર, દારિદ પણાસઇ,
નામ ગહણિ તુય તણુય સયલ, શ્રાવય ઉસ્સાસહિ,

*

જિણુદયસૂરિ ગણુહર રયણુ, સુગુરુ પટ્ટધર ઉદ્ધરણુ,
પહુરાજ ભણઇ ધમ જાણિ કરિ, સયલ સંઘ મંગલુ કરણુ. ૬

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ. ૩૯–૪૦.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૬.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૫૦. જયસિંહસૂરિ (કૃષ્ણર્ષિગચ્છીય)

(૭૩૨) + પ્રથમ નેમિનાથ ફાગુ ગા.૩૨ ૨.સં.૧૪૨૨ આસપાસ

આદિ – પણમિવિ જિણુ ચઉવીસ પઇ, સુમરવિ **સરસઇ** ચિત્તિ,
નેમિ જિણેસર કેવિ ગુણ, ગાએસઉ બહુ ભત્તિ. ૧
જાદવકુલસિંગારુ પહુ **નેમિ**કુમારો,
સમુદ્રવિજય નરહિ પુતુ, **સિવદેવિ**-મલ્હારો.
સોહગસુંદર તરુણદેહ, ગુણગણભંડારો,
સિવસિરિ રત્તઉ ગણઇ ચિત્તિ, સંસારુ અસારો. ૨

અંત – ભાસ-ઇમ વિલવતિય **રાયમઇ, નેમિ**નાહ પરિચત્ત,
પરિયણુ કહ નવિ બૂઝવઇ, વિરહાનલ સતત્ત. ૩૧
દાણિ દલિછ દલેવિ, લેવિ સંજમુ ભરુ દુદ્ધરુ,
કેવલુનાણુ લહેવિ, સિદ્ધિ પત્તઉ **નેમી**સરુ,
ભવિય જિણેસરભવણ રંગિ, રિતુરાઉ રમેવઉ,
કન્હરિસી જયસિંહસૂરિ કિઉ ફાગુ કહેવઉ. ૩૨

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ પૃ. ૧૨–૧૬.

(૭૩૩) + દ્વિતીય નેમિનાથ ફાગુ ગા.૫૩ ૨.સં.૧૪૨૨ આસપાસ

આદિ – વંદિવિ **સિવદેવિનંદનુ**, ચંદનુ જિમ જગિ સારુ,
ગાઇસુ **નેમિ** કૃપાગરુ, સાગરુ ગુણહ અપારુ. ૧
સમુદ્રવિજય નૃપ સંભવુ, દંભુ વિવજ્જિજતુ ચિત્તિ.
નેમિ ન યૌવનિ માચઇ, રાચઇ સચ્ચઇ તત્તિ. ૨

અંત – કેવલનાણિહિ વાણિહિ, છેદિઉ સંસયકંદુ,
સીધઉ સિવપુરગામિઉ, સામિઉ **નેમ** જિણિંદુ. ૫૨
કીધઉ **કન્હ** મુનીસર, ગણહર **જયસિંહ**સૂરિ,
ફાગુ રે સુણતહ ગુણતહ પાપુ પણાસઇ દૂરિ. ૫૩

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ પૃ.૧૭–૨૧.
[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ. ૬૭–૬૮.]

૫૫. સાધુરત્ન

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૪૪.]

(૬૮) નવતત્ત્વ બાલા.

આદિ – પહેલો જીવતત્ત્વ (૧) બીજો અજીવતત્ત્વ (૨) ત્રીજો પુન્યતત્ત્વ (૩)...નવમો મોક્ષતત્ત્વ (૯) એ નવ તત્ત્વનાં નામ કહ્યા. હવે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

એહનાં ભેદ કહે છે : જીવતત્ત્વના ૧૪ ભેદ...

અંત – તે સિદ્ધના ૧૫ ભેદ કહે છે : જિનસિદ્ધ (૧) અજિનસિદ્ધ (૨) તીર્થસિદ્ધ (૩)...એકસિદ્ધ (૧૪) અનેકસિદ્ધ (૧૫) જિનસિ(દ્ધ) તીર્થંકર થાઈ...અનેકસિદ્ધ તે **ઋષભદેવ**સ્વામી (૧૫) જીવ સંવર નિર્જરા નેં મોક્ષ એ ચ્યારે અરૂપિ કહીઇ, પુન્ય પાપ આશ્રવ ને બંધ એ ચ્યારે રૂપી કહીઈ, અજીવ નેં મિશ્ર કહીઇ.

—ઇતિ શ્રી નવતત્ત્વબાલાવબોધઃ સંપૂર્ણઃ. નવતત્ત્વવિવરણં બાલાવબોધં **શ્રી સાધુરત્નસૂરિભિઃ** કૃતં.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ. ૪૩૮–૩૯.]

૩૫૧. રાજતિલક ? વિજયતિલક ?

(૭૩૪) + **જંબૂસ્વામી ફાગ** ગાથા ૬૦ ૨.સં. ૧૪૩૦

આદિ – વંદવિ **વીર** કૃપાનિધિ, સાનિધિ દાન અપાર,
પામીય સુહગુરુ આયસુ, ગાઈસુ **જંબુ**કુમારુ. ૧
મગધદેશમુખભૂષણ, દૂષણરહિત નિવાસુ,
નગર **રાજગૃહ** રાજએ, ગાજએ જગિ જસવાસુ. ૨

અંત – ફાગુ વસંતિ જિ ખેલઇ, બેલઇ સુગુણનિધાન
વિજયવંત તે છાજઇ, રાજઇ તિલક સમાન. ૫૬
અઉદહ તીસ સંવચ્છરિ, મુચ્છરિ માનિ વિમત્તુ
જંબુય ગુણ અનુરાગહિં, ફાગિહિં કહીય ચરિત્તુ. ૬૦

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ. [૨. બુદ્ધિપ્રકાશ વર્ષ ૧૦૮ અંક ૧૧.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૮. કાવ્યપંક્તિમાં કર્તાનામોનો સંકેત જોવો કે કેમ તે પ્રશ્ન છે.]

૫૯. જયશેખરસૂરિ (મહેન્દ્રસૂરિશિ૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૪૬.]

(૭૩૫) + **દ્વિતીય નેમિનાથ ફાગુ** ગાથા ૪૯ ૨.સં. ૧૪૪૦ આસપાસ

આદિ – પણમિય શિવગતિગામીય, સામીય સવિ અરિહંત,
સુર નર નાહ નમંસિય, દંસિય સયલ દુહંત. ૧
ગાઇસુ મણુ અણુરાગિહિં ફાગિહિં **નેમિ**કુમાર,
જિણિ જગિ સયલ વિદીતઉ, જીતઉ ભુજબલિ મારુ. ૨

અંત – અગણિય **રાજ**વયણુ, દાણ સંવત્સર દેઈ,
રેવય ગિરિવરિ સામિસાલુ, સંજમસિરિ લેઈ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચઉપન દિણિ અકલંક, વિમલ કેવલસિરિ પામિય.
ધણય કાલિ **રાઇમઇ** સરિસુ, સિવિ પત્તઉ સામિઉ. ૪૮
નવજુવ્વણભરિ સીલ સમલુ, સોહાગિહિં સારો,
મણુવંચ્છિય ફલદેઉ દેઉ, **સિવિદેવિ**-મલ્હારો,
સિરિ **મહિંદ્રપહસૂર**-સીસિ, **જયસેહરિ** કીજઇ,
ફાગુ એઉ ભવિયણિ વસંત, ઋતુ રસિહિં રમીજઇ. ૪૯

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ પૃ. ૨૪૨ – ૧થી ૭.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૮–૬૯.]

૩૫૨. ગુણચંદ્રસૂરિ

(૭૩૬) + વસંત ફાગુ ગાથા ૧૬

આદિ – અહે ફાગુણ ફલીઅ ખીન્નેરડી, પુહતલુ માસ વસંત,
વનિવનિ તરૂઅર ફૂંપલાં, કેસૂ કુસુમ અનંત. ૧
કામિણિ કારણિ ભમરલુ, ભમતુ માઝિમ રાતિ,
કાચી કલિય મ ભોગવી, ભોગવી નવનવિ ભાતિ. ૨

અંત – અહે નઇ હરિ મઇ આરાહીઉ, નવિ જાગુ સિવરાતિ,
ગોરી કંઠ ન ઊતરિ, માહરી ઉત્તમ જાતિ. ૧૫
અહે વસંતક્રીડા તીહ અતિ કરિ, આણંદ મુનિનિ પૂરી,
મનરંગિ એમ બોલિ, શ્રી **ગુણચંદ્ર**સૂરિ. ૧૬

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ પૃ. ૫૫-૫૬.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૯–૭૦.]

૩૫૩. જયતિલકસૂરિશિષ્ય

(૭૩૭) જયતિલકસૂરિ ભાસ ગા૦૧૦

આદિ – **સરસતિ** કરિ ન પસાઉ, ગણધર **તપા**ગચ્છમંડણુ,
ગાઇસુ **જયતિલક**સૂરિ, દુખદારિદ્રવિહંડણુ. ૧
ચાલિ સખીય ગુરુ વાંદીઇ,
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સૂં સવિચાર જસ પસાઇ નાંદીઇ,
શ્રી **અભયસિંહ**સૂરિ પાટિ, દિણયર જિમ જગિ વિસ્તરહ. ૨
ચાલિ૦ આંચલી

અંત – દેવભવનિ ધ્વજ લહલહઈં, ઘરિઘરિ ગૂડી ઊછાહ,
જિણસાસણિ વદ્ધામણુઉ, શ્રાવક મનિહિ ઉચ્છાહ. ૯
ઇણ પરિ સવે સુહાસિણી, વંદીય દિયઇ આસીસ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પાસ પસાઇ શ્રી સંઘસું, પ્રતપઉ કોડિ વરીસ. ૧૦

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૩૮) જયતિલકસૂરિ ભાસ ગા૦ ૯

આદિ – **નાગ**નયર મુખ મંડણઉ, પણમીય પહુ **પાસ**,
ગાઇસુ સહિગુરુ અમ્હ તણા, જિમ પૂજઇ આસ. ૧
તપાગચ્છિ મુનિવર ગહગહઇં, **ચં**દ્રકુલ રાજહંસ,
શ્રી **જયતિલક**સૂરિ જાણીઇં, મુણિજણ અવયસ. ૨

અંત – ચિંતામણિ સુરતરૂ સમઉ, કલિ કામઘટ એઉ,
ચિંતિત ફલ સેવક તણા, દેયઇ દૂસમિ સોય. ૮
દેશના દુખ દરિદ્ર ઉલ્હવઇ, **અભયસિંહ**સૂરિ-સીસુ,
ભાસ પઢંતા પૂજિસિઇં, નિતુ આસ જગીસ. ૯

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૩૯) જયતિલકસૂરિ ભાસ ગા. ૭

આદિ – **થં**ભણપુરવર મંડણઉ, પણમીય **પાસ** જિણ સામિ,
શ્રી **જયતિલક**સૂરિ ગાઇસો, નવ નિધિ જહનઇ નામિ. ૧
ગુરુ મુનિરયણ, જીતઉ મોહમયણ, નયણ નિહાલિસું આપણઇ એં,
સહી એ અતિહં ઉત્સાહો, લીજઇ સુકૃતલાહો, શ્રી **જયતિલક**સૂરિ
ઉમાહો. ૨

અંત – વયન સુધારસિ વરસય, દરસય એ સિવપુર માગ,
રયણાયરગચ્છ પાલઇ એ, ટાલઇ એ પાપનું લાગ. ૬
અલવિહિ જેહ સિરિ કર નિસય, નિવસય તીણ ગુણ ગ્રામ,
ચિંતામણિ સુરતરુ સમઉ, કામગવી જેહનઉ નામ. ૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૪૦) જયતિલકસૂરિ ભાસ ગા૦ ૮

આદિ – **તપ**ગચ્છમંડણ દુરિયવિહંડણ, ખંડણ મોહન વીર,
સુહગુરૂ ગુરૂઉ નયણે દીઠઉ, મીઠઉ ગુહિર ગંભીર. ૧
સખિ શ્રી **જયતિલક** સૂરિંદો, વાંદિવઉ અભિનવ ચંદ આંચલી.

અંત – સકલ લોક મનિ આણંદણ પૂરઉ, સૂરઉ વર તપ તેજ,
ભવીયણ જણ જિમ તમ્હિ ચિર નંદઉ, વંદઉ મનનઇ હેજ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૭૪૧) નેમિનાથ રાસ ગા૰ ૨૧

આદિ – સાસણદેવતિ દેવિ **અંબાઈ**, માઈચલણે તનુ મન લાઇ, ધ્યાઇ
સુહગુરુપાય,
નેમિનાથ ગુણ મણુ આણંદિઇ, ગાઇસુ રાસા કેરઇ છંદિઇ,
વંદિસુ **યાદવ**રાય. ૧

અંત – શ્રી **જયતિલકસૂરિ** સુપસાઇ, નિતુ મનવંછિત કવિત કરાઇ,
જાઇ પાતક દૂરો,
મનશુદ્ધિ જે ગાઇ રાસઉ, ભવિભવિ સામ્હી તમ્હ તે દાસ,
આસકિ જસ કપૂરિ. ૨૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૪૨) સોપારા વીનતી ગા૰ ૧૯

આદિ – પઢમ જિણેસર પય પણમેવી, **સરસતિ** સામણિ ચિત્તિ ધરેવી,
સેવીય સુહગુરુપાય,
સરગ જમલિ **સોપારઉ** ભણિયઇ, આગમ વેદ પુરાણ શ્રુત સુણીયઇ,
થુણીયઇ આદિ જિણરાય. ૧

અંત – હું મૂરખ છઉં બુધિબલહીણઉ, શ્રી **જયતિલકસૂરિ** ગુરુ પયલીણઉ,
ખીણઉ પાય અસેસો,
પઢઇ ગુણઇ જે નિત **સોપારઇ**, ભાવ સહિતુ **આદીસુ** જુહારઇ,
સારઇ કાજ અસેસો. ૧૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૪૩) આદિનાથ વિવાહ ૨.સં.૧૪૫૩ ભાદરવા ૧૦ રવિ

આદિ – **સેત્રુંજ** ગિરિવર તીરથરાય, તાય **આદીસર** સેવીયઇ એ,
જસ સિરિ કોડાકોડિ, જોડિ કરિયલ કવીયણ ભણઇ એ. ૧
ભણઇ કવીયણ તત્થ, સિદ્ધિ ગ્યા મુણિવર સત્થ,
અસંખ જિણવર નાણુ, અનંત મુનિ નિરવાણુ. ૨

અંત – નવામહલ નવયોવન, અવિહડ પ્રીતિ સંબંધ
ચઉદસ ત્રિપનઇ (૧૪૫૩) ભાદ્રવઇ, દસમિ, રવિ રચીઉ પ્રબંધો,
જિનઘરિ નિજઘરિ, પરિઘરિ, જે ગાઇસિઅ વીવાહો,
શ્રી **જયતિલકસૂરિ** શિષ્ય ભણઇ તે, પામિસિ પુણ્યઉત્સાહો,
—ઇતિ શ્રી આદિનાથ વીવાહઉ સમાપ્ત. છ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[જૈમગૂકરચનાએ ભા.૧ પૃ.૭૦, ૭૧–૭૩ તથા ૭૪–૭૫. કૃતિક્રમાંક ૭૩૭થી ૭૪૦ ત્યાં અજ્ઞાતને નામે છે.]

૩૫૪. જયકેશરમુનિ (ત૦ જયતિલકશિષ્ય)

[જયતિલકસૂરિનો પ્રતિષ્ઠાલેખ સં.૧૪૫૯.]

(૭૪૪) જયતિલકસૂરિ ચોપાઈ ગા૦ ૩૨

આદિ – સામિણિ **સરસતિ** તણઇ પસાઇ, નિતુ મન વંછિત કવિત કરાઇ,
અમ્હ મનિ આજ ઊપનુ ભાઉ, ભગતિહિ વન્નિસુ સુહગુરુ રાય. ૧
ગરૂઆ **અભયસિંહ** સૂરીંદ, તાસ પટ્ટ ઉજ્જોયણ ચંદ,
તપાગચ્છમંડણુ ગુણવંત, સિરિ **જયતિલક**સૂરિ જયવંત. ૨

અંત – ઇણ પરિ જે નિતુ સુહગુરુ થુણઇ, તેઉ ચઉપઇ જે શ્રવણિહિં સુણઇ,
જયકેસરિ મુણિવર ઇમ કહઇ, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ મંગલ તે લહઇ. ૩૨

(૧) સં.૧૬મી સદીની પ્રત, પ.ક્ર. ૩–૪થી ૧૧, ભારતીય વિદ્યામંદિર, મુંબઈ.

[જૈમગૂકરચનાએ ભા.૧ પૃ.૭૨.]

૩૫૫. જયતિલકસૂરિ

(૭૪૫) ગિરનાર ચૈત્ય પરિપાટી ગા૦ ૧૮

આદિ – **સરસતિ** વરસતિ અમિય જ વાણી, હૃદયકમલ અભ્ભિંતર આણી
જાણીય કવિયણિ છંદો.
ગિરનાર ગિરિવરહ જ કેરી, ચેત્ર પ્રવાડિ કરુઉ નવેરી
પૂરીય પરમાણંદો. ૧

અંત – હું મૂરખપણઇ અચ્છું અજાણ, શ્રી **જયતિલક**સૂરિ બહુમાનં
માનુ મન માંહિ એહો.
પઢઇ ગણઇ જે એ નવરંગી, ચેત્ય પ્રવાડી અતિહિ સુચંગી.
ચંગીય કરઇ સુદેહો. ૧૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૭૪૬) આબુ ચૈત્ય પરિપાટી ગા૦ ૧૭

આદિ – ચરણકમલ પણમેવિ ભત્તિ, સિરિ **સરસતિ** કેરા,
ચેત્ર પ્રવાડિઇ નમિસુ દેવ, **આબૂય** નવેરા.
મણ તણુ વયણ જ ઉલ્હસઇ, જસ દરિસણ દિટ્ઠઇ,
બહુ ભવ અજ્જિય પાવ-કમ્મ, પણ નિચ્ચિઇં નીઠઇ. ૧

અંત – પઢઇ ગુણઇ જે સંભલઇ, **આબૂય** ગિરિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ચેત્ર પ્રવાડ જ હરક ગય, સિવસુગહ સેરી,
તીરથયાત્રા પુણ્ય તે, પામઇં મન સુદ્ધિહિં
કહયં સુગુરુ **જયતિલક**સૂરિ વાદ્ધઇ ઋદ્ધિ વૃદ્ધિહિં. ૧૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય. [મુપુગૂહસૂચી.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૭૩–૭૪. પહેલી કૃતિમાં જયતિલકસૂરિનું નામ એવી રીતે ગૂંથાયું છે કે એ એમના કોઇ શિષ્યની રચના હોય એમ પણ લાગે.]

૩૫૬. મેરુતુંગસૂરિશિષ્ય

મેરુતુંગસૂરિ ગચ્છનાયકપદ સં.૧૪૪૬ સ્વર્ગ. સં.૧૪૭૧

(૭૪૭) મેરુતુંગ સૂરીશ્વર રાસ

આદિ – કેવલ કમલા કેલિ કલીય, કમલાસનિ સોહઇ,
કણય કંતિ ઝલકંતિ, તિહુઅણિ જણ મોહઈ,
અષ્ટ મહાસિદ્ધિ રિદ્ધી સહીય, બહુ લદ્ધિ સમુદ્ધિઉ
ગોયમ સામીય નમીય **વીર**, જિણ સીસ પ્રસિદ્ધઉ. ૧
તસુ અનુસારિહિ ગ્યારમઉ, **અંચલ**ગચ્છનાયક,
સુરતરૂ સુરહી રયણ જેમ, નમ(મન)વંછીય દાયક,
ગાઇસું ગુરુ શ્રી **મેરુતુંગ**, સૂરીસર રંગિહિ.
નિસુણઉ ભવિયણ ભત્તિ ભાવિ, રોમચી અંગિહિ. ૨

અંત – સિરિ ગચ્છનાયકુ શ્રી સુગુરુ **મેરુતુંગ** સૂરિંદ,
નામ નિરંતર જો જપઈં, તહિ ઘરિ નિતુ આણંદ.
—ઇતિ શ્રી ગચ્છનાયક શ્રી મેરુતુંગ સૂરીશ્વર રાસ સંપૂર્ણ.

(૧) પ.સં. ૧૫, લી.ભં. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૭૬. ત્યાં અજ્ઞાતને નામે છે.]

૩૫૭. અજ્ઞાત

(૭૪૮) નાગપુરીય ગચ્છ સુગુરુ ફાગ ગા.૨૦ ૨.સં.૧૪૫૩ લગભગ

આદિ – **સારદ** સારદ હિયઈ ધરિ, સુહગુરચલણ નમેવી,
ગાઇસુ **હેમહંસ**સૂરિ **રયણસાગર**સૂરિ ગુણ કેવી. ૧
અહ ગુણ ગાયસુ **ચંદ્રગચ્છિ, દિવસૂરિ** મુણિંદો,
તસુ અનુકમિ **જયસિહર**સૂરિ. તપતેજિ દિણિંદો,
દસેણ જલહર વિરદ **જસૂ**, ગુણમણિભંડારો,
વયરસેણસૂરિરાઉ, **સરસઇ** ઉરિ હારો. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નિમ્મલ દસણુ નાણુ ચરણિ સોહઇ સુપવિત્તો,
હેમતિલયસૂરિ તાસુ પટ્ટિ, સમવાસિય ચિત્તો,
જાસુ સુગુણુ નિય વાણિ થુઇ, **પોરાજ** નરિંદો,
સિદ્ધિયક વર લહુ **રયણસેહર** સૂરીન્દો. ૩
તસુ સિંહાસણુ વર રિકુ મુદ્ધ ઉલ્હાસણુ ચંદો,
પણુ થણુ ભવિયણુ વિહિય, નયણુ ઉલ્લાસણુ ચંદો,
અમિય વાણિ ધારા પવાહિ, સિંચિય સુહકંદો,
પુન્નચન્દ્રસૂરિ સંતુ, **હિમચંદ** સૂરિન્દો. ૪
પુરિ પટ્ટણિ ગામાગરિહિં, **પુંનચન્દ્રસૂરિ** વિહરંતા,
ઘણુ રૂણિ જણુ ગણિ સંભરિય, **સંભરિ** નયરિ પહુંતા. ૫

અંત – **હેમહંસસૂરિ** હોઉ તામ, ભવિયણુ બોહંતઉ,
રયણસાગર સૂરીસ જુતુ, મહિયલિ જયવંતઉ. ૨૦
—ઇતિ શ્રી સુગુર ફાગ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૭૭.]

૩૫૮. અજ્ઞાત

(૭૪૯) તપગચ્છ ગુરુ નામાવલિ ગા. ૧૧

આદિ – **વીર** જિણેસર પયકમલ, પ્રણમીય બહુ વિહ ભત્તિ,
તવગચ્છ ગણહર ગુણુ ગહણુ, નિસુણઉ એકચિત્તિ,
ધરણીયલિ ધીરમ નિલઉ, સિરિ **ધનેસર**સૂરિ,
ચરમ જિણેસર ચિત્તપુરે, ઠાવિ સાહસ ધીરિ. ૧

અંત – ઇણુ અનુક્રમિ **મુનિરતન**ગણિ ઉવજઝરાય પણમેસુ,
યર રયણાધિક પવન્નિ કર, મહુત્તર પમુહ અસેસ.
મણુ તણુ વયણુ એકંતિ કરી, જ બંદઇ નરનારિ
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ મંગલિ વિઉલ, સુહ પામઇ તે સુવિચાર. ૧૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૭૮. ત્યાં ઉ. મુનિરત્નશિષ્યને નામે મુકાયેલી, પરંતુ ગુરુપરંપરાવિષયક કૃતિ હોઈ અજ્ઞાતકર્તૃક ગણી છે.]

૩૫૯. રત્નસાગરસૂરિ શિષ્ય(ત.)

(૭૫૦) રત્નસાગરસૂરિ ભાસ ગા. ૮

આદિ – **તપગચ્છ** સિરિ સિણગાર, જિનશાસન આધાર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગરુઉ ગણુધરૂ એ, જ'ગમ સુરતરુ એ. ૧
આગમ શાસ્ત્ર અપાર, જણુઈં તત્ત્વવિચાર,
સુહગુરૂ નિરમલૂ એ. ૨

અ'ત – સંજમસિરિવર નારિય બોલઇ, તોલઇ કોઇ ન દીસઇ
ઇસું વિમાસી એ વર વિરીઉ, ભરીઉ જ્ઞાન વરીસઇ. ૭
સકલ લોક મનિ આણુંદણુ, પૂરઉ સૂરઉ વર તપતેજ,
ભવીયણુ જણુ જિમ તમ્હિ ચિર નંદઉ, વંદઉ મનનઇ હેજ. ૮

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૭૮-૭૯. કૃતિ અજ્ઞાતને નામે મુકાયેલી.]

૩૬૦. અજ્ઞાત

(૭૫૧) સુહગુરુ ચોપાઈ ગા. ૧૬

આદિ – **ગોયમ** ગુરુ પયકમલ **નમે**વિ, સમરીય સામિણિ **સરસતિ** દેવિ,
હિયઇ ધરોવણુ નિરુમલ ભાવ, ગાસિઉં ગુરુ ગરુયા ગચ્છરાય. ૧
ચન્દ્રગચ્છિ ભવણેન્દ્રહસૂરિ, નામિ પાપિ પણાસઇ દૂરિ,
અસયત ક્રમિ સમરૂ નિસદીસ, પહિલા સિરિ **દેવભદ્ર** ગણીસ. ૨

અ'ત – લહૂયા લગય જિણિ લીધી દીખ, મોહરાય રહિં દીધી સીખ,
જસ ગુણ સંખ ન લાભઈં પારૂ શ્રી **રત્નસાગરસૂરિ** વખાણિ. ૧૫
રતનસંધસૂરિ નત જે નમઈં, માહામંત્ર વયણ ઊચરઈં,
ગરૂયાં સતીરથ સવિ મનિ ધરૂ, ભવસમુદ્ર સો લીલાં તરઈં. ૧૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૭૯.]

૩૬૧. અજ્ઞાત

(૭૫૨) ગુરુગીત ગા. ૧૧

[અભયસિંહસૂરિની પાટે આવેલા જયતિલકસૂરિ વિશે? જુઓ આ પૂર્વે કૃતિક્રમાંક ૭૩૭થી ૭૪૪.]

આદિ – સમરિ સુર ભાવિ **સરસતિ** એ, **સરસતિ** અમીરસ વરસતી એ,
ગચ્છ **રયણાયર** રાઉ એ ગાઇસુ એ, ગાઇસુ સહગુરુ બહુ
ભત્તિઇં એ. ૧
ધારાનંદન ધીર એ **વીર** જિણુ, જિણુસાસણિ અહિલસઇ એ,
કામલ ઉયરિઇં હંસએ, હંસ જિમ જિમ જણુમણુ અવલસઇ એ. ૨

અ'ત – શ્રી **અભયસિંહસૂરિ** પાટિ એ પુવ્વ દિશ, પુવ્વ દિસિ દિનકર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઝલાહલ એ,
મણ તણુ વયણુ એકાંતિ એ ધ્યાનિહિં, ધ્યાનિહિં કલિમલ કલિ
ટલઇ એ. ૧૦
સહીય સુલાહિસ દીહ એ જહીયહ, દીયહ નિજગુરૂ વાંદીય એ
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સૂં પરિવારિ એ નામિહિં, નમિહિં ચિર થિરિ
નાંદીય એ. ૧૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૫૩) તપા ગુરાવલી ગા. ૩૪

આદિ – પણમઉ ચઉવીસવિ ચલણુ, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સવિ મંગલકરણુ,
તપાગચ્છિ તિહુયણ જયવંત ગાયસુ ગુરુ ગરૂયા ગુણવંત. ૧
ચઉવીસમુ જિણેસરૂ વીરૂ, પાપ તાપ દવાનલ નીરૂ,
જિણસાસણુ કેરઉ સિણગારૂ, પઢમ સીસુ **ગોયમ** ગણધારૂ. ૨

અંત – શ્રી **રત્નાગર**ગચ્છિ વિદ્વાંસ, જે જે રત્નાધિક પડયા હંસ,
મહાસત મહાસતી સવિહુ નામ, કર જોડીનઇ કરઉ પ્રણામુ. ૩૩
ઇણિ પરિ સુહગુરુ કેરાં નામ, લેઇનઇ જે કરઈં પ્રણામુ,
મનસા વાચા કાય વિશુદ્ધિ, તીહં તણુઇ ઘરિ અવિચલ સિદ્ધિ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૭૯–૮૦.)

૬૦. સોમસુન્દરસૂરિશિષ્ય

સોમસુંદરસૂરિ સં.૧૪૩૦–સં.૧૪૯૯. [જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૫૦.]

(૭૫૪) + દ્રવદ્રવ્ય પરિહાર ચોપાઈ ગા. ૪૫

આદિ – નિસુણઉ શ્રાવક જિણુવર ભગતિ, તિમ કરિવી જિમ આતમ સકતિ
તિમ કરિવઉં જિમ નવિ છીપીઇ, ચિરકાલિઈ નિરમલ દીપીઇ. ૧
જિણદ્રવિ વાધઇ બહુ સંસાર, ઓછઇ કુલિ લાભઇ અવતાર,
નરય તણી ગતિ છેઅણુ બહુ તઉ ટાલેજ્યો જિણદ્રવિ સહૂ. ૨

અંત – **સોમસુંદર**સૂરિ તણુઇ પસાઇ, અલિઅ વિઘન સવિ દૂરિ જાઇ,
કીધી ચઉપઈ પણુયાલીસ, જિણુ ચઉવીસઉ નામઉં સીસ.
—ઇતિ દ્રવદ્રવ્ય પરિહાર ચઉપઇ સમાપ્ત.

(૧) સંવત્ ૧૫૪૨ વર્ષે કા. વ. ૧૨ દિને શ્રીમતિ **ક**ર્કરીનગરે પૂજ્ય પં. **શુ**ભવીરગણિપાદશિષ્ય પં. **અભય**કલ્યાણુગણિ **તિલક**વલ્લભગણિભિર્લેખિ શ્રીરસ્તુ. [મુપુગૂહસૂચી.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પ્રકાશિત: ૧. જૈન સત્યપ્રકાશ અં. ૧૧૯. [પુ. ૧૦ અં. ૧૧ પૃ. ૨૫૫-૫૮.]

(૭૫૫) સોમસુંદરસૂરિ સ્વાધ્યાય

આદિ – જંગમ તીરથ સૂરિરાજ શ્રી **દેવસુંદરસૂરિ**
તવગચ્છનાયક તણુઇ પાટિ સિરિ **સોમસુંદરસૂરિ**
સાહિજિ સલૂણુઇ અંગિ જસુ નિરમલ ગુણ દીસઇ
નિયમ તિ માંનિઈ એકલઉ મઈ કિંપિ ભણીસઇ. ૧

અંત – જં લગઇ દિણયર તપઈય તેજ મંદિર રયણાયર
શ્રી **સોમસુંદરસૂરિ** તામ નંદઉ સંઘ જયકર
પાય લાગી પ્રભત્રીયઇ સુયસા સામી
શિવપુરિ પહુ મહ દાખિયઉ એ સાસય-સુહ-કામી. ૧૦
—શ્રી સોમસુંદર સ્વાધ્યાય.:

(૧) પ.સં. ૧-૧૭, પ્રુ. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૩૪૩/૧૮૫૮.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૮૮-૮૯ તથા જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૨૨.]

૩૬૨. જયાનંદસૂરિ

(૭૫૬) વિજ્ઞપ્તિકા

સોમસુંદરસૂરિ (સં.૧૪૩૦-૧૪૯૯)ની પ્રશસ્તિ.

આદિ – **સરસંતિ** સામિણિ કરુ પસાય વિનવં વહુરાસા જણુ જાઉ
માતા **માલ્હણુદે**વી મલ્હાર કૂખઈ રાયહંસ અવતાર. ૧
ઉત્તમ ગરભવાસી જેતલા નવ માસ દિવસ તેતલા
સોમકુમાર જાયુ જિણ કાલિ ધન્દ મહોત્સવ કરઈ તિણિ વારિ. ૨

અંત – શિવ હૂં બુદ્ધિ વિમાસિ કરી સૂરિમંત્ર તમ્હિ આપઉ સહી
ગુરુહ ભગતિ મૂં અતિહિં સુહાઇ સંઘ વીસાંડઉ પ્રાણુમય પાય. ૧૪
ગુરુ વંદુ **દેવસુંદ**રસૂરિ નામિ પાપ પણાસઇ દૂરિ
તપાંગચ્છે ઉદયવંતઉ હોઇ તસ સમરતાં વિઘન ન હોઇ. ૧૫
પુણ્ય પાપ બેઉ લીધઇ દૂરિ સમરતાં જય **જયાનંદ**સૂરિ
વલી અંતરાઈ ગ્યાં સવિ દૂરિ ગચ્છનાયક સોમસુંદરસૂરિ. ૧૫
—ઇતિ ગચ્છાધિરાજ ભટ્ટારક શ્રી **સોમસુંદર**સૂરિપાદાનાં વિજ્ઞપ્તિકા સમાપ્તા.

(૧) લિખિતઃ ગચ્છાધિરાજ ભટ્ટારકપ્રભુ શ્રી **સોમસુંદર**સૂરિશિષ્યેણ **સિદ્ધાંત**હર્ષગણિના વ૦ **ખીમસી**સુત વ૦ **નો**તા પઠનાર્થં ઈસરા વ૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પઠનાર્થં પ્રતિ. પ.સં. ૧૮-૧૨ (૧૩), પ.ક. ૪થી ૫, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૧૫૦/૮° ૧૫૦.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૨૩.]

૧૩૨. વચ્છ ભંડારી

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૪૭. ત્યાં કર્તાને ૧૬મી સદીમાં મૂકેલ છે, પરંતુ હવે સ્પષ્ટ રચનાસંવતવાળી કૃતિ મળવાથી કવિને અહીં ૧૫મી સદીમાં ફેરવ્યા છે.]

(૭૫૭) આદિનાથ ધવલ ૨. સં. ૧૪૭૧ કારતક

આદિ – રાગ સામવેદી

જિણુ ચઉવીસ આરાહિસઉ એ, અમ્હિ **આદિ** જિણેસર ગાઇસિઉ એ, કવિજણણી અમ્હ મુખિ વસઇ એ, તું બુદ્ધિ પ્રકાશ મનિ ઉલ્હસઇ એ.

અંત – **વચ્છ ભંડારી** ઈમ ભણઇ, **આદિસર** અવધારિ,
અંતકાલિ આડઉ થઈ, અમ્હ નિરયા ગઇ નિવારિ,
વિદ્યા સંક્ષિ એકહુત્તરઇ, ધુરિ કહઉ કાતિ માસ,
એહ ધઉલ તિહાં ભણુઉ, કહિતાં પુણ્યપ્રકાસ,
—ઇતિ શ્રી આદિનાથ ધવલ સંપૂર્ણ.

(૧) સં. ૧૫૪૫ વર્ષે ફા. વદિ લિખિતઃ શ્રી **સી**રોહી નગરે. પ.સં. ૩–૧૪, અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૧.]

૩૬૩. જિનવર્ધનસૂરિ (ખ૦)

જિનવર્ધનસૂરિને આચાર્યપદ સં.૧૪૬૧માં મળ્યું હતું.

(૭૫૮) પૂર્વદેશ તીર્થમાલા ગા. ૩૨

આદિ – હિયય સરોવરે ધરિય ગુરુરાય, સૂરિ **જિણરાય** પાયારવિંદ,
વિણય બહુમાણહિ પુવ્વ વર દેસિ, થુણઉ તિત્થાણુ વંદ. ૧
પહિલઉં, **સચ્ચઉર** નયરિ પણમેવિ, **વીર** જિણેસર કપ્પરુક્ખં,
તયણુ સિરિ **રયણપુરી સંતિ** તિત્થકરં, વંદઉ નાસિયા સયલ દુખ. ૨

અંત – ઇમ્મ જમ્મડાણુઇ સિરિ નિડાણુઇ, ગામ નયરહિ સંસિયા,
સિરિ સકલ જિણુવર, ધણુ ગુણાલય, **લક્ખરાય** નમંસિયા,
જિણુ મિંઢ સગિગ પયાલિ મહીયલિ, જે અસાસય સાસયા,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે નમઉં પૂયઉ થુણુઉ મત્તિહિ, સિદ્ધિ મગ્ગ પભાસયા. ૩૨
—ઇતિ પૂર્વદેશ ચૈત્ય પરિપાટી સમાપ્તા, શ્રી જિનવર્દ્ધનસૂરિભિઃ

(૧) સં.૧૪૯૩ લિ. અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૧–૮૨. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૬૪. અજ્ઞાત

(૭૫૬) ખરતર ગુર્વાવલિ અથવા **ગુરુષટ્પદી** પદ્ય ૧૪

એમાં જિનવર્ધનસૂરિ સુધીનાં નામો પછી જિનકુશલસૂરિ વિશે એક છપ્પો – '**કુશલ** ખડો સંસારિ', તે પછી 'દસસય ચૌખીસેહિં મ', '**જિણદત્ત**સૂરિ નદૌ', 'નાગદેવ વર સાવયણ' વગેરે પદ્ય છે. અહીં થોડાંક પદ્યો ઉતાર્યાં છે.

જિણુસાસણિ સિંગાર મંત્રી **અર્જુન** કુલમંડણ,
લખમણિ દેવી કુખી રાજહંસ દુહદુરિહવિહંડણ.
મયગલ જિણુ મા સોહેઇ જોવિ મુનિવર પરિવરિઉ,
લક્ષણતર્કવિચાર જાંણુ સંયમસિરિ વરિયઉ.
જિણરાજસૂરિ પટ્ટહિ જયો, **જિનવર્ધન**સૂરિ અનસરો,
ચિરુણંદ સમુદાય સમ ખેમવંત કલિરવ કરો. ૧૦
અર્જુન મંત્રિ મલ્હારુ માય **લખમણિ** ઉરિ ધરિયઉ,
તપિ સંયમિ સયણ લકખણ પરિહન્નરિયઉ.
આગમ ગ્રન્થ પ્રમાણ પમુહ વિદ્યા વકખાણ એતહિ,
સારાસાર વિચાર સહલ તે પટ્ટંતરિ આણુહિ.
જિણરાજસૂરિ પટ્ટધ્યરણ શ્રી **જિણવર્ધન**સૂરિ ગુરુ.
સમુદાય સહિત મંગલકરણ, ભૂય ખેમ જયવંત ચિરુ.

(૧) મહો. વિનયસાગરજી ગુટકા નં.૩૩. (ગૌતમસ્વામી, કાલિકસૂરિ વિશેનાં ૪ પદ્યો પછી ખરતર ગુર્વાવલી શરૂ થાય છે.)

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૨–૮૩.]

૩૬૫. સિદ્ધસૂરિ

(૭૫૭) પાટણ ચૈત્ય પરિપાટી ગા૦ ૬૪ ૨.સં.૧૪૭૬

આદિ – નિય ગુરુ પાય પણમેવિ, **સરસતિ** સામિણી મન ધરિય,
ઉિયડઇ હરસ ધરેવિ, **ગોયમ** ગણુહર અણુસરિય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પમણિસુ ચેત પ્રવાડિ **અણહિલપુર** પટ્ટણ તણિય,
મુઝ મન ખરીય રહાંડિ, ઉ મતિ નિરમલ અતિ ઘણીય. ૧

અંત – પટ્ટણ પ્રસિદ્ધ હરખિ કિદ્ધા ચૈત પ્રવાડિ સુડામણિ,
ભણુતાં ગુણતાં શ્રવણિ સુણતાં, અતિહ છઇ રલિયામણી,
પભણ્યા જિ કેઇ નામ તેઇ, અક્ષર જે છઇ તે સહી,
છિહુત્તર વરસઇ, મન હરિસઇ, **સિદ્ધ** સૂરિંદઇ કહી. ૬૪

(૧) જેસ.ભં. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૩. ડૉ. ભોગીલાલ સાંડેસરા (સંબોધિ, ૧૬૭૫–૭૬) કૃતિની રચનાસંવત ૧૫૭૬ માને છે.]

૩૬૬. દેવદત્ત (ખ૦ વોરા ઉદાસુત, છાડડગોત્ર)

(૭૬૧) જિનભદ્રસૂરિ ધૂવઉ ગા. ૨

સિસિગચ્છમંડણુ મયણ રિણ, ખંડણ **ધીણુગ** નંદણ એ,
મિલિ સુદરસણ અમૃત વરિસણુ, વાણી સુલલિતુ એ.
ક્રોધ માન માયા લોભ નિવારણુ, ધારણુ સંજમુ નિર્મલુઆ,
સયલ શાસ્ત્ર વ્યાકરણ વખાણુણ, સંઘ સભાપતિ ઉધરણાઉ. ૧
અસરણ સરણ સૂરિ મંત સમરણ, કરણ કવિત મતી એ,
વાદિય પંચાયણ વિદુર વિચક્ષણ, છત્તીસ ગુણાલંકલુ એ.
જિનરાજસૂરિ પાટ ચિંતામણ, **ભદ્ર**સૂરિ ગુરુ સુહકરુ એ
ભણે **દેવદત્ત વહરા ઊદા** સુત, સહિ **છાહડ** સુહકરણા હો. ૨

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૫.]

૩૬૭. ભૈરઇદાસ

(૭૬૨) જિનભદ્રસૂરિ ગીત ગા. ૨

મનમથ દલન મલિનિ મન વર્જિત, તપ તેજ દિનુકરૂ એ,
મહિમ ઉદધિ ગુરુયા ગચ્છ ગણધર, સકલ કલાનિધિ એ,
વાદિ તરકિ વિદ્યા ગજ કેસરિ, જોગ જુગતિ યતિ સંપુન્નુ,
આપં વસિકરણ સુખનિધિ, સંઘ સભાપતિ મંડણુ. ૧
ચતુર્દિશ પ્રગટ અમૃત રસ પૂરિત, જ્ઞાનિ ગે રેખગ...,
પંચ મહાવૃત મેરૂ ધુરંધર, સંજમ સુગૃહિતુ એ,
જિનરાજસૂરિ પાટ સસિ સોભિત, ભણુતિ **ભૈરઇદાસુ** મણહરુઆ,
જિણભદ્રસૂરિ સુગુરૂ ગુણ વંદઉ, મનવંછિત ફલ પામઉ એ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) અભય૦

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૫-૮૬.]

૩૬૮. જિનભદ્રસૂરિશિષ્ય [?] (ખ૦)

[જિનરાજસૂરિપટ્ટે જિનભદ્રસૂરિ આચાર્યકા૧ સં.૧૪૬૧-૧૫૧૪.]

(૭૬૩) + **ખરતર ગુરુ ગુણ છપ્પય** પદ્ય ૩૨ + ૧૬ = ૪૮ સં.૧૪૭૫ લગભગ

આ છપ્પા સમયે-સમયે છૂટક રૂપમાં રચાતા જતા હશે. એની હસ્તપ્રતો અમારા સંગ્રહમાં છે જેમાં એકમાં ૩૨ પદ્ય છે, બીજીમાં ૧૬ પદ્ય વધારે છે.

આદિ – સો ગુરુ સુગુરુ છવિહ જીવ, અપ્પણુ સમ જાણઇ,
સો ગુરુ સુગુરુ જુ સચ્ચ ફવ, સિદ્ધંત વખાણઇ,
સો ગુરુ સુગુરુ જુ સીલધમ્મ નિમ્મત પરિપાલઇ,
સો ગુરુ સુગુરુ જુ દવ્વસંગ, વિસમ સમ ભણિ ટાલઇ,
સો વેત્ર સુગુરુ જો મૂલ ગુણુ, ઉત્તર ગુણુ જઇણા કરઇ,
ગુણવંત સુગુરુ ભો ભવિયણુહ, પર તારઇ અપ્પણુ તરઇ. ૧

અંત – દુર્ઘટ ઘટના ઘટિત કુટિલ, કપટાગમ સૂત્રકટ,
વાવાટોત્કટ કરટિ કરટ, પાટન સિંહોદ્ભટ,
નટ વિટ લંપટ મૃક્ત નિકટ, વિન તારિ ભટસ્ફટ,
હાટક સુથટ કિરીટ કોટિ, ધૃષ્ટ ક્રમ નખ તર જટ,
વિસ્ટપ વાંછિત કામત્રટ, વિઘડિત દુષ્ટ ઘટ પ્રકટ,
જિનભદ્રસૂરિ ગુરૂવર ફિકટ, સિતપટ શિરો મુકુટ. ૩૭

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ. ૨૪થી ૩૬.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૪. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે તેમજ ગુર્વાવલીમાં જિનભદ્રસૂરિનું નામ આવેલું છે તેથી કર્તા એમના શિષ્ય જ હશે એમ કહેવું મુસ્કેલ છે.]

૩૬૯. જિનભદ્રસૂરિશિષ્ય

(૭૬૪) **જિનભદ્રસૂરિ ગીત** ગા. ૫

આદિ – માઇ એ દીઠઉ માણિકુ મેલ્હિ સૂણીય એ ગચ્છપતિ આવતઉ એ,
કવણિહિ અમ્હ ગુરુ આવતઉ દીઠઉ, કવણિહિ લઇય વદ્ધાવણી એ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – સરસવિ ઠવિઉ સોવન પાટુ, સાસણિદેવતિ સેસ વધારિય એ,
ગચ્છપતિ બઇઠઉ **જિણભદ્રસૂરિ**, સંઘમંડણુ ગચ્છઉદ્ધરણ. ૫
(૧) અભય.

(૭૬૫) જિનભદ્રસૂરિ અષ્ટક ગા. ૯

આદિ – ભવિયણુ ભાં ભડ સુણુહ બલુ દલુ, સજ્જિવિરિ ચડહ,
જિણભદ્દસૂરિ મુણિરાય સું સમર, મહાંગણિ જિમ લડહું. ૩
અંત – **રિષભ અજિત સંભવ** જિણિંદુ **અભિનંદણ** સામિઉં
સુમતિ પદ્મ,
મયણરાઉ જિણુ જિત્તુ કોહ, ઝાણાનલિ જલિઉ,
મોહમલ્લુ જેણિ નથિ, માયા પિણુ ટાલિઉ,
કુમત પ્રમુખ નટ વિકટ સુભટ, જિણુ હેલહિ જિત્ત.
પંચ વિસય પરિહરવિ જેણુ, જયલચ્છિ ધત્તા,
ભવ ભવણિ રમણિ મિલ્હેવિ કર, નાણુ સુદંસણ મનિ ધરિઉ,
જિનભદ્રસૂરિ ગુરુ જાણિ કરિ, ચરણ રમણિ લીલા વરિઉ. ૯
(૧) અભય૦

(૭૬૬) જિનભદ્રસૂરિ ગીત ગા. ૯

આદિ – પહિલઉં પણમીય દેવ, દેવ તણો જુ દેવ,
ગાઇસુ ગણુહરુ એ, **જિનભદ્રસૂરિ** ગુરુ એ. ૧
ધણિય સાહ મલ્હાર, **એતૂ** કુખિ અવતાર,
ગુણવઇ સહગરૂ એ મહિમાસાગરૂ એ. ૨
અંત – શ્રી **જિનભદ્રસૂરિ** રાઇ, દીઠઉ પાતક જાઇ,
સુમતિ સુજાણુ ગુરુ એ, નંદઉ તાં ચિરૂ એ.
(૧) અભય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૮૬-૮૭.]

૩૭૦. ધનરાજ

(૭૬૭) મંગલકલશ વિવાહલુ પદ્ય ૧૭૦ ૨.સં. ૧૪૮૦

આદિ – પરમગુરુ **આદિ**જિણુ નમવિ પભણેસુ, મંગલકલશ વીવાહલઉ એ,
પુહવિ મનોહરો **માલવ** દેશ નામિ, પરિણામિ રલિયામણુઉ એ,
ઉજ્જેણી વરનયર સુવિસાલ, પૂરિય ધણ કણ રયણ ખાણિ,
સિંધુ અરિગંજણી દિલ્ય ! તણુ, ભૂપાલ **વયરસિંધ** વર નરિંદો. ૧
અંત – ઇસા કરમનઉ સુણુઉ વિચાર, **મંગલકલશ** વિરતઉ સંસારિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

દેવલોક પંચમઇ જિ જાઇ, ભવિ ત્રીજઇ વલિ સિદ્ધિ લહેઇ,
સંવિત્સરિ વિક્રમનઇ કહી, **ચઉદઇ સઇ અસીયઇ** એ સહી,
મંગલકલસ ચરિતુ સુવિસાલ, **ધન્નરાજિ** ઇમ કહિય વિસાલ,
પઢઇ ગુણઇ એકમના સહી, તિહિ ઘરિ આવઇ નવનિધિ સહી,
—ઇતિ શ્રી મંગલકલશ ચઉપઇ સમાપ્ત.

(૧) સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પ.સં. ૬–૧૬, અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૭-૮૮.]

૩૭૧. અજ્ઞાત (જયસાગરોપાધ્યાય)

(૭૬૮) નગરકોટ ચૈત્ય પરિપાટી ગા૦ ૧૫ ૨.સં.૧૪૯૭

આદિ – દેસ **જલંધર** મતિ ભરે, વંદિસુ જિણવર ચંદ,
ઠામિઠામિ કઉતિક કલિય, વિહસિય તરુ બહુ કંદ. ૧

અંત – સંવત **ચઉદ સત્તાણવઇ (૧૪૯૭)** એ, જે વંદિય જિણરાય
ચેઈહર પ્રતિમા થુણિય, ભગતિહિ પણમિય પાય. ૧૪
ઇય સાસય જે દેવકુલ **નંદીસર** પાયાલ
અમર વિમાણે બિંબ જિણ તે વંદઉ સવિકાલ. ૧૫

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૮૮. 'જયસાગરોપાધ્યાય' એ કર્તાનામનો તર્ક થયો છે, તે રચનાસંવતને કારણે જણાય છે. જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૫૯.]

૬૮. દયાસિંહગણિ (ત૦ રત્નસિંહસૂરશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૬૨.]

(૧૦૪) સંગ્રહણી બાલા૦ ૨.સં.૧૪૯૩ દ્વિ.શ્રા. શુ. ૧૪ શુક્ર

આદિ – ત્રિવ ભુવનપતિ-પતિનઇ જઘન્ય આઊખું કહીઇ છઇં. દશ૦ ભુવનપતિનઇ જઘન્ય ઇતુ ન ટોલ છોડુ ઇતુ દશ સહસ્સ વરસ આઊખું હુઇ (૨) ત્રિવં ભુવનપતિનઇં ઉત્કૃષ્ટઉં આઊખું કહીઇ છઇ...

અંત – ગતિ ૮ આગતિ ૯ એતલે પ્રકારે અનાકાર ઉપયોગ જાણિવઉ (×) (૭૬)... સંવત **ચઉદસ તાણૂઇ** દ્વિતીઇ શ્રાવણ સુદિ ૧૪ શુક્રવારિ **તપા**પક્ષિ ભટ્ટારક શ્રી**રત્નસિંહ**સૂરિનઇં શિષ્યઇ પંડિત **દયાસિંહ**ગણીઇં એ બાલાવબોધ રચિઉ...

—ઇતિ શ્રી સંગ્રહણીનુ અર્થ બાલાવબોધ **સંપૂર્ણ** હુઉ.

(૧) શ્રી સં.૧૫૦૧૧ [૧૫૦૧ ? ૧૫૧૧ ?] જયેષ્ટ વદિ ૭ દિને

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વીરચામ મહાનગરે લિખિતમ્. ગ્રંથાગ્ર ૧૭૫૭, પ.સં ૪૦-૧૪, પ્રુ. સ્ટે. લા નં.૧૮૯૨.૪૩૨/૧૯૮૧.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૭૭.]

૩૭૨. અજ્ઞાત

(૭૬૯) મૃગાપુત્ર કુલક ગા. ૪૦

રચનાની ભાષા તથા શૈલીને કારણે એ ૧૪-૧૫મી સદીની લાગે છે.

આદિ – નમવિ સિરિ **વીર**જિણુ, જણિય જણ સિવ સુહો,
કમ્મવણ ગહણુ, નિદ્દડણ જો હુઅ વહો,
ભાષિસુ ભાવેણ ભવભયહભંજણ પરે,
મિઆપુત્તસ્સ મુણિનાહ ચરિઅં વરં. ૧

અંત – તિજગ સમચિત્ત સિરિ વરહ સુપવિત્તયં,
મિઆપુત્તસ્સ જે ભણુઇ સુચરિત્તયં,
વિવુહ વિમાણ વિલસેઇ વિવહપરે,
લહઇ સુહ સત્ત રજ્જાણ તે ઉપરે. ૪૦
—ઇતિ મૃગાપુત્ર કુલકં સમાપ્તમિતિ.

(૧) સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પં. દયાકમલમુનિ લિખિત શ્રાવિકા **સુજા** પઠનાર્થ. પ.સં. ૨-૧૩. [ભં. ?]

[જૈમગૂકરચનાએ ભા.૧ પૃ. ૮૯-૯૦. કૃતિની ભાષા પ્રધાનપણે અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૭૩. જયશેખરસૂરિશિષ્ય

(૭૭૦) ઉપધાન સંધિ ગા. ૨૫

આદિ – **ફલવદ્ધિયમંડણુ દુહસયખંડણુ. પાસ** જિણિ(ઃ) નમેવિ કરિ,
જિણધમ્મ પહાણુહં તવુ ઉવહાણુહં, સંધિ મુણહુ જણ કન્નુ ધરિ. ૧
સિરિ ચરમ જિણેસર **વદ્ધમાણિ**. પભણિઉ જહ **ગોયમ** મહુર વાણિ,
સિદ્ધંત મજ્ઝિ જસુ પઢમ લીડ, તસુ ભણિઉ પમાણુ મડાનિસીડ. ૨
જહ ગિરિહિં મેરૂ ગહ ગહણ ચદ્દુ, નિવઈણ ચક્કિ સુરગણિ સુરિંદુ,
તહ **વીર** જિણેસરિ તવ પહાણુ, ઉવહાણુ ભણિઉ ગુણગણનિહાણુ. ૩
જે નિમ્મલ વયણ જણ સીલવંત, સમ્મત કલિય તહ પુન્નવંત
નીરોગ દેહ દઢ ધમ્મ ગેહ, તવ સત્તિ જુત્ત પરિચત્ત ગેહ. ૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

એવંવિહ સાવય સાવિયાય ઉવહાણુ વહહિં કય ભાવિ ભાય,
સાહજ્જિજ્જણ વિયય કુડવયસ્સ, સામગ્ગિ સુગુરુ નિંમ્મલ વયસ્સ. ૫

અંત – જન્મંતરિ તુહું હુઅ સુલહ બૌહિ, ભવ ભણુ પાવ કિય તઈ વિસોહિ,
અહ સંધ ચઉવ્વિહ વાસ લેવિ, ત ધન્નુ સુલકખણુ ભણિ ખિવેઇ. ૨૨
સુગંધ કુસુમ વા માલ તામ, તસુ બંધુ ઠવેઇ કંડિ જ્જમ,
વજ્જંતિ ગહરિ તં પંચ સદ્દિ, નચ્ચહિં અનુગાયહિં અઇ
સુ સદ્દિ. ૨૩
ઉવહાણ પવરૂ તવ ઇમ કરેઇ, નિય ધણુ તણુ જીવિયફલુ ગહેવિ,
જઇ સિદ્ધિ ન પાવહિં કાલ જ્જેગિ, સહુ લહહિં તહવિ ગય અમર
લોગિ. ૨૪
ઇવ તવ ઉવહાણુઉ સંધિ પહાણુઉ, **જયસોહ**(૨)સૂરિ સીસિ કિય,
જે પઢહિં પઢાવહિં અનુમનિ ભાવહિં તે પાવહિં સુઉ પરમ પય. ૨૫
—ઇતિ ઉપધાન સંધિ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય, બીકાનેર.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૦-૬૧. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૭૪. અજ્ઞાત

(૭૭૧) કયલપાટમંડલ પાર્શ્વ સ્તવન ગા. ૭

આદિ – **પાસ** જિણેસર પણમિયઈ **ખરતર** તણઇ વિહારિ,
સામલવન્ન સુહામણુઉ, સખિ ગાયઉ હે મન ચર રંગિ,
કયલપાટે મુખ મંડણુઉ એ,
કરહેડઉ હે **પાસ** જિણંદ પૂનિમ ચંદ સોહામણુઉ,
મુઝ હિયડઇ હે લાગુ રંગુ. ૧

અંત – **આસસેણિ** કુલ ચંદલઉ **વામા** ઉયરિહિ હંસ, સોઇજ્જિ સામિ
સવિ થુથ્થુણુઉ,
સવિ ગાવઉ હે મન ચ રંગિ, **કયલપાટ** મુખ મંડણુઉ,
કરહેડઉ હે **પાસ** જિણંદ **કયલપાટ** મુખ મંડણુઉ સખિ. ૭

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૬૧.]

૩૭૫. અજ્ઞાત

(૭૭૨) કયલવાડ પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ગા. ૧૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – જયજય **કયલવાડપુરમંડણુ, પાસ** જિણેસરૂ પાવવિહંડણુ,
તિહુયણુ જણમણનયણાણંદણુ, સંથુણેમિ દુજ્જણનિક્કંદણુ. ૧
વાણારસિ પઈ જમ્મિ પવિત્તિય, **વામા** કુચ્છિ સિપ્પ વર મુત્તિય,
આસસેણ કુલ ગયણિ દિવાયર, નવ કર માણ દેહ કરુણાયર. ૨

અંત – ઇય **પાસ** જિણવરૂ, પણય સુરતરૂ, **કયલવાડઇ** સંઠિઉ,
ચિરુ કાલુ નંદઉ ભવિય વંદહુ, નાગરાય અહિટ્ઠિઉ.
ભવજલહિ તારણુ ઉદયકારણુ, સત્ત ફણ સિરિ ભૂસિઉ,
દુટ્ઠારિનાસણુ પયડસાસણુ, મિચ્છ કલિહિ અદૂસિઉ. ૧૦

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯૨. 'ઉદયકારણુ' શબ્દને કારણે 'ઉદયકરણ' કર્તાનામની પણ સંભાવના કરવામાં આવેલી જે યોગ્ય જણાતી નથી. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશ જણાય છે.]

૩૭૬. અજ્ઞાત

(૭૭૩) નડુલાઈ મહાવીર સ્તવન ગા. ૮

અંત – જય **વીર** જિણેસર તિજય રાય, **નડૂલાઈ** સંઠિય નમઉ પાય,
તુહ દંસણિ નાસઇ પાવ વિંદ, જય ભવિયણુ નયણ ચકોર ચંદ. ૧

અંત – **નડુલાઇય**મંડણુ જણમણુઆણંદણુ **વદ્ધમાણુ** જિણુ જે થુણઈં,
તહ વંદિઉ સિજ્ઝએ ભવદુહભરુ ખિજ્જએ બંભસતિ હોઇ
ઉદયકરો. ૮

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯૨.]

૩૭૭. સજ્જણસુત

(૭૭૪) પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ગા. ૯

આદિ – ભવભય-વણગણ-દહણું, દરિદ્રરોગારિ દુરિયનિદ્દલણું,
સિદ્ધિપુર કય નિવાસં, સયાવિ સુમરામિ જિણ **પાસ**. ૧

અંત – ઇય **પાસ**નાહ દેવ સરિય, **સજ્જણસુએણ** અપ્પહિંયં,
જો ત સરઈ તિસઝં સો પાવઈ વંછિઇ સુહાઇ. ૯

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯૩. કૃતિની ભાષા અપભ્રંશપ્રધાન જણાય છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૩૭૮. અજ્ઞાત

(૭૭૫) ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવન ગા. ૨૮

આદિ – મોહ મહાભડ મય મહણુ, **રિસહ** જિણેસર દેવ,
કરિ પસાઉ જિમ હોઇ મમ, ભવિભવિ તુમ્હ પય સેવ. ૧
ભુવણવિભૂસણ **અજિય**જિણ, **વિજયા**દેવિ મલ્હાર,
ભવસાયર નિવડંત મહ, રાખિ ન તિહુયણુ સાર. ૨

અંત – નિય અવતરણિહિ તાય ઘરિ, લચ્છિહિં ભરિય ભંડાર,
અતુલ મહાબલ **વીર**જિણ, જય જય જગ આધાર. ૨૭
ચઉવીસહ જિણ સંથુવણુ, પઢઈ ગુણઇ બહુ ભત્તિ,
તે નર નિમ્મલ નાણ નિહિ, પાવઈ સિવસુહ ઝત્તિ.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૭૭૬) ધર્માધર્મ વિચાર ગા. ૧૬

આદિ – ચઉદહ પૂરબ માહિ જો સારુ, પહિલઉ ધુરિ સમરઉં નવકારુ,
પભણિસુ **ધમ્માધમ્મ** વિચારુ, જાણઇ જીવુ તરઇ સંસારુ. ૧
ધમ્મુ ધમ્મુ પભણઇ સહુ કોઇ, ધમ્મ કરઇ પુણ વિરલઉ કોઇ,
ધમ્મ તણઉ તિણિ બૂઝિઉ સારુ, જિહ ચિત્તિ ક્રોધુ નહીં અહંકારુ. ૨

અંત – અજ્જવ મદ્દવગુણ સંજુત્ત, સવે વાર જીવ નિર્મલ ચિત્ત,
કોપાનલિ કોવિ ન દહઇ, ઇણુઇ કરમિ મણુત્તણ લહઇ. ૧૫
તપુ તપઇ ભાવણ ભાવંતિ, શુદ્ધિ ચિત્તિ જે દાન દીયંતિ,
ક્રોધ માન માયા પરિહરઉ, ઇણિ પરિ સ્વર્ગલોકિ સંચરઉ. ૧૬

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧).]

(૭૭૭) નંદીશ્વર ચોપાઈ ગા૦ ૧૧

આદિ – નંદીસર વર દીપ મઝારિ, સાસતાં તીરત્થ જુહારિ,
જિહિં અચ્છઇ તિહિં આવાગમણ, સતનેયણુ દેખઇ એક ભવણ. ૧
ઇસા ભુવન તિંહિ બાવન્ન એહ, જોયણુ બહુત્તરી બાવન્ન ઊંચા નેય,
પહુલઉં પણિ જોયણ પંચાસ, તે વંદીતઇ પૂરઉ આસ ૨

અંત – સરવાલઇ હિવ લેખઉં જોઇ, બાર ચઉક અડતાલિસ હોઇ,
ચિહું અંજણ ગિરિ તીરથ ચ્યારિ, ઇણિ પરિ બાવન્ન ગિણી જુહારિ. ૬૦

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બિંબહ સંખ્યા તહ ગણિય જાણિ, છ સહસ ચઉસય અડયાણીસ મણિ,
ઇય નંદીસર વંદીય દેવ, અન્નવિ સાસય નમઉં સસેવિ. ૧૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય. [મુપુગૂહસૂચી.]

(૭૭૮) વિમલાચલ આદિનાથ સ્તવન ગા૦ ૨૧

આદિ – **નાભિ**નરિંદ-મલ્હાર, **મરુદેવિ** માડિય ઉરિ રયણ,
અવગત રૂપિ અપારુ, સામિય **સેત્રુજ** સય થણિંય. ૧

અંત – .....ય પયપંકય સેવ, વિમલાચલ મંડણ **રિસહ**,
અહનિસિ પણમઉં દેવ, અવર ન કાંઈ ઇચ્છિય એ. ૨૧

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯૩–૯૫.]

૩૭૯. અજ્ઞાત

(૭૭૯) ધર્મપ્રેરણા અથવા **સુભાષિત દોહા** પદ્ય ૧૫

આદિ – જિણવર દેવુ સુસાહુ ગુરુ, જસ હીયડઇ જિણધમ્મુ,
સવ્વ કમ્મુ જયણા કરઇ, તસ હઇ સફલઉ જમ્મુ. ૧

અંત – ગંઠસહી જે નિતુ કરઇ, અવિચલ મનિ પાલતિ,
તી બીજય ભવિ દેવત્ત લહઇ, કવડિ જખ જિમુ હુંતિ. ૧૪
જીવદયા સાચઉ વયણ, પરધન જે ન હિણંતિ,
સીયલ જ પાલઇ એકમનિ, તે સહિ સુખ લહંતિ. ૧૫

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૯૫ તથા ૧૧૪. એક જ કૃતિ ભૂલથી બે વાર નોંધાયેલી છે.]

૩૮૦. પદ્માનંદસૂરિ

(૭૮૦) ચોવીસવટા પાર્શ્વનાથ નાગપુર ચૈત્યપરિપાટી સ્તોત્ર ગા૦૯

આદિ – જય મંગલકારણ દુરિયવિદારણ, ભવભયવારણ **પાસ** પહો,
નાયઉરિહિં નયરિહ ભત્તિહિં પૂરિહિં, **ચઉવીસવટ્ટય** જિણ
થુણ હો. ૧

અંત – ઇય બહુવિહ ભત્તિહિં વિહિસમ્મતિહિં, આરાધઉ જિણવર સયલ
શ્રી **પદમાણંદ**સૂરિ દેસણ મણિધરિ, સાવય કુલ કીજઇ સફલ. ૯

(૧) અભય.

(૭૮૧) ચોવીસવટા પાર્શ્વનાથ સ્તુતિ ગા૦ ૪

આદિ – સયલ સુહકારણો ભવિયજણતારણો,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નામ ગહણેણ દુહ-દુરિય-નિવારણો,
નયરિ **નાયઉરિ** જસુ અધિક મહિમા ગુણો,
જયઉ શ્રી **પાસુ ચઉવીસવટ્ટય** જિણો. ૧

અંત – સુદ્ધ સઝત ધારતિ જે દેવયા, **ધરણ પઉમાયવઇ**રુદ્ધ **અંબા**ઇયા,
ધમ્મ કમ્મેસુ તે કરઉ સાન્નિધ્યં, સયલ સંઘરસ પૂરંતુ સુહસંપય. ૪

(૧) અભય.

(૭૮૨) વર્ધનપુર ચૈત્યપરિપાટી સ્તવન ગા૦ ૯

આદિ – ગુણઅઇ પુરિ **વદ્ધણુઉરિ**, સિખરણદ્ધ ભવિયણુ મહિય,
સોહઇ બહુ પ્રાસાદ, દંડ કલસ ધયવડ સહિય. ૧

અંત – આરાધઉ અરિહંત **પદમાણંદ**સુરિ ઇમ ભણુએ,
તે રિધિ વૃદ્ધિ જયવંત, જે પ્રણુમઇ જિણુ પ્રહસમએ. ૯

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએંભા.૧ પૃ.૬૯-૧૦૦. કૃતિક્રમાંક ૭૮૧માં કર્તાનામ નથી.]

૩૮૧. અજ્ઞાત

(૭૮૩) દ્વાદશભાષાનિબદ્ધ તીર્થમાલા સ્તવન ગા. ૩૬

આદિ – પણય સુરેસુર નમવિ જિણેસર, તિહુયણુ જણ મણ કમલ દિણેસર,
ઉદ્ધલોય-અહલોયહ-મંડણુ, તિરિય લોય ભવભયદુહખંડણુ. ૧

અંત – સિવસિરિ મણિમાલા વન્નિયા તિત્થમાલા,
વવ ગય ભવ વ્રાલા કિત્તિ કિત્તિ વિસાલા,
સિવસુહ ફલ રુકખ દેઇ તત્તં પરુકખં,
નિહણુઉ ભવદુકખં વંછિય હોઉ સુકખં. ૩૬

(૧) અભય.

(૭૮૪) કોશા પ્રતિબોધ ગા. ૧૫

આદિ – કમલવયણ **કોશા** ભણઇ, કહુ કિન દીજઈ દોસ,
વિણુ ભટતારહ દીહડા ઈમઇ કીજઈ સોસ. ૧
સાલૂણા વાલંભ સાદુ દેઇ ન મયણુ હણઇસઈ બાણિસય,
રાણા **થૂલિભદ્ર** તૂઝ વિણુ, તૂં વિણુ રયણિ ન જાએ,
ચક્રવાકી જિમ ચક્રવાક વિણુ દિવસ દોહિલડા જાએ,
મું જગુ ઊવસું પ્રીઅ તૂઝ વિણુ. આંચલી.

અંત – કોસા પુણુ વિમાસીઉં, કીધઈ કંત વિચાર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નાહ પસાઈ પામીઉં, સમકિત સુકૃત ભંડાર. ૧૪ સાલૂણા.
રિષિ બોલઇ કેશા સમી, નારિ નહીં ગુણવંતિ,
મનુ જાણી મણવલ્લહી, મિલીય સરીસી કંતિ. ૧૫ સાલૂણા.

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૦-૧૦૧.]

૩૮૨. અજ્ઞાત

(૭૮૫) + શત્રુંજય ચૈત્ય પરિપાટી ગા૦ ૪૧

આદિ – સરસતિ સામિણિ નમિય પાય, સિરિ **સેત્તુજ** કેરી,
ચૈતુ પ્રવાડિ રચિસુ હેવ, મનિ રંગિ નવેરી. ૧
પાલીયતાણઇ એ પાસ વીર, લલતાસરિ વંદું,
નેમિહિં કડણિહિં નમીય પાય, ભવદુખનિકંદું. ૨

અંત – સેત્રુજ ગિરિવર સિયં ધણીય નરેસૂયા, ઊગિઉ અભિનવ ચંદ,
સૂરતિ પરમાનંદ દિય નરેસૂયા, ટાલઇ સવે વિ છિંદ. ૪૦
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરી નરેસૂયા, બોલે ચૈત્ય પ્રવાડિ એહ,
તીરથ યાત્રા ફલ દિયએ નરેસૂયા, નિરમલ કરય સુદેહ. ૪૧

(૧) અભય૦ (૨) જૂની પ્રત, પ. ક.૧૫થી ૩૧, પં. ૧૫, તેમાં પ. ક. ૧૭થી ૧૮, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૨૦૮/૧૯૪૫.

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૨; જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૨૯. જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧માં કર્તાનામ 'પરમાનંદ(૧)' મૂકયું છે, પણ એ શબ્દ કર્તાનામવાચક નહીં પણ 'પરમ આનંદ' એ અર્થનો વાચક જ જણાય છે. મુદ્રિત પાઠમાં આ છેલ્લી કડીઓ નથી.]

૩૮૩. અજ્ઞાત

(૭૮૬) શત્રુંજય ચૈત્યપરિપાટી ગા૦ ૩૬

આદિ – વાગુ વાણિ સુપસાઉ કરે, સામિણિ પૂરિ રહાડે,
શ્રી **શત્રુંજય** જિણ ભુવણિ, ભાવિહિં ચેત્ર પવાડે. ૧
પાલીતાણઇ તલહટીય, નયરહ માહિ વિહારો,
નરવઇ કુમરિહિં કારવિઉ, **પાસુ** જુહારિસુ સારો. ૨

અંત – છૂટઉ સવહિં આગદહ, આવિય ભલઈં સંસારે,
સિદ્ધિક્ષેત્ર જુહારિય એ, નવનિદ્ધિ પડીય ભંડારે. ૩૫
પઢિસિઇ ગુણિસિઇ નિસુણિસિઇ, ચેત્ર પ્રવાડિ જિ એય,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તીહ બઇડાઈ જાત્રફલો, હોસિઇ નિરમલ દેહ. ૩૬

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૩.]

૩૮૪. માણિક્યસૂરિ

(૭૮૭) રાજિમતી ઉપાલંભ સ્તુતિ ગા૦ ૧૮

આદિ – પસૂયાડ દીકઉ પ્રભો જીણુ વેલાં, તજી રાજ **રાજમતી** તીણું હેલાં,
હુસી જીવસંધારૂ રે જીણુ જતિં, પછઇ પાછિલા કાજ રે તીણું
ભાતિ. ૧

અંત – મનિ વચનિ કાયા કરી સીલ પાલી, રમઇ **રાયમઇ** મુગતિ સિઉ
હાથિતાલી,
કહઈ સુગુરુ **માણિક્યસૂરિ** મહુર વાણી, જયઉ સંઘ સમુદાય
રાજલિરાણી. ૧૮

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૩.]

૩૮૫. ધનપ્રભ

(૭૮૮) નેમિનાથ ઝીલણા ગા. ૯

આદિ – **રાજલદે** વર દેવ દેવર, રૂપિણિ ગાઇસો ઝીલણું એ,
ઊલટીઉ મન હેવ **યાદવ** જિણુ ગુણિ, લાગુ છઈ રહ કડઉ એ. ૧
વઉલસિરી વરમાલ પહિરણિ, કરણીયૂ ફૂલડેં ગૂંથીઉં એ,
સિવદેવિસુત સુકુમાલ સુલલિત, સેવત્રડે સાઇરુ સિણગારીઉં એ. ૨

અંત – મૃગમદ કુકુંમ નીરિ ભાવનચંદનિ સીંગી સંપૂરી એ,
નાયક **નેમિ** શરીરિ વલિવલિ બલબલિ કરઇ તે છાંટણુ એ. ૮
ઇસી અપૂરબ રીતિ ગુણરયણાયર રામતડી રમઇ એ,
પૂરઇ મનની પ્રીતિ, **ધનપ્રભ** ગાઇતાં સવિ સુખ પામીઇ એ. ૯

(૧) અભય. [મુપુગૂહસૂચી.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૪.]

૩૮૬. અજ્ઞાત

(૭૮૯) ગિરનાર ભાસ ગા૦ ૧૭

આદિ – સડી **સોરઠ**મંડલિ જાઈયઇ, **રાજાલ** વર રંગિઠ ગાઈયઇ,
જય **જૂનઇગઢિ** જોગાદિ દેવ, **વીર પાસ** જિણેસર કરઉં સેવ. ૧
પોલિ વુલીય સોવન રેહ તીર, સીયલ જલ નિમ્મલ અય ગંભીર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તરુયર તલિ દીસઇ વિસમ ઘાટ, રવિકિરણુ ન લાગઈ તીણુ વાટ. ૨

અંત – દીસઇ દુહ દિસિ તુંગ શૃંગ, સહસ્રગં બલસ્સ વણુ પમુહ ચંગ
ત્રિહુ ભૂયણે ઉપમા નહીય જસ, ગગનાયલ છાંડહિ ભરડ પાસ. ૧૬
ગજપદ જલિ **નેમિઇ** નડવીય અંગ, પ્રભ પૂજ્ય પૂરિસુ મનડ રંગ,
ભાવિ ભગતિહિં ભણેસિઇ એઉ ભાસ, સિરિ **નેમિ** પૂરેસિઇ
તીહ આસ. ૧૭

(૧) અભય.

(૭૬૦) ગિરનાર વીનતિ ગા. ૧૧

આદિ – હરખુ માઇ નડીં હીયડઇ કિમઇ, મઝુ મનઉં **ગિરનારિ**
ઘણુઉં રમઈ,
લડહ લોચન **નેમિ** નમસ્કરઉં જિમ ન ચઉગઇ માંહિ વલિ
ફિરઉં. ૧

અંત – વિષઈ વયરી નઉ મદ ગિરુ ગલી, જિસ્યઈ આવઇ પાપ નમૂ વલી,
મયણુ મલ્લ તણઉ મઝુ ભઉ કિસઉ, જઉ જિનેશ્વરઈ મનિ હઉં
વસ્યઉ. ૧૦

દેવી **સિવાનંદન નેમિનાથ, રાજમતિ**વલ્લભ વિશ્વનાથ,
માગઉં નહી ગ્રામ ન સિદ્ધિ વાસુ, મૂ દેવ દેજે નિજ પાય વાસ. ૧૧

(૧) અભય.

(૭૬૧) નેમિનાથ વીનતિ ગા. ૫

આદિ – ભલી ભાવના ભેટિવા **નેમિ** પાયા, હીઉં ઊલટઇ માન ી એન માયા,
જમં જાગતી **જાદવ** જોઈ વાની, વસઇ વાસના તાસ દસઇ
ન વાની. ૧

અંત – મનિ માનવઉ એહ સંસાર કૂડઉ, સદા સેવિવઉ **રાજલ**કંત રૂડઉં,
ઇસી આસની આસ એ તાસ પૂજઈ, જકો ભવા સુદ્ધિઇં
જગનાથ પૂજઇ.

(૧) અભય.

(૭૬૨) બાર વ્રત ચોપાઈ ગા૦ ૧૯

આદિ – વંદિવિ **વીરુ** ભવિય નિસુણેહુ, આગમિ કહિઉ જિણેસર એહુ,
પભણુઉ જિણવરધમ્મ મહંતુ, બારહ વ્રતડ મૂલિ સમકિતુ. ૧
અખર એક ન પામઇ પારુ, નિસણુહુ ધમ્મિય ધમ્મવિચારુ,
સુકૃતપ્રભાવિહિં સુગતિ હોઇ, સાસય સિવસુહ પામઇ સોઇ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – સતી એક સલહીજઈ નારિ, દિન્નુ દાનુ કો માસ ચિયારિ,
કોસંબી નયરી સુવિસાલ, જગિ જયવંતી **ચંદણબાલ**. ૧૮
બાર વ્રત શ્રાવક સંભલઉ, ભાવલગતિ મનુ અવિચલ ધરઉ,
સાચઉ વયણ સુણઉ સઉ કોઈ, જીવદયા વિણુ ધરમુ ન હોઇ. ૧૯
(૧) અભય.

(૭૬૩) સુગુરુ સમાચારી ગા૦ ૩૨

આદિ – દલહલ હેઠિ માણસ જમ્મ, કીજય નિરમલ જિણવરધમ્મ,
ગુરુ પ્રણમીય જય સીયલં સાર, દુત્તરુ જીવ તરય **સંસાર**. ૧
ગરથ તણઉ કરઇ પરિહારુ, સો ગુરુ જાણે તિહુયણિ સારુ,
બાયાલીસ દોસ વિસુદ્ધ આહારુ, સૂધઉ વિહરઇ કરઇ વિચારુ. ૨

અંત – પુવ્વ ભવંતરિ સચીયા જોઇ, પાપસુદ્ધિ સામાયક હોય,
ધમ્મ રઈ તે અવિચલ મત્તિ, **સામાઇક્કં** સીધઉ દમદંત. ૩૧
પાસ જિણેસર તણઇ પસાઈ, વિઘ્ન **સવે** તે દૂરિઈ જાઇ,
પઢત ગુણંતા પૂજઇ આસ, લહઈ સુખો તે સિદ્ધિનિવાસુ. ૩૨
(૧) અભય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૦૫-૦૮.]

૮૭. સમરો

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૮૦.]

(૭૬૪) નેમિચરિત રાસ ગા૦ ૨૮

આદિ – તોરણિ **જાદવ** આઇલઇ, પસૂઆ દીધા દોસૂ એ,
તીણું કારણિ પ્રભ તજીય **રાયમઈ**, **નેમ** ચડઉ **ગિરનાર** રે. ૧
નજ સિણગાર કરિ અભિનવા, **નેમિકુમર** ચાલ્યઉ પરિણિવ,
છપન કોડિ **જાદવ** પરિવાર, હઇ ગઇ સખિ ન લાભઇ પાર. ૨

અંત – અસો અમાવસ કેવલનાણુ, **નેમિ** તણૂ તુ નિખાર,
રાજમતી સુ સંસઇ ગઉ, બાવીસય જિણેસર ભઉ,
મગનિ રાણી **રાજલ** તણઉ યોગ, પઢત ગણંતા નાસઇ રોગ,
નેમિચરિત સૂ સા નારી સુણઇ,પાપ (પ)ણાસઇ **સમરુ**ઉ ભણઈ. ૨૮
(૧) અભય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૮.]

૩૮૭. અજ્ઞાત

(૭૬૫) + શિવચૂલા ગણિની વિજ્ઞપ્તિ ગા૦ ૨૦ સં.૧૪૦૦ લગભગ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – શાસનદેવ તે મન ધરિ એ ચઉવીસ જિન પય અણુસરી એ,
ગોયમ સ્વામિ પસાયલુ એ અમે ગાઇસિ શ્રી ગુરુણી વિવાહલુ એ. ૧
અંત – **કુપદ્દિ તારા મૃગાવતી** એ, **સીતા ય મન્દોદરી સરસતી** એ,
સાલ સતી સાનિધ કરઇ એ, ભણુવવાથી શ્રીસંઘ દુરિયા હરઇ એ. ૨૦
—યતિ શ્રી **ચિતકીર્તિસૂરિ** મહત્તરા **શિવચૂલાગણિ** પ્રવર્તિની રાજલચ્છીગણિ વિજ્ઞપ્તિકા શ્રાવિકા **હીરાદે** યોગ્ય.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૩૩૯.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૦૯. ત્યાં 'રાજલક્ષ્મી'ને કવયિત્રી ગણવામાં આવી છે, પરંતુ કાવ્યમાં 'રાજલચ્છિ બહન તસુ નામુ એ લીહ પવતણિ કરુ પણામુ એ' એવી પંક્તિ આવે છે તેથી રાજલક્ષ્મી કાવ્યવિષય હોય એવું સમજાય છે. કાવ્ય શિવચૂલાગણિની સાથે રાજલક્ષ્મી પ્રવર્તિનીને વિજ્ઞપ્તિ રૂપે રચાયેલું જણાય છે.]

૩૮૮. કીર્તિરત્નસૂરિશિષ્ય (ખ.)

(૭૬૬) + કીર્તિરત્નસૂરિ ફાગુ ગા. ૩૬ સં.૧૫૦૦ લગભગ
અંત – એરિસ સુહગુરૂ તણઉ નામ, નિતુ મનિહિ ધરીજઇ,
તિમિતિમ નવનિહિ સયલ સિદ્ધિ, બહુ વૃદ્ધિ લહીજઇ.
એ ફાગુ ઉછરંગિ રમઇ, જે માસ વસંતે,
તિહિ મણિ નાણ પહાણ કિત્તિ, મહિયલ પસરંતે. ૩૬
—યતિ શ્રી કીર્તિરત્નસૂરિવરાણાં ફાગુ સમાપ્તઃ

(૧) લિખિતં જયધ્વજગણિના. પ્રથમનાં ૨૭ પદ્ય નથી.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૪૦૧.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૦૯-૧૦. કર્તાનામ 'અજ્ઞાત'ને સ્થાને અહીં 'કીર્તિરત્નસૂરિશિષ્ય' મૂકયું છે.]

૩૮૯. કવિયણ

(૭૬૭) માતૃકા ફાગ ગા. ૩૧
આદિ – અહે જિણચલણા સિર નમિય, પામિય સહિગુરૂ માગુ,
માઇય ભાવન્ન આક્ષર, પાખરીય કરી ફાગુ. ૧
ભલેય વલીય સુણિ ધામિય, સ્વામિય કહુંઇ વિચારુ,
માડઉંય હીઉડલય ધરિસિઉં, તરિસિઉં સયલ સંસારુ. ૨
આગલિ દ્વો દ્વો લોહડીય, જીભડી વોલિય આલુ,
ઉંકારસ્ય માગમિ આગમિ, કહીયસ્ય સારુ. ૩

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નવ્હણુ વિક્ષેપન પૂજિ ન તૂ જિન જિણવરદેવ,
મન મ ન તજિ નવકાર જ, સાર જ ભવિ ભાવે એહ. ૪
સિરિસવ્વ સમઈં વિષઈંસુખ પરૂ દુઃખ મેરૂ સમાણુ,
ધર્મ્મ ન બૂઝઈ પામર, કામ રમે ન અજાણુ. ૫

અંત – રત્ન અમૂલિક સીલહ, લીલહ તૂં મ વિણાસિ,
લહસિ મુગતિ તૂઉં તઉં પણુ રાખિસિ પાસિ. ૨૭
વ નવલીખૂઉં બોલીય, જોઈય જિણુપય સેવ,
સસિ કર જોડીય વીનવઉં, સેવ કરયં સુરુ દેવ. ૨૮
હવ કર જોડીય વીનવઉં, દીન વયણુ સંભારિ,
ક્ષમા કરેજ્યો ભવિયણુ, કવિયણુ એ આચારુ. ૩૦
માઈય અરથ જે બૂઝઇ, સૂઝઇ ઈણુ સંસારિ,
પાઠ દિસ્યા સવિ દહિસિઈં એ, લહસિઈં સુખ નરનારિ. ૩૧
—ઇતિ માતૃકા ફાગ સમાપ્ત.

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૧૦–૧૧. વસ્તુતઃ 'કવિયણુ' એ કર્તાનામ ન ગણાય. કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક લેખાય.]

૩૬૦. જયમૂર્તિગણિ

(૭૬૮) માતૃકા ગા. ૬૪

આદિ – આદિ પ્રણુવ સમરૂ સવિચાર, બીજી માયા ત્રિભુવનિ સાર,
શ્રીમત ભણી જપુ નિશિદીસ, અરિહંતપય નિતુ નામુ સીસ. ૧
ગણહર ગરુઉ **ગોયમ** સામિ, અખય નિધિ હુઇ તેહનઇ નામિ,
નવનિધાન તહ ચઉદય રયણ, જે નિતુ સમરઇ **ગૌતમ** વય ધણુ. ૨

અંત – ક્ષિરતા દીસઇ સુરાસુર ઇંદ્ર, હરિહર બ્રહ્મા રવિ નઇ ચંદ્ર,
ઉત્પતિ વિગમ કરઈ સવિ જંતુ, અક્ષર એકુ અછઇ અરિહંતુ. ૬૩
ગૌતમ માઇય અવિગત હુઈ, અનુભવિ **જયમૂરતિ**ગણિ કહી,
લોકાલોકિ એહનુ વ્યાપુ, યતિ જણઇ જઉ જોઇ આપુ. ૬૪

(૧) અભય. [મુપુગૂહસૂચી.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૧૧.]

૩૬૧. અજ્ઞાત

(૭૬૯) દીપક માઈ ગા. ૬૪

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – જિણુ ચઉવીસઇ ચલણુ નમેવી, દીપક માઈ કવિ વ ભણેસો,
દીપક માઈ બેલઈ રાસ, **નાગલપુરિ** પ્રભ પ્રણમુંઇ **પાસ.**
પાસ જિણેસર તણુઇ પસાઈ, ભાવન (૫૨) અક્ષર બહુયાંત્થાંઇ,
માઈ દીઠુ ત્રિભુવનસાર, અક્ષરિ-અક્ષરિ નવઉ વિચારિ. ૨

અંત – મંગલ **વીર** જિણેસરુ નામિ, મંગલ **ગોયમ** સોહમ સામિ,
મંગલ **જંબૂ**સામિ ઉચરૂ, મંગલ સયલ સંઘ વિસ્તરૂ. ૬૩
મંગલ ભણુતાં માહિસિરિ, માઈ પઢઉ તે પાદર કરી,
પઢઇ ગણુઇ જે સુણુઇ વિચાર, ભવસમુદ્ર તુ પામઇ પાર. ૬૪
(૧) અભય.

(૮૦૦) આત્મબોધ માતૃકા ગા૦ ૬૪

આદિ – સમરવિ સવિ **અરિહંત** મણિ, સિવ મંગલ કર ધીર,
માઈ ભાવન અક્ષરહં, બોલિસું ગુણુ ગંભીર. ૧
ભલે પહિલ્લી અક્ષરે, બુરિ બીજઇ સુવિચાર,
તિમ બુરિ ધમ્મહ જીવદયા, ભમઇ જિણુ સંસારિ. ૨

અંત – મહા શ્રી શિવલચ્છી તણી, સાસત સુખહ નિધાનુ,
ઇય મંગલિક તીહ સંપજઉ, જીહે જિણુધર્મિ બહુ માનુ. ૬૪
—આત્મસંબોધ માતૃકા.
(૧) સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પ.સં. ૧, અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૮૦૧) શૃંગાર માઈ ગા. ૪૯

આદિ – પ્રીત તણી દુઇ લીહડી, સુંદરિ સહજઈ જાણિ,
ચિતિ ચોખ્ખઉ અવિચલ હીયઉ, વાલહા ઊપરિ આણિ. ૧

અંત – રે પહિલા રસ તાહરા, કેતા કહું વિલાસ,
મનગમતી ગોરી મિલઇ, તઉ સવિ પૂરઇ આસ. ૪૮
ભલે તણે અક્ષર કરી, દૂહા બોલ્યા ચંગ,
સિણગારહ કૂંપલી, એ નવયોવન રંગ. ૪૯
—ઇતિ શૃંગાર માઈ સમાપ્તા.
(૧) સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પ.સં.૧, અભય જૈન ગ્રંથાલય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૧૨–૧૧૩.]

૩૯૨. અજ્ઞાત

(૮૦૨) યોગી વાણી ગા. ૫

આદિ – સીયલ કચ્છોટીય મોરીય રે, જોગી સંજમિ પાઉ પાએ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અડ કમ્મ ધ્યાનિ દહં રે, અવધૂ ભસ્મ અધૂલિયત અંગે. ૧

અંત – દ્રઢ સમ્યકિત મનિ ધરૂં રે, ભદ્રીયા ધ્યાયં દેવ આદિનાથો,
જિણહ ભગત ભાવ કર બોલઇ બૂઝઉ નાથ પંથો. ૫

(૧) અભય.

(૮૦૩) સોધતિ નગર શાંતિનાથ સ્તવન અપૂર્ણ

આદિ – **સોધતિ** નયરિહિં મહિમાસાગર, આદિ મૂરતિ શ્રી **સંતિ**
જિણેસર, સંતિકરણુ સંસારે,
કણયકલસ ધયવડિહિં મણોહર, તુંગ સિહર પ્રાસાદિહિ સુંદર,
જિણવર જુગતિ જુહારે. ૧
મૂલ મંડપિ છઇ બહુજિણુ પડિમા, પૂજઇ ભવિયણુ ગરૂઈ મહિમા,
ગરિમા **સંતિ** જિણંદ.
સંધુ કરઇ નિતુ નવા મહોચ્છવ, જિનગુણુ ગાય.....

(૧) અભય.

(૮૦૪) જીરાઉલા વિનતી ગા. ૧૧

આદિ – કરૂં સેવના દેવના પાય લાગી, ઇલઈવાર લાગી નમૂં સીસ નામી,
કહૂં સતિહુ જન્મ જીતુ અમ્હારઉ, જગન્નાથ **જીરાઉલઉ**
જઈ જુહારઉ. ૧

અંત – ઇસિં છંદિ આણુંદિ સું દીસરાતિં, પઢઇ એકભાવિ ભજંગપ્રયાતિ,
મહાદુખ સંસારના પાસ છૂટ્ટઇ, ઇસું સત્ય જાણી કહિઉ જોતિ બૂટ્ટઇ.૧૧

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ ૧૧૪-૧૧૫.]

૩૯૩. સુંદરસૂરિશિષ્ય

(૮૦૫) વિમલમંત્રી રાસ ગા. ૪૪ (?) લ. સં. ૧૫૧૩ પૂહેલાં

અંત – ભાસ

થાપિઉ **વિમલ** દહ અડસિ વરિસે, બાવીસ પ્રાસાદ ચડાઉલિ દેસે
અનઇ તિણુ કીધ સંઘ સપરિવારિ, સાત જાત્ર **સેત્રુંજિ ગિરનારિ**.૪૩
જાં ધ્રૂ નિશ્ચલ તાંહ એહ નંદઉ, ગુરુ શ્રી **સુંદરસૂરિ** વાંદઉ,
એહ રાસ જે ભણુઈ ભણાવઇ...રિ સવિ સુખ આવઇ. ૪૪
—ઇતિ વિમલ(મંત્રી) રાસ સંપૂર્ણ.

(૧) સંવત ૧૫૧૩ વર્ષે શ્રાવણ ૩ દિને પૂજ્યારાધ્ય વાચનાચાર્ય પં. જયવીરગણિશિષ્ય સુમતિવીરગણિના લિખિતઃ સુશ્રાવક શ્રે૦ મહિરાજ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભણનાર્થ. છ. શુભં ભવતુ. પ. ક. ૯૦, અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૧૬. કર્તા 'અજ્ઞાત'ને સ્થાને અહીં 'સુંદરસૂરિશિષ્ય' મૂકયા છે.]

૩૯૪. અજ્ઞાત

(૮૦૬) પ્રતિબોધકુલ

આદિ – તીર્થંકર ચઉવીસ જિણુ મનિ તે સમરેઇ
ત્રિભુવનતારણ વીતરાગ તીહં ચલણુ નમેઇ
કૃપા કરીઉ દેવ સાનિધિઇં વિણુ ગરથહ પુણ્ય
નિસુણઉ ભવિયાં એકચિત્તિ જિણ સાસણ ધન્ય. ૧

અંત – સાહમી વચ્છલ સંઘ પૂજા તીહં પુણ્ય અપારો
રાત્રિભોજન અનંતકાય ચાડી પરિહારો
શુદ્ધિ ભાવિઇં દાન શીલ તપ ભાવના ભાવઈ
તે નર નિશ્ચઇં સયલ સુકખ અનુક્રમિઈં પામઇ. ૧૧

—પ્રતિબોધકુલં સમાપ્ત.

(૧) પ. સં. ૧–૧૭, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૩૪૩/૧૮૫૮.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૪૬.]

વિક્રમ સોળમી સદી

૩૯૫. વિજયતિલક ઉપા૦

(૮૦૭) આદિનાથ સ્તવન [અથવા જીવવિચારગર્ભિત શત્રુંજયમંડન ઋષભજિન સ્તોત્ર] કડી ૨૧

આદિ – પહિતું પણમીય દેવ પરમેસર સેત્તુંજ ધણિય
પયપંકય રય સેવ રંગિહિં વિરચિસુ તસુ તણીય
જિણવર મહ નહુ થાણ ઝાણ નાણ વિન્નાણ જઉ
બાલક પરિં વિન્નત્તિ બહુ ભોલિ મહું કરિસુ તઉ. ૧

(સંસ્કૃત અવચૂરિ) શ્રી **વિજયતિલક**-મહોપાધ્યાય-વિહિત-વિજ્ઞાપ્તનેક-વિચારસાર-શ્રી **શત્રુંજય**શૃંગાર-હારાનુકાર-શ્રી **ઋષભદેવ**સ્તોત્ર...

અંત – ઇય **રિસહ** જિનવર સિદ્ધિસયવર સુંદરી વર સુંદરો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સિરિ **વિમલભૂધર** ધવલસિંધુર ખંધાવાસ પુરંદરો
સેવયસમાસુર થુણિય ભાસુર ગુરુ ભવાસુરગંજણો
મહ સુવિહિ વાસણ દઉ સાસણ **વિજયતિલઉ** નિરંજણો. ૨૧

(૧) સંસ્કૃતિ અવચૂરિ સાથે, ગ્રં. ૨૦૦, પ.સં. ૩-૧૦(૧૨), જૂની પ્રત, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૨૨૯/૧૬૯૮. (૨) સંસ્કૃત અવચૂરિ સાથે, મુ. ઉદયકલ્લ લેખિ તિવરી મધ્યે. પ.સં. ૨-૯(૧૦), પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૫.૧૮૬/૨૨૨૭. (૩) ગુજરાતી બાલાવબોધ સાથે, ગ્રં. ૧૨૫, જૂની પ્રત, પ.સં. ૨-૧૦, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૧૭૨/૧૬૦૭. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૩, ૧૬૭, ૨૫૯, ૨૬૦, ૩૨૬, ૩૭૩, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૩૦, ૫૬૪, ૬૨૨)]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૫૦-૫૨.]

૩૯૬. અજ્ઞાત

(૮૦૮) નંદબત્રીસી ચોપાઈ કડી ૧૪૬

આદિ – આગમ વેદ પુરાણ જાણન્તહ જે નરા હિયઇ મગ્ગા
જં જં કવન્તિ કવિયણ તં સારદ તુહ પસાઇણા. ૧

*

આપી અવિરલ બુદ્ધિ ઘણુ જનમનરંજન રેસ
નંદબત્રીસી જે સુણઈ ચ(ઉપઇ) રચિસુ સંખેવિ. ૩
નગરાગર અહિથાણુ જે તેહ તણા બોલેસુ
નંદબત્રીસી ચઉપઇ એહ જ નામ થવેસુ. ૪

અંત – સુખસંયોગ સદા યોજવઇ પુન્ય પસાઇ તે ભોગવઇ
સૂર વીર નઇ સાહસ ધીર સત્યવંત વાણી મુખ ધીર. ૧૪૬
હિયડઇ અતિ ઊમાહુ ધરી **નંદરાયનુ** બોલે ઉચરી
સુણી વિનોદ કથા ચઉપઈ નંદબત્રીસી એ ચુપઇ. ૧૪૭

(૧) પ.સં. ૩-૧૯, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૨૭૫/૧૮૧૯.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ. ૫૨૪-૨૫]

૩૯૭. અજ્ઞાત

(૮૦૯) શત્રુંજય વીનતી ૨૧ કડી

આદિ – હિવ આવિઉ છઈ રુતુ વસંત **સેત્તુજિ** સિડરિઇં ચાલઉ કંતઉ
વેગિઇં કરઉ સજાઈ ઘણી હિવ જાસિઉં **સેત્તુજ** ભણી. ૧

અંત – અપૂરત્ર દેઉરી દીસઇ હારિ બાવીસ લેપમઇ તિહાં જુહારિ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વર્દ્ધમાન ભેટસિઉં હેવ કરુણ્યસાયર વીનઉં દેવ. ૨૦
કૃપા કરી વીનતી અવધારિ ગર્ભ તણી દુખિ નિવારિ
એહ સ્તવન જે ભણિ નરનારિ તેહ પુણ પહુચઉ મોક્ષદુયારિ. ૨૧
—ઇતિ શ્રી શત્રુંજય વીનતી.

(૧) પ.સં. ૧-૧૭(૨૩), જૂની પ્રત, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૪૭૯/૧૭૫૩.
[જૈહાપ્રેાસ્ટા પૃ.૩૩૦.]

૩૯૮. અજ્ઞાત

(૮૧૦) એકતીસી ભાવના

છેલ્લી ત્રણ કડીએાના ક્રમાંક ખેાટા છે. તે ૨૯-૩૧ હેાવા જોઈએ. ત્રીસમી કડીમાં 'ઇહ ગુણતીસી ભાવના' તે 'ઇગુણતીસી ભાવના'નેા પાઠભેદ હેાઈ શકે.

આદિ – નમેા શ્રી વીતરાગા.

અવિચલુ પદુ મનુ થિરુ કરી, જહિ છહિ સુખ અપારા.
પ્રતિબેાધીસુ મનુ આપણા, જિઉ પાવહિ ભવપાર. ૧
રે મનત્તઇ અસત્થિરપણુઇ, કીધુ કર માહ કેાડિ,
રાગત્તણુઇ રંગેહિ ચડિઉ, જીવિહિ આણી ખેાડિ. ૨
પંચિંદિ પરે વસપણુઈં, જે ભવિ કીધા પાપ,
તે મુખિ કહિઅઇ કેતલા, પહુઉ સંસારહ વ્યાપ. ૩

અંત – નરભવ ચિંતામણિ સમુ, એ તુ આલે એ મહારિ,
જિણુસાસણુ મનુ થિરુ કરા, શ્રીવ જન્મ ન સંભાલિ. ૨૮
ભેાગ ભલા નર જે લાહહિ, હરખિ જુ દેહિ દાનુ,
સમગત વિણુ સેાપદુ નહી, જહ અનંત સુખુ જાણે. ૨૯
ઇહ ગુણતીસી ભાવના, તિસક સુધ વિચારુ,
જે મન માહિ સમરસિ, તે પાવહિ ભવપારુ.
—ઇતિ શ્રી ઇકતીસી ભાવના.

(૧) પ.સં. ૨-૯(૧૧), પ્રત સં.૧૯મી લગભગ, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ-૧૫.

[કેટલેાગગુરા પૃ. ૩૫-૩૬.]

૩૯૯. અજ્ઞાત

(૮૧૧) ઉપદેશરત્નકેાશ બાલા૦ લ.સં.૧૫૨૫ પહેલાં

આદિ – ઉવએસ-રયણ-કેાસ ઉપદેશ રૂપિઆં રત્ન તેહ તણુઉ ભંડાર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નાસિઅ-નીસેસ-લોગ-ડોગચ્ચ્ય નસાડિઉ સઘલા લોકનઉ દારિદ્રચ્ય છઇ જિણઇ ઉવએસ-રયણ-માલાં એહવિ **ઉપદેશરત્નમાલા** ઘુચ્છ નમિઊણ **વીર**-જિન શ્રી **મહાવીર** તીર્થંકર નમસ્કરીનઇ કહિસુ હૂં. ૧

અંત – ઉવએસરયણમાલાં ઉપદેશરૂપ રત્નની માલા એણી જે એવં કુણઇ સુત્થ નિઅકંઠે જે પુરુષ આપણઇ કંઠિ રૂડી પરિ કરઇ સો નર સિવ-સુહ-લચ્છી-વચ્છાયલે રમઇ સેચ્છાએ તે પુરુષ મોક્ષલક્ષ્મીરૂપ સ્ત્રી તેહનઇ વક્ષઃસ્થલિ હિએ સ્વેચ્છાઈ રમઇ ક્રીડા કરઈ. ૨૫

—ઇતિ શ્રી ઉપદેશરત્નમાલાકોશઃ સાર્થઃ સંપૂર્ણઃ.

(૧) લિલિખાનઃ શ્રીમતિ **અહમ્મદાવાદ** નગરે **ધર્મકલશગણિના** સં.૧૫૨૫ વર્ષે **ગુણબુદ્ધિગણિકૃતે**. ગ્રં. ૮૫, પ.સં. ૩–૧૨, પ્રુ. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૫.૨૦૨/૨૨૪૨.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૧૬.]

૪૦૦. અજ્ઞાત

(૮૧૨) ઇલાચી ચોપાઈ ૨૭ કડી ૨.સં. ૧૫૦૭ જેઠ શુ. ૯

આદિ – વાણીય ૨ દિઉ માય **સરસતી** એ ઉલટ ૨ અંગિ અપાર કિ પુત્ત **એલાચી** ગાયવા એ કવી જિન ૨ કરી પસાવ કિ વાણી દિઉ મુઝ નિરમલી એ. ૧

અંત – રુયડી વાણી ખરીય જાણી હુયા બેહુ જણ કેવલી જસ નામ લેતા મુગતિ કેરા પામસિ સુખ તે વલી સંવત **પનર સતોતરઇ** નઇ જેઠ સુદિ નમી દિનઈ સુખ પામસી જે ભાવઈ ભણુસી કાનિ સુણુસી એક ચિતઇ. ૨૭

(૧) લિ. આ. **રાં**લાં પઠનાર્થં. પ.સં. ૩–૧૬, પ.ક.૨થી ૩, પ્રુ. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૫.૨૦૦/૨૨૪૦.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૯૯.]

૪૦૧. વિનયમૂર્તિ

(૮૧૩) પડાવશ્યક બાલા૦ લ. સં. ૧૫૦૯ પહેલાં

આમાં ઇરિયાવહિયા, ચૈત્યવંદન, દેવવંદનક, પ્રત્યાખ્યાન, ગુરુવંદન, પ્રતિક્રમણ (સડ્ઢપડિક્કમણ) તથા સંથારાપોરસી સમાવિષ્ટ છે.

આદિ – મેં જે જીવ વિરાધિયા દુઃખિઆ કીધા સં. તે કેહા ? એગિન્દિઆ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

...બેન્દિઆ...તેન્દિઆ...ચઉરિન્દિઆ...પંચિન્દિઆ...૩૦૪૨૦
એતલે ભેદે જીવ પ્રતિ મિચ્છામિ દુક્કડ દીજઇ. સંપદ ૬...

*

(શ્રાદ્ધપ્રતિક્રમણબાલાવબોધ)
સવ્વ ભણીઇ શ્રીતીર્થંકર અરિહંત અનઇ સિદ્ધ...

*

એવં અહં ઇસી પરિ હઉં...વ્રત તણા અતિચાર...આલોઇ...
શ્રી તીર્થંકરદેવ વાંદઉં (૫૦) પડિક્કમણ-શુદ્ધિ-કરણે **ઉદાયી-ચન્દ-પ્રદ્યોત**-દૃષ્ટાંત :
ઇતિ શ્રાદ્ધપ્રતિક્રમણસૂત્ર સમાપ્તં.

*

(સંથારાપોરસી બાલાવબોધ)
જિદ્વિજ્જા જેષ્ઠ વડા જે છઈ અનઈ પરમ પ્રકૃષ્ટા ગુરુ ગુરુ છઇ
...અણુજ્જાણહ અનુજ્ઞા દિઉ...

અંત – ઇય ઇસી પરિ સમ્યકત્વં મઈ ગહિઅં આલીધઉં (૧૪)
ઇતિ સંથારાપોરિસિ તણુ બાલાવબોધઃ સમાપ્તઃ.
...વિબુધશિરોમણિ પં. **વિનયમૂર્તિ**-ગણિ-કૃતોડયં બાલાવબોધઃ સર્વજન-હિતાર્થાય.

(૧) સં.૧૫૦૯ વર્ષે આષાઢ વદિ ચતુર્દશી દિને **સિંભલિઆગ્રામે** લેખિ. ૧૨૫૦ ગ્રંથાગ્ર, પ.સં. ૨૧–૧૭, પ્રથમ પત્ર નથી, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૪૦૯/૧૯૬૪.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૭૨, ૭૬ તથા ૧૫૯–૬૦.]

૧૦૫. રત્નાકર મુનિ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૯૬.]

(૮૧૪) નેમિનાથ વિનતિ ગા. ૧૦

આદિ – **ગિરનાર** ગિરિઅવર મૌલિ, બારમઈ પુરિ મંડણુઉ ઓ,
ધન્ના તે નરનારિ, નમઇ **નેમિ** જે નિમ્મલઉ ઓ. ૧
કજ્જલકંતિ સિરીર, સોહગસુંદર નિમિજિણુ,
કરુણાસાયર ધીર, કેવલિલચ્છીઅ કેલિયણુ. ૨

અંત – સાવીય સહસ્સ છત્તીસ, લખ ઠિનિ તહ **નેમિ**જિણુ,
વાસ સહસ્સ સવ્વાઉ, સિવ કરિ સામિય સિવ રમણુ. ૬

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઇસુઉ જ નેમિ જિણુંદ, મુણિ રયણાયર કિત્તિ ધરો,
ચઉવિહ સંઘઉ દેઉ વર મંગલ સો મુત્તિ વરો. ૧૦

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએ ભા.૧ પૃ.૧૦૫.]

૧૦૯. સોમસુંદરસૂરિશિષ્ય

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૦૧.]

(૧૫૭) પિંડવિશુદ્ધિ બાલા૦

મૂળ પ્રાકૃત કૃતિના કર્તા જિનવલ્લભસૂરિ.

આદિ – દેવિંદ૰ દેવતાના ઇંદ્રસ્વામી તેહના વૃંદસમૂહ તેહે કરી વંદિત વાદિઉ પાદારવિંદં પદકમલ જેહનઉં એહવા જિનેંદ્ર સર્વજ્ઞ પ્રતિઇ અભિવંદિ સનમુખ વાંદિનઇ પુચ્છ બોલિસુ સુહિત ચારિત્તયા ઋષીશ્વર હૂઇ હિત્તઈ કરીવિ પિંડવિસુદ્ધિ આહારની સોધિ પિંડમિહોષપણું સક્ષપિઇં હૂં બોલિઉં છઉં. ૧

અંત – જે ભણી એ સતતાલીસ આહારના દોષનઉ વિચાર અતિગહન ગાઢાં સૂક્ષ્મ છઇ અનઇ સિદ્ધાંતસૂત્રના અનંતાર્થ છઈ તેહ ભણી વિસેષિઇ કરી કિવારઇ નિરતઉ પ્રકાશણ ઉન હૂંઇ તેહ ભણી સિદ્ધાંતને આચાર્ય સોધિવઉ ઇમ શ્રી **જિનવલ્લભસૂરિ** સિદ્ધાંતનઈ જાણુપણુ એ ગંથ (ગૂથ) નિગર્વપણુઇ વોલિવઉં છઇ ઇસઉ જાણિવઉં ઇતિ **પિંડવિસુદ્ધ** વાલાવબોધ સમાપ્તાં...

(૧) સવત ૧૬૪૭ વર્ષે માગાશિર શુદિ લિખાપતં શ્રી પૂજ્ય **નિહાલચંદ** ઋષિ **લાહોર** નગર મધ સુભં ભવત્ – છ. ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૮૬૨ ઇ.

[કૅટલૉગગુરા પૃ. ૪૬. ત્યાં સોમસુંદરસૂરિને નામે મુકાયેલ છે, પરંતુ એના સંસ્કૃત કૅટલૉગ (નં. ૭૫૪૨)માં આરંભમાં 'શ્રી વીરે જિનેશ નત્વા, શ્રી સોમસુંદરગુરૂંશ્ચ, પિંડવિશુદ્ધિબાલાવબોધરૂપ તનોમ્યર્થ' એવો ઉલ્લેખ છે અને અન્યત્ર કૃતિ સોમસુંદરસૂરિશિષ્યને નામે જ મુકાયેલી છે]

૧૧૪. મતિશેખર વા.

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૦૭.]

(૮૬૫) માઈ અક્ષર બાવની ગા. ૫૩ સં.૧૫૧૪ લગભગ

આદિ – પહિલઉં પરમ બ્રહ્મ અણુસરી, તેહનિ એક અવિચલ ચિત્તિ ધરી,
કહઇ **મતિશેખર** સુણો સુજાણ, માઈ બાવન વર્ણ વખાણિ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભલઈ ભલિય પરિ લાગું પાય, ગુરુ ગણુવઈ સરસતિ પિયુ માઈ,
નમતાં નરભવિ આવઈ ખોડિ, અંગ ભલે જિમ દોવડ મોડિ. ૨

અંત – માઈ અખરની ભાવની, ઇણિ પરિ કહી વિશ્વપાવની,
વાચક **મતિશેખર** ઇમ કહઇ, ભણુઇ સુ નર અક્ષયપદ લહઈ. ૫૩
—ઇતિ શ્રી માઈ અક્ષર ભાવની સમાપ્તા.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ પૃ.૩૯૬.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૧૭.]

૧૨૬. (બ્રહ્મ) જિનદાસ (દિ. સકલકીર્તિશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૨૧.]

(૮૧૬) પુષ્પાંજલિ રાસ

મંગલાવતીના વજ્રસેન અને એની પત્ની જયાવતીની કથા. ૧૨૮ દુહા અને કેટલાંક પદ્યો.

આદિ – સિદ્ધેભ્યઃ જિણવર સ્વામિ નમસકરું શ્રી **સકલકીરતિ** ગુર સાર
રાસ કરૂ હૂં નીરમલો પુષ્પાંજલિ ભવતાર. ૨(૧)
ભાસ વિનતીની **જંબદીપ** મંઝારિ પુર **વિદેહ** જગિ જાણીય એ
સીતા નરિ છિ સાર દક્ષણ દેસ વખાણીય એ. ૨
મંગલાવતી વર દેસ રત્નસંચય પુર જાણીય એ
વજ્રસેન તીહાં રાઉ રૂપસોભાગે વાનિય એ. ૩
જયાવતી તસ નારી રૂપસોભાગ લીય એ
પતિવ્રતા તે જાણિ દાંન પૂજા ગુણે આગલીય. ૩(૪)

અંત – ૨૫ વસ્તુ. પુષ્પાંજલિ વિધિ ૨.
વરત જગિ સાર **પદમાવતિ** ઉપદેસીયો પ્રભાવિત તે સાર
મનોહર તેહને ફલે સૂખ ભોગવ્યાં સરગ રાજ્ય મુગતિય સિધવર
ઇમ જાણો નિશ્ચો કરિ.
પુષ્પાંજલિ કરો ચાર બ્રહ્મ **જિણદાસ** એણી પરિ ભણિ જિમ
પામ્યો ભવપાર. ૨
—ઇતિ પુષ્પાંજલિ રાસ સમાપ્તઃ.

(૧) સં.૧૮મી સદીની પ્રત, પ.સં. ૮–૧૧, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૧૫૮૬ ડી.

(૮૧૭) દશલક્ષણિક ધર્મપૂજા

કૃતિ સંસ્કૃત તથા ગુજરાતીમાં છે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – અથ દશલક્ષણિકપૂજા.

સ્વર્ગમુક્તિકરં ધર્મં જિનોક્તં દશધા વરં
સ્થાપયામિ જગત્પૂજ્યં વિધિનાહં સુખાર્ણવમ. ૧

ૐ હ્રીં દશલક્ષણિક-ધર્મ ઐહિ ઐહિ અત્રવાતરાવતર સંવૌશત્ સ્વાહા...

અંત – ધત્તા.

પાપ-તિમિરહર ધર્મદિવાકર જે આચારે તે ધર્મ ઘણી
બ્રહ્મ-**જિનદાસ** ભાસે ઇહ ધર્મ પ્રકાસઈ મન-વંછિત-પુહિ ઘણી. ૧૩

—ઇતિ શ્રી દશલાક્ષણીધર્મપૂજા-જયમાલા સમાપ્ત.

(૧) લિ. સાહ **ચોખચંદ** ખંડેલવાલ જ્ઞતિ **ચાંદ્રવાડ** **દામોદરસુત** **બુરહાંનપુરા** મધ્ય **સાહિબાન્દરમાં** **લાલમંડી** મઇ...**ચન્દ્રભાણ** ગોઢા પઠનાર્થં. પ.સં. ૬૧–૧૧, પ.ક. ૩૮થી ૪૦, પ્રુ. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૫.૨૬૬/ ૨૨૯૪.

(૮૧૮) શ્રુતિ જયમાલા

કૃતિ સંસ્કૃત તથા ગુજરાતીમાં છે.

અંત – ધત્તા

અજ્ઞાન-તિમિરહર જ્ઞાન-દિવાકર પઢેં ગુણેં જે ભાવ ધરી
બ્રહ્મ-**જિનદાસ** ભાસે વિબુધ-પ્રકાશે મન-વંછિત-ફલ પુહિ ઘણી. ૧૩

—ઇતિ શ્રુતિ જયમાલા સમાપ્ત.

(૮૧૯) ગુરુ જયમાલા

આદિ – પંચાચારાચરણ...નિઃસ્યંદ-સા-દ્રમ્. ૧

એતત્ પઠિત્વા પંચાંગ-પ્રણામં કુર્યાત્ જયમાલા.

સકલ-મુનીશ્વર...ભવદુખ ગમું. (૧)

અંત – ધત્તા

મુનીશ્વર સ્વામી નમું શિર નામી દુઇ કર જોડી વિનય કરી
દીક્ષા અતિનિર્મલી દો મઝ ઉજ્જલી બ્રહ્મ-**જિનદાસ** ભણેં કૃપા કરી (૧૪)

—ઇતિ ગુરુ જયમાલા સમાપ્ત.

(૧) બન્ને કૃતિઓ – ઉપર મુજબની પ્રત. પ.ક. ૨૯-૩૪.

[કૅટલૉગગુરા પૃ. ૮૭ તથા જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૭૨–૭૩ તથા ૩૩૪–૩૫. છેલ્લી ત્રણ કૃતિની છેલ્લી કડીઓ જ ગુજરાતી હોય એવું સમજાય છે. ત્યાં નોંધાયેલી 'શ્રુતાષ્ટક' વગેરે અન્ય કૃતિઓમાં ગુજરાતી અંશ જણાતા નથી.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૦૨. અજ્ઞાત

(૮૨૦) રયણાવલી ગા. ૩૩ લ.સં. ૧૫૨૦ પહેલાં

આદિ – પણમવિ વીરચલણ બહુભત્તિ, હંસગમણિ સમરઉ **સરસતિ**,
સુણઉ ભવિકજણુ ચિંત અવધારિ, ઇણિ સંસારિ રયણ છઇ ચ્યારી.
જીવદયા જિણુસાસણુ-ધમ્મ, સુવિહિત ગુરુ સાવયકુલિ જમ્મ,
વડઈ ભાગિએ લાભઇ એ ચ્યારિ, નહીય મૂઢ નરિ હેલા હારિ. ૨

અંત – ચ્યારિ રતનાવલિ ગુણધાર, પાટસૂત્ર મુક્તાફલ હાર
સરલ કંઠિ નિય હિયડઇ ધરઉ, મુગતિરમણિ સઈવરિ તુમ્હિ વરઉ. ૩૩

—ઇતિ શ્રી રયણાવલી સમાપ્તા.

(૧) સં.૧૫૨૦ વર્ષે જ્યેષ્ઠ વદિ ૪ દિને શ્રી **સીરોહી** નગરે મહોપાધ્યાય શિરોમણિ શ્રી શ્રી **સુધાનંદન**ગણિ શિષ્યેણ નિ૦ શ્ર૦ રિષી-યોગ્યં. પ.સં. ૧, અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૧૮.]

૧૨૯. દેપાલ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૩૦.]

(૮૨૧) કાયા બેડી સઝાય [અથવા **બેડલી સઝાય**] ગા. ૫

આદિ – કાયા બેડી કાટ સત્ત વેધ, ઊઠિ કોડિ બંધ બાધી,
ન્હાન્હા પરહુણ ઘણા નીગમ્યાં, અતિ દુલંભ તુ લાધી. ૧
સંસારસમુદ્ર અપારો, તીહં મઝારિ જીવ વણુન્નરઉ, દુન્નિ
ક્રિયાણા વવહરઇ,

અંત – વિવેકુ ખંભુ જ્ઞાનિ પંન્નરિ, નિરુખિલા દીઠુલા **સેત્રુજ** સ્વાંમી,
દેપાલ ભણઇ જિણુમંદિરુ પામી, વધામણી દિઉ ધામી. ૫

(૧) અભય. [મુપુગૂહસૂચી.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨૪.]

૪૦૩. અજ્ઞાત

જિનચંદ્રસૂરિ આચાર્યપદ સં.૧૫૧૪, સ્વર્ગ. ૧૫૩૦.

(૮૨૨) જિનભદ્રસૂરિપટ્ટે જિનચન્દ્રસૂરિ ગીત ગા. ૨

રાગ મલ્હાર

કુંજર મયણુ નમનિ મચ્છરુ કરિ, **હરિ હરુ બ્રહ્મ** નયહુ જાણી,
મૂરિમ બિરહણિ બહુ સોતા પણું પંચ બાગન નમનિ આણી.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રતિ અનઇ પ્રીતિ દિવસિ વિધિ વતણુ, કવણ કુમતિ તુવ વિધિ રૂઠઉ,
ભુંજઇ સુંડિ દંડુ દંતૂસલિ મુનિકેહર જબ દિઠિ દીઠઉ. ૧
પંચ વિસઇ જિનિ મુનિવર જીત્યા, અષ્ટ કર્મ જિનિ ખૈ કરિયા,
ય રિતુ રયણિ અમલુ જો પાલઇ, પંચ મહાવ્રત જિનિ ધરિયા.
વાદી અંધકાર સહસ કરુ વિદ્યા નામ બિરુદુ છાજૈ,
સસિગચ્છ સિરિ જિનભદ્રસૂરિ પાટિહિં, શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ રાજૈ. ૨

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૧૭-૧૮. કર્તાનામ તરીકે 'કેહરુ ?'ની સંભાવના પણ કરવામાં આવેલી, પરંતુ 'મુનિકેસર' એટલે મુનિઓમાં કેસરી=સિંહ સમાન એવું વર્ણન જિનચંદ્રસૂરિ માટે થયેલું છે એટલે એમાં કર્તાનામ જોવું યોગ્ય નથી.]

૪૦૪. કલ્યાણચંદ્રગણિ (કીર્તિરત્નસૂરિશિ.)

(૮૨૩) કીર્તિરત્નસૂરિ વિવાહલો ગા. ૫૪ સં.૧૫૨૫ લગભગ

આદિ – ભક્તિભર ભરિયઉ હરિસ સિરિ વરિયઉ, પણમિય સંતિકરુ સંતિનાહ,
સારદા સામિણિ હંસગામિણી, ઝાણિહિ નિય હિય કરિ સનાહ.૧
નાણુલોયણુ તણુઉ અમ્હ દાતાર ગુરુ, અનય ગુણવંત સિરિ મઉડ મણિ,
તેણ સિરિ કિત્તિરયણ સૂરીસ રે, હિવ કહિસુ હઉં ચરિય ધરિ ભત્તિ મણિ. ૨

અંત – એહ વિવાહલઉ ભણઇ ભાવિ, તસુ મણો વંછિત દેઇ ઇંદો.
ભતું સિરિ કિત્તિરયણસૂરિ પાય, સીસ તસુ કહઇ કલ્લાણચંદો.૫૪

(૧) જેસ.ભં. (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૮૨૪) + કીર્તિરત્નસૂરિ ચોપાઈ ગા. ૧૮

આદિ – સરસતિ સરસ વયણ દે દેવિ, જિમ ગુરુગુણ બોલિઉં સંખેવિ,
પીજઇ અમિય રસાયણ બિંદુ, તહવિ સરીરિઇ હુઇ ગુણ વૃંદ. ૧

અંત – શ્રી કીર્તિરત્નસૂરિ ચઉપઇ, પ્રહ ઊઠી જે નિશ્ચલ થઈ,
ભણઇ ગુણઇ તિહિ કાજ સરંતિ, કલ્યાણચંદ્રગણિ ભગતિ ભણુતિ. ૧૮

—ઇતિ શ્રી કીર્તિરત્નસૂરિ ચઉપઈ.

(૧) લે.સં. ૧૬૩૭ વર્ષે શાકે ૧૫૮૨ પ્ર. જ્યેષ્ઠ માસે શુકલ પક્ષે

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ષેષ્ઠાતિથૌ ગુરુવાસરે, શ્રી મહિમાવતી મધ્યે શ્રી બૃહત્ખરતરગચ્છે, શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ વિજયરાજ્યે, સંખવાલ ગોત્રિય સંઘભારધુરંધર સાહ કેલ્હા તત્પુત્ર સા૦ ધન્ના તત્પુત્ર સા૦ વરસિંઘ તત્પુત્ર સા૦ કુવરા તત્પુત્ર સા૦ નગ્વા તત્પુત્ર સા. સુરતાણ તત્પુત્ર સા૦ એતસીહ ભ્રાતૃ સાહ ચાંપસી પુસ્તિકા કરાપિતા પુત્રપુત્રાદિ ચિરં નંદ્યાત્ શુભં ભવતુ. શ્રી પૂજ્યજીનો સંગ્રહ.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ. ૫૧–૫૨.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૧૯–૨૦.]

૪૦૫. અજ્ઞાત

(૮૨૫) હેમરત્નસૂરિ ફાગુ ગા. ૨૨ સં.૧૬મી સદી પૂર્વાર્ધ

આદિ – અહે જુહારિસુ જગત્રય અધિપતિ, મુનિપતિ **સુમતિ** જિણંદ,
અહે ગાયસુ રંગિ ધનાગમ, **આગમ**ગચ્છ મુણિંદ. ૧
શ્રી **હેમરત્ન**સૂરિ ભગતિહિં, વિગતિહિં ગુણ વર્ણવેસુ,
ગુરુપદપંકજ સેવિય, જીવિય સફલ કરેસુ. ૨

અંત – **વિનય** મેરુ અનુકૂલા, **ચૂલા** ગરિમ નિવાસ,
...મમ...લહર, મણહર દેસણ ભાસ. ૨૧
ઇણિ પરિ સુહગુરુ સેવઉ, કેવઉ નહીં ભવવાસિ,
દુર્લભ નરભવ લાધઉ, સાધઉ સિદ્ધિ ઉલ્લાસ. ૨૨
—ઇતિ શ્રી હેમરત્નસૂરિ ગુરુ ફાગુ વિદુષી **વિનયચૂલા**ગણિનિર્અંધેન કૃતમ્.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨૦–૨૧. વિનયચૂલાગણિને કર્તા માનવામાં આવેલાં પરંતુ વિનયચૂલાગણિના આગ્રહ(નિર્બંધ)થી કૃતિ રચાઈ હોવાની નોંધ છે તેથી એમને કર્તા માનવાં યોગ્ય લાગતું નથી. કાવ્યમાં પણ વિનયચૂલાગણિની પ્રશસ્તિ જણાય છે.]

૪૦૬. અમરરત્નસૂરિશિષ્ય

(૮૨૬) + અમરરત્નસૂરિ ફાગુ ગા. ૧૮ સં.૧૬મી સદી પૂર્વાર્ધ

આદિ – અહે કેવલકમલાં રાજએ, છાજએ જગતદિણિંદ,
અહે નીલવણર્ણ રલીઆમણુ, સુહામણુ **પાસ** જિણિંદ. ૧
પણમીય તાસુ પ્રભાવિહિં, ભાવિહિં ગુણ ગાએસુ,
શ્રી **અમરરત્ન**સૂરિ રાજા, તાજા જઈ વાંદેસુ. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – ફાગુણુ ફાગ સીંદૂરિહિં, પૂરિહિં સરવરિ સાર,
ભગતિહિં સુગુરુ મલ્હાવઉં, ફાવઉં જિમ સવિ વાર. ૧૭
શ્રી **અમરરત્ન**સૂરિ મનોહર, સુહગુરુ બાલકૂંઆર,
સ્તવતાં ભવિઅણુ અમ્હ ધરિ, તમ્હ ઘરિ જયજયકાર. ૧૮

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ પૃ. ૨૪૧-૪૨. [૨. પંદરમા શતકનાં ચાર ફાગુકાવ્યો.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨૧. અહીં કર્તા 'અજ્ઞાત'ને બદલે 'અમરરત્નસૂરિશિષ્ય' મૂકયા છે.]

૪૦૭. લખમસીહ

(૮૨૭) શાલિભદ્ર ચોપાઈ ગા. ૧૦૪ લ.સં.૧૫૨૭ પહેલાં

આદિ – પ્રથમ વિનવઉ પ્રથમ વિનવઉ દેવિ **સરસતિ**
કાસમીરહ મુખ મંડણીય, હંસગમણિ કરકમલિ ચંગિય,
ગાયંતી **મહુર સરે** સુકવિ, કંત **નવ** નેહ રજિય,
વીણા પુસ્તક ધારણીય, સાતય સર પયડતિ,
સા **સરસતિ** નિય રુલીય ભરિ, જિણહ ભુવણિ ગાયંતિ. ૧
પહિલઉ વીનવઉ **સારદ** માય, લધુ દીરઘ જા આણઇ ઠાઇ,
કૂડઉ અકખર રાખે હોઇ, તિમ કરિ જિમ સલહઇ સહુ કોઇ. ૨
દિયઉ દાનુ ધનુ વેભઉ ઠાંહિ, પુવહિહિ (ભહુ ?) સહુ રહઇ કલિં માંહિ,
દાન સીલ તપ ભાવન વરઉ, ભવસમુદ્ર જિમ લીલા તરઉ. ૩
જા અછઇ **કસમીર**હ દેસિ, હંસગમણિ સેયં વર વેસિ,
ઉર પિહર વિજયવંતી માલ, કરિ વીણાં વર વાઇ તાલ. ૪
લખમસીહ કવિ બોલઇ એહુ, ભવિયઉ નિસુણહુ કન્નિ સુણેહુ,
પઢત ગુણંતા નાસઇ દૂરિઉ, **સાલિભદ્ર** વખાણુ ચરિઉ. ૫

અંત – **મહાવિદેહિ** મણૂયા ? ભવ લહિ(ય), સિદ્ધિરમણિ તે વરેસઇ સહી,
સાલિભદ્ર જે ચરિઉ પઠંતિ, ભાવભગતિ જે નર નિસુણંતિ,
હરષિ જાઈ જિણહરિ જે દેંતિ, મુગતિરમણિ ફલ તે પાવંતિ. ૧૦૪
—ઇતિ શાલિભદ્ર ચતુષ્પદિકા ચરિત્ર સમાપ્ત.

(૧) સંવત ૧૫૨૭ વર્ષે ભાદ્રવા વદિ ષષ્ઠી બુધવાસરે લિખિતમિદં શાલિભદ્ર ચરિત્રં. શુભં ભવતુ. પ.સં.૪-૧૪, અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૨૩-૨૪.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૦૮. જયાનંદ(યતિ)

(૮૨૮) ઢોલા મારુની વાર્તા – દોહાબદ્ધ દુહા ૪૪૨ ર.સં. ૧૫૩૦ વૈશાખ વદ ગુરુવાર

આદિ – અથ ઢોલા મારૂરી વાર્તા દોહાબદ્ધ લિખ્યતે

દૂહા–**પૂગલ પિંગલ**રાવ, **નલ** રાજા **નરવર**ૈ નયરૈ,
અદીઠા, અણુદીઠા, સગાઈ દૈવસંયોગે. ૧ ગાહા.

દૂહા–**પિંગલ** ઊંચાલો કિયો, ગયો **નરવર**ચે દેસ,
પિંગલ દેસ દુકાલ થયો. કિણહીં વાવ વિશેસ. ૨

નલરાજા આદર દિયો, જો રાજવિયાં જોગ,
દેસવાસ સહિ રાવલા, ઐ ઘોડા ઐ લોગ. ૩

નરવર નલ રાજા તણો, **ઢોલો** કુમર અનૂપ,
રાણી રાવ **પિંગલ** તણી, રીઝી દેખૈ રૂપ. ૪

પિંગલપુત્રી પદ્મિણિ, **મારવણી** તસુ નામ,
જોસી જોય વિચારિયો, ધન વિધાતા કામ. ૫

સારીખી જોડી જુડી આ નારી ઓ નાહ,
રાજા રાણીસૂં કહૈ, કીજૈ ઓ વીવાહ. ૬

અંત – **પિંગલ** રાવ પમારરી, પુતરી ગુણૈ અમોલ,
કછવાહો નરરો સુતન, કુલદીપક છૈ **ઢોલ**. ૪૩૯

આણંદ અતિ અચ્છવ હુવો, **નરવર** વાજ્યા ઢોલ,
સસનેહી સૈણાં તણાં, કલમેં રહિયા બોલ. ૪૪૦

દૂહા ગાહા સોરઠા, મન વિકસણાં મખાંણ,
અણજાણી મૂરખ હંસૈ, રીઝૈ ચતુર સુજાંણ. ૪૪૧

પનરૈ સૈ તીસૈ (૧૫૩૦) વરસ, કથા કહી ગુણ જાંણ,
વદી વૈસાખે વાર ગુરુ, જતી **જયાનંદે** સુજાંણ. ૪૪૨

—ઇતિ ઢોલા મારવણી દૂહા સંપૂર્ણ.

(૧) વિનયસાગરજી સંગ્રહ, કોટા નં.૬૩.

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૧૨૪–૨૫.]

૧૩૯. જિનરત્નસૂરિશિષ્ય (ત૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૫૨]

(૮૨૯) નાગદ્રહસ્વામી વીનતી કડી ૧૬

નાગદ્રહ તીર્થના પાર્શ્વનાથને વીનંતી.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

આદિ – સદા **પાસ નાગદ્રહે** જઈ જુહારૂ તીહ માનપુજનમ નિશ્ચઈ સમારું
સદા સ્વામીનું રૂપ છઇ અતિવિશાલ જગન્નાથ અમ્હિ વદિસિઉં
ત્રિણિ કાલ. ૧
ઘણા દીસ ગુરૂયા ગુણવંત જાણું સદા **પાસ નાગદ્રહે** અતિ વખાણું
ઘણા લોકનાં શોકનઇ દૂરિ ટાલઇ સદા પાસ નાગદ્રહે રાજ પાલઇ. ૨

અંત – **નાગદ્રહ** સ્વામી શિવપુરગામી ભગતિહિં પણમું અહનિસિહિ
તપગચ્છનાયક શિવસુખદાયક **જિનરતન**સૂરિ ગુરુ પાય નમીય. ૧૬
—ઇતિ નાગદ્રહસ્વામી વીનતી.

(૧) સં.૧૬૦૩, પ.ક. ૯, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૪૦૦ એ. [કૅટલૉગગુરા પૃ.૫૮.]

૪૦૯. ધનસાર પાઠક (ઉપકેશગચ્છ)

(૮૩૦) ઉપકેશગચ્છ ઉએસા રાસ ગા. ૧૨૮ ૨.સં. ૧૫૩૩ આસો શુ. ૧૦ ગુરુવાર ઉપકેશપુર

આદિ – પણમવિ **પાસ** જિણિંદ પાય, **સરસતિ** વયણ દયઉ માય,
કાંઈ કવિય કરણ હૂં મંડઉ, સુહ સુહગુરુના પાય **ન** છંડઉ. ૧
ઉએસવંસનઇ ગચ્છ જુ કિદ્ધ, **ઉવએસ નયરિહિં** સોજિ પ્રસિદ્ધ,
પાસનાહ જિણવર સંતાણિહિ, પઢમ નામ હુય ઇણિ
અહિનાણિહિં. ૨

અંત – સંવત **પનર તેત્રીસ** આસો માસ સુદી એ રાસ કિયઉ સજગીસ,
દસમીય સુગુરુવારિહિં ઊજલીય,
ઉવએસ પુરવર રાસ, પઢતાં પૂજઇ આસ,
આવઇ અંગિ ઉલ્હાસ, અહનિસિ ઊપજઇ અતિ મન રલી એ. ૨૭
નયર **ઉએસ**હ ઠાઉ, **વીર** જિણેસરરાઉ,
નિતુનિતુ કરઇ પસાઉ, જિણુગુણ અમિય રસાયણ તોલિયઇ એ,
ભવિયણ કરઉ સભાઉ, **ઉવએસ** માહ (ત)ણઉ ઉપાઉ.
સુહસંપતિનઉ દાઉ, પાઠક **ધનસાર** ઇમ બોલિયઇ એ. ૧૨૮
—શ્રી ઉપકેશગચ્છ ઊએસા રાસ સમાપ્ત ઇતિ.

(૧) સંવત ૧૬૨૫ વર્ષે આષાઢાસિતષષ્ઠ્યાં દિને **રાજ**લદેસરસ્થૈ વા૦ **દેવ**સુંદરૈ લિલેખિ, સચ્ચરિત્ર સ્મરણાર્થં. પ. સં. ૬, રાજસ્થાન પ્રાચ્યવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાન, જોધપુર.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨૬.]

૧૪૫. શાંતિસૂરિ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૫૫.]

(૮૩૧) અર્બુદાચલ હિયાલી ગા. ૬

આદિ – વિમલ દંડનાયકની વસહી, સોજિ અષ્ટાપદિ દેઉ,
ન્હવણુઇ નીરિ નિરમલ થાઇજિ, જઇ કોઇ જાણુઇ ભેઉ. ૧

અંત – નહીયલિ ઘણુ ગાજંતુ સંભલિ, કાયર કંપઇ દેહઇ,
બારહમાસ સદા ફલદાયક, સુરહઉ અવિચલ ગેહ. સહી એ. ૫
શાંતિસૂરિ ભણુઈ અગ્હ હીઆલી જે નર કહઇ એહ,
ઝટકઈ ઝલહતી તે પામઈ, જાણુ માંહિ જગિ રેહ. સહી એ. ૬

(૧) અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૧૬.]

૧૫૦. લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્ય (તપા૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૫૮.]

(૮૩૨) શાલિભદ્ર ફાગુ ગાથા ૭૨ સં. ૧૫૨૫ લગભગ

આદિ – ગોયમ ગણુનિધિ ગણુનિલુ, લબધિ તણુ ભંડાર,
નામિ નવનિધિ પામીઇ, વંછિત ફલ દાતાર. ૧
સરસતિ સામિનિ પાએ નમું, માગૂં અવિરલ વાણિ,
સાલિભદ્ર ગુણ વર્ણવું તે ચડચો સુપ્રમાણ. ૨

અંત – કાશમીર કાશી સમુ, મૂલનાયક **શ્રી પાસ,**
ચિંતામણિ શ્રી સામલુ, વંછિત પૂરી આસ. ૬૬
સાલિભદ્ર બીજઉ સુણુ, **સુદ્રસતન ગદરાજ,**
ગૂજર ન્યાતિ કુલતિલુ, કીધાં ઉત્તમ કાજ. ૬૭
સંવત **પંનર વીસમિ,** નયર **સોજીત્રા** મધ્ય
દેવભવન પદ બિસણાં, બિંબ પ્રતિષ્ઠા કીધ. ૬૮
સંવત **પંનર પંચ વીસમિ ભીમ** સાહ પ્રાસાદિ,
અર્બુદગિરિ શ્રી આદિજિન, થાપ્યા **શ્રી ગદરાજ.** ૬૯
તપગચ્છ કેરુ રાજિઉ **લિક્ષ્મીસાગર**રાય,
તાસુ સીસિ ગુણ વર્ણવ્યા, પ્રણમું સદગુરપાય. ૭૦
ભણતાં ભલપણુ પામીઇ, સુણતાં સંપતિ હોઇ,
સાલિભદ્ર મુનિવર સમું, અવર ન બીજઉ કોઇ. ૭૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

એકમનાં જે સાંભલિ, **સાલિભદ્ર**નું રાસ,
કર જોડી સેવક ભણિ, કરસિ લીલવિલાસ. ૭૨
—ઇતિ શ્રી શાલિભદ્રનુ ફાગુ સંપૂર્ણમ્.

(૧) ઑરિએન્ટલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, વડોદરા નં. ૧૮૫૫૨.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૨૧–૨૨. અહીં કર્તા 'સેવક'ને સ્થાને 'લક્ષ્મીસાગરસૂરિશિષ્ય' જ ગણ્યા છે.]

૪૧૦. કીરતિ (સાર્ધપૂર્ણિમાગચ્છ વિજયચન્દ્રસૂરિશિ.)

(૮૩૩) આરામશોભા રાસ ૨.સં.૧૫૩૫ આશ્વિન પૂર્ણિમા ગુરુ

આદિ – સરસતિ સામિણિ વીનવું, માંગુ નિરમલ બુદ્ધિ,
કવિત કરસિ સોહામણું, સાંભલતાં સુખવૃદ્ધિ. ૧
આરામશોભા નારી ભલી, જાણઇ સયલ સંસાર
પુણ્યઇ તે ગિરૂઇ હુઇ, બોલિસુ તાસ વિચાર. ૨
જંબુદીપહ દેશ કુશ, નયર પાહલીપુર નામ,
વાપી કૂપ તડાગ ગઢ રૂઅડા સફલ આરામ. ૩
તે નયરી સૂરુપુરુ સમી, વિસ્તરિ જોયણ બાર,
ચઉરાસી ચહુંટા જિહાં, રૂયડા પોલિપગાર. ૪

આદિ – પુણ્યઇં લાભઇં સુખસંયોગ, પુણ્યઇ કાજઇ દેવગહ ભોગ,
પુણ્યઇં સવિ અંતરાય ટલઇ, મનવંછિત ફલ પુણ્ય લહઇ.
સાધપૂનિમ પક્ષ ગચ્છ અહિનાણુ, શ્રી **રામચન્દ્ર**સૂરિ સુગુરુ સુજાણુ,
નવરસે ફરઇ અમૃત વખાણિ, ચતુર્વિધ શ્રી સંઘ મનિ આણુ.
તસ પાટધર સાહસધીર, પાપ પખાલઇ જાણે નીર,
પંચ મહાવ્રત પાલણવીર, શ્રી **પુણ્યચન્દ્ર**સૂરિ ગરુઆ ગંભીર.
તાસ પટ્ટ ઉદયા અભિનવા ભાણુ, જાણે મહિમા મેરૂ સમાન,
ગિરુઆ ગુણહ તણુ નિધાન, શ્રી **વિજયચન્દ્ર**સૂરિ યુગપ્રધાન.
સંવત **પંનર પાંત્રીસુ** જાણિ આસોઈ પૂનમિ અહિનાણિ,
ગુરુવારઇ પૂક્ષ નક્ષત્ર હોઇ, પૂરવ પૂણ્ય તણાં ફલ જોઈ.
કર જોડી **કીરતિ** પ્રણમઇ, **આરામસોભા** રાસ જે સુણઇ,
ભણુઇ ગુણઇ જે નર નિ નારિ, નવનધિ વલસઇં તેહ ઘરિબારિ.
—ઇતિ આરામસોભા રાસ સમાપ્ત.

(૧) સંવત ૧૫૫૬ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૮ ભૂમે લખિતં. ભુવનવલ્લભ-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગણિ વિલોકનાર્થ. ચપડ વડી પોસાલનું જાણિયે સાહિ ૧૦૮. ડૉ. ભોગીલાલ સાંડેસરા પાસેથી મળેલું વિવરણ.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨૭-૨૮. અન્યત્ર કવિનામ 'રાજકીરતિ' પણ મળે છે. જુઓ '(જિનહર્ષકૃત) આરામશોભા રાસ' (સં.પા. જયંત કોઠારી, કીર્તિદા જોશી.]

૪૧૧. કોલિહ

(૮૩૪) કંકસેન રાજા ચોપાઈ ગા. ૩૩૧ ૨.સં.૧૫૪૧ શ્રાવણ શુ. ૫ મંગ.

આદિ – પહિલઉ પણમઉ **શારદ** માઇ, ભૂલ્યો આખર આણઉ ઠાઈ,
કાશ્મીર મુખ મંડણ ઢણી, કરઉ પસાઉ દેહિઉ બુદ્ધિ ઘણી. ૧
ગણવઇ પૂજઉ થારા પાય, દેહિ બુદ્ધ સ્વામી સૂપસાઇ,
તુહ પસાઇ હુય પડઉ કરઉ, મગરમચ્છ ચરી ઉચરઉ. ૨
તંબાવતી વસઇ અતિ ભલી, કુલ છત્તીસ રહસી ધતિ મિલી,
દિસઇ દુરગ ધવલહલ ઘણાં, મઢ-દેવલ કિ નાહીં મણાં.

અંત – જાણ્યા ઉરાડા તણો વિચાર, વન માંહે નાઠઉ છોડિ ઘરબાર,
પંચા કહ્યાઉ જે નવિ કરઇ, સ **કંકસેન** જ્યૂં ભૂલઉ ફિરઇ ૩૨૯
ચન્દ્રહસઈ ઇંકતાલઈ (**૧૫૪૧**) શ્રાવણમાસિ બુદ્ધિ પૂછો
કવિયણ પાસિ.
પુષ્ય નક્ષત્ર આછાઇયાતી ખરઉ, ઉધમ એહ આજ હી કરઉ. ૩૩૦
કવિયણ સાનિધી ચઉપઇ, ભોલેઉઇ ભાવિ **કોલિહ** ધમ કહી,
સુદિ પાંચમી અ'ર મંગલવાર, હુવઉ ચરિત સણ વિઘ્ન નિવાર. ૩૩૧
સુણઉ ચરિત નરવઇ સદ ભાઇ, ભૂલઉ અરાઉ અંતેઉર માંહિ,
અસ્તરી તણઉ વિલાસ જે કરઇ, સુ **કંકસેન** ભૂલઉ જમ
ઉભસઇ. ૩૩૨

—ઇતિ કંકસેન રાજકી ચઉપઇ સમાપ્ત.

(૧) સંવત ૧૭૩૫ વર્ષે મગસર સુદ ૬, સને માસતી દૈમાજી **આ**મોલા લિખિતમ્ ગુરુજી સ્મા પડનાર્થમ્ **ન**'દેરઇ મધ્યે વાંચે જિસુ રામ-રામ વંચજો જી તથા ચૌમાસો **ન**'દેરઇ મધ્યે જે તીર્થ જોય હિંડઉ વરી છૈ. અનેક વંદણા વંચજો જી. વિનયસાગરજી સંગ્રહ, કોટા.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૨૯-૩૦.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૫૬. લાવણ્યસમય

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૬૨.]

(૨૭૧ છ-૬) [+] પંચતીર્થ સ્તવન કડી ૧૧

ઋષભ, શાંતિ, નેમિ, પાર્શ્વ અને વીરનું સ્તવન.

આદિ – ઢાલ

આદ એ **આદિજિણેસર** એ પુણ્ડર **પુણ્ડરગિર** સિણગાર કિ
રાયણ રુંખ સમોસર્યા એ પૂરવ પૂરવની નાનું વાર કિ. આ૦
આદ એ **આદજિણું**દ જાણું ગુણ વખાણું જેહના
મન રંગ માંનત્ર દેવ દાણવ પાય પૂજું તેહના
લખ ચઉરાસી પૂરવ પઉઢચા આયુ જેહનો જાંણીયઇ
સંસારસાંમી સિદ્ધગાંમી ધ્યાંન ધવલઉ આંણીયઇ. ૧

અંત – પાંચે એ ૨ મેરુ સમાંણુ કિ પંચઇ હે તીરથ જે સ્તવઇ એ
તસ્સ ઘર ૨ નવેય નિધાંન કિ મુનિ **લાવણ્યસાંમી** ઇમ ભણઇ
એ. ૧૧

—ઇતિ શ્રી પંચતીર્થાંજિણ સ્તવનં.

(૧) પ.સં. ૩૫-૧૫, પ.ક. ૨૯થી ૩૦, પ્રા. સ્ટે. લા.નં.૧૮૯૪. ૪૨૦/૨૧૧૪. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૫૦૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન કાવ્યપ્રકાશ.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૪૩. ત્યાં કર્તાનામ 'લાવણ્યસ્વામી' દર્શાવ્યું છે તે પાઠદોષને કારણે બન્યું છે. અન્યત્ર 'લાવણ્યસમય' જ નામ મળે છે.]

૪૧૨. ઉદયહર્ષશિષ્ય (ત૦ લક્ષ્મીસાગર–સુમતિસાધુ–ઉદયહર્ષશિ.)

(૮૩૫) શ્રીપાલ રાસ કડી ૩૯૩ ૨.સં.૧૫૪૪ વડનગરમાં

આદિ – **આદિજિનેસર** પમુહ દેવ ચઉવીસ નમેવી
શેવીય સહિગુરુરાયપય શુભ ભાવ ધરેવી
સરસ વયણ રસ દાણ જાણિ બે કર જોડેવી
મતિ સમરી પરમેસરી એ વાગેસરિ દેવી. ૧
દુકખનિવારણ સિદ્ધચક્રસેવાપ્રતિપાલ
રાસ રચું **શ્રીપાલ** તણઉ મનરંગિ સાલ
મહીયલિ મોટઉ **અંગદેસ** તિહિં **ચંપા** નયરી
રાજ કરઇ **સિંહરથ** નરિન્દ સવિ વયરી. ૨

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – **તવ**ગણુગયણે દિનકર એ મા૦ વિદ્યા ચઉદ નિહાણ સુણિ૦
લક્ષ્મીસાગરસૂરિ સહુ એ મા૦ સમરતાં સફલ વિહાંણ સુ૦
તાસ પટ્ટાવલિ દીપતા એ મા૦ ગચ્છનાયક જયવંત સુ૦
સુમતિસાધુસૂરિ રાજીયા એ મા૦ સંજમરમણીયકંત સુણિ૦ ૩૯૦
તાસુ શીસ સોહાકર એ મા૦ નમતાં નિરમલ કાય સુણિ૦
પંડિતમસ્તકમુગટ સમા એ મા૦ **ઉદયહરિષ** ગુરુરાય સુણિ૦
તેહ તણઇં શિષ્યઇં કરું એ મા૦ ઇણિ પરિ **રાસ** રસાલ સુણિ૦
વડઇ નગરી વરિષા સમઇ એ મા૦ સંવત **પનર ચઉમાલ**
સુણિ૦ ૩૯૧
...૩૯૩

—ઇતિ શ્રીપાલનુ રાસ.

(૧) પ.સં. ૧૩-૧૫, મુ.સ્ટે. લા. નં.૧૮૯૨.૪૧૪/૧૬૬૯.
[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૬૯.]

૪૧૩. પદ્મમંદિર (ખ૦ ગુણરત્નસૂરિશિ૦)

(૮૩૬) **ગુણરત્નસૂરિ વિવાહલો** ગા૦ ૪૯ લ.સં. ૧૫૪૬ પહેલાં

આદિ – મંગલ કમલવિલાસ દિવાયરં સાયર સંતિ પાયારવિંદં,
પણમિય અમિય **ગુણરયણ** રયણાયર, રાયરંકાણ આણંદયંદ. ૧
ઇચ્છ મહ નાણુલેાયણ તણુઉ દાયગેા, નાયકેા અનઇ સંજમ-
સિરિ એ,
સુવન કટોરડી સોહગ ઉરડી, જગિ કરઇ દૂધસાકરભરી એ. ૨

અંત – એહ સિરિ **ગુણરયણ**સૂરિ વીવાહલઉ, **પદ્મમંદિર**ગણિ તાસુ સીસ,
પભણુઉ ભવિયણુ **અનુદિન**, જેમ પામઉ સુહ સુહ જગીસ. ૪૯
—ઇતિ **શ્રી** ગુણરત્નસૂરીશ્વરાણાં વીવાહલઉ.

(૧) સંવત ૧૫૪૬ લિખિત. જેસ.ભં. (એમાં આ કવિનાં અન્ય સ્તવન પણ છે.) (૨) અભય જૈન ગ્રંથાલય.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૦-૩૧.]

૪૧૪. અજ્ઞાત

(૮૩૭) **પ્રભવ જંબૂસ્વામી વેલી** લ.સં. ૧૫૪૮ પહેલાં

આદિ – કર જોડી **પ્રભવુ** ભણઇ, **જંબુકુમર** અવધારિ,
વિષયસૌખ્ય ભોગવિ ભલાં, રંગિઇ પંચ પ્રકારિ.
સરવ ભોગવિ રમણીરસિ રાતુ, મહિયાજનમ મ હારિ, જંબુત

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભૂલીઇ,

કણય નિવાણું કોડિ હેલાં ન મૂંકીઇ,
નવયૌવન અદ્ધ નારિ બંધન ચૂકીઇ,
માયબાપ કેરી આણ ભગતિઇં સારીઇ,
આવિઉં સુખ પગિત હેલિ, કિમઇ ન વારીઇ,
યૌવન દુલભ સંસારિ, હઇઇ આલોચીઇ,
મોરું વયણ અવધારિ, પછઇ મ સોચીઇ, આંચલી. ૧

અંત – પ્ર૦ કણય નિવાણું કોડિ ત્યજી, નવપરણિત અદ્ધ નારિ,
પ્રભવા સિઉં **જંબૂકુમર**, ચૂતુ સંજમભારિ,
ક્ષિપીય કરમ નઇ લીલા પામી, મુગતિરમણિ વરનારિ. ૨૯
—ઇતિ પ્રભવ જંબૂસ્વામિ વેલિ. સમાપ્ત.

(૧) સંવત ૧૫૪૮ વર્ષે આસો વદિ...વ્યહરા **રાઘવ** પઠનાર્થ. રાજસ્થાન પ્રાચ્યવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાન.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૨–૩૩.]

૧૫૯. ખેમરાજ (ખ૦ સોમધ્વજશિ૦)

(૮૩૮) ફલવધી પાર્શ્વનાથ રાસ પદ્ય ૨૫ લ.સં. ૧૬૪૯ પહેલાં

આદિ – સુગુરુશિરોમણિ મણિધરી, શ્રી **ગૌતમ** ગરુયઉ ગણધાર,
રાસ રચિસુ રલિયામણઉ, શ્રવણિ સુણતાં હો હરષ અપાર. ૧
ફલવધી પાસ જુહારીઇ ખેલા, દેસ **સવાલખ**નઉ સિણગાર,
સાર કરઉ ત્રિભુવનધણી, સુરનર જંપિ હો જયજયકાર. ૨

અંત – મલિય મહાજન મનિ રલી **પાસ**નઉ રાસ વસંતિ રમંતિ,
તિહિ ઘરિ નવનિધિ સંપજઇ, **ખેમરાજ** મુનિવર પભણંતિ. ૨૫
—શ્રી ફલવધી પાર્શ્વનાથ રાસ સમાપ્તમિતિ.

(૧) સં.૧૬૪૯, પ.ક. ૨૧૯થી ૨૨૧ પં.૧૩, બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર નં.૯. [હેજ્ઞિાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૭૯૫).]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૧–૩૨. અહીં 'ક્ષેમરાજ'ને સ્થાને 'ખેમરાજ' કર્યું છે.]

૪૧૫. સાલિગ

(૮૩૯) બલભદ્ર વેલી ગા૦ ૨૮ લ.સં. ૧૬૧૯ પહેલાં

આદિ – દ્વારિકાંનયરી નીકલ્યા, બે બંધવ ઇક ઠાય,
ત્રિષા ઊપની કૃષ્ણનઇ, બંધવ પાણી પાય. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

બંધવ જાઈ લાવ્યું નીર, ઊની સમ સાહસ ધીર,
પઉઢચઉ છઇ વૃખ તલી છાયા, કુંમલાંણી કેમલ કાયા. ૨

અંત – ઇમ જીવદયા પ્રતિપાલઉ, સાચઉ સમકિતરયણ ઉજ્જલઉ,
સમકિત વિણ કાજ ન સીઝઇ, **સાલિગ** કહઇ સુખઉ કીજઇ. ૨
—ઇતિ બલીભદ્ર વેલિ સમાપ્તા લિખતા.

(૧) સં.૧૬૬૯ લિ. અભય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૪–૩૫.]

૪૧૬. હેમવિમલસૂરિશિષ્ય

હેમવિમલસૂરિ આચાર્યપદ સં.૧૫૪૮.

(૮૪૦) હેમવિમલસૂરિ વિવાહલો પદ્ય ૭૧

અંત – ઇમ આણી અંગિ ઊમા..... વીવાહલુ,
નરનારી જે નિતુ ગાવઇ, તેહ મંદિરિ નવનિધિ આવઇ. ૭૦
શ્રી સુમતિ સાધ.....સુગુરુ રતન્ન,
શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિસ, ગુરુ પ્રતપુ કોડિ વરીસ. ૭૧
જસ ભેરી ચિહું દિસિ.....
.....શ્રી ગુરુરાજ વીવાહલઉ સંપૂર્ણ.

(૧) સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પહેલું પત્ર નથી. પ. સં.૩–૧૪, ગા. ૫૫થી ૭૧, અભય. (હેમવિમલસૂરિવિષયક ત્રણ પત્ર મળ્યા છે, જે કિનાર પર ખંડિત છે. ત્રણેમાં વિભિન્ન રચનાઓ હોય એમ જણાય છે. વચલા પત્રમાં ગા. ૨૬ થી ૫૬ છે, તે રચના મોટી હોવી જોઈએ. પહેલા પત્રમાં ગાથાના અંક ૫+૫+૩ એમ ત્રુટિત મળે છે. એનો પ્રારંભ નીચે મુજબ છે.)

[મુપુગૂહસૂચી.]

(૮૪૧) હેમવિમલસૂરિ ફાગ

આદિ – રાગ આસાઉરી

સરસતિ સરસ વચન દીઇ, કવિજન કેરી માઇ,
ખડરિતુ રાસો ગાઇસિઉ, શ્રી **હેમવિમલ** ગછરાઇ. ૧
ધુરિ ષડ રતિ રાજ વડઉ, સયલ વણાવલિ કંત,
મલયાનિલ ચંચલિ ચડી, આયુ માસ **વસંત**. ૨

(૧) જુઓ ઉપરની કૃતિની પ્રતની નોંધ.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૫-૩૬. ત્યાં કૃતિઓ અજ્ઞાતને નામે મુકાયેલી છે.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૧૭. વિનયરતન વા૦ (વડગચ્છ મુનિદેવસૂરિ–વા૦મહીરતન–મુનિસારશિ૦)

(૮૪૨) સુભદ્રા ચોપાઈ પદ્ય ૧૫૩ ૨.સં.૧૫૪૯ ભાદરવા

અંત – કમલવદનિ હંસગામિની, **સરસય** પય ધરિ ચિત્ત
સંખેપઇ **સુભદ્રા** તણુઉ, કહિસુ કવિત્ત સુચિત્ત. ૧
સીલઇ સોભા પવર ઘણુ, સીલઇ સોહગ રૂપ.
અવિચલ સીલઇં જીવસુખ, શીલઇ માનઇ ભૂપ. ૨

અંત – **વડગચ્છિ દેવસૂરિ** અનુક્રમઇ, **મુનીશ્વર**સૂરિ તણા પય નમઇ,
મેરુપ્રભ સૂરિંદ પસાઉ **રાજરત(ન)**સૂરિ ગણુહર રાઉ. ૪૯
શ્રી **મુનિદેવસૂરિ** ઉપદેસિ, **મહીરતન** વાચક રયણેસ,
ગણિ પ્રધાન ગિરુઆ ગણુધાર, શીલ અખંડિત ગુણિં **મુનિસા૨.** ૫૦
તાસ સીસ રચિઉ ચરિત્ર, બુદ્ધિ તીણુ ગુરુ પુણ્ય પવિત્ર,
વિનયરતન વાચક કર જોડિ..... ૫૧
સંઘ પસાઇં રચિઉ એહ, સોમ્ય દૃષ્ટિ મુઝ કરયો નેહ,
સંવત **પનરગુણચ્યાસઇ** ચરી ભાદ્રવડઇ મતિ ઉપની ખરી. ૫૨
શાસ્ત્ર માહિ મઇ દીઠી જિસી, ચઉપઇ બંધ એ આણી તિસી,
ભણુઇ ભણાવઇ નિસુણુઇ જેહ **ચરકાણુધિપ** તૂસઇ દેવ. ૫૩
—ઇતિ શીલવિષયે સુભદ્રા ચઉપઇ સમાપ્તઃ.

(૧) સંવત ૧૬૯૩ વર્ષે આસો વદિ ૨ દિને ગણિ **સમયસાગર**ણા-લેખિ, મુનિ **આનંદસાગર** મુનિ **સુમતિસાગર** વાચનાર્થ. ૫.સં.૪, અભય જૈન ગ્રંથાલય, બીકાનેર.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૩૬–૩૭.]

૪૧૮. હેમધ્વજ

(૮૪૩) જેસલમેર ચૈત્યપરિપાટી ગા. ૧૬ ૨.સં.૧૫૫૦ માગ.

આદિ – પહિલું હું સમરિસ વાગ્વાણિ, માતા દઉ મુખિ વિમલ વાણિ,
જિમ ચૈત્રપ્રવાડી કરૂંઅ રંગિ, **જેસલમેરૂ** દેખી હરષિ અંગિ. ૧

અંત – સાતમઇ એ જિણહર બિંબ ચ્યારિ સહસ્ર અડત્રીસ પણિ,
ધન ધન એ તે નરનારિ નિત્ત જુહારઇ એ એહ જિણુ. ૧૫
સંવત **પનરહ સય પંચાસઇ** ભાવભગતિ નમંસિયા
મગસિરઇ માસઇ મન ઉલ્હાસઇ **હેમધ્વજ** પસંસિયા,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ગણુધર ગણ મૂરત્તિ ગરુઇ, **આદિ** જિણુવર પાદુકા,
મરુદેવિ માયડી સયલ સંઘહ, કરઉ મંગલ માલિકા. ૧૬
—ઇતિ શ્રી જેસલમેરૂ ચૈત્ય પરવાડિ.

(૧) સં. ૧૭મી સદીની પ્રત, અભય જૈન ગ્રંથાલય, બીકાનેર.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૩૭-૩૮.]

૪૧૯. અજ્ઞાત

(૮૪) પરનિંદા ચોપાઈ પદ્ય ૧૭૫ ૨.સં.૧૫૫૮

આદિ – દેવી **સરસ્વતી** પય પણમેવિ, મન સિઉં શિવનાયક સમરેવિ,
કહું કથા ચઉપઇ પ્રબંધ, પરનિંદા ઊપરિ સંબંધ. ૧
પંડિત ધર્મી વિનય વિવેક, નીમ નિપુણ આચાર અનેક,
તપસી દાની એ કહઇ લોક, નિંદા કરઇ તુ ગુણ સવિ ફોક. ૨
પરનિંદા તે પોઢઉં પાપ, પાવક પાંડિ વધારઇ વ્યાપ,
પુણ્ય પદારથ થાન દહઈ રસભરી વાઇ લૂલી વહઈ. ૩
કાયાનગરી નવ બારહી, રાજધ્યાની એહ નવલી કહી,
માન મોહ મચ્છરહ ચિરાસ, પરમહંસ રાજેસર તાસ. ૪
તાસ ચેતના રાણી એક, બીજી માયા નહીં તે છેક,
ભૂપતિ જેહવઇ ઘર આવંતિ, કુમતિ તેહવી હવંતિ. ૫

અંત – પરનિંદકનઇ નરક નિવાસ, આપનિંદકનઇ શિવસુખવાસ,
દુખમંદિર પરનિંદા પાપ, સુખમંદિર નિંદા આપાદ. ૧૭૩
કલા કુમુદની વછર વેદ, સુદિયા સોમાસર તસુરિદ,
નાગ ચંડવ સંખ્યાઇ **તિથિવાર**, ધુરિ દિન આરંભ
પૂર્ણવિચાર. ૧૭૪
નિંદાના અવગુણ જેતલા, મઇ નવિ કહિવાઇ તેતલા
પ્રબન્ધ સાંભલયાં તણુ પ્રમાણ, નિંદા મોકુ તુમ્હેં સુજ્ઞણુ. ૧૭૫
—ઇતિ પરનિંદા ચૌપઈ સમ્પૂર્ણ.

(૧) સંવત ૧૬૧૮ વર્ષે આષઢ સુદિ ૧૦ રવઉ, **શ્રી પિપલગચ્છે** ભ૦ શ્રી **શાન્તિસૂરિ તાલધ્વજી** શાખાયામ્. વિનયસાગર સંગ્રહ, કોટા નં. ૮૧.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૯.]

૧૬૫. હરિકલશ (ધર્મઘોષગચ્છ)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ. ૧૯૯. વિજયચન્દ્ર પ્રતિમાલેખ સં.૧૪૮૦થી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૧૫૩૭. પદ્માનંદસૂરિ સં. ૧૫૪૫માં હયાત.]

(૮૪૫) કુરુદેશ તીર્થમાલા સ્તોત્ર ગા. ૧૩

અંત – (૪)ય ઉત્તર દેસિહિં પુણ્ય પએસિહિં, વંદિય જિણુવર જગમહિય,
હરિકલસ મુણિંદિહિં મણુઆણંદિહિં, **પદમાણંદ**સૂરિહિં સહિય. ૧૩

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૮૪૬) પૂર્વ દક્ષિણ દેશ તીર્થમાલા ગા. ૨૨

અંત – ભાવિહિં નમંસિય પુણ્ય દંસિય, જણ પસંસિય જિણુવરા,
સિરિ **ધરમસૂરિહિં**ગચ્છ ભૂરિહિં, ભત્તિપૂરિહિં સુંદરા,
હરિકલસિ મુણિવરિ ભાવુ ધરિ કરિ, થુણિય સુપ્પરિ સુહકરા.

(૧) અભય જૈન ગ્રંથાલય.

(૮૪૭) ગુજરાત સોરઠ દેશ તીર્થમાલા સ્તોત્ર ગા. ૧૯

આદિ – ચઉવીસ જિણવર પણમવિ સુદર, હિયઇ હરખ્યુ આણેવિ ઘણુ,
સિવલચ્છીદાયગ તિહુયણનાયક, તીરથમાલા થુણઉં જિણુ. ૧
થુણઉ **પાસ ખંભાઇતે** થંભણેસો, વડઉ **પાસ** ભૂમિહરે આદિ ઇસો,
નમઉં **નેમિ સીમંધરો મલ્લિ**મધ્ય, દસ ચઉત્રીસે ભવણિહિં
બિંબલક્ષ. ૨

અંત – ઇતિય તિત્થમાલા અતિ રસાલા, પુણ્યશાલા મણહરા,
ભાવિહિં નમંસિય પુણ્ય દંસિય, જગિ પ્રસંસિય જિણુવરા,
સિરિ **ધરમસૂરિહિં**ગચ્છ ભૂરિહિં, ભત્તિપૂરિહિં સુન્દરો,
હરિકલસિ મુણિવરિ ભાવુ ધરિ કરિ, થુણિય સુપ્પરિ સુહકરો. ૧૯

(૧) અભય.

(૮૪૮) વાગડ દેશ તીર્થમાલા સ્તોત્ર ગા. ૧૧

આદિ – જિણુ નમિય સુમંગલ **વાગડ** મંડલ, ભાવિહિ નિમલ તે થુણઉં,
અરિહંત અરાહઉં પુણ્ય વિસાહઉં, લીજઇ લાહઉં ભવ તણઉં. ૧

અંત – ઇય થુણિય જિણિંદા ઉત્તરા દેસ ઇંદા, **ગિરિપુર** નગરત્થા જે મયા
દિટ્ઠ તિત્થા,
જિ કિવિ પુણ અદિટ્ઠા જે તિલોએ ગરિટ્ઠા વર જિણુહર વંદે તેવિ
ભાવેણ વંદે. ૧૧

(૮૪૯) દિલ્લી મેવાતી દેશ ચૈત્ય પરિપાટી ગા. ૧૩

આદિ – જિણુ નમિય સુમંગલ ઉત્તર મંડલ, ભાવિહિં નિમ્મલ તે થુણઉં,
અરિહંત અરાહઉં પુણ્ય વિસાહઉં, લીજઇ લાહઉં ભવ તણઉં. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પુવ્વુત્તર દેસિહિં જિણવરાણુ, જમ્મણુ વય નાણુહ મક્ખ ઠાણુ,
ધુરિ વિણીય અપાવા કુંડ ગામ, અટ્ઠાવય સમ્મેતિંહિ નમામિ. ૨

અંત – **જિણધમ્મસૂરિવયણિહિં** વિયાણી, જિણહરિહિં **કલસ** જિમ અચલ ઝાણિ,
જિણ પરમ જોતિ હિયડઇ ધરેહુ, સમભાવ જોગિ સિવપદ લહેહુ. ૧૨
ઇય થુણિય જિણિંદા.....

...૧૩

(૧) અભય.

(૮૫૦) આદીશ્વર વીનતી ગા. ૧૩

આદિ – જય જિણવર જગગુરુ જય નિહાણ, જય ભવભયભંજણુ ભુવણભાણ,
જગ તિહુઅણતારણ તરણ જાણ, **આદીસર** નિમ્મલ જણિય નાણ. ૧

અંત – ઇય **ધમ્મસૂરિવંસિહિં** મુણિ **હરિકલસિહિં**, વિનવિઉ જિણવર ઇક્કુ મણિ,
મુજ દેજ્યો તે દિણુ ભવિભવિ અણુદિણુ, સેવું તુમ્હ પયકમલ જિણિ. ૧૩

(૧) અભય.

(૮૫૧) જીરાવલા વીનતી ગા. ૯

આદિ – સોહગસુન્દર **પાસ** જિણેસર, **જીરાઉલિ** વર નયર નરેસર,
સેસ રચિય પયસેવ,
સફલ મણોરહ ભેટિઉ સામી, મનઝલટિ તસુ સિખર નામી,
પામીઅ સુહ સય હેવ. ૧

અંત – **જીરાવલિમંડણ** દુરિયવિહંડણ, **પાસ** જિણેસર ભત્તિ ભરે,
વિનવિઉ **હરિકલસિંહિં** નવનિધિ વિલસહિં, જે પ્રણુમઈ તુહ ચલણ પરે. ૯

(૧) અભય.

(૨૬૦) ભુવનભાનુકેવલી ચરિત્ર બાલા૦

આદિ – તથા હિઃ એહ **જંબુદ્વીપ** માંહિ **મેરુ** પર્વત થકી પશ્ચિમ **દિસઇં** ગંધિલાવતી વિજય છઇ...

અંત – એહ ભણી હૃદયલોચનપ્રકાશક સર્વસૌખ્યદાયક શ્રી જિનાગમ તણેં અભ્યાસુ સદા કરિવઉ.
શ્રી **ભુવનભાનુ કેવલી ચરિત** ઇદં ગુંફિતં પુરા નિપુણૈઃ
મલધારગચ્છમંડન સૂરિ શ્રી **હેમચંદ્રાહ્વૈઃ**. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ततश्चः

आसीत् श्री **राजगच्छे** सदसि नरपते **अल्हण** आख्यस्य सं'ख्या-
सं'ख्यव्याख्या विधाता **नल**नृपतिपुरो वादिगर्वापहर्ता
जैनावज्ञाप्रसक्तं जिनमतसुदधं विग्रहेशं विधाय
श्रीमज्जैनेन्द्र-धर्मोन्नतिकरणपटुः **धर्मसूरिः** मुनीन्द्रः. २
तेषां नाम्ना प्रकटो जयति श्री **धर्मघोष**गच्छोऽयम्
श्री **भद्रयचन्द्र**सूरिः तत्राभूद् विश्रुतः सुगुणैः. ३
तत्पदपं'कजसूर्यः सूरिश्री **पद्मशेखर** मुनीन्द्रः
तत्पट्टे विख्याताः सूरिश्री **विजयचं'द्र**आख्यः. ४
એતેષાં સુપ્રસાદાદ્ **હરિકલશ**યતિઃ શ્રાવકાભ્યર્થનાતો
બાલાનાં બોધહેતો સ્ફુટતરવચનૈર્ગ્રંથમેતં લિલેખ. ૫

*

એહ બાલાવબોધ સાંહિજ મઈ અજ્ઞાનપણુઇં ઉત્સૂત્ર વચનુ લિખિઉં હુઇં તે સહુ સદાગમ તણીં ભક્તિં કરી બહુશ્રુત ઋષીશ્વરે શુદ્ધ નીં'પજવા સર્વત્ર એ બાલાવબોધ વા પરિતોં કરિવઉ જિમ અજ્ઞાનઇં જીવહનઇં જ્ઞાનવૃદ્ધિ હુઇ.

—ઇતિ ભુવનભાનુ કેવલી દૃષ્ટાંત બાલાવબોધઃ સં'પૂર્ણમ્.

(૧) સં. ૧૬૦૪ વર્ષે મિતિ આશ્વિન કૃષ્ણ ૨ રવિવારે સમાપ્તં, લિપિકૃતં **અજમેર** મધ્ય **જોશી સદા**રામેણ ગ્રં.૩૫૨૫, પ.સં.૧૨૬–૧૧, પ્રા. સ્ટે. લા. નં.૧૮૬૬.૨૬૭/૨૫૨૮.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૬૬–૬૯ અને જૈહાપ્રેાસ્ટા પૃ. ૫૩૨. જૈમગૂકરચનાએંમાં કર્તાને સં.૧૫મી સદીમાં મૂકચા છે.]

૧૭૬ ખ. લબ્ધિસાગરસૂરિ

[જુએા આ પૂર્વે પૃ.૨૧૪.]

(૮૫૨) વીસી લ. સં. ૧૫૫૪ પહેલાં

અંત – ધવલમંગલ ગુણ ગાઇ વાલા, રાસ ભાસ વર તોરણમાલા,
વાજઇ કિત્તિ ભેરિ ભંકારા, ઘરિઘરિ ઉછવ જયજયકારા,
ઇય દેવ પુરંદર સતિય સુંદર **અજિજય વીરિય** પરમેસરૂ એ,
જો પણમઈ ભાવિઇં સરલ સભાવિઇં તૂંસઇ તાસ નિ જગગુરુ એ,
—ઇતિ શ્રી અજિતવીર્ય સ્તવનં ૨૦ શ્રી લબ્ધિસાગરસૂરિભિઃ કૃતાનિ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) સંવત ૧૫ આષાઢાદિ ૫૪ વર્ષે દ્વિતીય શ્રાવણ સુદિ ૧ સોમે લિખિત શુભં ભવતુ. પ.ક. ૨થી ૧૦ પં. ૧૦, અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૨૮–૨૯.]

૧૮૨. ઈસિરસૂરિ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ. ૨૧૯.]

(૮૫૩) ઈસિરાશિક્ષા ગા. ૨૯

(૧) અભય. [મુપુગૂહસૂચી, રાહસૂચી ભા.૧.]

(૮૫૪) નંદિષેણ ૬ ઢાલ ગા. ૭૬

(૧) પુણ્ય. [મુપુગૂહસૂચી.]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૨૦. રંગ ? મેઘરત્ન ? (ઉપકેશગચ્છ દેવગુપ્તિસૂરિ–સિદ્ધિસૂરિશિ.)

(૮૫૫) મહાવીર ૨૭ ભવ સ્તવન ગા. ૬૧ ૨.સં. ૧૫૬૫ મેડતા

આદિ – સરસતિ સરસ વચન દિઉ માય, જિમ મુજ હીયડઇ હરષિત થાઇ,
પભણિસિ ગુણહુ જિણિવર તણા, **મહાવીર** ભવ પૂર્યા ઘણા. ૧

અંત – ઉએસગચ્છમંડણ દેવગુપતિ સૂરીસરો, તાસ પટિ જયવંતા **સિદ્ધસૂરિ** વરો.
સંવત **પનર પઇસઠઇ** સંવછરે, **મેડતઇ** નયર સંથુણ્યઉ તિત્થેસરો,
વીનવઇ **રંગ મેઘરત** સેવકવરો, ભાવભગતઇ નમી તાહ વંછી કરો,
તાસ ઘરિ લછીય હોય નિશ્ચલ થિરો, ચઉવએ સંઘા દિયઇ આણંદ વરો. ૬૦
ઇમ **વીર** જિણિવર સંઘસુહકર, પરમ સંપદ દાયગો,
સંખેવ વિસ્યી વીસસત (૨૭) ભવ, તવન તિહુઅણનાયગો.
સોવનવન્ન સુસંધ લછણ, સંત હથ તણું વરો,
સુર અસુર વદી પાય ભવિયણ, હોય જિણિ મંગલ કરો. ૬૧
—ઇતિ મહાવીર સ્તવન સંપૂર્ણ.

(૧) બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર નં. ૭.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ. ૧૪૦–૪૧. ત્યાં કર્તાનામ 'વિનય અજ્ઞાત' મૂકેલ છે. પણ એ નામ માટે ઉદ્ધૃત અંતભાગમાં કશો આધાર નથી. મેઘરત્ન કે મેઘરત્નસેવક રંગ કદાચ કર્તાનામ હોય, જોકે એ વિશે પણ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ખાતરીપૂર્વક કશું કહેવાય તેવું નથી.]

૪૨૧. કમલધર્મ (પં. ભુવનધર્મશિ૦)

(૮૫૬) ચતુર્વિંશતિ જિન તીર્થમાલા ગા૦ ૪૭ ૨.સં.૧૫૬૫

અંત – નયરિ **કાલપ્પિય** આવીયા એ મા., પૂજ્યા જિણવર દેવ,
ચંગિ પંથિ **ચંદ્રીહ** એ મા, આણ્યા કુશલય ખેમ. ૪૪
સંતિ પાસ દોઇ પૂજ્યસ્યા એ મા, હીયડેઇ હરષ ધરેવિ.
ભુવનધર્મ પંડિત વરૂ એ મા., ગુણમણિ તણા ભંડાર. ૪૫
કમલધર્મ તસુ સીસત્તરઇ મા., કરઇ વિદેસ વિહાર,
સંવત **પનરહ પાંસઠ** એ મા., હંસ સાલ સુવિચાર. ૪૬
નિયમતિ માનિઇ વર્ણવ્યા એ મા., તીરથ સગલા સાર,
તીરથમાલા જે ભણુઇ એ મા, આણિય ઊલટિ અંગ,
તે નરનારી કવિ ભણુઇ એ મા., પામઇ નવનવ રંગ. ૪૭
—ઇતિ શ્રી ચતુર્વિંશતિ જિન તીર્થમાલા સંપૂર્ણ.

(૧) પ.ક. ૨થી ૬ પં.૧૧, અભય જૈન ગ્રંથાલય.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૪૧–૪૨.]

૧૯૬. ધર્મસમુદ્ર (ખ૦ જિનચંદ્રસૂરિ–વિવેકસિંહશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૩૯.]

(૮૫૭) સુદર્શન ચોપાઈ પદ્ય ૧૦૭

આદિ – **રિસહ** જિણેસર પય નમી, સમરિય **સારદ** દેવિ,
સેઠ **સુદરસિણનું** ચરિત્ર, વિરચિસુ હું સંખેવિ. ૧
જિણવરિ જે સવિ વ્રત કહ્યાં, તિહાં સવિ શીલ પ્રધાન,
સીલ સહિત નરનઇ દિય, સિવરમણી નિતુ માન. ૨

અંત – શ્રી **ખરતર**ગચ્છ ગણુધાર, **જિનચંદ્ર**સૂરિ સુહકાર,
વાચક **વિવેકસિં**હ સીહ(?સ) કહઇ **ધર્મસમુદ્ર** મુનીસ. ૯૦
ઇણિ ધ્યાનિ ટલઇ સવિ રોગ, ઇણ ધ્યાનઇ નાસઇ સોગ,
ઇણિ ધ્યાનઇં જરઇ દુખ, ઇણિ ધ્યાનઇ ગરુયા સુકખ ૯૦
ઇમ સેઠિ **સુદરસન ચરિય**, ધણુ પુણ્યપ્રભાવઇં ભરિય.
જે નરનારી નીરાગી ગાઇં, તિહિં ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ નિતુ થાઇં. જય
સુદરસનુન(ઉ) નામ, મનવંછિત પૂરઇ કામ,
અતિ સબલ સીલ અભિરામ, મનિ ધ્યાઇ કરઉ પ્રણામ. ૧૦૭

(૧) પ. સં. ૩–૧૬(૧૯), અભય જૈન ગ્રંથાલય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૪૨-૪૩.]

૨૦૬. સહજસુંદર

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૫૪.]

(૮૫૮) થુલિભદ્ર સજ્ઝાય ગા. ૯

આદિ – ઇણું આંગનેં પીઉડો રમીયો રસ લેઇ ભમર પરે ભમિયો
આજ એકલડો વાસમીઓ રે ચાંદલીયા. ૧

અંત – કવિ **સહજસુંદર** ઈમ ભાસેં તુઝ સીયલ ગુંણે જે વાસેં
તેણિ વાટિ જુઈ ચોમાસે રે ચાંદ. ૯
—ઇતિ થૂલિભદ્ર સજ્ઝાય સંપૂર્ણ.

(૧) **ન્યાયસૌભાગ્યેણ** લિખિતં **વડોદરા**નગરે સં.૧૮૩૫ના પોશ શુદ્દિ ૪ દિને શ્રી ચિંતામણી **પાર્શ્વનાથ** પ્રસાદાત્. પ.સં. ૪-૧૨, પ.ક.૪, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૬.૨૨૨/૨૪૮૪.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૮૧.]

૪૨૨. ભક્તિલાભ ઉપા.

જિનહંસસૂરિ સૂરિપદ સં. ૧૫૫૫, સ્વર્ગ. સં.૧૫૮૨.

(૮૫૯) + જિનહંસસૂરિ ગુરુ ગીત ગા. ૧૮

આદિ – **સરસતિ** મતિ દિઉ અમ્હ અતિ ઘણી, સરસ સુકોમલ વાણિ,
શ્રીમ**જિનહંસસૂ**રિ ગુરુ ગાઇસિઉં, મનલીણુઉ ગુણ જાણિ. ૧

અંત – બંદિ છોડિ મોટઉ દરુબિ લાધઉ, બાદશાહે પરખિયા,
શ્રી **પાસનાહ** જિણંદ તુટ્ઠઉ, સંઘ સકલઇ હરખિયા. ૧૭
શ્રી **ભક્તિલાભ** ઉવઝાય બોલઇ, ભગતિ આણી અતિ ઘણી,
શ્રી **જિણહંસ**સૂરિ ચિરકાલ જીવઉ, ગચ્છ **ખરતર** સિર ધણી. ૧૮
—ઇતિ શ્રી ગુરુ ગીતમ્.

પ્રકાશિત : **ઐતિહાસિક જૈન** કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૫૩.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૯.]

(૮૬૦) સીમંધરસ્વામી સ્તવન [અથવા છંદ] ૧૮ કડી

આદિ – સફલ સંસાર અવતાર હું એ ગિણું
સામી સીમંધરા તુમ્હ ભગતઇ ભણું
ભેટિયા પાયકમલ ભાવ હિયડઇ ઘણઉ
કરિયા સુપસાય જે વીનવું તે સુણઉ. ૧

અંત – ઇમ ઋદ્ધિ-વૃદ્ધિ-સમૃદ્ધિકારણ દુરિતવારણ સુહકરો

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઉવઝાયવર **ભગતિલાભઇ** થુણ્યઉ શ્રીસીમધરા
જયઉ જગત્રગુરુ જયઉ જગત્રજીવન કરઉ સામી મયા ઘણી
કર જોડી વલીવલી વીનવું પ્રભુ પૂરિ આસ્થા મન તણી. ૧૮

(૧) સં.૧૬૯૨ વર્ષે મહા વદિ ૧૨ દિને અર્કવારે શ્રી **મેડતા** મધ્યે શ્રાવિકા **જીવાદે** પઠનાર્થં પંડિત **જયવંત** લિખિતં. પ.સં. ૨–૧૧. પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૬.૨૨૫/૨૪૮૭. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૦૨).]

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા. ૧ પૃ. ૧૩૯, જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૦૫.]

૨૧૨. ભાવસાગરસૂરિશિષ્ય (વિધિપક્ષીય)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૭૧.]

(૮૬૧) ચૈત્યપરિપાટી ગા.૪૪ ૨.સં. ૧૫૬૨

આદિ – પ્રણમસિઉં પહિલું **પાસ** જિણંદ, ચૈત્યપ્રવાડિ કરિસ આણંદિ,
શ્રી **ચીત્રોડ** તણી જિનયાત્ર, કરીય કરું નિય નિરમલ ગાત્ર. ૧
પાલ્હણ થકી મઝ ઇછા ઇસી, ભાવભગતિ વિ હઈડિ બસિ,
કતિયાપુર દેહરા છિ પંચ, પ્રણમતા નવિ કરીઇ ખંચ. ૨

અંત – વંછિત એ દાનદ સમરથ તીરથમાલ વિવહપુરે,
એમ કરીએ નિરમલ જુત્ત સંવત **પનર બાસટ્ઠિ** વરે. ૪૩
તેહ હુઇ પદિ પદિ સયલ સંપદ, વિપદ સવિ દૂરિ ટલિ,
કલ્યાણમાલા કરિ કેલી, વલિય મન વંછિત ફલિ. ૪૪

(૧) પ.સં.૨ [ભં. ?].

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૧૪૦. ઉદ્ધૃત પંક્તિઓમાં કર્તાનામ નથી.]

૪૨૩. જયવલ્લભ

(૮૬૨) નેમિ પરમાનંદ વેલી પદ્ય ૪૮

આદિ – ગિરિ **ગિરનારિ** સોહામણો રે, પાખલિ ફિરતા વન્ન
જસુ શિરિ સ્વામી **યાદવવંશી**, સોહઇ સામલવન્ન રે. ૧
હીયડલા હેલિ રે **નેમજી** નામ મેલ્હિ, પરમાણંદરસ વેલિ રે
હૃદયકમલિ તું ઝેલિ રે, ઉપશમ રંગ જ રેલિ રે **નેમિ**. આંચલી.

અંત – શ્રી **જઇવલ્લભ** મુનીસ્વર નવઇ સુણસુ **નેમિ** જિણંદ,
દોઇ કર જોડી સેવા તોરી, માંગૂ વલીવલી એહ રે. ૪૮

(૧) પ.સં. ૪, રાજસ્થાન પ્રાચ્ય વિદ્યા પ્રતિષ્ઠાન.

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ પૃ.૧૩૩.]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

૪૨૪. અજ્ઞાત

(૮૬૩) કાલિકાચાર્ય કથા (પદ્યબદ્ધ)

[ઉદ્ધૃત ભાગ ગદ્યમાં જ છે.]

અંત – યુગપ્રધાન શ્રી **કાલિકાચાર્ય**. તેહ તણુઉં ચરિત્ર ઇણઇ પર્યુષણ-પર્વિ નિરંતર કહીઇ, અનઇ શ્રીસંઘનઇ એહવા ઉત્તમકરણી કારતા ધન વેચતાં હૂતાં, દાન શીલ તપ ભાવના ભાવતાં હૂંતા, ઉત્તરોત્તર શ્રેયકલ્યાણ નીપજઉ.

(૧) સંવત ૧૫૭૭ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૩ અદીતવારે, ચિત્રકોટગઢ રાણા શ્રી **સં**ગ્રામ રાજ્ય લખતે રત્નચંદ, પૂ-ખમગચ્છ, ભૂણા જૈગ્યાત્ર શ્રી કલ્યાણ પ્રપરાવરાથારો. પ.સં. ૧૧-૧૨, પહેલાં બે પત્ર નથી, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૧૫૭૧ બી.

[કેટલોગગુરા પૃ.૭૫.]

૨૨૧. વિનયસમુદ્ર (ઉપકેશગચ્છ રત્નપ્રભ-સિદ્ધિસૂરિ-હર્ષસમુદ્રશિ૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૮૦.]

(૮૬૪) વિક્રમ પંચદંડ ચોપાઈ ૨. સં.૧૫૮૩

આદિ – દેવિ **સરસતિ** ૨ પ્રથમ પ્રણમેવિ,
વીણા-પુસ્તક-ધારિણી, વંડ વિહંસિ સુપ્રસસિ ચુલ્લઇ,
કાસમીરપુરવાસિણી, દેઇ નાંણ અન્નાંણ વિલ્લઇ.
કવિયણ નીતુ મંડલી, દિઉ મુઝ બુદ્ધિ વિસાલ,
જિમ **વિક્રમ** રાજા તણઉ, કહઉં પ્રબંધ રસાલ. ૧
ગવરિનંદન ૨ સમરિ **ગણપત્તિ**,
એકદંત ગજવદન પુણિ વિઘન વિસન સવિ દૂરિ ટાલઇ.
લંબોદર નવનિધિકરણ સુરહવૃંદ સ્વછંદિ પાલઇ,
મૂંસા-વાહણિ અતિ પવર કરિ મોદક અભિરામ.
સિરિ **વિક્રમ** નરવઇ તણા, કવિ કરિસ્યું ગુણગ્રામ. ૨
સત સાહસ તનિ આદરૂ, જિમિ મનિવંછિત હોઇ,
પંચદંડ સિરિ છત્ર કિય, એ ઉત્તિમ પરિ જોઇ. ૮

અંત – સંવત **પનરહ** સઇ **ત્રયાસીયઈ** એ, ચરિત્ર નિસુણી હરસીયઇ,
સાહસીક જે હોઇ નિસંક, કાયર કંપઇ જે બલિ રંક. ૯૦
શ્રી **ઉવએસ** ગણાવરિ સૂરિ, ચરણ કરણ ગુણ કિરણ પ્રપૂર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

રયણપ્પહ પ્રભુ ગુણગણ ભૂરિ, તસુ અનુક્રમિ સંપઇ **સિદ્ધિસૂરિ**. ૬૧
તેહનઇ વાચક **હર્ષસમુદ્ર**, જસુ જસ ઉજ્જલ ખીરસમુદ્ર,
તસુ વિનેય **વિનયાંબુધિ** એહ, રચિઉ પ્રબંધ નિરખિ તિણિ એહ. ૬૨

પંચદંડ નામ સુચરિત્ર, દેખી તેહનું અતિ વિચિત્ર,
તિણિ વિનોદ ચઉપઈ રસાલ, કીધી સુણતાં સુકલ વિલાસ (વિસાલ). ૬૩

(૧) સં.૧૭મી સદીની પ્રત, વિનયસમુદ્રકૃત 'અંબડ ચોપાઈ' ૨.સં. ૧૫૬૯ તિમરીની સાથે, પ.ક. ૩૫થી ૬૩ પં. ૧૫, મોતીચંદજી ખજાનચી સંગ્રહ.

(૮૬૫) નમિરાજ ઋષિ સંધિ ગા. ૬૯ સં.૧૫૮૩ લગભગ બીકાનેર

આદિ – પાપહરણ જિણિવર પણમેવી, સવિ ગણધર ગુણ હીયઇ ધરેવી,
સાસણદેવતિ નિય ગુરુ ધ્યાવઉં, સંધિબંધિ નમિઋષિ ગુણ ગાવઉં. ૧
મહિયલિમંડણ **મિથલા**નયરી, જિણિ નિજિ તેજિ નમાવ્યા વયરી,
નાયક નિરૂપમ તિહુયણ રાજઇ, શ્રી **નમિરાજ** કરઇ ગુણ ગાજઇ.

અંત – કર્મ ખપાવી કેવલનાણ પામી પહુંતઉ **નમિ** નિરવાણ.
બીકાનયર વસુહ વરટ્ઠાણ, **વિનય** વણાસીરી(રીસી)કીયઉ વખાણ.૬૯
—ઇતિ શ્રી નમિ રાજઋષિ સંધિ.

(૧) સંવત ૧૬૩૨ વર્ષે આપ્તા. બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર નં.૭.

(૮૬૬) અન્ય સ્તવનો

(૧) શત્રુંજય આદિ સ્તવન ગા. ૨૭. (૨) થંભણ પાર્શ્વ સ્તવન ગા. ૧૩. (૩) પાર્શ્વ ૧૦ ભવ સ્તવન ગા. ૩૯.

(૧) સાધ્વી હેમી પઠનાર્થે. સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પ.સં. ૫–૧૦, મોતીચંદ ખજાનચી સંગ્રહ.

(૮૬૭) નમિ રાજઋષિ કુલં ગા. ૬૩

આદિ – પહિલઉ તિથંકર લિઉં નામ, સર્વે સાધુનઇ કરઉં પ્રણામ,
શ્રી **નમિરાય** તણઉ અવદાત, બોલિસું અધ્યયનઇ વિખ્યાત. ૧

અંત – **નમિઋષિ** નામિઉ નિજ આતમા, શકઇં પ્રેરી તઓ મહાતમા,
તઉ ઘર છંડિ વિદેહ નરિંદ, ચારિત ઉત્તમ કિયઉ મુણિંદ. ૬૨
જે પંડિત છઇ તે સુવિચાર, પવિકખણ સવિ ભોગ નિવારિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

તે **નમિ** રાજઋષિની પરઈ, વાચક **વિનય** ઇમ વચન સિદ્ધિઇ વરઇ. ૬૩

—ઇતિ શ્રી નમિ રાજઋષિ કુલં.

(૧) પ.સં. ૩–૧૩, અ. ૪૦.

(૮૬૮) ચિત્રસંભૂતિ કુલક ગા. ૮૩

આદિ – **વીર** જિણંદ સુવંદિય ભાવઇ, જસુ ગુણ પાર ન સુરગુરુ પાવઇ,
તેરમ અજ્ઝયણઇ વિખ્યાત, **ચિત્રસંભૂતિ** તણો અવદાત. ૧
શ્રી **સાકેત**પુરઇ વરચંગ, ચંદ વડિસ પુત્ત બહુ રંગ,
મુણિચંદ સાગરચંદહ પાસઈ, લેઇ દીખ પુહવિ પ્રતિભાસઇ. ૨

અંત – તેરમ અજ્ઝયણઇ સુણિવઉ સુયણઇ વયણઈં **વીર** વખાણીયઉ એ,
જેહ ભવિ ભણિસ્યઇ શ્રવણિ સુણિસ્યઇ **વિનઇ** કૃતિથી જાણીયઉ એ. ૮૩

—ઇતિ શ્રી ચિત્રસંભૂતિ કુલક સમાપ્ત.

(૧) પ.ક. ૨૫૩થી ૨૫૭ પં. ૧૮ અ. ૨૩. (આ પ્રતમાં સીતા ચો. શ્રેણિક ચો૦ (સોમવિમલસૂરિ) સુરપ્રિય સ૦ શ્રુત ષટત્રિંશિકા (પાસચન્દ), બ્રહ્મચર્ય...સમાધિ કુલક (પાસચન્દ) તથા નવતત્ત્વ બાલા૦ છે.)

(૮૬૯) ઇલાપુત્ર કુલક ગા. ૬૧ લ. સં. ૧૬૫૪ પહેલાં

આદિ – **સંતિ** સુહંકર સોલિમ જિણવર, **સંતિ** જિણેસર ધ્યાંતઉજી,
પુહવિ પ્રગટ નર અતિ અચરિજ કર, **ઇલાપુત્ર** ગુણ ગાવઉજી. ૧
એ ભવ નાટકની પરિ ભૂઝઇ, જે હુઈ ભવિયણ પ્રાણીજી,
સાધુ સુસંગતિ સંયમ સૂધઇ, મુજ ઇન વિષય નવિનાંણીજી.

અંત – આપ તરીનઇ પાંચઇ તાર્યા, અવિગતિ પંથ લગાયા,
નિરમલ ચિત્ત નિરંજન નિતનિત, **વિનઇ** ભગતિ ગુણ ગાયા રે. ૬૦

(૮૭૦) સાધુવંદના ગા. ૧૦૪

(૧) મહિમા.

(૮૭૧) શીલ રાસ ગા. ૪૪

(૧) મોતી.

(૮૭૨) સિંહાસન બત્રીસી ચોપાઈ ૨. સં. ૧૬૧૧ બીકાનેર

(૧) અનુપ.

(૮૭૩) નલદવદંતીચરિત્ર ૨. સં.૧૬૧૪

(૧) મોતી.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૮૭૪) ચોવીસી

(૧) અભય.

(૮૭૫) બ્રહ્મચરી ગા. ૫૫

(૧) અનુપ.

[જૈનગૂર્જરકવિઓ ભા.૧ પૃ.૧૪૮–૫૨ તથા અનુક્રમણિકા પૃ. ૧૫. કેટલીક કૃતિઓમાં માત્ર 'વિનય' નામ મળે છે એથી એ કૃતિઓ ઉક્ત વિનયસમુદ્રની માનવી કે કેમ એ પ્રશ્ન રહે.]

૨૨૪. પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ (સાધુરત્નશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૮૮.]

(૮૭૬) ચોવીસી

(૧) અભય.

(૮૭૭) ગચ્છાચાર પંચાશિકા ગા. ૫૦

(૧) અભય.

(૮૭૮) ષડ્‌વિંશતિ દ્વાર ગર્ભિત વીર સ્તવન ગા. ૯૫

(૧) અભય.

(૪૫૭ ક) સૂત્રકૃતાંગ બાલા. – શ્રુતસ્કંધ ૧

આદિ – (સંસ્કૃત શ્લોક પછી) આચારાંગ કહી સૂયગડાંગ કહિઉ તેહનઉ કિસઉ સંબંધ તે મિલઇ છઇ જેહ ભણી આચારાંગ માહિ ધમ કહિઉં જીવો છક્કાય પરૂવણાય તેસિં વહેણુ બંધો ત્તિ ઇત્યાદિ તેહનઉ પરમાર્થ જાણિઉ જોઈઇ ઇણિ અધિકારિ બીજઉ અંગ સૂયગડાંગ પ્રારંભીયઇ છઇ...

અંત – તત્વનઉ જાણા છેજ્જા જિણિ આશ્રવ કાઢવાની પરિ ગુપ્ત ઇદ્રી. શત્રુ તુ મિત્ર સમા. આત્માનઈ વાદિ ઉપયોગ લક્ષંણ જીવ અસંખ્યા ત્યદેશી (પ્રદેશી) જીવ સંકોચ વિકાસનઉ ભજણહાર સુકૃતઉ ભોગવણહાર દ્રવ્ય પર્યાય રૂપ નિત્યાનિત્ય ભેદ ભિન્ન ઇત્યાદિ શ્રી(આ) ભવદિ પહુતઉ એતા એત(લા) આત્મ(તત્ત્વ જા)ણ તથા વિદ્યા સસ તથા ચહૂયકારિ વિદ્યા જિણિ આશ્રવ તથા પૂજા સત્કારનઉ અર્થા ન થાઇ કિતુ નિર્જરાર્થ થાઇ...

(૧) લ. સં. ૧૬૦૬, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૫૬.

(૪૫૭ ખ) સૂત્રકૃતાંગ બાલા. – શ્રુતસ્કંધ ૨

આદિ – ...સુયમે૦ મઇ ધમ સાંભલ્યઉ આયુષ્યતિ ભગવંતિ ધમ કહ્યઉ

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ઇણિ વચનિ સૂયગડાંગનઇ બીજઇ સુયક્ખધિઇં ખલુ શબ્દ વાકયાલંકારનઇ અર્થિ જાણિવઉ પુંડરીકનામ અધ્યયન પુંડરીક કમલની ઉપમા હુસિઇ તિણિ કારણિ એહવઉ નામ કીધઉ તેહનઉ એ જે આગલિ કહીસિઇ તે અર્થ જાણિવઉ તે જિમ છઇ તેમ કહઇ છઇ નામ ઇતિ સંભાવનાઇ અર્થિ...

અંત – તથા સપડિક્કમણુ ધર્મ્મ આદરી વિચરિવાઇ છઉં છઉં તિવારઇ શ્રમણ ભગવંત શ્રી **મહાવીર** બોલ્યા. અહો દેવાનુપ્રિય જિમ તૂંહરઇ ઉપજઇ તેમ કરિ ધર્મનઇ વિષઇ વિલંબ મ કરિ. તિહવારઇ તે **ઉદક પેઢાલ**પુત્રનઇ ઇસ્યું સાંભલી શ્રમણ ભગવંત શ્રી **મહાવીર** દેવનઇ સમીપિ ચાતુર્યામિક ધર્મ થકી પંચ મહાવ્રત સપડિક્કમણુ ધર્મ્મ આદરી વિચરઇ છઇ. **સુધર્મા** સ્વામી આપણા શિષ્ય પ્રતિઇ કહઇ છઇ. મઇં જેહવઉં શ્રી ભગવંત કનહઇ સાંભલિઉં તેહવઉં તુમ્હ પ્રતિ કહઉં છઉં. ઇત્યાદિ **પૂર્વવત્. નાલંદઇજજં** સમ્મત્તં છ...શ્રી **સાધુરત્ન**શિષ્યેણ **પાશચંદ્રે**ણ વૃત્તિતઃ કૃતં બાલાવબોધાર્થં દ્વિતીયાંગસ્ય વાર્ત્તિકં.

(૧) લ. સં ૧૬૮૦, પ. સં. ૪૫, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૩૫૫.

(૮૭૬) ક્ષેત્રવિચાર [અથવા લઘુ ક્ષેત્રસમાસ] બાલા૦

આદિ – વીરં ક. શ્રી **મહાવીર** કેહવઉ છઇ? જય-સે૦ જગનઉ શેખરિ લોકનઉ અગ્ર એહવઉ જે પદસ્થાન તિહાં પ્રતિષ્ઠિત છઇ...

અંત – સદા શ્રુતસિદ્ધાંત થકી વિચારજ્યો સઘલઉ ઇ મતનઇ વિષઇ એકચિત્ત એહવા થઈ પારિ પહુચિજ્યો (૨૬૩)

(૧) ઇતિ શ્રી **નાગપુરીય તપાગચ્છ** શ્રી **સાધુરત્ન** પંડિતવર તચ્છિષ્ય શ્રી **પાર્શ્વચન્દ્ર** સૂરીન્દ્રવર તેન કૃતં શ્રી **લઘુક્ષેત્ર** સમાસ વિવરણું **સંક્ષેપતઃ** સાધુસાધ્વી આદીનાં પરોપકારાય હેતાય લિખિતમ. ગ્રંથાગ્ર ૧૦૦૦, પ.સં. ૧૮-૧૧, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૬૨.૪૭૩/૧૭૪૮.

[જૈમગૂકરચનાઓ ભા.૧ અનુક્રમણિક પૃ.૧૫, કૅટલૉગગુરા પૃ.૧૦-૧૧, જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૮૯-૯૦.]

(૨૩૭) બ્રહ્મમુનિ (વિનયદેવસૂરિ)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૨૧.]

(૮૮૦) પંચ મહાવ્રત ૮ કડી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) પ.સં. ૯ (૧૧થી ૧૯)–૧૬, પ.ક્ર. ૧૭, સં.૧૮મી સદીની પ્રત, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ–૧૯.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૧૩૦.]

૨૩૮. દેવસુંદર

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૩૬.]

(૮૮૧) આષાઢભૂતિ સઝાય ગા. ૮૪ ૨.સં.૧૫૮૭

[જૈનગૂર્જરરચનાઓ ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૨૭૦. વિદ્યારત્ન (લાવણ્યરત્નશિ૦)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૬૮.]

(૮૮૨) મંગલકલશ રાસ પદ્ય ૩૩૬ ૨.સં.૧૫૭૩(૭) મા. વ. ૬

આદિ – શ્રી **જીરાઉલિ** જિન જપું, જગજીવન દેવ,
સમર્યાં કાજ સવે સરૈ, કરઈ સુરાસુર સેવ. ૧
ભારતિ આરતિ સહુ હરૈ, ચિતવતિ મતિ અતિ (અંત)
જે દરિસ દેખઈ ડરી, દુરમતિ જાય દિગંત. ૨
ચિંતત ચિંતામણિ સરિસ, હરિસ હીઆ સુ આંણુ,
શ્રી **લાવણ્યરત્ન**-પય પ્રણમતાં, પામેા અવિરલ વાણુ. ૩
જીવ અનંતે અનંત સુખ, લાધા ધર્મ પ્રમાંણુ,
મંગલકલસ પ્રતિ ફલિઉ, સુવસે તાસ વખાંણુ. ૬

અંત – **તપ**ગચ્છ ગગન વિભાસન ભાણુ, શ્રી **સોમસુંદર**સુરિ પ્રગટ સમાન,
જે ગુરુ(રા)જ ચિહું દિસિ ચડઈ, કુમતિ ઘૂક અંધ થઈ પડઇ. ૩૧
તાસ પાટે **મુનિસુંદર**સૂરિ, લીધ્યા નામે દુરિત જાય દૂરિ,
વાદીદ્રંદવિદ્દારણુ સીહ, શ્રી **રત્નશેખર**સૂરિ નમૂં નિસદીહ. ૩૨
તસુ પટે સૂરિ ગિરિ સુરતરુ સમેા, શ્રી **લક્ષ્મીસાગર**સૂરિ નર નમેા,
તસઅ પટે ગુરુ ગિરમાંનિલેા, શ્રી **સુમતિસાધુસૂરિ તપ**ગચ્છતિલેા. ૩૩
સંપ્રતિ સૂરિ સિરેામણિ સરઈ, શ્રી **હેમવિમલ**સૂરિ **સંઘ** મંગલ કરઇ,
વાદ અખંડિત પંડિત જાણુ, શ્રી **ધનદેવ** સુધારસ બાની. ૩૪
મોહ મહિપતિ મોડિત મદા, **સુરહંસ**પઇ પ્રણમેા સદા,
તે ગુરુ સીસ ઈસ અવ(ત)ર્યા, મદન મહાભટ હેલા હર(યાં). ૩૫
વિદ્યા યઉદ વિતંડાવાદ, ઉન્મદ વાદ ઉતાર્યા નાદ,
દીન ઉગમતે ઉજમ પરા, **લાવણ્યરત્ન** ગુરુ વાંદેા નરા. ૩૬
તસ પય કમલ વિમલ ચિત્ત ધરી, **વિદ્યારત્ન** કહે ઇણિ પરિ,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંવત પનર સય તહોત્તર વરિષ, માગસિર વદિ નવમિ મણિ હરિષ,
સુર ધરણીધર ધરણી જસ, જાં દુ ન ચલઇં અંબર વાસ,
તાં પ્રતિપો પૃથ્વી તસિ એહ, મંગલમાલા ગિરુઉ ગેહ. ૬૮
પુણ્ય ઉપરિ એ કીયો પ્રબંધ, પાપ તણા ટાલિઉ સમંધ,
ભણુતાં ગુણુતાં સુણુતાં સાર, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ મંગલ જયકાર. ૬૯

(૧) સંવત ૧૬૬૪ વર્ષે ચઇત્ર સુદિ ૧૪ બુધવાસરે શ્રી દેવગિરિ નગરઇ સુશ્રાવિકિ સંઘવી જગસી ભાર્યા હર્ષાઈ તસ્ય પુત્ર ત્રણ્ય જત સા. દેઉજી દામાજી, સા. દીનાજી એ મધ્યે દામાજી લિખિત આત્મહેતુ. પ.ક. ૨૦૪થી ૨૧૮ પં. ૨૦, બૃહદ્ જ્ઞાનભંડાર.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૪૩-૪૫.]

૨૮૨. કનક

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૭૫.]

(૮૮૩) વલ્કલચીર ઋષિ વેલિ ગા. ૭૫

આદિ – રાગ અસાઉરી, નંદિષેણના ગીતનુ ઢાલ.

પોતનપુર વર તે, નગરસિરોમણિ જાણુ,
ગઢમઢ ધવલગૃહ, પોલિપ્રસાદ વખાણું,
સોમચંદ્ર નરેસર, રાજ કરઈ સુવિચાર,
રાણી ધારણિ ગુણવતિ તણુ ભરતાર. ૧

અંત – તતખિણિ રિષિ પામિઉં કેવલ નિર્મલ, ક્ષપક શ્રેણિ શુભ ધ્યાનિ,
બિન્હઇ સહોદર તે કેવલ ધરહું પ્રણમું બહુમાનિ,
વલ્કલચીર પ્રસનચંદ્ર રિષિ જિનશાસનિ જયવંત,
કનક ભણઈ તેહના ગુણ ગાતાં, મહિમા સુજસ અનંત. ૭૫

(૧) ઇતિ શ્રી વલ્કલચીરકુમાર રિષિ રાજવેલિ સંપૂર્ણા સમાપ્તા. મંડપગઢ મધ્યે ગ. અમરશ્રી ગણિની લેખિતા શ્રા૦ કીકી યોગ્ય પઠનાર્થ. પ.સ.૪, રાજસ્થાન પ્રાચ્ય વિદ્યા પ્રતિષ્ઠાન. [હિંજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૦૬).]

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૨ પૃ.૧૩૩-૩૪.]

૪૨૫. ઉ૦ હર્ષપ્રિય (ખ૦ ક્ષાન્તિમંદિરશિ૦)

(૮૮૪) શાશ્વત સર્વજિન દ્વિપંચાશિકા ગા.૫૨ ૨.સં. ૧૫૭૪ ખંભાત

આદિ – સમરવિ સારદા દેવિ, ત્રિભુવન તીરથ સાસતા એ,
તે સંખ્યા પભણેસુ, તે જિનસાસન જગતા એ. ૧

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વૃષભાનન વર્ધમાન ચંદ્રાનન તહ **વારિષેણ.**
એ ચિહું નામ સમાન, સાસય પડિમા ત્રિહું ભવણિ. ૨

અંત – ત્રિણિ ચઉવીસી વિહરમાણુ, સાસય જિણુ ચ્યારિ,
છન્નૂ નમીઅઇ ભાવધર, જિણુવર એ ચ્યારિ,
પનર ચિહુત્તરિ તવન કીધ, **અંભાઇત** નયરિ,
ભણુતાં ગુણુતાં નિતુ વિહાંણિ, સુહસંપય તસુ ઘરિ. ૫૧
સેત્રુંજ નઇ **ગિરનારિ** યાત્રા કરતા હુઇ જે ફલ,
અટ્ટાવય સમેતસિહરિ, કાયા હુઇ નિરમલ.
તિમ સાસય જિણુ ઇયાણુ ભાવન્ની ભણુંતાં,
શ્રી **હર્ષપ્રિય** ઉવઝાય એમ ઓધિ માંગઇ રચિતાં. ૫૨

(૧) સંવત્ ૧૭૩૦ વર્ષે આસોજ વદિ ૧૩ દિને લિખતં પંડિત દયાતિલકેન. પ.સં. ૩–૧૫, અભય.

(૮૮૫) શીલ બ્રકતીસી ગા. ૩૧

અંત – મન વચન કાયા તજી માયા, વિષયસુખ મધુબિંદુઆ,
અરિહંત વાણી જીવ જાણી, મ કરિ નારી છંદુઆ.
જે સીલ લાધૈ જીવ સાધૈ, મોક્ષના સુખ તે સુણ્યૌ,
શ્રી **ક્ષાંતિમન્દિર** ગુરુ પ્રસાદૈ **હર્ષપ્રિય** પાઠક ભણ્યો. ૩૧

(૧) શ્રી ઠકરાદે પઠનાર્થ. સં.૧૭મી સદીની પ્રત, પ.સં. ૬–૧૧, અન્ય કૃતિઓ સાથે, અભય. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૧).]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૪૫–૪૬.]

૨૮૩. ભાવ ઉપાધ્યાય

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૩૭૬.]

(૮૮૬) વિક્રમચરિત્ર રાસ ૯૭૫ પદ્ય ૨. સં.૧૫૮૨ મા. ૧૩ રવિ

વિક્રમનું લીલાવતી સાથે પાણિગ્રહણ તથા એના પુત્રનો પ્રસંગ આમાં વર્ણવાયેલ છે.

આદિ – **વિનય**વિમલગણિ ગુરુભ્યો નમઃ
નમો નમો તુમ્હ **ચંડિકા** તુમ્હ ગુણ કર ન હુંતિ,
એકચિત્તઇ જુ સમરતાં, સુખસંપત્તિ પામંતિ. ૧
તઈ જે **માહિષાસુર** બહુ, દૈત્ય જ મોડ્યા માન,
જાણુ **સંભ નસંભુના,** તઇ હરિયા સવિ પ્રાણ. ૨
પવાડા તુઝ કેતળા, કહિતું ન લહું પાર,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અર્જુન શિરિ શરણિ ચડી તું ભલભડી અપાર. ૩
છપન કોડિ રૂપ જ ધર્યા, ચુસઠિ યોગનિ હુંતિ,
તુઝ તણા ગુણ ગાવતાં, મન હરષહ પામંતિ. ૪
સાહેલી સરોવર તણી, ન લહઈ કો તુઝ પાર,
કહિ કવિયણ **ચંડા** સુણુ તું અડવડીયાં આધાર. ૫
કવણ ગજુ હું માનવી, મુજ બલ તાહરું હુંતિ,
વિશ્વમાય તાહરઈ બલિ, રાઉ **વિક્રમ** વર્ણવંતિ. ૬
શ્રી ગુરુની સાંનિધિ થકી, અવિરલ વાણી હોઇ,
ઉવઝાય **ભાવ** કહઇ માનવી, સંભલયો સહુ કોઇ. ૭
નયર **ઉજેણી** રાજિઉ, જાણુ **વિક્રમરાય**
કલિયુગ માંહિ અવતરિ, જિણિ રાખ્યુ જસવાય. ૮
ચુપઇ-**ઉજેણિ** નવજોવન વાર મનુષ્ય તણુ નહીં પાર,
વ્યવહારી વસે શ્રીવંત, અછઇ દયામય જેહનું જંત. ૯

અંત – દૂહા–સંવત **પન**(૨) **બ્યાસીઇ** (**૧૫૮૨**) તિથિ વલિ તેરસિ હોઇ
માસ માગસિર જાણયો, વારહ રવિ દિન જોઇ. ૭૨
ચંડી તણઇ પસાઉ લહઇ, ચડિઉ પ્રબંધ પ્રમાણિ
ઉવઝાય **ભાવ** ઇણિ પરિ ભણઇ, વાત જ આવી ઠામિ. ૭૩
નરનારી સહુ સાભંલઈ **વિક્રમ** ચરિત્ર જ વાત,
તે સાનદ્ધિ ચડી કરિ, ટાલઇ સવિ ઉપઘાત. ૭૪

(૧) પ. સં. ૫૩, ગુલાબકુમારી લાયબ્રેરી નં. ૧૯/૧૯૪.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૪૬–૪૮.]

૪૨૬. અજ્ઞાત

(૮૮૭) + **વાહણનું ફાગ** ગા.૧૨ ૨. સં.૧૫૮૭
[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૫.]

૪૨૭. આગમમાણિક્ય

(૮૮૮) + **જિનહંસગુરુ નવરંગ ફાગ** ગા. ૨૭
[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુસંગ્રહ.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૫.]

૪૨૮. અજ્ઞાત

(૮૮૯) **સાધુવંદના** ગા. ૨૪૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) નાહર. [મુપુગૂહસૂચી.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૨૯. માણિક્કરાજ

(૮૯૦) નલદમયંતી ચરિત્ર રાસ [અથવા દમયંતી રાસ] ૨.સં.૧૫૯૦
(૧) દિ. જયપુર [મુપુગૂહસૂચી.]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૩૦. ઉદયરત્ન

(૮૯૧) અજાપુત્ર રાસ ૨. સં.૧૫૯૮
(૧) બૃ. જ્ઞાન.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૩૧. ધણુચંદ

(૮૯૨) ચિત્રસેન પદ્માવતી ગા. ૧૧૦૨
(૧) દિ. જયપુર.
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૩૨. ખેમ

(૮૯૩) નેમિરાસ ગા. ૩૩ ૨. સં.૧૫૯૬
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૩૩. અજ્ઞાત

(૮૯૪) + નેમિનાથ રાસ

(૮૯૫) ચંપકમાલા ચોપાઈ ગા. ૯૪
[હિજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૭૯).]
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૩૪. દયારત્નશિષ્ય

(૮૯૬) દયારત્ન વાણારસ ગીત ગા. ૮
[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ અનુક્રમણિકા પૃ.૧૬.]

૪૩૫. ગોવિંદ (આચાર્ય)

(૮૯૭) અજિતશાંતિસ્તવન વૃત્તિ
આદિ – અજિયં. **અજિત** નામ બીજઉ તીર્થંકર. તે કિસઉ છઇ?
જિય-સવ્વ ભયં. જિય કહીઇ જીતા...

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

અંત – તેહ ભણિ સદાવિ સ્તવન ગુણિવું (૩૯) **શ્રી અજિત-શાંતિ સ્તવનની** વૃત્તિ ગોવિંદાચાર્યે કીધી છઇ, **શ્રી વર્ધમાનસૂરિની** પ્રાર્થના લાગી. તે પત્થિત જિનનઈ યોગ્ય છઇ. ૫૨ મંદમતિ મુગ્ધ નહના અબોધ ભણી.

(૧) ગ્રં. ૪૦૦, પ.સં.૭-૧૭, પ્રા. સ્ટે. લા. નં.૧૮૯૨.૨૪૦/૧૬૭૦. [જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ. ૨૪૫.]

૪૩૬. જયપ્રભ

(૮૯૮) ગિરનાર ચૈત્ય પરિપાટી [?] ૨૩ કડી

આદિ – **સેત્તુજિ** વંદિઉં **આદિ** જિણિંદ દીઠા સામી પૂનિમચંદ પાપ તણા અમૂલઇ કંદ હીઅડા માહિ હૂઉ આણંદ. ૧

અંત – **જયપ્રભ** વીનઈ બે કર જોડી તવન કરતાં જઇ હુઇ ખોડિ સહુઇ ખમિજ્યો કરીય પસાય સંઘ જયઉ **ઊજલિગિરિ** રાય. ૨૩

—ઇતિ શ્રી ગિરિનાર ચૈત્ય પરિપાટી.

(૧) પ.સં.૧–૧૭ (૨૩), જૂની પ્રત, પ્રા. સ્ટે. લા. નં. ૧૮૯૨.૪૭૮/૧૭૫૩.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ. ૩૨૭. કૃતિના આરંભ-અંતમાં ગિરનારનો નહીં પણ શત્રુંજય(ઊજલગિરિ)નો અને એના આદિનાથનો નિર્દેશ છે.]

૪૩૭. અજ્ઞાત

['જિન માણિક્ય'માં કર્તાનામકે કર્તાના ગુરુનામનો સંકેત હશે ?]

(૮૯૯) શીતલનાથ દેવ વીનતી કડી ૨૧

આદિ – સદા નંદ સંપન્ન ચંદો જિણિંદો મુણિ **સીતલ**સ્વામી સાલો મુણિંદો તુમ્હા દરસનિ મુઝ મતિ મોહ જગિઇ કરઉં વીનતી જે હુંતી હીઇ આગઈ. ૧

અંત – ન માગૂં કાંઈ કણય સિંગાર હાર જિન માણિક્ય રયણ ભંડાર સાર જિમ કમલિ ક્રીડા કરઈં રાજહંસ તિમ હૂં તુઝ પયકમલિ રાજહંસ.૨૧

(૧) સં.૧૬૦૩, પ.ક્ર. ૯, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૪૦૦ એ. [કૅટલૉગગુરા પૃ.૫૮.]

□ □ □

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

...હેરાલ્ડ ... તા.
...ડુંસરા ... માન:
..., ગજકે... અમદાવાદ ના. એ.
... વ્યાસ.યે ... હાઈકોર્ટના
... પ્રવેશ ... ઈન્ડિયન હેરેલ્ડ'
... ના તંત્રી તરફે... અનેક લેખો ને
... દ્વારા તેમજ ... કવિઓ'ને
... જેવો ક્ષિતિ... જેવા ચિરંજીવ
... ગ્રંથો દ્વારા શ્રી દેશાઈએ
... અને ઇતિહાસ ક્ષેત્રે કરેલું પ્રદાન
... ડૉ. ... યુનિવર્સિટીમાં એમના
...નો ચંદ્ર હોવો જોઈએ ... ડા. હરિવલ્લભ
...ણી મ...

...ગૂજર કવિઓ ... મહામૂલો મહા-
...તસૂચિગ્રંથ. ૩૦ વર્ષ ... અખંડ પ્રીતિપરિશ્રમનું
...રિણામ. મુખ્યત્વે હસ્તપ્રતભંડારોમાં દટાયેલા
...ા ૧૦૦૦ ઉપરાંત જૈન કવિઓ ને એમની
...ઓની વિસ્તૃત નોંધ આપતી આ ગ્રંથાવલિ
...રાતી સાહિત્યની અનેક સદીઓની અંધારી
...ાં મશાલ પ્રગટાવે છે અને આપણા
...ાહિત્યવારસાની વિસ્મયકારક
...ા કરે છે. ગ્રંથકારો માટેનો આ ગ્રંથ
...યો ... અમાં સમાવેશ પામેલી સાહિત્ય,
... કૃતિ અને ભાષાની દૃષ્ટિએ અત્યંત
...વની ...પુલ સામગ્રીને કારણે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org